Archives et bibliothèque diocésaine de Quimper et Léon

Document numérisé
Source : http://catholique-quimper.cef.fr/diocese/bibliotheque-et-archives.html

2011

M053

DISSADORN 3 A VEURS 1877. (3e SÉRIE N° 1). TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour, e Kemper*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou MORVAN, *chaloni, kenta scrivanier,*
Pe d'an Aotrou NEDELEC, *eil scrivanier, ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 3 a vis Meurs.

KUZUL.

D'ar mare ma'c'h erruo an numero-man en he bost, kement hini a zo chommet tremen c'huec'h miz heb paea he varc'had en dezo dija resevet kemennadurez var ar poent-se. Espes or beuz e talc'hint muioc'h a gount euz ar gemennadurez-se eget n'o deuz great euz an daolen or beuz douget a zoug tri miz e fin hor c'hazeten dindan an hano a *Bostillon-Breiz*.

Tremen cant lizer or beuz bet da scriva, pemp lur var'n ugent da zispign evit an timbr, heb counta an amzer en deuz kemeret al labour-ze divar hor c'houst. Setu aze a betra eo caoz ar re a zale d'hor paea.

An trede a viz meurz kenta, e coummanz an eil blavez euz a Feiz ha Breiz abaoue ma'z a en dro evit an eil guech. Choaz a reomp ar mare-ze da lavaret bennoz-Doue d'ar re zo bet fidel d'hor paea e poent. Pedi a reomp ar re n'o deffe ket great c'hoaz evelto da gemeret scouer dioutho.

AR. DE KERANGAL.

An daou bried euruz

DE BUEZ SANT ADRIEN HA SANTEZ NATHALII, MERZERIEN.

(Trede pennad.)

Dispennet ha lakeat a bastellou gant taoliou baz a-c'halen hag ac'halessount ken a velet he eskern hag he vouzellou a zispill outhan, Adrien a oue casset en dro d'he brizoun, assamez gant ar verzerien all.

Ken dinerz, ker sempl oant oll, ma ranket stleja od anezho ha dougen lod all.

Nathalii goulzcoude ne ehane da gennerzi he fried ker. Euz ho c'hostez ar verzerien all a veule Adrien uz ar gourach en doa discoezet. Daelou a joa a zirele euz ho daoulagad o velet nerz caloun eun henvelep merzer, hag ar re ne c'hellent ket kerzet a iea a ruz e betec ennhan evit rei d'ezhan ar pok a beoc'h. Nathalii a zec'he ar goad a rede euz he gorf, hag en em frotte ganthan evel gant eun eol prisiuz. Adrien, o santout he nerz oc'h he zilezel, en em erbede oc'h ar verzerien.

Etretant al leanezed hag ar gragez devot a deuaz d'ar prizoun evit renta servich d'ar verzerien. Gual-c'hi, nettaat a rejont ho gouliou gant an dillad a ioa en ho c'herc'hen, evit ma vijent evel santifiet dre ar guad a zestument.

Maximien, o clevet kement-se, a zifennaz lezel greg ebet da dostaat oc'h ar prizoun evit prederia goulion ar verzerien.

Nathalii ne oue ket pell evit ober he zonj. Lakaat a reaz trouc'ha he bleo tonz evel bleo eur goaz, dillad eur goaz a viskaz ive hag hi a benn a nevez d'ar prizoun, ken dinec'h ha tra. D'ezhi he unan e rea evit ar verzerien kement hag an oll gragez all assamez.

Eur vech, goude beza great he galloud en ho c'henver, ez eaz d'en em deuler da dreid he fried ker, an daelou en he daoulagad : « Eur c'hraz, emezhi, a c'houlennan diganez ; goude m'or beuz bevet hon daou er brassa engleo er bed-man, va c'haloun a c'houlen ivez e vemp hon daou unanet assamez er baradoz. Pa vezi eta pignet eno, ped an Aotrou Doue d'am gervel davet-han. Rei a ra ar c'hraz-se d'ar zent, nevez digouezet en he rouantelez. Aoun am euz, mar teu d'in chom intanvez, na deuffe meur a hini d'am goulen e fortun ; hogen, goude beza bet eur merzer evit pried, ne fell ket d'in caout pried all ebet. »

Adrien a bromettaz goulen evithi digant Doue ar c'hras a c'hoantea.

Ar gragez o doa, evel Nathalii, kemeret dillad goa-zed, a deuaz neuze d'ar prizoun. An tirant Maximien a c'houie kement a dremene eno.

Evit echui da denna ho buez digant ar verzerien ec'h invantaz eun tourmant nevez. Ober a eure dougen d'ar prizoun eun anneu gant urz da vrevi varnezhan a dao-

liou horz divesker ha divrec'h ar verzerien. Nathalii, o veza clevet kement-se, a obtenaz dre brezanchou digant ar bourreo, ma vije Adrien galvet ar c'henta da veza merzeriet. Aoun e doa na deuje da fall-galouni o velet tourmanti ar re all.

Ar bourreo a lakeaz eur c'har da Adrien var an anneu.

Nathalii, gant eur gourach en tu all d'he c'hondision, a dennaz, a jachaz var he c'har evit he asten dindan an taoliou morzol. E kement-se e crede sicour he fried da vont d'an env-

Goude ma oue pladet ha brevet diou c'har Adrien, Nathalii, o velet ar vourrevien oc'h ober eun diskuiz, a lavaraz d'he fried : « Servicher Jezuz-Krist, pried euruz, dre garantez evit Doue, asten an dourn-man. »

Adrien, heb lavaret ger, a astennaz he zourn, ne ket d'ar bourreo, mez da Nathalii, evel evit lavaret d'ezhi: « D'id-te eo, gra anezhan ar pez a giri. » Nathalii neuze a lakeaz he zourn var an anneu, ha gant an taol kenta ar bourreo hen distagaz. Ractal Adrien a dremenaz, a rentaz he ene mad da Zoue.

Nathalii a gouezaz d'an douar evit trugarekaat Doue euz he varo euruz : kemeret a eure dourn Adrien hag en he c'herc'hen her c'huzaz.

Ar gristenien a zastumaz corfou ar verzerien, ha gant aoun na vijent caztizet abalamour da ze e lakejont founnuz ho relegou var eul lestr a ioa o vont da ober hent da Gonstantinopl.

Nathalii a zalc'haz goulzcoude ganthi dourn Adrien. He valzami hag he c'helei a reaz gant mezer a briz. Dindan he fenn-vele her c'huzaz.

Prest goude Nathalii a oue goulennet e fortun gant eun officer braz ha pinvidik.

« Re a henor a rit d'in, eme Nathalii d'an offiser ; roit d'in tri devez hebken da ober va zounj. »

Mont a reaz neuze en he c'hambr, da lavaret eo el leac'h ma edo dourn he fried santel. Eno e pedaz an Aotrou Doue, dre zicour Adrien, d'he c'hennerzi, abalamour, emezhi, ne c'helle ha ne felle ket d'ezhi, goude beza bet eur merzer evit pried, demezi da eur paien.

Mez, epad eur c'housk a deuaz d'ezhi er mare-ze, setu oc'h apparissa d'ezhi unan euz ar verzerien hag a lavaraz d'ezhi pignat var eur vag ha mont ractal da gaout ho c'hortou. Ac'hano, eme ar merzer, an Aotrou Doue ho calvo prest davet-han hag ho tigemeroer Jeruzalem celestiel.

Kerkent ha ma tihunaz, Nathalii a bignaz var eul lestr, dourn Adrien ganthi evit he difen hed an hent. Offiser an impalaer pa glevaz kement-se a falvezaz d'ezhan mont var he lerc'h. Mez Doue, dre eun taol avel braz, a viraz outhan d'he foursu.

Nathalii epad an amzer-ze a vele Adrien o poulza al lestr, o rei cass d'ezhan a enep an drouc-speret a glaske hen derc'hel a za.

Digouezet e Constantinopl, Nathalii a vizitaz corfou ar verzerien, hag o veza lakeat dourn Adrien e penn he vreac'h ez eaz da gousket.

Epad he c'housk, Adrien a apparissaz d'ezhi, leun a joa hag a c'hloar, gant eur gurunen gaer var he benn. Lavaret a reaz d'ezhi : « Servicherez Jezuz-Krist, ha merc'h da zaou verzer, deut mad out ; deuz da jom ganeomp ; deuz da douch ar beamant ac'h euz gounezet. »

Nathalii a varvaz heb angouni.

Ar gristenien a zougaz he c'horf e kichen re ar verzerien, en eur gana psalmou hag en eur drugarekaat Doue euz ar grassou caer a ra d'he Zent.

I. M. *Persoun.*

FIN.

Histor Coll-Bara.

(*Eil pennad ha daou ugent*)

Loiz-Luch, evel am euz lavaret dija, a ioa eur c'hristen stard en he greden. Abalamour da ze ec'h entente gant rezoun caout guir gristenien en he zervich.

— Augustin, emezhan, great ez peuz da bask bep bloaz bete vrema?

— Va fask kenta am euz great, emeve, siouaz d'in, me garje n'em bije great hini.

— Selaou 'ta, paotr, eme Loiz, traouale'h oc'h euz lavaret, ger ebet ken. Er zizun a zeu e ri eur retred penn-da-benn hag e veli ne goller ket he amzer p'he implijer evit Doue.

Guir a lavare Loiz-Luch. Pemzec dez da c'houde ec'h echuen va retred hag e communien scoaz ha scoaz gant Gaid. Va eurusted a ioa dispar. Breman e coumprenan perac e lavarer eo deiz ar gommunion genta an devez caera euz ar vuez!

Meur a vecb em euz lenvet epad va buez, mez morse betec an devez-se n'em euz scuillet nemed daelou c'huero. An devez-se em oa plijadur o lenva ; plijadur abalamour ma coummansen dispenn va roudou ha digoll va Doue euz an oll boan am boa great d'ezhan bete neuze.

Gaid a ioa ive leun a joa N'oan ket estounet a gementse. Pe seurt anken a c'hell da gaout an hini e doa tremenet he buez egiz eun eal!

Euruz e voamp eta hon daou.

Ah! m'am bije gouezet pell a ioa pegen eaz eo dizrei oc'h Doue. A veac'h em boa lavaret d'am c'honfessour em boa eun tam remorz gant va c'hommunion genta en em zantiz dizammet, ne c'houzoun ket penaoz, evel pa vije eat eur pouez a vil lur divar va discoaz. Ar rest euz ar guden a zibuniz guella ma c'heljon. Biscoaz n'oan bet ker iac'h all.

Anzavit ho pec'hejou, va bugel ker, a lavare d'in va c'honfessour : n'o pezet aoun ebet ; an absolven a roi bremaic d'oc'h ene he oll gened hag he c'henta joauzted.

Ar pez ne greden ket da lavaret a oue goulennet diganen. Evit lavaret ar virionez ne nac'hiz netra. En em drompla a ran calz ma n'em boa ket great eur gonfession vad en dro-zé. Ar pez a ro ar greden-ze d'in eo

abaoue an absolven a reseviz euz va fec'hejou n'em euz bet poan ebet gantho mui. Ret eo lavaret ne goust ket ker beza euruz, pa vez bolontez.

An hini a ia gant an hent fall n'en deuz ket a eurusted, memez pa gousk, rag a hed he gousk e man an huvreou spountussa o c'haloupat en he spered. N'euz a blijadur e neb leac'h ma n'e man ket ar goustianz e peoc'h.

Pelloc'h em euz va Doue em c'haloun! Ah! ma c'helfen he garet evel Gaid! Ar gambr am euz roet d'ezhan a zo neat ha dilastez, guir eo, mez allaz! ornet n'eo ket, noaz eo zoken. Hini Gaid, ia! hounnez zo caer, mez va hini-me, siouaz d'in! a zo c'hoaz he mogeriou nevez razet, heb taolen, heb sclassen, heb an disterra ornamant. Va eal-mad, c'hui va zicouro da glinka eun danten d'am Doue. En he zerr e man an eurusted. Ne fell ket d'in her c'huitaat morse ken. Eun devez evel heman ne dlefe caout termen ebet.

Na me a-garfe rei da goumpren d'ar re all pegen eaz eo dizrei oc'h Doue ha dreist oll pegen euruz e vezer goude an dizro-ze! Ar pez a estoun ac'hanon eo clevet Loiz-Luch o lavaret d'in beza e difizianz ac'hanon va unan, oun c'hoaz dinerz. Me gaf d'in goulzcoude oun breman ker crenv hag eur marc'h.

Gaid a lavar d'in ar memez tra, beza e difizianz ac'hanon va unan. Ret eo eta e ve guir.

Va Doue! nag hi a ioa drouc-livet, er mintin-man. Lavaret e deuz great d'in goulzcoude n'oa ket clanv.

Araoc ar gommunion oa ruz evel eur gerezen, hag araog fin an an ofiz oa guen evel paper, evel pa ne vije mui berad goad ebet en he gwazied.

An dra-ze goude tout ne estoun ket ac'hanon re an oll. Pa garer Doue evel Gaid, ne c'heller ket tostaat outhan heb santout eun dra benag ha setu tout, me zonj.

Ar Seurezed o deuz an ear d'he c'haret calz, mez piou ne garfe ket Gaid? Ma c'helfen dont da veza artizan aoualc'h, na me a ve countant da veva dindan ar memez toen ganthi! Beb tro ma lavaran kenavo d'ezhi e cav d'in e teu va eü ac'hanon hag e chom ganthi an hanter vella euz va c'haloun.

N'euz forz, arabat eo d'in clem, evit breman. Nag a gemm etre beza o servicha e ti eur c'hristen ha beza oc'h en em zrebi e ti eun den difeiz. E tiez ar seurt-se ne gomzer nemed a blijadur ha foeltr plijadur ebet n'euz ennho. Clask a reer mouga ar remorz dre ar c'hoarz hag ar banneou, setu tout, mez morse ne bak ar vreac'h keit hag ar volontez. El leac'h ma 'maoun breman eo ar c'hountrol-beo ; pep tra a zo trist evit eur guel hag al laouenidigez a zo partout. Ar pez zo da lavaret, eo ez euz eun tamik poan o voaza.

Loiz-Luch a zo eun den a fessoun, hen eo en deuz va galvet Coll-Bara, evit ma poanjen da c'hounid anezhan. Arabat eo avad gedal diganthan beza laosket da vont d'ar c'hafe, d'ar bal na d'an theatr ; mez d'ar patrounach ha d'an iliz ez euz urz da vont sul ha gouel. He unan ez a ive hag aliessa ma'z oun bet eno eo ganthan.

Set'aze hag a gavan drol ; traou ar bed-man a goummanz mad bag a echu fall. Seblantout a ra da eun den a ia er bed ne gavo ennhan nemed plijadur ha padal, a veac'h en deuz c'hoesseat anezhan, ma lavar : claskomp hor chanz en tu benag all ; aman ne reer nemed laerez hon arc'hant. Petra erru goude? antronoz ez ear adarre er bed gant ar fizianz da gaout ar pez ne vez ket bet cavet an devez araoc, hag an devez-se a echu evel ar re all dre an inouamant.

Goulzcoude, caer zo beza paket, beza tizet na diou na teir na dec guech, e tizroer ato d'ar blijadur ne ve morse pelloc'h dioc'h an den eget er moument ma creder pega ennhi.

An diaoul zo fin, a lavarer. Evidon-me n'her c'havan ket ker fin-ze an oll : ne ra nemed hada gevier ; ato e bet hag e vo faoz. Perag eta he zelaou ha dreist-oll ober ar pez a lavar ; an dra-ze ne gavan ket brao. Digoromp eta hon daoulagad hag e velimp ne ket an diaoul a zo fin, mez eo ni zo sot. Ma carfe pep hini euz an dud ober he vicher evel ma ra an diaoul he hini, ne d'affe ket ar bed evel breman.

Kement a zell oc'h ar relijion a goust atao eun dra benag er penn kenta, mez goude ar gammed kenta e-rear ar rest divar hanter-vant, ar galoun a zo laouen ha sul laouennoc'h ma'c'h en em blij tost da Zoue.

An devosion a zo evel eun aval kistin, rust a zianveaz ha flour ha mad en diabarz. Plijadurezou ar bed er c'hontrol a zo evel avalou stoup pe galastr, goloet gant paper livet, ha pa'z ear d'ho drebi ne gaver ennho nemet brennesken, calastr pe draou all divlassoc'h c'hoaz. Set'aze da vihana petra lavar Loiz-Luch. Loiz-Luch a zo eur c'hristen mad, ententit ; mes bah! an hanter re e fum.

Abenn nebeut amzer aman em euz esper da gaout plijadur vraz. Gaid e deuz lavaret dont da velet ac'hanomp ha chom da dremen eun dervez assamez ganeomp. Abalamour da ze em bo counje an devez-se da vont da ober eur bourmenaden ha d'he ambroug betec he c'houent.

Ar mansouner, ar c'hernevod zo bet o velet ac'hanon ; breman eo pare cloc. Ar pez zo eo abaoue ma'z euz trouc'het eur c'har d'ezhan en deuz ranket chench micher, rag pignat er skeuliou en eur ober gaïc cam ne ket eaz. Lavaret a ra n'en deuz keuz ebet d'ar vicher-ze. Breman e tle mont da gemener ha dizrei d'he vro.

Lavaret em beuz e tlie Gaid dont d'am guelet, setu hi erruet. Loiz-Luch evit ober plijadur d'in en deuz pedet anezhi da zont aman heb lavaret netra d'in.

Ar seur Anjel a zo deuet assamez ganthi ; na guella seur eo houunez! mez, bah! teir guech re e voumoun he c'haz. Ne ehan da ober flourik d'ezhan.

Hor pevar, Loiz-Luch, Gaid, ar seur ha me oump bet oc'h ober eun droic betec gwered *Père-Lachaise*. Va Doue! nag eno e oa tud, a villerou. Me gave d'in edo eno Pariz a bez. Ha ma countfen eta ar re a ioa dindannomp eno, me gred edout a villionou. E guirionez hag ezom zo da ober kement a drouz epad he vuez pa ranker disken ken izel evit maga ar buzug!

Na caera devez ! Gaid a ioa er joa. Mar d'oa bet livet fall guechall, breman oa livet crenv, ha iac'h evel eur filip var eur bern ed, evel eur pesk en dour. Caret a ra Loiz-Luch, plijout braz a ra d'ezhi ; ar pez a ra joa vraz d'in.

En eur zizrei euz ar vered, Gaid e deuz lavaret d'in : — Petra, Augustin, ne vez ket countant da vervel ?

— Petra, innosantez, emeve, collet ez peuz da benn, pa rez goulennou ar seurt-se ? Evidon-me a varvo an diveza ma c'hellin,

— Mad,emezhi, evidon-me ne raffen forz evit mervel, rag kentoc'h a ze ez affen da velet Doue en he varadoz.

— Mez, selaou 'ta, petra eo d'id ober ar goulen-ze diganen ?

— Cleo 'ta, Augustin, lavaret zo bet d'in ez euz bet cavet tud da ginnig ho buez da Zoue evit eneou ar re all, e plije kement-se da Zoue, hag e kemere a c'houdevez brassoc'h soursi euz an eneou-ze.

— Pa garer ec'h en em zaveteer, emeve.

NEDELEC.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eul lizer d'ar Verc'hez.

Er bloavez 1857, e choume e Paris eur c'hrouadur hanvet Ian ! — Ian en devoa c'houec'h vloaz ; — eur bragez toull var an daoulin, eur pennad bleo melen ha rodellek, da ober avi d'ar vrava prinses iaouank, daoulagad glas ha lem, a glaske avechou mousc'hoarzin, petra bennak ma o devoa dija skuillet kement a zaëlou ! Eur chupen vihan taillet brao, mes a goueze a dammou, eur c'hos re voutou ler toull en he dreid, tok ebet var he benn ; hak evelse Ian en devoa rion ha naoun, rak ar goanv a ioa ; pardaez oa, hak e oa var iun adalek an deiz araok da greiz dez, pa zeuas d'ezhan ar zonj da skriva eul lizer d'ar Verc'hez.

Hogen, petra da ober ? Ian na c'houie na skriva na lenn. Dont a reas sonj d'ezhan da veza guelet e kichen hospital vras ar zoudarded kos mac'hagnet, eun tiig bihan d'eur skrivagnour, stag ous ar voger, en eur c'horn-tro ; ar skrivagnour a oa eur zoudard kos, prest ato da c'hrougnal, pas pinvidik, oh ! nan, mes den honest ! A dreus ar guer tenval, Ian a velas ar skrivagnour en he diig bihan oc'h ober he gornad butun ; mont a reas en ti, hak e lavaras :

— Demad deoc'h ; dont a ran evit skriva eul lizer.

— Deg guenneg eo, a respountas ar skrivagnour.

— Neuze, ne c'hallan ket, a lavaras Ian, hak e tigoras an or evit mont kuit ; mes ar skrivagnour kos a gavas ar c'hrouadur koant, koant, hak a c'houlennas diganthan :

— D'eur zoudard oc'h-hu mab ? va c'hrouadurig.

— N'oun ket, a respountas Ian vihan ; me a zo mab d'am mam, ha n'euz ken nemet-hi.

— Ah ! siouas ! eme ar skrivagnour,eun dra sklear eo.... ha n'oc'h eus-hu ket deg guenneg ?

— Oh ! nan ! n'em eus guenneg ebet.

— Nak ho mam ken neubeut ? an dra-ze a veler mad. Al lizer a c'houlennit skriva a zo, a gredan, evit kaout peadra da ober souben, ne ket'ta, va bihannig ? Tostait ama : — evit deg linen skritur, hak eun hanter follen baper, ne vezin ket paouroc'h, a lavaras ar skrivagnour d'ezhan he unan.!

— Ian a zentas ; ar skrivagnour a gemeras hak a gempennas he baper ; trempa a reas he bluen el liou ha gant eur skritur *serjant-fourrier*, egis ma oa bet guechall en he *rejimant*, e skrivas :

Paris, ar zeiteg a viz genver 1857.

hak eul linen izeloc'h, e skrivas c'hoas :

d'an Aotrou....

— Pe hano en deveus, va c'hrouadurig ?

— Piou ? a c'houlennas Ian !

— Ama ! piou ? an aotrou !

— Pe aotrou ? a c'houlennas c'hoas Ian !

— Mes an hini a dle roi ar zouben.

Ian a goumprenas er veach-ma, hak a respountas :

— Ne ket eun aotrou eo !

— Ah ! ba ! neuze 'ta eo eun introun ?

— Ia.... nan.... da lavaret eo....

— *Non-de-nom* ! a c'hrougnas ar skrivagnour kos ; na c'houzoc'h-hu ket da biou e skrivit ?

— Oh ! iao zur, a respountas ar c'hrouadur spontet.

— Lavarit-hen 'ta, hak hastit buan.

Ar paour keas Ian a oa deut rus evel eur c'hlaouen dan beo ; mes he spount a dremenas heb dale, hak e lavaras :

— D'ar Verc'hez eo e fell d'in kass eul lizer.

— Ar skrivagnour ne c'hoarzas ket ; lakaat a reas he bluen var an daol, tenna a reas he gorn-butun eus he c'hinou, hak e lavaras rust :

— Va c'hrouadur, na gredan ket e falfe d'eoc'h ober goap eus eun den kos evel d'oun ; re vihan oc'h evit ma skofen ganeoc'h ; it er meas raktal da velet ha me a zo er meas ! Ian a zentas, hak a droas he gein evit mont kuit ; mes ar skrivagnour, oc'h her guelet ken sioul ha ken zentus, a reas eur zonj all. Sellet a reas outhan guelloc'h, hak e lavaras gant eur vouez raoulet : o va Doue ! va Doue ! emezhan, hak en a zo gouskoude dienez er Paris-ma !....

— Pe hano oc'h euz-hu,va c'hrouadurig ?

— Ian.... a respountas ar c'hrouadur.

— Ian piou ?

— Netra nemet Ian, a respountas c'hoaz.

Ar skrivagnour kos a zantas he zaoulagad oc'h he bika ; mes ober a reas eun hej d'he ziouskoas, hak e c'houlennas digant Ian :

— Ha petra a fell d'ehoc'h lavaret d'ar Verc'hez ?

— Me a fell d'in lavaret d'ezhi, eo kousket va mam abaoue deac'h dabardaez da beder heur, ha kaout ar vadelez d'he dihuna ; rak me ne c'hallan ket ! Ar c'homzou-ze a dreuzas kalon ar skrivagnour, rak aoun en doa da goumpren ; gouskoude, e c'houlennas c'hoas : perak e koumzac'h-hu n'eus ket pell eus souben ?

— Ama ! perak ? a respountas ar c'hrouadur, abalamour ma eo red kaout souben ; abars kousket, va mam e deus roet d'in an tam diveza eus ar bara.

— Hak ho mam ? petra e devoa debret ?

— Daou zevez a ioa e lavare : n'em eus ket naoun..

— Penaos hoc'h eus-hu great, p'eo fallet d'eoc'h he dihuna ?

— Ama ! penaos ! evel ma reen atao ; me am eus poket d'ezhi.

— Tenna a rea c'hoas he halan ?

— Ian a vousc'hoarzas, hak he vousc'hoarz a rea d'ezhan beza koant meurbet !

— Ne c'houzon ket, a respountas Ian ; ha ne denner ket atao an halan ?

Ar skrivagnour kos a droas he benn, rak daelou drus a goueze euz he zaoulagad. — Ne respountas ket da c'houlen ar c'hrouadur, mes lavaret a reas gant eur vouez a grene eun nebeut :

— Pa hoc'h eus poket d'ho mam, ha n'hoc'h eus-hu ket guelet netra ?

— Mes, iao ! va mam a ioa ien ; en hon ti-ni eo ker ien !...

— Hak ho mam a grene, ne ket 'ta, va c'hrouadurig !

— Oh ! nan.... beza e oa brao, brao ; he daouarn ne finvent ket, a oa e kroaz var boul he c'halon, ha guen evel an erc'h ! He fenn a oa var he gil dreist ar penn-vele, hak evelse he daoulagad hanter-zigor a zelle varzu an env.

Ar skrivagnour kos a lavare ennhan he unan : me am eus bet avi ous an dud pinvidik ; n'ez eus manket morse d'in na boed na dillad, ha setu unan maro gant an naoun... gant an naoun..... Gervel a reas ar c'hrouadur. Ian a zeuas raktal, hen lakaat a reaz var he zaoulin, hak e lavaras d'ezhan gant eur vouez tener : va bihanig, ho lizer a zo skrivet, ha resevet , kasit ac'hanon da di ho mam.

— Kountant oun, a lavaras Ian; mes perak e lenvit-hu ? a c'houlennas Ian estounet.

— Na lenvan ket, a respountas ar zoudard kos oc'h he veuzi gant he zaelou ; an dud kos eveldoun-me ne lenvont ket.... C'houi eo a lenvo hep dale, paour keas mignounig : ho karout a ran egis pa vec'h mab d'in... Ia, ha me ivez, em boa eur vam ; abaoue a zo pell. Ama, sonjal a ra d'in he guelet var he guele, hak e lavaras d'in pa oan o vont da zoudard : Va mab, bezit den honest, ha kristen mad ato. Imach ar Verc'hez, a oa stag ous ar guele, a vousc'hoarze,hak a garen mad; ar zonj anezhi a ree joa d'am c'halon, rak bet oun ato den honest, guir eo ; mes evit kristen mad ah ! siouas ! Sevel a reas o tele'her ato ar c'hrouadur etre he zivrec'h, hak en eur hen starda var boul he galon, e lavaras : setu aze, va mam ! setu aze ! bezit kountant ; an dud marteze a rai goap ac'hanoun, goas a ze evitho ! El lec'h ma'moc'h, e fell d'in mont ivez, hak e kasin d'ehoc'h ar bihanig-ma, elig Doue, n'am c'huitaio biken, abalamour he lizer d'ar Verc'hez,(ha ne ket bet memes skrivet), en deus great daou dra var eun dro; roet en deus d'ezhan eun tad, ha d'in-me eur galon....

Beza a zo brema e Paris eun den, iaouank c'hoas, hak a zo skrivagnour ivez, noun pas en eun tiik bihan stag ous ar voger en eur c'horn-tro, evel ar skrivagnour kos, e koumzan ama anezhan ; hogen skriva a ra traou kaer, levriou kaer meurbet, da ober plijadur d'an holl dud gouezïek ha kristen. Ama, hennez eo Ian. Evit skrivagnour an tiig bihan, a zo brema koskos, ato den honest, hag ouspen, kristen mad, ne vank netra d'ezhan en he gosni, hak eo eürus o velet an henor a roer a bep tu d'ar bihanik egis ma hanvez c'hoas an hini en devoa kemeret evit mab, hak e lavar ato en eur skuilla daelou a joa : na c'houzon ket piou eo ar *faktor* a gass ar seurt lizerou-ze, mes erruout a reont gant ho ferc'hen, er Baradoz.

J. GUEGUEN.

Eur bragez burzudus.

M'o peuz guelet eur vech benac an abadet o vont da bourmen, o peuz guelet e toull dor ar siminer eur vanden beorien deuet di evit tapa eur guennec benac. Evel e Kemper, el leac'h all eo ar memes tra evit doare ; rac ar pez ez an da gounta n'e ket tremenet e siminer Kemper.

An abad-ma, evel ma oa euz eur famill pinvidik, en doa bep miz digant he dad daou ugent lur evit kemer he blijadur.Pe seurt plijadur,a gav d'eoc'h, a c'hell kemer eun abad gant arc'hant ? Evit heman a c'houie implija mad he venneien ; plijadur a rea d'ezhan he arc'hant evit caout ar gountantamant d'ober vad d'ar beorien. N'oa ket eul liarder, heman a ioa frank he vanch ha digor he galoun ; n'eo ket a venneien e casse he arc'hant en dro ; evelse a veac'h anter ar miz ne jome ganthan an disterra diner. Evelse oa ken anavezet gant ar beorien ma c'houient kercouls hag hen e pe stat ec'h en em gave he ialc'h ; hag arruet e anter ar miz, meur a baour hen leze da dremen ep asteno d'ezhan an dourn. Pa deue unan hardissoc'h evit ar re all da dostaat outhan evit guelet ha n'oa ket chomet eul liard benac e corn he c'hodel, an abad iaouank a denne d'ezho he dok, sin sclear hag anat oa eat pell a ioa ar mouniz en dro.

Bez' ez oa anezho, petra benac ma oant boazet diouthan, hag a gendalc'he da vont var he lerc'h ; ha pa deue da denna d'ezho he dok evit an eil guech, e lavarent d'ezhan en eur c'hoarzin : « Mad, mad, aotrou'n abad, coumpren a reomp, ra zeui bennoz Doue varnhoc'h !... Evit caout ar blijadur d'ho kuelet eo. »

Ar c'honje a zigoueze avechou da eur mare fall evit

ar beorien. Ar c'houje-ma en em gave maleurusamant d'ar bemp var'n ugent euz ar miz, hag eur baourez keaz mam, boazet da receo, en em zalc'he abaoue ar mintin e toull dor ar siminer. Red oa e dije bet eur rezoun vad evit dont d'en em erbedi ouz an abad iaouank-ma d'ar mare m'en em gave ken dibourve. Mes allas ! he goaz a ioa ep labour, he daou grouadur clanv gant ar ruzel, hag en ti n'oa ket eur vruzunen vara !

Pa velas o tremen an abad iaouank gant an ear laouen ha scanv o deuz ar scolaerien pa'z eont da dremen eun dervez da di ho zud, ar baourez keaz maouez a ziredas varzu ennhan, he daouarn croaziet : « oh ! dre druez, aotrou'n abad, sicourit ac'hanon ! »

Eur seurt comzou a bikas he galoun, mes hervez he gustum e tennas he dok.

« Oh ! nan, nan, eme ar baourez keaz mam, ne « dennit ket d'inn ho tok, mes selaouit ac'hanon. Ni a « zo en dienez ar vrassa er gear; va goaz n'en deuz ket « a labour, va daou grouadur a zo clanv, ha daou zer- « vez zo, va goaz ha me n'on deuz bet an disterra « tam. » An abad a jomas a zav, an daelou en he zaoulagad : « Va Doue, emezhan, en eur voaska he « zaouarn, petra da ober !... Va c'hredit, paour keaz « den, n'em euz an disterra guennec. Ah ! m'am bije « bet, hag ar galoun am bije d'ho reüss ?... »

« Oh ! va Doue, eme ar baourez, ha ne c'houzon-me ket kercouls ha c'houi emaomp e fin ar miz ?.... Mes, petra' ra an dra-ze ? ha n'ez oc'h-hu ket eur zant ?.... Eur zant ken santel hag ar re a zo er baradoz ! Eur pez caer !... emezhi en eur c'hoarzin a dreus he daelou, sur oun, ma carit furcha ho kodellou pe ho chacotou, an Aotrou Doue a c'houezo lakaat ennho eun draic benac. »

Disconsert euz eun hevelep goulen, ar paour keaz abad a fell rei d'anaoùt he zienez en eur ziskuez he c'hodellou a c'houie goullou abaoe pemzec dervez. Mes o miracl !... A veac'h m'ema he zourn en he c'hodel deou e clev trouz arc'haut, ha sebezet oll e tenn tri bez ugent real nevez flam !.... Ho rei d'ar baourez keaz maouez n'oa ket eun affer hir, mes houman ne zeblante an disterra souezet euz eur seurt burzud.

« Ah ! ha pa hel lavaren d'eoc'h ! emezhi, en eur « deuleur varnhan eur zell a zeblante rebech d'ezhan « he neubeut a feiz. »

Coulsgoude an abad n'oa ket e peoc'h divarbenn ar galloud da ober miraclou deuet d'ezhan en eun taol. Sonjal a rea eun tamic n'en doa ket Doue hadet ken stanc he viraclou. He galoun a ioa countant da veza great ar vad, mes an droublien a ioa en he spered, hag e leac'h mont da di he dad e tistroas var he giz evit mont d'en em zaoulina en eur japel consacret d'ar Verc'hez. Eno e tremenas an dervez o pedi hag o trugarekaat an Aotrou Doue.

Diouz an abardaez e iea var bouezic varzu ar siminer; ne ra nemet sonjal hed an hent er c'halloud-se da ober miraclou en doa recevet digant Doue.

A veac'h m'ema en ti, an oll en em laka da iouc'hal : Ema aman ! ema aman !... Mes evel n'oa nemet ar memes sonj var he speret, e c'houlennas outhan he unan, hag anavezet oa dija he c'halloud d'ober miraclou.... En em izelaomp, o va Doue, en em izelaomp, emezhan, en eur skei var boul he galoun. Ne ehane da lavaret ar verset-ma euz ar psalm 113 : *non nobis, domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Roit gloar, o va Doue, ne ket d'eomp, mes d'hoc'h hano.

D'an ampoent he goumpagnoun, an hini a loje er memes cambr ganthan, a arru etrezec ennhan, hag a lavar d'ezhan :

« Oh ! camarad coz, anzao a ri evit eun dervez evel « heman e peuz lakeat ac'hanon guall nec'het ! Keme- « ret e peuz va bragez e leac'h da hini, hag evel ma'z « out cals bihannoc'h evidon, oa diez bras d'inn en « em loja en da hini ; dare e bet d'inn chom er gear. »

« Penaos, eme an abad souezet oll, me am euz « kemeret da vragez !!... »

« Evel m'hel lavaran d'id, ha memes er c'hodel « deou oa tri bez ugent real nevez flam ! »

Guelet a rit ac'han pegen disconsert oa eat ar zantic..

Evel kent e kemeras varnhan he unan hag e countas d'ezho oll he avantur.

Ar brud a ieas pell hag a arruas betec de dad. Gervel a reas he vab :

Jakez, emezhan, azalec ar miz a zeu ho ialc'h a vo pounnereat ; e leac'h daou ugent lur o po pevar ugent ; da viana pa deuio c'hoant d'eoc'h d'ober miraclou, e reoc'h anezho gant oc'h arc'hant hoc'h unan. Da c'hedal, setu tri bez ugent real da renta d'ho mignoun.

An abad iaouank ruz evel eur gerezen a drugarekeas he dad euz he vadelez.

Divezatoc'h an abad iaouank, deuet da veza persoun coz, a gemere plijadur o counta an hiskor-ma ha n'e ket hen a c'hoarze an neubeuta d'an dro-ma.

EUR GLAZIC.

Eun distro-foar.

Vardro pemp bloaz zo, eun devez goanv, daou var-c'hadour moc'h, prenet gantho peb a vanden loened, reunet guen-brao, a veache diudan noz etre Keraez ha Landerne. Anaoudegez vad oant, amezeien ha memez kendirvi gompez.

A hed an hent etre ar banne hag ar c'hornad, Jakez a c'houlennaz prena daou benn-oc'h digant he genderv Per.

— Pemzec scoed ar pez, eme Per.

— Accord, eme Jakez, ma n'int ket lor. (An noz a vire sellet anezho.)

— Nan, eme Per, evel traou neat em euz ho frenet.

— Accord neuze.

Ar marc'had eta a oue great ; mez ar ziel diveza hag ar beamant a ranke beza er sclerijen, da lavaret eo en

hostaleri dosta d'ar gear.

Pegeit e padaz ar banne-ze ? n'ouzoun ket, nag inthi ken nebeut marteze.

Etretant al loened skuiz a ioa gourvezet e foz an hent braz.

Per, paet, a lak he dam tan diveza hag a lakaz da genta he fri en denvalijen. Touch a ra d'he vanden moc'h hag hen d'ar gear.

Jakez, ar prener, diblasset eun tamik varlerc'h, a glask he vanden moc'h, mez ne gav ket an daou diveza prenet. Sonjal a ra var ze int eat da heul re Ber, setu Jakez d'ar gear.

Antronoz vintin : Cleo' ta, Per, du-ze e man an daou benn-oc'h az poa guerzet d'in deac'h ?

— N'emaint ket da, eme Ber, var an hent braz e rankont beza chommet, me gred, p'e guir n'int ket deuet ganez. Evidon-me n'em euz ket ho guelet. Deomp d'ho c'hlask.

Clasket ha enclasket, penn-oc'h ebet var an hent braz. A bouez furchal goulzcoude ec'h echujont dre gaout en eur iun tost d'an hent restachou daou benn-oc'h dispennet gant ar bleizi, ha dre eun taol chanz e voant an daou benn-oc'h guerzet an devez araoc.

Varlerc'h an eston, da biou breman ar c'holl ?

D'ar prener pe d'ar guerzer ? Ar moc'h a ioa marteze distrujet araoc al livrezoun, marteze varlerc'h pe epad ar beamant : ar skilfek ne ro ket he heur ral a vech.

Eul lezenner fin ha gouezik, o pleustri var ar c'hod civil (Art. 1136, 1137, 1138, 1141, 1302, 1303.), a c'helfe marteze diluia ar guden. Evidon-me n'oun ket evit hen ober.

An daou genderv, furroc'h evit an darn vuia, eleac'h mont dirag ar barner a beoc'h, a reaz ar peoc'h ho unan en eur lakaat ar c'holl daou-hanter, heb rebech ebet.

— Ar bleiz hebken, emezho, a ioa coupabl ; d'an hucher eta da vont d'he libella ; mez ne ket cavet c'hoaz abaoue pemp bloaz zo.

Al louarn hag ar c'hillok

Var skour eur vezen huel kludet
Eur c'hillok coz, fin ha brudet,
A vel o tont d he zaludi
Eul louarn gris, lemm bek he fri.

Breur, eme Alan ar bourder,
Gant eur vouezik flour ha seder,
Bez dinec'h, rac hivisiken
Ne vezimp ken enebourien ;
Deac'h etrezomp, gant hor prinset,
Eur peoc'h stard a zo bet sinet ;
Disken eta buhan, va mignoun,
Da rei d'in eur pok a galon,
Birvi oll a rau gaut ar brez
Da unani hor c'harantez.

Kompér ker, eme al labous,
Rei a rez d'in eur c'helou dous,
Biken n'em bije her c'hredet
Eb beza ganez her c'hlevet.

Euz da bers avad, p'hen toues,
Setu d'in diou vech levenez,
D'am jonj, bremaic 'vo eun trede,
M'her guel o tont, var ma fe ;
Varzu ama daou gi lijer
Hag a ziroun ho divesker.
Me gred e tigassont dre brez
Ar peoc'h a bebini e comsez ;
Eb dale me ia da zisken,
Bremaic e maint en hor c'hichen,
Ha neuse, ni oll assamez,
En em boko gant karantez.

Kenavezo, eme Alan,
En em zale mui ne c'hellan ;
Eur veach all p'em bezo amser
Ni a festo gant an affer.
Hag Alanic en dra c'helle
Da lakat he dreid da vale,
Tenval he benn, eb mar ebet,
Allas ! he boan 'n doa kollet !
Ar c'hillok avad a c'hoarze
'Vit an dro great d'al louarn-se.

Kals a lern a veler hirio
O clask deseo killok er vro ;
Mes siouas ! ne d'eus nemeur ken
Ken fur hag bini hor fablen.
Eul louarn trubard en deus comzet,
Setu kals a dud desevet.
Me a c'houlen var gement-se
Petr' en em gavo goudeze ?

L. B.

Eul lunedou all.

Ar paotr Ian, marc'hadour kezek, coz ha fin, o sao-tout he zaoulagad o fallaat, hag aoun ganthan da fazia var ar siou munut d'euz eul loan, a lakaz en he zounj prena lunedou evit dizelei guelloc'h defotou al loened en dije tro da varc'hata.

Eun devez foar eta, en eur gear vraz, setu Ian da stal eul luneder brudet mad.

— Ha bez'o peffe, emezhan, lunedou mad da c'hrossaat ?

— Ia, ia, a bep seurt, eme al luneder.

— Ma, discoezit d'in lunedou cresk euz ar re c'hrossa.

Ar marc'hadour lunedou a laka d'ezhan var he fri eul lunedou ken groz ma vele eur vleven ken teo ha gar he gorn batun.

— Mad int, eme Ian ; hag ar priz, mar plij ?

— Daou scoed.

— Set' aze an arc'hant, kenavo.

— Bennoz Doue, chanz vad d'eoc'h, eme al luneder.

Kenta tra a velaz Ian var ar ru oa eun den braz-braz o vleina eur marc'h d'ar foar.

Pegement ar marc'h, eme Ian ?

— Daou c'hant scoed, eme ar guerzer, heb rabat ken a vo guelet ar foar.

Ian gant he lunedou a gave mad ar marc'h ; ne reaz nemed prena, paea, hag en hent d'ar gear gant he brenaden. Ne bignaz ket varnezhan, coumpren a rit, re huel oa.

Digouezet er gear, ha Mari-Anna, he c'hreg, ha Jakez ha Per he vugale, estounet maro, da lavaret : — Petra oc'h euz great, tad ?

— Petra'm euz great, eme Ian ? prena eur marc'h ar seurt n'euz ket bet c'hoaz en hor marchossi, eur marc'h limoun hag a goust daou c'hant scoed.

Ian, pa dennaz he lunedou a oue ken estounet hag ar re all. He varc'h limoun n'oa nemed eur mourrik c'huec'h miz.

Aviz d'ar re a ia da joaz lunedou.

KELEIER.

An aotrou Cadiou, cure e Trelaouenan, a zo maro d'ar 17 a vis c'houevrer.

An Tad Pouliquen, euz a Gongregasion an Obladet, a zo maro d'ar 24 a vis c'houevrer d'an oad a c'houec'h vloaz var'n ugent.

An aotrou Boulc'h, persoun Loc-Melard-Sizun, a zo maro d'ar 25 a vis c'houevrer, goude eur c'hlenvet hir ha poaniuz.

An aotrou Fave, persoun Pleiben, zo hanvet persoun e Plougerne e plas an aotrou Marc.

An aotrou Rosec, persoun Poullan, zo hanvet persoun e Pleiben.

An aotrou Guillauma, persoun Braspats, zo hanvet persoun e Taole e plas an aotrou Perrot.

An aotrou Bars, persoun Sant-Evarzec, zo hanvet persoun e Cleden-Cap-Sizun.

An aotrou L'hostis, persoun Mellac, zo hanvet persoun e Sant-Evarzec.

An aotrou Tande, cure e Recouvrans, zo hanvet persoun e Mellac.

An aotrou Miniou, cure e Cleder, zo hanvet persoun e Loc-Melard-Sizun.

An aotrou Laouenan, cure er Relek-Guipavas, zo hanvet cure e Trelaouenan.

An aotrou Hernot, cure e Huelgoat, zo hanvet cure er Relek.

An aotrou Donval, belec iaouank, zo hanvet cure e Huelgoat.

Postilion-Breiz.

48 M. *Numeroiou Feiz ha Breiz abaoue ar bloaz nevez a zo lippet. Ne c'hellomp ket eta dougen marc'had ebet da goummanz azalec ar penn kenta euz ar bloaz.*

E ti an Aotrou de Kerangal, Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec...	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec.....	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler).....	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler).....	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler).....	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec.....	1	50
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sanl Corantin, gant an tad Maner	»	25
13° Levric-dorn evit ar Jubile, e gallec...	»	25
14° Levric-dorn evit ar Jubile, e brezounec.....	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kérangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar memes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze ; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr.	50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5	50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40	00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 24 a vis c'houevrer.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	25 l 50 s	25 l 00 s.
Segal.....	19 00	19 50
Eiz.....	18 50	18 50
Guiniz du.....	24 50	23 00
Kerc'h	19 50	19 50
Avalou douar.....	9 00	7 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 22 a vis c'houevrer.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	27 l 30 s	26 l 46 s
Segal.....	18 96	18 75
Eiz.....	19 00	18 00
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	20 75	20 50
Avalou douar.....	7 50	7 50

CASTELLIN. — Marc'had an 22 a vis c'houevrer.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26 54 s	26 l 23 s
Segal.....	19 95	19 95
Eiz.....	18 50	19 00
Guiniz du.....	23 25	23 57
Kerc'h	20 00	20 00
Avalou douar.....	8 00	8 00

Perc'hen-Merour : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL,

DISSADORN 10 A VEURS 1877. (3e SÉRIE N° 2). TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord

SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou AR. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour, e Kemper.*

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou MORVAN, *chaloni, kenta scrivanier,*

Pe d'an Aotrou NEDELEC, *eil scrivanier, ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 10 a vis Meurs.

An Ilis catholic hag he enebourien.

Er gemennadurez en deuz casset d'an dud fidel euz he escopti evit ar c'horaiz-ma, an Aotrou Bourret, escop Rodez, a gomz euz an traou a damaller hirio d'an Ilis catholic. Lavaret a ra, da genta, ar pez a remerker muia en hon amzer-ni eo ar vrezel counnaret a reer a bep tu d'an Ilis. E nep leac'h, emezhan, ne lezer anezhi e peoc'h, e nep leac'h ne roer d'ezhi ar frankiz a dleffe da gaout..... Kement ijinn en deuz an den a implijer evit clask he jadenna hag he discar, mar be gellet..... An hu a zo varnhi e peb bro.

« — Penaoz, a leverer, ne ve ket casset pelloc'h ar c'hrac'h coz-se euz a zirac hon daoulagad ? Nemet re hir n'e deuz padet. Stagit adarre ouz ar groaz an hini n'eo maro varnhi nemet evit dougen hor beac'h-ni. Grit d'an Ilis-se mont adarre da guzet dindan an douar ; eno e tlije beza chomet ato ; list ac'hanomp erfin da veva en hon roll ha da gaout peoc'h diouthi. » Setu aze petra glever e kement corn zo er bed, coulz lavaret, hag ar re a gomz evelse a zo a bep seurt tud anezho, tud desket ha tud heb deskadurez.....

Ha petra o deuz eta da damall d'an Ilis, eme escop Rodez ? Calz traou, a bep seurt traou, evit lavaret guell. Rac, evitho, an Ilis a zo deuet da veza spountail braz an den, goassa tra zo er bed.....

Goudeze an escop calounec a respount d'ar rebechou a reer peurvuia d'an Ilis catholic, ha setu ami darn euz ar rebechou-ze.

« Brema, eme c'houi, ni a glask beza ar *vistri*, hag an dra-ze a zo eun danjer evit ar vro.

« Ni a glask beza ar *vistri*, ni a glask lakaat peb tra da zuja d'an Ilis ha da blega dindan he lolontez. Ia, guir eo, hag en dro-ma ema ar virionez ganeoc'h. Rac lavaret zo bet great d'an Ilis : *Dominare*, bezit « *mestrez* ; bezit *mestrez* var an oll boblo ha var « gement bro zo er bed ; bezit *mestrez* var an eneou « ha renit var ar c'halounou. En em astennit, it keit « ha ma c'helloc'h ; e peb leac'h e viot en ho tra, « rac peb tra a zo bet roet d'eoc'h en heritach. It eta « euz ar Zao-Heol d'ar C'huz-Heol, euz ar C'hresteiz « d'an Hanter-Noz ; skignit a bep tu ho kelennadurez « a ro sclerijen d'ar speret ha nerz d'ar galoun, « ha cassit ganeoc'h d'oc'h heul vertuziou Jesus-Krist « hag ar c'houez vad euz he groaz. *Dominare*, bezit « *mestrez*. »

« Ia, ar gomz-se a zo bet lavaret d'eomp hag he c'hlevet on euz ; ha setu savet ganthi eun armé a dud hag a fell d'ezho beza ar vistri euz an eil penn d'egile euz ar bed, en douar braz coulz hag en enezennou. An dud-se, enebourien an Ilis, a zo bet ho mistri kenta, hag esper o deuz e teuot adarre davetho, daoust d'ar fong a zo ennoc'h abalamour ne renkit mui suja d'ezho ha m'oc'h euz gellet tec'het euz a dre ho daouarn. Ia, guir a livirit : ni fell d'eomp beza mistri var ar c'halounou ha var ar c'houstiansou dre ar virionez, dre ar feiz, dre ar garantez, dre an oll vertuziou. En em glevet hag en em unanet oump e peb leac'h evit astenn rouantelez Jesus-Krist. Setu petra c'honlennomp bemdez digant Doue : *Adveniat regnum tuum*, ho rouantelez deuet d'eomp. Ni fell d'eomp lakaat Jesus-Krist da ren betec'h ar penn pella euz ar bed, en ho tiez, e goueled oc'h eneou, abalamour ma c'houzomp e vezo gras ganeoc'h plega dindan he lezen goude beza douget chadennou mezuz ar vistri oc'h euz servichet bete vrema.

« Ni fell d'eomp guelet Jesus-Krist hag he Aviel o ren var ar bed, hag ho guelet a reomp o ren petra bennac ma'z a a bep seurt traou d'an traon en dro d'eomp. Ren a reont dre hor beleien, dre hor seurezet, dre ar garantez a ziscouez hor Zalver d'an den paour, ne ehan da c'helver anezhan d'he zicour, caer zo clask miret outhan. Ren a reont dre hor missionerien ha dre ar vreurieziou on euz savet evit kelen ar bopl hag ober vad d'hon nessa e peb feson, breurieziou hag a zoug frouez, hag a zo leun a vuez, en despet d'ar pez a reer evit kaeat outho hag ho diarbenn.

« Setu aze petra zo d'eomp : ar rest a lezomp gant ar re ne velont nemet an douar ha ne glaskont nemet an douar. *Roit d'eomp an eneou*, ha cassit ar rest ganeoc'h. Kemerit an henoriou, kemerit ar plasou, kemerit ar c'hargou, ha grit ho tever ennho. Kemerit ar pez a ro lorc'h d'an den, an danvez, ar guiskamanchou skeduz hag ar plasou kenta oc'h taol. Bezit mistri var an douar-zé a glaskit aliez da ziframma an eil euz a dre daouarn egile ac'hanoc'h ; ra vezo d'eoc'h kement tra a zo e caloun an douar ha kement tra a deu var he c'horre en tachennou hag en traonienou. Evidompni an traou-ze oll ne dalvezont netra, an traou-ze oll ne d'int nemet braoigou hag a zo hebken dioc'h doare ar re ne zavont ket ho speret hag ho c'haloun huelloc'h eget ar bed-ma.

« Guelit dre gement-se ha ni a c'hell beza eun danjer evit ar vro. En amzer Neron, e comzet ive evelse, hag an dra-ze a zo bet lavaret atao abaoue bep vech m'az euz bet c'hoant da ziscar an Ilis ha da viret outhi da gass an dud d'ar baradoz evel ma eo he dever hag he c'harg. Petra ! eun danjer evit ar vro, an Ilis-se e deuz saveteet peb tra en amzer dremenet ha n'euz c'hoaz nemethi hag a c'helfe savetei peb tra en amzer da zont ! Eun danjer evit ar vro, ar gurunen-ze a ver-c'hed iaouank en em ro oll da louzaoui an dud clanv en hon hospitaliou, ha da zoussaat poaniou ha clenvejou n'oc'h ket goest da barea oc'h unan, goude m'oc'h bet meur a vech ar penn-caoz anezho ! Eun danjer evit ar vro, ar Freret hag ar Vistri-scol-ze a zesk d'ho pugale senti ouzoc'h hag ho respeti, pa ne vezit ket zoken goal din a respet oc'h unan ! Eun danjer evit ar vro, al leanezet-ze a dremen ho buez o pédi hag oc'h ober pinijen e goueled ho c'houenchou, hag a denn an tamm euz ho ginou evit maga ho peorien, heb counta an dillad a reont evitho ! Eun danjer evit ar vro, ar vissionerien-ze a ia da glask ar maro d'ar broiou pell evit deski da dud ar broiou-ze ar feson da veva hervez ar rezoun hag ar skiant vad, da genta, ha goudeze hervez ar relijion hag an Aviel ! Allas ! enebourien an Ilis, n'ema ket mad ho speret pa gomzit evelse, hag an danjer evit ar vro a dleer da glask e leac'h all, ha nan en Ilis-se a zalc'h peb tra en he za hag a zavete peb tra.

« Ouspenn-ze, red e ve d'eoc'h da vihana divoal d'en em drouc'ha oc'h unan en ho comzou. C'houi a lavar oump eun danjer evit ar vro. Chenchet oc'h euz eta santimant, rac n'euz ket pell e lavarac'h oa great ganeomp hag oac'h sur euz an amzer da zont. A bep tu, guir eo, e caner al *Libera* ganeomp ; an nebeut a vloaveziou a roe d'eomp c'hoaz ho tad coz *Voltair* a zo dija tremenet, ha ne dieffe mui beza hano ebet ac'hanomp er bed. E peb leac'h e crier a bouez-penn oump echu, ne d'oump mui nemet eun dra amzere, eun dra eat er meaz a c'hiz, eur c'hoz tra n'eo mad nemet da spounta ar merc'hed hag ar vugale.

« Ha goulscoude, en eun taol count, setu c'houi o crena, setu c'houi o lavaret oump leun a nerz hag a c'halloud, e fell d'eomp ober hor mistri goassoc'h eget biscoaz, oump henvel oc'h an dour-beuz a gass peb tra ganthan ha n'euz netra evit herzel outhan. Petra zinifi an dislavar-zé a rit oc'h unan euz ho comzou ? Mes rezoun oc'h euz goude tout ; nan, n'oump ket maro ha leac'h oc'h euz da gaout aoun razomp. Ia, crenv oump abalamour m'ema ar guir ganeomp ; leac'h zo da gaout aoun razomp, rac eun troad on euz er bed all. Bez' ez oump eur spountaill abalamour, caer zo hon lakaat e ludu, e teuomp adarre da nevezi, abalamour ma'z oump ar prenv ne ehan da grignat ar goustians, abalamour ma'z oump ar virionez hag ar vertuz disprijet, ha ne baouezont, evel spesou scrijuz, da c'helver an den dirac barnedigez Doue.

« Ar relijion gatholic, eun danjer evit ar vro ! Ah ! mar kirit, me lavaro d'eoc'h e peleac'h ema an danjerze, e peleac'h ema gant he oll spount hag he oll horrol. Bez' ema, an danjer-ze, ha bez' ema spountuz ha scrijuz, er pleg-se a gemer an dud a bep stat hag a bep renk da ober fae var ar re a zo huelloc'h evitho ha da vankout a respet d'ezho ; bez' ema el levriou-ze a ziscar an den hag er c'hazetennou divergount-se ne glaskont nemet gounit arc'hant ha plijout d'an ioulou fall euz ar galoun ; bez' ema er zec'het direiz-se da gaout plijadur, sec'het hag a ra d'an dud a bep oad en em deuler a benn herr er vouillen euz ar plijadurezou mezuz.

« Bez' ema, an danjer ma comzomp anezhan, er gelennadurez-se n'e ket sur he unan euz ar pez a zesk d'ar re all, hag a laka evelse an douetans da ren er speret ; bez' ema en historiou invantet-se hag er c'hoariou-ze a vez great var an theatr, el leac'h ma reer goab euz ar vertuz, goab euz a zantelez ar briedelez, ha ma taoler buez hag honestiz ar priejou evel pa lavarfen e fripp da c'hoarz ha da fic'hellerez eur vanden pennou scanv ne zonjont ha ne remerkont ket e c'hoarzont divar ho c'houst ho unan. Bez' ema en hardisegez-se gant pehini e nac'her hirio peb guir ha peb dever ; bez' ema er feson-ze da bresta arc'hant, a zo countrol d'al lezen ha d'ar goustians, hag a ra d'an hini ne glask nemet bernia danvez beza mestr da ober ar pez a gar euz an den paour ha dizouten ; bez' ema er vuez-se heb Doue, el lezennou-ze heb diazez, er c'hentelliou fall-ze a bompader hirio, hag a lez peb tra en abandoun gant ar re o deuz nerz ha finessa, gant ar re ne glaskont nemet ho mad ho unan. Bez' ema er c'houmpignuneziou pe er breurieziou-zé a gustum en em assambli en noz hag e cuz evit aoza ar bouet a dle ampoezouni caloun an den ; bez' ema en toullou-ze a zinda an douar, el leac'h ma'c'h en em glever divar benn ar pez a zo da ober evit trei ar bed var an tu var enep lag evit enterri peb frankiz ha peb liberte. Bez' ema eñin en abandoun-ze a ra an dud anezho ho unan, pa ne vezont ket kristenien vad, abandoun hag a zo ar brassa euz an oll malheuriou abalamour ma'z eo eur merk it couezet en eur stat e pehini n'euz mui remed na pareus ebet evitho.

Setu ze e peleac'h ema an danjer, ar brassa danjer evit ar goblou euz hon amzer-ni. An Ilis e deuz saveteet ar bed, hag hi hebken a c'hell c'hoaz he zavetei, ma ve gellet lakaat da gemeret louzou an hini ne fell ket d'ezhan parea hag a gar he glenvet. An Ilis e deuz tennet an den euz a vreinadurez mezuz ar relijion baian; hi eo e deuz goudeze doñeat ar boblou gouez a deuaz da zailla var douar ar Roumenet, ha chenchet an oll vroadou tud en em lezas da veza kelennet ha renet ganthi. En han' Doue, ne d'it ket mui da lavaret eo eun danjer evit ar vro, eun danjer evit an oll boblou ! Ar gomz-se a zo eur blasfem, eur blasfem a enep an den, eur blasfem a enep histor ar bed ! Savit ho taoulagad : guelit petra oa ar boblou p'edo sclerijen Jesus-Krist o para varnho, ha petra deuont da veza pa ne vezont mui sclerijennet nemet gant heol ha gant aviel ar Revolusion ! Eun den ha ne c'hellit ket da zianzao, he hano *Montesquieu*, a gomze dishenvel diouzoc'h-hu, pa lavare : « Ar relijion eo mad ar bobl ha mad ar c'hou-« arnamant pe ar rouantelez. Discredi euz a virionez « ar relijion a zo eur pec'het evit an den en he bart he « unan ; mes ober brezel d'ezhi a zo eur pec'het, eun « torfet a enep ar vro. »

MORVAN, *Chaloni.*

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Paris epad ar Vrezel.

An T. CLEAC'H. — Er mare-ma n'em euz ket kalz a c'hoant marvaillat. Goulscoude e countin d'id ar pez am euz clevet gant eur vaouez a Baris d'an ampoent m'oamp chomet oll a za e penn ar ru da c'hedal ma vije eat cavaleri *Vinoy* ébiou. — « Ma n'e ket eun « druez, emezhi, e ve lazet tud ar seurt-se! Tud vrao, « tud iaouank, tud e creiz ho brud ! » — « Ia, eme « ve, guelloc'h e ve lakaat an dud a bevar ugent vloaz « da zailla an eil gant egile. » — « Oh ! emezhi, setu « petra rinn-me : mar teu ar Prussianet e kear, me « raio an neuz da veza a unan gantho. Lein vad d'ar « botred, freskad ha strippou, guin livet coulz ha « liouach ; ha goudeze, p'ho guelinn oc'h horella, e « livirinn d'ezho : Va mignounet, diskennit er c'hav « ma reot ho choaz oc'h unan. Neuze ec'h evint « dioc'h an tint. Abarz ar fin Ian Vourdel a roio « d'ezho eun taol biz-troad, ha pa vezint var lein ho « c'hein evel Poliphem, an hini a ioa bet mezvet gant « goad martolodet, me lavaro da eun hanter doussen « Judithet dont d'am zicour da drouc'ha ho fenn d'an « Holophernet-se. »

— Merc'hed Paris a zo goal draou, evit doare ; red eo divoal outho.

— Allas ! ia, dreist oll pa'z eont d'eoc'h dre ar rejinn troet e guin, evel guech all hor mam genta a ieas da Adam gant avalou.

— Daoust hag an avalou a ioa troet ive e chistr?

— N'oant ket, a drugare Doue ; rac neuze e vije bet foutu neat ar bed oll.

— Petra lavare c'hoaz merc'hed Paris ?

— Merc'hed Paris a lavare c'hoaz e tlijet mon da zailla var ar Prussianet divar nij pe dre zindan an douar.

— Pet diaoul, divar nij? Ha petra ve great d'ezho neuze ?

— Cranchat varnho evel ma cranchas guech all ar guennili var Dobi goz, hag ho dalla pe ho beuzi gant ar c'hranch-se.

— Ha ma'z affet d'ezho dre zindan an douar?

— Neuze avad e ve beac'h var ar Prussianet ; rac ar merc'hed a c'hoariffe gant ho c'heielou, hag ar vugale gant ho loaiou.

— Hag ar goazet?

— Ar goazet marvad a raffe eur c'horniad butun.

— Bah ! bah ! emaint o folli. Petra lavar ive ar merc'hed divar benn ar Vretounet?

— E feiz, p'ho guelont o vont etrezec dorion kear pe ar *fortchou* gant ar zac'h leue var ho c'hein hag ho fuzuill var ho scoaz, e reont eur minic dous hag e leveront : « Bretounet mad! Ar Vretounet a zo *janti* ! » Mes pa velont anezho o tistrei d'ar c'hazarniou pe d'ar varakennou a zo great evitho, neuze ar merc'hed a ra sellou du hag ho bec a deu da veza mousclennec.

— Perac 'ta?

— Perac 'ta ie n'o deuz ket great unan a zaou : pe mervel, pe dilivra kear.

— Mervel, *noble !*

— Ia, evit ma chomo muioc'h a vouet gant ar merc'hed, pe ho dilivra evit m'o devezo bouet ato.

— Setu avad petra zinifi beza troet var ar bouet.

— Han, ia da.

— Petra d'inn-me, penaoz eo bet ar jeu ama ie 'ta pa zigouezas ar c'helou oa bet paket an impalaer gant ar roue Guillou, hag oa casset he oll zoudardet, coulz lavaret, evel prizounierien d'an Allemagn ?

— Assa, Pount, te zo eun tammic re hir da deod, te peuz c'hoant da gass ac'hanon-me var ar *politic*, hag an dra-zé n'e ket dioc'h hon doare, evit c'hoaz da vihana. Mar keres, ni a echuo ama hor frappad marvaillat. Cred ac'hanon, lez a gostez ar zonjou-ze a zo en da speret, ha digass en da vemor pegen euruz ec'h en em gaves guech all, pa vezes o poulza da gazeken vezinn var aochou Plouneour.

— Senti a rinn ouzoc'h, aotrou, mes deuit adarre kenta ma c'helloc'h, rac c'hoant am euz da goves.

— Mad, gra da ecsamin en eur c'houlen sicour, digant Introun Varia Folgoat. Distrei a rinn heb dale ; kenavo, Pount, ha Doue ra vellai d'id !

— Kenavo, aotrou, beunoz Doue d'eoc'h !

Va mignoun ker, evel a veles, ne ran ket histor ar vrezel evel ma vo great divezatoc'h evit tud iaouank ar scolachou. Ouspenn-ze, lakaat a ran e ginou unan hebken ar goulennou hag ar respountchou a zo bet great d'inn gant meur a hini euz ar re a ioa ganen d'an ampoent-se ; re hir e ve e guirionez beza ato o tibaba hanoiou. Mes peurvuia e vezemp a vanden en dro da vele ar c'hlanvour. Guelet am euz soudardet iaouank euz

hor bro o sevel en noz, o viska ho bragou hag o tont, lod var ho c'hrabanou, lod all en eur jilgammat, lod all c'hoaz gant branellou pe var harzou euz an eil guele d'egile, evit clevet ar belek o caozeal e brezounec. Ken natur e cavent al langach-se ma sonje d'ezho beza erruet dija en ho bro muia caret, etouez ho zud ha dirac ar persoun mad en doa ho badezet pe ho lakeat da ober ho fask kenta.

P'e guir e comzan euz ar joa o doa ar Vretounet ouz ho beleien, e rankan counta d'id eun triomph o deuz great d'inn, eun triomph ar seurt ne vez ket great d'ar veleien e peb bro. Edon o treuzi plasen Sant Jermen hag o tont d'an *Tuileri*. D'ar mare-ze, ar Vretounet a ioa *casernet* eno. Setu eur zoudard oc'h va anaout, hag hen ractal d'am zaludi. — « *Bonjour ! bonjour* ! Aotrou Cleac'h ! » Ker buhan e oue leun ar prenesier, hag ar *c'hepiou* o labourat, hag ar *bonjourou* o tont varzu ennon. Nan, morse n'em euz santet brassoc'h joa em c'haloun.— « Bugale geiz, a zonjen, petra eo ar vro goulscoude ! Ha perac n'oar ket oll henvel ouzoc'h-hu ? Neuze ne jomfe ket pell mui ar Prussianet var douar Frans. »

Ar pez a ioa caoz o doa joa ouzinn eo abalamour ma comzen d'ezho euz ho beleien, ha beleien an escopti a anavezan oll, coulz lavaret, evel a c'houzoud da unan, da vihana ar re a ioa beo neuze. Siouas ! meur a hini a zo maro abaoue. An aotrou Gouez, euz ar memes *class* ganeomp, a deu em speret abalamour d'he niz. Hema a ioa e garnisoun e *Mont-Rouge* tostic d'ar *fort*. An Tad *Chalmet* ha me a ioa eat di da goves ar zoudardet. An Tad-se, gout a res, a zo ginidic euz a Lesneven ; eun den mad, eun den santel eo, ha divezatoc'h me gomzo d'id euz ar pez en deuz great evit gloar Doue ha silvidigez he nessa. Ar jeneral Trochu a dlie dont d'ho guelet en dervez-se, ar pez a zinifie lakaat evez, rac edot o vont etrezec an *tokou houarn begok*. Dont a reas, evit guir, mes p'edot o renta d'ezhan henor an armou, setu eur zoudard o tistrei varzu ennon en eur lavaret : — « Aotrou, emezhan, daoust hag unan bennac ac'hanomp a vezo lazet fenoz ? » Ne c'houien petra da respount, hag epad m'edon oc'h ober va zonj,ar botret a ioa deuet da veza guenn evel paper. Lod a grene, kig ha divoc'h ; mes abarz m'em boue comzet va unan, setu eur zoudard o lavaret :— « Bah! emezhan, ha n'e ket han, aotrou Cleac'h, ez euz plas aoualc'h d'ar bouliji etre an env hag an douar heb hon tizout-ni ? » Setu ractal c'hoarz etouez ar botret. Neuze me lavaras d'ezho : — « Ne arru nemet ar pez a fell da Zoue ; pa vo deuet an heur, e vo ranket mont, hag evit ober d'eomp bale an Aotrou Doue n'en deuz ezom nag a ganolliou *Krupp*, nag a vindraillerezou, nag a gartouchennou, nag a dokou houarn. Mar d'eo deuet hon heur, ez aimp sur ; ma n'e ket, e chomimp evit eur vech all. Mes oll e tleomp mervel ; ne c'houzomp avad na penaoz na pe da vare. N'euz nemet eun dra en hor gallout : en em zelc'her ato prest. »

Ar botret-se a ioa prest ; bet oant bet o coves en dervez-se hag en derveziou araoc. Sonj am euz e oa hiennou anezho euz a Blougastel-Daoulas, euz a vro ar sivi. Potret crenv ha galloudus oant, ha potret a galoun vad ive. Lod anezho a lenve, ha pa lavaren d'ezho ez ajent gant Doue, e respountent : — « N'e ket ganen va unan eo am euz nec'hamant, gant va zud eo a zo deuet dija var an oad. » — « Mad, a lavaren d'ezho adarre, Doue a bourveo. »

Etouez ar vugale gristen-ze ez oa eur paour-keaz hag a ioa bet lazet en deiz-se gant he gamaradet, epad m'edont o spura eur fuzuill a gave d'ezho n'oa ket carget. En ho zouez ive edo niz an aotrou Gouez. Mil joa em boue oc'h he glevet o lavaret e oa he donton eur mignoun coz d'eomp. Mes pebez rann-galoun n'em boue ket eun nebeut derveziou goude, pa glevis ar c'helou-ma gant eun aotrou iaouank a Landerne, eun aotrou coant hag eur brunard a zen :— « Rei a ris urs, emezhan, da unan euz ar zoudardet da zevel azioc'h ar volzen a ioa o cuzet ac'hanomp, evit evessaat oc'h an dachen a ioa etre ar Prussianet ha ni. A veac'h en doa savet he benn eun tammic dreist ar bord ma oue discaret ha pilet er foz : ar paour-keaz paotr a ioa bet treuzet gant eur voulet ! » Ractal e liviris eun *De profundis* evit repos d'he ene. Nag a *ze Profundizou* am euz-me bet da lavaret evelse !

AN TAD CLEAC'H.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Histor Coll-Bara.

(*Trede pennad ha daou ugent*)

Guir eo, a lavaraz Gaid, an hini a gar en em zavete ; mez goulzcoude, p'e guir e c'hellomp gounit meritou an eil evit egile, an Aotrou Doue, ma roffen d'ezhan an dilez euz va buez evit eun ene, a roffe ive marteze d'an ene-ze grassou a ve penn-caoz euz he eurusted eternel.

— Emaout o tirezouni, paourkeaz Gaid. Ar pez a leverez ne ket leal.

— Perac 'ta ?

— Perac ? Daoust hag an Aotrou Doue a dle ober gaou oc'h lod var digarez ober vad da lod all ? An dra-ze a ve brao ne ket 'ta, kemer da vuez diganez-te evit ho hini d'ar re all ?

— Oh ! Augustin, coll ar vuez-man ne ket mervel eo, evel mervel ne ket eun drouc.

Mervel evit he nessa dreist-oll a dle beza eur joa dispar d'ar re a c'halv Doue d'ar c'hrass-se. Daoust hag an Aotrou Doue he unan, roue ar furnez, ha n'en deuz hen ket roet he vuez evit he nessa, evidot hag evidon-me ? Ar vissionerien her gra bemdez, beleien hor bro ho unan, archedet e beo etre pevar blanken, a zoug eur mission, evi cofes ar re a deu d'ho c'haout,petra reont-hi bemdez nemed diverraat hag avechou coll ho buez evit savetei eneou da Zoue? Pa vezont galvet e kichen eun den clanv, poaz dija gant ar c'hlenved tom, ar vreac'h, ar c'holera, ar vossen pe eur c'hlenved benag all, perag e velez-te anezho o tiredet gant kement a brez, e riscl ho buez, da

vele ar c'hlanvour ? Ar rezoun a gement-se set' hi aman. Eun ene, meur a hini marteze, a zo o vont da ober beach an eternite ; marteze ive ne c'hellont ober an treiz-se nemed gant sicour ar belek, marteze zoken oc'h priz he vuez ; bez dizoursi, ar belek a anavez priz eun ene ha ne varc'hato ket evit mervel evithi. Mar d'eo mad d'ar re-ze ober ar pez a reont, perag ne ve ket mad d'eomp-ni ober eveltho ?

— Selaou houman 'ta ! Mechanz te n'out na beleg na missioner ; peleac'h e man da benn, Gaid keaz ?

— Ar Seurezed o deuz lavaret d'in ez oump oll missionerien er bed-man, e tleomp oll labourat an eil da zilvidigez egile, dre hor pedennou, hon aluzennou etc. ; hag evel n'euz netra var an douar ker c'huek d'an den hag ar vuez, an dilez euz ar vuez, great da Zoue dre garantez evit eun ene, eo caera aluzen a c'hell eun den da ober d'he nessa.

— Petra, Gaid, me bari te zo bet o lavaret da Zoue kemeret da vuez diganez evit silvidigez eun ene benag ?

— Nan, Augustin, n'em euz ket her great ; mez ar pez a lavaran eo her graffen a greiz caloun.

Paourkeaz Coll-Bara, a zounjen ennon va unan, e ma great da varo d'id, paotr keaz. Bez sur eo great dija an taol a lavar Gaid. Evelkent, ha skiant zo da vont evelse da ober prezant da Zoue euz he vuez.

Na drolla traou a laka ar Seurezed-se e pennou an dud. Ma sent Gaid outho, n'euz ket a ezom da c'houlen petra erruo. An Aotrou Doue he unan ne ket goestl da lavaret nan da C'haid, mar d'a da c'houlen ar c'hrass-se diganthan. Ne zounjont ket ar Seurezed-se em euz-me c'hoaz ezom euz a C'haid.

Comzit d'in euz a Loiz-Luch. Hennez da vihana a goumpren eur seurt benag, hag en deuz lavaret da C'haid e feiz ne dliet morse ober ar seurt goulennou-ze nemed gant aotre he gonfessour. An dra-ze zo guir, he vicher da bep hini.

Azalec ar moument-se oun bet e difizianz na erruje va c'hreden da veza guirion. Goude m'oa dizroet Gaid d'ar gouent edon atao en aoun na deuje Gaid da goeza clanv. Goulzcoude breman e deuz ear vad ha iec'hed evit eur guel.

— Aotrou, lavarit d'in mar plij, petra zonjit dioc'h Gaid, caout a rit anezhi crenv ?

— N'oun dare ; eur paz pounner e deuz, ar gezik. Mez bah ! Loiz-Luch a vel atao an traou e du, a zo prest da enterri an oll an devez ma coezont clanv. Va Doue ! ma teu da hounnez mervel, petra deuin-me da veza !

An dra-man a ioa e miz here. Ac'hano betec miz meurz, ar blavez varlerc'h, Gaid a ieaz braoic en dro, nemed e vije atao o peudal, o crignat he stomok. He liou ne fallea ket ; er c'hountrol, russaat atao a rea he jotou, setu Coll-Bara countant.

« Pa deu da zonj d'in, d'ar mare ma comzan, ah ! ia ! ah ! ia, me glevaz eun devez va fater gant va mestr. N'ouzoun ket perak em boa great an diotach da brena eul leor hanvet *roman*, da lavaret eo eul leor amoustach. Loiz-Luch pa velaz al leor-ze em daouarn a vennaz d'ezhan difounsa ar plenchod, kement e lamme hag e skoe gant he dreid. Eul leor evel hennez, emezhan, a zo ker bilimuz hag eun aer viber, a lazer dal m'he gueler, peleac'h benag he c'haver.

Ah ! emezhan, mar guelan-me leor ebet ken evel hennez etre da zaouarn ! ah ! ah ! ah ! me da..... me da gigno.

Assa ! keit ha beza biken o counta, trouz, trouz a reaz d'in ken a flerien gant va enkrez.

Pa vo lavaret ar virionez, e rankan anzao e rea he zever. Dreizon va unan e c'houzoun coulz ha den an droug a ra ar seurt leoriou-ze. Anaout a ran ar gaou o deuz great ouzin. Evidon-me goude m'am beze lennet al levriou-ze a jome va ginou digor aoualc'h da loja eun neizad logod, ne c'houien ket dija pe zot pe fur e vezen. Kement ha lenn oa eta coulz tra d'in lenn levriou mad, p'e guir em oa traoualc'h dirazon, ha p'e guir el levriou fall ne zesker nemed c'hoariou da sclabeza tout, spered, caloun, daouarn ha kement zo.

Caer zo goulzcoude Loiz-Luch n'en doa ket ezom da ober eur seurt revolt na kement a zispac'h.

Gaid e deuz atao lavaret d'in ive ar pez a lavare Loiz-Luch, diouall oc'h al levriou fall, mez Gaid gant he zeod aour a lavare an dra-ze d'eoc'h ker kempennik ! Evit guir ma carjen beza selaouet Gaid oan bet kittez da glevet kement a gurun gant Loiz-Luch.

Va c'hreden stard eo, m'e dije Gaid lennet levriou fall ne vije ket bet ken eaz da garet, ker fresk ha ker flamm ha ma'z e breman. Eleiz a dud am euz anavezet, ker fur ha tud all ebet, hag o deuz collet ho gened epad meur a vloaz evit beza lennet eur vech hebken levriou fall. Eassoc'h eo lakaat eur blanten da vouenvi eget ar roz da boulza var he brankou goude ma ve bet goudet he gar. Ar memez tra a c'hoarvez evit an den.

Loiz-Luch a ra heuriou ive evit doare, pe gazetennou, me c'hoar. Bemnoz e vez aze oc'h sclerijen ar goulou o sclabeza paper hag antronoz e vouller ar pez en devez great an derc'hent. Eur vech pe ziou em euz bet c'hoanteat gout petra scrive, mez an diaoul ne ve ket goestl da lenn he scridou, goude zoken ma ve lunedou eur marc'hadour kezek var he fri. Biscoaz n'o peuz guelet scrabadennou iar evel zo var ar paper-ze.

Brezonek eo a scriv, me laka. Pep lizeren a zo keit ha divesker eur marc'h caneller. A dra zur ne ket diotien a zo o voulla ar scridou-ze pa c'hellont lenn anezho. Eur c'haz bihan ma ve lakeat liou oc'h he ivinou a scriffe coulz ha Loiz-Luch ; hiui ar seur her graffe zur, da vihana ma lakfe he boan.

Va Doue, pebez hirnez zo n'em euz ket guelet Gaid ! Set'aze va mestr en deuz resevet digant ar Seurezed eul lizer evit lavaret d'ezhan e passa guaz oc'h guaz. Gaid keaz ! ma ve peultriner ! ar zonj-se a ra d'in crena. Allaz ! morse n'e deuz bet nemet poan! Loiz a zo tenval he benn abaoue m'en deuz resevet al lizer-ze. Ah ! kristenien baour ! Daoust ha Gaid a ve o vont kuit ?

Eaz eo divinout ne dremene sizun ebet na iajen da c'houlen euz a gelou Gaid, rag e guirionez n'oa ket iac'h aoualc'h. Ar pez a rea d'in credi avechou e fazien, oa cazi ker iac'h ha me, oa guelet anezhi o tont a amzer da amzer da dremen an deiz ganeomp.

Hen toui a c'hellan, ar bizitou-ze a rea d'in eur vad ne c'belle den da goumpren. Dirag Gaid e rankan anzao oan coundaonet da veza kristen mad. N'em oa nemed lavaret eur ger treuz benag dirazhi ha ractal Coll-Bara a vije casset d'he doull, ker sioulic ha tra. Dre c'hrass Doue em boa skiant aoualc'h evit anaout e doa rezoun ha tevel.

Pa deuaz da velet ac'hanon var dro miz guengolo, allaz! emeve, allaz, va Doue, nag hi oa chenchet! Gant eun nadoz e vije treuzet. Eat oa er meaz euz he dillad. N'oa anezhi nemed ar spez.

Leac'h da veza nemeur estounet a gement-se n'em boa ket. An nozveziou e doa tremenet dindan ar glao hag ar grizill, an naounegez e doa bet ouzpen eur vech, ar riou e doa gouzanvet epad keit amzer, o dije lazet pell a ioa crenvoc'h egethi. Goulzcoude, ha possubl e ve e teuffe Doue da ziskar en he fleur eul lilien evel Gaid?

Siouaz! Augustin ne lavare nemed re vir! Ar Seurezed goude beza implijet kement remed a c'helle ober vad da C'haid, o velet ez ea ato var falla, a reaz eun naved evithi. Mez petra zervich d'an den gourin oc'h Doue?

Pa c'hoanta an Aotrou Doue cutuill eur fleuren euz he jardin evit creski boked ar guerc'hezed en he varadoz, petra dal d'an den ober nag eun naved na pedi?

NEDELEC.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Santez Zita, patronez ar C'heginerezed

Santez Zita eo patronez ar c'heginerezed. Setu aman, hervez lavarou ar re goz, eur skeuden euz ar geginerez burzuduz-se.

Santez Zita a ioa ginidik euz a gear Jen (Genes), fidel braz d'he mistri, mez fidelloc'h c'hoaz da Zoue. He unan e touge he faner pa'z ea d'ar marc'had; ar c'heginerezed all e Jen a raje mad ober evelthi, mez ar re-ze zo re gaer danvez oc'h ober anezho evit prijout dougen eur baner. An dra-ze zo mad evit eur c'hlasker he dam.

Zita, dre valheur, e doa mistri clouarik mad e kenver Doue. N'oant troet na d'ar zarmoniou na d'an offisou; goulzcoude honest oant, hag evitho da veza tud intre, heb danvez braz, ne virent morse oc'h Zita da ober he devosionou gant ma'z aje ar gegin en dro ha ma vije servichet ar pred d'an heur.

Zita a dremene evit eur burzud en he micher. Hogen, mistri Zita a ioa tud digoustianz aoualc'h e kenver lezennou an Iliz var ar vijel. Zita tostoc'h d'he c'houstianz ne c'hellaz ket miret da zigass da zonj d'ezho oa eun dever evitho conlz hag evit ar re all heulia al lezennou-ze. Petra erruaz? Ar vistri ne rejont van oc'h he c'hlevet; caeroc'h a rejont. Gant aoun da dremen evit tud coummandet gant ho flac'h e c'hourc'hemenjont d'ezhi servicha kik d'an oll deiziou vijel.

Zita a c'houlenne diganthi he unan petra dlie da ober, pe jom heb senti pe ober lavar he mistri. Goude beza bet eur pennad mad o clask ar poell d'he c'huden e lakeaz en he fenn oa goestl aoualc'h marteze, gant eun tamik ijin, da rei d'ar pesket fardet gant eol doare ha blaz ar c'hik hag al lugumach poazet er zaoz.

Evit doare n'e deuz ket laosket he zecret hag he goueziegez en heritach gant plac'h all ebet.

Zita, an devesiou-ze, a iune pe ne zrebe nemed bara zeac'h.

Scrivet eo: « Ne c'heller ket servicha daou vestr assamez. » Setu perag Zita, en eur zervicha guella ma c'halle he mistri, a zileze discrupul he cheusteuren, a amzer da amzer, evit sonjal eun dra benag en he ene. Aketuz braz oa da zarempred an ilizou hag aliez zoken e tigoueze en desped d'he oll goueziegez ne vije ket prest ar pred d'an heur merket. Avechou ar rost a vije suillet, an dien lammet en tan, mez Zita a doue bep tro e raje guell he labour en amzer da zont; goude tout neuze evel breman n'oa ket brao caozeal re roc da eur geginerez, ha var ar marc'had caout eur geginerez da dalout Zita n'oa ket eur brao.

Eun devez da vihana, ar vestrez a lavaraz da Zita e roje antronoz lein vraz da eun nebeut mignouned. Al leinou e Jen a zo cazi ker ral hag ar mouar var ar raden.

Zita a ioa var zao araog an deiz, ha d'ar plass mar gouie. Eur pennad goudeze ec'h errue er gear gant diou baner carget mad, a zispill oc'h he divrec'h.

Varlerc'h kement-se ez eaz dan iliz, mez eno en em lakeaz da bedi gant kement a galoun ha kement a evez ma tizonjaz euz ar rest ha ne velaz ket p'heur oa echu an oferen nag eat an dud euz an iliz. Penn ha penn gant Doue hebken, ne zonjaz ket muioc'h ez ea ato an amzer en dro.

A greiz tout e tivorfilaz o velet edo an denvalijen.

Ractal ez eaz er meaz euz an iliz da ober eur zell oc'h an amzer. He c'hreden oa e ranke beza goloet an amzer a goumouli. An env a ioa perz evel ar roz var ar raoscl, mez an heol a ioa o vont da guzet. Zita a jommaz sebezet; ar zonj kenta a deuaz en he fenn oa ar zonj euz he lein n'edo ket c'hoaz var an tan d'an ampoent ma tlie beza var an daol. Dizrei a reaz goulzcoude buhan ha buhan varzu ti he mistri, gant ar greden stard e vije casset kuit evel m'e doa meritet, rac gout a rea oa faziet ha faziet braz abalamour d'an devez a ioa.

Evel am euz lavaret, stankoc'h eo ar poloz er guez eget al leinou e Jen. Red eo en deffe eur rezoun vraz benag evit kement-se an hini a ro da leina hag an dud curiuz a vez en ho boued an devez-se. Ar prenezier a ioa digor hed ar ru, daou, tri benn e pep hini anezho evit guelet tud ar frico.

— Petra vo lavaret, eme Zita, pa vo guelet ne vo tam da zebri hag an dud oc'h an daol? Va mistri a ranko mont da guzet gant ar vez, pe gouzanv beza discoezet gant ar biz! Ar re zo pedet d'al lein a gredo ez euz c'hoariet eun dro d'ezho ha ne bardounint biken an distress-se.

Sclear e va c'hount, bremaic e vezin lakeat er meaz, dirag an oll: penaoz caout plass all divezatoc'h goude beza bet casset kuit en eun devez evel heman?

Coll he flass a ioa poaniuz evit Zita; oc'h red, her graje goulzcoude, mez ar pez a rea he dizesper oa da veza manket d'he mistri, ker mad all evithi. Evithi da veza erruet eharz dor an ti, ne grede ket he digeri; evel c'hoant e doa da dec'het kuit. Goulzcoude e reaz he zonj da vont en ti, abalamour, emezhi, oa just d'ezhi reseo ar rebechou e doa meritet.

D'ar mare-ze ar c'heginerezed n'o doa ket a batronez, p'e guir Zita eo a dlie beza ar batronez-se divezatoc'h. Ne c'houie eta na da be seurt sant na da be seurt santez en em westla, egiz a lavarer.

Ober a reaz he feden da Zoue.... Echu he feden ez eaz en ti, izel he daoulagad, mez goulzcoude heb caout an ear da gaout re an an oll a spount.

A greiz tout, e chommaz a za crenn en hanter an delez: c'hoez frico a ioa en ti, leiz ar fri.

— Holla! emezhi, petra zo a nevez? c'hoez frico zo? Ar vestrez, me zo zur, o velet ne erruen ket, e dezo kemeret eur geginerez all. An dra-ze ne viro ket d'am lakaat er meaz, mez da vihana henor ar famill a vo salo ha ne vo den da zougen ar beac'h nemed an hini e deuz he jachet var he discoaz.

Zita a reaz c'hoaz eur gammed benag, hag adarre a za....

— Daou! emezhi, an hini zo oc'h ober frico aze ne ket eun azennez eo, n'e man ket he micher da zeski. Bete vreman me grede beza unan euz ar re vellaic em micher, allaz! houman zo da vihana coulz ha me.

Zita a ieaz erfin en he c'hegin.

D'ar mare ma'z ea ebarz e clevaz evel eun trouz diouaskel ha den ne velaz; sonjal a reaz eta e ranke beza an trouz-se trouz roben ar geginerez o ruza divar herr oc'h eur pez meubl pe an or evit tremen er zal.

Tan a ioa er fournigel; ar c'hastolorennou a zanse ar frico ennho; biscoaz kement a c'hoez-mad evel a ioa gr gegin.

Zita a zavaz ar goloiou evit tanva ar zaoz.

— Allaz, emezhi, pell oan dioc'h ar virionez pa lavaren oa ar geginerez deuet aman coulz ha me, n'oun ket dur d'ezhi; n'oun ket din da zilassa lassou he zavancher; me gave d'in goulzcoude oa diez ober guelloc'h kegin eget va hini. Mez peleac'h e man ar geginerez-se eo?

Zita a c'hedaz, den ne deuaz var he zro.

— Mez, emezhi, penaoz e c'hell eur geginerez ker goueziek leuskel he frico da zuilla, rag ma tale c'hoaz e man he stal o vont da goll.

Var ze Zita a ruzaz ar c'hastolorennou divar an tan: estounet braz e oue, an tan a ioa an env pa vez en he gaera.

Clask a reaz ar geginerez, mez ne gavaz nag hounnez na re all. Ar pez a velaz eo ar c'houvert lakeat gant ar brassa urz, pep tra en he renk, coulz pe vell ha ma vije bet he unan oc'h he lakaat.

Ar vestrez oc'h erruout er zal a lavaraz d'ezhi:

— Ac'hanta, Zita, prest oc'h?

— Mestrez, lein zo prest, mez ne gavan ket an hini...

— Pe seurt hini? Ar re am euz pedet a zo er jardin gant va fried: ne c'houffen ket e ve den all ebet dre aman nemedoc'h-hu ha me.

Zita a gredaz edo oc'h huvreal pe bet oc'h huvreal.

Servicha a reaz lein. Biscoaz n'oa bet seurt boued oc'h staon ar re a ioa oc'h taol. Hirio c'hoaz e comzer euz al lein-ze echu daou c'hant vloaz zo.

Zita n'e doue ken tra da ober nemed trugarekaat Doue. Elez a ioa bet o farda ar boued epad m'oa bet o pedi en iliz.

Setu aze histor santez Zita, evel ma'm euz he c'hlevet gant ar geginerez a ra va c'hegin, *he unan*, siouaz d'in!

A. K.

Epad ar Revolusion vraz.

Arme ar re C'hlaz e doa an treac'h, mez Jakez tizet gant eur vouled ne c'helle ket heuilla he gamaraded.

Jakez a ioa eur pataoec hag eun dissacret m'hen tou d'eoc'h. Ugent belek benag en deuz lazet; tregont croaz benag en deuz discaret; dec imach benag euz ar Verc'hez en deuz bruzunet e mil dam ha n'oun dare pet *Brigant* en deuz treuzet gant he gleze.

Jakez en doa bet eun tenn en he c'har, hag a ioa a stok he gorf var dachen ar vrezel e mesk beo ha maro. Hogen, etouez ar re o doa c'hoaz eun tam buez, oa eleiz hag a lavare ho japelet; calz euz ar re varo o doa hel lavaret araoc mervel. O velet ar chapelet en ho daouarn e vijet tentet da gredi edo c'hoaz ho huanad diveza var ho muzellou.

Unan hebken, hag hennez oa Jakez, a vlasfemme! An noz a deuaz; pebez nozvez! Glao pil, tenvalijen; Jakez ne bade ket, he goustianz her bourreve iud! O clevet rounkounel ar maro a bep tu d'ezhan, al labouzed noz o c'houlen ho zam, an avel o iudal evel pa vije oc'h hunadi, Jakez a gemeraz aoun.

Eun druez oa ar goad a golle; penaoz stanka outhan? Jakez, a bouez poania, a c'hellaz sevel hag en em ruza eun nao pe zec paz. A dreuz-coff var eur vaz e teuaz a benn, goude mil ha mil ehan, d'en em jacha betec eun toul ti en doa guelet sclerijen ennhan a bell.

Skuiz maro, ar c'hoezen da rozella var he dal, he zillad gleb da waska, he spered e brassoc'h merzerenti c'hoaz eget he izili, Jakez a scoaz var an or: Dao! — den ne respountaz! — dao adarre! — Evel n'en em hastet ket da zigeri:

— Eur paourkeaz hanter varo eo zo aman; digorit

mar plij. — Ractal e tigorcher an or.

Var eur guele oa en ti-ze eun den oajet braz, guenn he vleo evel lin : an den-ze a ioa eur belek, digemeret evel Jakez, dre drugarez.

Tro var dro d'ezhan oa eur vanden goazed, guisket oll e soudarded ; oll merc'hed an ti a ioa guisket e caon hag a bede stard, ho daoulin var al leur-zi.

Jakez a laoskaz eur griaden : ar belek-se a ioa unan euz ar re en doa dournet he unan ; ar belek-se oa persoun he barrez.

Oll dud an ti euz ho c'hostez a anavezaz ar Glazik. Goude beza cuzulet etrezho, e leverjont d'ezhan :

« Unan euz hor merc'hed a ia da vandenna ho couli; setu aman ar guella euz hor gueleou ; couskit e peoc'h. »

Jakez ne gouskaz banne.

Oll dud an ti a roc'he ha n'oa ket estoun e rajent goude kement a skuisder ; ar re a veille ar belek o velet oa guelloc'h a ioa ho unan en em roet da gousket. D'ar mare-ze e c'helle beza hanter-noz. Jakez er moument-se a glevaz eur vouez oc'h he c'hervel, sioul-sioulik ! « Jakez, va mab paour.... Jakez, ne glevez ket ? » Mouez ar belek eo a gleve.

Jakez o clevet ar vouez-se a zantaz n'ouzoun ket petra, evel eur c'hridien o redet gant kement guazen a ioa eunhan azalec ivinou he zaouarn betec ivinou he dreid : — « Eo, emezhan, a vouez izel, ho clevet a ran, va.... » C'hoant en doa da lavaret : « Va zad » an hano en doa desket da lavaret d'ezhan en he vugaleach, mez ne echuaz ket.

— « Jakez, eme ar belek, me ia da vervel. Evit oll digoll euz ar goad am euz collet, ne c'houlennan digant Doue nemed eur c'hrass : grass da gonversion. Selaou, Jakez, hirra am euz da veva eo eur c'hard-heur.... Ac'halen ec'h ententin ac'hanot, va map ; an oll zo cousket... Lavar da *Gonfiteor*. »

Jakez, pladet dindan pouez eur c'halloud a waske anezhan heb ma c'houije penaoz a goummansaz he Gonfiteor.... he echui a reaz ive. Eur vech m'en doue resevet an absolven, ar belek a laoskaz eun huanaden hag a zihunaz an oll en ti.

« Mont a ran davet Doue, emezhan. Kemerit soursi me ho ped euz ar bugel paour-man gouliet evel ma'z eo : grass d'eoc'h eo breman eur c'hristen mad. Ma n'o pije ket roet a lojeiz d'ezhan evel d'in-me, oa bet, a dra zur, eun ene nebeutoc'h er baradoz. Da zeiz ar Varn, Doue a lavaro d'eoc'h : Deuit, bugale benniget d'am zad, eun divroad oan hag oc'h euz va digemeret ; kemerit perz er rouantelez a bado da viken !

Ar belek eo a ieaz da genta ennhan.

Ebed Guened o deuz bet meuleudi vraz a nevez zo digant ar jeneral Fraboulet de Kerleadec, digant ar jeneral Count de Courcy ha calz offiserien all hag ho Escop, evit beza mouget an tan guall e cazarn pe e lab an armou.

Piou en dije credet e vije mad ebed na beleien da vouga an tan !

KELEIER.

An aotrou Rohel, persoun Sibiril, a zo maro d'ar 5 euz ar mis-ma, d'an oad a dri-ugent vloaz.

An aotrou Guen, persoun Plovan, zo hanvet persoun e Brasparts.

An aotrou Jaouen, cure e Sant-Lois Brest, zo hanvet persoun e Poullan.

An aotrou Richou, bet cure e Plougonven, zo hanvet cure e Cleder.

An aotrou Laurent, cure e parrez an Intron-Varia e Kemperle, zo hanvet cure e Recouvrans.

An aotrou Pennamen, cure e Locunole, zo hanvet cure e parrez an Intron-Varia e Kemperle.

An aotrou Andre, belec iaouank euz a Gilligomarc'h, zo hanvet cure e Locunole.

An aotrou Nedelec, belec iaouank, zo hanvet cure e Pouldregat.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 3 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	25 l	50 s	25 l	50 s
Segal	19	00	19	00
Eiz	19	00	18	50
Guiniz du	25	00	24	50
Kerc'h	19	50	19	50
Avalou douar	9	00	9	00

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 1 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	27 l	30 s	26 l	46 s
Segal	18	96	18	75
Eiz	19	00	18	00
Guiniz du	»	»	»	»
Kerc'h	20	75	20	50
Avalou douar	7	50	7	50

CASTELLIN. — Marc'had ar 4 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26	54 s	26 l	24 s
Segal	19	95	19	95
Eiz	18	50	18	50
Guiniz du	22	29	23	25
Kerc'h	20	00	20	00
Avalou douar	8	00	8	00

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 17 A VEURS 1877. (3e Série N° 3.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour, e Kemper.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou MORVAN, *chaloni, kenta scrivanier,*
Pe d'an Aotrou NEDELEC, *eil scrivanier, ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 17 a vis Meurs.

An Ilis hag he enebourien.

« Ar pez a rebecher d'eomp c'hoaz eo da veza tud ha n'int mad da netra, feneantet, tud hag a vev divar goust ar re all, ne fell ket d'ezho kemeret ar garg da zevel bugale, a dec'h araoc ar boan a zo e micher al labourerien, hag a goust kerroc'h d'ar vro eget ar c'hounidegez a zo dioutho.

« An Ilis eur feneantez ! An Ilis eur gorbinerez ! Ar re a damall an dra-ze d'ezhi ne anavezont nemeur histor ar bed, hag a anavez nebeutoc'h c'hoaz an amzer vrema. An Ilis eur feneantez ! Mes hi eo e deuz pinvidikeat ar bed. Ni tud hag a dec'h araoc ar boan ! Mes ni a labour dalc'h-mad heb chom morse da chana. Da biou eo dleour ar bed euz an darn vuia euz al labourou a speret ? Ha n'e ket d'eomp-ni, ha n'e ket d'an dud a Ilis eo ? Daoust ha n'e ket ni eo on euz carget ar c'hamprou hag an tiez-se a zo leun a levriou ? Lavariou an dud coz a ro testeni d'eomp var gement-se. Daoust ha n'e ket bet ato ar c'hiz da lavaret : *Labourat evel eur manac'h euz a urz Sant Beneat, labourat evel ar Bollandistet* ? Hag ar re a gomz evelse o deuz rezoun ; rac biscoaz den n'en deuz tremenet muioc'h a amzer o studia, coulz en noz evel en deiz, eget na dremen hor menac'h hag hor beleien.

« Labourat a reomp c'hoaz calz dre an deskadurez a roomp d'ar vugale ha d'an dud iaouank, dre an oberou a drugarez, ha dre an oll draou all on euz da ober bemdez. Daoust ha n'e ket eul labour, hag eul labour tenn, an hini a zo da ober er scoliou, en hospitaliou, en tiez a repu evit ar vinoret hag ar vinorezet, hag en tiez all-ze savet evit rei digemer d'ar re a zo couezet dija, pe d'ar re a zo e risel da goueza ? A dra zur, ne glaskomp ket bihannaat mirit ar re a damall ac'hanomp da veza feneantet ; evelato ni garfe gouzout pe hi pe ni a labour muia, pe hi pe ni a ra muia vad d'an den. Ar gelennadurez a roomp, caer oc'h euz caout abeg ennhi, a zo talvouduz-braz evit ar vro. Ni a zesk d'an dud caret an urs vad hag ar vertuz, hag evelse e reomp anezho mistri ha servicherien vad. Lavaret a reomp d'ezho tec'het dioc'h an tavarniou ha dioc'h ar c'hoariou danjeruz, hag evelse ho boazomp da espern ho guenneien. Lakaat a reomp doun en ho speret beza ato leal pa vezont o prena pe o verza; hogen, daoust ha n'e ket al lealdet eo a ra d'eoc'h dreist peb tra caout fisians en eur marc'hadour ? Petra bennac n'oump ket dimezet, e savomp muioc'h a vugale eget na zo en tiegeziou el leac'h ma'z euz ar muia, hag ar zoursi a gemeromp da veilla var zantelez ar briedelez a ra d'ezhi dougen muioc'h a fronez.

« Mar comzit euz a labour ar c'horf, ne labouromp ket nebeutoc'h ha n'oump ket feneantoc'h eget ho kuella labourerien. Hon Trappistet a zizec'h al lennou hag al laginier, a dorr an douar, a faout ar c'herrec, a bil ar guez evit ober pleuch, hag a gass bara ha guin d'ar marc'had. Hor seurezet hag hon leanezet ne ehanont da gass an nadoz en dro evit ober al labourou a zere outho, hag al labourou-ze a zo ken istimet ma oc'h euz bet aoun na rajent gaou ouz ho kemenerezet. N'euz ket pell oc'h euz goulennet ma vije staget ho daouarn d'ezho ; ar pez a verk sclear ne jomont ket da feneanti hag e cavont fret da verza ar pez a reont.

« Ia, an Ilis a labour hag a laka labourat. Ar gristenien fidel eo a c'hoar guella en em glevet da ober labour boutin, ha da dailla da bep hini ar pez a c'hell da ober hervez he speret hag he c'halloud. En ho zouez eo e c'houezer ar guella feson da labourat ha da lakaat da dalvout an nerz hag an ijinn en deuz roet Doue da bep den. N'ez euz nemeur a dud hag e deffe ar vro muioc'h a c'hounidegez dioutho eget n'e deuz dioc'h an Ilis. Nag a bet seurt micherourien a implij en he zervich, nag a bet marc'hadour a laka da veza pinvidic, na da bet den e ro bara, azalec ar mansouner a zicour sevel he c'hathedraliou betec ar c'hurust pe ar machicot a gan en he offisou ! divoallit eta da douch oc'h an Ilis ha ne d'it mui da lavaret eo enn dra didalvez evit ar vro. Guelet a raffac'h petra deuffac'h da veza ma vankfe an Ilis d'eoc'h. O pet sonj eo merc'h

d'an Hini a roas da zibri da veur a vil den leiz ho c'hof, hag a zo falvezet d'ezhan chom bepret ganeomp dindan furm ar bara. An Ilis eo c'hoaz, caer a zo lavaret, magerez vraz ar bed, hag a ro d'an oll, muioc'h eget n'euz forz piou, magadurez an ene ha magadurez ar c'horf.

« Mar d'euz tud hag a rebech d'eomp ne reomp netra, ez euz re all hag a lavar e labouromp re hag e tastumomp re a zanvez. An Ilis a zo pinvidic, eme ar rema ; astenn a ra he c'braban a nebeut a nebeut var an oll heritachou ; sevel a ra paleziou caer evithi hag evit he scoliou ; an dud a speret sempl hag a goustians aounic a ro d'ezhi ho arc'hant, hag evelse ar vro a deu da baouraat dre ma pinvidica an Ilis.

« Anaout a reomp ar rebechou-ze ; pell zo emaint e ginou enebourien ar relijion. Pell zo e claskont dre ar seurt comzou-ze pellaat diouzomp an dud keiz n'o deuz tamm descadurez ebet hag a zo prest da gredi kement tra a gounter d'ezho. An Ilis a zo pinvidic, bez' e deuz leveou ha tenzoriou eleiz ! Lakeomp e ve guir an dra-ze ; mes neuze, bugale ar Revolusion ha tud difeiz, n'o peffe ket a leac'h da glemm ; rac c'houi a c'hoar brao lamet he madou diganthi hag he digass adarre d'he stat kenta, evel a livirit. Pa vez deuet ar mare, c'houi a c'hoar astenn ho craban var ar madouze, hag en hon amzer-ni ez euz cavet eur maread gerioù nevez evit liva eun hevelep laeronsi. Ne d'eer ket da lavaret : Laeromp an Ilis. Oh ! nan ; petra leverer 'ta ? Lavaret a reer : An danvez-se a deu euz ar vro, lakeomp anezhan adarre etre daouarn ar vro ; greomp disparti etre an Ilis hag ar c'houarnamant, etc. Evelse e caver mil digarez evit cregi er pez a ioa bet roet d'an Ilis a volonte vad hag evit ato ; rac pell zo, her gouzout a reomp, an Ilis eo podic-espern ar Revolusion. P'e deuz houma foranet ar pez e devoa, pa vel he zac'h goullou, petra ra ? He garga adarre gant madou an Ilis.

« An ilis a zo pinvidic ! An dra-ze n'e ket guir, rac he faourentez a zo sclear d'an oll. Euz a gement seurt tud a zo e servich ar vro, ar veleien eo ar re a zo nebeuta paet. Ilis Frans e devoa madou braz guech all ; ar madou-ze a zo bet lamet diganthi, ha ne roer ket d'ezhi an drederen euz ar pez a doucher divarnho. Al leveou a ioa stag ouz he scolachou hag he hospitaliou a zo bet laeret ive, hag an darn vuia euz ar scolachou hag euz an hospitaliou-ze ne recevont guennec ebet digant ar c'houarnamant.

« Ar mizou o deuz hor beleien evit ober ho studi, ha caout an descadurez a renkont da gaout evit beza persoun en disterra parrez var ar meaz, a zo pell en tu all d'ar pez a c'hellont da c'hounit. Gellet o devije kercoulz hag eun all beza noter, alvocat, medicin, etc, ha ne roer ket d'ezho zoken ar baeamant a vez roet d'ar re a zo o tivoal ar forsalet, pe d'an diveza mevel en eur vagajen.

« Goude tout, mar e deuz an Ilis eun dra bennac, euz a beleac'h e teu d'ezhi an danvez-se ? An danvez-se e deuz abalamour m'e deuz gouezet espern, abalamour m'e deuz labouret, abalamour m'e deuz cavet var he hent tud a galoun vad hag o doa fisians en he fedennou. Rac ne gredan ket e deffe bet nemeur a dra diganeoc'h-hu ha digant ho seurt. Caout avi outhi, caout abeg ennhi, setu aze petra rit, c'houi hag ho seurt, ha netra ken. Evithi, n'e deuz ket da ruzia gant he danvez ; an danvez-se, n'euz ganthan na c'houez an uzullerez, na c'houez an droumplerez, na c'houez an avantur ; n'e ket bet dastumet oc'h ober taoliou bank pe o c'hoari troiou camm d'an nessa, mes gounezet eo bet atogant lealdet. Discouezit d'inn, mar gellit, etouez an dud a deu da veza pinvidic en hon amzer-ni, eur fortun hag a ve great gant kement a honestis.

« Ouspenn-ze, petra ra an Ilis gant an nebeudic a dra a c'hell da lakaat a gostez ? Petra ra gant an tamm bara-ze a daillit d'ezhi hag a rebechit d'ezhi gant kement a zislealdet ? Her ranna a ra ganeoc'h-hu, ganthan e vag ho peorien, ho tud coz, ho tud clanv ; ganthan e ra scol d'ho pugale evit beza beleien hag e tastum an emzivadet hag ar vugale lezet en abandoun. Evel ar garantez, a zo en em incarnet ennhi, ez a da gaout paouroc'h evithi hag ec'h en em laka daou hanter gantho. Da hema e ro peadra da baea he di, da hennont pe a dra da baea benviachou, da eun all pe a dra da brena dillad, da eun all c'hoaz pe a dra da zeski he vicher, ha da eun all erfin pe a dra da ober he studi, studi sionas ! hag ha zervicho marteze divezatoc'h da ober brezel d'ezhi ha da deuler pri outhi.

« Ne c'houffe den niveri ar vad a ra an Ilis evelse, ne lavaran ket gant he danvez, rac n'e ket pinvidic, mes gant ar pez a receo he unan en aluzen. Ar sicourou a bep seurt a ro d'an dud, d'ar beorien, d'ar re glanv, d'ar vinoret ha d'ar vinorezet, a zo dreist ar pez a c'heller da zonjal. Kement a arch'ant-a ia evelse bep bloaz da ober vad d'ar re a zo er boan hag en dienez hag a zav ar c'houarnamant divar ar bobl. Ma teuffe eta an Ilis da vankout, e ve red creski an taillou euz an hanter ha goulscoude dija e caver ar re-ma pounner aoualc'h. Lezit eta an Ilis e peoc'h. N'e deuz netra anezhi he unan, hag evelato e ro d'eoch ar brassa sicour hag ez eo ho cuella *receourez* abalamour d'an aluzennou a roer d'ezhi da ingala etre an dud ezomec.

« Ah ! eme c'houi, ar veleien a zo pinvidic-mor ! Red mad eo ne ve ket guir an dra-ze, rac ne glaskit mui cass ho pugale da veleien, ha goulscoude Doue a c'hoar ha c'houi a gar an arc'hant hag an eazamant, ha kement tra a c'hell rei an eazamant-se. Guech all, p'oamp pinvidic, oa prez varnoc'h o tigass d'eomp ho pugale ; hirio n'ho digassit mui, rac gouzout a rit n'eo mui druz ar peuri en Ilis. Mad, guell a ze mar d'eo brema seac'h ar peuri ha berr an dour ganeomp. An dra-ze a zo eun dra vad evit an eneou, evit an Ilis hag evidoc'h-hu oc'h unan ; mes ne d'it mui da rebech d'eomp hon danvez p'e guir e c'houzoc'h ervad oump paour.

« Allas ! n'e ket an Ilis eo a gass ganthi ar frouez enz ho c'houezen hag ar pez o poa gellet da espern ha da lakaat a gostez. Nan, ar pez a ra rann-galoun ar famillou var ar meaz, ar pez a c'houllounder buhan ar podigou-espern, ar pez a gass an tiegeziou d'an traou, eo an tavarniou, ar feneantiz, ar procezou, ha kelennadurez pe aliou fall ar c'hazetennou hag ar scrivanierien difeiz. Hag ar pez a ra al labour-ze e kear eo ar c'hoant d'en em viska re vrao, an ioul da c'hoari ha da vont d'an theatr, hag an dispignou foll ha spountuz a reer evit maga an techou fall a zo er speret hag er galoun, hag evit rei d'ar c'horf ar piijadurezou mezuz e pere e clask he oll eurusdet.

« Eno eo ema an drouc, eno ema ar rivin. O mammou a famill, a vouel hag a scuill daelou o velet oc'h hano dishenoret, o velet en ho cozni ar baourentez o tont da doull ho tor, livirit d'eomp e peleac'h o deuz ho pugale foranet an danvez a ioa bet dastumet gant ho zud coz, debret ho maneriou, ho douarou pe ho ziez-soul ? Ah ! sur, n'e ket o rei arc'hant d'an Ilis, n'e ket o kemeret perz en oberou a feiz, a drugarez hag a zevosion eo int en em rivinet. Mes great o deuz evel ar mab prodic, eat int da eur vro bell, da lavaret eo, pell dioc'h Doue, evit beva en ho roll, evit ren eur vuez a zizurs, hag evelse o deuz louket ho heritage hag oc'h hini-c'houi oc'h ober a bep seurt follenteziou en deiz hag o tremen an noz er mezventiou hag el libertinach. Evelse int deuet d'ar gear carget a zle, goude beza collet ho nerz hag ho iechet. An Ilis e devije gellet ho zavetei, mes n'int ket deuet d'he c'haout ha n'e ket bet falvezet d'ezho soubla penn ho glin dirac an Doue a lavar da adori.

MORVAN, *Chaloni.*

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Reiz an Iliz catholik.

Setu ama eun daolennic hag a raio plijadur da lennerien Feiz ha Breiz, o rei d'ezho da anaout penaos eo reizet ha renet an Iliz santel, catholik, abostolik ha romen. Tennet eo euz al leor a vez moullet bep bloas evit rei da anaout d'ar bed kristen niver ha zoken hanoiou ar re a zo en ho c'harg ren an Iliz var an douar.

Goude ar Pab hag ar gardinaled ema ar batriarchet, an arc'heskibien hag an eskibien.

Er penn kenta euz ar bloas-ma setu an doare ma'z eo rannet etrezho an Iliz :

Daouzec patriarch a zo e penn ken aliez a loden euz an Ilizou brudetta a zo var an douar, evel ma'z eo Jerusalem, Antioch... ;

Seitec hag eiz ugent arc'heskopti ;

Seiz cant ha daouzec escopti ;

Trivac'h Iliz a zo en ho fenn preladet o deus galloud an eskop eb beza bet consacret, ha ne zougont ket an hano a eskop.

Ouspen, ar gongregasion a Rom, hanvet ar *propagand*, a zo en he c'harg ar broiou paian ne d'eus ennho couls lavaret nemet missionerien, gant aotreadur ar Pab a hanv ennho eskibien euz a douez ar vissionerien ; setu an niver anezho :

C'huec'h eskob, hanvet kannad abostolik ;

Seitec ha cant vikel abostolik ;

Unan ha tregont prefet abostolik.

Gant an *daouzec iliz ha tri ugent* a zo en ho fenn pe a ro ho hano da gen aliez a gardinal, ez eus *unnec cant pemp ha daou ugent* a zo renet gant ken aliez a eskob, pe diana o deus ar galloud eb caout an hano a eskob.

Meur a hini goulscoude euz an ilizou a zo maro ar re a ioa oc'h ho ren, ha ne d'eus lakeat hini all ebet c'hoas en ho leac'h. Evelse ez eus da henvel :

C'huezec cardinal ;

Pevarzec ha tri ugent arc'heskob pe eskob ;

Pemzec vikel abostolik ;

Seiz prefet abostolik.

Pii nao, abaoue m'ema e penn an Iliz, en deus great a nevez eun niver bras a eskoptiou, pe arc'heskoptiou zoken, er broiou kristen pe etouez ar baianed. *Daou c'hant trizec* en deus savet a nevez.

Guelit eta dre an daolennic-ma pegement a vuez e deus an Iliz catholik petra bennac ma'z eo persecutet e meur a leac'h var an douar. Eleac'h bihannaat, creski bepret hag en em skigna a ra dre ar bed.

IAN AR GERNEVEZ.

An dro a raio an Aotrou'n Escop evit rei ar Gouzumen pe ar Gonfirmasion e 1877. Ar barrez merket da genta evit peb deiz eo an hini ma vezo roet ar Gouzumen ennhi ; ar parreziou a zo merket da c'houde eo ar re a zo galvet da vont di. Lod euz ar re-ma a c'hello caout ar Gouzumen dioc'h an abardaez, mar keront goulen.

MIS EBREL.

Dissul, 8 : — Sant-Alar Kerne. — An Trehou.
Dillun, 9 : — Irvillac. — Lanurvan, Hospital-Camfrout.
Dimeurs, 10 : — Daoulas. — Logonna-Daoulas.
Dimerc'her, 11 : — Dirinon. — Loperhet.
Disiou, 12 : — Plouziri. — Ar Merzer, Trelevenez ha Loc-Eginer.
Dirguener, 13 : — Ar Roc'h. — Penc'hran, Lanneuffret.
Dissadorn, 14 : — Plouedern. — Tremaouezan.
Dissul, 15 : — Landerne. — Ar Forest.
Dillun, 16 : Guipavas. — Ar Relec.
Dimeurs, 17 : — Kersent. — Sant Divy, Sant-Thonan.
Dimerc'her, 18 : — Plabennec.
Disiou, 19 : — An Drennec. — Lanarvily, Lopre.
Dirguener, 20 : — Plouzeniel. — Ar Folgoat, Sant-Neven ha Tregarantec,
Dissadorn, 21 : — Lesneven. — Kernoues, ar Scolach.
Dissul, 22 : — Plouider. — Goulc'hen.
Dillun, 23 : — Ploneour-Treaz.
Dimeurs, 24 : — Kerlouan.

Dimerc'her, 25 : — Guisseny. — Sant-Fregan.
Disiou, 26 : — Plougerne.
Dirguener, 27 : — Landeda.
Dissadorn, 28 : — Lannilis. — Treglonou.
Dissul, 29 : — Plouvian. — Kernilis.
Dillun, 30 : — Ar Vourc'h-Venn. — Coat-Meal.

MIS MAE.

Dimeurs, 1 : — Plougin. — Treouergat.
Dimerc'her, 2 : — Guitalmeze. — Sant-Pabu ha Lambaol.
Disiou, 3 : — Porspoder. — Landunvez.
Dirguener, 4 : — Breles. — Lanildut, Plourin.
Dissadorn, 5 : — Locournan. — Lanrivoare.
Dissul, 6 : Plouzane. — Loc-Maria.
Dillun, 7 : — Plougonvelen.
Dimeurs, 8 : — Conk. — Trebabu.
Dimerc'her, 9 : Plouvonger. — Lambert.
Disiou, 10 : — Plouarzel. — Lambaol-Plouarzel.
Dirguener, 11 : — Milizac. — Guipronvel.
Dissadorn, 12 : — Guilers. — Bohars.
Dissul, 13 : — Lambezellec. — Scol ar Freret.
Dillun, 14 : Gouesnou.
Dimeurs, 15 : Kerber.
Dimerc'her, 16 : — Brest : Carmes. — Retret ha Mam Doue.
Disiou. 17 : Brest : Sant Lois. — Scolach ar c'houarnamant ha Scolach an Tadou Jesuistet.
Dirguener, 18 : Brest : Recouvrans. — Bugale an dud a vor.
Dissadorn, 19 : Brest : Sant-Martin. — Adorasion ha Sant-Marc.
Disiou, 31 : — Hanvec : Confirmasion ha consecrasion an ilis.

MIS EVEN.

Dirguener, 1 : — Plougastel-Daoulas : Confirmasion ha consecrasion an ilis.

MIS GOUERE.

Enezennou Eussa ha Molenez.

Great e Kemper, an 20 a vis genver 1877.

† D. ANSELM,
A URS S. B.
Escop Kemper ha Leon.

Den ha comzou a zonre.

Ar c'hommerz hirio e Franz a zo paour ; ne d'a ket an traou en dro, an oll her goar. Ar re o deuz arc'hant a zalc'h mad d'ezho ; ar re o deuz santimant da zevel tiez ha maneriou a gav guell gedal c'hoaz ; ar gommersanted, dreist-oll er c'heriou braz a zo ken nec'het ha tra. Var ze commersanted Marseill o deuz sonjet, a nevez zo, mont betec eun den brudet ha brudet mad, guella pez zo, dre bevar c'horn ar bed. Goude beza he zaludet, setu aman ar c'homzou en deuz lavaret d'ezho :

Ho trugarekaat a ran, emezhan, Aotrounez, da veza coumprenet e cavchac'h em c'hichen sicour ha cuzul vad e creiz an deveziou amjest a ren varnomp.

Lavaret oc'h euz d'in n'euz mui a fleuri e Franz, abalamour ma 'man pep tra var var.

Ar virionez oc'h euz lavaret d'in, bennoz Doue d'eoc'h, pa oc'h euz anzavet ouzin ar brudou fall a ingaler a enep d'in, brudou invantet evit clask discar coulz ar virionez ha va henor.

Ia, evelse eo, her gouzout a rean dija. Eat oar zoken betec lavaret eo evit derc'hel mad da eur repoz a dosta oc'h ar feneantiz, e laosken ar Franz d'en em ziluia en danjer hag e tianzaven va fizianz d'he zavetei.

Dre ar gaou euzuz-se, a villigan, eo e clask enebourien heritourien curunen Rouanez Franz dalla pe da vihana touella an dud var va c'hount ha teuler ar spount hag an nec'hamant en oll sperejou.

An dinerzedigez-caloun, hennez eo an enebour braz en amzer-man, hennez eo a ranker da ziscar.

Ar revolusion a zo en he boued pa glask gounit ho caloun ha trei ho sperejou ; mez evidon-me a gendalc'h ato d'am guir, ker prest breman ha guechall da ober va dever penn da benn, pa skoi an heur evidon d'en em ziscuez var an dachen.

Pedi a ran va mignouned hag an oll dud a volontez vad da rei eun taol biz d'an nadozen, ha da gemeret fizianz.

Gant eun taol scoaz digantho, mar plij gant Doue, gouarnamant ar rouanez a stanko an odeou oc'h gouarnamant edro an impalaerien, oc'h froudennou ar pennou diboell a gri dija d'ar victor, en eur ober hu var gement a dle eur bobl da zouja ma fell d'ezhan beza doujet he unan, da lavaret eo var ar veleien hag an dud a justiz pe evit lavaret sclerroc'h var ar relijion hag ar justiz he unan ; da c'houzout eo c'hoaz var an arme, breac'h deou ar bobl hag he groaz a henor.

Pa'z e guir oc'h euz prijet dont betec ennon, livirit en dizro d'ar gear n'em euz ket chenchet, oun ker stard ha biscoaz em c'harantez evithi, er pez am euz lakeat em penn da ober evit ar Franz derc'hent an arne braz a gemen ar c'houmoul berniet a zioc'h he fenn.

Histor Coll-Bara.

(*Pevare pennad ha daou ugent*)

Evelse emaomp oll, memez ar re vella ac'hanomp, leun a fizianz ennomp hon unan, en hor goueziegez, en hon ijin hag en hor bolontez vad. Pa velomp sclear n'omp goestl a netra, neuze, mez neuze hebken ec'h assantomp plega da c'houlen sicour digant Doue.

Doue a zo ker mad ma teu avechou da rei d'eomp hor rekejou ; en dro-man siouaz ! e tlie ober ar scouarn vouzar.

Aman eo ec'h echu scrid Augustin. Var an oll baperou a zo choumet var he lerc'h ne gaver netra mui nemed

ar geriou-man : Gaid a zo guelloc'h — paz e deuz kena. — N'e deuz ket gellet dont hirio — Mil boan e deuz o tenna he alan — tersien e deuz. — M'en dije bet ar galoun da scriva ar pez a zivine marteze en dije ive lavaret : Gaid a zo echu.

Penaoz benag eo, Augustin ne grede ket aoualc'h e vije Gaid ken izel-ze, d'an ampoent ma taole he liou var ar paper. Ar pez a ro d'in ar greden-ze eo, hini anezho, na Loiz-Luch nag hen, n'edont var al leac'h pa rentaz he ene da Zoue. Guir eo Gaid he unan a oue eun tamic caoz a gement-se. — « Ne dal ket ar boan, emezhi, dizrei anezho divar ho labour hag ho dieza marteze evit kelou eur plac'hic ken dister ha ma'z oun-me. »

Eun devez benag gouscoude araoc he maro, Loiz-Luch a ioa bet oc'h he guelet. En he c'hambr e cavaz anezhi, azezet var he c'hador, eur vreac'h d'ezhi var bord ar prenest, ha digor braz he daoulagad o sellet oc'h an deliou a goeze a ganchou euz ar guez.

Difenn e doa da gaozeal pell gant den. Pa velaz Loiz oc'h erruout ne c'hellaz ket miret da vouzc'hoarzin en eur asten d'ezhan he dournik coazet oll, ha guenn evel eur fulennad erc'h...

— Hag Augustin, emezhi, penaoz a ra?

— Augustin, eme Loiz, a zo iac'h evel ar pesk en dour, caret em bije ho caout ker seder hag hen, mez laoskomp ar gount-se. Aben nebeut aman e viot marteze ker crenv pe grenvoc'h evithan.

— Galloud Doue, emezhi, n'e deuz sount ebet, mez pa vez evit hor mad, e c'halv ac'hanomp davethan.

— Ia, mez avechou all ive e laosk ac'hanomp var ar beg douar-man evit mad ar re all.

— Guir pater a livirit, aotrou, emezhi. Mez evit guelet eun draic nul eveldon-me o vont gant Doue, ne gredan ket en deffe den leac'h da glem. Caout eun all da ober va labour-me ne vo ket diez. Ouzpenn-zo, mar d'an d'ar baradoz, evel em euz fizianz, ém bezo eno muioc'h a c'halloud da ober vad d'ar re a garan var an douar.

— Ar vuez hag ar maro zo pe a dra an Aotrou Doue hag he c'hloar a dle da denna euz an eil hag egile ; mez ar pez a ra poan d'in eo guelet n'oc'h euz ket a fizianz da barea.

— Aotrou, emezhi, ne c'hedan ket e rafe Doue ar miracl-se em chenver. Ma reketan eun draic benac, ar iéc'hed eo evit ober lavar ar seur ha va c'honfessour.

Var zé Loiz-luch a lavaraz kenavo da C'haid. Hi he unan o velet n'e dije mui nemeur a varvailladen da ober gant Loiz a bedaz anezhan da gaout soursi euz he c'henderv ha da renta d'ezhan eul lizer e doa scrivet evithan : « al lizer-ze, emezhi, a root d'ezhan goude va m..... »

Loiz a ieaz ac'hano heb gellout lavaret ger, al lizer en he zourn hag an daelou en he zaoulagad. Ar seur he unan a rankaz trei he fenn evit guela.

Eno, oc'h bord ar prenestr, oa eur gaoued hag ennhi eur goulmik venn. Hirvoudi a rea evel pa garje tec'het euz he frizoun.

Evelthi Gaid, coulmik ker guenn all, o sevel he zellou varzu an env, a zeblante caout mall da nijal euz ar beg douar-ma betec an hini a ro diouaskel d'an elez.

Er stad-se eo e velaz Loiz luch kiniterv Augustin evit ar vech diveza.

Eun devez benag goudeze e recevaz ar c'helou oa maro Gaid, hag e roaz he lizer da Augustin. Hi he unan e doa goulennet na vije ket galvet Augustin var he zremenvan.

— Re a boan en deffe, emezhi, ma velfe ar maro oc'h va zamma.

Setu aman al lizer a scrivaz da Augustin.

Augustin ker,

Pa goezo da zaoulagad var ar paper-man, ez pezo credabl braz eur galounad euz ar re vrassa, pa lenni e vezo eat d'a c'hoar heb-dot d'he bro. D'an ampoent-se sonj e vezin e kichen an Aotrou Doue, ma vez plijet ganthan pardouni d'in va fec'hejou.

Hon daou or beuz bevet pellik avechou an eil heb egile, oump bet ive taolet ha distaolet var ar beg douar-man ; mez n'oump bet morse heb Doue, en deuz renet ac'hanomp hon daou, me betec termen va buez ha te betec hini da boaniou, mar kerez kenderc'hel d'he zervicha.

Pa dosta ar maro e veler an traou sclerroc'h calz eget n'ho gueler var he iec'hed; laosk eta ac'hanon da gelen ac'hanot enn nebeudic.

An Aotrou Doue zo bet mad en da genver, p'e guir en deuz henchet ac'hanod da di eur mestr kristen ; rouez int. Gant a ri choum ganthan epad m'en em blijo ac'hanot. Gouzaon he zefaotou ; ne ket guaz gouzaon gant hennez evit gant eun all.

Eun tamik out laosk, her gouzout a rez. An oll a zo, calz pe nebeut ; mez ma kerez tec'het dioc'h ar guall goumpagnunez hag en em ziouall oc'h al levriou fall emaout sur euz da groc hag e vevi euruz.

Na ancounac'ha ket ken nebeut e rankez a amzer da amzer cofez ha communia.

Esper am euz e sounji ennon eur vech benag. Na d'a ket d'en em c'hlac'hari evit kement-se, an daelou a scuillfez ne raffent vad na d'id na d'in-me ; ped evidon, setu tout va goulen. Er c'hiz-se e ri vad d'eomp hon daou.

Da garet em euz epad va buez evel eur breur ; du-ze en env, ma'm evez va reked n'ez pezo ket an diveza renk er baradoz.

Nebeut a dra a joum var va lerc'h : guerz teir oferen a laoskan ganez : unan a laki evit va mam, eun all evit va zad hag an drede evit va lezvam ha va c'herent all.

Ganed-te evit oll heritach e laoskan al leor bihan en doa discuillet ac'hanon, pa lojen en ti nevez zo du-ze, gout a rez, e rù.....

D'ar c'hernevod e roi ar vetalen am oa bet diganthan ha va japeled a roi d'az festr.

Kenavo eta, Augustin keaz, kenavo. Na gemer ket re a c'hlac'har abalamour d'in-me. Buez an douar a zo dizaour e kichen hini ar baradoz. Gra da c'halloud evit paka hounnez. Meur a veach ez peuz rannet ganen da dam bara ; d'am zro m'ém bezo mall da ranna ganez va eurusted.

Kenavo, kenderv, kenavo er baradoz.

GAID.

N'em euz ket ezom da lavaret an taol a scoaz e caloun Augustin pa zigoras al lizer-ze: Strakafa rea he galoun en he greiz guaz ma vijet bet oc'h he laza.

P'en doue jenvet he oualc'h en em hastaz da ober ar pez e doa reketet he giniterv.

Azalec an amzer-ze, Augustin, ken edro diaraoc, a deuaz da veza eur skuer a furnez ; mez var ar memez tro e teuaz tenval braz he benn. N'ouzoun ket hag en deffe c'hoarzet a vir galoun eur vech hebken goudeze. Aliez e comze da Loiz euz he giniterv ; ne gave plijadur ebet mui nemed oc'h ober count an hini a hanve he eal mad.

Meur a viz a dremenaz evelse hag he iec'hed a ioa coulz ha biscoaz pa'z ejot eur mintinvez da lavaret da Loiz oa choumet Augustin var he vele. Petra c'hoarie ganthan, den ne c'houie. Tri devez divezatoc'h ar midisin a lavaraz en doa ar c'hlenved tom. Tom da ien samma a reaz anezhan eiz dez goude. Cofes ha communia en doa great araoc he varo. He unan en doa respontet d'al litaniou. Epad he angouni ne ehane d'en em erbedi oc'h he eal mad ne vele ket, da c'hedal guelet an hini all en doa er baradoz.

He huanad diveza a oue evit an hanoiou santel a Jezuz hag a Vari. —

Setu coll-Bara unanet breman gantho er baradoz ; unanet gant Gaid, unanet gant an oll zent euz a balez an Dreinded.

Nag hen zo caer mervel e grass Doue !

NEDELEC.

FIN.

Labousik hor Zalver
AR VOC'H-RUZ.

— Mam, pe seurt labouz eo hennez a zo ahount o richanat he chanson var eur bodic spern e traon ar jardin ? Na braoa plun a zo en he gerc'hen ! Lavaret a raffet e ve he c'houzoug e liou an tan. Daoust hag hennez e ve liou he blun, pe liou ar goad euz eur gouli benag ?

— En han' Doue, mabic keaz, ne ra ket a zroug d'al labousik mad-se a deu bemdez da rimadella d'id he ganaouennou. Al labous-se, hanvet boc'h-ruz abalamour da liou plun he c'houzoug, a c'halver ive labousik hor Zalver.

Jezuz a deue da veza coundaonet d'ar maro dre urz Pons-Pilat. Eur groaz var he gein, en doa dija, dre greiz eur bobl tud kounnaret enep d'ezhan, paket lein Menez-Calvar, al leac'h ma tliet laza an Den-Doue.

Eno e oue lakeat en noaz, tachet he bevar izel var bannou ar groaz-se ha guintet en ear goudeze evit countanti daoulagad barbar he vourrevien. Dre zisprijanz evit he hano a roue ar juzevien, an dud criz-se o doa lakeat var he benn eur gurunen spern carget a zrein. An drein-ze, en eur zisken var dal hor Zalver, a lakeaz he c'hoad da redet a bep tu.

D'ar mare-ze crac, eul labousik a deuaz da repoz he droad var unan euz a vannou ar groaz. Eur pennadic e chommaz evel abaffet o clevet malloziou ar bobl a enep Mab Doue a verzerient.

Deuet ennhan he unan, e tennaz eun huanad truezuz euz a weled he galoun hag e nijaz varzu Jezuz, hag e teuaz a benn divar bouez he ziouaskel da denna gant he veg unan euz an drein a ioa e penn hor Zalver.

An drean-ze goloet a c'hoad a ruzaz var gouzoug al labousik trugarezuz hag hen ruziaz. Abaoue an amzer-ze, Doue zo falvezet d'ezhan e tougche an oll boc'h-ruzed ar merk-ze var ho gouzoug e memor euz a drugarez an hini en doa dizreinet he dal, hag evit discoez er memez amzer d'an dud e ve dinnoc'h ho buez a veuleudi ma carfent kemeret skuer var al laboused memez.

G. M.

KELEIER.

An aotrou Doare, bet persoun e Plouhinec hag e Ploneis, a zo nevez maro.

An aotrou Sann, cure e Plomeur, zo hanvet persoun e Plovan.

An aotrou Goff, cure e Plouvian, zo hanvet cure e Plomeur.

An aotrou Crenn, cure er Roc'h, zo hanvet cure e Plouvian.

An aotrou Besnier, cure e Sant-Yvi, zo hanvet cure er Roc'h.

An aotrou Keraudren, cure e Gouezec, zo hanvet cure e Sant-Yvi.

An aotrou Castel, cure e Loc-Melard-Sizun, zo hanvet cure e Gouezec.

An aotrou Bianic, belek iaouank, zo hanvet cure e Loc-Melard.

An aotrou Morgant, cure en Enez Vatz, zo hanvet persoun e Sibiril.

An aotrou Bras, belec iaouank, zo hanvet cure en Enez Vatz.

ROUM. — Hon Tad Santel ar Pap en deuz embannet, a nevez zo, eun induljanz plenier gant pardoun euz an oll bec'hejou, memez da eneou ar purgator, evit kement hini, an drede euz a viz evèn kentà, devez m'eo bet sacret eskob, hanter cant vloaz zo, a heuillo an oferen en eun iliz pe eun orator benag, a gommunio goude beza bet o covez gant eur guir glac'har d'he bec'hejou hag a bedo Doue evit conversion ar bec'herien, evit propagation da lavaret eo skignadurez ar feiz, hag evit peoc'h ha triomp an iliz Romen.

Pi IX a zo iac'h, seder, ha glaz evit he oad braz. He spered a zo kel lem ha biscoaz.

Plijet gant Doue e chomfe ganeomp keit ha sant Ian avieler gant an dud euz he amzer !

CASTELLIN. — Menek zo da ober eun hent-houarn etre Castellin ha Camaret dre Grozon. Dija ez euz kemennet d'ar re a zo ho douarou var an taol-ze, da leuskel an dud a vicher da vont ha da zont evel ma'c'h ententint.

Divezatoc'h, mar bez leac'h, e vezo digollet ar re a ve bet great eur gaou benag oc'h ho drevajou.

Erfin araoc ma tigoro al labourou e vo prizachet ha paet he dra da bep hini.

An oll a c'hoar breman en deuz bet ar Morvan, muntrer ar C'hastellin, he c'hrass, eun devez benag zo, digant Mac-Mahon, prezidant ar Republik. Coundaonet da veza gillotinet var blassen ar C'hastellin, eo breman coundaonet d'ar galeou, ar rest euz he vuez.

N'ouzoun ket pe hardisseat pe betra euz ar c'hrasse, roet d'ar Morvan, setu var he roudou eun muntrer all.

En noz euz ar guener d'ar zadorn, da c'houzout eo euz an eil d'an drede euz ar miz-man, eun den fallacr a scoaz var dor Ian Duigou, labourer douar o choum e kear Pennarroat, e parrez Santez hag e canton ar C'hastel-Nevez.

Duigou, eur pennad zo, a gouske er marchossi zo dioc'h an ti vardro eun tri ugent paz benag, evit beilla var he loened; rag eur miziou benag zo ez euz laeroun kezek ha saout er vro.

He verc'h, Mari-Anna, oajet a ugent vloaz, a gouske he unan penn en ti abaoue ar memez amzer.

En desped d'an denvalijen e doue an hardisegez da zigeri an or evit gervel he zad, hag ive abalamour an hini a ioa e tal an or a lavare beza deuet da gemen oa clanv braz eur fillorez, er memez amzer he nizez d'ezhi. Mez a veac'h e doa digoret an or ma resevaz var he fenn eun taol pounner a vrevaz crogen he empenn hag he zaolaz a stok he c'horf var al leur-zi.

Semplet neat oa, hag ar forbant o credi oa maro, a lammaz en ti dreist ar c'horf a grede heb buez, a zivarc'haz eun arbel, a gemeraz eur c'hant lur benag a ioa ennhi hag a gemeraz an teac'h da choude.

Mari-Anna Duigou ne deuaz ennhi he unan nemed div heur goudeze ; neuze e c'halvaz he zad a reaz evithi kement a ioa en he c'halloud da c'hedal ar mear en doa casset tud beteg ennhan.

Ar Justiz galvet ractal e deuz great eun enclask piz epad tri dervez dioc'h renk evit caout ditour euz ar muntrer.

Ar muntrer, discrupul e kenver laza, gant ma'c'h erruje a benn euz he daol caer n'e man ket c'hoaz en disclao ; ar pez a gredomp eo emaer var he zeuillou.

Ar Milliget.

Hervez a lennomp e *cazeten Maine-et-Loire*, an eiz euz a viz c'huevrer ez euz maro e kichen *Saint Florent-le-Vieil*, eun den oajet a zeiz vloaz ha tri ugent, unan, a dra zur, euz an dud bourjinna.... en eur vro e leac'h ma c'hoar an dud beva.

Heman en doa great he neiz en eur c'hoz toul-ti, hanter ziscaret gant an amzer hag a goeze ennhan ar glao, ar grizil ha kement zo. Leuren an ti a ioa eun trouc'h teil ha moc'hac'h ; pevar c'harrad a ioa anezhan da varo ar paotr coz ; unnec scoed e bet guerzet.

Hor bourjin coz a veve eno e compagnunez eun ugent pe dregont lapin, dishual evel just, a rede dre bevar c'horn ho rouantelez, pa ne varvent ket gant an naoun goude beza crignet kement a c'helle ho dent da diza.

N'oa ken arrebeuri en toull a gomzan, nemed eur c'hoz coat guele, goloet a druillou brein. Ar paotr coz he unan n'en doa en he gerc'hen nemed eur viltanz a labasken carget a brenezier, ha c'hoaz e coesche divar he gein paneved ma vije ato skerbet (chelpet) gant eun turban colo ; a greac'h da draon oa penselliet gant torchadou foen evit miret na raje mez d'an dud. He varo hag he vleo a ioa hir dizoare hag iskiz evel ar seiz pec'hed marvel.

Ar maleuruz-man, chentil a hent all, a ioa leun a nerz hag a iec'hed ha goaz da c'hounid he vara e peb leac'h. Eun tam douar en doa en dro d'he graou ha var he lerc'h ez euz choumet var dro daou vil lur taloudegez.

He vevanz a ioa frouez criz ha bara ; gant ar bara-ze e colle he skiant, rag heb-d-han ne c'helle ket beva hag evel n'en dije morse guennec e ranke kemeret dle bep moument var he dam pe a dra evit paea he voulounjer.

— Evit trouc'ha berr, an den hanter c'houez-man a zo bet cavet maro en he glud.

Lavaret an oll marvaillou zo bet great divar he benn a ve diez. Tud a zoare, deffot rezouniou all marteze, o deuz bet lavaret oa milliget abalamour he dad, d'an oad dec, daouzec vloaz, er bloaz trizec ha pevar-ugent, en dije discuillet d'ar re C'hlaz cuz ar re Venn.

Divinadel : daou azen var eur skabel.

Daou C'hall, tanet ho c'hornaillen abaoue ar zul, a ioa eul lunvez mintin mad o c'houlen digor e kichen chapell ar bod-ilio. Unan anezho a ioa deuet d'ar bourg var digarez houarna he azen, emezhan.

An hostiz a ra eun dro en alc'huez hag hon daou gamarad en hostaleri. An azen a oue laosket distag e kichen an or.

— Hennez, eme Ian, en deuz kement a skiant hag eun den hag hor gedo aze.

Ian a ia eta var eün d'ar c'hountouer hag a lavar discarga eun hanter litrad odevi etre he gamarad hag hen. Jakez a ioa berr he granch ha ne c'houlenne ket vel eget ober eun astenn-gouzoug var eur banne mad a vete.

Setu leun ar guer : n'oa ket amzer da drinka gant ar vall a ioa da vouga an tan-guall ; houlouloup ! hag evet ar banneou.

— Alo, eme Ian, ma lakfemp eun tam tan breman?

— Selaou'ta, Ian, penn-och eo an hini a gemer heb rei. Discargit ar peur-rest d'eomp, hostizez.

Setu discarget an hanter litrad diveza, lavaret ie-c'hedou ha kement zo ha lakeat ar goell bier en toaz. Eur c'horniad a oue tanet goudeze ha fumet e oue ive, mez allaz! hon daou lounker a ioa deuet buez en ho zeodou ha n'oa fin d'ezho. P'o deveze echu eur gount e coummanset anezhi betec nao,dec guech, heb distag ebet ha c'hoaz gant an dra-ze e ranket caout eur banne bep hanter-heur. N'en em inouent ket.

An azen siouaz a deuaz da inoui. Petra reaz? Mont d'ar c'hao da glask he vestr hag he gamarad.

— Sell! sell! emezho, daoust hag heman en deffe c'hoant da gaout eur banne ive?

Ma oue lakeat eul litrad odevi en eur varaz d'an azen. Sec'hed en doa, eun druez.

— Allaz, eme Jakez, n'oump ket coulz goazed hag heman c'hoaz.

Guir a lavare Jakez. An azen ne zaleaz ket da ziscoez petra en doa evet, ha coummanz da baoata he zaou vignoun an eil goude egile. E starn an daol e cassaz anezho e nebeutoc'h amzer evit zo red da gounta he victor.

An hostis neuze ken nec'het ha tra a glascaz tud d'he zicour hag evel ma oa basset an azen keaz e oue taolet an daou vesvier varnezhan, ho zreid e croaz evel daou leue ha tortisset mad gant aoun na goeschent.

An azen, muioc'h a fouge ennhan evit custum,a ieaz dar pil-trotik betec he varchossi.

Antronoz vintin pa erruaz ar mevel braz gant speuren ar scouarnek e vennaz d'ezhan miga o c'hoarzin.

— Set' aman avad, emezhan, daou arreval !!! Aliez em euz clevet lavaret divin divinadel ; daou azen var eur skabel ; breman e c'houzoun petra eo.

Emgann Kergidu.

Ar re o deuz c'hoant da rei ho hano evit caout al levr-se marc'had mad a zo poent d'ezho hasta affo. Ar rollou a zo digor evit kement-se e ti an A. FOURNIER e Brest, hag e ti an A. SALAUN e Kemper, a vezo serret ha clozet d'ar 25 euz ar mis-ma, hag eur vech tremenet an termen-ze, al levr a gousto dec guennec kerroc'h.

E ti an Aotrou de Kerangal,
Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1°	Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2°	Explicasion catekis Kerne,e brezounec	1	00
3°	Explicasion catekis Leon, e gallec...	»	90
4°	Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5°	Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec.....	»	50
6°	Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7°	Buez Jesus-Krist (golo ler).....	1	75
8°	Scol ar maro mad (golo ler).....	1	50
9°	Mis Mari ar Rosera (golo ler).....	1	25
10°	Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec.....	1	50
11°	Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12°	Buez sanl Corantin,gant an tad Maner	»	25
13°	Levric-dorn evit ar Jubile, e gallec...	»	25
14°	Levric-dorn evit ar Jubile, e brezounec.....	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec,a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus,Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar memes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr.	50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5	50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40	00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Ledan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 10 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	25 l 00 s	25 l 50 s
Segal.....	19 00	19 00
Eiz.....	19 00	19 00
Guiniz du.....	24 50	25 00
Kerc'h.....	20 50	19 50
Avalou douar.....	8 50	9 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 8 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	27 l 74 s	27 l 30 s
Segal.....	18 33	18 96
Eiz.....	18 26	19 00
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	20 50	20 75
Avalou douar.....	8 00	7 50

CASTELLIN. — Marc'had an 8 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	26 84 s	26 l 54 s
Segal.....	19 95	19 95
Eiz.....	18 50	18 50
Guiniz du.....	24 20	22 29
Kerc'h.....	20 00	20 00
Avalou douar.....	7 50	8 00

Perc'hen-Merour : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL,

DISSADORN 24 A VEURS 1877. (3e SÉRIE N° 4.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou AR. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour, e Kemper.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou MORVAN, *chaloni, kenta scrivanier,*
Pe d'an Aotrou NEDELEC, *eil scrivanier, ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 24 a vis Meurs.

Pelerinach Roum !

D'an drede euz a viz even kenta, hon Tad Santel ar Pab en devezo hanter cant vloaz eskobiach hag e vezo gouel braz e Roum.

Evit ober plijadur da Bi IX, caout drussoc'h loden er grassou a zo da c'hounit an devez-se ha rei d'ar vro eun desteni muioc'h euz a feiz Breiz-Izel, eun nebeut tud a zo dija en em glevet da ober pelerinach Roum. An train ho c'hasso di a dremeno dre Durin, Milan, Veniz, Padou, Floranz, Assiz, Lorett bete Roum hag ho dizroio dre Durin e Franz.

Setu aman da he seurt heuriou e tiblasso hag e tigouezo an train en he bost hed ar veach.

Da ziv heur ugent goude cresdeiz,al lun, 23 a ebrel, e tiblasso euz a Bariz.

Da zec heur nemed cart euz an noz d'ar meurz, 24, e tigouezo e Turin.

Da 7 heur euz ar mintin, d'ar merc'her, 25, ofernbred er japel a virer ennhi ar c'hrez a zervichaz da liana hor Zalver. Eno e Turin o deuz lakeat ar belerined euz a oll garteriou Franz en em gaout an devez-se.

Da unnec heur-hanter an train a loc'ho evit Milan ; da beder heur-hanter euz an noz e tigouezo e Milan. Da eun heur dec, d'ar iaou 26, an train a ziblasso euz a Vilan ; da eiz heur nemed dec ec'h erruo e Veniz.

D'ar guener 27, devez habaster e Veniz.

D'ar zadorn 28, da bemp heur dec euz ar mintin, an train a gemero he diss evit Padou, erruout eno da c'huec'h heur-hanter, diblass ac'hano da ziv heur goude crezdeiz hag erruout e Floranz da nav heur-hanter euz an noz.

D'ar zul, 29, ehan a zoug an deiz e Floranz. Da zec heur noz, iao adarre evit erruout al lun 30, e kear Assiz, da deir heur euz ar mintin.

D'ar meurz, kenta a vae, da ziv heur nemed dec, en hent adarre evit erruout en Ancon da zeiz heur-hanter euz an noz.

Da zec heur-hanter e tiblasser a nevez evit erruout e Lorret da hanter-noz nemed cart.

D'ar merc'her, eil euz ar miz, an train a ziblasso da nav heur-hanter euz an noz evit erruout antronoz da eiz heur euz ar mintin ebarz e Roum !

(Euz an devez-se d'an daou var'n ugent a vae ar belerined a joumo e Roum, ar re a garo da vihana, ar re o deffe c'hoant a c'helfe poursu ho felerinach, epad an amzer-ze, betec Napl, evit guelet goad Sant Janvier o vervi.)

D'ar zadorn, 5 a vae, bizid d'ar Pap.

D'al lun, 21 a vae, an oll gatoliked en em vodo en iliz Sant-Per evit lavaret kenavo da roue an ebestel.

D'ar meurz, 22 a vae, da zec heur-hanter nemed pemp e tiblasso an train euz a Roum evit dizrei e Franz.

D'ar merc'her, 23 a vae, ec'h erruo e Turin da seiz heur-hanter pemp munud, euz ar mintin.

D'ar iaou, 24 a vae, e tiblasso euz a Durin da nav heur-hanter euz ar mintin evit erruout e Pariz d'ar guener, 25 a vae, da beder heur nemed ugent.

Priz ar plassou euz a Bariz, dont ha mont.

Kenta class : 300 lur ; eil class : 215 lur ; trede class e Franz hag eil class en Itali : 195 lur.

Ar re a c'hoantaffe ober beach Assiz da Lorret a baefe ouspenn evit mont ha dont : er c'henta class, 35 lur muioc'h ; en eil class, 24 lur 80 ; en trede class, 16 lur. Ar re, er c'hountrol, evit eur rezoun pe eun all, a gaffe guelloc'h mont var eün da Roum euz a Assiz, a rai hervez ho faltazi.

An neb en deffe c'hoant da gaout muioc'h c'hoaz a sclerijen var ar pelerinach-man a c'hello scriva d'an aotrou vicont de Damas, prezidant ar pelerinachou, ru François Ier, n° 8, Pariz.

Var or beuz clevet, pelerined eskopti Kemper a zo er mare-man e treïn da ober marc'had gant Compagnunez an Hent-Houarn evit ho c'hass euz a Vountroulez da Bariz.

Ma ve daou-ugent anezho, da nebeuta tout, Comite

Pariz en em garg da gaout evitho hanter cant distaol dre gant var briz ar veach dont ha mont.

Ar re o deffe faltazi da ober beach Roum a zo pedet da rei ho hano ar c'henta amzer d'an aotrou Ledan, imprimer e Mountroulez.

AR FRANMASOUNET.

(*Kenta pennad.*)

C'houi, tud divar ar meaz, o peuz alies clevet comz euz ar *Franmasounet*, ep gouzout sclear aoualc'h marteze petra iut ha petra glaskont. N'euz bro ebet ha ne ve hirio ar ganfarted-ma e taill da vrezelekaat ennhi. Hervez ho c'homzou ho unan emaint eiz millioun, hag e Frans ez euz anezho c'huezec cant mil. Ma lakeont comz kement anezho hirio, ha ma labouront evit tapa en ho rouejou kement hini a ro scouarn d'ezho, an nebeut comzou a dlean scriva divar ho fenn a viro ouz unan bennac da dostaat re ouz ar goulou en aoun da veza rostet.

Peurliessa an hano a ro da anaout an den. Eun azen a zo eun azen, hag eur mansouner eur mansouner. Ama eo ar c'hountrol beo. *Franc-maçon*, *franmasoun*, *mansouner leal*, — mansounerien ne d'int ket, — leal, nebeutoc'h c'hoas. N'euz nemet gevier ouz ho heul ; rac morse eur vech cat en ho c'houmpagnunez ne dleer discleria ar pez a dremen en ho zouez, dindan boan a varo ; kement a dremen eno a dle beza cuzet.

Coulsgoude pa ve meneg da c'hounit unan benac, e c'houzout trei brao ar grampoezen. Comzou flour ha carantezus a veloc'h var beg ho zeod. Clevit anezho : « Hor breuriez a zo eur vreuriez bet savet evit ober vad d'an oll. Var bouez en em lakaat er vreuriez-se o pezo guir da veza sicouret, ma arru ganeoc'h eur guall darvoud benac. » Setu comzou honest ; ar zent n'o deuz ket guelloc'h comzou evit lakaat caret an Aotrou Doue, ha nep piou benac a gaffe abeg er vreuriez-ma a ve diez da gountanti.

Mes araoc mond larcoc'h, guelomp gant pe seurt pri ha pe seurt mein e labour ar ganfarted-ma. Rac bez 'ez euz pri ha pri, mansouner ha mansouner. Evit ne spounto den e vo lavaret n'e deuz ar vreuriez ken ioul nemet da ober vad d'an nessa. Evit an droma ne vouezoc'h ket larcoc'h. Traou zo ha n'eo ket mad ho lavaret dirac an oll. Var eiz millioun n'euz ket ouspenn pemp cant mil hag a anavezfe sekrejou ar vreuriez. Ar re all a zo eur vanden jatal a rank mont da beuri er park ma vezont casset, bleja ha breskina pa zavo « *ar breur enorus* » he vouez evit rei d'ezho d'anaout piou a dleont da dourta.

Coumparachet e c'hellont beza da eun arme. Ar zoudardet euz eun arme, pa vezont casset d'ar brezel, ne c'houzont ket dre be seurt hent e tleont bale a eneb ho enebourien. Ar pennou o deuz en em glevet araoc, ar zoudardet n'o deuz nemet senti. Ar pennou *franmasounet* a labour ive en devalijen egiz ar gozet. Gouzout a rit pegen divalo eo labour ar gozet, pegement a zroue a reont en ho parkeier. Ar re-ma ive zo ato o turiat (ne lavaran ket gant ho fri) an douar m'en deuz hadet an Aotrou Doue ennhan an had a laka da zivoan an eurusdet. Emaint o toulla dindan ar blanten a c'halver ar relijion, ar famill, hag eur vech an douar distaget diouz he griziou he guelfot o voenvi hag o vervel. Setu ho labour.

An darnvuia euz ar franmasounet a zo bourc'hizien, alvocadet, soudardet, hostizien, sperejon troet fall, dispac'herien, ha dreist oll tud a gar ar plijadur.

Setu an doare m'en em gemeront evit ober diskibien. Setu al lizer a scrive hag an ali a roe « *ar breur an Tigr bihan* » evit tapa tud en ho rouejou.

« Ar pez on euz da ober eo pellaat an tad diouz greg ha bugale, ha lakaat anezhan da goll ar boaziou mall en deuz. An den a zo prest aoualc'h, hervez ar pleg euz he spered, da dec'het diouz ar zoursi euz eur menaj, da redet varlerc'h ar plijadurezou hag ar joaiou difennet. Carout a ra marvaillou an hostaliriou *gafe*, hag eur vuez dibreder. Chassit-hen d'hoc'h heul, roit d'ezhan da zantout eo eun den a zoare ha guest da renta servich ; deskit d'ezhan caout heuz ouz he labourou pemdiziec, hag er giz-se, goude beza hen dispartiet diouz he c'hreg hag he vugale, goude beza disconezet d'ezhan pegen poanius eo an oll deveriou-se, e lakeoc'h doun en he spered ar c'hoant da veva diskabel ha dishual. An den a zo ganet dizent, pounner e cav senti ; lakit da gregi an elfenn-se betec ma crogo an tan guall ; setu an tu da zond a benn euz ho crogad.

« P'o pezo silet en eneou-se heuz ha cass ouz famill ha relijion, (an daou dra-se a ia ato assemblez), lezit da goueza eur gomz a raio c'hoand d'ezho d'en em lakaat er vreuriez. Ar vanite-se euz ar bourc'hiz da vond ive da *franmasoun* a zo eun dra ker stanc, ma'z oun hirio c'hoas souezet euz diotach ar bed.

« Estounet oun memes ne ve ket deuet an oll dud da skei var dor *ar breudeur enorus* ha da c'houlen digant an aotrounez-ma an enor da veza unan euz ho micherourien. Touellerez ar pez ne anavezomp ket en deuz bet a viscoaz var an dud kement a c'halloud ma n'en em lakear nemet en eur grena e stad da veza resevet en eur vreuriez ken misterius. »

Petra livirit ? Ha bez' e c'hell an den dislounka guassoc'h comzou evit ar re o peuz clevet ? Binnigomp Doue ma teu avechou an dud difeiz-ma da ziskleria d'eomp ho zekrejou.

D'ar gristenien e ve lavaret, evit ober lazic d'ezho : ar franmasounet a zigemer tud a bep relijion, beleien memes a zo er vreuriez. Ar gevier, evel a velit, a zo marc'hat mad gantho. — Evelse eun dervez e teuas eur c'hreg devot da c'houlen ep c'hoarzin memes digant eur beleg santel, ha guir oa edo an tadou euz a urz Sant Dominik e penn breuriez ar *franmasounet*. Rac, emezhi, ne ehanont da hiskina va goaz d'en em lakaat er vreuriez ; mes evel ne roen ket conje d'ezhan, oar deuet da lavaret d'in edo an tadou-se er penn huela anezhi. Ha guir eo ?

An diaoul, tad ar gevier, en deuz cavet er franmasounet micherourien hag a zo guest da ober labour vad evithan.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Paris epad ar Vrezel.

Brema e tistroan ganes da di ar Freret e *Passy*. Setu ama ar Pount adarre.

— Ac'hanta, paotr an arvor, penaoz ema ar bed ganeomp ?

— Ac'hanta, ac'hanta, deuet oc'h 'ta ! Me'm euz uvreet divar benn ho comzou-c'houi avad, dreist oll, divar benn ar *politic*. Petra zinifi an dra-ze, ar *politic* ?

— N'e ket diez da goumpren. Te, Pount, a lavaro : me fell d'inn caout eur roue. Jakes a lavaro d'he dro : me zo guell ganen eun impalaer. Eun all a grio c'hoaz : me ne fell d'inn caout mestr ebet nemet me va unan a ve ar mestr-ze. Eun all a lavaro erfin : ranna, ranna, beza oll daou-hanter.

— Ah ! an dra-ze eo ar *politic* ? Eun dra farsuz evit doare.

— Assa, paotr an arvor, n'oud bet biscoaz en hostaleri ebet ?

— Lavaret em euz great d'eoc'h dija oun bet meur a vech, da foariou Lesneven.

— Oh ! neuze e tlees anaout ar c'hrac'h-se a hanver *politic*. Sell, lakeomp e ve eun hanter doussen dud, goazet na petra 'ta, pe eun doussen zoken mar d'eo guell ganes, azezet en dro d'an daol en eun hostaliri. Ar guin a zo discarget, an odevi da c'houde ; ar moged butun a ra en dro d'ar goazet eur goabren ezans a c'houez vad. Neuze setu eur gazeten a bevar liard lakeat dirazho. Unan a zispak he lunedou, ho laka var he fri hag hen da lenn ar gazeten. Mes ne vez ket echu ganthan, calz a vank, ma tiroll ar jagouill. — Nan. — Eo. — Te. — Me. — Hen. — Hi. — Mad. — Fall. — Guir. — Gaou. — Petra eo Ian ? — Petra eo Jakes ? — Jakes zo mad. — Jakes zo fall. — Ar c'houarnamant a zo evel ma'z e dleet. — Ar c'houarnamant ne dal foultr vad. — Evit piou en deuz votet Per ? — Birviken n'em bo fisians en den-ze. — Ne rinn mui va fask. — Me zevo ar c'honfessionou. — Me fell d'inn beza enterret heb belec'na dour bennigei. — Ne gredan nag e Doue, nag en diaoul. — Me c'houlen ma vo rannet ar steret, rannet an douar, rannet an odevi hag ar butun..... patati, patata !

— Assa, aotrou, brema avad n'em euz mui c'hoant lenva.

— *A la bonheur* ! Mes ententet ec'h euz petra eo *politic* an tavarniou ?

— E feiz, eur c'hrac'h evel a livirit, mes eur c'hrac'h coz euz ar re euzussa.

— Mad, va mignoun, evelse ez a ganthi ken na vez sparlet aoualc'h teodou ar botret gant an odevi. Neuze ar *politic* eo tuffal, grosmolat, ruill dindan ar bankou pe e foz an hent braz, pe errnout er gear var dro hanter noz da ober eur *politic* nevez, da lavaret eo, da loppa var ar c'hreg keaz hag ar vugale baour, da lakaat ar freuz e peb corn an ti en eur derri an arrebeuri, ar mellezour, an assiedou, ar scudilli, ar bolennou, ken na gouez erfin Ian he unan e creiz ar pense en deuz great, pilet d'he dro gant an odevi a zo ive oc'h ober *politic* e gouarnamant he vouzellou.

— Oh ! na pebez loudouren eo ar *politic*-se ! Mes daoust ha n'euz ket eun all ha n'e ket ken divalo hag hounnez ? Rac evit hounnez avad a zo mad da gass da gousket var ar ru.

— Eo, eun all a zo ; mes n'oun dare ha me a dle comz anezhi.

— Petra ! eur pec'het e ve, aotrou ?

— Oh ! ne ve ket, da vihana dirac Doue.

— Dirac piou 'ta neuze ?

— Dirac al lakipotet fall hag ar re a ra *politic* en tavarniou.

— Petra ? c'houi oc'h euz aoun rac ar re-ze ?

— Oh ! n'em euz ket ; ar re-ze avad o deuz aoun razon-me ha rac va seurt.

— Mad, neuze ive e c'hellit lavaret d'inn petra eo ar *politic* all-ze ma comzit anezhi.

— Selaou, bragou ruz arvoriad : ar Frans a zo evel pa lavarfen d'id eun den.

— *Bon !*

— Eun den hag en deuz eur penn hag eur galoun, divreac'h, cof ha treid.

— Ah ! brema 'vad e selaouan.

— Ar galoun eo a ro buez, ar penn a goummand, er c'hof ema an danvez, an divreac'h a ra al labourou diessa, hag an treid ar zervichou all.

— *Bon !* ha goude 'ta, aotrou ?

— Goude ? e feiz an den-ze en deuz trouc'het he unan he benn.

— Va Doue, n'e ket possubl !

— Ne d'eo nemet re vir, siouas !

— Penaoz kement-se 'ta ?

— An divreac'h hag ar memprou tosta d'ar c'houzoug, da lavaret eo, an dud desket, an dud gouiziec, o doa selaouet mouez Luther hag ar brotestantet ; calz anezho zoken a ioa eat da franmasounet ; speret Satan, ar speret a zizurs, a ioa en ho ene hag en deuz ho lakeat d'en em zistruja ho unan ha da drouc'ha ho fenn, da lavaret eo, da c'hillotina ar roue.

— Ha brema ?

— Brema ar Frans a zo evel eun den gillotinet a labourfe gant kement zo ennhan evit caout he benn kenta, pe da vihana eur penn all en he blas.

— Petra ! n'en deuz ket eur penn all ?

— Eo, mes ne c'hell ket lakaat ar penn all-ze var drebez he c'houzoug.

— Piou eta a c'helfe rei d'ezhan a nevez ar penn

en deuz trouc'het ?

— N'euz nemet Doue hag a c'helfe ober an dra-ze.

— Hen ober a rai ?

— Chom a ri peoc'h, arvoriad, emaoud adarre o clask chacha ac'hanon var ar *politic*.

— Livirit d'inn da vihana petra eo an divreac'h m'oc'h euz comzet anezho.

— Hel lavaret am euz dija : an dud a renk huel, an dud desket, ar re a ioa carget da ober lezennou.

— Hag ar c'hof ?

— Ar vourc'hizien, an dud pinvidic.

— Hag an treid ?

— Kement a renk poania ha labourat a gorf.

— Hag ar galoun ?

— Ar galoun eo ar veleien.

— Perac 'ta ?

— E feiz, abalamour ema gantho tenzor ar virionez, hag ar feunteuniou a ro nerz d'ar volontez da ober ar mad.

— Ne ententan ket.

— Ne ententez ket eo an ene a ro buez d'ar c'horf, hag eo ar virionez hag ar zacramanchou a ro sklerijen ha nerz d'an ene evit ober ar mad ?

— Eo, brema avad ec'h ententan. Rac-se ar belec eo caloun eur barrez, an escop caloun eun escopti hag hon Tad santel ar pab caloun an oll bed catholic.

— Hopopop ! eur *politic* oud euz ar seurt a zo rouez. Me bariffe e lavarfes d'inn petra zo red evit beza eur *politic* mad.

— Oh ! ia da, n'e ket diez : caout ar virionez, na petra 'ta.

— Ha piou a ro ar virionez ?

— Doue, evel ma ro an heol he sklerijen.

— Brema' vad e c'hoaries gant da gil crok.

— Mes petra ra brema ar memprou da c'hortoz ma lakaio Doue adarre ho fenn d'ezho var ho discoaz ?

— Ober a reont peden ar iuzevien.

— Sell 'ta, petra eo ar beden-ze ?

— N'e ket diez da zeski. Laka e ve kement a zen assambles hag a zo a garten en eur jeu cartou. Neuze peb hini a gemer eur garten, ha var eur sin a vez great, an oll a lavar assambles tear ha tear hag hervez nerz ho c'horzen hano ar garten a zo gantho : *born pikez*, *lakez treflez*, *roue keur*, *nao a garro*.

— Allo ! allo ! pebez cholori, pebez torr-penn a dle ober eun hevelep peden !

— Allas ! ia, mes setu aze just petra zo digouezet gant ar c'horf gillotinet a hanver ar Frans.

— Petra d'inn-me ? Petra zinifi ar beden-ze 'ta neuze ?

— Ober *politic*.

— Ia, ober evel ar guesclevi en hanv pa vez tomm an noz : *ran*, *ran*, *ran* ; *ranez*, *ranez*, *ranez* ; *ranezen*, *ranezen*, *ranezen*. O va Doue ! Assa, na petra dleffet eta da ober ?

— Tevel oll, ha selaou ar galoun.

— Petra ! ar galoun eta ne c'hell ket caozeal ?

— Ober aoualc'h, mes ne vez ket selaouet. Hag ar pez zo goassoc'h c'hoaz, peb membr en deuz c'hoant da rei he avis hag a lavar eo he avis ar guella.

— Mes ar galoun, hag hi a c'hell rei buez d'ar penn coulz ha d'ar memprou all ?

— An dra-ze zo sclear, rac ar vuez n'ema nemet er galoun ; ac'hano eo e red dre ar rest euz ar c'horf.

— Neuze 'ta ne ve nemet lakaat eur penn hag a ve a unan gant ar galoun, eur penn hag a denufe he vuez euz ar galoun, evit ma ve ar Frans iac'h adarre ha leun a nerz ?

— Evel a leveres, arvoriad.

— Mad, evelse e vo ranket ober neuze.

— Ia, evelse, pe a hent all e couezimp buhan e renk an dud gouez.

— Jesus, va Doue ! e renk an dud gouez !

— Allas ! ia, ar re ne heuliont ket ar virionez a deu prest da goueza e gouezeuri.

— Ha petra eo ar virionez ?

— Ahan, paotr ar c'hil crok, setu te e roched Pilat epad ar bassion. Pilat a c'houlenne ive ouz hor Zalver petra oa ar virionez. Mad, ar virionez a zo e gourc'hemennou Doue.

AN TAD CLEAC'H.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Parabolen ar mab prodik.

Va mab a ioa maro ha setu hen adarre leun a vuez ! Va mab a ioa dianket ha collet ha setu hen cavet ha dizro d'ar gear !!

Hor Zalver Jezuz-Krist o velet ar Farizianed o c'hrosmolat var digarez ma tigemere ar bec'herien gant madelez ha carantez a ziscleriaz d'ezho ar barabolenman, evit stanka ho ginou d'an dud goloet-se, ken striz ho c'houstianz e kenver ho nessa ha kel ledan ho manch evitho ho unan. Ar pez a glaske dreist-oll oa rei da anaout d'ezho pegement a joa zo er baradoz da zizro eur pec'her oc'h Doue.

Eun tiek, eme Jezuz, en doa daou vab. Ar iaouanka anezho a lavaraz d'e dad : « Va zad, savit d'in va lod, ar pez a deu d'in euz ho madou. »

Goudeze ez eaz gant he zanvez en hent hag e skoaz etrezek eur vro-bell. Eno e tispignaz anezhan e follenteziou mezuz ha direol. Hogen eur gernez vraz, eun naounegez scrijuz a goezaz var ar vro-ze hag ar paourkeaz reuzeudik, drebet ganthan he be a dra, a oue red d'ezhan mont da vevel gant eun den, en hano a bastor moc'h, resped d'eoc'h.

He zienez a oue ker braz m'en doa c'hoant da zrebi boued al loened udur-man. Iun a ranke aliez. E creiz eun henvelep paourentez, e teu da zonj d'ezhan euz he

amzer dremenet hag e lavar : « Nag a vevellou e ti va zad ha ne vank netra d'ezho ! hag o deuz peb tra hervez ho faltazi ! ha me a zo aman o tua, o c'hlaouri gant an naoun ! Nag hen zo truezuz va doare ! Ne c'hellan mui herzel er binijen-man ! me a ielo ac'halen !! Ia, mont a rinn da gaout va zad, an tad-se ken hegarad hag am euz dilezet !! »

Ractal e sao hag e kemer penn an hent d'ar gear. He dad, ato var c'hed anezhan, ne rea nemed gouela dourek. Pa velaz he vab o tizrei e redaz varzu ennhan hag en em daolaz d'he vriata, en eur lavaret : « Va mab a ioa dianket, collet, ha setu hen cavet ha dizroet ; va mab a ioa maro ha setu hen leun a vuez !

Dizurzou ar mab prodik a ro da anaout e pebez poull doun a bec'hejou, a encresiou, e coez an nep a voug mouez he goustianz evit heulia guall ioulou ha techou fall he galoun. Piou eo an hini a c'hell lavaret n'eo ket ar mab dianaoudek-se a zilez ar guella euz an oll dadou o trei kein d'he Zoue ! Allaz ! pec'herien oump oll, oll guitibunan, hag oll siouaz ! oump reuzeudik azalec m'on euz ancounac'heat an aotrou, hon Doue. Evelkent, bezomp fizianz ! O velet an tad o tigemeret coulz he vab trezenner ni a goumpreno buhan gant pebez laouenedigez e tigemer Doue ar pec'her a zizro davet-han gant eur galoun rannet ha beuzet a c'hlac'har d'he fallagriez ha d'he bec'hejou.

Eun den, eme an Aviel, en doa daou vab : ar iaouanka, da lavaret eo an hini a vez peurliessa ar moumoun, ar muia caret, a lavaraz : « Va zad, savit d'in va lod... An Aviel ne lavar ket : ar c'hossa, mez ar iaouanka, abalamour eo en he iaouankiz e coez peurvuia an den en he vrassa dizurzou. En amzer ar iaouankiz eo e teu, e guirionez, d'en em goll an darn vrassa euz an dud, o trei kein da Zoue evit redet varlerc'h an diaoul, ar bed hag he vombansou pe he blijadurezou bresk, trompluz, berr hag aliez mezuz.

C'houi a lavaro marteze : red mad eo tremen ar iaouankiz, ha lakaat da dalvout al loden gaera euz ar vuez. Ia, guir eo, red mad eo tremen ar iaouankiz ha tremen a ra founnussoc'h eget na zonjit, rag tremen a ra egiz eur bouill-moged a ia da goll en ear. Tremen a ra egiz eun tenn o vont ebiou, egiz eur rozen gaer ha lugernuz da vintin, ha gouenvet ha discaret d'an abardaez ; tremen a ra egiz eul lapous o nijal, a uz hor penn, evel eur vag a rann an dour heb lezel merk ebet euz an hent e deuz great.

En doare-ze zoken a c'hoarvezo gant hor buez penn da benn ; tremen a raio evel eun huvre, euz zorc'hen hag eur skeud.

Red eo tremen ar iaouankiz ! ia ! mez red eo, ouspenn-ze, cossaat bemdez ha tostaat bep mare oc'h ar bez dre gaer pe dre nerz lezen Doue ; red eo mervel ha mont da varnedigez Doue, n'euz forz penaoz da ober. Petra lavaro Doue d'eoc'h, petra roio d'eoc'h ma n'oc'h euz da ginnik d'ezhan nemed eur iaouankiz saotret dre gement loudouriach zo, hag eur vuez tremenet oll e servich an drouk-spered ? Rag hervez ar Spered-Santel, cosni an den a zo peurliessa henvel ouz he iaouankiz hag he varo henvel ouz he vuez.

Va zad, eme ar prodig, savit d'in va lod euz ho madou. Bugel digaloun ha dinatur, hag e credez c'hoaz he c'hervel da dad ! Mar d'eo da dad, perag eta e teuez-te da dreuzi he galoun ? Mar d'eo da dad penaoz e c'hellez-te dizonjal ar boan hag an drubuill en deuz bet oc'h da vaga, da viska, da zevel ha da ziorren ?

Nag a nosvez en deuz tremenet evidot er boan hag er skuisder ? Nag a veach marteze en deuz tennet an tam euz he c'hinou evit her rei d'id ?

Va zad, eme-de ; hag e tilezez, pez dianaoudeg, eun tad hag a gar ac'hanot en tu all d'he vuez !

Paour keaz den dallet, ha touellet ma'z out ! ha gouzout a rez-te petra 'rez ? Dalc'h sonj mad ne roaz biscoaz Doue he vennoz d'ar bugel digalon a zilez ti he dad evit ober he benn ha beva hervez he faltazi.

Setu skeuden ar pec'her a zilez Doue evit heulia ar bed brein ha milliget.

Diez braz eo coumpren ar jenchamant, ar c'hemm hag an droug a ra an diaoul e caloun eun den d'eun oad zo. Guelit, me laka, eur c'hrouadur o tont divar mean fount ar Vadiziant ! petra eo ? Doue her c'har hag a zo laouen oc'h he velet, an elez a zell outhan gant dudi. Ma'c'h evessait out ar c'hrouadur-ze d'an oad a zaouzec pe drivec'h vloaz, petra velit-hu ennhan ? Deuet eo da veza diboell, penn scanv, difessoun, dibarfet, aheurtet, dizuch hag heb doujanz. Guelet a rit re sclear ez eo mab da Adam hag e toug en he greiz an had euz ar siou hag euz ar guall dechou. Gouscoude ne cheller ket c'hoaz lavaret ez eo eur fallagr, eur galonn brein pezel. Lezit-hen da baka he bemp bloaz var 'nugent pe he dregont vloaz. Neuze e coummanso an diaoul stigna en dro d'ezhan he ereou, he lassou, ha lakaat en he benn an oll aliou fall, en eur lavaret : Petra ! ha sonj ac'h euz-te da joum reuzeudik a hed da oll vuez ? Perag ne raffez-te ket evel heman pe hennount ? Perag ne iaffez-te ket d'an dansou, d'ar festou, d'ar beilladegou, d'an hostaleriou, egiz ma'z a an dud a zoare ? ha ne deui-te ket pelloc'h da veza den ? Mil guech malloz neuze d'ar paotr, d'ar plac'h iaouank-se, ma selaouont mouez an trubard milliget, rag dizale e teuint da zilezel a grenn ho Doue ha da lavaret d'ezhan, evel m'her greaz ar mab prodig d'he dad : me ne fell d'inn mui choum ganeoc'h na beva en ho servich. Re griz ho cavan, re rust oc'h, skuiz oun gant ho courc'hemennou. Ne d'oun mui eur c'hrouadur bihan, eur babik ; me rank hiviziken beva em roll ha roull va iaouankiz. Malloz d'eoc'h neuze a lavaran, iaouankizou, ma teu Doue, egiz tad ar prodig, da denna he zourn divarnoc'h ha d'ho tilezel en ho sempladurez, en ho paourentez, dirag paoiou ha skilfou an droug-spered. Allaz ! ne c'hell digouezout ganeoc'h nemed ar pez a c'hoarvezaz gant ar mab prodig, pe guassoc'h marteze.

— An tad a rannaz he zanvez etre he zaou vab.

Tad ar mab prodig, he galoun beuzet a c'hlac'har, a zavaz ho lod da bep hini anezho. Lakaat a eure evel-

kent dirag daoulagad ar iaouanka ar gualigner, ar beac'h pounner ez ea da jacha var he gein. Ar bugel dinatur-man a ieaz kuit, a dec'haz var hent eur vro bell ha dianavezet,ar pella ma c'helje dioc'h ti he dad, ken na glefche mui hano ebet anezhan.

Aman e veler histor an oll bec'herien. Hounnez eo histor pe buez st. Augustin, hag hini santez Mari Madalen en ho amzer genta. Hounnez eo histor kement den a den da zilezel he Zoue evit kerzet varlerc'h plijadurion difennet ar bed. Abars en em denna diouc'h ar pec'her, Doue a c'hoez en he scouarn a bep seurt kuzuliou fur, hag aliou santel. Evelato, mar c'hoanta a grenn en em verza d'an droug-spered, Doue ne raio ket anezhan en desped d'ezhan eun den leal, honest, modest ha kristen mad.

Doue ne ehan da c'houlen digor ouz an ene hen taol er meaz dre ar pec'het marvel. Heb distag e c'halv an ene cabluz hag e comz outhi evel ma comzaz out Adam goude he beched : Adam, peleac'h emaout ? Mab, merc'h dianaoudek, da beleac'h out-te eat, pell euz da grouer, da vadoberour, da dad, ha da zalver ?

Hogen eur galoun vrein ne zelaou tam mouez an drugarez. Guerzet-oll eo d'an droug. Gounezet ha trec'het eo gant he dech. Petra dalv essa miret oc'h eun den diskiantet ha counnaret d'en em strinka en eur puns pe en eur ster, ma fell d'ezhan a grenn en em stleper ebarz ?

Goude m'en devezo ar pec'her kement a zizmeganz hag a fae var madelez ha donezounou Doue, goude m'en devezo en em ruillet er vouillen hag er fank euz aon oll dechou fall, he spered ne rai nemed tenvalaat evel sclerijen an deiz dre ma tosta oc'h ar pardaez; he galoun a galedo evel an dir ; daoulagad he ene ne velint mui banne ; ne zanto mui netra, n'en dezo mui kement a skiaud hag ar chatal pe al loened mad.

Ian ar Gervrugen.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Jubile ar Vesvierien.

Setu aman petra zo bet c'hoarvezet da vare an diveza jubile.

Goude an ofern-bred, en eur barrez divar ar meaz, e teuaz d'in faltazi da vont da ober eun droïc en hostaleri vrudetta euz ar bourg evit selaou marvaillou ar vombocherien a ioa eno a vern.

Meur a hini a oue estounet oc'h va guelet eno, evit doare, rag oll e tavchont eur pennad. Eun tam oan guell guisket evit ar braz euz an dud : an eil a c'houlenne digant egile piou oan. Evit dizrei ar zell divarnon e c'houlenniz eun hanter boutaillad vin hag eur wispeden; goudeze e tenniz eur gazeten euz va godel, hag an aotrou da lenn.

Ractal ar marvaillou a ieaz a nevez en dro. Unan euz ar gompagnunez a lavaraz a bouez penn, eur barvec benag emichanz : « Ma sonj d'ar persoun, gant he Jubile, hor chacha oll betec he gador govez, en dezo eur vetenn. »

— Penaoz, eme eun all, peder station bemdez epad pemzec dez ! An dra-ze a zo mad evit ar re n'o deuz netra ebet ken da ober !

— C'hoaz, eme eun tredeoc, ma vije bet ar stationou-ze da ober en davarn ! he vouez a ioa groillet oll divar ar guin. An oll a zirollaz da c'hoarzin.

D'am zro, me, gant hardisegez ar varc'hadourien-red a vez o tibuna ho gevier var hor plassennou, a lavaraz:

Selaouit, citoianed, guelet a ran n'oc'h ket razed iliz, mez tud a ..... Ne fell d'eoc'h mui, var a velan, beza gouarnet ganl beleien ; ho amzer a zo tremenet. Ho relijion-c'houi eo al liberte,an egalite hag ar fraternite. Henor ha meuleudi d'eoc'h ! Emaoc'h var hent ar c'hloar, an danvez, ar plijadurezou hag an euruzted. En em laouennaït, pelloc'h e par varnomp heol al liberte ; pelloc'h emaomp var dreuzou an euruzted.

An afferou, ar c'hommers a ia da gemeret ho ziz coz ; hoc'h anevaled a verzoc'h en tu all d'ho friz, heb dale e viot pinvidik mor,heb paouraat den, rag ar beva mad a vezo evit an oll.

Red eo em bije tremenet er moument-se evit eun den burzuduz. Epad ma comzen coulz ha goude zoken, an oll a joume digor braz ho ginou dirazon. C'hoant o dije bet oll da c'hout piou oan, mez den ne grede goulen va hano diganen.

Erfin gouscoude, unan, hardissoc'h evit ar re all, a c'houlennaz diganen ker brao ha tra : — An aotrou a zo euz a Bariz, m'oar vad, pe me fazi calz ?

— Ia, guir eo.

— Daoust ha ne veac'h-hu ket ar citoïen Gambetta?

— Ho trugarekaat, aotrou, calz re a henor a rit d'in, guelet a rit em euz va *daou* lagad.

— Piou e veac'h-hu ; Jul Favr ?

— Abiou, n'emaoc'h ket ganthi !

—Ne ket an aotrou Thiers oc'h ken nebeut ?

— Oh ! oh ! ar memez trouc'h-bleo or beuz evit guir, mez n'em euz ket he oad.

Goude tout, an hano zo nebeut a dra. C'houi a gar ar blijadur, guelit ha c'houi ha ve euz va aviz.

Eleac'h mont da drottal da heul ho persoun evit ober ho stationou, mar kirit, ho graimp oll assamez d'ar peder davarn dosta d'eomp ha me baeo ar guin e pep hini. Guelomp, piou zo aviz da ober va Jubile-me ?

Ractal eun ugent benag da vihana a drinkaz d'am iec'hed. C'hoarzin a reant, laouen oant evel eostigou :

— Mad, eme ve, varc'hoaz da nav heur, ec'h en em lakaimp en hent, goude beza votet e pe seurt hostaleriou ober hon disken.

Araoc en em zispartia, selaouit breman va diviz. An hini a bae e dle atao caout ar guir-ze.

—Holla ! holla ! petra zivizit ?

— Goulen a ran ar guir da lavaret eur ger d'eoc'h bep station, heb n'en deffe hini ac'hanoc'h urz da lavaret grik.

— Ah ! selaouit'ta, gant ne joumoc'h ket re hir da zarmoun d'eomp ha ma vezo mad ar guin.

— Ne c'houlennan nemed tri munud bep station, hag ar guin a vezo mad, mez ententit mad,den ne lavaro ger nemedon.

— Al lealded eo, aotrou ; accord oump ; kenavo varc'hoaz vintin, heb faot.

An oll en em lakeaz da gana, ha me em hent. Antronoz ar vesvierien touet hag eur bourjin benag a ioa var al leac'h merket. Ar bourkiz a ioa digor braz ho daoulagad hag ho discouarn ; — Bremaic, emezho, ne ket plijadur a vanko d'eomp !

Evel eun den a c'her ec'h erruiz d'an heur lavaret : ar guin a oue cavet mad.Va zud a ioa èr joa, ho daoulagad hen discueze. Chanson ar bod-ilio a zigoraz an troiou.

D'an eil station e saviz hag en em lakiiz da brezek.

Lounkerien ma'z oc'h, c'houi eo ar funel euz a vesvierien ar barrez-man. N'oun ket estounet e ve lorc'h ennoc'h. Ar guin mad a garit calz ha nebeut nebeut an Aotrou Doue, hag abalamour da ze e taolit an dismeganz var ar relijion. Malloz d'eoc'h ! Ne zaleoc'h ket da veza castizet. Clask a rear rei da gredi d'eoc'h oc'h henvel oc'h al loened mud. ho kezek, ho chass, ha n'euz netra en tu all d'ar bez. Hounnez a vo eur veten vezuz braz evidoc'h. Eun ene oc'h euz, hag an ene-ze, caer o pezo, a ielo dirag Doue ha guassoc'h zo, a goezo en ifern evit ato, m'e devez her meritet. Crenit, bombocherien, eur goummansamant oc'h euz bet, mez n'o po fin ebet.

Va everien n'o doa ket an ear glac'haret, a glaske zoken c'hoarzin, rag ne c'houient ket pe a farz pe a zevri edon. Ar re a ioa deuet da guriuzat a c'hoarze gualiho bouzellou.

Ac'hano d'an drede station e creske an emgroz. An oll a foranaz ho ginou o sellet gant pegement a brez e saille va zud gant ho guer carget betec ar bord

Setu me da zarmoun evit an eil guech, gant kement a zolannite ha Gambetta o coeza euz he vallon.

— Lounkerien, gant guirionez e lavarer eo ar vesventi mam an oll dechou fall. Euz an dud e ra chatal, chatal digoumpren ha gouez. M'o deuz gragez, e leveront kenavo d'al le o devez great hag e reont d'ezho dizec'ha divar ho zreid gant an dienez hag an anken. M'o deuz bugale, e laoskont anezho en noaz hag heb bara. Gant ma vezo bour hoc'hoff,gant ma vezo reut al ler varnezho ho unan, ec'h ententont e ve countant kement hini zo o veva en ho zerr

Ma ve en hotouez unan benag din euz ar rebechou a virit ar seurt tud-se, ra vo great an hu varnezho, ra goezo malloz Doue he unan varnezho ! Pe gentoc'h, plijet gant Doue o deffe glac'har d'ho buez tremenet hag e chench fent.

Va lounkerien a goummanse da c'hoarzin melen. Ar merc'hed dreist oll a venne d'ezho reudi gant ar boan o doa en ho c'hostou. Al lounkerien a ioa diez en ho dillad. Meur a hini en dije caret tec'het, me gred, mes allaz ! hein ! n'oa ket eaz anzao dirag an oll....

Erruet en drede station, va felerined a reaz sin d'an hostiz da brenna he zor.

— Lounkerien, emeve adarre. Bete vreman oc'h euz roet guall skuer da dud ar barrez-man dre ho mesventiou hag ho lavarou difeiz.

Ho tanvez, ho iec'hed hag ho prud-vad oc'h euz dija dispennet mad,hag ar guassa tout, drouc c'hraz an Aotrou Doue oc'h euz chachet varnoc'h. Rag, me oar n'oc'h ket c'hoaz diot aoualc'h evit credi n'euz Doue ebet, ha mar d'eo hounnez ho creden,penaoz e fell d'eoc'h e roffe ar memez renk d'ar pec'hed ha d'ar vertuz ? Iit da ober ho chubile,selaouit ho persoun,ha m'hen tou d'eoc'h, n'o pezo ket a geuz.

Ma'm euz clevet mad, meur a hini a gemeraz an devez-se eur pleg nevez hag o deuz kendalc'het abaoue da jom heb eva. Guell a ze ha meuleudi da Zoue !

Pa ziskennen goude va zarmoun diveza, ar merc'hed a zalude ac'hanon, beb kammed a rean en ho zouez, ha me aoun d'in da veza peillet ha marteze guall lakeat.

KELEIER.

An aotrou Martin, belec iaouank, a zo hanvet cure e Sant-Lois Brest.

Plouneour-Trez. — Ar 6 euz ar miz-man, Laou Jack, labourer douar, o choum e Plouneour-Trez, a ioa eat mintin da c'houeria he brad.

He bried a joume er gear.

En dizro euz he brad, vardro seiz heur euz ar mintin, Laou,en eur lakaat he dreid var dreujou ar gegin, a velaz astennet maro-mik var leuren an ti corf he c'hreg en doa kuiteat leun a iec'hed eun hanter heur benag araococ'h. En he fenn oa eur gouli doun braz.

Leac'h da gredi da eun torfed n'oa ket ; er c'hountrol, rag gout a reat oa boaz greg Laou da vada eur vech an amzer. An oll a laka e deuz ranket coeza a lam-kein, divar ar scaon-vele, var bord ar mean-oaled.

Louargat e Costez-an-Nord. — Dissul zo bet eiz dez, eur c'hi clanv, dioc'h an doare anezhan, en deuz taget nao den, eur pennadik goude an oferen eiz heur.

Eul labourer douar, hanvet Bellin, en deuz he lazet gant eun tenn-fuzuill.

An nao den peget gant ar c'hi-ze a zo bet lakeat ractal, betec gout, etre daouarn medisined Benac'h.

Naoned. — Lesvarn Ille-et-Vilaine e doa bet da varn e miz du diveza eur c'hrim euz ar re spountussa.

Daou zen divar ar meaz, Olier Penhouet an tad hag he verc'h hena Jannet Penhouet, intanvez Lorre, anavezet evit ho guall vuez an eil gant egile, a ioa tamallet da veza clasket meur a veach ampoezouni Lorre, goaz Jannet Penhouet, ha zoken da veza her lazet. Penhouet a oue coundaonet d'ar maro, hag he verch Jannet Penhouet d'ar galeou ar rest euz he buez.

Ar varnedigez-se zo bet torret abaoue dre'n attant n'oa ket bet heuillet eur poent benag euz al lezen.

Varze eta, pemzec dez zo, Olier Penhouet hag he verc'h o deuz bet d'en em renta dirag Lezvarn an Naoned evit beza barnet a nevez.

Penhouet a zo bet adarre coundaonet d'ar maro, hag he verc'h ive d'ar galeou ar rest euz he buez.

Bro-Zaoz. — Gouarnamant Bro-Zaoz e deuz lakeat a nevez zo etre daouarn an dud an daolen euz ar griminaled caledet en ho dizursiou.

12,164 a zo anezho ; 8,612 goaz ha 3,552 maouez. Eur pemzec vloaz benag zo ne loc'hont mui a veac'h euz a brizouniou Bro-Zaoz.

Ho mend, ho liou, ho zaoliou caer, ho hanoiou

guirion ha faoz a zo merket sclear var an daolen-ze.

E niver al lampouned-se ez euz hiniennou a ioa en amzer ma'z oant digabestr, hirio e Constantinopl, var-c'hoaz e Nework hag antronoz e Londrez.

Al leor a ro ar sclerijen-ze var dorfetourien Bro-Zaoz a zo bet moullet gant prizounerien Brixton. Ar golo anezhan a zo du-pod.

Ar zonj a chom e speret an den goude beza lennet al leor-ze, eo e tleer beza didruez e kenver an dispac'herien-ze, ne jenchint morse.

Marteze e ve leac'h da zonjal kement all en hor bro, goude ar c'hrimou a rear ken aliez en arrondissamant ar C'hastellin.

Collorec. — An nao euz ar miz-man ez euz bet e Collorec, arrondissamant ar C'hastellin, eun disken justiz, evit ober anaoudegez gant eur c'hreg iaouank, demezet c'huec'h sizun zo, e deuz clasket a benn diou vech ampoezouni he goaz. Cavet zo en he zi louzeier ampoezounet. An dud a vicher o dezo da velet petra int.

Brud zo e deffe lavaret ar c'hreg iaouank-se e talc'he da veza intanvez da vihana peder guech en he buez.

Mar d'e guir eur seurt tra, aviz d'ar baotred iaouank.

Eur c'holl spountuz var vor.

Tregont bag a zo bet goeledet e mor an Nord, evit an avelou diveza, ha daou c'hant pemzec den beuzet. Eiz ha pevar ugent intanvez a joum var ho lerc'h gant pevar hag eiz ugent crouadur.

Mear Londrez en deuz great eur goulen iac'h da drugarez an dud vad evit ar geiz a zo hirio er c'hlac'har hag en ezom.

Ar prinz imperial.

Hervez a zeskomp dre geleier deuet euz a Roum, mab Napoleon III, zo bet scrivet he hano, gant he volontez he unan, var rollou ar Franmasouned, eun nebeut sizunveziou zo.

E palez ar C'huirinal eo e bet resevet ar prinz iaouank. Ar prinz Humbert zo bet paeroun d'ezhan.

Ar guir gristenien, ar guir gatholiked a Franz, coulz hag euz ar broiou all, a c'hoar eta a hirio petra dleont da zounjal euz a vab ho impalaer coz.

Aviz da verc'hed ar C'hafe.

Ar vinien a zo taget dija meur a vloaz zo gant eun amprefan dister evit eur guel, mez noazuz braz mar barner anezhan dioc'h an distruch a ra bemdez e bro ar guin.

Var ar plant cafe evit doare eo ive coezet ar c'hlenved, eur c'hlenvet noazuz braz evit doare, p'e guir gouarnamanchou Ceylan ha Madra zo nec'het hag a ginnik, a lavarer, eur priz, eur zoum vraz evit caout remed d'ar c'hlenved-se.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus, Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar meznes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr. 50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5 50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40 00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Lédan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levrioù ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 17 a vis meurs.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	25 1 00 s	25 1 00 s
Segal.....	19 00	19 00
Eiz.....	18 50	19 00
Guiniz du.....	24 00	24 50
Kerc'h	20 00	20 50
Avalou douar.....	8 00	8 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 15 a vis meurs.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	27 1 71 s	27 1 71 s
Segal.....	18 75	18 33
Eiz.....	18 26	18 26
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	20 76	20 50
Avalou douar.....	8 00	8 00

CASTELLIN. — Marc'had ar 15 a vis meurs.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26 54 s	26 1 84 s
Segal.....	20 25	19 95
Eiz.....	18 50	18 50
Guiniz du.....	22 93	24 20
Kerc'h	19 50	20 00
Avalou douar.....	8 00	7 50

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 31 A VEURS 1877. (3e Série N° 5.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridoù da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 31 a vis Meurs.

Pell a ioa em boa c'hoant da gaout va discarg euz a *Feiz-ha-Breiz*. An Aotrou'n Escop a zo plijet ganthan erfin rei d'inn va goulenn. Dont a ran eta da lavaret kenavo d'ar re a lenn ar gazeten ; rac divar ar zizunma n'en em emmellinn ken anezhi. Credet em euz ato e rajen muioc'h a vad hag em bije muioc'h a virit oc'h implija evit *Buez ar Zent* an amzer a jom ganen goude al labour am euz gant Breuriez ar Feiz.

An Aotrou Nedelec a gounzant en em garga he unan euz ar gazeten da c'hortoz ma cavo eun all d'he zicour. D'ezhan hebken hiviziken e tleer cass ar pennadou scrid da lakaat varnhi. Trugarekaat a ran ama a greiz caloun ar re o deuz va zicouret bete vrema e kenver ar poent-se ; esper am euz e kendalc'hint da zicour an Aotrou Nedelec evit ma c'hello ar gazeten mont ato en dro evel custum.

Morvan, *Chaloni.*

An Ilis hag he enebourien.

« Tamall a reer c'hoaz d'an Ilis n'e ket pur, n'e ket santel aoualc'h. Ar veleien, a leverer, hag an dud devot n'int ket guelloc'h eget ar re all hag a ra aliez traou ha ne dleffent ket ober.

« Ama an Ilis e deffe leac'h da respount evel eun alvocat brudet a ioa guech all e Rom. « — Piou a damall ac'hanon evelse? Piou a zav he zourn e va enep? Piou a rebech d'inn va fec'het hag a daol mein ouzinn? Ha te eo, libertin, a zo da vuez ha da gomportamant eur scouer fall evit da amezeien hag oll dud da barrez? Ha te eo, den didruez, a dremen da amzer o tastum madou divar goust da nessa? Ha te eo, labourer n'oud euz a vro ebet, ne gaves morse a labour abalamour ne fell ket d'id labourat, hag a dremen an darn vrassa euz da amzer o feneanti hag o vezvi? Ha c'houi eo, bourc'hisien ne zellit nemet oc'h an douar ha ne zonjit nemet en arc'hant hag er blijadur ; ha c'houi eo, marc'hadourien pe mistri tiez-labour a zo great ho fortun ganeoc'h, hag a ampoezoun kement a zo en dro d'eoc'h pe a ro sicour d'eoc'h ; ha c'houi eo, tadou re jentil hag a speret dizonj, a lez ho pugale da forani er c'hoariou hag en ebatou all a gaver er c'heariou braz an nebeut a jom c'hoaz euz an danvez a ioa bet gounezet gant ho tud coz dre galz a boan ; ha c'houi eo, tud desket, c'houi, scrivanierien ar c'hazetennou a verz ho pluen d'an hini a ro d'eoc'h ar muia paeamant, ha c'houi eo a gred evelse sevel ho tourn a enep ho mam, ha c'houi eo oc'h euz an hardisegez da rebech d'an Ilis n'e ket pur, n'e ket santel aoualc'h ? Holla ! holla ! en dro-ma avad ne d'eoc'h ket larcoc'h, bugale dinatur. En em voalc'hit oc'h unan abarz tamall an hini e deuz ho touget var he barlen, ha roet d'eoc'h ar pez a c'heller da velet c'hoaz a vad en ho speret hag en ho caloun a dreuz ar pri hag ar vouillen m'oc'h beuzet ennho.

« An Ilis a zo santel : hennez a zo unan euz ar merkou a zervich d'he anaout, hag ar merk a ra muia henor d'ezhi. Santel eo en he c'helennadurez, ar pez n'oc'h-hu ket en oc'h hini. Santel eo er reolen a vuez a zesk d'an dud ; biscoaz ho tud fur hag ho tud habilc'houi n'o deuz anavezet eur feson da veva par da hounnez. Santel eo er re euz he bugale a zo e stat a c'hras hag e carantez Doue ; santel eo en he oberou leun a feiz hag a esperanz, ha red oa e teuje ar bed da veza fallaer evel ma'z eo brema evit lavaret ar c'hountrol ; santel eo erfin en he belegiach hag en he ursiou a venac'h hag a leanezet, a zo eur zoursen a bep seurt scouerioù mad hag euz ar c'haera vertuzioù.

« Piou en deuz roet d'ar bed an niver braz-se a vignounet da Zoue ha d'an dud, a zouer peb tra ho unan evit en em rei oll da zervich an nessa? Piou en deuz great sant Visant a Baol hag ar seur a Charite? A dra zur, n'e ket c'houi eo gant ho claboussérez. Nan, nan, ar seurt traou-ze ne zouanont ket e douar brein ar Revolusion. Ar seurt bokedou-ze ne zouanont, ne deuont da c'hlazvezi ha da vleunia nemet en hon touez-ni, nemet e kichen Caloun Jesus, e kichen aoter

ar Verc'hez. Ni a c'hoar petra deu euz ho staliou-c'houi ha petra deu euz hon ilizou ; ar bed en deuz her c'houmprenet pell zo, hag oc'h unan, pa oc'h euz c'hoant da joaz, e c'houzoc'h brao pe du en em drei.

« Mar teu avechou en hon touez unan bennac da vankout ha da goueza, ar pez a denn muioc'h a zaelou euz hon daoulagad eget na denn a c'hoarz euz ho kinou-c'houi, petra eo an dra-ze e scoaz an tenzoriou a vertuz hag a garantez evit an nessa ma comzemp anezho bremaic? Ni on euz hon defaotou, daoust ha n'oc'h euz ket ho re? Ni on euz hor mizeriou ; daoust hag ho re-c'houi n'int ket ker braz ha brassoc'h zoken? Daoust hag e tleer coundaoni eur famill en he fez evit eur faot great gant unan bennac euz ar famill-ze? Var digarez ma'z eo unan en em ancounac'heat, daoust hag an dra-ze a zo eur rezoun evit lavaret ne zalc'h ket mad ar re all? Daoust hag ar mad n'e ket treac'h d'an drouc, hag e peleac'h ema goude tout ar rumm-dud er bed hag a c'helfe disconez eur vuez henoraploc'h, ha muioc'h a honestiz hag a gomportamant vad?

« Daoust hag ar vezen dero a baouez da veza rouanez ar guez hag ar c'hoajou abalamour m'eo bet sammet he delliou seac'h gant an avel, ha mirit an ebestel guech all, daoust hag hen a ioa bihannoc'h abalamour ma'z oa eun treitour en ho zouez? Ar rebechou a rit d'eomp e kenver ar poent-se a zo eun desteni oump treac'h d'ar re all. Rac ne zonjit ket da damall pe da goundaoni ar micherou all evit eur faot great gant unan hebken euz a dud ar micherou-ze. Ne rit an dra-ze nemet evit an Ilis, ar pez a ziscouez oc'h souezet o velet eunhi eun dra bennac ha n'e ket mad, ha n'oc'h ket boaz dioc'h kement-se.....

« Ne d'it ket eta da lavaret n'e ket santel an Ilis. Biscoaz n'eo bet purroc'h eget en hon amzer-ni, biscoaz n'e deuz roet muioc'h a scoueriou caer d'ar bed, biscoaz n'eo bet aketussoc'h da ober he dever. Azalec hon Tad Santel ar Pab betec an diveza euz ar veleien, an Ilis a ziscouez e peb leac'h eo din euz he hano a Verc'h da Jesus-Krist, ha mar teu eun tamm poultren bennac da staga avechou oc'h he zreid, ne dleit tamall nemet sempladurez an den ; rac dre c'hras Doue ne velit ket var he zal ar pri hag ar vouillen a veler e leac'h all. »

MORVAN, *Chaloni.*

Paris epad ar Vrezel.

— Pount. — han, ia, ia ! Eun Doue hebken a adori, ha dreist peb tra oll a gari.

— Ia, hag e comzou Doue gorroet en testamant coz hag en testamant nevez.

— Petra, gourc'hemennou Doue a zo ive mechans en daou destamant-ze ?

— Sur emaint; mes ho henvel a ran d'id a gostez abalamour ma'z int scrivet gant dorn Doue e caloun peb den. Setu petra c'halvér ar skiant natural.

— Hervez al lezen-ze eta eo e tle an den en em vleina epad ar vuez-ma ?

— Ia, hag ober lezennou coulz evit gouarn ar vro eget evit en em c'houarn he unan.

— Sell 'ta, mes petra zinifi e teu ken aliez a c'houarnamanchou coulz hag an den he unan da fazia divar an hent a gassfe ato anezho var eün d'an eurusdet ?

— Ar pez zo caoz eo an techou fall a zo en den, da lavaret eo : ourgouill, avaris, luxur, avi, gourmandis, buanegez ha diegi. An nep en em lez da heul an techou fall-ze a vezo poulzet buhan pell dioc'h an eurusdet hag ar virionez. Selaou eun histor var gement-se. Salomon a ioa furra ha desketa den a ioa en he amzer ; mad, eur vech ma oue touellet gant al luxur, e oue taolet keit dioc'h ar virionez ma'c'h assantas, hag hen en he gozni, daoulina ha devi ezans dirac an doueou faoz, da lavaret eo, dirac idolou great gant coat pe gant danvez all evelse.

— E feiz, aotrou, pa'z eo eat Salomon da zot ha da zen difeiz, piou a c'hello lavaret : evidon-me a gendalc'ho ha ne faiin morse ?

— Evit miret da fazia, n'euz ken da ober nemet selaou an Ilis ; an Ilis a zo lakeat var an douar gant Jesus-Krist evit deski ar virionez d'an oll, evit kelen ar boblou a bez coulz ha peb den en he bart he unan.

— Ah ! brema 'vad ec'h ententan ac'hanoc'h. Evelse eun den evit en em c'houarn he unan, hag eur c'houarnamant evit ren eur vro, n'o deuz ken da ober nemet selaou an Ilis ha goulen diganthi petra zonj euz an hent a heuliont.

— Emaoud ganthi, va faotr.

— Ha peur e sento evelse peb den ha peb gouarnamant ouz an Ilis ?

— Pa vezint skuiz maro ha broustet ho c'horf o vont dre al laginier hag an henchou troidelluz ne gavont ennho nemet an displijadur, ar brezel, ar gernez hag ar vossen.

— An dra-ma neuze, aotrou, a vezo a nevez histor ar mab prodic. Mes, pa zonjan, daoust ha red eo mont da c'houlen cuzul digant hon Tad santel ar Pab he unan ?

— One ! Aoualc'h eo selaou ar veleien a zo er parreziou, hag an eskibien a c'houarn an eskoptiou a berz an Tad santel. An eskibien-zé o veza bet ho c'harg digant ar Pab, ho c'homzou ha comzou ar veleien a gassont d'ar parreziou a zo evel comzou ar Pab he unan. Hogen, comzou ar Pab, pa gelen an Ilis en hano Jesus-Krist, a zo evel comzou Doue he unan ha rac-se ema ato ar virionez oc'h ho heul.

— Assa, aotrou, peger brao eo d'an den ha d'ar c'houarnamanchou gellout clevet ar virionez ato gant an Iliz pa o deuz c'hoant !

— Euruz e vent sur ma carfent selaou an Ilis ; mes allas ! ar virionez a zo cassauz da glevet, ha dibaot a vech ar re a zo carget da ober lezennou a ia da c'houlen cuzul digant an Ilis.

— Goulscoude eul lezen ha ne ve ket he griziou sanket doun e gourc'hemennou Doue ne c'hall ket beza mad, ne roio ket a frouez saouruz ; frouez trenk-put e

vézint, c'hloc'ha a raint an dent, chaokat trinchinn a vo ranket gonde tanva.

— Guir a leverez, setu aze petra c'hoarvez aliez.

— Perac ie 'ta neuze ne zelaouer ket an Ilis hag ar veleien ?

— Allas, paotr, e leac'h ho zelaou, c'hoant stanka ho ginou d'ezho a zo.

AN TAD CLEAC'H.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Lidou ar Franmasounet.

(*Eil pennad.*)

Ha guelet o peuz avechou tapa labouset ? Setu an doare : en eur gaoued e vez lakeat eul labous a deu da chalmi he genvreudeur dre he gan dudius. Var ar gaoued e vez lakeat bisier gludet, hag an diskiant a zisken laouen varnezho evit guelet a dostoc'h he gamarad. Mes allaz ! tizet dre he droad, breman e ranko paea ker he zievezdet. Mad ! ar giñou bras en em lez da veza tapet gant glud ar *franmasounet*, a gousto ive ker d'he ler hag a ranko paea priz mad he zotoni.

Ar *franmasounet* etrezho en em c'halv euz an hano caer a *vreudeur*. Ar *presidant* a c'halver « *ar breur enorus*, » hag ar mestr bras an « *Oriant bras.* » Dougen a reont en ho c'herc'hen d'an deisiou assamble eur *skouer* staget gant eul las seiz. Bez' o deuz pemp mil *loch* pe tiez a assamble. Setu al lidou evit beza resevet franmasoun ; guelloc'h e vije d'in lavaret ar c'hoariellou. Er vreuriez ez euz meur a garg. Ar genta karg eo an hini a *baotr-micherour*, an eil a *goumpagnoun*, an drede a *vestr*.

An dervez merket evit beza resevet er vreuriez *paotr micherour*, e vez ar c'hanfart digasset d'al *loch* gant eur breur ne anavez ket. Lakeat eo eno en eur gambr he unan etre diou c'houlaouen, ar *bibl* digor dirazhan var ar c'henta chabist euz Sant Ian. — Evit petra an dra-ze ? Eur franmasoun ginaouec a respounto : « Abalamour ez omp tud a relijion hag a sclerijen. » Mes petra respountfe eur mansouner anaoudec euz secrejou ar vreuriez, pa leveront n'euz Doue ebet nemet reiz ar bed ? Nec'het aoualc'h e vije evit rei eur respount deread ha dispount. Eun neubeut e lezer ar paour keaz azen he unan : ha gouzout a rit pegement a vall en deuz da glevet ha da velet ar pez n'en deuz morse na guelet na clevet. Tennet e vez neuze diganthan lod euz he zillad : lakeat eo e noaz he gostez cleiz hag he c'hlin deou, ha neuze e reer d'ezhan anter lakaat eur votez (kement-ma a zo red) ; tenna a reer digantha he dok hag he gleze (bez' e tle caout unan), ha neuze he arc'hant. Goude beza her mouchet, her c'hasser da gambr..... *ar sonjou* ! Difenn en deuz da denna an taled a zo var he zaoulagad, ken en devezo clevet skei tri daol var an or. Neuze her lezer he unan, hag ar ginaouec a zo ato o c'hedal ma ve displeget dirazhan ar misteriou. Abarz ar fin e clev trouz : buhan en em zivouch hag ec'h en em vel en eur gambr guisket e du. Eno e c'hell neuze lenn ar c'hentelliou-ma scrivet var ar mogeriou :

Ma'z out guest da guzet, kren ! rac mond a rimp betec goeled da galoun. — M'en deuz da ene bet aoun, ne d'a ket pelloc'h. — Gellet e vo goulen diganet ar brassa sakrifisou, memes ar zakrifiz euz da vuez : ha prest out d'hen ober ? etc.

Aman e cambr « *ar sonjou* » hor c'hanfart a vo red d'ezhan ober he destamant ha respount var baper d'an teir goulenn-ma :

« Pere eo deveriou an den e kenver Doue ? — Pe-« re eo he zeveriou e kenver he nessa ? — Pere eo « he zeveriou en he genver he unan ? »

Proud'hon, an den difeiz-se, brassa lampoun en deuz douget an douar pa lavare : « *al laerounsi eo ar zantella euz an deveriou* », a respountas d'an teir goulenn-ma : lealdet d'an oll ; — carantez d'ar vro ; — brezel da Zoue. Hag ar seurt kentelliou-se a ioa bet c'hoas digemeret mad.

Neuze « *ar breur Terrubl* » a deu da gemer gant beg eur c'hleze an testamant hag an tri respount evit ho c'hass d'ar *breur enorus*. Forz pe seurt respount en deuz great eo sur da veza resevet.

Neuze *ar breur Terrubl* a zistro varzu ennhan ; moucha a ra anezhan adarre ha lakaat a ra eur gordenn en dro d'he c'houzoug evit he vlenia betec dor an templ, egiz ma rear d'ar zaout en hor bro. Eno hen laka da vunta teir guech an or crenva ma c'hell. Ar re a zo en diabars a esa chom ep c'hoarzin.

An templ a zo guisket e glaz ; ar pez a dremen a-man a zo eun imaj euz ar baradoz. Eur breur hanvet *kenta evesiad* (surveillant) a ro da anaout d'ar *breur enorus* an taolioù skoet var an or. Neuze e coummans eun diviz etre ar *breur enorus*, ar *c'henta evesiad* hag ar *breur Terrubt* ; ha goude eo casset en templ. Casset eo eno etre daou billier, ato ar gorden en he c'houzoug. Ar *breur Terrubl* a laka beg he gleze var poull he galoun, ha neuze e coummans ar goulennou. Ar *breur enorus* a laka he lunedou var he enorus fri hag a lavar gant eur vouez enorussoc'h c'hoas : « Petra santit ? Petra velit ? » Setu goulennou da ober da eur paour keaz diaoul ne vel an distera sclerijen, ha da bini emaer o vrouda he ler !

Evel n'eo ket eun azen, e respount evel eur paotr fin : « ne velan netra, mes santout a ran beg eur benvek brezel. »

Ar *breur enorus* neuze : — Sonjit mad petra c'hoanteit. Tremen a rankoc'h dre ar guassa trubuillou. Ha santout a rit nerz aoualc'h evit ober fae var an oll danjerou a gaffot var hoc'h hent ?»

« Ia, aotrou, eme ar ginaouec, gant eur vouez huel!» Ar *breur enorus* ep c'hoarzin : — « Neuze ne respountan mui ac'hanoc'h !..... *Breur Terrubl,* cassit an dizacr-se er meaz euz an templ, hag hen henchit dre gement leac'h ma tle tremen an den en deuz c'hoant anaout hor secrejou. » — Ractal ar *breur Terrubl* a denn var ar gorden, hag ar paour keaz diaoul a zo

red d'ezhan mond da heul, petra benac ma eo mouchet. Ober a ra d'ezhan trei ha distrei ken alies a vech ma ne c'hell mui en em anaout ; ha pa her guel dihenchet, hen digass adarre, ep m'en douetfe, el leac'h m'en em gave araoc.

Kement am euz merket aman evel ar pez a zisclerin divezatoc'h a zo tennet euz *ritual* ar franmasounet, moullet gantho er bloaveziou diveza-ma gant ar brassa aket.

Setu peadra da c'hoarzin, ma ne ve an dra-ze ar penn kenta euz kement a draou scrijus.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

ROUM

Ar bed a ia var he gement all !

D'an daouzec eus a viz meurz 1877, hon Tad Santel ar Pab en deuz discuillet hini hag hini dirag ar gardinalet bodet en dro d'ezhan al lezennou douget gant gouarnamant an Itali a eneb an Iliz.

Pii IX, glac'haret oll, a zao he vouez gant êun hardisegez santel a eneb al lezen a dle miret outhan heb dale da gelen ha da gennerzi ar re en deuz ar garg da gentelia.

D'an eil e lavar ne c'hell ket gant al lastez-lezennouze gouarn an Iliz evel ma'z eo dleet na dic'haoui an droug great.

En eur echui e ped an Eskibien euz ar broiou dianveaz an Itali da ober ho galloud e kenver an dud fidel evit ma plijo gantho lakaat ho foan, hervez al lezen, da obten digant ho gouarnamanchou eur zell a druez oc'h Cador Sant Per.

Hervez ar c'hustum milliget o deuz bet hed ar vech tud ar Revolusion, dispac'herien an Itali, an devez hirio, en em grenv o lavaret gevier. Ar Pab, emezho, ne ket bet lipproc'h biscoaz eget breman.

Mar d'euz unan benag, me laka, hag a dleffe gout pe en deuz ar Pab al liberte necesser da Vikel Jezuz-Krist pe n'en deuz ket ; mar d'euz unan benag e tro vad da c'houzout kement-se, piou e ve hennez nemed ar Pab he unan ?

Mad ! Pii IX he unan, ha ne ket eun all eo, a lavar dirag Doue hag ar bed oll eo gaou, hag eur gaou euzuz, en deffe he liberte. Discuez a ra dre desteniou, fresk c'hoaz, ne glask mistri Roum, dre al lezennou emaint bemdez oc'h ober hag o tizober, nemet miret oc'h gouarnamant an Iliz universel da vont en dro.

Nemed re vir n'en deuz lavaret ar Pab ! Dija abaoue m'en deuz comzet er giz-se, gouarnamant Victor-Emmanuel en deuz lavaret e c'helle treina dirag an tribunaliou ar re a skigne scridou ha comzou ar Pab ha zoken ho c'houndaoni d'ar prizoun. N'her graio ket en dro-man, a lavar ; divezatoc'h eta en deuz santimant d'hen ober ; setu just petra lavar Pii IX.

Nag euzussa gaou eta lavaret e ve libr Pi IX !

Pi IX a vel sclear en amzer da zont hag a lavar ne man ket pell an devez ne c'hello mui rei da glevet d'he Eskibien ha d'ho bugale.

Dilezet, en dienez a beb galloud hervez an douar, Pastor ar Bastored a ra eur galv d'he genvreudeur hag a c'houlen eun taol scoaz digantho ha digant an oll dud fidel. D'an Eskibien e lavar crial, ha d'an dud fidel e lavar, goude beza clevet mouez ho Eskibien, implija ho oll galloud evit trei daoulagad ha caloun ar re zo er c'hargou huella varzu Cador Sant Per e Roum!

Pi IX a c'hourc'hemen d'ar gatholiked digass da zonj d'ar re zo oc'h ho ren o deuz guir d'ho doujanz ha d'al liberte gant ho teiz, e vrider ho c'houstianz ma vrider he c'hinou d'ar Pab, eo kenta dever ar re zo e penn eur rouantelez difenn credennou ar re a fich pep tra ennho.

Ar Pab ne c'houlen na brezel d'an Itali na trouz e rouantelez ebet ; ar pez a c'houlen eo pedennou evit hon Tad d'eomp oll hag evit an Iliz ; ar pez a c'houlen c'hoaz eo ma livirimp heb aoun, a eneb gevier ar c'hazetennou treiz a gar ar Revolusion, e man roue hor c'houstiansou hag hor Feiz en eur guir sclavach e creiz kear Roum ! Goulen a ra erfin oc'h kement kristen zo er bed ma rai, en hano ar guiriou santella, kement a zere outhan da ober e kenver ar re zo o c'houarn evit chench tu evit tu d'ar stad truezuz ma'man an Iliz er mare-man.

Catholik ebet ne c'hell ober scouarn vouzar da c'houlen ar Pab, na choum heb ober he c'halloud evit scanvaat ar beac'h en deuz da zougen.

E Franz siouaz ! coulz hag en Itali, ar c'hazetennou fall a zifen caoz enebourien ar Pab, hag a lavar sclear eo eun den dianaoudeg ha gaouiad. Ar scrivanierien fallacr-ze a laka e ginou ar Pab ho lavarou hag ho gevier ho unan, a varn ar Pab dioutho ho unan. Ne ket diez gout piou a lavar gevier.

Gevier a leveront ar c'hazetennou-ze a lavar en deuz ar Pab he liberte hag e c'hell gouarn an Iliz universel. Gevier a leveront pa douont e talc'her count e Franz euz a wiriou an Iliz hag ar gatholiked, ez euz urz en hon touez, d'an ampoent ma veler ken aliez a zepute o poania da ziscar mean fount an urz etouez an oll boblou ; me lavar ar veleien, ar relijion, ar justiz hag an arme. Gevier a leveront pa glaskont rei da gredi d'ar bobl ez a mad an traou d'an ampoent ma vank al labour e Lyon, e Marseill, e Tours, e Bourdel hag en Normandi, da lavaret eo d'an ampoent ma vank ar bara da gement a dud, rag n'euz ket a vara heb labour.

Ar virionez e daou c'her set' hi aman : A ruillou, a lammou braz ez eomp d'ar baz ma ne gemer Doue truez ouzomp. Heb an dra-ze, abenn nemeur aman e vo guelet traou n'o deuz hano ebet, memez e touez an dud gouez !!!

NEDELEC.

EXAMIN E SANT BRIEC

AR MERC'HED IAOUANC A C'HOULEN HO BREVET EVIT OBER SKOL

C'huec'h plac'h iaouanc ha pevar ugent a zo bet, d'an daouzec a viz meurs, oc'h en em ginnig evit caout ar scrid a ro guir da ober skol. Morse c'hoas ar c'hompositionou scrivet n'o doa tosteat oc'h ar re a zo bet great en dro-ma ; oll eta o deus roet da anaout ho guesiegez. Evelse goude an amprou kenta-se pevarzec ha tri ugent a zo bet cavet guesiec aoualc'h evit mont dirag ar gommission, hag ar re-ma oll nemet teir o deus bet ho brevet a eil clas. Ar baborez etrezho goulscoude eo bet an dimesel Delioux de Savignac ; houma a zo bet ar genta evit ar brevet a eil clas hag ar genta evit hini ar c'henta clas. D'ezhi eta ar boket.

Presidant ar gommission, o velet dirazha an niver brasse a verc'hed iaouanc ker guesiec, n'en deus ket gellet miret da rei d'ezho pep meuleudi ha da lavaret d'ezho pegement a henor a reant d'ar c'horn douar-ma a zonj da gals a c'hallaoued ne d'eus ennha nemet tud dizesk, ne c'houzont, var ho meno, nemet bale var ho farlochou, var digarez ma comsont ar brezonec ne ententont ger ennha.

P'en deus hanvet an unnec ha tri ugent a zo bet resevet, ar presidant en deus a benn da nevez roet meuleudi d'ezho ha diskuezet he anaoudegez vad hag he joa en hano ar vro oll. Setu ama, dioc'h renk, hanoiou ar merc'hed iaouanc-se ; en ho zouez ez euz meur a hini euz hon anaoudegez hag a c'hoar ar brezonec couls ha pep hini.

An dimezellet :

1 Delioux de Savignac, skoliet e Providans St-Briec.
2 Lanoe, id.
3 Quéré, skoliet gant seurezet sant Augustin e Goarec.
4 Gaic, skoliet e Sant Servan.
5 Dubois, skoliet e Plevenon.
6 An Normand, skoliet e Santez Anna, e Lannion.
7 Corbel, seur *sainte Sylvie*, seur venn.
8 Rault, seur *sainte Evangélique*, seur venn.
9 Lepetit, seur *Marie Gonzalve*, seur venn.
10 Le Cariou, seur sant Jorj, euz a Grehen.
11 Lever, skoliet e Providans Sant-Briec.
12 An Troquer, skoliet gant seurezet guenn Sant-Briec.
13 Mazellier, id.
14 Bodin, id.
15 Galopet, id.
16 Ar C'hor, seur Zenaid, seur venn.
17 Esnault, skoliet gant seurezet Crehen.
18 Bigagnon, skoliet gant seurezet sant Augustin Goarec.
19 Meal, seur *saint Laurent*, euz a Brovidans Ruillé.
20 Simon, seur *Eusèbe Marie*, seur venn.
21 Corvez, seur santez Clotild euz a Grehen.
22 Ar Masson, skoliet e Providans Sant-Briec.
23 Henaff, seur *Rosalie-Marie*, seur venn.
24 Desbois, skoliet gant seurezet Sant-Mean.
25 Senon, skoliet gant seurezet guenn Sant-Briec.
26 Plusquellec, skoliet gant seurezet guenn Sant-Briec.
27 Fierville, skoliet er gear.
28 Quéhé, skoliet e Providans Sant-Briec.
29 Thébault, skoliet gant seurezet santez Anna Lannion
30 Mordel, seur santez Mari Bernard euz Broons.
31 Reran, seur santez Jenoveva euz Broons.
32 Jego, skoliet gant seurezet guenn Sant-Briec.
33 Departout, seur Sant-Euzen, Broons.
34 Cavan, skoliet e Guerleskin.
35 Queillé, skoliet gant seurezet St-Augustin, Guengam.
36 Leveque, seur *Ligori-Marie*, seur venn.
37 Le Page, skoliet gant seurezet guenn Sant-Briec.
38 Bodenez, seur Sant-Fortune, seur venn.
39 Le Moine, seur Sant-Ian-Krisostom, Broons.
40 Potier, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.
41 Ar Joncour, seur Carmel, seur venn.
42 Robillard, skoliet e Providans Sant-Briec.
43 Ar Gall, skoliet gant seurezet guenn Sant-Briec.
44 Meleard, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.
45 Gueranic, seur *Marie-Neopol*, seur venn.
46 Corre, skoliet e couent nevez Montroulez.
47 Hascouet, seur Hiacinth, seur venn.
48 Hinault, seur Sant-Patern, Broons.
49 Cras, skoliet e Pouldregat, (Finistèr).
50 Coulombel, seur *Sainte-Valerie*, Broons.
51 Ar Meur, skoliet gant seurezet ar Groas, Lambezellec.
52 Ar Roue, skoliet gant seurezet St-Augustin, Guengam.
53 Amiot, skoliet gant seurezet Providans Matignon.
54 Cojan, skoliet e couent nevez Montroulez.
55 An Treut, skoliet e couent nevez Montroulez.
56 Bourdais, seur Sant-Athanas, Crehen.
57 Loiseau, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.
58 Nabucet, skoliet gant ar seurezet guenn.
59 Riou, skoliet e Corlay.
60 Ar Roux, skoliet e Lannion.
61 An Tiec, seur Sant-Gaetan, Broons.
62 Dagorn, skoliet e Plancoet.
63 Taillard, skoliet e Providans Sant-Briec.
64 Cabec, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.
65 Cozic, skoliet e Lannion.
66 Merrer, skoliet gant seurezet St-Augustin, Guengam.
67 Bonnice, skoliet gant ar seurezet guenn, Lannion.
68 Blanchard, skoliet gant seurezet ar Groas, Plestin.
69 Nogré, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.
70 Hillion, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.
71 Kerambrun, skoliet gant seurezet ar Groas, Guengam.

Pemp all a zo bet resevet evit brevet ar c'henta clas hag a zo bet oll skoliet er c'houenchou.

Etouez an unnec ha tri ugent-se o deuz bet ho brevet an eil clas, ez euz teir seur var'n ugent ha daou ugent plac'h iaouank skoliet er c'houenchou. Henor eta d'ar seurezet a zo goulscoude kement drouc prezeget gant an dud difeiz ! Hervez ho lavarou n'oant ket a veac'h guest da zeski ho B A. BA d'ar vugale ; meur a hini euz an teodou binimus se a c'helfe mont d'ar skol gantho hag a zeskfe cals traou ha ne anavezont ket c'hoas : dre exempl

lezen ar garantez a dorront ken aliez ma trouc prezegont euz ar seurezet-se, na espernont nac ho foan nag ho ie-c'het evit kentellia ar vugale ha guelet ar re glanv. En dro-ma ive, evel ma c'hell pep hini her guelet, e deuet ar maout gant ar seurezet guenn, seurezet ar Spered-Santel. Ra zeuio éta ar veuleudi roet d'ezho gant an dud guesiec carget gant ar c'houarnamant d'ho examina da gloza ho ginou d'eun toullad glabousserien a dleffe mont meur a vloas d'ar skol evit beza ker guesiec hag hi.

Ian ar Gernévez.

LEZVARN AR FINISTER.

(Eil tri miz 1877.)

TAOLEN AR JUREED.

An Aotrounez :

Derrien, Yvon, euz a Vitevede.
Ar Bail, Lucien, noter e Plouzevet.
Crouan, Per, euz a Vrest.
Benoist, Adolph-Francez-Per, euz ar C'hastellin.
Herry, Job, euz a Vriec.
Ar Grand, Jan-Mari-Izidor, euz a Dregunc.
Ar Ber, Yv-Mari, euz a Lanmeur.
Nicol, Jan-Pierr, euz a Blougastel-Daoulaz.
Lecoispellier, Robert, euz a Vrest.
Sanker, Yv-Mari, euz an Trehou.
Largenton, Frances-Mari-Victor, euz a Boullan.
Ar Zant, Jan-Mari, euz a Gommanna.
Abherve Gueguen, Alan, euz a Lambol-Guimillio.
Cornikel, Mathurin, euz a Landivizio.
Bourriker, Job-Louiz, euz a Votreff.
Bernard, Per, euz a Zant-Yvi.
Darcillon, Jan-Mari, euz a Vriec.
Bouroullec, Yv-Mari, euz a Dreflevenez.
Schang, Per, euz a Blouhinec.
Arguz, Theodor, euz a Vrest.
Chardon, Felix, euz a Vannalec.
Bergot, Eujen-Mari, euz a Lanniliz.
Bonnaud, Paol, euz a Vrest.
Creac'h, Claud, euz a Gastel-Paol.
Girault, August, euz ar C'hastellin.
An Dantec, Jan-Francez, euz a Vrest.
Mallin, Alphonz, euz a Gemper.
Thirion, Jan-Albert-Leon, euz a Voelan.
Kerebel, Per, euz a Blonger.
Cotten, Ian, euz a Elliant.
Inizan, Lauranz, euz a Vinevez-Lokrist.
Rivoal, Pier-Jan, euz a Ger-Aez.
Ar C'ham, Francez, euz a Veill-ar-Vern.
Miossec, Michel, euz a Gemper.
Ar Meur, Amede-Mari, euz a Borzpoder.
Ferre de Perroux, euz a Blouneour-Menez.

Suppleanted : An Aotrounez :

Le Terrier, Arthur-Felix-Ambroaz, euz a Gemper.
Jugeau, Jan-Louiz, euz a Gemper.
Lepetit, Alfred, euz a Gemper.
Moulin, Charlez-Mari, euz a Gemper.

KELEIER.

An Aotrou Kerangueven, bet persoun e Gouezec, zo màro er zizun dremenet d'an oad a zaou vloaz ha pevar-ugent.

Pruss. — A veac'h deuet er meaz euz he brizoun ar C'hardinal Ledochowski a zo bet coundaonet a nevez, dre urz Bismark, var digarez m'en deuz en em emellet euz a Roum ha dre scrid euz a c'houarnamant he escopti, eskopti Pozen. Gouarnamant he Vajeste an impalaer Guillom en deuz he bilet divar he dron ha ne entent ket, mar plij ganeoc'h, e c'helfe mui en em emel euz he eskopti, evel pa c'helfe eun impalaer rei pe denna he vir digant eun eskob. Eurusamant Bismark ne c'hell ket he graban paka betec Roum !

Bismark en deuz great, dre he vignouned an italianed, cass da balez ar c'hardinal Ledochowski ar zetanz her c'houndaone e Berlin, kear benn ar Pruss.

Ar c'hardinal en deuz respountet d'an urcher en deuz casset ar zetanz-se d'ezhan ne anavèze guir ebet d'ezhan da ober eun henvelep gevridi, hag ar paourkeaz urcher en deuz great ar pez en doa a vella da ober, leuskel he baper var eur scaon ha trei he zeuillou.

Brud zo en deffe great Bismark eun draic benag ouspenn. Lakaat a rear var he gount en deffe goulennet renta d'ezhan ar c'hardinal. Mez petra deui neuze da veza ar promessaou caer great gant Victor-Emmanuel d'an Iliz ha d'ar Pab he unan ? Ha ma'z a ar c'hardinal d'en em repui e palez ar Pab, ha tud hardiz aoualc'h a vo cavet da zivarc'ha dorojou ar Vatican, lavaret sacr betec henn ?

Ministred Victor-Emmanuel, spountet dirak ar rezoun-ze, o deuz cavet guell, a lavarer, lezel Bismark d'en em drei egiz ma'c'h entento.

Bossen Molenez.

Lenn a reomp er Gazeten *l'Océan*.

Er blaveziou diveza e veve e Molenez vardro c'huec'h cant den, euruz ha didrouz. Pesketerien al loden vrassa anezho, deverien bezin al loden all, e tennent euz an eil micher hag eben pe a dra da veva. Molenez a zo eun enezen noaz, eun tam douar dibratik : ar peuri zo berr ennhi hag ar guez a zo a veac'h anavezet ; evelkent gant arc'hant ar pesked hag ar zoud, e c'hellet bete vreman en em bourvei, en douar braz, a vara, a gik hag a gement zo red evit beva. Allaz, an eurusted-se, evithi da goustout kerik c'hoaz, n'oa ket da badout. Daou vloaz zo, priz ar zoud a zo coezet. Eaz eo divar neuze divinout ar gaou a reaz an distaol-ze da eneziz Molenez. Azalec an devez-se e rankchont eta lavaret kenavo d'ar c'hik ha d'ar bara fresk. Bispid ha pesked sallet a reaz a neuze ar fount euz ho bevanz.

Gant eun ordinal evel hennez eneziz Molenez ne zalejont ket da baka ar scorbud pe glenved ar verdaidi. Er memez amzer, daou viz zo dija, e tiambarkaz en ho zouez eun enebour all, hanvet ar c'hlenved tom pe an tiphuz.

Dec ha tri-ugent benag a zo dija maro gant ar c'hlenved euzuz-se, miz a zo bremaic.

Netra truezussoc'h da velet eget an enezen-ze. Lavaret a raffe eun den e ve guisket e caon ; ar besketerez n'euz mui a dud d'he ober ; ar guenneien gounezet a zo lippet ; mui eta nag arc'hant na bara siouaz !

An aotrou persòun, coulz hag an diou zeurez zo eno, unan evit skolia ar vugale hag eben evit ho bizita en ho ezomou, o deuz roet kement o devoa, evit asten ho buez da dud ho enezen. A drugare Doue, an aotrou Prefed maritim euz a Vrest en deuz casset eur medisin d'an enezen hag an oll a ra he veuleudi, kement e poagn gant ar re glanv. Mez ne ket tout, bara a rankont da gaout ivez.

An aotrou Prefed euz ar Finister en deuz dija lakeat cass daou c'hant lur d'ezho. Esperout a rear obten eun dra benag muioc'h digant ministr an Interieur. An naoun siouaz ! ne c'hell ket gedal pell. An oll zo eta pedet da gaout truez oc'h eneziz Molenez.

Gant anaoudegez vad e vo resevet aluzen peb hini, bezet dillad, creziou, bara, kik, cafe, sucr : An aluzennou-ze a beder da gass da gouent seurezed an Esperanz (Rue du Chateau n° 4, e Brest.) D'ar meurz ha d'ar iaou e vo great treiz Molenez.

Souprefed Brest ha ganthan tri zoctor medisin, hag eur zeurez euz a urz an Esperanz, zo eat d'an enezen vardro ar bemzec euz ar miz-man. Bara a ioa gantho, kik ha calz traou all. An Aotrou Doue ne vije ket muioc'h a joa outhan eget a oue oc'h an dud vad-man. Ne glevent nemed bennoz Doue epad an deiz.

E kement ti zo en enez ez euz da nebeuta eur c'hlanvour ; mez an oll en oll diez o deuz naoun !

Setu ar virionez !

Ar vizitourien am euz comzet anezho a zo dizroet ac'hano, mantret oll.

Ar re voazeta dioc'h an enez o deffe mil boan oc'h he anaout er stad ma 'man breman. N'euz nemed eur ru er bourg. Ar re a veler o tarempred ar ru-ze a lavarfet deuet a voueled ho beziou, ken treut ha ken distrounket, ken dislivet int gant ar c'hlenved hag an dienez.

An aotrou Savin, persoun Molenez hag, ar seurezed zo eno, o deuz great kement a c'hellent betec henn e kénver an eneziz, heb lavaret grik da zen. Meuleudi d'ezho, an Aotrou Doue ho digollo. D'hon tro breman, rannomp ivez gantho hon tam bara pe hor guenneien, ma or beuz c'hoant da gaout perz en ho oberou hag en ho meritou !!!

Da beleac'h ez comp, va Doue !

Tribunal Chartr en deuz coundaonet a nevez zo, da zaou viz prizoun ha da zaou c'hant lur amant pephini, daou zen iaouank, daou chasseour, evit beza tennet var eur groaz !

N'oa ket aoualc'h d'ezho beza great kement-se : goude beza tennet var ar groaz e piljont anezhi evit he lakaat a nevez en douar ar penn d'an traon hag an traon d'an neac'h.

Hag ar sacrilach horrubl-se, red eo caout coustianz ! a reant dirag eur vanden vugale a zizroe euz ar c'hatekiz.

An daou zen iaouank-man, an daou griminel-man, a zo a lavarer euz a vouenn ar re zo ar voul gantho en amzer-man : unan anezho zo mab d'eun negosian a gear Chartr, egile a zo diskibl euz a skol ar sperejou braz a Bariz.

Ne ket skiand na deskadurez a vank d'an eil na d'egile ; n'oant na sót na mezo pa reant ho zaol caer : eur gassoni gouez, cassoni Doue, cassoni Jezuz-Krist o deuz great d'ezho en em labeza da viken, ma ne jenchont ket.

Setu an drede guech, abaoue nebeut amzer, ma taoler an dismeganz hag an outrach da fass ar groaz santel hag e pe leac'h ? e Franz !

Da be leac'h ez eomp-ni eta, o va Doue !

O crux, ave ! Salud, o cróaz santel, difennit, ni ho ped, ar re a zo ho fizianz ennoc'h !

Noz ar Pelgent.

An erc'h evel eur pallen guen
En doa cuzet oll an dachen ;
Ni dastumet en eur gambr cloz
Goude an ofern hanter-noz,
O tevi butun a eve
A galoun vad peb a vanne.
Hogen var laez ni a glevaz
Eur bugel hag a lavaraz :
— Va zad, setu noz nedeleg
Ha Jezuz ra tro iod d'am beg,
Var an treuzou em boutou coat
N'en deuz prijet netra lakat ;
Perag e teu da c'hlac'hari
Tud reuzeudik eveldomp-ni ?
— Va mabic paour, taol mad evez,
Jezuz a zo leun a vadelez.
Ni siouaz ! aliez a zo fall,
Oc'h kement-se ni dle diouall.
Sell, va mab, ni on euz bara.
— Ia, bara zeac'h ; ia, coz bara !
Beteg ennomp eun huanad
A gouezaz a c'hinou an Tad.
Kerkent ive an daou baour keaz
O taoulina ni a glevaz.
Hor guer-ni a joumaz leun-tenn,
Peb unan a zoublaz he benn.
Neuze Perik a lavaraz
O tapout peg en he benn-baz :
— Henoz arabat marc'hata,
Prenomp dioc'htu eun dorz vara.
Prenomp ive eun daou lur gik,
Prenomp eur marc'h coat d'ar paotrik.
Kement-se oll a oue prenet

Hag en eur baner tousieret.
Dec scoed arc'hant ni a zavaz
D'ho brassa ezom da bourchaz ;
Goudeze var ar boutou coat
Ni a lakaz ar banerat.
Varn-hi Perik en doa scrivet :
« Jezuz bouzar ne gaver ket. »
Oll ni ractal en em zilaz,
Hor c'halounou en eur joa vraz
Da veza skuillet levenez
En enor d'ar c'hinivelez.

J. Favé, *midisin.*

An Ifern !

O velet petra dremen dre ar bed an deiz hirio ; o velet pegen nebeut a feiz zo e penn eul loden vraz euz an dud, o velet erfin ez euz e mesk an dud-se calz hag a ve mad m'ac'h anavesfent, ma c'houffent petra ho ged er bed all, hor beuz sounjet lakaat dirag daoulagad lennerien Feiz ha Breiz ar virionez terrubl euz an Ifern. Lavaret zo bet d'eomp gant meur a hini n'o doa prez goude ar gousperou da zul nemed da zont buhan ha buhan d'ar gear evit lenn ha selaou Feiz ha Breiz.

Euruz oump a gement-se ; ne ket abalamour d'eomp, mez abalamour da Zoue. Oll e tleomp clask gloar Doue hag e velomp gant laouenedigez e sicourer ac'hanomp da erruout eno ha da greski bemdez niver ar zent var an douar hag er baradoz dre ma'z eont diganeomp.

Hor micher-ni eo hada greun mad ; micher ar re a lenn ac'hanomp saouri ha lakaat saour gant hor scridou ; an Aotrou Doue en em garg euz ar rest.

Calz tud a vank eur c'hreunen benag en ho japeled. Mad ! eur c'hreunen vad da hada e sperejou an dud eo, me laka, an hini a boulz hag a zao varnezhi fleuren carantez Doue hag ar penn-ed a vag an ene e doujanz he c'hrouer.

Ar zonj euz an ifern eo ar c'hreunen-ze a zo hirio en hor paner-hada ; eur zonj vad eo : ar Spered-Santel hel lavar: sonjit en ho finveziou diveza. Ar bleun hag ar frouez divarnhi a zo caer ha talvouduz braz ; rag d'an hini ma plijo eo promettet ar berseveranz e gras Doue. Sonjit en ho finveziou diveza ha ne bec'hot morse !

Eun histor araog staga gant an Ifern ! Breman zo vardro eun daou-ugent vloaz daou letanand iaouank, nevez deuet er meaz euz a scol Sant-Cyr e Pariz, a ioa a zevri o vizita curioziteou ar gapital. Mont a rejont en iliz an Assomption. Taolennou ha calz traou all a ioa eno da velet. Ho daoulagad a zigorent kement hag ormel da zellet oc'h kement a velent. Sionaz ! ne velent ket an Aotrou Doue ; dre-ze ivez ne zounjent na daoulina na lavaret peden ebet an disterra.

Unan anezho ne zaleaz ket da velet e kichen eur gador-gofes eur belek en he zoupiliz ha daoulinet dirag ar Zacramant.

— Sell ar belek-se, emezhan, d'he gamarad ; lavaret a raffet e ve o c'hedal unan benag.

— Marteze eo te a c'hed, a lavaraz egile, en eur c'hoarzin goab.

— Me ! hag evit petra ?

— Piou a oar ? evit cofez ac'hanod marteze.

— Evit va c'hofez-me ! Mad, paria a rez ez an ?

— Te ! te mont da gofez ! Bah ! hag hen da c'hoarzin ken a heje he zillad en dro d'ezhan.

— Petra lakez e claoustre ouzin ez in bremaïc er gador gofez ? Eur lein vad hag ar Champagn ez in ebarz.

— Alo, eme egile ! accord ; me da gantifi da vont ebarz.

N'en doa ket echuet he gount m'edo hor c'hamarad en hent etrezek ar gador gofez hag ebarz ; ar belek ive a ieaz ebarz epad ma rea he benitant eur zell gloriuz var he gamarad, ha ma taouline eharz he gonfessour evel p'en dije c'hoantegez da gofez.

— Na ret eo beza divezet, eme an hini a joume e creiz an iliz : azeza a reaz evit gout petra dremenje.

Gedal a reaz pemp munud, dec munud, eur c'hard heur. — Petra ra da vihana ? a lavare ennhan he unan, abaoue keit all ?

Erfin dor.ar gador gofez a zigoraz. Ar belek a ioa tenval he benn ; mont a reaz var eun d'ar sacristiri.

Ar penitant a zavaz ive, hag a deuaz er meaz, ruz he gribel, en eur jacha var he voustachou evel pa vije bet oc'h ho goro, hag er meaz gant he gamarad.

Nedelec.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Priz an ed.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 24 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	25 l 00 s	25 l 00 s
Segal	19 00	19 00
Eiz	18 50	19 50
Guiniz du	24 00	24 00
Kerc'h	20 00	20 00
Avalou douar	8 00	8 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 22 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	27 l 94 s	27 l 74 s
Segal	18 96	18 75
Eiz	18 76	18 26
Guiniz du	» »	» »
Kerc'h	20 76	20 76
Avalou douar	8 00	8 00

CASTELLIN. — Marc'had an 22 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26 54 s	26 l 54 s
Segal	20 25	20 25
Eiz	18 50	18 50
Guiniz du	23 57	22 93
Kerc'h	19 50	19 50
Avalou douar	8 50	8 00

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 7 A EBREL 1877. (3e Série N° 6.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 7 a vis Ebrel.

ALE.

Hiviziken den, nemed an Aotrou de Kerangal, ne resevo arc'hant evit Cazetenn *Feiz ha Breiz*. Arabat eo eta lakaat mandajou en hano den all ebet nemet en hano an Aotrou de Kerangal. An aotrou Nedelec, evit meur a rezoun, a bed an oll da gaout mad, ne resevo guennec ebet ken evit ar gazeten.

Euz eur c'hostez all, ne dleer lakaat, nemed en hano an Aotrou Nedelec, ar scridou a ve c'hoant da lakaat er gazeten.

An oll a c'hoar breman emaoump hon unan e penn ar gazeten. Ne ket bolontez vad a vank d'eomp. Gouscoude e vemp anaoudek braz d'ar re a blijfe gantho hon dizamma eun draic benag. M'or bije bet amzer, or bije dija scrivet da veur a hini, evit ho zrugarekaat euz ar vadelez a deuz bet bete vreman d'hor zicour. Bennoz Doue d'ezho-oll. Ho fedi a reomp da genderc'hel.

Nedelec.

EUL LIZER DIGANT AR PAB.

D'hor mab ker Vernhet, belek, rener cazeten Rodez, galvet Le Peuple (Ar Bobl) *e Rodez.*

Pi IX Pab.

MAB KER, SALUD HA BENNOZ ABOSTOLIK.

Seul-vui e red dre ar bed ar falz-credennou gant ar gaou a reont hed ho hent, seul-vui ivez, mab ker, oump euruz da velet var an dachen difennourien nevez euz ar virionez, a boagn da gaea outho, heb derc'hel count euz ho repoz hag euz ho interest o unan. Hon unan, pa or beuz, evit kelennadurez an Iliz universel, discuillet an euzussa falz-credennou a jench, en hon amzer, tu evit tu d'ar bed oll, n'or beuz ket her great evit ma chomje ar goulou dindan ar c'hantolor mez var he c'horre evit sclerijenna oll dud an ti.

Setu perag ne c'hellomp nemed caout mad o peffe kemeret varnoc'h difen ha rei da entent al lezennou or beuz douget en hor *Syllabus*, dreist oll al lezennou a goundaon ar re a gred chom catholiked var ho meno, en eur rei kement a droad d'ar falz-credennou ha d'ar re virion.

Siouaz ! an niver braz a dud gounezet gant ar falz-credennou ze a zo tud honest, ha vàr an digarez-se, var zigarez ma 'maint scoaz ha scoaz couls lavaret gant ar virionez, ez int eun danjer evit ho breudeur, e-touellont eassoc'h ar re n'emaint ket var evez hag e teuont a-benn, o vouga nebeut a nebeut hag a zindan an unvaniez etre ar sperejou, da zinerza galloud ar gatholiked ha da greski hini ho enebourien.

Calz, me zo zur a gavo abek en ho labour, a errù, a livirint, eneb avel ha mare ; mez var zigarez ma c'hell ar virionez displijout ha lakaat da winta ar re a gendalc'h en ho fazi, ne velan ket e ve leac'h d'he abegi na da lavaret e tigouez enep he dro ; caeroc'h zo, credi a ranker ne c'hellac'h hen ober gant muioc'h a furnez, nag e mare ebet guelloc'h evit heman, dre'n attant m'eo grevussoc'h ha skignetoc'h an droug a glaskit da ziarben. Anez e rankfet anzao na ve bet great netra diskiantoc'h, netra er meaz a vare, eget zo bet great oc'h embann an Aviel, d'ar mare m'en doa enep d'ezhan relijion, lezennou ha giziou an oll boblou euz an douar.

Ar c'hrogad ez it da ober ne dalvezo d'eoc'h nemed rebechou, goaperez hag hiskinerez euz ar re gassaussa ; mez an hini en deuz digasset ar virionez var an douar, n'en deuz ken kemennet d'he ziskibien nemed e vijent casseat gant an oll abalamour d'he hano.

Gouscoude, evel er memez amzer e roaz d'ezho he c'her ho digolje calz en tu all d'ho labourou ha d'ho foaniou, gant an nerz nevez a bunsoc'h bemdez er ger-ze, kendalc'hit da zifen ha da skigna evit gloar Doue ha silvidigez an eneou ar gelennadurez roet gant Vikel Jezuz-Krist, en eur ziaoual ato da vont re hir ha da vankout d'ar garantez. Etretant, resevit ar

bennoz abostolik a gassomp d'eoc'h gant ar brassa carantez, mab ker, d'eoc'h ha d'ho kenoberourien evel testeni euz a drugarez Doue, ha merk eur hor c'harantez a dad.

Roet e Roum, e tal Sant Per an unnecved a viz kerzu euz ar blavez 1876, hag ar blavez unan ha tregont euz hor c'harg var gador Sant Per.

Pii IX, *Pab.*

An devez m'or beuz lennet al lizer-man, n'or beuz ket gellet miret da zounjal ennomp hon unan, ha da lavaret etre peder moger hor c'hambr, oamp galvet evel ar belek-se da rei lamm pe da vihana da ziarben ar falz credennou en em skign ivez en hor bro, siouaz d'eomp !

N'or beuz douetanz ebet na gaffe ivez meur a hini abek en hor c'homzou ; sort ar re a brezek ar virionez eo caout enebourien, enebourien fallacr ha didruez ; mez o velet ar vrezel didruez ha disleal a rear hirio d'an Iliz ha d'ar Pab, o velet pegen divezet eo hirio eul loden vad euz an dud, memez e Breiz, e leveromp a vouez huel ne gizimp dirac abek na tud ebet en dra gendalc'hor ac'hanomp er garg zo lakeat var hon discoaz. Hervez ali hon Tad Santel ar Pab, ni a boanio ivez da bunsa bemdez eun nerz nevez el le en deuz great hor Zalver da zigoll he labourerien. En esperanz-se e ouestlomp da Zoue hor pluen hag her pedomp d'he benniga evit he c'hloar ha silvidigez an eneou.

Torr-he-benn.

Paris epad ar Vrezel.

E guirionez setu petra zo c'hoant da ober d'ar veleien, d'an Eskibien, d'hon Tad santel ar Pab e unan.

E Franz ispisial ez euz eur guiskad killeien raden, a felfe ivez d'ezho, goude beza trouc'het penn ho bro, mouga ennhi ar galoun.

— An diaoul eo 'ta neuze a zo oc'h hegari er chatal gouez-se ?

— Ia, siouaz d'eomp ! hag e fell da Zatan ober d'hor Franz, evel a ra ar sparfel d'eul labouz ; sailla da genta gant he benn ha goudeze reugi ha drebi he galoun.

— Assa, assa biscoaz ! Na pe seurt amprefaned !

Setu neuze eta ar Franz a vo heb penn hag heb caloun ? Penaoz e sutto ar voualc'h mar bez trouc'het he beg, penaoz e nijo ar filip, mar bez lammet diganthan he ziouaskel.

— Oh ! al lamponed-se a zo dizoursi var gement-se, rag en ho zouez e vo cavet pennou ha calonou aoualc'h.

— Penaoz 'ta ?

— E feiz var ho meno e Franz peb hini a vo penn, a goummando, a rai a garo ; liberte da bep hini, ha liberte d'an oll ; danvez da bep hini, ha danvez d'an oll ; peb den, hervez he faltazi, a labouro, a rai he zidalvez, a zalc'ho greg pe he c'hasso gant an tri mil ; en eur ger ar bed a vezo evel a c'hoarvez en huvreou ar re zotta hag ar re falla.

— Ne vo nemed pennou ? Emichanz da vihana ne vizint ket oll pennou araoc ?

— Eno eo tout, va faotr ; e man da viz var ar glaz. Breman e rez eur gistion bolitik avad.

— En han' Doue, na d'it ket da lavaret d'in e venn eur politik, eur ranez.

— Nan, nan ; ar pez a felle d'in da lavaret, eo reked an dud-se e ve nebeut a bennou araoc : an nebeuta ar guella gantho ; peb hini memez a garfe ne ve nemethan, hag e c'helfe trouc'ha ar pennou-zo en he gichen pe ho c'hass d'ar penn-izela. Setu eno petra garfe ober pephini euz ar ganfarted-ze.

N'o deuz trouc'het ar penn a ioa araok nemed evit en em lakaat ho unan en he leac'h !

— Just, eno eo : « deuz ac'halesse ma'z in en da blass, » me fell d'in d'am zro beza penn ha coummandi ; hag evel n'euz den a felfe d'ezhan senti, neuze ar re o deuz ijin a lavar : Oll e vezimp pennou, oll e coummandimp assamblez, den mui ne zento ; echu an amzer-ze a sclavach ; setu ni pelloc'h en douar promettet ; c'hoariomp hor c'hi ha kemeromp hor plijadur e peoc'h hag e liberte.

— Me bario e velimp an treid da huela, evel pa c'hoarier tourik Folgoat ?

— Hag ar galoun, aotrou, piou e vezo, pa ne vo mui na belek, nag eskob, na pab, na Jezuz-Krist, na Doue ?

— Ar galoun a vezo an Antekrist, c'huezet ennhan gant Satan ; en eur ger ar c'hountrol beo euz a iliz Jezuz-Krist.

— Neuze, aotrou keaz, e vo trist beza e Franz !

— Ia, evel ma oa epad ar revolusion vraz.

— Petra livirit aotrou, daoust ha credi a raffac'h e teuffe amzeriou evelse adarre var hor bro ?

— Ia, ha guassoc'h zoken, ma lez Doue an dud fall en ho roll. En deiz all, eun den coz a lavare d'inn : « Me zo ganet e Pariz ; morse n'oun eat en tu all d'ar fortchou ; ken dizoursi oan, ma voan lezhanvet *Pere-la-joie*, labousik an hanv ; a veac'h ma'm euz cavet daelou evit maro va zad ha va mam, evidon d'ho c'haret a greiz caloun ; guelet am euz an dud a ioa choumet beo aman a zilerc'h hon revolusion vraz ; ho zelaouet am euz e kement a gountent divar benn ho zrubuillou; lennet am euz kement scrid zo bet moullet var an amzer-ze ; mez hel lavaret a ran, hag hen ober a rankan, breman ne c'hoarzan mui ; lenva avad a ran aliez o coumpren pegement a fallagriez a zo e calounou hini-ennou zo. Pa glevan, er *c'hlubou*, gant pegement a arrach, din euz an ifern, e comzer divar benn kement munud mad zo, e lavaran : Beza hon do eur *c'hatrevintrez* hag eun diaoul a *gatrevintrez* zoken ! »

— Mad, aotrou, va glac'hari a rit.

— Eur c'holl amzer eo en em lezel da vont d'an dristidigez. Derc'hel hor c'houstianz e stad vad, pedi evidomp hon unan da genta, ha d'an eil evit hor bro, lakaat hor galloud da zicour hon c'henvroiz, en eur gass anezho gant an hent eün, setu eno hon dever, ha goudeze n'or beuz ken tra da ober nemed soubla da volontez Doue !

— Setu aze ho politik deoc'h-u, me bari ?

— Ia, ha politik peb kristen eo selaou avizou he bersoun a zo a unan gant he eskob, d'he dro a unan gant an Tad santel ar Pab, evel ma man ar Pab a unan gant Jezuz-Krist, guir den ha guir Doue, en deuz hor c'hrouet, hor prenet evit hor renta eüruz a zoug an eternite. Ia, eur politik kristen eo an hini a c'hoar ober he zever e kenver Doue, e kenver e nessa, en he genver e unan ; en eur ger, renta da bep hini ar pez a zo dleet.

— Ha piou a zesko d'an den he zeveriou ?

— Marvad an hini zo da dosta da Zoue.

— Ha piou eo hennez ?

— Hon Tad santel ar Pab, na petra 'ta !

— Mez neuze, aotrou, e ve dleet kemeret hon Tad santel ar Pab da c'houarn ar bed oll.

— Ia, da vihana er rouanteleziou kristen. Sell, va faotr, evel ar c'honsil a Nicee e comzez.

— Neuze ne ve mui ezom a roue, nag a brezidant nag a impalaer ?

— Oh ! eo, mez aviz avad ha cuzul a c'houlenfent diganthan: da genta evit gout gant pe seurt hent mont, dre behini cass ho zujidi, penaoz kenderc'hel ar virionez hag al lealdeh viz-a-viz d'ar vistri all a zo e penn ar boblou. Setu eno petra rea Constantin, Charlemagn hag ar pez a dleffe ober peb kristen, coulz roue, coulz messaer denved. Perag ? abalamour ar vugale zo ho dever kemeret kentel digant ho zad, da vihana en traou diez ha luiet. Hogen ar Pab eo tad an oll gristenien. Ma ve Jezuz-Krist vizibl, guelabl d'an oll var an douar, emichanz mistri ar bobl a c'houlenfe he aviz divar benn ar c'hudennou diez da zibuna; perag eta ne deonthi ket da c'houlen cuzul digant ar Pab p'eguir he talc'h he blass.

Breman, cleo 'ta, e mall din mont d'ar gear. P'eguir e felle d'id, em euz lavaret d'id va zonj var ar politik. An dro genta e countin d'id ar burzudou zo c'hoarvezet aman abaoue m'oun deuet.

Carantek.

Parabolen ar Mab prodik.

(*Eil pennad.*)

Petra zeuaz ar mab prodik da veza, goude m'en doue dilezet ti he dad ?

Allaz ! eaz aoualc'h eo her gouzout. Petra c'hell beza eur paour keaz den iaouank, heb deskadurez na gouiziegez, eat e meaz ar vro, etouez an estren, heb mestr, heb tad, heb reiz ebet ? heb stur na siblen ebet ?

Breman p'eman digabestr ha dishual, ec'h en em daol da bep seurt direizamant ha fallagriez.

Caout a ra er vro-ze eun toullad aillouned pe mignouned var ho meno, mez ker brein ho c'haloun hag he hini, hag e berr amzer e teu a benn da deuzi, da zispign he be a dra ha da foeltra an danvez-se en doa dastumet he dad gant c'huezen he dal ha poan he zivrec'h. Breman ne vel mui dirazhan nemed dienez hag anken.

Setu ive petra c'hoarvez gant an ene a zilez Doue evit heulia he ioulou hag he zechou fall. Evit skuer, setu aman, me laka, eur gear vraz carget euz an oll draou caera, a baleziou, a denzoriou, a binvidigezou. Dont a ra tan an env da goeza varnhi hag en eun taol count eo pulluc'het ha dizvantret kement zo ennhi en henvelep doare ne veler mui en he leac'h nemed eun dachen, goloet a voged hag a ludu. Setu aze petra ra ar pec'hed en ene eun den !

Mar d'oa truezuz doare ar prodik p'en doa drebet ha lounket he oll vadou, ez eo c'hoaz truezussoc'h stad eun ene lazet gant ar pec'hed marvel.

Evit anaout mad an droug a ra ar pec'hed d'an ene, e ve red gouzout petra eo eun ene o tont divar fount ar vadiziand. Eur zant a lavare : Ma'c'h anavesfen eun den dinam ha santel benag hag a c'houesfen beza e grass Doue, me iaffe buhan d'an daoulin dirazhan evit poket d'he dreid, rag an aour, an arc'hant hag oll binvidigezou an douar n'int nemed sclabez e scoaz eun ene zo er stad a c'hrass, pe e carantez Doue. Doue a zo neuze e guirionez he zad ; Jezus-Krista zo he breur, ar spered santel he fried, ar baradoz he lod, he heritach, ar Verchez Vari he mam hag an Elez he breudeur.

Mez kerkent ha ma taoler Doue er meaz euz ar galoun dre eur pec'hed marvel, an oll guiriou caer-ze a zo collet evithi. Eun ene a ioa kent guenn-cann evel an erc'h, skeduz ha lugernuz evel an heol, a zo neuze tenval, heuzuz, donjeruz dirag Doue, egiz ma'z eo evidomp eur c'horf maro brein ha leun a flear. Ha p'e deffe eun ene renet bete neuze buez ar brassa Sant, gréat ar c'haletta hag an birra pinijennou, ar rusta iuniou ha dispignet he oll madou en aluzen, n'euz forz, netra ne dal ! Dre eur pec'hed marvel hebken e collo he oll meritou, hag epad ma choumo er stad-se ne c'hello mui gounit mirit nevez ebet, ne raio netra din a beamant en env, rag gant an ene e varv he oll oberou.

Setu he oll vadou dispignet gant ar prodik. E man breman dilezet gant he oll vignouned, abaoue m'eo coezet en dienez. Hogen guassa tra eo ma tiguezaz eur gernez vraz, eun naounegez scrijuz er vro-ze. Oh ! emezhan, neuze gant dipid ha gant glac'har, red e vezo d'in eta mervel aman'gant an naoun !

Petra eo ar vro-ze ker paour, ken dizolo, ken didruez, ma lez an dud ennhi da vervel gant an naoun ?

Ar vro-ze, eo ar pec'hed pe ar bed milliget. Ar pec'hed hag ar bed a bromet ivez d'ar iaouankizou euruzted, ha plijadur dreist ho fenn. Petra c'hoarvez ? Eur vech silet ar pec'hed er galoun, ne jom mui ennhi nemed paourentez ha tristidigez. Piou a c'helfe guelloc'h hor c'helen var ar poent-man eget sant Augustin, rag heman en deuz tanveat epad tregont vloaz oll blijadurezou ar bed. Clevit petra lavar :

Clasket em euz, emezhan, rei ho gonalc'h d'am oll ziou, d'am oll zechou fall; ruilh ha diruill am euz great er vouillen euz an oll fallagriezou, kement am euz c'hoanteat am euz great, ha varlerc'h an traou-ze oll n'em euz cavet nemed poan ha rann galoun. Nan ! eme ar zant braz-man, caloun zn den ne ket great evit traou ken dister ha ken c'huero ; crouet eo evit Doue hebken, ha keit ha ma vevo pell diout-han, ne gavo nag ehan na peoc'h.

Caeroc'h zo. Evit anaout nag anzao ar virionez-man ne ket red d'eomp caout testeni sant Augustin.

Pec'her ha pec'herez, diganeoc'h-u hoc'h unan e c'houlennin : kel liez guech m'oc'h euz disprijet ho Toue evit senti oc'h mouez an diaoul, m'oc'h euz assantet da bec'hejou louz ar mab prodik, d'ar pec'hed mezuz dreist-oll, responntit, ho tourn var ho coustianz, ha direbech oa ho caloun? ha ne glevac'h-u ket en ho tiabarz mouez ho parner out ho courdrouz? ha ne zantac'h-u ket ar preon-ze euz ho coustianz o vrouda, o pistiga, o crignat, o ragnat ac'hanoc'h noz-deiz? Oh! nan, eme ar Spered-Santel, n'euz na peoc'h nag eurusted evit ar re a vev e brezel gant ho Doue.

Ar mab prodik ! Nag hen a voa doaniuz doare ar reuzeudik-man, divroet, duet gant an naoun hag ar zec'hed, drebet gant an astu, dizec'het, castizet ha coazet oll dre an direollamanchou ; hr gouscoude n'eo ket echu he ankenniou c'hoaz ! An den iaouank-man ne vanke netra d'ezhan er penn kenta euz he amzer. Boued c'huek en doa e ti he dad ; kempen oa guisket, brao zoken, m'oar vad, ha brema e rank mont da vevel e ti eun den criz, dichek ha dizamant.

Casset eo da ziouall ar moc'h, resped d'eoc'h, hen guechall ker figuz, ken otuz ha ken ourgouilluz. Ker braz eo he zienez ma c'hoanta leunia he goff gant boued ar moc'h, ha den ne ro taken d'ezhan. Ha sounjal a c'heller en eun dienez vrassoc'h pe guelet eur stad truezussoc'h ?

Ia ! e brassoc'h dienez hag e truezussoc'h stad c'hoaz e vev an hini zo ar pec'hed en he galoun !

Ar prodik, guir eo, a rank servicha eur mestr criz ha digaloun, mez da vihana n'en deuz nemed eur mestr. Ar pec'her en deuz ken aliez a vestr, ken aliez a vourreo hag a dech fall zo ennhan. Ar pec'her en deuz evit mestr dinatur an avaristed, a grign he galoun noz-deiz, hen doug da laerez pe da viret madou deuet dreist ar c'harz. Ar pec'her en deuz evit mestr ar vuanegez, a c'huez en he galoun tan ar gassoni hag ar venjanz, hag hen lakaio marteze da drempa he zaouarn e guad he vreudeur. Ar pec'her en deuz evit mestr ar gourmandiz, ar vesventi, her pilo izelloc'h eged an anevaled mud. Ar pec'her en deuz evit mestr al lubrisite, ar pec'hed mezuz, a lako anezhan da labeza ha da zistrounka he gorf paour ha da goll er memez taol he vrud vad hag henor ar re'a zarempred.

En eur ger, ar pec'her en deuz ken aliez a vestr hag a dech fall zo en he greiz. He vestr, he c'houarnour hag he vourreo assamez eo an diaoul e unan. Heman a ziazez he dron en he galoun hag a zalc'h anezhan liamet a jadennou.

Evelkent, daoust pegen truezuz eo stad ar pec'her, ha guir eo n'euz mui esperanz ebet evit-han ? Salocraz ! Pardoun a zo evithan, pa garo ; rag mar d'eo braz fallagriez an den, eo brassoc'h c'hoaz trugarez an Aotrou Doue, ne c'hoanta ket guelet ar pec'her o vervel, mez o trizrei outhan a vir galoun. Touet a ra ec'h ancounac'haio oll falloniou ar pec'her kerkent ha ma tizroio da vad ouz he Zalver.

An digemer a reaz he dad d'ar mab prodik a roi guelloc'h da goumpren gant pebez teneredigez e tigemer Doue ar pec'her a zizro outhan gant lealded, gant ar virionez var he deod hag ar c'hlac'har en he galoun.

Ian ar Gervrugen.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Viou Pask.

Gouel Pask eo roue ar gouelion. Pask e guirionez eo ar gouel deiz ha bloaz euz a rezurrection Jezuz-Krist. Trivec'h kant hag eur blavez benag zo abaoue ar burzud-se. N'euz forz, hirio c'hoaz an dud en em gest gant plijadur en dro da eur bez, zo bet ennhan tri devez, an hini en deuz roet lamm d'ar maro. An Iliz a zo er joa, el laouenedigez ; perag ? treac'h eo, treac'h eo d'he enebourien ; he fried zo ressusitet ; d'an oll e lavar var gement ton hag e kement iez a zo : *Jezuz a zo ressusitet* ; resusitet eo an hini a dle renevezi ar ar bed oll, rei ar gorre d'ar virionez ha d'al lealded, lakaat eun termen da fallagriez ar baianed ha digass ar beva mad etouez an dud.

Ha souez eo e ve kement a driomph da genver Pask, pa zigass da zonj d'an oll euz a gement all a draou caer ha mad ?

Er penn kenta euz ar gristeniach, an dud, da c'houeliou Pask, en em zalude dre ar c'homzou man : *Jezuz zo ressussitet !* hag edo ar c'hiz da respount : *Deo gratias !* meuleudi da Zoue! Varlerc'h ar zalud-se e poket, e vouchet an eil d'egile ; an enebourien en em unane; ar brizounierien a vije lakeat e liberte, hag an dud pinvidik a rea aluzen d'ar beorien.

Hirio c'hoaz, ebarz er Gress, da oferen Bask, a vez lavaret, evel hini Nedelec, da hanter-noz, da lavaret eo, d'an heur ma ressusitaz hor Zalver, ar roue gant offiserien he balez a ia var eun theatr goloet a fleur, dirag dor ar gatedral, da reseo ar pok a beoc'h digant Arc'heskob *Athènes*, a lavar d'ezhan en eur he vriata : *Ar C'hrist a zo ressussitet* ; hag ar roue a respount : *Ia, ressussitet eo e guirionez.*

Ractal eun tenn canol a laka ar pave da grena ; an taboulinou a ra ho micher ; a bep tu ne veler nemed goulou var elum, ha peb hini, e mesk ar bobl, en eur boket d'he amezek a lavar : *Ar C'hrist a zo ressussitet.* Er vro n'euz ket eun devez a laouenedigez par da hennez. An artizan, an den ezomek, ar c'hlasker e unan a c'horren eur guennec benag evit ober eun tam fest en devez-se.

Etouez an oll uzachou a zalc'h a bell pe a dost da c'houel ar ressurrection e ranker lakaat er penn kenta uzach *Viou-Pask*. E Franz e cavomp an uzach-ze, da amzer eil lignez hor Rouanez, a roe viou alaouret d'ho mignouned, evel arrez a garantez. Ar bobl, ne rea uzach nemed euz a viou livet e ruz, e memor euz ar guad a ruziaz menez calvar epad ar zizun zantel. Netra braoc'h eget ar rann-viou ze epad devesiou Pask.

Eaz eo coumpren an uzach-se euz ar viou. Ne ket ar c'hig hebken, mez an aman, al leaz hag ar viou o unan a ioa difennet epad daou-ugent devez ar c'horaiz. D'an amzer n'oa ket an hanter euz ar pez a zo breman d'en em vaga, e cavet diez choum heb viou, sclear eo ; pa deue Pask, e tizroe ar viou var an daol, hag an oll laouen, ha setu perag. Rac-se e tigasset viou d'an iliz a zammou ha gant calz digoradur evit beza benniget d'ar zul fask. D'an dizro euz an iliz, peb kear e doa he gouel, pe gentoc'h he fest ; fest ar viou. Ar gerent, ar vignouned, ar beorien o doa guir d'ho lod, aman pe ahount. Ar viou-ze a vije livet ; an noblanz zoken a lakea ho ardamezou varnezho.

An uzach-man a veler c'hoaz er c'heriadennou var ar meaz ha zoken er c'heriou braz, etouez an dud intre : D'ar vugale e roet viou ruz. E meur a leac'h e vezont roet a zourn da zourn ; e calz carteriou all e vezont cuzet dre an ti, er c'hougnou tro: euruz ar vugale a gavo ar guziaden ; ho joa a vez braz, braz aoualc'h da lakaat ar gerent da c'hoarzin. Ar c'hoari *cuzet an torch* a zigaz da zounj euz a houman : nag a blijadur pa glever crial : *brulu* !!!

Er Russi, goude an aviel-fask, ar belek a vez gant an ofiz a ia da draou ar c'heur da rei ar pok a beoc'h d'an oll, an eil goude egile, en eur lavaret : *ar C'hrist a zo ressussitet*, ha da bep hini e ro eur vi ruz. Ar viou ze a vez roet d'ezhan gant an avieler ho doug en eur baner.

Betec fin ar pemzec cantved, ne zrebet e Franz, epad ar c'horaiz, nag amann na viou. An histor a zesk d'eomp e c'houlennaz hag ec'h obtenaz Charlez V digant ar Pab, an aotreadur, urz da zrebi euz an eil hag egile abalamour d'he iec'hed dister, var desteni roet gant ar medisin hag he gonfessour, hag oc'h an diviz ma raje pedennou ha calz aluzennou. Ar pab-se oa Gregor IX.

Hirio, gant an dillad caer hag ar vuez mizuz a rener ne anavezer ken a veac'h an uzach euz a viou Pask e nemeur a barrez. Unan a anavezan gouscoude, e Kerne, parrez Brasparts. Eno e pad c'hoaz ar c'hiz euz a viou Pask, viou livet.

Beza zo c'hoaz evelkent calounou mad hag a zalc'h sonj, da genver an amzer-man, euz ar re zilezet gant tud ar bed. Evelse ne ket ral guelet introunezed ha tud a lez zoken o kesta en dro d'ezho bandennou bugale vihan hag o ranna etrezho forzik donezounou.

Ni ivez, roomp hor viou Pask, da c'houzout eo hon aluzen d'ar paour. Oh ! na ancounac'haomp ket ar beorien. Taolomp eur jiletennik, eur vestennik var discoaz ar bugel-ze, n'en deuz na tad na mam ; goloomp izili ar paourkeaz coz-se a velomp o ruza gant mil boan a zor da zor, a gear da gear, evit clask ar pez ne reusse den ebet d'eul labous en he gaoued ; dizoublomp ar pallennou var hor gueleou, evit miret oc'h riou da vemprou ar re zo dalc'het gant eur c'hlenved hir var ho zam colo ; mar d'eo red, paskomp ar re o deuz naoun. Ne goller netra, o rei da beorien Jezuz-Krist. Eun tam pillou roet d'ar paour en hano Doue a dalv hirroc'h eget oll baleziou ar bed-man.

Torr-he-Benn.

An Ifern !

— Cleo' ta, paotr, petra zo eta erruet ganez ? sounj 'ta out bet ugent munud benag gant ar beleg-se. E guirionez, difizianz am euz bet eur pennad edoz a zevri o cofez.

Gant an dra-ze tout, ec'h euz gounezet da lein ; fenoz e vo paet d'id ?

— Nan, eme egile, eur vech all ni a zeizcho al leinze. Mont a rankan breman diouzit ; kenavo ha iec'hed mad.

Petra ioa bet etre ar souletanand hag ar C'honfessour? selaouit.

A veac'h en doa ar belek digoret ar viched ma velaz sclear en doa da entent oc'h eul lanfaz deuet da ober goab anezhan. N'oa ket diez goude tout gout da betra oa deuet : ar relijion, ar gonfession, emezhan, me ne ran foutre anezho oll !

Ar belek n'oa ket ganet dioc'h an abardaez.

— Dalit, va den mad, emezhan, ar pez a livirit d'in aze ne deu nemed divar beg ho teod. Laoskomp ar gonfession ha caozeomp eun nebeudik, mar d'eo ho madelez. Me gar calz ar zoudarded. Hag ouzpenn-ze c'houi oc'h euz an ear euz eun den savet mad. Pe seurt renk oc'h euz en arme, mar plij ?

— An offiser a goumanse caout drebon, guelet a rea en doa faziet ; setu perak e talc'haz da ober braoc'h respount evit n'en doa roet bete neuze :

N'oun, emezhan, nemed souletanand.

— Souletanand ? eme ar belek, pell oc'h euz da joum er renk-se ?

— Daou, tri, pevar bloaz marteze.

— Ha goude ?

— Goude ? e vezin letanand.

— Ha goude ?

— Goude ? e vezin cabiten.

— Ha goude ?

— Goude ? e c'hellan, ma tro ar voul ganen, beza chef var eur vatailloun, letanand colonel, ha zoken colonel.

— Ha goude ?

— Goude ? ma'm bez chanz aoualc'h e vezin marteze jeneral brigad ha jeneral divizion.

— Ha goude ?

— Goude? neuz ken nemed ar grad a Varechal, hag e guirionez ne vizan ket da hennez.

— Sonj demezi oc'h euz?

— Ia da, mez pa'm bezo great va hent.

— A zo mad. Lakeomp o peffe tremenet dre an oll gradou oc'h euz hanvet, hag e veac'h marechal a Franz ha demezet, ha goude?

— Ha goude? ha goude? me n'oun dare petra deui goude?

Guelit, eme ar belek var he bouez, guelit pegen drol eo ar gount a rit d'in. Bete neuze e c'houzoc'h petra erruo ganeoc'h ha goude n'ouzoc'h netra; mad, me a c'hoar hag a ia d'hel lavaret d'eoc'h. Goudeze, aotrou, e varfot ha goude ho maro ez eot dirag Doue hag e viot barnet evit ato. Ha ma kendalc'hit da veva evel breman e viot daonet, ez eot da zevi d'an ifern, setu aze petra erruo goude!

Eur ger all a garfen da lavaret d'eoc'h c'hoaz. Hor boued-ni eo beza disprijet abalamour da Zoue. Ho pardouni a ran eta a greiz caloun, ha ma oc'h euz c'hoant da ober plijadur d'in d'ho tro, c'houi a lavaro bemdez araoc mont d'ho coele; mervel a rin; goude e vezin barnet, ha marteze ez in d'an ifern, mez ne ran foutre.

Ar paourkeaz souletanand a bromettaz, ha zoken a zalc'haz d'he c'her epad eun nebeut deveziou, mez morse ne gredaz lavaret: ne ran foutre.

Guell e cavaz mont da gofez evit mad ar c'henta amzer, ha da lakat urz en he goustianz, en iliz oa bet ar vech kenta er gador gofez, evit ober goab euz a Zoue. An daelou a scuillaz an devez-se a oue daelou a joa, eur joa hag a bad c'hoaz, rag kristen mad eo choumet abaoue.

Ar zounj euz an ifern ha grass Doue da heul o doa great ar jenchamant burzuduz-se! Perag ne raffe hi ket ar memez burzud var galounou ar re a lenno ar scrid-man. An offiser-ze a oa eun den eveldomp oll, ha breac'h Doue ne ket diverreat.

Ar vech kenta e comzimp euz an Ifern!

TORR-HE-BENN.

NEVEZENTIOU.

ROUM. — Var a lavarer, Hon Tad Santel ar Pab en deffe c'hoaz fizianz da velet Rouanez Bro-Zaoz oc'h en em ober kristenez.

An aotrou Count de Saint-Aymour, choummet intaon, nao miz goude he eured, en deuz great donezoun da Bi IX euz an an oll vessel rekiz da oferenna. Ar vessel-ze en deuz lakeat da ober gant perlez, bizaouedou ha gualigner he bried.

An aotrou Saint-Aymour, o c'hout ne joum nemeur a dro, etre daouarn ar Pab, nemed en eur dremen, kement a roer d'ezhan, a bedaz ar Pab da zerc'hel mad d'ar vessel gaer a gasse d'ezhan. « Kemeret a ran ho prezant, a lavaraz Pi IX, *gant ma c'hellin*..... he rei da Rouanez Bro-Zaoz, ma'c'h en em c'hraffe catholikez. Talout a ra ar boan da veza casset d'ezhi, ha setu petra raffen. »

En Itali ez euz eur c'hoant diremed da c'houzout p'heur e vezo counclao evit henvel eur Pab nevez da vont e leac'h Pi IX, pa varvo. Paotred ar c'heleier en em blij, a amzer da amzer, oc'h embann e c'houzount, var ho meno, an deiz hag an heur euz ar c'hounclao-ze. Mad eo e c'houffe ar gatholiked n'o deuz count ebet da zerc'hel euz ar c'heleier faoz-se. Ma cav da baotred an telegraff e spountit ar Pab gant ho marvaillou pe e coundaonint anezhan da ziscleria he zantimant var ar poent-man, o deuz labour da c'hedal.

Hon Tad Santel ar Pab en deuz, a lavarer, siellet er blavez 1870, ha da veza digoret goude he varo hebken, eul lizer hag a ro da anaout penaoz en em gemeret evit henvel pe gentoc'h choaz an hini a deuio var he lerc'h. Ar re a anavez ar Vatican, assamez prizoun ha palez ar Pab, a c'hoar ne ket ridellou a zo o choum eno.

Esper or beuz, goude tout, e lezo Doue hon Tad Pi IX pell aoualc'h ganeomp c'hoaz, evit cass d'ar vered eun nebeut mad euz ar re a garfe her guelet o tisken er bez.

Ar Relijion katholik e Jenev.

En desped da dout, catholiked Jenev a zo hirio ken stard ha biscoaz en ho feiz. Ne ket gouscoude na ve bet implijet an oll ijinou evit ho c'holl; gourdrouzou, ar-e'hant, ha prizoun, etc

Ar veleien hag ar bobl o deuz roet an desteni n'int ket ken edro ha ma'z e bet falvezet d'an dud fall hel lavaret. Sounjal a rea diezho n'o doa nemed lakaat beac'h var ar gristenien vad, lakaat ar veleien hag an ilizou var an noaz, ha cass an eskob kuit euz ar vro evit beza ar vistri ha rei lamm d'ar gatholiked. Ar c'hountrol beo zo en em gavet. Eksil an Aoutrou'n Eskob Mermillod en deuz talvezet aour d'he eskopti, ha gant an aour en deuz bet aman hag ahount digant an dud vad, ez euz gellet sevel ilizou nevez hag e c'heller c'hoaz derc'hel en ho za eleiz a euvrou-mad.

Daoust d'ar vrezel a rear c'hoaz d'ar gatholiked, ar scoliou libr a ia en dro. An ilizou coad a zo leun couch ha bour d'ar zuliou ha d'ar goueliou, d'an ampoent n'euz ket eur penn-den o tarempred an ilizou saotret pe laeret gant an dispac'herien, Prest e rankor caout falc'herien da ziscar ar ieot a boulz var hent an ilizou-ze. An aotrou'n Eskob Mermillod, euz he lochen, var an douar estren, ne ehan, ne baouez, heb morse skuiza, da zicour, da gennerzi feiz he vugale persecutet.

Seiz benag euz ar veleien sermantet, o doa bet ar galoun da gemeret ar garg euz an ilizou-ze, o deuz dilojet euz ar presbitaliou o doa prenet gant ho dishenor.

A nevez zo, eur belek, hanvet M. G. Palmieri, bet ive e penn unan euz an ilizou-ze, a zo en em droet out an iliz guirion. Setu aman eul lizer scrivet ganthan da bersoun canton Collonges: ar brassa glac'har zo en he galoun.

Aotrou persoun,

Daou bleget oll dindan va zamm a c'hlac'har e pedan ac'hanoc'h da bardouni ac'hanon, en hano hor Zalver Jezuz-Krist. Laoskit ac'hanon ivez da c'houlen trugarez digant parrissioniz Collonges, am euz glac'haret en eur gemeret ar garg vezus roet d'in gant trivec'h euz ho tenved dianket. Lavarit d'ho parrisioniz oun bet euruz d'ho guelet o tiredet d'ar c'hranch savet ganeoc'h ha deuet da veza calz re vihan evit ho digemeret oll. Falvezet eo bet da Zoue e teuje ar paz faoz am euz great da ober vad da eneou hiniennou euz ho parrissioniz.

E guirionez, ar re glouarra bete vreman, o deuz, dre eur burzud a Zoue, santet en eun taol count, o vervi en ho c'haloun ho feiz, mor-gousket abaoue calz bloaveziou ha c'hui, aotrou persoun, a zo bet digollet er c'hiz-se euz ar gaou great ouzoc'h gant an dud impi. Assantit ganen, aotrou persoun, tenna euz a voueled va c'haloun, eun huanaden a joa, o sounjal em dizro d'ar guir Iliz, da Iliz Roum.

O Iliz santel! o Iliz catholik, skignet dre ar bed oll; o burzud euz a c'halloud hag euz a furnez Doue, hag a zo ho ren var an douar ar brassa euz a viraclou hon amzer, na me zo euruz da zizrei daved-oc'h! Penaoz e c'hell ar re o deuz bet ar malheur eveldon-me da drei kein deoc'h, penaoz e c'hellont-hi choum heb lenn var ho tal goloet a c'houliou hag a gurunen ar victor, e tiskennit euz an env? Evidon-me a c'houlen pardoun diganeoc'h, pardoun da veza rannet ho caloun ha da veza savet varnoc'h, o va mam, an daouarn a dlie sec'ha ho taelou ha prederi ho kouliou!

Esper am euz em pardounot; dija an hini ken din a zoujanz hag am euz kement doaniet en he gaptivite o lakaat an dizurz en unan euz he barresiou fidel, en deuz digemeret ac'hanon gant trugarez tad ar mab prodik. Trugarez oc'h eskob benniget a ro d'in ar fizianz, aotrou personn, e c'houezoc'h ive ancounac'haat va faot am euz ar brassa keuz da veza great.

G. PALMIERI, belek.

P. S. — Urz oc'h euz da rei anaoudegez d'an oll euz al lizer-man.

NAONED. — Beteg ar blavez 1871, kear an Naoned a bae bep bloaz 25,000 lur da Frered ar scoliou kristen, a ioa anezho tri ha daou ugent hag o doa nao di scol, darempredet gant 26,000 scolaer. Er blavez 1871, ar c'honseil munisipal en deuz cavet mad trouc'ha crenn d'an dispign-ze.

En he odianz euz ar zeiz var'n ugent a viz c'huevrer, Lez-Justiz Roazoun en deuz coundaonet kear an Naoned da baea d'ar Frered, azalec an unan ha tregont a viz here 1874, beteg an unan ha tregont a viz kerzu 1875, ar zoum a bemp mil lur var'n ugent.

Azalec ar c'henta genver 1876, an aotrou Prefed dindan askel ministr ar scoliou e Franz, en deuz lakeat an dec ti scol euz ar Frered en hano ar gommun hag hanvet ar Frered o unan scolerien communal.

En dec ti scol-ze e roer eur gelennadurez kristen da dri-mil daou c'hant bugel d'an ampoent n'euz nemed c'huezek cant crouadur gant mistri scol ar gommun.

Ar Frered, an deiz hirio, a goust d'ar gommun, da gear, a lavaran, 27,000 lur. Calz eo, a lavaro ar baizanted. Mad ar skoliou all a goust d'ezhi 166,000 lur; c'huec'h mil lur hag eiz ugent!

Setu aze soumellou arc'hant hag a gomz huel.

LYON. — N'euz ket pell e lavaremp oa gaouiaded ar re a embann n'euz ket a vizer e Franz.

Setu eun desteni euz ar pez or beuz kemennet.

Introun ar Marechal Mac-Mahon e deuz lakeat cass da Gardinal hag arc'heskob Lyon 30,000 lur, da ranna etre an artizaned heb labour. Ractal ar zoum-ze zo bet lodennet etre an artizaned dilabour, dre zourn ar bersouned canton hag ar pennou braz euz a Gear.

Aman e velan daou dra; da genta n'euz ket a labour da rei d'an oll e Lyon; ar pez a verk n'euz ket a vara eaz; d'an eil, e koummer ar veleien muioc'h a zoursi euz an dud ezomec eget na lavar Cazetennou ar revolusionerien.

LANGRES. — An aotrou Guerrin, eskob Langres, zo marvet a greiz en em viska evit ar venedicsion, da c'houel Sant Joseph, an 19 a viz meurs.

SANT-MIKEL. — Aotrou'n eskob Coutances, en deuz deisiet an drede a viz gouere kenta evit curuni Sant Mikel, gant urz ar Pab, n'euz ket ezom d'hel lavaret.

Cardinal hag Arc'heskob Rouan eo a vezo gant ar Chab.

SPAGN. — En eur gouent Cabusinezed, e kear Mursi, ez euz eul leanez oajet a bemb bloaz ha c'hueac'h ugent, hag a heuill bemdez, bennoz oll offisou ar gouent.

BREST. — Eur gazeten a vouller e Brest, hag a zoug an hano: *Républicain du Finistère*, en em blije calz, eur pennad zo, oc'h ober meuleudi beleien an eskopti, ha dreist oll meuleudi Aotrou'n Eskob Kemper. Brao ral e rea he vicher. Eaz eo coumpren ne c'helle ket scrivanier ar *Républicain* choum heb beza digollet euz a gement a boan.

Rak-se eta ar C'houarnamant, dre brocurer ar Republik euz a Vrest, en deuz cavet a zoare stroba outhan daou vil lur amand, tri miz prizoun, ha mizou ar process, daou-hanter gant an aotrou Borvon, merer ar gazeten, flemmet e unan, a hent all, evit pemp cant lur.

COLLOREC. — Er zizun-man or beuz resevet euz a Gollorec, eul lizer a dou d'eomp ne ket euz ar barrez-se eo ar c'hreg iaouank e deuz clasket en em zizober euz he goaz, hag e deffe ouzpenn-ze lavaret ne varfche ket eaz, ma ne elje ket beza peder guech intanvez epad he buez.

Ar pried iaouank-se, eme al lizer, a zo euz a Blounevez-ar-Faou.

Ne ellomp nemed trugarekaat an hini en deuz scrivet al lizer-ze d'eomp. Discuez a ra sclear d'eomp e car parrez Collorec an honestiz, hag e ve poan ganthi perc'henna ar pez ne ket d'ezhi.

CASTEL-NEVEZ-AR-FAOU, — An ugent a viz meurz, forz chasseourien, euz a bevar c'horn an departamant, a zo

deuet a benn da laza diou viz gouez prest da zezvi. Antronoz, eun trede penn-oc'h gouez, en deuz gellet, ar ploum var he lerc'h, en em zavetei, en eur dreuzi ar *c'hanal* euz an Naoned da Vrest.

Tregourez. — An ugent a viz meurz, Herri ar Moal, labourer douar, o choum e Tregourez, a ioa eat da gerc'het eur c'harrad lann, da eur warm zo er Meneziou-Du. A greiz ma edo sioul braz e tal he garr, he gezek a spountaz hag a dec'haz kuit goude beza flastret anezhan dindan unan euz a rodou ar c'harr. Eun nebeut heuriou goudeze e varve.

Eur farz evit an oll nemed unan.

N'euz ket pell c'hoaz, a gounter, eun den en doa kemeret an hent-houarn evit mont da Bariz. Boaz da veachi en hent houarn ne voa ket, ha kement a aoun en doa na iaje an train hebdhan, ma ne ziskenne e gar ebet. Dioc'h eun tu n'oa diez ebet, rag bevans ha boessoun en doa kemeret leiz he zac'h, ha dija meur a veach, hed an hent, en doa discolpet ha crouffet meur a damm bara, hag evet meur a lippad. Siouaz ne c'hoarvez ket gaut eun den, evel a c'hoarvez gant eun arc'h. Eun arc'h, da vihana mar d'e founset mad a zalc'h kement a vez taolet ennhi ; an den er c'hountrol, truez eo hel lavaret. a rank a amzer da amzer, ingala bruzun bara d'al laboused.

Ember e crogaz ar boan goff var hor beachour; stign oa al ler varnezhan evel var eun daboulin Euruzamant edo e unan en he ouagoun. Eun all a lavarfe malheuruzamant marteze !

Ne ouie penaoz en em gemeret evit en em lakaat en he eaz. Keit ha beza biken ato o counta hon histor, epad m'edo hor beachour o lounka sounjou, e tec'haz diganthan eur bramm mansouner ha pri ganthan, a lavarer.

Ar beachour nec'hetoc'h eget biscoaz a deuaz neuze eur zonj vad en he benn. Cregi ra kempennik en he vragou ha d'an or d'he hija azioc'h an hent. An avel siouaz! a ioa crenv, evit doare ; ar bragou a goezaz d'an douar, toaz hag all.

Pa erruaz an train e Pariz, hor beachour en doa riou, ha n'oa ket estoun. Eno evel er garriou all ez ejot da zigeri an or varnezhan : aï ! aï ! emezhan, va bagaj am euz collet !

Paotr an train en em hastaz da rei d'ezhan eur bragou, hag ar beachour, goude beza he baet mad, a lavaraz d'ezhan eur bennoz Doue, kement ha tour creiz-kear Castel.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz. an 31 a viz meurz 1877. — Ar boezel a zaou c'hant tur.

	Guiniz.		Segal.		Eiz.		Kerc'h.	
Er Gualarn...	28	1. 00 s.	19	1. 69 s.	19	1. 98 s.	22	1. 41 s.
En Nord	27	36	19	09	19	57	19	64
Er Biz	28	65	20	42	20	34	20	25
Er C'huz-heol	26	25	19	11	18	93	22	06
En Douar-braz.	26	88	18	93	18	84	20	62
Er Zao-heol ..	28	21	19	13	20	23	20	65
Er C'hevret ..	28	73	19	50	18	23	22	16
Er C'hrez-deiz	28	67	21	80	19	17	23	37
Er Mervent...	29	01	19	97	19	63	24	25

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 31 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26 l 00 s	25 l 00 s
Segal.....	18 50	19 00
Eiz.....	19 30	18 50
Guiniz du.....	24 50	24 00
Kerc'h	19 00	20 00
Avalou douar.....	8 00	8 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 29 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	27 l 71 s	27 l 94 s
Segal.....	18 55	18 96
Eiz.....	18 00	18 76
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	20 26	20 76
Avalou douar.....	8 00	8 00

CASTELLIN. — Marc'had an 29 a vis meurs.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26 84 s	26 l 54 s
Segal.....	20 25	20 25
Eiz.....	18 50	18 50
Guiniz du.....	24 51	23 57
Kerc'h	19 50	19 50
Avalou douar.....	8 50	8 50

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kempèr :

Buez an Tad meurbed enorus, Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar meznes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr. 50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5 50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40 00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Lédan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 14 A EBREL 1877. (3e Série N° 7.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 14 a vis Ebrel.

Guir ar Pab.

Neuze ma ne voa den na netra an oll, edo Doue. Pa blijaz ganthan, Doue a grouaz an den-ze a c'halver Adam, tad kenta kement-hini zo bet, a zo hag a vo beteg fin ar bed. Pa lavaran e crouaz Doue Adam, e fell d'in lavaret en doa guir da ober anezhan ar pez a garje, hervez he volontez. Aman, me gred, ne vezint dislavaret gant den, rag al labourer a dle beza mestr d'he labour.

Doue en deuz eta ar guir da ren Adam egiz ma'c'h entent. An dezteni euz ar pez a scrivan, a zo merket mad er Scritur-Zacr, pa zesk d'eomp e coundaonaz Adam da nao c'hant vloaz pinijen, goude he bec'hed. Ma ne vije ket bet he vestr, n'en dije ket gellet her c'houndaoni. Hogen m'ar d'eo mestr an Aotrou Doue d'an tad, e c'heller lavaret gant muioc'h a rezoun ez eo mestr d'he vugale. Bugale Adam, kement zo anezho, a zo eta dindan dourn Doue.

Scuiz o velet penaoz ez ea ar bed, Doue a zigassaz he Vab unik var an douar gant oll c'hallond an Tad Eternel, ar mab unik-se, a hanver Jezuz-Krist. Jezuz-Krist eta, dre ar c'hallond en deuz resevet, a zo mestr evel he dad da gement hini zo var an douar.

Hogen hor Zalver e unan, var fin he dreiz var an douar, a lavaraz da Zant Per : *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos ; euntes ergo docete omnes gentes ; quacumque ligaveris.....* Evel m'oun bet digasset gant va zad, me ho cass ; iit eta, ha kelennit ar bed oll ; kement a liammot var an douar a vezo liammet en env..... Ar Pab eta, evel Jezuz-Krist e unan, en deuz guir da gelen ar bed oll, da liamma ha da ziliamma.

Mez evit kelen ar bed oll, mez evit liamma ha diliamma e rank beza mestr, da lavaret eo ne ve amarret nag he zivrec'h nag he deod gant gouarnamant ebet galloudussoc'h eget he hini. Gouarnamant ar Pab eta, evit beza er renk a fell da Zoue, a dle gouarn an oll gouarnamanchou all, beza ar c'henta rouantelez etre an oll rouanteleziou.

Anez kement-se e guirionez, penaoz e c'helfe ar Pab kelen ar bed oll ha penaoz en dije gellet Jezuz-Krist e unan goulen diganthan ar pez ne vije ket en he c'halloud. Jezuz-Krist ne c'hell ket fazia ; ar pez a joum eta sclear da zaoulagad an oll eo en deuz ar Pab ar guir da gelen oll bugale Adam, ar Rouanez o unan, an noblanz, ar vourc'hizien, ar baizanted, betec ar paotr zaout e unan, heb na c'helfe den, dre vir da vihana, miret kement-se outhan.

Perag ?

Abalamour beach an den, eo mont da Zoue, abalamour termen an den, eo Doue e unan. Ar pez a zo da lavaret varlerc'h an dra-ze eo ne c'hell den mont da Zoue nemed dre an Iliz, da lavaret eo dre ar Pab. Heb beza a unan gant ar Pab, pe ar pez a zo ar memez tra, heb beza a unan gant Jezuz-Krist baradoz ebet evit den.

Piou n'en deuz ket clevet comz euz a arc'h Noe. An Iliz eo arc'h Noe. Evel kement hini a joummaz er meaz euz a arc'h Noe, a varvaz beuzet en dour dilu, evelse kement hini a joumm er meaz euz an Iliz, n'en deuz nemed ar maro da c'hedal, dindan gouarnamant ar falz credennou hag ar gevier, dindan gouarnamant an diaoul e unan.

Lavaret a rear : an den ne ket great hebken evit Doue ; mar d'e great evit senti oc'h Doue, eo great ive evit coummandi.

Aman ez euz da gemeret ha da lezel. An den a zo great evit coummandi ; hervez Doue, da lavaret eo dindan dourn Doue, accord ; heb-d-han pe eueb d'ezhan, nan. Kement-se ne ket bet guir biscoaz na ne vo biken. Ar Pab sant Gregor. hen disclerie freaz d'an impalaer Mauriz : « Gouezit, emezhan, impalaer braz, n'oc'h euz resevet a c'halloud var ar re all, nemed evit rei scoaz d'ar vertuz, frankaat hent ar baradoz, en eur lakaat ho couarnamant da ober deler da hini an env. » Oll rouanteleziou coulz hag oll rouanez an douar ne

dleont eta biza nemed da vir dermen an den, d'an termen zo merket d'ezhan, da c'houzout eo, d'ar vuez euruz gant Doue en he varadoz.

P'eguir e man counl evelse, piou ne vel ket ractal ar renk a zalc'h ar Pab etouez ar rouanez? Ar Pab a zalc'h leac'h da Jezuz-Krist. Rouantelez ar Pab n'eo eta nemed rouantelez Jezuz-Krist, tremenet en he zaouarn, pe m'ar caver guelloc'h eur rouantelez tremenet etre daouarn eun eil Jezuz-Krist. Ma tle an oll senti oc'h Jezuz-Krist, ma tle an oll rouanez plega ha soubla da Jezuz-Krist, barner ar bed oll, an oll eta, rouanez ha re all, a dle plega ha soubla d'ar Pab, hag implija ho oll galloud evit creski bemdez he c'hloar, gloar an Iliz, peguir an Iliz eo rouantelez Doue, hag ar Pab e unan roue an Iliz-se.

Jezuz-Krist n'e ket evit labourat enep d'ezhan. Ar Pab ken nebeut ne ket evit labourat enep d'ezhan. Poania a dle eta da zavetei an dud evel m'en deuz great Hor Zalver, mez evit ho zavetei e rank ho gouarn, hag evit ho gouarn e rank beza mestr d'ezho, da lavaret eo caout ar guir d'ho hencha egiz ma fell d'ezhan.

Hogen evit gouarn ar bed, daou dra zo red. Da genta, araoc cass an den d'he dermen e ranker lakaat etre he zaouarn kement zo ret evit tiza betec eno ; ha d'an eil, mar d'eo trouc'het an hent en deuz da ober, pe ma'z euz taolet strouez varn'ezhan, evit he stanka, eo red mad o ruza divar he hent, evit ma'z ai beteg penn he veach.

An droug braz, siouaz ! eo ar stankou-ze a zaver var hent an den d'ar baradoz, ne vezont savet peurliessa nemed dre urz ar gouarnamanchou, var digarez m'int crenv, m'o deuz soudarded ha clezeier, ha peziou canol da lakaat senti outho.

Ma n'en deffe ar Pab eta galloud ebet var ar rouanteleziou-ze, ar gouarnamanchou-ze, ne c'helfe ket gouarn he zojidi nag ho ren betec penn ho beach, hag ar c'halloud en deuz resevet digant Doue ne ve nemed eur gaou cleuz, n'en deffe nemed an hano a c'halloud ; ar pez a ve eur pec'hed braz da lavaret, rag Doue en deuz great mad pep tra, hag hounnez dreistoll.

Ar garg da c'houarn an Iliz pe an dud, a c'houlen eta n'en deffe ar Pab gouarnamant ebet a ziout-han, mez en deffe an oll gouarnamanchou dindannhan.

Er c'hiz-se hebken ar Pab a c'hello cass an oll dud d'ho fost, hag an oll rouanez a vezo en ho renk pa blenaint an hent d'ar re eo carget ar Pab da ren betec dor ar baradoz.

Mik an Dourdu.

Paris epad ar Vrezel.

Breman e velan sclear n'euz ket a c'houarnamant nag a zen par d'an hini zo fountet doun en he galoun gourc'hemennou Doue.

— An heol ne ket sclerroc'h, va mignoun. En deiz all memez e cleven eur Juzeo o lavaret d'eomp, ahount var deler an Hotel-de-Ville pe *Di-Kear* : koummerit ar c'houarnamant a gerrot ; mar fountit anezhan var Jezuz-Krist ne vrallo ket ; er c'houtrol, koummerit ar c'houarnamant a dremen evit ar guella, coueza zur a rai ma ne ket fountet var ar mean-ze a zoug kement zo great da badout.

— Petra ? eur Juzeo a gomze evelse ?

— Ia. Ouspenn an dra-ze a lavaraz : ne ket din-me, emezhan, e tere comz divar benn Jezuz-Krist nag ober he veuleudi, pa'z e guir oun Juzeo hag eo va zud o deuz hel lakeat d'ar maro ; mez ar virionez a ranker da anzao, n'euz da arpa er bed-man nemed an ti zo fountet var ar mean-ze ; da lavaret eo birviken gouarnamant ebet ne harzo nemed great ha fountet e ve var gomzou ha lezennou Jezuz-Krist.

— Neuze e lavariz d'ezhan : C'houi n'emaoc'h ket pell mui dioc'h rouantelez Doue.

— Oh ! gouzout a ran ar pedennou ; lenn a ran a-vechou an oferen ; splamm eo evidon eo Jezuz-Krist an hini prometet gant ar Brofeted.

— En em c'hrit eta catholik.

— An heur, emezhan, a zo secred Doue.

— Mad, dalc'hit stard d'ho creden : evidon-me a bedo evidoc'h.

— Ho trugarekaat, aotrou.

Ar marvaill-ma a dremene dirag eleiz a zoudarded a ioa skoet oll ho c'haloun, o clevet eur Juzeo o comz gant kement a zonjans euz hon Doue. Gard nationaled, a ioa em c'hichen, a lavare sclear aoualc'h : Petra zonjit dioc'h ar Republik ? ha leac'h zo da gredi or bezo eur beva euruz dindannhi? Ni a lavar oump Republicaned, ia evit iudal gant ar bleizi ; rag caer hon euz e-vessaat, ne velomp ket calz a dud a zoare o c'houlen eur seurt gouarnamant ; marteze unan benag euz ar re zo er penn-kenta a fell d'ezho ober guelloc'h evit an impalaer, mez evit ar re a deu en ho goude ne zonjont nemed caout plijadur hag ober aman ho baradoz terrestr. Evit caout ho reked e lasfent hag e teffent, ne ket Pariz hebken, mez ar Franz hag ar bed oll ; rag-se or beuz poan o credi e padfe ar Republik. Setu petr' am boa clevet e Ti-Kear. Hag evelse oump kenteliet e peb leac'h ha gant a bep seurt tud n'euz na den, na famill na gouarnamant tur, paduz, euruz ha crenv da herzel nemed grizienncl e ve var lezen Jezuz-Krist, guir Doue, a glask eurusted an den er bed-man, coulz hag er bed all.

— Ho trugarekaat a ran, aotrou, euz ho madelez. Setu oc'h euz desket d'in petra eo ar politik ha penaoz ober politik mad. Sclear eo d'in e c'hoarvez breman gant ar Franz ar pez a erru gant eun ti zo croget an tanguall ennhan ; lod a zell, a ziviz, a drabass ; lod all a boagn da zamma kement a c'hellont, lod erfin a ra ho dever en eur rei, en dra bad ho alan, sicour d'ho nessa.

Evelse ez euz politiked sot, a ra trouz ha freuz, ispisial goude eva ; politiked fin a garg ho zac'h ; politiked honest, a glask da genta gloar Doue ha mad ar vro. Euh nebeut devesiou goude, ez iz a nevez da velet ar c'hlanvour. Calz oa guelleat. Edo o koummeret he zouben. « Ar bouillouz-man, emezhan d'in, a lakafe an ascourn torret en he blass. »

A bep seurt meuleudi a reaz d'in divar benn ar Frered hag ar zoudarded a ioa en dro d'ezhan, ispisial meuleudi ar Vretoned, aketuz da renta d'ezhan kement servich a ioa en ho galloud.

An dro-man ar Vretoned all a deuaz ive da varvailla. Lavaret a rejont d'in o devoa calz c'hoarzet o clevet an arvoriad o counta divar benn ar goazed a zo politiked var ho meno. « Petra, eme unan euz ar baotred, c'houi oc'h euz lavaret da Baol aman ne c'hallit ket ober politik, perag 'ta ?

— Abalamour ma'z eo difennet ie 'ta.

— Ha gant piou ?

— Gant ar re o deuz interest ne raffen ket.

— Pe seurt politik a raffac'h-u eta ?

— Pehini a raffe eur belek, a zounj d'eoc'h ; hag an hini zot eo ?

— Oh ! ne !

— Hag an hini fin e ve ?

— Oh ! ne !

— An hini vad eo 'ta neuze ?

— Ia, na petra 'ta, rag ar belek ne glask nemed lakaat renta gloar da Zoue ha rei an euruzted da beb den da beb famill, da beb stad, da bep parrez, en eur hentcha anezho dre vali gourc'hemennou Doue. Ar pez a glask ar veleien eo eurusted an den, memez er bed-man ; hogen an eurusted ne man nemed er furnez, furnez ne gaver morse er meaz euz a lezennou Doue. Mez aotrou, pa'z e guir ar veleien ne glaskont ha ne fell d'ezho nemed gouarnamand lezen Doue, rouantelez Doue e unan, petra vir na raffac'h politik ?

— Petra vir ? N'am euz me ket lavaret d'id ez euz tri seurt orin bolitiked ; ar genta, diot ; an eil, re fin ; an drede honest ?

— Eo da, hoc'h entent a ran aotrou ; ia, ia, ar re ziot hag ar re fin a zo enep d'eoc'h-u ; ar re ziot dre ne ententont netra ha ne garont nemed ar re a ra an ouill outho dre bromessaou goullo evit countanti ho ioulou fall, hag ar boatred fin a labour evitho o unan evel al louarn a ioa coezet en eur vengleuz.

— Chê ! lavar ! Te oar an histor-ze ?

— Ia da ! aotrou.

— Stag ganthi 'ta, ma velin.

— Al louarn hag ar bouc'h a veache eun nozvez ; loar n'oa ket, ha du oa evel en eur zac'h glaouer ; setu ma coueschont en eur vengleuz. Petra reaz neuze al louarn nemed lavaret d'ar bouc'h : — Va mignoun, te zo goaz, te eo ar mestr hag ar roue ; hor buez a zo etre da gerniel ; gra va zantimant hag e man salo bro gaer ar bouc'hed hag al lern. » Ar bouc'h, oc'h asten he voustachen imperial : « Petra zo da ober ? rag c'hui a gaoze brao ouz ar bouc'hed. — O va guella mignoun eme al louarn, dibradit ho treid araoc hag harpit anezho out ar c'hleuz ; me a zo skanv hag a grimpo hed ho liven betec beg ho kerniel hag ac'hano me winto en eul lam d'ar gourre. — Ha neuze ? eme ar bouc'h, ha me petra deuin da veza, rag me ivez am euz c'hoant da vont ac'halenn ! — Neuze, va mignounik, me a astenno d'id va fao ; iziliet evel ma'z out ne ri nemed flip hag er meaz ; ha me da gasso var eun trouc'h peuri, ar seurt n'euz ket bet c'hoaz oc'h da staon.

Ar bouc'h diot a oue desevet ; en eul lam, Alanic a oue var an dachen, hag en eur ziroll da c'hoarzin e lavaraz d'ar bouc'h barvek : Ginaouek, salo d'id e vije bet kement a skiant en da benn hag a zo a varo oc'h da elgez ; setu me er meaz a zanjer ; bremaik me zrebo kik iar ; Evidot-te, had aze ieod, ha tremp mad d'ezho mar kerez ; kenavo, bouc'h.

— Ha petra'n dije great eur maout honest, ma vije bet eno ?

— E feiz, en dije lavaret d'ar bouc'h lakaat evez oc'h Alan, cabestra mad anezhan ha goudeze derc'hel mad da gorden ar c'habestr-se ken a en dije al louarn rampet aoualc'h evit hen digass d'ar gourre. Var ar marc'had, ar maout, goude he gentel, en dije c'hoariet gant he gerniel, evit sicour an eil hag egile da zont er meaz.

— Penaoz 'ta.

— O tourtal al louarn, o vlounsa he gostou ken a vije deuet a benn da denna ar bouc'h euz an toull hag euz he vengleuz fleriuz.

Carantek.

(Eur pennad all eur vech all.)

Parabolen ar Mab prodik.

(Trede pennad.)

KEUZ HA DIZRO AR MAB PRODIK D'AR GEAR.

Petra reio breman ar mab prodik evit en em denna euz ar stad truezuz ma'z eo en em lakeat ? Caout a ra d'in her guelet ac'hano, liou an dienez varn'ezhan, he zaoulagad hanter varo en he benn, he izili goloet a druillou, he gorf daoubleget dre ar boan. Caout a ra d'in he velet e creiz he vanden voc'h, he benn harpet var he zaouarn. Me garfe gout petra dremen breman e spered ar reuzeudic man. Her guelet a ran o trei he zaoulagad varzu ar gear. Ha coummanz a raffe-hen da anaout ar stad euzuz m'eo cuezet ennhan ? Ia, evit doare ; coummanz a ra guelet sclear ; strafuillet oll eo oc'h ober eun dizro var he iaouankiz, an deisiou caera euz he vuez. Ruzia a ra gant ar vez, o velet penaoz en deuz dispignet he oll vadou, o velet penaoz eo cuezet ha dilezet en dienez hag en dishenor. Rebechou c'huero he goustianz ne lezont peoc'h ganthan na noz na deiz. Va mignoun ker, a livirin-me d'ezhan, ho toare evit guir a zo truezuz, ho clenved a zo euzuz, ha possubl eo gouscoude ne ve pare ebet mui evidoc'h ? An niver euz ho pec'hejou a zo braz, ha possubl eo gouscoude ne ve mui pardoun ebet mui evidoc'h ? Ha n'oc'h

euz-hu ket eun tad? hag eun tad, hag hen a ell ancounac'haat he vugel?

— Ia, a respount ar mab prodik, eun tad am euz; nemed great em effe d'ezhan disken er bez dre va dizursou. Ia, beza am euz eun tad, eun tad leun a garantez evidon. Mez penaoz credi mont dirag he zaoulagad? Eur beac'h oun evidon va unan; droug am euz ouzin va unan; ken iskiz oun d'am daoulagad va unan ma cavan guelloc'h beza sebeillet ez-veo e goeled an douar eget choum pelloc'h er stad reuzeudik-man. Mad! n'euz forz! cousto pe gousto, kent eget choum hirroc'h en ifern-man, me a ielo, ia, me a ielo d'en em deuler, d'en em strinka da dreid an tad-se, ha va daoulagad beuzet en ho daelou me a lavaro d'ezhan: Pater! va zad! Mar gellan rei d'ezhan an hano-ze ken tener, me am bezo c'hoaz an esperanz da veza pardounet. Anaout a ran he oll deneredigez, ha ne ello ket, me oar, miret na rannfe he galoun o velet va dienez, va daelou ha va glac'har. Ia sevel ha mont a rinn da gaout va zad.

— Petra zesk d'eomp ar-gentel-man?

Guelomp aman stad eun ene en em daolet d'an droug hag a zeu d'ar mare diveza da zisken ennhi e unan. Eur vech boukeat, piket ha tenereat he galoun, ar pec'her a goummer mez, euz ha cassoni outhan e unan. Evit kement-se n'en deuz ket c'hoaz torret he bleg ha n'eo ket deuet c'hoaz da vad. Rag eun den hag a zo bet eat, a zoug-hir amzer da heul he dechou fall, ne deu ket da vad en eun taol count, nag en eun devez zoken. Red eo d'ezhan stourm; enebi ha brezellekaat heb ehan a enep ar c'hik, an diaoul hag ar bed. Eaz eo koummeret eur pleg fall, mez troc'ha berr d'ezhan ne ket eaz. Evit dont a benu euz ar burzud-ze e ranker corva, colliera egiz ar mab prodik.

A berz Doue e lavaran da gement hini zo cuezet e dizurzou braz hag a ve varnez mont da goll, taot a galoun, teuler spled hag evessaat oc'h ar mab prodik. Heman en deuz pec'het a eneb an env hag an douar; eneb an env, da c'houzout eo eneb Doue, ar Zent hag an Elez. Ar boan a ra ar bec'herien da Zoue a zantont re vad o unan, evel bugale fur ha servicherien vad a zant ar boan a rear d'ho zad pe d'ho mestr. Lod ac'hanoc'h, kristenien, o deuz marteze great evel ar mab prodig; hoc'h ene a zo neuze goloet, duet gant pep seurt torfejou ha ne gredit mui sevel ho penn evit sellet out an env. Arabat eo gouscoude coll fizianz, rag trugarez Doue a zo heb muzul. Pegen cabluz benag e c'helfac'h beza, na zizonjit morse oc'h euz eun tad tenerroc'h, carantezussoc'h c'hoaz eget tad ar mab prodik. Savit ho taoulagad varzu an env. Eno c'houi a velo an Doue en deuz ho crouet, nan evit ho coll, mez evit ho savetei, an Doue ne reket ket maro ar pec'her, mez he zizro d'he grouer. Her gouzout a ran, ho toare a zo truezuz braz, mez ha n'oc'h euz-hu ket eun tad? Troit eta ho taoulagad varzu menez Calvar. Piou eo ar mignoun, piou eo an tad en deuz bet biscoaz, evit he vignouned pe he vugale, eur garantez par da hini an Doue a velit stag ouz ar groaz? Eun tad, guir eo, ne gar netra var an douar kement hag he vugale; mez ha guelet oc'h euz-hu biscoaz tad ebet o rei evelthan he vuez evit bugale dijuch ha dianaoudek?

Mad! pec'herien, kement berad guad a zo bet scuillet var ar groaz ne d'eo bet scuillet nemed evit asprena oc'h ene paour, mar kirit sevel dillo ha dizrei ragtal ouz ho Toue evel ar mab prodik.

Guelit assamez ganen penaoz e oue digemeret ar mab prodik e ti he dad, ha neuze ec'h anavesfot ar vall en deuz Doue d'ho kuelet o tizrei var an hent mad.

Deuet eo eta ar mab trezenner da anaout he ouall stad. Lakeat en deuz en he benn, eur vech evit mad, dizrei d'ar gear. Petra rea he dad ankenniet d'ar c'houlz-se? Abaoue m'en doa he vab dilezet anezhan ne gave tam plijadur e nep leac'h, nag an disterra levenez var an douar. Mont a rea, dalc'h mad, var an hent; aliez e save da lein ar menez evit gout ha ne velje ket he vab o tizrei pelloc'h d'ar gear. Pa vele eun den iaouank benag o tremen, eun den hag a rene eur vuez fur hag a roe joa d'he gerent: Evelse, a lavare-hen, e vije bet breman va mab, ma carje beza heuillet va c'hentelliou. Ha pa gave var an hent eur paour keaz ezomek benag, disprijet ha dilezet gant an oll pe guezet en dishenor e lavare, ar c'hlac'har en he galoun: Setu, marteze ar stad truezuz m'en em gaf breman va mab paour!

Hogen, epad ma sounje e traou ken ankenniuz, setu hen ha guelet o tont varzu ennhan, a-bell, a-bell, eur paour keaz. En em stlenja a rea gant poan vraz, goloet oa a druillou, liou ar baourentez a io en he gerc'hen. Eun tad zo lemm he lagad ha tener he galoun! Daoust d'an dishenveledigez a zo etre an den ze hag an hini en deuz collet, he galoun en deuz dija lavaret d'ezhan eo hennez he vab, an hini a c'hede abaoue keit amzer. Santout a ra he c'hoad o tomma, dridal a ra, mennout a ra d'ezhan nijal gant ar joa. Daoust d'he oad braz, e red varzu ennhan. Corda ra he zivrec'h en dro d'he c'houzouk, her starda a ra var he galoun hag an daelou a zired puill euz he zaoulagad. Ne ra d'ezhan rebech ebet. He laouenedigez goude m'en deuz cavet ar prodik a zo re vraz evit derc'hel sonj pegen dianaoudek ez eo bet diagent. Truez braz en doa outhan!

Ian. ar Gervrugen.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

AR FRANMASOUNED.

KENTA CROGAD AR PAOTR MICHEROUR.

(*Trede pennad*).

Aman e coummans an essa, evit guelet ha mad eo ar paotr micherour da veza lakeat var rollou ar vreuriez.

E creiz al *loch* ez euz fichet eur stern vras goloet a baper, egiz ar sternou da lakaat imachou, pe egiz ar c'helc'hou a dremen dreizho paotred ar c'hoariellou. *Breudeur* a zouten ar stern, benvek ar c'henta crogad.

« Petra 'vo great euz an dizacr-ma? » a c'houlen ar *breur Terrubl* digant ar *breur Enorus*. Hema a respount; « diskenit-hen dindan an douar. » Daou franmasoun a grog ractal en he gerc'hen;hen teuleur a reont gant ho oll nerz var ar stern, hag ar paper hen lez dra dremen, ep didamma memes an disterra he vragez. Daou fran-masoun dll a zo dindan hag a zigemer ar paour keaz strafillet etre ho divreac'h digor. Ractal e vez prennet gant eun trouz bras an dorojou; ober a reont egiz ma vijent o voralli, eun or bounner, hag ar ginaouec a gred stard ema diskennet en eun toull dindan an douar..... ne glev mui an disterra trouz, pep tra a zo sioul en dro d'ezhan evel ma ve diskennet er bez.

Prestic goude ar *breur Enorus* a goummans strefia, skei a ra eun taol maill (var forz petra) ober a ra lakaat ar paotr var bennou he zaoulin, ha neuze e ra eur beden da vestr an ti, a c'halvont « ar mestr micherour euz ar bed». Ar franmasouned a zo troet var ar pedennou-ma; dibaot a vech e vankont da lakaat hano Doue e kement fritaden zo. An dra-ze n'eo nemet tromplerez; rac guelet a rimp divezatoc'h ne anavezont Doue ebet. Ar *breur Enorus* a laka da azeza ar paotr micherour, ato mouchet, var eur scabel griet a dachou lem (evit hen lakaat en he eaz emichans), ha neuze e c'houlen diganthan ha kender-c'hel a ra atao er memes sonj. An azen paour evel eur roue var he dron a respount: ia. Goude e vez great outhan goulennou all sot pe sotoc'h, ha neuze ar *breur Enorus* a zistag eur brezegen calounus var deveriou ar vansounerien.

« Ar c'henta dever, emezhan, eo tevel var zekrejou ar vreuriez. « — Perac sekrejou en eur vreuriez savet ebken evit anzao eun hevelep carantez?

Goude e coummans eur c'hoariel all.: ar *breur Enorus* a c'houlen digant hor c'hanfart: ha bez 'ez eo eün ha leal, ha bez e c'hell rei he c'her a zen honest. Dre he urz *ar breur carget euz ar zakrifisou* a gass hor pabour « d'an aoter » ha neuze hen laka da eva en eun tas var ael. E creiz an tas-ma ez euz eur c'hoummbod a ra an disparti etre an daou seurt evach e zo ennhan. « Ma n'oc'h ket leal, a lavar ar breur Enorus, dousder an evach-ma a zo o vont da jench evidoc'h er ouassa ampoezoun». Ha gant an ael-se eo eaz lakaat anezhan da eva, ep ma santfe netra tout, da genta dour sclear, ha goude eun evach bennac c'huero. Ractal ar *breur Enorus* hag a zo finoc'h eget n'en deuz an ear, a lavar en eur skei eun taol maill:

« Petra velan-me? Petra zinifi al liou-se en deuz guisket ho pisaj? An evach-se leun a zousder ha troet e ve dija evidoc'h en ampoezoun? .... Pellait an dizacr! » Ar *breur Terrubl* a zigass neuze ar paotr micherour etre daou biller; hag *ar breur Enorus* a lavar d'ezhan adarre:

« M'o peuz c'hoant d'hon trompla, ne zonjit ket dont a-benn; guelloc'h e vije d'eoc'h en em denna: dizhual oc'h c'hoas. Noazuz bras e ve d'eoc'h ho falloni hag ho tislealdèt, rac birviken mui ne velfac'h sklerijen an deiz. *Breur Terrubl,* lakit an dizacr-se da azeza a nevez var scabel ar sonjou. »

Ma kendalc'h en he sonj, ez ean neuze d'an ell crogad.

Pe M.

Tro burzuduz eur vi pask.

Setu aman eun histor, fresk c'hoaz, a 'c'heller da lavaret, p'e guir n'e deuz nemed c'huec'h vloaz.

Epad an amzer fask, er blavez 1871, epad an amzer glac'haruz, an amzer a gaon a rene neuze var hor bro, eur vaouez, croummet oll dindan ar beac'h euz he bloaveziou, hag hi guisket e du, distrounket he divoc'h, intanet he daoulagad deffot daelou, a skoe var dor prizoun Mazaz evit goulen caozeal gant an aotrou Arc'heskob Darboy. An oll a c'hoar eo bet prizounier arc'heskob Pariz epad ar gabuduill zo bet er gear-gapital goude dizro ar Brussianed en ho bro.

Ar porzier o clevet ar vaouez-se o c'houlen caozeal gant an Arc'heskob a zellaz outhi penn, kil ha troad evel pa ne vije ket henvel oc'h ar merc'hed all ma gezez coz a grene var he memprou. He daoulagad a ioa ruz evel diou c'hlaouen dan, kement e doa veuelet en deiziou araoc'h.

— Caozeal gant ar raz iliz! eme ar porzier, kent divergount ha ki dirag caz; mez ne c'houzout ket eta sitoianez, ez euz difen da gaozeal gant ar raz iliz?

— Oh! me ho ped, me ho ped... da vihana ma c'helfenn he velet, eme ar baourez keaz.

Ar sitoian a reaz varnhi eun eil zell difisiz.

— Piou out-te, emezhan?

— Me, emezhi, zo eur baourez keaz, pellic zo dija e dle an aotrou Arc'heskob.

— Pe hano ac'h euz?

— Clemanz.

— Ne anavezan ket Clemanz.

— Ha ne ket 'ta em bezo urz da velet an aotrou Arc'heskob?

— Na fich ket var an dra-ze. Ma'm euz eur gentel da rei d'id, eo lavaret sioulloc'h an hano-ze, Guall chanz az pezo ma kendalc'hez; ne zalei ket da veza diarbennet ha marteze cabestet.

— Me cabestet? ha perag-'ta, petr'am euz me great?

— Alo, alo, sarr da c'hinou, ha kerz founnuz ac'halesse. Brao o d'id beza coezet var eun den evel-don-me.

Ar vaouez a reaz diou pe deir gammed var he c'hiz.

— Da vihana, emezhi, lavarit d'in a c'hui a c'helfe rei heman d'an aotrou Arc'heskob euz va ferz? Servich vad a rentfac'h d'in, ha risel ebet oc'h hen ober n'oc'h euz ket. En hano ho pugale, m'oc'h euz, grit kement-se evidon, ha me bedo Doue evidoc'h.

— Dalc'h da bedennou evidod, mez guelomp pe seurt a roez d'in.

— Sell, sell, emezhan, petra eo an dra-man?

— Eur vi pask, emezhi, livet e ruz.

— Eur vi pask ! kea da velet ! eur vi pask ! Ah ! hirio, guir eo, e man gouel braz ar razed iliz. Ne ve ket lavaret gouscoude, ha ne ket 'ta, sitoianez ?

Ar sitoian a vouzc'hoarze ; an hini goz ne reaz van.

— En han' Doue, emezhi, lavarit d'in, ha c'houi a rei va gevridi ?

— Ho kevridi ? netra eassoc'h ; dal, he ober a rin, rag doareet out da veza malheuruz.

— Na c'houi zo mad ! Doue ho tigollo.

— Oh ! ne c'houlennan ket e koummerfe ar boan ze evidon ! Var ze e kemeraz prezant, da lavaret eo, vi ar gezez coz. N'edo ket c'hoaz hed eur c'halvaden euz a di ar porzier, ma clevaz ar porzier eun or o tigeri varnezhan evel eun dalm gurun. An hini e foulze en he raog a zouge eur viskamant goloet a aour :

— Petra zo eta a nevez aman ? emezhan, gant eur vouez da ober aoun d'ar bleizi.

— Netra, colonel ; da vihana ar pez-zo, set'hen aman. N'oun dare petra eo ; lavaret zo din he rei d'ar sitoian Darboy.

— Mad, mad, ro anezhan d'in.

Hon hostiz nevez a goummeraz ar vi hag er godellaz. An abardaez euz an devez-se oa lein vraz e fabourz St-Honore ; eno e tlie preja pennou braz gouarnamant an drivec'h a viz miz meurs. An daol a zouge he zam a frico. Al loiou, ar fourchetezou arc'hant a lugerne var eun dousier ker guenn hag an erc'h. Setu deg heur noz ; ar rost en doa great an dro hag ar per hag an avalou a veache euz an eil penn d'egile d'an daol. E niver tud al lein-vraz, edo an offiser zo bet hano anezhan aroacoc'h. An oll a ioa ruz ho c'hribel. Plijadur a ioa bet. Calz chaog a ioa bet divar benn ar vrezel hag ar relijion. Ar jeneraled coulz hag an dud a iliz o doue eno ho zaol foued.

Ar c'holonel a zavaz ar c'henta.

Red mad e d'in, emezhan, counta d'eoc'h eun histor farsuz braz. Goud a rit e man amzer fask, hag er mintin-man, en eur dremen e ti borsier prizoun ar Rokett, em euz paket eur c'had.

— Eur c'had ?

— Ia, emezhan, eur c'had ar c'hiz nevez ; eur vi pask digasset d'i gant eun diodez coz evit ar sitoian Darboy ! Ma n'am c'hredit ket, setu hen aze, en eur ruilla anezhan var an daol.

An amezek tosta a grogaz ennhan.

— Red mad eo guelet, emezhan, petra zo ebarz. Arabat eo ez affe da goll mar d'e mad da zrebi. Eur vi benniget ! ne c'hell ober droug da netra na da zen.

— Eur bariaden, eme unan, ez euz eur chapeled ennhan.

— Eur bariaden, eme eun all, eo metalennou zo ebarz.

Ar vi a oue daou hanteret hag e coezaz anezhan eun tam paper lakeat e pevar bleg.

— Ehehe ! va zud ! a lavaras an amezek, n'euz ket aman a leac'h da c'hoarzin ; al lizer-man a ia da ziscuill d'eomp eun taol fall benag, pe me a fazi calz.

— Lennit-hen a vouez huel, a lavaraz eleiz :

Setu petra zouge al lizer :

Aotrou Arc'beskob,

O veza n'em euz ket gallet mont betec ennoc'h, em euz sonjet oa guelloc'h ijin evit nerz, hag e cassan d'eoc'h, er vi-man, an desteni scrivet euz va oll anaoudegez-vad evit ar vadelez oc'h euz bet evidon. Panefedoc'h-u, panefed an aluzennou oc'h euz lakeat da zigass d'in, va daou vugel, clanv keit all zo, a ioa breman er vered. Gant an dienez zo bet e Pariz, epad ar Vrezel, e vijent bet tumpet.

Breman int iac'h pesk hag e c'houlennont ho pennoz. Bemdez da ziv-heur, m'ho chasso e tal moger ho prizoun. Astennit ho tivrec'h varzu ennho, hag e root ar vuez d'ezho, eun eil guech ; dezho ha d'ho mam glac'haret.

Al lizer lennet, e savaz ar c'hoarz e pevar gougn ar zal.

— Ah ! re farsuz an oll eo evelkent traou evelhenn.

— Gant ne bilo ket bennoz Darboy mogeriou prizoun ar Rokett.

— C'hui lavar mad ! Daoust ha son an droumpill n'en deuz ket discaret mogeriou Jeriko.

— Ne ket sinet al lizer ? a c'houlennaz unan benag. Eur c'holl braz e ve, ma na ve ket ; hano ar zitoianez-se a c'houlenfe beza anavezet ha brudet.

Al lenner a goummeraz ar billed, eun eil guech.

— Eo ! eo ! sinet, sinet eo, mez gortozit ! ne ket eaz da lenn.... Clemanz.... Clemanz Arpentini....

Ar zell a ioa var ar c'holonel en doa digasset ar vi : ker guenn oa he fass hag eun tam paper.

— Clemanz Arpentini, a zaozmegaz-hen, mez hi eo va mam, am euz laosket heb bara. Oh ! n'oun nemed eun indin !

Var ze e savaz crenn hag en em jachaz kuit. Petra eo deuet da veza abaoue, ne c'hoar den. Ar pez a c'houzor eo, d'ar mare maz eat da laza an aotrou Arc'heskob Darboy, eun den gnisket eveld'han a oue clevet, d'an daoulin, o crial :

Aotrou Arc'heskob, mont a ran da vervel ; ho pennoz, me ho ped, ho pennoz d'in evel d'am breudeur.

TORR-HE-BENN.

Ar C'hounidegez-Maïz.

Ar maïz, ouennet a nevez zo en hor bro Breiz-Izel, a zo unan eur guellaou gounidegez a c'houffet da ober. Evel fourrach n'en deuz ket he bar bete vreman.

Ar maïz en deuz ar vrassa taloudegez evit ar re zizoun calz anevaled, o veza ma'z eo ker founnuz ha ma c'heller he gaout epad ar zec'horiou didruessa evit ar fourrach all.

Evelse ar maïz, *ouenn Jeant,* tri miz goude ma vez

gounezet a c'hell rei pevar da c'hueac'h ugent mil kilo fourrach dre zaou zevez arad, da lavaret eo taloudegez daou ha tregont da eiz miller ha daou-ugent a foenn mad.

An aotrou Louis de Kerjegu, e dalc'h Kerwazec, er c'hevred da Gastel-Nevez-ar-Faou, var dro eul leo ac'hano, eharz ar meneziou du, en deuz bet da vlavez, dre zaou zevez arad, dec mil kilo ha seiz ugent euz ar fourrach-se.

Ar frer Judorien, unan euz ar re c'houezieka e kenver al labourou douar hag er memez amzer unan euz ar re a boagn ar muia da denna vad euz an douar, a zo boaz da eosti, bep bloaz, e Kemperle seiz ugent da zec ha seiz ugent mil kilo euz ar memez fourrach, dre zaou zevez-arad.

Hervez an aotrou Argouarc'h e c'heller zoken caout betek daou c'hant mil kilo e daou zervez arad ; hen e unan a lavar beza bet an eost-ze en he zouar e unan.

E renk fourrach, n'euz eta hini hag a dostaffe out ar maïz.

Ar penn-caoz ne c'hounezer ket a vaïz er vro, eo ne c'houzor ket petra eo, na penaoz en em gemeret evit he c'hounid, pe seurt douar, pe seurt tremp a c'houlenn, na da be vare he hada, na penaoz he c'hoennat, na, dreist-oll, penaoz ober evit caout greun mad da hada.

Da genta tout, evit caout maïz mad, e ranker beza a volontez vad ha leun a fizianz el labour a rear p'her gounezer.

Ar maïz ne c'houlen ket eun douar ar c'henta class ; goulen a ra hebken ma vezo labouret mad, teilet mad hag endounet egiz a reat guechall evit an douar panez.

Ar maïz a c'houlen beza dizolo, ha douar pounner, ar pounnerra eo ar guella. An douar bruk, an douar nevez torret ne blij ket d'ezhan. An heol eo a ra he vrassa madelez.

An daloudegez en deuz var galz fourrachou all, eo ma c'heller he eosti tri miz goude ma ve bet gounezet, ha ma c'heller he viret epad pemp, c'huec'h miz goude ar memez mare.

An daloudegez en deuz c'hoaz ar maïz eo ma c'heller gounit en he raok, ha caout eun eost all var he lerc'h. En he raok e c'heller caout segal da drouc'ha e glaz, colza, caol, irvin, piz glaz, ha var he lerc'h moutard ha guiniz du turk pe dri c'hornec, etc.

Azalec ar bemzek a viz ebrel, betec ar bemzek a viz gouere emaer e mare da hada ar maïz, euz ar ouenn jeant, a bak betec pevarzek troatad huelded. Netra ne vir da hada maïz da Ebrel, maïz da Vae, da Even, da C'houere, evit caout an eil rumm dindan egile, hervez ezomou an tiegez.

Derc'hel count a ranker gouscoude ne dleer ket hada maïz varlerc'h melchen ruz, hanvet e meur a leac'h melchen Russi, dreist oll pa c'heder divezat d'ho discar. Ar melchen ruz a zo naounec hag a jach gantho kement a c'hellont var an douar ma poulzont, aliez betec hen dizec'hi. Varlerc'h eur seurt drevad eo diez d'ar maïz paka he vent custum ; netra sclerroc'h.

Ar maïz a ia dudiuz araoc guiniz, evithan da veza euz ar memez lignez.

Ar maïz en deuz ar vertuz, gant he zeillou hir ha ledan da vouga al louzeier fall, re stank e peb leac'h, hag evel ma touarer ar maïz evel an avalou douar, an douara-ze a dal eur c'hueon great mad.

Ar maïz dre'n attant m'en deuz deillou ledan a bag eaz gliz an env hag a jach nebeutoc'h var an douar ; a blij calz d'an anevaled-corn, d'ar c'hezek o unan pa vezont boaz diouthan. An aman var he lerc'h a zo tremen mad. Da larda ejenned eo dispar.

Ar maïz a c'heller da viret epad ar goanv abouez he anterri en henvelep fessoun da gaout anezhan dioc'h trouc'h da rei d'al loened.

Ar maïz, eur vech tommet, nemed guelloc'h a ze ne d-eo d'al loened. Ar bemped euz he daloudegez a c'hounit er c'hiz-se.

Ar maïz en deuz ar mirit da c'houzaon ar brassa tomder epad an hanv ; hag epad ma veler ar guiniz du, ar rutabaga, ar c'haol hag ar beterabez o fritta, deffot dour, deffot saour, gliz pe c'hlao, ar maïz a zao he fri en ear evel evit ober goab euz he amezeien.

Ar maïz, gounezet e miz ebrel, zo mad da eosti e fin gouere hag e miz eost. Guella pez zo er maïz eo ma c'herru d'he boent, d'ar mare n'euz mui a fourrach glaz da rei d'al loened, ha ma n'o deuz ken tra da ober aliez, siouaz ! nemed lippat ho nask. Gant maïz, er c'hountrol ez euz tro da rei d'ezho, ne ket boued, mez corfadou boued, teir guech bemdez.

Ar maïz a deu kement zo var he lerc'h. Da vaga ier, d'ho larda zoken, n'euz ket guelloc'h eget ar greun maïz. Aviz d'an introunezed a blij d'ezho ar chik tener. Ar maïz guenn ha melen o deuz eur vertuz burzuduz var ar poent-man. Da rei leaz hag aman eo mad ; da larda ejenned eo mad ; da rei morzed d'ar ier eo mad : rag-se ivez da staga kig oc'h costou an dud.

Ar maïz hachet a zo natur braz d'al loened, hag a ia mesk ha mesk gant n'euz forz petra. An anevaled, dounjered gant eur boued benag, hen drebo gant prez, mesk ha mesk gant ar maïz.

TORR-HE-BENN.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER.

ROUM. — Ar zadorn euz ar zizun zantel e oa eur bobl tud e palez ar Vatican. Tremen nao c'hant a ioa anezho. Oll, coz ha iaouank, merched ha goazed, tud a lignez ha peorien, tud a bluen hag a vicher, oll o deuz bet ar joa da boket da zouarn benniget ar Pab. Euz an oll broiou e voa tud eno, euz ar Franz, euz an Itali, euz a Vro-zaoz, euz ar Pruss, euz ar Spagn, euz ar Portugal ha beteg euz ar Zao-heol.

En eur dremen dirazho gant he vouzc'hoarz kel laouen, hon tad santel ar Pab en deus roet d'ezho da c'hout oa ker iac'h ha biscoaz : Gouel mad d'eoc'h oll varc'hoaz, emezhan, hag eun Alleluia euruz.

Goudeze en deuz prezeget d'ezho e gallek hag en deuz ouasket var an ezom da ober pinijen ha da zarempred ar zacramamchou. Eno, emezhan, e man guir vagadurez denved ar pastor mad. En eur zenti eta ouz ho pastor. roit d'ezhan ar fizianz d'ho cuelet oll eun devez e gloar ar baradoz.

Pedit calz, emezhan c'hoaz: me a bed evidoc'h ; c'houi pedit evit an hini ne ket din da veza vikel Jesus-Krist. Pedomp oll a eur vouez ha ne gemeromp aoun rag netra. Caer o dezo an tarziou mor sailla gant bag Sant-Per, morse ne oueledo. Doue e unan eo a zo gant ar stur, ha pa errui ar mare, a lakai an avel coulz hag an tarsiou mor da gousket. Ar mor neuze a blennaio hag an iliz, cannet ma vezo bet, a lugerno flammoc'h eget biscoaz.

Da c'hedal an triomph-se, ne zaleo ket da erruont, e vennigan ac'hanoc'h oll etc .....

Kemper. — Ar bevar var'n ugent euz a viz meurz diveza, tri euz a bennou braz Kemper a bigne assamblez unan eur a ruiou Kemper. An tri-ze, piou oant-hi. Ar c'henta oa an aotrou Blain, carget da velet var skoliou an departamant ; an eil oa an aotrou Astor, mear Kemper ; an trede oa an aotrou en deuz da velet var ar scoliou primer.

Da beleac'h ez eant-hi ?

Varzu ti scol Frered Kemper Corentin. E penn ar scolze e man ar Frer Coreb, hanter-cant vloaz-zo o kelen ar vugale, ha tri bloaz var'n ugent zo, o kelen bugale Kemperiz. Leun a anaoudegez vad evit ar zervichou braz, rentet da Gemper gant ar Frer Coreb, an tri aotrou am euz comzet anezho, a iea da staga var he beultrin eur vetalen arc'hant, euz ar c'henta class, deuet euz a berz an aotrou Waddington, ministr ar gelennadurez e Franz.

Ne livirimp ket an oll veuleudiou a roaz an tri aotrou man d'ar Frer Coreb, rag re vad ec'h anavezomp anezhan evit gout e raffemp d'ezhan nebeutoc'h ha blijadur eget a boan.

C'hui, a jaok kement a c'hevier enep ar Frered, p'heur o pezoc'h-u an henor great d'ar re a c'halvit *ezen !!!*

Crozon. — Adarre eur c'hrim, en arrondissamant ar C'hastellin, hervez eul lizer scrivet euz a Grozon *d'ar Finister*.

Dilun, ar 26 a viz meurz, vardro eiz heur euz an noz, an aotrou Deserbois, euz a gear Couchouron, e Crozon, a zizroe euz ar foar gant hent Crozon d'ar Fret.

En em gavet e Pont-an-Dol, leac'h dizro ho brudet fall, setu c'hueac'h assamblez o sailla varnezhan.

Araoc m'en doa gellet sellet pe du trei, eun taol baz en doa diflachet unan euz he ziscoaz, hag eun taol all var he benn, en doa he bilet en he c'huad.

Euruzamant ec'h en em gavaz tud araoc m'o doa gellet ar vuntrerien dont a benn d'he beur-laza.

Ho c'hueac'h e tec'hchont neuze evel filipped araoc ar sparfel, unan aman, unan ahount ; n'o doue ket memez ar zonj da gasss gantho ar vaz e doa servichet d'ho c'hrim.

Tri anezho a zo anavezet, hag an tri all a vezo ivez heb dale, red eo caout fizianz. An archerien a zo noz-deiz var ho lerc'h.

Meuleudi d'an archerien, ha chanz d'ezho da gaout an dorfetourien-ze ma vo skarzet ar vro euz a amprefaned, mil guech guassoc'h eget chass-clanv.

Eur mesvier dizounet gant eul louzou-nevez.

Eur mesvier, breman zo eur blavez benag a ioa oc'h ober cofig-rouz var gae Montroulez, o tiazeza he gorfad odevi.

Eur pourmener, boaz d'he velet er stad-ze ouspenn eur vech er zizun, a zounjaz tenna eur vetenn d'ezhan, e santimant digass skiand d'ezhan. Ar pourmener a vel o tiamar he lestr, evit mont da Lannion, eur c'habiten, a anaveze mad. Mont a ra d'he gaout.

— M'ho peffe ar vadelez, mar plij, da ambarki ar stalman var ho lestr. P'heur ec'h erruo ar stravelgen-man e Lannion, ma ne gaf ket eun den trugarezuz benag var he hent.

Ar c'habiten a lavaraz ia ; setu sammet ar mesvier heb m'en dije sounjet dihuna.

Emberr da noz, du-ze en tu-all da Gastel-an-Taro, hag hon hostiz degeri he brenezier !

Peleac'h ar sinel, emaoun-me, emezhan ? Da beleac'h ar chibet e cassit ac'hanou-me ?

— Da Lannion ! da Lannion ! — ha me ra forz dioc'h Lannion ; me n'oun ket euz a Lannion.

— Mad, eme ar c'habiten, prest e vezi, rag me ne d'an ket da zizrei divar va hent evit da ziambarki e Pempoul pe e Rosco.

Dansal a rea ar paourkeaz Mesvier ; mez eno n'oa ket da c'hina, mont a rankaz da Lannion.

Eur vech diambarket, ar mesvier a drugarekeaz ar c'habiten. Deuet oa skiand d'ezhan epad he veach ha muioc'h c'hoaz o tont var he droad d'ar gear.

— Ta-ta-ta-ta ! emezhan an odevi a goust re ger ! Abaoue, a gount an histor, n'en deuz evet banne ebet.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 7 a vis ebrel.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	26 l 50 s	25 l 00 s
Segal.....	20 00	18 50
Eiz.....	18 50	19 50
Guiniz du.....	24 00	24 50
Kerc'h	20 00	19 00
Avalou douar.....	8 50	8 00

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 21 A EBREL 1877. (3e Série N° 8.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord

SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*

Ar seridow da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 21 a vis Ebrel.

Keleier d'eomp!

An oll zo bembez o lavaret d'eomp : roit d'eomp keleier, anzavit ar virionez var eün ; discleriit d'eomp pennoz ez a ar bed e Franz. Va respount a vo berr : an traou ne d'eont ket mad.

Dioc'h ar pez a lennoc'h varlerc'h, c'hui a velo pe vir pe c'haou a lavaran. Eur gazeten, hanvet *Le Radical*, a lavaro hualloc'h evidon-me petra or beuz da c'hedal ma kendalc'h an droug da ober he hent.

« Ar c'hen-wir, da c'houzout eo ar guir, a laka an oll « var ar memez renk, a ziscaro an oll ursiou relijiuz ; an « iliz catholik a zisvempro hag ar gatholiked o unan a in- « galo a gleiz hag a zeou.

« Ar c'hen-wir a c'houlen ne resefe belek guennec « ebet, na digant ar C'houarnamant na digant ar barrez.

« An oll ilizou ha presbitaliou a vo sarret da heul ar « guir-ze ; pae ebet eta ken evit ministred ar relijion « setu ar bersouned heb ti na pae.

« Mez, a lavarer d'in, ar rimadel-ze a zo coz-Noe. An « dra-ze ne ve nemed an disparti etre ar Rouantelez hag « an Iliz. Ho trugarekaat ; an Iliz a zo re grenv, memez « heb eur guennec digant ar rouantelez.

« Amzer d'in. Ar c'hen-wir a c'houlen ne vo great mui « a vizou gant Relijion ebet, n'e ket tout. Guelomp. « Gant ar c'hen-wir, nag iliz, na presbital, na pae da ve- « lek ebet ; penaoz en em bourveo ar belek euz he zeffo- « tachou ? Dre zonezounou digant heman hag hennount, « lakeomp e ve guir. Lakeomp var ar marc'had en deffe « gellet, gant an arc'hant-se, sevel iliz, presbital ha pour- « vei bevanz evit an amzer da zont. Petra rai euz he iliz? « kesta ar bobl ennhi ? Arabat e ve d'ezhan sounjal e « traou evelse.

« Eun iliz digor d'an oll, petra eo ? Netra nemed eul « leac'h digor d'ar re en em vod evit comz a relijion ; « hogen kement-se a zo difennet dre ar c'hen-wir, gou- « de zoken ma ve roet anaoudegez euz a beb em-wel « araoc peb ofiz.

« Ne c'hellor gervel d'an ilizou-ze, nemed hiniennou, « nemed ar re a scriver d'ezho, nemed ar re a c'hello rei « an desteni int bet pedet ; unan hebken, e mesk ar re- « all, ma n'en deuz ket a garten en he hano, a zo tra « avoualc'h evit discleria dizentidigez d'al lezen, ha « coundaoni da brocez hag amand, etc... An iskinerez- « se ne raio ket affer an dud a iliz, guir eo ; mez ar « c'hen-wir a c'houlen kement-se. Ni ken etrezomp a rank- « tremen dre ar riboul-ze. pa c'hoantaomp comz etrezomp « euz a Sant-Just en Alsaz pe eur ar c'hommissionou « toueziet. Ar gatholiked a raio kement all, ma plij gan- « tho, evit embann assamblez *gened ar Verc'hez didach* « *pe veritou he bastard.*

« Rag se 'ta, mui a offisou publik, memez e diabarz « an ilizou ; mui a gleier evit gervel ar bobl ; mui a ber- « sier digor ; mui em-wel, em-gest ebet nemed oc'h eur « garten moullet en he hano. Me vel ac'han va fersoun « ken nec'het ha tra. Petra'm euz lavaret ? eur persoun : « petra eo an dra-ze?

« Eur persoun a zo eur vaz euz ar skeul a bak azalec « ar Pab betec ar c'hloc'her ; eur persoun eo ar penn « da nebeuta euz a ugent den. Ar c'hen-wir ne anavez « na penn, na creiz, na lost. Ar c'hen-wir ne c'houzaon « na penn-vreuriez, na breuriez ebet en tu all da naon- « tec. Ne c'houzaon nag Arc'heskibien, nag Eskibien, « na persouned canton, na persouned all. An dra-ze oll « a zo breuriezou hag ar breurieuzou a zo difennet. Rac « se eta, renk dioc'h renk ebet mui, mui a vreuriezou « mui a assambleou catholik, dre-ze mui a Iliz.

« Ugent den a c'hell, m'o deuz devosion, en em glevet « etrezho evit henvel pab, eskob, persoun, cure, batou- « gnier ha curust ; mez difen d'ezho da ober anaoude- « gez ebet gant re all eveld'ho ; pe neuze evez oc'h an « articlou 292 ha 294 euz ar c'hod a gastiz ; evez oc'h « lezen 1834 ; evez oc'h an amand hag ar prizoun ! heb « counta lezen an International a zifen caout unvaniez

« ebet gant eur pab a zianveaz ar vro.

« Sclerraat a ra ar stal. Mui a ilizou publik, ha mui a « veleien classet ; dre-ze, mui a brezegennou publik euz « ar gador, mui a gonferanz, mui mandamant, mui ca- « thekiz. An eil a brezego d'egile, hini da hini, egiz « ma c'hello hag egiz a reomp-ni . Setu aze petra « c'houlen ar c'hen-wir.

« Mui a brocessionou, mui a bourmenadennou, mui « digoradur publik ebet.

« Ar c'hen-wir a zifen dispaka baniel ar Galoun-Zacr « coulz hag an drapo ruz. Ouzpen-ze, difen, evel just, « difen d'ar veleien da zougen eur viskamant dishenvel « dioc'h ar re all hag a roffe da c'hout emaint e penn eur « vreuriez pe eur goumpagnunez benag. Evel ar re all « ec'h en em viskint, da vihana e publik ; guaz a ze ma « n'o deuz ket kement a c'halloud var an dud, heb ar zou- « danen. Ar c'hen-wir a c'houlen kement-se.

« Ha caout a reor beleien da zoubla d'an oll iskinerez- « se ? Ne ket eun dra en tu-all da c'halloud an den, mez « difizianz braz-am euz. O veza var ar memes renk gant « ar re-all, e renkfent ober ho bloaveziou servich evel ar « zoudarded-all, ha no deffe mui da douch al leveou a « douchont breman. Heb leve, hag ar rejimand noz-deiz « dirag ho daoulagad, me dou d'eoc'h e skuizint buhan « gant ar vicher-ze.

« Da heul an dra-ze e *ranker sarra an oll zemineriou,* « *terri eur vech evit mad, omonierien chapelou an tiez* « *publik, egis ma'z eo ar scoliou, an hospitaliou pe diez* « *all, difen an deskadurez euz ar relijion en tiez scol* « *publik.*

« (Aman e tremenan eul loden). Gant an oll draou-ze « tont, me c'houlen breman diganeoc'h pegeit buez a « roit d'ar relijion katholik, heb ilizou, heb urzou reli- « jiuz, heb scol hag heb beleien ?

EUR GER D'HON TRO.

Setu petra scriver hirio e Rouantelez Franz. Setu pe seurt scridou a skigner hirio dre bevar c'horn ar vro evit discar ar relijion. Merc'h hena an Iliz, na te a vag bugale dinatur ! Da vam eo a glaskont da ziouada beteg ar berad diveza ! Bugale vad ac'h euz c'hoaz unan benag; dihun eta ar re-ze, gra eur galv d'ezho, ha ped anezho da zifen cousto pe gousto, da vam glac'haret, m'ac'h ehano pel- loc'h an daelou da veuzi he daoulagad.

Ar re a scriv ar c'homzou-ma, Breiziz, o deuz breu- deur e Campr an deputeed coulz hag e Campr ar zenatou- rien, ha piou zo caoz, nemed ar re zo bet diskiant aoualc'h evit rei ho moueziou d'ezho da ampoent an elecsionou.

Mar bez eta, Doue ra viro, distrujet an ilizou, casset ar veleien en ho zro, sarret ar scoliou ; ma ne vez mui sul na gouel ebet, mui a oferen, mui a c'housperou, mui a gonfession, nag absolven ebet, piou a vo caoz ? Ha sonjal a reac'h-u neuze e lakeac'h an devez-se ar c'hleze e dourn bourrevien ho Feiz, ho Relijion, hag ho Mam zantel an Iliz ?

Digorit ho taoulagad : er bla-man e vezo elecsion a- darre. En 'han Doue, evessait, taolit evez, gant aoun n'o peffe keuz varlerc'h. An devez ma vanko d'eoc'hbeleien, e viot guaz eget ar bleizi ; rac ar bleizi n'en em zrebont ket etrezho, hag an dud, heb beleien ha relijion, ne reont ken micher : en em zrailla an eil egile.

MIK AN DOURDU.

Paris epad ar Vrezel.

Me gav d'in an diaoul en deuz great, var hed tost, an dro-ze d'an dud, taolet anezho var ho fenn er vouillen euz ar pec'hed ha laosket anezho goudeze d'en em jacha ac'hano egiz m'ac'h entenchent. Panefed hor Zalver edomp c'hoaz er pri, siouaz d'eomp !

— Sarr da c'hinou, paotr Guitalmeze, ne ket o sarmoun emaoump aman, politika eo a reomp bre- man.

— Ar politik a zo eun dra blijadurez, Aotrou.

— Ia, ma ve great egiz he greomp-ni, mez ne ket evelse a erru. Marvad ne c'houzoc'h ket petra zinifi ar ger *politik* ?

— Va Doue ! euz a beleac'h e c'houffemp-ni. An Aotrou person ne lavar morse ger a gement-se, nag er c'hatekiz, nag er gador brezek nag er gador gofez, nag eharz guele an den clanv, na pa ro sicour d'an den ezomec.

Ar mestr scol ken nebeut all ne lavar ger d'eomp euz ar politik, mar plij.

— Ar ger politik a zinifi..... mardoustac'h ne ket eaz lavaret petra eo ; guelomp gouscoude. Set'aze meur a garroz en hent, me laka, lod o vont, lod o tont. Var beb carroz ez euz eur c'hocher ; oc'h peb carroz ez euz kezek. N'oc'h ket cousket c'hoaz, paotred?

— Nan ! peb e lagad d'eomp a zo c'hoaz digor.

— Bon ! ar c'hocherien a rank gout diou labour; da genta, ren pephini ho c'harroz dre an hent mad ; d'an eil evessaat, penaoz e ren ar gocherien all, gant aoun na d-affe rodou an eil e rodou egile.

— Ia, ia, Aotrou, va lagad all a zo ivez o cloza, mez n'euz forz, entent aoualc'h a ran ar politik ne d-eo nemed gout ren eur bobl e unan ha tenna he spillen euz ar jeu ma ranker c'hoari gant ar re-all. Mez neuze 'ta ne ket ezom d'an oll caout ar seurt des- kadurez-se ?

— Feiz tra ! coulz ha n-e ket doare peb den deski beza gocher. Setu perag, nag an Aotrou persoun, nag ar mestr-scol ne zeskont ket deoc'h ar pez a zo rekiz evit cass rouanteleziou en dro.

— Mad a reont eleal, rag evidomp-ni, da betra e vemp-ni mad ? — Te, Louis, da betra e vez te mad ? Da roue patatez, ha n-e ket'ta ?

— Oh ! da roue patatez ! ma vijen-me bet desket ez-vihan da gass ar c'hezek, da zevel var ho c'hein, da veza dispount araoz-ho, da c'houzout pe vare fouetta, pe vare kerc'ha, me a ve coulz cocher hag eun all.

— Ia, Louiz, ma vijez..... ma vijez born n'oaz ket

bet dall, sclear eo. Mez petra zervich d'id sounjal pega el loar gant da zent; ma vijez braz aoualc'h, her gräffez, mez..... Ar vuez a zo berr ; evit deski pep tra, e ranker caout amzer ha labourat stard, ma feller beza gouezick. Evit beza cocher ha netra ken, ar guel- la eo deski ez-iaouank. An dra-ze a zo guir evit ke- ment-zo, evit beza guiader, calvez, marichal pe labourer douar. Da veza soudarded ha martoloded mad n'euz ket par d'ar vugale a c'halver *pupil ar marin*, ha *bugale an troumpou*.

— Setu ta neuze, Aotrou, guello zo da ren eur bobl, eo eur bugel desket ez-vihan da gement- se.

— Ar rezoun da vihana hel lavar evelse. An Ejip- tianed guechal a dremene evit ar bobl furra ; mad, en ho zouez, ar mab a ranke kemeret micher he dad, nemed ive 'ta mac'hagna re an oll a raje an traou.

— Mez, Aotrou, petra lavar ar relijion, divar benn kement-se ?

— Ar Relijion divar benn kement-se a lavar d'an den beza humbl, caout aoun rag ar c'hargou, aba- lamour e vo guassoc'h count da renta da Zoue ; e ile peb den gouzout mad he vicher abarz en em emel anezhi ; eur barver lemma mad he aotennou, hag eur geginerez ober tan dindan ar pod.

— Peoc'h ! Aotrou, dont a ra da zonj d'in e voa eur paour eat d'ar zul vintin da di eur barver pe eur barrukenner : — « En han'Doue, emezhan, grit d'in va baro. »

— En han'Doue ? eme ar barrukenner ; n'ec'h euz ket a vouniz'ta ?

— Nan, va den mad.

— Azez, azez ; hag ar barrukenner [en em lakaat da falc'hat prad ar paour gant eun aoten dantec e- vel eun esken. Ar paour ne glemme ket ; mez ar c'haz euz an ti, dioc'h an doare anezhan en doa lakeat he fri el leaz, ha greg ar barrukenner a ioa oc'h en- tent out-han gant ar valaen. Ar c'haz a jolorie evel eun diaoul en dour benniget, kement ha kement ma criaz ar barrukenner d'ar varrukennerez — « Ped diaoul zo o c'hoari aze ganeoc'h-u. — Ar c'haz eo, emezhi. — Ar c'haz aoualc'h ! Ne vo ket a beoc'h en toul- ze ?

Na scandalit ket re, va den mad, eme ar paour, rag ho creg a zo ive credabl oc'h ober he varo d'ar c'haz ; en han'Doue.....

— Mad, Louiz, hounnez zo eun histor vad, evithi da veza drol. Mes dizroomp d'hon denvedigou.

— Ia, Aotrou ; ar pez a fell d'in da c'hout, eo ha red e, hervez ar relijion, e ve roue mab roue ?

— Ar relijion ne lavar ket an dra-ze : ar pez a fell d'ar relijion eo e ve urz vad etouez ar bobl ; lezennou fur a roffe assuranz da beb den a volontez vad, da renta he zeveriou da Zoue, da ober he zever e kenver he famill, he barrez, he vro, en eur veva gant honestiz, heb ober droug da zen hag en eur boania da zavetei he ene. Mez, evit ma cavo peb den ar fran- kiz-se, ar relijion a c'houlen e raffe peb den he c'halloud evit obten digant Doue ma vezo ato e penn an oll boblou tud goueziek, tud a zever hag a vicher, tud hag a zo ploumm en ho fenn.

— Neuze 'ta ar relijion a zo countant d'euz n'euz forz piou ?

— Ia, ginaoueg, d'euz Jakou'l lapin, marvad ! N'em euz me ket lavaret d'id, e ranker beza pell o teski eur vicher, eo ar guella beza desket ez-vihanik, eo mab eur c'hocher a vezo peurliessa guella cocher ?

— Eo da, mez me am euz clevet mear va farrez o lavaret ne ket diessoc'h cass eur rouantelez en dro eget cass eur barrez ?

— Da vear-te ne zonnje ket e reseve ursiou di- gant ar Prefed, ar Prefed digant ar ministr hag ar mi- nistr digant ar penn-braz, ar mestr kenta. Pa vez ek- sersiz pe vrezel, da gaporal a ro d'id ursiou, hag an ursiou-ze o devez tremenet, araoc erruout gant ar c'ha- poral dre c'hinou kement cheff a zo, dre c'hinou ar jeneral e unan. Dre ze, ar c'haporal a ro ursiou fur, mez ne ve ket fur, ma credfe, var an digarez se, e ve gouestl da veza jeneral, ken nebeut hag eur mear da veza roue.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

CARANTEK.

Parabolen ar Mab prodik.

(*Pevare pennad.*)

O Doue begarad ha trugarezuz, c'hui hoc'h unan eo an tad-ze leun a deneredigez ! Ia, an tad-ze a zigemer gant kement a vadelez he vab digaloun ha dianaoudek, ne d'eo nemed an imach, ar skeuden euz hor Zalver Jezuz-Krist, diskennet euz an env evit clask an danvad dianket; hag hen dougen d'ar gear var he ziou scoaz, a dreuz ar vein hag an drez.

Aman e velomp an aked a gemer an Doue mad ha tener evit boukaat, pikat ha chench caloun ar pec'her caledet, dinatur ha reuzeudik. E pe leac'h e man an ene a jomo ien-sclass, dissevan, dirag eur garantez ken dispar !

C'hui eta, oc'h euz marteze, a zoug meur a vloaz, ancounac'heat madoberou an Aotrou Doue, diouallit da spounta. o velet an niver euz ho pec'hejou ha diz- roit gant fizianz varzu ennhan ; heuillit piz skuer ar mab prodig. En em daolit etre divrec'h an drugarez heb muzul, hag e caffot, heb mar ebet, ar pok a beoc'h pe ar pardoun. Ha guelet oc'h euz-hu, e post ebet euz an Aviel, en deffe great Jezuz, eur vech hebken, digemer fall d'eur pec'her ? Nan ! nan ! ato her gue- lomp ken madelezuz ha biscoaz.

Eun deiz e oue digasset dirazhan eur c'hreg, a ioa en em roet d'eun dizurz braz, e devoa ancounac'heat he fried hag he dever, en eur derri lezen ar briadelez. Ar Farizianed, tud goloet hag ourgouilluz, a felle d'ez- ho he labeza, he meinata, hervez gourc'hemen Moizez. Ar vaouez cabluz-man a anzao he zorfed ; ouela a ra var he fec'hed Ar Farizianed en em zilaz buhan ha

buhan kuit, o velet Jezuz o scriva gant eur vialen, falloniou pep hini anezho, var leuren poultrennet an Templ, hag o clevet Jezuz o lavaret d'ezho : An hini ac'hanoc'h a zo dibec'h ha direbech, n'en deuz nemed stlepel outhi ar mean kenta !

Pa ne oue mui nemed Jezuz hag hi, hor Zalver a lavaraz : Den eta, greg, n'en deuz ho parnet d'ar maro ? — Nan, mestr, emezhi ; den ebet. Mad, eme Jezuz, me ken nebeut n'ho coundaonin ket. Iit e peoc'h ha na bec'hit mui.

Clevet oc'h euz ivez comz d'euz Mari-Madalen. Houman a ioa bet, evit kear Jezuzalem a bez, eur guall skuer, dre he buez direol. Gouscoude, he c'haloun mantret gant ar c'hlac'har, he daoulagad beuzet en ho daelou, ec'h en em strink da dreid hor Zalver evit poket d'ezho, ha kerkent e clevaz euz he c'hinou benniget ar c'homzou-man ken douss ha ken confortuz : Bezit e peoc'h, rag mar oc'h euz calz glac'haret ho Toue, e pardounan d'eoc'h ivez calz pec'hejou, abalamour moc'h euz d'ezho calz keuz, hag evidon calz carantez.

Goude kement-all, ar bec'herien hag int-hi a c'hell chom heb rei ho c'haloun da eun Doue n'en deuz ken c'hoant nemed d'ho digemeret a nevez e renk he vignouned. Ra zizroint eta da di ho zad, mez gant santimanchou ar mab prodik, leun a humilite, a geuz, a lealded hag a fizianz.

Kerkent ha m'en doue ar mab prodik lakeat en he benn dizrei da di he dad, ne bade ket, ne voa en he eaz e neb leac'h. He galoun a ioa treuzet gant ar c'hlac'har ; dre ma tostea out ar gear, he encrez a greske ive ; dreist-oll, pa velaz he dad ho tont a benn d'ezhan, oc'h hen digemeret gant kement a vadelez, e vennaz d'ezhan plada dindan ar beac'h euz ar vez.

Edo dija etre he zivrec'h ha ne grede, na sevel he benn na caozeal outhan, ken poaniet oa. Divar an dro e lavar : Va zad, me am euz pec'het enep Doue hag enep d'eoc'h-hu. Siouaz ne dlean mui dougen an hano a vab ; re euruz e vezin, mar plij ganeoc'h ober d'in evel d'an diveza, d'an disterra euz ho servicherien.

Setu gant pe seurt santimanchou e tle ar bec'herien dizrei da Zoue, mar d'int bet reuzeudik aoualc'h evit hen disprijout hag hen dilezel. Rag ma ne reont nemed ober an neuz da jench, mar chommont ato da jaga e sclavach hag e sujedigez ar bed hag an diaoul, mar c'hoantaont bepred servicha daou vestr var eun dro, heb labourat stard da derri ho liammou, oh ! neuze e raffent fall o counta var drugarez Doue.

Jezuz, guir eo, a zo ar vadelez memez, mez ne jencho ket caloun ar bec'herien en desped d'ezho, ha n'ho fardouno ket nemed ober a raffent euz ho c'hostez kement zo en ho galloud evit gounit ha caout ar pardoun.

Egiz ar mab prodik, red e vo d'ezho soubla, stouet ha daoulina dirag ho zad confessour, caout caz out ho guall stad, ha lakaat doun en ho fenn ar zonj d'en em denna, cousto pe gousto, euz ar vro-ze a baourentez, a zizhenor hag a denvalijen, ha lavaret gant eur galoun rannet dre eur guir glac'har : o va Doue mad, am euz ken aliez poaniet epad kement a vloaveziou ! Oh ! nan, ne ket dleet d'in beza mui countet e niver ho pugale. Re vraz e vo va joausted, mar plij hebken ganeoc'h ober d'in, evel d'an disterra euz ho servicherien.

En doare-ze ez eaz ar prodik da gaout he dad. Eleac'h clask digarez d'he faziou, eleac'h clask en em venna, ec'h en em varn e unan da genta, hag ec'h anzao he dechou fall ; hag he dad evel beuzet en eur mor a looueuedigez ne ro ket a dro nag a amzer d'ezhan da lavaret birroc'h.

Buhan, buhan, emezhan, digassit d'ar mab-man he gaerra viskamant ; digassit affo ar zae-ze a ioa guechall en he gerc'hen, d'ar c'houlz-ma edo er gear direbech ha fur.

Alo ! founnuz, founnuz, eme an tad d'he vevelien, lammit an truillou udur-ze divar he dro. Lakit bizeier var he viz hag eur boutou nevez en he dreid. Lazit al larta leue zo er c'hraou. Aozit, fichit, pourchassit eul lein-vraz, eur banked, eur lest gant ar muzik ar c'haera, ha galvit va mignouned da gemeret perz em joausted ; rag va mab a ioa dianket ha setu hen cavet ; va mab a ioa maro ha setu hen leun a vuez.

Eaz eo hen anaout, ar voalen pe ar bizou eo an arrhez euz a zizro ar Spered-Santel en ene a zispen he roudou varzu Doue ; ar zae venn eo sae ar vadiziant bet saotret ha guelc'het dre zacramant ar binijen. Ar boutou nevez a zo evit rei da anaout e tle, hiviziken en em ziouall euz ar gouall gompagnunezou, al lec'hiou an darempredou-ze, penn-caoz euz he fechejou.

Ar fest, a reaz an tiek, eo banked an daol-fask ; an oan, Doue pe zacramant an Aoter ; ar vignouned hag ar muzicou a verk an elez, ar zent hag ar gerent laouenneat o velet Doue o rei he c'hrassou d'ar pec'her dizroet davet-han gant eur vir c'hlac'har, d'he grimou.

IAN AR GERVRUGEN.

AR FRANMASOUNED.

An teir beach :
Eil crogad ar paotr micherour.

En eur velet abaoue keit amzer kement a villionou tud o tremen dre eur seurt c'hoariellou, n'oar ket evit en em viret da zevel an diou scoaz, ha da lavaret gant ar breur *Tigr bihan* : « souezet oun c'hoas hirio euz sotoni ar bed. » Ma ne lakafe an diaoul he fri en affer, den a skiant ebet ne c'helje plega he gein da draou ken sot. Poan on dije o credi ec'h en em gaffe tud, var ho meno sperejou bras, da c'houzaon lidou ken sot, ma ne deuffe ar *ritual* moullet gantho da renta d'eomp eun hevelep testeni. Aa genta beach n'eo nemet ober teir dro d'al *loch*. Aman eo fichet an ti evit an tam poellad a dleer da ober. Ar paour keaz diaoul, ato mouchet, ha bleniet gant *ar breur Terrubl* a dremen var blench diantel. Ar re-ma, eve

m'az euz rojou dindanho ha ma int cabosset oll, a risel dindan he dreid. Bale a rank c'hoas var blench bransigel a deu da blega dindannhan hag a zeblant hen lezel da goueza en eun toull doun benac.

Neuze e vez great d'ezhan pignat « er skeul ep fin », ha ma teu d'ezhan c'hoant da ehana, e vo lavaret d'ezhan pignat c'hoas huelloc'h. Arruet abars ar fin huel bras (her c'hredi a ra da viana) e vez roet d'ezhan urz d'en em deuleur d'an traon..... hag e kouez euz eun hueldet a dri droatad !! Epad en amzer-se e vez great an neuz (evel er c'hoariellou) da rei da glevet trouz an avel, ar grizill, ar gurun, iouac'hadennou bugale hag eur jolori spountus. Setu ar genta beach — E guirionez ha clevet o peuz traou diskiantoc'h ?

An eil beach a zo benvel ouz houman, hag an drede ouz an eil : ato ar memes goaperez hag ar memes nerz caloun euz a berz ar paotr micherour. Etre peb beach ar *breur Enorus* a ra seblant da gaout difizians euz he nerz caloun, hag a ro d'ezhan an ali da zistrei var he giz, mes kenderc'hel a ra ato.

D'an drede beach ez euz nevezentiou.

Evel ma oa great da *Zon Kichott* ha da *Sancho* mouchet hag a c'haoliad var kezek coat, ama ive e vez tremeent dindan fri al lakipot eun doare flammou tan. « Grit d'ezhan tremen dre ar flammou evit hen netaat, a lavar *ar breur Enorus*, evit ne jomo mui ennhan netra dizacr ! » Hag epad ma tiskenn goustadic, evit en em denna etre an daou biller, pazennou an *Oriant* (hema eo al leac'h m'ema cador ar *breur enorus*), *ar breur Terrubl*, teir guech dioc'h tu, a deu d'he gelc'ha a flammou tan great gant eur poultr benac aozet evit ar c'hoariell-ma.

Ha sonjal ez euz tud a bep oad, a bep stad, tud desket, ofiserien, generaled, midisined, tud a gargou bras pennou tiegez, o deuz tremenet dre eno, a dremen hag a dremeno c'hoas !

Peadra a zo da jom sebezet ! Eur vez eo comz euz a draou ken sot ha ken diskiant !

Mes n'eo ket echu c'hoas, hag hor c'hanfart n'eo ket c'hoas resevet da baotr micherour.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

P. M.

Emgann Kergidu.

RUNVEUZIT E PARREZ PLOUMAGOAR.

Araok kuitaat bro Landreger e rankan kounta deoc'h e'hoaz ar pez a c'hoarvezaz e bourg Plouaret, neuze kerkouls ha breman unan euz ar guella hag euz ar vrasa parresiou euz ar vro-ze.

Dre eno oa ive kals tud vad, tud hag a veze var evez evit miret ouc'h drouck d'en em gaout gant-ho ha gant ar re a veze en ho zi. Ar pez a c'han da gounta hen diskouezo d'eoc'h.

D'ar mareou-ze ar re a ioa e kostez ar Roue, e Sant Briek, o doa c'hoant da vont var gear evit tenna euz ar prizoun ar re euz ho zud hag euz ho mignouned a ioa bet paket gant ar Republikaned. Ar c'helou a gementse a ioa deuet betek ompni, hag ann Aoutrou Kerbalanek a gasas Per Kemener ha me d'ho c'haout da c'houzout hag izoum o doa euz eunn taol skoaz diganeomp evit dont a benn euz ho c'hrok.

Adreuz ar vro oamp eat beteg Benac'h, rak anaout mad a reamp ann hentchou adreuz kerkouls hag anu hentchou braz. Mez goude Benac'h ne anavezemp ken nemed ann hent braz. Red oa ive, ta bale dreiz-han.

Erru oa ann abardavez pa edomp dirak kear Guengamp, ha poent oa deomp klask hor lojeiz enn tu bennag. Me n'em oa ket a c'hoant da vont da loja e kear. Gouzout a rean oa, er gear-ze, meur a zen mad : En hor bro hor boa meur a veach klevet hano anez-ho : N'hor boa nemed mont d'ho c'haout ha lavaret dez-ho piou oamp, a beleac'h e teuemp, da beleac'h ez eamp evit beza digemeret mad. Per Kemener en doa c'hoant braz da ziskenn e kear, rak skuiz oa, ha n'en doa bet, evel domme abaoue ar mintin, nemed eunn tamm bara ha kik, hag eur banne dour fresk euz a eur feunteun. Mez me ne falveze ket dign, rag dime ar c'heriou ne blijont ket. Mar deuz tud vad er c'heriou, euz muioc'h c'hoaz a dud fall. Er c'heriou ar vicherourien ne labouront nemed pevar pe bemp dervez ar zizun. Da zul, el leach mont d'ann ofern da bedi Doue, ez eont d'ann hostaleuriou da eva ha d'en em vezvi. Da lun e rankont beza mezo adarre abalamour ma zoant bet mezo enn dervez araok, mechanz. Avechou dar meurz vintin e chommor er guele da zistana. Aliez pa vez great ar bae d'ar zadorn e chommor c'hoaz eunn hanter-dervez eb ober netra, evit beza prest marteze da ober eur c'horfad d'ar zul. A benn ma vez great, er c'hisse, daou pe dri dervez eva, e vez eat gounidegez ar zizun, pe var dro, hag evelato er gear euz tad ha mamm, grek ha bugale hag a c'houlen ive eunn tamm bara. Ho c'hlemmou a laka avechou diez penn ar micherour, mez ne viront ket out-han avad da ober ar menez tra er zizun varlerc'h. Ha ma teu grasou Doue da skei var boul he galoun ha d'her pika eun tamm, e tui d'he glask eur c'hoskamarad bennag, evel pa ve digaset gond ann diaoul, evit her chacha adarre enn hostaleuriou hag er vouillenn ker guaz hag a ziagent. Dont a ra da galedi en he bec'het, dilezer a ra Doue, ha neuze n'en euz mui kenn c'hoant nemed da rei d'he gorf ann oll blujadurezou a c'houlen. C'hoant en deuz da gaout cher-vad, hag arc'hant en he c'hodel n'en deuz ket, rak evet en deuz he c'hounidegez. Abalamour da ze, ne zell nemed gant kasoni ouc'h ar re o deuz eunn dra bennag, ar re a vev en ho eaz. Hen ive, ma karche beza bet eunn tammik bian piz, en doa breman destumet eur guennegig bennag, mez, siouaz ! korf a c'houneze hag e korf ez ea.

Abalamour ma n'en euz netra, micherour kear a en em laka ato e costez ar re fall, rag ar re fall n'int ket kenn tost-se d'ho c'houstianz ; ar re fall, el leac'h ma kavint spek, a spego, pe e vezo leal pe ne vezo ket, hag etouez ar re-man e kaf dez-han e c'hello he unan kaout ive krok enn tu pe du. Pa vez freuz en eur vro,

pep hini euz ar rumm tud-se a grog el leac'h ma c'hell, eb sellet pe e laer pe ne ra ket ; Lavaret e ve eo deuet, en eunn taol, ann oll draou da veza boutin..... Ma ne gaf ket deoc'h eo guir kement-man n'oc'h euz nemed taoler evez ouc'h ar pez a c'hoarvez er c'heriou pa vez *Electionou*. Daousde ha ne vez ket atao ar vicherourien e kostez ann hini fall, pe da viana brudet da veza fall? Daousde ha c'houi oc'h euz biskoaz ho guelet, eneur gear bennag, o vont a du gand ann hini a zo douget gand ann dud vad, me lavar gand ann dud a gar Doue, ho bro hag ar Roue? Nann, e neblac'h. Micherour kear hag ann den a relijion a zo evel ki ha kaz. Ar c'hi hag ar c'haz a vev didrouz hag e peoc'h er memez ti, ken na deu unan bennag da isa ann eil varlerc'h egile : mez kerkent ha ma vezo iset ar c'hi, e lamm a razaill var ar c'haz. Er memez tra ive, er memez kear e vevo e peoc'h ar vicherourien hag ann dud vad, ken na dui unan bennag da isa ann eil varlerc'h egile. — Ha tud fall da isa ne vank ket· — Neuze avad e vezo guelet ar micherour o krial, oc'h en em zevel hag o razailli var ar re vad. Ha goude kement all a ziskianterez euz ho ferz, e vezint klevet o klemm, o kaout kasoni ouc'h ar re vad abalamour ma ne roont ket a voued a leizkof dez-ho, d'ho zud ha d'ho bugale, evel pa ne vent ket ar penn-koaz euz ho dienez bag euz ho foan !

Ni, micherourien divar ar meaz, a labour a greiz kaloun a hed ar zizun; ha pa c'hellomp kaout daou vennegat da zul eo brao deomp. Ni a labour er guel a Zoue, a c'hounit bara deomp ha d'hor bugale, hag, el leac'h en em zevel a eneb ar re vad hag ar re binvidik, e leveromp bennoz Doue dez-ho da veza roet deomp labour, ha, dre al labour, boued d'hon tud.

Abalamour mac'h anavezen kerkouls micherourien kear eo n'am oa ket a c'hoant da vont da loja e kear Guengamp. Rak, ma vichemp bet dizoloet hag anavezet, ma viche bet zoken ann disterra tamm diskred varnomp, e viche dioc'h-tu bodet enn dro deomp kement den vak ha dibreder a viche e kear. Ann hu a viche bet var hor lerc'h ; marteze zoken e viche en em gavet guaz ganeomp, rak ne ket brao koueza etre daouarn kanfarted kear.

P'am oue diskleriet ann traou-ze da Ber Gemener ez eaz kuit he choant da vont da Vuengamp, hag e lavaraz dign.

— C'houi, Iann Pennors, a rank beza mestr atao. Mad na deomp ket da Vuengamp-ta, mez da beleac'h ez aimp da glask lojeiz? Me a gafe guelloc'h chomm a-za eget bale betek hanter-noz.

— Oh! ne valei ket betek hanter-noz kenn nebeut. Sell, ne velez ket du-hont eur bodad guez ? Ahont e tle beza eunn ti pinvidik ; deomp varzu enn-han.

Dom Lan.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

An Ifern !

Hag eun ifern zo ! — Ia, beza zo eun ifern, an oll boblou euz a bep amzer o deuz bet ar greden-ze.

Ar pez a zo bet creden an oll boblou, a bep amzer, hag e peb leac'h, a zo unan euz ar guirionezou-ze ne c'hell den a skiand ebet da nac'h. E guirionez, lavarit d'in hag hen a zo diskiantoc'h tra, eget credi beza er virionez, gant eur greden a ia a eneb da greden an oll. Ret e ve neuze anzao en deffe, unan hebken, muioc'h a skiand eget ar bed oll.

Hogen, a beb amzer, abaoue m'az euz euz ar bed, betec an devez hirio, an oll o deuz credet da eun ifern. Lavaret o deffe galvet an ifern an ifern, ne ran ket, mez hed ar veach, an oll o deuz credet da eul leac'h a boan, carget a dan, evit caztiza an dud fallacr, goude ho maro.

Var ar poent-man ne bouezin ket, rag diot e ven cavet o lavaret e ra sclear da grez-deiz.

Azalec ar penn kenta euz ar bed ez euz bet credet da eun tan eternel. Moizez e unan her galv, eveldompni, an ifern.

Evelse e tesk d'eomp e coezaz eun devez en ifern tri malheuruz, Core, Dathan bag Abiron, evit beza en em zavet e daoulagad Moizez. Ez-veo zoken, a lavar ar scritur, ez ejont ebarz, hag an tan, o tifurcha ac'hano, a zevaz daou c'hant hanter cant-all, a du gantho.

Hogen Moizez a scrive kement-man, tremen c'huezek cant vloaz araoc donedigez Hor Zalver, da lavaret eo : tost da dri mil pemp cant-vloaz zo.

En eul leac'h all euz ar Scritur-Zacr, Ar Mestr braz, a lavar dre c'hinou Moizez : An tan c'huezet em c'holer, a ielo betec fin-fount an ifern.

E leor Job e cavomp ar c'homzou-man : « N'or beuz ezom ebet ac'hanoc'h ; ho lezen ne blij ket d'eomp : Da betra ho servicha nag ho pedi? » An dud difeiz-ze, a lavar Moizez a goezo evel eul luc'heden e tan an ifern.

Job a c'halv an ifern eul leac'h a denvalijen, collet e skeud ar maro ; eul leac'h a vizer, carget a zizurz hag a draou da viken euzuz. Setu aze testeniou ha n'int nag a zeac'h nag a zerc'hent deac'h.

Mil vloaz araoc Jezuz-Krist, d'an amzer n'oa hano nag euz a histor ar Gresianed nag a hini ar Romaned, David ha Salomon a embanne ar virionez-man heb aoun da veza dislavaret gant den : « Ra goezo, emezhan, ar bec'herien en ifern. »

An dud difeiz o unan, a veve en amzer Salomon, guelit penaoz e comzont euz an den just : « Lounkomp anezhan, emezho. evel ma lounk an ifern ar re a gouez ennhan. — « Banden ar bec'herien, eme Zalomon, a zo evel eur torchad stoup, boued an tan.

Daou c'hant vloaz divezatoc'h, hag eun dra benag en tu all da eiz cant vloaz araoc Jezuz-Krist, ar profed Isaï a lavare d'he dro : « Penaoz out-te coezet euz a lein an envou, ô Lucifer? Te a lavare en da galoun :

« Me bigno da greac'h an envou hag a vo henvel oc'h an hini a ren da huela en envou ; setu te en ifern, setu te e goueled al lenn-ze a dan a c'halver an ifern.

Ar profed Daniel, a veve daou c'hant vloaz varlerc'h Isaï, a lavar, en eur gomz euz ar rezurrection hag euz ar varn jeneral : « Ha niver braz ar re a gousk er boultren euz ar bez, a zihuno, darn evit ar vuez eternel, darn-all evit an tan ne echuo morse.

Sant Ian Vadezour e unan a lavar evel ar re all. « Setu erru, emezhan, ar C'hrist. Guentat a raio he c'hreun ; ar guiniz a lojo, hag ar c'holo a daolo da zevi en tan n'en deuz termen ebet.

Ar baianed euz ar Gress, euz a Roum a gomz ivez euz eun ifern a bado da viken, euz eun ifern a dan hag a denvalijen.

An dud impi, eme Socrat, a ra fae var al lezennou santel, a vezo taolet var ho fenn en Tartar, evit ato, hag evit gouzaon ennhan tourmanchou horrubl hag eternel.

Platon var he lerc'h a lavar : « Credi a dleer, emezhan, d'al lavarou coz ha sacr a zesk d'eomp e vezo barnet an oll gonde ar vuez-man, ha castizet gant ruster, ma n'o devez ket bevet evel a fot.

Aristot, Ciceron, Senek a lavar ar memes tra.

Homer, Virjil o deuz embannet ar virionez man e scridou, n'int bet biscoaz dislavaret.

Bayl ha Bolingbrok, daou zen a ziscrede euz a gement-zo, n'o deuz bet morse a zisfizianz na vije eun ifern : Setu aman comzou an diveza anezho : « Ar greden da eur stad euruz hag a boan a zo cossoc'h eget kement a c'houzomp a vir. Ar boblou memez ne anavezomp nemed a boan a veve er greden-ze. »

Ar greden-ze a gaver betec en Amerik, en Afrik hag en Oceani hag en Indez. An hugunoded o unan he embann. Ar brotestanted n'o deuz biscoaz bet an hardisegez da zianzao an ifern. Tra scrijuz da lavaret ! o deffe gellet Luther, Calvin hag ho c'henseurt, e mesk an oll gredennou o deuz mouget, leuskel cabestr gant creden an ifern a dlie kement ho merzeria !

Rag-se eta, an oll boblou, a beb amzer, o deuz credet d'an ifern. An ifern eta a zo unan eur ar guirionezou ze a ingal ar sclerijen dre ar bed oll. Den ebet eta, nemed diskiant e ve, ne c'hell caout an disterra discred var ar poent-ma, na lavaret n'euz ket a ifern !

Setu eta ez euz eun ifern.

Torr-he-Benn.
M. Nedelek.

KELENER.

Roum. — Ar Pab a ia coulz ha bizcoaz. Ar gaouad rem eu deuz bet, epad ar c'horaiz, ne ra cazi poan ebet d'ezhan mui.

Evelse, ar bevar euz ar miz-man, ar Pab, goude beza oferennet abred, en deuz gellet rei ar gommunion ha saramant ar goufirmasion, da verc'h arc'hdukez Toscan. Goudeze en deuz pedet an introun hag he merch da zrebi eun tam gant ho zud.

Pariz. — Eur gemennadurez, deuet d'euz Berlin, a lavar ne fell d'an impalaer Laou, nag evit unan nag evit daou, e roffe Bismark an dilez euz he garg. Pevar miz counje en deuz roet d'ezhan ha setu tout.

Itali. — Ministr an Itali, eu deuz echuet, var goulen ar Pruss, dre zina eun ezpled evit lakaat crog er C'hardinal Ledochowski.

(Ar re a zo boaz da lenn Feiz ha Breiz o deuz dalc'het sonj ne bersecuter ar c'hardinal-man, ken en Itali, ken er Pruss, nemed abalamour m'en deuz great he zever e kenver ar bobl fiziet ennhan, en desped da oll gourdrouha minotou Bismark. Hon tad Santel ar Pab evit miret na goesfe etre daouarn ar re zo var he zeulliou, en deuz hen digemeret er Vatican.)

Anjers. — Ar gonferanz a dlie an aotrou de Cissey da rei, e chapel ar *C'horpus-Domini*, en Anjers, var ar repoz euz ar zul, a zo chommet oc'h an dispill.

Ministr ar Juztiz en deuz cavet mad difen ar goufe-ranz-se, d'an ampoent n'edo ket aotrou n'eskob Anjers er gear.

Ma vijen bet er gear, a scriv aotrou n'Eskob Anjers d'ar ministr, o pije goulennet re diganen en eur c'hedal em bije dalc'het count euz eun difen ken noazuz da wir an Eskibien

---

Kemper-Dissadorn vintin, vardro unnec heur, eur bugel trivec'h miz, Fransez Mager, loasket gant he gerent da c'haloupad, var ar ru a zo bet eat dreizhan rod-kar eul labourer douar euz a Roudoualec. Euruzamant al loan a iea d'ar paz, hag ar bugel a vo kuitez, a zounjer, gant eur waskaden.

Ar zizun dremenet ez euz en em gavet e Kemper, en hospital Sant-Athanas, eur chalboter euz a Landerne.

An deveziou diaroc, heb na vije dre he faot, en doa, fessoun-zo, blounset eun tremeniad bennag a iea ebiou d'ezhan, gant he gar evelthan.

Galvet e oue dirag ar justiz. Kement a encrez a gemeraz divar goust an dra-ze ma collaz he benn.

Goien. — A nevez zo ez euz bet cavet eur c'horf maro distaolet gant ar mor var an aod. An oll a zounj eo corf unan euz ar vartoloded zo bet collet ho lestr, eun devesiou bennag zo, vardro beg ar Raz.

Euz he zillad ne jomme ganthan nemed eur bragou berr hag eun gouriz stam en dro d'he c'houzouk. He vizach a ioa dija a bestellou ; n'euz ket gellet he anaout.

Crozon. — Ar c'henta euz ar miz-man, Jan-Mari Kelen, oajet a zaou vloaz ha pevar-ugent, euz a gear Sant-Driec e Crozon, zo bet cavet maro en eur park, pemzec cant paz benag dioc'h he di. Di oa eat da gerc'het lann. He gorf ne zoug merk mestaol ebet.

Ar memez devez, Herri Heliaz, labourer douar e Di-

neault zo bet cavet crouget divar bouez he durban, oc'h eur vezen, en eur c'hoad tost d'ar Faou.

Eun tam tomder a ioa c'hoaz en he vemprou, pa ziskennaz ar justiz, deuet ractal ; mez, caer zo bet, n'euz ket gellet digass buez ennhan.

Heliaz en doa tremenet an noz er prizoun, evit beza evet re a odevi. Pa deuaz ac'hano ne lavaraz ger da rei da zantout en dije c'hoant d'en em zistruja.

Brest. — Ar zul fask, Job Cornec, oajet a dri bloaz ha tregont, hag hen mengleuzier, o chom en Enezen-Hir, en em ambarke gant he c'hreg hag he vreur var eur vagik displed, evit mont da velet eur c'herent benag e Plodgastel.

Ho guelet a rejont, hag edont o tizrei d'ar gear vardro ar zerr-noz. Azalec ar mare-ze n'ho gueljor mui.

Antronoz, tud euz a Grozon, en dizro euz a foar Vrest, a glevaz oa bet cavet maouez ar C'hornec, er mor tost d'ar mulgul (goulet) gant gard ar Rouantelez, ar C'hor, breur propr d'an hini a denne euz an dour. Ar vagik zo bet cavet charz ar porz-marc'hadour. Den ne c'hoar penaoz eo erruet ar malheur man. Ar pez a zounjer eo credabl unan euz ar goazed zo bet coezet er mor, hag an daou all oc'h en em deuler assamez d'he zicour o deuz lakeat ar vag da draouillera.

An daou all n'euz bet kelou ebet anezho c'hoaz.

Eur gentel da baotred ar procezou.

En eun ti e veve daou gaz hag eur marmouz. Ar marmouz a ioa caret braz gant he vistri, rag spered en doa. O velet pegement a stad a reant anezhan, an daou gaz o unan a ioa leun a zoujanz evit-han.

Eun devez e savaz tabud etre an daou gaz ; eun tam fourmach o doa laeret ; an affer-vraz oa he ranna daou-hanter. Petra rajent guell eget mont da gaout ar marmouz. Setu eta an daou laer dirag ar marmouz.

Bremaic, eme heman, me lakaï an emgleo etrezoc'h. Deuit aman ho tammou fourmach, m'ho lakin er valanz. Unan anezho a ioa pounerroc'h eun nebeut. Coulz tra eo d'in, eme ar marmouz, discolpa eun tam dioc'h heman ; ha kerkent an tam en he c'hinou hag en he gof. Ar chizier a zelle truezuz an eil oc'h egile.

Abenn m'en doue ar marmouz great ar jeu-ze, eun nao pe zeg guech, an tammou fourmach a ioa eat guell vihan dija.

— Mar plij, mar plij, eme an daou gaz, ehanit pelloc'h, pe ne jomo esken gant hini ac'hanomp.

— C'hui lavar brao : ehanit. Daonst ha noc'h euz-hu ket a voued en ti-man, abalamour ma logotit, ha me, emezhan, goude beza bet keit all o poania da rei ar memez pouez d'an daou dam fourmach-man, n'em bezo netra evit va labour : ho trugarekaat, mignouned ; hag e diou c'houzougad e lounkaz ar pez a jomme c'hoaz.

Setu sort ar brocezerien. Mont a reont dirag ar justiz, carget mad ho godellou, ha dillad dilaztez en ho c'herc'hen, ha pa zizroont d'ar gear, e vez unan anezho en he roched hag egile en noaz : euruz pa ne vezont ket ho daou er stad-se.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar memes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze ; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr. 50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5 50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40 00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Lédan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, moulier *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moul[1], evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 16 a vis ebrel.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	26 l	75 s	25 l	50 s
Segal.....	20	50	20	50
Eiz.....	20	00	19	50
Guiniz du.....	25	75	25	50
Kerc'h.....	21	50	19	50
Avalou douar.....	10	50	9	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 12 a vis ebrel.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	27 l	71 s	27 l	71 s
Segal.....	18	55	19	58
Eiz.....	17	76	18	00
Guiniz du.....	»	»	»	»
Kerc'h.....	20	26	20	00
Avalou douar.....	9	00	8	50

CASTELLIN. — Marc'had an 12 a vis ebrel.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	27	45 s	26 l	84 s
Segal.....	20	85	20	25
Eiz.....	19	50	18	50
Guiniz du.....	25	13	24	82
Kerc'h.....	19	50	19	00
Avalou douar.....	10	00	9	50

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 28 A EBREL 1877. (3e Série N° 9.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOUET evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 28 a vis Ebrel.

Eur Barabolen.

Eur barabolen ne ket eur gaou eo, evel ma soñj da galz tud zo. Hor Zalver en deuz great meur a barabolen en he vuez, ha ne ouffemp ket en deffe morse lavaret gaou ebet. Ar pez a c'houzomp eo zoken, ne c'helle lavaret gaou ebet, p'eguir eo ar virionez memez. Var-ze setu aman hor parabolen.

Eun tiek, deuet var an oad, en doa eun nebeut mad a zouarou, merouri aman ha merouri ahount. An tiek se en devoa calz bugale, bugale goz ha bugale iaouank hag evel just, e penn he verouriou e lakeaz ar re gossa euz he vugale hag ar re iaouanka d'ho zicour. Evel ne felle ket d'ar c'heaz-coz mervel gant an naoun, e talc'haz e unan eun nebeut douar, beteg gout petra deuje he vugale da veza, rag neuze, evel bremau, ar vugale a ioa boaz da ober al lezen d'ho zud.

Epad meur a vloaz ar vugale-man, ar re gossa, a lavaran, a labouraz ho douarou, hag a gavaz brao zoken cass eun nebeut mouniz d'an tad en doa lakeat he be a dra etre ho daouarn. Netra justoc'h. Gant ar guenneien a reseve, hag ar re a denne e unan dioc'h he zouar, an tiek a c'helle beva eaz hag ober calz aluzennou, heb counta al labour a roe a gleiz hag a zeou, da lavaret eo beb counta ar bara a ranne etre ar beorien, tro var dro d'ezhan. An oll a ioa euruz.

Allaz ! an eurusted-se n'oa ket da badout. Eun dedevez, unan euz ar vugale gossa a ieaz da gaout he dad hag a lavaraz d'ezhan : Va zad, c'hui zo re goz breman, perag derc'hel douar ? nemed coll n'oc'h euz dioc'h outho ; roit d'in an dilez enz an douarou-ze ha ni ho mago. An tad, kentelliet gant histor ar filipped koz, laosket da vervel gant ho re vihan, en ho c'haoued, a c'hinaz hag a lavaraz nan.

Evelse eo ? eme ar mab ; mad sur ; petra reaz goude, nemed tenna he zouarou digant he dad hag he brizounia var ar marc'had. Hag he vreudeur all ne leverjont grik.

An tad, drouk countant a gement-se petra raje d'he dro nemed hirvoudi hag en em glem. Ar c'hi e unan pa ve ouasket var he lost a gustum harzal ha den ne vez estounet ; perag an den ne c'helfe ket ober kement all ? Selaouit gouscoude ar mab :

Malloz d'eoc'h ! va zad, ma ne davit ket ; gouezit ervad eo deuet hon tro da goummandi ; ma n'oc'h euz ket a c'hoant da veza chadennet berroc'h c'hoaz, stankit ho kinou.

— Ha da vreudeur iaouank, petra ri anezho, eme an tad ? Laosk ac'hanon da vihana em liberte da vaga ar re-ze ; ar re-ze zo bugale d'in-me hag o deuz guir d'ho bara evel ar re-all : ha credabl, p'eguir e rez kement all d'az tad, ne ri ket nebeutoc'h d'az preudeur ; diez eo credi en deffe carantez evit he vreudeur an hini n'en deuz ket a zoujanz evit he dad. Laosk anezho ganen ha me gantho.

— Laosk da drouz soroc'her coz ; da vugale vihan a denno ho spillen egiz ma'c'h ententint, ha te, marv pa giri !

Setu ar barabolen penn da benn, en he hed.

Piou eo an tiek-se ?

An tiek-se eo hon Tad Santel ar Pab ; ar merouriou fiziet er vugale gossa eo rouanteleziou an douar ; ar verouri divizet ha chommet eur pennad gant an tiek-se eo stadou ar Pab ; hanvet e gallek : *ar pouvoir temporel* ; ar vugale gossa eo rouanez an douar ; ar mab a denn he verouri digant he dad, he daol er prizoun, her gourdrouz gant kement a grisder eo gouarnamant an Itali pe gouarnamant Victor-Emmanuel ; ar vugale hel lez da ober kument-se oll, eo oll gouarnamanchou ar bed ; ar vugale vihan, ar vugale iaouank, a c'houlen an tad da vaga, eo ar gristenien chommet stard e lezen Doue, ar gristenien-ze a glasker hirio lammet digantho ho beleien, ho relijion, ho feiz hag ar baradoz !

Da biou eo eta ar bed, ma n'eo ket da Zoue ? Mar d'eo da Zoue perag ne ve ket da Jezuz-Krist, daouhanter gant he Dad var gement-zo ? Mar d'eo da Jezuz-Krist

perag ar Pab n'en deffe-hen ket var an oll rouantelezion oll guiriou Jezuz-Krist, p'eguir Jezuz-Krist en deuz laosket ganthan ar c'halloud en devoa resevet e unan digant he dad? (sclear eo d'an oll e comzomp aman euz ar c'halloud da ren ha da gelen an oll e lezen Doue.)

Mad! en desped d'he oll wiriou, ar Pab, an devez hirio, ne fell da zen, petra lavaran, da roue ebet plega d'he lezen. — Ni, emezho, a zo hirio braz aoualc'h evit en em c'houarn on unan, n'or beuz ezom ebet ac'hanoc'h. Caeroc'h o deuz great, pe laosket da vihana unan euz ho c'henvreudeur da ober. Victor-Emmanuel en deuz laeret he rouantelez digant ar Pab, ia laeret, hag he genvrendeur var an tron n'o deuz lavaret grik. Evit ma vije eassoc'h he labour zoken, Napoleon III, en deuz cavet mad tenna he zoudarded dioc'h Roum. Goudeze Victor-Emmanuel en deuz lakeat prizounia ar Pab e palez ar Vatican.

En amzeriou diveza-man ar Pab en deuz great eur galv dar gristenien vad ha pedet anezho da rei sicour d'ezhan, evit ma c'hello c'hoaz rei bara, ar bara euz a gomz Doue d'he vugaligou, d'ar bobl kristen a vel gant displijadur hag anken etre daonarn he vourrevien.

He vourrevien! marteze e lavaran re! Mez nan, ne lavaran ket re! Brassa bourreo en deuz bet hor Zalver Jezuz-Krist eo Ponz-Pilat, ha gouscoude Ponz-Pilat n'en deuz great nemed lezel ober. An eil Jezus-Krist a zo hirio var menez Calvar. E mam bembez var ar groaz. Calz, evel ar Juzevien guechal, o deuz mall e ve maro ha lakeat er bez. Eleac'h eur gurunen spern. ne greder ket c'hoaz da lakaat var he benn, e rear d'ezhan a bep seurt poaniou speied; eleac'h tachou, e taoler en he fass a bep seurt gevier; eleac'h daou laer, en deuz en dro d'ezhan dec evit unan, n'en deuz ket memez a urz da glem; ha den, ha roue ebet ne lavar netra!!!

Ah! Ponz-Pilat, da ouenn eta ne ket maro c'hoaz? Kindirvi ac'h euz eta c'hoaz, pe nizien da vihana?

Evit heritach, ni laosk gantho ar pez zo chommet da heul da hano: an dismeganz, ar vez ha malloz ar bed-oll!

Mik an Dourdu.

Paris epad ar Vrezel.

— Mad, aotrou, gouscoude ma kendalc'h ar bed da vont var araoc pe var adren evel ma roul breman, e vo guelet eun amzer ma c'hello kement fri louz a vo bet *er scol laïk*, *gratuit hag obligatoar*, goulen ren eur rouantelez ha c'hoari spillou gant an impalaer Laou.

— Che! petra leverez?

— Ia da! rag me am euz clevet e vo hiviziken desket da beb bragezek, o tifoupa dioc'h tanvancher he vam, al lezennou hag ar stum da c'houarn ar Franz.

— Petra zonjer' ta?

— Sonjal a rear, p'eguir n'euz mui a roue, p'eguir ar Franz zo en em drouc'het he fenn, e ranker breman clask danvez eur penn er rest euz ar c'horf; setu perag e tesker d'ar stomok, d'ar c'hof, d'an ilinou, d'ar pennou-glin, d'ar c'hof-gar, d'ar bizied-treid, d'an ivinou memez an doare da ren eur bobl.

— Marvad eo ivinou an treid eo a zo guella danvez ennho evit mont da benn?

— Mardoust ia! ar re-ze eo a scrab ar muia evit erruout. N'euz ket pell e cleven Tokik o lavaret, goude eva: « Assa, Lomik aze, ar bihanna euz va faotred, en do deskadurez hag a ve mad avad da Brezidant ar Republik. »

— Oh! ne gaozeont ket oll ken sclear ha Tokik, mez, ar pez a gaver var muzellou Tokik, a zo en ho c'halon.

— Ha te, Pount, petra zounjez?

— Sonjal a ra d'in, aotrou, eo chenchet ar Franz en eur park, evel evit eur redadek-sac'h.

— Rezoun ac'h euz; ar c'hemm-zo eo, evit ar redadek-sac'h, ne vez nemed c'hoarz, mignouniach ha joa oc'h an hini en devez paket ar boned pe ar mouchouer, eleac'h euz ar redadegou, euz ar c'hoariou alegenta d'an enoriou ha d'ar c'hargou ne deu d'ar gear nemed imor fall er c'horf an unan ha gwarisi oc'h ar re-all. E feiz ia, rag araoc e voa unvaniez ha carantez etouez an dud, eleac'h breman n'euz nemed tabud etre an tad hag ar mab, etre ar mear hag ar scolaer; etre an amezeien o deuz ezom bep mare an eil euz egile. N'euz ket pell c'hoaz e cleven eun den, a zoare er c'hiz-all, o lavaret d'in ne rea mui he bask: « Abalamour, emezhan, n'euz forz petra vez, pe bask, pe vission, pe jubile, e man leun an tavarniou a baotred, ar c'haffeou a verc'hed, hag emaînt goudeze, divar ho c'horfadou, o tislounka blasfemou enep Doue, ar relijion hag he ministred, o c'hourdrouz euz ar c'hillotin pe euz eur vouled pe zion kement hini a iel da gofez ha da gommunia. » Gout a rez, Louiz, ne ket eaz asten he c'houzoug dindan ar gountel, ha dijeri bouliji ne ket calz ebatoc'h, dreist oll pa deuont var eün euz ar fuzuill er c'hof.

— « Oh! a lavaren d'an den ze, an dever a dle beza great araoc tout; goude e vez guelet pe seurt en em gavo. »

— Te, emezhan, Loiz, a zo eaz d'id bragal, pa n'ec'h euz na greg na bugel; mez ma pije bet da ziouered greg ha bugale, eun doussen hanter eveldon-me, ne ve ket ken seder da galon en da greiz. Pa vezo eat divarnomp ar barrad amzer du-man, me zizroio a nevez oc'h va Doue, oc'h an iliz hag a zarempredo adarre an offisou, ar zacramanchou hag ar presbital.

— Neuze e lavariz d'ezhan: « Ma na vije nemedoc'h-ù da zifen ar belek en deuz ho padezet, e fidoustac'h e c'helfe mont da zrebi c'huiled; ha ma n'en divije bet Jezuz a zervicherien nemed ho kenseurt, n'en dije bet morse merzer ebet. Eun trizec milion a gounter anezho, setu e vije bet trizec milion nebeutoc'h, ha c'hui ouspen. Ha ma ne ve nemed tud eveldoc'h-u da zifen ar vro, me laka ar Brussianed n'o deffe ken labour nemed kignat ar Fransisien var ho fassianted.

Eur gentel stard a roen d'ezhan, evit guir; tro en doa lakeat em boned, mez ar seurt-se a ranker beza ken handiz hag int-hi ha ractal ez eont d'ho zoul evel droug-sperejou spountet gant sin ar groaz pe scaotet gant dour benniget.

Lavaret a riz c'hoaz d'ezhan: mez petra zo'ta e founz ar zac'h-se? Pe seurt droug a rit da zen evit mont d'an iliz, a zo ti an oll dud badezet? Pe seurt taol fall a zo oc'h ober eur veachic d'an iliz, evit caozeal eur munud benag gant an aotrou Doue en he dabernacl, pe gant ar belek en he gonfession, pe gant an aotrou Persoun en he bresbital, pe gant ar c'hure var an hent-braz? Pe seurt torfed mont oc'h taol ar gommunion da zigémer Salver ar bed, a c'houlen e roffac'h ho puez evelthan, memez evit oc'h enebourien. Loiz, Loiz, selaou ac'hanon: an dud-se entent mad, a zant e reont fall ha n'int troet nemed d'an droug; mez penaoz dont a benn anezhan, ma ne ve nemetho o unan? Ezom o deuz sicour. Mez piou euz an dud aketuz da zarempred an iliz, ar zacramanchou hag ar presbital, evit gouzout en em drei en honestiz, piou anezho a iaffe d'en em unani gant canfarted n'o deuz, calz anezho, na ti nag os, na lezen na coustianz, na Doue na roue?

Petra reont neuze?

Gervel an diaoul d'ho zicour, rei ho hano e touez ar franmasouned, kemeret an ursiou dioc'h lochennou an dud-se milliget hag uscumunuget, cahiera ar re n'emaint ket a du gantho, ispisial pa den an amzer da gommunia, rag ar gommunion eo ar galon memez euz ar relijion. Pa velont eun den o communia e lavaront: Ah! breman omp sur eo hennez enebour d'eomp ha da Zatan, hor mestr.

Birviken ne voto ganeomp. Lakeomp eta beac'h varnezhan, greomp an hu var he lerc'h; greomp mizer d'he c'hreg, calafetomp he vugale; na roomp mui sicour ebet d'ezhan; taolomp taillou var he geïn; ha ma ne zilez ket ar gommunion e vo tennet pluch berr da c'hout pe seurt franmassoun a lakaï an tan-guall var he di; ha ma teu freuz ha revolusion e vezo taolet er prizoun, dalc'het eno da gred evit he c'hreg hag he vugale, ha d'ar fin, e vezo gillotinet pe fuzuillet hag he gorf great ganthan eun *anterramant sivil* evel da eur c'hi breïn.

— Breman, Loiz, e velez ne ket brao mont da gommunia keit ha ma vezo voterez, da lavaret eo epad ma vezo ar c'haillenned-se oc'h ober procession varzu ti-kear, da gass da dirinen ar voterez billed eun ailloun, en ho zouez, roue an aillouned.

— Ha petra peuz lavaret d'ezhan neuze, eme Loiz?

— Lavaret em euz d'ezhan ez euz dec milion den e Franz galvet da voti, ha setu ne d-a ket d'ar vot an hanter, a veac'h an drederen anezho. Ha piou eo ar re ne d-eont ket da voti? An dud aounik evel va c'houmper ma comzan ganthan, tud o deuz doujanz evit Doue hag aoun rag an diaoul; var aoun atao: ma velfent an ifern digor e retfent da gaout Doue; pa glevont eul lakepod, e redont d'an diaoul.

Ha neuze chom trankilik zo ken douss; ha beza deuet mad d'an oll fur ha sot, oan ha bleiz, Doue ha diaoul ha zo ken dizroulanz!

— Guel, eme Ber: Eun dro, eur vaouez a ellume eur c'houlaouen dirag sant Mikeal hag eun all dirag an dragoun. An aotrou Persoun oc'h he guelet: « Petra, mamik coz, eur c'houlaouen ive d'an dragoun!

— Ia, aotrou Persoun, emezhi, en eur boeza butun, rag mad eo caout mignouned e peb leac'h.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Carantek.

Ar ouall-scouer.

Væ homini illi per quem scandalum venit. Væ mundo a scandalis. (Math. xviii, 7, 8.) Malloz d'an hini a ro ouall-scouer! Malloz d'ar bed abalamour d'he ouall scoueriou!

Breudeur, perag e clevomp-ni comzou ker spountuz o tont deuz ginou eun Doue leun a zouzder, diskennet var an douar evit ober vad d'an oll dud hag ho c'hass oll d'ar baradoz? Petra? an oan Doue, deuet en hon touez, evit goualc'hi lousdoniou pe fallagriezou ar bed, hag evit pardouni torfejou an dud, ne zav he vouez nemed evit goulen venjanz: *Væ mundo*! malloz d'ar bed! Pehini' ta eo an torfed a laka Doue da zougen a enep kement a bec'herien ar zetanz a gollidigez pe a zaonation heb termen? Allaz! An torfed-se eo ar pe-c'hed a ouall-scouer, ker stank hirio dre ar bed.

O Doue braz euz an env! ho peleien a rank ober en oc'h iliz santel ar pez a reio eun devez da zont hoc'h elez dre ar bed oll, da zeiz ar varn diveza! Cass a rin, abenn neuze, eme Zoue, va elez mad da zastum kement ouall-scouer a vezo bet roet ha da stlepel anezho en tan ne vo biken mouget, assamblez gant ar re a vo bet penn-abek anezho. *Colligent de regno ejus omnia scandala.* (Math. xii, 41, 9.)

Mont a ran ivez, evel an elez, nan da zistruja pe da zisvantri peb tra, mez da zastum, egiz eun eal a beoc'h, ar ouall-scoueriou; nan evit caztiza, samma an dud cabluz ha reuzeudik, mez kentoc'h evit ober d'ezho dizrei oc'h Doue. C'hui oll carget da zavetei an eneou, eme Zoue, savit huel ho mouez dirag ar bobl, evit ma teuio da anaout sclear grevusted ar pec'hed-man, ar boan, an dismeganz a ra d'in, hag ar gaou a ra ouz an nessa, coulz hag ar reuziou, ar poaniou garo a denn de heul, er bed-man hag er bed all.

Ar ouall scouer a zo eul lastez muntr, rag ma ne lam ket buez ar c'horf, e lam buez an ene, eur mad calz guelloc'h.

Setu perag e clevomp a berz Doue ar gourdrouzouman ken pounner: *Væ mundo o scandalis. Væ homini illi per quem scandalum venit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus et demergatur in profundum maris.* Malloz d'ar bed, malloz

d'an den abalamour d'he ouall-scouer. Malloz d'an hini a zesk an drouk d'an disterra euz ar vugale a gred ennon. Guelloc'h e vije bet d'ezhan caout eur mean milin stag ouz he c'houzoug ha beza stlapet e goueled ar mor doun, eget beza great eun henvelep torfed,

Gouscoude n'euz forz e pe du teurel an daoulagad, ne veler nemed ouall-scouer. Ouall-scouer e peb leac'h, en noz hag en deiz, er meaz hag en ti, en hentchou hag er parkeier, er ruiou hag er staliou labour. Hag egiz a lavar ar Profed : An eil a glask coll egile. *Omnes in sanguine insidiantur, vir fratrem suum ad mortem venatur.* (Michee VII, 2.) Egiz chass-chasse, an eil a zo var roudou egile evit her c'holl.

Guelomp 'ta,

1° Petra eo ar ouall-scouer ; e ped doare e roer anezhan.

2° Pegen grevuz eo ar pec'hed-man, pe seurt poan a ra da Zoue, ha pe seurt coll, pe seurt gaou a ra out an nessa.

3° Pegen milliget eo, pere eo ar reuziou hag ar poaniou a denn d'he heul.

— Petra eo rei ouall-scouer ? —

Ar ouall-scouer a zo, hervez Sant Thomaz Akin hag an dud gouiziek euz an iliz, lavaret eur ger pe ober eun dra goestl da zou en an nessa da zilezel ar vad ha da ober an dronk pe da goll he ene. *Scandalum est dictum vel factum minus rectum præbens alteri occasionem ruinæ spiritualis.*

Dre gement-man eo eaz guelet e roer ouall-scouer e diou fessoun, da lavaret eo, dre gomzou fall ha dre oberou fall. Evessaomp evelkent n'eo ket red e ve ar c'homzou pe an oberou, fall dreizho o unan evit dont da veza ouall-scouerion ; aoualc'h eo e vent eun tam doareet da veza fall : *quia habet speciem mali,* eme atao sant Thomaz Akin.

Ouspen, evit ober ar pec'hed-man, n'eo ket red ken nebeut caout c'hoant a zevri da zougen ar re-all d'an droug ; aoualc'h eo gouzout e vo ar c'homzou pe an oberou-ze penn-caoz d'ezho da bec'hi.

N'euz pec'hed ebet ken euzuz dreizhan e unan, ken spountuz dre an droug a ra, na ken milliget gant Doue hag ar pec'hed-man, evel m'hen discuezin divar lerc'h; ha gouscoude, euz eun tu-all, n'euz ket eur pec'hed ken puill, ken stank hag heman.

I. Ober a rear ar pec'hed a ouall-scouer dre gomzou.

1° En eur gomz fall euz ar relijion, hag hi hebken o c'hellout hon lakaat euruz er bed-man hag er bed-all. Caer a vo lavaret pe drousial, relijion Jezuz-Krist a bado atao, en desped d'he enebourien. Calz tud a gri enep d'ezhi, a ra goab euz he c'hentelliou hag euz he gourc'hemennou. Mar crog avad ar c'hlenved a zevri ennho, ho guelot kerkent o c'houlen sicour pe scoazel diganthi, o c'houlen ar zacramanchou, o deuz marteze sacreet ha mil guech blasfemmet enep d'ezho. An dud-se, epad ma vezont iac'h, a garfe ne ve, na lezen, na Doue, na relijion ebet var ho meno, abalamour ma claskont pellaat diout-ho an neac'h hag ar morc'hed, evit heuilla eassoc'h a ze ho ouall-ioulou. Pa velont avad o tostaat heur ar maro ha barnedigez Doue, ez int countant, o deuz mall e teuffe eur belek da lavaret d'ezho e c'hellont c'hoaz caout fizianz e trugarez an hini o deuz disprijet ken aliez diagent.

2° Dre gomzou louz ha mezuz.

Re a resped a zougan d'eoc'h ha d'in va unan evit henvel an traou udur a zislounk eur maread tud. Re stank eo an teodou lubrik, ha, var digarez farsal ha bragal, calz a zistag comzou goestl da lakaat ar bleo da zounna var benn an dud honest, goestl da lakaat an anevaled da scriial hag ar vein da ruzia gant ar vez, goestl da lakaat an elez da ouela hag an aotrou Doue da facha.

An henvelep tud hag an henvelep comzou, a denn var an dud, var an tiegeziou ha var ar rouanteleziou, malloziou ha gualigner an aotrou Doue. Laza a reont an eneou hag e c'hoarzont, evel an diaoul, p'en deuz pilet unan benag er pec'hed. Iit e coumpagnunezou zo, ha ne glevot ennho nemed diotachou. Ne ket hebken an dud iaouank a ra ar vicher divalo-ze, an dud oajet, siouaz ! ar re a zo dija eun troad d'ezho er bez, a lavar, neuz forz dirag piou, comzou euz ar re loussa. Arabat eo beza souezet ma tigouez, da c'houde, traou ken truezuz ma venn d'ar gerent dizec'ha divar ho zreid, gant an anken ! Ar c'homzou fall, taolet en avel, ne d'eont ket da goll ; dougen a reont frouez, ia frouez ken pud, ken fleriuz hag int-hi. An diaoul en deuz ho dastumet hag ho funtet doun e spered hag e calon ar re a voa o selaou. Eneou, a veve diaraog dinam, dizrouk ha dibec'h caer, o deuz, dre eur gomz divodest hebken, collet carantez pe grass-Doue ha peoc'h ho ene hag a zo var an hent da vont da goll, dreist pep tra, ma teu ar maro d'ezho heb dale. Iit e-n hostaleriou-zo, iit ebiou tiez-zo, hag e cleffot soniou, canaouennou ar re divaloa. Iit er parkeier, er menéziou, er mengleuziou, eno ne gleffot ken ! an aotrou Doue en deuz clevet anezho ive ; ho barn, ho chaztiza a reio calet, abred pe zivezad.

3° Rei a rear ouall-scouer, dre gomzou, o touet, o charneal, o sacreal, o teski d'ar re all touet ha sacreal. Tadou ha mamou, diskennit e goueled ho coustianz evit counta ped guech oc'h euz roet ouall-scouer en ho ti ha d'ho tud, pe oc'h chomet heb gourdrouz ho pugale hag ho mitizien, pa douent, pa zacreent !!!

4° Rei a rear ouall-scouer, dre ouall-gomzou, en eur alia ar re-all da zizenti, da laerez, d'en em venji pe da ober eun dra fall bennag, pe o lavaret d'ar re all e reont mad pa reont fall. N'ellan ket niveri e ped doare e c'heller rei ouall-scouer dre ouall-gomzou, rag, eme Zant Jakez, teod an den a zo carget a fallagriezou, evel eur punz a zour. *Lingua hominis universitas iniquitatis.* (St Jak. III, 6.) *Ignis est ;* devi a ra pep tra evel eun tan-guall.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Ian ar Gervrugen.

AR FRANMASOUNED.

Diveza crogad ar paotr-micherour,

(*Pevare pennad.*)

« Dizacr, *eme ar breur enorus,* peurneteat oc'h bet dre an douar, dre an ear, dre an dour ha dre an tan. Ne c'hellan rei re a veuleudi d'ho nerz-caloun ; dalc'hit ato peg mad d'ar bilost, rac eur c'hrogad all o peuz c'hoas da oker. *Ar Vreuriez a c'hoantait mont ennhi, a c'houlenno marteze diganeoc'h scuilla evithi betec ar berad diveza euz ho cuad. Ha prest oc'h d'hen ober ?* » Evit an eil guech eo pedet da deuleur evez. Evit beza franmasoun eo red en em verza corf hag ene d'an dioual ; red e vo ober kement a c'houlenno interest ar vreuriez ; prest e ranker beza da scuilla ar guad, d'ar c'henta urz.

Goude beza bet he gounsantamant, *ar breur enorus* a lavar d'ezhan : « Ezom on euz da c'houzout ha n'eo ket en aner e c'hellomp counta varnoc'h. Ha countant oc'h e ve digoret ractal ho kuazied ? » — « Ia, emezhan » — Neuze e reer an neuz d'her guada ha da lakaat ar guad da strinka.

Ar breur enorus a c'houlen outhan ha merket e vo d'ezhan var boull he galoun *siel ar vreuriez* gant eun houarn tom. Evel he genvreudeur n'int ket c'hoas deuet a beun d'hen laza pe d'hen lakaat da derri he c'houzoug, hor paour keaz dioual a goummans hardissaat ha a ro conje da lakaat varnezhan ar *ziel.* Ar merk-se a vez great pe gant eur c'houlaouen nevez mouget pe gant eur veren tomet eun nebeut gant paper.

En em gaout a ra sebezet oll : pe seurt galloud infâm ne dle ket caout ar *breur enorus !* Distana á oar an houarn ruz, hag ar vertuz en deuz ive da espern ar c'hroc'hen. Breman e tle lavaret d'ar *breur aluzenner* pegement a dle rei en offrans evit ar vreudeur ezomec.

Setu echu he grogadou gant ar *paotr micherour.*

Neuze ar *breur enorus* a zistag eur brezegen calounec ; rei a ra d'ezhan meuleudi evit he ners caloun. An traou-se a zo lavaret gant cals comzou goullo a laka *Jostrom* da zigeri frank he c'hinou. Evit paeamant euz he gourach e ro urz da *vreur mestr al lidou* « d'en ober *paotr micherour* en eur zeski d'ezhan.... ober ar genta gammed e corn ar pevar c'hornec !!! Deski a reont d'ezhan ober diou gammed all, *eme ar breur enorus* ep c'hoarzin (na pe tra'ta) ha hen c'hassont da aoter al leou »

Kement a droidellou evit deski ober teir gammed ! An azen gornec a zo bet mouched epad keit amzer, a dle beza countant da velet sclerijen an deiz. Breman e vel sclear hag anat n'eo ket c'hoas maro. Coulsgoude n'euz ket damantet d'he ler. Da viana ma ne rank ket he bensellia ha ma n'eo ket re rostet evit ma c'hello ober ganthan eun daboulin, n'en do ket c'hoas re da chala ha d'en em glem. Teuleur a ra he zaouarn var he benn evit guelet ha n'en deuz ket her c'hollet; santout a ra ema ato var he ziouscoaz. Coulsgoude, beza pignet en eur skeul epad keit amzer, ha beza koezet euz a gen huel (euz eun huelded a dri droatad), ha n'euz ket, a gav d'eoc'h, peadra da derri ar c'houzoug ? Sellet a ra piz ouz he vreac'h evit guelet e pe leac'h e bet digoret he ouazied. Caer en deuz dispourbella he zaoulagad, caer en deus ho digeri ker frank ha diou vrinnigen, ne vel an disterra merk euz eur seurt iudazerez. Estounet oll eo o velet n'e ket an disterra mac'hagnet. Coulscoude n'e ket ep poan en deuz gellet tenna ganthan he vragez disclabez euz eur seurt crogad.—Ah ! ia, breman ez euz enr pabour anezhan ; resevet eo da baotr micherour ha desket en deuz ober eur gammed e cougn ar pevar c'hornec !!!

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Ar mab prodik.

Setu aze, buez pe barabolen ar map prodik, egiz ma'z eo scrivet en aviel. O va Doue, mar d'eo evelze eo e tigemerit ar pec'her paour, o peuz guir da gemeret an hano a dad an oll dousder, an oll gonfortamant, an oll drugarez. (II. Cor. I, 3.) *Pater misericordiarum et Deus totius consolationis,* ha gant aon na ve den tentet da zisfiziout euz ho trugarez e tibabit, evit rei d'eomp eur skuer, eur pec'her er brassa direizamanchou, hag ez eo varlerc'h hennez eo e vouelit pa ia d'en em goll, hag ez eo hennez an hini a vriatit ken stard var boull ho calon, pa velit anezhan o tistrei d'ar gear ! N'her gourdrouzit ket, n'her scandalit ket, ne rit rebech ebet dezhan, ne roit ket, zoken, amzer dezhan da anzao he dorfed. Hen na c'houlen mui nemet ar renk izella en ho ti, ha c'hui, e leac'h he zilaou var gement-se, a ro d'ezhan calz en tu-all d'he c'houlen. C'hoant o peuz da ober ar muia vad d'an hini en deuz great ar muia droug ha poan deoc'h ! Alo ! buan, a livirit, dillat nevez d'am map keaz !! an truillou-ze divar he dro !! eur voalen var he viz !! Eur boutou mad en he dreid !! Muzik, canaouennou, hag eur pred caër en ti evit en em laouennaat oll assamblez !!!

Euz a gement a dud a lenn pe a gleo an dra-mâ, piou a gredo lavaret ne ket hen ar map prodik, ar c'hrouadur dianaoudek, digalon ha dinatur-ze, a zeu aliez da c'hlac'hari ar guella euz an oll dadou. Siouas ! re vir eo-ze ; pec'herien omp oll, guitibunan. Dilezet on deuz ti hon Tad carantezuz, nan eur veach, mes mil ha mil gueach marteze. Pegoulz eta e tistroimpni d'ar gear, evit atao, da rei joausdet d'hon Tad a zo en env ! Ah ! me gaf d'in e clevan an tâd-man ken tener, o lavaret d'eomp, he galon mantret, evel m'her lavare, guechâll, d'ar gear a Jerusalem : Bugale prenet gant va goad, pet gueach na'm euz-me ket clasket ho testum en dro d'in, egis ma testum ar iar he laboussed bian dindan he diouaskel, ha beteghenn n'o peuz great nemet tec'het diouzin, evel pa vijen hoc'h enebour ! Ehanit-ta, pelloc'h, da ober ar scouarn vouzar, ha sellit, pec'herien ouz treid ar pastor mad-ze, ar messaer eveziant hag aketuz-ze, skuizet, kignet he

dreid, o vont, o redet var ho lerc'h, meur a viz, meur a vloaz-zo ; ha c'hui ne rit nemet tec'het araozhan ! He zaoulagad a zo russiet ha beuzet gant an daelou o vouela var ho tireizamanchou, ha c'hui ne rit nemet bernia pec'hed var bec'hed eb scrupul na morc'hed ebet. Deuit-oll da zaoulina ehars-treid eur beleg, al lealded, ar virionez, var ho teod, an humilite hag ar c'heuz en ho calon! Doue a zo brassoc'h c'hoaz he drugarez eget oll fallagriez an den ; hen a roio deoc'h ho purete, sea-venn ho padiziant ; o tigemeret a reio, nan evel eur mevel, mes evel eur map, ober a reio eun allians nevez, eur c'hevridigez nevez ganeoc'h ; ho lakaat a reio da azezà ouz he daol, ha goude beza evelse laouenneat he galon, hini ho covessour, hag hini ar zent hag an elez o pezo an heur vad da veuli da virviken er barados trugarez eb muzul ho Toue. *Misericordias Domini in œternum cantabo.*

Ian ar Gervrugen, *Persoun.*

Engaan Kergidu.

Runveuzit e parrez Ploumagoar.

Edomp o vont ebiou Sante Kroaz — *e gallek Sainte Croix* — pa en em gavaz ganeomp, var an hent, eun den oajet a hanter kant vloaz, pe var dro, kam ha tort he fri, hag el lagad luch en he benn. Sellet a rea a gorn ouzomp. Dioc'h an ear ac'hanomp marteze ec'h anavezaz n'oamp ket euz ar vro, rak dont a reaz d'hor c'haout hag e lavaraz deomp :

— Me gaf d'in, goazed, n'oc'h ket euz ar vro, ha marteze emaoc'h en enclask euz a unan bennag. Mar kirit, lavaret d'in petra glaskit, me her lavaro d'eoc'h, da viana mar gellan.

— N'omp ket tre euz ar vro, evit guir, eme-ve dez-han; evelato n'omp ket kollet divar hon hent. Mez evel n'omp ket euz ar re binvidika, n'hor beuz ket kredet mont e kear, hag ez eomp da glask lojeiz var ar meaz. Aman d'an neac'h, d'ar zao-heol, e kaf d'in ez euz eun ti hag a c'helfe hor loja evit eun nosvez.

— Aze d'an neac'h eman Runveuzit, eun ti euz ar re vella, tud euz ar re galoneka. Me a ia d'hoc'h ambrouk beteg eno, mar kirit, rak en em goll a rafac'h marteze dre ar guenojennou.

— Bennoz Doue deoc'h. Vad a rafac'h d'eomp, rak va c'hamarad Per Kemener aman a zo skuiz dija he dreid o vale, ha n'en deuz ket a c'hoant da ober tro.

— Eo, me a ia a galoun vad da zizkouez an hent d'eoc'h, hag abarz eur c'hard-heur aman emaomp e Runveuzit.

Ar c'homzou-man a roaz nerz d'am c'hamarad Per, ha bale a rejomp varlerc'h al luch.

A benn m'hor boa great eun daou pe dri c'hant pas, hon ambrouger, en eur denna eur chapeled euz he c'hodel, a lavaraz deomp :

— C'houi oc'h euz an ear da veza daou zen mad ; abalamour da ze n'em euz ket a aoun o lavaret va japeled dirazoc'h. Aziagent hel lavaren bemdez e chapel menec'h Sante Kroaz, mez akaoue m'eo kasset ar venec'h kuit gant an dispac'herien, hel lavaran, en eur vont hag en eur zont dre an hentchou, ep beza guelet gant den. N'ho pezo nemed dont var va lerc'h, me a ielo araok en eur bedi ar Verc'hez Vari.

— Hag hen, en hor raok en eur zibuna he japeled, mez me her guele o sellet a gorn var he lerc'h.

— Ac'hanta, Ian Bennors, eme Ber, ha ne ket eun dro vrao houman d'eomp, caout azindan hon dourn, evel pa ve digaset d'eomp gant Doue, eur C'hristen mad evit hor c'has da di tud kerkouls hag hen ?

— Tao, Per, rak n'em euz ket a fizianz en den-man. Cam ha tort eo he fri, hag, eleac'h beza a galoun gant he japeled, n'her guelez ket o trei varzu ennomp he lagad luch ? Me her lavar did, bezomp var evez.

Ne zalejonp ket d'en em gaout e Runveuzit, rak ne gredan ket e ve, kement ha ma'm euz sonch, ouc'h penn eur c'hard-heur bale etre Sante Kroaz ha Runveuzit.

Kerkent ha ma ouemp en em gavet, hon ambrouger a ieaz er penn araok en ti, hag a lavaraz d'ar mestr.

Setu aman, Jan-Mari, daou zen estren, doareed mad, hag o deuz c'hoant da gaout lojeiz diganeoc'h evit eun nosvez.

Jan-Mari a ioa eun den hag a ioa var he dri ugent vloaz. Guenn oa he benn, ledan he dal, lem he lagad. Eur zell a reaz ouzomp hag en doa an ear da lavaret deomp : Diouallit ma kirit; mar d'oc'h digaset aman gant Doue o pezo digemer mad, mez mar d'oc'h digaset gand an Droug-Spered, aman ne vezo truez ebed ouzoc'h.

Goude beza furchet er c'his-se, dre he daol lagad, beteg goueled hor c'haloun, e lavaraz d'eomp :

— Ni zo debret hor c'hoan ; azezit da c'hedal ma vezo fichet d'eoc'h eun tam benag da zibri.

Hag en eur zistrei ouc'h hon ambrouger :

— Evidoc'houi a c'hell mont d'ar gear, rak ni a zo skuiz gant hol labour, ha kerkent ha ma o devezo an daou zen-man debret ho zam, ni a ia d'hor guele.

Ar c'homzou-man a oue lavaret gant eun ear ker rok ha ker seac'h, ma lakea ien hor c'haloun.

Jan-Mari en doa tri mab ha diou verc'h. An tri mab a ioa azezet e kichen ho zad, unan en eun tu ha daou en tu all : Ha diraz-ho, en tu all d'an aoled, edo an diou verc'h. Hini anez-ho ne lavare ger.

— Louiza, eme Jan-Mari d'ar gossa euz he verc'hed, tom eur banne zouben d'an daou zen-man.

Ar zouben ne oue ket pell o tomma, a drugare Doue, rak evel aoun hon doa hon daou, Per ha me, dirak taol lagad lem Jan-Mari.

Goude hor banne zouben, n'oa ket euz eur ar re vella, hen anzao a rankan, e oue kinniget d'eomp bep a dam bara zeac'h. Kemeret a rejomp, rag digor oa hor c'haloun, an hent en doa divouedet ac'hanomp,

Kerkent ha m'hor boa lounket ar c'hinaouad diveza. Jan-Mari a lavaraz d'eomp:

— Va c'hlevet oc'h euz o lavaret d'hoc'h ambrouger omp, va bugale ha me, skuiz gand hol labour : C'houi

oc'h unan oc'h euz an ear da veza skuiz ive, kouls eo d'eomp-ta mont da gousket. N'oun ket evit rei gueleou d'eoc'h rak karget int oll ganeomp hon unan. Er c'hraou e rankot mont da loja ; kolo fresk avad a vezo dindan-noc'h.

Runveuzit a zo eun ti hir. Ekreiz ez euz eur pignoun a ia beteg ar zolier, hag a zisparti an ti annez dioc'h ar marchosi ; el leac'h ma ouemp kasset da loja var ar c'holo.

Goude beza diskouezet d'eomp hor c'hlud, Jan-Mari a zerraz varnomp dor ar c'hraou, var alc'houez, hag a ieaz he unan de vele mechanz.

Setu Per ha me hon daou hon unan, gant eur guchen golo evit guele, skuiz hor c'horf evit guir, mez hanter leun ebken hor c'horf.

— Ac'hanta, Ian Bennors, eme Ber d'in-me, me gred emaomp guelloc'h aman var ar c'holo, eget var eur c'hole'hed, en eun ti benag e kear ?

Per, evit lavaret se, n'oa ket a zrouk enn-han : n'en doa ken c'hoant nemed da dremen eun tam amzer en eur c'hoapaat.

— Da viana, Per, eme-ve, aman ne dapimp ket a c'hoenn.

— Nan, mez moui, pe gelien-vors, divar ar c'hezek, ne lavaran ket avad.

— N'ez pezo nemed skrabat eun tam hag e nijint kuit.

— Du-man ez euz eur c'hi hanvet Korsako, hag o oar ober brao kenan he vele, e mesk ar c'holo ; ma karjen beza eat d'ar skol gant-han, n'oan ket bet ken nec'het ha ma'z oun breman.

— Na petra a laka ac'hanot da veza ken nec'het-se ?

— Petra ? Lavaret a ran d'eoc'h; ar c'hi a zuman a oar ober he vele brao tre, e mesk ar c'holo, ha me ne ouzoun ket.

— Setu aze peadra da goll ar penn, evit guir ! N'ec'h euz nemed ober eun toullik aze, e creiz ar c'holo ; me a raio eun all en da gichen ; goudeze e chachimp eur guchen all a golo varnomp hag e kouskimp c'houek ac'han da varc'hoaz vintin.

— Diviska hon dillad a rankimp da ober ive ne ket-ta, Ian ?

— Assa, Per, ro peoc'h : diviska hon dillad evit mont etouez ar c'holo !

— Mad, pa oan bian e Kervern, va mam a lavare d'in : Divisk atao da zillad, Perik, var ar bank, araok mont en da vele, gant aoun da louza al linseriou. Daoust ha breman, pa'z oun braz, ne dlean ket ober ar memez tra ?

— Ia mez aman n'euz linser ebed evelse.

— Ah ! n'euz linser ebed en hor guele ! Ar re man a zo gueleou egiz Treger neuze-ta, Ian.

— Ehan da farsal, Per, ha kaozeomp da vad. Petra zonjez euz a Jan-Mari, an ozac'h, hag euz he vugale ?

— Petra zonjan ? E feiz, netra vad ebed avad. Jan-Mari a zo seac'h ha rok an tam anez-han : He dri vab o deuz an ear da veza paotred stard, ha dispount rag ho skeud.

— Kaout a ra did e vent tud a Relijiou ?

— N'eller ket barn an dud dioc'h ar guel, mez, evit an digemer o deuz great d'eomp, n'eo ket euz ar re gaera.

— Nan, guir a leverez Gouscoude, pa zeller ouc'h Jan-Mari, n'eller ket miret da gaout eun ear a zen honest var-nez-han.

— Ia, mez henvella zo oc'h eun den honest eo eul laer.

— Guir a leverez adarre ; abalamour da ze eo guell d'eomp beza var evez. Da c'hour-gleze a zo ganhez, mechanz ?

Dom lan.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER.

Roum. — An eiz euz ar miz-man oa brao beza e palez ar Vatican. Ar pennou braz euz a gement Breuriez catholik a zo e Roum a ioa en em glevet da zont oll assamblez, en niver a vil, da rei d'ar Pab eun desteni nevez euz ho doujanz hag euz ho c'harantez evithan ha da c'houlen he vennoz var ho labourou. Prezidanted ar Breuriezou-ze, oll euz a Roum, a ioa oll mesk ha mesk ; scoaz ha scoaz gant an Noblanz hag ar Vourc'hizien edo an artizan hag ar micherour. Menoz an oll breuriezi ou-ze, eo grizienna doun ar vertuz e caloun an artizaned dre ar scridou mad a skignont bemdez en ho zouez.

Ar Pab en deuz resevet anezho gant carantez ha teneredigez eun tad evit he vugale. Evel ne ket c'hoaz stard var he zivesker abaoue he gaouad diveza, en deuz goulennet beza douget e mesk ar vizitourien en eur gador, roet d'ezhan a nevez zo gant Breuriez catholic Napl. Eun dudi oa he glevet o lavaret eur gerik da bephini.

Kement hini a ioa eno, o deuz bet an desteni ne gossa tam ar Pab, n'euz nemed he zizili hag a gossafe.

Goude beza resevet, eur vech diveza, bennoz Vikel Jezuz-Krist, pep hini en em dennaz laouen ha beuzet he zaoulagad e daelou a joa.

Kemper. — Ar Frer Agbert, rener ar Scol Normal e Kemper, zo bet anterret dimeurz diveza, da deir heur goude crez-deiz. Ar bobl tud deuet d'he anterramant, a ziscuez sclear an istim vraz en doa er vro.

An aotrou Astor, mear Kemper ; an aotrou Trevidy, prezidant an dribunal sivil ; an aotrou Bollore, conseiller jeneral ; hac an aotrou Blain, inspecteur, a zouge pevar c'horn ar gouel-caon.

Da dosta d'ar c'horf e teue da c'houde daou niz d'ar frer Agbert, scoaz ha scoaz gant an aotrou Kerbiriou, ômonier, hag ar frer Dagobert, biziter Frered ar Scoliou kristen. Neuze edo, da heul frered kemper, superiored oll frered an departamant hà calz all euz an departamanchou tostà. Ar frer Juminien, rener scol ar gommun e Brest, a ioa ivez. Ar pennou braz euz a Gear hag euz ar rejimand a zo e Kemper, a ioa ivez eun nebeut mad aneho var lerc'h ar c'horf.

An aotrou Jegou, vikel-vraz, accompagnunekeat gant eul loden euz ar jalounied ha beleien eleiz, en deuz great ar zao-gorf. Aotrou persoun Sant Corantin a zouge ar chap evit al *Libera*, hag en deuz canet ar pedennou diveza evit an anaoun, e guered Sant Loiz, etal bez ar Frer Agbert a lez var he lerc'h kement a galounou glac'haret.

Crozon. — Var a lennomp en eur gazeten euz a Gemper, eun eil lizer scrivet d'ar gazeten-ze a zislavar eur c'halz eur an traou brudet dija var gount beachour Pont-an-Dol, var hent Crozon d'ar Fret. Ne ket guir, evit doare, e ve bet ker onaz lakeat, ha ma zo bet lavaret. — Guell-a-ze !

Douarnenez. — Ar besketerez a c'hoari mad. Tost da aod ar Riz ez euz bet paket hirio, 14 a ebrel, eleiz a besked, hanvet *Sprats*, pe a dra da garga dec barriken ha tri-ugent;guerzet eul lur,daou lur hag hanter cant ar pez.

Tost da aod Trez-Malaouen ez euz bet ivez paket eun neubeut mad a vrizilli. Hirra e deuz pesketeat bag ebet eo pevar c'hant doussen, ha nebeuta o deuz pesketeat ar bagou all eo tri c'hant doussen.

An oll besked-se a zo bet lakeat ractal en hent houarn.

Pesketerez ar zardined a ia evel custum. Pevar ugent bag ne reont ken-micher er moument-man. Ar miller euz ar zardined a dal eiz, nao lur ha daou-ugent.

Poullaouen. — A eiz a viz ebrel ez euz bet tan-guall e ti Jan-Mari Goubil, o chom er Guilly, e Poullaouen epad ma edo e forest ar *Freau*.Eun amezeck, Job ar Guen, ar c'henta da velet an tan, en deuz galvet tud. Kement en deuz gellet da ober eo miret oc'h an tan da lammet gant al lojamanchou-all.

Ar c'holl zo istimet pemp cant varn'ugent. Goubil a zo assuret he diegez evit pevar mil cant lur,

Ne c'houzor penaoz e bet croget an tan; ne greder ket e ve bet lakeat gant den fall ebet.

Kemperle. — Frered Kemperle o deuz anterret, dimerc'her zo eiz dez. corf ar frer Cesari. Pemzec vloaz a ioa e rea scol e Kemperle. Maro eo d'an oad a bevarzec vloaz a tri-ugent.

— Eur glaouaer, hanvet Loison, o chom e Kemperle, en doa carget Morvan, he vevel, da vont gant eur c'harrad glaou da Voelan. Daouzec lur ha cant en doa guerzet he c'hlaou ; mez petra reaz goudeze ? Leuskel ar c'har hag ar c'hezek var an hent da vont eleac'h ma carjent, hag hen a gemeraz an teac'h gant an arc'hant. Morvan a zo crouffet.

Nevez. — Divar goust ar priejou Treguer, ez euz eat ar bemzec euz ar miz-man, seitec lur ha cant. Al laer zo paket. C'huezec vloaz en deuz. Dre ar prenestr en doa great he daol caer, hag en eur zivarc'ha an arbel.

Kernevel. — Ar c'huezek euz ar miz-man ez euz bet tan-guall e ti Laou Tanguy, labourer douar e Kernevel. Ti, granj, mobilier ha greun a zo devet; ha daouzec cant lur lojet en ti n'euz ditour ebet anezho. Ar c'holl zo istimet c'huec'h mil pemp cant lur; netra ne oa assuret.

Arzano. — Job ar Guen, oajet a 56 vloaz, zo eat, n'oar den peleac'h, abaoue an unnec euz ar miz-man ; he dud o deuz aoun na ve en em veuzet el *Laita*, en eur zizrei euz eur frico, e Moelan. Goude enclask, ne gaver tress ebet d'ezhan.

Brest. — Eur vaouez vezo, en em roet da gousket charz an tan, gant eur bugel etre he divrec'h, e deuz laosket croc epad he c'housk hag ar bugel coezet en tan zo bet anterret, dilun zo bet eiz dez.

Ar vam zo beac'h varnezhi. En disclao e man.

Conk-Leon. — (Dre an telegraf.) Abaoue an derc'hent deac'h, 19 euz ar miz, n'euz ket a gelou euz ar vag a ra an treiz-post etre Brest hag Eussa, hag a ioa eat en hent dissul. Aoun zo na ve collet adarre. Seiz den a ioa ebarz, lizeri ha calz marc'hadourez. Eur c'hi, ambarket gant an dud-se, a zo bet guelet en douar braz, a lavarer, a nevez zo.

Rosco. — Hervez eul lizer scrivet d'ar 17 a ebrel, ez euz c'hoaz clenved e costez Rosco ha Castel. C'huec'h miz zo e ren ar c'hlenved tom er vro ze. An oll ne varvont ket ganthan, mez pell braz o tont da vad en he c'houde e vezer.

E Rosco, abaoue ar bloaz nevez, ez euz bet calz muioc'h a anterramanchou eget a vadiziantou. Gant an nevez amzer, red eo caout fizianz, e teuio ivez ar iec'hed er vro.

Ar ruzel, er memez nosvez, zo en em gemeret oc'h dec crouadur ha tri ugent, etre pevar ha seiz vloaz. Antronoz, tregont euz ar memez ti-scol a ioa tizet d'ho zro ; divar gant hag eur bugel benag a zarempred an ti-scol, daouzec a veac'h o deuz gellet chom dispeg euz ar c'hlenved. Nebeut zo maro hag euruzamant n'euz hini clanv ebet anezho ken.

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz.	Segal.	Eiz.	Kerc'h.
Er Gualarn...	28 l. 72 s.	49 l. 33 s.	20 l. 44 s.	22 l. 53 s.
En Nord.....	28 84	49 28	19 78	19 52
Er Biz.....	29 08	20 44	20 62	20 03
Er C'huz-heol	27 64	18 83	19 18	21 35
En Douar braz.	27 42	18 28	19 40	20 34
Er Zao-heol..	28 66	19 52	20 33	20 97
Er C'hevret..	28 86	19 22	18 16	21 86
Er C'hrez-deiz	28 98	21 67	19 18	23 68
Er Mervent...	29 04	20 00	19 46	24 21

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 5 A VAE 1877. (3e Série N° 10.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOED evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 5 a vis Maë.

Mouez an Aotrou Doue !

Peoc'h ebet, eme ar Scritur, evit an dud impi. Non est pax impiis.

El leac'h n'euz ket a beoc'h ez euz trouz ; el leac'h zo trouz n'euz ket a emgleo ; el leac'h n'euz ket a emgleo ez euz brezel ; el leac'h zo brezel e man ar gurun, curun ar c'hanolliou ha pounnerroc'h curun c'hoaz : mouez Doue an armeou ; *vox Domini exercituum.*

Ar vouez-se, a rann ar c'hrenva guez e daou, a laka ar bed da orjella hag an dezerchou da scrijal, a glevomp dija o tregerni a uz hor penn. Ne ket ar vech kenta. Crozal e deuz great, n'euz ket pell c'hoaz var dachen vrezel Crimee. Eno ivez oa guez braz, tud gallouduz ; piou a nivero ar re e deuz discaret ? Piou a gounto ar zailladou guad a zistrempaz douaron al Lombardi, dindan birou an Hini a c'holo trouz ar mor gant he vouez. Skiltrussoc'h marteze c'hoaz e strake ar vouez-se e Sadowa, ha dreist-oll e Sedan, an devez ma laoske ar Franz hon Tad Santel ar Pab etre skilfou dragoun ar Revolusion.

Siouaz ! an dud a zo ancounac'hauz, ar rouanez evel ar boblou. Ne ket gouscoude faot da veza bet gourdrouzet euz a goler eur Roue brassoc'h evitho :

— Ni, vikel Jezuz-Krist, a zo hirio chadennet ; en han' Doue, torrit hor chadennou. Hor guir hag hon dever eo prezek comz Doue, hag ez euz c'hoant da stanka hor ginou ouzomp, da riva hon teod oc'h hor staon, da lakaat eur potail var hor muzellou. Piou bennag a zisprij ar Pab, a zisprij Doue. Rouanez euz an douar, selaouit hor peden ; crenit araog ar Roc'h a dor ho fenn oc'h kement hini a zaill ganthi. Dalc'hit sonj n'euz ket a beoc'h evit ar vugale ne garont ket ho zad. — Setu petra lavare hon Tad Santel ar Pab, a nevez zo.

Ah ! ma carje Rouanez an douar beza selaouet ar goulen, ar beden, ar c'hri-ze, marteze an devez hirio ne vije ket ker berr varnez-ho.

Ar Franz ne oar mui pe du trei ; Bro-Zaoz, beteg gout, e deuz listri a bep tu ha canolliou prest da ober tan pa garor ; ar Prus a roll an oll dindan an armou ; an Aotrich a scrab kern he fenn ; an Itali a zo en he angouni, mar sonjomp mad ; ar Beljik re dost d'ar Pruss a lavar : ora pro nobis ; Ar Russi hag an Turki a zo chach-bleo etrezho ; eur chach-bleo scrijuz. Cloc'h an alarm en deuz dija sounet. Eno e vo pennou disvlevet ; eno e vo corfou draillet ha guazied digoret; eno e redo guad meur a vil den : ha clevet oc'h euz-hu biscoaz hano euz eun emgann a vije ennhan eur million a enep eur milion. Nag a gurun a vo eno !

Ha perag kement-se ?

Ni hel lavaro deoc'h. Eun den hag unan hebken a elle kenderc'hel ar peoc'h eno evel el leac'h all, hag an den-ze eo ar Pab. Mez allaz ! ar Pab a zo hirio en ereou ; great zo scouarn vouzar d'he gomzou ; he huanadou zoken a vije caret da vouga e toul he c'houzoug.

Setu perag, setu perag ez euz hirio brezel ; *non est pax impiis.* N'euz ket a beoc'h evit ar re a zisprij ho zad. Brezel er Zao-heol, ha brezel credabl er C'huz-heol. Perag ? Abalamour an oll boblou, er C'huz-heol coulz hag er Zao-heol a stank ho diou-scouarn evit miret da glevet clemmou ar Pab ; abalamour an oll nationou, p'eguir e lezont ober, en em laka var ar memez renk gant an hini a brenn he c'hinou d'ar Pab. Ar memez rebech a goez varnezho oll ; an oll a dle eta amanti. E peleac'h e man hirio ar rouantelez ne ador ket al leue aour a adore guechall ar bobl a Izrael. E peleac'h e man hirio ar rouantelez ne vlasfemmer ket ennhan e fass an Env hag an douar, Roue ar Rouanez ha vikel an Doue teir guech santel !!!

Ancounac'heat oc'h euz eta, boblou impi, n'euz ket a beoc'h evit ar vugale a zilez ho zad er boan hag en anken. Ancounac'heat oc'h euz eta eo Doue a zilezit pa zilezit ar Pab, eo hen a zisprijit pa zisprijit he vikel. Mad ! hirio Doue e unan en em garg da respount

evit he vikel : Mouez ar Pab a c'hellit da vouga, mez mouez Doue, n'he mougoc'h ket ; lakit an douar da grena gant strounz an tennou canol: spountit ar pesked euz ar mor gant trouz ar poultr, mouez an Aotrou Doue a c'holoio ar freuz a reoc'h dre ar bed. Lakiit doun en ho spered, eo hen e unan a lakai an tan var ar poultr euz oc'h armou, evit ma teuot d'en em zrailla guelloc'h a ze, ha ma coezo pounnerroc'h a ze varnoc'h justiz an Doue a zisprijit. Gant rouanez evel zo breman n'euz ken da c'hedal nemed ar Vrezel : *non est pax impiis.*

Mik an Dourdu.

Eur varvailladen oc'h sclerijen ar goulou roussin.

Dalc'h' ta, Loiz, me gav d'in ez a brao ganez ; lavar d'eomp eun dra benag c'hoaz.

— Setu petra c'hoarvez gant an darn vuia euz ar Fransisien. Mez etretant ar fripouned, goude beza lakeat da lugerni dirag ho daoulagad countel ar c'hillotin, ha beza dre-ze miret outho da dostaat oc'h ar voterez, a frott ho daouarn en eur lavaret : Tud disseblant, tud diboell, pennou avel, c'houi zonj d'eoc'h e vezoc'h lezet trankilik var ho torchen da zrebi pouloudik pe da zuna askellou ier? Oh ! tud diskiant, great evit ar sclavach, setu o peuz hor lezet da vont er c'hovel ; ne gollimp ket hon amzer ; chadennou a raimp d'eoc'h, chadennou dioc'h ho toare, evel zo dleet da dud heb caloun ha ker glapez hag ar chatal mud.

Eur vech chadennet, da lavaret eo lakeat lezennou d'ho coliera ni lavaro d'eoc'h : roit d'eomp breman oc'h alc'huez ; roit d'eomp ho ialc'h ; e peleac'h e man ho creg? Roit-hi aman, d'an nation e vezo ; pet bugel oc'h euz? — Daouzec — Bon ! d'an nation da zevel.

— E feiz, Loiz, eme Ber, setu aze traou da goumpren ! ha petra lavaraz da goumper?

— Netra nemed mont cuit, tenval he benn evel diadren eur boutec rouz. Daoust, aotrou, ha ne ve ket ar spount a zo araog ren an dud-se, a zo caoz ma temez ken nebeut a dud, ma reketer, eur vech demezet, caout nebeut a vugale, paotred ispisial ; ma caver guelloc'h caout eur bennerez da c'hoariellat ganthi, epad ma vez bihan, da orni evel eun aoter pa vez braz, da gaout en he gichen pa vezor koz ha ken aliez ha ma vezor clanv?

— Ia, Loiz ; hag aoun ivez na iaffe ar vugale da zifen ar vro, pe da zervicha Doue, er velegiac'h pe er c'houenchou. Guechall e veze cavet plass d'ar vugale, daoust ped e vijent ; martoloded, soudarded, beleien, leanezed ; plass d'an oll ; dour, douar, ti, heol d'an oll ha boued ken a voant evel jeanted. Breman pa'z a daou zen iaouank da di kear ha d'an iliz da eureuji e lavarfet guelet eur manac'h hag eul leanez o vont da ober veu a virjinite, pe da vihana da brometti da Zoue ne lakint nemed unan hebken er baradoz.

— Petra, aotrou, c'houi a zonj d'eoc'h ez aio d'ar baradoz ar priejou o deuz aoun da lodenna re ho danvez?

— Oh ne ! pa'z e guir ez eont a enep al lezen naturel great gant Doue er barados terrestr, hag enep sacramant ar briadelez great gant mab Doue pa'z e deuet var an douar. Leac'h zoken zo da gaout aoun na iaffe ar bugel e unan da goll, rag ar guad a red en he ouazied a zo guad kindirvi d'an diaoul.

— Pe seurt malheur a erruo gant ar Franz ma kendalc'h er zotoniach-se?

— Ne ket diez gouzout. N'euz ket pell e prezegen en eur barrez a zo ennhi c'hueac'h cant den ; hogen er bloaz tremenet n'oa bet nemed eur vadiziant. Petra'm euz me great nemed discleria, a bouez penn, euz ar gador, hag an iliz a ioa bour gant an dianvezidi : Hon enebourien, emeve, a zo tud diskiant o tont d'en em gemeret ouzomp. Perag ne c'hortozont-hi ket eun ugent vloaz. Neuze ne gavint e Franz nemed lazteziou tud, tamouigou dreberien confitur, ha c'hoaz nebeudik, nebeudik anezho ; tud iaouank peultriner, a veac'h nerz d'ezho da vont d'an dour a vuez. Ia, emeve, eur barrez evel houman, ne ro ar vuez nemed da eur bugel er bloaz, a zo en he angouni. A benn ugent vloaz aman ped den iaouank a vezo da zifen ar vugale, ar merc'hed, an dud coz, ar guerejou, aoter ar barrez-man? Eleac'h hon enebourien a zo leun ho ziez a vugale, peziou pennou outho, divergl ho dent ha dillad groz en ho c'herc'hen. Ar re-ze ne ket croc'hen paper a zo var ho izili na dillad sejz en dro d'ho memprou.

Ne ket estoun e roffe Doue douar ha madou ar bedman d'ar seurt tud-se, rag ne d-eont ket da vihana a enep al lezen genta great gant Doue e coumansamant ar bed evit caout compagnunez er baradoz. Mez allaz ! ne ket er baradoz e sonjer ; ar muia plijadur hag an nebeuta poan, setu petra glasker herio.

— Ha petra lavarent goude?

E feiz em boa digousket meur a bini dioc'h ar barrisioniz, a vele pelloc'h edont varnez coll ar Franz ha coeza o unan en ifern, goude beza tremenet ho buez o sevel eun ailloun pe oc'h orni eur goz liboustren, nul e peb giz, nemed da goll eneou, ha d'en em zaoni e unan gantho ha gant he zud. Mez breman eo mall d'in ho cuitaat, va mignouned. Kendalc'hit ato c'houi da vihana da veza a unan gant Doue. A bouez kement-se e cavoc'h eun diveraden bennag a joa bur e creiz poaniou ar vuez, hag er barados ho pezo ho tigoll goude beza caret ar relijion hag ho pro evel ma'z e dleet. Kenavo.

Fillor Introun-Varia Gallot.

Ar ouall-scouer.

II. *Rei a rear oualt-scouer dre oberou.*

Oc'h ober eun dra bennag goestl da veza evit an nessa eun abek, eun digarez da bec'hi. An den a zo douget da ober ar pez a vel gant ar re-all. Eur c'hrouadur a zo douget da ober evel ma ra he dad hag he vam, hag ar re-man zoken a zo evel Doueou evithan, da

eun oad zo. Nag a scoueriou fall en tiegeziou, dre ar c'hoariou fall a veler ennho, dre ar mezventiou, dre ar gassoni, dre ar goler hag ar malloziou ! Nag a scoueriou fall er barrez dre al labourou da zul, dre an tennadegou, ar gourinadegou, an dansou, a bella an dud deuz an iliz, da zul ha da c'houel ! Nag a scoueriou fall dre an ebatou, ar festou noz, ar festou leur-nevez, an tennadegou-lin, ar frikerez bolc'h, an ambludadegou guiniz-du, ne glever ennho nemed scrintellerez ha taoliou teod bilimussoc'h eget glaouren an toussegi ! Nag a scoueriou fall en eur barrez, dre ar charreadegou hag ar marradegou, galvet deveziou braz ! Nag a scoueriou fall, abalamour d'an daremprederez etre an dud iaouank, en hostaleriou hag er c'hougnou distro, hag abalamour d'an nosveillou, d'ar c'hoariou cartou, dreist-oll d'ar zadorn da noz pa jommer re zivezat da vont d'ar guele, evit caout, pe da vihana evit clevet an oferen an tronoz, evel m'eo red, heb pec'hi calz ! Nag a scoueriou fall dre ar voazamant da zigass ar c'hezek da houarna da zul ha da c'houel berz, ha da glask sorserien vardro an dud hag al loened clanv, ha da vont er meaz euz an iliz, pa bigo ar belek er gador brezek ! An dud-man a ra goab a Zoue ; mez a reont d'ho beleien ; ober a reont dizhenor ho farrez. Ar re a jom er porched ne reont ket vell hag a dle derc'hel sonj n'en deuz an ifern porched ebet !

III. *Rei a rear ouall scouer, dre omission pe vankamanchou.*

Evelse, heb lavaret comz ebet, e coezer er pec'hedman. Setu perag an tadou hag ar mammou, o tremen heb lavaret ho fedennou d'ho bugale, heb rei d'ezho eun deskadurez kristen, heb ober d'ezho mont d'an offissou ha da govez, a ro ouall-scouer, coulz hag ar vistri a lez ho zervicherien da veva en ho roll, heb ho difazia nag ho gourdrouz. Ouspen, ar gragez a ia da zul da velet ho c'hoummerezed, hag a vank, dre'no, d'an oferen ; ar viaderien, ar nezerezed, a ra da zul ho rentadegou neud pe lien, a ro ivez ouall-scouer, o chom en doare-ze, heb santifia devez ar zul.

An traou-man oll a zoug an nessa da bec'hi, a zo evithan eun abek a bec'hed ; *prœbens occasionen ruinœ spiritualis,* eme ar memez sant Thomaz.

Beza zo gouscoude tud a nebeut a spered pe a skiant hag a gemer evit drouk ar pez ne d'eo ket. Setu aman penaoz e tleer en em gemer gant an henvelep tud : Mar gueler e teuio an nessa d'en em feuki, da gaout fall eun dra ha n'eo ket eun droug, eo red mad en em viret d'hen ober, e kement ha ma c'heller. Evit an traou mad, n'euz gourc'hemen ebet d'ho ober, ma tleont ouall-scoueria an nessa, e ve guelloc'h gedal eur c'houlz benag all evit ober anezho. Evit an traou avad, a zo merket e lezen Doue hag an iliz, hag e tlefent ouall-scoueria an nessa, e vo red mad ober anezho. Beza zo lod all hag a vez ouall-scoueriet var digarez kement tra zo ; arabat eo crena araog an dud droug-se. Henvel int ouz ar Farizianed, a gave bepret fall comzou hag oberou hor Zalver e unan, pa edo var an douar. Gouscoude, mar geller appel, e ve mad hen ober, dre garantez evit an nessa, evit miret na vezo pec'het a henep Doue.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Ian ar Gervrugen.

Apparision ar Verc'hez e Pont-Meen er bloavez 1871.

Piou en deuz ancounac'heat an drubuill euz ar vrezel diveza. Nag a geriou, nag a vroiou brao ha pinvidik euz ar Franz a zo bet bresset, flastret gant ar Brussianed ! Nag a dud zo marvet er c'hombajou ha muioc'h c'hoaz dre an naounegez, an dienez a bep tra ! Justiz Doue a skoe var hor bro.

Breiz e deuz ivez roet he zoudarded, ha calz anezho siouaz ! n'int ket dizroet. Plijet gant Doue e vent bet digollet da veza roet ho buez evit ho bro hag ho relijion ! Mez hon douar hag hon tiegeziou zo bet espernet. Da biou omp dleour a gement-se ? An histor-man hen desko sclear da bep-hini ; da vadelez ar Verc'hez gloriuz Vari evidomp, da garantez hor Mam euz an env.

Pont-Meen zo eur bourkig bihan euz ar *Maine*, e bordig Breiz. Meur a hini euz a vobilized ar Finister, bet e Conli, zo bet tost da Bont-Meen; rag ne man nemed dec leo diouz *Vitre*, ha peder leo diouz *Fougeres*, var dro pemzec leo en tu all da Roazoun.

Tud ar barrez-se a zo kristenien stard er Feiz. Ar vugale zo kelennet mad, leun a zoujanz evit Doue hag evit ho c'herent. Teir zeur a ra scol d'ar baotred ha d'ar paotrezed. E creiz ar bourg ez euz eun ti ha n'en deuz ket a zoare ouall goz, da veza ma lenner var mantel ar siminal, braz meurbed, ar c'hantved 1598.

En ti-ze e man o chom ar famill Barbedett : an tad, ar vam ha tri mab. An eil c'hossa euz ar re-man, hanvet Eujen, en deuz daouzec vloaz ; ar iaouanka, Jopik, en deuz dec ; ar c'hossa, soudard mobil, zo en arme; abaoue an dri var'nugent a viz guengolo, n'euz kelou ebet anezhan. Ar c'houlz guassa euz ar vrezel zo : bez em aomp er 17 a viz genver 1871.

Ar Brussianed, lod anezho en dro da Bariz, lod er c'hevred, e costez Lyon, a dostea lod all anezho ouz kear Laval, ne man nemed teir leo diouz Breiz. An douar a ioa goloet a erc'h.

(*Kement a zo merket aman, ha varlerc'h var an Apparision, a so tennet penn da benn euz ar scrid great e gallek gant an Aotrou Richard, hag a zoug aotre Eskob Laval.*)

Setu aman penaoz tud Barbedett a dremenaz an devez-se. An tad, hervez he gustum, a deuaz da c'huec'h heur, da zihuna he zaou vab, a gouske er c'hranj. Goude beza roet ho c'haloun da Zoue, en em lakejont da bilat lann d'ho c'hezek, evel a vez great er vro-man.

Goude e teujont d'an ti, hag e leverjont ho daou, a vouez uhel, ar chapeled evit ho breur soudard, ha var lerc'h dijunï ez ejont d'an iliz, da zervicha

an oferen ; dija o doa lavaret ho fedennou ha great hent ar groaz. Nebeut a zevez o deuz manket da ober kement all abaoue ma voa coummanset ar vrezel.

Goude an oferen e chomjont ho daou er pedennou publik a veze lavaret bemdez en iliz, evit ar zoudarded, hag erfin ez ejont d'ar scol.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

O. F.

Cantik d'ar Verc'hez :

Var don Intaon al lochenn.

O Guerc'hez Vari, va mam ger,
Ehan d'ho caret na riñ biken :
Rag c'houi zo ker mad em c'henver,
Ma venn guall fallacr, ma n'ho carfen.
E peleac'h e venn-me brema,
Ma n'o pije, ha ken aliez,
Miret oc'h Doue da'm barna,
Ha da'm skei en he vuhanegez ?

Diskan

O Guerc'hez Vari, va mam ger,
Ehan d'ho caret na rin biken :
Rag c'houi zo ker mad em c'henver
Ma venn guall fallacr, ma n'ho carfen

Ia; ped ha ped guech, siouaz !
Ne d-on ket deut, dre va fec'hejou,
Dre va fec'hejou meurbed braz,
Da skuiza madelez va Aotrou !
Mez pa zave he zorn pounner
A zioc'h va fenn evit va flastra,
C'houi zirede, ô mam dener,
A lam d'he vrec'h evit he harza.

C'houi bed, a vouel, hag ho taelou
A ro d'ho peden eun nerz nevez ;
Touch a rit calon an Aotrou ;
Mouget oc'h euz he vuhanegez ;
Va espern a ra eur vech c'hoaz.
Hag o selaou monez he drugarez,
Jezuz a ziskuez d'in he groaz,
Hag en he harz ar gador govez.

Spontet hag ivez glac'haret,
Da glask va c'honfessour me vale.
Hag hen, o veza va c'hlevet,
Va absolv gant joa a berz Doue.
Ha setu me c'hoaz ken seder,
Mil bennoz d'eoc'h, ô mam benniget,
Da henvel Doue va zad ker,
Ha da gredi on gant-han caret.

Setu me c'hoaz var zu an Ee
Da zevel va daoulagad joaüz,
Ha da esperout adarre
Beza, eun deiz, en-han euruz.
Ia, mar d-an d'ar baradoz
Da velet Doue ha d'ho kuelet,
E c'hallin pedi va bennoz
Gan-eoc'h, ô va mam muia-caret !

An Ermit, (a'Hervé)

Emgann Kergidu.

Runveuzit e parrez Ploumogoar.

— Ia, ia, bag aoun am euz da rankout lakaat anezhan e labour araog varc'hoaz vintin.

— Ganen-me e man va hini ivez ; dalc'homp crog peb hini en he hini evit beza e taill da skei, ma ve red.

— N'ho pezet ket a aoun, Ian Bennorz, ne ket Per Gemener eo a greno he zourn.

— Da gredi a ran, Per, rag da anaout a ran, Breman leveromp hor pedennou evel ma'z eo red da bep kristen mad hen ober.

— Ia, coulz eo d'eomp, rag scournet eo dija va divesker a zindannon.

Ha ni hon daou, Per Gemener ha me, d'an daoulin da lavaret hor pedennou, evel ma her grear, bep noz ha bep mintin, en oll diéz a vro Leon.

Goude ma oa echu ganeomp hor pedennou, Per a lavaraz d'in :

— Ian, ha n'oc'h euz ket guelet eun tam sclerijen o para varnomp,epad m'edomp o lavaret hor pedennou ?

— Eo, emeve-ve ; me am euz guelet ivez eun dra bennag.

Daouste hag erru e ved varnomp. Gouscoude n'em euz clevet trouz ebet. Ha te ?

— Na me, ken nebeut ; n'em euz guelet nemed evel eul luc'heden o tont euz ar zolier aze, o para eun tamik varnomp hag o vont kuit ker buhan all.

— Mad, pa ne glevomp trouz ebet, bezomp fizianz e Doue. En em asten var da guchen golo ha cousk ; me a jommo eur pennad dihun ; an disterra trouz a glevin,me da c'halvo.

Per ne zaleaz ket da gousket c'huek. Hag a benn eur pennad goude, evel ne gleven trouz ebet, hag eun tam ivez gounezet gant scuizder ar bale, ec'h en em daoliz etouez ar c'holo hag en em roiz da gousket.

Tenval oa c'hoaz ar c'hraou pa ouemp dihunet gant guigour an alc'huez e potaill an or; mez, kerkent ha ma oue digoret, e veljomp oa deiz braz hag or boa great hor c'housk mintin. Ne oamp evit guelet netra araok, rag an or hag ar prenezier a ioa prennet cloz varnomp.

Kenta veljomp o tont er c'hraou oue Jan-Mari, mez Jan-Mari dishenvel dioc'h ma voa en abardaez diaraok. Dont a reaz varzu ennomp en eur c'hoarzin hag en eur c'hervel ac'hanomp.

— Ac'hanta, ouazed, emez-han, e fessoun e carer ober ar c'housk mintin e costez bro Leon ?

— Avechou dre'no, coulz ha dre aman, mechanz, emeve, e carer chom er guele, pa vezer scuiz. Evidomp-ni a zo chommet er mintin-man en hor guele, pe, pa livirin ar virionez, e mesk hor c'holo, abalamour ma o poa lakeat ac'hanomp en eur c'hraou ken du ha sac'h eur glaouaer.

— Guir an dra-ze, eme Jan-Mari, mez red oa. Hastit affo breman sevel ac'halesse, lavaret eun tam peden ha dont d'an ti.

Hag hen cuit, en eur lezel ac'hanomp hon daou hon unan. Ker buhan ha ma oa eat cuit, Per a lavaraz d'in :

— Petra zonjit, Ian Bennorz, euz an den-ze ? Deac'h n'oa ket evit ober eur zell eün ouzomp, hag herio e c'hoarz ouzomp evel pa vijemp deuet da veza mignouned a galoun.

— Ne ouffen ket hel lavaret d'id, Per, rag ne ouzoun ket va unan.

— Daouste hag eun trubard e ve, bet epad an noz out hor guerza da Republicaned Guengamp, ha deuet da veza laouen breman, pa en deuz bet pae he drubarderez ?

— Ne gav ket d'in, rag Jan-Mari a zo eun den hag en deuz re a zoare vad. Eur goustianz eün a rank beza en he greiz, rag he c'hoarzadennou a ioa re galounek. An ear en doa da c'hoarzin da vad, ha, ma vije bet eun trubard, he goustianz e devije calz pe nebeut piket he galoun,da veza guerzet daou zen n'oar ket da anaout ha n'o deuz great droug ebet d'ezhan.

— Evidon-me ne ouzoun petra da goumpren : Red eo gedal ha beza var evez.

— Ar virionez a levefez, Per : bezomp var evez. Mar d-eo Jan-Mari eun trubard, araok crez-deiz em aomp e prizoun Guengamp. Ac'hano e vezo diez tec'het, me gred. Evelato, unan pe unan ac'hanomp, marteze hon daou, a ello caout he dro da vont cuit, heb lavaret kenavezo da zoudarded ar Republik. Mad eo d'eomp ivez 'ta ober diou loden euz an arc'hant a zo ganeomp. Tregont scoed a ioa roet d'eomp gant an aotrou Kerbalanek : eiz scoed on deuz dispignet ; setu e chom ganeomp daou scoed var'n-ugent, ar pez a ra unnec scoed da bep hini ac'hanomp. Del, setu aman da loden. Mar gellez kemeret an teac'h da unan, dalc'h sonj mad da vont da Vaner Sant-Ian-Kerdaniel, eun teir leo bennag ac'halenn. Eno, mar d-eman an aotrou er gear, e clevi ar pez en deuz c'hoant an aotrou Kerbalanek da c'houzout, ha, ma ne man ket er gear, e vezo lavaret d'id e peleac'h e man. Mont a ri betec ennhan, cousto pe gousto, ha clevet a ri gant-han ha gant ar vistri-all ar pez a ranko da ober hor mestr-ni, an aotrou Kerbalanek.

— Ho comzou, Ian, a zo ken hirvouduz ha clemmou an Anaoun.Leveromp hor pedennou zo guelloc'h d'eomp, ma'z aimp da velet penaoz e man an traou. Marteze, eleac'h mont d'ar prizoun da loja e-verr, e couskimp fenoz en eur guele plun, e maner Sant-Ian-Kerdaniel ; me ne garan ouela, nemed pa vez red.

Hag en eur lavaret ar c'homzou-ze, Per Gemener a ioa an dour en he zaoulagad. Hennez a ioa eun den a galoun, ar Per-ze !

— Ia, mad a leverez, Per, emeve ; ar beden a ra vad. Doue a deui d'hor sclerijenna, da rei nerz d'eomp.

Dom Lan.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

AR MAIZ.

Comzet or beuz dija euz an daloudegez en deuz ar maïz var ar fourrachou-all.

Evel braoiri zoken en deuz taloudegez. Ar raden ne boulz na guelloc'h, na buhannoc'h, ha gouscoude on euz guelet raden huel ha druz e parrez Guiscriff, etre Roudoualec hag ar bourg am euz hanvet ; raden hag o doa, da vihana, daouzec troatad huelded. Ar maïs, *ouenn jeant*, a zo terruploc'h c'hoaz.

An dud-chentilou, a dleffe hada maïz en ho jardinou, evit ho discuez d'ho merourien, ha rei d'ezho da c'hout,dre ho daoulagad,e ve mad d'ezho ober kement-all. Ar merour en deffe da c'hounit e kement-se, ha perc'hen ar verouri n'en deffe netra da goll. Ni gav d'eomp, er c'hountrol o deffe da c'hounit ha pa ne ve nemed ar blijadur da velet madou ar merour o creski.

Ar maïz ne c'houlen ket a zouar dibab : ar pounnerra gouscoude eo a ia guella d'ezhan. Druz evit druz ; douar druz, maïz druz. An douar maïz a c'houlen beza endounet. Blotta ma vez an douar,guelloc'h a ze e vez ar maïz.

Mont a ra ral varlerc'h ar zegal glaz, boued chatal, varlerc'h ar c'holza hag ar c'haol.

Evel m'on euz lavaret, seul-vell eo an douar, seul-vell eo an drevad. Kement-man a ziscuez ne ket enebour ar maïz d'an teil. Ar c'hossa teil hag an douar ar guella trempet eo ar guella. Pa ne vez ket a deïl da lakaat ganthan, e c'heller trempa gant traou-all, coulz pe vell, gant raz dreist-oll ha gant ludu ha guano zoken.

Daou c'hant lur guano,pemp cant lur raz ha kement-all a ludu gant eun hanter guiskad teil a dle trempa mad daou zevez arad evid ar maïz. Guell a ze d'an hini a c'hell trempa muioc'h. Eun drederen muioc'h a dremp dioc'h peb seurt, ne dalvezfe nemed muioc'h d'ar greun a daolor en douar. Ar maïz ne ket figuz ; ne glem morse gant re a dremp.

Ar mare da c'hounit ar maïz a zo pa ne vez mui da gaout aoun rag ar reo. Ar maïz guenn ha melen a zo ho foent eitre an dec hag ar bemzec a ebrel ; ar ouen caraga hag ar ouenn dent-kezek a c'heller da hada azalec ar c'henta a vae betec ar bemzec a viz gouere.

An hada divar nij, ne dal guennec evit ar maïz : ar maïz a c'houlen beza hadet a renk, a linen, ha kentoc'h gant an dourn eget gant an haderez. An haderez a ro eur c'holl a hanter cant dre gant var an had ; hadet gant an dourn ec'h esperner kement-se, heb counta ec'h hader anezho, er fessoun ze, ker rouez ha ker stank ha ma carer.

Ar maïz, evit beza hadet, egiz a fot, a dle beza eun troatad hanter etre peb renk, ha tri,pe pevar meutad etre peb greunen er renkou. Gant ar gount-se e vez dec mil gef ha pevar-ugent er memez devez arat.

Daou lur maïz jeant euz ar C'haraga a ro tri mil greunen ; rag-se eo dister tri ugent lur had dre zevez arad. Gant an haderez eo dister daou c'hement, ha gant an dourn, divar nij, pevar c'hement-se.

Ar maïz ne c'houlen ket beza gounezet ouzpenn daou veutad en douar, daou veutad hanter da hirra an oll. Guir eo, an douar a c'houarn kement-se. Mar d'eo blod an douar ha leiz gant an dra-ze, arabat e ve hen hada e dounder daou veutad hanter, eur meutad hanter a raffe neuze he affer.

Ar ouenn venn ha melen, a hader euz an dec d'ar bemzec a ebrel, eo a deu guella er vro man. Caletoc'h jnt oc'h an amzer. Seiz, eiz troatad eo ho huelded custum, er vro-man.

Evit an hada, e tigorer hantchou gant an alar, e verker, egiz ma lavarer, var dri veutad dounder; ma tremper gant guano pe gant raz eo mad ne vet ket an dremp da dosta d'ar greun, rag ho devi a raffe.

Ar maïz a ziouan custum an unnecved devez goude ma vez bet hadet. An ugentved devez e c'heller, eo mad zoken, freuza an douar gant an oged etre ar renkou. Al linen maiz a rank beza c'hoennet gant an dourn.

Pa vez erruet ar maïz da huelded eun troatad ha cart, e touarer anezhan evel ar patatez.

Kerkent ha ma toug fleur e c'heller he eosti; araog zoken, mar deuz dienez fourrach, evel ar melchen ruz.

Ez-c'hlaz, n'euz ket ezom d'he zrailla, d'he hacha d'an anevaled. Divezatoc'h eo guelloc'h hen hacha hag he veska gant boued all. Betec miz kerzu e c'heller caout evelse maïz glaz da rei d'al loened. Lakeat a vern, dre viskad en douar, da domma, al loened hen dreb c'hoaz gant muioc'h a blijadur.

Divar benn ar marvaillon da c'hoarzin.

Lod zo a gav d'ezho, eur c'hristen mad a dle beza tenval he benn, evel pa vije var ar vaz-scaon. Evit ar seurt tud-se eo pec'hed dirida an tal. Hervez ho faltazi, eur c'hristen a zoare a dleffe atao caout eur bod spern etre he zaoulagad hag he vleo. Eur gerik farsuz bennag var *Feiz-ha-Breiz* ho laka da gounnari.....

Assa! marteze n'em euz ket clevet, gant va diou-scouarn va unan, lavaret: Han! mar d'eo permetet, mont da lakaat var *Feiz-ha-Breiz* divar benn moc'h bihan, divar benn ar marc'hadour lunedou ha kement-zo! An dud a gavo da lavaret! An dud! va den mad, ha n'ho deuz-hi ket cavet da lavaret en hor Zalver, en he vella oberou? Hag e fell d'eoc'h e vefe *Feiz-ha-Breiz* direbech dirag an oll?...,

Alo! alo! ne ket eur fall, daoust d'al lavarou, dispaka eur mouz-c'hoarz, eur vechik an amzer. Eur gerik, e fin *Feiz-ha-Breiz* da vadinat, n'eo ket eur pec'hed, a gredan.

Pa oan bihanik; bihanik a lavaran, rag bihan aoualc'h oun c'hoaz, em bije, beb eur mare, eun tam poan-gov, evel an darn vuia marvad euz ar vugale all. Gant eun tam louzou prenved e vije buhan aoualc'h mouget ar guent.

Mez lounka al louzou prenved! hounnez a ioa eun abaden all. Ha d'ar mare-ze n'edo ket c'hoaz ar c'hiz euz an drajee munud-ze, ruz ha guen, eur guiskadik suer o cuzet al louzou fall-ze. Ho! nan, nan, nan; neuze e vije lakeat dioc'h an ampoezoun melen-ze en eur verennadig dour..... Penaoz, va Doue benniget, lounka!..... Ac'h!.. Va mam a lakea eur bordadik sucr pe vel out ar veren; Han! mabig-me, evit hennez! hennez zo madig.

Ma! da heul an tamig mel-ze, an tamig sucr-ze ez ea al louzou prenved oc'h traon; ha pare ar paotr.

Ma! eun tamig mel, eun tamik sucr en doare-ze a laka, a gav din-me lounka eassoc'h a ze, gant bugale vraz a zo, guirionezou eun tam startoc'h, a vez var *Feiz-ha-Breiz*, na ne vir ket outho da ober vad.

Eun Tortik.

Ar scrid-man digasset d'eomp gant eun den anavezet mad evit he spered lem hag eün a goundaon ac'hanomp da lavaret eur ger on unan.

Ne scrivomp nag evit plijout nag evit displijout. Ar virionez or beuz touet da lavaret; mad, m'ar plij; mad, ma ne blij. Mor bije bet aoun rag barnedigez an dud, n'or bije ket kemeret ar garg euz eur gazeten, ha reketi a reomp, no deffe ket brassoc'h pec'hed da vont da govez, ar re a gav abek e *Feiz-ha-Breiz*, eget ar re a gavint eno. Ni dou n'o devezo ket neuze a gorbel aliez!

Kement ha ma man ar biz var ar gouli, ouaskomp varn'ezhan. Eur farz evit creski niver ar re o deuz displijet dija.

Eun eiz miz benag zo, eun aotrou braz, faoutet he vleo e daou, baro oc'h he veg, a brijaz dont beteg ennomp hag a lavaraz d'eomp:

— Souezet oun, emezhan, e scriffac'h traou evel a rit: *Eur penn-oc'h o nijal, eur C'hernevod var he lerc'h.* (N° 13.1876).

— Penaoz, eme-ni, e c'hellit-hu caout abek er pez or beuz scrivet? Ar pez zo mad da ober ne ket eta mad da lavaret? Pemzec mil den, da nebeuta, o deuz guelet ober ar pez on euz scrivet; ha den n'en deuz cavet da lavaret. Selaouit, Aotrou, ni vel sclear, hep lunedou.

— A veac'h or boa lavaret hor ger ma clefe homp: Dao! dao! var an or. Eun aotrou all, eul labourer douar.

— Na braoa articl, emezhan, oc'h euz great aze, en eur henvel d'eomp an hini or beuz hanvet dija. Du-man ez euz bet c'hoarz divar goust an histor-ze, ken a reudemp var ar skinvier, hed ar gueleou.

Me dou d'eoc'h e ra kement-se vad d'eomp. Skuiz evel ma vezomp o labourat, hed an deiz, ni a gav grass ober eun abaden c'hoarzin pa vez echu hor poan.

—Dao! Dao! setu eun all:

— Salud, aotrou; eur gerig en eur dremen. Emezaoun c'hui zo leoniard, en doare ma rit goab euz a Gerneviz. Atao ar memez articl var an tapiz. Red eo anzao gouscoude n'oc'h euz lavaret nemed ar virionez, rag me va unan am euz guelet ar pez oc'h euz countet d'eomp.

— Ma on euz lavaret ar virionez, eme-ni, petra oc'h euz da zoroc'hat; ma tisplij d'eoc'h ar pez a scrivomp, en em gemerit oc'h ho kenvroïz.

Setu emaoc'h a ze tri: Ar c'henta ac'hanoc'h a lavar du, egile a lavar guenn; an trede ne lavar na guen na du; en em glevit etrezoc'h, mar gellit.

— D'eomp d'ar gear, a lavaraz ar c'henta deuet; ni a zo tri banezennec.

— Amzer oc'h euz, eme-ni; mez, mar plij ar gazeten d'eoc'h, dalc'hit-hi; ma ne blij ket, laoskit-hi; ha peoc'h d'eomp! Kenavo.

Torr-he-Benn.

KELEIER.

Roum. — Ar gazeten l'*Osservatore romano*, a gendalc'h da lavaret eo iac'h ar Pab. Poueza a ra zoken var ar poentse evit diankennia ar gatholiked var stad ar Pab, a zo clanv braz, hervez scrifanerien difeiz, en em blij o rei tersien d'ar gristenien vad.

Ar belerined, an dianvezidi a vez bemdez, a gantchou, o velet Pi IX, a c'hell rei an desteni a gement-se. Sclear eo d'an oll, e guirionez, ne c'helfe ket ar Pab ober digemer da gement all a dud, ma ne vije ket iac'h.

Hon Tad d'eomp oll kristenien a zo eta var he du. Meuleudi da Zoue! Ker seder eo ha ma c'hell beza, hag evel atao laouen e creiz he boaniou. An dud fall a ia en hegar, deffot na varv; deffot na c'hellont discar Doue divar he dron, kemeret he blass, ha caout he c'halloud. Oh! diotien ma'z int!

Sant-Briec. — Eul labourer, euz a gommun Treverec, en deuz lazet he c'hreg a daoliou boutou.

Houman o velet Julien Goaziou oc'h erruout mezodall er gear, ne c'hellaz ket miret da ober d'ezhan eur rebech bennag, ha droug en ozac'h, ken a fuc'he. Evel ne doa ket a c'hoant da gaout diou goan e tec'haz kuit, hag ez eaz da c'houlen digor digant unan euz he amezeien.

— En han' Doue, emezhi, digorit d'in: va goaz a zo counnaret enep d'in hag a zired var va lerc'h.

An amezogez, spountet oll o clevet anezhi, ne gredaz ket digeri he dor, ha neuze eo e tigoraz ar c'hoari vraz, var an hent, e creiz ar vrassa tenvalijen. Evithi gouscoude da veza hanter varo goude ar guiskad bazadou-ze, e c'hellaz en em dreina beteg he zi. Erruet eno, he fried he zaolaz var he fenn en oaled, divar bouez he bleo. Epad ma chommaz eno, d'en em zifretta gant ar maro, a zoug eun heur, hon ozac'h a ioa azezet ker brao ha tra var eur skabel, ken laouen ha ma vije bet oc'h ober eur c'horniad butun. Ne lavaran ken.

Soudan, e departamant al Loire-Inferieure. — E Soudan oa eur c'hilloc var beg an tour, eur c'hilloc calz re ourz, rag ne d-ea na ne deue. Croget oa ar mergl ennhan. Dija an toer en doa great an daou-farz euz he hent evit hen disken, pa goezaz e unan euz a 90 troatad huelded. Divar ar garidou e tiruillaz var an iliz, ha divar an iliz d'an douar. Eun tam oa meüret he izili goude kement a stokadou, mez he izili n'o doa na torr na gouli ebet.

Setu eun all, hanvet Chevalier, da c'hout hag eurussoc'h e vije evit he gamarad. Sevel a reaz betec ar groaz, mez he vreac'h ne dize ket betec ar c'hilloc, ha caer en doa poania, n'oa ket evit pignat huelloc'h. A greiz tout e reaz lam chouk ha benn var he c'hiz, hag e chommaz a zispill, divar bouez eun troad, oc'h beg an tour, he dreid da huela hag he benn da izela, var dro c'huec'h ugent troatad azioc'h an douar. Avel-vraz a ioa. Spountuz oa her guelet o luskellat er stad-se, rag ne c'helle ket dibrada he gorf-braz evit pega er gorden hen dalc'he divar bouez he droad.

Setu eun tredeoc en hent da veg an tour, evit sicour ar Chevalier, rag re druezuz oa leskel eun den da vervel er stad-se. Heman a zo he hano Per Pean. Tri c'hardheur e reaz he c'halloud evit dizevel he vignoun; netra ne reaz; disken a rankaz.

Setu ar pevare da veg an tour, Moreau. Heman a bignaz betec ar groaz, hag a stagaz outhi eur gorden, en doa dija lakeat tro ha tro, eur penn anezhi, da gorf-braz ar paourkeaz. Gant he gountel e trouc'haz an hini he zalc'he divar bouez he droad.

Pelloc'h ar paourkeaz en em gavaz var he dreid. Ractal, e ser ar gorden aioa en dro d'ezhan hag eur pole, e oue diskennet beo d'an douar, goude teir heur angouni e beg an tour.

Avechou ar c'hilleien a goust ker entent outho!

Pleyben. — An aotrou Postec, peinter iaouank, en deuz great, evit an exposition 77, eun daolen gaer: eur foar e Pleyben. Eun daolen gaer am euz lavaret p'eguir euz a eiz mil daolen n'euz resevet, evit ar guel kenta, nemed daou vil bennag, hag e man e renk an daou vilze: ez euz eta c'huec'h mil var he lerc'h.

— Tristoc'h kelou. An ugent euz ar miz tremenet, Job Goic, paotric daouzek vloaz, savet en tour da sini ar c'hleier evit eur vadiziant, a zo bet dibradet gant ar c'hloc'h braz ha taolet dreist ar garidou var an douar, euz a bemzec troatad ha tri-ugent uhelded. He benn zo bet flastret en eur goeza.

An oll a goumpreno glac'har he dud.

Conk-Leon. — Hervez kelou deuet euz a Gonk, ar c'hobar a rea an treiz-post euz a Vrest da Eussa a zo collet ha credabl ar re a ioa ambarket varn'ezhi. Setu ho hanoiou: Jan Marrec; August ar Braz; Jan Foenant; Yvon Abalan; Fanch Lannik; Jakez Kerneiz; pevar dad a famill, ho fevar pillaouerien euz ar Fouillez.

Pemp pennoc'h ha c'huec'h ugent a ioa ivez er vag, hag oll int collet.

Guimaec. — Jan-Mari Postic, oajet a eiz vloaz ha daou ugent, zo bet cavet maro e foz an hent visinal a ia euz a Lanmeur da Gerhier, beuzet en dour a ioa ennhi. Ne zouge merk mestaol ebet.

Enez-Vaz. — Jan-Batist-Eujen Robin, en deuz bet ar vetalen arc'hant euz an eil class, evit beza saveteet eur martolod a ioa o vont da veuzi, an naontec a viz c'huevrer 1877. Robin en deuz trizec vloaz.

Goaien. — Nouel-Mari Killivic, martolod, en deuz resevet eul lizer a veuleudi, evit beza ive saveteet eur bugel

o vont da veuzi e Goaien, an eiz var'n ugent a viz Genver 1877.

ARZANO. —Job ar Guen zo bet cavet he gorf er ster Laita, e Kerblin, an daou var'n ugent euz ar miz tremenet.

GUILLIGOMARC'H. — Perrin Strad, eur glaskerez he zam, hag hi naontec vloaz ha tri ugent a zo eat divar he c'houst ar zoum a zaou c'hant seiz lur. Ma vent eat da vihana gant paouroc'h evithi !

MONTROULEZ. — Er zizun dremenet, Yvonna Madec, en eur asten dillad da zec'hi e dianveaz he frenest, en trede astach a zo coezet var ar ru, blounset mez didor he izili.

GUINEVENTER.— Ar 17 a viz ebrel, intanvez an Hugen a zo bet devet he zi. Eur mab d'ezhi, o clask savetei an denved, zo bet glazet en he gein ha gouliet he vreach cleiz.

Coll an intanvez a ia da eiz cant lur ; hini mestr an ti da ugent lur var gant scoed. An dud keiz a zo breman er brassa dienez. Ar vam e deuz unnec vloaz ha tri ugent, ne d'eo mui evit gounit. Ar mab cossa, en deuz pevar grouadur, a zo devet he ostillou da galvesiat ; an eil a zo ouall devet ha ne c'hoar den peur e c'hello labourat.

Ar pez a zo eul laouenedigez da lavaret, eo Guinevenleriz a blij d'ezho ober aluzen.

KEMPER. — Ar redadek kezek e Kemper a vezo, evel custum, d'ar c'huezek ha d'ar zeitec a viz eost.

Eleac'h daou vil pemp cant lur a roet araoc evit ar primmou, Ministr al labourou douar a ro, er bla-man, tri mil daou c'hant lur.

D'AN AOTROU BOURHIS, PERSOUN
Barz Coatmin, anaoudek !

Pelerined eskopti Sant-Briek da Rom.

Nan, nan, n'en d-eo ket c'hoaz, m'hen lar gant levenez,
Var douar an Arvor n'eo ket maro ar feiz;
Eun niver braz a dud a zo c'hoaz en hon touez,
Oll bugale virion d'an Ilis ha da Vreiz.

Ar Breizad calounek, daoust d'ar c'hentelliou fall,
Daoust d'ar ouall-skoueriou, d'ar ouall-brezegennou,
Ar Breizad hirio, kercouls evel guechall,
A gar feiz he dud coz, a gerz var ho roudou.

Ia, Breiziz a gar c'hoaz ho lezen, va Doue !!!
Hoc'h hano ra tridal hor c'halounou mantret,
Jesuz, hor mestr santel, hor pastor, hor Roue ;
Pi nao, hor penn-sturier, brema ker glac'haret !!!

It eta, Eskop ker, kenvreudeur dudiuz,
Evit guelet Pi nao, ha goulen he vennoz,
Treuzit ar meneou, ar mor treazennuz ;
Diredit, bugale, e man ouz ho cortoz !!!

Perak ive, siouaz ! n'am euz-me diou askel,
Askellik ar pintik a gan var an derven ?
Bete Cador Sant Per, deuz va bro Breiz-Izel,
Var gein ar goumoullen me a nijfe laouen.

Diredit kenvroïz, diredit dibreder :
Evidoc'h ni bedo : hor mam ken aketuz,
Mari, oc'h embrougo ; he c'harantez tener
Ho tionallo en hent... Diredit eüruz !!

It, ha pokit da dreid hon Tad ankeniet ;
Kinnigit da Bi nao hor c'haloun, hor gouestlou,
Hon aluzen dister !!! Ra vezo frealzet !!...
Mibienn anaoudek, dizec'hit he zaelou !..

Hag, evit distana c'houervder he encreziou ;
Digassit dezhan sonj euz douar Breiz-Izel,
Euz ar ger-ze scrivet var haniell hon tadou :
« Kentoc'h eget beza treiz, mil ha mil guech mervel !!»

Livirit : En Arvor ar feiz a zo nerzuz :
Bete scuill d'euz ho guad ar berad diveza,
Breiziz var an dachen a stourm evit Jesuz ;
Savit, savit ho tourn evit ho benniga !!

R'o po ar respount-ma 'vit digoll d'ho komzou :
Me ho car, Bretouned, hag ho caro bepred ;
Bezit atao leal, o va bugaligou :
Va bennoz d'ho kerent, d'eoc'h, ha d'ho mignouned.

BARZ COATMIN.

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz,	Segal.	Eiz.	Kerc'h.
Er Gualarn...	29 l. 36 s.	19 l. 84 s.	20 l. 71 s.	22 l. 63 s.
En Nord	30 04	20 05	20 29	20 19
Er Biz	29 78	21 05	20 98	20 28
Er C'huz-heol.	28 00	18 84	19 25	21 68
En Douar-braz.	28 03	19 71	20 24	20 24
Er Zao-heol..	29 15	20 00	20 85	20 95
Er C'hevret ..	29 60	19 42	18 34	22 73
Er C'hrez-deiz	29 29	22 29	19 52	23 59
Er Mervent...	29 51	20 50	19 59	24 33
Cresk var ar zizun dremenet.	0 62	0 16	0, 37	0 03

KEMPER. — Marc'had a 28 an vis ebrel.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l 00 s	27 l 00 s
Segal.....	21 50	20 50
Eiz.....	19 00	19 50
Guiniz du.....	26 50	26 50
Kerc'h	20 00	20 50
Avalou douar.....	8 00	8 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 26 a vis ebrel.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l 13 s	28 l 13 s
Segal.....	21 25	19 80
Eiz.....	18 26	17 76
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	20 50	20 00
Avalou douar.....	8 50	9 50

CASTELLIN. — Marc'had ar 26 a vis ebrel.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	28 67 s	28 l 06 s
Segal.....	21 45	21 75
Eiz.....	19 50	19 00
Guiniz du.....	25 44	25 44
Kerc'h	19 50	19 50
Avalou douar.....	9 50	9 50

Perc'hen-Merour : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL,

DISSADORN 12 A VAE 1877. (3e SÉRIE N° 11.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOED evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou AR. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 12 a vis Maë.

Penaoz ez a an traou er Gambr.

Lenn or beuz great, en devesiou-man, gant laouenedigez, ez euz c'hoaz er Gambr tud, ha dreist-oll eun den a feiz. Henor d'ar re o deuz her c'hasset d'i. Poan aoualc'h zo bet oc'h he henvel, ha muioc'h marteze oc'h en digemeret er Gambr, evithan da veza bet ar vech kenta, calz muioc'h a vouezïou eget an hini a ioa enep d'ezhan. Er Gambr ez euz aoun, fessoun-zo, araog an dud a feiz ; ar pez a estoun ac'hanomp muioc'h c'hoaz eo e ve bet ranket corva kement, evit laokaat voti evit-han. An oll a zivin dija e fell d'eomp caozeal euz an aotrou de Mun, unan euz a Zeputeed ar Morbihan.

An aotrou de Mun, goude beza lavaret e veule, hag e veule calz zoken, ar ministr da veza great he c'halloud da genderc'hel ar peoc'h gant an amezeien, epad m'eo bet an deputeed er gear, en deuz discleriet, heb aoun ebet, oa poaniet braz e rajet ken nebeut all evit kenderc'hel ar peoc'h er vro memez. Eur vez eo, emezhan, clevet ha lenn an oll draou a skigner a bep tu, enep ar Pab, an Eskibien, hag ar gatholiked. Pa'z int gouzanvet gant lezen ar vro, perag al lezen n'ho difenfe-hi ket ?

Ar gatholiked e Franz a zo hirio goapeat, disprijet, discuezet gant ar biz, evel tud noazuz d'ar peoc'h er vro, evel chatal digoumpren ha digaloun. Gouscoude, emezhan, en amzer ar vrezel, piou a ioa er renk kenta var an dachen ? ha ne ket ar gatholiked a zo maro er renkou kenta. Perag ? ah ! perag ? Eur c'hatolik a gar he vro, he feiz hag he Zoue. Deuet brezel a benn a nevez, ho guellot adarre, ar gatholiked-ze, er penn kenta, var dachen an emgann. Coll ho buez, ho danvez, kement se evitho, ne d'e netra ; mez cass enebourien ho bro var ho c'hiz ; kenderc'hel ar relijion en he za; digass pe gaout ar peoc'h er vro, setu petra glaskont ; n'o deuz ken ambition.

Perag neuze eta e laosker lavaret kement a c'hevier, a draou pounner a enep guella mignouned an urz hag ar vro ? Nan, nan, ne ket ar gatholiked a glask nag a lakaio an dispac'h e Franz ; re euruz ma c'hellont miret outhan !

Mez, ma ne lakear ket eun termen d'ar vrezel a rear d'ar gatholiked, penaoz e vo peoc'h er vro ? Ha ma ne vez ket a beoc'h etre ar Fransisien, penaoz o deffehi ar peoc'h gant an amezeien. Pa vez clanv diabarz eun den, he oll vemprou a zo er boan, a zo tro-dizro, ha tu mad ebet ne gavont.

Peoc'h eta e diabarz ar Franz, mar deuz c'hoant d'he c'haout en dianveaz. Ar re a gasser hirio e Franz eo madoberourien ha difennourien ar vro ; int bet hag e vezint. An Eskibien a ra ho dever, hag abalamour da ze ez euz aoun araozho : abalamour da ze ez euz aoun rag ar gatholiked. Ar gatholiked a ra al loden vrassa euz ar Fransisien. Heb ar peoc'h gantho, peoc'h ebet evit ar Franz gant he amezeien.

Er scrid-man ne reomp nemed rei eur skenden euz ar pez en deuz lavaret an aotrou de Mun. Ni her barn evel kristen, hag evel kristen catolik e plij d'eomp. Ma vije bet an oll deputeed evel oc'h hennez, hon Tad Santel ar Pab en dije bet sicour, pell braz-zo. Caeroc'h a livirimp : Ne gredomp ket en divije bet ezom da c'houlen, da vihana, an dristidigez da veza dilezet, goude goulen !

Ne gomzimp ket euz eur scrid all, a c'halv ar Pab eun didalvez, evithan da veza bet moullet en hor bro ha paet gant eun den bet e carg, ma ne man ket atao.

E guirionez, ni bugel d'ar Pab, n'oump ket evit miret na zao ar bleo var hor penn, pa glevomp caozeal er c'hiz se euz hon Tad. An oll, e Breiz, a vezo a du ganeomp, ni gred, var ar poent-man. Siouaz ! ar scridou a embann ar seurt traou-ze, a daoler hirio var ar meziou a gantchou, a villerou, hag evit netra. Hag ar baizanted, var an digarez-se, a gemer anezho, a lenn anezho, hag a c'hoarz gantho, heb gout aoualc'h petra

lennont. Mad, ni hel lavar d'ezho a vouez huel : Guir gristenien ne dleont ket lenn, ha dreist oll, derc'hel en ho ziez scridou, ne glaskont nemed mouga ho doujanz evit ar Pab hag ho c'harantez evit ho beleien hag ar relijiou. Ma her greont, emaint o vaga, en ho zi, eun toussek ho ampoezouno, eun aer ho flemmo, eur c'higer ho c'higno.

Eur scrid all, euz a zourn ar memez hini, a rea eun dismeganz vraz, nebeudik zo, var beleien eskopti Kemper. Poan eo ganeomp lavaret d'ezhan ne ket an oll euz he aviz ; rag unan euz a veleien an eskopti, an aotrou Marrec, persoun e Locmaria-Berrien, a zo bet decoret en deiziou-man gant ar ministr, evit beza tennet daou zen euz a greiz eun tan-guall, oc'h pirill he vuez.

C'hoaz e leveror ar veleien n'o deuz ket a galoun ! C'hoaz e leveror int eun danjer evit ar vro ! Setu an desteni !!!

Mik an Dourdu.

Er meaz euz an Iliz silvidigez ebet.

En eur vro bell-bell-bell, ha carget a vleizi,
Eur messaer, a glevan, en doa he vereuri.
En dro d'ar foenneier, ma vije he zenved
O peuri ar ieod glaz e peoc'h, heb nec'h ebed,
Ar messaer aketuz a lakeaz ractal
Eur gael euz ar c'hrenva. Penn Guillaou, voue tenval.
Gant an naoun poulzet, e iude, e counnare ;
En dro d'ar gael, heb ehan, noz ha de, e rode.
Hogen ar peuri druz, oll dudi an denved,
A ioa clozet ker coulz, ha ker coulz diouallet,
Na oue ket zoken drebet eun oan iaouank.
Comzit c'hoaz euz ar chass, ar seurt-se n'int ket stank,
Sellit out ho ment vraz, claskit mad ho ligne,
Marvad n'euz nemed *Cerber* noploc'h evithe.
Ho guel hebken a ra d'ar bleiz chom lostek,
Ha ractal ma harzont 'n em laka da redek.
'Vit terri ar zec'hed, euz he loenedigou,
Hag 'vit freskaat bemdez ar ieod euz he brajou,
A zindan eur roc'hel, 'n eur dremen an draonien,
Eur sterig 'n eur gana, zaille deuz ar vammen.
Pa deue an abardaez, an denved, 'n eur vagad,
Etrezec ho lojeiz a zirede timad.
Ha goude eur goan zruz, var blouz fresk gourvezet,
E couskent c'huek ha c'huek, 'vel ma cousk an denved.
Ha n'it ket da gredi penaoz ar messaer,
'N eur ziouall he drobel, voa 'vit guerza ker
Ho gloan, ho leaz, ho c'hig ha carga he c'hodell
A aour hag a arc'hant. N'eo ket out-se e sell
Hor messaer. Nan, touellet gant eun ioul dispar,
E vage he loened, 'vit petra ? Doue her goar.
— Rouez int, eme c'houi, henvelep messaerien. —
Republik an denved, euz eur roue ken seven,
D'en em glem, a dra zur, n'o devoa leac'h ebet.
He jass 'vit guir 'harze, mez cregi ne reant ket.
Piou gredfe gouscoude ? eun dra eo zo iskiz ;
Mesk an denved, eun de, e savaz brouilleiz ;
Marvad ar *politik* 'vir outho da beuri,
« *Ar politik hirio a lak partout he fri.* »
Goude tout, bet zo bet, er baradoz memez,
Eur revolusion etouez an Elez.
Aman ar memez tra a zigouezaz ive,
'Balamour da betra, penaoz, pe da vare ;
En ho zouez, siouaz, e savaz abaden;
Ditour a gement-se n'am euz bet digant den.
Eun devez gouscoude, eur bouc'h, hanter doctor,
Enep chass ha messaer o pignat er gador,
'N em lakeaz goustadik e cuz, en eur c'hougn-tro,
Da ober dismeganz var lezennou ar vro.
'Velse man ar c'hiz, pa vezer gant an tu fall :
« Sitoianed, emezhan, en eur floura he dal,
« N'ouzoun ket pe seurt a zounjit var gement-man ;
« Mez evidon me zur, gouzaon mui ne c'hellan
« Ar ouaskel zo dalc'h mad o terc'hel va zeod.
« Penaoz ? ni vo bepret kemeret 'vit tud sot,
« Hag euz ar vereuri milliget-man, morse
« Ne c'hellimp tec'het, 'nez caout compagnune !
« Petra ! eur vech hebken, n'ellimp ket er c'hoajou,
« Coulz hag er parkeier lezel merk hor seuliou
« Ha peuri en hon eaz ar ieod a blijo d'eomp !
« Eleal, lavaret 've, 'man ar vossen ganeomp !
« Ar bleizi, a larot, evez ouz ar bleizi !
« Zo 'rodal en dro d'eomp o clask hon drebi.
« Bah ! Gant unan anezho, 'ntrezomp m'hen laro,
« Dre ar gael 'm euz comzet ; m'hen tou dre va baro,
« Ar bleizi n'int ket ken droug hag o deuz brud ;
« Lod zoken zo devot, a dal ar guella tud.
« Ah ! evit hon drebi tam ebet ne glaskont.
« Ouzpen-ze ar bevanz, selaouit mad va c'hont,
« Ar ieod (d'in zo bet roet) zo calz guell 'vit aman.
« Ha c'hoaz, morse ar bleiz ne glever oc'h harza.
« Me her goulen ouzoc'h ha n'eo ket eur gounnar,
« Caout ato var he zeul eur c'hi oc'h ober safar ?
« 'Vit eur paz great a-dreuz varnoc'h prest da zailla?
« Liez eur c'hi heb baro ; oh ! na mezussa tra !
« Guelet oc'h euz-hu ivez, var eur plak great gant tol,
« Ar scrid a ra kement a zizhenor d'eomp oll ?
« Staget eo uz d'an or ; lenn a c'heller ato :
« *An danvad, ia er meaz, zo eun danvad maro !*
« Nan, nan, evit lakaat al loened a skiant
« D'ober goab ac'hanomp, n'elle ket hon tirant,
« Caout guelloc'h an tu. Peoc'h ! Guelet am euz zoken
« Eur vleizez iaouank, a ear vrao ha laouen,
« O c'hoarzin calounek divar benn an ali :
« — Evit tud a zoare, eo divalo, emezhi ;
« Daoust hag el leac'h all na vever ket guelloc'h ? —
« Setu eun darn, ha calz c'hoaz zo muioc'h,
« Euz an taoliou teod, vit ar scrid-se, bakomp,
« Ha penaoz hor messaer a laka c'hoarzin d'eomp.
« Eur messaer, pez messaer ? eun tirant didrue,
« Pell varlerc'h he gantved ; enep al liberte
« Hag an deskadurez e man o stourm atao.
« Breudeur, petra larit ? Evidon-me hen anzao,
« Eneb eur seurt messaer, Neron euz hol ligne,
« D'eomp oll var adren 'ra d'eomp bepret bale,
« Var zigarez m'en deuz resevet ar c'halloud ;
« Ar c'halloud digant piou, me a garfe gouzout ?
« Dirazoc'h va breudeur, m'hen lavar didroidel,
« 'N em zavomp eneb d'ezhan, n'euz netra ken santel ;
« Kerzomp, va mignouned, da glask ar sclerijen ;
« Tec'homp euz al leac'h man leun a denvalijen ;
« Da gement hini 'beur, roomp hirio eur scouer-vad,
« Rag varnoc'h ar bed oll a bar he zaoulagad.
« D'an traon, sitoianed, d'an traon an diranted !
« Bevet al liberte, hag 'vimp euruz bepred. »

Ar prezeger en doa, evel a velit mad,
Peur echuet he studi ; iezou eur maread
'Ro c'hoaz d'he brezegen mui a daloudegez.
'Velse ho gounit oll, d'ezhan ne oue ket diez ;
En de varlerc'h, er c'hoad meur a zanvad tec'het
A oue gant ar bleizi, penn, kil ha troad lounket !
Guelit 'ta petra eo, bevet al liberte !
En eur vereuri all zo ivez eun drobel,
En dro d'ezhi bleizi, gant crec'hign dishenvel,
Zo en eur foenneg-all, bemdez o clask ho freiz.
Ar foenneg-se, siouaz ! eo foenneg an Iliz !
Euz a beli e veler, ouz dor ar vereuri,
Eun ali hag a ro d'ar bleiz calz melconi.
Clask a ra, 'vit guir, (ze zo eaz da goumpren),
C'hoarzin guella ma c'hell ; c'hoarzin a ra melen.
Mez 'vit denved ar C'hrist, mar deuit da lavaret

N'euz, dianveaz an Iliz, silvidigez ebet,
E caffoc'h calzic d'ober meuleudi ar bleiz :
Evez neuze oc'h ar bouc'h, ar bouc'h baro-griz !!!

I. R.

Lizer an Aotrou'n Eskob Laouenan.

Mayavaram, ar 6 a viz meurz 1877.

Va Zintin ger,

En eur gimmiada oc'h Guiclan, em boa promettet rei d'eoc'h euz va c'helou, eur vech an amzer. C'huec'h vloaz zo dija em euz great ar bromessa-ze, ha n'em euz ket c'hoaz scrivet d'eoc'h. Heb ged a var oc'h euz cavet poaniuz chom keit-se da c'hedal. Kenta a ran e penn va lizer eo eta goulen diganeoc'h pardoun, pardoun a root d'in laouen hag a greiz-caloun, abalamour da genta mac'h anavezan ho madelez, ha d'an eil, abalamour n'am euz bet distag ebet abaoue va dizro er vro-man. Daoust ma n'em beuz ket scrivet d'eoc'h, n'em euz ket, her c'hredit stard, ancounac'heat an digemer mad ha carantezuz oc'h euz great d'in, c'houi, ha Perrin hag an aotrou persoun hag ar barrez-oll.

Abaoue va c'henavo da Vreiz-Izel, em euz bet ar c'hlac'har da goll an darn vuia euz va c'herent ; va breur Jul hag he vab, va zintin Felisite euz a Blouescat, calz a gerent all, ha siouaz ! va mam muia caret, a dlean d'ezhi peb tra, goude Doue.

An devez ma varve e Lannion, me va unan a goeze clanv e Poudichery, gant eun dersien vraz ha danjeruz, a lakeaz an drubuill hag an anken etouez ar re a zo oc'h va heul. Mez an aotrou Doue, a voumoun ac'hanon en he drugarez, en deuz va zennet ac'hano, hag hirio oun adarre ker iac'h ha biscoaz.

Hirio n'oun mui d'in va unan. Va spered a zo oll strafuillet, va c'haloun a zo mantret o sonjal er gernez vraz a ren er vro oll. Ar penn-caoz a gement-se eo n'euz ket bet a c'hlao tost daou vloaz zo, nemed en eul lec'hig benag.

Ar zec'hor e deuz miret out ar pez a ioa hadet da ziouan, oc'h an traou diouanet da veva. An dud n'o deuz evit bevanz nemed ar greun a deu euz ar broiou all. Mez ar greun-ze a goust ker, hag ar beorien, ar re zoken zo en ho eaz, n'o deuz ket a beadra aoualc'h da brena. Rac-se, pe n'o deuz ket da zrebi, pe ne zrebont nemed griziou, deliou, frouez hag a ioa d'an anevaled. Kenta gavont eo ar peb guella evitho. Evelse e varvout evel kelien. An anevaled ne gavout mui a beuri, ne gavont ket a zour hag a varv gant an naoun hag ar zec'hed.

E creiz an dristidigez vraz-se an aotrou Doue a ro d'eomp missionerien, laouenedigez ha frealzedigez. Aluzennou a vez roet d'eomp, re nebeut, re zister siouaz ! Gouscoude dre an aluzennou-ze e sicouromp eleiz a dud. Dont a rear d'hor c'haout a vandennou. Lod a laosk ganeomp ho bugale da vaga. A villerou e c'houlenner diganeomp ar vadiziant gant eun aluzennik a vir outho da vervel. Evelse oump euruz da rei gant buez an ene, pe a dra da genderc'hel buez ar c'horf.

Oh ! m'or bije bet etre hon daouarn muioc'h eget n'on deuz, ped mil ene or bije gallet da c'hounit da Zoue ! Digaloun ha dianaoudec e venn ma ne anzaffen ket eo providanz Doue a zigass d'eomp kement a c'hellomp da ranna gant an dud reuzendik-se. Mez, en dro d'eomp, ez euz kement a villerou pe zoken kement a vilionou en dienez ar vrassa, o c'houlen diganeomp magadurez ar c'horf hag an ene, ma ne c'hellomp ket, gant hon oll bolontez vad, ober kement, rei kement a zicourou hag a reket hor c'haloun.

Pedit Doue, va zintin ger, ma kendalc'ho, evel betec-henn, da voukaat ar c'halounou, ma teui an eneou trugarezuz da gemeret truez oc'h an dud paour-man en ho foaniou corf ha spered, ma teui Doue da greski bemdez niver ar re a blij gantho hor sicour. Pedit ive anezhan da genderc'hel iec'hed hor c'henvreudeur beleien, a rann ganeomp al labour hag ar scuisder. Calz anezho o deuz kement da ober gant an dud dizoue ha difeiz, gant ar re a zo da veza kristenet, a zo ken ankenniet o velet pegen trubuilluz eo ar beva er vro, m'am euz aoun evit ho buez.

Er mare-man, petra ne ve ket ar c'holl anezho ! Pedit Doue, va zintin, evidomp-ni ivez, evit ma roio d'eomp ar c'hrass d'ober hon deveriou evel zo dleet, dreist oll hirio. Pedit evit na vezimp ket eur servicher didalvez ha dibreder.

Trugarez or be, m'o peffe ar vadelez da lavaret gant pegement a zoujanz hag a blijadur e sonjomp aliez en aotrou persoun, en aotrounez he vikeled, en aotrou mear, en oll dud vad am euz great anaoudegez gantho e Guiclan. Livirit, mar plij, d'an aotrou persoun ec'h erbedomp d'he bedennou, da bedennou he oll barri-sioniz, ar vro oump carget da skigna an aviel ennhi, hor missionerien, ni hon unan, ar c'hougn douar-man hanter goullounderet gant ar gernez.

Kenavo, va zintin ger. R'a gendalc'ho Doue ac'ha-noc'h, pell c'hoaz e buez. Plijet ganthan, goude ho maro, ho tigemeret en he varadoz dudiuz, zo ennhan an oll joauzded heb poan ebet.

Ho niz carantezuz ha leun a zoujanz.

† Fr. LAOUENAN,
Eskob ha Vikel abostolik.

Apparision ar Verc'hez e Pont-Mein.

II.

Er memez devez, goude ar scol, vardro pemp heur hanter euz ar pardaez, an daou vreur, Eujen ha Jopik a ieaz er c'hranj gant ho zad. Oc'h sclerijen ar goulou roussin, pep-hini a grogaz en he horz vraz, hag en em lakeaz da bilat lann evit pourveï ho fred d'ar c'hezek.

Pigosset o doa var dro eur c'hard-heur var ho laouerriad lann, pa zigoraz an or vihan, great en or vraz a brenne var ar c'hranj ; hag eur vaouez a erruaz ebarz. Jannet Detais oa, an hini, hervez lavar ar vuga-

le, *a zebelie an dud varo*. Chom a reaz da varvaillad gant an tad Barbedett. Tronz an hersier a ehanaz eta. Neuze Eujen a deuaz d'an or, a ioa gor-zigor.

— Mont a rea hebken, emezhan, da velet an amzer.

An douar a ioa goloet a erc'h ; an oabl a ioa neat ; ien oa ken a drouc'he. Eujen ne gave ket d'ezhan en dije biscoaz guelet kement a stered, dreist-oll er vali venn, hanvet gant meur a hini, bali sant Jakez.

Distreï a reaz eun nebeut, hag e sellaz etrezec ti unan a reat anezhan Augustin Guidcok : eno e velaz nebeutoc'h a stered.

Ha setu, en eun taol count, ugent troatad vardro, e creiz hag azioc'h an ti-ze, hen o velet eun Introun vraz ha caer. He zae a ioa perz evel ar boulou indigo a lakear en dillad ; goloet oa a stered aour ; gouriz ebet en dro d'ezhi ; disken a rea euz an discoaz d'an treid evel camps ar belek ; ar manchou a ioa ledan hag a goeze izel, evel re eur soupiliz. Boutou an Introun a ioa e liou he zae, ha varnezho, e creiz, eur ruban aour, coulmet egiz eur rozeten. Eur gouel-du, a guze he bleo hag he discouarn, a c'holoe he zal diyar c'horre hag a ziskenne var he discoaz beteg hanter he c'heïn : taolet var adren ne guze ket ar vizach. Var he fenn e touge eur gurunen aour, ornet hebken gant eur roudennic ruz, merket e tro ar c'hreïz. Lakeat var ar gouel, ar gurunen-ze ne zave ket var eün, a bloum, mez var ledannoc'h ledanna, evel eur flourdelizen. Bizach an Introun a ioa bihan, guenn-cann, caer dispar. He divrec'h a ioa dispak, he daouarn d'an traon, evel m'ho gueler en imach ar Verc'hez didach. Sellet a rea ouz ar bugel hag e vouzc'hoarze.

Eujen a zonjaz oa kement-se ar c'helou euz a varo he vreur, a ioa er zervich, ha n'oa bet kelou ebet anezhan, teir zizun a ioa. Gouscoude n'en doa aoun ebet, o veza ma *vouzc'hoarze* an Introun.

Eur c'hard heur a ioa tost ma selle, sebezet mantret, ouz eun dra ker burzuduz, pa deuaz Jannet Detais euz ar c'hranj. P'edo o vont dreist an treujou, Eujen a lavaraz d'ezhi :

— Jannet, sellit 'ta var di Augustin Guidcok, ha c'houi ne velfac'h netra ?

Teurel a reaz he daoulagad varzu al leac'h a lavare ar bugel, hag e respountaz :

— Allaz ! paour keaz Eujen, ne velan netra an oll.

He dad hag he vreur o doa clevet Eujen, hag estounet euz he c'houlen, a ziredaz d'an or, hag int-hi da zellet en tu ma tiscueze d'ezho. An tad ne velaz netra.

Eujen a lavaraz d'he vreur :

— Ha guelet a rez mad, te, Jopik ?

— Ia, a lavaraz heman ; guelet a ran eun introun vraz ha caer.

— Penaoz eo guisket ?

— Guelet a ran eun introun vraz, ganthi eur zae, e liou perz, stered alaouret varn'ezhi, hag en he zreid, eur re voutou perz gant eur rozeten aour var bephini.

— Lavar'ta, Jopik, eme adarre Eujen ; sell mad'ta da c'hout hag hi e deuz eur gurunen ?

— Guelet a ran freaz eur gurunen alaouret, a ia var gresk, eun nebeudic ruz e creiz ar gurunen, hag eur gouel-du.

An tad o clevet he vugale a zigore braz he zaoulagad, ha ne vele netra. Er fin e lavaraz d'ezho :

— Va bugaligou baour, ne velit netra : ma velchac'h eun dra beunag, ni her guelche mad ivez, ni... Deuit buhan da bilat lann. Me gav d'in eo dare coan.

Boaz da zenti oc'h mouez ho zad, ar vugale, heb lavaret ger, a zizroaz var eün d'ar c'hranj. Chomet var an treujou, ho zad a lavaraz da Jannet Detais :

— Ne livirit gric euz a gement-ma, Jannet ; kercoulz, an dud n'her c'hretfent ket, hag an dra-ze a raffe trouz.

— Bezit dinec'h, emezhi.

Hag hi en em denna ; hag an tad Barbedett a zizroaz da gaout he vugale.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

O. F.

Buez eur paour-keaz.

E tal dor unan euz ilizou Paris, eur paour-keaz coz, hanvet Jakez, a deue bemdez, abaoue meur a vloavez, da azeza var unan euz an diriou, o c'houlen an aluzen ; beza e oa trist ha tenval : ne goumze ket ha ne rea nemet stoui he benn, pa vije roet d'ezhan eun dra bennak ; a-dreuz he dammou coz-dillad, ho pije guelet var boull he galoun, eur groaz aour.

Eur beleg iaouank, hanvet an aotrou Pol de... a lavare bemdez an oferen en iliz-ze, hak en eur vont d'an iliz, e roe he aluzen d'ar paour-keaz Jakez. — Ganet a gerent nobl ha pinvidik, an aotrou Pol, deuet da veza beleg, a roe d'ar beorien kement tra en devoa : ar paour-keaz Jakez a gare calz an aotrou Pol, petra bennak ne anaveze ket anezhan.

Eun devez, an aotrou Pol ne velaz muï Jakez el leac'h ma vije boazet da veza, hag evel ma talee da zont en dro, e c'hoanteaz gouzout petra voa deuet he vignoun coz, hag e c'houlennaz e pe-leac'h edo an ti, ma choumme ennhan, evit mont d'he velet.

Discouezet e oue d'ezhan, hag eur mintinvez goude he oferen, ez eaz var eün da di Jakez : Skei a reas var dor eur gamprig vihan, er c'houec'hved astach : eur vouez sempl a respountaz, hag an oatrou Pol a zigoraz an or : Jakez e unan oa e güirionez : beza e oa clanv en he vele, astennet var eun tammig plouz, dislivet oll, he zaoulagad hanter-varo....

Ah ! c'houi eo, aotrou, a lavaraz d'ar beleg santel, pa her guelaz : pebez madelez euz ho perz dont da velet eun den evel-doun ; n'her meritan ket : — Petra lavarit-hu aze, va mignoun Jakez, a respountaz ar beleg santel ? Ha ne ouzoc'h-hu ket eo ar beleg mignoun an dud reuzeudik hag ezommec'h ? Ouspen-ze, a lavaraz c'hoaz an aotrou Pol, en eur vousc'hoarzin, ni en em anavez a bell zo... Allaz !

aotrou, ma c'houffac'h.... ma anavesfac'h ac'hanoun, na gomsfac'h ket ouz-in evelse.... Nan, nan, ne gomzit ket ouz-in gant madelez.... me a zo eun torfetour braz... milliget gant Doue !...

— Milliget gant Doue !... ha sonjal a rit-hu er pez a lavarit ? Ah ! paour-keaz Jakez, va mignoun, na lavarit morse d'in-me ar seurt traou-ze : ma oc'h euz great eun droug bennak, o pezet keuz, covessaït a galoun vad : Doue eo ar vadelez memez : Doue a bardoun pep tra d'ar c'hlac'har da veza pec'het : — Oh ! nan, Doue ne bardouno ket d'hu-me, eme Jakez : — Perag eta, eme an aotrou Pol ? ha n'oc'h euz-hu ket keuz da veza pec'het ? — Ah ! m'am euz keuz ? m'am euz keuz ! a griaz Jakez en eur zevel en he c'houanzez, hag o tigeri daoulagad spountuz ; m'am euz keuz ! ia, keuz am euz !... tregont vloaz a zo abaoue m'am euz keuz... ha gouscoude oun miliget...

Ar belec santel, caër en devoa, ne elle ket dont aben da rei d'ezhan confort ha courach : eun dra derrupl bennag o ioa cuzet e goueled he galoun, hag an dizesper a vire outhan da lavaret he dorfed... En divez, gounezet gant douzder, gant madelez ar beleg santel, ar reuzeudic Jakez a reaz he zonj, ha gant eur vouez pounner, e lavaraz ar c'houmzou-ma :

« Beza e oan gouarner en eur maner da dud pinvi-
« dik, pa deuaz ar Revolusion vraz er bloavez 1793 :
« Va mistri a ioa ar vadelez memez : an aotrou Comt,
« an itroun, diou verc'h, hag an aotrou Pol, ho mab :
« dleour oan d'ezho euz kement mad am boa ; euz va
« renk, va deskadurez, va danvez : pa oa ar Revolu-
« sion en he ouassa, em euz guerzet anezho : Cuzet
« oant ; gouzout a rean pe leac'h ; ho disculiet em euz
« evit caout ho madou, a vije prometet d'an disculie-
« rien ; barnet int bet d'ar maro, oll, nemet Polic vi-
« han, a ioa re iaouank.... An aotrou Pol a reaz eur
« c'hri hirvouduz, en desped d'ezhan ; eur c'houezen
« ien a zivere diouc'h he dal : aotrou, a lavaraz c'hoaz
« ar paour keaz coz, (*ne ouie ket ar boan vraz o devoa*
« *great he gomzou diveza d'an aotrou Pol*) aotrou,
« eun dra euzuz eo ! — Clevet am euz ho barn d'ar
« maro... aotrou, guelet am euz ho lakaat er c'har,
« ho levar... guelet am euz ho fennou o coeza dindan
« countel ar c'hillotin ! muntrer... muntrer ma'z
« oun ll.. hag abaoue an amzer-ze, n'em beuz mui
« na peoc'h na repoz ; ouela a ran, pedi a ran evitho :
« ho guelet a ran ato aze !... aze dirazoun !... sellit,
« emaint aze, dindan ar gouel lien-ze. »

En eur lavaret an dra-ze, Jakez a ziscoeze gant he zourn dinerz hag en eur grena, eur gouel a c'holoe eur pennad moger : « Aotrou, ar *grusifi* a ve-
« lit aze a-uz va guele, oa *krusifi* an aotrou : ar
« groaz aour vihan-ma a zougan varnoun, oa ar
« groaz a zouge ato an Itroun... Oh ! va Doue !
« pebez torfed ! pebez horrol ! pebez keuz : Ao-
« trou mad ! ho pet truez ouzin ! Ne zizounjit ket
« ac'hanoun : pedit evit ar brassa euz ar bec'herien :
« pedit evit an diveza euz an dud... »

Ar belec a ioa var he zaoulin e kichen ar guele, drouc-livet evel eun den maro ; choum a reaz var dro eun hanter-heur hep finval : neuze e savaz gant peoc'h, e reaz sin ar groaz, e savaz ar gouel-lien a ioa out ar voger, hag e velaz daou boltred : Jakez, a reaz eur griaden pa ho guelaz, hag en em daolaz var he dam plouz... ar beleg a ouele... Jakez a lavaraz d'ezhan an aotrou Pol, gant eur vouez carantezuz hag en eur grena : dont a ran da bardouni d'eoc'h a berz Doue, mont a ran d'ho covez, hag azezet e tal he vele, e covessaaz ar paour keaz coz.

P'en devoa great he govession, an aotrou Pol a lavaraz d'ezhan : Jakez, Doue en deuz pardounet d'eoc'h ; mez ne ket aoualc'h... me ivez a bardoun d'eoc'h dre garantez evit Doue : lazet oc'h euz va zad, va mam, ha va diou c'hoar !! Bleo Jakez a zavaz soun var he benn : digeri a reaz he vuzellou ; clask a reaz lavaret eur gomz bennak hep gallout hen ober, hag e coezaz var he vele : ar beleg a dostaaz... ar paour keaz coz a ioa maro !

J. Gueguen.

Epad ar revolusion-vraz.

Lambol-Guimilio. — Clevet oc'h euz hano euz a Lambol ar C'herniel ; lod all a lavar Lambol ar ginvijerien ; eno eo tout. E Lambol eta ez oa, en amzer ar revolution-vraz, eun den hanvet Fanch Abgrall. Pell braz goude eo bet beo, ha iac'h hag istimet gant an oll.

D'ar mare-ze, Fanch Abgrall a ioa iaouank aoualc'h ; eun ugent vloaz benag pe vardro a elle da gaout. Kinvijer oa, evel just, pe mar kirit o teski he vicher e ti he donton Fanch Pap, er Perennou. E ti eur c'hristen mad ha stard edo, hag hen e unan a oa eur c'hristenik gronz aoualc'h en he greden ; hen discuez en deuz great ; paotr abred gant an dra-ze. Assa ! eul lamboliard !

Nag a droiou en deuz great hennez d'ar re *C'hlaz* ha d'an diaoul, ho mestr ! Nag a dud clanv, tro var dro, n'o deuz ket bet da drugarekaat anezhan, evit beza digasset ar beleg d'ezho, epad ar revolusion !

— Fanch, a deuer da lavaret d'ezhan : e peleac'h, en han' Doue, e cavimp-ni eur beleg ? Du-man, eme unan, ez euz eur c'hlanvour o vont da vervel.... Va zad, va mam, eme re all, a zo toc'hor ; eur beleg, en han'Doue !..

— Alo, eme Fanch, iit d'ar gear, hag em berr da noz digassit aman daou benn-kezek, ha me a gavo eur belek d'eoc'h. Da noz e teue daou loan-kezek, ha Fanch gant ar beleg a lavare iao !

E peleac'h e cave Fanch Abgrall ar beleg ? Ne ket d'an oll oa da c'hout an dra-ze. Cavet e vije eur beleg mad, ha laouen an dud, ha peoc'h goude.

An ornamanchou oferen a ioa ive e carg Fanch Abgrall, er Perennou. Eun droiad da vihana, setu pevarzec archer var varc'h en em gaout da ober ar furch ; santet oa eun dra benag, fesson zo, var ar re-man, er Perennou. Fanch a ioa, ken eün ha tra, o plega ler, pa zigoueschont.

— Labour o deuz cavet, emezhan ; n'o deuz ket roet a

avel c'hoaz d'ar guziaden.

Eun nebeudic mad a ler a ioa da blega, ha Fanch n'en doa ket amzer da jom re hir da zellet oc'h an archerien ; ne ket eun didalvez oa Fanch ; nan, mont ha dont a rea ganthan briajou ler en eur gana, en eur zutal, ken drant hag eul laouenanik oc'h ober he neiz.

An archerien a ieaz d'an ti, a glaskaz e pep corn ha netra ne gavchont. Pec'hi a reant, sacreal spountuz : — Gouscoude aman ez euz beleien, a lavarent.

— Mad ! guelet a rit oc'h unan n'euz ket a veleien dre aman.

— Guelomp an arbeliou, emezho ; an ornamanchou ofern a gavimp, ha clask adarre. An dillajou en tu-man, en tu-hount ; peb arbel a oue dispac'het an traou ennhi. Bout ! paz eur billen an oll.

Fanch Abgrall en doa pleget etretant eur bernig brao a ler.

— Er c'hranj, ahount, a lavare unan euz an arc'herien e c'houffe beza cuzet an ornamanchou. — Cleo 'ta, paotr iaouank ! deuz aman. E pe leac'h aman eo cuzet ar sitoianed beleien ? — Beleien ! a lavar Fanch, en eur c'hoarzin leiz he c'hinou, e pe leac'h ? E feiz, livirit d'in, ha me a lavaro d'eoc'h. — Diaoul, paotr iaouank, aman var a lavarer ez euz, dindan guz, beleien hag ornamanchou oferen. — Beleien ! ornamanchou ! va Doue, aotrounez, me zicouro ac'hanoc'h d'ho c'hlask, mar kirit ; mez araoc e rankan lakaat ar baill-man var ar bern ler zo ahount, gant aoun na deuffe glao. Roit an dourn aman, mar plij, unan ac'hanoc'h. — Stag eun archer da zicour Fanch. — Mad, breman, claskomp. — Caer a oue clask e kement toul a oa dre gear, ne rejont nemed coll ho amzer.

Ma carjent, ar c'hinaqueien, beza furchet ar bern ler, eleac'h sicour Fanch d'her golo, o dije cavet eno an ornamanchou a glaskent. Fanch Abgrall p'en doa guelet anezho o tont, en doa buhan ha buhan paket ar re-ze etouez eur c'hroc'hen, ha ken dissevan ha tra, a daole ler all var c'horre, hag ar baill ouzpenn gant sicour an archer.

M. L. C.

Emgann Kergidu.

Runveuzit e parrez Ploumogoar.

A veac'h oamp savet en hor za, goude hor pedennou, ma velc'homp o tont er c'hraou mab cossa Jan-Mari hag he verc'h, kel laouen hag an heol.

— Ac'hanta, emezho, setu aze pedennou avad hag a zo hir !... Eun tamic hirroc'h eget ar re deac'h da noz... alo, hastit affo ; hon tad a zo scuiz out ho kedal.

— Ia, guir a lavirit, eme Ber ; deuit Ian, rag me zo goullo va c'hof ; ne ouzoun ket da beleac'h eo eat ar banne zouben am oa bet deac'h da noz.

Mont a rejomp varlerc'h ar mab hag ar verc'h, en eur zellet an eil out egile, rag ne ouiemp ket petra iea da 'hoarvezout ganeomp.

Kerkent ha ma oamp en em gavet en ti, Jan-Mari a deuaz d'hor c'haout hag a lavaraz d'eomp.

— Me gave d'in oac'h adarre en em roet da gousket, pe jomet dre ho pedennou re hir da inoui an Aotrou Doue hag he zent er Baradoz.

Alo, deuit aman buhan, ma trebimp beb a dam.

Hag en eur lavaret-se e cassaz ac'hanomp da eun tammic cambr vihan, a ioa e lost an ti.

An digemer or boa bet an devez araog en doa mantret ac'hanomp, ha great zoken aoun d'eomp ; an digemer a rear d'eomp er mintin-man a laka souezet meurbed hor spered. Ha c'houi, en hol leac'h-ni, a vije c'hoarvezet ar memez tra ganeoc'h. Deac'h da noz n'oa nemed eur banne zouben hag eun tam bara zeac'h, hag er mintin-man, er gampric vihan-man, var an daol, ez euz eur banne zouben ar c'hik euz ar re vella, kik poazet en amann, chistr ha guin da eva kement ha ma carer. M'hel lavar d'eoc'h, e tiez an Noblansou pinvidika, ne vez ket guelloc'h pred.

Per ha me, evel daou ziot, a jomme mud da zellet an eil out egile.

— Ac'hanta, eme Jan-Mari, en eur rei d'eomp bep a scudellad zouben, ancounac'heat oc'h euz dribi boued abaoue ma'z oc'h bet o loja etouez ar c'holo ? Ha c'houi; va bugale, azezit aman, ho pemp, da zrebi bep a dam gant an dud vad-man.

P'am oue drebet eun tam hag evet eur banne chistr mad, e teuaz, eun tammic bihan va zeod d'in, hag e liviriz da Jan-Mari :

Ne ouzoun ket perag e roit deomp hirio eur pred ker mad, d'an ampoent ne roac,h d'eomp deac'h nemed beb a goz-banne dour-bervet ? Ne ouzoun ket perag oc'h ker seder ha kel laouen hirio, c'houi d'eac'h, ken tenval ha ker rust ho penn hag eur bod-spern. Lavarit d'in perag oc'h troet er mintin-man evel ma'z oc'h.

— Ia, hel lavaret a rin d'eoc'h a galoun-vad. Deac'h pa'z oac'h deuet d'am zi, oac'h deuet gant eun den ha n'en deuz brud vad ebet er vro. Gant he Japeled e vez var an hent oc'h ober he bilpouz, o tenna digant an dud vad kement a ouzont. Kerkent ha m'en deuz clevet eur c'helou benag e red da gear d'hel lavaret d'ar Republicaned. Eur spier eo, ha meur a veach dija oun bet discuiliet gant-han. her gouzout a ran. C'houi evel ma'z oc'h daou zen mad, a c'helle beza tud fall ; ret oa d'in ivez'ta difiziout ac'hanoc'h. rag en amzer zo breman e ranker discredi var an oll, dreist peb tra var an divroidi. Hel lavaret a ran deoc'h breman, en eur c'hoarzin; credi a rean oac'h deuet da c'houlen loja diganen evit lakaat an tan varnomp, pe evit digeri, epad an noz, dor va zi d'ar Republicaned.

— Evit guall baotred e kemerac'h ac'hanomp, e fessoun ?

— Ia, hag abalamour da ze, va zri mab ha me a ioa var evez ac'hanoc'h.

— Ha penaoz oc'h euz anavezet n'emaomp ket a du gant ar Republicaned, ha n'oamp ket deuet da loja d'ho kear evit lakaat an tan varnoc'h !

— Me ia d'hel lavaret d'eoc'h, eme Jan-Mari, en eur

c'hoarzin calounek. Va bugale ha me a ioa hor pevar er zolier, azioc'h ho penn, o sellet ouzoc'h, o selaou ac'hanoc'h. Pa velchomp ac'hanoc'h o vont d'an daoulin, evit lavaret ho pedennou, e ouemp gounezet ganeoc'h, hag e teuchomp cuit dinec'h.

— D'eomp d'hor guele, bugale, emeve ; tud hag a bed Doue, tud hag a lavar ho fedennou, n'euz ket a fallagriez en ho c'haloun. An daou zen-man a zo a du ganeomp. — Cousket or beuz c'huek hag heb aoun, rag gouzout a reamp e roemp lojeiz da zaou zen a relijion.

Paotred iaouank am zelaou, c'houi a dle, (var c'hed a gement-se e tleït beza, dre an amzer a zo breman) c'houi hag a dle cuitaat ho pro ha mont marteze da vrezellekaat e broiou-all, na ancounac'hait ket da lavaret ho pedennou bep noz ha bep mintin, rag guelet a rit penaoz e teu an aotrou Doue da zelaou ar pedennou. Per ha me, p'edomp o lavaret hor pedennou, n'edomp ket o clask, na beza guelet na beza selaouet gant an dud, ha Doue a zigassaz Jan-Mari hag he dri vab da zellet ouzomp ha da zelaou ac'hanomp, ha goudeze da rei d'eomp ar c'halouneka digemer. Na ancounac'hait eta jamez bo pedennou, ha Doue ne ancounac'haio ket ac'hanoc'h ken nebeut.

— Breman, eme Jan-Mari d'in-me, drebit c'houi hag ho camarad, ar pez a raio vad d'eoc'h. Aman emaoc'h e ti ho cuella mignouned ; chommit ganeomp keit ha ma kerfot. Breman, eleac'h colo o pezo gueleou ha coulz boued ha ni. Ne ouzoun ket piou oc'h, a beleac'h e teuit na da beleac'h ez it, ha n'em euz ket ezom d'her gouzout. Aoualc'h eo d'in gouzout em euz, em zi, daou zen leal, daou gristen-mad.

Me a lavaraz d'ezhan neuze piou oamp ha da beleac'h ez eamp.

Epad m'edon o counta e velen drem Jan-Mari o laouennaat muioc'h mui, dre ma'z ean, hag he lagad lem o vervi en he benn. Pa oue echu ganen e savaz en he za, en eur lavaret :

— Sell-ta, guell a ze ! Va zri mab-me a dle beza ho zri oc'h ober an taol-ze ivez, ha ne c'hedont nemed an urz da vont en hent. Evit ar memez costezen ec'h en em gannot. Skoit stard var ar Republicaned, ha r'a blijo gant Doue lakaat ac'hanoc'h da c'hounit !

Dom Lan.

PARDOUN RUMENGOL.

Urz an offisou

Ar zadorn araog an Dreinded, an oferennou plean a goummanso d'an taol a beder heur d'ioc'h ar mintin. Bep hanter heur e vo ofern oc'h peb aoter. An ofern-bred a vo canet da zeg heur ; ar gousperou da deir heur ; da c'huec'h heur euz an noz, procession braz, hanvet procession ar miracl ou, ha varlerc'h, benedicsion ar zacramant.

Da zul an Dreinded, an ofern genta, da deir heur, er park a zo en Nord d'an Iliz ; an eil ofern, en iliz, da bader heur, hag an oferennou all, bep hanter heur betec nav heur. Da zeg heur, ofern-bred er park hanvet dija ; gousperou da ziv-heur gant procession ha benedicsion ar zacramant evit echui.

Aotrou 'n Eskob Kemper ha Leon eo a dle ober ar procession braz, d'ar zadorn, hag ar pardoun antronoz.

Ar belerined a c'hello communia da bep heur euz ar mintin.

Pa anavezimp ar rabat a ro compagnunez hent houarn Brest hag hini Kemper, ken evit mont, ken evit dont, da genver ar pardoun-man, e roimp anaoudegez a gement-se, en hor c'hazeten.

KELEIER.

An aotrou Morvan, persoun Scrignac ; hag an aotrou Prijant, persoun Sant-Coulitz, zo maro, ar zizun dremenet.

Roum. — A nevez zo, hon Tad santel ar Pab en deuz digemeret pelerined ar Savoa (Savoie). Pi IX en deuz roet meuleudi d'ar belerined, a zo, hervez he lavar e unan, eur gurunen a joa evithan en he gosni. Lavaret en deuz d'ezho oa discleriet ar vrezel etre ar Russi hag an Turki. Dourn Doue, emezhan, a zo azioc'h an diou arme.

Eun arme all, hini ar belerined, a bed. Ar Pab ne c'hoar ket pehini euz an diou goztezen en em gann er penn pella euz an Europ, a roio lam d'eben ; mez ar pez a c'hoar, eo arme ar belerined a vezo treac'h d'ar re all.

« Bezit fizianz, eme ar Pab ; n'o pezet aoun ebet. »

Lyon. — N'euz ket pell e varve e Lyon eur vaouez, hanvet mad mam ar beorien, ar seur Marchand, euz a vreuriez Sant-Visant-a-Baul. Etre he oll oberou a drugarez e rankomp henvel eun ti savet ganthi evit digemeret ar merc'hed oajet hag eat er meaz a c'halloud da c'hounit ho zam.

E niver ar merc'hed a vage en ti-ze, (nao oant) oa unan, abaoue pemzec vloaz var divrec'h ar seur Marchand. Ar vaouez-se a ioa mam da eur mab dizoue. Epad an dienez a renaz e Lyon, a zoug ar vrezel diveza, e oue rannet eul loden vraz a c'hlaou etre an dud ezomek. Ar seur Marchand a zonjaz eta cass unan euz he c'hoarezed betec ar mab-se oll-galloudus d'ar mare am euz lavaret, evit goulen lod ar beorien a vage. « — Gout a rit, sitoian, eme ar seur, e kestan evit an ti zo e ru ar Jarite, evit an ti a vager ho mam ennhan, keit all zo.

— Ia, gouzout a ran, a respountaz ar mab dizoue ; netra nemed abalamour da ze, n'o pezo netra. »

Den dizoue, den digaloun : an eil a ia da heul ar c'henta.

Pariz. — *Eur gonversion.* « Aotrou persoun, a scrive nebeut zo, eur pec'her dizroet oc'h Doue, pevar bloaz hag hanter cant am euz. Abaoue va fask kenta n'oun bet vardro belek ebet. Da zaou vloaz var'n ugent oun en em la-

keat e renk an dud difeiz. Doue en deuz great d'in paea ker va diotach. Pevar euz va bugale zo maro ; ar bemped, eur verc'h vihan, a ioa clanv daou vloaz zo. Va c'hoar a lavaraz d'in :

— M'az peffe fizianz er Verc'hez, e c'helfe rei ar iec'hed d'az pugel. » Me lavaraz d'ezhi : « Mar d'eman count evelse, me gredo d'ac'h oll follenteziou. »

Eun naved a oue great en iliz Introun-Varia-ar-Victor ; an naved devez, va merc'h a ioa pare. Dalc'hit breman d'ho ker, a oue lavaret d'in : me stoue va fenn. Da viz gouere 1871, e colliz unan euz va mizezed. Araog mervel, e lavaraz d'in : Va zountoun, me ia davet Doue : M'her pedo da rei deoc'h ar feiz . Ha c'hoaz eno e man Introun-Varia-ar-Victor, a laka an dud da zirei oc'h Doue heb na vent er zonj-se. Va zountoun, iit d'an daoulin ha lavarit, assamez ganen, eur *Bater* hag eun *Ave Maria*, hag e vellot ha ne voukaio ket Doue ho caloun. »

Abaoue an heur-ze n'em euz bet abasder ebet, na noz na deiz. Cant guech oun bet en Iliz Introun-Varia-ar-Victor, ha cant guech oun eat er meaz anezhi heb caout an hardisegez da govez. Eun devez da vihana, eur mignoun d'in am c'hassaz betec ar gador govez. Eno e reseviz ar pardoun euz va fechejou, hag ar gommunion, eharz bez an tad Olivaint, Jezuist, unan euz a verzerien ar Gommun, unan euz ar re zo bet lazet gant dispac'herien Pariz.

Ne c'hellan rei da anaout na va joa, na va anaoudegez vad. Da gement hini, a vev pell deuz Doue, e carfen lavaret: « En em erbedit oc'h Mari, en em erbedit oc'h Mari ! »

Rouan. — Pelloc'h setu beget tour iliz cathedral Rouan. Seiz vloaz var'n ugent zo ne labouret mui varnezhan. Breman eo savet ha savet huel zoken, p'e guir eo huel-loc'h eget an oll labourou zo bet great bete vreman, er bed oll. Ar pez a zo curiussa eo, azalec ar garidou betec ar groaz, e man penn-dre-benn en houarn.

An aotrou *Bonnechose*, cardinal hag arc'heskob Rouan en deuz roet pemp mil lur da zicour paea al labour c'hreat. Pedi a ra bugale vad he Eskopti da rei ivez ho aluzen.

Roazoun. — An daou var'n ugent euz ar miz tremenet, an aotrou Leray, eskob Natchitoch, zo bet sacret e Roazoun.

Evit eskeb a henor en doa an aotrou'n eskob a Gemper, hag an aotrou'n Eskop de la *Hailandiere*, guechall eskok e Vincennes.

Arc'heskob ha Cardinal Roazoun en deuz great ar zacr.

Beziers. — Seur Jan, euz a urz ar galoun-zacr a Vari, pareet en eun taol, euz eur c'hanser.

Ar seur-man, clanv abaoue meur a viz, divar goust eur c'hanser, a zrebe he bruched hag he intraillou, a bedet aliez da c'houlen ar iec'hed digant Doue dre ar Verc'hez-Vari.

— Nan, emezhi, kement a c'houlennan, eo ober bolontez Doue. Ar c'hanser a c'houneze bemdez, hag ar midisin a lavare e c'helle ar seur herzel c'hoaz eun pennad bennag mez nebeut. Ractal an dri a viz eost 1876, ar gouent a bez a goummansaz eun naved evit ar glanvourez, a unan gant al leanezed all, e chapel an Obladezed, a ioa nevez savet ennhi eun tron de Introun-Varia Lourd. An nosvez diveza euz an naved, euz an 12 d'an 13 a viz eost, e lakejot d'ezhi var he bruched eun tam lien trempet e dour deuet euz a feunteun Lourd.

En em rei a ra da gousket, var he chouanzez, epad div-heur hanter. Eur vech dihunet, ne zant mui poan ebet an disterra én he bruched, hag e c'halv an hini a ioa var he zro, en eur lavaret d'ezhi ne d'oe mui an disterra poan el leac'h am euz hanvet ; goudeze e c'houlennaz eun tam da zrebi, rag, emezhi, digor eo va c'haloun.

Ar gouli e devoa en he bruched a ioa pare ha cleizennet, da lavaret eo, serret cloz.

Antronoz ez eaz d'an oferen, a zoug, a c'heller da lavaret, rag he foan intraillou a jomme c'hoaz hag he zempladurez. Communia a reaz araog an oferen. Ractal goude an aviel e santaz ezom d'en em deuler d'an daoulin, evit trugarekaat Doue. Hen ober a reaz, ha betec fin an oferen e chommaz er stad-se, heb harp ebet. Neuze e tizroaz varzu he c'hoarezed : « Pare oun, emezhi ; canit ar *Magnificat*. »

Abaoue eo iac'h, iac'hoc'h eget araog. Poan ebet mui. Daou zevez da c'houde e touge ar baniel e procession ; antronoz ez ea pemp cart leo euz ar gouent e pelerinach. Bemdez e labour evel ar re all. Den ne lavarfe e ve bet clanv biscoaz.

Kement a scrivomp aman a zo fountet var desteni ar zuperiorez eur ar Gouent ha var hini an doctor Martel, sinet euz he zourn an 10 a viz guengolo 1876.

Ac'hanta ! tud difeiz, c'hoaz e leverrot n'euz Doue ebet ! C'hoaz e tremenot an noz hag an deiz o clask testeniou enep buez eun Doue ! Ah ! tud diskiant ! Setu digoret labour d'eoc'h. A benn ma root da gredi, d'eomp-ni da vihana, n'euz Doue ebet, e do canet ar goucouk meur a veach. Evidoc'h da veza *Deputeed* ha *Senatourien*, lod ac'hanoc'h, ni gav guelloc'h credi hon tud, a lavar d'eomp caout fizianz e Doue, eo Doue ar mestr braz var an oll. Gant netra nemed hor brezounek hag hor feiz, ni, peb hini ac'hanomp, a roio ato lam, hag e ve da vil eveldoc'h-u.

N'euz Doue ebet eme c'houi ! Ah ! ah ! ah ! Braeou goullo, chaogerien ho stec'hen, roit peoc'h, gant ar vez !

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz.		Segal.		Eiz.		Kerc'h.	
Er Gualarn...	30	1. 68 s.	20	1. 84 s.	24	1. 10 s.	23	1. 07 s.
En Nord	32	12	21	37	21	12	20	47
Er Biz	32	39	22	90	21	63	20	58
Er C'huz-heol.	29	85	20	33	19	83	21	97
En Douar-braz.	30	12	20	76	20	28	20	73
Er Zao-heol ..	30	56	21	13	20	29	22	53
Er C'hevret ..	30	89	21	93	18	52	22	07
Er C'hrez-deiz	30	23	22	56	19	27	23	42
Er Mervent...	31	26	21	78	20	39	24	52
Cresk var ar zizun dremenet.	1	71	1	33	0	29	0	37

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 19 A VAE 1877. (3e Série N° 12.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST :

DAOU SCOED evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 19 a vis Maë.

Prezegen ar Pab da Belerined Franz.

Va Bugale ger, salud d'eoc'h. Evel Jezuz p'en em ziscuezaz d'he ebestel, me lavaro d'eoc'h : *Avete ;* me ho salud hag ho pennig araog an nebeut comzou am euz c'hoant da lavaret d'eoc'h.

Test oc'h, Mibien caret, euz ar stad truezuz m'eo lakeat an Iliz catolik ; Iliz Doue a ouasker, mez pédi a ra ; persecutet eo, mez crial a ra d'an dislealded ; ha c'houi oc'h unan, a eur vouez gant ar millionou a gatoliked, skignet dre ar bed oll, a gri enep ar ouaska hag ar bersecusion a rear birio d'an Iliz-se. Dont a rit evel eun arme gatholik, nan gant ar c'hleze, mez gant chapeledou ; oc'h arme d'eoc'h-u ne ket tagnuz, mez eun arme humbl ha didrouz. Ha gouscoude ez euz gouarnamanchou o deuz aoun hag a gred ez euz aze eun taol politik, hag ez euz c'hoant da rei lam d'ar re a zo o coummandi.

Nan, ni ne fell d'eomp diskar nemed ar pec'hed, ha digass an urz en dro, rag ar pez a c'halver aliez an urz presant, a ve calz guelloc'h hanvet an dizurz presant. Pedi a raimp eta Doue da rei d'eomp an nerz hag ar c'hrass da zigass an urz en dro. Hon enebourien ha re an Iliz a gred em aoump er zounj da ober d'hon tro eun eil dispac'h evit dizober labour ar c'henta ; aoun o deuz el leac'h n'euz ket a dro da gaout aoun ; allaz ho c'houztianz a zo sammet, hag houman a laka ho spered da drei.

Mez ni, er stad ma 'maoump, petra raimp ? Mar roomp eun taol lagad var ar bed, e velomp n'euz nemeur a dra da c'hedal dioc'h an dud. Petra ve da c'hedal, e guirionez, pa greder dislavaret ar Pab dirag ar bed oll, mont zoken beteg embann eo eur gaouiad ? Lavarou evel ar re-ze a zo dizoare braz ha n'int ket din euz eur c'houarnamant catolik. Ne lavarin ket pe seurt gouarnamant en deuz lavaret kement-se, mez hel lennet em euz.

Evidomp-ni, deomp d'ar douar dirag Jezuz-Krist ha goulennomp diganthan scoazel, rag hen hag hen hebken a c'hell digass an urz en dro ha rei d'eomp ar victor. Choant am euz da zigass da zounj d'eoc'h euz eun dra merket er Scritur-Zacr, a grenvaio ho fizianz er victor. P'en em daolaz ar Philistined vár an Izraelited, ar reman a gemeraz aoun braz, hag, evit caout muioc'h a fizianz ha muioc'h a galoun e tougchont ar Arc'h santel da greiz ho c'hamp. Kerkent ha ma veljont an Arc'h, e cavchont adarre ho nerz caloun, ha pep hini en em higolennaz evit ar goumbad. Antronoz e oue ar goumbad, hag an treac'h a jommaz gant ar Philistined.

An Arc'h zoken a zamjont gant levriou sacr an Testamant a ioa ennhi. He dougen a rejont e triomph da dempl Dagon, ho Doue. Mez petra c'hoarvezaz ? Imach Dagon, a ioa dirag an Arc'h, a goezaz epad an noz. Ar Philistined hen lakeaz a nevez en he blass coz, mez en dro-ze ne ket coeza hebken a reaz imach Dagon, mez mont e mil dam. Neuze ar Philistined ne ouent ket evit miret da ober mil zonj hag a zalc'haz conseill, (en hon amzer ni e talc'her aliez conseill) hag a votaz guell tra a ioa da ober, oa cass an Arc'h santel en dro, e creiz ar bobl hebreu, evit miret na denje malloz var ho c'hein. He renta a rejont eta ha calz tud a ieaz d'he heul evit he henori. Offransou braz a rejont ivez d'ezhi.

Ar pez a dle dont en hor spered varlerc'h an exemplman, eo, ma n'euz ket a c'houarnamanchou evit hor sicour, Doue e unan en em gargo euz al labour ze, evel an Arc'h santel a reaz, evit en em zifen, ar pez ne c'hellaz ket an Izraelited da ober.

Setu aman, dirag ho taoulagad, capital ar bed catolik ; ennhi e man Arc'h an Testamant nevez. Mez calz Dagoned a zo en dro d'ezhi. Dioc'h eun tu e man ar gelennadurez brotestant, difeiz, impi, dioc'h an tu all templou protestant euz a gement rum zo. Ne echufen ket ma carfen niveri kement a zo bet great evit diskar ar feiz catolik hag Iliz Doue.

Pe seurt da ober evit rei lam d'an oll Dagoned-se

E tleomp pedi ha caout fizianz e vezo, heb dale, Arc'h santel an Testamant nevez scùbet neat en dro d'ezhi, varlerc'h an oll idolou-ze, a ra mez da gapital ar bed catolik. Mouez Doue a roio c'hoaz da glevet hag a lavaro a benn a nevez ar c'homzou-man : *Fiat lux et facta est lux.* Beva reomp en denvalijen, e tenvalijen ar falz-credennou, mez mouez Doue a lavaro *Fiat lux* e creiz ar bobl, hag ar bobl a zianzavo he falz credennou evit mont d'ar virionez; lavaret a reio *Fiat lux* e creiz an dud a iliz, hag ar re-man a deuio da zounj d'ezho int ar sclerijen a dle sclerijenna ar bed oll. Mez evit obten kement-se oll, e ranker renevezi heb ehan ar pedennou hag an oberou a drugarez ; e ranker darempred aliez ar zacramanchou, mont a bez d'an ilizou evit goulen eno digant Doue ar c'hrass da genderc'hel er zantelez.

O va Doue, greomp aliez pedennou ; hirio, ne ket d'eoc'h-u hebken e ran va feden, ô Jezuz, ô Mari : en em erbedi a ran c'hoaz oc'h ar Pab braz-se, oc'h ar zant braz-se, a reomp hirio he c'houel ; en em erbedi a ran oc'h Sant Pi V hag e lavaran d'ezhan : *Ut Turcorum, hæreticorum, schismaticorum et incredulorum potestate nos eripias, Te rogamus, audi nos.* Plijet ganeoc'h, ni ho ped, miret ouzomp da goeza etre daouarn an Turked, an heretiked, ar schismatiked hag an dud difeiz, (*en eur ober ar beden-man, ar Pab a ioa ker strafillet, m'en deuz echuet he brezegen er iez italian.*) evit ma coezo an oll falz credennou ha ne vo mui hano anezho e cougn ebet euz an douar. Evit an dra-ze eo e savan va daoulagad varzu an Env hag e pedan Doue evidoc'h, evidon, ma plijo ganthan rei d'eomp ar sclerijen zo ret d'eomp.

Ra ziskenno benedicsion Doue var oc'h eneou, evit rei d'ezho an nerz o deuz ezom evit kenderc'hel en ho deveriou ; ra zeui da laouennaat ha da scoazella ac'hanoc'h en hent euz ar vuez beteg heur ho maro.

Benedictio Dei, etc., etc....

Eur gentel gatekiz d'ar re vraz.

Oc'h ar Fransisien a bez eo e comzomp er moument-man.

— Ha c'hui zo kristenien ?

— Ia, oll, pe gazi oll : nebeut zo ac'hanomp ha ne vent ket bet badezet ; hini marteze.

— Neuze 'ta e credit e bet badezet kement depute zo e Versaill ?

— Oh ! ia, her c'hredi a reomp stard.

— Neuze 'ta e credit e bet badezet kement hini a roomp d'ezho an hano a vinistred ar rouantelez ?

— Oh ! ia, startoc'h c'hoaz ; mevar, en eur vro gristen, n'euz ket a dud divadez er garg-se?

— Mad ! gout a rit-hu petra c'houlen eur bugel, pe da vihana he baeron hag he vaeronez, evithan, digant an Iliz, pa vez digasset da vadezi ?

— Ia, ar Feiz, ni gred.

— Ha perag ar Feiz ?

— Abalamour an oll Fransisien, evel just, o deuz c'hoant da vont d'ar baradoz, pa'z e guir ne c'heller pignat d'i nemed dre skeul ar Feiz.

— Mez evit mont d'ar baradoz,ha aoualc'h eo credi, caout ar Feiz ?

— Salocraz. Feiz ha Feiz a zo. Ar Feiz maro, da lavaret eo ar Feiz ne man nemed e spered an den ne zervich nemed d'her c'houndaoni guassoc'h guaz ; hag e guirionez petra eo eun den a gred,ha ne ra netra hervez he greden. Hennez a c'heller lavaret en deuz eur Feiz e paralizi, eur Feiz toc'hor, eur Feiz netra, eur Feiz maro.

Eur Feiz all dishenvel braz dioc'h hennez, eo an hini a ra d'an den scouseria he vuez var he greden, hen doug, her poulz da ober ar pez a gred. Setu perag ar belek, en hano an Iliz, a c'houlen, a benn teir guech, digant kement hini a vadez, pe digant ar re a zo eno evel culatorien d'ezhan, ha credi a ra e Doue, e Jezuz-Krist hag er Spered-Santel ; ha dianzao a ra Satan, he bompou hag he oberou; ha ken a vez touet d'ezhan, abenn teir guech ec'h anzao an tri articl kenta hag e tianzao an tri diveza, ne vadez nicun ; da lavaret eo ken a vez roet d'ezhan ar ger ec'h heuillo lezen Doue ha ne heuillo ket lezen an diaoul.

— Dioc'h ho count, neuze 'ta, ken aliez depute zo er Gambr hag oll vinistred ar rouantelez o deuz gret, a benn teir guech, le d'an Iliz, da anzao Jezuz-Krist hag an Aviel ha da zianzao an diaoul, he bompou hag he oberou ?

— Ia, ia, evel pep hini ac'hanomp-ni.

— C'hui a lavar ia, a leiz ho kinou ; mez sur oc'h-u e man count evelse ; sur oc'h-u e sonj an oll e Franz evel ma respountit d'eomp.

Selaouit, aotrou ; ni ne ket glabousserien oump ; ha ma carer voti ractal, ni bario e man er greden-ze an tri-farz euz ar Fransisien. Anez kement-se, a credi a ra d'eoc'h-u e vijemp bet diot aoualc'h d'ho c'hass da Versaill ?

— Kemeromp hon amzer ; ha ma c'houlenfemp diganeoc'h ha derc'hel a reont d'ho ger, d'al le o deuz great, a benn teir guech, en iliz, dirag testou ?

— Assa, aotrou, estouni a rit ac'hanomp. Red eo o peffe difizianz euz a lealded an deputeed hag ar vinistred, evit comz evel ma rit ?

— Selaouit mad ; ni or beuz kement a zoujanz ha den all ebet evit ar re a zo e carg, rag eno emaint, e tleont beza da vihana evel pazigner da vont betec Doue, soursen à gement otorite zo. Ni gred emaoc'h oll er memez santimant ganeomp var ar poent-se.

— Ia, ia, aotrou, rezoun oc'h euz. An aotrou Doue er penn araog atao. Bemdez an oll Fransisien a lavar kement-se : *Ho rouantelez deuet d'eomp ; ho polontez bezet great var an douar evel en env.* An oll deputeed hag an oll vinistred a ra bemdez ar beden-ze, da vihana mar greont ho dever, evel m'her c'hredomp, hag evel m'her greomp ken etrezomp catholiked. P'e guir emaint tostoc'h da Zoue, dre ar garg o deuz, mechanz

ne vank hini anezho d'an dever-ze. Guaz-a-ze d'ezho ! mar mankont d'ezhan, rag ne ket brao mankout da Zoue, nebeutoc'h c'hoaz enebi outhan. Anaout a rit, coulz ha ni, histor Lucifer hag e gompagnunez, taolet var ho fenn en ifern evit beza eat enep bolontez Doue.

Ma talc'h an aotrou Doue e ve gret he volontez var an douar, kement a ma talc'h e ve great en env ; e feiz neuze ne ket ni a garfe beza e croc'hen ar re a raffe brezel d'ezhan.

—Mad ! gout a rit ez euz var an douar eun den en deuz lavaret Doue anezhan : « piou benag ho tisprij, am disprij-me. »

— Ia, ia, hag hennez eo ar Pab, hag hennez eo an oll Eskibien, an oll veleien a unan gant ar Pab, p'eguir oll assamblez e talc'hont leac'h ar memez hini, leac'h an aotrou Doue. Ia, ia, ni goumpren enebi oc'h ar re-ze, a ve enebi oc'h Doue e unan. An hini a vank d'ar prefed a vank d'ar ministr, hag an hini a vank d'ar ministr a vank d'ar roue; entent mad a reomp kement oc'h euz lavaret.

— Mad sur ; ha ma lavarfemp d'eoc'h, ar bevar euz ar miz-man, miz mae 1877 ; 346 depute, eneb 114 depute all, o deuz goulennet digant ar c'houarnamant ma vije crennet ho zeod d'an Eskibien, d'ar veleien ha d'ar gatholiked e Franz ! ha ma lavarfemp d'eoc'h o deuz bet ho reked digant ar vinistred !

—Holla ! holla ! breman eta e man ar c'hiz da lakaat an alar araog an ejenned ; betec henn ni zounje d'eomp eur ministr n'oa nemed eur ministr, evel eur mevel n'oa nemed eur mevel ; betec hen ni grede oa an eskibien prinsed an Iliz, ha dre-ze prinsed an aotrou Doue ; abaoue p'heur eta eo deuet ar c'hiz da vinistred an douar da zerri ho ginou oc'h ar prinsed a zalc'h he blass, pa gomzont en he hano ? Petra ? an deputeed or beuz casset da Versaill o deuz credet ober eun dra evel hounnez ! hag ar vinistred o deuz bet ar fron da assanti d'eur goulen evel hennez ! Ne ket possubl ; nan, nan, ne ket possubl e ve guir kement all ! Petra? ar re or beuz hanvet da zeputeed ne vent mui kristenien ; a vankfe a c'her da Zoue ha d'an Iliz ; a vankfe a c'her d'eomp-ni hon unan ; rag e guirionez, ne ket evit didroni an aotrou Doue na kemeret muzul ginou an eskibien or beuz ho hanvet da vont d'ar Gambr. Mar d-eman count evelse, e tianzavomp anezho ; ne reont ket ar pez o deuz promettet d'eomp nag ar pez or beuz guir da c'hedal digantho; n'int ket tud a c'her, n'o deuz ket a lealded ; n'int nemed tud treiz ; treiz da Zoue, treiz d'ar re o deuz ho hanvet.

— Ah ! kenvroiz keiz ! pa lavaret d'eoc'h, da vare an elecsionou, teuler evez, voti e coustianz, ne reac'h nemeur a van evit piou voti, hag an desteni a gement-se eo ar pez a velit breman. Al loden vrassa ac'hanoc'h evit guir, zo bet troumplet, hag a grede ober mad ; mez ivez.pegen aliez a hini o deuz votet evit tud ne anavezent ket,ne glaskent ket memez da anaout,ne zounjent ket memez da c'hout hag int-hi a ioa kristenien vad, gant ma rojent d'ezho arc'hant, banneou ha promessaou goullo. Breman emaoc'h divezad.

— Oh ! bezit dizoursi, aotrou, ar vech kenta ma vo elecsionou, ni zigoro hon daoulagad, ni ouezo evit piou voti. Ah ! ruzia, ruzia a reomp gant ar vez pa zounjomp e laosker hirio da redet scridou a c'halv Jezuz-Krist eur bastard, ar Pab eun didalvez, an eskibien dispac'herien, hag ar gatholiked tud danjeruz ha brassa enebourien ar vro ! Dindan an douar e carfemp mont, pa zounjoump ez euz a veac'h unanik benag da zevel ho mouez enep comzou ken impi. C'hoant or beffe da vont da guzet er c'havarniou, e mesk al loened gouez, pa zounjomp e varn ar bed oll ac'hanomp dioc'h ar re or beuz casset d'ar Gambr ! Lavaret a ve great n'euz mui a gristenien e Franz, ha gouscoude, en hor c'haloun, *Fransisien* a rimo ato gant *kristenien* evel *Breizad* ha *Catholik* a gousko ato er memez neiz.

— Bennoz Doue d'eoc'h, beteg gout ha c'hui a zalc'ho d'ho ker.

Mik an Dourdu.

Guir ar Pab. (*Guelet an n° 7.*)

Hervez ar pez or beuz lavaret ha discuezet sclear da gement hini en deuz daoulagad en he benn, daoulagad evit guelet,a ententomp,ar Pab a zalc'h eta digant Doue an oll c'halloud zo red d'ezhan evit ren an den euz he gavel d'ar baradoz, da lavaret eo evit miret na iaffe da goll.

Ma vije chommet Jezuz-Krist ganeomp var an douar dindan hon daoulagad d'eomp oll, peleac'h e man, m'her goulen, an hini en dije credet difenn outhan n'en dije ket ar c'halloud-man pe ar c'halloud-se, p'eguir eo oll galloudek.

(*Seblantout a ra d'eomp aman clevet Jul Simon, kenta ministr merc'h hena an Iliz, o c'hrosmolat, assamez gant Gambetta ha calz re all ; evel a girint a raint!*)

Mez Jezuz, goude he resurrecsion hag he dransfigurasion, o veza ne c'helle mui chom ganeomp, en deuz lakeat en he leac'h, evit hencha he genvreudeur, eun den, coundaonet eveltho da lezen ar maro ha da vizeriou ar vuez, abalamour da gelen, dre he oberou e unan, ar re a dlie da ren. Setu aze ar renk a zalc'h hag a zalc'ho ar Penn vizibl euz an Iliz, betec ar resurrecsion jeneral ; setu aze ar guir daol lagad a ro da anaout petra eo ar Pab.

Renk ar Pab var an douar a vezo, e peb amzer, ar renk en deuz dalc'het Jezuz-Krist, araog he resurrecsion ; mez evit discuez pegement e toug Doue resped d'an den, Jezuz-Krist a zo bet falvezet d'ezhan gouarn ar bed, dre eun den; hag evel ene an den ne vel taken nemed dre skianchou ar c'horf, evelse c'hoaz Jezuz-Krist en deuz laosket gant ar Pab eun hano, a zo an desteni sclerra, aneta, visipla, euz ar c'halloud a entente lakaat etre he zaouarn.

An hano-ze a rent testeni da c'halloud ar Pab; setu hen aman : Oll dud an douar,eme hor Zalver,a gousko dindan ar memez toen, evel eur vanden denved ; ha

te, Per, a vo pastor an oll dud, an oll denved-se, hag ho gouarn, ho ren, ho maga a ri oll dre da gelennadurezou, ar mammou denved coulz hag an denved bihan ; caeroc'h zo, kement a jadenni var an douar a vezo chadennet en env, ha kement a zijadenni var an douar a vezo dijadennet en env.

Ar c'halloud da jadenna ha da zijadenna, setu ar poell euz ar guden-ze a c'halver gouarnamant an Iliz, hag al le, a ra he nerz. Lavaret eo : *kement a jadenni* .... galloud ar Pab en em asten eta var gement-zo.

Ia var gement-zo ! Anez comz hor Zalver ne ve ket guirion ; hogen lavaret eur henvelep tra a ve eur blasfem euz ar re vrassa.

Ar Pab, evit he zicour, e kenver an dud zo en he garg, en deuz an Eskibien, deuet ivez a zourn Doue, mez oll en he zalc'h. Gantho evel hebd-ho, ar Pab a zo ato Pab, rag an Eskibien n'int nemed cannaded ar Pab. Evelse ar Pab, evithan da gaout Eskibien aman hag ahount, ne ehan ket evit kement-se da veza kenta pastor peb Eskopti ha pep den, dre ar rezoun an hini a laka re all da ober evithan, ne goll morse ar guir da ober dreizhan e unan ar pez en deuz fiziet er re all, goude ma ve en desped d'ezho zoken. Goude oll, morse ar Pab, ne ro he oll c'halloud d'an Eskibien ; calz traou zo ne c'hellont caout taloudegez ebet nemet dougen a raffent siel ar Pab e unan.

Ken liez guech eta ma plijo gant ar Pab, pe gant an Eskibien, a unan gant ar Pab, samma pe zizamma coustianz an den, dor an Env a zigoro pe a brenno evit an den-ze. Mez, evel alc'hueziou ar baradoz n'int bet roet nemed da Zant Per, da lavaret eo d'ar Pab, den ivez, ne c'hell hen digeri, nag he zerri, en desped d'ezhan. Perag ? abalamour ma'z eo ar mestr. Ar Pab evithan da veza mestr, a c'heller c'hoaz, evit guir da brizounia, en desped d'ezhan, dre nerz, etc..., mez goude ma ve chadennet he oll izili kement-se ne rei netra d'he c'halloud ha ne viro ket n'en do, memez en he jadennou, ar c'halloud da liamma ha da ziliamma coustianz ar re all. He vir a ielo atao d'he heul.

Setu aze galloud ha guir ar Pab.

Dija or beuz lavaret, eur pennad zo, e tlie ar Pab, evit gouarn an Iliz, da lavaret eo an dud, beza treac'h en he c'halloud, d'an oll gouarnamanchou all. Marteze o pezo poan ouz hor c'hredi. Deuet zo eur iarik benag beteg ennomp da lavaret d'eomp : Diouallit, diouallit da vont re hir. Hor respount d'an dud-se, a drugarekaomp, goude tout, a zo bet berr : « Mad sur, eme ni mad sur ; mar ranker amanti, hol ler-ni a amanto. »

Ha goude ma ranke hol ler amanti evit ar Pab, hon Tad, ha forz-zo ! « *Na gomzit ket kement euz ar Pab* » zo bet lavaret d'eomp c'hoaz. Ne c'houzont ket eta petra glaskomp, ar re a gomz er giz-se ? Petra zo hirio e coll ar Franz, hor Franz baour ? E daou c'her ni hel lavaro d'eoc'h : Ar Franz, pe galz tud ennhi da vihana a glask hirio en em jacha euz a zindan dourn ar Pab, tec'het araog he c'halloud, beza dispeg diouthan en eur ger ; ar re-ze eo a c'halver liberalisted, (les libéraux). Falz-credèn an dud-se, ma ve heuillet, a ve taol ar maro evit ar Pab ; petra ve eur roue n'en deffe den dindannhan ? petra ve eur pastor n'en deffe danvad ebet da ziouall ?

Abalamour da ze or beuz sounjet e rankemp lavaret araoc tout petra eo ar Pab, an dever o deuz an oll d'en em voda en dro d'ezhan, evit gellout distaga c'huec'h a ze hon taoliou horz var benn ar re a glask tec'het diouthan ha chacha ar re all d'ho heul. Betec henn n'or beuz ket guelet sevel tiez heb ho founta. Eur vech anavezet ar Pab, hor c'huden zo hanter zibunet. Abalamovr da ze marteze eo ez euz bet lavaret d'eomp : *na gomzit ket kement euz ar Pab*. Ar seurt tud-se, ne c'houzont ket petra fell d'ezho ; atao var var etre ia ha nan ; a garfe ne ve jamez noz, ne ve jamez deiz ; bepred en eun hanter tenvalijen ; aoun da velet ar virionez ; kerkent ha m'o deuz digoret ho ginou evit lavaret *ia*, e man ar ger *nan* var ho muzellou etc. Ni ne fell d'eomp kerentiach ebet gant an dud-se. Ni zalc'h hag a zalc'ho, gant grass Doue, d'hol lignez, da lignez ar vir gristenien, da lignez ar re n'o deuz aoun, nag araog an heol, nag araog ho skeud.

TORR-HE-BENN.

Apparision ar Verc'hez e Pont-Meen.

III.

A veac'h o devoa skoet dec taol horz, ma lavaraz an tad :

— Eujen, kea 'ta da velet ha te a velo c'hoaz.

Ar paotr en doue prez da zenti, hag a griaz, euz an or :

— Ia, henvel eo atao.

— Kea 'ta, eme adarre an tad, da glask da vam, da c'hout hag hi a velo eun dra bennag ; arabat eo d'id avad lavaret da Louiza dont. (Louiza oa ar plac'h). Lavar d'az vam em euz ezom anezhi.

Eujen a ieaz.

— Va mam, emezhan, deuit, mar plij, d'ar c'hranj ; va zad en deuz ezom ac'hanoc'h. Hag hi dont var eün.

Jopik, o veza m'oa ehanet ar spilat-lann, a ioa deuet er meaz evit sellet ouz an Introun gaer ; skei a rea he zaouarn au eil ouz egile buhanna ma c'helle, en eur grial bep tro :

— Oh ! nag hi zo brao ! Oh ! nag hi zo brao !

He vam p'en em gavaz, a roaz d'ezhan eun taol var he vreac'h, hag a lavaraz :

— Mez, rei a ri peoc'h, rei a ri peoc'h ; setu dija an dud o sellet ouzomp.

— Va mam, eme Eujen, sellit 'ta a uz ti Augustin Guidcok, ha c'hui ne velfac'h netra ?

— Mez nan, emezhi, netra an oll.

Hag Eujen ha Jopik ho daou :

— Ne velit ket eun Introun vraz ha caer, e deuz eur zae vleun ?..... Hag int-hi da gounta penn-da-benn kement a velent.

— Tra-tra, eme ar vam, ne velan netra, netra an oll.

Evelato Victoar (an hano-ze eo a zouge greg Barbedett) a vele ervad, dioc'h clevet he bugale, edo ar virionez gantho ; morse n'o doa gouezet lavaret gevier.

— Marteze, emezhi, eo ar Verc'hez-Vari en em ziscuez d'eoc'h. Pa livirit he guelit, *leveromp pemp Pater ha pemp Ave, en he henor*.

O clevet ar vugale o crial gant kement a joa hag a estlam, an amezeien a ioa deuet var dreujou ho doriou, hag a c'houlenne :

— Petra velit 'ta ?.... petra zo ?

— Oh ! netra, eme an tad.

Hag ar vam var he lerc'h :

— Ar vugale eo zo o sodi ; int-hi a lavar e velont eun dra bennag, ha ni, ne velomp netra.

Neuze e prenjont dor ar c'hranj, evit beza didroussoc'h, hag e leverjont a greiz caloun *pemp Pater* ha *pemp Ave*.

Pa voue echu ar beden :

— Sellit, eme Victoar, ha c'houi a vel c'hoaz.

— Ia, eme ar vugale, henvel eo atao.

— Mad, a lavaraz ar vam, mont a ran da glask va lunedou ; gantho marteze e velin eun dra bennag.

Dizrei a reaz prest, ha Louiza a deuaz ivez ganthi. Ha Victoar da lakaat he lunedou, mez en aner. Louiza ken nebeut ne c'hellaz guelet netra. Neuze ar vam a lavaraz d'he bugale gant eur vouez drouk.

— Anat eo ne velit netra ; hastit affo echui da bilat ho lann ; ne d-oc'h nemed daou c'haouiad, daou huvreer bihan.

Mont a rejont eta a nevez er c'hranj. A benn pemp munud, al labour a ioa echu, hag ez ejont d'ho c'hoan. En eur zont er meaz ho daoulagad en em blijaz a nevez o sellet ouz ar burzud dudiuz. An Introun gaer a ioa er memez leac'h, hag a gendalc'he da zellet ouz-ho en eur vouzc'hoarzin gant douzder.

— Ma roflac'h va reked d'in, eme Eujen, e chomfen aman atao....

— Deuit buhan d'ho coan, eme ho zad. An daou baotr a ieaz var he lerc'h, mez en desped d'ezho. Evit ar veach kenta, o doa poan o senti. Mont a reant goustad, var ho c'hiz, ho daoulagad o para var an Introun gaer, en eur lavaret :

— Oh ! nag hi zo caer ! Oh ! nag hi zo caer !

C'huec'h heur ha cart oa.

Goualc'hi a rejont ho daouarn, hag, en eur ho dizechi, ez ejont da gaout dor ar c'hranj. Ato ar memez tra burzuduz. Deuet d'an ti, ne fellaz ket d'ezho azeza da zrebi ho boued ; en ho za e chomjont.

— Hastomp affo, Jopik, eme Eujen d'he vreur, ma'z aimp da c'hout ha ni a velo c'hoaz....

— Pa zistroit da velet, eme ho mam, livirit adarre *pemp Pater* ha *pemp Ave*, mez en ho sa, rag ien eo.

A benn eun nebeudic amzer, goude m'o doa lavaret ar pedennou-ze, hag int-hi diredet d'an ti, ha lavaret :

— Er memez tra eo ato.... An Introun zo braz evel seur *Vitalin*.

— Mad, eme ar vam, red e mont da glask ar seur Vitalin. Ar seurezed zo guelloc'h evidoc'h-u ; mar guelit, hi a velo ivez, m'oar vad.

Neuze Jopik a ieaz en ti gant he dad ; hag ar vam, gant Eujen, a gerzaz da di ar seurezed, en tu all d'an hent, eun tammig a zeou.

Ar seur Vitalin a ioa er c'hlass, o lavaret he offiz.

— Seur, eme greg Barbedett, m'o peffe ar vadelez, mar plij, da zont bete du-man ; ar baotred a lavar guelet eun dra bennag, ha ni ne velomp netra.

Ar seur a ieaz ganthi da zor ar c'hranj. Eujen a ziscuezaz d'ezhi e peleac'h e vele an Introun gaer, hag a reaz d'ezhi an daolen euz a gement a vele.

— Caer am euz digeri va daoulagad, eme ar seur, ne velan netra ebet.

Ar paotr a lavaraz neuze gant eun ear drouk-countant :

— Penaoz, seur, ne velit ket ? Guelet a rit-hu mad an teir stereden-ze, a ra egiz eun trebez ?

— Ia, eme ar seur.

— Mad ; penn an Introun a zo dress e creiz.

— Netra ne velan, emezhi, gant va oll bolontez-vad. Ha hi en dro d'ar gouent gant Victoar. Houman a lavaraz d'ezhi :

— Me ho ped, seur, na livirit netra ; ar vugale zo eat ho fenn digantho.

O. F.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Da dud an Offern-vintin.

AR OUALL-SCOUER.

Ar boan, an dismeganz, an injur a ra da Zoue.

Ar ouall-scouer zo eur pec'hed heuzuz meurbed. Laerez, diframma a ra digant Doue ar pez a gar ar muia, an eneou.

Lammet a ra, digant Doue an Tad, eneou great ganthan henvel ouz he Ene e unan, ha deuet da veza bugale dezhan dre ar vadiziant. Laerez a ra, digant Doue ar mab, eneou prenet gant ar priz euz he c'huad, egiz a lavar Sant Paol d'an dud a Roum. Diframma a ra, digant ar Spered-Santel, eneou santifiet ganthan, guisket, fichet, lakeat ken caer ganthan, abalamour ma'z int he demplou leun a vuez. Setu perag e ouel, hag ez eo glac'haret, hag e lavar evel guechall Jacob pa velaz, leun c'huad, sae he vab Joseph : setu aze an ene-ze am boa guisket ken caer ; eul loen gouez bennag en deuz he dispennet ; eun aneval didruez en deuz lounket va merc'h : an ene-ze a garrien kement !

Petra lavarfac'h d'euz eun den ha ne ve ket aoualc'h d'ezhan en em zevel a enep he Roue, a zougfe c'hoaz

ar re all da ober evelthan ? Petra lavarfac'h euz an hini a zeuffe da alia ar vugale da ober goab euz tad ha mam, da laerez anezho, da zizenti outho ha da zispen ho brud-vad. Petra zounchfac'h euz an hini a roffe ali d'ar zervicherien da gemeret madou ho mistri, da ober an didalvez ha da zrouk-prezek anezho ?

Lavaret a elfac'h e ve an den-ze fallagr aoualc'h. Setu petra ra e kenver Doue an den a ouall-scouer. Laerez, tenna a ra digant Doue, he vugale, he zervicherien, he zujidi, he briejou, da lavaret eo, an eneou dinam ha santel, evit ober anezho sclavourien d'an drouk-spered, brassa enebour Doue hag an dud. Lakaat a ra da vont da goll evit an eneou, ar guad scuillet gant Doue, oll veritou he varo criz hag oll labouron he vuez poaniuz.

En eur ger, ober a ra micher an diaoul.

Muioc'h a zroug, a zismeganz a ra da Zoue an den a ouall-scouer eget ar re a stagaz Jezuz-Krist var ar groaz. Pebini a gav d'eoc'h eo ar muia cabluz, pe ar Juzeo a scuillaz guad hor Zalver var Menez Calvar, pe an den a ouall scouer, a goll eun ene prenet gant ar guad-se ?

Sant Bernard n'eo ket nec'het evit comz en ho leac'h. An den a ouall-scouer, emezhan, hennez eo an torfetour braz ha nan ar Juzeo, rag emezhan, muioc'h a istim a zo evit eun dra a brener, eget evit arpez roer evithi ; er memez doare, Doue a laka eun ene dreist he c'huad, pa'z e guir e ro anezhan evit prena eun ene.

An den a ouall-scouer a ra, nan hebken labour ha micher an diaoul, beza ez eo ouspen eun diaoul en em c'hreat den. Guir eo kement-se, hervez ar pez a lennomp en *Aviel*. Sant Per en doa poan o credi e teuje he Vestr benniget d'en em izellaat beteg mervel var eur groaz, hag a glaskaz dizalia anezhan.

Petra lavar Jezuz d'ezhan ? Eat evel counnar ennhan, e respount d'he abostol, en eur rei d'ezhan al lez-hano a Erouant, pe a Zatan, mestr an diaoulou. Tec'h pell diouzin, emezhan, rag eur ouall-scouer out evidon, Satan m'az out !!! — Satan ma'z out, a livirit, Jezuz, da Zant Per ! ha ne d-eo ket d'ezhan gouscoude, e roac'h, n'euz ket pell, an hano a zen euruz ? Penaoz e c'hellit-hu breman hen henvel Satan pe Diaoulbraz ? Ah ! eur skeud hebken deuz ar ouall scouer a ell trei eur Zant e diaoul. Goude oll, comzou Sant Per ne voant ket e guirionez eur ouall-scouer ; ne gomzaz evelse, nemed abalamour ma carrie kement he vestr.

N'euz forz ! rei a rea dre eno ali da Jezuz da ober eun dra a ioa guelloc'h egethi da ober ; setu aze eur skeud euz ar ouall-skouer. Peadra a gavaz eno Jezuz da bellaat Sant Per diout-han, er memez doare ma lakeaz guechall Lusifer da dec'het en dezert : Kerz diouzin, spered a denvalijen !

Pe hano a roimp-ni eta d'ar re ne ziscuezont caout plijadur ebet, nemed o cass eneou d'an ifern, dre ho ouall scouer ou ?

Arc'h-diaoulou, ar re genta int etouez an Diaoulou, eme Zant Ian, hag inthi eo cuzulierien an diaoul. Piou eo an hini a c'hell lavaret : an dioual e unan a zo en em ziscuezet d'in, hag en deuz desket e unan d'in an doare da ober ar pec'hed ?

Er c'hountrol, nag a hini a elfe lavaret, en guirionez : ar mignoun-ze, ar gamaradez-man o deuz desket din ar falloni hag ar fallagriez. Dre eno e veler o deuz an dud a ouall scouer muioc'h a c'halloud da zeski an droug eget n'o deuz an diaoulou o unan. Perag an dra-ze ? Abalamour ma'z int diaoulou dic'hizet, dindan dianveaz tud. Mar galfe ar bleiz kemeret croc'hen eur c'hi, e ve buhan caret ha digemeret gant an denved ha gant ho fastor zoken, ha ne ket guir ? Setu perag ivez an Drouc-Spered, o kemeret dianveaz eun den, a vez aliez siouaz ! digemeret mad en eun ti. Ma ve gouezet avad piou eo, petra eo, e ve scrab da c'hout piou a daolfe ar muia a vein ganthan hag ober d'ezhan bale er meaz euz an ti.

Ha guelet a rit-hu breman ar boan a ra an den a oual scouer da Zoue, oc'h en em lakaat a unan gant Satan, he vrassa enebour, evit diframma diganthan eneou, a gar kement ha mab he lagad. Ia ! laza eun ene dre ar ouall scouer a zo tenna eul lagad d'euz penn an Aotrou Doue. Ouassoc'h a ra, lakaat a ra an eneou-ze etre skilfou Satan ; rei a ra d'ezhan biniachou, armou, evit ma rei euz an eneou-ze sclavourien ; da c'houzout eo, rei a ra d'ezhan he deod, he zaoulagad hag he zaouarn, da zaoni an nessa, evel m'her grear dre ar c'homzou goloet, dre eur mouzc'hoarz divodest, dre zellou pe jestou lubric. An diaoul ne c'houlen ket vell. Guir o deuz eta ar Zent da benvel an dud a ouall scouer camaraded, bourrevien, chasseourien ha bugale an Drouk-Spered. Ho zad, eme hor Zalver, eo an Diaoul ; hag ober he volontez, setu petra glaskont.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Ian ar Gervrugen.

D'hor penn-sturier, d'hon tad trugarezuz, an aotrou'n Eskob S'-Briec ha Landreger, unan euz he Vretouned anaoudeg !

Ra zeuio, heb dale, an amzer vo comzet
Hor iez pergen ha c'huek, etouez ar Vretouned !!

Ne oann nemed bugel, laouen ha caradec ;
Kenta iez ha gleviz a oue ar brezounec,
Mouez flour va magerez, harpet oc'h va c'havel,
O sorc'henni he zoun : « Toutouik, va bugel. »

Kenta comz a laraz va zeod distagellet,
A oue, e brezounec, hano va mam garet,
Hano va zadic mad, hoc'h hano, va Jezuz,
Ha, deuz va Rouanez, an hano dudiuz.

Ar beure, kent cuitaat an ti 'vit ar meziou,
Ha, var divez an deiz, pa guz an evnigou,
Daoulinet 'tal an tan, bemdé e lavaren,
E iez ar Varzed coz, da Zoue va feden.

Pa vijen, messaer, er park gant va loened,
E brezounec ivez me c'halve va denved ;
Pe, en eur c'hoad skiltruz, d'an hegleo, me iouche,
E brezounec atao an hegleo dassone.

Tro var dro d'an oaled, dastumet goude coan,
Tud an ti a lare guerziou oc'h scleur an tan,
Ha keit ha ma pade ar c'hanab da dilla,
Ar Verc'h e brezounec ne baoueze da gana.

Neuze, var al leur-ger, coulz hag en tiegezou,
Pep hini a gomze e doare hon tadou ;
Ha bep sul, en iliz, bep sul e brezounec,
E clevet er gador ar persoun o prezec.

Guechall ar brezounec !!!... Hirio, pebez souez
Evit hon tud maro, mar saffent euz ho béz,
O velet gant an oll ho iez ker goapeet !!
Ho daelou a redfe ; ho c'haloun ve rannet !!!

Abaoue m'eo diredet, gant eur c'houiban spountuz
Euz a du zav-heol an aerouant ruz,
Hor iez paour, siouaz d'eomp, en Arvor zo flastret :
Ar Barzed da genta doa hen diouganet.

Evel, el liorzig, ar goanta lilien
Pa ve varnhi skignet scourrou an ivinen
A vel euz he bleuniou o ouenvi ar gened,
Hon iez a zo mouget gant iez ar C'hallaoued.

Koulscoude, piou laro e tle eun deiz mervel ?...
Keit 'vo, eme eur Barz, bruk e bro Breiz-Izel,
Keit vo coummoul en oabl ha dour-red er steriou,
Iez Marzin ha Guenc'hlan a vo treac'h d'an Ankou.

Bugale an Arvor, bezomp oll calounec ;
Mar toc'horra hon iez, ni eo zo kiriec
Dinac'hit ho luc'hach, iskiz, mezuz meurbed,
Bezit, e peb kenver, bezit guir vretouned !

Kenvroiz, dalc'homp stard ! Ra stourmo peb breizad,
Hervez he oll c'halloud, e peb reiz, e peb stad !
Pellaomp a unan ar gallec milliget ;
Bezomp, en hor c'hounnar, bezomp oll aheurtet !

Ra drec'ho, heb dale, ar brezounec pergen :
Barzed coz ha iaouank, kemerit ho telen ;
Heb digarez, breman, tud leal ha gouiziek,
Enebit ! 'vit dizrei ar Vreiziz d'ho iez c'huek.

C'houi, Breizad a galoun, dre ho scouer, ho comzou,
Mui oc'h mui, Eskob ker, sevenit d'am ouestlou,
Rag, e Breiz, c'houi hen goar, hervez eur ger brudet,
E Breiz, ar iez, ar feiz, ho diou zo c'hoarezet.

Barz Coatmin.

HELEIER.

An aotrou Sann, cure e Lanniliz, zo hanvet persoun e Coatmeal.

An aotrou Orven, cure e Guipavaz, zo hanvet persoun e Sant-Coulitz.

An aotrou Ollivier, cure e Mespaol, zo hanvet cure e Lannilis.

An aotrou Peres, cure e Sant-Nouga, zo hanvet cure e Mespaol.

An aotrou Berthou, cure e Carantek, zo hanvet cure e Sant-Nouga.

An aotrou Stephan, belec iaouank, zo hanvet cure e Carantek.

Sant-Briec. — Aotrou'n Eskob Sant Briec hag he goumpagnunez zo bet digemeret gant ar Pab an 2 a viz mae. An dro genta, mar gellomp, e roimp anaoudegez euz a lizer an aotrou'n eskob David, hag euz a respount an Tad-Santel ar Pab.

Pelerined Sant Briec hag ho Eskob a zo er vrassa levenez.

Naoned. — En dizro dioc'h Roum, aotrou'n Eskob an Naoned a dle cana he oferen hanter kant vloaz. Arc'heskob Tours a dle caout ar renk a henor er gouel caer-ze.

Labourou iliz an Naoned a ia en dro. Diziou zo bet eiz dez, an aotrou'n Eskob, pedet brao, evit guir, a ioa bet e unan oc'h ibilà ar pounsoun braz, pe mar caver guell, ar c'hoad alc'huez, a zalc'h oll goatach an iliz.

Evit doare aotroun'n Eskob an Naoned, ne ket aounik, en desped d'he oad. Evel eul labouz ez ea euz an eil cha fod d'egile, chafotou a zo tremen cant troatad a zioc'h an douar. An artizaned zo bet laouen braz euz a vizid ho Eskob hag an Eskob e unan zo bet countant braz euz an digemer great d'ezhan. A benn pevar bloaz aman, zo bet lavaret d'ezhan, oc'h iliz a vo echu, hag e c'hellot cana an oferen e creiz ho cathedral.

Sant-Thegonnec. — D'ar 6 euz a viz guengolo 1877, da 10 heur euz ar mintin, eo deisiet Concourz Sant-Thegonnec. Ar c'honcourz-se a zo fountet evit ma poanio ar baizanted da zevel ebeulien gallouduz da ober kezec lard. Ar re o deffe ebeulien da ziscuez a dle rei ho hano, ar 5 a viz guengolo, araog peder heur, e ti an aotrou Roux e Landivisiau, pe an 2, etre 2 ha 6 heur, en hotel Prat-Gauthier e Sant-Thegonnec. Pevar mil c'huec'h cant tri ugent lur zo da rei e prim : 4,660.

Castellin. — Diziou, zo bet eiz dez, Mari-Anna Apere, tamallet da veza lazet he c'hrouadur, a zo bet cavet crouget e prizoun ar C'hastellin, divar bouez al laz a zerviche d'ezhi da baka he bleo.

Ar Faou. — En eur zizrei dioc'h em-vel Sant-Alar, *Tournevache*, unan euz a archerien ar Faou, zo bet hanter-lazet gant he varc'h. Setu aman penaoz. En eur zevel var he varc'h ez eaz e gaou, ez eaz he zabren etre he zivesker, ar pez a viraz outhan da bignat var an dibr. Coeza a reaz, eun troad d'ezhan er scleuc, hag e oue treinet er stad-se gant he varc'h hanter follet, epad meur a gant metr hed. Pa oue gellet diarben he varc'h, edo ar c'hik ruz en noaz. An noz goude e bet marvet e creiz ar brassa poaniou. Tri grouadur iaouank a jom var he lerc'h ; ho mam a zo maro eur blavez benag zo.

Rosco. — Ar 27 a viz ebrel, Olier Zeite, labourer douar euz ar barrez-se a zo bet cavet maro, var an hent, e kichen Rosco. An dud a zounj e bet tumpet he gar ganthan hag e bet paket e unan dindannhan ; ar marc'h goudeze, o clask en em denna kuit, en deffe roet d'ezhan meur a daol ru, unan dreist-oll var he benn, ar pez a ve bet penn-caoz euz he varo.

Olier Zeite en doa eun daou-ugent vloaz benag, hag a jom var he lerc'h eun intanvez ha c'hueac'h crouadur iaouank-flam.

Logonna-Daoulas. — E Logonna-Daoulas, eur martolod, e counje e ti he dud, zo bet lazet gant eun tenn fuzuill. Gant piou ? ha perag ? ne c'houzor ket. He gorf zo bet cavet en eur park. An archerien zo bet var al leac'h.

Brest. — Deac'h, zo bet pemzec dez, eur pesketaer euz a Gerhor a ioa o labourat en he vag, pa zigouezaz d'ezhan en eur stouet, mont a gass oc'h eun higen da baka siliou-mor. An higen siouaz! a ieaz e corn he lagad cleiz hag he zenna cuit ne c'hellaz ket. Euz he vag e oue douget da Boullic-al-Lor, da di an doctor Le Do, en deuz gallet, abouez poania, dont abenn da lemel an higen cuit.

Portsall. — An 2 a viz Mae, Jan-Mari Prijant hag he zaou vab caer, Jan Fourn hag Yvon Perhirin, a ioa eat er mor da besketa gant he vag hanvet *Aline*. Dioc'h ar pardaez siouaz! ar bagou all deuet en dro, *Aline* ne errue ket.

D'ar bevar euz ar miz, kelou ebet anezhi nag euz an tri den a ioa ganthi. Hervez lavar ar besketerien all, e vijent bet guelet scoaz ha scoaz, en doun-vor, gant eul lestr, en dije roet d'ezho guin ardant pe vin evit ho fesked. Ar memez devez e vijent bet ivez guelet mezo dall en ho bag. An oll a grede eta da varo an tri'zen paour ha d'ar c'holl euz ho bag.

Ia da! ar 6 eur ar miz, setu *Aline* o tigouezout e Portsall, var dro eiz heur euz an noz, hag hon tri den ennhi. Evel or beuz lavaret huelloc'h, great o doa bep a gorfad *rhum*, hag ar *rhum-ze* en doa roet lam d'ezho. Vardro unnec heur noz ec'h errujout heb gout d'ezho en enezen Bannec. Eno pesketerien, euz a Lanildut, ho digemeraz. Eno ivez e rankchont chom tri devez, abalamour d'an amzer fall. Da vihana ma teuffe skiant d'ezho evit an amzer da zont! Riscla ho buez hag ho ene! hag ober kement all a anken d'ho zud!

Bro-Zaoz. — An aotron Biggar, ginidik euz an Irland ha depute er *Parlamand-Saoz*, zo en em c'hreat kristen, a nevez-zo.

Revolution en Amerik e Republik an Equateur

Comzet or beuz varlene euz an den calounek ha kristen-ze, a ioa he hano; Garcia Moreno. Marvet eo, evel a c'houzor evit Doue hag evit an urz vad. Borrero, pe Borreo, hervez lod all, lakeat en he blass, a zo bet cavet re vad, evel an hini a ioa en he raog. Ar Revolusionerien o deuz eta hen taolet d'an traon, hag hanvet en he leac'h ar jeneral Ventimilla, eur paotr brao, p'eguir e plij d'ezho.

Ar veleien o deuz dija difen da brezek; bemdez ar c'hazetennou a zislounk a bep seurt blasfemmou, enep Doue, enep an iliz hag he ministred: mez ar veleien hag ar gristenien a zalc'h mad.

N'euz ket pell, eun tad, euz a urz Sant Fransez, a brezege e *Quitto*, ar gear gapital. Eun devez e cavaz eharz ar gador, goude he brezegen, daou zen o doa urz aberz ar c'houarnamant d'her c'hass gantho. « Neuze, emezhan, ez in a bastellou; evit a bez ne d'in ket. » Cregi a rejont ennhan: ractal ar gristenien a zounaz cloc'h an alarm, hag ugent mil den en em gavaz var al leac'h. An Tad a oue difframmet enz a dre daouarn offiserien ar c'houarnamant ha casset da di Legation-Franz, e creiz ar c'hri: « Buez d'ar Pab! d'an traon ar Franmasouned! »

Antronoz e oue douget eul lezen a zifenne, dindan boan a ecsil, ar gador out an oll Eskibien hag an oll veleien. Eun devez benag goudeze e casset soudarded da Riobamba evit samma eskob ar gear-ze, mez eno ivez en em gavaz daou vil gatolik prest da vervel kentoc'h eget lezel chadenna ho c'henta pastor.

Spagn. — El lizer, dija goloet a zinaturiou, dre viller, a dle Catholiked ar Spagn da gass d'ar Pab, e lennomp ar c'homzou-man:

Toui a reomp ne raimp morse ar zoun gant enebourien vikel Jezuz-Krist. Euz hag horrol or beuz oc'h kement falz creden zo coundaonet gant ar Pab, ha, dreist-oll, oc'h creden al *Liberalisted*, an danjerussa euz an oll falz credennou.

Discleria a reomp, ec'h ententomp, ken er meaz, ken en hon tiez, soubla da lezennou an Doctor brassa euz an Iliz. Kinnig ha lakaat a reomp etre he zaouarn, heb diviz netra, hor madou, hor buez, hor spered hag hor chaloun evit Feiz hor Zalver Jezuz-Krist.

PRIZ AN ED.

KEMPER. — Marc'had an 12 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	34	1 00s	29	1 50s
Segal	23	50	23	50
Eiz	22	00	21	50
Guiniz du	27	00	27	50
Kerc'h	22	50	24	00
Avalou douar	10	00	9	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 9 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	22	1 94s	34	1 66s
Segal	23	13	22	08
Eiz	21	76	20	50
Guiniz du	»	»	»	»
Kerc'h	24	50	20	50
Avalou douar	9	00	9	00

CASTELLIN. — Marc'had ar 7 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	21	73s	28	1 67s
Segal	24	15	21	45
Eiz	21	00	19	50
Guiniz du	26	00	25	44
Kerc'h	21	50	19	50
Avalou douar	9	50	9	50

Perc'hen-Merour : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL,

DISSADORN 26 A VAE 1877. (3e Série N° 13.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

KELOU A BEP BRO, HA KENTELLIOU VAR BEP TRA

Casset bep sul da gement kristen a gomz ar brezounec

PRIZ AR GAZETEN

AR MARC'HAD D'HE C'HAOUT BEP SIZUN EPAD AR BLOAZ A GOUST:

DAOU SCOED evit ar Finister, — ar Morbihan — ha Costez-an-Nord
SEIZ LUR evit an departamanchou all.

Ar marc'had a dle beza great ha paet ato e ti an Aotrou Ar. DE KERANGAL, *Perc'hen-Merour.*
Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, *ru Bourg-les-Bourgs, 26, e Kemper.*

KEMPER, 26 a vis Maë.

Dagoned Franz o coummanz ober ruilliaic.

Er zizun dremenet, lennerien *Feiz-ha-Breiz* o deuz clevet, euz a c'hinou ar Pab e unan, histor an idol Dagon, Doue faoz ar Filistined, coezet anezhan e unan divar he dron, evit beza tosteat re out Arc'h an Testamant coz. Siouaz! an Dagon ze en deuz c'hoaz kindirvi, memez e Franz. Ia, e Franz, e rouantelez merc'h hena an Iliz, hag an hini a roimp d'ezhan ar renk kenta, en ho zouez, eo Jul-Simon, kenta ministr e Franz beteg hanter ar zizun diveza.

An aotrou Jul-Simon, mar plij ganeoc'h, eo an Dagon-ze a lavare, n'euz ket pell c'hoaz, oa ar Pab, eur gaouiad. Mad! breman an aotrou Jul Simoun a c'hello guelet e unan hag ar Pab a zo eur gaouiad!

Arc'h santel an Testamant nevez, ar fizianz-se or beuz, eme ar Pab, *a vezo, heb dale, scubet divar he zro, Dagoned pe enebourien an Iliz.*

Ac'hanta! aotrou Jul Simon, petra zounjit a gementse? Ha guir eo ar pez a lavare ar Pab? Ha guir eo oc'h coezet divar ho tron, hag eo bet ar valaen varlec'h ho seuliou? Anzao a reot-hu, breman da vihana, e lavar ar Pab ar virionez, ne ket bet gaouiad en dro-man?

O dounder euz a furnez eun Doue! An hini a lavare d'ar bed oll oa ar Pab eur gaouiad, a zo coundaonet herio, da anzao, e fass an env hag an douar, dre ar ruill en deuz great, e man ar virionez gant ar Pab?

Esperomp, eme ar Pab, e coezo heb dale, an Dagoned.

Paourkeaz aotrou! evidoc'h-u arabat d'eoc'h clemo peffe ranket chom pell da c'hedal ho tro! Chenchit, pa gerrot, an numero 606, ha kemerit an numero *bide !!!* An numero 606 a zo great he brocess; he amzer a zo echu. An numero 606 a lavar oc'h eur Franmasoun, hag ar franmasoun n'en deuz netra da c'hedal, a berz an dud honest, nemed ar pez a verit ar gaou, da c'houzout eo: an dismeganz, ar vez hag an hu, e kement cougn zo etre Brest hag ar penn pella euz an douar.

Ah! paourkeaz aotrou! Setu petra eo mont d'en em gemeret oc'h ar Pab! C'hui a gave d'eoc'h marteze n'o poa nemed digeri ho kinou evit he lounka en eur c'hinaouad. Allaz! ar re a glask ober mor-largez gant ar Pab, a erru gantho ar pez a erru gant ar re a ra re gofad iod guiniz, a deu ho c'hof da goenvi ha da donella beteg crenvi. Ar Pab a zo evel eur scour-askol, seulvui ma ouasker varnezhan, seul-vui e pik, e toul an dourn en em gemer outhan.

Ma teuffe da vihana al lam oc'h euz paket, ar ruill oc'h euz great, da zigeri ho daoulagad d'an Dagoned all a zo c'hoaz e Franz, ha da ober d'ezho dizrei oc'h Doue! Neuze, ni lavarfe c'hoaz: *O felix culpa*: O faot euruz! ma roffe skiant, d'eoc'h da genta, evel just, ha goudeze d'ar re all. A bouez kement-se, ni a ve c'hoaz laouen da c'hellout lavaret var ho lerc'h, ar pez o peuz ancounac'heat bete vreman.

Neb ne zent ket oc'h ar stur,
Oc'h ar garrek ez a zur.

Torr-he-Benn.

Versaill. — Jul Simoun hag he genvreudeur ministred o deuz great lam choug-a-benn, diziou zo bet eiz dez. Daou, anezho, an duc Decazes hag ar jeneral Berthault, goude ar ruill o deuz great, zo en em gavet adarre ker ploum ha biscoaz var ho zreid.

Ma kendalc'h ar vinistred da ober ar jeu-ze, e vo leac'h heb dale, d'ho gervel comedianed; du hirio, guenn var-c'hoaz: iod divalo.

An diou Gambr, campr an Deputeed ha campr ar Zenatourien a zo casset gant Mac-Mahon, prezidant ar Republik, da c'hout dioc'h pe du e c'huezo an avel epad eur miz.

Fransisien, setu an istim a ra Mac-Mahon euz an deputeed oc'h euz casset d'ezhan. Ar vistri scol a gustum rei eun devez counje d'ho bugale, pa vezont countant anezho. Mac-Mahon a ra ar memez tra, pa vez drouk countant euz he re. Er veach man da vihana, ne ket ar

veleien a lavar d'eoc'h oc'h euz casset revolusionnerien da Versaill. Bete vreman ne gredac'h ket ar veleien, credi a reot-hu Mac-Mahon da vihana? Credi a reot-hu en deuz casset an deputeed d'ar gear, abalamour n'oa evit ober count ebet gantho, e Versaill. Guelit breman ha ne deu ket da vir ar pez a lavar ar veleien. An nep en deffe difizianz euz ar pez a leveromp, n'en dezo nemet mont da gichen ti-kear, en he barrez. Eno, oc'h ar voger ni gred, e cavo lizer Mac-Mahon. Sant Thomaz ne gredaz ken a velaz; ne c'houlennomp ket muioc'h digant ar re o deffe poan out hor c'hredi.

Perag en deuz digasset Mac-Mahon an deputeed d'ar gear? — E daou c'her, setu aman perag: Er blavez 1875, ez euz bet douget eul lezen a enep ar re a vankche a resped da Brezidant ar Republik, d'an diou gambr, d'ar rouanez a zianveaz ar Franz; a enep ar re a skign keleier faoz, a boulz ho c'henvreudeur d'an droug pe a ra meuleudi traou a zoug an hano a grim pe a faot dirag al lezen.

Al lezen-ze, evel a anzavo an oll, a ioa red, evit derc'hel an urz vad. Mad! d'ar 15 euz ar miz-man, an deputeed a unan gant Jul Simoun, bet kenta ministr e Franz, o deuz votet evit ma vije torret al lezen-ze.

Setu ar penn-caoz m'en deuz Mac-Mahon roet ar valaen d'an deputeed, hag e guirionez, n'oa ket araog ar poent. Ha furroc'h e vezint a benn eur miz aman, ne c'houzomp dare; ar pez a c'houzomp hag a leveromp a vouez huel, eo oump anaoudek, d'an aotrou Mac-Mahon, euz ar pez en deuz great.

Clouarik ha Mari-Varvek.

Clouarik, he hano a lavar petra eo: eur gogez. Ne ket tout. Clouarik a zo eun den desket. Eun nao pe zeg vloaz eo bet var skinvier ar scolach oc'h uza founsou bragezeier. He vicher eno, hervez a gounter, oa dilikeda an or; abalamour da ze eo chommet merk al liked en he viz iod. Eno edo he dron, epad ar bloaz, da dosta d'an or. Breman ez euz eun tam baro oc'h he veg; eur plass zoken en deuz gellet da baka, en eur bourg, var ar meaz. Evit digass an dour d'ar vilin, e ra min vad d'an oll, e lavar eveltho var gement-zo, nemed var ar politik. Eno n'eo ket ker soupl ha var an traou all.

Mari-Varvek a zo eur picol maouez, eun trouc'had baro oc'h he elgez, caledennet he daouarn evel daoulin eur c'hanval, dimezet, mam da c'hueac'h crouadur ha kristenez vad gant kement-se oll. Clouarik, eur pennad-zo, a ra al lez d'ezhi, rag eur breur d'ezhi a zo maro; ar partach ne ket great c'hoaz, ha cregign a zo da rozellat var he lerc'h.

Dilun diveza, lun ar Pantecost, Clouarik eta a gavaz an digarez da vont da eva leaz ribot da di Vari Varvek.

— Bonjour d'eoc'h, Mari, eme Clouarik, tom e deoc'h?

— Eur zouez, emezhi, e ve tom d'in. C'hui zur a vez ato clouarik. Ma carfac'h lakaat ho corf da laourat eveldomp-ni, e ve tom d'eoc'h ivez.

— Checon! Mari geaz, c'hui vad a zo rust an tam ac'hanoc'h, er-pardaez-man! Eur banne leaz-ribot a garfen da baea d'eoc'h.

— Oh! evit netra o pezo daou, mar kirit. Dre c'hrass Doue n'oun ket rentet c'hoaz var daloudegez unan na daou vanne leaz-ribot; azezit.

Setu servichet Clouarik. Leaz-ribot dezhan ne vankaz ket, na marvaillou daVari ken nebeut; meuleudiou, nebeutoc'h c'hoaz. He goaz oa guella den a daole treid en douar; Perik a ioa eur paotrik fur; Charlez en dije ar groaz bep sizun; Louiza, er scol gant ar Seurezed, a ioa eur grouadurez ken caer ma carje an elez beza noz-deiz o voucha, o poket d'ezhi.

Varlerc'h an tam, e man ar c'hiz da ober eur c'horniad. Mari a zalc'he tourn. Clouarik ne oue ket gourd da zigeri he liassen; setu carzet ar c'herniel, tan var ar buton hag hon daou fumer, pep hini var he scaon, a bep tu d'an aoled.

— Assa, eme Vari, grass eo; eun tammik eo guelleat var ar greun; breman da vihana ma kendalc'h ar c'hour, e vezo marteze e galloud ar paourkeaz merour paea an Aotrou.

— Guir a livirit, Mari; pell zo ar paourkeaz couer en doa poan o paea; mez breman e man var he du. Setu aze petra eo beza dindan gouarnamant ar Republik.

— An oll n'int ket euz oc'h aviz, Clouarik. M'am euz-me clevet mad, ar penn-caoz euz ar vellaen zo deuet var ar greun, eo ar vrezel etre an Turked hag ar Russianed. Kentoc'h e teue e Franz, euz ar broiou-all, calz listri carget a ed, ha breman ne deu hini. Setu aze petra zo bet lavaret d'in-me: Na d-it ket eta da lakaat var gount ar Republik eur veuleudi ne deuz ket meritet. Gouscoude, evit plijout d'eoc'h, lakeomp e ve ar Republik caoz euz ar c'hresk var an ed, (ar pez n'eo ket guir) n'oa ket araog ar poent. Ar Republik e deuz labour da lakaat cresk var an ed, ha var an traou-all zoken, abenn m'e dezo roet d'eomp taloudegez ar vugale e deuz anterret d'eomp ez-veo e bouillen Conli, hag el leac'h all. Ar re zoken zo deuet ac'hano, petra o deuz desket an darn vrassa anezho? Aillouni, ha coll ho relijion; setu tout. Gouscoude ar relijion, ha n'efthi ket caera tra zo var an dour. Ar Republik ne d'euz netra da ober countrepouez gant ar relijion. Penaoz ha p'heur neuze e dezo biken digollet ac'hanomp?

— Ar Republik a zo eun dra gaer, credit ac'hanon, Mari. Assa! lakit ho tourn var ho coustianz, ha livirit d'in ha n'e ket brao eur c'houarnamant a laka an oll var ar memez renk: *Egalite.*

— D'am giz-me, n'euz eno netra vrao. En ti-man ez euz c'hueac'h crouadur, diou blac'h, tri mevel, va fried ha me, hag e feiz, ma vijemp oll var ar memez renk, or bije poan, me gred, o vont en dro. Evit aman ez euz unan en tu-all d'ar re-all; unan a lavaran avad, ne ket daou eo. Va goaz zo mestr er park, ha me mestrez en ti. Ar mevellou zo d'ezhan, hag ar plac'hed a zo d'in-me. Ar vugale avad a zo d'eomp hon daou, mez pa goummant unan pe unan ac'hanomp, egile a ro peoc'h pe a zao ato gant ar c'henta. Er fesoun-ze ez a va ziegez en dro. Ma vijemp oll var ar memez renk, ahaha! hounnez avad a ve eur guden. Unan a c'houlenfe iod d'he lein, eun all crampoez, eun all kik, eun all pesked, eun all farz, eun all harico, eun all riz, eun all souben ar rouz, eun all souben all leaz, ne ve ket cavet aoualc'h a listri kegin er barrez, da farda he bred da bep-hini, ha gouscoude, an traou-ze oll, er memez caoter, a raffe eur gegin, eur geuzteuren divalo, me gred. Mar d-eo eur gegin evel hounnez a reont du-ze e Versaill, me a ve aviz d'an deputeed da zont d'ar gear, rag aoun braz am euz ne blichfe ket ho zouben d'ar Fransisien.

Peleac'h da vihana oc'h-u bet o teski ar politik-se?

Politik pe zibolitik, me n'oun dare petra eo. Me ne ouzoun nemeur a dra, mez traou mad, a gav d'in. am euz desket, var barlen va mam, Doue r'he fardouno! Hounnez, Clouarik, a ouie mad he *Fater noster!*

Eun devez, emezhi, oa daou zerpant oc'h obor cofig rouz en eur verjez, clozet tro var dro gant eur gael spern. Unan anezho en doa seiz penn hag eul lost, hag egile seiz lost hag eur penn. A greiz ho ehan, eur chasseour ho guelaz hag a dennaz varn'ezho. Ractal an daou zerpant en hent, ha buhan zoken. Ar zerpant a eur penn a glaskaz he riboul, er gael, ha kuit, mar gouie, gant he seiz lost, boaz, a bep amzer, da vont da heul ar penn. Ar zerpant a zeiz penn, pa erruaz gant ar gael, a glaskaz ivez tremen en tu all, mez siouaz! pep hini euz ar pennou a felle d'ezhan mont, unan dre ar riboul man, unan dre ar riboul-ze, eun all dre eur riboul all, setu ma reant forc'h bep taol var divesker ar spern ha ma rankaz ar zerpant keaz chom eno da vervel, dindan an tennou, penn ha lost hag all.

— Mari, Mari, c'hui me laka, ne blij ket ar Republik d'eoc'h?

— Perag ne blijfe ket? Ma carje seiz penn ar zerpant diveza beza en em glevet da vont dre ar memez riboul o dije gellet tec'het araog an tennou hag ar maro, mez, pa ra pep hini he benn, setu petra c'hoarvez. Oh! *du*-ze, e Versaill ec'h erruo ar memez tra, guelet a reoc'h. Caeroc'h zo, deac'h em oa clevet oa erruet an taol. Ar vinistred a bez, deffot en em glevet gant Mac-Mahon, a zo eat oll d'an traon. Histor ar zerpant, evel a velit, Clouarik, a zo guirroch evit na zonjit marteze. Ma carjent beza great evel va fried ha me, n'oa ket erruet an dro ze gantho. Ni a vez atao a eur du, evit gouarnamant hon tiegez, evit gouarnamant hon tamik Republik, ha dreist oll ato a eun du gant ar Penn Braz a zo en env, gant an aotrou Doue, gant ar Pab, gant hon Eskob, gant hor persoun, gant hor c'hure zoken, a zalc'h, evel ar re all, plass an aotrou Doue. Ni en em glev gant ar re-ze tout; ha zoken, evit discuez d'eoc'h pegement, me garfe ho c'haout, bep sizun da grampoessa em zi.

Ar Republik, coumprenet er giz-se, a blij d'in-me kement hag eur gouarnamant all. Evelse e man pephini, ato-ato, var hent ar baradoz, ha pa vezer var hennez, ne ouzoun ket petra c'helfet da reketi guelloc'h. Caer en dezo ar chasseour braz, da lavaret eo an diaonl tenna var an dud a gerz en hent-se, araog m'en dezo savet ar c'hi var he fuzuill, croget er bluen ha bizet d'ezho, ar re-ze a vo eat pell diouthan, hag hel laosko da zutal gant he voz, pe da sclakal brulu, ma car. Goude tout, an aotrou Doue a zo eno, evit eun taol; malloz d'an hini a ia e process gant-han. Satan goz en deuz paket prizoun evit an oll eternite.

Guelet a rit eta, Clouarik, me blij d'in ar Republik coulz ha gouarnamant all ebet, gant ma vezo kristen. Lod a glevan lavaret, a ve guelloc'h gantho Herri V; lod-all, an Napoleon bihan, mab an impalaer, en deuz hor c'hollet; lod-all an Orleanisted. Evit lavaret d'eoc'h ar virionez, me ne anavezan tam an oll, hini ebet euz ar re-ze. Mar d-int tud a feiz, guir gatholiked stard en ho c'hreden, mar d-emaint a unan gant Doue hag ar re a zalc'h he leac'h var an douar, perag ne vent ket mad d'in-me? Kement zo mad da Zoue, a zo mad d'in-me ivez mechanz. Hanvet eta a nep a garor da goummandi, gant ma coummando hervez Doue, me n'em euz netra da lavaret nemed *Amen* hag *Alleluia*, goude ma ve eur paotr saout, pe eur pastor denved, evel David.

Mez ma ne gar ket Doue, ma ne laka ket he zouja, eat d'ar foar pa garo, n'em euz ket affer anezhan, nag evit arc'hant nag evit aour. Ar mevellien hag ar plac'hed ne leveront ket ho fedennou a gonst ato re ger da vaga, ne vez morse arc'hant aoualc'h d'ho faea, rag ato e rivinont ho mistri. Va zi d'in, hag an hent braz d'ar re-ze.

Evit trouc'ha berr, ma'm effe otoriteou Franz da henvel, azalec ar Roue beteg ar gard-champetr, ne zalc'hfen count dioc'h lignez na dilignez, rag n'eo nag hano, na lignez an hini a goummando hor bro, a zaveteo ar Franz, mez he relijion; guella kristenien a a gaffen er vro, guella servicherien a gaffen da Zoue, ar re-ze a lakaffen er c'hargou hag em beffe evelse eur Roue kristen, ministred kristen, senatourien kristen, deputeed kristen, prefeded kristen, souprefeded kristen, mered kristen, ha zoken eur gard-champetr kristen, a iaffe oll d'an ofiz da zul, da gefez ha da zacramanti evel ma c'houlen an Iliz, a dennfe oll ho zok dirag an aotrou Doue, var ar ru coulz hag en templ, hag a zaoulinnfe oll dirazhan en eur lavaret: me ho salud, va mestr.

— Mari, c'hui zo re bar d'ar prezeger a ioa bet deac'h ganeomp, evit ar pardoun. Kenavo, Mari.

— Kenavo 'ta Clouarik, ha deskit guelloc'h ho kentel a benn ar vech kenta ma teuio d'eoc'h faltazi da glufanat gant ar merc'hed.

Mik an Dourdu.

Da dud an Ifern-vintin.

AR OUALL-SCOUER.

Ar gaou a ra ar ouall-scouer ouz an nessa.

Mar d-eo ken braz an injur, ar boan a ra ar ouall-scouer da Zoue, ez eo c'hoaz brassoc'h ar gaou a ra out an nessa, abalamour ma tisparti he ene diouz Doue.

Braz oa pec'hed Cain, pa lazaz he vreur Abel, dre ouarisi ; brassoc'h eo ar pec'hed a ouall-scouer, abalamour ma laz an ene. Absalon a lazaz he vreur Amnon abalamour d'eur gual-c'her, a c'hlazaz anezhan. Ouassoc'h a ra, hag heb digarez vad ebet, an hini a ro ouall-scouer d'he vreudeur. Mar d-oa truezuz doare Jozeph, mab Jacob, e prizoun Putiphar, roue an Ejipt, ez eo truezussoc'h c'hoaz doare eun ene stlapet e prizoun an diaoul, dre eur ouall-scouer bennag. Caer e deuz mouez Doue, he zad, hag an iliz, he mam, crial : Espernit an ene-ze, am euz crouet, santifiet, maget ha roet da zioualt d'am elez, netra ne ell boukaat caloun an den a ouall-scouer. Lavaret a ra evel ar Juzevien pa lakejont Jezuz da vervel var eur groaz : Va c'hoant eo e varfe, ha mervel a ranko, coll a rei he buez, an ene-ze. Ha na glevit-hu ket aze mouez an diaoul, an hini zo bet muntrer azalec ar penn kenta euz he amzer.

Setu perag ar Roue David ne gav, etouez an anevaled gouez ar re grissa, hano ebet spountuz ha scrijuz aoualc'h da rei d'an den a ouall-scouer. Ne ro ket d'ezhan, evel d'ar bec'herien-all, an hano a aer bilimuz, a digr hag a leon ; lavaret a ra eo eun aneval heb he bar.

Ouassa zo, eo ar pec'hed-man a deu d'en em skigna buhan, evel eun had fall a gresk prount en eur park, hag a zao divarnhan meur a iaoten c'houez hag a bado atao ; egiz eur c'hlaouen a zo traoualc'h evit devi eur c'hoad braz a bez, evel a ra ar pec'hed orijinel oc'h en em staga oc'h oll bugale Adam. Evelse eo aoualc'h eun den a ouall-scouer evit coll, nan eur gear, eur vro ebken, mez an hanter euz an douar. Guelet a rear avechou dillad eun den, maro gant eur c'hlenved speguz, o skigna ar c'hlenved-se e broiou a bez, abalamour ma voant bet miret, pe dre avarizted pe dre zievested, eleac'h ho zeurel ractal en tan. Setu perag e clask an diaoul lakaat an oll bec'hejou da zont da veza ouall-scoueriou. Rag an oll dud a zo egiz marmouzien, o clask ober evel ar re-all. Setu perag eo ker stank ar ouall-scoueriou hag e lavar hor Zalver e man ar bed oll, coulz lavaret, beuzet en droug hag er fallagriez.

Arabat eo beza souezet neuze evit clevet Doue o comz ken calet ouz Cain, goude m'en doue lazet he vreur Abel : Respount ha paea a ri evit guad da vreur : ene evit ene. Evessaomp aman piz ouz comzou Doue da Gain ! Mouez guajou da vreur Abel a gri varzu ennhon hag a c'houlen venjanz enep d'id ; perag e lavar Doue *goajou*, pa'z eo guir, hervez an doare, n'oa bet scuillet nemed guad unan hebken, guad Abel ? Abalamour Abel, ma vije bet chomet beo, a vije bet tad da galz a rumadou tud, coulz ha Caïn ; hag o laza Abel, Cain en deuz lazet meur a hini, o viret outho da c'henel, o viret na deuje er bed an hanter muioc'h a dud. Setu pera : Cain a glev mouez guad meur a hini o c'houlen venjanz enep d'ezhan. Ar memez tra a c'hoarvezo gant an hini a lazo eun ene hebken dre he ouall-scouer, abalamour d'eno e collo calz eneou da heul, o viret ouz ar mad e devije an ene-ze great ha lakeat re-all da ober, ma vije bet chommet e grass Doue. An hini en deuz collet eun ene, dre ouall-scouer, a ranko eta respount, nan evit-han e unan hag an ene collet-ze, mez evit kement ene all e dezo collet d'he zro.

Ne ket aoualc'h : goude maro an den a ouall-scouer coulz ha goude maro an c'henta ouall-scoueriet, an droug a gendalc'ho var an douar ; ha goude ma vezint o leski en ifern, ho ouall-scoueriou a gendalc'ho da jacha eneou en Ifern. En em strinka a raint gant hegar varnezho. Ne vo ket red gortoz bete neuze, rag dija marteze e clevint eneou, daonet abalamour d'ezho, o c'houlen venjanz a enep d'ezho dirag ho Barner, evel guechall an Innosanted santel a c'houlenne venjanz enep ar Roue Herodez en doa ho lakeat d'ar maro.

Clevit, dreist-oll, ar malloziou a laosk hirio deuz goueled an ifern var ho c'herent a ouall-scouer kement a vugale daonet : O Doue just, emezho, en ho hegar hag en ho dizesper, lezit da goeza var ho fenn ar birou euz ho coler, rag ne ket ni eo a zo en em gollet : hon tud eo o deuz collet ac'hanomp dre ho ouall-scoueriou. Allaz evit tad ha mam or beuz bet muntrerien.

Ah ! an hini a fell d'ezhan en em zaoni, en em zaonet da vihana e unan, nemed c'hoant en deffe, egiz guechall Absalon, da vont d'an ifern gant lid ha triomph hag eur stroillad eneou daonet oc'h he heul.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Ian ar Gervrugen.

Apparision ar Verc'hez e Pont-Meen.

IV.

Seur Vitalin, en dizro d'ar gear, a velas e kichen an tan, er gegin, Sezaic Richer, oajet a unnec vloas ha ganet e Doroux, en eskopti Roazon ; Janni Lebossé, oajet a nao bloaz, euz a Gosné, ivez en eskopti Roazon hag eur botrezik all.

— Potrezedigou, emezhi, deuit du-hont 'ta ; Victoar e deuz eun dra benak da ziscuez deoc'h.

Seza ne grede ket mont : noz oa, hag hi e doa aoun. Evelato ez eas var lerc'h Janni. E kichen an or e kafjont Victoar, hag hi lavaret dezhi :

— Petra zo ? Petra 'z eomp da velet ?

— Deuit, eme houman, deuit, guelet a reoc'h ; ne c'houzoun ket, evid-hon-me n'em euz guelet netra....

Digouezet e penn ti eur c'here, hanvet Rousseau, Seza Richer a griaz :

— Me a vel mad eun dra benag var di Angustin Guidcok, mez ne c'houzoun ket petra eo.

Hag int-hi, ho diou, d'ar red, da zor ar c'hranj, e peleac'h Eujen ho galve. Eno, Janni Lebossé ha Seza Richer a lavaras raktal, ho diou :

— Oh ! an Introun gaer,.. ganthi eur roben perz caer... stered aour varn'hi...

Hag e lavarchont hed-a-hed ar memez tra gant o doa lavaret an daou baotr bihan.

D'ar memez mare, Jopik a deuaz euz an ti, hag a zistroas da zor ar c'hranj. Kerkent ivez e tigouezaz seur Vitalin, ha ganthi ar seur all, hanvet Mari-Edouard.

(Ar superiorez, seur Mari-Timotee, n'edo ket er gear, ha n'en em gavaz nemet antronoz.)

— Petra 'velit, bugaligou, eme seur Mari-Edouard?

Hag int-hi ho fevar a unan :

— Oh ! seur, guelet a reomp eun Introun vraz ha caer....

Ha goude-zé kement hon deuz lavaret diagent divar benn an introun.

Seur Mari-Edouard, hi ken nebeut, ne devoue ket an heur-vad da velet.

— P'eguir e vel ar vugale, emezhi, red eo clask re-all iaouankoc'h.

D'ar red, ez eaz da di an aotrou Friteau, hag e lavaraz dezhan cass he vab bihan da c'hranj Barbedett. Ac'hano ez eaz d'ar presbital, a zo e kichen.

Pemp bloaz ha tregont a ioa abaoue m'edo, e penn ar barrez, an aotrou Guérin, eur belek din a resped evit he zantelez hag he oad.

Ar seur a lavaraz d'ezhan, en eur grena : rag he c'haloun a lamme en he c'hreiz :

— Aotrou Personn, deuit 'ta da di Barbedett, eur burzud a c'hoarvez, eun apparision.... ar vugale a vel ar Verc'hez...

— Eur burzud !!... Eun apparision !!.. Ar Verc'hez Vari !!... a lavaraz, var he lerc'h, an aotrou persoun sebezet : seur, aoun a rit d'in.

Ha chom a rea eno eb flach. Mez he blac'h coz Jannet, e doa dija lakeat ar goulou el letern.

Hag int-hi er meaz ho zri. E kichen an or, e tigouezas gantho Eujenik Friteau, n'en doa nemed c'huec'h vloas hanter, douget gant he vam goz dindan he joubelinen.

Hed an amzer-ze, en dro d'ezhi ar vugale hag eleiz a dud all, a zirede a bep tu, seur Vitalin en he za, e creiz an hent, a lavare chapeled merzerien ar Japon. A veac'h en doa lavaret eun dizenez, p'en em gavaz an aotrou persoun, gant Eujenik Friteau ha seur Mari-Edouard. Houman, euz a ziabell, a griaz d'ar vugale :

— He guelet a rit ato ?

— Oh ! ia, em'inthi.

Eujennik Friteau a velaz ivez an introun gaer, ha d'ar goulennou a voe great out-han e respountaz evel m'o doa great ar vugale all.

Greg Boitin, bontaouer, o klevet an trouz, a ziredaz ganthi, var he divrec'h, he fotez vihan, oajet a zaou vloaz hag eur miz, ar bugel-ze a droas raktal he daoulagad etrezek an apparision ; dispaka hag heja a rea he daouarn, en eur lavaret ar ger-man, desket dezhi gant he mam : Jesuz ! Jesuz !

An aotrou personn, ar belek santel-ze, caer en devoue clask en oabl, ne velaz ket an apparision. Edo o tostaat ouz dor ar c'hranj, pa griaz ar vugale, a eur vouez :

— Oh ! setu eun dra bennag oc'h ober.

— Petra velit, eme an aotrou persoun ?

Hag int-hi oll, a unan, lavaret e velent eur c'helc'h braz, euz ar memez liou gant ar roben, eun tam muioc'h a hed ganthan eget a lec'hed ; corf ar c'helc'h a ioa ledan, egiz an dourn ; ober a rea an dro d'an introun, dem-dost d'eun troatad hanter dionthi. Peder goulaouen a ioa e diabarz ar c'helc'h ha stag outhan : diou a reaz daoulin an introun, ha diou a reaz he diouskoaz. Var he bruched e velchont ivez eur groaz vihan ruz, e ment ar biz.

An niver euz an dud a deue da zellet a iea ato var gresk. Hanter cant den, tost da vad, a ioa bodet en dro d'ar vugale, o c'houlen digant-ho an dra-man hag an dra-hont, divar benn an introun. Lod a grede crenn ar vugale : rag var ho guelet hag ho c'hlevet, oa anet ne lavarent ket a c'heier ; hag a hent all, penaoz bugaligou euz an oad-se o dije gellet beza a unan da douella an oll ? Lod all a-vad ne gredent netra. An apparision a ioa, egiz m'hon deuz hen lavaret, a uz ti unan hanvet Guidcok. Breur heman, he hano Ian, a ieas betek lavaret da Eujen :

— Te a vel, te, paotr ; perag ne velfen-me ket ivez me ? M'em bije eul lunedou pe eur mouchouer seiz, e velfen ken brao ha te.

— Netra essoc'h, eme Victoar, bez em euz unan diouz ho toare : mont a ran d'he glask.

Eun nebeudig goude edo dizro, gant ar mouchouer seiz.

— Guelit, emezhi, ouz hen lakaat etre daouarn Jan Guidcok.

Heman, lakeat ar mouchouer ganthan var he zaoulagad, a velas c'hoaz nebeutoc'h. Setu an oll da c'hoarzin, da ober goab anezhan, ha da varvaillad a vouez huel. Neuze Eujen Barbedett, a ioa e creiz an hent, a lavaraz gant eur vouez crenv :

— Setu hi adarre o coeza en denvalded, en dristidigez. Ar vugale all a lavaraz evelt'han : an introun a gemere eun ear tenval, pa zistroe an dud ho spered diout-hi, pa zavent ho mouez, pa vezent o c'hoarzin, pe o lavaret ne gredent ket mad eun henvelep burzud.

An aotrou persoun a ioa eat e diabarz ar c'hranj : goulen a reaz rei peoc'h.

— Ma ne deuz nemed ar vugale o velet, emezhan, eo

dre ma'z int dinnoc'h evidomp-ni.

— Aotrou persoun, eme seur Mari-Edouard, ma lavarfac'h eur gomz bennag ouz ar Verc'hez.

— Allaz ! eme ar belek, en eur grena hag o soubla he benn ; n'he guelan ket, petra lavarfen dezhi ?

— Ma c'houlenfac'h digant ar vugale comz outhi ?

— Pedomp, eme ar persoun santel, en eur stoui d'an daoulin.

O. F.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

CANTIK

Evit fin miz Mari

War don: cantik ar baradoz.

Kenavo d'id, miz mae,
Miz Mari, miz ker gae !
Kenavo d'id da vloaz,
Mar venn 666 neuze c'hoaz.

Gant ar brassa dudi
Me vel da zigeri ;
Gant ar boan ar vrassa
E velan da zerra.

Kenavo, eur vech c'hoaz,
Miz caerra euz ar bloaz ;
Miz laouen, miz seder,
Miz Mari, va mam ger.

Ke, mez deuz prim en dro,
Ha setu me glevo,
Me glevo c'hoaz bemdez
Meuli va Rouanez ;

Meuli he zantelez,
He gened, he furnez,
He galloud, he brazder,
He c'halon ken tener.

Me glevo c'hoaz cana,
Ebarz en iliz-ma,
Kana, a vouez uhel,
He c'hantikou santel.

Me velo adarre
Bemdez he bugale
O tiredeg ama
D'he henori gant joa.

Me velo he aoter,
Kempennet gant preder,
Caer meurbed adarre,
Caerroc'h eged morse !

Ha, dreist-oll, var-n-ezhi
E velin gant dudi
He imach benniget,
A vleuniou curunet.

Mez, siouaz ! marteze
Na vevin mui neuze :
Doue hor c'hass gan-t-ha.
Pa zonjomp nebeuta.

Ma venn et, e pedan
Ar re a zo aman
Da jom heb va ancouat
En ho fedennou mad.

Ha c'houi, ô mam dener,
Mar am galv va C'hrouer,
Oh ! grit, grit d'ho pugel
Caout eur maro santel.

AN ERMIT.

Ar seur Saint Leon.

En amzeriou diveza-man cazetennou ar Revolusion o deuz great eun dispac'h heb he bar, divar goust eur seur tamallet da veza rostet diou verc'hik vihan ez-veo.

Unan euz ar c'hazetennou e deuz great ar muia trouz evit an affer ze, eo cazeten *Le Républicain du Finistère*, a vez moullet e Brest, gant arc'hant an aotrou Tissier. Ar zeurez zo count anezhi a ioa scolaerez e *Sant Leger* e departamant an *Nièvre*. Treinet dirag an dribunal, dre urz ministr ar Justiz, eüruz e kement-se da ober plijadur da baotred ar revolusion, ar seur Saint Leon, nizez, a lavar lod, d'an aotrou'n Eskob Serjant, a zo bet barnet ha guennet, gant tribunal Avallon, dirag ar bed oll.

Oh ! an dud calounck ! Republicaned an devez hirio ! Nag oc'h piou ec'h en em gemeront ! Oc'h eur zeurez ! oc'h eur zeurez hanter-uzet gant ugent vloaz scol, roet da vugaligou divar ar meaz. Evit lavaret ar virionez, ne ket hi eo o deuz clasket da sclabeza, mez guiskamant he urz a bez : Ar pez o dije caret eo gellout lavaret : setu aze petra eo ar Seurezed, ne ket houmez hebken, mez kement hini a zoug he guiskamant. Petra o deuz eta ar Republicaned da lavaret enep ar seur Sant Leon ? Setu hen aman en eur ger : Ar Seur Saint Leon, emezho, scolaerez e *Sant Leger*, e deuz rostet diou baotrezik ez-veo.

Eaz eo coumpren e raffe hent e berr amzer eur brud evel hennez ! Dindan vihannoc'h evit eur miz n'oa ken count e pevar c'horn ar Frauz nemed count ar seur e devoa devet, rostet diou baotrezic, er scol ganthi. Ne ket diez divinout pe seurt cazetennou a gasse ar brud-se en dro. Peoc'h ! an dra-ze n'eo netra. Mez setu souprefed Avallon, an archerien, an inspectourien var droad, pephini d'he dro, ha var ho lavar, ar Prefed e unan da derri ar Seur Saint Leon, evel scolaerez.

Tomma a rea an traou, evel a veler. Mez amzer ; setu deg conseiller munisipal euz a *Sant Leger*, ha c'hueac'h ha pevar ugent tad a famill, hag ar mear e unan da scriva enep al lam roet d'ar seur Saint Leon, en eur zisclería a vouez huel o doa, abaoue ugent vloaz, testeniou mad euz a labour vad ar seur, euz he vertuz hag euz he douzder.

Ar scrid a zouge an oll desteniou ze, n'oa ket dioc'h doare ar Republicaned, hag a oue taolet evel eun torc'h listri, Doue a c'hoar peleac'h : caeroc'h a erruaz. Ar mear e unan a oue roet lam d'ezhan. Eun *decret*, eun urz siellet gant pluen Mac-Mahon, en taolaz d'an traou, evit deski d'ezhan, m'oar vad, dislavaret gevier ar Republicaned. Tommoc'h tomma ez ea ar stal.

Conseillerien jeneral departamant ar *Seine*, a gemennaz da Brefed Pariz e unan, en dije he brosez da zifen enep ar *Rosterez*, dre ma oa unan euz ar vugale rostet, e count departamant ar *Seine*. Bilimussoc'h bilimussa ez ea ar jeu. An affer a oue digasset dirag Cambr an deputeed : Paotred an tu-cleiz, tu Gambetta, a vennaz d'ezho miga o iudal, evel bleizi, a enep ar seur Saint Leon. Var goulen eun depute, euz an tu deou, Jul Simoun a respountaz gant majeste, « oat en enclask euz ar virionez. »

Penaoz doueti, goude kement-se oll, euz a grim ar *Rosterez* ? Eun urz, aberz ministr ar Justiz, a gassaz anezhi da azeza var ar bankou, miret, betec ren paotred ar bevar a vengolo, da filouted ar vro.

Abiou ! a gleiz ! Republicaned ; eno oc'h euz gret cazek dre greiz ar porz. Er *souprefecturiou*, er *prefecturiou*, er *minister*, eno emaoc'h er gear. Mez er palez a justiz allaz ! eno ne ket ar memez tra ; eno ar Republicaned o deuz c'hoaz an dindan.

Tri varner coustiansuz o deuz great eur c'huezaden var ar bern gevier savet enep ar seur Saint-Leon; hag ar gevier zo eat gant an avel evel ar pell guentad, hag ar virionez a zo chommet var al leac'h, evel ar guiniz mad. Hogen ar virionez eo ne d-eo nemed gevier kement a zo bet lavaret ha brudet enep ar seur Saint-Leon.

Setu eta ar seur baour, goloet a c'hloar, el leac'h memez ma clasket he flada dindan he zam a vez. Hag he urz d'he heul, setu hen ker guen ha biscoaz ; setu hen disclabez dioc'h pri ha teil ar Republicaned.

Cazetennerien, souprefeded, prefeded, deputeed ha ministred grit breman beb a gofad, gant ar frico, gant ar iod o poa fardet d'ar seur Saint-Leon. Calz oc'h evit guir, mez, ma n'oc'h ket re figuz, ma treb pephini he lod, ez euz traoualc'h, d'eoc'h oll, evit miret oc'h naoun.

TORR-HE-BENN.

KELEIER.

An aotrou Tanguy, persoun ar Fouillez, zo hanvet persoun e Scrignac.

An aotrou Cocagn, belek iaouank, zo hanvet cure e Guipavaz.

KEMPER. — An aotrou *Souvestre* a zo hanvet prefed er Finister. An aotrou Cottu en deuz bet a veac'h amzer da uza eur re voutou, epad m'eo bet prefed varlerc'h an hini a deu adarre en he leac'h.

Pardoun Rumengol.

Priz ar billejou, mont ha dont, beteg gar Kimerc'h, evit pardoun Rumengoll. Ar billejou-man a vezo roet en oll gariou, hanvet varlerc'h, d'ar zadorn ha d'ar sul 26 ha 27 a vae.

Euz a	1 class.	2 class.	3 class.
Gemperle.....	13 1. 10	9 1. 60	7 1. 25
Bannalec	11 05	8 30	6 05
Rosporden.....	9 60	7 18	5 30
Kemper	6 50	4 85	3 55
Kemeneven	4 »»	3 »»	2 20
Daoulaz	4 »»	3 »»	2 20
Dirinon.....	4 40	3 30	2 40
Landerne.....	6 05	3 50	3 35

Ar billejou-man a vezo mad beteg an train diveza euz an 28 a vae.

SANTEZ ANNA-VENED. — Coumpagnunez hent houarn Pariz da Orlean a ro anaoudegez d'ar bobl e roio, azalec an naontec a viz mae beteg an dregont a viz guengolo, billejou mont ha dont da Zantez Anna Vened, mad evit daou zevez, gant eur rabat a zaou ugent dre gant var ar priz custum.

Evit Kemperle ha Gestel ez euz eur priz all, mont ha dont : 1 class, 8 l. 50 s. ; — eil class, 6 l. 40 s. ; — trede class, 4 l. 70 s.

Ar billejou-man, mont ha dont, ne c'hellont servichout nemed da veachourien Guened pe Zantez-Anna-Vened, hag a rank beza discuezet e gar Guened.

Foariou ar Finister epad miz Even.

1 *Even*. — Pouldavid, Collorec, Plounevez-ar-Faou. — 2 Plouescat, Locournan. — 4 Braspartz, Penzez, Brest. — 5 Pont-Aven. — 6 Daoulaz, Lanniliz. — 7 Pount'n-Abad, Castellin. — 9 Mountroulez. — 11 Briec, Castel-Nevez, Scrignac, Guiclan, Lanhouarne. — 13 Plouneour-Lanvern, Bannalec, Landivisiau. — 14 Guipavaz. — 16 Kemper. — 17 Menehom. — 18 Douarnenez. — 19 Plouneour-Menez. — 21 Pont-Croaz, Plouigneau, Sizun, Plougerne. — 22 Ar Fouillez. — 23 Ar Folgoat, Pont-Aven. — 25 Rosporden, Huelgoat, Lesneven. — 26 Castel-Paol. — 27 Sant-Alar. — 28 Berven. — 30 Karaez, Craon.

Ma vemp faziet var eur poent pe boent euz an daolenman, e vemp anaoudeg braz d'ar re a blijfe d'ezho hon difazia.

GILVINEC. — Ar vag *Bon-Dieu*, euz ar Guilvinec a zo bet collet, var dro hanter ar miz-man. Nao besketaer a ioa ganthi. C'hueac'h anezho zo bet beuzet ; an tri all zo bet digemeret gant eur vag-all.

Ar vag *Bon-Dieu* a ioa var dro teir leo, en doun-vor, pa erruaz a dreuz varn'hi, ar Vapeur *Fauconnier*, euz a Zunkerque. Ar veg zo bet trouc'het e daou hag a zo eat ractal d'ar goueled. Ar c'holl euz ar vag hebken a zao da dri mil lur ; netra ne oa assuret.

Moysan, patron ar vag a jom c'hueac'h minor var he lerc'h.

Dissadorn zo bet eiz dez, eul lestr, galvet *Eujenie*, lestr a zeg tonnel ha pevar ugent a zo eat da steki oc'h roc'h al *Laerez*, en eur zisken da Venodet, e kichen Lanroz. Ar stokaden, fessoun zo, a zo bet rust ; ar garg e da ioa gant al lestr a zo bet hanter gollet.

ABERVRAC'H. — Ar vag da besketa, hanvet *Paul*, euz an Abervrac'h, tri den ganthi, a zo bet tumpet var he ginou, e kichen Portzall o steki oc'h eur roc'h, en eur zizrei euz a Volenez. Ar patron hag unan euz ar vartoloded o deuz gellet en em zavetei, mez an trede, *Per ar Verge*, a zo bet beuzet. He gorf, cavet goudeze, zo bet anterret antronoz, an 3 a vis mae e guered Landeda.

Logonna-Daoulaz. — Alan Herrou, lazet e Logonna-Daoulaz, a ioa eur paotr iaouank ugent vloaz. An hini en deuz hel lazet, ne ket kar d'ezhan.

Eur pennad zo, Tangui Herrou, ne entente ket e tre menjet dre he zouarou. Evit trouc'ha berr d'ar gaou a reat d'ezhan, var he veno, en eur dremen dreizho, dre ar veno-den, pa livirimp mad, e cargaz eun devez he fuzuill, eur fuzuill ar c'hiz coz, gant eur mean-tan. Diou zrajeen ha tregont nº 0 pe 1 a ioa er garg.

D'ar guener pevar a vae e velaz unan o treuzi he zouarou. Gant ar gounnar a ioa ennhan, e tennaz var he zen, var hed deg metr, hag Alan Herrou a goezaz ractal beuzet en he c'huad.

Plougoulm. — Ar 5 euz ar miz-man, Laou Guedec, oajet a bemp bloaz ha tregont ha mevel gant Herve Mesguen, e Brenesken, e parrez Plougoulm, zo maro divar goust eur ouaskaden paket etre eur voger hag al limonnou kar. O tizrei dioc'h an aod edo gant he garrad treaz. Eur medisin zo bet galvet ractal var al leac'h, mez en desped da oll volontez vad kement hini a ioa var he dro, ar Guedec en deuz rentet he huanad diveza div-heur goudeze.

Villefranche e kichen Nice. — Al lestr *La Revanche*, a zo bet crenvet unan euz he gaoteriou, en deveziou diveza-man. Var dro cant den a zo bet ouaz euz ar malheur-ze. Unan ha tri-ugent zo bet ouall c'houliet, unan var'n ugent zo maro var ar plass. Ar re c'hlazet a iude spountuz ; ar re a c'helle bale, en en daole er mor evit distana ho memprou suillet ha devet gant an tan hag an dour-bero. Ne c'houzor ket c'hoaz petra zo bet caoz d'ar malheur bráz-se. Peb hini en deuz great he zever e creiz an danjer. Ar jeneral Jaureguibery a zo unan eu: ar re en deuz great ar muia. Ar *Revanche* a zo commandet gant ar c'habiten Lespes. Setu aman hanoiou ar Vretouned zo maro, var al lestr-man.

Aboviller, — Guezennec, — Gouarin, — Cardinal, classet e Brest. — Labat, classet e Brest. — Simon, classet en Abervrac'h. — Drevillon, classet e Camaret. — Magner, classet en Abervrac'h. — Jaffrézic, classet e Conkkerne. — Collet, classet e Mountroulez. — Guezennec, classet e Treger. — Leveque, Alfred, classet e Dinan.

EUL LEVR NEVEZ.

Eul levr a deu da veza lakeat e guerz e ti J. Mollu, 60, ru Vaugirard, e Pariz. Al levr se, great gant B. de Rosarnou, zo galvet : *Bueziou tud a Vreiz : Biographies bretonnes*. Al levr zo e gallec.

Ar levr man a gounter beza eun tenzor evit an tiez a zaver ennho minored, evit an tiez labour, evit an artizaned hag ar domistiked. Ar re a zalc'h uhelloc'h renk, a gavo ivez ennhan meur a gentel vad evitho o unan.

Dirag kement a scridou fall a skigner bemdez etouez an dud, ne c'hellomp nemed alia, ar re o deuz eur guennec bennag, da brena al levr-man, a zo carget a exemplou kristen, berra hent zo evit erruout d'ar zantelez.

E ti an Aotrou Salaun, ru Kereon, e Kemper, her c'haver ivez da brena.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar memes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze ; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr. 50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5 50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40 00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Lédan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz.	Segal.	Eiz.	Kerc'h.
Er Gualarn...	32 l. 34 s.	22 l. 43 s.	24 l. 41 s.	23 l. 07 s.
En Nord	31 90	22 80	24 04	20 53
Er Biz	32 63	23 64	22 32	20 88
Er C'huz-heol	31 27	24 11	19 89	22 04
En Douar braz.	30 49	24 46	20 99	24 12
Er Zao-heol ..	31 72	24 53	24 50	24 54
Er C'hevret ..	31 42	22 15	19 14	22 27
Er C'hrez-deiz	31 40	23 05	19 38	24 64
Er Mervent...	31 83	22 74	20 56	24 27
Cresk abaoue pemzec dez.	0 77	0 81	0 42	0 23

KEMPER. — Marc'had an 19 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l 50 s	31 l 00 s
Segal.....	23 50	23 50
Eiz.....	22 00	22 00
Guiniz du.....	27 00	27 00
Kerc'h	22 00	22 50
Avalou douar.....	9 50	10 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 17 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	33 l 75 s	22 l 94 s
Segal.....	25 41	23 13
Eiz.....	22 00	21 76
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	22 26	24 50
Avalou douar.....	9 00	9 00

CASTELLIN. — Marc'had ar 17 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	33 30 s	24 l 73 s
Segal.....	27 15	24 15
Eiz.....	24 50	24 00
Guiniz du.....	27 00	26 06
Kerc'h	24 50	24 50
Avalou douar.....	10 00	9 50

Perc'hen-Merour : An. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant An. DE KERANGAL,

DISSADORN 2 EVEN 1877. (3e Série Nº 14.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ
Evit
Ar Finister :
Ar Morbihan :
Costez-an-Nord : } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all } 3 lur ha guir ar Post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

Sᵗ Vaze, ch : X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, ha d'ezhan hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 2 a vis Even.

Prezegen ar Pab da belerined Bro-Zaoz.

Eun dra laouen braz evidon, bugale ger, eo guelet aman assamblez dirazhon kement a vugale vad a Vro-Zaoz, unanet etrezho gant chaden ar memez feiz hag ar memez carantez.

Oh ! nag a dro am euz-me da veza stad ennhon, ha da drugarekaat Doue, evit an hent a ra bemdez en ho pro feiz Jezuz-Krist. Ar falz credennou, a zalle kement a sperejou caer, a goez bemdez dirag ar guir sclerijen, ha setu perag ez euz kement a gonversionou en ho touez : ar c'honversionou-ze a zo merkou sclear, testeniou anat e c'hounit douar, en ho pro, ar guir Iliz.

Kement-se ne c'helle ket mankout da erruout, rag er baradoz oc'h euz eun niver braz a Zent, ne ehanont da bedi evidoc'h ! Bez' hoc'h euz ar Zent a velaz ar sclerijen hag a danveaz ar c'henta frouez a vuez, en ho pro, en ho touarou, en hoc'h enezennou. Bez' hoc'h euz an hini zo bet em raog var gador Sant Per, Sant Gregor, a bed breman ivez, a dra zur, evit ar re a zo c'hoaz en amzivin, er valanz, hag evit ar re a zo er joa a spered, ne gaver nemed e skeud guezen ar Feiz catolik. Bez' hoc'h euz ar Verc'hez santel, a frik dindan he zroad penn ar zerpant infernal, dislounker an oll gredennou bilimuz.

An hent a ra hirio ar Feiz catolik e Bro-Zaoz a c'hellet da zivinout a dreuz an amzer, d'ar mare ma pignen var gador Sant Per.

D'ar mare-ze, eun eskob a gounte d'in gant joa beza great eur varvailladen gant unan euz a bennou braz gouarnamant Sant-Jamez, a bedaz anezhan stard da ober he c'halloud, evit skigna ar furnez e mesk ar bobl. Piou ne velfe ket eno eun arrez euz a Bropagasion ar Feiz catolik e Breiz-Vraz, en eur glevet eur ministr o c'houlen digant eun eskob poania gant he genvreudeur da skigna ar furnez etoñez ar Zaozoun ? Evelse a c'hoarvezaz.

Goude grass Doue, pedennou ar Zent, ha bolontez vad ar Vinistred, eo, a dra zur, d'al liberte laosket ganthan, gant gouarnamant Bro-Zaoz, e tle ar Feiz catolik ar c'hresk en deuz great er vro-ze. An Iliz catolik, e guirionez, ouzpen ma'z eo gouzanvet e Bro-Zaoz, ne vez ket diarbennet e neb leac'h, nag evit he ofissou, nag evit he œuvrou. Ne gomzan ket euz ar c'holoniou ; eno an Iliz, ouzpen ma'z eo libr, a zo cazi scoazellet gant ar c'houarnamant.

Oh ! ra vezo da viken benniget Doue evit he drugarez ! Ha me, va bugale ger, araoc rei d'eoc'h va benedicsion abostolik, a ali ac'hanoc'h da zoubla ar pedennou evit ho pro, evit ma c'hello, evithi da veza dija ken euruz, meritout e teuffe trugarez Doue d'en em leda varnezhi ha da boulza, gant ho pedennou, an nadoz varzu an heur merket gant Providanz Doue evit he zilvidigez.

Ho pennigen a ran eta a greiz va c'haloun, en devez man ken a zoare d'ar venedicsion, rag an Iliz a ra hirio gouel Assansion mab Doue, a zave he zivrec'h evit bennigen, araog kuitaat an douar, he zaouarn leun, evel atao, euz a aluzen ar garantez, evit bennigen he ebestel, he ziskibien hag an Iliz en he c'havel ; benedicsion a oue ken talvoudek ma creskaz ractal niver ar gristenien.

Oh ! evidon-me, a bed er moument-man Doue da zevel divrec'h he vikel coz hag indin, evit rei deoc'h eur venedicsion carget a frouez a vuez, a gasso ar peoc'h er famillou, a unano muioc'h mui bemdez beleien ar parreziou ha re ar c'houenchou hag a roio d'an oll eun nerz vrassoc'h evit difen guiriou an Iliz beteg an deiz diveza euz ho buez.

Ra vennigo Doue ac'hanoc'h breman, evit ma vezoc'h din d'he vennigen eternellamant er baradoz.

Benedictio Dei, etc....

Nag ar Pab a dle beza laouen, en he gosni, o velet gant pegement a brez hag a garantez e tireder euz an oll broiou d'he vizita en he brizoun ! Setu aze bet dija oc'h he velet, e reseo he venedicsion : pelerined ar Savoa ; pelerined Sant-Briec, Rodez ha Clermont-Ferrand ; pelerined Franz ; pelerined Bro-Zaoz ; pelerined ar C'hanada ; pelerined ar Scoss ; pelerined an Holland ; pelerined ar Beljik ; pelerined Guened ; pelerined an Naoned ; pelerined Roazoun ha re Vreiz-Izel, heb counta ar bobl tud a vezo e Roum, an dri a viz Even, euz a gement corn zo er bed.

Ah ! plijet gant Doue hen derc'hel d'eomp c'hoaz pell hag hir ! Buez euruz d'ezhan var an douar, ha delivranz euz he brizoun !

Ar marechal Mac-Mahon, a nevez zo en deuz casset en offrans d'ar Pab, peder ouestad traou caer braz, a lavarer. Ar Pab en deffe promettet scriva eul lizer d'ezhan, evit hen trugarekaat euz he offransou.

Bennoz Doue da Vac-Mahon ! Laouennaat a ra caloun ar gatoliked. P'heur ivez e clevimp-ni hano euz a offranz Jul Simoun ? Credabl pa'z aio da bardouna da Roum !!! Ezom aoualc'h en deffe da vont.

Mik an Dourdu.

DISCOURZ

great gant ar Marechal, Presidant ar Republik,

E Compiegn, dre occazion concourz ar c'harter-ze.

Aotrounez,

Euruz oun da gaout tro da lavaret d'eoc'h eur vech muioc'h pegement e talc'han da gass bemdez var vell al labourou douar hag a ijin. Mez, var ar memez tro, e talc'han da lavaret d'an oll, dreist pep tra d'ar re a laka ho c'horf hag ho spered da labourat, e tle an taol politik am euz great, ho laouennaat hag ho renta dizoursi. An taol-ze am euz great evit rei d'am Gouarnamant an nerz en euz ezom, evit gouarantissa ar peoc'h er vro ha gant an dianvezidi. Hiviziken e c'hellit counta var an daou dra-ze. Ar Franz ne d-aio ket da lakaat he biz etre ar rouanteleziou all. Den, en Europ, n'en deuz difizianz euz eur ger lavaret ganen. Bemdez e resevan an desteni a gement-se.

Sclerijennit ac'hanomp !

« En ho numero diveza, a scriver d'eomp euz ar « Morbihan, euz a Gostez-an-Nord hag euz ar Finis- « ter, oc'h euz lavaret or boa casset revolusionerien « da Versaill, ha siouaz ! nemed re vir eo ar pez oc'h « euz lavaret. Guelet ha lennet or beuz lizer Mac-Ma- « hon, affichet oc'h moger ti-kear. Mar d'oump bet « heuvel oc'h Sant Thomaz bete vreman, or beuz « c'hoant ivez en amzer da zont, da veza fidel evelthan « d'hor mestr ha d'hon Doue.

« Ouasso zo, sclear ne velomp ket ; sclerijennit eta « ac'hanomp, ni ho ped ; gout a reomp perag o deuz « bet hon deputeed fest ar vaz, mez n'eo ket aoualc'h « kement-se evidomp : heb ged a var, ez euz unan be- « nag mad en ho zouez. Morse n'or beuz guelet eur « parkad ed, peger stank benag e vije an draoc pe an « ivre, na vije ennhan eur penn bennag a viniz mad. « Lavarit d'eomp eta pe seurt deputeed o deuz votet « evit an urz vad, ha piou o deuz votet enep al lezen « douget er blavez 1875. evit kenderc'hel an urz vad « er vro ; rag ne vemp ket drouc-countant da c'hout « piou o deuz great goab ac'hanomp bete vreman. Pa « zizroi mare an elecsionou ni ziscuezo d'ezho petra « c'hounezer o troumpla ar paour keaz couer. Enten- « tit mad, aotrou, evidomp da veza couerien, ne ket « chass oump, ha ne assantimp biken beza renet gant « lakizien, a varfe gant an naoun panefedomp-ni. « Eur vech c'hoaz, sclerijennit ac'hanomp ! »

Evit doare ha dre c'hrass Doue, e coummanz eta pelloc'h ar baizanted dihuna ; drebon, aoun a zao gantho ; difizianz o deuz pelloc'h euz a lealded ho deputeed. Divezadic e tenont d'an dossen, evit guir, mez n'euz forz, guelloc'h eo divezad evit morse. A galoun-vad e roimp eta d'ezho ar sclerijen a c'houlennont gant kement a gri. Plijet gant Doue hor sicour da zigeri frankoc'h franka ho daoulagad, daoulagad ho spered, a ententomp !

Setu aman eta an daolen a respounto da c'houlen ar re a scriv d'eomp. Ar re zo moullet ho hano evel ar gazeten e unan, o deuz votet evit lezen ar blavez 1875; ar re zo moullet ho hano dishenvel dioc'h ar re genta, eo ar re o deuz votet enep al lezen, evit ma vije taolet d'an traon. Ar re zo moullet ho hano er c'hiz-se, a zo eul loden euz ar c'hueac'h ha seiteg ugent depute o deuz lakeat kement a dro e Mac-Mahon ha great d'ezhan ho c'hass oll da benn ar bern colo.

Finister.	Morbihan.	Costez-an-Nord.
De Kerjegu, L.	Du Bodan, n'en deuz ket votet.	De Bélizal.
De Kermenguy.	De Perrien.	De Largentaye.
Villiers.	Prince de Leon.	Huon de Penanster.
Hémon, R.	De Mun.	*Duc de Feltre.*
Arnoult, R.	*Lorois*, R.	*Le Provost de Launay.*
De Pompery, R.	*Ratier*. R,	*Even*. R
Nedellec, R.		Armez, R.
De Gasté, R.		Huon, R.
Swiney, R.		Carre-Kerisouet, R.
Corentin Guyho, R.		An tri diveza-ma n'o
n'en deuz ket votet.		deuz ket votet.

Ar re a zo eun R varlerc'h ho hano a zo Republicaned.

Paizanted, setu eta c'hui sclerijennet var ar pez a c'houlennac'h. Da vihana, n'o pezo ket a rebech da ober d'eomp. Breman e c'houzoc'h piou a gemer oc'h interest, ha piou ne gemeront ket. Breman eta digorit ho taoulagad pa zizroi mare an elecsionou. Evel a gerrot a reot neuze. Doue ne goundaon den d'en en zavetei en desped d'ezhan ; ni ken nebeut ne d-aimp ket gant ar penn-baz, en hon dourn, da lavaret d'eoc'h : votit evit ar re-man ; na votit ket evit ar re-ze. Ar pez a leveomp d'eoc'h eo, ma ne votit ket e guir gristenien, e coezo truez var ho corf, abred pe zivezad. Ni blij d'eomp calz ar re, var digarez ober brezel d'ho fersoun. a ia da voti evit eun depute, en dezo, araog bloaz marteze roet peb a freskad bazadou d'ezho o unan, d'ho gragez ha d'ho bugale. An dra-zè a zo bet guelet e meur a barrez, ha c'hoaz evit kement-se n'oa ezom da veza, na gard champetr, na mear, na memez *je neral*.

Eun dra glac'haruz braz, en hon amzer, eo ar baizanted ne velont nemed dre zaoulagad ar c'horf. Ha

mont a ra ar c'hommerz en dro ; ha ker eo an ed ; ha cour a zo var al loened corn, ha goulen zo d'ar c'hezek, etc. etc ..... ragtal e cleffot ar baizanted o lavaret :

Evit doare or beuz eur c'houarnamand vad.

Evit ar c'horf, ia ! ha ne ket eun drouk. Red eo, a dra zur, sonjal er c'horf, rag ar c'horf ne ket evit beva gant ear an amzer. Red eo caout bara. Heb an dra-ze, abaden an dud var an douar ne ve ket hir.

Mez an dud a zo eun dra bennag ouzpen tud ; ma ne ve nemed tud var an douar, e ve rouez ar re a iaffe d'ar baradoz. Evit mont d'i e ranker beza ouzpen tud ; evit mont d'i e ranker beza kristenien. Ar c'hatekiz ne lavar ket emaoump, er bed-man, evit drebi kik ha farz, evit bernia aour hag arc'hant, mez evit anaout Doue, he garet hag he zervicha ha gounit en doare ze ar vuez eternel. Araog peb tra, setu petra dleomp da glask. Claskit rouantelez Doue araog tout, eme ar spered santel ; an nemorant o pezo var ar marc'had. An hini a bourve bevanz d'ar filipped, n'ho lezo ket da vervel gant an naoun. Setu aze petra lavar an Aviel, Aviel Jezuz-Krist. Mez an dud breman o deuz eun *Aviel-all* : Dastumomp madou, emezho ; berniomp danvez ; evit eur c'horf or beuz, kemeromp soursi anezhan : hano ebet euz ar baradoz.

Setu aze ar virionez : ia, ia, ar virionez. Setu aze unan a dor he c'har ; ragtal eur mignoun en hent da glask eur c'houracher, eun aozer-memprou ; mez, setu eun all, a ra eur pec'hed braz, a ro eur ouall-scouer bennag, oh ! amzer zo ; ar c'horf zo iac'h, n'euz droug ebet. Eur mevel a laer he vestr, ragtal e man er meaz hag er prizonn goudeze ; eur mevel all a bec'h evel eun tenner dent, a zo eur ouall-scouer en ti dre he gomzou lubrik, oh ! n'euz droug ebet, labourat mad a ra, calz arc'hant a c'hounit d'he vestr, hennez a zo eur mevel dispar. C'hoaz eur vech, setu aze ar virionez hirio, e meur a diegez. N'en anzavont ket dre ho c'homzou, mez hen anzao a rankont dre ho oberou.

Ar memez tra a c'hoarvez, pa vez menek da henvel eun depute, pe eur senatour benag, zoken eur mear en eur barrez.

Kement a zo var an renkou evit paka eur garg bennag, n'o deuz nemed prometti : da heman, eun hent braz tost d'he zouarou ; da hennez, tenna he vab er meaz, evit ar reform ; da eun all, he henvel divezatoc'h da vear, en he barrez ; ragtal e c'hellit lavaret, heb aoun da fazia, o deuz gounezet moueziou an dud-se, ha calz moueziou all da heul ar re-ze.

Mez setu eun all var ar renkou evit beza depute : heman a lavaro e clask mad ar vro, e labouro evit an urz-vad, e lakaï beac'h var an hostizien a zo dizurz en ho ziez, var al laeroun a rivin ar vro, var ar re a ro ouall-scouer er parreziou, er guerejou, ha dreist-oll en ilizou ; an den-ze, credit ac'hanomp, an den-ze n'en dezo ket deg mouez en eur barrez a bez.

Kement-se zo bet guelet hag a zo erruet e departamant ar Finister, n'euz ket pell c'hoaz.

Gouscoude ar c'horf ne bado ket ato : Pa vo diskennet er bez, petra raio neuze gant bara bag arc'hant ? Netra, nan netra. Hag an ene, petra raio gantho ? Netra ken nebeut. An ene ne vev gant arc'hant na gant bara. Penaoz ober neuze. An ene zo great evit beva euz ar guel a Zoue er baradoz. D'i ez aio eta da c'houlen digor, mez selaouit Doue ;

Maleuruzez, a lavaro hen ; penaoz ! d'an ampoent ma edo va bugale var ar renkou evit beza senatourien, deputeed pe vered, ec'h euz votet enep d'ezho, evit rei da vouez d'am enebourien ! d'ar re a glaske discar an urz vad, ar relijion ha beteg va vikel, ar Pab e unan ! ha varlerc'h an traou-ze oll, ec'h euz ar frou, an hardisegez hirio da zont da c'houlen lojeiz diganhen, digant tad ar re ac'h euz disprijet, digant an hini ac'h euz great brezel d'ezhan, epad da amzer, e persounach he vugale ? Ne gave ket d'id eta oa traoualc'h a ziaoulou en ifern, p'eguir e poanniez kement da greski ho niver var an douar ! Divezed ma'z out, kerz ha kerz founnuz da dan an ifern, c'huezet gant coler Doue evit ar re a ia enep d'ezhan, a vot evit he enebourien !

Ar sclerijen setu-hi aze !

Mik an Dourdu.

Apparision ar Vere'hez e Pont-Meen.

V.

An oll en em lakeaz d'an daoulin, lod er c'hranj, lod e kichen an or ; n'oa digor nemed an hini vihan. Daoulinet var an treujou, seur Mari-Edouard en em lakeaz da lavaret ar chapeled, hag an oll da respouut.

Ractal an Introun gaer a zavaz huelloc'h en env, hag a greskaz en eun taol.

— Brema, eme ar vugale, eo diou vech kement ha seur Vitalin.

Ar c'helc'h dudiuz a greske ivez dre ma kreske an Introun. En dro dezhi ar vugale a vele stered, var dro eun daou ugent anezho ; ne ket stered an oabl oant ; pemp beg o doa evel ar steredennou a vez livet var lambrusk an ilizou. D'ar mare-man ar stered-se a dec'haz buhan divar hent an Introun (evelse, eme ar vugale, ec'h en em renk an dud, en eur foar, divar hent eur c'har), hag a deuaz d'en em renka diou ha diou dindan treid ho Rouanez, guerelaouen an envou. Neuze ivez ar stered aour a greske an niver anezho var roben skeduz an Introun.

— Oh ! nag a stered ! nag a stered ! a grie ar vugale... Evel eun toullad merien eo... E man prest alaouret oll.

Seur Mari-Edouard a antonaz ar Magnificat. Ne devoa ket canet ar c'houblad kenta, ma oue clevet ar pevar bugel (Eojenik Friteau a ioa eat kuit) o krial a unan :

— Setu eun dra bennag a nevez... Setu eur, vaz... evel eur vaz deuz eun M ; eun M vraz e giz el levriou.

Evel eur ruban braz, guenn e giz an erc'h a c'holoe

an douar, ledan a bevar troatad hanter var dro, hag hir a c'huec'h troatad ha tregont da nebeuta, en em zispakas dindan treid an Introun, ha dindan ar c'helc'h a ioa en dro dezhi.

Caout a rea d'ar vugale ez oa eun dourn cuzet d'ho daoulagad o verka, var ar ruban guenn cann ze, lizerennou aour, skeduz meurbed.

Ar c'han euz ar Magnificat a ehanas en nebeut; hed ar pennad se, al lizeren genta a ioa echuet :

— Eun M eo, eme ar vugale.

Ha goude :

— Setu eul lizeren all o coumanz... eun A eo.

Ne dennent ket ho daoulagad divar al leac'h ma c'hoarveze an traou burzuduz-se, ha da velet oa pehini anezho a vije da genta oc'h henvel al lizeren gaer alaouret. Goude an A e lenjont eun I hag eun S. Ar pez a ra ar ger gallek MAIS. (Evel a c'hoar an oll, er vro-ze ne ket anavezet ar brezonek) — Ar ger-ze a jomas he unan var dro dek munud.

D'an ampoent-se e tigouezas unan euz ar bourg, he hano Job Babin. Mantret o veled kement a dud hag o clevet ar c'han :

— Pedi a c'hellit, emezhan ; ar Brussianed a zo e Laval.

(Ar brud a gement-man a ioa deuet dre ar vro. Evit guir, ar Brussianed n'edont nemed eun hanter-leo deuz Laval. Ar Verc'hez glorius Vari, da behini oa en em voestled tud ar gear-ze, ho diouallaz.

Ar c'helou-ze, da veza m'oa goest da lakaat ar spount er bourg, a veac'h ma oue taolet evez outhan :

— Hag e vent o tont er bourg, a lavaraz eur vaouez, n'on deffe aoun ebed.

Job Babin a ieaz er c'hranj ; roet e voue d'ezhan da anaout ar pez a vele ar vugale. Raktal ar fizianz hag ar joa a c'hounezaz he galoun, hag hen da bedi gant an oll.

An oll a gendalc'he da gana cantik ar Verc'hez. Da fin ar Magnificat, ar vugale a lenne e lizerennou aour, a nao meutad huelded, ar c'homzou-man e gallek.

MAIS PRIEZ MES ENFANTS

e brezonek :

Mez pedit. va bugale.

Cant guech ar vugale, var goulen an aotrou persoun, ar seurezed hag an dud all a hanvaz pep lizeren, a renkaz ar geriou. Bep tro ez ea gantho var eün, ha ganthо ho fevar er memez tra, hed-a-hed. Kement-man a skoaz var galoun pep unan ; nicun ne c'hoarze mui, nebeud a ioa ha ne redche an daelou euz ho daoulagad.

An Introun gaer a vouzc'hoarze ato.

Var dro seiz heur hanter oa.

Neuze e voue digoret dor vraz ar c'hranj : var dro eun tri ugent den a ioa en diabarz, o clask en em ziouall ouz ar ienien griz. E kichen an or oa bet digasset cadoriou : ar vugale a azezaz varnho. Liez a vech e savent en ho za : ken caer, ken burzuduz oa ar pez o doa int-hi ebken, an heur vad da velet, ne c'houient kalz penaoz hen diskuez, hen rei da entent d'an dud a ioa en dro d'ezho.

— Red eo, eme an aotrou persoun, cana litaniou ar Verc'hez benniget, hag he fedi da ziscuill he bolontez.

Seur Mari-Edouard en em lakeas da gana al litaniou; d'ar beden genta, setu ar vugale da grial :

Setu eun dra all adarre... Lizerennou... eun D eo.

Henvel a rejont an eil goude he-ben, ha dalagenta, al lizerennou euz ar geriou zo aman var lerc'h, hag a ioa merket penn-da-benn da fin al litaniou :

DIEU VOUS EXAUCERA EN PEU DE TEMPS.

Doue ho selaouo abenn en nebeud amzer.

Ar c'homzou-man a ioa scrivet var ar memez rouden gant ar re genta, euz ar memez ment, hag en aour. Goude ar ger TEMPS, amzer, ez oa eur poent, ken braz hag al lizerennou, alaouret ivez, henvel ouz an heol, eme ar vugale.

Eaz eo compren al laouenedigez euz an dud, o clevet ar c'helou-ze leun a drugarez : Doue ho selaouo a benn en nebeud amzer. Ne glevet nemed comzou a joa mesket gant an daelou. Ar vrezel zo vont da baouez : ar peoc'h hon devezo, eme an dud. — Ia, eme Eujen, *mez* pedit. Ha dre-ze e roaz da entent d'an oll ar ger kenta-ze Mez, en doa lakeat an oll souezet bete neuze.

An Introun a'zelle ouz ar vugale hag a vouzc'hoarze.

— Setu hi o c'hoarzin, emezho, en eur c'hoarzin o unan gant levenez ; setu hi o c'hoarzin.

Neuze e voue canet an *Inviolata*, raktal ar vugale da lavaret e velent lizerennou all var ar ruban guenn, en eur rouden all a zindan. Pa voue canet kement-man : *O Mater alma Christi carissima !* O Mam hor Zalver mad ha karet meurbed !... Ar vugale o doa hanvet, lizeren evit lizeren, ar c'homzou-man :

MON FILS....

Va mab...

Dre douez an dud e tremenaz e giz eur skrijaden ; caloun an oll a dridaz gant ar joa :

— Ar Verc'hez eo, eme ar vugale.

— Hi e unan eo ! eme an oll.....

Hed ma echuet an *Inviolata*, ha ma canet goude-ze ar *Salve Regina*, an dourn misteriuz ha cuzet a verkaz lizerennou all.

Ar vugale a lennaz :

MON FILS SE LAISSE...

Va mab en-em lez...

Seur Vitalin, azezet en ho c'hichen, a lavaraz d'ezho : *Mon fils se laisse*, va mab en-em lez... an dra-ze ne lavar netra. Sellit mad'ta ; m'hen douet ez euz skrivet : *Mon fils se lasse*, va mab en-em skuiz (a zo skuiz)...

Hag ar vugale :

— Mez nan, seur, eun I a zo.

Hag int-hi a hanvaz meur a vech a unan kement lizeren euz ar ger-ze *laisse*.

Ha prest :

— Mez, seur, gedit'ta, ne ket echu c'hoaz : setu adarre lizerennou.

Abarz fin ar *Salve Regina*, e lenjont :

MON FILS SE LAISSE TOUCHER.

Eur rouden, alaouret evel al lizerennou, a voue merket a nebeudou dindan ar c'homzou-man.

Ar c'han a voa ehanet. Aun oll sebezet a bede e peoc'h. Ne glevet nemed mouez ar vugale oc'h henvel hag oc'h henvel meur a vech ar scritur penn-da-benn, a ioa evel m'e merket aman, ervez ar patrom o deuz hi lakeat o unan meur a vech dindan hon daoulagad.

MAIS PRIEZ MES ENFANTS
DIEU VOUS EXAUCERA EN PEU DE TEMPS.
MON FILS SE LAISSE TOUCHER.

Mez pedit va bugale, Doue ho selaouo a benn en nebeud amzer.

Va mab en-em lez da veza touchet.

(Eur pennad all eur vech all.) O. F.

ROBERT.

Eun den iaouank, Robert he hano, a ioa o c'hedal, var bord an aod, e Marseill, ma teuje unan benag en he vagik. Eun dianvesiad a deu ebarz ; mez eur pennadic goude edo o vont er meaz anezhi, dre ma crede n'oa ket Robert mestr ar vag-se.

« P'eguir, eme an aotrou, ne deu ket mestr ar vag-man, me ia da vont en eur vag all. »

— Aotrou, eme ar paotr iaouank, ar vag-man a zo d'in-me ; ha c'hui a felfe d'eoc'h mont er meaz euz ar porz ?

— Nan, nan, emezhan, va den iaouank, n'euz mui nemed eun heur ac'han d'an noz ; me garfe hebken ober eun droiad er vassin, evit lakaat da dalvout eun abardaezvez ker fresk ha ken caer !... Hogen, c'hui n'oc'h euz ket doare eur merdead na giz eun den euz ar vicher a rit aman.

— E leal ne d-oun ket euz ar vicher-man ken nebeut ; n'he graan, da zul ha da c'houel, nemed evit gounit eur guennec bennag.

— Penaoz 'ta ! d'an oad oc'h euz, labourat da zul ? Eun dra vezuz eo evidoc'h ; ha kement-se a ra gaou ouz ar joa a laka ho min hag ho toare da gaout ouzoc'h.

— O ! aotrou, ma'c'h ouffac'h perag em euz kement a itik da c'hounit arc'hant, ne deuffac'h ket da greski va foanion, o caout eur zantimant ken dismegansuz evit ar zounj euz va c'haloun.

— Marteze em euz great gaou ouzoc'h ? hogen n'oc'h euz ket countet d'in ho tigarez. Deomp da ober eun droiad er porz hag e countot d'in hoc'h histor.

An dianvesiad a azez neuze er vag, hag int-hi en hent. « Ac'hanta, emezhan, lavarit d'in breman perag « em euz great glac'har d'eoc'h, heb gout d'in a dra « zur ; va lakeat oc'h euz diez, ha truez braz am euz « ouzoc'h. »

— N'em euz nemed eur boan, eme an den iaouank, en eur jacha atao var he rouenv, an hini da velet va zad er prizoun, heb gallout he denna er meaz ac'hano, hag hen honesta ha guella kristen a zreb bara ! Couroter oa e Marseill ; ha, var bouez beza piz, en devoa gallet, gant gounidegez va mam, ober eun taolic converz var eul lestr a iea da Smyrn. Avanturi a reaz mont e unan da heul he varc'hadourez. Al lestr-se, siouaz ! a zo bet plaoiet gant eul laer-vor, ha casset da gear Tetuan. Eno va zad hag he goumpagnunez a zo er sclavaj ; hag evel m'en doa dispignet an darn vrassa euz he arc'hant gant an taol converz-se, em aoump pell c'hoaz dioc'h caout ar pez a zo red evit hen dasprena. Evelkent, va mam ha va diou c'hoar a labour noz-deiz ; me ra kement all e ti va mestr ; ha var ar marc'had, e claskan, evel a velit, lakaat da dalvout beteg an deisiou sul ha gouel. Dioueret a reomp beteg an traou red evit beva. Evit ti n'on deuz nemed eur gampric.

Er penn kenta e felle d'in mont da gemeret plass va zad keaz ! evit terri he jadennou ha rei d'ezhan an drò da zizrei d'ar gear, da frealzi va mam ha va c'hoarezed paour, a velen o tizec'ha var ho zreid. Setu zoken petra'z ean da ober, pa glevaz va mam, n'ouzoun ket penaoz, e pe seurt santimant edon, ha ma teuaz da lavaret d'in oa kement-se eun dra keit dioc'h ar furnez ha ma voa en tu all d'am gallout, ha ma lavaraz da oll gabitened ar porz hag ar zao-heol, miret ouzin da zont a benn euz va menoz, o chom heb digemeret ac'hanon var ho listri.

— Bet oc'h euz-hu eur c'helou bennag euz ho tad ? Gouzout a rit-hu piou eo he vestr e Tetuan ? E pe stad e man ?

— Mestr va zad, eme an den iaouank, en deuz an emel euz a jardinou ar Roue ; madik aoualc'h eo he zoare ; ha ne c'houlenner ket outhan a labourou en tu all d'he c'halloud ; mez allaz ! ni n'em aoump ket eno evit hen dizoannia, he frealzi ; pell e man diouz eur pried caret ha tri a vugale, en devoa evitho ker braz teneredigez.

— Petra rear anezhan e Tetuan ?

— Va zad n'en deuz ket troket hano ; Robert a rear anezhan eno, evel e Marseill.

Robert.... e ti an hini en deuz an emel euz a jardinou ar Roue ?

— Ia da, aotrou.

— Truez am euz ouz ho stad reuzeudik, ha diouz ar menoziou a velan oc'h euz, e reketan hag ec'h esperan d'eoc'h guelloc'h chanz a greiz caloun. En eur gemeret an ear fresk e felle d'in beza didrouz ; na gavit ket eta fall e venn eur pennad, va mignoun, dilavar ha sioul. »

Pa deuaz an noz, Robert en doue urz da baka ar bord. Neuze an dianvesiad a ziskennaz euz ar vag, a lakeaz eur ialc'h en he zourn, hag heb rei amzer d'ezhan da lavaret bennoz Doue, e tec'haz cuit, d'ar red.

Er ialc'h-se e voa eiz louiz aour doubl ha daou scoed

arc'hant. Eun aluzen ker caer a lakeaz an den iaouank da gaout evit an den mad-se an istim ar vrassa ; mez caer en devoue, ne ellaz biscoaz he dizout, na discuez d'ezhan he anaoudegez vad. C'huec'h sizun goude kement-man, famill ar paotr iaouank a laboure ker calounek ha tra da zastum ar pez a voa red, a ioa o preja gant bara zeac'h, pa veljont Robert goz, guisket dereat, oc'h en em gaout en ti, da lamet ar c'hlac'har hag an dienez divarnezhi. M'ho lez da goumpren peger braz e voue marz ha joa ar vam hag ar vugale geiz, levenez an eil hag egile dioc'h an daou du.

FANCH AN TEVEN.

(Eur pennad all eur vech all.)

Eur binijen great mad !

E kear Tarbes ez euz bet gillotinet, a nevez zo, eur muntrer, he hano Francisco Badel.

Francisco Badel a dlie beza gillotinet da beder heur euz ar mintin. Da deir heur hebken, daou velek, an aotrou *Clare* hag an Tad *Fourcade* a erruaz er prizoun evit kemen d'ezhan ez ea da vervel var ar chafod. Assamez gantho edo ar barner enclasker, procurer ar Republik hag he zubstitut, eur c'honseiller euz ar prefectur ha grefcher an Dribunal.

Badel a gouske c'huek ; red e oue her gervel evit hen dihuna. Pa zigoraz he zaoulagad ec'h anavezaz ractal abalamour da betra oat deuet d'hen dihuna, d'an heur-ze.

« Ah ! bennoz Doue, emezhan, en eur ouaska stard var dourn ar belek ; her reketi am boa great ; bennoz Doue, ne fall-galounin ket. » Ractal goude e reaz eun dro grenn evit clask he grusifi ; pell e chommaz da boket d'ezhi gant carantez ; pa laoskaz anezhi e lavaraz : « Prest oun. »

Roet e oue eta d'ezhan da viska an dillad a zouge en odianz ; hag evel ma tijadennet he zaouarn : « Ma c'houlen al lezen e tougfen anezho, emezhan, ho dougin a volontez vad. »

Eur boutou a c'hoantajot da lakaat en he dreid : « Mez, emezhan, Jezuz Krist a zo eat treid noaz d'ar C'halvar, hag hen direbech a bep tra !

« Offr a ran da Zoue, emezhan, va buez, e pinijen d'am c'hrim. Pardoun a c'houlennan diganeoc'h oll, diganeoc'h-u dreist oll, va gardianed, m'am euz great poan deoc'h. Trugarekaat a ran ar gardian kenta euz an oll vadelezou en deuz bet evidon. »

Erruet er japel, Badel a dremenaz eur munud bennag penn ha penn gant an aotrou Clare, evit ober he gonvession diveza.

An oferen a goummanz. An aotrou Clare a zo oc'h an aoter ; kinnig a rear eur gador da Vadel, a ruz anezhi goustadik, hag a zaoulin var ar pave noaz. Da vare ar Bater e lavaraz anezhi, a vouez huel, en eur boueza dreist-oll var ar c'homzou man : *pardounit d'eomp..... evel ma pardounomp :* « Oh ! ia emezhan, evel ma pardounan d'an oll, a greiz va c'haloun ; evel ma pardounan d'ezhi, me ivez ! »

D'ezhi, da lavaret eo da eur vaouez lodek en he grim.

Communia a reaz : he vizach a ioa laouen evel an deiz. Erfin, ec'h erruaz ar moument scrijuz : « Aotrounez, emezhan, grit ho labour ; hor Zalver en deuz gouzanvet guaz eget an dra-man. »

Goulen a reaz ma vije staget oc'h he zaouarn eur grusifi hag eur vetalen, hag ez eaz var ar ru. Var he hent e cavaz eun den en doa bet eur vadelez bennag evithan hag e pokaz d'he zourn. Pignat a reaz er c'har hag e pedaz hed an hent. Erruet er plass euz he zuppliss, e tiskennaz gant sicour an daou veleg, ha goude beza resevet ho diveza benedicsion hag ar pok a beoc'h, e pokaz d'ar groaz, hag en em astennaz e unan var ar planken...

Eur munud benag goudeze, an daou veleg a zalmodie, var he vez, pedennou ar re varo.

Peoc'h Doue d'he ene !

Ha dud an Ofern-vintin.

AR OUALL-SCOUER.

Ar reuziou pe ar poaniou a denn d'he heul.

Ar Vadianited a ro ouall scouer d'ar bobl a Izrael, ha Doue a c'hourc'hemen laza beteg ho bugale zoken. Cham, mab Noe, a ro ouall scouer d'he vreudeur ha malloz Doue a bouez hag a bouezo atao varnezhan ha var he ouenn, var he oll vugale.

Ar pec'hed-man a zo eaz coeza ennhan, mez dizober he labour a zo diez. Evelse Jeroboam a aliaz an Izraelited da adori ar falz-doueou coad, pri ha mein, ha c'hoaz goude he varo, ar re-man a adore an idolou-ze great gant coad, pri ha mein.

Santez Franseza a Chantal, oajet a bemp bloaz hebken, a stlapaz ebarz en tan, evel pa vije droug ennhi, ar madigou a ginnige d'ezhi eun hugunod, en eur lavaret d'ezhan, gant eur mouzc'hoaz var he muzellou : Evelse e vo devet an heretiked en ifern.

Lavaret a ellan gouscoude ne vo ket criz aoualc'h poaniou an ifern evit ar re o devezo roet scouerіou-fall. Pe seurt poan, a gav d'eoc'h, a ve mad da rei d'an hini en deffe lakeat an tan en iliz ? Sant Paol a lavar : Doue a gollo an hini en devezo saotret, profanet he di pe he dempl santel. Devet e tleffe beza ez veo. Setu aze torfed an den a ouall-scouer, rag eun ene badezet a zo templ beo ar Spered santel, eme Zant Paol. Penaoz e vo eta neuze castizet an hini en do discaret, saotret, collet kement a eneou, pe gement a demplou beo da Zoue? Meritet en deuz, nan tan ar bed-man, na tan an ifern, mez eun tan particulier, eun tan heb he bar, pe guelloc'h, ken aliez a ifern hag a ene en do lazet da Zoue. Perag kement-se ? Abalamour he bec'hed ne varv ket hag a zo penn abeg da galz pec'hejou all. Abalamour da ze e vo tourmantet, broudet, pistiget ha devet ebarz en ifern, hervez an niver euz he ouall-scouerіou, kercoulz ha ma cresko, er baradoz, gloar ha joauzted eun

den, hervez ar vad en dezo great ha lakeat da ober dre he scoueriou santel. Oh ! nag a encrez, nag a boan a dle gouzaon da virviken en Ifern Luther, Calvin hag Herri VIII, bet, en ho buez, penn-caoz da gement a vlasfemmou hag a dorfejou a gendalc'her da ober bemdez, divar goust ho c'helennadurez milliget, etouez protestanted Bro-zaoz, en Allemagn hag eul loden euz ar Franz ! Sant Augustin en deuz rezoun da lavaret e vo, evit ar seurt tud-se, meur a ifern er memez ifern, ha guelloc'h e vije bet d'ezho chom heb genel pe beza kerkent strinket e goueled ar mor doun, eur mean milin out ho gouzouk. An aviel eo hel lavar.

Petra da ober neuze'ta ? Daoust ha ne ve pardoun ebet evit an dud a ouall-scouer. Eo-da, n'o deuz nemed ober eur guir binijen. Pec'het oc'h euz a zirag an oll ? Roit da c'hout d'an oll e rit pinijen, oc'h euz keuz d'ho pec'hed. Ma ne lavaran ket d'eoc'h coll fizianz, da vihana e lavaran d'eoc'h crena, evel ma cren, var he dremenvan, an heretik Beranjer, en desped d'he binijen galet. Bezit fizianz e trugarez an aotrou Doue, eme ar beleg carantezuz a ziscueze d'ezhan ar grusifi. Ne ket evit va fec'hejou va unan em euz encrez, emezhan, gant eur vouez toc'hor ; va aoun braz eo na venn ket pardounet abalamour d'ar pec'hejou am euz lakeat re all da ober, ha ne ouzoun ket penaoz repari anezho.

Evessait mad out ar geriou diveza-man. Beranjer en doa aoun evithan, abalamour d'he ouall-scouerіou, ha me a gren ivez evidoc'h tud a ouall-scouer. Ne ket ho taoni eo a glaskan ; lamet ar ouall-scouer divar ho tro hag ho convertissa, setu petra reketan. Rag-se ma oc'h euz prestet hoc'h izili d'an droug-spered evit coll an nessa, lakiit anezho, ha dioc'h tu, hag evit atao, da zervicha Doue ; hag an daelou en ho taoulagad, skoit var boull ho caloun da c'houlen trugarez oc'h Doue, evel m'her greaz santez Pelajii. Houman a velaz he amourouz o vervel trum, pa lakeaz eun deiz, he droad var drenjon he zi. Mont a rea d'he c'haout gant intansion da bec'hi, evel m'oa boazet. Ar bec'herez vrazman a oue sebezet oll. En em lakaat a reaz ragtal da ouela dourek ha da gofez piz he oll fallagriezou. Doue a lakeaz d'ezhi en he spered distaga eur vreac'h d'an hini maro hag e tec'haz gant-hi en dezert. Eno e reaz eul lochennik hag e lakeaz ennhi a zistribill ar vreac'h-se, hag e lavare bemdez gant daelou, en eur zellet outhi : Pelajii, eun ene a zo o tevi en ifern, dre da faot.

N'eo ket, aoualc'h ouela na cofez piz hoc'h oll scouerіon fall, coulz ha ne ket aoualc'h caout keuz d'al laerounsiou hag ho c'hofez. Al laer a rank ouspen distenler, cass d'ho ferc'hen ar pez a zalc'h a enep ar guir. Er memez doare an hini en deuz laeret eneou digant Doue, dre ouall-scouer, a rank restitui eneou da Zoue en ho leac'h, en eur rei hiviziken cuzuliou fur ha scouerion-mad d'an nessa. Kement-man a zell out an oll, ha dreist-oll out ar gerent, ar vistri hag ar pennou tiegez.

Setu aze, tud a scouer fall, an doare d'en em zizamma euz an dismeganz oc'h euz great var an aotrou Doue, euz ar gaou óc'h euz great oc'h an nessa ; setu aze an doare da bellaat diouzoc'h ar boan dleet d'eun torfed ken scrijuz ha da gaout, eun deiz, ho lod e joauzted peur baduz an env.

FIN.

IAN AR GERVRUGEN.

Eur c'houeriad hag he azen.

Guechall eur c'houeriad,
Dinec'h ha lem a lagad,
Piguet var eun azen
Treut 'vel eur geuneuden,
D'ar verz, var he bouez,
A gasse he ronz kez.
Guech en eur vutuna,
Ha guech en eur gana,
E sounj rei he loen
Evit priz he groc'hen.
Erfin gant hir amzer,
E tischont ribl eur ster,
Hag ar mestr d'an douar
A lam var he zion c'har.
He vag oc'h ar chosser
A zo gant an treizer ;
Va den heb marc'hata
Zo ennhi da genta,
Ha crog en he gorden,
E chach var he azen.
Mez heman var an dour
Ne d-e ket micherour
Hag a zo en he benn
Ne vezo birviken :
'Vel-se da enebi
Setu hen a zevri.
Caer en deuz he vestr
Chacha var he gabestr,
Her pedi gant dousder,
Rei gourdrouzou pounner
Ha lakaat an douchen
Da furzia he vleven,
Martin, ar penn calet,
Oc'h he berc'hen mouzet,
Dre ma chach varnezhan,
A jach ivez outhan,
A c'hin, a fring, a ru,
A lam dioc'h an daou du,
A laka guall nec'het
He vleiner dibouellet,
Hag, e mestr eneber,
A jom var ribl ar ster,
Fier braz o velet
He zen ganthan trec'het.
He vestr, e berr alan,
A ra eun tam eban,
Hag a zizec'h he benn
Gleb-dour gant ar c'hoezen
Epad m'en em ziscuiz,
Setu hen da ziviz
Var an tu, ar voien
Da c'hounit he azen.
Erfin en deuz cavet
An hini reketet.
Ah ! cacouz, emezhan,
Em aout d'in en dro-man !
Pa'z out mestr eneber,
Chenchomp penn d'an affer
Ractal en eur c'hoarzin
Ez a da lost Martin,
E crap da vad ennhan,
Hag he chach stard varnhan
An azen, fuloret,
Oc'h en em velet tretet
Gant eur seurt dismeganz,
A gemer prim he lanz,
Hag e creiz ar vag
A ra eul lam distag.
Beza zo meur a zen,
Henvel oc'h hou azen,
En em gav en ho roll,
O c'hoari ar c'hountrol.
Mar d-it var eün d'ezho
N'o po seurt digantho
Chenchit penn d'ho coulen,
Hag ho po-hi souden.

I. B.

KELEIER.

An aotrou Rolland, cure e Taole, zo hanvet persoun er Fouillez.

EUN ALUZEN GAER ! — Pi IX en deuz roet pemp mil lur da ranna etre an artizaned a zo dilabour e Lyon.

LISTRI COLLET — E miz meurz diveza Bro-Zaoz e deuz collet listri 53, an Amerik 17, ar Franz 13, an Alemagn 12, an Holland 10, an Norvej 9, an Itali 8, an Aotrich 7, ar Gress 4, ar Sued 4, an Danemark 2, ar Beljik 1, an Turkii 1 ; 10 all zo collet c'hoaz heb na ve gellet gout dioc'h pe vro e oant ; assamblez 152.

34 euz al listri ze a zo lakeat e renk ar re gollet o veza n'euz kelou ebet anezho.

O deuz c'hoaz collet listri dre dan : Bro-zaoz 3, ar Beljik 1, ar Franz unan ; assamblez 5.

Ar vugale en em laz.

En diveza taolen great euz a varvou ar re en em laz, ez euz eun dra boaniuz braz da lenn. En daolen-ze e caver hanoiou nao bugel var'nugent, en em lazet o unan : nao oajet a bemzec vloaz, c'hueac'h a bevarzec, nao a drizec, unan a zec hag erfin unan a nao vloaz. Ma'c'h en em zistruch kement a vugale, hirio an deiz, petra ne velimp-ni ket, ma saver ar vugale, hervez a fell da lod euz hon deputeed, heb doujanz evit Doue, hag heb anaoudegez ebet an oll euz ar relijion gristen.

Plabennec. — Ar 16 euz a viz mae ez euz bet eun disken justis e Croaz-al-Lann e Kerbrat, e commun Plabennec, evit sao-corf Glaoda Gourvennec ar mab, den iaouank, oajet a zaou vloaz ha tregont, marichal, hag o chom e Croaz-ar-Zant e kichen bourg Plabennec.

Plougerne. — D'an 19 a viz mae, Fanch Jestin, peskетear euz a Plougerne, eat da zizevel he gevel legristi, en deuz cavet, e kichen roc'h ar C'hraon, vardro eul levic dioc'h an douar, corf eun den beuzet. Ar c'horf, hervez ar c'huez a ioa ganthan, a dlie beza tremenet eun tregont pe zaou ugent devez er mor. En desped da ze, en deuz hen digasset d'an douar, ha setu he viscamant : Dougen a rea eur jileten stam gant rizennou perz, eur roched coton gant rizennou perz ha guenn, eur jileten flanel guen, eur bragez dindan, er memez mezer, eur bragez griz tenval, a ioa en he c'hodellou daou vouchouer coton, unan rizennet perz ha guenn hag egile ruz ha du, hag eur ialc'h, eur guennec ebarz. En he droad cleiz oa eul loer c'hlan, griz dioc'h an neac'h ha perz dioc'h an traon. An oll dillad-man a zo gorroet e ti-kear Guitalmeze.

An Ed en Arc'h.

Hervez a lennomp e gazeten ar meziou (*Cazette des Campagnes*) an Amerik, er zizun dremenet, ne deuz digasset da Loundrez ha da Liverpoul, e Bro-Zaoz, nemed an daou farz euz ar pez e doa digasset er zizun araog. Abalamour da ze ez euz bet encrez braz en daou leac'h-se, rag ar ginaou ne ziminuont ket.

Bro-Zaoz, eme ar memez cazeten a ra he c'haon da ed an Amerik coulz ha d'an ed a reseve bete vreman euz a gostez ar Mor Du, (Mer Noire) hag an Danub. Ar Zaozoun o deuz an ear da gounta calz var ed ar Franz, hag ho aoun-vraz, eo na deuffe an amzer fall da genderc'hel ha da noazout d'an eost kenta ; rag neuze e c'houzont ervad e rankfent paea ker. Hervez hor sounj, Bro-Zaoz, ma kendalc'h ar vrezel er Zao-Heol, a c'houlenno digant ar Franz an drederen vad euz an ed rekiz d'ezhi evit he bevanz.

Ar c'hounidegez en douar.

Hervez ar gazeten or beuz hanvet huelloc'h, ar c'hounidegez ne boulz ket. An ed eo, eun nebeut, mes an traou all ne reont tam hent ebet, pemzec dez zo. Etre *Fariz Toulouz* hag *Angoulem*, ez euz pallennadou dour var an douarou, ma ne d-eo eun dristidigez. Ar beterabez, an avalou douar n'int ket gounezet c'hoaz, d'ar mare ma c'hoennet anezho, er blaveziou tremenet. An harico a a zo c'hoaz da hada partout.

Ar foen ne boulz tam pemzec dez zo. Deffot seo, e coez dindan ar barrou avel ha glao. An ed, ken caer, pemzec dez zo, a velen, kef ha deillou. Ma ne deu prest an amzer vad da zizec'hi ha da domma an douar, oump gourdrouzet braz euz a zienez ar blavez 1816.

Doue evit guir a c'hell chench stad an drevajou pa garo ; mez e guirionez, dioc'h ar stad ma 'maint breman, n'euz ket a leac'h da gounta nemeur var eun eost mad er bla man.

En Nord ar beterabez da ober sucr a zo bet gounezet dre eun amzer fall braz ha c'hoaz ez euz chommet calz douarou da c'hounit, divar goust ar glaoier.

Er c'hrez-deiz, evel en Nord, ec'h en em glemmer calz euz an amzer zourek a bad keit-all-zo.

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz.	Segal.	Eiz.	Kerc'h.
Er Gualarn...	32 l. 44 s.	22 l. 69 s.	22 l. 16 s.	23 l 44 s.
En Nord.....	32 44	22 52	21 27	20 50
E- Biz.....	32 40	23 34	21 77	20 96
Er C'huz-heol	31 32	20 89	20 50	21 89
En Douar braz.	30 72	22 02	20 98	21 02
Er Zao-heol..	31 58	21 67	22 01	21 82
Er C'hevret..	31 53	22 05	19 11	22 42
Er C'hrez-deiz	31 82	23 50	19 49	23 67
Er Mervent...	31 72	22 15	20 56	24 14
Cresk var ar zizun dremenet.	0 03	» »»	0 18	0 09

KEMPER. — Marc'had ar 26 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	29 l 50 s	30 l 50 s
Segal.....	23 00	23 50
Eiz.....	18 50	22 00
Guiniz du.....	28 50	27 00
Kerc'h.....	21 50	22 00
Avalou douar.....	9 50	9 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 24 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	31 l 25 s	33 l 94 s
Segal.....	23 33	25 44
Eiz.....	21 00	22 00
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	21 76	22 26
Avalou douar.....	9 50	9 00

CASTELLIN. — Marc'had ar 24 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	31 42 s	33 l 30 s
Segal.....	24 15	27 15
Eiz.....	21 00	21 50
Guiniz du.....	27 92	27 92
Kerc'h.....	21 00	21 50
Avalou douar.....	10 00	10 00

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, mouliet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 9 EVEN 1877. (3e Série N° 15.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ Evit
Ar Finister : Ar Morbihan : Costez-an-Nord : } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all } 3 lur ha guir ar Post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

Se Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, ha d'ezhan hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 9 a vis Even.

Taol taboulin Gambetta !

Varlerc'h Mac-Mahon, Gambetta en deuz sounjet ivez scriva eul lizer d'ar Fransisien. Setu aman eul loden euz al lizer-ze, a c'halvomp *eun taol taboulin* :

« Kensitoianed ker,

« An urz en deuz roet lam-penn d'ho cannaded ne « d-eo nemed ar c'henta euzan urzou a dle cabestra bo« loutez ar Franz. Ho cannaded o deuz bet eur miz « counje, da c'hedal beza casset evit mad d'ar gear. »

Setu eul loden eus ar scrid a ingal, a gleiz hag a zeou Gambetta hag he vignouned. Gambetta eo an den ze a lavare n'euz ket pell c'hoaz : *Ar belek*, emezhan, *setu enebour braz ar Franz; setu hen aze.* Hervez Gambetta eta, kenta tra e deuz ar Franz da ober, evit discar he enebour braz ha caout ar peoc'h, eo en em zizober euz an oll veleien, euz ar re a heuill ho c'huzuliou, da lavaret eo euz ar gristenien vad, euz ar Pab e unan, p'eguir eo kenta beleg zo var an douar.

Mignouned Gambetta, piou int-hi ? Piou e vent-hi nemed ar re a ia d'he heul, a zounj hag a lavar evelthan, e Versaill da vihana. Hogen e touez ar re a anavez hag a anzao Gambetta evit ho mestr, e man an aotrounez : Arnoult, Corantin Guyho, Loiz Hemon, Nedellec, de Pompery, Swiney ha de Gaste, evit ar Finister ; an aotrounez Armez, Carre-Kerisouet, Even hag Huon, evit Costez-an-Nord, hag an aotrou Ratier evit ar Morbihan.

Setu aze daouzec cannad o deuz sinet taol taboulin Gambetta, a garfe he velet treac'h da Vac-Mahon. E guirionez, hervez an daouzec-se, gant Gambetta da ober doussen Landivisio, Mac-Mahon a stank he ginou d'ar Franz, a vir outhi da gaozeal ha d'en em c'houarn egiz ma c'hoanta. Ne ket eta enep bolontez cannaded ar Franz hebken, mez enep bolontez ar Franz e unan eo a c'houarnfe Mac-Mahon. Abalamour da ze, var he veno, Gambetta ne ehan da daboulinat evel eun den egaret, atao var ar memez ton, enep Mac-Mahon evel just.

Evidomp-ni or beuz truez oc'h Gambetta. Hon anken vraz eo na erruffe gant he daboulin tro he vallon, na ve crenvi a raffe evelthan. Guelomp hag ouspenn avel a ve ebarz.

Gambetta a lavar : « *An urz en deuz roet lam-penn d'ho cannaded....* » (cannad ha deputé a zo ar memez tra.)

Estounet braz oump en deffe Gambetta hag he vignouned an hardisegez da lavaret e vent cannaded ar Franz ! E tougont an hano ia, mez e vent e guirionez, cannaded ar Franz, n'her c'hredomp ket.

Petra eo eun c'hannad ! Eur c'hannad eo an hini a ra eur gevridi, aberz unan pe galz, gant ar bromessa e raio penn-da-benn bolontez an hini pe zar re he gass en ho hano. Hor c'hannaded republiken o deuz oll great ar bromessa-ze da ober bolontez ar re a hanve anezho. Var ar poent-se n'or beuz douetanz ebet. Testou a gaffemp zoken da lavaret, da renta testeni int bet, meur a hini anezho, oc'h ober bizid da bersouned ar parreziou, evit gellout goudeze lavaret d'ar baizanted : *Ni a zo evit ar relijion ; o velet an aotrou persoun oump bet.* Henvel a c'hellemp c'hoaz ar presbital a zo eunhan, var mantel ar ziminal, er zal, carten Loiz Hemon, casset d'i ganthan e unan. Hogen an oll a c'hoar pegement e car Loiz Hemon ar veleien. N'oun dare ped scrid, euz he zourn e unan, or beuz lennet er c'hazetennou, enep gounidegez ar veleien hag ar Pab e unan. An dra-ze ne vir ket na eo discrupul braz Loiz Hemon o kemeret digant ar c'houarnamant, evit he blass, *ken aliez a vil lur hag a gant lur a roer da eur persoun.*

Perag e rea Loiz Hemon ar vizid-se ? Perag he genseurt o deuz great ar memez tra ? Abalamour, sclear eo, ma c'houient ervad e rankent da genta tremen evit tud a relijion, evit caout ar braz euz ar mouezіou, abalamour ma c'houient e talc'h ar bobl da gaout cannaded kristen. Setu perag Loiz Hemon, enebour d'ar veleien, a ia beteg ennho, a stou dirag ar re a gassa, abouez ma servicho kement-se da gass he stal da benn. Euz ar Republicaned all e c'helfet e jeneral lavaret kement all. Evelse hor c'hreden stard eo n'euz hini, etouez an trizec or beuz hanvet, ha no deffe, evitho da veza enep ar veleien, ha n'o deffe great lazik d'ezho, da vare an elecsionou, ha n'o deffe, er memez amzer, promettet d'ho electourien kemeret ho interest ha dilen ar relijion.

Allaz ! calz euz ar gannaded zo e Versaill, a c'hoarvez gantho ar pez zo c'hoarvezet er bla-man gant ar guez frouez. Bleun zo bet ennho, prometti a reant frouez dioc'h an druill. Siouaz ! an avel zo deuet hag en deuz sammet bleun ha frouez furmet. Hor c'hannaded republiken a ra ar memez tra. Evel ar guez e bleun, e promettent frouez mad, pa edont o kestal moueziou ; ha breman, pa'z int en em gavet e Versaill, e reont ho fenn ho unan, o deuz ancounac'heat ho fromessaou. Guella pez zo, ma c'hell ar vezen troumpla he mestr, da viz mae, da viz guengolo, da boent ar frouez, ne c'hell troumpla nag he mestr nag ar re all.

Da vare an elecsionou ivez, cannaded republiken ar Finister o deuz gellet touella an dud gant ho fromessaou caer ; mez alfaz ! erruet da vare ar voterez, da lavaret eo da vare ar frouez, Mac-Mahon en deuz guelet sclerroc'h evit ar baizanted, hag eaz oa d'ezhan, rag ne ket dioc'h ar bleun mez dioc'h ar frouez eo barn ar vezen, hag hen ho guele dirag he zaoulagad : c'huero pud en deuz cavet anezho, evel an avalou, a c'halver avalou c.....moc'h.

Setu perag Mac-Mahon en deuz heuillet cuzul an aviel pa lavar e tleer trouc'ha ha stelpel en tan ar vezen né zoug ket a frouez mad ; setu perag Mac-Mahon en deuz casset cannaded ar Franz da aveli ho fenn, epad eur miz, beteg gout hag inthi a zougo guelloc'h frouez en amzer da zont.

Evel or beuz lavaret dija, an oll gannaded republiken euz ar Finister o deuz votet evit teuler d'an traon eul lezen, red, hervez an oll dud a skiant, evit derc'hel an urz vad er vro. Ar pez a glask eta ar gannaded-se eo an dizurz. Hogen e peleac'h e man, er c'hountreou m'eo bet hanvet Loiz Hemon, Arnoult, Corantin Guyho, de Pompery, Nedelec, de Gaste, Swiney, peleac'h e man, a leveromp, ar barrez a anzavo, e ra he bolontez, ar c'hannad a vot evit an dizurz ? Peleac'h, a aslavaromp, e man ar bobl, a henor eur zant evit patron hag eur zantez evit patronez, a gredo lavaret e fass an oll : Ar c'hannad m'ar c'hannad en deuz great ar pez a c'hedemp diganthan, pa en deuz votet evit an dizurz ? Peleac'h e man, a livirimp teir guech, ar gommun disterra euz ar Finister divezet aoualc'h evit anzao, e roer d'ezhi he reked, en eur deuler d'an traon al lezennou a zo ker red evit an urz vad, en eur barrez, ha ma'z int evit peoc'h ar Franz a bez ? E neb leac'h, nan, e neb leac'h.

Penaoz eta e c'hell Gambetta hag he genseurt, (p'eguir o deuz sinet he scrid) teuler da fass ar Franz en deuz great Mac-Mahon dismeganz varnhi en eur gass *he c'hannaded* da bourmen.

He c'hannaded ! ar ger ze a blij d'eomp ; *he c'hannaded !* mar plij ganeoc'h. Mez Gambetta, mez de Pompery, mez Loiz Hemon ha coumpagnunez, piou eta, pe seurt parrez eta e deuz carget ac'hanoc'h da zistruja al lezennou mad er vro ? Bolontez piou a rit eta, pa volit egiz ma rit ? Rag evit hini ar re o deuz hanvet ac'hanoc'h ne rit ket, pell ac'hano.

Nan, mil guech nan ! Nan, n'euz parrez ebet e departamant ar Finister hag a garfe guelet he ilizou sarret, he beleien guintet, ar relijion discaret ; nan, n'euz ket eur barrez er Finister hag a garfe chom heb oferen da zul ha da c'houel berz. Var a velomp gouscoude, c'hui n'oc'h euz ket brassoc'h mignoun evit Gambetta ; noz deiz e carfac'h beza ganthan. Dioc'h an hini a zarempredit eo eaz baru ac'hanoc'h. « Lavarit d'in, eme ar Spered-Santel, piou a hentit, ha me a lavaro d'eoc'h petra oc'h. » Hogen Gambetta en deuz lavaret : « *Oa ar belek brassa enebour ar Franz, ne doa zoken ar Franz ken enebour nemethan.* »

Ha c'hui a gendalc'h da heuilla Gambetta goude eur goumz evel hounnez ! Ken nebeut ha Gambetta c'hui eta ne garit ket ar gatoliked, p'eguir e claskit discar ar pez a zo da dosta d'ho c'haloun : ar relijion, ar veleien, an eskibien hag hon Tad Santel ar Pab.

Na lavarit eta mui e veac'h hor c'hannaded, rag ne rit ket hor bolontez. Ho tianzao a reomp dirag ar bed oll. Hag ar pez a leveromp e Breiz-Izel, a c'heller da lavaret dre ar Franz a bez : *Nan ar re zo er Gambr, trivec'h ugent benag, ne reont ket bolontez ar Fransisien, kristenien araog tout.*

Lavaret a rit d'eomp e c'hedit beza casset d'ar gear evit mad, guell-a-ze. Salo e veac'h dija er gear, rag mez a rit d'eomp. Laoskit ho chaok, ni ho ped ; chommit oll da blanta caol poumme en ho chardinou hag e reot plijadur d'an oll.

Mik an Dourdu.

AN ELECSIONOU.

Er bla-man e vezo adarre, *siouaz !* calz elecsionou. *Siouaz*, a leveromp, abalamour ma c'houzomp e vez an elecsionou penn-caoz, liez a vech, da galz freuz er parreziou, memez en tiegezou, memez avechou etre ar gerent tosta ; mez, p'eguir al lezen, lezen ar vro, a c'houlen elecsionou, ni evel an oll, a stou hor penn dirag al lezen.

— Elecsionou a vo adarre ? — Ia, adarre ; ha pa vezint deisiet, ni her c'hemennо d'eoc'h.

Elecsion a zinifi *choaz*. Gervel an dud d'an elecsion a zo eta gervel anezho da joaz. Pedi a reomp ar re o deuz ar vadelez da lenn hor c'hazeten, da deuler evez out ar ger-ze *choaz*. Evit choaz e ranker beza libr ; anez ne ket choaz a raffet, ma vet coundaonet da voti evit unan kentoc'h evit eun all. Kement hini zo galvet da voti, da rei he vouez en eun elecsion, a zo eta libr da voti evit an neb a gar. Den er bed, na coz na iaouank, na desket nag azen, na paour na pinvidic, nag archer, na mear, na prefed, na prezidant ar Republik e unan, den, en eur ger, n'en deuz guir da ober d'ezhan voti evit unan kentoc'h eget evit eun all. An oll electourien, da lavaret eo, kement hini zo galvet da voti, a zo eta libr da rei he vouez d'an neb a gar. Var an digarez-se gouscoude, arabat e ve credi ne vet ket libr da c'houlen cuzul digant ar re a zo he fizianz ennho,

a zo goueziek ha goestl da rei eur c'huzul mad.

Selaouit, paizanted, pa'z it da eur foar, en aviz prena eur marc'h, ha n'eo ket guir, pa o pevez cavet eun aneval dioc'h ho faltazi, oc'h libr d'he brena pe d'he leuskel ; ar memez liberte oc'h euz evit an elecsionou. Ha n'eo ket guir ivez, evidoc'h da gaout mad an aneval-ze, e c'houlennit, peur-liessa, cuzul digant eur mignoun, eur marc'hadour, goueziecoc'h evidoc'h, araog prena ar marc'h-se. gant aoun n'en deffe eur si bennag, n'o deffe ket paret ho taoulagad varnezhan, gant aoun na baefac'h anezhan en tu all d'he daloudegez ha n'o peffe coll diouthan divezatoc'h. Kement-se a rit, netra guirroc'h. Perag eta, pa vez elecsion, ne raffac'h-u ket ar memez tra ? Daoust ha ma tal ar boan digeri braz an daoulagad, sellet ha sellet piz a gleiz hag a zeou, ha goulen goudeze c'hoaz cuzul tud goueziek araog ober ar choaz euz eun aneval ha lavaret *ia* d'ar guerzer, daoust ivez ha ne ve ket mad guelet, sellet, hag ober eur meuta benag d'an den a joazit evit eur garg benag ? Gant muioc'h a rezoun e tleffac'h hen ober, a gredomp. Mad, ma carfac'h kemeret kement a boan da joaz ar re a hanvit da vont er c'hargou, evel a gemerit da brena eur marc'h ; ma'c'h evessaffac'h ker piz ouz an dud a vez var ar renkou ha ma'c'h evessait oc'h al loened a brenit ; m'o peffe kement a zifizianz euz an dud-ze hag euz an aneval a brenit ; ma c'houlenlac'h cuzul, divar benn an dud-se, evel ma c'houlennit cuzul ar veteriner pe eun den a vicher araog rei d'ezho ho ker diveza, neuze, ni lavar deoc'h, neuze ne ve ket a elecsionou egiz a zo bet guelet en amzeriou diveza-man. Ar varc'hadourien, ral a vech, a ve guelet oc'h eva banneou araog ho marc'hajou ; perag ? Gout a reont o deuz ezom euz ho daoulagad, ha zoken da velet sclear mad gantho, dindan boan da veza guerzet ha lakeat er zac'h.

Pa vez elecsionou, perag eta e veler kememt all a dud o vont d'ar c'hao, d'an hostaleri, ken disoursi ha tra, evel pa n'o d'effe affer ebet da ober ? Eo, paizanted, eun affer hag eun affer vraz oc'h euz da ober, p'eguir oc'h euz da joaz eun den, evit gouarn ac'hanoc'h, evit diazeza an taillou o pezo da baea, hag evit ober lezennou a rankoc'h da heulia, dindan boan da vont en toull. Ni gav d'eomp e tal ar boan digeri an daoulagad ha beza divibich pa vez da joaz etre daou zen, a zo aliez, unan anezho camarad d'an diaoul, hag egile mignoun da Zoue ; a zo aliez unan anezho eun dispac'her, eur pez dister, eun enebour d'ar relijion, en dra ma'z eo egilé eun den a beoc'h, eur c'hristen mad, hag eur servicher da Iliz Jezuz-Krist.

C'hoaz eur vech, ni gav d'eomp e tal ar boan beza diabaff, pa vez da joaz etre daou zen evel ar re or beuz hanvet. Goude tout ; ar re n'her c'houmprenint ket bremañ, her c'houmpreno divezatoc'h. Abred pe zivezad ec'h erruo gantho tro ar plac'hed iaouank a zoug ho embannou gant ar c'henta deuet, hag a zo ar vaz var ho chouk, antronoz ho eured.

E ranker beza diabaff, pa'z ear da voti, a zo eta eun dra hag a lamm gant an daoulagad ; ret eo guelet sclear ; mez c'hoaz, egiz a lavare hon tudou coz : *guelloc'h e vel daou evit unan.* Kement-man a verk sclear e tlé peb electour, peb choazer, peb dibaber, goulen cuzul digant eun den gouezieк ha kristen mad. Hag eno c'hoaz, ar brassa liberte evit an oll ; goulennit cuzul digant an hini oc'h euz ar muia fizianz ennhan ha votit goudeze, hervez ho coustianz, hervez Doue, evit an hini a gredoc'h goesta da zerc'hel ar relijion en he za, ha da ober mad ar vro.

Siouaz ! E Breiz, e Breiz-izel memez ez euz bet dournet kement a draou enep ar veleien ma'z oar bet eat betec lavaret ne dlient morse caozeal dioc'h elecsionou, n'o doa ket ar guir-ze. Den a skiant n'en deuz biscoaz credet eur gaou evel hennez ! Ar re hel lavar hag her scriv, ar re-ze memez n'her c'hredont ket. Ma countin d'eoc'h eun historic.

Eur blavez benag zo, e veachemp en hent houarn, fass ha fass gant eur c'hannad republiken. Ne oue ket hir an dale, ma savaz caoz an elecsionou. Ni a jomme chouchet en hor c'hougnic. Van ebet ne reamp dioc'h ar pez a glevemp, Ar Republiken a egare, deffot na enebemp outhan. Abenn fin an dro, e lavaraz : *Ne dlie ket ar velein caozeol e nep leac'h, nag e nep fessoun dioc'h an elecsionou, dioc'h politik* : Ni ne reamp ket memez an neuz da goumpren eur ger.

— Ha c'hui, aotrou, emezhan, en eur drei varzu ennomp, ker braz he zaoulagad ha diou ormelen, petra zounjit dioc'h kement-se ?

Bremaic, a zounjemp goustadig, c'hui a gondo ar fouet en dro d'ho ler.

An aotrou republiken-ze a anavezemp ; gout peleach edo o chom a reamp ivez.

— Bonjour aotrou, eme ni, iac'h oc'h ? Pell zo oc'h deuet euz ar gear ?

— Iac'h oun, aotrou, emezhan ; eur miz benag zo n'oun ket bet er gear.

— Var-ze eta ne ouzoc'h ket e bet devet eul loden euz ho maner, an noz tremen.

— Nan da ! Ha guir e ve kement-se ?

— Nemed re vir eo, aotrou keaz : ar pez a zo trista er malheur-ze, eo eun den euz ar barrez a c'houie, teir heur araog, e tliet lakaat an tan en ho castel, ha n'en deuz lavaret netra da zen, var zigarez ne zelle ket an dra-ze outhan !

— Oh ! ar potanz ! Me lakai he grouga ! Penaoz ? Hen ho c'hout e tliet lakaat an tan em zi, ha ne lavar netra d'ar re a zo ennhan ! Oh ! ar viltanz, ma vije bet aman, em bije he valet dindan va boutou. Ha petra eo an den-ze, mar plij ?

— An den-ze, aotrou, eo aotrou Persoun ho parrez.

— Oh ! hag hen o c'hout, ha chom heb lavaret netra ; an den-ze a dleffet trouc'ha he deod a resed tou he c'houzoug !

— A gav deoc'h aotrou ?

— A gav d'in ! emezhan ; a gav d'eoc'h-u ivez mechanz ?

— Alo, accord, mar kirit ; mez dalc'hit mad neuze d'ho ker. Anzao a rit en deuz meritet ar persoun-ze ar pez a livirit ?

— Ia, ia, hag a rin eo zoken.

— Laoskit ac'hanomp neuze da zizrei d'ar gount a ioa ganeoc'h bremaic : ho ti ne ket devet, dre chrass Doue, nag hoc'h aotrou persoun ken nebeut n'en deuz great gaou ebet ouzoc'h ; rag-se eta bezit kel laouen ha ken disoursi ha biscoaz.

Lavaret a reac'h bremaic ne dlie morse ar veleien caozeal a elecsionou. Fazia a rit eno, aotrou. Ar Franz a dal hirroc'h evit ho maner-c'hui, ne ket 'ta ? Mad, ken aliez ha ma vez elecsionou,e vez atao,en tu pe du, var ar renkou evit mont d'ar Gambr, tud ha ne c'houlennont nemed lakaat an tan e pevar c'horn ar Franz. Piou a c'hoar an dra-ze ? Hag ar baizanted effint ? Mez ar baizanted a zo en ho farkeier hed ar zizun, pe er foariou gant ho marc'hadourez, ne ket gant traou all eo. Penaoz neuze e c'houffent petra dremen en dro d'ezho? an hanter vella anezho ne c'houzont ket lenn, hag an hanter all n'o deuz ket a amzer d'hen ober. Penaoz ec'h anavezint-hi ar re a glask ho mad hag ar re ne c'houlennont nemed beva divar ho c'houst,ha samma ho feadra, ma c'helfent. E giz ebet, nemed unan benag a sclerijenfe anezho. Mad, piou a zo goesta d'hen ober nemed ar veleien. Dre c'hrass Doue, ar veleien a c'hoar, hag a vel keit hag ar re-all, avechou pelloc'h marteze. Livirit d'eomp neuze hag ar veleien. pa velont var ar renkou, evit ar Gambr, tud ha ne c'houlennont nemed lakaat ar freuz, an tan, Doue ra viro, er vro, a ve dibec'h d'ezho tevel ? Penaoz eur beleg a velo tud he barrez o vont da voti, da rei ho mouez da dud a lakai an tan var ho c'henvroiz, ha varnho ho hanv, ha n'en dezo ket ar guir da lavaret d'ezho teuler evez da biou rei ho moueziou ; penaoz eur belek a velo lakaat an tan var ar vro a bez, ha n'en d'ezho ket a urz da lavaret dionall oc'h ar re a zo ar chef-tan en ho dourn. Lavarit eta, aotrou, e tleffet trouc'ha he deod d'ar belek-ze a resed toull he c'houzoug, p'eguir ne ra netra vad ganthan, ne vir ket memez oc'h droug, hag hen o c'hellout hen ober. Lavarit caeroc'h, lavarit, mar d-oc'h den a c'her, e tleffet lakaat he gorf a bez e ken aliez a bastel hag a di, en deffe laosket lakaat an tan varnhezo.

— Var a velan, aotrou, da fin an dro, eo me, ha me va unan, an den-ze a lavaren da vala dindan va boutou ; rag an hini a guzul eun dra a dle mont er memez sac'h gant an hini he gra. Hiviziken, m'en tou d'eoc'h, e livirin a vouez huel e tle ar veleien, eo zoken eun dever a goustiaaz evitho caozeal euz an elecsionou.

— Bennoz Doue, aotrou ; plijet gant Doue e ve an oll kel leal ha c'hui ; ar pez a dlefac'h da lavaret ouzpen gouscoude, eo, ma'z euz, evit ar veleien dever a goustianz da gomz d'ho farrisioniz evit an elecsionou, ez euz ivez, evit ar barrisioniz an dever ar strissa, dindan boan a bec'hed, da c'houlen cuzul digantho ha da heuilla ho lavarou. Kenavo ha iec'hed mad.

Torr-he-Benn.

AR FRANMASOUNED.

Al le.

Araoc presta sermant, ez euz c'hoaz eun tam c'hoariel. Ar *paotr micherour*, mouchet a nevez, a zo casset da aoter al le. Eno e teu da zaoulina, epad ma laka d'ezhan *breur mestr al lidou*, var he gostez cleiz, beg eur c'houmpez. Var an aoter ema ar bibl digor, ha var ar bibl e lugern eur c'hleze.

Var zao, va breudeur, eme *ar breur enoruz*; ar *paotr micherour* « a zo o vont da bresta al le a dle hen huala da viken . » Aman n'euz mui peadra da c'hoarzin. An oll vreudeur a zao en ho za hag a denn ho c'hleze, ha neuze hor « c'hanfart a ra al le dizoue-ma :

« Hen touet a ran, en hano *ar mestr micherour euz ar bed*, ne zisclerin biken secrejou, sinon, comzou, kelennadurezou ha boaziou ar *franmasonned*, morse ne lavarin gric divar ho fenn. Prometti ha toui a ran ne zisclerin morse netra na dre scrid, na dre zin, na dre ardou ; ne scrivin, na ne lakin morse moulia an disterra tra var gement-ma ; ne roin morse da anaout ar pez a zo bet fiziet ennhon betec-henn, hag a vo great c'hoaz en amzer da zont. Ma vankan d'am ger, me en em laka etre ho taouarn. Ra vezo devet va zeod gant eun houarn ruz, ra vezo troc'het va dourn, ra vezo tennet va zeod euz va ginou,ra vezo troc'het va fenn, ra vezo va c'horf lakeat a ispill aman, epad ma lakeot var ar rollou eur c'henvreur, evit spounta ar re all ha merka pegen ker a goust mankout d'ar ger ; ra vezo goudeze devet va c'horf, ra vezo taolet al ludu anezhan d'an avel evit ne jomo merk ebet an disterra euz va falloni. Ken guir ha ma sicour Doue ac'hanon hag he aviel zantel. Evelse bezet great. »

Guelit petra 'reont : hano Doue hag he aviel a zo lakeat e mesk ar c'homzou spountuz-se. En em deuler a reont, scanv a benn ha lijer a droad,en torr gouzougze, en eur vreuriez ne anavezont ket, na ne anavezint morse. Roet e vo d'ezho urz da laza, ha ne ellint ket kiza, ha pa vezo roet d'ezho urz da derri lezennou Doue ha re an Iliz, ma ne zentont ket, e rankint mervel. Eun den honest, ne lavaran ket eur c'hristen, ha ne dle ket caout euz ouz henvelep comzou !

Goude al le, Jostrom a zo lakeat adarre etre daou biller. An oll vreudeur en em laka en dro d'ezhan, hag a dro varzu ennhan ho c'hleze. *Mestr al lidou* en em laka e stad d'hen divoucha, epad ma laka eun all, dindan he fri, ar goulou hag ar poultr am euz comzet anezho dija. Ne ket c'hoaz echu ar furlukinerez.

« Ha barn a rit-hu ar c'hamarad-ma din da veza resevet en hon touez ? » a c'houlen *ar breur enoruz* digant ar *breur kenta evesiad*. — Ia, enoruz, eme egile. — Petra c'houlennit evithan ? — Ar sclerijen. — Ra zeui d'ezhan ar sclerijen, emezhan.... Skei a ra neuze tri daol morzol, d'an trede taol, an taled a zo var he zaoulagad a gouez, ar poultr a deu da flamma, hag ar paour keaz diaoul, he zaoulagad o steredenna..... ne vel nemed tan. Coulsgoude e teu da veza laouen en eur velet an oll glezeier troet varzu ennhan, hag he vreudeur carantezuz a lavar, a eur vouez : « Ra zeui Doue da gastiza an treitour ! »

N'o pezit aoun ebet, *eme ar breur enoruz* ; n'o pezit aoun ebet rag ar c'hlezeou-ze troet varzu ennhoc'h, ne d'int noazuz nemed d'ar re a deu da derri ho le. Ma talc'hit mad d'ar vreuriez, evel m'bon euz fizianz, ar c'hlezeier-ze a vezo ato prest d'ho tifenn.

Neuze eo digasset a nevez e kichen an aoter ; daoulina a rank eno adarre, hag *ar breur enoruz* a laka var he benn beg eur c'hleze, hag er gra paotr micherour. Setu he gomzou : « En hano mestr micherour ar bed hag en abeg d'ar c'halloud am euz resevet, me ho kra *paotr micherour*. » Ha neuze e ro d'ezhan eun tavancher ler guen hag eur manigou guen a dle dougen ato en ho zouez, evel eur merk euz he burete !!! hà neuze pe dimezet pe nan, e vez roet d'ezhan, er memez tra, eur re manigou maouez, a dle kinnig « d'an hini a garo ar muia. » Guelet a rimp divezatoc'h ez euz ive merc'hed er vreuriez. Neuze ar *breur enoruz* a ro d'ezhan da anaout ar secrejou a zere ouz he stad, hag an tri bok a vreur. Hualet eo breman, hag ar *breur sarmouner*, a ra neuze evit echui, eul lastez prezegen, ha setu tapet al labouz er gaoued.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Apparision ar Verc'hez e Pont-Meen.

VI.

— Canit eur c'hantik en henor d'ar Verc'hez, eme an aotrou persoun.

Seur Mari-Edouard a ganaz :

Mère de l'Espérance... etc.

e brezonek :

Mari, mam an Esperanz,
C'houi zo douss hoc'h hano,
Roït, roït da vro Franz
Sicour ho pedenno.

Neuze ar Verc'hez bénniget a zavaz,a resed he diouskoaz, he daouarn , a zalc'he diagent izel ha dispak. Finval a rea he bizied, evel da heul ar ganaouen, ha sellet a rea ouz ar vugale en eur vouzc'hoarzin, gant eun ear douss meurbed.

— Setu hi o c'hoarzin ! setu hi o c'hoarzin ! a grie ar vugale.

Hag e lamment gant ar joa, hag e strakent ho daouarn, o lavaret cant guech, en eur c'hiz a ne c'helfe den rei da entent :

— Oh ! nag hi zo caer !... Oh ! nag hi zo caer !

An dud a vouele hag a c'hoarze en-em douez. Guelet a reant var bizach ar vugale, ec'hiz en eur mellezour, ar skeud enz al laouenedigez ho lakea da dridal.

Var fin ar c'hantik, en deuz eiz coublad, ar skrid, chomet en he bez, var dro dek munud, a voue lamet kuit. Caout a reaz d'ar vugale ez oa eur vaz teo ha round o vont buhan buhan dre al lizerennou, hag ho scube euz a zirag ho daoulagad.

Neuze e voue canet :

Mon doux Jésus, enfin voici le temps... etc.

O va Jezuz, setu deut an amzer
Da bardouni da c'hlac'har ar pec'her ;
Nan, biken mui, bugel divad,
Ne doullin dre ar pec'het
Kaloun va Zad !

Bizach ar vugale a deuaz neuze tenval-tenval. Tristidigez ar Verc'hez eo a bare varnho.

— Setu hi a nevez o coueza en dristidigez, em'int-hi.

Hag en eun taol :

— Setu adarre eun dra o c'hoarvezout.

Guelet a rejont eur groaz ruz, huel a zaou droatad var dro, varnhi eur C'hrist deuz ar memez liou. Ar groaz-se a ioa eun traotad deuz an Introun gaer, dioc'h ma velent. Disken a reaz he daouarn, a ioa chomet a resed he diouskoaz hed ar c'hantic : Mari, mam an Esperanz ; kemeret a reaz ar groaz etre he daou zourn, hag he zoublaz en nebeud, ec'hiz evit he c'hinnig d'ar vugale. D'ar penn huela d'ar groaz,var eur ruban guenn hag hir ez oa merket, e lizerennou ruz : JEZUZ-KRIST.

Goude pep coublad euz ar c'hantik, e voue canet ar *Parce Domine*. Ar Verc'hez Vari, trist ha leun a ferveur, e doa doare da bedi gant an dud.

Ha setu eur stereden o tont a zindan he zreid, o sevel deuz an tu cleiz, ha goude beza treuzet ar c'helc'h bleu, o vont da allumi ar c'houlaouen a ioa a reaz he daoulin, ha goudeze an hini a ioa a resed he diouskoaz.

Ar memez stereden a gerzaz dreist penn ar Verc'hez, a ieaz en tu deou, hag eno a allumaz an diou c'houlaouenn all. Ac'hano e savaz a nevez, ha, dre ar c'helc'h, ez eaz d'en em lakat a-uz penn an Introun.

N'oa grik e touez an dud : an oll a bede a greiz caloun. Seur Mari-Edouard a ganaz an hymn *Ave, maris stella*. Azalec neuze ar groaz ruz ne voue guelet mui. An Introun a zispakaz a nevez he divrec'h, ec'hiz en imachou ar verc'hez didach. Var bep hini euz he diouskoaz, ar vugale a velaz eur groaz vihan venn, euz eun hanter troatad a huelded.

— Ar c'hroaziou-ze, eme ar vugale, a ioa evel sanket var diouskoaz ar Verc'hez.

Mam Doue a vouzc'hoarze a nevez ouz ar vugale, hag ar re-man a grie laouen oll :

— Setu hi o c'hoarzin !... Setu hi o c'hoarzin !

Var dro eiz heur-hanter oa.

— Va zudou ker, eme an Aotrou Persoun, leveromp oll ama a unan ar Pedennou deuz an noz.

Pep hini a stouaz d'an daoulin.

Var dro ar mare ma voue great examin ar goustianz, ar vugale, a bere an daoulagad n'en-em zistagent ket deuz an Apparision, a lavaraz ez oa denet eur voal venn vraz euz a zindan treid ar Verc'hez, hag e doa cuzet an hanter euz he mend : prest e savaz a nebeudou hag e c'holoaz anezhi beteg he gouzoug. Ar vugale ne velent

mui nemed bisach skeduz ar Verc'hez, a vouzc'hoarze d'ezho ato. Ne zaleaz ket da guzet ivez he bisach ; ar gurunen ebken a c'hellent da velet gant ar stereden a ioa a-uz dezhi : ha gonde, ar re-ma ivez a ieaz kuit, gant ar c'helc'h bleu hag ar peder goulaouenn a ioa chomet var elum beteg ar fin.

An aotrou persoun, a ioa azezet er penn-pella euz ar c'hranj, a c'halvaz ar vugale :

— Guelet a rit c'hoaz, emezhan d'ezho ?

Hag hi o fevar a unan :

— Nan, aotrou persoun, eat eo kuit oll. Echu eo. Nav heur nemed cart oa.

An dud a ioa deuet eno, en-em dennaz kuit a nebeudou, en eur gomz etrezho euz eun dra ken burzuduz, hag ho c'haloun leun a joa.

Buhan ar c'helou a redaz dre ar vro. Ne ve cavet den dre ar barrez, eme an Aotrou Richard, a ne gredfe stard eun henvelep burzud. Anaout a reomp ar vugale, emezho ; n'int ket bugale da *invanti* traou evelse.

Eur veach all, m'ar plij gant Doue, e leverimp da lennerien *Feiz ha Breiz*, oll bugale vad d'hor mam euz an Env, ar pez a zo c'hoarvezet e Pont-Meen, abaoue m'eo bet diskennet hag en-em ziskuezet ennhan Rouanez rouantelez Franz. *Regnum Galilæ, regnum Mariæ.* Rouantelez Franz eo rouantelez Mari.

O. F.

Da dud an Oferu-vintin.

Deveriou eur c'hristen e kenver an Iliz.

Lavaret a reomp oll aliez, e symbolen an Ebestel : Me a gred en Iliz, en Iliz santel, catolik, apostolik ha romen. An Iliz-se, skeudennet dre arc'h Noe, eo ar guir Iliz ; hag er meaz anezhi, evel er meaz d'euz arc'h Noe, ne vezimp morse dizanjer, ne ellimp biken ober hor silvidigez. An Iliz-se eo an doare choazet, dibabet gant Jezuz-Krist, evit hor sclerijenna, hor c'helen, hor miret hag hon diouall diouz pep fazi, abalamour ma'z eo atao bleinet, henchet ha gouarnet var an douar gant vikel Jezuz-Krist hag an Eskibien, a zeu an eil varlerc'h egile. An Iliz-se a zo hor Rouanez, rag Jezuz a ro-d'ezhi guir da c'houarn ac'hanomp. Beza eo hor mam, rag hi eo e deuz roet d'eomp buez ar c'hrass, buez ar Feiz, buez hon Ene, dre ar Vadiziant ; hi eo a vag, a vezur ac'hanomp gant guirionezou ar Feiz hag ar zacramanchou. An Iliz eo corf hor Zalver, abalamour ma'z eo eun assamble a gristenien catolik, ha Jezuz eo ar penn anezhi, pe ar mestr ne veler ket, evel ma'z eo ar Pab he mestr, ar penn a veler. Abalamour da vadoberou an Iliz en hor c'henver, on deuz ivez calz deveriou da viret en he c'henver.

Da genta, abalamour ma'z oump sujidi d'an Iliz, e tleomp senti outhi, plega d'he gourc'hemennou.

D'an eil, abalamour ma'z oump bugale d'an Ili e tleomp caret anezhi.

D'an trede, abalamour ma'z oump memprou an egiz izili eur c'horf, e tleomp sicour, souten, difen ha scoazella anezhi.

En eur ober kement-se ec'h enorimp an Iliz, hag e testumimp tenzoriou braz, ken evit ar vuez a vreman, ken evit ar vuez da zont. Ar fur Zalomon eo en deuz hel lavaret.

I. *Senti a dleomp ouz an Iliz, abalamour m'az eo hor Rouanez.*

An Iliz e deuz varnomp ar c'halloud ar vrassa, roet d'ezhi gant Jezuz e unan, gant Jezuz, roue oll-galloudek, roue an env hag an douar. Refuz senti oc'h an Iliz pe dremen heb plega d'he gourc'hemennou, a zo mankout da zenti oc'h Jezuz, he guir bried, a zo rei an dilez euz an hano a gristen, hag en em lakaat e renk, pe e niver ar baianed, da c'houzout eo an dud gouez, an dud dizoue, difeiz ha divadez. Jezuz en deuz ouspen discleriet : Neb piou benag a zelaou ac'hanoc'h, a zelaou ac'hanon-me ; neb piou benag a zisprij ac'hanoc'h, a zisprij va zad, an hini en deuz va digasset. Setu aze comzou, geriou freaz ha sclear evit kement hini o deuz c'hoant da goumpren.

Mankout da zenti out an Iliz, a zo eta tremen heb senti ouz Jezuz-Krist ; ha chom heb plega da Jezuz a zo nac'h ha dianaout guiriou ha galloud Doue e unan. Red mad eo eta senti ouz an Iliz, evel ouz Doue e unan, rag mar d-eo hen hor Roue, hi a zo hor Rouanez, ha ni oll he zujidi.

Hogen, ped a zo, en amzer a vreman, hag a ell lavaret o deuz ar zentedigez-se evit ho Rouanez, evit an Iliz ? Evit her gouzout n'or beuz, dioc'h eun tu, nemed kemeret he lezen, ha, dioc'h an tu all, guelet penaoz he mirer.

An Iliz e deuz instituet, savet, lakeat deveziou, hag he c'hoant eo e teuffe neuze he bugale da zervicha guelloc'h an Aotrou Doue ; setu al lezen. Penaoz breman e tremener an deveziou-ze ? Allaz ! er mesventiou, en direizamanchou ; hag en deiziou a ziscuiz hag a ehan zantel, e veler tud o labourat, muioc'h eget biscoaz, en desped da c'hourdrouzou Doue ha re ar Verc'hez var Menez ar Salett, er blavez 1847, hag en desped d'ar reuziou, d'ar gualigner, d'ar planedennou garo, a bouez keit all zo varnomp.

An Iliz a c'houlen e ve tremenet ar zuliou hag ar gouneliou berz er beden hag en oberou mad, hag en deiziou-ze e vez clevet kement a zoniou louz, a douadennou scrijuz, e vez guelet dansou ha daremprederezou ken danjeruz. En deiziou-ze ker santel ec'h en em ro calz a dud da vombansou an drouc-spered. Eleac'h dont da offisou an Iliz, pegement a dud a zilez anezho a grenn ! pegement a re all a zeu d'ezho gant menoziou pe zantimanchou fall, ken dibarfet, ken divodest ho gueler e ti Doue ! Oh ! nag hi a zo paour e doujanz, en anaoudegez, e furnez, o tilezel, an aotrou Doue evit heuilla an droug spered, he enebour touet ha muntrer an eneou.

Ruiou, banellou, streaiou Sion pe an env, a ouel dourek dre'n abek ma teu ken nebeut a dud d'al lidou

santel pe d'ar zolaniteou sacr. An Iliz a c'hourc'hemen gualc'hi ar goustianz bep bloaz, dre eur guir gonvesgualc'hi ar goustianz bep bloaz, dre eur guir gonvession, eur guir glac'har hag eur guir binigen, hag ar re glanv a bella dioc'h ar medisin, hag ar c'hadoriou a bardoun hag a drugarez a zo dilezet, a jom goullo ! An Env a ouel dourek var leziregez an dud. An Iliz a ali, a c'halv he bugale da azeza, eur vech er bloaz da vihana, ouz an daol lask, ouz taol an Elez, da gommunia, ha calz a ra ar scouarn vouzar, ha meur a hini a dosta, egiz Judaz, gant eur geloun trenket dre ar pec'hed marvel ! Guelloc'h e caver en em vaga gant a bep seurt traou dizoare, eget en em vaga euz ar bara a vuez, euz a gorf sacr hor Zalver ! An Iliz a reket e raffemp eur guir binijen, eur binijen talvouduz evit hon ene ; rag-se e deuz gourc'henennet ar iuniou hag ar vijilou. Oh ! na bihan eo niver an dud a laka kemn etre an deveziou a joa hag a binijen ! Ar re zoken a zo guella doareet, guella troet, o deuz aoun re aliez rag goaperez ar re fall, hag ar resped-humen, ar vez fall pe doujanz an dud, a voug mouez ho c'houstianz ! Ha n'euz ket eta leac'h da lavaret ez int sujidi ha servicherien dizouj, dizent, diresped ha revoltidi e kenver ho Rouanez, an Iliz ?

Ian ar Gervrugen.

(Eur pennad all eur vech all.)

ROBERT.

II.

An den mad Robert a lam d'ezho a dro-vriad ha ne ouie pe da vare en doa ho zrugareke at aoualc'h evit an hanter cant louiz aour o devoa roe evit he brena ha paea he veach hag he voued var al lestr m'oa distroet, hag an dillajou a voa bet lakeat en he gerc'hen. Ne c'hoar ket penaoz discuez d'he dud he anaoudegez vad nag he joa, evit kement all a garantez. Eun dra all a laka an dud paour-man sebezet ha da zellet an eil out egile, heb lavaret ger. Ar vam eo a gomz da genta. Discredi a ra eo he mab en deuz great an taol caer-ze. Counta 'ra d'he fried gant pebez aked en deuz poaniet abaoue m'oa bet paket he dad, en doa clasket ar mab mad-se mont en he leac'h, ha penaoz e devoa gellet miret outhan. (Daou vil scoed e vije coustet he brena.)

Destumet on devoa, emezhi, eun tamik en tu all d'an hanter, hag al loden vrassa a voa ar frouez euz he labour. Cavet en devezo camaraded d'he zicour. En eun taol count an tad a jom sebezet hag a lavar d'he vab :

— Renzeudik, petra ec'h euz great ? Penaoz e venn dleour d'id euz va delivranz heb caout keuz ? penaoz e c'helle da vam chom heb anaout kement-se, heb ma ve an taol-ze ar frouez euz a vadelez da galoun ! D'an oad ac'h euz, mab eur rezeudik, eur sclav ne c'helle ket caout kement all a arc'hant evel a vanke d'id. Crena 'ran gant encrez na ve deuet da garantez evit da dad da lakaat ac'hanot da ober eun torfed bennag. Anzav ar virionez ouzhin, ha marvomp oll gant ar vez mar d-out ehamet da veza den honest.

— Bezit dichal, va zad ; ho mab a zo din ac'hanoc'h ha n'en deuz ket gellet discuez e voa din euz an hanoze, na beza, euruz aoualc'h evit discuez legement ho car. Ne ket d'in-me hoc'h dleour euz ho frankiz ; anaout a ran evelkent ho tasprener. Ho pet memor, va mam, euz an dianvesiad a roaz he ialc'h d'in : hennez en deuz goulennet eleiz a draou ouzhin. Epad va buez her c'hlaskin ; her c'haout a rin hag e teui da velet ar vad en deuz great he vadoberou d'eomp.

Neuze e count d'he dad histor an dianvesiad, hag er c'hiz-se e lam peb encrez euz he spered.

Poa distro d'ar gear, Robert a gavaz mignouned ha scoazel. Muioc'h a janz en devoa eget na c'hede ; hag abenn daou vloaz e veve en he eaz. He vugale a voa demezet hag a veve e peoc'h ganthan hag he bried ; he eurusted a vije bet bar, panefed an tregaz a gemere he vab evit ascaout he vadoberour, en em guze gant kement a aked ouz ho anaoudegez vad hag ho c'harantez. Mad, eur zulvez vintin, e cavaz anezhan o vale e unan penn, var ribl ar mor. — O va madoberour douss meurbed !.... Setu kement a c'hellaz da lavaret, oc'h en em strinka eharz he dreid, semplet marv-mik. An dianvesiad a lam ractal d'he zicour hag a c'houlen petra c'hoarie ganthan.

— Petra ? aotrou, ha n'her gouzoc'h-u-ket ! hag ancounac'heat o peffe-c'hui Robert hag he dad reuzeudic, oc'h euz rentet d'ezho ar vuez ?

— Fazia a rit, va mignoun, ne anevezan ket ac'hanoc'h, ha c'hui ne ouffac'h ket kennebeut all va anaout-me ; me n'oun ket euz a Varseill, ha n'euz nemet eun deisiou benag abaoue ma'z oun digouezet aman.

— Ne lavaran ket ne ve ket guir kement-se oll, mez ho pet memor ez euz c'hueac'h miz var'n ugent eoc'h aman ivez ; ho pet memor euz an droiad a rechoc'h er porz, hag euz ar perz a gemerchoc'h em reuziou, euz ar pez a c'houlenchoc'h ouzhin evit gout e pe c'hiz renta servich d'eomp. Dasprener va zad, daoust ha c'hui a c'helfe ancounac'haat oc'h euz saveteet eun tiad tud a bez, ha ne c'houlen heur vad ebet ken, nemed an hini d'ho cuelet en ho c'hreiz. Na reuzit ket ar joa-ze d'ezho, ha deuit da velet ar re oc'h euz rentet euruz.... Oh ! deuit.

— Hel lavaret am euz great d'eoc'h c'hoaz, va mignoun, en em droumpla 'rit.

— Nan, aotrou, ne fazian taken, an doare ac'hanoc'h a zo merket re zoun em c'haloun, evit n'hoc'h anavesfen ket ; deuit, en han' Doue ! Neuze e crogaz en he zivrec'h hag e claske he jacha d'he heul. Eun niver braz a dud a vodaz en dro d'ezho. An dianvesiad d'he dro, a lavaraz gant eur vouez rustoc'h ha distagel : aotrou, scuiza 'ran gant an abaden-man pelloc'h ; eun henveledigez bennag eo a zo penn-abek d'ho fazi ; deuit ennhoc'h oc'h unan hag iit d'ar gear da danva ar peoc'h a gredan a ve ret d'eoc'h da gaout.

— Oh ! pebez cristeri ; madoberour va ziegez, perag gedal pelloc'h ha countami ar joa-ze, ne dleet nemed deoc'h-u ? ha didalvez e ve d'in chom pelloc'h

ehars ho treid ? ha criz aoualc'h e viot-hu evit reuz an anaoudegez vad a garchemp da ziscuez d'eoc'h a bell-zo ?

Var gement-se an dianvesiad a venn d'ezhan beza tenereat, mez evit destum he oll nerz oa ; ha pa zonjet nebeuta, na ouejot dare ken a voe guelet anezhan o tec'het dre greiz an dud, evel eul luc'heden, evit en em zioueret euz an taol lagad dudiuz hag ar joa douss a voa ouz he c'hedal e ti an dud en doa great kement a vad d'ezho.

An dianvesiad-se a vije dianavezet c'hoaz hirio panefed m'o divije he dud cavet e mesk he baperou, goude he varo, eur billed a eiz mil lur ha pemp cant lur, ha panefed ma ouent curiuz aoualc'h da lenn ar paper-ze, daoust m'oa croaziet ha mad da deuler en tan hebken. Dr' eno e voue gouezet en devoa an aotrou mad-se prenet eun den a Varseill, Robert he hano, e sclavach e Tetuan, dre urz Charlez Secondat Monteskieu, prezidant parlamand Bourdel.

FANCH AN TEVEN.

FIN.

KELEIER.

An aotrou Madec, cure e Recouvranz, a zo eat da relijiuz, en urz Sant Dominik.

An aotrou Rognant, cure e Kerrien, zo hanvet cure e Recouvranz.

An aotrou Kerlidou, zo hanvet cure e Taole.

An aotrou Nicolaz, cure e Nizon, zo hanvet cure e Poullan.

An aotrou Moign, belec iaouank, cure e Nizon.

An aotrou Fily, cure e Briec, zo hanvet cure e Kerrien.

An aotrou Serjant, cure e Plovan, zo hanvet cure e Briec.

An aotrou Grand, zo hanvet cure e Plovan.

KEMPER. — An numero diveza euz ar gazeten *Le Finister*, a zo bet diarbennet er bureoiou-post ha lakeat etre daouarn ar Justiss. An numero ze a embann discoursou Loiz Hemon, Arnoult ha Corantin Guyho, ha pennouscrid-all flemmuz evit Mac-Mahon hag he vinistred.

ALEMAGN. — Tribunal Posen en deuz coundaonet ar c'hardinal Ledochouski, arc'heskob Posen, da eur bloaz prizoun, evit beza eat re hir er gador, ha da bemzec cant lur var daouzec mil scoed amant evit beza *laeret*, a lavar ar procez-verbal, an hano a arc'heskob Posen ha Gnesen.

METZ. — Aotrou'n Eskob Metz, en attant da hantercantved ar Pab, en doa sounjet, eur pennad zo, cass eul lizer en dro, d'ar veleien zo dindannhan, evit kemen d'ezho ar pez a c'hoantea a rajent dissul diveza. Al lizer-ze, evel ar vandamanchou, a dlie da vihana beza lennet er gador. Petra zo erruet ? An Alemagn a goummand eno, hag e deuz difennet oc'h ar mouller ingala al lizer-ze.

SPAGN. — Calz eskibien, euz ar Spagn, a zo eat da Roum evit an drede a viz even. Patriarch an Indez, Arc'heskob Santiago, Eskibien Santander, Pampelun, Damora, Oviedo, Almeria ha Toled o deuz goulennet rouden evit Roum.

CONLI. — Ministr ar vrezel, ar jeneral Berthault, en deuz pedet, n'euz ket pell, ar Brefeded, da lakaat renta d'ar c'houarnamant ar fuzuillou ne dleont ket servichout. Mobilized Conli en eur renta ho re, a ziscueze ar siminalou n'oant ket bet foreded. *Setu eta fuzuillou Gambetta ! Daoust hag aoun en dije na vije great droug d'ar Brussianed ?*

Eur c'hiz nevez da ober ar Foen.

An hini a gomzomp var he lerc'h eo an aotrou Vollant, labourer douar e departamant *Seine-et-Oise*.

Abaoue ar blavez 1865, an den man a ra he foen gant nebeut a boan, ha gant calz gounidegez evil madelez ar foen.

Eun vech m'en devez ur falcher discaret diou renkad foen, e tremen ecreiz, etrezho ho diou, hag bo laka a zavadennou, evel savadennou guiniz du, gant eun emer en neac'h da bep savaden. Dioc'h an traon e led, e ro gar d'ar zavaden, muia ma c'hell, evit ma c'hello an avel hag an heol tremen a dreuz ar foen.

Dre amzer gaer, n'euz ket guelloc'h stum, emezhan, da ober ar foen ; dre an amzer fall an dour a ia oc'h traon hag ar foen a jom mad. Var he c'hourvez, er c'hountrol, e teu ractal da zua ha da drenka.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 2 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l	50 s	29 l	50 s
Segal	23	00	23	00
Eiz	20	50	18	50
Guiniz du	29	50	28	50
Kerc'h	21	00	21	50
Avalou douar	9	50	9	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 31 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	31 l	66 s	31 l	25 s
Segal	22	08	23	33
Eiz	20	26	21	00
Guiniz du	»	»	»	»
Kerc'h	22	26	21	76
Avalou douar	10	00	9	50

CASTELLIN. — Marc'had ar 31 a vis mae.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	28	67 s	31 l	12 s
Segal	23	85	24	15
Eiz	19	50	21	00
Guiniz du	27	92	27	92
Kerc'h	21	50	21	00
Avalou douar	»	»	10	00

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 16 EVEN 1877. (3e SÉRIE N° 15.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar Post.

N'o pezet aoun chet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 16 a vis Even.

MARVAILL

ETRE EUR GLANVOUREZ HAG HE MEDISIN.

Pemzec dez benag zo, eur glanvourez euz a genta lignez zo er bed oll, a ioa en he c'hador, var bord he frenest, goude meur a vlavez poan, pa zigouezaz he medisin, evit an drede guech, d'he guelet. Ar marvail varlerc'h a lavaro ar rest.

— Bonjour, Introun, eme ar medisin, hag ho ieched, penaoz ez a ?

— Braoic, aotrou. Abaoue ar vech diveza ma'z oc'h bet o velet ac'hanon oun guelleat calz.

— Guir eo ar pez a livirit, Introun, guelleat oc'h calz ; mez setu petra c'hoarvez, ar midisin n'e ket eun diviner, hag a c'hell, ar vech kenta ma vel unan clanv, fazia var grevuzted ha natur he glenved. Pa anavez ar c'hlanvour, abell zo, eo essoc'h d'ezhan he brederia ha miret oc'h fazi. Hirio em euz amzer ; guelomp eta hirio penaoz e bet ho iec'hed, abaoue ho pugaleach.

— Calz a c'houlennit diganhen, aotrou ; gouscoude me ia da respount d'eoc'h, guella ma c'hellin.

— Pegeit zo oc'h couezet clanv.

— Meur a vloaz zo oun diez, aotrou ; trizec vloaz benag oun bet o ruza, ha, da fin an dro, em euz ranket coueza ; Seiz vloaz zo emaoun var va guele.

— Petra lavaran-me deoc'h ? N'euz bet medisin ebet ebet var ho tro ?

— Va Doue eo ! an hanter re, evit ar vad o deuz great d'in !

— Ugent vloaz benag zo, va mam a gouezaz clanv, ha me ivez, gant va displijadur. Mez setu petra eo caout re a fizianz en dud ! Me ne gounten netra va foan, gant ma vije pareet va mam. Setu me'ta da bedi va medisin da vont da velet va mam. Mont a reaz, e guirionez ; mez, eleac'h kemeret soursi anezhi, e ouadaz anezhi, en aviz he laza. Oh ! an digaloun !

— Ha deoc'h-u, petra reaz ?

— Eaz eo d'eoc'h coumpren, aotrou ; ober kement all d'am mam a ioa kemeret an hent da ober fin ac'hanon-me.

— N'euz bet medisin all ebet var ho tro, abaoue ?

— Eo da ; varlerc'h hennez, ez euz deuet eun all, eul lastez sorser, da entent ouzhin. Ma'm bije he gredet, e vijen bet pare dindan eiz dez. Pebez farouel ! Allaz ! meur a viz eo bet var va zro, ha nemed droug, siouaz ! n'en deuz great d'in ! Setu aze goude beza roet d'ezhan kement liard am oa, en deuz coundaonet ac'hanon c'hoaz da bresta arc'hant braz digant va amezeien, dindan boan da vervel gant an naoun, va bugale ha me. Euruzamant em euz gellet en em zizober anezhan ; evit ma tizro hennez var va zro, oun collet.

— Ha goude hennez, n'euz bet medisin all ebet en dro d'eoc'h ?

— Eo, aotrou. Varlerc'h hennez ez euz deuet eun all ; eur paotr brao adarre, me lavar d'eoc'h. Aliez oc'h euz clevet hano euz an dud-se a goumparacher oc'h bleizi dindan groc'hen eun danvad. Setu aze e daou c'her, poltred an trede medisin am euz bet. Biscoaz n'em euz anavezet den henvelloc'h evit hennez oc'h al loened a ranker da sparla evit miret outho da zena d'ho mam, goude ma vezont bet dizounet. Hennez en dije dizec'het ac'hanon ma n'em bije ket he gasset da gastrillessa.

— Hennez eo diveza medisin oc'h euz bet ?

— N'eo ket, aotrou. Tri bloaz bennag zo, ez euz bet eun all, evit ar vech kenta, o velet ac'hanon. Hennez a reaz ractal eur vad vraz d'in. Abaoue, siouaz ! abalamour d'ar brud en deuz, eo eur binijen he gaout ; hag evel ma man e carg, ouzpenn ma'z eo medisin, e man an oll oc'h he zirenka bep moument, hag ez a he amzer, ne ouzoun dare penaoz nag e peleac'h. Ouassoc'h ar pez a zo erruet ganhen-me, a zo erruet ganthan ivez, o caout re a fizianz er re all. Var zigarez ma oan guelleat ker buhan, en deuz fiziet ac'hanon en eur vanden apotikerien, o deuz bourret ac'hanon a zrogach, great din zoken lavaret oan iac'h pesk, d'an ampoent ma edo va c'haloun var neu, prest da viga gant ho louzeier fall.

— Ar medisin-ze n'eo ket bet var ho tro abaoue ?

— Eo ; miz zo dija.

— Ha petra en deuz great d'eoc'h.

— P'en deuz guelet e pe stad edon, penaoz oan bet prederiet gant ar re-ze, en deuz spurjet ac'hanon, ha casset an apotikerien-ze da foar an diaoul, en eur lavaret d'in n'en dije mui fiziet va iec'hed e re all, hag e roje

d'in tud dioc'h he zourn ha dioc'h va doare, evit va louzaoui ha beilla ganhen.

— Dalc'het en deuz d'he c'her.

— Ia aotrou, comz evit comz.

— Hennez a blij d'eoc'h neuze ?

— Aotrou keaz, ma ne raffe ket da vihana ! Antronoz va spurj me ioa ken neat va zeod ha breman ; va c'haloun a ioa dizounjeret, eun devez bennag goude e treben; ec'h even,ha setu perag e cavit ac'hanon ker crenv hirio.

— Guell-a-ze ! introun ; Doue ra vezo meulet ! Mez, petra eo an drousken-ze, a velan var ho tal ?

— Ne zivinfac'h biken, aotrou. Eiz dez zo, sounjit, an eil medisin am euz bet, foll, abalamour ma'm oa hen dilezet, en deuz roet d'in eun taol dourn var va zal ha kignet anezhan. Oh ! an drouzken ze a bareo buhan.

— Assa ! n'eo ket tout, baleit dirazhon eun nebeudik, ma velin ha deuet eo ho nerz d'eoc'h

— Ragtal, aotrou.

— Holla ! holla ! Camma a rit. En ho treid oc'h euz poan ?

— Selaouit an histor, aotrou. Va midisin, an eil guech m'oa bet o velet ac'hanon, en doa lavaret d'in chench ear, pa en em zantchen crenv aoualc'h. Divinit neuze petra'm euz great ? Eur mignoun braz am euz e costez Pontivy hag oun bet oc'h he velet. Varlerc'h an dra-ze oun eat, dre guriozite, beteg Kemper. Eno, fessoun-zo, ez euz tud fallagr; tri euz ar c'harter-ze, en eur vont ebiou d'in o deuz baleet a benn express var va zreid. Oh ! an dud divalo ! setu petra zo caoz d'in da gamma.

— Biscoaz histor ebet, par d'hoc'h hini, n'em euz clevet. Evit lavaret d'eoc'h ar virionez, comzit sclerroc'h, ma oc'h euz c'hoant da ober plijadur d'in. Daoust ha me en em droumpl-fe ganeoc'h-u ? Ne ket c'hui eo introun..?

— Ar virionez sclear, setu hi aman, aotrou. Me zo coz dija. Va mam, abenn tri bloaz var'n ugent aman, e devezo naonteg cant vloaz ; he gervel a rear : *an Iliz catolik*. Me eo he merc'h hena. Me eo *ar Franz*. Pevarzec cant vloaz zo, ha pevar ugent all gantho, abaoue ma'z oun ganet ; daouzec cant trivec'h vloaz zo oun bet badezet.

E c'hellit credi, abaoue an amzer-ze, n'oun ket bet atao heb poan nag anken. Ouassa stokad am euz bet gouscoude, eo er blavez 1793, a zoug an amzer ma'z oun bet etre daouarn an tri Herodez, Marat, Danton ha Robespier. Abaoue an amzer-ze n'em euz ket bet a iec'hed. Egiz ma c'hellen em euz bevet, ha setu tout beteg ar blavez 1857. Er blavez-se em oue eur ouall-stokad all, eur ouall hini, aotrou. Ha c'hui a goumpreno biken va foan,pa'm euz guelet Napoleon III, ar bleiz-se, cuzet dindan groc'hen eun oan, oc'h en em glevet gant ar Franmasouned evit dispenn an Iliz, va mam garet, hag o tenn diganthi he zoudarded, he zouaved, ar Vretouned-se a garrie hag he c'harrie kement all.

Azalec ar blavez-se, betec ar blavez 1870, n'em euz great nemed ruza, ha coueza, da fin an dro, hag euz va c'hlenved n'oa den penn-caoz, nemed va medisin, Napoleon III.

An eil medisin, am euz comzet d'eoc'h anezhan, en deuz dispignet va guenneien, Doue a c'hoar penaoz, beteg ma'm euz ranket kemeret var interest,digant va amezeien, n'oun dare ped millioun ar bed, d'an ampoent ma laoske va bugale en noaz, gant bouteier paper stoup, da grenvi, gant ar ienien hag an dienez, e bouillen Conli. Hennez, an digaloun, an *diod egaret-se* eo *Gambetta*. Gambetta, ah ! plijet gant Doue ne velfen ken al liou, ar skeud anezhan : coulz eo ganhen caout affer oc'h an diaoul he unan.

An trede medisin am euz bet eo *Moncheu Thiers*. Eun haden, eun higen all c'hoaz ! en doa ar galoun da gemeret eur millioun diganhen, evit sevel eur palez, d'an amzer ma edo c'hoaz liou ar maro var artizaned Pariz ha va zoudarded, deffot bara. Setu aze eur paotr a galoun ! Ar Vretouned a gustum lavaret eo *guelloc'h eun tam rannet evit daou zrebet*.Thiers ne ket henvel oc'h ar Vretouned. Gant m'en dezo he oualc'h, ouaz-a-ze d'an hini a ranko ober cof-moan. Euruzamant em euz gellet sparla hennez ivez ; anez en doa sunet ac'hanon beteg ar guad.

Ar pevare medisin am euz bet eo Mac-Mahon. D'ar bevar var'n ugent a viz mae 1873, eo bet oc'h va guelet evit ar vech kenta. Siouaz ma n'oan ket iac'h d'ar mare ze, va bugale ne oant ket ivez.Etre ar zoursi euz ar re-ze hag ac'hanon-me ez ea he amzer gant ar piked. En he vadelez gouscoude, e tigasse re-all d'am guelet.Allaz ! ne oant ket din euz e fizianz, na goest da barea ac'hanon. Ar vinistred paour-ze, nemed va ampoezouni ne reant ken, heb counta ar boan a reant bemdez d'am mam,d'an *Iliz catholik* ; Jul Simoun dreist-oll.

O velet neuze ne vellean ket pelloc'h, Mac-Mahon a deuaz e unan da velet ac'hanon. Mennout a rea d'in mervel gant ar guent. Pa velaz e pe stad edon, e kemeraz ar foued-ler gant he vinistred, ha gant ar gannaded a dremene evit beilla ganhen, hag ho c'hassaz divar va zro, lostek evel lern douaret gant ier. Setu ar spurj am euz comzet d'eoc'h anezhan. Antronoz me gave grass, me a ioa dizammet-oll. Laoskeat oa varnhon evel var eun den pare goude re gofad. Prest goude e reaz kement all da eur vanden prefeded ha souprefeded,a ioa a eun du gant Jul Simoun ha calz euz ar gannaded, evit va c'hass d'ar bern. Setu perag e velit ac'hanon breman ken iac'h, kel laouen ha ken seder.

Ar scrabaden a velit a-ze, var va zal, a zo eun taol dourn, am euz bet digant *an diod egaret*, digant ar bresser-ze, deuet a zianveaz bro e Franz, hag a zo ken hardiz ennhi ha ki en he di.

Ha penaoz ne ve ket casset d'he doull ? Calz a lavar eo ginidic euz a vro ar ramouneed.

An dro am euz great e Breiz, evit chench ear, e deuz roet tro d'in da rei eur *pogne-main stard* d'an aotrou de Mun. Setu aze avad eun den hag a blij d'in, hag a c'hoar lakaat Gambetta da zansal !!!

Goudeze, evel am euz lavaret deoc'h, oun eat beteg Kemper. Pa edon eno o pourmen, var ribl ar ster, *setu*

Loiz Hemon, Arnoult ha *Corantin Guyho*, mar plij ganeoc'h, da ober peb a ouaskaden var va zreid. Tud vrao ! tud desket !bet e Pariz ! a c'hoar beva var ho meno, hag *o deuz ar fron da vale, a benn express var dreid eun Intron ! Cannaded a vale var dreid ho mestrez !!!*

Ha ma vije bet ho c'hamaraded gantho'ta ? *de Pompery* euz a Rosnoen, *Swiney* euz a Blegat, *Nedellec* euz a Gerhaez, ha *de Gaste* euz a Vrest ?

Evit neuze oan bet pladet ; rag an tri genta a gaven pounnerik mad ho zreid. Darbet oa bet d'in goulen digantho pegeit a ioa n'oant ket bet o covez, mez neuze marteze em bije lakeat anezho nec'het, hag em euz cavet guelloc'h tevel.

Varlerc'h an taol caer-ze, int eat, a glevan, d'en em boumpadi, var gazeten *Le Finistère*. Allaz ! scriva ar seurt traou-ze a goust ker avechou. Pa glevo Mac-Mahon an dro-ze, ez ai zur tro en he voned. Da c'hedal prefed ar Finister, dre druez ouzhin, en deuz lakeat ar vinel var fri ar gazeten *Le Finistère*. Mechanz breman e vo dalc'het. An tirvi follet da vihana a vez dalchet gant minellon. Setu aze,aotrou, perag e camman eun nebeut. Lavaret em euz d'eoc'h breman, a gredan,kement a c'houlennac'h.

— Selaouit, introun, eme ar midisin, en eur ruzia beteg guennou he zaoulagad ; me eo ar medisin-ze, me eo Mac-Mahon. Hiviziken, countit varnhon. N'o po rebech ebet da ober d'in-me ken.

— Bennoz Doue, autrou. Ha me ivez a bedo va mam, an Illz, da rei déoc'h ar furnez hag an nerz oc'h euz ezom evit va difen, enep ar bleizi a zo bemdez o clask andro da zailla varnhon. Doue r'ho pennigo !

— Kenavo introun ; malloz d'ar bleiz a reugo sae an Introun *Franz !!!*

MIK AN DOURDU.

Etre Jakez a Ian.

AOTROU SCRIVANIER,

En deiz-all on en em gavet gant va c'henderv Ian. Va c'henderv a labour e kear ; artizan eo. Me ne d-oun nemet paizant, hag eur paizant, a lavarer, n'eo ket eun artizan ; ne labour ket marvad ; aoualc'h eo dezhan beza sot ha diskiant. N'em boa ket guelet va c'henderv Ian, abaoue eur pennadik. Ar vech diveza m'am boa komzet ganthan, e oa seder, evel an heol e miz Even : dorna a rea cojou evel pemzek ; ar Republik vad, emezhan, a oa erru. Prest e vije kasset da bourmen beleien, barnerien, jandarmeed hag ar rest. Neuze ar bobl a vije eüruz.

Esseat em boa rei eun dra bennak da entent d'am c'henderv paour, null ; evelse e oa ar bed, hag evelse e renke beza, evit mad ar vro.

En deiz-all avad, va c'henderv ne oa mui ar memez den. Cavet em boa anezhan trist, pleget he benn, evel pa vije eat he vara gant ar c'hi. Lezit ac'hanomp da lavaret d'eoc'h an tabud a ioa bet etrezomp. Me zonch, eo bet ar memez glabouz etre meur a hini-all.

— Petra c'hoari ganhez-'ta, eme ve ; trist e cavan ac'hanot evel an Ankou ?

— Ha caout a ra d'id, emezhan, e ve pe a dra da vea laouen gant kement zo erruet ?

— Petra zo erruet ganhez-'ta ?

— Parbleur ! emezhan, an taol politik gret gant Mac-Mahon a zo o vont da dol hon Republik d'an traon! Dija ar c'honvers zo a za ; al labour ne ia ket, ar Vrezel a vo ivez var ar marc'had, a glevan, gant ar Pruss hag an Itali !

— Ah ! gant ar c'helachou-ze eo out clanv,paot-ran; leac'h a zo, fi d'an dero !

— Gra goap ar pez a giri ; me ne velan ket a leac'h da c'hoarzin ; petra deuimp da veza, ma coez adarre Bismark var hor c'hein, ha ma chom goullo ar santier.

— Assa ! Va c'henderv kez, peleac'h an diaoul e peuz-te clevet kement a draou.

Guelloc'h eget klevet am beuz gret,Jakez ; lennet em beuz kementse, gant va daoulagad va unan,var va c'hazeten, eur gazeten vad, m'hen tou d'id, eur gazeten hag a gar ar bobl kement hag ar Republik pe dost, he hano ar *Republik vihan*.

— Ta, ta, ta, paot Ian, da *Republik vihan* zo braz aoualc'h evit reseo gevier, var a velan. Lezomp ar pez a lavar ar c'hazetennou ; kement tra zo moullet n'eo ket ar virionez ; guelomp eun nebeut hon unan ar pez zo erruet. Goudeze e velimp e pe du e man ar gaou. Lavaret a rez en deus gret Mac-Mahon eun tol fall, ha perak-ta, m'ar plich ?

— Abalamour, tonerr !!! ma en deus torret al lezen, en eur gass da c'hriad ho boutou eur vanden vinistred hag o devoa am huella mouesiou er Gambr !

— Torret al lezen ! selaou'ta, kenderv, ne ia ket re vuan. Goir eo, al lezennou, dre an amzer-man, a zo bresk. Evidon-me, a dou d'id, Mac-Mahon hervez al lezen, a c'hell henvel he vinistred. Ma'n d'euz ar c'halloud d'ho henvel, e c'hell ivez marvad lavaret kenavo d'ezho,pa'z eont a dreuz, pa reont ar c'hontrol beo da urz ar mest, had'an emgleo gret etrezho, er c'honseill.

Daoust ha te a zalc'hfe eun artizan, en da vanden, evit ober netra, pe evit ober ar c'hontrol d'ar pez a c'hourc'hemennez? *Pea rivina ac'hanod a gaffez krizik marteze*. Setu gouscoude ar pez a rea an Aotrou Simon Julik,ha cals euz he gonsorted ; clevet o deuz ho zetanz gant Mac-Mahon ; c'hoant o devoa da rei liou re ruz d'ar Republik ; ar pavillon tricolor a oa erru da veza tan-ruz.

Allaz ! allaz ! potred, eme neuze Mac-Mahon, ne ielo ket cont evelse ; me n'oun ket lakeat gant ar Franz e penn ar c'houarnamant, *evit lezel ar vro da vont var he fenn bihan ; chench a renker hent, potred, ha derc'hel d'an urz,eneb an dispac'herien*. Var an tamik sarmounaden-ze, an aotrou Julik a zo eat drouk en he gentrou, hag hen cuit gant he lost, gant he vreudeur, euz carg ar vinistred. Ne velan ket e iaffe tam falloc'h ar bed abaoue, Ian.

—Mez,er vinistred-se, an oll o devoa fizianz ; ar Frans coulz hag ar broiou estren. Brema pep tra a jom a za, ar Pruss hag an Itali zo erru varnomp, pe ni a ielo da glask affer outho, Jakez.

— Ia, ia, gouzout a ran, e ma ar c'hazetennou fall o cass brudou evelse en dro, evit ober freuz ha lakaat ar ganaillez da zevel eneb an dud honest. Ma ne lakont evez e c'hellont beza tizet. Ar vinistred nevez ne ententont ket e ve tromplet ar bobl, ha dija eun tregont benak eus ar seurt-se o deuz tapet divar ho fri ruz. Digor da zaoulagad, va mignoun, ha guel penoz e ma kont. Netra ne ia falloc'h, pep tra a gommanz mont var vell. Ar c'honverz a ziskuez muioc'h a finv, al labour a gresk, ar foariou zo mad, hervez ar Republikaned o unan ! E foar *ar zizun venn*, eme gazetennic drouk-livet Montroulez, e oa guerzet a forz, ha guerzet mad. E foar *Penzez* diveza, e oa prez, a glevan, beteg var ar gagnou. An oll loened deread a oue sammet. N'eo ket red ober van, var digarez ma cri eur feneant benak, var ar ruiou ; ar re-ze, pot kez,a zo gret ho fortun gantho, hag a zalc'h muioch d'an Aotrou Simon, Gambetta ha d'ho Republik ruz evit d'an urz ha d'an honestiz. Artizaned Pariz, a lavare deac'h an Aotrou Mear, a zo bet furroc'h evidoc'h-u. Eno e klasket ivez ho endram, evit ober freuz, goude an tol politik gret gant Mac-Mahon. Mez, gant furnez o deuz respontet da C'hambetta, ha d'he lakizien ruz : *Kit da bourmen, gant ho komzou goullo ; n'eo ket c'hui ro bara na labour deomp-ni ; dek vloaz zo emoc'h o strakal bemdez nevezentiou, en dro d'hon diouskouarn, ha raktal ma teuac'h da vea mistri, e coeze ar peoc'h e Franz, an urz vad hag al labour ; panefed Mac-Mahon e oamp pell zo oc'h ober cofik rouz ouz an heol da derri hon naon ; he hano eo a zalc'h ar peoc'h hag ar beva mad ; hen a gredomp ; c'hui o peuz roet deomp da gredi ken aliez pik eleac'h bran! Eur vech ivez, Ian, potred Pariz a ra skol deoc'h. Guir eo emaint tostoc'h d'ar sklerijen. Essoc'h eo d'ezho guelet evit d'eoc'h-u piou a ra goap anezho ha piou a gommer ho interest.*

— Jakez, ar pez a velan hirio guelloc'h eget jamez, eo te n'out ket foll gant ar guir Republik.

— Tom pe glouar e kenver da Republik, fors ne ran ; kerz ato da labourat pa zo labour ; dissul, ma ne rez *Lundi*, deuz d'am guelet hag e clevi va zonch varze ha var ar rest.

JAKEZ païzant.

Da gement hini en deuz skiant.

Tadou ha mammou, ma velfac'h ho pugale o tarempred bugale-all, hag a ve gal ennho, pe rougn, pe eur c'hlenved louz hennag-all, petra raffac'h ?

Ma velfac'h ho pugale o tarempred camaraded, hag a zeskfe d'ezho lavaret nan d'eoc'h, dizenti ouzoc'h, sevel en ho taoulagad ha rei ar vaz d'eoc'h, petra raffac'h ?

Ma velfac'h ho pugale o tarempred lastez mignouned, hag a voasfe anezho da ober c'hoariou ne rear nemed e cuz,a lakaffe etre ho daouarn levriou zo mez ho digeri, a vresfe dirazho, dindan ho zreid, ar grusifi a adorac'h en tiez-scol m'oc'h bet kelennet, ni her goulen ouzoc'h, petra raffac'h ?

— Petra raffemp ?

— Ia, petra raffac'h ?

— Kenta tra a raffemp e ve gourdouz ar vugale-ze, hag evit ober d'ezho derc'hel souuj eur ar gentel, lakaat ar vialen da c'hoari an dro d'ho jaritellou, gant ar bromessa stard da rei d'ezho daou c'hement all, ar vech kenta ma tarempredfent ar gamaraded-se.

— Ha perag, mar plij ?

— Clevit perag ? peleac'h eta e man ho skiant c'hui? Penaoz ? ne goumprenit ket e ve an oll, en ti, goloet heb dale, a lorgnez, divar goust ar sclabez a bakfe ar vugale ? ne goumprenit ket e ve ar brassa dizurz en ti, araog c'huec'h miz, ma ve laosket ar vugale da goummandi ? ne goumprenit ket e man ragtal an dizhenor en ti,gant eun henvelep kelennadurez ? ne goumprenit ket ez affe evelse al lorgnez, an dizurz hag an dizhenor euz an eil ti d'egile, euz an eil parrez d'eben, euz an eil departamant d'egile. N'or beffe nemed leuskel hor bugale da gemeret plegou egiz a livirit, hag e ve labour avad da reformi soudarded. Diaoc'h ! ne ve cavet hini mad ebet. Caeroc'h c'hoaz, ha piou a goummandfe ?

Hounnez avad a ve eur guden ! ha piou a c'hounesfe bara d'ar re all ? Ha piou a iaffe d'ar baradoz ? E guirionez, estounet oump e c'houlenfac'h diganeomp perag ?

— Selaouit 'ta,va zud keiz, trugarekait Doue. Diganen-me ne vezo goulennet nemed ar pez am euz resevet : bezit eta truez ouzin, me zo eur spered pouar a zen. Laoskit ac'hanon eta da ober eur goulen all diganeoc'h.

Ha ma velfac'h ho pugale o tarempred mistri-scol a ve henvel ouz ar gamaraded or beuz comzet anezho, petra raffac'h ?

— Petra raffemp, diod m'az oc'h ? Rezoun oc'h euz da lavaret oc'h eur spered pouar a zen. Ar seurt d'eoc'h-u a zo pec'hed e vent beo !

— Va Doue, va zud keiz, sclerijennit eur paourkeaz dall, en deuz calz nizien ha nizezed, hag en deuz c'hoant o deffe kelennadurez vad.

— Mad, mistri scol, henvel oc'h ar ganfarted zo ganeomp var an tapiz, a veritfe beza kignet ez-veo, hag e ve lakeat ho c'hroc'hen da zec'hi, gant ar scridman varnezhan : *Setu fin ar vistri a ra scol fall.*

— An dra-ze a goumprenomp-mad, mez n'eo ket tout, piou a lavaro d'eomp peleac'h e man ar vistri vad.

— Hounnez a zo eun histor all, clevit ; breman e c'houlennit re diganeomp, rag ne bak ket d'eomp beteg keit-se.

— Alo ! d'am zro, neuze d'ho kentelia.

— Coummansit pa gerrot ; hon diouscouarn a zo digor frank.

— Selaouit mad, aman ne fell d'eomp lavaret droug euz a zen ; e peb stad ez euz tud vad ha vertuzuz, e mesk ar vistri scol coulz hag etouez ar re all ; eno marteze muioc'h eget el leac'h all. Ne gomzomp ket goude tout euz ar vistri scol a zo breman, mez euz ar re a zo c'hoant da rei deoc'h. Calz euz hor c'hannaded-ruz a fell d'ezho ar scol a c'halver e gallek : *l'école laïque, gratuite* et *obligatoire.*

— Petra eo an dra-ze, ar scol laik, gratuit hag obligatoar ?

Evel a ouzoc'h, ni n'oump ket crenv var ar gallek. Daoust hag ar scol-ze a ve eur scol renet gant *tud euz a vesk ar bobl, guisket evelthan*, a raffe scol *evit netra* hag *a ve red d'an oll mont davetho* ?

—A gleiz va zud.Ar scol *laik* n'euz c'hoant da founta anezhi nemet evit rei lam d'ar scoliou renet hirio, eleiz anezho, gant frereed, abalamour just ma reont scol gristen. Dre scol *laik* e ranker eta entent eur scol renet gant mistri a vezo ho dever kenta discar ar relijion er scoliou, mouga e caloun ar vugale peb doujanz evit Doue hag evit ho zud. Setu aze petra ranker da entent dre scol laik ; *eur scol renet gant tud difeiz.*

— Ha dre scol *gratuit* ? scol evit netra mechanz ?

— En em zistroumplit, va zud keiz. Evit netra a livirit ; bremaïc c'hui velo hag evit netra e ve ar scol-ze.

Da genta tout,an devez hirio memez,peb commun e Franz a zo oblijet da zevel taillou beteg caout aoualc'h a arc'hant da lakaat rei deskadurez da oll vugale ar gommun-ze, nemed peadra aoualc'h o deffe an oll da baea ho scol. Setu e man ar re binvidik o paea, evel just, evit ar re baour.

Gant ar scol *gratuit*, selaouit mad, setu penaoz e vo count.

An oll, hervez ar ger obligatoar, a ranko mont d'ar scoliou-ze. Abenn loja oll vugale eur gommun, er memez ti-scol, ez euz labour da vatissa, ha da vatissa tiez caer, hir ha ledan, p'eguir al lezen a c'houlen *eur metr cub* a ear evit peb bugel. E meur a gommun ez euz ouspenn pevar c'haut bugel : mad a benn me devezo ar gommun-ze savet eur c'hlass,en devezo *pevar c'hant metr cub cleuz*, ez euz labour da renka mein hag e cousto da ialc'h unan bennag, ha da ialc'h piou nemed da ialc'h tud ar gommun. Deg hag ugent mil lur a zo nebeut a dra evit sevel tiez-scol ar seurt-se.

D'an eil, evit ober scol da bevar c'hant bugel, eo dister da nebeuta tout pevar scolaer. Ar re-ze a vo paet gant ar C'houarnamant, guir eo. Mez evit caout arc'hant da baea ar re ze, ar C'houarnamant a ranko lakaat cresk var an taillou.An C'houarnamant na c'hell ket rei tri na pevar mil lur da bep commun, na lojeiz da dri na pevar scolaer, heb tenna arc'hant euz eun tu pe du. Evit caout eta arc'hant da baea ha da loja tri, pevar scolaer en eur gommun,ar *c'houarnamant* a rank sevel taillou nevez var ar gommun-ze, hag evel an oll o rank paea an taillou, ar paour evel ar pinvidik, ar beorien o unan a ranko paea ho lod euz a baeamant hag euz a lojamant ar pevar scolaer-ze.Setu ar beorien, scol d'ezho evit netra bete vreman, oblijet evel ar re re binvidic da baea ar scol *gratuit*, mar bezont diot aoualc'h da zelaou ar re o deuz an ear da gemeret ho interest.Guelit breman hag ar scol *gratuit* a zo eur scol evit netra.

— Hag ar scol *obligatoar* ; petra eo ah dra-ze ?

— Dre scol *obligatoar* e ranker entent eur scol a ranko an oll vugale mont d'ezhi, pe e vo countant ho c'herent pe ne vezint ket. Abalamour da betra ? Da genta abalamour ma coust ker, evel am euz hel lavaret d'eoc'h, d'an eil abalamour ma'z eo eur scol difeiz.An dud a reked ar scol-ze eo ar republicaned-ruz, ha zoken cazi kement hini a zoug an *hano a republiken*. Perag ? N'eo ket diez gouzout. Breman o deuz poan o caout moueziou, ne c'hellont memez ho c'haout, da vare an elecsionou, nemed en eur dremen evit kristenien, abalamour m'o deuz affer oc'h electourien kristen. Mez ma tremenfe al lezen var *ar scol laik, gratuit*, hag *obligatoar*, emaint barrek. Coumprenit mad, pa vezo deuet, en oad da voti, bugale ar *scol laik, gratuit* hag *obligatoar*, ar republicaned gant eur zin epken, o dezo moueziou a villerou ; bugale difeiz n'int evit voti nemed evit tud difeiz.

Ar vugale-ze a vezo desket d'ezho, da genta tout, ar pez a zo bet desket da vugale Pariz, epad an dispac'h a zo bet eno, ragtal goude ar vrezel da lavaret eo : bressa ar grusifi ha flastra imach Jezuz-Krist dindan ho zreid. Bugale savet en dismeganz-se euz an traou santella, n'o dezo ket a zoujanz evit ho zud, her c'houmpren a rit. Hogen ar vugale n'o deuz doujanz nag evit Doue nag evit ho zud, petra zoujont ? na baradoz nag ifern. M'ho lez breman da niveri an dineiza-manchou a heuillo ar vugale ze, da gounta al lornez mezuz e c'hounezint divar goust ho loudouniachou gant ar re a zoug losten, da istimont an heritach gla-c'haruz a laoskint, d'ho zro, gant bugale a vezo pa vezint hanvet mad, *bistirdi* an tri farz anezho. E fin tout, setu da be seurt termen e ren *ar scol laik gratuit* hag *oblgatoar*, ar scol renet gant *tud difeiz*, a ranker da *baea ker*, a ranker mont davethi,abalamour ma'z eo *difeiz*, hag evit deski petra ? evit deski d'ar vugale milliga ho zud, ha lakaat an aotrou Doue da ober torchen d'an diaoul.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

TORR-HE-BENN.

Pardon Sant *Ian ar Biz*.

D'AR 24 A VIZ EVEN.

Nebeut a dud a zo en Eskopti Kemper, en Eskopti Sant Briec zoken, ha n'o deffe ket clevet comz euz a Zant Ian ar Biz, ken anavezet gant hon tadou coz. D'i e teuent da bardouna var ho zreid noaz, var gorf ho roched, eur vaz en eun dourn hag eur chapeled en dourn all.

Setu aman, e berr gomzou, histor Sant Ian ar Biz. An oll a c'hoar e virer, e Sant Ian, eul loden euz a Viz Sant

Ian Vadezour, kar d'ar Verc'hez-Vari. Abalamour da-ze e c'halver he iliz, Iliz Sant Ian-ar-*Biz*.

En eur gear vihan, en Normandi, oa bet savet eun iliz en henor da Viz Sant Ian-Vadezour, digasset d'i euz a Jeruzalem gant eur plac'h devot. Ar Biz santel-ze a ioa, a bell zo, enoretgant an dud divar dro, pa zeuaz eun den iaouank, euz a barrez Plougasnou, d'en em lakaat e servich eun di-jentil euz ar vro-ze. An den iaouank-se en doa eun devosion dener e kenver ar Biz santel, hag he vrassa reked oa caout eul loden euz ar Biz-se da vont ganthan d'he vro. Pedi ha iun a rea aliez evit kement-se. Doue a zelaouaz he beden. Araog dizrei d'he vro, ez eaz eur vech diveza da bedi dirag ar Biz Santel ; hag eno e santaz eur blijadur dispar a deue d'ezhan, ne c'houie ket a beleac'h.

Mont a reaz euz an iliz, he galoun leun a joa, hag hen en hent. Mez, o caera burzud ! Dre oll, pa dremene, cleier an ilizou a zone anezho o unan, ar guez a stoue ho brankou dirazhan hag an dud estlammet a zirede a vandennou. Erruet en he vro, an den iaouank a ia d'an iliz da drugarekaat Doue euz he veach vad ; hag eno e cav ar goulou benniget var elum, ha Biz Sant Ian, en devoa digasset ganthan, heb gout d'ezhan, a ia var an aoter. An Duk Jan V a scrivaz neuze da oll Eskibien Breiz, hag ar re-man, assamblet, a reaz digass dirazho ar Biz burzuduz, hag a ziscleriaz e oa hennez, e guirionez, Biz Sant Ian-Vadezour. Azalec an amzer-ze Sant Ian ar Biz a zo bet calz darempredet gant ar Vretouned.

Calz a zo bet dizammet euz ho foaniou, en iliz-man, savet gant guenneien ar belerined, ha peur echuet gant an Dukez Anna, deuet e unan da bardouna da Zant Ian, er bloavez pemzek cant c'hueach (1506).

Beza zo c'hoaz, en iliz Sant Ian, eur c'halir braz ha caer meurbed, ar seurt ne veler e nep leac'h, roet ivez en offranz gant an Dukez Anna.

Pardoun Sant Ian ar Biz a vez great d'ar bevar var'n ugent a viz Even. Petra bennag ne vez ket hirio kement a belerined ha guechall, gouscoude ne vank ket a dud da zont da bedi Sant Ian en he iliz. Er bloaz tremenet ez oa pelerined diouz costez Brasparts, Irvillac, Hanvec. Leoniz dreist oll a ioa calz anezho. Euz a Escopti Sant-Briec oa ivez eleiz a dud.

Ar pardoun a gommanz d'an dri-var'n ugent. An devez-se e vez Oferen-bred da zec heur ha gousperou da beder heur. Prosession Plougasnou a deu da Zant Ian evit ar Gousperou. Goudeze an diou Brocession a ia eur pennadig diouz ar bourg, var eun huelen, tro ha tro da eur pez bern lann ; trivec'h karrad a vez ennhan. Calz tud a vez er brosession ; eul loden vad euz ar goazed a vez var ho zreid noaz, var gorf ho roched, ha goulaou en ho daouarn ; ar re-ze a zo galvet ar *miraclou*, abalamour ma'z int dleourien da Zant Ian euz eur c'hrass bennag. Varlerc'h ar *miraclou*, eur paotric tri pe bevar bloaz, var he dreid noaz, eur c'hroc'hen danvad en he gerc'hen, a ren, divar bouez eur ruban, eun oanig guenn. Kementman a zo evit digass da zounj euz ar pez a lavare guechall Sant Ian : « *Setu oan Doue.* »

Tri rum relegou a vez douget ; relegou ar Biz, relegou Sant Vodez, relegou Sant Meriadec, hag ho zri e vezont douget gant beleien.

En em gavet ar brosessiou e kichen an tantad, e tal eur feunteun, e vez great eun ehan.

Neuze e vez laosket fuzennou,a dro en ear egiz traouillerou, en eur deurel tan a bep tu. Kement-se a ra calz plijadur d'an dud. Gouscoude ar pez ho laka da zigeri franka ho daoulagad eo ar gorden hir a vez stignet euz an tour d'an tantad, hag euz an tandad d'an tour. Hed ar gorden-ze ez a hag e teu, a benn teir pe beder guech, evel eur zerpant tan a ia ker buhan hag an avel.

Goude ma vez c'huezet an tantad e tisken ar brocession d'an iliz en eur gana an *Te Deum*, hag e vez roet benedicsion ar Zacramant. Goudeze e coummanz confession ar belerined, a reket ober ho devosionou antronoz, ha gounit an induljansou plenier, stag oc'h ar gommunion en Iliz Sant-Ian.

Deiz ar pardoun, da lavaret eo d'ar bevar var'n ugent, an oferen genta a vez da deir heur. Ac'hano da zec heur, oferen da bep heur. Da zec heur, ofern bred. An oll belerined a c'hoantafe covez ha communia, a gavo beleien evit an eil hag egile. Epad an deiz ivez, e vez eur beleg en iliz, o lakaat var daoulagad ar bardounerien Biz Sant Ian, ar biz santel-ze, a ziouall euz a gen aliez a glenved, ha dreist oll euz ar boan daoulagad.

Bep bloaz, epad eisved ar pardoun, e vez guelet euz a eskopti Sant-Briec, eur plac'h iaouank o tont da bardouna da Zant-Ian, abalamour ma'z eo bet pareet dre ar Biz santel-ze.

Sant-Ian a vez pedet evit ar boan daoulagad ; rei a c'hell ivez sclerijen d'an ene. Hirio pa'z oump eta ken dallet, deomp da bardonna da Zant-Ian-ar-Biz. He c'halloud a zo breman ker braz ha guechall. Daoulinet dirazhan, pedomp evit an Iliz, pedomp evit hor bro ger, evit ar Franz.

A. H.

Doue en devezo he dro.

Azalec ar broiou pella ma sav an heol
Bete fin an douar,
Ar brinsed gallouduz, ar c'houarnerien oll
A zev gant ar gounnar.
En em glevet o deuz gant Satan, tad an droug,
Da rei lamm d'an Iliz :
'Vit dizeria ar bobl ! 'deuz goloet ho choug
Gant mantel ar Frankiz.
Rom, kear-benn ar bed oll, a ouel gant an encrez ;
Asbevet eo Neron !!!...
Hon Tad santel ar Pab a zo bac'het en he balez,
Ha dispennet he dron.
An neb a zav he vouez da zifen comz Doue
Zo var var da gouezel ;
Evel eun torfetour, dalc'het dindan alc'hoe,
Hen losker da vervel !
Ha bemdez, gouscoude, ar falz prezegerien
A daol d'ar pevar avel,
Ho loudouriach fankuz eneb ar gristenien
Hag ho c'hreden zantel.
Bemde, 'n hor bro zoken, sclabezerien paper,
Calonou peur vreinet
A stlej dre ar vouillen hanoiou hor Zalver,
Hag he vam benniget !
Ia, tenval eo an env, an avel zo follet,
Hag hor Zalver Jezuz,
'Vel e bagik Sant Per, a zeblant morgousket
'N eun himik dudiuz.
Mez ni, cristenien stard, ni oar caer piou hon ren ;
Nan, ni ne grenomp ket ;
Neb a zoug en he vag crouer ar gorventen
Ne vo morse beuzet.
Pa vo deuet an termen, Hennez a zihuno ;
Ha neuze, scraberien,
Dindan he vouez spountuz ha tan he guruno,
C'hui jencho canaouen.
Pa gomz, e cren an env, e tredarz ar moriou,
E vransel an douar ;
Hag ar pez en deuz great, n'eo ket netraigou
A zo goest d'hen discar.
Te a vo ar mean-found euz va iliz neve,
(a lavaraz da Ber) ha list an Drouc-spered !
Birviken varnhi, keit ha ma vin-me Doue,
N'en do beli ebet.
Carantez 'ta d'hor Zalver Jezuz
Carantez beteg ar maro!
Carantez d'he Iliz peur-baduz,
Carantez d'hon Tad ker Pi nao !

LOEIZIK PORZIKEL.
l'abbé Ollivier, de Plouguerneau.

KELEIER.

An aotrou Begot, cure e Sibirill, a zo hanvet cure e Commanna.

An aotrou Simoun, belek iaouank, zo hanvet cure e Sibirill.

Hano zo dioc'h eun emgam-vraz etre ar Russianed hag an Turked. Evit c'hoaz n'euz bet netra a zoare.

AR PAB.

Seblantout a raffe, eur miz zo dija, ne ve nemed daou zen var an douar, Pie IX ha Mac-Mahon. Lennit ar c'hazetennou a gerrot, ne lennoc'h, enep tu, nemed keleier euz a hanter-canved Pi IX hag euz a lizer Mac-Mahon.

Pi IX, Doue ra vezo meulet ! a zo bet great gouel d'ezhan dre ar bed oll, memez en Itali ; memez e Roum, dindan daoulagad Victor-Emmanuel, enebour touet ar Pab. Var e fessoun ez euz, e Roum, tud, petra lavaran, kristenien ha n'o deuz ket aoun rag ho skeud. Henor ha meuleudi d'ezho.

Ne gomzimp ket aman euz an oll gommunionou a zo bet great, en oll broiou, nag euz ar millerou a c'houlaou a zo bet devet, an noz euz an drede a viz even, hag a zo ken aliez a desteni a garantez evit ar Pab ! Ar Republicaned, ar re-ze, n'or beuz lennet, e nep leac'h, o deffe devet eur c'houlaouen, paz memez eur c'houlaouen roussin.

Ar c'heriou brassa e Franz, a oa ker sclear, a gounter, en devez-se, da zec heur noz, ha da grez deiz. Betec e Breiz-Izel, var ar meziou memez, peb bourgaden e deuz kemeret perz e laouenedigez ar bed oll. Etre oll, e hanvimp parrez Plougastel, Castel-Paol, Pont-Croaz, Conk-Kerne ha bourg Pleyben. Bourkiz Pleyben, anezho o unan, heb n'en deffe den lavaret grik d'ezho, o deuz *illuminet* ho ziez. Euruz ar vugale a c'hoar evelse saludi ho zad, heb na rankfet lavaret d'ezho tenna ho zok. Plijet gant Doue en deffe an *illumination-ze*, sclerijennet lod euz ho amezeien, roet d'ezho ar sclerijen-ze a vank hirio da gen aliez a hini, ar sclerijen euz ar Feiz, ar sclerijen euz ar virionez !!!

Ar gentel a dennimp euz an oll merkou ze a zoujanz hag a garantez e kenver Pi IX, eo ar Franz a zo c'hoaz kristenez vad, merc'h hena an Iliz, da dosta d'ar Pab. Mad a ra caout doujanz ha carantez evit an tad se. Gant ma kerzo oc'h sclerijen an tour-tan-ze, ne d-aî biken d'ar roc'h.

VARLERC'H AR PAB E TEU MAC-MAHON.

A veac'h en doa great Mac-Mahon he daol politik, ar 16 a viz mae, da lavaret eo, casset he vinistred en ho hent, hag ar gannaded d'ar gear, ma'z eo en em hastet an oll rouanez, tro var dro, da ober d'ezhan meuleudi. Nemed starteat eo eta an unvaniez a ioa dija etre ar Franz hag ar rouantelezioù-ze. Geier a lavar eta ar Republicaned pa leveront or bo brezel gant hon amezeien, ne glask nemed brezel ar re a zo hirio e penn ar c'houarnamant.

Eleiz a Fransisien a zo bet eat o unan-penn beteg ar Marechal, da rei d'ezhan eur *pogne-main stard*, dre anaoudegez vad evit ar pez en doa great.

Siouaz an dra-ze ne blij ket d'ar Republikaned ruz, o deuz eur vall diod da velet ar c'hillotin o labourat, pe ar bouliji o treuzi corf Mac-Mahon e unan.

An desteni euz a gement-man or beuz e persounach Bonnet-Duverdier, prezidant conseil municipal Pariz. En eur c'hlub bennag en doa bet an hardisegez, dre gomzou ha dre zin, n'en doa ken maro da c'hedal nemed maro Arc'heskob Pariz, a zo bet fuzuillet, egiz a c'hoar an oll.

Dre c'hrass Doue, ne ket c'hoaz maro ar Justiz e Franz hag an aotrou *Bonnet-Duverdier*, camarad ar Republicaned, en deuz paket 15 miz prizoun ha 2,000 lur amand ; an aotrounez *Chambard* ha *Boyer*, o doa kestet an tud evit ar c'hlub-se, o deuz ivez paket, ar c'henta 2 viz prizoun ha 1,000 lur amand ; an eil 1 miz prizoun ha 500 lur amand.

Ar gazeten *Le Radical* hag ar gazeten *La Lanterne* a zo chommet a za, ne d-eont mui en dro, ken nebeut. An oll a c'hoar ivez ez euz grevanz er moument-man var gazeten *Le Finistère*, cazeten Loiz Hemon. Pedi a reomp lennerien *Feiz-ha-Breiz* da deuler evez oc'h kement-man.

Ar gazeten *Le Républicain de Brest*, a zo ivez poursuet, a lavarer.

P'o dezo bet ho c'halanna, ni hel lavaro d'eoc'h.

Ouzpen ar re-man, ez euz c'hoaz vardro eun hanter

cant gazeten bennag all, cazetennou republikan ha difeiz, evel just, coundaonet azalec mil da dri mil lur amand, heb counta an henor euz ar prizoun.

Mac-Mahon hag he vinistred ne ententout ket badinat hiviziken gant ar jaogerien geier hag ar sclabezerien baper. Loiz Hemon, Corantin Guyho hag Arnoult, ma ne vijent ket bet cannaded, da lavaret eo ma ne zifenche ket al lezen pega ennho, o dije bet rezoun da vedita var ar poent-man.

Guella pez a zo, ar pez ne ket erruet, a c'helfe erruout, gant an amzer.

A veac'h en doa lavaret Mac-Mahon, en he lizer euz ar c'hueзek a viz mae, e felle d'ezhan an *urz* hag ar *peoc'h*, ma oue guelet an oll republicaned ruz oc'h en em c'hueza en ho flun, evel eur iar a glasker tenna he laboussed bihan diganthi, evel eun toussek a glasker da ruza divar hent an dud. Selaouit-hi breman o lavaret : Mac-Mahon ne fell d'ezhan nemed ar vrezel. Na red eo evelkent beza divezet evit lavaret gevier ker sclear-ze !

Rag-se Mac-Mahon, hag eno en dezo meuleudi an oll dud honest, en deuz roet urz da ziarben an oll gevier-ze, a leder hirio, evel crampoez, var ar c'hazetennou ; setu perag ivez, evit beza surroc'h euz he grog en deuz chenchet eleiz a brefeted, guerzet dija d'ar republicaned ruz ; setu perag oar coummanset da jench lod eur ar Jujeed-a-beoc'h hag euz ar vered ; abalamour oant ivez guerzet da baotred ar republik-ruz, d'an dud a zizpac'h hag a zizurz.

Setu perag c'hoaz en deuz difennet skigna dre ar vro, levriou, almanagou scridou ha n'o deffe ket otreadur ar Prefed, dindan boan da flemma kement hini a ielo enep al lezen. An oll, ni gred, a lavaro, en deuz great mad, an oll, nemed ar republicaned ruz evel Gambetta hag he genseurt, ne c'hellont erruout er c'hargou nemed dre an dispac'h hag an dizurz.

Eul Levr nevez.

Goude ar renk a zalc'h ar Verc'hez, e caloun ar Vretouned, e teu hini santez Anna, mam ar Verc'hez ha mam-goz Salver ar bed. An desteni a gement-man eo o deuz kemeret anezhi evit ho fatronez ; ar pez n'o dije ket great ma n'o dije ket bet evithi an doujanz ar vrassa.

Bete-vreman, siouaz ! n'oa levr ebet etre daouarn ar Vretouned, da rei d'ezho da entent talvoudegez ar choaz o deuz great, en eur gemeret santez Anna evit patronez, levr ebet da zeski d'ezho e pe zoare discuez d'ezhi ho anaoudegez-vad, levr ebet da vaga en ho c'haloun ar garantez o deuz great le da gaout evithi.

Eur beleg euz a eskopti Kemper, an aotrou Peron, cure e parrez Cast, tost da Zantez-Anna-ar-Palud, en deuz santet da genta an dienez euz al levr-se, hag en deuz, goude calz labour ha calz dispign, sounjet, evit mad he genvroiz, lakaat moulla *Miz Santez Anna*.

Al levr-se, evit peb devez a viz gouere, a laka dindan daoulagad bugale Anna, unan pe unan euz a vertuziou ar batronez gloriuz-se, gant eun exempl caer e fin peb kentel. He buez a ro ivez penn-da-benn, hervez an Tadou Santel euz an iliz hag ar Vollandisted. Vardro an ugent euz ar miz-man, e vezo lakeat e guerz e ti an aotrou Fournier, ru vraz, e Brest ; e ti an aotrou Salaun, e Kemper : e tiez ar varc'hadourien levriou anavezeta en departamant.

Levr an aotrou Peron en deuz tremenet dre zaouarn an aotrou Morvan, chalouni, evit caout ar pez a rekete, aotreadur Aotrou'n Eskob Kemper.

Ne c'hellomp nemed alia hor c'henvroiz da ober, kenta ma c'hellint, ar pren euz al levr caer a embannomp hag a veulomp, abalamour ma c'houzomp gant piou eo great, ha dreist-oll, dre zaouarn piou en deuz tremenet.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus, Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar memes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze ; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez.....	0 fr. 50 c.
Daou real var'n ugent an doussen.	5 50
Ha daou-ugent liour ar c'hant...	40 00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Lédan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 9 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	30 l 00 s	30 l 50 s
Segal.....	23 00	23 00
Eiz.....	20 00	20 50
Guiniz du.....	30 00	28 50
Kerc'h.....	24 00	24 00
Avalou douar.....	10 00	9 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 7 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	32 l 08 s	34 l 66 s
Segal.....	22 08	22 08
Eiz.....	20 50	20 26
Guiniz du.....	» »	» »
Kerc'h.....	24 58	22 26
Avalou douar.....	10 50	10 00

CASTELLIN. — Marc'had ar 7 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	28 67 s	28 l 67 s
Segal.....	24 15	23 85
Eiz.....	19 50	19 50
Guiniz du.....	27 92	27 92
Kerc'h.....	20 00	24 50
Avalou douar.....	» »	10 00

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 23 EVEN 1877. (3e Série N° 16) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar Broiou all : evel guir ar Post.

N'o pezet aoun chet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, vis Even.

LIZER

MAC-MAHON PREZIDANT AR REPUBLIK D'AR ZENATOURIEN

Aotrounez Senatourien,

Hervez ar pempet articl euz al lezen douget d'ar 25 a vis c'houevrer 1875, evit renka gouarnamant ar vro, Présidant ar Republic en deuz guir da derri Cambr an Deputeet, gant ma vezo ive ar Senat euz an avis-se. An dra-ze a zo eun dra vraz da ober, ha goulscoude e credan ez eo hirio eun dra red. Dont a ran da c'houlen oc'h assant evit kement-se. Va ministred a zo carget da isplika d'eoc'h ar pez a laka ac'hanon da ober ar pez a ran.

D'ar 16 a viz mae diveza em euz ranket discleria d'ar vro perac Cambr an Deputeed ha me ne c'hellemp ket en em glevet. Anavezet em euz ne c'hellen ket caout ministret da zelc'her ho flas er gambr-se, anez clask beza a unan gant an dud a zizurs ha plega dindan ho bolontez. Eur c'houarnamant hag a zo red d'ezhi coueza eno, n'eo mui mestrez da ober ar pez a gar ; n'euz forz peseurt sonj e deffe he unan, e renk ato soubla da volontez ar re m'eo plijet ganthi receo sicour digantho, ha digeri a ra an hent d'ar re-ma da veza ar vistri d'ho zro. Pa ne c'hell ket ar Presidant hag an Deputeet en em glevet, n'euz ken da ober nemet terri ar re-ma evel a verk ar vamm-lezen he unan.

Guell e vije ganen couzcoude ne vije ket great an dra-ze ker buhan ; c'hoant em bije bet, dreist oll, o devije an diou Gambr, araoc mont kuit, votet an taillou da zevel hag an dispignou da ober e 1878.

Epad ar mis m'int bet serret, ar sperejou a c'helle dont da habaskaat ha da gaout ar peoc'h a zo red evit diviz divar benn afferiou ar vro. Mes n'e ket an dra-ze a zo c'hoarvezet ; a veac'h oa serret ar C'hramprou ma'c'h en em zave ouspenn 300 depute, en eur scrid hag a anavezid mad, a enep an uzach em boa great euz ar guir a ro d'inn al lezen. Ar scrid-se a zo bet skignet e peb leac'h, hag eun niver braz euz ar re o deuz her sinet o deuz, ouzpenn, scrivet d'ho electourien, pe comzet outho dirac assambleou hag a joa calz hd ennho ; hiniennou zoken, o veza ne c'hellet ket caout peg varnho abalamour m'oant depute, a zo en em zevichet a gomzou hag a zo bet caoz d'an Jusus da gonga daoni ar c'hazetennou o devoa ho roet da laouen. Eun hevelep terzien ne c'helle ket padout pell er speredou heb ober calz drouc. Ar re a blant evelse pennaou er re all ne c'hellont ket beza souezet ma c'halvan ar nezho dirac ar vro p'e guir ho unan o deuz scrivet d'ezhi.

En em gountanti a ran eta da c'houlen digant Cambr an Deputeet voti eun nebeut lezennou ne c'heller ket tremen heb-dho ; a dra zur an Deputeet, n'euz forz e peseurt costezen e vent, o deuz re a garantez evit ho bro evit mankout da voti al lezennou-ze.

Ar Gambr o veza goudeze torret heb dale eun Gambr nevez, galvet d'ar mare merket el lezen, a c'hello c'hoaz en em assambli a bred aoualch evit caout amzer da renka ar pez zo red evit sevel an taillou hag ober ar paeamanchou er bloaz a zeu.

En em drei a rinn gant fizianz oc'h ar Bobl. Ar Franz ken nebeut na me ne fell ket d'ezhi e ve touchet oc'h al lezennou m'eo diazezet varnho gouarnamant ar vro ; ne fell ket d'ezhi ken nebeut ha d'inn-me e teuffe an dud a zizurs da jench penn e leac'h penn d'al lezennou-ze ne fell ket d'ezhi e ve e 1880, d'ar mare ma ve gellet ober eur jenchamant bennac enho, peb tra prest dija evit trei ar vro var an tu var enep. O veza bet kelennet abred aoualac'h, o veza ma vezo bet lavaret d'ezhi diouall rac ar c'homzou coumprenet fall, ar Franz, me zo sur, a anzavo em euz bet eur zonj vad, hag a joazo, evit delc'her he flas, ar re a roio ho ger da veza a unan ganen.

Coumpren a reot ne c'hellit ket dale pell da velet

entrezoc'h petra oc'h euz da respount d'ar pez a c'houlennan diganeoc'h :

« Presidant ar Republic, hervez an articl 8 euz al lezennou douget d'ar 26 a viz c'houevrer 1875 evit renka gouarnamant ar vro, a ro da anaout d'ar Senat en deuz sonj da derri Cambr an Deputeet hag a c'houlen he avis var gement-se. »

Sinet : Marechal MAC-MAHON,
Duc a Vajenta.

Prezidant ar C'honseil, Gard ar ar ziel, Ministr ar Justis,
Sinet : DE BROGLIE.

Eur gomz a dal he fouez a aour.

Ar gomz a embannomp, dindan an hano-man, a dennomp, eur ar gazeten *La France nouvelle*, 4 a Even.

« En eur gaozeaden gant eleiz a Eskibien hag a bennou braz a Franz, eur C'hardinal en deuz discleriet e rekete Pi IX, evit mad ar Franz : « *ar brassa emgleo, da vare an elecsionou a zo varnez erruont, etre an oll gatoliked, euz a bep opinion, pe ez a ar bed var he benn.* »

Ar scrid n'eo ket hir, mez bouedec eo. Ennbann e velomp tri zra : an hini a gomz, ar pez a lavar pe a reket, ar malheur braz a c'hourdrouz ar Zociete.

I. Ar Pab eo a gomz.

Ar Pab, da lavaret eo an an hini a zalc'h renk an Doue zo galvet ar Furnez, ar Penn-Kenta hag an termen euz a bep tra, a laka pep hini en he gougn gant eun urz burzuduz :

Ar Pab, da c'houzout eo, an hini en deuz ar bromessa da veza treach d'an oll, d'an Droug-Spered e unan, da oll ziaoulou an douar hag an ifern, goude ma vent oll a eun du, enep d'ezhan :

Ar Pab, da lavaret eo, an hini zo bet lavaret d'ezhan gant Jezuz e unan : « *Te a c'houarno va denved, hag evit miret na fazifez, me vo ganez betec fin ar bed.*

Setu aze an Hini a gomz.

Doue en deuz lakeat ar Pab da bastor var he zenved bihan ha braz, varnezho oll, ha dre-ze ne c'hell ket chom heb rei d'ezhan an anaoudegez rekiz, evit, ho gouarn. Anez kement-se, Doue a c'hedfe diout-han eun dra en tu all d'he c'halloud. Evit gouarn e ranker gout penaoz gouarn. Caout difizianz en deffe Doue roet an anaoudegez-se euz he vicher d'ar Pab, a ve eur blasfem. Doue ne fazi morse.

Mad, an hini a c'hoar eta petra zo ret evit gouarn he zenved, da lavaret eo derc'hel ar bed en he bloum ; an hini zo sclerijennet gant Doue ken aliez tro ma kemen eun dra benag d'he zenved ; an hini en deuz an desteni, naontec cant vloaz zo bremaic, e man ar virionez ganthan, evit joa hag eurusted ar bed oll, *Hennez hag Hennez e unan* eo a gomz da Electourien Franz, d'ar re o deuz guir da voti.

II. — Ha petra reket da electourien Franz ? —

Ar Pab ne man ket heb-gout, en hor raoc-ni zoken, n'euz ken caoz euz a valheur ar Franz, nemed an dienez a emgleo, etre ar rummou tud a entent, pep hini anezho, ren e Franz. Pep hini euz ar rummou-ze a jach ganthan, ha sionaz ! evel m'az euz eur rum, a jach a gleiz, eur rum all a zeou, eun trede rum dioc'h eur penn, hag eur pevare rum dioc'h eur penn all, ar Franz keaz a zo gantho evel eun aneval, liammet he bevar droad, ha tud o chacha, an eil eneb egile, euz a bevar du assamez, var he beder c'har, evit hen disvempra.

Evelse ar *Bonapartisted* a jach varzu ar C'hrezdeiz ; ar Republicaned varzuar zao-heol ; an *Orleanisted* varzu an Nord : hag al Lejitimisted varzu ar C'huz-heol. Penaoz e padfe ar Franz en eur *chach-dijach* evel hennez ? Ar Franz n'eo ket great evit unan pe unan euz ar rummou-ze ebken. Ma ne ve a Fransisien e Franz nemed ar Republicaned, meur a hini a ve nec'het ma rankfent lavaret dioc'h pe vro e vent. Ar Franz a zo great evit an oll dud a urz, evit ar gristenien, evit ar gatoliked. Den, var ar poent-man, ne zifazio ac'hanomp. Mam ar Franz eo an Iliz catolik. Merc'h hena an Iliz catolik eo ar Franz. Hag estounuz eo e talc'hfe ar Franz da heuilla relijion he mam ? Ar Franz a c'houlen eta, araoc tout, beza catolik, heuilla relijion he mam. Ne c'hell ket reketi guell.

Pa'z e guir Jezuz-Krist a anzao an Iliz catolik evit pried, ne velomp ket e deffe ar Franz leac'h da gaout mez oc'h anzao, d'he zro, da biou eo merc'h, nag euz a berz he zad, nag a berz he mam. Ne anavezomp ket brassoc'h dismeganz, evit eur bobl, eget beza coundaonet da lavaret ne anavez ket he dad. Ar pez a gavomp gloriuz avad, eo gellout lavaret : » Ni *a zisken euz al lignez ma lignez*. « Gloriussa a gavomp c'hoaz, eo gellout lavaret : « *Ni a zisken euz a lignez Jezuz-Krist.* »

Ar Fransisien a zo eta euz a lignez Jezuz-Krist. Hogen kenta dever ar vugale eo heuilla ursou ho zad. Hogen pehini eo ar c'henta euz a ursou Doue ? set'hen aman : « *Eun Doue ebken a adori ha dreist peb tra oll a gari.* » Kenta dever ar Franz eo eta caret Doue. Mez, evel Doue en deuz laosket, var an douar, *eun all en he leac'h, Hennez*, da lavaret eo, *ar Pab*, en deuz eta ar memez guir d'hor sentidigez, p'eguir e servich d'eomp da dad, elea'h an Hini ne man mui ganeomp var an douar.

Hoguen, petra reket d'eomp ? an emgleo. Arabat eo eta e ve ar Franz *a scrab* etre tri na pevar rum. Ar Franz a zo da Zoue, ha Doue ne gar ket an dispac'h ; ar Franz a zo d'ar gatoliked a bez ha d'ar reze ebken. Ar re n'int ket catolik, n'int ket euz a euz a famill an Iliz, o zo bistirdi ; hogen ar vistirdi ;

n'o deuz ket a vir var beadra ar vugale legitim. Rac-se ar Republicaned n'int ket catolik rag-se an Orleanisted ne heuillont na gourc'hemennou Doue na re an Iliz ; rag-se ar Bonapartisted a zarempred ar Framasouned ; rag-se al Lejitimisted, a fell d'ezho caout Herri V, pe e vo kristen pe ne vo ket, ar re-ze oll a zo bistirdi, ar re-ze n'int ket euz a famill an Iliz, ha n'o deuz guir ebet da heritach an Iliz, nag euz he ferz, nag euz a berz he fried. Bugale dizent, e kenver ho zad hag ho mam, a c'houlen beza taolet var ar ru.

Rag-se ar Pab ne lavar ket : En em glevit etrezoc'h, c'hui Republicaned, c'hui Orleanisted c'hui Bonapartisted c'hui Legitimisted. — Nan ne lavar ket an dra-ze. Perag ? Abalamour ar pevar rum dud se a c'helfe beza enebourien d'an Iliz ha da Zoue. Ar pez a lavar avad gant hardisegez, eo : « En em glevit mad etrezoc'h, c'hui *catoliked*, — pe, evit lavaret sclerroc'h — *c'hui bugale d'an Iliz ha da zoue.*

Ar Pab ne gomz nemed d'ar gatoliked ; gout aoualc'h a ra ne dal ket ar boan comz d'ar re all.

Euruz oump aman da c'hellout emban, dirag ar bed oll, n'eh deuz ar Pab fizianz nemed er re a c'houlen *Gambetta* hag he vignouned, *Loiz Hemon ha conmpagnunez*, da deuler d'an traon. An dra-man a c'helfe selerijenna ar baizanted var gount *Loiz Hemon*, *Arnoult*, *Corantin Guyho*, *Nedellec*, *Swiney*, de *Pompery*, ha zoken *de Gaste*.

III. — Heb an emgleo a reket ar Pab, ar bed a ia var he benn.

Ar bed a ia var he benn ! Selaouit, electourien, houman a zo eun affer, ne ket eun afferic eo. Truezuz eo guelet eun tad a famill o vankout d'he vugale ; glac'haruz e ve guelet ar gassoni etre oll dud eur barrez, mez poaniussoc'h e ve c'hoaz guelet ar Vrezel sivil dre ar bed oll.

Setu coulzcoude ar oualen a c'hourdrouz pouezd var ar bed oll.

Electourien, digorit eta ho taoulagad, pa'z eoc'h da voti. Galvet e vioc'h a benn nebeut aman da zougen ho setanz, var zort ar zocietе, var zort ho pro, var zort ho parrez, var zort ho famillou, var zort ho tud hag ho pugale, var ho sort oc'h unan. Ho mouez, en elecsionou, a vezo, *evit an oll, coulz hag evidoc'h oc'h unan,* eur zetanz a vuez pe a varo. Choazit !

Mik an Dourdu.

D'an aotrou Loiz Hemon.

Aotrou, ho pedi a ran da aotreal ganen goulen diganeoc'h pe seurt eo deuet da veza ar c'homzou caer, hag ar promessaou mad a reac'h d'eomp, araoc an ugent a viz c'huevrer 1876, da lavaret eo araoc an elecsionou o deuz hanvet ac'hanoc'h da gannad.

D'an ampoent-se, c'hui aotrou, a bromette d'eomp-ni ken etrezomp electourien, beza den leal hag a urz vad. Prometti o poa great d'eomp zoken e vijac'h bet a unan gant ar Marechal Mac-Mahon, evit difen hor guir ha kenderc'hel ar peoc'h ebarz er vro. Prometti o poa great d'eomp ouzpenn beza difennour hor religion, ha n'o pije biken lezet, eme c'hui, ober netra hag a vije countrol d'ezhi.

Mar kirit, ni a velo breman ha c'hui zo bet den a c'her. *Pa'z euac'h en hon touez, evit caout hor mouezion, e voac'h eun den douss, eun den euz ar guella*, eme c'hui. Hag abaoue, dalc'het ho peuz-hu d'ho ker, va aotrou? Evit doare n'o peuz ket. Nan, nan, eur veach ma'z oac'h digouezet er Gambr, oc'h euz great ar c'hountrol beo d'ar pez o poa promettet d'eomp-ni bretouned ha tud divar ar meaz.

Kenta tra oc'h euz great eo voti enep digemer eun nebeut cannaded catolik ebarz er Gambr.

Perag ? abalamour ma voant tud a feiz, tud hag a felle d'ezho anaout Doue evit ho mestr, hag an Iliz evit ho mam.

D'an eil, c'hui, aotrou, a unan gant paotred an dispac'h, oc'h euz votet enep ar scoliou kristen.

Ha perag kement-se ? N'e ket evit ober bnezel da Zoue eo or beuz ho casset d'ar Gambr, nac, ma carjac'h beza lavaret d'eomp an traou evel ma edont en ho spered, ni on dije gouezet ho lezel *er gear* da ober ho *revolusion*, evel ma vije pljet ganeoc'h.

D'an trede, fellet e bet d'eoc'h c'hoaz, a unan gant cannaded ar c'hostez cleiz miret na vije paet guennec ebet d'ar veleien. Perag ? Evit ma vije chommet mui-oc'h-a-ze gant paotred ar Revolusion, ha nan evit lakaat disken var ar guiriou, evel ma'z e bet pljet ganeoc'h hel lavaret.

C'hui ken etrezoc'h Republicaned no peuz vad ebet da ober evit ar virionez. Kement-se a velomp bepred dirag hon daoulagad.

N'euz ket pell c'hoaz eun deputé catolik a c'houlenne digant ar Gambr lakaat distaol var an taillou, var an dud divar ar meaz. Petra o peuz-hu respountet d'ezhan, c'hui Republicaned, c'hui var ho meno, mignouned an dud divar ar meaz ? — N'euz ket aoualc'h a daillou varnezho c'hoaz, *evit loened ma'z int !!!*

Pa c'houlennac'h hor mouezion evit mont d'ar Gambr, c'hui ken etrezoc'h Republicaned, hor galve *aotrounez*, hag hirio neuze hor galvit *loened !* Ohoho ! na c'hui a c'hoar buhan trei ho comzou en hon enep.

Goude an dismeganz-se, oc'h euz great varnomp, a unan gant Jul Simoun ha Gambetta, dirag ar Franz hag ar broiou all, oc'h euz c'hoaz an hardisegez da zont da lenva ouzomp, abalamour Mac-Mahon n'en deuz ket laosket ac'hanoc'h da ober brezel d'an urzvad ha d'ar relijion. Anaout a reomp a berz mad o deuz goulennet an darn vrassa ac'hanoc'h ma vije serret ho ginou d'an eskibien ha d'ar veleien. Credabl e carfent guelet anezho-oll er prizouniou, e leac'h ar re a zo

ennho, er mare man, da lavaret eo e leac'h ar re o deuz lakeat an tan e pevar c'horn Pariz, hag a zo bet penn caoz da varo seiz pe eiz mil euz hor zoudarded.

Jul Simoun en deuz lavaret oa ar Pab eur gaouiad, ha c'hui ken etrezoc'h Republicaned hoc'h euz great meuleudi d'ezhan, her c'har c'hoaz, p'eguir e claskit he jacha a nevez var an dour.

Ia, deuit c'hoaz da lenva ouzomp, c'hui Loiz Hemon, Arnoult, Corantin Guyho, gant ho cazeten *Le Finistère*, ha da lavaret d'eomp e man ar Marechal Mac-Mahon o clask caout brezel, d'an ampoent eo ar c'hountrol beo zo guir. Rag, evit kenderc'hel an urz ebarz er Franz, eo en deuz casset paotred ar revolusion da bourmen, evel ma lavar e unan.

Gambetta en deuz lavaret en eur brezegen, en deuz great ebarz er Gambr, ne doa ar Franz ken enebourien nemed ar Pab, an Eskibien hag an oll veleien, en eur ger an oll gatholiked.

Me a lavar ar c'hountrol beo da C'hambetta. Mignouned ar Franz eo ar gatoliked; enebourien ar Franz eo ar revolusionerien, Gambetta hag he genseurt.

Pa zavan va daoulagad, da zellet en dro d'in, ne velan netra a gement a ve bet great gant paotred ar revolusion. Heb mont larkoc'h evit Kemper, e lavarin d'ezho n'e dije ket ar Franz a gazarnou da loja he zoudardet, panefed ar Relijiuzed. Eno e velan *eur gouent* oc'h ober cazarn, *eur gouent all*, e Loc-Maria, oc'h ober magajen da zillad ar zoudardet ; *eur gouent all* oc'h ober scolach, *eur gouent all* oc'h ober prizoun, ebarz iliz Sant-Vao ; *eur gouent all* oc'h ober ti d'an archerien ; *eur gouent all* oc'h ober ti d'ar Prefed ; *Ar Seminer braz e unan* n'effen ket bet *hospital* epad ar vrezel diveza coulz ha ti ar Freret ?

Ar re o deuz savet an tiez-se, setu eno hervez Gambetta, enebourien ar Franz, abalamour credabl ma claskent mad ar vro, m'o denz savet tiez da enori Doue, hag erfin da rei lojeiz da vugale ar Franz. Paourkeaz Gambetta, me n'oun nemed eur paizant ; ne c'hellan ket lavaret zoken em beffe great va *c'hatriem* ; va b-a-ba am euz desket, setu tout ; evelkent em euz an henor da lavaret d'eoc'h em euz great, var a velan, guelloc'h *philozophi* evidoc'h-u.

Nan, Gambetta, ne viroc'h ket ouzomp-ni da gaout doujanz evit hon Tad santel ar Pab, na zoken da rei d'ezhan hon aluzen evit harpa he dron. Beteg ar maro ni zaoulino dirazhan, heb mez ebet, evit reseo he vennoz, eleac'h ez affemp en tan, kentoc'h eget tenna hon tokou da zaludi ho mignouned Loiz Hemon, Arnoult, Corantin Guyho, ha dreist oll Jul Simoun, ar framasoun ?

Red eo, eme c'hui Republicaned, en em zizober euz ar veleien. Lakit evez, Republicaned, na zigouesfe ganeoc'h ar pez a zo bet c'hoarvezet gant paotred ar Revolusion vraz 1793, o doa savet ar c'hillotin evit trouc'ha pennou an oll dud honest, hag o deuz echuet o unan dre ar maro var ar chafod.

Lenva a ra ar Republicaned, guell-a-ze. Plijet gant Doue e kendalc'hfe Mac-Mahon da veza stard he alzourn, ha da zerc'hel mad d'ar foued. Mar da ar foued se gant ar Republicaned, hor bezo charreatourien dreud, a daolo ac'hanomp var hor penn, beachourien, car, h a chao hag all e mengleuz ar Revolusion.

EUR C'HOUERIAD EUZ A BLUGUEN,
a c'hoar piou ne voto ket diou vech evit Loiz Hemon.

Da gement hini en deuz skiant.

Lavaret or beuz, en hon numero diveza, ker freaz hag or beuz gellet ne dlie ket an tadou hag ar mammou leuskel ho bugale da zarempred bugale all a vije galuz, libertin pe droet enep ar relijion ; ne dlient ket dreist-oll o fiziout e mistri hag o dije plegou fall ar vugale-ze ; ne dlient ket erfin caout fizianz en dud a gomz d'ezho euz a scol *laik*, *gratuit* hag *obligatoar*.

Breman e c'houzont oll petra eo ar scol-ze, petra dal, petra goust, ha petra glask : *digristena ar bed oll.*,

Mad, evit miret oc'h eur seurt droug, eun urz fountet gant eun den vertuzuz, *Jean-Baptiste de La Salle*, galvet dija venerabl gant an iliz, en deuz sounjet d'he dro, founti eur scol, netra nemed evit caout mistri-scol vertuzuz ha goueziec er memez amzer ; eur scol da respount d'an hini a c'halver e gallec : *École normale*.

An urz e deuz fountet ar scol-man, eo *urz Frereed ar scoliou kristen*, an urz a gelen, netra nemed e Kemper, var dro tri mil bugel.

Urz Frereed ar scoliou kristen a zo eur vreuriez fountet gant aotre ha meuleudi hon Tad Santel ar Pab, *evit ar scol gristen*, ha dreist-oll evit ar scol gristen.

Eaz eo coumpren e ve bet digemeret a vriad gant ar Fransisien eur scol e deuz choazet evit drapo, baniel ar relijion. Setu perag, urz Frereed ar scoliou kristen fountet daou c'hant vloaz zo netra ken, a gount hirio daouzec mil relijiuz pe frer, ha c'hoaz ne gaver ket ez euz hanter anezho. An Amerik a gri deffot caout Frereed da scolia he bugale. Ar vorianed o unan ne roont peoc'h, deffot ivez caout Frereed. Caeroc'h a livirimp, ar republicaned a gri enep ar Frereed, a zo ho bugale, a gantchou, en ho scoliou.

Kement-man a dle digeri ho daoulagad d'an oll, ha rei da anaout petra eo scol ar Frereed, p'eguir ho enebourien memez he c'hav treac'h d'ar scoliou all.

Abalamour eta d'ar goulennou stank-se a rear bemdez da urz Frereed ar scoliou kristen, an *Urz-se*, a deu da founti e Kemper, atao gant aotre an Tad Santel ar Pab, gant hini aotrou'n Escob Kemper, ha var reked aotrou'n Escob Guened hag hini Sant-Briec, *eun noviziad bihan*, da lavaret eo eun ti evit furmi, abred hag epad tri bloaz, d'ar skianchou ha da vertuz an nevezidi a c'hoantaffe mont er vreuriez, ha beza goest, goude eur blavez tremenet en *noviziad braz*, da vont da gelen bugale ar parreziou hag ar broiou a c'houlenno Frereed evit mistri scol.

Euz an nevezidi-ze er vreuriez, da c'houzout eo, euz ar re zo nevez deuet d'ar scol-ze, e santimant mont da Frereed (rag evit ar re-ze hebken eo fountet) ez euz 808, etre tout.

E kear Bariz ez euz 146 ; e Besançon 31 ; e Bezierz 50 ; e Bourdel 17 ; e Caen 21 : e Cambrai 40 ; e Chambery 33 ; e Clermont 38 ; e Lyon 90 ; er Mans 22 ; e Marseill 60 ; e Moulins 58 ; en Naoned 49 ; e St-Omer 46 ; e Reims 24 ; e Toulouse 42 ; er Beljik 17 ; er C'hanada 24.

Eiz cant eiz bugel, kelennet a benn express, evit gellout kelen d'ho zro ar re a vo fiziet ennho, a gommanz counta ; mez, e guirionez petra eo 808 scolaer kristen evit kelen broiou a bez, ha millerou a vugale. Hirio an deiz ar Frereed (12,000) a ra scol da bevar c'hant mil bugel pe vardro.

Mez, ma vijent diou pe deir guech niverussoc'h, e kelenjent ivez dion ha teir guech muioc'h a vugale, da lavaret eo e toublfent hag e triplffent niver ar guir gristenien, pe da vihana ho startafent en ho feiz. Piou ne goumpreno ket varlerc'h kement-se ar mirit a zo dirag Doue o sicour ar Frereed, o skigna ho urz, p'eguir an Urz ne glask nemed skigna gloar Doue gant an deskadurez kristen.

Abalamour da ze, tri ugent bennag, etre Eskibien hag Arc'heskibien, ha c'huec'h Cardinal, o deuz roet ho bennoz d'an urz caer-man, evit ma plijo gant Doue he ingala dre ar bed oll.

An Tad Santel ar Pab e upan a ro tri c'hant devez induljanz, talvouduz da eneou ar purgator, evit peb aluzen great d'an *noviziadou bihan*, a zaver hirio dre ar vro.

(Eur pennad all eur vech all.)

TORR-HE-BENN.

AR FRANMASOUNED.

AN EIL URZ ER VREURIEZ.

Au eil urz er vreuriez eo ar garg a *goumpagnoun*. Pa deu ar paotr micherour da skuiza o velet ne zesk netra a nevez, e cred e vezo fisiet ennhan eun draic benac pa zeui da veza *coumpagnoun*. Credi a rea d'ezhan, eur vech deuet da veza paotr micherour, e vije deuet da veza eun aotrou braz. Mez allaz ! couet he veud en he zourn ; guelet a ra sclear n'e ket guelloc'h pabour. Marteze en eur ober da vihana eur c'hammed-all e c'hello tapa al loar gant he zent, ia mar d-int lem aoualc'h.

Setu aman al lidou evit beza resevet da *goumpagnoun* Hor c'hanfart n'eo mui mouchet : resevet en deuz bet ar sclerijen, pa oa taolet poultr dirac he zaoulagad, ha memez e vele neuze ker sclear ma seblante guelet tregont millioun goulaouen dirazhan.

Dont a ra da skei var dor *al lochen*. *Ar breur enoruz*, hen digemer ; goulen a ra outhan meur a dra, ha rei a ra d'ezhan urz da ober pemp guech an dro d'*al lochen*, e coumpagnunez *breur mestr al lidou*. An draze a c'halver « ar beachou misteriuz. » Neuze e vez great d'ezhan skei teir guech, gant eur morzol, var eur mean digoumpez. Perac ? N'e ket me en em garg d'hen displega d'heoc'h. An dra-ze a c'halver diveza labour ar paotr micherour. *Ar breur enoruz* a zesk d'ezhan petra zinifi ar stereden lugernus skeudennet var an daolen a zo displeget var an douar. Lavaret a ra d'ezhan eo hounnez « *ar merk euz an tan sacr, euz al loden-ze a sclerijen m'en deuz mestr micherour ar bed furmet hon eneou.* » Setu eur greden a eneb ar guir feiz hag a dosta calz ouz creden ar re a gred ez euz meur a Zoue.

N'oun dare hag ar *beg-braz-ma* en deuz ententet ar pez a zo displeget dirazhan, mez pe en deuz ententet pe n'en deuz ket, eo casset, evel ar veach kenta, d'an aoter, hag eno, daoulinet, e prest le a fidelite d'ar vreuriez. Gouzout a rit pegen scrijuz eo al leou-ze coundaonet gant oll lezennou Doue ha re ar bed. Goude eo discleriet *coumpagnoun*, hag an oll da strakal ho daouarn, na petra 'ta. Casset eo, ne ket d'ar zao-heol, evel pa oa bet resevet paotr-micherour, mez e penn piller ar c'hrez-deiz, evit ma c'hello emichanz, ober eno covic rouz ; amzer en do eno da heolia, rac aman e rank gouzanv adarre prezegen ar *breur sarmouner*.

C'hoariellou ar vugale vihan n'int ket ken diot ha c'hoariellou ar ganfarted-ma. Ha possubl eo e teuffe tud a spered da blega liven ho c'hein dirac eur seurt diotachou. E Franz ez euz c'huezec cant mil anezho, an darn vuia tud desket, ha tud a gargou huel, hag o deuz coulsgoude ranket tremen dre eno. *Jul Simoun a zo unan euz ar re-ze ;* Jul Simoun *an hini a ra ar Republicaned ruz kement he veuleudi er moument-ma.*

AN TREDE URZ ER VREURIEZ.

An drede urz er vreuriez eo ar garg a *vestr*. Aman ne deuz c'hoas menek nemet euz ar franmasounet a ziavveas. Ar re-ma ne anavezont ket c'hoas secrejou ar vreuriez. An urz a *vestr* eo an trede hag an diveza. Rac ar garg a *Oriant-braz*, hag ar c'hargou all henvel outhi, ne dint ket urziou e guirionez. An aotrounez-ma a zo kuzulerien ar vreuriez. Eur jeneral petra benac ma teu da veza ministr ar vrezel, n'eo ket evit an draze hueleat : resevet en deuz eur garg, eur c'halloud a vuioc'h : setu tout. Evelse ar franmasoun hanvet *Oriant braz* a zo eur mestr evel ar re all, petra benac m'eo lakeat da goummandi var ar re o deuz ar memes giz, da lavaret eo ar memes lidou.

Rac er vreuriez ez euz meur a c'hiz, petra benac ne deuz ket cals a zizhenvelidigez etrezho. Bro Frans, evel ma eo pinvidik e franmasouned, e deuz teir giz, hag e penn pebhini anezho ez euz eur mestr braz.

Mes distroomp varzu hor c'hanfart a zo crog an tan ennhan, kement a vall en deuz da veza resevet

da *vestr*. Aman en do adarre eun abaden, ker guaz crogad dija hag ar c'henta gueach.

Breman *al lochen* a zo chenchet d'ezhi hano : he henvel a rear breman *cambr ar c'hreiz*. Rouantelez Chin a zo hanvet ive rouantelez ar c'hreiz. *Cambr ar c'hreiz* a zo guisket e caon, *merk a sclerijen hag a joa*, (ar c'hountrol beo evel a velit.) En dro ez euz lakeat pennou maro, relegou hag eskern brodet, emichans, gant ar merc'hed euz ar vreuriez deuet mad d'an aotrounez-ma.

Eur c'houlaouen goar melen (remerkit mad : *melen*) a dle beza lakeat e costez ar zao-heol (ha ne ket en c'huz-heol : anez, pep tra a ve collet), neuze eul letern great gant eur penn maro hag a lez ar sclerijen da dremen dre blasou an daoulagad, a zo lakeat ive var an aoter. *Ar breur enoruz* en deuz ive breman chenchet hano : en eun hevelep coumpagnunez her galver *ar breur din a bep doujanz*. Evel a velit *cambr ar c'hreiz* hag ar *breur din a zoujanz* a zo sclerijennet gant eur c'houlaouen goar hag eul letern penn maro, sclerijen aoualc'h evit guelet ar c'hoariel a ia da goummans. E creiz *cambr ar c'hreiz*, pa vez da viana daoulagad mad, e vèler eun arched. Ia eun arched, hag en arched-se e tle beza eur franmasoun pe eur man-kein, (an dra-ze a zo ar memes tra : an eil a dal egile.) Hervez ar *breur Clavel* an hini a dle beza en arched eo an hini resevet da ziveza da *vestr*. Al levr ne lavar ket ha plijout a ra he lojeiz d'ar c'hanfart a zo en arched. Me gav d'in e caffe couls beza en eur plas all.

Evit he gonsoli, e lakear d'ezhan eur scouer var he benn, eur c'houmpez digor var he dreid hag aziouthan eur brank guez evit hen dizheolia, emichans. An oll vreudeur a zo guisket ne ket e melen, mes e du. E *lochennou* a zo, e tougont eun tavancher du gant eur penn maro brodet var gorre. Oll o deuz var ar scoaz cleiz, da vont d'ar c'hostez deou, eul las glaz brodet varnezhan an heol, al loar hag ar stered.

Ha gouzout a rit-hu perac emaint guisket er giz-se e *cambr ar c'hreiz*. Selaouit ar *breur din a bep doujanz*. « Evit petra omp en em zastumet aman, emezhan ? — Evit clask *comz ar mestr* a zo collet, a respount ep c'hoarzin, na petra 'ta, ar *breur kenta evesiad*. » Ar *breur din a bep doujanz* a ro neuze urz da glask ar gomz-se. Ep mar, an oll he anavez, rac pa'z ear d'he goulen digant pebhini anezho, e respountont difazi. — Pe oad o peuz, a c'houlen *ar breur din a zoujanz* digant ar *breur kenta evesiad* ? — Seiz vloaz, emezhan. Eur *mestr* franmasoun en deuz ato seiz vloaz ; an oad-se eo an oad eurus ma ne anavezer ket c'hoas an drouc. Ped heur eo ? eme *ar breur din a zoujanz*. — Krez-deiz sounet, eme egile. — Goude eur bern goulennou er giz-se sot pe sotoc'h, e clever skei var an or : toc-toc, toc, toc-toc. An doare ma'z euz scoet a ro da a-paout eo eur *c'houmpagnoun* franmasoun eo.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

D'am c'henvroad ker,

Ian ar Pon, belek, barz leal ha guirion.

Digemer mad da viz caloun Jezuz.

Dimerc'her, da c'houlou-deiz, var bar eur gleuzennik,
E cleviz, er venoden, o cana eun eostik :
« *E man miz caer ar bleuniou, e man o vont ebiou* »
He vouez a voa ken truezuz, ma rede va daelou.

Ia, siouaz ! tremenet eo, Guerc'hez, ho miz caret !
N'effomp ken bep noz kevret 'harz ho skeuden stouet
Da ginnik d'eoc'h hon gouestlou, hor chaloun, hor bue
Na da c'houlen ho pennoz, Mari, guir Vam-Doue.

Hogen, epad ma lavaremp da vari kenavo,
An eostic var an derven a ziscane ken dreo :
« *E man an amzer nevez en dro gant miz even :*
Meulomp oll caloun Jezuz, dibreder ha laouen. »

Er mare man, gant aked, diredomp da Jezuz :
'Vit gounit hor c'halounou, hon tad carantezuz
A ziscuez d'eomp he galoun 'vidomp ken carantek ;
Piou ac'hanomp, kristenien, na ve anaoudek ?

Jezuz, e treid ho skeuden, setu ni daoulinet,
Ni, bugaligou dister, oanigou dianket,
Euz ho cuad var hon ene, ouzoc'h her goulennan,
Eun diveraden hebken : hag hon ene vo glan.

Jezuz, var hon tiegez grit eur zell a druez,
Grit ma luc'ho mui oc'h mui ennhan ar guir furnez ;
Mirit guerc'h hor bugale enep ar guall blegiou :
Grit, grit ma vezimp atao evitho guir scoueriou.

Siouaz ! calz a eneou a zo var an douar,
Dinerz, liez arvaruz, pe ien-scourn pe glouar :
Calz a stourm a enep d'eoc'h, enebourien touet ;
Oll c'hui oc'h euz ho frenet : d'oc'h heul ho didennet.

Ho pennoz, caloun dinam, d'an dud eun ha mad ;
Ho pennoz d'ar Vretouned, d'hon Eskob, guir vreizad ;
Da vro-c'hall ken direizet, ha d'hon Bro garet, Breiz,
Ma kendalc'ho en hon touez hag ar peoc'h hag ar feiz.

Ho pennoz da lestrik Per ; an oabl a zo tenval ;
An avel foll gounnaret a glevan o voudal :
Eur ger hebken, va Doue : kemennit, ni ho ped,
Hag ar vagik a nijo drant, 'treg ar zioulded.

Ho pennoz d'hor penn-sturier, Pi IX ken glac'haret ;
Abarz nemeur ra velo Satan a grenn trec'het,
Dre ar bed-oll arouezet ho panniel, va Jezuz,
Ha, gant an dud oll meulet ho caloun burzuduz.

Dirag ho skeud alaouret, 'vidon pebez dudi
E vo, epad ar miz man, va Jezuz, ho pedi,
Hoc'h anaout ho caret : setu var an douar
Al levenez ar vella, levenez heb he far.

Me garfe noz-deiz cana d'eoc'h-u meuleudiou,
'Vel an dour oc'h hiboudi etouez ar veinigou ;
'Vel, pa ve sioul an amzer, 'tal ar choad eun evnik,
Var bar eun derven cludet, a ziscan he zonik.

Perag nó'un-me ket, Jezuz, henvel oc'h ar vleunen,
He c'houezik ken mad, ken flour, he deliou ken kempen ;
Oc'h ar c'houlaouen skeduz dirazoc'h enaouet ;
Oc'h al lestrik euruz en pe leac'h oc'h cuzet ?...

Daoust n'am euz, évit ho cana, carantez an arc'hel,
Teurveet, o Caloun zaer, benniga ho pugel ;
Oh ! selaouit va feden ; c'hui, Guerc'hez, va Introun,
Deskit d'in meuli Jezuz ; entanit va c'haloun.

Barz Coatmin.

KELEIER.

Guimillo. — Scriva a rear d'eomp :

« Disul, 3 a viz even, ez euz bet eur gouel caer dreist, e Guimillo. Cossa den zo er barrez n'en deuz guelet er bourg ker braz levenez :

« Da zeiz heur hanter, d'ar pardaez, an oll a ia d'an iliz evit cana *Cantic ar Pab*.

« Biscoaz n'eo bet canet c'huekoc'h. Da eiz heur nemed cart, an Aotrou cure a bign er gador, hag, en eun nebeut comzou, a zispleg dirazomp, galloud hon Tad Santel ar Pab, ar memez galloud gant an hini roet da Zant Per gant Hor Zalver.

« Den ne elle digàss da zonj d'eomp guelloc'h egethan euz ar vadelez-se en deuz bet evit ar bed Hon Redemptor divin, ha den all ebet ken nebeut ne elle, er memez amzer comz d'eomp, euz a gozni burzuduz *he vikel* var an douar, rag bar eo c'hoaz he galoun deuz ar joa en deuz bet en eur reseo he venedicsion hag o clevet euz he c'hinou calz comzou a vadelez.

« Goude ar c'homzou-ze, a rea vad da galoun pebhini ac'hanomp, eo bet roet benedicsion ar Zacramant ha canet ar pedennou gourc'hemennet gant an Aotrou'n Escob.

« Epad an amzer-ze, ec'h ellumet goulaou en dro d'an iliz, e diabarz ; e diabarz ar porched, er memez tra. An heol n'en dije ket taolet muioc'h a sclerijen evit ar goulaou-ze. E dianveaz an iliz ha var ar porz guered, ha dre ar bourg, ec'h ellumet ivez eun niver braz a leterniou, euz al leterniou skeduz-se, a c'halver e gallec : *lanternes vénitiennes*.

« Echu ar venedicsion, ar brocession a ia da c'houeza an tantad great var ar blassen. An oll diez a zo goulaouet er memez amzer, hag eun dudi oa guelet ar bourg, *dreist peb tra ti-kear*. Ar brocession ilizet, e tizroer var ar blassen. Ar fuzennou a steredenne a gleiz hag a zeou, hag a vinte varzu an env, evel p'o dije c'hoant da vont da boked d'ar stered.

« Da nav-heur hanter, evit echui ar gouel, eo bet canet an *Te Deum*, oc'h sclerijen an tan a c'halver : *feu de Bengale*.

« Varlerc'h an diveza testeni-ze euz a anaoudegez vad Guimilloiz e kenver Doue, a veill gant kement a zoursi var Bi IX ; goude ar c'hantik caer-ze a echu dre eur gomz a esperanz, pep hini en em dennaz dar gean laouen ha leun he galoun a levenez.

« Eur c'houeriad. »

PARDOUN

Itroun-Varia ar Vir-Zicour, e Guengamp.

Pardoun pe Belerinach Guengamp a zo unan euz a gaera pardouniou Breiz. Er bla-ma e tigouez d'ar zadorn, an dregont a viz Even.

Aotrou'n Eskob Sant-Briec ha Treguer en deuz ar vadelez da zont da ober ar pardoun-ze ; an offisou a zigoro, ar zadorn da noz, dre ar brocession hag a echuo dre an oferen hanter-noz, a vo lavaret evit ar belerined.

An aotrou *Galerne*, chaloni ha persoun Guengamp, en deuz obtenet digant coumpagnunez an hent houarn daou drain, evit dizro ar Belerined d'ar gear, goude an ofern hanter-noz ; unan beteg Mountroulez hag egile beteg Sant-Briec. An daou drain a ziblasso euz a Vengamp da 2 heur euz ar mintin.

Ar memez Coumpagnunez a roio c'hoaz billejou mont ha dont, gant eur rabat a zaou ugent dre gant, azalec ar guener 29 a Even, betec ar meurz da noz, 3 a c'houere, en oll gariou, etre Roazoun ha Brest ; etre Sant-Briec ha Pontivy.

Dre gement-ma eo eaz guelet eo Pardoun Guengamp eur pardoun a zevosion vraz, p'eguir e pad tri devez braz ha zoken eur zizun hed ha hed.

Introun-Varia ar Vir-Zicour, sclerijennit, ni ho ped ho pugale ; an amzer zo tenval, henchit anezho, a dreuz ar c'hoummoul, beteg ar virionez hag ar guir vuez !!!

Coundaonasion ar gazeten *Le Finistère*.

HAG AR GAZETENNOU RUZ ALL.

Lavaret or beuz dija ez euz, e Kemper, eur gazeten hanvet *Le Finistère*. Ar gazeten-ze boaz dioc'h pluen Louiz Hemon, rag he gazeten eo, e deuz embannet, eur pennad zo, daou lizer, unan en hano Louiz Hemon hag Arnoult, eun all en hano Corantin Guyho.

Var e fessoun an daou lizer man a ioa pebret stard, ken stard m'o deuz displijet ha displijet braz d'an otorite.

Procurer ar Republik, an devez merket evit barnedigez an daou lizer man, en deuz lennet lizer Loiz Hemon dirag an oll.

« Al lizer man, emezhan, euz an eil penn d'egile ; azalec ar ger kenta beteg an diveza, n'eo nemed eur

jaden outrachou e kenver Mac-Mahon. Rac-se e c'houlennan ma ve douget enep d'ezhan, ar zetanz merket el lezen.

Loiz Hemon a ioa eno, sioul, evel just. Ractal, hervez al lezen, merer ar gazeten, da lavaret eo an hini a respount evit ar gazeten, dirag ar justiss, a zo bet coundaonet da zaou vil lur amant, da vizou ar process, ha da eur miz prizoun.

Evel a c'hoar an oll, ma ne vije ket bet Loiz Hemon cannad, eo hen hag hen e unan en dije paket ar friadse. Mad, siouaz ! er seurt tud-se, ne glaskont nemed ar peoc'h, var ho meno, hag a zo da genta o feulza hag o clask distress ar stal ; er seurt tud-se, a leveromp ez euz c'hoaz fizianz, en hor bro a Vreiz.

En hano Doue, electourien, digorit eta ho taoulagad, ni ho ped. Ho mad eo a glaskomp en eur lavaret d'eoc'h ar virionez. Criz eo evidomp, guir eo, beza oblijet da lavaret kement a draou a enep Loiz Hemon; mes crissoc'h e caffemp c'hoaz ho cuelet o vont da heul eun den ne glask ket ho mad, a glask er c'hountrol ho coll, p'eguir e labonr enep an urz vad, hag e ro e unan-penn ar scouer euz an dizurz.

Abenn nebeut aman, o pezo, credabl, eun desteni nevez euz ar pez a leveromp.

Brud zo ez euz grevanz var eun numero all euz ar gazeten *Le Finistère*. Credabl, n'eo ket abalamour m'eo mad eo bet diarbennet.

Ni c'houlen breman en hano pe seurt parrez na pehini euz he electourien, e scriv Loiz Hemon traou evel a ra. Ni zounch e ve nec'het evit he gaout ; goude zoken ma ve cavet unan, hag unan hebken, e kemerfe he amzer araoc en em boumpadi a gement-se. Diez eo sevel a eun du gant eun den a rank ar Justiss da goundaoni.

Kement a c'hellemp da lavaret d'ioc'h Arnoult ha Corantin Guyho, ha muioc'h marteze.

Ar gazeten *Le Républicain du Finistère* paet gant mouniz ar franmasoun kenta euz a Vrest, an aotrou Tissier (poaniuz e cavomp rankout lavaret he hano) e deuz bet eul loden euz he c'halanna ; he merer, an aotrou Bihan a zo coundaonet da zaou viz prizoun ha da zaou vil lur amant. Dal a unan.

En eun eil affer, a zibuner er moument ma scrivomp, Procurer ar Republik, an aotrou Terrier de Laistre, en deuz goulennet ma vije great eur ouaska-mad da verer ar memez cazeten. Dal a zaou.

En eun trede affer, enep ar memez cazeten hag ar memez merer, ar memez Procurer, atao an aotrou Terrier de Laistre, en deuz goulennet criza c'hoaz ar zenclenn var ar paourkeaz Le Bihan ha zoken mouga ar *gazeten*.

An dra man tout abalamour da galz comzou dizoare, dreist-oll e kenver Mac-Mahon, prezidant ar Republik.

Ar gazeten l'*Union Republicaine* a zo hirio he affer dirag tribunal Brest. An aotrou Costy, merer ar gazeten-ze en deuz lavaret caout keuz d'he bec'hed, ha var-ze Procurer ar Republic en deuz pedet he varnerien da veza eun tamik truezussoc'h outhan.

Ma kendalc'h an traou da vont evel breman, ar pez a gredomp stard, an dud a urz vad a c'hello pelloc'h tenna ho halan en ho eaz, ha bale disoursi e peb leac'h.

An aotrou Puech, Gustaph-Paul, mab da Raymond-Mari ha da Vari-Lois Desban, ganet ar 27 a viz du 1826, e commun Kemper, departamant ar Finister, o chom e Montroulez, negosian er memez kear, tamallet da veza guerzet traou da zrebi, traou ha n'oant ket mad hag hen o c'hout, a zo bet coundaonet da dri miz prizoun, da hanter cant lur amand ha da vizou ar process.

Ar gondaonasion-ze, var goulen an Dribunal, a dle beza douget en unan pe unan euz a gazetennou : 1° Montroulez. — 2° Brest, — 3° Kemper, hanvet gant procurer ar Republik, hag affichet e tri leac'h e pep hini euz ar c'heriou-ze.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 16 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l 50 s	30 l 00 s
Segal	21 50	23 00
Eiz	19 00	20 00
Guiniz du	26 50	30 00
Kerc'h	19 50	21 00
Avalou douar	10 50	10 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 15 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	31 l 25 s	32 l 08 s
Segal	21 65	22 08
Eiz	19 00	20 50
Guiniz du	» »	» »
Kerc'h	21 26	21 58
Avalou douar	9 00	10 50

CASTELLIN. — Marc'had ar 14 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	28 97 s	28 l 67 s
Segal	22 65	24 15
Eiz	20 00	19 50
Guiniz du	27 30	27 92
Kerc'h	20 00	20 00
Avalou douar	» »	» »

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 30 EVEN 1877. (3e SÉRIE N° 17.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar Post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 30 a vis Even.

AR VIRIONEZ
Var gount Gambetta hag he vignouned.

E Cambr ar gannaded ez euz tri ha trivec'h ugent cannad hag a zisplij meurbet d'an dud a urz vad ha dreist-oll da Vac-Mahon, a vel bemdez ho labour, henvel braz oc'h labour ar gozed.

Kement e tisplijont d'ezhan, eun nebeut zo, m'en deuz casset anezho da aveli ho fenn epad eur miz, m'en deuz casset anezho da gemeret ear ar vro a zoug tregont devez, en esper, ni laka, rei amzer d'ho zersien da zistana ha da goueza ; mez allaz ! countet en deuz var eun dra ne dlie ket da gaout.

Kement e tisplijout d'ezhan, ma'z e bet en em velet coundaonet, evit dont a-benn anezho, da c'houlen digant ar zenatourien rei ar valaen d'ezho eun eil guech, araog ho c'hass, ar vech-man, en ho zro, evit mad : ar pez en deuz obtenet, dre c'hrass Doue, digant ar zenatourien, a gar evelthan ar Franz a zo fiziet ennho.

Ar pez en deuz displijet dreist-oll da Vac-Mahon, er gannaded, eo ar freuz, an dispac'h o deuz great, dre ar Franz, epad m'int bet er gear, beteg m'e deuz ranket ar Justiz, e meur a blass, lakaat an diarben varnezho.

Mad, e penn ar vanden gannaded-se e man Gambetta. E niver an tri ha trivec'h ugent-se, e man, evel just, oll gannaded republican ar Finister ; ar seiz or beuz dija hanvet araog breman.

Evit ma coumpreno pep-hini taloudegez an tri ha trivec'h ugent cannad-se, or beuz sounjet rei da anaout petra eo Gambetta, ho mestr hag ho roue, rag, dioc'h ar mestr-scol, eo eaz gout petra zesk ar vugale hen darempred hag a heuill he gentelliou.

Netra ne c'hell guelloc'h sclerijenna ar bobl eget ar c'homzou lavaret er Gambr gant an aotrou de Fourtou, ministr ar poliss e diabarz ar Franz,

« N'oc'h euz ket a fizianz ennomp » en deuz lavaret ar ministr, oc'h en em drei varzu Gambetta hag he vignouned, « mad, ni kennebeut n'or beuz ket a fizianz ennoc'h. »

Varlerc'h ar gomz-se, rust da glevet, ar ministr en deuz discuezet splam d'ezho oll, n'o deuz great, a zoug an amzer m'int bet er gear, nemed trei ar sperejou, sparla an afferou ha reï da gredi d'an dianvezidi o doa d'en em ziouall oc'h ar c'houarnamant hirio.

Var ho meno, taol politik ar 16 a viz Mae, en deuz dizroet ar Gonstitution divar he hent, freuzet an emgleo etre Cambr an Deputeed, Cambr ar Zenatourien ha Mac-Mahon gant he vinistred, ha great gaou out ar chommerz, var ar meaz hag he kear.

Erfin, eme c'hui, taol politik ar 16 a viz mae, a zo evel eur gourdrouz a vrezel, enep ar peoc'h gant an dianvezidi. Setu aze petra oc'h euz lavaret, heb derc'hel count ebet euz ar virionez, en eur gredi, evit mez ar vro, e dije ar vro credet ac'hanoc'h.

Antronoz elecsionou an 20 a viz c'huevrer, or beuz guelet eur gommansamant vrezel etre an dud a urz hag an dud a zizurz.

E penn an dud a urz, Mac-Mahon a lakeaz an aotrou Dufaure, den dreist, den a urz, ha republican guirion. Er c'hiz-se Mac-Mahon a ziscueze sclear d'an oll petra felle d'ezhan : doujanz evit ar Republik, hag urz e pep leac'h.

Mez eneb an dud a urz, Dufaure ha Mac-Mahon, setu an dud a zizurz, a zalc'he da blada dindan galloud ar gannaded, an diou c'halloud all, da lavaret eo, galloud ar zenatourien hag hini Mac-Mahon, hag erruout er c'hiz-se d'eul *lastez Convansion nevez*.

Evit guir, hen anzao a ran, ne ket eno ar pez a glaske kement hini a ioa er rum dud-se. Eno evel el leac'h all, ez oa eur re benag, ken habask, ker reiz hag a zo dleet, mez allaz ! buhan ha buhan int bet gounezet, betec m'o deuz tumpet Dufaure.

Ar vrezel-ze great d'an dud a urz, eo an dizurz, a ra he hent, dre riboulíou gozed, evit erruout, heb gout da zen, da veza mestr var ar vro.

Gambetta, me gred, n'am dislavaro ket. Aman her barnan, divar he goust e unan.

Er blavez 1869, pa edo var ar renkou evit dont da gannad, he electourien a c'houlenne diganthan, etouez calz traou all :

Liberte da scriva ar pez a garor.

Liberte d'en em gesta a vandennou.

Guennec ebet mui da vinistreil an iliz, na d'an Iliz.

Ar scol laik, gratuit hag obligatoar.

Elecsion evit kement den zo e carg.

Arme ebet mui var droad, « *soursen a gassoni etre ar boblou.* »

Mad, c'hoant oc'h euz-hu da anaout respount Gambetta : « *Toui a ran derc'hel da gement a c'houlennit diganen.* »

Hag ar bevar var'n ugent à vis mae 1875, Gambetta a respounte adarre : ar c'hountrad a zalc'h, a bad ato.

Ia, ar c'hountrad a bad ato, en henvelep fessoun, ma teu Gambetta da gaout an treac'h, e ranko cass an oll zoudarded d'ar gear, azalec an diveza beteg ar c'henta, lakaat ar freuz er vro a bez, pe mankout d'he c'her.

Guir am oa eta da lavaret, pa velemp Gambetta o terc'hel var ar vajorite (363) en deuz mil boan o caz d'ar paz, n'oa ket eno leac'h da gredi en dije Gambetta chenchet santimant, mez en doa clasket finnoc'h tro, evit cuzet oc'h daoulagad ar vro, ar punz a zigorer dindan he zreid.

Ar virionez eo eta ez euz bet gourinadeg etre an urz vad hag ar revolusion, hag en deuz bet an urz vad ato-ato an dindan, beteg m'o deuz goulennet paotred ar Revolusion *grass evit an oll griminaled o deuz lakeat ar freuz hag an tan e Pariz.* Guelet or beuz zoken goulennou hag a dlie chench tu evit tu d'ar zosiete.

Goude an dra-ze, oc'h euz ar fron da zont da gana eo taol politik ar 16 a vae, eur gourdrouz a vrezel evit an dianvezidi, d'an ampoent ma taol d'an traon enebourien ar zosiete ha ma c'houzoc'h eo dre zaouarn ar re, a ra ar c'houarnamant hirio, eo e bet, gant calz re all, scarzet ar vro euz hon enebourien.

Gant glac'har hel lavaran, ma vije bet da gaout aoun rag eun danjer benag evit ar vro, eo c'hui o pije digoret ar porz-rastel d'an danjer-ze, en eur boulza an amezeien da gaout difizianz ac'hanomp ni ; mez dre c'hrass Doue, n'o deuz ket an difizianz-se ; gout mad a reont ne c'houzanvo biken ar re a zo hirio e penn ar vro, e ve clasket affer outho.

Scridou, fresk c'hoaz, a zo eun desteni evit ar ministr a zo aman, e c'hoar ober dishenvel ha guelloc'h eget an hini a ioa en he raog.

Evelse varlerc'h kement oc'h euz scrivet hag embannet ne jom netra, nemed an dislavar ar splamma ar guirra a enep kement a rebechit d'eomp.

MIK AN DOURDU.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

E scalf eur roc'h, eul leo diouz Castel an Taro.

Digorit ho taoulagad hag ho tiouscouarn varzu aod Callot, hag e vellot hag e cleffot guelloc'h a-ze.

Mignoun paour, scuiz oun, evel pa ven bet o chareat mein d'an diaoul. Teir heur horolach zo emaoun o testum bizin gant ar c'hil-crok-man, hag e fidouac'h, ne ket eur bluen eo dioc'h lost *Mac'harit ar Scarz*, gant he begad farz. Ma ve c'hoaz an digoll dioc'h kement a boan ! Sounjal e c'hello hon aotrou, gant arc'hant ar bizinou, mont da gannad da Versaill ! rag devi a ra gant ar c'hoant da vont d'i. Dre-ze e laka atao cresk varnomp, bep lizer nevez. Evit mont da gannad e lleer dispign pe a dra da zevel deg tiegez mad.

Gouscoude, p'en em zounjan, an aotrou, evithan da c'houzout counta beteg cant lur hag ouzpen, a zo berbouell aoualc'h. Den n'am c'hlev nemed Doue ha va eal mad ; evit relijion n'en deuz tam, pe da vihana e man ken tost da Zoue, ne c'hellomp ket ni, tud dister, guelet nemed moged e relijion hon aotrou.

N'ouzomp ket penaoz e ra he zeveriou e kenver Doue ; gouzout a reomp avad eo criz e kenver ar paizant, nemed ivez-'ta pa deu mare an elecsionou. Neuze avad e vez guelet chenchamant. Lavaret e ve e vemp ni, paotred c'hroz ma'z oump, troet en introunezed pe zimezelled, ker brao e vez comzet ouzomp.

Douss e vez ar c'houmzou neuze ken a zounjer hor c'haloun, ni custum dioc'h chigoden ha comzou stard an aotrou Persoun. Red eo e ve micher eur c'hannad eur vicher vad hag eaz, pa'z euz kement a freuz evit he c'haout ; sur aoualc'h ne ket evit beza *cannet* eo e clask hon aotrou mont da gannad.

Mouniz a rank beza e Versaill, hag a zo eo. Ne ket eul lur sterling, evel a lavar ar Zaozoun, eo a douch peb cannad, bep tro ma par an heol. Hag an arc'hantse, divar betra e vez savet ? *Divar va bizin-me, na petra'ta !* Setu an aotrou a ro d'in guenneien gant he zourn cleiz, hag ho lam diganen gant he zourn deou.

Hag al labour ? Pe seurt labour a c'hell da ober, e Versaill, eur penn ker badouell.

Ar c'heaz ! n'en deuz desket, er scolach, nemed aillounat ; aillounat e Roazoun hag aillounat e Pariz ; er gear, chasseal ha drasta kement munud mad a vez en douarou ; discuez d'eomp disprizout Doue, ar veleien ha kement zo a du gantho. Evithan da gaout danvez, e ro dourn d'al laeroun, o sounjal credabl her c'havint din da veza roue en ho zouez, pe, da vihana, ne zispac'hint ket he zanvez, pa vezo ar freuz braz, mez, er c'hontrol, e lakint anezhan da larda.

Var he veno, eo d'ober lezennou ez euz ezom euz he skiant-vraz, he furnez, hag he anaoudegez euz an dud hag euz an traou, ha pa lavaren d'ezhan ne ve ket ezom a gement-se a lezennou, hag ez euz bet great aoualc'h anezho, e respount eo mall nevezi kement-zo ; teuler a gostez lezennou Doue ha re an Iliz, hag al lezennou greffet varnho gant hor rouanez-coz ; mall eo, var he veno, kemeret danvez all, d'ober lezennou dioc'h ar c'hiz breman. Ne lavar ket avad dioc'h pe leac'h e kemero an danvez all-ze. Mez me am euz clevet gant Castel an Taro, a zo ahount hag a vel, emezhan, dre vellezour ar mor, eo dioc'h heuriaou chommet varlerc'h ar Baianed ha dioc'h govel an diaoul, da lavaret

eo dioc'h lochen ar Franmasouned, eo e kemero an danvez-se d'ober lezennou d'ar Franz gristen ha da Vreiz, a vevo da viken gouscoude ar Feiz en he c'haloun.

Ia, ia, sclear eo ; dindan ar geriou a bolitik, republic, elecsion, e cuzout ho jeu ; mez ne fell d'ezho, goude tout, nemed findalla ar relijion gristen. Hag e lavaren d'ezhan : Doue n'en deuz nemed deg gourc'hemen ; an Iliz evit discuez d'he bugale ar stum da zenti oc'h gourc'hemennou Doue, ne ro nemed c'hueac'h gourc'hemen, ha c'hui, *vantrechien !* ped guech ugent lezen ne rit-hu ket divar benn kement munud mad zo, ha memez divar benn ar bizin ! — hag e respounte d'in :

Ar bobl a zo eur bugel cassauz, edro, scanv a benn lijer a zourn hag a droad, hag e ranker he vaillurenna mad.

Ha me dioc'h-tu d'ezhan : oh ! an hini a zent oc'h lezennou Doue ha lezennou an Iliz n'euz ket kementse a ezom d'he vaillurenna.

Allaz ! emezhan, ne fell mui d'eomp ez affet hervez lezennou Doue hag an Iliz, rag n'euz Doue ebet, ha dre-ze he Iliz a zo eun dra neant, a zo eur gaou memez ; ni, e Versaill, eo a zo Doue ; d'eomp-ni eo d'ober lezennou, ne ket avad en hano Doue, mez en hon hano hon unan, pe, mar d-e guelloc'h ganeoc'h, en hano ar bobl, rag ar bobl ha ni ni reomp nemed unan hebken.

Fidouac'h, emève d'ezhan, setu aze eur mister diessoc'h da entent eget mister an Dreinded. Ped persoun, mar plij, a zo e natur eur c'hannad *radical* ?

Mad, emezhan, evelse e man an traou ; ar bobl ha ni ne reomp nemed unan.

Ar penn-azeu, a zounjen, ennon va unan ! ha me ken huel all d'ezhan : aotrou, c'hui zonj d'eoc'h, ma ve eur bobl eun Doue, e ve diod aoualc'h d'en em vaillurenna, d'en em huala a gement-se a lezennou ? Rag ma n'euz Doue ebet, mechanz c'hui, ha ni oll en ho cof, a zo Doue, ha m'ar doump Doue, da betra'r chibet ober lezennou, chadennou, maillurennou d'eomp hon unan ? Neuze chomomp Doue evel ma 'maoump. Me a bako bizin divar ar mor, a ielo da legestra ; c'hui, evit va bizin ha va legistri, a roio d'in-me mouniz ; gant ar mouniz-se, me breno eur penn-oc'h, hag er c'hizse, e ielo an traou en dro. Rag, c'hoaz eur vech, ma n'euz ket eun Doue ouzpen c'hui, ma n'euz da zenti oc'h Doue all ebet nemed ouzoc'h-u, hag e veffe memez en ho cof ar zitoianed a zo diot aoualc'h da rei ho mouez evit ho cass da Versaill, me lavar hag a gendalc'ho da lavaret ne ran foutre caer dioc'h ho maillurennou, ho chadennou ho lezennou, hag ho zerri a rin evel Samson-goz, a dorre, egiz guiad kinid, ar c'herdin nevez stignet en dro d'he vemprou gant ar Filistined.

Ententit mad, aotrou ; an den ne c'hell senti nemed oc'h Doue, pe oc'h enebour Doue, Satan. Na c'hui ken nebeut, hag o pe eur c'hofad *radicaled*, na c'hui nag an electourien zo unan ganeoc'h, ne rit ket ho polontez oc'h unan hebken, ne d-it ket d'her c'hredi ; mez ato, e kement-zo, e cordit, bezit countant, na vezit ket, e cordit, a lavaran, pe gant Doue pe gant an Diaoul, ha me rank gout gant piou e cordit.

Rac-se, lavarit d'in : me ia da Versaill ; roit d'in eta pemp lur var'n ugent bemdez, evit ma vo great lezennou d'hor sicour da heulla lezennou Doue ha re an Iliz, ha miret na vo great ar c'hountrol d'ar pez a c'hourc'hemen al lezennou-ze, neuze, a la bonheur ! me ia ive en ho codel ; rag neuze eo difen hor guir liberte eo a raffac'h, pa ne deuz ken liberte da c'houlen nemed an hini da veva trankil en eur heulia lezennou Doue, lezennou an Iliz, hag al lezennou great da viret na deuffe den da zistress an nessa, pa vez oc'h ober ar pez a zo dleet. Er c'hiz all, m'ho cass da foar an trimil.

FILLOR INTROUN VARIA GALLOT.

Etre Jakez ha Ian.

AOTROU SCRIVANIER,

Va c'henderv a zo bet mouzet. Pedet em oa anezhan da leina abenn dissul ; ne erruaz ket e poent. Evit doare, va zarmonn ne blijaz ket d'ezhan, hag eo bet o selaou eul liviten benag, mignoun d'ar *foll* Gambetta. Gouscoude he fillorez e devoa great crampoez dreist evithan, ha tennet eur c'houblad boutailladou chist melen euz ar varriken.

Var fin ar gousperou e tenaz hon aotrou, ha dihun caer, mar-dan-doustik !

— Holla 'ta ! paotr Ian, emeve, chenchamant lezen a zo evit fessoun, p'egnir out ken diabaff hirio ? hag hano a vrezel a ve ato ganez ?

— Ro peoc'h d'in eur pennad var ar poent-se, eme Ian ; ma peuz aze crampoez fresk, anduill mogeded ha chist crenv, me goummanso dre ar vrezel d'ar re-ze. Leun ar punz, ni gaozeo politik. Da vouzellou goullo, diou scouarn ebet, a lavar ar re goz.

— 'M euz aoun, kenderv, an alvocaded a brezeg deoc'h, da zul, dindan alc'huez, a goummer nebeut a zoursi euz ar ginou ; ne reont nemed carga an diouscouarn *a frazennou* hag ar spered a c'hevier ; an *Tonton* a lezont goullo. Alo, paot, chach varnhi beteg naonteg guennek, ha goude ni gaozeo. Chist ha crampoez a lart an teod ; goude eur podad chist, eur c'hernevod a zalc'hfe penn d'ho *Sant Patron Gambetta* var ar politik. Ma ve red gourin, *mab hena ar Republik ruz* a ve buhan he limounou a lost-vint.

Ac'hanta, Ian, torret eo da itik ? Petra lavare 'ta an doctor a rea scol d'eoc'h er mintin-man en Iliz ar Republicaned, en hostaleri an ***. Guelomp eun nebeut ar pron great d'eoc'h gant ho persoun e liviten. Eur bom latin benag a ioa ganthan ivez ?

— Lavaret en deuz d'eomp eo foeltret an eost e park ar Republik. Hadet e oa ennhan a bep seurt greun mad, greun ar vro ha greun estranjour, a bep seurt fleur a liou ruz. An taol curun zo bet d'ar c'huezec a vae, en deuz flastret hon eost e creiz he vrud. Ne jom netra ganeomp, emezhan, nemed fizianz ha

courach. Labouromp adarre hon douar ; an amzer zo berr, mez ar park a zo trempet mad.

— Ohoho ! Ian, dre zur ho mestr scol en deuz echuet he studi ; Gouscoude ne ententan ket nemeur he frazennou. Pretra eo greun ar vro hag ar greun estranjour, hadet e park ar Republik ; petra eo ar fleur ruz hag an taol curun ?

— Setu aman an divinaden, Jakez. Ni, te vel, e entent *hon tud* divar hanter c'her, guelloc'h evit na ententit-hu ho persouned, pa gomzont hervez Sant Paol pe Zant Augustin. Greun ar vro eo greun kear, mignouned Gambetta er Gambr. Var ar meaz ne gaver ket a c'hreun mad aoualc'h evit hada e park ar Republik. Chench ouen a reont buhan ; n'euz ket da gounta varnho. An had panez zoken a dro avechou e carrotez.

— Ma vent oll kement hag an hini a dennez breman ne ve ket a goll, Ian.

— Ar greun estranjour eo greun ar broiou all, greun divroet, treusplantet e Franz euz a jardin ne ouzonn ket piou. Gambetta zo unan euz ar greun-ze. An avel c'hevred en deuz distaolet d'eomp an haden-ze. Euz ar greun-ze ez euz calz e Franz, er c'heriou braz dreist-oll. Greun ar vro ha greun estranjour a boulz brao assamblez coulz hag ar bins hag ar cherc'h glaz.

Ar fleur ruz, hadet a bakajou dre ar park, eo ar prefeded, ar zouprefeded, ar vered *livet a zantimant evel ho mistri*, ar pennou braz hag huel. Oh ! na caera park oa ar Franz, breman zo chuca'hc sizun. Nag a frouez a bromette ! Eun taol avel foll en deuz displunet ar fleur euz ho c'hurunen ha discaret ar guiniz bouedet brao. Mac-Mahon en deuz coummeret he voumbard ; greun ha fleur zo bet boumbardet.

— Ha danvez teil a zo chommet ! an danvez-se ne vank jamez en hostaleri ho republik-c'hui, rag cals tud a zo eno o varchossia. N'euz forz, clem ne rin ket. Fleur aoualc'h a jom en hor parkeier ; an eost en hon douarou d'eomp-ni zo doareet mad. Ni ivez or boa paket eun taol avel araozoc'h. Hor greun hag hor fleur divar ar meaz a oue flastret gant *avel Simoun, breur mager* da C'hambetta.

Prefeded, souprefeded an urz vad a oue pilet ; dre c'hraz Doue gliz brao zo bet da fin Mae, hag hor fleur zo savet a nevez. Cavet or beuz calz bokedou evit sul ar Zacramant ; bokedou braz, bokedou bihan, bokedou decoret gant eur *c'hleze*, bokedou henorabl great gant ar *chelp*, bokedou a bep seurt liou nomed ruz. Mez lezomp hor greun hag hor fleur ha guelomp petra lavare c'hoaz ho prezeger ?

— Prezeg a reaz gant nerz, gant furol, ar fizianz, an unvaniez hag al labour. Buhan emezhan an dourn e labour. Labouromp da freuza gounidegez ar vinistred nevez. Hadomp adarre hor greun etouez ho re ; int-hi a zao e pep leac'h *(evel an ivre)* a voug an oll greun all, (evel al lastez) skignomp ar virionez, ha ma ve ezom, ar gaou : ar gaou a vez credet buhannoc'h eget ar virionez. Eno e man nerz hag esperanz ar Republik. Brezel d'an dud nevez zo er c'hargou ; criomp eo erru an dizurz, an difizianz etre ar Franz hag ar Pruss, etre ar Franz hag an Itali, ma talc'her da vinistred catolik, d'ar prefeded he d'ar vered catholik. Ar Franz, ma chom catolik en he c'hreden, en he gouarnamant, a vo eur vro disprijet, dilezet ha guerzet a dammou gant ar c'hrog pouezer.

— Ah ! me zonje d'in, er c'hontrol, eo relijion ar Franz e devoa great beteg-henn he galloud, he gloar hag he c'hurunen. Biza a rear da ziscar ar Relijion. Lavaret a rit ec'h hadot adarre ho cuirioneziou, hag oc'h red, ar gaou. Deuit ebarz paotred ar fleur ruz. Ni ivez, tud divar ar meaz, a gemero hor bac'h, hor c'hrog hor pech da c'houennat. D'an traon ar fleur drouc-livet ; d'an traon ar pennou scao-zu ; bleud-ran var ar melc'hod, ma cuzint ho c'herniel. Had ker a zo had coz ; anaout a reomp ho frouez. Ped guech n'e ket bet ratet va melchen divar an had-se ? Ni gemero, en droman, *had divar ar meaz*, *had savet en hon touez, had brezounek*. Mui a hajou divroet. Skignit hardiz ho kelier, mad-sur oump sclerijennet. Ar voumbard, e Versaill, e deuz comzet sclear.

Var'n hed tost, setu aman petra lavar ar voumbardse, da lavaret eo Mac-Mahon.

« Tri c'hant tri ha tri-ugent emaint aze oc'h ober netra,
« e Cambr ar Gannaded. Lavaret o devoa beza va mignouned. Ne c'hellan ober gantho na bleud na brenn.
« Evit plijout d'ezho, em euz chenchet diou vech ministred, heb gellout dont a benn d'ho c'hountanti ;
« d'ar foar pelloc'h ; adren Gambetta ha coumpagnunez, keit a ma vezo ivinou var va bizied. Dispign
« arc'hant ar vro, freuza lezennou mad, ober lezennou
« fall, setu ho labour. C'hoant o peuz da c'houarn ar
« Franz heb derc'hel count, nag euz ar Sened, nag
« euz a Brezidant ar Republik. D'ar gear, paotred,
« epad eur miz da zeski beva ha caout resped evit ar
« re goz, evit ar Zenatourien. Mar bezit fur goudeze,
« me ho talc'ho, ma canit ar memez chansoun, me zi-
« no deoc'h evit mad ho *pass port*.

Finnoc'h n'int ket bet. Caer en devoa ar Prezidant hag he vinistred lavaret, var bep seurt ton, hag e peb leac'h, e Pariz, e Compiegn, e respounte euz an urzvad er vro, euz an unvaniez gant ar broiou estren, ar gannaded n'o deuz ehanet d'hen dislavaret. Ruilla o deuz great ar geier euz an eil penn d'ar Franz d'egile. Pep tra a c'hellent da lavaret. Dre ma oant Cannaded pe Deputeet, ar jandarmeed n'o doa ket a urz da bega ennho ; ha var an digarez-se, niveri an droug o deuz clasket da ober, ne ouffe den hel lavaret. Evit digass ar Republik ruz var an dour, (rag ar Republik honest n'euz danjer ebet evithi ; Mac-Mahon eo he difenno beteg ar blavez 1880) o deuz esseat beuzi ar Franz, sparla an afferiou, pilat ar fizianz hag an urz er vro, chacha varnomp an estren.

Eaz eo lakaat var gount ar re-all al labour a rit oc'h unan, paotred ar Republik-ruz. Nan, nan, paotred, caer ha po liva, choaz an oll dud honest a zo great etre Mac-Mahon ha Gambetta ; den, en Europ, evel m'hel lavar Mac-Mahon e unan, n'en deuz difizianz euz eur ger lavaret ganthan. Evidomp-ni n'or beuz ket.

D'an elecsionou kenta, ne vimp ket tapet. Inouet oump o caout ar vaz-iod da lipat. Criit brezel, brezel ar pez a gerrot, ne vo brezel nemed etre c'hui ha ni ; brezel etre Mac-Mahon ha c'hui, paotred Gambetta ; brezel a daoliou pluen hag a daoliou paper ; c'hui gant paper ruz mar kirit, ha ni gant paper glaz. Te kenderv, a vo en tu ma kiri. Beteg-henn n'euz bet nemed taoliou teod etrezomp ; ma teuez da hada em parkme, laka evez araog va bac'h !

JAKEZ paizant.

Da gement hini en deuz skiant.

— Oh ! ne c'houiemp dare e kemere ar Pab kement-se a zoursi ac'hanomp. Ne c'houiemp ket guelloc'h petra oa *ar scol laik, gratuit hag obligatoar*. Bennoz Doue d'eoc'h eta, da veza sclerijennet ac'hanomp. Credit ac'hanomp, var ar poent-se, den hiviziken ne droumplo ac'hanomp. Evidomp-ni a zento atao oc'h ar Pab.

— Ho trugarekaat. Euruz oump da velet oc'h euz c'hoant da gaout bugale direbech e peb giz, carget a zoujanz evit Doue hag evit ho zud, ar pez a zo ar goummansamant euz an urz rekiz evit beza den henorabl. Gouscoude gant aoun n'o peffe ket hor c'houmprenet mad, selaouit c'hoaz.

Setu daou di-scol azirazoc'h ! Er c'henta *e paker gal, e teuer da veza dizoue, e tesker ar fall*, evit netra, da lavaret eo evit calz arc'hant.

En eil e talc'her da gaout bugale neat a gorf hag a spered, e tesker senti oc'h an tad, oc'h ar vam, oc'h ar vistri hag oc'h Doue, dreist-oll ; e tesker ar vertuz, e crier hu var an dizhenor.

Guelit ha guelit mad ; pehini euz au diou scol-ze a blij muia d'eoc'h ?

— An diveza, na petra'ta. Eno n'euz ket da varc'hata. Larkoc'h ez aimp : guelloc'h eo ganeomp guelet hor bugale o vont d'ar baradoz goude mervel gant an naoun eget ho guelet o vont d'an ifern goude danvez ha corfajou plijadur.

— Nenze'ta e plij d'eoc'h muioc'h scol ar Frereed, eget scol ar vistri a garfe ar Republicaned ruz da rei d'eoc'h ?

— Ia, ha calz muioc'h zoken.

— Mad, gout a rit pe ne c'houzoc'h ket, ar Frereed a zo cazi oll tud divar ar meaz, paizanted eveldoc'h ha calz anezho diarc'hant. N'euz forz peleac'h e velomp vad da ober, e tleomp rei eun taol scoaz, mez, dreist-oll, d'hor c'herent, d'hon c'henvroiz.

Hogen ar Frereed zo er Finister, a zo cazi oll euz ar vro, euz a Vreiz da vihana, setu perag ez oc'h coulz, dre c'hrass Doue, o veza ma'z oc'h kelennet gant tud euz ho pro. An dianvezidi, evit Breiziz, ne dalont ket ker. Ma oc'h euz c'hoant eta e kendalc'hfe Breiz da gaout mistriscol kristen ha dioc'h ho toare, roit d'ezho lod euz ho pugale.

Mez setu eun dra all o tont em spered. Ar vugale ze, epad pevar bloaz, etre an *Novisiad bihan* hag an *Novisiad braz*, n'int ket evit beva gant ear an amzer, hag ar Frereed ken nebeut n'int ket goest d'ho beva keit all heb netra. Unan a zaou eta, pe dud ar vugale a c'hoanta mont da frereed, o deuz peadra pe n'o deuz ket ; ma o deuz arc'hant ne choulenner digantho nemed pevar c'hant lur, er bloaz, an tri bloaz kenta, ha pemp cant lur ar bloaz diveza ; en eur ger, priz ho bevanz. Mar d-int paour, petra virfe, dreist-oll oc'h ar re zo bet dija e scol, e ti ar Frereed hag a c'hoar petra int, d'en em glevet etrezho, evit sevel pansion da furra bugél a gaffent en ho farrez, e santimant da vont da frer. Hounnez a ve eun aluzen euz ar re gaera *Roit, eme hor zalver hag e vezo roet d'eoc'h ;* tud ar bed a ro tri, pevar, pemp dre gant. *Doue a ro cant* evit unan.

MIK AN DOURDU.

Ar re a c'hoantaffe gout hirroc'h a zo pedet d'en em erbedi oc'h Frer-Bizitour ar scoliou kristen, rue Kerfeunteun, e Kemper.

Eul louzou dispar oc'h ar boan-dent.

En eur gear, da zeiz varc'had, ez oa eur vanden vraz a dud o preja en eun davarn.

Eun tamik aotrou barveg, diskennet en ti-ze, en em laka ivez ouz taol, evit merenna, en eur c'horn euz ar gambr a ioa ennhi ar muia tud. A veac'h en doue tanveat an tam kenta, ma tiroll da glem ha da huanadi. Trei ha dizrei a ra, sevel ha stoui he benn, en eur voustra var he c'hinou gant he vouchouer : Ah ! tud keiz, emezhan, na pebez dissegar am euz-me em dent ! An oll a zelle outhan gant truez.

Mez setu eun aotrou all o tont ivez er gambr, evit kemeret he bred. He ouestad marc'hadourez a ziazez en he gichen, hag e c'hed beza servichet.

Egile a glem ouassoc'h-ouaz.

Heman, kerkent ha m'en deuz her guelet e poan, a ia gant hast d'he gaout hag a lavar d'ezhan : aotrou, evit doare ez eo braz ar boan oc'h euz en ho tent ?

— Ia zur, emezhan ; eun dissegar am euz ennho.

— Mad, aotrou, me zo gouest d'ho farea d'eoc'h heb dale. Bez' em beuz aman louzou dispar evit-se ; hag hen var eun d'he ouest. Tenna ra anezhi eur pakadik bleudmelen. Glepit ho piz, emezhan, soubit anezhan er bleudman, ha lakiit-hen eur pennadik var ho tant clanv, hag e viot pare souden.

Ar c'hlanvour, dija laouenneat oll, a ra evel a zo lavaret d'ezhan da ober. Diou vunuten goude e lavar ; en eur dridal :

O burzud ! setu me pare ! ne zantan poan ebet mui !

Hag hen d'he c'hodel, ha rei dioc'h tu eur pez aour d'an aotrou en deuz he bareet, en eur veuli he louzou, hag en eur c'houlen diganthan meur a bakad. Her pedi a ra c'hoaz da breja ganthan ; ar pez a aotre a galoun-vad.

Ar goueriaded a ioa eno, leun a istim evit al louzou burzuduz-se, en em hastaz da brena ho lod anezhan, a goumze euz he vertuz dre ma'z eant, hag abarz fin an de-

vez, ar marc'hadour en doa guerzet meur a gant pakad euz he louzou dispar, *pemp guennec ar pez*.

Goudeze, kerkent ha ma veze er vro eun tam poan-dent benag, ec'h en em hastet da ober implij euz al louzou nevez-se. *Mez ne roe pare na guellaen da zen ebet*, hag e velchot sclear dr' eno ez oat bet tapet gant daou filouter, a ouie ho micher.

Kentel vrao d'ar re zantet
Da gredi re lakipoted.
Ho c'homzou flour zo bleud melen,
Mad da droumpla ginaouien.
Dioc'h he frouez eo barn guezen,
Ha dioc'h he gundu an den.
Abarz eta credi comzou,
Sellit piz oc'h an oberou ;
Ha mar guelit falloniou,
Ne fizit ket el lavarriou.
Nag a dud a veler ouasket,
O credi re brim lampounet !
Jezuz hebken hag he lliz
A dleit da gredi heb diviz.
Setu eno ar guir reolen
A vlein difazi peb kristen.
Ar re a lavar ar c'hountrol,
N'o deuz ken ioul nemed d'ho coll.
Va c'hredit pe n'am chredit ket,
Dioc'h ho cundu e viot barnet ;
Hag ho setanz, eur vech douget,
Birviken ne vezo chenchet.
Mad eo sounjal ennhi abret
Evit ne viot ket ouall dapet !

I. B.

Ar Seur Saint Leon.

(*Discan.*)

En hon numero 13, pajen 102, or beuz rentet count euz ar process great enep ar seur Saint Leon. Abaoue ez euz chenchet penn d'ar vaz, pe gentoc'h ez euz chenchet baz e taboulin.

Varze eta ar seur Saint Leon, scolaerez e *Sant-Lejer-Vauban* e departamant an *Nièvre*, countant aoualc'h, ni gred, da rei eur gentel da Republicaned ar gazeten l'*Yonne*, e deuz galvet dirag ar Justiss rener ar gazeten-ze.

Bet zo an desteni oa bet perc'hen an *Yonne*, a di da di, o clask testeniou a enep ar seur Saint Leon. Anzavet en deuz e unan beza roet da gredi da gerent an daou vugel, a lavaret rostet, o dije bet eun digoll benag.

Goude kement-se, tribunal *Auxerre* en deuz douget eur zetanz a goundaon, Francez Bonnet, merer an *Yonne* da gant lur amant ha da eur miz prizoun ; Albert Gallot perc'hen-imprimer, da bemp cant lur amant ; da bemp mil lur digoll da vrud ar seur ; da dri miz prizoun ; da zougen ar zetanz-se er gazeten l'*Yonne*, hag e cazetennou all euz a Bariz, hervez choaz ar seur Saint-Leon, beteg an dispign a vil lur, ha da vizou ar process.

Kement ma a dennomp euz ar gazeten *Pays*. Euruz oump da velet he guir rentet da vrud ar seur Saint-Leon. Ar gentel-man a zesko marteze, da unan bennag, pegement e coust mont da ouall vruda tud honest, ha dreist-oll merc'hed vertuzuz.

Ar gentel-man a dle c'hoaz discuez d'ar baizanted euz a betra eo goest ar Republicaned-ruz. Ho fedi a reomp da vedita var gement-se.

Scriva a rear d'eomp euz a Lesneven.

An hini a vije bet e Lesneven, ar 15 euz a viz even, etre pemp heur hanter ha c'huec'h heur euz an noz, en divije anavezet buhan edot eno var c'hed deuz unan benag hag a voa mall d'he velet.

Oll dud kear coulz lavaret a ioa en em zastumet var bord an hent a deu dioc'h Landerne. Laouen oant oll, rag clevet o devoa lavaret e voa erru ho Fersoun. Beleien ar barrez, re ar scolach, ha meur a hini divar dro, a oa ivez eno bodennet o c'hortoz. E man erru, a lavaraz souden meur a vouez ; ia erru e voa ; ar c'hleier var volé hel lavare gant ho mouez laouenna.

Heb dale eur *ouitur* a jome a za dirag ar bobl-se a dud, hag anezhi e tisken an tri belerin bet e Roum o velet an Tad Santel Pi IX.

An aotrou Kervennic, persoun Lesneven, a ziskennaz da genta. Piou a lavaro joa ar pastor mad pa velaz he vugale diredet oll, evit ober d'ezhan eun henvelep digemer ! Piou a lavaro ivez joa ar barrisioniz o velet dizro, leun a iec'hed, goude eur veach ken santel, mez ivez ken scuizuz, an hini a garont kement ! An daelou a zirede euz an daoulagad hen lavare sclerroc'h eget an oll gomzou.

Daou deuz tud chentil kear, evitho da veza collet ar c'herzet, ne fellaz ket d'ezho gouscoude chom en ho zi, rag inthi ivez a gar ho fersoun hag o doa mall d'he velet. Stlejet e vouent e peb a gar bihan hag e voant er renk kenta, p'en em gavaz an aotrou Persoun. Caer e voant da velet oc'h ober digemer d'ho Fastor, astennet gantho varzu ennhan ho diou vreac'h hag an daelou en ho daou lagad.

An aotrou Persoun, goude beza en em ziscuezet d'an oll, gant eur gomz hag eur muzc'hoarz evit peb hini, a ieaz varzu an lliz.

An oll a ieaz d'he heul, rag peb unan a zante en he galoun an ezom da renta grassou da Zoue.

En lliz an aotrou Fleury a lavaraz a vouez huel eur beden evit trugarekaat Doue deuz beach vad an aotrou Persoun, hag ivez evit an Tad santel ar Pab. An oll a respountaz calounec hag en em dennaz countant.

Henor d'an aotrou Kervennic da veza gouezet evelse gounit calounou he oll barrisioniz. Meuleudi ivez da Barrisioniz Lesneven da veza laouenneat caloun ho fastor muia caret, en eur ziscuez d'ezhan, evel o deuz great, ho c'harantez hag ho anaoudegez vad.

EUN TEST.

Taolen ar Jureed.

Lezvarn ar Finister, evit an trede tri-miz 1877, a zigoro e Kemper d'an 2 a viz gouere, dindan dourn an aotrou Gauthier-Rougeville, conseiller e lez a Justiss Roazoun, eilet gant an aotrou Trevidy, prezidant tribunal Kemper, hag an aotrou Claret, barner er memez tribunal.

Setu aman hanoiou ar re a zo galvet d'al lezvarn-ze.

Jego, Jan-Yv, euz a Arzano.
Gourvez, Jan, euz a Blougastel-Daoulaz.
Guillou, Thomas-Mari-Armel, euz a Vaye.
De Parcevaux, August, euz a Locournan.
Freund, Charles-Arthur, euz a Vrest.
Thepaut, Jan-Etien, euz a Landerne.
Traonouez, F.-Per, euz a Vrest.
Barazer, Jan-Pier, mab, euz a Blouigneau.
De Goesbriand, Herri-Charlez-Amede, euz a Lan-Urvan.
Cudennec, Aime, euz a Blabennec.
Guillou, Jan, euz a Huelgoat.
More, J.-Cuillom, euz a Delgruc.
De Jacquelot du Boisrouvray, C.-F.-Mari, euz a Gemper.
Henaf, Per, euz a Blougastel-Sant-Jermen.
Abivin, Yvon, euz a Grozon.
Prijant, Per, euz a Landerne.
Coroller de Kerescontou, Stanislaz, euz a Scrignac.
Guillermou, Charlez-Mari, euz a Vrest.
Jestin, Jan-Mari, euz a Blouziry.
Tulle, Julien-Daniel, euz a Argol.
Chaperon, Loiz, euz a Vountroulez.
Le Coat de Saint-Haouen, euz a Lesneven.
Kerhuel, Fr. Constant, euz a Gemper.
Bergot, Job-Mari, euz a Blouneour-Lanvern.
Cotaign, Charlez, euz a Landivisiau.
Bastit, Francez, euz a Vrest.
De Legge, Paul, euz a C'houesnac'h.
Guillet, Fr.-Xavier-Mari, euz a Voelan.
Grall, Jakez, euz a Blouescat.
Lamendour, Fr.-Mari, euz a Vrest.
Bezier, Per-Rene, euz a Zouarnenez.
Cornec, Fr.-Michel, euz a Blouedern.
De Pompery, Herri, euz a Rosnoen.
Dulong de Rosnay, Hippolyt, euz a Blouian.
Bras, Herve, euz a Hospital-Camfrout.
Lejeune, Desire-Alphons, euz a Vrest.

Jureed suppleanted.

Caron, Prosper, euz a Gemper.
Lacroix, Victor-Eujen, euz a Gemper.
Le Bourhis, Fransez, euz a Gemper.
Bellanger, Honore-Lucien-Charlez, euz a Gemper.

KELEIER.

An aotrou Nicolas, cure e Sant Martin Montroulez, a zo hanvet omonier an Ursulinezed, e Castel-Paol.

Mac-Mahon en deuz bet he reked, digant ar Zenatou-tourien. 150 anezho, enep 130, o deuz votet evit ma vije torret Cambr ar Gannaded.

Ar Gannaded o deuz clevet ho zetanz dilun diveza. Credabl e veziut er gear araog ma'c'h erruo ar gazetenmon en he fost.

Au aotrou Gambetta, evel pa vije bet o coloi, o tic'harvi eul leuriad ed, dissadorn zo bet eiz dez, en denz ranket chench roched, kement e c'hoeze. Counta a rear zoken e bet sammet he roched c'hleb gant eur Zaoz, a c'hounit cant scoed bemdez, oc'h he discuez d'ar re guriuz .... ha diot.

Ar bersecusion a gendalc'h en Allemagn. An aotrou n'Eskob Blum, eskob Limbourg, zo bet torret gant ar falz dribunal zo badezet euz an hano a *dribunal an dud a iliz*.

Niver an Tavarniou e Franz.

E Franz, an devez hirio ez euz 343,529, hostaleri.

Er renk kenta, e man departamaut ar *Seine*, 24,809 ; en eil, hini an *Nord*, 23,127 ; en trede, hini *Pas-de-Calais*, 13,295 ; er pevare, hini ar *Seine Inferieure*, 9,625 ; er pemped, hini *Seine et Oise* 6,821.

Varlerc'h ar pemp-se, e teu, dioc'h renk, departamanchou an *Aisne*, 6,614 ; ar *Somme*, 6,235 ; ar *Finister*, 5,743, *Costez-an-Nord*, 5,049 ; *ar Manche*, 4,972 ; al *Loire-Inferieure*, 4,381 ; ar *Jironde*, 4,322 ; ar *Maine-et-Loire*, 4,169.

Ar departamant en deuz an nebeuta hostaleriou, eo departamant ar *Hautes-Pyrénees*, 1,913.

Aviz d'an everien fall a zour da joaz an departamant a blijo muia d'ezho, ma vent e santimant dilaja.

Al Linaden hag ar Munudik.

Var ribl eur venoden,
Eharz eur voger bolzennet,
'Creske eul linaden,
He drein stank-stank, brouduz meurbed.
E kichennik,
Eur munudik,
Tro var dro, a scuille eur c'houez euz ar guella ;
Ha peb tremeniad,
Evit her c'houessa,
Unan euz he vleuniou a zastume timad.
Hogen, gant eur zel goapauz,
E tec'hent oll euz al linad noazuz,
Euz he broudou kel lem. Setu houman nec'het.
— *A ouarisi atao ar guall dud ve carget.* —
« Na dister, emezhi, gant eur van a druez,
« Na renzeudik ez co da stad, Munudik kez !!!
« Bemdez e vez crennet da gaera brankigou....
« Hep encrez n'ellan mui sellet dioc'h da vleuniou...
« .....Evidod e crenan
« Na deufe eun den criz d'az tisgriziennan.
« Em skeud te zo ervad ; rag me da ziouallo ;
« Va barrou bodennec a uz d'id me skigno ;
« Gant da c'hoar aketuz gouaskedet, e c'halli,
« Ar mare an nessa, adarre, deliaoui. »
— Al Linaden morgant 're talvout he c'homzou :
— Ar munudik 'joume sioul d'he oll gaojou. —
Hogen goustadik e lare :
« Euz da scoazel mezuz ra'm miro va Doue ! »
Difrounket aliez
He bleuniou, leac'h dont guaz,

A zeve a nevez
Stankoc'h eget biscoaz ;
Bemde, anaoudek,
Ne scuize o veuli an Doue galloudek,
A roe d'ezhi nerz hag eur zeo ker founnuz.
'Vit ledannaat an heot, perc'hen ar goz voger,
Hag he dud calounek
A zired d'he discar, gantho boued ha benvek ;
Setu pep hini d'he vicher.
Ractal eul lod brallet a velont o coueza,
Hep truez o voustra
Al Linad glac'haret, daoust d'he drein, d'he scourrou.
Ar Munudik ive
He guall-eur, creiz an atrejou,
Hep clem a c'hortoze
'N eur scuill bepret eur c'houez euz ar guella,
— « Ra vo, eme ar penn-tiek,
« Ra vo ar vleunen-man miret :
« Eun dudi eo ganen clevet
« He c'houezik ken flour ha ker c'houek
« Lakeet el liorzic, va mibien aketuz,
« Gant levenez, hen dalc'ho coant ha druz.
« En abeg d'he c'houez talvouduz » —
— Oll e sentchont — « Ha me, eme al linaden,
« Ha me vo dismantret a grenn ?? »
— Ha petra dalv d'in da viret ?
Ennoud-te n'euz na c'houez na frouez ebet ;
Hag ouspen-ze n'out ket dinoaz :
Petra zo d'id dleet ; petra nemed castiz,
O linaden iskiz ? —
— « Me, va unan, siouaz !!...... »
N'ellaz mui kenderc'hel ; dindan ar vein bounner
Ractal e oue flastret !!! — O va bugale ger,
Evit na veffot reuzeudik,
Bezit evel ar munudik.

BARZ COATMIN.

Foariou miz Gouere.

An 2 — Scaer*, Scrignac*, Goulc'hen*, Confort, Poullaouen, Kemeneven, Guerliskin, Taole, Brest. — 3 Pont-Aven, Sant-Thegonnec. — 4 Tregunc, Lanmeur, Daoulaz Lanniliz. — 5 Pount-'n Abad, Castellin, ar Roc'h. — 7 Plouescat, Locournan. — 8 Landerne.— 9 Briec, Cast, ar Merzer. — 10 Ar Fouillez. — 11 Bannalec, Landivisiau, Plougonven. — 12 Hanvec. — 13 Plouneour-Lanvern. — 14 Goaien, Montroulez. — 16 Douarnenez, Collorec, Guimiliau. — 17 Pleyben, Lanhouarne, Plouneour-Menez, Castel-Paol, Plabennec. — 19 Pont-Croaz, Plouigneau, Sizun, Plougerne. — 20 Plegat-Guerrand, Guitalmeze. — 21 Kemper, Landerne.— 23 Rosporden,* Craon*, Landelo*, Hanvec*, Lokeoret. — 24 Kemperle. — 25 Lesneven. — 26 Berven, Gouesnou, Plougastel-Daoulaz. — Plougastel-Sant-Jermen. — 30 Lesneven. — 31 Commanna.

Ar stereden a verk eo apellet ar foar d'an devez goude.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

An Tad Maner.

Eul levric nevez, e brezounec, a zo moullet e ti an aotrou Kerangal, e Kemper :

Buez an Tad meurbed enorus, Julian Maner euz a gompagnunez Jesus, scrivet gant an Tad J. Bleuzen, euz ar memes compagnunez.

Evit ma vezo eaz d'an oll vretounet caout etre ho daouarn ar vuez caer ha burzudus-ze ; evit ma c'hello ar veleien hag ar mistri ha mestrezet scol caout prizou marc'had mad da rei d'ar vugale divar ar meaz, eo bet laket al levr-ze en izela priz :

Dec guennec ar pez............ 0 fr. 50 c.
Daou real var'n ugent an doussen. 5 50
Ha daou-ugent liour ar c'hant... 40 00

Cavet e vezo e Kemper, e ti an Aotrou Salaun, levrier.
E Landerne, e ti an Aotrou Desmoulin.
E Montroulez, e ti an Aotrou Lédan.
E Brest, e ti an Itanvez Normant.
E Landreger, e ti an Aotrou Flem.

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz.		Segal.		Eiz.		Kerc'h.	
Er Gualarn...	31 l.	68 s.	21 l.	97 s.	21 l.	57 s.	22 l.	91 s.
En Nord.....	31	49	20	38	21	21	20	34
Er Biz.......	31	09	21	78	21	14	21	11
Er C'huz-heol	30	34	20	14	20	49	21	73
En Douar braz.	29	82	20	62	20	61	20	36
Er Zao-heol..	31	18	21	00	21	72	21	55
Er C'hevret..	30	39	21	06	19	18	21	84
Er C'hrez-deiz	31	33	22	73	19	76	23	56
Er Mervent...	30	76	22	15	20	87	24	06
Priz creiz, miz zo dre ar Franz a bez.	31	70	22	32	20	87	22	18
An devez hirio.	31	16	21	68	20	87	21	87
Disken abaoue miz.	0	54	0	64	»	»	0	31

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 23 a vis even.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz..............	28 l	50 s	29 l	50 s
Segal...............	22	50	21	50
Eiz.................	19	00	19	00
Guiniz du...........	26	50	26	50
Kerc'h..............	20	50	19	50
Avalou douar........	16	50	10	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 21 a vis even.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz..............	30 l	41 s	31 l	25 s
Segal...............	28	08	21	66
Eiz.................	18	26	19	00
Guiniz du...........	27	20	»	»
Kerc'h..............	21	50	21	26
Avalou douar........	9	00	9	00

CASTELLIN. — Marc'had an 21 a vis even.
Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz..............	29	58 s	28 l	97 s
Segal...............	22	95	22	65
Eiz.................	20	00	20	00
Guiniz du...........	26	68	27	30
Kerc'h..............	20	00	20	00
Avalou douar........	»	»	»	»

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 7 A C'HOUERE 1877. (3e SÉRIE N° 18.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister........ }
Ar Morbihan...... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

FEIZ-HA-BREIZ
evit *c'hueac'h* ha *tri miz*.

Epad ar miz o deuz tremened ar gannaded, (pe deputeed) er gear, etre ar 16 a vae hag ar 16 a even, eur re benag o deuz goulennet diganeomp caout hor c'hazeten evit c'hueac'h *miz.*

D'ar goulen-ze or beuz respountet : Nan.

Mil ha mil rezoun or boa evit ober ar respount-ze. Mez abaoue, o velet ar jenchamant vraz zo erruet, ar gannadet torret ; o velet ar Vro galvet a nevez hag heb dale da zougen, en elecsionou, he zetanz a vuez pe a varo ; o velet pegement a lizeri a resevomp bemdez a bep tu, euz ar Morbihan hag euz a Gostez-an-Nord coulz hag euz ar Finister, evit hor pedi da rei hor c'hazeten Feiz-ha-Breiz *evit* c'hueac'h *miz ; o velet an traou-ze-oll, ni ivez or beuz chenchet santimant.*

Rac-se eta, eleac'h respount : Nan, *e respountomp brema :* Ia, *diou vech :* ia *evit* c'hueac'h mis ; ia *evit* tri miz, *mez* da echui, (divezatoc'h), an eil ia hag egile, d'an 31 a viz kerzu 1877. *Tremenet an devez-se, an oll varc'hajou* c'hueac'h miz *hag a* dri miz *a zo anterret.*

Setu aman priz ar marc'hajou-ze.

Evit c'hueac'h miz : 3 l 50 s. — pe 14 real.
Evit tri miz :..... 2 l 00 s. — pe 8 real.

Evit an daou varc'had, arc'hant countant.

Roet zo bet d'eomp da gredi oa galvet Feiz-ha-Breiz *da sclerijenna ar bobl ha da renta ar guella servich d'ar Relijion ha d'ar Vro, dreist-oll da vare an elecsionou ; lavaret zo bet zoken e doa dija digoret ho daoulagad da veur a hini. — Meuleudi da Zoue !*

Dirag an oll desteniou mad-se a resevomp bep sizun, a bep tu, evit Feiz-ha-Breiz, *a berz paizanted, bourc'hizien memez ha tud a dalvoudegez dre ho goueziegez hag ho renk en departamant hag en eskopti, dirag an oll desteniou-ze, a leveromp, eo or beuz assantet rei* Feiz-ha-Breiz *evit* c'hueac'h miz, *ha memez evit* tri miz. *Setu ma roomp an hanter muioc'h eget na c'houlennet diganeomp, gant hon daou zourn.*

An hini a c'hoantaffe paea ar gazeten evit re all, epad tri pe c'hueac'h miz, a zo pedet da rei d'eomp hanoiou an dud-se.

An hini a c'hoantaffe, en dianveaz a varc'had tri *pe* c'hueac'h miz, *caout meur a feillen* euz ar memez numero, *a zo pedet da scriva d'eomp abenn ar meurz da noz, da zivezata tout, ha da zigass d'eomp, da heul he c'houlen, ken aliez* a zaou vennec *hag a feillen a reketo. Heb an dra-ze, netra c'hreat.*

Var ar gount-se, er c'hountrol, an oll feillennou-ze a vezo lakeat ha casset d'an hini ho goulenno, en he hano, en eur pakad ha dindan ar memez banden.

Gant hon oll bolontez vad, n'oump ket goest da vandenna pep-hini euz ar feillennou-ze. Al labour-ze eta a joum e carg an hini ho goulenno.

ARSEEN DE KERANGAL, *Perc'hen-merer.*

KEMPER, 7 a vis Gouere 1877.

Penaoz scriva ar Brezounek.

Daou lizer, scrivet d'eomp a nevez zo, a lavar d'eomp gant glac'har, eo tremen mall ober eur viscamant lien, penn-da-benn, d'ar Brezounek.

Ar Brezounek, emezho, eo coanta paotr zo er bed pa vez ganthan he zillad lien. Siouaz, dre ma cossa, emezho c'hoaz, e tisterra he zillad, hag e tacouner anezho gant mezer, gant coton, gant seiz, gant voulouz, gant calico, gant croc'hen maout, gant kement-zo, setu ar Brezounek paour coundaonet da veza farz ar vro, ha da veza heb dale dianavezet ha dianzavet gant he vugale. Ar Brezounek, emint-hi c'hoaz, a zo eur paotr-coz, guir eo, mez nemed doujetoc'h a-ze na dleffe beza. Ar relijion e unan a lavar caout doujanz evit ar re goz.

Bezomp eta doujanz evit ar c'heaz-coz. Tennomp divar he dro ar sclabez-se, ar penseliou-ze, o deuz var he jouk, an ear deuz plun kegined var gein eur c'hi. Laoskomp ar plun gant al laboussed, ar bleo var izili ar chass hag he zillad lien gant ar Brezounek. Griomp anezho gant neud-lin, gant neud canab zoken, mar d-eo red, mez morse gant neud-du, gant neud seiz, gant neud ar c'hallaoued. Du var guen a ra labour diskempenn ! fenn

Gant plijadur e respountimp d'an daou lizer-ze, or beuz bet mil joa oc'h ho lenn. Ni, coulz ha den, a garfe guelet ar Brezounek en he zillad badiziant, en he zillad eured. Pell zo dija e redomp euz an eil stal d'eben evit caout eur viad lien mad da lakaat var he ziou scoaz. A forz da glask or beuz cavet, mez n'eo ket aoualc'h daovez dillad. Hag ar gemenerien ? peleac'h ho c'haout ? Daou pe dri, pe bevar zoken, a anavezomp. Siouaz ! pep hini anezho en deuz he drouc'h. Unan anezho en deuz eun trouc'h crenn, an eil eun trouc'h laosk, an trede eun trouc'h a viez, ar pevare eun trouc'h eun tenn, ha pep hini a zalc'h d'he drouc'h evel d'he grav.

Pehini euz ar pevar-ze da joaz ? ne ouzomp dare ; rag sur oump e vezo atao tri enep ar choaz a raffemp. Ha ma c'halfemp dont a benn d'ho c'haout, assamez ho fevar, e kear Gemper, eun devez benag var ar bloaz ? Goude, ma vent daouzec, nemed guelloc'h a ze ne ve ar jeu. Perag

an daouzec-se ne raffent ket ivez eun dibab, d'an huella moueziou, euz ar gemenerien o deuz ar guella trouc'h hag ar guella crav ? Ni gav d'eomp e ve kement-se eun dra vad da ober, eun devez benag, ar bloaz a zeu.

Er bloaz a zeu, a leveromp, rag breman ne man mui ar mare da vernia dillad var eun den, p'eguir emaoump e mare ar *C'hourinadec-vraz*.

An nebeuta dillad eo ar guella, pa'z ear da c'hourin ; nebeutoc'h a beg a zo en eun den noaz eget en eun den guisket. En noaz eta, evel guechal, pe da vihana e corf ho rochedou, kement hini o deuz guir da voti. Nemed freskoc'h ha tommoc'h a-ze e vo hon dillad nevez pa deui ar goanv. Beteg eno, en em glevomp guella ma c'hellimp !

Mik an Dourdu.

An Ejenned hag ar Bleiz.

Kenvroiz, red eo neu pe veuzi. *En em zicour*, a lavare hon tud coz, *hag an env da zicouro*. Dre c'hrass Doue, ne ket bolontez vad a vank en ho touez, mez red eo kenderc'hel.

Pa zounjomp etre daouarn pe seurt tud e bet sort ar Vro, en amzeriou diveza-man, e crenomp, laoskit ac'hanomp d'hel lavaret d'eoc'h. Pa zounjomp e vezo c'hoaz cavet tud diot aoualc'h d'he lakaat etre daouarn ar memez re, *marteze !* e sclass hor guad en hor guazied !

Tri ha trivec'h ugent Cannad pe *députeed* a zo bet er Gambr, ha ne dalont guennec. Marteze e spountimp ac'hanoc'h o comz ker sclear-ze, mez ne man mui ar mare da gaout aoun, ha ne velomp ket e ve leac'h da veza en amzivin, evit aslavaret ar virionez varlerc'h Mac-Mahon.

— Petra en deuz eta lavaret Mac-Mahon ?

— Mac-Mahon en deuz great caeroc'h eget lavaret ; great en deuz ; great en deuz ar pez a dlie da ober : cass divar he dro, divar dro ar Franz, ho mam-vro, bugale dinatur, ne c'houlennent ket vell, goude beza sunet leaz ho mam, eget suna memez he guad. Ia he guad ! ha guad he bugale !

Arme ebet mui, *eme C'hambetta*, da vihana *var droad !*

Piou eta a zifenno mui ar Vro, ma n'euz mui a zoudarded ? Pa vezo dispac'h en eur gear benag, piou eta a renevezo ar peoc'h hag an urz vad ? Pa goezo an enebourien var ar Vro, piou eta he difenno ma n'euz den armet ?

Estounnuz eo e rankfe an den beza kenteliet gant anevaled !

Pa zigouez ar bleiz en eur parkad loened, ractal ar re iaouank en em zestum e creiz ar park ; al leou, an ounnered hag ar zaout memez. An tirvi hag an ejenned a ra kelc'h en dro d'ezho, gant ho c'herniel en dianveaz, evit saludi ar *skilfek*.

Malloz dezhan ma tosta ! An tirvi, an ejenned a varvo var al leac'h, kentoc'h eget mankout da zifen al loened o deuz lakeat ho fizianz ennho ; hag oll, betec an diveza, e crenvint, kentoc'h eget gouzaon e reugfe pao ar bleiz croc'hen hini euz ar re a zo adren ho c'hein.

Reol an tirvi hag an ejenned, en eun abaden evel hounnez, a dleffe servichout da reol d'ar gannaded, m'o deffe coustianz euz ho micher.

Al leou, an ounneri, ar zaout, paket er c'hreiz, eo ar bobl a Franz ; ar vugale, ar plac'hed iaouank, ar gragez ; an ejenned, an tirvi, setu ar gannaded ; ar zoudarded eo ar cherniel, hag ar bleiz eo ar Revolusion!

Hogen, ejenned, tirvi ar Vro beteg hen, petra o deuz great tri ha trivec'h ugent anezho ?

Digeri an ode d'ar bleiz, he jacha er park, e mesk al loened dinerz, en eur lavaret d'ezhan : Gra da labour hardiz ; aman n'euz nemed anevaled bescorn ; Revolusion, c'hoari da gi, n'euz mui soudard ebet e Franz, n'euz mui na fuzuill na sabren, na cleze ; urz ebet mui ; c'hoari da gi.

Ia, setu aze petra o deuz great hor c'hannaded republikan, nan dre ho c'homzou, mez dre ho oberou. Goude tout, ne c'houlennomp ket beza credet var hor ger. Pa dostaio mare an elecsionou, ni a gesto *oll votou* hor republicaned hag e velfot pe vir pe c'haou a leveromp. Aoun da veza difaziet n'or beuz ket. Ar gazeten a c'halver ar *Gazeten officiel*, da lavaret eo ar gazeten a rent count euz a labourou ar C'houarnamant, a zervicho d'eomp da gred.

Euruzamant an tri ha trivec'h ugent-se ; ar ouaderezed-se (ha siouaz ! ar re vad d'ho heul, rag n'oar ket evit terri lod heb lod euz ar Gambr), an denerien-ze, en desped d'ho oad braz, eleiz anezho, a zo lakeat sparlou d'ezho. N'int mui netra nemed ar pez ma'z oant araog, bleizi dindan groc'hen denved, p'eguir e sutont gantho.

N'eo ket tout. En dro dal leou bihan, d'an ounneri, d'ar zaout, e ranker ober eur c'helc'h nevez a ejenned hag a dirvi, da lavaret eo, evit difen bugale Franz, e ranker caout Cannaded nevez.

Kenvroiz, hag ar memez re a hanfoc'h adarre? Neuze e c'houzoc'h petra erruo ganeoc'h, ha ni a oar ivez. Neuze n'oc'h euz nemed plega ho liven gein ha lavaret : Baleit varnomp ; bressit ac'hanomp ; dragoun ar revolusion, lounkit ac'hanomp, pe e vo elecsionou eun eil guech, credabl da vihana ; rag perag e c'houzanve Mac-Mahon eur Gambr henvel oc'h an hini en deuz casset kuit. Biken, hervez hor sounj, ne c'houzanvo revolusionerien var he dro.

— Petra ganit d'eomp aze ? a leverot d'in.

— Ar virionez, Kenvroiz caret, ar virionez, ar virionez penn da benn, ha netra nemed ar virionez.

Selaouit ! Clevet oc'h euz aliez lavaret eo : *Guelloc'h keuz araog eget keuz varlerc'h.* Grit a gerrot. Dioc'h a reot e caffot ; dioc'h a hadot ec'h eostoc'h.

Hanvit d'eomp tud a zoujanz Doue, hag e reot hoc'h eurusted. Ar re a gar Doue, a gar he vugale. Ar re, er c'hountrol, ne zoujont ket Doue, penaoz e-fell d'eoc'h e toujfent an dud, na c'hui, na den ebet ?

An hini ne zouj ket ar mestr, a zo diez credi e toujfe he vevelien.

Alo ! Kenvroiz ! Ni zo leun a fizianz ennoc'h. Noz deiz e labouromp evidoc'h, hag e raimp eo, en dra blijo gant Doue kenderc'hel hor iec'hed. Dre garantez evit ho pro, dre garantez evit ar Franz, bezit a unan en emgann a ia da zigeri etre Doue hag an Diaoul, etre an Iliz hag ar Franmasouned, etre bugale Izrael ha bugale Satan, *etre ar Republicaned ha c'hui.* Ma ne roit ket lamm d'ezho, oc'h collet.

Torr-he-Benn.

Clouarik ha Mari-Varvek.

Bonjour d'eoc'h, Mari, penaoz a rit' ta ? Eur ouall bennad zo n'em euz ket bet ar blijadur d'ho cuelet.

— Iac'h pesk, ha bennoz Doue d'eoc'h. Ha c'hui, Clouarik, penaoz e man an dro ganeoc'h ?

— Me, Mari, a zo braoik ivez ; va c'houstianz zoken a zo eaz, rag, evit ho caouled, e tigassan d'eoc'h eur bannerad sivi-Plougastel, euz ar re vella am euz cavet er vro.

— Ho trugarekaat, aotrou ; ne c'heden ket an dra-ze, na netra zoken diganeoc'h . Mari Varvek, ententit mad, ne ket stag he c'hroc'hen oc'h he c'hein. Alo ! bugale : Jan-Louiz, Alanik, Herveik, Annaic, deuit aman buhan ; aman zo sivi digasset d'eoc'h gant an aotrou.

Eun hanter munud da c'houde oa bet ar pevar bugel o saludi an aotrou, ha setu inthi breman en dro dar banerad sivi.

— Alo ! bugale, eme Vari, chachit varnho !

Ar vugale, gant ar brez o devoa da zrebi sivi, a ancounac'heaz oll ober sin ar groaz, araoc coummanz.

— N'em euz-me ket lavaret mil guech d'eoc'h, eme ar vam, ober sin ar groaz, araoc drebi. Alo ! buhan an daou gossa da zicour ober ar foen, hag an daou iaouanka da ziouall ar zaout. M'ho tesko.... Ne rankaz ket lavaret diou vech.

— Va Doue, Mari geaz, c'hui avad a zo rust oc'h ho pugale !

— Er zouez, e venn rust : ar vugale, a ancounac'ha Doue, a ancounac'ha ivez ho zud. Evelse e man count aman. Doue atao er penn araog hag ar vialen d'ar re n'int ket euz an aviz-se. Me am euz desket an dra-ze gant va mam. Petr'an dizeür ! Hounnez avad a ve eur c'hoari, ma rankfe ar gerent plega d'ho bugale !

— Mari, Mari, chenchomp count, mar plij, pe ez it da ober aoun d'in.

— Er memez tra. Hag a nevez ganeoc'h ?

— Gont a rit eo torret Cambr ar gannaded ?

— Holla' ta ! Mac-Mahon a ra eta eveldon-me, a gass an dud divar he dro, pa enebout oc'h he volontez, da lavaret eo oc'h bolontez ar vro. Mad en deuz great ; eun den honest eo, pa ra eveldon-me ; rag me a entent beza ken honest hag eun all.

— Selaouit' ta, Mari, honestiz hag honestiz a zo. D'am zantimant-me, e vije bet guelloc'h da Vac-Mahon derc'hell mad d'ar gannaded en deuz torret, rag setu aman penaoz eo : Breman or bo elecsionou adarre, hag an elecsionou, evel a c'houzoc'h, a laka atao freuz er vro.

— Clouarik, diouallit da vont re hir. Perag eta e lakit ar foued em' doarn evit ho skei ? Mar d'eo eun droug caout elecsionou aliez, perag eta Gambetta en deuz torret ar gonseillerien jeneral, dre ar Franz a bez, euz he benn e unan, heb goulen cuzul digant den ?...

Mac-Mahon da vihana en deuz goulennet cuzul digant ar zenatourien, hag, e feiz, ar re, or beus ni eno, a dremen, a zo eo, tud a feiz hag a relijion. Me am euz guelet ar re-ze oll, en ofern ; var ar poent-se o deuz an treac'h varnoc'h-u ; rag ma'm euz clevet guir, c'hui ne vezit en ofern ebet. Ma c'houffen e ve guir kement-se, me ziscuezfe buhan d'eoc'h peleac'h e manket ar mansouner. Mad, p'e guir Mac-Mahon hag ar zenatourien, tud a feiz, al loden vrassa anezho, o deuz torret Cambr ar gannaded, me lavar, heb gout muioc'h, o deuz great mad. Tud a feiz, hag en oad ar re-ze, a c'hoar petra reont.

An elecsionou a laka freuz er vro, a livirit d'in. Mez perag neuze 'ta ne labour ket ar gannaded a unan gant Mac-Mahon, p'eguir an oll en Europ, a rent an desteni da Brezidant ar Republik e clask mad ar vro. A gement-se n'oun ket estounet, rag me am euz clevet, a berz mad, e vez Mac-Mahon en ofern, hen hag he chreg, hag he vugale, hag e vezont oll o communia. Ma carje ar gannaded zo torret beza great labour vad, n'oa ket bet ezom d'ho zerri na da gaout elecsionou nevez. Ne ket eta Mac-Mahon a zo caoz ma'z euz elecsionou nevez, mez ar gannaded o unan eo a zo penn-abeg a gement-se.

— Amzer, Mari ; avechou e ra vad kemeret en amzer.

— Avechou, ia, mez aman n'edo ket ar mare. Clevit'ta, Clouarik, ma ve en ho servich eun den, hag eleac'h digass vad en tiegez, eleac'h senti oc'h ar penn-tiek, her c'hasfe d'ar baz, hag a ouall-vrudfe he vestr, petra raffac'h ?

— Petra raffen ? E feiz hen teuler er meaz ; mez ar gannaded n'o deuz ket great a draou evelse d'ar Franz, na ouall vrudet Prezidant ar Republik.

— Evit doare zur, Clouarik, ne lennit ket *Feiz ha Breiz*.

Evit an deiz all, Annaik e doa lennet d'in oa bet coundaonet ar gazeten *Finister* da zaou vil lur amant hag he merer da eur miz prizoun, evit beza embannet eul lizer, scrivet gant Loiz Hemon hag Arnoult, enep Mac-Mahon ; setu Mac-Mahon ouall vrudet. Dlan eil, Annaik e deuz lennet d'in ivez e c'houlenne Gambetta ma vije taolet ar veleien d'an traon, en eur lavaret « ne d'oa ar Franz ken enebour nemetho » ; hag evel ma'z oa tri ha trivec'h ugent, a unan gant Gambetta, var galz poenchou henvel braz oc'h heman, setu tri ha trivec'h

ugent o lakaat ar freuz e tiegez ar Franz, enep ar penntiek, enep Mac-Mahon. Evel just, Mac-Mahon en deuz ho c'hasset da bolotressa, ha mad en deuz great. Gant ar vez, lavaret ne deuz ar Franz ken enebour nemed ar veleien, he brassa madoberourien !

— Holla, Mari, aze e tiarbennin ac'hanoc'h : *Ian Velek* eo diveza den zo.

— Er meaz, aotrou ; ne ententan ket e ve comzet ec'hiz-se euz ar veleien ; er meaz ! ha buhan.

— Va Doue, Mari ! Mari !

— Er meaz ! a lavaran.

— Hag ez in, mar d-e red, mez selaouit...

— Ne zelaouin netra. Er meaz ! am euz lavaret.

— M'en em zislavaro kentoc'h.

— A la bonheur neuze ! Anez edo ar vaz-iod var ho chouk bremaik. C'hui, ken etrezoc'h bourc'hizien ne ouzoc'h ket petra dalv d'eoc'h ar veleien. Lakeomp, mar kirit e choumfe ar barrez-man, heb belek, epad ugent vloaz. Mui a ofern, anterramant ebet mui en douar benniget, na badiziant, nag eured ebet ken er barrez. Gouezit ervad, anzavit pe ne anzavit ket, e ser an dud a deu d'ar bourkou, e vev ar vourc'hizien. Ha c'hui a gav d'eoc'h, pa'z in-me, d'eur barrez all d'an ofern, ne brenin ket dioc'h-tu, er bourg-se, ar pez am euz ezom, e teuin var va c'hiz d'ho pourg-chui, da ober diou pe deir leo da brena va deffotachou ? Ha perag ne raffe ket ar re-all eveldon-me ! Hogen mar gra an oll eveldon-me, gant petra e vevo ar bourg-se, ma ne d-a den da brena netra ennhan ? An hostichen a c'hello lakaat an alc'hoez dindan an or ; ar staliou mezer lavaret kenavo da Lisieux ha da Vontauban, ar gilvizien, an doerien, ar vansounerien diloja ha chench parrez, pa girint, rag ne joumo den da veva el leac'h ne vezo netra da c'hounit. Ne ve ket diez ken nebeut, paourkeaz Clouarik, counta al lizeri ferm o po da ober, pa ne joumo den var ho tro.

— Kenavo, Mari.

— Kenavo, Clouarik, ha cassit ho sivi ganeoc'h mar d-eo evit va deseo oc'h euz ho digasset aman. Me a ve mad da vont da voti. Me ne verzan va c'houstianz nag evit sivi nag evit traou all. Kenavo !

MIK AN DOURDU.

Eur bourmenaden beteg ti ar Verc'hez.

Ichecon ! na me zo scuiz. Azezomp var ar roc'h man. Petra velan-me ?... eun den eo ?... eur vran eo ? ahount var ribl ar mor glaz, var an treaz guenn ?... Oh ! eun den eo. Daoust ha Iannic Monpip e ve, va c'hamarad coz ? Nag a boan or beuz-ni bet, pa gounfountaz hor batimant, ahount en *Nouvelle Zélande !* Epad trivec'h devez e navikchomp, var eur c'hanod, da glask an douar. N'euz nemed Iannic Monpip a gement ne ve ket bet na maro na clanv.

Evelato treut gagn oa eat ; he zaoulagad a iea en tu all d'he benn ; mez he deod avad a joume kel lampr ha biscoaz, hag, e creiz ar brassa encrez, e tistage d'eomp farserez dioc'h he gornaillen dudiuz. Marvad e man erru da lavaret d'in derc'hel prest ar vag da dreiza an aotrou personn pe aotrounez ar maner. Guall vuhan e teu da vihana, evel pa ve ar mor var he lerc'h, d'ar mare ma ra lano.

Mez, o noblechin ! ne ket Iannik Monpip eo. Hema a lam, evel eur c'haor, var ar reier alaouret gant ar bizin. E feiz ! dioc'h ma choum var he bloum, e rank beza stard he liven gein. Ne ket eun targaz a dorfe liven gein ar raz-se ; nan, goude ma ve pemp all oc'h he heul. Mez bah ! me zo an noz em daoulagad. Loiz-vihan eo, euz a Gastel.

— Loiz... hê !

— Jamari... hê ! eme Loiz.

— Da betra out erru... hê !

— Da bardouna... hê !

— Deuz 'ta buhan... hê !

— Chom peoc'h 'ta, gant ar vez... hê !

— Assa digass eur pok d'in. Abaoue an amzer n'hon deuz ket en em velet ! Pebez c'houezen zo varnout !

Dre an treiz out deuet ? Eur banne bennag da vihana ac'h euz evet michanz e ti Jarlez !

— Evel eun difelc'h oun deuet. Ezom am euz da zont da bedi Introun-Varia-Gallot. Mez prez-labour am euz ivez. Cass ac'hanon d'ar japel.

— Mar kerez ez aimp da genta da di Ian he Vam, da c'hedal ma vo tremenet da c'houezen, ha da c'hlebia hor staon. Anaout a rez Ian he Vam ?

— Ma ne raffen ket da vihana ! Oh ! ia, hag he vugale a anavezan ivez, Annaik dreist-oll.

— Oh ! neuze on do digemer mad....

Setu ni en em gavet. An ti-man a vez great anezhan ti ar Verc'hez. Aman e bet ganet tad cun, tad coz, ha tad an Tad Cleac'h. Er japel eo e bet badezet tad an Tad Cleac'h. En ti-man eo e bet cuzet imach ar Verc'hez Introun-Varia-Gallot, epad ar Revolusion-vraz.

— Tout an traou-ze a c'houzoun. Evit-se eo e galvet an ti, ti ar Verc'hez. Sell, setu aman Annaik.

De bonjour deoc'h, va douss Anna,
Setu me deuet ama
D'ho pedi da vont d'ar pardoun,
Digoudai ie ton fa ladira,
D'ho pedi da vont d'ar pardoun,
Evit rejouissa ho caloun.

Me zo unan a zaou, a dri,
Digoudai ie ton fa ladira ;
Me zo unan a zaou, a dri,
Euz ar botred *sansousi*.

Me na'm euz sousi gant netra,
Digoudai ie ton fa ladira ;
Me na'm euz sousi gant netra
Nemed da zutal ha cana.

C'ha... c'ha... c'ha... c'ha... c'ha !
— C'he... c'he... c'he... c'he... c'he ! eme Jamari.
— C'hi... c'hi... c'hi... c'hi... c'hi ! eme Annaik.

— C'hu... c'hu... c'hu... c'hu... c'hu ! eme ar perroked.

— C'ho... c'ho... c'ho... c'ho... c'ho ! eme Ian he Vam, en eur zigeri dor ar porz. Aotrou Doue ! Loiz vihan aman ! pebez burzud ! va c'haloun a drid gant ar joa, iit d'ar penn-huela, va zud ; savit oc'h an daol. Allo ! allo ! sao 'ta, Jamari, azezit ho taou.

Assa c'houezi a rit, sur aoualc'h e teit caout ezom... Annaik, va c'halon, kerz ha kerz buhan, va faotrez-me, d'ar arbel. Assa ! Petra zo a nevez ganeoc'h 'ta Loiz vihan, m'on deuz ar heur-vad d'ho caout hirio.

— Da badourna oun deuet, eme Loiz, da bedi Introun-Varia-Gallot d'am sclerijenna evit gout da biou rei va mouez, pa vo ar voterez.

— Ar voterez, eme Ian he Vam, ar voterez a leverez, va faot-me ?

— Voterez, eme Jamari, a rim gant stranerez.

— Chom peoc'h 'ta, Jamari, eme Ian, ma clevimp : Assa, va Doue, ie'ta !

— Hervez ar c'hazetennou, eme Loiz, setu ni savet an heor d'eomp, hag o navigat varzu bro an Dirinen, eur roc'h danjeruz, evel a c'houzoc'h.

— Assa, mizerde distac'h ! eme Ian ; petra ? Maro eo Mac-Mahon, pe baralizet he zourn deou, pe lounket he gleze gant eur moroc'h, pe dorret gant Gambetta ?

— Oh ! ne ket, dre c'hrass Doue ; ar c'hountrol beó eo. He gepi zoken en deuz lakeat var gostez he scouarn zeou, hag he zourn a zo var groaz he gleze : *Mar d-an-me d'eoc'h, diouallit*, a lavar da C'hambetta ; ne ket *paper stoup* a zo oc'h penn va botez-me ! Hag e feiz paket en deuz anezhi !

— Mad eo neuze, eme Jamari. Evidomp-ni, etrezomp martoloded, couerien hag artizaned a zo a unan ganthan neuze. Rag ni Bretouned ha Fransisien gristen, ne c'houzanvomp den d'hor gouarn, ma n'euz nemed iod en he zillad, ha ma lez bouc'hala ar relijion gatolik.

— Accord oump, eme Loiz. Mez penaoz e teuimp-ni a benn d'en em voda en dro da Vac-Mahon, evel ar guenan en dro d'ar Vam ? Eno eo ; muioc'h a dud a anavezomp en Indez eget e Franz, ha pa deuer da c'houlen hor mouezion e vez ato caozeet flour ouzomp : *An diaoul a gemer ear eur zantic.* Gant eun dourn e ro arc'hant d'eoc'h ; gant an dourn all e lam ho crusifi diganeoc'h, setu ne ouzor e piou fiziout, ha gouscoude eo mall gouzout. Setu rinset ar Gambr ; mez e leac'h ar gannaded zo casset da sclakal brulu, e vo ranket choaz re-all. Eno eo, eno e man an dalc'h. Piou a joazimp ? eno eo tout. Ma cassomp da Vac-Mahon eur stroillad cannaded nevez a ve a unan gant an Diaoul evit discar ar relijion gatolik, petra raio Mac-Mahon gant ar seurt tud-se ?

FILLOR INTROUN-VARIA-GALLOT.

(*Eur pennad all eur vech all*).

CLEMMOU AR BARZ.

Ene ar Barz, ecleo guirion ou [illegible]
A gement zo vardro, dasson, [illegible]
Pa gomz d'an dud o deuz kerden
Skiltruz evel re eun delen.

Pa drouz avel ar gualeuriou,
E clever ganthan hirvoudou ;
Mar c'hoarz d'ar bed an eurusted,
Ractal he c'han gant joausted.

Brema, siouaz, siouaz deomp-ni,
Ne gan nemed gant melconi,
Penaoz cana gant levenez
Pa gren ar bed oll gant encrez.

Selaouit, guelit caketal
Salver ar bed, evel guechall !
Guelit Rener braz an Iliz,
Guall-gasset bemdez e pep giz !

Clevit an oll falz doctoret
E fass an heol o lavaret :
« N'euz ezom mui a veleien !
« Pep hini heuillo he greden !...

« Sclerijen ha deskadurez
« A ren hirió en hon touez,
« N'euz ezom mui a Zoue ;
« Aoualc'h eo d'eomp al liberte !!! »

Sperejou an dud dre an bed,
Evel avelou dirollet,
'Trezho gant counnar a c'houren,
Mesk ar brassa tenvalijen !

Ne c'houlen mui ar c'halonou
Nemed fank ar plijadurioù,
An dinamded ! malloz d'ezhi !...
Red eo iudal gant ar bleizi.

Perag canfe ar barz brema ?
Ar fallagriez ar guassa,
A stou ar pennou d'an douar,
An oll 'raffe ar scouarn vouzar.

Perag cana ? Da zen ne fell
Gant ar barzed selaou kentel :
E creiz curun, piou a gleffe
Mouez an eostic, caer en deffe ?

Mouez ar barzed, en amzer-ma,
'Vel mouez an evned o cana,
'N eur pleg euz ar scouarn pa erru,
Dre eur pleg-all 'n em zil dioc'h-tu.

Diouz ho c'homzou piou raio van ?
Divar gant marteze unan.....
Daoust ha cavet vo eun Orphe-all
Da lakaat reier da dridal ?

« Neuz nemedod, o va Doue,
« A c'hell dre eur burzud neve,
« Dispartia, evel guechall,
« Denved Izrael euz re Belial.

« Gra, eur vech c'hoaz, me az ped,
« 'Vel e crouidegez ar bed,
« Gra ma vo treac'h, hag heb dale,
« Ar guir d'ar gaou, d'an noz an de.

« Ro c'hoaz ar peoc'h d'ar c'halonou,
« Ro sclerijen d'ar sperejou,
« Gra ma vo da hano meulet ;
« Ha, c'hoaz eur vech, e vimp salvet.

X.

Pardoun *Sant-Ian-ar-Biz.*

Daoust d'an drouz, d'ar freuz, d'an talabao, a zo en amzer man, goueliou an Iliz a zo c'hoaz heuillet ha miret gant an darn vuia. Ia, mar d-euz calz tud dibeun, hag a garfe trei peb tra var an tu enep, ez euz ivez tud vad, tud a zoujanz Doue, n'o deuz ket a vez evit discuez d'an oll ar pez ma'z int. E pardoun Sant Ian-ar-Biz em euz bet an desteni a gement-ma, dissul zo bet eiz dez.

Ar pardoun ma a zo deuz ar re gaera a velomp er vro-man. Er bla-man, dreist-oll. eo bet dispar. Biscoaz n'euz bet guelet kement a zianvezidi, na var 'nhed tost. Perag kement-se ? N'ouzoun ket.

Marteze an dud goude beza eat dreist ho c'hement-all, a ra pelloc'h eun dizro varnho o unan, hag a deu da goumpren eo digant Doue e teu pep tra. Marteze ar grassou, a resever e Sant Ian, a deu da veza puilloc'h ha dre anaoudegez vad, pe evit calz ezomou n'o deuz ket c'hoaz bet ho reked evitho, e cresk niver ar bardounerien. Marteze ar pardoun n'oa ket c'hoaz anavezet aoualc'h ; hag o lenn , e *Feiz-ha-Breiz*, petra eo, pegeit zo her grear, ar burzudou heb niver a c'hoarvez eno, an oll grassou a resever evit ar c'horf hag an ene, ar sperejou zo bet sclerijennet, ar c'halounou gounezet da Zoue ; abalamour marteze da gement-se oll, a lavaran ; ez euz bet, ar bla-man, muioc'h a dud eget custum. Evidon-me n'em euz biscoaz guelet he bar, Muioc'h tud am euz guelet e meur a leac'h ; mez ken caer procession, kement a feiz,kement a urz n'em euz guelet e neb leac'h.

Ar pardoun, evel zo bet lavaret e *Feiz-ha-Breiz*, a zigor derc'hent Gouel Ian. Da zeg heur e bet canet an ofern-bred. Meur a bardouner a voa en em gavet dija abenn ar mintin ; mez abenn diou ha teir heur e voa goloet an henchou. A bep tu ne velet o tispaka nemed tud, ha tud atao, ha tud euz a beb bro, calz diarc'hen, discabel, var gorf ho roched, eur chapeled en eun dourn, hag eur vazig venn, en dourn-all.

An amzer a ioa tom, an hent hir evit hiniennou. N'euz forz ! Sant Ian zo braz he c'halloud, Doue en deuz lavaret anezhan : *Etouez bugale an dud n'euz ket ganet brassoc'h eget Sant Ian-Vadezour* ; Ha leun a fizianz en he scoazel, ar belerined a deu, evel var nij, en eur bedi, heb damant d'ho zeuliou. Re a vall o deuz d'en em gaout, da zaoulina dirag relegou Sant Ian.

Da deir heur goude crez-deiz, en em gavaz muzisianed Sant-Martin Montroulez, an aotrou *Suzeau* en ho fenn. Aotrou persoun Sant-Ian, an aotrou Mear gant he gonseil, an daboulin er penn-araog, hag ar c'hard national var diou renk , heuillet, e c'hellet credi gant eun niver braz a dud, a ioa eat var an hent evit ho digemeret. Treuzi a rejont ar bourg, ar muzik o tregerni, beteg ar presbital. Sant Ianniz a ioa soun ho fenn, digor frank ho diou scouarn hag ho daoulagad. Biscoaz n'o devoa guelet na clevet kement-all. Paotred, ne ket ar biniou sifernet eo a zo aman.

Da beder heur e voa canet ar gousperou. Da c'houde, unan euz a vugale Sant-Ian, an Aotrou Leon, cure e Landivisiau a roaz eur zarmoun galounek. An daelou a ziscueze, a bep tu, petra voa he gomzou. Me gred e chou-mo pell er c'halonou ar zounj euz ar brezegen-ze.

Echu ar zarmoun, setu ar brocession en hent. Evel am euz lavaret, biscoaz, em buez, n'em euz guelet netra caeroc'h. Evit ar re ne anavezont ket ar vro, e rankan lavaret e man Sant-Ian en eun izelen vraz. Tro var dro ez euz eun huelen; huelloc'h evit an 'tour. Ar procession e doa da bignat var an huelen vrassa. Evit erruout var gorre, ez euz eun hent nevez, corvigelluz, a viziez, hag a ra eun hanter-tro d'ar bourg.

Procession Plougasnou, ar barrez tosta da Sant-Ian, a ioa er penn araog, n'ouzount ket gant ped baniel, oll caer, croaziou ha banielou bihan douget gant bugale ar seurezed. Goudeze e teue procession Sant-Ian, gant he baniel braz, hag hen nevez, er penn-araoc. Ar baniel-ze a zo deuz ar re gaera a c'heller da velet. Croaziou, banielou all, re vihan, re vraz, a bep seurt liou, douget lod gant goazed, lod gant merc'hed: imachou Sent ha Sentezed, tri rum relegou, oll douget gant beleien : Biz Sant-Ian, relegou Sant-Vaodez ha relegou Sant-Meriadec.

Merc'hed ar procession, bihan ha braz, a ioa oll guisket e guen. Ar *Miraclou*, da lavaret eo an dud deuet da drugarekaat Sant-Ian evit grassou resevet, a ioa var diou renk, e guen ; ar goazed var gorf ho roched, hag an dud-se a ioa ouspen tri c'hant anezho, peb a c'houlaouen, gantho oll coulz lavaret.

Varlerc'h edo ar vuzisianed, hag, en ho goude, ar veleien. N'ouzoun ket piou eo an ijiner en deuz gouezet lakaat eun urz ken caer etouez kement all a draou. N'euz forz ! bennoz ha trugarez d'ezhan.

Guelit breman ar procession-ze o pignat var ar menez. Ar penn varlerc'h a zo c'hoaz e traon an izelen dar mare ma veler ar penn araog o crimpat, a gorgammou, evel eur zarpant braz, da lein ar grec'hen, vardro eur c'hartleo diouz an iliz. Oh ! na braoa taol lagad ! Nag hi voa laouen ar galoun, o velet an oll dud-se stouet ho fenn, stum ar beden, stum an devosion varnho ! Nag hen voa dudius clevet ar vicherourien vad ha calounek-se o tistaga deuz ho benviou skiltruz, soniou ken plijaduruz d'an diouscouarn. Nag hen voa brao guelet ar banielou-ze ar-c'hantet, alaouret, guen, ruz, melen, guer, glaz, o vransella, o ficha goustadic en tu-man, en tu-hount,gant an ezen fresk euz ar mor; o lugerni, o steredenna, caeroc'h evit an oabl, dre eun nozvez sioul ha digoumoull !

Hag ar *Maoutik* ! Oanik Sant-Ian, eun danvadik guen evel an erc'h, bleinet gant eur paotrik tri bloaz, divar bouez eur ruban-ruz, eur c'hroc'hen danvad en he gerc'hen, a voa o serra ar procession.

Oh ! nag a draou a lavare d'ar spered ha d'ar galoun an daouik vihan-ze ken dinam, ken drant, kel laouen, ken carantezuz ! Sounjal a rea d'in clevet mouez Sant Ian oc'h emban donidegez hor mestr divin, hag o lavaret a bouez penn : *Sctu aman oan Doue ; setu aman an hini a velc'h pec'hejou ar bed.*

Oanik coant, oanik Doue, roit d'eomp ivez ar pare d'euz clenvejou ar c'horf, ha kentoc'h c'hoaz ar pare d'euz clenvejou hon ene.

NANIK.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Anterramant an Aotrou'n Eskob Fournier en Naoned.

An oll a c'hoar eo maro Aotrou'n Eskob an Naoned, epad he belerinaj, e Roum. D'an unan var'nugent a viz even eo bet anterret en Naoned.

Biscoaz ken caer anterramant, hervez ar re zo bet ennhi !

C'hueac'h cant beleg benag, heb counta ebed ar Seminer braz, a ioa var diou renk hir-hir, a bep tu da arched ho eskob eurussoc'h evitho, rag goude eur vuez evel hini an Aotrou'n Eskob Fournier, ne ket an hini a zilez an douar eo a zo din a druez, mez ar re a joum var he lerc'h.

Varlerc'h ar c'hueac'h cant beleg hag an ebed-se, e teue chalounied an Naoned, ar jalounied deuet en hano chabistrou oll gatredalou Breiz ; *Dom Couturier* abad *Solemnes ; Dom Eugene*. abad couent *La Trappe* e Meilleraye ; an aotrou'n Eskob Tregaro, kenta omonier *ar marine ;* an aotrou'n Eskob *Sauve,* penn-tiek scol-vraz *Angers ;*

An aotrou'n Eskob *Laborde*, hanvet da Eskopti *Blois ;*
An aotrou'n Eskob *Lecoq* Eskob *Luçon ;*
An aotrou'n Eskob *Nouvel*, Eskob a Gemper hag a Leon ;
An aotrou'n Eskob d'Outremont, Eskob ar *Mans ;*
An aotrou'n Eskob Becel, Eskob Guened ;
An aotrou'n Eskob Richard, eiler Arc'heskob Pariz ;
Aotrou'n Eskob *Angers*, an aotrou'n Eskob Freppel en deuz great ar zao-gorf.

Prefed an Naoned, mear an Naoned, ar jeneral Feline, prezidant an tribunal,a zouge pevar c'horn ar gouel-caon, ledet var an arc'hed.

E penn an dud a gaon, edo ar vikeled vraz ha secretourien an Eskob desedet, ar pennou braz euz a gear an Naoned ; ar jeneral *de la Croix de Vaubois*, ar jeneraled *Clemeur* ha *Segretain ;* procurer ar Republik hag oll otoriteou kear ; ar gonseillerien jeneral, al loden vrassa anezho ; ar gonseillerien munisipal ; ar braz euz a varnerien an oll dribunaliou ; mistri vraz ar scolachou ha kement breuriez vad a zo en Naoned ;

Erfin, ar bobl, a bez, euz an Naoned, hag euz a gement corn zo en Eskopti, heb counta ar zoudarded.

An anterramant coummanset da zeiz heur hanter, zo echuet da eun heur goude crez-deiz. Pemp tenn canol a ioa bet tennet d'ar zao-gorf.

Kement all a oue tennet d'ar mare ma tiskenne corf an Aotrou'n Eskob Fournier en douar, en iliz Sant-Nicolaz. He galoun a oue goudeze douget d'ar gatedral.

Calz tiez, e kear, a ioa guisket e caon. Etre oll, ec'h hanvimp *ar Prefectur, chapel an Oratorianed* hag ar *Musee.*

Henor d'ar boblou , a c'hoar rei henvelep testeniou a garantez da vugale ha ministred an Iliz !

An niver braz a dud, deuet da anterramant an aotrou'n Eskob Fournier, a ziscuez pegement oa caret gant an oll, pegement ez euz keuz d'ezhan, e pep rum euz ar zosiete.

Ar pez a ra hor glac'har vraz, e kement-ma, eo ec'h anavezomp, e Franz, eun den zo c'hoaz e brassoc'h caon eget oll dud eskopti an Naoned. Piou effen?Gambetta geaz! Na Gambetta a dle bezа lenvet, an unan var'n ugent a viz even, hag abaoue, o velet hag o clevet pegement a henor a renter da *enebourien* ar Franz !

« An dud a iliz, setu enebourien ar Franz ! » eme C'hambetta.

— Hag ar re a gar *enebourien* ar Franz, Gambetta, pe seurt hano a root d'ezho ?

Setu eta kement hini-zo bet en anterramant an aotrou Eskob Fournier, coundaonet da zougen, var ho zal, setanz Gambetta. Offiserien, jeneraled, soudarded, prefed, barnerien oll dribunaliou an Naoned, setu eta *enebourien* ar Franz !

Da varo hon oll Eskibien, e Franz, n'or beuz douetanz ebet, na vezo rentet d'ezho an henoriou zo bet rentet da relegou Eskob an Naoned. Oll geriou braz ar Franz a zo eta *enebourien* d'ar Franz !

Franz keaz ! n'euz eta mui nemed eun den hag a garfe ac'hanot ! O Franz ! ô Franz keaz ! *hag hennez eo Gambetta ! eur gall coezet euz a lost ar c'har !!!*

KELEIER.

BREST. — Lenn a rear er gazeten *Le Republicain* :

Demeurz (zo bet eiz dez) or beuz bet anaoudegez euz an teir barnedigez a goudaon, int-hi chommet er gear, 1° an aotrou Bihan , marc'hek , er mare-man merer *Republicain du Finistère,* da vil lur amand ha da zaou viz prizoun, evit keleier faoz, euz eur perz ; da zaou vil lur amand, ha da zaou viz prizoun, evit outrach e kenver Mac-Mahon, prezidant ar Republik, euz eur perz-all ;

2° An aotrou Arnould, bet merer ar memez cazeten, da zaou viz prizoun ha da vil scoued amand, evit outrach ivez e kenver ar Marechal-Prezidant.

Ni ielo larkoc'h.

LAMBAOL-GUITALMEZE. — Dissul zo bet eiz dez, eur paotr 15 vloaz, he hano Paol Dreff, o c'hoari boulou e Kerrougnant zo bet darbedic d'ezhan beza lazet gant eun taol boul, erruet a benn-herr, gant he benn epad m'oa soublet da vuzula taol ar voul diveza. Calz guad en deuz collet. Eur pennad brao e bet heb anaoudegez. Hirio an deiz e counter e man brao, ez a bemdez var vell.

ROSCO. — Ar 27 a viz even :

Daou lestr a garg avalou douar e Rosco evit Cardiff, 11 lur, pevar scoued ar c'hant. An ougnounou ne vezint dare araoc ar 15 pe an 20 a viz gouere. Aviz d'al listri a ra an treiz ougnoun !

Eur c'hiz nevez da ober are'hant.

Eur vro zo, a rear anezhi an *Armenie*, ez euz tud fin, finnoc'h evit lern. Pa vez bet eun didalvez benag, oc'h ober he ouc'h disbual epad eun nebeut amzer, e vank d'ezhan prest, evel d'ar mab prodig, ar guenneien. Penaoz ober neuze evit caout mouniz? Selaouit.

An didalvez a laka tenna eun dant euz he benn, hag a ia, varlerc'h an dra-ze, da glask sican oc'h eun den a leve. Eno, evel er vro-man, ez euz tud prount, setu kenta bak an didalvez, eo eur javedad vad digant an hini en deuz kintuzet.

Ragtal ar feneant en em laka da jacha var he garvan, gant he deod, evit ober d'ezhi dionada; e lez an dant da goeza dioc'h he c'hinou, hag ez a da ziscuill d'ar justiss an hini en deuz her scoet.

Dirag an desteni euz ar guad, a red c'hoaz, euz an dant en deuz destumet divar boultren an hent, ar justiss a zo red mad d'ezhi coundaoni an den a leve, setu arc'hant d'an didalvez.

Liez a veac'h zoken, a gounter, e prester ar memez dant da zaou, tri vignoun, er memez devez, evit c'hoari ar memez tro. Guir eo ar re a ra ar seurt troiou-ze, a zo euz a relijion Mahomet, eun Doue euz a lignez *bouteier* Gambetta, eun Doue *paper*, eun Doue *paper stoup* !

FRANZ.

An eost coz hag an eost nevez :

An eost coz, da lavaret eo ar greun varlene, a zo eun nebeut distaol varnezhan : an abeg a gement-se, setu hen aman. An eost nevez a zo breman o pennaoui, dindan caera amzer a c'houffet da gaout. Blavez seach, blavez greunec. Hogen, eur penuad zo, an amzer a zo troet d'ar zec'hor.

Gouscoude, a lavar cazetennou Pariz, *La Revue de la Presse*, *la Gazette des Campagnes*, mar d-e mad an amzer breman, ne ket bet atao. Calz edou a zo couezet d'an douar, a zo dija a stok, var ho gourvez ; ar re-ze ne lakaint ket a zistaol var an hed coz. E calz parkeier, ez euz mergl var an drevajou. Den ebet eta c'hoaz ne c'hell lavaret pe vad pe fall e vo an eost nevez. Ma kendalc'h an amzer da veza mad, ar greun da voueda mad, ez euz leac'h da gredi e vo c'hoaz distaol var briz an ed coz ; mez an disterra ma teuffe an amzer da fallaat, da viret oc'h ar greun d'en em furmi mad, ez euz ivez tro da zounjal eo cresk a zavo var an ed coz.

Er moument man eo diez aoualc'h gout da vad priz an ed. An dud, e peb bro, a zo gant ar foen, ha ne deont ket d'ar marc'hajou.

E Pariz, ar zizun dremenet ez ea ar boezel a zaou c'hant lur :

Ar guiniz etre 29 ha 33 lur.
Ar zegal etre 24, 25 ha 24,50,
An eiz etre 21 ha 23 lur.
Ar c'herc'h etre 19 ha 22 , 50.
Ar guiniz-da etre 25 ha 26 lur.

En tu all d'hor galloud ha d'hor gouezieget e man lavaret pe zao pe zisken a deui var ar greun. Den ne c'hello lavaret netra sclear var ar poent-se, ken a vezo gouezet pen'aoz ez ai an dro gant an eost a zo var he c'har.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 30 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l 50 s	28 l 50 s
Segal.....	21 00	22 50
Eiz.....	18 50	19 00
Guiniz du.....	26 00	26 50
Kerc'h	19 50	20 50
Avalou douar.....	10 50	16 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 28 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l 58 s	30 l 44 s
Segal.....	20 00	28 08
Eiz.....	18 00	18 26
Guiniz du.....	» »	27 20
Kerc'h.....	20 26	24 50
Avalou douar.....	9 00	9 00

CASTELLIN. — Marc'had an 28 a vis even.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 50 s	29 l 58 s
Segal.....	22 95	22 95
Eiz.....	19 50	20 00
Guiniz du.....	26 68	26 68
Kerc'h	20 00	20 00
Avalou douar.....	» »	» »

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1** l. **60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eb na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 14 A C'HOUERE 1877. (3e Série N° 19.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

FEIZ-HA-BREIZ
evit *c'hueac'h* ha *tri miz*.

Aslavaret a reomp ar pez or boa kemennet er zizun dremenet.

Roet zo bet d'eomp da gredi oa galvet *Feiz-ha-Breiz* da sclerijenna ar bobl ha da renta ar guella servich d'ar Relijion ha d'ar Vro, dreist-oll da vare an elecsionou ; lavaret zo bet zoken e doa dija digoret ho daoulagad da veur a hini. Meuleudi da Zoue.

Dirag an oll desteniou mad-se a resevomp bep sizun, a bep tu, evit *Feiz-ha-Breiz*, a berz paizanted, bourc'hizien memez ha tud a dalvoudegez dre ho gouezieget hag ho renk en departamant hag en eskopti, dirag an oll desteniou-ze, a leveromp, eo or beuz assantet rei *Feiz-ha-Breiz* evit *c'hueac'h miz*, ha memez evit *tri miz*.

Setu aman priz ar marc'hajou-ze.

Evit c'hueac'h miz : 14 real.
Evit tri miz : ..... 8 real.
Evit an daou varc'had, arc'hant countant.

Da be vare benag e coummanso an *tri pe ar c'hueac'h miz*, ec'h echuo d'he dermen, evel just, mez ne c'hello ket mont en tu all d'ar bloaz nevez.

An hini a c'hoantaffe paea ar gazeten evit re all, epad tri pe c'hueac'h miz, a zo pedet da rei d'eomp hanoiou an dud-se.

An hini a c'hoantaffe, *en dianveaz a varc'had tri pe c'hueac'h miz*, caout meur a feillen *euz ar memez numero*, a zo pedet da scriva d'eomp a-benn ar meurz da noz, da zivezata tout, ha da zigass d'eomp, da heul he c'houlen, ken aliez a *zaou vennec* hag a feillen a reketo. Heb an draze, netra c'hreat.

Var ar gount-se, er c'hountrol, an oll feillennouze a vezo lakeat ha casset d'an hini ho goulenno, en he hano, en eur pakad ha dindan ar memez banden.

Gant hon oll bolontez vad, n'oump ket goest da vandenna pep-hini euz ar feillennou-ze. Al labourze eta a joum e carg an hini ho goulenno.

Arseen de Kerangal,
Perc'hen-Merer.

KEMPER, 14 a vis Gouere 1877.

DISCOURZ MAC-MAHON
DA ARME PARIZ HA VERSAILL.

Setu aman, ger evit ger, discourz ar Marechal Mac-Mahon da zoudarded arme Pariz ha Versaill, varlerc'h ar guel dissul diveza.

« Soudarded,

« Countant oun ac'hanoc'h. En em zerc'hel a ouzoc'h, egiz zo dleet ; mont en dro a c'houzoc'h coulz all. Goude tout, anaout a rean dija, dre ho cheffou, ar volontez vad hag ar prez a ziscuezit oll da veza tud a zever, memez en traon disterra.

« Ia, gout a rit ho tever ; santout a rit eo eunoc'h e deuz fiziet ar vro ar pez a zo da dosta d'he c'haloun. Bemdez e countan varnoc'h evit difen he guir. Va zicour a reot, me zo zur, da lakaat douja an otorite hag al lezennou, keit ha ma vezin er garg zo fiziet ennhon. Me ivez a rai va dever penn-da-benn ha beteg an heur diveza.

« Pariz ar 1 a viz gouere 1877.

« *Prezidant ar Republik*,
« Marechal de MAC-MAHON,
« duk a vajenta. »

KEMENNADUREZ
MINISTR DIABARZ AR FRANZ.

Aotrou Prefed,

En eur derri Cambr ar Gannaded pe an Deputeed, var lavar ar Zenatourien, Prezidant ar Republik, en deuz renevezet stad ar vro. Taolit evez mad oc'h kement-se, me ho ped. Ar pez en deuz great ar Marechal a verk sclear he labour hag he zever d'ar c'houarnamant, evel labour ha dever ar vinistred a verk he labour hag he zever d'ar Prefed.

Calz o deuz cavet mad, calz o deuz cavet fall en dije Mac-Mahon casset an Deputeed d'ar gear. Dirag Cambr an Deputeed coulz ha dirag Cambr ar Zenatourien ne glevet ken soun, araoc voterez an 22 a viz even. Caer zo bet abegi reol Mac-Mahon en affer ar

16 a vae, moeziou ar zenatourien o deuz goloet an talabao-ze, en eur rei da Vac-Mahon ar vrassa testeni euz ar fizianz o deuz eunhan.

Prezidant ar Republik en doa great eur galv d'an oll dud a urz. He vouez zo bet clevet gant an oll. Oll, a unan gant penn-sturier ar rouantelez, o deuz anavezet hag anzavet ez ea ar Franz var he fenn, en eur heuilla Cambr an Deputeed. E guirionez, eur Gambr, a boulze bemdez ennhi eul louzaouen fall benag, a dlie echui dre vouga ar greun mad, da lavaret eo ar zosiete. En eur zerc'hel a za crenn, e creiz an disken a ren da buns ar Revolusion, ar c'har a zoug ar Frausisien, Prezidant ar Republik en deuz great plijadur vraz d'an oll. An desteni a gement-se am beuz en unvaniez zo en em c'hreat ractal, var he scouer, etre an oll rummou euz ar zosiete, oll laouen da c'hellout meuli he garantez evit ar vro.

Mez arabat eo hen ancounac'haat, aotrou Prefed : m'en deuz taol politik ar 16 a vae unanet kement a rummou tud, e brezel beteg eno, eo abalamour m'en doa ar guir da ober ar pez en deuz great ha m'en deuz touet a vouez huel, gant ar bouez o deuz he gomzou, ne entente chench netra el lezennou a c'houarn ar vro. Evelse, hag evelse hebken eo en deuz gellet Penn-sturier ar vro lakaat scoaz ha scoaz tud a ziscueze, beteg eno, ho dent an eil d'egile ; evelse hebken eo en deuz gellet destum dindan he vaniel an oll dud a urz, en eur lezel pephini en he greden, e kenver an dud a garfe da velet var an tron, hag en eur stanka an ode oc'h kement hini a glaskfe erruout eno, araoc ar blavez 1880.

Goude tout, an dud a urz o deuz ato lakeat ho henor da zouja al lezennou great gant lealded. D'ezho, da genta, evel just, m'o deuz c'hoant e vent heuillet, eo da rei ar scouer euz an doujanz-se evit al lezennou o deuz fountet ar Republik.

Ho calloud a reot eta, aotrou Prefed, da scleri-jenna an oll var ar poent-se. An oll a rank her gouzout. En eur diarben, en hanter-hent, eur Gambr ne glaske nemed rei lam c'houg-a-benn da Vac-Mahon ha d'ar Zenatourien, ar Marechal en deuz lakeat ar vistign e ginou Bleiz ar Revolusion, en deuz great ken aliez a dro en hon touez ha discaret ken aliez a draou fountet var al lealded.

Skignit ar guirionezou-ze e kement cougn zo en ho tepartamant. Ho tever eo beza e mesk an dud oc'h euz da c'houarn, evit miret na fazifet anezho, ha n'ho dizrofet divar an hent mad.

Dever ar gouarnamanchou a diz en tu all d'an afferou a zigouez d'ho zro, a zeiz da zeiz ; dever ar gouarnamanchou a ia pelloc'h, hag an dever kenta evitho, eo sclerijenna ar bobl enep ar geier a ingal, a villerou, en he douez, an dud a zizurz.

An dever-ze a zo strissoc'h hirio eget biscoaz, evidomp-ni dreist oll, coundaonet hirio da zerc'hel penn da dud a ioa deac'h er c'hargou brassa, hag a had ar gaou hag ar brudou diota dre bevar c'horn ar Franz : o c'hourdrouz ar vro dioc'h brezel, d'ar mare m'eo gouarantisset ar peoc'h ; o clask teuler an discred var ar chommerz d'an ampoent ma rent ar c'hresk, e Bank Franz, ar vrassa testeni euz a fizianz an oll er c'houarnamant hirio ; o poannia da lakaat ar spount er sperejou, d'an ampoent ne c'houlen ar vro nemed ar peoc'h e serr al labour.

En eur sclerijenna ar vro var ar pez a dremen, e tigoroc'h he daoulagad evit deiz an elecsionou a erruo hep dale.

A bep amzer ha dindan an oll gouarnamanchou ez euz bet safar divar goust ar perz a dleont da gemeret en elecsionou. Va chreden, var ar poent-se, setu-hi aman, ker sklear hag an heol.

Ar C'houarnamant, aotrou Prefed, en deuz, ne ket hebken ar guir, mez an dever da sclerijenna an electourien var gount ar re a labour enep d'ezhan, ha var gount ar re a labour evithan. Neket hebken ar guir, mez an dever strissa en deuz da lavaret d'ar bobl : « Setu aze, euz ar re a zo var ar renkou, an hini a labour evidon, a zo a du ganen. Libr oc'h da joaz, mez breman, pa'z oc'h sclerijennet, e choazot gant anaoudegez euz ar pez a rit. »

Dre ar c'homzou-ze, ar C'houarnamant ne ra netra nemed sclerijenna an electourien, ha drol aoualc'h e ve e nac'hfet outhi ar guir da lavaret kement-se.

Pegen aliez ha gant pe seurt hardisegez ne velomp-ni ket hon enebourien o touella ar sperejou dre ar geier pounnerra, dre ar spount, dre an ijinerez ar re vezussa ? Al lec'hiou digor d'an oll, ped guech ne velomp-ni ket anezho choazet evit deseo an electourien dre gomzou caer, eaz da blanta e penn tud ne ouzont netra hag a zo prest da gredi tout, just abalamour ma'z int mad ? Dirag testeniou evel ar re-ze, n'euz ket da c'hina, eo red mad d'eomp discuill d'an electourien an troiou cam a rear evit laerez ho moueziou.

Elecsionou an 20 a viz c'houevrer o deuz lezet ganeomp kenteliou, a ve pec'hed da goll. Pa lenner, evit an eil guech, promessaou ar re a ioa var ar renkou d'an amzer-ze, e ranker anzao n'o doa ken cantik e pep leac'h, evit paka an huela moueziou, nemed ho fizianz vraz, var ho meno, e Mac-Mahon hag ho doujanz evithan.

Er c'hiz-se, dindan hano Mac-Mahon, dre al laerounsi-ze heb he bar, o deuz dallet an electourien ha great d'al loden vrassa anezho rei ho mouez da dud o deuz great, azalec ar moument-se, eur vrezel gounnaret da Vac-Mahon, gouarnour ar vro.

Red mad eo pelloc'h discuill an oll finessaou, an oll droumplerez-se, ha c'hui a c'houezo, aotrou Prefed, dizelei trubarderez ar falz mignouned-se.

Evit gellout ober ar vad, e creiz ar rummou a c'helfe en em jachenna, n'o pezo nemed derc'hel sounj ne dle ar C'houarnamant rei scoazel da nicun anezho, mez ho unani oll, evit peoc'h ha mad ar vro. Grit ho calloud, dre ho furnez, evit meritout meuleudi an oll

rummou-ze, heb e c'helfe hini anezho lavaret e veac'h dougetoc'h d'an eil evit d'egile. Erfin, gouezit rei da goumpren d'an oll, gant an otorite oc'h euz, eo red mad d'ezho, eur pennad da vihana, en em ancounac'haat o unan, ha beza oll a du ganeoc'h, evit ar vad a glaskomp an eil hag egile.

Ar Franz a dle beza crenvoc'h he mouez eget mouez hini euz ar rummou zo ennhi, hag a c'houlen e teuffent oll d'en em ancounac'haat evit sounjal ennhi hebken. An oll rummou-ze a dle he c'haret hag he zervicha, scoaz ha scoaz ha dindan ar memez drapo.

Malloz d'an hini a enebfe ouzoc'h, e pe garg benag e ve, en hano ar C'houarnamant. Kement re zo en eur garg benag, a zo dindan dourn an hini ho hanv, dindan dourn an hini a rann gantho he c'halloud, hag arabat e ve d'ezho hen ancounac'haat. Ne c'houzanvimp trubard ebet en hon touez.

Ar re o deffe an hardisegez da vont enep ar C'houarnamant, gant ar c'halloud a zalc'hont diganthi, n'o deuz da gounta, na var he fardoun na var he zrugarez.

Digass a reoc'h ivez da zounj d'ezho, aotrou Prefed, da lavaret eo d'ar re a zo e carg n'o deuz ezom ebet da gaout aoun araog ar gourdrouzou a c'helfet da ober d'ezho. C'hoanteat zo bet ho spounta dre ar gourdrouzou vean zo bet dijadennet e Cambr an Deputeed; aoun am beffe da ober outrach d'ar feiz o deuz en ho dever, en eur gredi o deffe gellet ar gourdrouzou-ze bralla ho zantimanchou mad. Counta a ran var-nezho evel ma c'hellont counta d'ho zro var ar C'houarnamant, en em garg assamez ha d'ho hencha, ha da respount evitho.

N'em euz netra muioc'h da lavaret aman var an oll draou all a c'helfe digouezout. Dioc'h ar pez am euz lavaret e c'houezoc'h aoualc'h penaoz en em drei ; arruet pe arruo, oun prest d'ho sclerijenna, ken aliez ha ma choantaot.

Ar pez a c'houzoun c'hoaz eo, e creiz ar guirriou talvouduz o po da zifen, da genver an elecsionou, ne ancounac'haot ket ezomou ho tepartamant hag e viot ato prest da zelaou ar re a vevit en ho zouez.

N'em euz ket clasket, aotrou Prefed, rei d'eoc'h brassoc'h galloud eget an hini o poa diaraog ; n'em euz great nemed discuez d'eoc'h beteg peleac'h e tiz ho cuir hag ho tever. Ho tever a reot gant seul-vui a galoun ma'z eo gloriuz an termen a gerzit varzu ennhan.

Ar C'houarnamant a c'houlen diganeoc'h, evit ar vro, hoc'h oll galoun hag an oll nerz euz ho tivrec'h. Galvet oc'h, assamez ganthi da ienna, e Franz, an urz-vad, ar fizianz hag ar peoc'h.

En em ziscuez a reot din euz ar fizianz en deuz ennoc'h ar Marechal Mac-Mahon. Prezidant ar Republik, d'he dro, bezit sur, ne ancounac'haio hini euz ar re o devezo rentet servich d'ar vro.

Er penn kenta e comzen d'eoc'h euz an unvaniez a zo etre Prezidant ar Republik hag ar Zenatourien.

E serr an unvaniez-se, chouket mad, *ar Marechal Mac-Mahon, beteg fin he lizer, a zalc'ho mad d'ar c'halloud en deuz resevet*, evit kenderc'hel ar peoc'h e creiz ar freuz braz, ha savetei, en desped da follentez, ziou ar rum-ma pe ar rum-ze, buez ha gloar an Franz. En eur zelaou he vouez, ar Vro a rento eaz he labour.

Resevit, aotrou Prefed, an desteni euz va istim vrassa.

Ministr diabarz ar Franz,
DE FOURTOU.

Diojen hag he letern

Diojen a zo eat he eskern da ober sucr, mil fell zo, e goueled an douar. Ne gomzomp ket eta euz an amzer hirio, mez euz an amzer goz.

Eun devez, deiz varc'had, ez eaz var blassen gear, gant eul letern en he zourn, d'an heur a grez-deiz.

— Petra ? a lavaraz unan benag, ne ket eta sclear aoualc'h an heol, ma renkit ellumi eul letern ? Petra glaskit da vihana, *d'an heur man, gant ho letern* ? hag an oll a c'hoarze.

— Petra glaskan ? eme Ziojen : enn den ! eun den ! setu aze petra glaskan, ha c'hoaz goude caout calz sclerijen, hini an heol hag hini va letern, ne gavan nicun.

Setu aze avad eur c'hoari, a lavaro unan benag marteze euz a lennerien *Feiz-ha-Breiz* ; setu aze avad eun divinadel. Petra oc'h euz c'hoant da lavaret, mar plij aotrou scrivanier ?

Selaouit ha selaouit mad, Breiziz. Heb dale, c'hui ivez, o pezo da ober micher Diojen. Eun den da glask ; petra lavaran, calz tud da glask ha da gaout, m'ar plij gant Doue.

Ne lavaran ket d'eoc'h e rankfac'h ellumi eul letern evit galoupat ar plassennou, deiz varc'had, da glask ar pez ne gave ket Diojen ; mez ar pez a livirin d'eoc'h eo, eleac'h ellumi eul letern, ho pedan da ellumi daou. Ia ellumit daou ; n'o pezo ket re anezho ho daou, zoken goude lakaat goulou sclear ennho, goulou dibikouz.

— Bah ! *Feiz ha Breiz*, ne c'hoar ket petra lavar ?

— Eo ! Breiziz, *Feiz ha Breiz* a c'hoar mad petra lavar. Eun den a zo diessoc'h da gaout eget na zounjit hag eur c'hristeu mad diessoc'h c'hoaz. Heb dale e vezo elecsionou, ha dija, a glevomp lavaret, e saver cant mil luriou, evit ober goulou roussin tenval da lakaat en ho leternou, da lavaret eo, evit paea *odeci* da veuzi *ho taoulagad*. Dalc'hit mad d'an daou letern-ze, va zud keiz ; oc'h affer eo coulz bag hini ar vro a hez.

Ma vije den kement hini en deuz daou droad, eur c'horf, diou vreac'h, hag eur penn, oh ! neuze, goude ma vijac'h dall, e lavarfemp d'eoc'h : ho poan a vo bihan, tud a gavoc'h a villerou. Mez allaz ! ne d-eo nag an treid, nag ar c'horf, nag an divrec'h, nag ar penn a ra an den ; heb an ene, an oll memprou-ze, ne d-int nemed memprou, ha ne ket memprou eo a

glaskit. Pa voter er Gambr, ne ket an treid eo a vot, ne ket ar c'horf a ro he vouez, ne ket an divrec'h a lavar ia pe nan, ne ket ar pennou a gaz ho mouez d'ar pod.

Piou eta eo a vot? an ene, en em zervich deuz ar memprou evit discuill ar pez a c'hoanta. An ene pe an den, setu piou a vot. Mez her gouzout a rit, ene hag ene zo, da lavaret eo tud ha tud zo. Ped guech n'oc'h euz-hu ket clevet coulz ha ni : *Hennez ! hennez* ne ket eun den eo, hennez zo eun aneval ; hennez zo eur penn-oc'h ; hennez zo pec'het comz anezhan ; hennez zo eur ouall skouer en eur barrez ; hennez zo eun diaoul incarnet. Aliez ivez, heb ged a var, oc'h euz clevet: Hennez a zo eun eal ; hennez zo eun dudi beza en he goumpagnunez ; oh ! na guella den ; oh ! na santella kristen !

Emaoump ganthi breman. Pehini deuz an daou zen ze eo ar guella ganeoc'h ? An diveza, heb douetanz ebet. A zo mad, mez c'hoaz eur vech, penaoz ec'h anavezot anezhan dioc'h ar c'henta, mar bez picouzet ho taoulagad gant an odevi, an devez ma'z eoc'h da voti, ma c'heller chench billed d'eoc'h en ho tourn heb na c'houffac'h netra.

Oh ! Selaouit ac'hanomp ni ho ped ; beillit var ho leterniou, var ho taoulagad, an devez-se. An ene eo a vel dre an daoulagad, mez mar d-eo tenval ho taoulagad, m'ar d'int brumet, penaóz e velo sclear hoc'h ene dreizho ? Ne velo banne, hag allaz ! An den dall a rank coueza er foz.

Pa vez mare an hada panez, petra rit-hu? Pe gentoc'h, petra o pevez great dija. Gant eun dro er barrez, c'hui o pevez guelet e douar piou e man ar guella panez, hag ar mare deuet d'ho hada, c'hui a ia da c'houlen had digant perc'hen an douar-ze hag oc'h euz had mad da lakaat en ho park.

Er c'hountrol, cassit unan mezo da gerc'het had panez, ker buhan e teuio ganthan had teol ; hag ho ado en ho park. Siouaz ! an teol ne ket panez int.

Ped den, evit an elecsionou, eleac'h hada panez en he bark, a had enhan teol ! Evit lavaret sclerroc'h, ped den, deiz an elecsionou, eleac'h voti evit tud vad, a vot evit sclabez, ha kement-se cazi-ato, abalamour ma vezont mezo !

Electourien, dalc'hit eta dibikouz ho taoulagad, deiz an elecsionou. Ac'han d'i o peuz amzer da velet e pe seurt douar e man an had mad, e pe seurt parrez e man an dud honest, ar guir gristenien.

Ken aliez tro ma'z eoc'h d'ar foariou, d'ar marc'hajou, digorit frank ho taoulagad, ha dreist-oll, anavezit mad ho tud, araog rei ho ker da nicun anezho. Tud zo ha ne ket tud int, evel ma'z euz had teol, henvel oc'h had panez, ha ne ket had panez int. Kemerit ho lunedou, ho leterniou, goude ma ve deiz braz ; en eun affer, henvel oc'h hounnez, eo diez guelet re sclear.

MIK AN DOURDU.

Bismark ha Gambetta.

N'euz ket pell, eme eur gazeten, Bismark ha Gambetta en em gave assamblez en hent-houarn : Bismark a oa cousket en he gougn, he dok var he zaoulagad. Gambetta, o clevet eun den o roc'hat, ne reaz van hag en em lakeaz ivez en he eaz, evel ma rea aliez er Gambr. Teuler a ra he ballen rodellet ha senclennet en eur penn d'ar ouagon (an aotrounien, mar plij ganeoc'h, ne veachont mui heb eur pallen) ha, var ar pallen-ze da benn-vele, e coez var greiz he gein, he garavellou er vant.

Bismark, eme eun test a zihunaz da genta. Tenna ra he lunedou, frotta ra he zaoulagad hag e clask gouzout piou eo an didalvez gourvezet hed he gorf en he gichen.

Sell'ta, sell'ta, emezhan, setu aman eur bonheur avad : va mignoun Gambetta eo. Ah ! va c'heaz Gambetta, scuiz out, evit doare, coulz ha me ; eur guall grogad a peuz great araog lezel ar stur gant ar vinistred nevez d'ar 25 a even. Alo ! Alo ! dihunomp'ta, camarad, ma caozeimp eun tamik ; pell zo em oa mall d'az cuelet. Aman e c'hellimp lavaret hor sounj var eün an eil d'egile. Hag e chache var frak Gambetta. Ata ! cousker fall en noz, sevel a ri ?

— Mil, tri mil.....!!! piou zo aze, eme C'hambetta, en eur zibrada evel eun tenn-min ?

— Eur c'hamarad coz, eme Bismark, na petra'ta.

— Ah ! excuzit ; c'hui eo an aotrou Bismark ; ha penaoz'ta e man ho iec'hed ?

— Hum ! etre daou, va faotr ; mont a ran ivez coulz ha te da uza va c'hounnar d'an dour a vuez.

— Ho counnar ? aotrou ; me zonje d'in gouscoude ez ea an traou evit ar guella, hag evidoc'h hag evit ho pro ! Petra ? ne labouromp ket aoualc'h evidoc'h e Franz ? ni ken etrezomp, republicaned ruz ?

— Eo da, va mignoun ; ober a rit brao hon afferiou. Te, dreist oll, a dalv mil evidomp ; mez pephini en deuz he jagrinou : Me, n'oun ket roue, du-man, ken nebeut ha te. Setu aman an affer e berr gomzou. C'hoant am boa da bilat ar relijion gatolik er Pruss hag en Allemagn : en affer-man zo bet laosket corden ganen. Ar roue hag ar rouanez Augusta a glemme eun nebeut, a lavare an dra-man, an dra-hount, mez evelkent, lezel ober a reant. Hirio, er Pruss, gant al lezennou nevez, n'euz mui nemed eun eskob e carg. Ar re-all zo er prizoun, pe eat da fouetta bro, heb gellout paea an amant lakeat var ho c'hein. Te oar-ze, pell zo. Setu eta me mestr d'ar relijion, er Pruss An Eskibien a rank senti ouzin, pe d'ar prizoun. An Napoleon coz en deuz bet c'hoant da ober kement all e Franz ; n'en devoa ket aoualc'h a alzourn evit-se. Dir a vanke c'hoaz var he dal. Goudeze em euz bet c'hoant d'ober adarre brezel d'ar Franz, abenn diou vech. Rezoun vad n'em boa nicun ; ar Franz a leze ac'hanon e peoc'h, mez ar pemp milliard tapet divar he c'houst e 1870-71 a zo teuzet, pell braz zo. Ker paour oump ha biscoaz. An dud a zu gant an naoun er Pruss, hag ar Franz a gresk bemdez he nerz hag he finvidigez. Lavaret a riz d'ar roue Laou : Red eo d'eomp ober brezel adarre d'ar Franz ; anez, prestik e vo crenvoc'h evidomp, hag e cousto ker d'hol ler, ma lezomp ivinou an leon-ze da boulza. Arc'hant or beuz ezom ivez ; an tenzor, sir, a zo seac'h. Dispac'herien a zo ivez er Pruss, muioc'h eget e peb leac'h all. Red mad eo rei labour d'ezho en tu benag, pe ec'h en em droint enep d'eomp.

Evelse, sir, oc'h euz pep tra da c'hounit en eur ober brezel d'ar Franz : n'euz ket da varc'hata : brezel d'ar Franz!

An impalaer a scrabaz he benn, a reaz minou fall. Amzer d'in da zounjal, emezhan ; ne dleer ket mont d'ar vrezel evel d'eur pardoun, ken dizoursi ha tra.

Bah ! collet ar stal, emeve ; roit amzer d'ar re goz da zounjal, hag int sur da jom heb ober netra. Va zounj a oa guirion. An impalaer Laou a c'houlennaz cuzul digant heman, digant hennount, digant Per ha Jakez, Laou-vihan ha Mauriz coz, ha netra ne rea.

Impalaer ar Russi a lavaraz : nan, pe me velo. Bro-Zaoz kel laouen ouz hor guelet o tisken e 1870, a rea, an dro-man, sellou du ; An Aotrich a c'hrosmole ; ar Spagn a fuc'he enep d'eomp, ha setu me oblijet da c'hodella va faperou. Mez amzer : ar pez a zo apellet n'eo ket collet. Abouez ma sicourot ac'hanomp, te ha da genseurt, en eur grial enep ar C'houarnamant, enep ar Pab hag ar veleien e cavimp au tu da lakaat adarre ar ziel var ar Franz. Lavar d'in eun nebeut da ijinou, abaoue pemzec vloaz benag zo, evit derc'hel ar voul ganez ? Estounuz eo, rag, paotr bihan, (ha Bismark a scoe gant he viz iod var scoaz Gambetta) avechou ivez e peuz torret ar pod oc'h essa he grava, ha glazet ar Franz oc'h ober ar van d'he louzaoui. Lavar d'in da vuez, e berr gomzou. Curiuz e venn da glevet ganez an troiou cam ac'h euz great.

— Gant plijadur, aotrou, mar d-eo ho polontez. En amzer an Napoleon III, c'hui a oar-ze coulz ha me, ne oan nemed eur paourkeaz alvocad dilabour. N'em boa ken tra da ober nemed corda va moustachou, a zoug an deiz, hag uza bouteier var ar ru.

Va besten a oa disterik ; ne doufen ket zoken e vije d'ar poent-se didoull va roched. Ar baourentez a ro ijin. Alvocad mad da netra a zo mad da bep tra. Ne gavet ket e comzen dreist evel alvocad, ha setu me da scriva er c'hazetennou evit beva. Crial a rean enep ar pinvidik, n'euz forz petra vije ; meuli a rean ar paour goude ma vije laer ; kement-se n'eo ket diez. *Egalite Liberte, Fraternite*, beb taol. Ar memez chabistr a deue bemdez var an tapiz. Ar c'homzou trouzuz-se ha goullo, sinet Gambetta, a reaz buhan va fortun. Artizaned Pariz ne gomzent mui nemed d'euz Gambetta, ho difennour ; pa zavent ho guer, d'al lun : *da iec'hed Gambetta!* emezho.

Pa veliz ho devosion evit va hano, ec'h en em lakiz var ar renkou evit beza depute, pe evit reseo pemp lur var'n ugent bemdez. Promessaou caer a riz d'am mignouned ; promettet em bije buhan aoualc'h *ober lenchou braz el loar*, kentoc'h eget mankout va affer.

Erruet er Gambr en em lakiz dioc'h tu enep ar C'houarnamant. Crial a rean calz enep an taillou, heb sounjal foultr tam ho diminui ; crial a rean, enep ar paemanchou re lourd roet d'ar zenatourien, heb lavaret grik, na petra 'ta, euz ar pez a reseven va unan.

JAKEZ AR VELCHENEK.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eur beden e chapel Gallot.

Janmari — Petra raio Mac-Mahon gant ar seurt tud-se ? Evidon-me, en he leac'h, ne venn ket nec'het. M'ho c'hasfe oll adarre d'ar gear, d'an diaoul, da ober republik egiz a zo en ifern hag a lavarfe d'ar Franz : N'oc'h nemed eur penn fall, evidoc'h da veza deuet var an oad ha da dremen evit eur verc'h fur ; ne garit nemed an danserien, an drubarded, ar vresserien, ar gagaleien a ra an ouill d'eoc'h gant hoc'h arc'hant ; ma na virfen, e veuzfent ac'hanoc'h, en ho cuad, e tivadesfent ac'hanoc'h ; rag-se ez an va unan da joaz ar goazed a raio al labour en ti ; ra vezo erfin peoc'h ha trankilite, ra vezo peb den en he leac'h, hag en he labour ; red eo pelloc'h echui ar gomedii-man.

Rag-se, Franz, penn-scanv ma'z oc'h, ententit mad petra lavaran ; grit mad ar choaz euz ho culatorien ; netra eassoc'h. N'e ket mank-zo a dud vad ha goueziek. Tud a urz a fell d'in pelloc'h. Etouez ar gristenien vad eo e cavoc'h anezho. Na rit van euz a armidou ar baotred en em lakai var ar renkou, nag euz ho fromessaou cleuz ha skeduz. Choazit goazed o deuz roet testeniou mad euz ho furnez, o deuz discuezet, a bell zo, int griziennet mad er relijion gatolik ; e c'houzont cass ho ziegez en dro gant lealded, ober vad da dud ho bro, ha ne ket evit arc'hant hekken e labouront, da lavaret eo evit reutaad ho ialc'h o unan divar goust ialc'h ar re all. Tud ar seurt-se, goude ma vent mud, a dalv hirroc'h eget an dud guella distagellet da ragachat. Ar vabillerien eo a goll ar Franz keaz, rag ar re-ze a gustum meska tout, fall ha mad, ha dalla gant ho c'homzou caer spered ar re ho zelaou. Ar jaogerien-ze eo a goll ar vro. Tentet e vezan da vont var ho lerc'h, oc'h ho c'hlevet ken dichek o toui var gement a leveront, ha padal eo eur mean a dennont, heb ger, euz ar vengleuz heb lount a gleuzont dindan treid ar Franz.

Ian he Vam. — E peleac'h e chommez 'ta Annaik, va c'halounik ? Petra res"ta va faotrez-me ? Hast affo 'ta, lavar, digass pe a dra var an daol.

Annaik. — Setu hen cavet pelloc'h. Alo, tudou, set' aman bara, set' aman amann, set' aman farz guiniz du, set' aman kik droz, set'aman farz riz, set' aman anduill, set' aman ouadegennou ha farz-guad. Dachegad ! mont a ri du-ze, coz caz fleriuz. Alo, Turk, da toull, pa lavaran.

Ian he vam — Pasianted, Annaik, pasianted.

Annaik. — Eun tamik muioc'h, e vije eat va dourn, bizaoued hag all e ginou ar penn-dogez-man, ar bizaoued am oa bet diganeoc'h, Loiz, deiz pardoun lun ar Pantecost, sounj oc'h euz ?

Loiz. — Ro d'in da zourn, Annaik. ma velin.....

Annaik. — Hopala ! amzer, Loiz ; deiz hon eured, ia ; ac'han d'i..... an dra-ze ne ket brao, Loiz. Gortozit ma'z in da gerc'het guin.

Ian he Vam. — Mar kirit, va zud vad, e raimp eur bale d'ar japel, da c'hortoz ma vezo deuet ar guin.

Loiz. — E feiz ia avad ; coulz tra eo d'eomp, p'eguir oun deuet da bardouna.

Jamari.—Hag alc'huez ar japel? Setu hen em dourn. Deomp.

Loiz. — Pedomp assamez m'on devezo ar c'hraz da veza furroc'h evit custum, deiz an elecsionou, ha da jom heb eva banne odevi ebet, ken a vezimp bet e cass hor billed d'ar pod.

Ian he Vam. — Me eo ar c'hloc'her, ar zacrist hag ar gardian euz ar japel. Iit ebarz ; setu aman dour benniget. Deomp d'ar balustr. Pegen brao eo imach ar Verc'hez ! alo, daoulinomp ha pedomp.

Goude he beden, Loiz a roaz eun taol ilin d'he amezek tosta, hag a zavaz evit mont kuit.

Ian he Vam. — Setu aze avad, ha n'eo ket guir 'ta, eur japel hag a zo mein oc'h he ober hag a zo ?

Loiz. — Hag an daolen-man ?

Jamari. — A ziscuill p'heur hag evit petra eo bet savet ar japel. Livirit 'ta Ian.

Ian he Vam. — E fidouac'n, preizerien, euz a gostez an Norvej, a zounjaz diambarki aman.

Loiz. — Tud daoned, marvad ! Listri leun a dud evel ar re zo bet casset da Noumea, d'ar prizoun, goude ar freuz braz e Pariz ?

Ian he vam. Hen toui d'eoc'h, ne c'hellan ket. Mez ar pez a ouzoun mad hag a c'hellan da lavaret heb aoun da fazia, eo oa bet aman, etrezho ha tud ar vro, eun emgann scrijuz. Ar re-ze, credit mad o doa c'hoant da zamma hor guenneien-ni hag an tamouigou pense a reamp guechall, d'an amzer n'oa ket a *zouanierien.*

Jamari. — Hag ar bizin a vije eat ivez gantho ?

Ian he Vam: — Ia, ia, da gass d'an aotrou Tissier, da ober ludu ; ha beza n'oa ket hano anezhan d'an amzer-ze.

Loiz. — Ma carje ar merc'hed beza great evel merc'hed Enez-Vaz, Conk hag Eussa ?

Jamari. — Petra 'ta ?

Loiz. — E feiz 'ta, guinta ho ribotou var an tevigner evit rei da gredi oa ken aliez a ganol hag a zen er vro.

Ian he Vam. — Ar merc'hed aman zo divezadik, d'ar vrezel da vihana. Gouscoude, kentoc'h eget leuskel kement a ioa da vont gant an Norvejianed, an Normanted hag ar Zaozoun, e caschont ho bugale en oll barreziou tro var dro da grial harz ar bleiz var hor preizerien ; ha ractal Taoleiz, Henvigiz, ha Carantegiz a errnaz ker stank ha guenan da zicour Callodiz. Ar bicher, ar filc'heher, ar c'hreier, ar feier, ar pigellou, ar morzoliou, an eskennou a c'hoarie ; ar merc'hed gant ho inkiniou, ar vugale gant ho baltam a ziscare an enebourien evel kelien a daoliou boned. Buhan ha buhan. evel just, ez ejont var ho c'hiz.

Calounek or boa gourinet. Evelkent e c'houiemp mad ne voa ket, dre hon nerz hon unan hebken, eo or boa bet an treac'h. Epad an emgann e criemp, a bouez penn : Guerc'hez gallouduz, hor zicourit ! Panefed-hi, oa great ganeomp.

Loiz. — Mar d-oa leac'h da bedi neuze ar Verc'hez, ha d'ar bobl da veza a unan, enep ar bleizi-mor, breman n'euz ket nebeutoc'h a ezom d'hen ober. Mà ne jom ket an treac'h gant Mac-Mahon var ar Republicaned-ruz, e coezo tristidigez var hon ene, var hor chouk ha memez var hor zouben, ha marteze var hor gouzoug, piou a c'hoar !

An dispac'herien zo breman o c'hoari ar vaz, n'e ket bizin hebken eo a glaskont da zamma, mez hor feiz ha, me gretle, hor buez. Robespier a entente beza eun den honest, var he veno, ha gouscoude !!!

Jamari. — Deomp d'ar gear, vantre tout, me zo scuiz var va fillerou : oc'h an daol e raimp coulz hor c'hount hag aman.

FILLOR INTROUN-VARIA-GALLOT.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Pardoun Sant-Ian-ar-Biz.

Setu ar procession var lein ar menez. Eno e voa pourchasset eun tantad din d'euz ar zant braz. Trivec'h carrad lann a oa ennhan. Var he c'horre oa eur groaz goloet a vleuniou hag a vokedou a bep seurt. Oc'h erruout, ar belek a vleine ar procession, a zoubaz biz Sant-Ian er feunteun a zo var an huelen-ze. Ar souba-ze a skeuden an nerz a ro ar belek d'an dour evit parea.

Guechall, pa dremene Sant Per dre an henchou, ar re glanv en em stleje guella ma c'hellent var he hent, hag, ar re a dremene skeud Sant Per varnezho, ar re-ze oll a veze pare. Hirio ivez, evel e peb amzer, an aotrou Doue a ro he c'hrassou pa gar, hag evel ma car. Ha ma plij ganthan, dre an dour a dremen ennhan *biz* Sant Ian, parea d'euz clenvejou n'o deuz ket gellet ar vidisined vrassa dont a benn anezho, ma teu zoken da rei ar gueled, meur a vech, d'ar re zall pa douch ar *biz-se* oc'h ho daoulagad, pe ba en em velc'hont e dour ar feunteun-ze, piou en deuz eun dra benag da lavaret ? Daoust ha galloud Doue zo liamet ?

Ar musik a goummansaz adarre he abadennou. Bourg Plougasnou a zo en tu all d'ar c'han. A zeou e man ar mor braz. Ar c'han oll a groze hag an ecleo o vont d'ar mor a lavare d'ar pesked al levenez dispar a voa e Sant-Ian. Na veler var an dour an disterra goagennik. Lavaret e vije en dije ar mor a bez dilezet, eur pennadik, he reuziou coz, evit en em unani gant ar bardounerien, evit kemeret ivez perz en dudi, el levenez, n'en devoa biscoaz na clevet na guelet. Ha c'hui, Plouganaouiz, boazet da velet pardoun Sant Ian divar ho treujou hag ho prenestou, ha guelet, ha clevet ho peuz-hu morse kement-all ?

Neuze e voue eun tam ehan. Epad an ehan-ze, e voue c'houezet tan. Ne ket an tantad eo c'hoaz. Ne ket tan forniez eo ivez, na tan calzou ; n'oun ket evit lavaret d'eoc'h pe seurt tan eo. Guelet a rean, a zispill oc'h tammou coad fourret en douar, guerzidi leun a boultr, var eur vazik hir, moan ha guen.

Lakeat e veze eur c'hef-tan a zindan, ha ractal e froument en ear, huel huel, evel eur luc'heden, en eur gorvigella hag en eur deuleur tan tro var dro.

Beza zo bet laosket calz en doare-ze. Guelet em euz c'hoaz e doare eun traouiller, hag a iea ker buhan ma na velet nemed tan a bep tu. Mez an dra-man n'eo netra e kichen ar pez a deu goude.

Eur gorden hir a oa bet stignet euz an tour d'an tantad hag euz an tantad d'an tour. Dre ar gorden-ze e oue laosket n'ouzoun ket petra. Mont a rea ker buhan hag an avel. Fuc'hal a rea ruz-tan-glaou he zaou lagad, ha ne zincle en dro d'ezhan nemed tan. Evidon-me a ioa evel collet va ginou ganhen. Lod a gleven o lavaret eo eur zarpant e voa. Ma ne voa ket, evit evel poch outhan e voa. Spountuz e voa da velet. Tri zarpant er c'hiz se a oue laosket ; ha tra burzuduz (an diveza evel pa vije savet keuz ganthan, goude beza eat beteg hanter ar gorden, a joumaz eur pennadic, evel da zounjal, hag hen en dro, m'ar gouie, var he c'hiz.

An tantad a grogaz hag ar prosession a ziskennaz en eur gana an *Te-Deum*. Benedicsion ar zacramant goude ha confession ar bardounerien. Setu echu gouel ar zadorn, kenta gousperou Sant Ian.

Eur ger c'hoaz gouscoude.

Paotred iaouank Mountroulez, ar vuzisianed, daoust d'ar skuisder a dlient da zantout, rag dizamant o devoa c'houezet en ho benviou, a fallaz d'ezho c'hoaz distaga eun tam son diveza, abarz kimiada d'euz Sant-Ian.

Goude eun tamik mern, kemeret calounek ha gant plijadur ez ejor oll d'ho ambroug, hag, er vered, araog dispartia, en em lakejont adarre da zon guaz oc'h guaz. Eur veac'h n'oa ket aoualc'h, re a blijadur o devoa bet. Paea an dle a zo lealded hag honestiz. Goude an eil abaden : eun tam all c'hoaz, a c'houlennaz ar botred digant ho mestr, ha braoc'h braoa peb taol. Pa voue echu e crijor a beb tu : Bennoz d'ar vuzisianed. Goude eur seurt torchad, n'oa ket dereat chomm berr ; halan a ioa c'hoaz, hag eur bederved gueach e tougchont beteg scouarn pep hini ho *Ze-Deum* d'ezho ivez, an himn euz ho anaoudegez vad. C'hoanteat o dije oll chom abenn ar zul, mez allaz..... Sant Janniz n'ho ancounac'haint ket.

Deuet an noz e voue c'houezet en tour ar memez tan evel a voa bet c'houezet var ar menez ; guerzidi tan, an traouiller tan. Eun dudi oa ho guelet. Da unnec heur noz an tantad a daole c'hoaz sclerijen en oabl.

Antronoz, da ziv-heur hanter, ar c'hleier var vole hag an daboulin e tro ar bourg, a embanne an devez braz; devez ar grassou, gouel Sant Ian-Vadezour.

An ofern genta a oue lavaret da deir heur, ha bep heur goudeze oferennou all beteg an ofern bred, heb distag ebet. Ar gommunion a veze roet bep ofern ; ha goude peb ofern eur beleg a lakea *biz* Sant Ian var daoulagad ar bardounerien, hag ar *penn* var ho fenn evit ho farea d'euz an droug-penn. Goudeze araog mont dar gear, pephini a velc'he he zaoulagad gant dour ar feunteun.

Da zec heur, ofern-bred ha sarmoun. Da deir heur gousperou hag an dro d'ar bourg. A veac'h e c'halle ar procession mont en dro, kement a dud a ioa en em gavet.

Pep tra, en daou zevez-se, en deuz va douget muioc'h mùi da Zoue, pep tra en deuz great d'in mil blijadur, ha va c'haloun a oa bar a levenez hag a anaoudegez vad. An urz ar vrassa, scoueriou dispar a feiz, a zevosion hag a zantelez am boa guelet. An oll a voa unanet a spered hag a galoun evit cana meuleudiou Doue, evit en em erbedi oc'h Sant Ian ha cass varzu an env ho rekejou hag ho oll zantimanchou a anaoudegez vad.

Goude ar venedicsion, pephini en em dennaz. Ar pardoun a voa echu, mez ivez an oll a voa euruz.

NANTIL.

Livirit d'eomp breman, Sant Ianniz, goude ar mission oc'h euz bet, goude ar pardoun caer euz ho parrez, hag ar veleien, evel a lavar Gambetta, a zo enebourien d'ar vro ? Ma na vije ket bet a veleien e Sant Ian, n'o pije bet na mission, na pardoun ! Heb mission, heb pardoun, piou a vije deuet da Zant-Ian, ha penaoz o dije bevet, ar rest euz ar bloaz, bourkiz Sant-Ian, heb ar guenneien zo couezet, an deveziou-man, en ho ialc'h ?

TORR-HE-BENN.

KELEIER.

ROUM. — An ugent a viz even, hon Tad Santel ar Pab en deuz digemeret eleiz introunezed euz a belerinaj ar Spagn :

« Evel santez Juliana, a ioa he gouel deac'h, emezhan, carit sacramant an aoter ; evelthi carit mont da gommunia gant ar vall e devoa da zaoulina oc'h an daol zantel ; ne lavaran ket d'eoc'h gouscoude mankout da labourou na da zeveriou ho stad evit kement-se. »

Setu eur gentel d'an devodezed a garfe beza noz-deiz, var digarez pedi Doue, o coll en ilizou an amzer a dleffent da implija e servich ho ziegez.

— Eur pelerin euz ar Pologn a scrive, eun devez benag zo dioc'h Roum : « Er mare, emezhan, ma tiskenne ar Pab d'hon digemeret, an hini zo carget euz a afferou ar Russii, a c'houlennaz lavaret eur ger d'ezhan: Her pedi a reaz da jom heb comz a bersecution er Russii, gant aoun da folla ar bobl-se dija ken diez da ren, en doa great ar c'houarnamant he zounj da lezel ar gristenien e peoc'h. — « Petra ! a lavaraz Pi IX, hoc'h impalaer en

deuz aoun rag eur prizounier, eur paourkeaz coz,eveldonme. »

— Unan benag a lavare, n'euz ket pell, da Bi IX, e vije mad d'ezhan kemeret he repoz, eur pennad, ec'h en em scuize re gant ar belerined :

Ma tlean mervel, gant ar scuisder a gemeran, ne velan ket caeroc'h sort evit eun tad eget mervel e creiz he vugale, en eur laouennaat ho c'halounou.

— Niver ar baianed badezet, e danjer ar maro, er peder mission var'n ugent, renet gant Seminer ar Missionou estren euz a Bariz, a zav da 213,000 evit ar blavez 1876. Ne gomzomp nemed euz ar vugale.

Nag a elez er baradoz da bedi evit ken aliez a dad hag a vam zo c'hoaz en denvalijen euz ar maro !

Beljik. — En Ostaker, kear tost da C'hand ez euz savet eur japel en enor da Introun-Varia-Lourd. Miraclou a erru er japel-ze. E niver an desteniou euz ar miraclouze ez euz eur c'har bihan, kar eur vaouez seizet oll, pareet en eun taol count.

Russi — Ar vrezel etre ar Russii hag an Turkii a goummanz toma. A villerou e counter ar re vlesset,ar re lazet. Bete vreman e chom an treac'h gant an Turked. Ar Russi e deuz bet lam lerc'h divar lerc'h e daou emgann, a nevez zo.

Dre ar Franz. — Ar Republicaned ruz, rag n'euz nemetho hag a ve ker fallacr-se, ne chanont gant ho fluen hag ho ginou da ingala a bep seurt geier, evit lakaat ar vro da gaout caz out ar vinistred, out Mac-Mahon, ar zenatourien, hag ar veleien. Ma caront kement ar vro ha ma fell d'ezho hen embann, perag eta ne laoskont ket ar re-all e peoc'h. Ni, emezho, a zo evit ar peoc'h.

Roit peoc'h 'ta, braeou scarnilet, m'oc'h euz c'hoant da veza credet.

Brest. — An 29 a viz even ; e pourmenet goude kreiz-deiz, e ruiou Brest, en eur c'har bihan, eur foultren bleiz, eur mell hini, en doa pemp troatad nemed tri meutad benag, euz he fri da veg he lost.

Ian skilfek a ioa bet lazet ar zeiz var'n ugent, da 9 heur euz ar mintin, gant Per Kervella, e parrez Plouzeniel, canton Lesneven.

Castellin. — Dimeurz zo bet eiz dez, a lavar ar *Bas-Breton*, ez euz bet beuzet eur bugel er ster-vraz euz an Naoned da Vrest. N'en doa nemed pemp bloaz, he hano Trenous, mab d'eun archer var varc'h euz ar C'hastellin.

Vardro eiz heur euz ar pardaez oa bet guelet o pesketa, d'he c'hiz,var an deler a zo izelloc'h eget ar scluzou. Evel m'oa divezat dija ha ne errue ket ar paot er gear, e savaz goulen d'ezhan. Siouaz n'her c'havet e nep leac'h. He dog, chomet var an dour a ziscuille oa coezet er ster, hag e guirionez, eno e oue cavet antronoz vintin. Oc'h he dud eo or beuz truez.

Meil-ar-Vern. — Ar zadorn varlerc'h eur paotr hag eur verc'h vihan euz a Veill-ar-Vern, o pourmen var ribl ar memez ster a gouezaz ho daou ebarz, hag assamez. Caer o doue tud calounek en em deuler ractal en dour, ne c'heljont caout ar paotr nemed goude he varo. Ar verc'h vihan, en abek d'he farasol chomet var neu aziout ar plass m'edo, a oue gellet da denna ez-veo. Caret or bije gellout rei hano an hini en deuz he digasset d'ar gorre ha d'ar vuez.

Kemper. — Demeurz zo bet eiz dez, etre 4 ha 5 heur euz ar mintin, oa bet guelet eun tam coz-ki fall o c'haloupat ruiou Kemper. hag o rei taol-dant d'ar c'hi-man, taol dant d'ar c'hi-ze, da jass braz zoken.

Antronoz, unan euz a vevellou an aotrou *Berre*, mestr mansouner, ru Vrest, o velet eun tagnouz doareet evel an hini oa bet hano anezhan an devez araog, o tiredet varzu ki an ti, puchet var dreujou an or, a ieaz var eün d'ar gouenvet-fall ha gant eun taol botez distaget egiz zo dleet, he gassaz da ruilla meur a gammed dioc'h outhan. Ar c'hi a ioa maro. Evit doare, boutou an den-ze n'oant ket deuet euz a stal Gambetta.

P'e bet digoret ez euz bet an desteni oa taget. Ar chass, en deuz bet peget ennho, a zo lakeat ho destum.

An Eost. — An eost a zo doareet mad ; an amzer a gendalc'h da veza mad. Ar c'herc'hou, e Kerne, a lavarer eun tamik treud ; ar guiniz a zo caer ; ar zegal a zo greunek ; ar guiniz du a boulz evel raden. Ma plij gant Doue ne deuffe ket ar reo hag ar scourn d'her suilla, er bla-man !

Ar c'hour var an ed a zo eun nebeut discar varnezhan, mez nebeut, e Pariz, evel e pevar c'horn ar Franz, abaoue ar zizun dremenet.

An Foenn. — E Pariz ar foenn nevez a ia daou ugent lur, pemzec scoed ar miller ; e Kemper ha tro vardro ez a eiz lur var'n ugent, tregont lur.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 7 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	27	1 50s	29	1 50s
Segal	21	00	21	00
Eiz	18	00	18	50
Guiniz du	24	00	26	00
Kerc'h	20	00	19	50
Avalou douar	9	50	10	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 5 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29	1 58s	29	1 58s
Segal	20	00	20	00
Eiz	18	00	18	00
Guiniz du	»	»	»	»
Kerc'h	18	26	24	50
Avalou douar	10	00	9	00

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 21 A C'HOUERE 1877. (3e Série N° 20.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan..... 2 scoed.
Costez-an-Nord..
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, eyitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'heli ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'ar Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 21 a vis Gouere 1877.

Netra heb relijion.

A bep tu e resevomp lizeri evit gout diouzomp pe seurt rum dud a blij muia da *Feiz-ha-Breiz*, pe ar Republicaned, Pe an Orleanisted, pe ar Bonapartisted pe al Lejitimisted,

Credi a rea d'eomp beza hel lavaret sclear aoualc'h dija, mez, evel d'ar mare ma scrivemp kement-se, n'or boa nemed an daou farz euz al lennerien or beuz hirio, *Feiz-ha-Breiz* a lavaro, a vouez huel d'an oll ; ne deuz netra da ober gant hini euz ar rummou ze, ma n'en deuz ket a relijion, ha m'o deffe oll relijion, e talc'ho d'an hini a zalc'ho e unan an tosta da Zoue ha d'he lliz.

E neb leac'h, en Aviel, ne lennomp e ve great ar baradoz evit ar Bonapartisted; e neb leac'h, er Scritur zacr, ne velomp en deffe Doue great he balez evit ar Republicaned; e neb leac'h, el levriou divin, ne gavomp eur post hebken a roffe da gredi, na memez da zounjal ez affet da ober coumpagnunez d'an elez dre an Orleanisted ; e neb leac'h nag en Testamant coz, nag en Testamant nevez n'or beuz cavet e ve bet ornet maner an Dreinded evit mignouned Herri V.

Ar pez a c'houzomp eo e great ar baradoz evit-ho oll, evit ar pavar rum-ze,*a bouez ma vezint kristenien vad*; ar pez a c'houzomp eo hini euz ar rummou-ze ne erruo e Rouantelez Doue, *nemed heuilla a raffe urzou ar C'hrist, lezen Krist ar gristenien, relijion an Hini en deuz lavaret n'euz baradoz ebet nemed evit ar re a gerzo var he roudou.*

Reked peb kristen,evel just, eo *mont* d'ar baradoz, mez ni her goulen, ha forz zo d'ezhan dindan pe seurt gouarnamant ez ai d'i, gant ma sicouro ar c'houarnamant-se anezhan da erruot eno !

Galvit ar c'houarnamant-se Republik, Rouantelez, etc. petra ra zo, gant ma vo mad, gant ma'c'h erruor dreiz-hi er baradoz ? Ne ket da hano eur c'houarnamant eo e tleer derc'hel, d'he vadelez eo. Ha forz zo da eun den, pe vrun pe zu e vo he zillad, epad ar goanv, gant ma virint anezhan oc'h riou ?

An oll a c'houezo eta hiviziken ne c'houlen ha ne fell da *Feiz-ha-Breiz* nemed eur c'houarnamant kristen, fountet var ar relijion, var relijion Jezuz-Krist.

An traou ze oll, a lavaro marteze unan benag, a zo mad da c'hout, mez ne leveront ket d'in gouscoude kement a choantaffen da c'hout ; me garfe gout hirroc'h, gout ha leac'h zo da gredi e ve ar pevar rum-dud, hanvet huelloc'h, countaot da vont varlerc'h Jezuz-krist ha da zicour ar bobl a Franz da vont d'ar baradoz.

Cousto pe gousto, *Feiz-ha-Breiz* a respounto ivez d'ar goulen ze. An den, a lavar an Aviel, a heuillo en he gosni an hent en dezo heuillet en he iaouankiz,

Ar Republik, da vihana e Franz, en he iaouankiz, e deuz heuillet hent ar C'hillotin, e kenver ar releien ha kement hini en deuz roet golo d'ezho.

Napoleon I, kef ar Bonapartisted, en deuz great en he iaouankiz, brezel d'an Iliz, coundaonet ar Pab d'an eksil.

An Orleanisted, en ho iaounkiz o deuz great a zindan kement a ioa en ho galloud, enep ar relijion, e person nach Loiz Filip. An Orleanisted a zo kindirvi d'ar re a c'halv ar Scritur zacr ar Farizianed.

Al Lejitimisted, en ho iaouankiz, a zo bet troet oc'h an lliz hag oc'h Doue. Ar Roue Cloviz, devez he vadiziant, a zevaz an idolou en devoa adoret, hag a adoraz an Doue en devoa beteg eno disprijet. Charlemagn a roaz d'ar Pab an douarou zo eat hirio gant Victor Emmanuel.

Setu aze iaouankiz, ar Republik, iaouankiz ar Bonapartisted, iaouankiz an Orleanisted, iaouankiz al Lejitimisted. *Feiz-ha-Breiz* n'en em garg ket da rei eun dislavar d'an Aviel, evit ar pez ma vezint en ho c'hosni.

P'e guir e ranker mont d'ar beo, setu aze ar virionez. Breman pephini a raio he zounj, egiz a garo.

Oh ! na truezussa tra eo guelet penaoz ez euz c'hoant da founta gouarnamanchou an devez hirio !

Eun den a lavare d'eomp, er goanv diveza, caout ar vadelez da vont da velet peder guezen en doa en he jardin. Mont a rejomp. Teir euz ar guez-ze a ioa sounn en ho za. Diou anezho a ioa ho griziou er meaz euz an douar ha peziou coad oc'h ho harpa, a bep tu, da viret outho da goeza. An drede guezen a ioa he griziou en douar, mez, hervez ar jardiner, ar c'hrizien greiz a vanke d'ezhi, abalamour da ze oa costezet oll. Ar bederved guezen er-fin, a ioa mad he oll griziou, oll crog mad en ho douar,

hag a zave en ear ken eün hag eur gorzen.

— Petra, eme-ni, d'ar jardiner, perag e lezit-hu griziou au diou vezen genta er meaz euz an douar?

— Eun essa am euz c'hoant da ober, emezhan ; me gred em bezo frouez mad en diou vezen-ze.

— Mo pevez chanz aoualc'h, eme ni ! eur vezen ne c'hell ket beva, nemed he griziou a ve en douar.

— Er memez tra, eme ar jardiner, m'hen tou d'eoc'h.

—Hag houman-all, perag eo costezet ?

— Lavaret em euz deoc'h, eme ar jardiner : eur rezoun all gouscoude a zo c'hoaz. Aze e man, evel a velit, goloet gant ar vezen diveza, hag ar guez a blij an heol d'ezho. Rag-se e stou he fenn dioc'h costez ar c'hresdeiz, evit paka eun tam heol benag dre zindan scourrou eben ; ma varfe ar vezen vraz, houman a zaffe ractal he fenn. Da c'hedal n'e deuz netra da ober, nemed lavaret bonjour d'he amezogez.

— Mad, eme-ni, d'ar jardiner, kenavo ha bennoz Doue.

— Aotrou, emezhan ma oc'h euz amzer, gortozit ma livirin eur ger all d'eoc'h. Azezomp aman, en donel.

Setu aze penaoz eo aotrou. An diou vezen genta eo guezen ar Republik ha guezen Bonapart. Evel a lavarac'h bremaik, an diou vezen-ze a ranko mervel, ne man ket ho griziou en douar ; caer a vezo ho zintra, coueza a rankint sintrou hag all. Eur vezen, evit beva, a rank beza he griziou en douar. Eur c'houarnamant, evel ar guez, a rank caout he griziou en douar ; hogen, an douar zo red da c'hriziou eur c'houarnamant, eo ar Relijion.

Na guezen ar Republik, na guezen all ebet ne vevo, ma ne d-a he griziou en douar-ze ; heb an dra-ze, ne deuz netra da c'hedal nemed ar maro. Deffot caout griziou en douar-ze, eo e couezet gouarnamant Napoleon, Republik Robespier hag hini Gambetta guezen zeac'h, evithi da veza bet harpet gant tri ha trivec'h ugent depute.

An drede guezen a ra mad soubla he fenn, rag, ma speke an avel ennhi, e ve ivez dic'hriziennet ; da lavaret eo an Orleanisted n'o deuz ken tra da ober nemed chom peoc'h ha beza sioul rag ho griziou a zo laosk e douar ar relijion hag a zo crog ar prenved ennho. Nep ne zent ket oc'h ar stur, oc'h ar garrek ez a zur, hag ar stur eo ar relijion.

Ar vezen vraz, setu guezen al Lejitimisted, guezen Herri V. Hounnez a boulz mad, mez perag ? hounnez a zo he oll griziou en douar hag e douar mad. Herri V a zo eun den a relijion, setu perag an oll gatholiked vad her c'har, abalamour e unan e car Doue. Mez an devez, Doue ra viro! ma'c'h ehanfe Herri V hag al Lejitimisted da garet Doue hag he lliz, n'or beuz ezom ebet anezho. Enebourien Doue dirag hon daoulagad-ni, ne dalont netra, euz a be lignez benag e tiskenfent ; evel ivez mignouned Doue, piou benag e vent, a vezo hor mignouned-ni.

Petra zo caoz ma'c'h en em dro hirio an oll dud a urz varzu Mac-Mahon, ha ni da genta ? Perag ? abalamour m'en deuz casset divar he dro Gambetta hag he vignouned, abalamour Gambetta hag he vignouned ne glaskent ha n'o deuz morse clasket nemed discar ar Relijion. Mac-Mahon hag he oll diegez a vez en ofern, o covez hag o communia. Abalamour da ze, abalamour ma ro d'an oll Fransisien ar scouer euz ar vertuz hag euz ar pez a c'houlen Doue, her c'haromp, e reomp he veuleudi hag e pedomp evit ma kendalc'ho da gerzet en hent euz ar Relijion.

En dra heuillo an hent-se, e vezo hon den ha ni he dud ; an devez ma tec'hfe divarnhan e troimp d'ezhan hor c'hein.

Hirio an deiz, ne gredomp ket e ve a zoare da zen ebet e Franz clask rei an treac'h da nicun euz ar pevar rum or beuz hanvet er scrid-man. An oll er c'hountrol a dle poania da rei an treac'h da Vac-Mahon var ar pevar rum ze, epad m'en devezo ar guir d'hor gouarn, rag an devez ma vanko Mac-Mahon, mar mank araog 1880, ar Franz a scuillo daelou puill ha c'huero, ho muioc'h c'hoaz a c'huad ! netra surroc'h.

MIK AN DOURDU.

Clouarik ha Mari-Varvek.

(*Dilerc'h. — Guelet n°s 18 ha 19.*)

III.

En eul lein eured.

Er zizun dremenet oa frico braz e ti Olier, e parrez ***. Clouarik a ioa bet pedet d'ar frico-ze, hag o veza clevet e tlie Mari-Varvek en em gaout eno ivez, en em glevaz gant daou pe dri livitennek-all, da zoubenna oc'h taol, fass ha fass gant Mari-Varvek. Hirio, emezhan d'he gamaraded, e renkomp ober eun heja mad da Vari. Arabat eo caout aoun araozhi ; dir zo var he fass, mez n'euz forz ! hirio e plego touchen, pe me velo. A veac'h eta edo Mari oc'h taol, dioc'h tu ar voger, ma edo hor pevar Republikan, viz a viz d'ezhi, var ar scaoun en tu all.

— Ac'hanta, eme Glouarik, difach oc'h, Mari, abaoue an deiz all ?

— Me, eme Vari, ne gustuman morse facha nemed oc'h tud a skiant ; calz a henor am euz eta great d'eoc'h mar d-oun bet en em fachet ouzoc'h. (Ar merc'hed en dro da Vari a reude o c'hoarzin ; n'oant ket goest da zrebi ho zouben.)

— Goapait ar pez a gerrot, Mari ; caer ho pezo lavaret, eur republikan en deuz kement a spered hag eun all.

— Clouarik keaz, ar memez tra a leveromp hon daou: rei spered d'eoc'h-u a ve cass dour d'ar feunteun. Hag a nevez, ganeoc'h, Clouarik ?

— Selaouit paotred, eme Glouarik, en eur drei varzu he gamaraded, Mari a gavo guelloc'h, me zo zur, clevet ar virionez ganeoc'h-u evit ganen-me.

— Clevit 'ta, Mari, eme ar re-man.....

— P'am bezo drebet va zouben, eme Vari..... Caozeit pa gerrot, e man lippet.

— Truez eo, emint-hi, guelet penaoz ez a ar bed, an devez hirio. Setu aze ar Republik en he angouni, evithi

da veza ar vella euz an oll gouarnamanchou. Setu aze Gambetta hag he vignouned casset evel laboussed ier d'ho c'hlud ; tud evel ar re-ze, evel Gambetta dreist oll, a dleffe beza douget, ne dleffent ket beza laosket da vale.

— Ar Republik, va zud, ne deuz bet biscoaz, morse coulz iec'hed hag hirio, ha me ho tifi d'am dislavaret. Da genta Mac-Mahon en deuz roet he c'her he difenno beleg 1880 ; Mac-Mahon, d'he dro, en deuz a du ganthan kement den honest, kement den a urz a zo e Franz ; al loden vrassa euz ar Zenatourien a zo evithan ; ar Brefeded, ar Zouprefeded, ar Vered a zo oll a unan ganthan evit difen ar Republik beteg 1880. Ma ne ket goest ar reze oll da zerc'hel ar Republik en he za, ne ket Gambetta na den all ebet he dalc'ho. Goude tout petra eo Gambetta ? nemed eur f...'.

— Eur petra ? Mari; Gambetta zo eun den honest !

— Perag neuze eta, evit c'hueac'h miz m'eo bet e penn ar stal, ez euz eat epad an amzer-ze, euz a ialc'h ar C'houarnamant, ne oar den da beleac'h nag e petra, *daou c'hant nao milioun ha daou ugent* ? Pa vez tud honest e penn eur c'houarnamant ne erru ket a draou evelse. Dindan Mac-Mahon ne erruo ket a draou evelse. Pa gomzit d'euz tud honest, setu aze unan. Gambetta ! Mad a rit ober he veuleudi, rag, dreizhan e unan, ne ket meulabl a dra zur. Eun tamik e c'hoarvez ganthan evel gant ar gagnou en eur foar, ne gaffet den d'ho c'hemeret, ma ne c'holoffet ket ho deffotou gant eur pallennad geier. Mar d-eo honest, perag neuze eta ne rent ket count euz *an daou c'hant ha nao ha daou ugent milioun-ze ?* Roit peoc'h d'in,en han' Doue.

— Rei peoc'h, mar plij !

— Ia roit peoc'h, pe me lavaro c'hoaz.

— Ia, ia, Mari, lavarit atao, eme ar merc'hed all.

— Ha ne ket eur vez clevet meuli eun den en doa, a veac'h, colo da lakaat en he voutou, er blavez 1867, hag en deuz breman carroziou, kezek, cocher, paot a gambr, keginerez, kik a farz ken aliez ha ma car, ha maner d'en em loja e Pariz ha beteg er Spagn !

Gant arc'hant piou, mar plij, aotrounez ? Ha p'eguir e comzit euz he vignouned, piou int-hi, en hor bro ? *Loiz Hemon, Arnoult, Corantin Guyho, Nedelec, de Pompery, Swiney, de Gaste, ha c'hui,* var a velan. Caloun oc'h euz, pa zalc'hit da garantez eun den evel Gambetta, eun den hag a anavezit guelloc'h evidon-me. Evidon-me en em gretfe collet a vrud vad, ma c'houffen e carfe *Gambetta* ac'hanon. Deiz an elecsionou, n'en deuz va goaz nemed voti evit *mignouned Gambetta* hag e velo petra gousto d'ezhan.

Han ! Republicaned, breman oc'h essoc'h, pa oc'h euz clevet ho peter ?

— Estonuz eo Mari, e lavarc'hfac'h kement all a draou euz a eur den en deuz saveteet ar vro, hag en em scuizet kement epad ar vrezel.

— Gambetta ?

— Ia, Gambetta.

— Alo, Annaik, respount em leac'h-me, va merc'h keaz : e ginou ar vugale e man ar virionez.

— Petra livirin, mam ?

— Count d'ezho histor ar pastor mad.

— Ia, va mam, breman me goumpren. Ar pastor mad a gar he zenved, ha pa deu ar bleiz, e chom gantho d'ho difen enep ar bleiz ; kentoc'h e varfe eget ho dilezel. Ha c'hountrol an hini ne zioual anezho nemed evit arc'hanta a dec'h kuit kerkent ha ma vel ar bleiz o tostaat, hag o lez ar bleiz da zamma he zenved. Ne ket evelse eo, mam ?

— Eo ! va merc'h, evelse eo. Coumprenet oc'h euz breman, aotrounez, histor Gambetta !

— Daoust ha Gambetta zo bet biscoaz *pastor denved* ?

— Guir a livirit, mez m'en dije gouezet he vicher, e vije bet pastor, rag tro da veza en deuz bet, ouspen eun vech. P'edo *Gambetta*, ar 4 a viz kerzu er blavez 1870, e kichen Orleanz, e clevaz tennou fuzuill ha tennou canol ar Brussianed, ractal Gambetta a bign en he wagoun ha iao ac'hano, mar gouie. Epad m'edo ar Brussianed en dro da Bariz, eleac'h m'oa kement a zenved da zioual, Gambetta a glask tec'het adarre ; re dost e man adarre d'ar bleiz. Crena ra leiz he zillad. Buhan eur ballon, emezhan, ma tec'hin ac'halen ! Setu Gambetta var nij er meaz euz a Bariz, ha Gambetta euruz ! N'oa ket divalo d'ezhan varlerc'h an dra-ze, dont da lakaat tenna tennou canol en he henor da Gamp-Conli. Ma vije bet pastor mad, n'en doa ket great a draou evelse.

Ar pastor mad, m'oc'h euz c'hoant d'hen anaout, clevit he hano ; he hano zo Mac-Mahon. En eul leac'h e coez he varc'h dindannhan, e cummer eun all ha dao adarre. E Sedan, dispennet oll he c'har gant eun scolp bouled, ec'h en em gann c'hoaz, corf ha corf coulz lavaret gant ar bleiz, beteg coeza en he c'huad. Ar pastor mad setu hen aze. Setu aze an hini zo hirio o tiouall denved ar Franz. Eul loden euz he c'huad en deuz dija collet evit ho difen, d'an ampoent ma venne da *C'hambetta* dihalana, *o rampa kuit* !!! Setu aze ar virionez : mar d'oc'h countant, mad, ma n'oc'h ket, mad ivez.

TORR-HE-BENN.

Bismark ha Gambetta.

(*Dilerch, guelet an diveza numero.*)

II

Ar Franz, eme C'hambetta, a oa lasset e godel an Impalaer hag e Brefeded. Goulen a rean al liberte gant oll c'halloud va c'hornaillen, liberte dreist-oll evit an drouk, liberte leun d'an hostaleriou, liberte d'en em vesvi ha da grenvi e foz an hent braz goudeze. Gant al liberte-ze, ar Republicaned *vihan* coulz hag ar *re vraz* a oa zur da greski.

D'ar mare-ze, e oa nebeut a Republicaned guirion er Gambr ; ne c'hellet ket beza re hardiz gant aoun rag ar vinouel. Ar vrezel a deuaz e 1870, ha setu ni oll, nemed an Tonton Thiers goz, a unan ganeomp hirio, da voti evit ar vrezel. Pa vez brezel e vez clabouz, pa vez clabouz e man ar mare d'eomp-ni da zevel var

chourre. Ar vrezel a rea eta hon affer. Allo ! eme-ni, iao d'ar vrezel !

Napoleon a oue tumpet e Sedan ha ne oa ket re abred.... evidomp. Ractal setu ar Republicaned d'en em loja er c'hargou huel, tost d'an arc'hant, epad ma chome ar re-all sebezet da glask eur mestr. Pemzec a gafchont antronoz. Ar pemzec-se a gemeraz ar c'houarnamant evit lakaat an dourn var ar gesten.

Guir eo, evel a livirit, aotrou, or beuz great eun divaloerez benag. Derc'hel da ober brezel, da scuilla guad heb ezom hag heb frouez a oa diskiant; Camp Conli a zo bet brudet ha n'eo ket heb rezoun; hor bouteier paper evit ar zoudarded, hag hor fuzuliou stanket ha didoull dindan ar c'hi, a zo c'hoaz hano anezho. N'euz forz, neb a ra he fortun n'eo ket re zot; hag heb en em boumpadi, e c'hellan lavaret or beuz breman, *me* ha *va mignouned*, beb a c'hodelladik vrao.

Ar bara ne vanko ket var hor planken, goude ma vankfe d'ar re her gounit., d'ar baizanted.

Eur penn scanv benag ac'hanomp zo bet tapet he zourn er zac'h, evel va mignoun Ferrand, e costez Kemper, var bordik Conk-Kerne. Gouaz-a-ze evitho, eur vech all e vezint finnoc'h.

Da Ferrand em boa roet daouzec cant lur evit prena peb aneval gorn, hag e pae anezho pemp pe c'huec'h cant lur dre benn. Beteg eno, netra da lavaret; ar rest a laosken ganthan. Mez an diodik, ker paour ha me araog ar vrezel, a zo eat ragtal da brena manerion e Franz gant miliounou, hag ar justiss a zifiziaz dioc'h-tu n'oa kêt eün he gountchou. Euz he vaner d'ar prizoun! an dra-ze a zesko d'ezhan cuzet guelloc'h he stal eur vech all. Va unan em boa bet eun tam aoun. Guir eo ez iz da brena leve er Spagn, (ne ket e Franz eo zur !) mez gouscoude, heb lunedou, peb den a c'helle guelet oa cresket re vuhan va mobilier. Aoun am boa da veza crouffet evel Ferrand. Re a dud, fessoun zo, a ioa da grouffa; re a labour-all da ziluia, ha setu ma ouenn laosket da redet. Great zo bet, evit guir, eun tam enclask, var an dispignou great ganeomp; meur a vilioun zo bet cavet ha ne oant ket eat e marc'hadourez; mez pa vez re a laeroun, petra ve great ? lezel anezho oll da vale, gant aoun da lakaat an dud honest o unan er prizoun.

Ar pez a estoun ac'hanoc'h, hag a gavan ive ken estounuz ha c'hui, eo an digemer mad great d'in goude ar vrezel. Me zounje d'in biken mui va hano, nag hano va mignouned, e vijent deuet er meaz euz a bod ar voterez. Paotred Conli a lezen da vervel er pri, calz anezho o deuz adarre votet evidon. Tadou ha mammou am euz glac'haret a villerou, dre ar vrezel diskiant a gendalc'hen da ober, ancounac'heat o deuz ar c'holl euz ho bugale ho votet evit Gambetta ! Pa zounje d'in beza o vont d'ar prizoun, setu me er blavez 1871, hanvet adarre d'ar Gambr. Er Gambr hanvet e 1871, e oa calz a dud honest, a dud a bouez hag a benn, an huela moueziou a ioa d'ezho; muioc'h oant dioc'h ho zu, evidompni dioc'h hon hini. Ne c'hellen ket eta lavaret nemeur a dra, pe buhan e vije bet prennet d'in va beg. Dre vonheur, ne c'heljont ket en em glevet. Lod a felle d'ezho digass Bonapart a nevez, lod all bugale Loiz Filip ; lod all, hag houman a oa ar gostezen grenva, a oa a du gant Herri V. Peb loden a jache d'ezhi, setu an treac'h ne oue da hini. Pa ne c'hellent ober netra, e rejont ar Republik evit seiz vloaz, beteg 1880, da rei amzer d'ar vro da zistana, emezho.

Ar Republik ! an hano hebken euz an Intron-ze a reaz hor fortun adarre. Ne oa ket er Gambr a vir Republicaned nemedomp, eur vozadik mignouned dastumet cloz en hor c'hougn. Eun dra zrol eo guelet ar Republik great gant ar Bonapartisted, an Orleanisted hag al Lejitimisted unanet. Ma carjent, mignouned Herri V o divije brao braz ha didrouz caer digasset ho Roue var an tron. Den n'en dije lavaret grik, memez ar Republicaned o dije roet peoc'h. Re dom e oa d'ho ler, d'ar poent-se. Mez al Lejitimisted, ar botred keiz-se, a vo ato lakeat er zac'h gant ho c'hindirvi an Orleanisted, calz finnoc'h evitho. N'euz forz, ar Republik a ioa great; ni a grogaz en he fenn evel e cueff hor mam evit cass anezhi d'hor giz.

JAKEZ AR VELCHENEK.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Eur bourmenaden beteg ti ar Verc'hez.

(*Dilerc'h. — Guelet nos 18 ha 19.*)

III.

EUR MARVAILL OC'H TAOL.

Ian he vam. — Guir a leverez, Janmari, tap d'in an alc'huez ma prennin an or.

Annaik. — Deuit 'ta, va zad, e ma mern var an daol.

Ian he vam. — Alo, va zudou, iit en ti, ha savit oc'h an daol.

Loiz. — Va Doue ! peger plijaduruz e ve beza var an douar, e bro Franz, en eur vro egiz houman, ma na vije ket ennhi an Oristaled-se a c'halver ar *Franmasouned*, ar *Radicaled* pe ar *Republicaned-ruz*. Nag hen zo glac'haruz guelet eur rum all a dud, a c'halver *Liberalisted*, da lavaret eo tud, var digarez beza fur, chom trankil, kenderc'hel ar peoc'h, cousto pe gousto, hag he ve gant an diaoulou e ve, a zo a du gant an diou gostezen, evel pa ne ve ket hennez an hent berra da goll ar vro. Var an digarez-se, var digarez plijout d'an diou gostezen, e lakeont tuzuillou etre daouarn tud amjest evit laza ar gatoliked, e laoskont bleizi dindan groc'hen denved e creiz ar guir denved, ar guir gatholiked.

Ian he vam. — Alo, Annaik, clask ive eur veren, va fotrez, ma lanvai ar guin ganeomp. Heman ne ket treitour evel lod euz an deputeed, a ra min vad d'an electourien, deiz an elecsionou, hag a ra poan benn, poan spered d'ezho goudeze.

Loiz. — Roit peoc'h d'in divar benn an deputeed,

divar benn *Gambetta, Loiz Hemon hag he c'hueac'h camarad-all*, pe ez it da lakaat ac'hanon da dourlounkat ha da zisteuler kement am euz drebet.

Evidon-me, d'an elecsionou kenta, a c'hoar petra rin, evit miret, mar gellan, na d-affe ar seurt tud-se da Versaill en hon hano. Mez eo clevet hano euz a zeputeed ar seurt-se. Araoc mont da voti e pedin Doue d'am zicour ha goudeze e c'houlennin cuzul digant an aotrou persoun pe digant an aotrou cure.

Janmari. — Ar guella tout eo ober evelse; rag Doue a zelaou ato eur beden great evit goulen eun dra vad ha just, eun dra a zo evit eurusted an den fur ha gloar Doue e unan. D'an eil, interest ar belek eo na ve ket a freuz, a zizurz, rag d'ezhan, da genta, eo e vez ato tennet correnn. Ne ket dre ambition ken nebeut e c'hell rei d'in eun aviz fall. N'em euz guelet belek ebet c'hoaz o vont na da vear, na da zouprefed, na da brefed, na da vinistr, na da brezidant, na da roue na da impalaer. Erfin n'euz ket ezom da lavaret e man ar belek ar guella e tro da c'hout ar virionez var gount eun den en em laka var ar renkou da veza depute. Ar veleien etrezho ne reont nemed unan, a zo mignouned, a scriv an eil d'egile, ha dre ma o deuz oll ar memez interest, e c'houzont oll, er fessoun-ze, piou zo mad ha piou n'eo ket, e votont oll evit an den a urz hag e cassont an den a zizurz da vrinika.

Ian he vam. — Me gaf mad ho count, va zud. Ni a raio er c'hiz-se ivez, hag e raimp eo; a bedo Doue d'hor sclerijenna hag a c'houlenno cuzul digant hor beleien.

Janmari. — Eun dra zo gouscoude : ha ma ve ouaz ar veleien euz ar c'huzul o deffe roet !

Loiz.—Ouaz a betra? ouaz a netra. N'euz forz petra raio ar belek e vo tamallet. Pe e comzo pe ne rai ket, pe e labouro pe ne rai ket, pe e choumo en he zecreteri pe ne rai ket, unan benag a dra zur, a gavo abek e kement-se. Ma na lavar netra, an oll dud vad a lavaro gant rezoun e vank d'he zever ; mar gra eun dra benag ar re fall a grio ec'h en em emel dioc'h traou ne zellont ket outhan. Kement ha caout eur rebech, me gav d'in eo guelloc'h he gaout digant tud diskiant eget digant tud fur.

Piou a lavar d'ar veleien chom heb en em emel diouc'h an elecsionou ? ha Doue effhen ? nan ; hag an elez effint ? nan ; hag hon Tad Santel ar Pab eo ? nan; hag an aotrou'n Eskob eo ? nan. Piou int 'ta neuze ?

Hag an drouc-spered eo ? ia ; hag an dud a zizurz effint ? ia ; ar Republicaned-ruz ? ia ; al laeroun ? ia ; an dud libertin ? ia ; ha perag ?

Loiz. — Abalamour ma c'houzont ervad mar bez hanvet deputeed, hervez choaz ar veleien, ne c'hellint ket fringal ; setu aze perag. *Ar moc'h ne geront ket beza minouellet, nag ar mirc'hchen beza hualet* ; setu aze perag ?

Janmari. — Guir pater, Loiz. Coummanz a ran guelet sclear ; te a gaoze mad. Eun dra all a c'helfen da lavaret c'hoaz. Da betra e servichfe d'ar belek beza bet keit all er scol, eiz pe nao bloaz er scolach, ha pevar he Kemper, ma talc'h tout ganthan e unan. An aviel a lavar, en tu benag, eo ar veleien *sclerijen ar bed* ; e tleont eta sclerijenna ar re a zo en denvalijen. Ar belek gant an anaoudegez en deuz euz an traou tremenet hag euz an dud, a vel buhan petra delont ha petra glaskont. Evidon-me a voto evit an hini a lavaro d'in. Er fessoun-ze, da vihana, Doue n'en do rebech ebet da ober d'in, peguir eo he lavar a rin, en eur heuill cuzul an hini a zalc'h he blass.

FILLOR INTROUN-VARIA-GALLOT.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Eur c'hreg coustianset mad.

Ichecon ! va zad, me vad a zo inouet gant histor an elecsionou : va fried, e kement leac'h ma'z a, a lavar d'an oll mont da voti, ha dillun diveza, e marc'had Lesneven, unan euz a gear a lavare d'in n'elle ket ar baizanted ober diotoc'h tra evit mont da voti. Unan a zaou a ra eta fall; pe hennez pe va fried. Me zo diez va fenn gant ar stal-ze.

— Merc'h keaz, na te zo euruz da gaout eur pried evel ac'h euz! Setu aze eun den hag a goumpren an traou egiz a zo dleet. Lavaret a ra d'an oll mont da voti, pa deuio ar poent; rezoun en deuz. Al lakez a peuz guelet du-ze e Lesneven en deuz lavaret d'id, ne dlie ket ar baizanted mont da voti. Al lakizien a lavar traou evelse a zo trubarded.

Evessa mad, keriz a vot atao pa gazi atao evit laboussed treut, evit dispac'herien, evit republicaned-ruz ; a bae tud evit galoupat ar parreziou, deiz an elecsionou hag an devesiou araog ; a gass zoken cazetennou ; evit petra ? evit ma voto eveltho kement paizant a deuio d'ar bourg. Mez evel a leverez, guelloc'h e ve gantho ne deuffe paizant ebet da voti. Neuze int sur euz ho c'hrog. Rag entent mad eun dra, n'euz hirio nemed ar baizanted o terc'hel, hag a ve goest da zerc'hel ar Franz en he za.

Setu perag keriz e jeneral, oll tud vad pa vo lammet ar re fall euz ho zouez, a c'houlen, a reket diou zra ; da genta, ne d-affe ket ar baizanted da voti, abalamour ma roont lam d'ezho aliez ; d'an eil, e votfe ar baizanted a unan gantho. Selaou, va merc'h, keriz e jeneral, evit ar baizanted, a zo evel mergl evit an eost.

— Neuze'ta va goaz a ra mad ?

— Eur zouez e raffe mad, lavar d'ezhan hardiz kenderc'hel ha poania an hanter muioc'h c'hoaz, mar d-eo evit ober.

— Mad, va zad, laouenneat, dizammet oll oun ganeoc'h; me rai caeroc'h, me zicouro anezhan. Bezit sur, ma ne d-a ket oll electourien ar barrez-man da voti, ne ket me a vezo caoz.

— Bennoz Doue, merc'h vad ; hed ar veach e peuz great plijadur d'in, mez hirio e rez muioc'h eget na c'hortozen diganez. P'eguir out ker mad em c'henver, gortoz eta ma lavarin d'id petra eo eun depute.

Eun depute, coumpren a rez, a zo evel eur c'hulator da vugale eun tiegez. Mar d-eo ar c'hulator-ze eul *lounk he zizun*, eul *lip he drantel*, ec'hiz a lavar lod oll, e vanko prest bara d'ar vugale.

Divinout a rez ne c'hell ket gouarn re-all an hini ne ket goest d'en em c'houarn e unan. Mad, guelet a ri, ar re a zoug keriz, en elecsionou, evit beza deputeed, a zo henvel oc'h *lounk he zizun*. Guel Gambetta, carget da c'houarn ar Franz ha da veilla var he liardou, a zo eat ganthan, evit c'hueac'h miz m'eo bet e penn ar stal, ar zoum a *zaou c'hant nao milioun ha daou ugent*. Setu aze ar fimel euz a zeputed keriz.

Eur c'hulator, gout a rez, en deuz carg eun tad. Hogen eun tad a zo dalc'het dindan boan a bec'hed, da zeski ho c'hreansou d'he vugale, d'ho beva, d'ho guiska, d'ho scolia, da ober anezho kristenien vad. Hogen an deputeed a ro keriz d'eomp, a lavar a vouez huel ; belek ebet mui : rag-se, iliz ebet, sacramant ebet, peden ebet, scol ebet mui nemed ar scol *laik*, *gratuit* hag obligatoar, da lavaret eo : kristen ebet mui.

Eur c'hulator, gout a rez, a dle clask interest ar vugale zo fiziet ennhan, e kement-zo.

Hogen interest ar vugale eo, evit ma c'hellint beva eassoc'h a ze, caout nebeut a daillou da baea, divar ho danvez hag ho douarou.

Setu petra eo, deputeed keriz, petra leveront euz ar baizanted. Taolomp taillou varn' ezho. Piou an diaoul, araog an amzeriou diveza man, en deuz guelet lakaat taillou var ar c'hezek, var ar c'hirri var ressort ? Piou o deuz great kement-se ? Deputeed keriz. E guirionez piou a ve sot aoualc'h da gredi en deffe eur paizant, en deuz dija kement a boan o paea an aotrou, hanvet eun depute da lakaat cresk varnezhan, e kement zo, beteg var ar c'hi a vag evit en em zioual oc'h al laeroun ? Nan, keriz hag an deputeed hanvet gantho, a zo eur boan evitho guelet eur paizant douget eaz, guelet zoken eur c'hi o tiouall he be a dra.

E guirionez, eassoc'h e ve c'hoaz tenna diganthan ar pezik en deuz, ma n'en dije ki ebet.

Eur c'hulator, gout a rez, pa varv unan benag euz ar vugale zo en he garg, a dle lakaat ho anterri en douar benniget.

Hogen, deputeed keriz, petra leveront ? *Anterramant ebet mui gant beleien*. Nan evel *chass clanv* e rankor hiviziken anterri ar gristenien, evit plijout d'an dud-se ! Dalc'h mad, va merc'h, d'az ker ; labour, te ha da bried, ar pez ma c'helli, evit ma voto an oll baizanted, evit ma'z aio d'ar Gambr tud hag a goumpreno mad ezomou ha bolontez ar baizanted : discarg var an taillou, ha ren Doue, ha ren an Iliz en oll barreziou !

EUR PAOTR COZ EUZ A BLOUZENIEL.

Eur ger var ar gannaded

bet ha da zont.

Me zo eur paour keaz coueriad, deskiant, dic'houeziek ;
A veac'h ec'h ouzoun dibun eun tamik brezounek ;
N'oun ket evit ar gallek : da lenn ar c'heleier,
Eo red d'in caout lunedou, ha dreist, dreist oll, amzer.

N'oun bet morse e Pariz. Eno, 'm euz clevet,
An oll zo aotrounez, an oll zo goueziek, desket ;
Ha goulscoude e fell d'in laret, heb digarez,
Eur ger var ar burzudou a choarvez en hon touez.

Eur pennad zo 'peuz guelet paotred a sclerijen,
Paotred *leal*, *calounek*, marvad *guir gristenien*,
O tont da glask ho moueziou 'vit gallout, emez-he,
'N em rei a grenn da Vro-c'hall, spered, nerz ha bue.

Gounidegez vraz a zo da heul carg ar gannaded :
Piou ne ve dar madou-ze kizidik var ar bed ?
Rag-se, eur rum glaskerien zo deuet, rag ar gounid,
D'ho pedi d'ho dilenna, (choaz) dre gomzou ha dre scrid.

E mare an dibabou (elecsionou) eur strollad gederien,
Zo mibin, vit ho aotrou, diskennet en dachen.
Beachou, marc'hajou mezuz, scouedou hadet eleiz :
Setu ho zu da drec'hi, disleal ha direiz.

Sistr ha guin er chopinou birvidik a rede :
Peb den, *aberz an aotrou*, dioc'h he c'hoant a eve ;
Eskem iskis ha diskiant !!! eur vouez 'vit eur ... c'hofad !
Ar moueziou zo discleriet ... setu d'eomp eur c'hannad !

Petra zo savet a vad d'euz *goueled ar chopin* ?
Me vel, epad pell amzer harpet var ho ilin,
Penn hor c'hannaded brudet, ar c'hlizen var ho zal,
O poania stard da steui, en ho giz, eur reiz all.

Beb eil, 'vit lavaret ho ger, er gador e savont ;
Me glev safar Gambetta !!! setu Armez, Huon ....
Oll, evit guir, broadek, *tud a dalvoudegez* :
P'en deuz comzet ar paper, ez eo ar virionez.

Hag ar frouez dioc'h ho zafar ? Red eo, eme unan,
Red eo flastra an Iliz ; red eo he douaran ;
Ar belek, eme eun all, setu goualen ar vro ;
Diframmomp ar c'hrizien-ze, pe Bro-c'hal a gollo.

Serromp, eme eur re all, scoliou ar Bapisted ;
Ra vo hor mibien, desket evel ma'z eo dleet.
N'eo ket aoualc'h, lar eun all : ar rener Mac-Mahon,
'Vit urz ha peoc'h ar vroad, zo red he daol d'an traon.

Prederia ioulou diroll, eur blavez var he hed :
Setu oberou spountuz eun tri c'hant cannaded.
Me gav d'in vije bet mad creski an droajou ;
Rag ar gobr a zo dister dioc'h labour peb aotrou.

Hogen, hag ho lezennou, peleac'h-man ho furnez ?
N'allan harz ouz ar c'hlac'har, an druez hag ar vez,
Pa ve d'in danevellet doare ho zorc'hennou :
Guell oa d'ezho chom er gear, ha serri ho ginou.

Clask a ran, peleac'h, penaoz hor paotred *calounek*
Zo bet, hervez ho leou, d'hor bro geaz talvoudek.
Abaoue oant crog er stur, ha beza oa crenvoc'h
An urz, ar peoc'h, ar marc'hajou ? ar beva eassoc'h ?

Guir ez eo, ar c'hannad-meur, en dastum diveza :
« Aberz Bro-c'hal 'memp atao dallezet, emezhan,
Meuleudi ha trugarez » — ar reuziou tremenet
Euz eur fizianz re vraz o deuz hon dizounet.

Ar vro a voa coztezet var ribl eul lounk euzuz !
Lakomp o dije trec'het ! *hor c'henvroidi-ruz*,
Setu Doue harluet ha mac'het an Iliz,
Trizec ha pevar ugent dizroet var he c'hiz !!

Ia, m'hen lar gant levenez, e mesk ar gannaded,
E sked guir Fransisien, tud a feiz, a spered.
Enor d'ezho, po deuz stourmet 'vit ar virionez :
— Netra caeroc'h 'vit coueza, pa gouezer heb sclabez. —

An treac'h, rag ho niver, a zo bet dar *Guellerien*.
Breman, pa'z eo dispennet strollad an *Drouzerien*,
Red eo d'eomp 'nem unani, vit an dibab kenta,
Ma vemp, en divez renet gant tud ar re vella.

Pa velfot *chopin*, dispac'h, 'tont adarre en dro,
Na verzit ket ho moueziou, na verzit ket ho pro.
Ha mar trid a garantez ho caloun evithi,
Troit ho kein d'an *dud-ruz* : ho lezit da c'hoari.

Mar kinnigont d'eoc'h evach, evit dioc'h ho sec'het :
Hogen, grit dre ho c'homzou na veac'h mui touellet.
En dibabou ze poelluz, bezit leal, guirion,
Ha, dindan baniel ar vad, kerzit gant Mac-Mahon.

— Iudal a raint a bouez penn, evel chass counnaret, —
Araog ivez paotred Breiz : beac'h d'an oll *drubarded*
— Red eo monet d'an emgann : deomp eta var an dro, —
Kiz d'an *amprefaned ruz !!* Bevet ar feiz, ar vro !!!

KELEIER EUZ A ZIANVEAZ BREIZ.

ROUM. — Mignoned Gambetta, da lavaret eo ar Republicaned-ruz ne ehanont da embann e man ar Pab en he angouni, pe da vihana, eo ouall glanv. Seblantout a ra d'eomp clevet *Voltaire* o caozeal. « *Dournit, dournit geir, emezhan*, eun dra benag euz ar *geier-ze a jommo e sperejou an dud*.» Ar re a lavar geier, an oll her goar, en em laka e renk an Diaoul ; Hennez eo tad ar geier. Bugale an diaoul eta ne ehanont da grial da gement avel zo, e man ar Pab var ar poent da vervel.

Hogen biscoaz ar Pab, pep tra coumprenet mad, n'eo bet crenvoc'h evit breman. Bemdez e tigemer pelerined euz a bep bro ; bemdez e ra eun droik e chardin he balez pe gentoc'h he brizoun.

Ar vidisined a lavar d'ezhan evit guir, e raffe vad d'ezhan, mont da eun dour a vuez benag a zo tost da Roum. — Nan, nan, eme ar Pab, re a amzer a golfen —. Setu aze an den a galoun, a gav guelloc'h chom gant he vugale, evit pourvei d'ho ezonnou, eget kemeret soursi deuz he vuez memez. An oll zent a zo bet evelse ; dizamant outho o unan, ha leun a druez oc'h ar re-all.

Bevet Pi IX, hon tad hag hor pastor !

PARIZ. — An aotrou Joseph Brunet, ministr ar gelennadurez hag ar Relijion a Franz, en deuz kemennet, a nevez zo d'ar Brefed :

Ne dle den, euz ar re zo carget euz ar scoliou, en em emel, e giz ebet, euz a bolitik. Pedi a ra goudeze ar Brefed da rei anaoudegez d'ezhan euz ar re a ve eun difizianz benag anezho. Louzou am euz, emezhan, evit parea kement hini, en deffe ar c'hlenved-se.

(Ne c'hellomp nemed meuli an aotrou Brunet, da veza douget an arret-man enep ar vistri-scol.) Napoleon III, hervez d'eomp-ni, en doa great, euz ar vistri-scol, guir diranted er parreziou. Tremen mall oa ho c'hass d'ho zoull. Hag euz a beleac'h e teu kement-se? En oll barrezio ucoulz lavaret, ar mestr-scol a zo greffier ti kear. Er fessoun-ze, da vihana er parreziou braz, int direnket bep moument divar ho scol, evit rei eur sertificat pe eun diaoul benag all, setu collet class ar vugale ; d'an eil, da heul an scridou, ar paperou a vez ezom da gaout euz a di-kear, e ranker rei meur a dra da anaout d'ar greffier, traou ne dle ket eur mestr-scol da anaout, hag a ro d'ezhan re aliez tu ha tro da drei ha da zizrei eur famill, da goulz an elecsionou. Kement-se a zellemp pell a zo evel eur malheur evit ar parreziou. Setu dizroet an dour divar ho frad ; n'oa ket araog ar poent.

— An aotrou Pariz, ministr al labourou, a scriv ivez da oll goumpagnunezou an hentchou-houarn, ne dle nicun euz ar re zo en ho zervich en em emel a bolitik, dindan boan da gaout ar foued ler hag eun taol troad da vont er meaz euz he garg.

— An aotrou de Fourtou, ministr diarbarz ar Franz, a gemen ivez d'ar Brefeded ha d'ar re a zo dindannho, ne dleont morse, pa c'houlen ho dever ez affent dirag an dud, beza heb ar viscamant a zere outho, abalamour m'eo red, emezhan, e c'houffe an dud piou o deuz da zouja.

LISTRI COLLET. — O deuz collet listri, epad miz mae diveza, hervez count ar *Veritas* :

Listri dre lien : Bro zaoz 48 ; an Amerik 33 ; ar Franz 10 ; an Norvej 12 ; an Alemagn 7 ; an Itali 6 ; an Danemark 3 ; ar Gress 3 ; an Aotrich 2 ; ar Portugal 2 ; an Nicaraga 1 ; an Holland 1 ; ar Sued 1 ; ne c'houzor ket c'hoaz euz a beleac'h 8. Etre tout 141. Er gount-man e lakear 15 lestr, deffot kelou anezho.

Listri dre dan : Bro zaoz 1 ; an Norvej 1 ; ar Portugal 1.

NAONED. — Ar 6 a viz Gouere, a lavar an *Espérance du Peuple*, ez euz bet cren-douar en Naoned ha tro var dro da nav heur euz ar mintin ha da deir heur goude crez-deiz. Ar c'hren-douar ze n'eo bet padet nemed hed eun taol benag a voumenter. An drouz a rea a ioa henvel oc'h eun drouz curun.

KELEIER AR VRO.

An aotrou Auffret, avieler, euz a Vespaol, a zo maro, e Plobannalec, an devesiou kenta a viz mae.

PLEUVEN. — An deiziou diveza a viz even eo bet *consacret* Iliz Pleuven. Diou zra a ra d'eomp caozeal eur ar gonsecrasion-ze.

Ar genta eo an digemer mad o deuz great Pleuvenniz d'ho Eskob. Eul leo benag oant deuet var an hent d'hen diambroug, lod var varc'h, lod all e guituriou, lod all e kirri-bihan. Eun dudi oa ho guelet, goude beza saludet ho eskob, o reuga hent varzu Pleuven. Ar boultren a zave gantho var an hent ouaz eget ar voged a zioc'h an henthouarn. Petra eo bugale o deuz plijadur o velet ho zad !

An eil tra eo gened an Iliz. A zianveaz, Iliz Pleuven ne ne deuz netra a gaeroc'h evit ar braz euz an ilizou-all. Mez an diabarz anezhi, hervez ar re o deuz he guelet, a zo ker

caer ha ma c'heller lavaret. Hag al liardou d'he zevel a ioa tano, a gounter. Traou caer gant nebeut arc'hant, netra guelloc'h.

Pleuvenniz o deuz breman dirazho ar scouer euz an templou a dleont da zevel da Zoue, gant nebeutoc'h c'hoaz a vizou, an templou euz ho c'halonou, rag Doue ne joum en iliz Pleuven, nemed evit disken ac'hano e calonou Pleuvenniz. Hini anezho, mechanz, ne refuzo ar joa-ze, d'he bersoun caret.

Pec'hed e ve d'eomp echui, heb lavaret eur ger euz an aotrou Gueranic, en deuz roet ar *plan* euz a iliz Pleuven. Reketi a reomp d'ezhan buez hir, ha ken aliez a iliz da zevel hag a vlavez da veva! Pa gomzot euz eun den hag a c'hoar he vicher, comzit d'eomp euz an aotrou Gueranic.

Mountroulez. — *E foar an dud iaouank*, e Sant-Martin, ar 6 euz ar miz-man, a lavar ar *Journal de Morlaix*, ar baizanted n'o deuz ket bet d'en em glem. Devez mad o deuz great. Er foar ez oa kezek 652; saout 392; moc'h 205; ounneri 101; tirvi 74; leou 50; denved 22. Cazi oll int bet guerzet ha guerzet mad.

Gouassa-zo, hervez ar memez cazeten plassen foar Sant-Martin a zo calz re vihan. Setu perag ez euz erruet droug gant meur a hini.

Ian Postic, labourer douar euz a Blouigneau en deuz paket pevar daol ru e traon he vouzellou. Ractal e bet douget d'an hotel Bozellec. Pell e man dioc'h beza brao. A hent-all, ez euz bet pistiget calz tud gant taoliou ru, ha taoliou-corn; heb gouscoude e vent bet lakeat e stad Ian Bostic.

Eur malheur-all zo bet erruet, ar memez devez var hent Callac, eul leo diouz Mountroulez. Yvon Derrien, labourer douar euz a Blogonven, en eur dremen ebiou eur marc'h a drottet var an hent, a follaz ganthan eun taro a rene d'ar foar. Tri c'hant paz benag e oue treinet ganthan. Heb e zounjal en doa lakeat ar gorden en dro d'he viz meud, var he zourn cleiz, hag he viz siouaz! a zo bet distaget neat ar mell kenta anezhan.

He gounta a rear e danjer.

Plouian. — Laou Kirlirzin, euz a barrez Plouian, a ioa eat, an 30 euz ar miz tremenet da neu, e breac'h-vor an Dourduff. O veza ne zizroe ket, e sounchot mont d'he glask. Siouaz! erruet eno, her c'hafchot el lec'hid beteg he ziscoaz, hag ar pez a zo euzuz da lavaret, epad ar mare a dremenaz varnhan, ar c'hranked o doa drebet he zaoulagad.

Sant-Segal. — An 29 a viz Even, Corantin Guillou, a zo bet cavet beuzet en eur feunteun a ioa ennhi vardro daou droatad dour. Petra zo bet caoz d'ar malheur ze, ne ouzor ket d'ar just. Eur pennad zo Corantin Guillou ne d-ea ket mad.

Var he lerc'h e choum eun intanvez gant pevar c'hrouadur. Antronoz he varo n'oa ket eun esken en ti. Diez eo beza e brassoc'h paourentez.

Brest. — Guillemet, paotrik daouzek vloaz, o chom e ru Keravel, a lavar an *Union Republicaine*, a zo bet tost d'ezhan paea ker mont da neu, goude beza drebet. Tennet euz an dour hanter varo, ez euz ranket teir heur horolach hag ar brassa preder evit hen digass d'ar vuez.

(An dra-man a zo eur gentel evit an tadou hag ar mamou. Morse na tad na mam ne dleffent lezel ho bugale da vont da neu, goude beza drebet, kentoc'h evit teir heur varlerc'h ho fred, da lavaret eo ken a vezo diskenned mad ho boued ennho. Var ar memez tro e livirimp d'an dud divar ar meaz, a zo douget dre eur zantimant a honestiz, a respetomp, da gaout fall ez affet da neu, n'euz eno pec'hed ebet, *gant ma talc'hint da lezennou ar vodesti.*

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 14 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l 00 s	27 l 50 s
Segal	22 50	21 00
Eiz	19 00	18 00
Guiniz du	26 00	24 00
Kerc'h	20 50	20 00
Avalou douar	15 50	9 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 12 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l 44 s	29 l 58 s
Segal	20 00	20 00
Eiz	18 00	18 00
Guiniz du	24 00	» »
Kerc'h	19 50	18 26
Avalou douar	9 50	10 00

CASTELLIN. — Marc'had an 12 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 51 s	30 l 90 s
Segal	22 95	22 95
Eiz	20 50	19 50
Guiniz du	25 44	25 44
Kerc'h	20 50	20 00
Avalou douar	» »	» »

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1** l. **60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

FEIZ-HA-BREIZ
evit *c'hueac'h* ha *tri miz*.

Aslavaret a reomp evit an drede ha diveza gueach :

Roet zo bet d'eomp da gredi oa galvet *Feiz-ha-Breiz* da sclerijenna ar bobl ha da renta ar guella servich d'ar Relijion ha d'ar Vro, dreist-oll da vare an elecsionou; lavaret zo bet zoken e doa dija digoret ho daoulagad da veur a hini. Meuleudi da Zoue.

Dirag an oll desteniou mad-se a resevomp bep sizun, a bep tu, evit *Feiz-ha-Breiz*, a berz paizanted, bourc'hizien memez ha tud a dalvoudegez dre ho goueziegez hag ho renk en departamant hag en eskopti, dirag an oll desteniou-ze, a leveromp, eo or beuz assantet rei *Feiz-ha-Breiz* evit *c'hueac'h miz*, ha memez evit *tri miz*.

Setu aman priz ar marc'hajou-ze.

Evit c'hueac'h miz : 14 real.
Evit tri miz : ..... 8 real.
Evit an daou varc'had, arc'hant countant.

Da be vare benag e coummanso an *tri pe ar c'hueac'h miz*, ec'h echuo d'he dermen, evel just, mez ne c'hello ket mont en tu all d'ar bloaz nevez.

An hini a c'hoantaffe paea ar gazeten evit re all, epad tri pe c'hueac'h miz, a zo pedet da rei d'eomp hanoiou an dud-se.

An hini a c'hoantaffe, *en dianveaz a varc'had tri pe c'hueac'h miz*, caout meur a feillen *euz ar memez numero*, a zo pedet da scriva d'eomp abenn ar meurz da noz, da zivezata tout, ha da zigass d'eomp, da heul he c'houlen, ken aliez a *zaou vennec* hag a feillen a reketo. Heb an draze, netra c'hreat.

Var ar gount-se, er c'hountrol, an oll feillennouze a vezo lakeat ha casset d'an hini ho goulenno, en he hano, en eur pakad ha dindan ar memez banden.

Gant hon oll bolontez vad, n'oump ket goest da vandenna pep-hini euz ar feillennou-ze. Al labourze eta a joum e carg an hini ho goulenno.

Arseen de Kerangal,
Perc'hen-Merer.

KEMPER, 28 a vis Gouere 1877.

Pilated an amzer vremañ.

Piou ne anavez ket *Pilat*? Piou ne villig ket Pilat? Pillat an den lach, Pilat an den digaloun, Pilat bourreo hor Zalver Jezuz!

Nag a vreudeur gouscoude n'en deuz hen ket en amzer-man! la, beo eo c'hoaz lignez Pilat, hag ar Bilated a zo calz stankoc'h eget ma zounjen.

Eur zulvez, goude prosession an Anaoun, eun iotan vez glac'haret a zizroe d'ar gear gant ho begale. Eun hanter heur vad a vale e devoa da ober, hed eur ster vraz. A greiz oll, epad ma tizec'he he daoulagad gant he mouchouer, distrempet gant an daelou, eul *lakipod* en eur dremen ebiou a roaz d'ezhi eun heurtad hag he filaz var he fenn er ster!

— Bugale, bugale geiz, emezhi en eur grial en han' Doue va zicourit! va zicourit, me ho ped.

Ar vugale a ioa glac'haret oll, mez hini anezho ne zounje teuler he zillad ha disken en dour. An dour, eme unan, zo re ien; a zo re zoun, eme eun all; a zo re a herr ganthan, eme an trede. Eiretant ar vam a oue beuzet.

Oh! ar vugale digaloun! Leskel ho mam da veuzi! hag int-hi o c'hellout he zavetei!

Setu gouscoude histor eleiz a vugale an devez hiziv. Ar Franz, mam an oll Fransisien, a zo evel an intanvez-se e danjer he buez, hag he c'hollo zoken eo, ma ne d-a ket he bugale d'he zicour. Eul lakipod, galvit hen Gambetta mar kirit, en deuz taolet ar Franz e ster vraz ar Revolusion. He fenn a zo c'hoaz er meaz euz an dour, setu perag e cri a bouez-penn dre c'hinou ar Pab, dre c'hinou Mac-Mahon, d'an oll electourien gatholik : En han' Doue, va zicourit; roit douar d'am zreid; iit da voti, paizanted, ha digassit d'in deputeed catholik, tud a urz hag a zoujanz Doue.

Ped guech ne ket bet dija dournet ar zoun-ze da gement electour a zo e Franz? Ped guech kement den a urz a zo en eur barrez, n'en deuz ket lavaret d'he amezeien : *En han' Doue, deuit da voti!* Ha petra respount al loden vrassa? Setu aman.

— N'onn dare petra da ober, pe vont ne jom heb

mont da voti. Glao a ra, a lavaro unan ; me zo scuiz a lavaro eun all ; da betra mont da denna droulanz, a lavaro an trede ; da foar an diaoul gant ar voterez a lavaro ar pevare ! etc. Setu ma chom calz *paizanted heb mont da voti*, e chom an treac'h gant keriz, hag ar Franz, eleac'h caout deputeed d'he zenna euz ar ster, e deuz deputeed d'he flanta dounnoc'h-dounna en dour, (da samma he liardou da c'houde, evel en deuz great Gambetta, hag eleiz euz he vignouned,) béteg m'en deuz ranket Mac-Mahon ho c'hass kuit.

Ha piou zo caoz a gement-se? den nemed ar *baizanted a jom heb mont da voti*. Pell aoualc'h or beuz bevet etouez ar baizanted evit gout eo guelloc'h gantho an urz vad evit an dispac'h ; eo guelloc'h gantho bugale ho c'har hag ho douj, eget bugale a reketfe ho maro. Perag eta neuze ne votont-hi ket? hag or beffe deputeed divar ho dourn, da lavaret eo tud a urz hag a zoujanz Doue.

Euz a oll electourien ar Finister, da hirra tout mar deuz tri ugent mil euz a gear, d'an ampoent ma'z euz, d'an nebeuta, cant mil divar ar meaz ; hag ar c'hant mil paizant-se a zo diot aoualc'h da lezel an tri ugent mil keriad da ober al lezen d'ezho, da lezel an treac'h gant keriz a gass peurliessa d'ar Gambr deputeed ne leveront morse na *pater* na *noster*, a garfe zoken discar Doue en eur ziscar ar relijion, ha treina ar Franz, divar bouez he bleo, da ster ar revolusion !

Da elecsionou an 2 a viz gouere 1871, var eiz ugent mil electour, ez euz bet dec mil ha pevar ugent o voti, ha dec mil ha tri ugent a zo chomet heb voti, al loden vrassa, anezho paizanted na petra 'ta.

Hag estounuz eo, goude kement-se, e c'hounesfe keriz en elecsionou ? *Ar baizanted a jom heb mont da voti* an hanter anezho.

Morse n'or beuz credet na biken ne gredimp, e c'helfe paizanted, *pa vezint sclerijennet mad, voti fall*. An devez ma *voto fall ar baizanted, hag int-hi o c'hout e votont fall*, ar Franz a c'hell lavaret he *In manus* pa garo. Nan, ne gredomp ket e c'helfe eur paizant voti fall pa ne zelaou ket keriz.

Hervez hor c'hreden eta, ma or beuz bet, er Gambr diveza, kement a zeputeed fall, a zeputeed ruz, ne ket ar baizanted o deuz votet a zo bet caoz. Ne ket eta oc'h ar re-ze ken nebeut eo ec'h en em gemerimp ; *oc'h ar re ne votont ket eo* ! Ar re-ze eo a ra maleur ar vro.

Ar re-ze ne velomp ket guelloc'h hano da rei d'ezho eget an hini a *Bilated*.

Pilat guechal a leze lakaat d'ar maro *Pried* an Iliz catholik. *Pilated* an amzer-man a lez mouga ar Franz he verc'h hena, merc'h hena an Iliz. Petra vire oc'h Pilat da zifen an *Den just* ? An aoun da gaout droulanz Cezar; an aoun da goll he blass ; an aoun da zisplijout d'ar bobl. Petra vir oc'h ar Bilated hirio da ober ho dever ? An aoun da zisplijout d'eun amezek pinvidik pe d'eul lakez benag euz a gear ; an aoun da veza goapeat gant eur *filozof* benag, na ve cresket ho deveziou aner pe great d'ezho paea evit ho bugale er scol.

Pilat a gave d'ezhan en doa rezouniou mad eleac'h digarezou : mad, n'euz nemed eur vouez dre ar bed oll evit milliga he hano. *Pilated* hirio, ha c'hoant o peffe-c'hui e ve great ar memez dismeganz varn'oc'h gant kement rum a deuio var ho lerc'h.

Pilat a velc'h he zaouarn en eul lavaret d'ar bobl : Me zo neat va daouarn, me a entent beza direbech euz a varo an den-ze. Me laosk anezhan etre ho taouarn ; grit ar seurt a gerrot, mez na rebechit netra d'in-me goudeze.

Ar Bilated hirio a c'helfe ivez digarezi ne glaskont ober droug ebet d'ar Franz, e reont ho giz hag e laoskont keriz da ober ho hini, abouez ne vo rebechet netra d'ezho da c'houde.

Allaz ! *Pilated*, lavarit kement ha ma kerrot, evel ho tad coz, eo neat ho taouarn, oc'h direbech an devez ma vo dispennet ar Franz evel ma oue dispennet corf Jezuz ; an oll beteg ho pugale oc'h unan, a daolo d'eoc'h en ho taou lagad an hano a veritit, ho calvo *tud digaloun, tud lach, Pilated*.

Perag kement-se ? Abalamour Pilat a c'helle savetei Jezuz ha n'en deuz ket her great, abalamour c'hui a c'hell savetei ar Franz ha na fell ket d'eoc'h hen ober. Setu aze ar respount d'ho perag ?

Pilat a ioa galvet dre he stad hag he renk da zougen eur zetanz a vuez pe a varo enep Jezuz, hag e leac'h dougen eur zetans a vuez e cavas guell lavaret : neat eo va daouarn a gement-se. Setu aze petra ra ar re ne deont ket da voti.

MIK AN DOURDU.

Bismark ha Gambetta.

III.

(Dilerc'h. — Guelet an Numeroiou 19 hag 20).

Prest goude ec'h echue an termen evit ar Gambr hanvet e 1871. Ah ! en dro-man ar *Gonservatourien* pe baotred an urz vad, emezho, o deuz desket divar ho c'houst petra eo ober ar Republik d'ar re all. E Franz, gant ar geier e casser ar voterez en dro egiz ma carer. Lavaret ha scriva a rejomp euz an eil penn d'ar Franz d'egile : Ma votit enep d'eomp-ni republicaned, e vo brezel adarre; an noblanz, ar veleien a vo c'hoaz gallodussoc'h ; an taillou a gresko ; aoualc'h e oa ze. Gouzout a reamp manifik e lavaremp geier penn-da-benn ; mez hor geier a oue credet evel ato. Ar Republicaned a erruaz er Gambr nevez e 1876 ker stank hag ar brini en eur parkad ed nevez diouanet.

Ragtal setu ni da frenza al labour vad great gant ar Gambr coz, da zibezia loden an Iliz ha da ober brezel d'ar C'houarnamant. Mac-Mahon, hervez ar c'hustum, ne ket hervez al lezen, a renke kemeret he vinistred en tu crenva, hag hen oblijet en dro-man da gemer evit ministred guir Republicaned evel *Ricard*, *Marcère* ha *Jul Simon*. Evelse or boa hon troad e scleuk ar c'houarnamant.

Pep tra evidomp a iea evit ar guella pa lavaraz Mac-Mahon he zetanz : *Aoualc'h eo, emezhan ; ar re-man ne ket ministred int ; c'hoant o deuz da goummandi ac'hanon ha d'am c'hass gant ar zenatourien da hospital ar re zot.*

Gouzout a rit, Aotrou, ar pez a zo erruet. Casset oump bet d'ar gear, var aviz a zenatourien-ze a c'hoapeamp kement ha setu ni breman *ker braz Iannou ha diagent.*

BISMARK. — Fizianz oc'h euz evelkent da zizrei adarre d'ar Gambr, ken niveruz ha biscoaz?

GAMBETTA — Hel lavaret a reomp, Aotrou, mez her gouzout ne reomp ket. Ar Franz a zo ken edro ha tra. Ma teu he daoulagad da zigeri var hon troion cam, e c'hell brao braz lezel ac'hanomp da bourmen hor c'halite var bave ar c'heriou.

BISMARK. — Allo ! allo ! Gambetta, ruzou fall a zo c'hoaz en da gerc'hen ; en em zicour ha me a zicouro ac'hanot. Pell zo e labourez evidon ; derc'hel an drouz, ar c'hlabouz e Franz a rez manifik ; pep den brema en da vro, en da vro n'e ket, mez e bro Franz en em emel a bolitik ; netra caeroc'h, da lavaret eo, netra sclabezussoc'h ; setu ar pez a blij d'in. Da labour eo kementse. Keit ha ma ne vo ket ar Franz a unan, dindan gouarnamant eur roue pe eun impalaer kristen, lez da gass, ar Pruss a c'houarno, hag a houarno hag a bualo anezhi. Liammet caer e vo ganeomp.

Setu aman petra rin evidod epad an elecsionou-man. Gouzout a rez em beuz calz cazetennou dindan va dourn, paet ganen evit lavaret ar pez a garan. E peb bro ez euz anezho, e Franz coulz hag el leac'h all. Mad, ar c'hazetennou-ze oll a labouro evidod. Lavaret a raint, a eur vouez, e teuio brezel adarre ma ne voter ket evit ar Republicaned. Kement-se a livirint evit spounta an electourien. Ar Franz, var ar gaou-ze, a gemero aoun evit he zud hag he arc'hant, hag a zento evel eur babik ouz cazetennou Bismark. Entent a rez? Te, euz da gostez, ne jommi ket da zivrec'h croaziet. Geier ato, va faotr bihan, ar re vrassa eo ar re vella ; ar re zotta a vez credet da genta. Lavar adarre eo erru an deok evit ar veleien, ar privilachou evit an noblanz, ma ne voter ket a du ganeoc'h. Gounid sur a ri. Goudeze ni ranno ar scoden. An dud a studi, an dud desket ne gredint ket ac'hanot, mez an dud divar ar meaz, an electourien niverussa, a lounko piz ar geier-ze. Ma teuez a benn euz da daol, ar groaz a henor a deuio d'id euz ar Pruss. Assanti a rez?

GAMBETTA. — Aotrou Bismark ho trugarekaat a ran, anaout a rit mad numero ar Republicaned. List da gass ive ; ne ket geier a vanko d'ar Franz da lounka. Ar meziou dreist-oll a vo goloet, tud ar c'heriou a vo ato a du ganeomp. A bouez en em zicour e teuimp a benn da deuler Mac-Mahon d'an traon.

An hent-houarn a jommaz a za var ar c'homzouman. Ar scrivanier cuzet adren speuren ar ouagon ne glevaz mui netra. Guelet a reaz an daou gamarad o rei an dourn an eil d'egile hag o tisken. Aoualc'h a glevaz.

Bismark ha Gambetta unanet evit gouarn ar Franz, setu aze eur guden!

Poent eo scrabat ar penn evel ar roue Laou. Evidonme ne garfen ket tanva ar zouben a rei an daou-ze d'eomp mar bezont mistri.

Var evez eta, va chenvroiz, eneb ar geier skignet gant ar Brussianed ! Marteze n'oump ket ker zot ha ma lavar Bismark. En em vodomp en dro d'hor c'habiten pe gentoc'h hor jeneral Mac-Mahon. Selaouomp he vouez, ar vouez-se ne anavez ket ar gaou.

Lavaret a ra : *Peoc'h en dianveaz, peoc'h en diabarz;* lavaret a ra : *Urz ha liberte d'an dud honest, resped da Zoue, d'ar relijion, d'ar famill ha d'al leve.*

Gortozit eun nebeut, Gambetta, araog lakaat ho curunen, gant aoun na droffe ar roz e spern evit ho penn prisiuz !

JAKEZ AR VELCHENEK.

Eur hourmenaden beteg ti ar Vere'hez.

(Dilerc'h. — Guelet nº 18, 19 hag 20.)

IV.

EUR MARVAILL OC'H TAOL.

Janmari. — Eur pennad zo, e kement kear ma'z an, e kement bourg, e kement countre a dremenan, e velan ker stank hag ar guenan, bandennou lakizien o c'haloupat ar parreziou. Petra ve ar re-ze ? Daoust hag ar re-ze a ve *Gambettaou bihan* maget gant miliounou ar *jeneral paper stoup* or beuz bet e Conli ?

Loiz. — Ma n'int ket euz he lignez, evit euz he ouenn int sur. Ar re-ze, paourkeaz Janmari, eo missionerien an Antekrist, missionerien an hini a glask mouga ar relijion. Oh ! double viou ! pa zounjan e c'hell ar re-ze galoupat ar parreziou, mont ti ha ti, drebi hag eva, loja memez, lavaret a bep seurt traou enep Doue, enep ar veleien ha kement den honest zo, heb na gretfe den ho diarben, e collan va fenn. Penaoz ? an diaoulou-ze a c'hello lavaret tout, hag ar belek n'en do ket a urz da rei eun aviz mad d'he barrisioniz, ar belek, pastor eur barrez! Bete vreman me gave d'in en doa ar pried guir da zerc'hel da vuez he hanter-diegez, ha da lavaret d'ezhi ar virionez. Penaoz ! Jezuz-Krist, pried an Iliz, ne c'hello mui he c'helen ! Ar Pab, pastor denved Doue, ne c'hello mui ho c'hass var ar peuri ! An Eskibien, priejou ho Eskoptiou, ne c'hellint mui ho ren ! Ar bersouned, priejou eur barrez, ne c'hellint mui kemeret soursi anezhi !

Pe seurt beva a zo eta breman, ma ne c'hell mui ar priejou caout carantez an eil evit egile, na rei aviz mad ebet an eil d'egile !

Penaoz! eur pried a velo he c'hreg o vont cazel ha cazel gant eur geuneuden, gant eur vaz valaen benag, a c'hello rei prizoun d'al libertin-ze, hag eur persoun a velo he bried, he vugale, he barrisioniz o vont dourn ha dourn da dirinen ar voterez, gant tud o deuz touet da Zatan ho dizhenori oll, hag ar persoun-ze n'en do ket a urz da zigeri he veg ? Eo ! eo ! hen ober en deuz great ; hen ober a ra ; hag hen ober a raio ; hag hen ober a dle, memez oc'h

priz he vuez, m'ar d-eo red.

Annaik. — Daoust ha Gambetta a ve eun Antekrist?

Loiz. — Bennoz Doue d'id, Annaik. Biscoaz ne peuz lavaret netra guirroc'h. Gambetta a c'houlen ne ve mui a veleien, mui a relijion, mui a Zoue.

Annaik. — Ha marteze en deffe c'hoant da gemeret he blass?

Loiz. — Just, an dra-ze tout eo a glask. Ar zounj-se a zo deuet d'ezhan pa veache azioc'h ar Brussianed en he vallon. Ar ballon-ze eo he varadoz.

Ian he Vam. — Evit neuze, ne ket me a garfe mont ebarz.

Loiz. — Ia Gambetta a garfe beza Doue. Siouaz! kement hini zo ec'h ober lost d'ezhan a lavar evelthan, a garfe beza mestr absolu.

Annaik. — Loiz, c'hui, me gred, oc'h euz droug oc'h Gambetta.

Loiz. — N'em euz ket da. Me, Annaik, n'em euz droug nemed oc'h ar pez a zisplij da Zoue, da lavaret eo oc'h ar vissou, oc'h ar siou fall, abalamour ma lazont an ene ha ma cassont an den d'an ifern.

Coumpren mad a rez eun dra: gout a rez e caran calz va c'hi *Baillon*: mad, mac'h anavesfen e ve clanv, e ve bet taget, e tleez credi ne jomfen ken heb lavaret d'am c'hoarezed diouall outhan ha tec'het diouthan, ez euz bIlim en he eonen. Kement-se ne virfe ket ouzin da garet e vije iac'h *Baillon*; mez, petra fell d'id, *Baillon* zo bet taget gant *Turc* an ifern, hag e velan anezhan siouaz ó taga ar re all. P'eguir ne c'hellan ket he barea, kenta tra am euz da ober eo miret outhan da daga tud an ti.

Eur persoun, en he barrez, ne ra nemed an dra-ze, pa gomz euz a elecsionou, miret na ve taget he bried, he barrisioniz gant ar chass-clanv a c'haloup hirio ar parreziou, varlerc'h taol taboulin Gambetta.

Annaik. — Eun dra gaer a ra neuze? rag ma ve taget kement hini zo en eur barrez, e feiz e ve trist beza beo. Siouaz! ar baizanted a zo prest da gredi kement a glevont gant keriz, gant lampouned kear a fell d'in da lavaret. Bep tro ma comz ar belek n'o deuz ken tra da lavaret da Ian baizant, nemed *e prezek ar manac'h evit he zac'h.*

— Sclear eo d'id gouzout ervad eo coulz gant an aotrou persoun mervel e peoc'h e creiz he genvreudeur hag he barrisioniz, evel beza countellet gant tud gouez ar Revolusion. Mez gouzout a ra ivez, ma vez great ar c'hempenha-ze d'ezhan, ne vezo nemed abalamour ma kendalc'h da zifen guir Doue, guir an Iliz santel, guir an dud honest a enep skilfou ha pougnardou ar franmasouned, paotred ha merc'hed an tavancher Ier, ar c'houmpez hag al loa vansoun.

Rag-se mar bez countellet an aotrou persoun, e varvo merzer evit Doue, merzer evit an Iliz santel, merzer evit he barrisioniz. Evit petra ken e ve lazet? arc'hant n'en deuz ket. Dre ma teu ez a,egiz a c'hoar an oll, ar beorien dreist-oll. Ha clevet e peuz-te biscoaz e ve bet cavet arc'hant varlerc'h ar veleien chadennet, pa zounjent an nebeuta, epad ar Revolusion?

Janmari. — Caeroc'h zo; guelit pegement e car ar belek he barrez, he barrisioniz. Beteg ar mare diveza e chom gantho, ha gouscoude ne ve ket diez d'ezhan tec'het er broiou all, m'en deffe c'hoant. Mez nan, eno e man hag e chom keit ha m'en deuz leac'h da gredi e c'hello souten caloun he dud keiz, rag allaz! gouzout aoualc'h a ra, pa goez truez varnezhan e man tost ar barrad da grenvi var dud he barrez.

Calz ginaoueien zo, siouaz! a gred e vezint lezet didrouz eu ho disclaven gant ar bar arne p'o devezo discuillet ar belek. Allaz!allaz! Doue zo hir fust ha oualen he fraill.

FILLOR INTROUN-VARIA-GALLOT.

(*Eur pennad all eur vech all*).

AR FRANMASOUNED.

(*Guelet an numeroiou 4, 5, 7, 8, 9, 15, 16.*)

AN TREDE URZ.

Setu hor c'hanfart var zao. Diarc'hen e man, he vreac'h cleiz hag he gostez cleiz dizolo. Ah! ia, hor ginaouec a zo fouge ennhan abaoue ma toug eur scouer (équerre) ouz he vreac'h deou. En dro d'he dailler ez euz eur gorden a ra teir zro; ar penn anezhi a zo dalc'het gant eur breur, avechou gant an Diaoul e unan. Fardellet er giz-se *hor c'houmpagnoun* a sco var an or, hag e coummanz ar c'hoariel.

« O clevet eur seurt trouz, eme ar *breur Clavel*, an oll a zo sebezet. »

Bez 'ez euz peadra e guirionez! Gant eur vouez trubuillet, ar *breur kenta evesiad* a lavar: « *Breur din a bep doujanz*, eur *c'houmpagnoun* a zo o paouez skei var an or. »

« Guelit.... petra c'houlen.... ar c'houmpagnounze, » emezhan spountet oll.

Ober a rear eun enclask, mes evel ma'c'h anavezer ar vicher, n'eo ket diez dirouestla ar guden.

« Perac *mestr al Lidou* a deu d'hor melconia, a lavar gant eur vouez clemuz, ar *breur din a bep doujanz*? »

« Ar *c'houmpagnoun-ze* ha ne ve ket unan euz an dud fallagr-se lakeat gant an env etre hon daouarn, ha ne veritont nemet ar gorden? Kemerit armou ha chadennit anezhan. Bizitit anezhan ha guelit ha n'en deuz kemeret perz ebet en torfed a zo bet great? »

An torfed se eo muntr Adoniram lakeat d'ar maro gant tri goumpagnoun epad ma casse da benn al labour var templ ar roue Salomon.

Eur *breur* a zifram he davancher digant ar *c'houmpagnoun*, hag epad ma chom e toull an or, diouallet gant pevar breur, e teu eun all da lavaret d'ar *breur din a bep doujanz*: « N'em euz cavet netra varnhan a verkfe en deffe great an torfed-se. He zillad a zo guen, he zaouarn a zo dinam, hag an tavancher a zigassan d'eoc'h ne ket saotret an disterra. »

Ar breur din a bep doujanz a ra an neuz da ziscredi ar pez a lavar. « Breudeur enoruz, emezhan, Doue ra viro ne ve guir ar pez a deu em sperad! etc. Ha ne ve ket mad ober outhan goulennou nevez? » An oll vreudeur a stou ho fenn evit rei da entent emaint euz ar memes aviz, hag evel ar *breur guiziec* a ro d'ezhan da anaout ec'h anavez ar ger evit tremen (le mot de passe) e lavar estounet oll: « Ar ger evit tremen!... Penaoz en deuz gellet her gouzout? Oh!.... ne c'hell hen anaout nemet en abeg d'he dorfed. » Ractal e vez great eun enclask nevez e peb cougn, hag hor paour keaz diaoul a zo ato aze hanter divisk.

Epad an oll amzer-ze, ar *mestr* diveza resevet a zo oc'h en em inoui en he arched hag o lounka sonjou var braoentez lidou ar vreuriez. Evel ma pad pell an abaden, emichanz en deuz kemeret mad he zoareou.

Ar breur guiziec a goummanz ar vizit var ar *c'houmpagnoun*. Sellet a ra ouz he zorn deou: « Va Doue! petra am euz guelet! a lavar spountet oll, en eur ober an neuz da veza guelet eun dra benac. Comz, maleuruz! Anzao da dorfed. Penaos e roi-te ar ger da dremen? Piou en deuz hen desket did? »

Ar c'houmpagnoun a respount gant eun ear divezek: « Ar ger da dremen n'hen anavezan ket. An hini a zo oc'h va bleina hen roio evidon. »

Neuze eo chachet a-gil betec creiz « ar gambr creiz» hag erruet e kenver an arched e vez great d'ezhan ober eun hanter tro, hag ec'h en em gav dirac ar *mestr* diveza resevet a ra eno ar maro bihan.

Ar breur din a bep doujanz a ro d'ezhan da anaout emaint oll o lenva ar *breur enoruz* Adoniram lakeat d'ar maro gant tri goumpagnoun (breman ez euz vardro daou vil eiz cant tri ugent vloaz), hag e tiskuezer d'ezhan ar paour keaz mestr astennet en he arched.

Ar c'houmpagnoun a ziscleir, fidoustic, n'eo ket hen eu deuz lazet ar Mestr Adoniram. Ar *breur din a bep doujanz* countant braz euz he respount, a ro da evit he boan, d'hen lakaat da « veachi. »

Anaout a reomp ar beachou-ze, houman a zo l'envel ouz ar re all, nemed breman ez euz d'he heul pevar breur armet mad. Distro euz he veachou, ar *c'houmpagnoun* a zo resevet da *vestr*, presta a ra le d'an daoulin, daou veg eur c'hompez digor var boull he galoun. Casset eo d'ar c'huz-heol evit distrei d'ar zaoheol. Setu ar bale misteriuz euz an urz a vestr.

An troidellou-man a ro d'ar breur all an amzer da zont kuit sioulik euz he arched; da pa zistro Jostrom adarre varzu an arched, e vel eo nijet knit al labouz. *Ar breur din a zoujanz* a zisken divar he dron; hag an oll vreudeur a ra ar c'helc'h en dro d'an arched. Neuze e coummanz histor truezuz muntrerez ar *Mestr enoruz Adoniram* lakeat d'ar maro gant an tri goumpagnoun jalous: Jubelas, Jubelos, Jubelum.

Ar breur din a bep doujanz a jom a za teir guech epad ar veuleudi a gaon, evit rei amzer d'ar *breur kenta evesiad* da skei *ar Mestr nevez* evel m'oa bet skoet Adoniram gant he dri vuntrer: da genta var he c'houzoug gant eur vaz houarn, goude var boull he galoun gant eur scouer, ha goude var he dal gant eur morzol. Neuze daou vreur a grog er faoz Adoniram-ma, hag hen asten en arched evel pa vije maro. Oll e reont van da glask ho mestr caret Adoniram; goude eun enclask poaniuz euz ar zao-heol d'ar c'huz-heol hag euz ar c'huz-heol d'ar zao-heol, her c'havont en abeg d'ar brank a ro da anaout e peleac'h ema he gorf.

Ar breur din a bep doujanz a zisceleir ema brein, hag a lavar: « Mac-benac, » ar c'hic a guita an eskern. Neuze e tenn euz an arched an hini a zo eno oc'h ober ar maro bihan; lakat a ra he zorn cleiz var he scoaz cleiz, hag e lavar en he scouarn deou: *Mac*, hag en hini gleiz, *benac*, ha setu ressussitet *ar Mestr*. An oll vreudeur gant ho zavancherou du hag ho fennou maro dirac sclerijen ar penn maro a zervich da letern, a goummanz neuze ho c'hanaouennou joaiuz.

Ar breur Mestr nevez a deu da renevezi al le great dija « da chom hep discleria an disterra tra d'ar vreudeur-all n'o deuz ket c'hoaz resevet ar memez urzou. » Neuze e vez roet d'ezhan catekiz ar franmasouned hag ar sin a Vestr. Ar sin-ze a vez great en eur blega ar pevar biz euz an dorn deou, en eur lakaat ar biz-meud var ar c'hof, en hevelep fessoun ma ra eun tri c'horn, hag an dorn cleiz a dleer derc'hel dirac an daoulagad, ar biz-meud d'an traon. Katekiz ar vistri a c'halv ar sin-ze, *ar sin a spount*, « dre ma sinifi ar spount a grogaz er vistri pa veljont corf Adoniram. »

Setu furlukinerez trede ha diveza urz ar vreuriez. Rac-se c'heller lavaret, petra benac ma vije en ho zouez eur ginaouec benac, ar franmasouned paotret-micherourien, coumpagnuned ha mistri a zo oll cabluz braz, diod caer ha canfarted digoustianz. — Petra da lavaret pa zonjer eo da ganfarted egiz ar re-man, eo o deuz alies va c'henvroiz roet ho moueziou evit an elecsionou!!!

P. M.

Chapel Introun-Varia-Trezien.

E parrez Plouarzel, tu an Arvor, e voa eur japel coznoe, anavezet dindan an hano a Introun-Varia-Trezien. Darn a lavar e devoa pemp cant vloaz, lod zoken, ha gant ar re-man marteze e man ar virionez, a roe d'ezhi tremen seiz cant.

Hon tadou coz, ha dreist-oll ar vartoloded, a deue d'i gant calz a zevosion, o devoa ennhi ar fizianz ar vrassa. Ha ne d-eo ket estoun; nag a veach en danjer, an daelou en ho daoulagad n'o devoa ket en em erbedet oc'h Introun-Varia-Trezien, ha kerkent ha me vezent distro e teuent da drugarekaat ho mam vad, mam ar vartoloded dreist-oll, pa'z eo guir eo stereden ar mor.

Pell a ioa beleien ha pobl Plouarzel a c'houlenne eun iliz nevez evit Introun-Varia-Trezien. Nevez digouezet e Plouarzel, an aotrou persoun ne glaskaz nemed an tu da zevel d'ar Verc'hez eur japel deread.

Poania a rejont hen hag he barrisioniz, ha deuet int a benn da zevel e Trezien eun ilizic caer meurbed, eun dudi he guelet. An aotrou Guerranic, anavezet breman dre bevar c'horn an eskopti, en deuz great ar plan ha beillet var al labourou.

D'an deg a viz mae diveza, en desped d'he oll scuisder, hag evit discuez da ganton Locournan, ha dreist-oll da barrez Plouarzel, an oll joa, ar blijadur en devoa o velet eur japel nevez savet en henor an Introun-Varia, aoutrou'n Eskob Kemper ha Leon a deuaz e unan d'he benniga.

Pell a ioa ne c'hedet nemed an dro da ober eur pelerinach e Trezien, ha muioc'h c'hoaz abaoue ar burzud c'hoarvezet eno breman ez euz eun nebeut blavesiou.

A veac'h oa clevet hano euz a venedicsion chapel nevez Trezien, m'ac'h en em glevaz an oll, ha d'an dec a viz mae, deiz gouel an Assausion, da heul procession Plouarzel, e velet processionou Locournan, Counk, Lambert, Lanrivoare, Lambaol-Plouarzel, Brelez o vont varzu ar japel nevez ; en tu all, e velet o tont varzu ar memez chapel, processionou dudiuz Ploumoger, Plouzane, Loc-Maria, Plougonvelin ha Trebabu ; ha dre an oll henchou ne glevet nemed moueziou o cana melodiou ar Verc'hez gloriuz Vari.

Piou a lavaro breman an oll draou caer zo tremenet er japel-ze ker brudet? Piou a lavaro an oll grassou e deuz scuillet an Introun-Varia varnomp-ni oll, er japelze ken caret ganthi?

A bell zo, en hor bro n'or beuz ket guelet eur pelerinac'h ken dudiuz, eur pardoun ken caer.

Etouez an oll draou on deuz guelet eno, eun dra dreist-oll en deuz roet d'eomp ar muzul euz ar garantez o devoa an oll evit Introun-Varia-Trezien.

Epad ma savet ar japel nevez, imach Introun-Varia-Trezien a ioa bet casset d'an iliz parrez.

Pa ziblassaz dioc'h ar mintin, evit mont da gemeret guir en he japel nevez, e voue guelet an daelou o tiredet puill euz a zaoulagad eun niver braz a dud ; mez mar d-omp bet glac'haret o velet an daelou-ze, daelou all zo deuet buhan da lakaat hor c'halonou da dridal a joa.

Trezianiz, pobl an Arvor, piou a lavaro mad aoualc'h ho levenez, pa veljot a nevez Introun-Varia-Trezien o tistrei en ho touez? Beza zo var an douar-man plijadurezou hag a ro d'eomp an tanva euz ar pez a dremen en env. Distro eur vam garet e mesk he bugale, dispartiet eur pennad diouthi, a ro d'hor c'haloun, eun nebeut, an tanva-ze ; ha c'hoaz petra eo oll vammou an douar e kenver Mari, ar vam vad on deuz en envou.

Plouarzeliz, ha c'hui dreist-oll tud an Arvor, na zizounjit jamez an devez-se ; evidoc'h eo bet eun devez caer meurbet, hag evidomp oll, pobl canton Locournan ha Guitalmeze, eun devez a laouenedigez.

Var an douar-man an deveziou euruz zo bihan an niver anezho. Ezom on deuz e parfent a amzer da amzer evit hor zicour da zougen essoc'h poaniou ar vuez.

Pelerinach, pardoun caret Trezien, ne vezi morse dizounjet gant ar re o deuz bet an eur-vad d'az cuelet.

Ma veffe hor pardouniou, oll bardouniou Breiz-izel henvel oc'h hennez, nag a c'hrassou heb ho far na resefemp ket digant Doue en eur vont da bardouna!

EUR PARDOUNER.

Eur pennad zo e c'houlennet diganeomp perag ne gaozeemp ket euz a venedicsion chapel Trezien. Hor respount n'oa ket diez da gaout, rag ne ouiemp hano ebet euz ar venedicsion-ze, na petra eo, breman dreist-oll, chapel Trezien.

Evit hor c'hount e cavomp guelloc'h rei peoc'h, eget mont da c'hriad caoziou n'o deffe penn-mad ebed. Gedal ha goulen a reomp 'ta, ken aliez guech ha ma vezo tro, caout anaoudegez euz ar pez a c'hell ober plijadur ha vad da lennerien *Feiz-ha-Breiz*. Heb an dra-ze e vo labour da ober rebechou d'eomp, hag ar pez zo gouassa, heb ma c'helfemp chench.

N'oump ket diviner, hag eur vech evit tout, e pedomp da gemen d'eomp, e poent hag en amzer, kement a ve c'hoant da rei da anaout da oll vignouned hor c'hazeten.

MIK AN DOURDU.

Cantik Caloun Jezuz.

(*Da varz Coatmin.*)

Ha doussoc'h tra nag en ve ket
Evit ar mel nevez ouasket,
'Vit ar mel d'eur bugel clanvuz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Na beza ve ker fresk netra
Ha dour carrek o tivera,
O vera en eost sec'heduz!
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Da veajour collet en noz
Na beza ve caeroc'h bennoz,
Caeroc'h evit sav-heol skeduz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Na gouasked ve cavet buhan
Coulz ha porz-mor da vag vihan,
Pa zav arue, coumm eonuz?
Oh? ia, me oar, caloun Jezuz.

Ha tra flour nag en ve bemde
Vel can an eostik da c'houlou-de,
Can eostik er c'hoajou glizuz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Na tra zo vel lagad mabik,
'N he gavel pa c'hoarz laouenik,
Tra ker glan ha ker frealzuz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Caout 'raffac'h-u tra ker mad,
Ha caloun mam o luskellat
Var he barlen he mab o cuz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Hag en zo vel an taonzeden
A bleg er park he fenn melen,
Hag en zo tra muioc'h boeduz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Eur vam a lare gant daero: (daelou)
« Va mab penner a zo maro!..... »
Nag en zo tra ken truezuz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Ha da stourm ouz an avel-dro,
Kercoulz ha guez dero hon bro,
Nag en zo netra muioc'h nerzuz?
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Deuz ganen, pec'her, va mignon,
Deuz; er bed man n'euz netra guirion:
Me oar piou hon reio euruz!
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz

Gant-moged ar bed touellet,
Liez em buez 'm euz ouelet.....
Cavet 'm euz tad carantezuz!
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz,

Ar Pab me oar piou hen salvo,
Va bro me oar piou he zavo,
Me oar piou he graio skeduz!
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz.

Skeul an env zo sounn hag huel,
Deuz, ha ni iel a denn-askel:
Me oar piou a zo kennerzuz!
Oh! ia, me oar, caloun Jezuz,

I. LEZAOUEN.

KELEIER EUZ A ZIANVEAZ BREIZ.

ROUM. — Ar gazeten *Le Monde* a zesk d'eomp en deuz ar Pab 88 vloaz eleac'h 86.

Nemed souezetoc'h souezeta ez eomp, pa zounjomp en deuz ar Pab, d'an oad se, *a lavar e unan da gaout*, ar guel ker sclear euz an traou tremenet, euz a re an deiz, hag euz ar re da zont, pe ec'h en em droumplomp calz, mar d'e guir en deuz lavaret e velje triomf an Iliz.

Penaoz benag eo, n'oump ket evit miret da drugarekaat Doue da genderc'hel hon tad muia carèt e penn an Iliz catolik epad ken aliez a vlavez. Carout a raffemp caout tro da lavaret anezhan ar pez a lavaret guechall divar benn Sant-Ian avieler : *Sant Ian ne varv ket!* Plijet gant Doue e velfe Pi IX blaveziou Sant Ian, e veffe beteg an oad a c'hueac'h ugent vloaz!

NIMES. — An 28 hag an 29 a viz even diveza, hervez a scriver euz ar memez kear, oa 96 bugel var ar renkou evit caout ho breuved.

42 anezho a ioa euz a scoliou ar Frereed, hanvet Frereed ar scoliou kristen.

40 euz a scoliou ar Frereed Maristed.

44 euz a scoliou scolaerien ar C'houarnamant.

An 9 genta euz ar re o deuz bet ho breuved a zo euz ar rum kenta; 25 anezho o deuz bet ho breuved.

2 euz a scol ar Frereed Maristed o deuz ivez bet ho breuved, hag erfin 6 euz ar scoliou-all.

N'or bije ket comzet a gement-man panefed al lavarou a red hag a glasker da skigna e mesk ar bobl, n'eo ar Frereed nemed *ezen*.

An desteni n'int ket ezen, setu hi aze.

KELEIER AR VRO.

Scol-Vraz ar Frered e Kemper.

PRIZIOU A HENOR ROEF DIMERC'HER DIVEZA, EVIT EUR C'HONCOURS PUBLIK ETRE OLL VUGALE AN TREDE BLAVEZ

1 Priz. — *Eun Alar*, da Doussaint Traon, euz a Dreflez.
2 Priz. — *Eun Oged*, da J.-F. Morvan, euz a C'houlc'hen.
3 Priz. — *Eun Alar*, da Loiz Duigou, euz a Scaer.
4 Priz. — *Eun Alar* n° 6, da Job Cordonner euz a Riec.
5 Priz. — *Eun Alar* n° 6, da Vathiaz Cozien, euz a Bleyben.

PRIZIOU AR PREFED

d'ar pemp scolaer oar countanta dioutho evit al labourou douar.

1 Priz. — Jan Castrec, euz a Boullan.
2 Priz. — Per ar Roux, euz a Dregourez.
3 Priz. — Loiz Briand, euz a Scaer.
4 Priz. — Corantin Beuz, euz a Gerfeunteun.
5 Priz. — Gregor Mahe, euz a Dregourez.

METALENNOU ARC'HANT MINISTR AL LABOUROU DOUAR

d'an daou zinna euz ar re a heuill ar c'hlass-se.

1 Metalen. — Janmari Rohel, euz a Blouziry.
2 Metalen. — Yvon Baut, euz a Bleyben.

PONT-CROAZ. — An 31 a viz gouere, e vezo roet ar priziou d'ar scolaerien ar Seminer-bihan.

SANTEZ-ANNA-VENED. — Consecration iliz Santez Anna Vened a vo great d'an 8 a viz eost kenta. Calz beleien, Eskibien ha zoken Arc'heskibien a vo eno en devez-se. Arc'heskob-Cardinal Roazoun a vo er penn-kenta. An oll a c'hoar e ro an hent bouarn eur rabat a zaou-ugent dre gant epad devesiou gouel ha consecration iliz Santez Anna.

Eur gaou a glasker da skigna dre ar Morbihan. Hervez *Journal ar Morbihan*, ar gazeten *Le Finistère*, cazeten *ruz-glaou*, a embanne, a nevez zo, ne felle mui d'an aotrou de Mun en em lakaat var ar renkou evit beza depute.

Ar brud-se a zo faoz, faoz penn-da-benn, laosket da redet gant cazetennou re voazet d'ar geier.

Euruz oump da c'hout kement-man ha d'hel lavaret d'hor c'henvroiz evit ma vezint e difizianz eur ar Republicaned ruz a c'haloup ar vro gant sac'hajou geier, brassoc'h pephini anezho eget ar gaolen boumen a ioa ranket da boazat, kement oa, en eun iliz catedral.

Euruz an electourien o deuz da henvel tud evel an aotrou de Mun. Evidomp-ni ne grenomp ket evit lavaret eo hen, d'hor sounj, kenta catolik zo bet bete vreman er Gambr.

LANMEUR. — Dre urz Prezidant ar Republik, var reked ministr diabarz ar Franz, an aotrou Barazer (Pierre-Marie) a zo bet hanvet mear e Commun Lanmeur.

(*Journal officiel.*)

KEMPER. — An ugent euz ar miz-man eur marc'hadour viou euz a Gerhaez, en doa dianket pevar billed a gant lur var gae ar Steir, tost d'ar c'hoc'hi. Ragtal ez eaz da vureo ar Poliss, hag ar brigadier Cadiou, abouez poania a deuaz a benn da gaout anezho. Coëzet oant etre daouarn eur vaouez ho rentaz dioc'h tu d'ho ferc'hen.

M'ho lez da zounjal e joa Job Vincent pa ascavaz he bevar c'hant lur.

CASTELLIN. — Hervez ar *Bas-Breton*, Janmari Maze, oajet a dregont vloaz, gard an hent houarn e commun Loperec,a zirag ar poto 438,ha'pried da Gatel Goasguen, a zo bet brevet gant an hent houarn, an 8 a viz gouere, var ar leac'h hanvet *Pont-real*.

Paotred an train her guele, eun nebeut araog erruout ganthan. Rei a rejont eun taol-sut a zoare evit hen dihuna, rag seblantout a rea beza cousket. Van ebet ne reaz, ha siouaz! evel ma oa eul loden euz he vemprou a zioc'h ar raillou, var hent ar rojou ma caver guelloc'h, en deuz bet eur vreac'h, ar vreac'h deou, hag he ziou c'har trouc'het neat a resed he zourn hag he ufernou, he benn digoret e daou hag he vizach gouliet oll.

Eun hanter heur en deuz gellet beva da c'houde he valheur, mez heb gellout lavaret ger.

PLOUEZOC'H. — Ar 16 euz ar miz-man, Visant Prijant, labourer douar euz a vourg Plouezoc'h, a laboure en he bark. He bried, deuet d'he zicour, e doue ar malheur da lezel an ti gant eur bugel pemp bloaz, he merc'h vihan hag eun elik tri bloaz, euz a Vountroulez.

Ar paotr bihan evit guelloc'h guelet he c'hoar a gouske en he c'havel, a c'hoezaz eun allumetezen. Ar paotrik, o santout an tan o tostaat oe'h he vizied, a laoskaz anezhi da goeza, var ar c'havel siouaz! hag ar verc'hik keaz a oue devet.

Amezeien a erruaz, pa veljont ar voged o tifoupa a bep tu, mez re zivezad. An tan en deuz devet taloudegez 80 lur. Netra ne oa assuret.

DOARE DA ZIOUENNA AR C'HOSSED.

An aotrou Lavenas, euz an Tiaret, provins Oran, en deuz dizoloet eul louzou dispar enep ar chossed. Al louzou-ze eo an *anisette d'Espagne*. A bouez lakaat eun nebeut var eur plad, aman hag haount, eleac'h ma'z euz calz hirier carget a ed oar zur da zont a benn anezho.

Ar c'hossed, fessoun zo, a lavar an den-ze, a zo tik gant ar boessoun-ze hag a grenv divarnhan a villerou.

Foarioù miz Eost.

1. Coray, Pleyben, Daoulas, Lannilis; — 2, Pont-n'Abab, Castellin; — 3. Pouldavid; — 4. Locournan; — 6. Brasparts, Penzes, Brest; — 8. Bannalec, Landivisiau, Irvillac; — 9. Karaës, Guipavas; — 10. Plouescat; — 11. Conk, Craon, Montroulez, Sant-Alar; — 13. Briec, Ploneour-Lanvern, Guiclan; — 14. Ar Relek; — 16. Pont-Croaz, Rosporden, Huelgoat, Menehom, Plouigneau, Sizun, Plougerne, Kemperle; — 18. Kemper; — 20. Douarnenez, Castel-Nevez; — 23. Berven; — 24. Scaër; — Plonevez-ar-Faou, Lanhouarne; — 27. Argol, Lesneven; — 28. Karaës, Castel-Paol; — 29. Kemeneven, Ar Folgoat.

AN ED. — Var an ed, abaoue eiz dez, ez euz deg dre gant a gresk. An amzer fall, ar glaoeier a zo penn-caoz a gement-se. N'e ket ar Republicaned-ruz eo zur.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 21 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l	50 s	29 l	00 s
Segal	22	50	22	50
Eiz	20	00	19	00
Guiniz du	25	00	26	00
Kerc'h	20	00	20	50
Avalou douar	8	50	15	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 19 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l	44 s	29 l	58 s
Segal	20	00	20	00
Eiz	18	00	18	00
Guiniz du	24	00	»	»
Kerc'h	19	50	18	26
Avalou douar	9	50	10	00

CASTELLIN. — Marc'had an 19 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30	51 s	30 l	90 s
Segal	22	95	22	95
Eiz	20	50	19	50
Guiniz du	25	44	25	44
Kerc'h	20	50	20	00
Avalou douar	»	»	»	»

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1** l. **60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 4 A EOST 1877. (3e SÉRIE Nº 22.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord..
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar rè, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a'dle beza great da herc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hébdem.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 4 a vis Eost 1877.

Netra heb relijion.

Reseo a reomp, digant eun anaoudeg da lennerien *Feiz ha Breiz* al lizer aman varlec'h.

AOTROU SCRIVANIER,

Ne c'hellan ket miret da lavaret bennoz Doue d'eoc'h. Eur blijadur dreist am euz bet, dissul diveza, o lenn ho cazeten, etre an ofern hag ar gousperou. Oll dud va zi a ioa bodet en dro d'in, digor frank ho diouscouarn, ho daoulagad o virvi. Den ne oa eat da lussa na da zansal, m'hen tou d'eoc'h.

Ac'han! aotrou, en dro man avad oc'h coet crak var ar glanven. Evelse ivez eo ec'h entent Jakez coz ar politik : *netra heb relijion;* eno eo. Ni ken etrezomp paizanted a rank beza lakeat ar poent d'eomp var an *i* avechou; deuet eo ganeoc'h. Guelloc'h eget araog ec'h ententomp breman politik *Feiz ha Breiz* : ar politik kristen n'eo ket guir? Nan, nan, evel a livirit, an den n'eo ket lakeat var an douar evit planta patatez, hada panez hag irvin a zoug an oll eternite. Eun eost a zo da ober en tu all d'ar vuez-man. An neb a zicouro ac'hanon da ober eun eost mad evit ar bed all, hennez eo va den evel hoc'h hini; rag-se, pa vez hano da voti evit unan benag,ar c'henta goulen a dleer da ober eo, a zounj d'inn : *Relijion vad en deuz?*

Netra heb relijion : ententet mad em beuz ac'hanoc'h. Rei a rit da zantout, da douch gant ar biz, ar pez a velan dirag va daoulagad. Meur a relijion, pe guelloc'h meur a *lastez* relijion a zo breman etouez an dud. Unan en deuz relijion laosk, unan-all relijion stard, lod relijion ver, lod-all relijion hirroc'h keit ha ma tap deg gourc'hemen Doue. Lod-all c'hoaz o deuz relijion evit ar re-all ha n'o deuz ket evitho o unan. Pa deu mare ar voterez, meur a vleiz goloet gant croc'hen an danvad, a lavar : *Me zo evit ar relijion, evit ar peoc'h, evit kement zo mad. Oh! emezho, foultr biken ne rin an disterra droug d'ar relijion; relijion a ranker da gaout!*

Amzer, glabousseriеu, guelomp da genta *ha c'hui oc'h euz relijion;* guelomp ha *c'hui a ia* eveldomp-ni *d'an ofern,* da ober *ho pask;* guelomp ha c'hui a *respet ar zul.* Anez kement-se ne c'helloump ket counta varnoc'h. An neb ne zalc'h ket d'ar relijion evithan e unan a zalc'ho bebeutoc'h c'hoaz d'ezhi evit ar re-all. A ha ped all euz ar gannaded, euz an deputeed iffoupet euz ho neiz, ar 16 a vae, a lavare ivez oant, carget a resped hag a zoujanz evit ar relijion. Ouz ho c'hlévet e oant oll oanigou, mad da veza lakeat e leac'h ar zent; ha padal erruet er Gambr, o deuz great labour divalo e kenver ar relijion.

Paotred Breiz, *Kerneviz dreist-oll*, a zo bet tapet, kement ha pep hini gant ar c'homzou brao-ze. Digor omp, guelloc'h hon daou lagad en dro man.

Daoust ha Swiney, Arnoult de Pompery, ha Loiz Hemon ne lavarent ket e carent ar Relijion kement pe vuioc'h evidomp-ni? Geier, paotred, breman ec'h anavezomp mad goueled ho caloun. Petra'vidlam-ho beleien digant ar zoudarded keiz, dilam an oll zicourien digant ar scoliou kristen evit taol anezho *var ar scolioù laik ha difeiz*, el leac'h ma tesker ober goab a Zoue, an dra-ze eo caret ar relijion? Credit-se mar kirit aotrounez Swiney hag Hemon; euz ar memez avis ne vimp biken.

Petra oc'h euz great *evit* ar relijion? *netra!* Petra oc'h euz great *enep* ar relijion? *Kement ac'hellac'h da ober.* Hop! hop! hop! paotred traon an neiz, ho labour a vo discuezet ero hag ero pa vo poent; ha ne ket d'eoc'h-u e vo ar prizioù, me bari.

Tud a relijion vad a rankomp da gaout en dro-man. Me zounj eta e ve red teuler muioc'h a bled, e ve mad chom heb credi var ar ger kement hini a c'houlenno hor mouezioù en eur daboulinat he relijion dispar. Relijión grenv ha gouiziegez, setu an daou berz mad a fell d'eomp er gannaded, en deputeed or beuz da henvel.

An den a vir relijion, ne rei gaou da zen all e fessoun ebet; eun den a goustianz eo; eun den a vir relijion a vo douget d'he genvroiz. — An den a interest netra ken ne ra foutre anezho, eur vech hanvet.

Scrivit d'ezhan, ne respounto ket d'eoc'h; mar bezit er vouillen ho lezo ebarz. Hen zo mad en he afferioù petra ra d'ezhan hor re-ni? Promessaou caer en devoù great, breman e rai he benn hag he benn-fall.

Ar relijion, aotrou scrivanier, a ro nerz da lavaret ar virionez, nerz da zifen ar guir, da bilat ar gaou, gole

rijen d'ober lezennou mad, caloun da greski madou ar vro. Heb ar relijion n'euz interest, lealded ebet, hent eün ebet. Hebd'hi n'euz nemed troumplerez, faossouniach ha chach var godel an nessa.

Ha c'hoant en devezo eta unan benag da gaout va mouez hâ mouez va zud, deuit ebarz, a livirin ; discuezit ho paperou : *relijion ha gouiziegez,pe netra c'hreat.* Ar rest a zo nebeut a dra ; ne ran forz, ken nebeut ha c'hui, euz a be du e teuio va den, euz a gostez Bonapart peeuz a gostez Loiz Philip, euz costez ar Republik honest pe euz costez Herri V. Ia, kentoc'h mil guech e roffen va mouez d'eur republican catolik evit d'eur Bonapart difeiz ha dishual. Hano eur c'houarnamant, evel a livirit, n'eo netra ; he labour eo a verk he madelez pe he follentez ; ar golo n'eo netra, ar pez zo dindan ar golo eo a rank beza mad. Levriou fall ha zo ker brao goloet ha levriou mad. An dud fall a zo ker brao guisket pe vraoc'h evit ar re vad. N'eo ket dioc'h an hano eo barn an hostaleriou.

Hostaleri ar marc'had mad eo marteze ar gerra ; hostaleri ar baotred chentil eo marteze ar falla ; e cafe ar vignouned e c'hell-beza ar muia bazadou ; er groazruz e c'heller clevet meur a zeurt litaniou.

An hano a zo eur golo ruz, glaz, guer pe venn ; ar golo n'eo netra ; sellit e diabarz al leor. Ma ne ouzoc'h ket lenn, goulennit digant eun den fur ha gouiziek petra eo al leor-ze.

Ne spountan ket eta dirag eur republican ; mez siouaz ! ar pez a livirit zo guir pater. Leac'h am euz aliez er foariou, er marc'hajou, da gaout affer oc'h ar Republicaned. Ne ran forz da biou guerza va foen, va c'holo, va guiniz ha va c'herc'h, nemed e lakaio ar c'hour. Arc'hant eur republican zo coulz hag archant eun all, mez *hen* n'her c'havan ket ker catolik hag eun all.

Tud honest hervez ar bed a zo en ho zouez. Calz anezho ne laeront na ne lazont ; tud honest int dre-ze ; mez evit ar relijion n'oc'h euz ket guelet pegen berr ha pegen laosk eo ho hini. Ho dourn ne c'hoar ket ober sin ar groaz ; ne daolont troad en ilizou nemed evit eun eured, eun anterramant pe eur vadiziant, ha c'hoaz e velot anezho o vouz-c'hoarzin goab d'ar zent en eur gorda ho moustachou.

Republicaned catolik a c'hell beza ; ar relijion zo great evit an oll. Republican *catolik aoualc'h* ne anavezan ket calz.

Gouiziegez a zo ivez etouez a bep seurt tud. Heb relijion gouiziegez vad ebet. Ar c'houiziegez etre daouarn eun den diteiz a zo eur gountel da drouc'ha dioc'h an daou du. Ne fizian ket var al laonen-ze.

Ouzpen-ze, en dro-man an affer a zo sclear : ar c'houarnamant a zo kristen ; Mac-Mahon a zo catolik penn, kil ha troad. Hen a lavaro d'eomp evit piou voti, ha, m'oar vad, ne vo ket sot aoualc'h da zougen mui var he listen tud da ober brezel d'ezhan ha d'an Iliz.

Ar Republicaned-ruz, enebourien ar C'houarnamant, zo bet casset d'ar gear : ar Republicaned honest zo en em lakeat a du gantho. Gouaz a ze evitho. Lavarit d'in piou a heuillit ha me lavaro d'eoc'h pe seurt tud oc'h. Collet eo breman gantho ho ribotaden en eur skei er memez ribot gant ho *breudeur-ruz.*

Ma carjent, ar re honesta euz ar Republicaned o devoa c'hoaz meur a janz da zevel var c'hourre an dour. Neu a rankent *gant ar re ruz* ; iit ebarz hag en em veuzit gantho. Aoualc'h a dud honest, a dud a relijion, a dud gouiziek a zo c'hoaz er vro, e dianveaz ar republicaned. Teir loden ouz unan, Bonapartisted, Orleanisted Lejitimisted enep paotred ar Republik-ruz, piou a c'hounezo ? an dud honest, me gred.

Ar Republicaned a gri a bouez-penn e chomo gantho ar gounid ; eun himor-spont a zo ennho. Ho lavaret a raffac'h trelatet gant ar seiz mil. Bezit fur 'ta, paotred, mar d'oc'h ken zur da c'hounit ha ma livirit.

Ne c'hellan taol troad var ar pave, heb beza taget gant eur republican benag.

— Ac'hanta, Jakez, eme unan, ar chommerz ha ne ia ket mad ? petra peuz da lavaret enep ar Republik ?

—Republican, n'em euz anaoudegez ebet d'ho mam; ar c'hommerz a ia dreist, ha guelleat eo calz var gement zo, abaoue ho trizro euz a Bariz; ar pez a ziscuez d'in ker sclear hag an deiz ne ket c'hui eo a gasse ar c'hommerz en dro.

— C'hoant az peuz da gaout ar peoc'h eme eun all ? red eo neuze voti evit ar Republicaned.

—Ar peoc'h, emeve, a zo mad d'an oll, mez ne ket digant ar c'hlabousserien e c'hedan anezhi. Re vignouned e cavan ac'hanoc'h, c'hui republicaned, d'ar Brussianed. C'hoant oc'h euz, mestouet, da drec'hi ouenn ; me zo Breisad ha ne glaskan ket mervel Prussian.

Beteg d'ar merc'hed, aotrou scrivanier, e roont kentel var ar politik. Mari-Varvek ne man ket e unan o tapout begadou. Catou-viban ha Tereza an ti-all o deuz ranket enebi outho. An dra-ze avad a ve eur c'hoari ma ve pemp pe c'hueac'h politik er memez tiegez ; ar goaz ar politik deou ; ar c'hreg ar politik cleiz; an domestiked ar politik a dreuz ; ar vugale ar politik a viez.

Ta, ta, ta, aman em zi-me ne vo nemed eur politik, eur politik kristen, hoc'h hini, aotrou scrivanier, hag hini Mari-Varvek. Grit va gourc'hemennou d'ar gristenez vad-se.

JAKEZ AR VELCHENEK.

Eur bourmenaden beteg ti ar Verc'hez.

(*Dilerc'h. — Guelet an nº 17, 18, 19, 20, 21.*)

V

MARVAILL OC'H TAOL.

Janmari. — Ia, fraill an aotrou Doue a bak hirroc'h eget na zounj lod euz an dud. Oc'h eur belek a bigno var ar chafod e velot pennou cant paizant, cant artizan o coueza er memez boutek.

Ar veleien eo ar pillerou a zalc'h an urz vad e caloun an den, an urz vad en eur famill, an urz vad en eur barrez. Ar veleien a zo, dre ze, calounennou eur bobl, eur stad, eur c'houarnamant. Heb beleien gouarnamant

ebet ne bado, hini, hini, hini ebet, evel eun den ne vevo ket ma n'en deuz ket a galoun. Eur c'houarnamant ne ket fountet var ar veleien, da lavaret eo var ar virionez, a rank eta mont a bastellou gant ar revolusion.

Annaik. — Neuze 'ta, Loiz, ar re a zispenn ar velegiach a elfet da lakaat en eskem gant tud vezo, pe gant tud diskiantet ?

Loiz. — Ar c'hem zo eo an dud a hanvez ne anavezfent ket petra raffent, eleac'h ar Mastined a brezek enep ar veleien a c'hoar mad petra reont ha petra c'hoarvezo gantho. Ar re-ze a c'hoar mad n'euz breman den e gout da lezel he gignat ez-veo, evel en amzer ar revolusion vraz, rag breman peb den a c'hoar mania an armou, hag e feiz, e c'halfe erruout gantho tro ar bleiz a ioa eat da daga eur c'hi cousket.

Janmari. — Bigre ! count d'in histor ar c'hi cousket.

Loiz. — Histor ar c'hi cousket setu hi aman :

Baillon pa zantaz skilfou Guillaou-o vont en he gik evel en eun tam amann : Hopala ! emezhan ; d'eompni hon daou aman er c'hougn ; m'o peuz eun dirouestlerez, me am euz ive eur grib. Euo e voue beac'h ; ar bleo a nije ; ar guad a ruille ; an oll a oue dihunet ha spountet e creiz ho c'housk. Ar merc'hed, ho bleo en avel, ar vugale strafuillet, a grie : *harz ar bleiz* ; ar goazed gant filcher, creier ha feier en em gavaz da zicour *Baillon*, mez *Baillon* en doa dija cutuillet ar bleiz, hag hen dalc'he dindannan, he zent sanket doun en he gornaillen. Evit achui histor ar bleiz, an tad coz erruet da ziveza var an dachen, a roaz d'ezhan eun taol loa-bod.

Ia, an dispac'herien a c'hoar mad e c'hell an dro-ze en em gaout gantho ! Nag a hini zo bet drastet epad ar revolusion vraz, epad revolusion 1830, epad revolusion 1848, epad revolusion 1870 ! Mez siouaz ! eur vech eat e breuriez ar Franmasouned, n'euz mui da c'hina : iao atao !

— Petra ? a lavaro ar franmasoun iaouank, petra, me ranko laza va zad ? — ia, ia ! iao ha dao d'ezhan. — Petra ? e rankin laza va breur ? — ia, ia ! dao ! — Petra ? e rankin laza va fersoun ? ia, ia ! iao ! dao ! dao ! ha dao atao ! pil-ato.

An aotrou Doue zo ker mad ma c'heller, gant eur gomz ageuz hag a c'hlac'har, ne lakaat da derri he vialen d'an ampoent ma vez en he vrassa coler, mez Satan n'en deuz scouarn ebet, ne entent ket e ve truezet outhan : iao, emezhan, pe me lakaio da grochen da zec'hi ! iao pe me raio eun dro en da c'houzouk.

Setu aze penaoz e cass an diaoul he zoudarded en dro : Iao ! atao ! dindan boan a varo. Eur franmasoun a c'hin pe a giz, an oll her goar, a za echu he brocess : n'en deuz nemed maro ar pougnard da chedal. Mil ha mil desteni a zo a gement-se.

Ian he Vam. — Mantret oll oun oc'h ho clevet, ha seulvui e sounjan en traou, seulvui e credan en deuz bet Loiz eur zounj vad o tont aman da c'houlen sclerijen ha scoazel ar Verc'hez Vari. Rag aman, ententit mad, n'euz mui menek da henvel eur c'honseiller fabrik, nag eur c'honseiller ti kear, na memez eur c'honseiller departamant, evitho da veza, conseillerien ar c'hargou-ze, tud a bouez, pe du benag e troint, e balanz eurusted pe valheur eun iliz, eur gommun, eun departamant.

An tri rum gonseillerien-ze a zo eun dra benag, calz zoken, guir eo, p'eguir eo diouthо e tepant eurusted pe valheur eun iliz, eur gommun hag eun departamant; mez an deputeed, hop ! hop ! an deputeed a zo aotrounez-all. Ar reze eo cazi rouanez ar vro ; mad, int silvidigez ar Franz ; fall, int he bourrevien. Henvel deputeed ne ket eta eur c'hoariel. E teuffet, da genver eun affer evel hounnez, da c'houlen cuzul digant Introun-Varia-Gallot, n'oun ket estounet ; ar c'hountrol am estounfe muioc'h. Rag arabat eo hen ancounac'haat : Voti evit deputeed a zo voti evit buez pe varo ar vro.

Buez ar vro evit ar c'horf eo an arc'hant, ar c'hommerz, ar beva mad ; buez ar vro evit an ene eo ar relijion. Deputeed a lazo ene ar vro, da lavaret eo ar relijion, a lazo, er memez taol ar c'hommerz hag ar beva mad. Ar relijion a zo da eur vro ar pez ma'z eo an ene da gorf eun den. Dispartiit ene eun den diouz he gorf, ha eiz devez goude ar c'horf-se a vezo brein, a flerio.

Tennit he ene digant ar Franz, da lavaret eo ar relijion, dispartiit anezhi dioc'h ar Franz, hag heb dale ar Franz a vo brein, a flerio gouaz eget ar vossen.

Voti evit deputeed, p'e guir eo inthi a zalc'ho ar relijion en he za pe he discaro, da vihana eur pennad, a zo eta voti evit buez pe varo ar vro. Me gred ez euz eno peadra da zigeri ho daoulagad d'ar vrassa ginaouien a zo e Franz.

Evidon-me a zalc'h d'am buez, ha, dre ze, d'ar relijion. Me voto eta evit tud a relijion ha goude ma rankfen c'hoezi calz, a boanio da lakaat va c'henvreudrur da voti eveldon. Goude zoken ma rankfen coll va buez, me varvo kentoc'h eget voti evit eun druillen ne vez morse o clask he bask.

Janmari. — Guir a livirit, Ian. Ma carfemp sounjal, ni, ken etrezomp paizanted, pegen eaz e ve d'eomp caout deputeed mad, rag, *saprechien !* p'eguir eo an treac'h d'an huella mouezіou hag e man ar baizanted cant oc'h tri-ugent, ar baizanted a gasso d'ar Gambr an deputeed a girint ; ha gouscoude, en elecsionou, petra veler, pe seurt hanoiou a veler aliez o tifouppa euz a dirinen ar voterez ? Aliez, re aliez, hanoiou enebourien da Zoue, hanoiou enebourien d'an Iliz, hanoiou enebourien d'ar re o deuz ho hanvet.

Me lavar me, ma carfe an oll divar ar meziou mont da voti, e roffent lam da enebourien ar vro. Ia me lavar hag hen tou : ne zaleffe ket ar radicaled, da c'houzout eo ar ganaillez, da gaout an dindan, m'o deffe ar baizanted an disterra interest evit ar Franz, ho departamant, ho farrez, ho famill, m'o deffe an disterra interest evitho o unan.

Ia me vel hag a vel mad : hen lavaret a ran, a rin hag a rankan, ma carfe ar baizanted beza a du gantho

o unan, ne vije ket mui, evel ma man breman, ar Franz azioc'h ginou eur punz n'oar den he zounder. Mez nan, lavaret a ve great hirio o deuz ar baizanted plijadur o lezel an treac'h gant ho enebourien, en elecsionou ; o lakaat etre daouarn ho bourrevien ar vaz d'ho bazata, ar vistign d'ho guistigna, an hual d'ho huala, ar gorden marteze d'ho c'hrouga, mez sur d'ho naska.

Eur veach nasket, e vezint divezat da geuzi. Neuze marvad e vezint dalc'het da larda abenn ar morlarjez kenta. Hennez a ve eur malheur braz. Mad, evit miret out eur seurt goualèn, petra o deuz ar baizanted da ober? Mont da gass eun tam paper da dirinen ar voterez, netra ken. *Oh! an dud diskiant! hag e chomont heb mont da voti!*

Hon amezeien, ar bed oll a grenvo o c'hoarzin, o sounjal e vo bet var an douar, a zindan sclerijen an heol eur vanden dud ken dall-all a spered! Ar baizanted vreman a apparisso d'ezho henvel oc'h ar *bolomou colo* a veler er parkeier evit spounta ar brini, hag a jom heb flach, heb coumpren seurt, caer zo ho insulti, c'houeza tan d'ho devi pe ho dibenna.

O truez! va ivinou a zincl divar va bizied gand ar guad o virvi dindannho. Nan, mil guech nan, ar baizanted a jom heb mont da voti, n'int nemed bolomou colo ; nan, ar re-ze ne reont ket ho dever e kenver ar Franz.

Plijet gant Doue ne ve mui eun henvelep rebech da ober d'ar baizanted.

FILLOR INTROUN-VARIA-GALLOT.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Louzou a eneb an diegi.

Breman ez euz eun neubeut bloaveziou e veve er *Suiss* eur manac'h controliet oll d'en em velet ken troet var ar c'housket. Gant he oll volontez vad, ne c'helle ket dihuna da unnec heur-noz da vont da lavaret he offis. Hogen mar doa eur c'housker euz an dibab, Doue en devoa roet ive d'ezhan eun ijin dispar. Ep studi hag ep an disterra anaoudegez euz ar vicher, abouez sonjal ha labourat e teuas abenn da ober eun horolach difazi. Staga a reas outhi, egiz dihun-mintin, eur zonerez da zond abenn euz he gousk, ha dizale e lakeas azioc'h ar c'hadran eur voualc'h, eur c'hillok hag eun daboulin. Da unnec heur, ar re-ma a rea cholori. Epad eun neubeut nozvechennou an traou a ieas evit ar guella. Mes goude eun neubeut derveziou, pa deue unnec heur, ar zonerez a zone, ar voualc'h a zute, ar c'hillok a gane, an daboulin a groze hag ar paour keaz manac'h..... a roc'he. Eun all en he blas a vije eat disconsert ; e guirionez bez' ez oa peadra. Mes hor manac'h evel ma n'oa ket eur spered da chom ber, a lakeas en he zonj ober eun aer. He lakaat a reas dindan he benn-vele, ha da unnec heur e teue da zutal en he scouarn : « Poent eo sevel! » An aer a oue gouiziekoc'h eget ar voualc'h, ar c'hillok hag an daboulin ; ar re-ma coulsgoude ne reant ket neubeutoc'h a drouz var ar marc'had.

Burzudus oa clevet eur seurt cholori, hag ar manac'h ne vanke morse da zihuna. Allas! e creiz he joa e ieas tenval he benn. Credi a rea d'ezhan n'oa nemet eur c'housker. mes allas! anzao a ranc ouspenn eo eun diegus. Rac petra benac ma oa dihun, en doa poan o kuitaad he benn-vele ; coll a rea eur minut benac o vlassaat an dousder a gave eno, ha neuze e prenne eul lagad evit ober an neuz da gousket. Red oa cheinch : ar manac'h n'en em gave ket direbech, hag an ijiner a ioa eur vez evithan chom evelse da gousket, hag an diaoul en doa an ear da ober goab euz an eil hag euz egile. Red oa beza treac'h da eur seur enebour. Ractal eur planken pounner a zo lakeat a zioc'h ar guele, en hevelep fesoun ma kuez dizamant var dreid an diegus, dec minut goude galvaden carantezus an aer.

Pegen alies a vech ar paour keaz manac'h a deuas d'an iliz cam-digam, he zivesker blonset oll! Ha goulsconde! Her c'hredi a reot? Pe an aer en doa collet he vouez, pe ar planken a ioa deuet da veza scanvoc'h hag ar paour keaz manac'h muioc'h troet var ar c'housket, pe he zivesker a ioa ken caledet ma ne reant mui a van, pe marteze en doa kemeret ar voazamant d'ho zenna araoc ma kueze ar bunision, da viana ne zaleas ket da zantout oa red invanti adarre eun dra benac all. Neuze petra 'ra? Bep noz araoc mont da gousket e stag ouz he vreac'h eur gorden a deu da unnec heur eün, d'en em reuda ep an disterra avertissamant ha d'hen teuleur d'an traon euz he vele. Aze oa arruet ha Doue a oar petra zonje c'hoas, pa deuas da gousket evit ato... er bed-ma, ha da zihuna er bed all. En despet d'he bec'het a ziegi, leun a fizians en Hini a deu ato da bardouni, ne gredan ket en dije cavet prennet dorojou ar baradoz.

P. M.

AR ROUE
ar Paotr denved hag an Eurusted.

Eur Roue o veza eun devez er chasse, a oue taolet d'an traon divar he varc'h : lazet e vije bet, a dra zur, panefed eur paotr denved a zalc'haz ar marc'h follettre, en desped d'an *danjer* a ioa evithan da veza lazet e unan. Ar Roue carget a c'houliou ha goloet a c'huad a oue douget d'he balez. Pa oue deuet ennan e unan, e fellaz d'ezhan guelet an hini en doa saveteet he vuez d'ezhan. Mont a rejor da glask ar paourkeaz paotr denved. Casset e oue d'ar palez da gichen ar Roue, a ioa clanv var he vele.

— Va mignoun, saveteet oc'h euz va buez d'in, a lavaraz ar Roue : me a fell d'in anaout ar vad oc'h euz great d'in ; evelse e touan aman, dirag an oll, e roin deoc'h kement tra a c'houlennoc'h.

— Oh! va mestr muia caret, a respountaz ar paotr denved, ne vezin ket pell o clask ar pez am euz da c'houlen. Evit beza euruz, n'em euz ezom nemed euz eun ti hag eul liorzic a vezo d'in, ma c'hellin beva laouen e coumpagnunez va greg ha va bugale,

— N'och ket diez da gountanti, a lavaraz ar Roue en eur vouzc'hoarzin. Ragtal e c'halvaz ar gouarner braz euz he balez, hag e kemennaz d'ezhan rei dioc'h tu d'ar paotr denved eun ti hag eur park e kichen kear. Setu va den countant braz. Mont a reaz kuit euz a balez ar Roue, en eur zansal, o lavaret he joa d'an oll, hag er memez devez ez eaz da jom d'he di nevez.

En he gichen e voa eun amezek, o chom en eun ti eun nebeudik brassoc'h evit he hini. Ober a reaz buhan anaoudegez ganthan. An amezek-se en doa eur vanden vraz a zaout a roe d'ezhan calz gounidegez. Mad, eme eun devez ar paotr denved, dizounjet em euz goulen digant ar Roue eun nebeut saout ; va amezek a zo calz muioc'h en he eaz evidon-me ; petra rinme gant eur park, heb saout?

Antronoz vintin, hor c'hamarad a ieaz d'ar palez, hag a c'houlennaz caozeal oc'h ar Roue; urz en devoue da vont beteg ennan.

— Ac'hanta, va mignoun, a lavaraz ar Roue d'ezhan, gant madelez, euruz oc'h-u breman? hag ho ti, plijout a ra d'eoc'h?

— Va zi a blij calz d'in, o va Roue mad, hag euruz oun ivez, a respountaz ar paotr denved ; gouscoude eun dra red a vank d'in.

— Petra eo eta, eme ar Roue?

— E feiz, eun nebeudik saout evel va amezek ; ne vezin biken euruz ken am bezo eur vioc'h benag. Deuet oun eta d'ho pedi da gaout ar vadelez da rei d'iu eun dousennik.

— Evit guir, a lavaraz ar Roue, eur park a c'houlen saout. Evelse, iit va mignoun, iit va mignoun, iit oc'h unan da joaz etouez saout va falez, ha bezit euruz var gement-se.

Ar paotr denved a joazaz diou zoussen-hanter euz ar re gaera hag euz ar re vella a ioa er palez. Pinvidikoc'h e vezin, emezhan goustadik, eget va amezek, en eur frotta he zaouarn. Breman oun eurussa den zo var an douar.

Ia..... mez he bark a zo gouall vihan evit kement a zaout, hag ouspen, var hed eur c'hart-leo euz he di, e voa eun tiegez braz, nevez flam, brao tre, hag a dalvoudegez vraz. Hon den ne zaleaz ket da zont trist ha tenval he benn. Sellit, va greg, a lavaraz eun nosvez goude he zevez : Nan, ne vezimp morse euruz ken n'or bezo eun tiegez evel an hini a zo aze dirazomp. Mont a ran da gaout ar Roue hag e pedin anezhan d'he rei d'in ; petra eo ken nebeut a dra evit eur Roue? Ober a reaz evel m'en devoa lavaret. Antronoz en devoue he c'houlen. Ar Roue, goude beza her gourdrouzet eun nebeut gant ar brassa madelez, a roaz an tiegez-se d'ar paotr denved hag a lavaraz d'ezhan en amzer da zont en em zioual ouz an ioul da gaout re a zanvez.

— Oh! emezhan, breman eo echu evit ato, ato! n'em euz mui ezom a netra.

Gouscoude, tri miz goudeze, ez eaz da gaout ar Roue, he vadoberour, eun tamik mezek, guir eo, mez gant ar zounj en he benn da c'houlen eun dra benag c'hoaz. Guelet en devoa tro var dro d'he diegez. eun aotrou pinvidik meurbed. An niver braz a dud guisket caer a ioa oc'h he heul, he vueza blijadur hag a beoc'h an traou caer a ioa en he vaner hag en dro d'ezhan; a ioa eat ken doun e caloun ar paotr denved, ma lavaraz ennan e unan : birviken ne vezin euruz, ken na vezin evel an aotrou pinvidik-se ; hag ar paotr denved, leun a fizianz e *promessa* ar Roue oll galloudek, ar deu da c'houlen diganthan beza aotrou braz ha pinvidik.

Ar Roue a lavaraz d'ezhan en devoa tor hag en dije keuz divezatoc'h, mez ar paotr denved a zigassaz da zounj d'ar Roue euz al le en devoa great, dirag an oll, da rei d'ezhan kement en dije goulennet.

Setu eta ar paotr denved deuet da veza eun aotrou braz, mestr euz eun dalc'h douar en devoa pemzec'leo dro, mestr euz a unan a gaera kestel zo e Franz ; tud en he zervich a villerou ; n'en doa mui nemed eur gomz da lavaret, ha pep tra a vije great hervez he faltazi.

Hogen n'en deuz netra da ober ; ne oar na lenn, na scriva, hag evelse e teu d'en em inoui.

E feiz, emezhan, ne badin ket pell oc'h ober ar vicher-man.

EUR BELEK COZ.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Keleier a zianveaz ar vro.

ROUM. — Hon Tad santel ar Pab a zo ker iach, guelloc'h zoken evit ar braz euz an dud en he oad. Bemdez e tigemer atao pelerined a bep cougn euz ar bed oll, evel ma kemer ar vrassa soursi euz an oll ilizou.

Hervez catezennou ruz an Itali, ar Pab a re, er moument man, o clask gout penaoz, oher eun emgleo gant gouarnamant an Itali. Kement-se ne d-eo nemed geier.

Ar Pab n'en deuz emgleo ebet da ober gant Victor Emmanuel, epad ma viro madou an Iliz, evel morse an honestiz hag al laerounsi ne vezit mignoun.

AR STAL EN ITALI. — Dindan an-hano-man, ar gazeten hanvet *l'Echo de Fourvieres*, a lavar :

An elecsionou munisipal en Itali a zo bet eur joa evit ar gatholiked. E Floranz, var bevarzec conseiller ez euz bet hanvet 10 catolik, gant calz, calz moueziou var ar re all. E Civitha-Vecchia, *e Lucques e Padoue, e Pavie, e Ferrare, e Côme* etc..... ar gatoliked o deuz bet ivez ar gounid ; *e Venise* an daou anavezeta evit ho, c'harantez d'an Iliz, zo bet hanvet da genta hag a galz da genta.

Evit doare eta, memez an Itali, e coummanser d'en em inoui gant gouarnamant ar Franmasouned. Ar c'hazetennou ruz a chalp evel chass-clanv.

Ar pez a zo tristoc'h da lavaret eo ministr an deskadurez en Itali en deuz embannet eul lezen, aotreet gant ar Parlamant, a zifenn a ziscar ar relijion gristen en oll scoliou ar Chouarnamant.

Arme Victor Emmanuel e unan e dle en em gazarni e teir iliz euz an Itali : iliz Santez Martha, iliz Sant Anton, hag iliz Sant Euzeb.

Franmasouned Roum o deuz, euz ho c'hostez, discrivet

da Franmasouned ar broiou all, dre ho fenn *an Oriant-Braz*, ec'h ententent caout ar renk kenta er vrezel, *enep ar* Pap, ar veleien ha kement hini ho zelaou hag ho c'har.

Ac'hanta ! Breiziz, credi a reot-hu pelloc'h ez euz c'hoant da zistruja en ho touez, an urz vad, ar veleien hag ar relijion, ha beteg Doue e unan, ma vije e galloud ar Franmasouned hen ober. Eun devez benag, ma c'helfemp lakaat hor pao var listen an diaoulou-ze, ni he moulfe e *Feiz-ha-Breiz*. Souezet e veac'h o velet piou zo er goumpagnunez infernal-ze, e deuz choazet Satan goz evit mestr.

Russii — Ar Vrezel etre ar Russii hag an Turkii a ia atao en dro. Choantaat a raffet a lavarfe ar Pab eur ger benag var ar vrezel-ze a ra kement a drouz dre ar bed hag a ro kement a neac'h d'an oll gouarnamanchou. Hano zo bet zoken da zigass eur c'hannad beteg ar Pab, aberz ar Russii, gant calz promessaou caer evit Kristenien ar Pologn, ouasket bete vreman, evel a c'houzor, gant ar Russii.

A dra zur, ar Pab a ve euruz da c'hout, eur vech evit mad, e lesfet ar gristenien vad-se e peoc'h, mez evit c'hoaz den ne deuet beteg ar Pab evit kement-se. Ouzpen-zo, ar Pab ne da ket da lakaat he viz etre ar Russii hag an Turkii var gomzou a nij gant ar c'henta avel.

An impalaer Nicolas en doa great ar bromessa-ze da C'hregor XVI ; Alexandr en deuz great ar memez promessaou da Bi IX, ha gouscoude ar bersecution enep ar gristenien ne bet morse ehanet.

Da zivinout eo d'ar Pab, an devez hirio, pe ar Russii, pe an Turkii a zo dizamanta e kenver ar gristenien euz an Oriant. Pi IX n'en deuz eta netra da ober na gant an Turkii, na gant ar Russii. Kement a c'hell da ober a ra, da lavaret eo e ped Doue da veilla var ar gristenien euz ar broiou-ze, epad ar bar arne a dremen varnezho.

A. M.

Sizun zantel Roazoun.

Hor pedi a rear da rei anaoudegez euz eul leorik gallek a zoug an hano :

Le Très-Saint Sacrement.

Ar zacramant teir guech santel.

Ar leorik-man a resever diou vech er miz, ar 1 hag ar 15, oc'h daou scoed er bloaz. Ar marc'had bloaz a dle coummanz d'ar 1 a viz gouere, a viz ere, a viz genver pe a viz ebrel. Ar baeamant a dle beza great diaraog d'an Aotrou Poussielgue, ru Cassette, 27 Pariz.

KELEIER AR VRO.

Deputeed Sant Visant a Baul

E tal Santez Anna.

Er bed-man peb rum dud en deuz he vestr hag he roue. Euruz an hini a c'hoar choaz eur mestr hag eur roue hervez caloun Doue, rag senti oc'h eur mestr hag eur roue hervez caloun Doue, a zo zenti oc'h Doue e unan.

Dissul diveza, 29 a c'houere, or beuz bet ar joa da velet e tal Santez Anna (Vened), patronez Breiz-Izel, unan euz ar rummou-ze a zo galvet gant ar belek da jench tu evit tu d'ar bed. Ni fell d'eomp caozeal d'euz Breuriez Sant Visant a Baol.

Sant Visant a Baul en deuz clasket rouantelez Doue en oll galounou, hag evit erruout eno, da lavaret eo evit gounit an oll da Zoue, en deuz clasket an hent eüna: hent an drugarez, hent an aluzen, hent ar garantez. Calz tud er bed-man a vev er brassa dienez, er brassa dienez a vara hag he brassoc'h dienez c'hoaz, siouaz ! en dienez euz ar virionez. Ia, da galz e vank bara, da galz e vank leaz ; penaoz neuze o deffe dien hag aman. Mad, eme Sant Visant a Baul, ni a glasko bara d'ar beorien-ze ; ni a ielo, ar podik pri oc'h an dourn, da glask eur banniig leaz d'ar geiz-se : e serr al leaz or bezo marteze eur banne benag a zien da heul, eur banne benag euz an dien-ze a c'halver ar virionez. Eassa ma eo eva an dien eo da heul eur banne leaz.

Sant Visant a Baul en deuz eta galoupet ar c'heriou hag ar meziou, o kemeret an aluzen gant eun dourn evit he rei gant eun all d'an dud din a druez. Hag ar paour a gustume goulen : o tad keaz, o tad mad, piou eta a ro d'eomp ar bara a zrebomp hag al leaz a evomp?

— Piou ? a lavare Sant Visant a Baul ; an aotrou Doue, an hini en deuz ho crouet, ho prenet hag ho tennet euz a skilfou an Droug-Speret, etc, etc ...

Setu penaoz, da heul an aluzen a vage ar c'horf, e roe Sant Visant a Baul an aluzen, an dien a vag an ene. Setu penaoz en deuz maget Sant Visant a Baul ken aliez a ene hag ho renet beteg dor ar baradoz.

Deiz he anterramant, an oll beorien a grie: Va Doue, va Doue, perag eta e maro hon tad mager ; mager hor c'horfou hag hon eneou ?

En em zic'hlac'harit, en em laouennait, peorien, bugale da Jezuz ; Sant Visant a Baul ne ket maro, ne ra nemed cousket ; Beva ra c'hoaz e persounach he zeputeed, e memprou he Vreuriez. Er bloaz tremenet o deuz roet, e pemp departamant Breiz, vardro daou c'hant mil lur d'an dud ezomeka euz ar vro. Nan, Sant Visant a Baul ne ket maro, beva a ra ha beva a raio en dra vezo Bretouned, rag ar Vretouned a zo breudeur d'ar plac'h iaouank-se a c'halver ar Feiz.

Oh ! nag hen voa dudiuz, dissul diveza, beza en Iliz-veur Santez Anna, dirag an tri c'hant Breizad, an tri c'hant breur, an tri c'hant depute-ze da Zant Visant a Baul deuet a bemp cougn Breiz da c'houlen digant Santez Anna, ho patronez, nerz ha caloun da gerzet var roudou ho mestr hag ho roue ! Ar re-ze ivez o deuz coumprenet e ranker reseo evit rei ; setu perag int deuet da c'houlen ho aluzen genta digant Santez Anna, ha Santez Anna, goude beza ho digemeret oll oc'h taol an ti, e deuz servichet d'ezho an oan divinze a ro, d'ar re en em vag anezhan, nerz ha caloun da vont laouen d'ar chafod, evit difen ar virionez.

Ah ! deputeed Sant Visant a Baul. C'hui ne c'hoarvez ket ganeoc'h evel gant deputeed ar Franz, c'hui a c'hell difia an oll d'ho cass d'ar gear, rag ar virionez zo ganeoc'h, ar virionez zo ganeoc'h, ar virionez zo en ho caloun ha var ho muzellou. Baleit hardiz, den ne rei fin ac'hanoc'h ; *veritas Domini manet in æternum.*

Iit ha deuit el leac'h ma kerrot. Keit ha m'ho pezo ar groaz evit baniel, cort Jezuz-Krist evit magadurez an aluzen evit cleze, kerzit, kerzit euz an eil penn d'egile d'ar bed ; ar bed a stouo dirazoc'h. Diskibien, deputeed Jezuz-Krist n'oant nemed daouzec, hag o deuz chenchet tu d'ar bed.

Ar memez mestr a zervichit, perag neuze n'o peffe ket ar memez caloun ? Evel ennho Jezuz-Krist a vev ennoc'h ; Jezuz ganeoc'h, piou a vo treac'h d'eoc'h.

Hardiz eta en dachen varlerc'h Sant Vizant a Baul, gant ar memez feiz hag ar memez humilite, gant an humilite oc'h euz discuezet dissul diveza. Aliez or beuz guelet paskou bugale, aliez or beuz guelet elez deg, unnec, daouzec vloaz o vont var renk d'an daol zantel, mez morse n'or boa guelet c'hoaz ar pez or beuz guelet e Santez Anna : Tri c'hant den, guenn ho bleo eleiz anezho, mesk ha mesk paour ha pinvidik, aotrounez ha paizanted, on tiek scoaz ha scoaz gant eun injenier euz ar marin hag an dud euz ar c'hargou huela, daoulinet evel bugale var bankou ar c'hatekiz da c'hedal ar sinal da vont da zaoulina oc'h taol an Doue teir guech santel.

Coumprenet oc'h euz eta comz ho mestr hag ho roue pa lavare : ma ne deuit da veza henvel oc'h bugale n'o pezo ket a zigor e rouantelez Doue. Caloun eta beteg penn ; eul labour commanset mad a zo hanter c'hreat. Pourmenit a nevez ar vro evit ingala etre ar beorien, etre mignouned Jezuz, an aluzen a c'hounit ar c'halounou, hag ar virionez a zantifi an eneou. Rannit gant ar geiz a vizitot ar venedictiou oc'h euz resevet hag a resefot hiviziken, bep bloaz, dre zaouarn aotrou'n Eskob Guened, aberz an Tad carantezuz oc'h euz oll touet da heuilla ha da zervicha evit gloar Doue !

Ar venediction-ze scuillet d'he zro, dre ho taouarn, var ar re a dle voti, a benn nebeut aman, evit maro pe vuez ar Franz, e dezo, heb mar, muioc'h a c'halloud eget hon oll gomzou-ni var bolontez hor c'henvroiz. Hounnez a vo eun aluzen gaer.

Eveldoc'h ni a labour ivez evit ar memez Doue. Roit eta an dourn d'eomp, ni ho ped ; daou zo crenvoc'h evit unan. En em zicouromp evit m'or bezo pelloc'h, en hor Franz caret, eleac'h an 363 Lucifer en deuz pilet *hor Mikel* divar ho skebel, eur Gambr cannaded a viro ouzomp, evel Raphael oc'h Tobii, da vont ez-veo e ginou pesk euzuz ar Revolusion.

Mik an Dourdu.

Santez-Anna-Vened. — An 8 euz ar miz-man, evel or beuz hel lavaret dija, e vo consacret iliz-veur Santez-Anna.

« *An devez-se*, a lavare d'eomp, dissul diveza, *Aotrou'n Eskob Guened, digassit d'eomp ar muia ma c'hellot euz ho kenvroiz.* »

Varlerc'h eur gomz evel hounnez, a ziscuez pegement e car Aotrou'n Eskob Guened catoliked Eskopti Kemper, eo eur joa evidomp ober eur galv d'hor c'henvroiz a bez : Ia Leoniz, Kerneviz ha Tregeriz, iit, iit da Zantez Anna-Vened. Eno e veloc'h ar pez n'oc'h euz guelet morse : calz Eskibien assamez, eur c'hardinal guiskel e ruz, penn kil ha troad, beleien a gantchou, ken caer ha caeroc'h procession marteze eget hini Folgoat breman zo bet pevar bloaz d'ar 24 a vae. An hent-houarn var ar marc'had a ro eur rabat a zaou ugent dre gant, da vihana linen Orleans.

Ia kristenien, ia catoliked, ia, iit da zaludi ho patronez. Deuet eo ar mare ne dleer mui caout mez euz he relijion : iit oll da Zantez Anna, ha, *dreist-oll, goulennit digonthi ar c'hrass da voti mad en elecsionou kenta.*

Clevet or beuz e man pemp depute Kerne, da lavaret eo Loiz Hemon, Arnoult, Corantin Guyo, Nedellec ha zoken an aotrou de Pompery, var varc'h, mar plij ganeoc'h, oc'h ober ho stasionou en ho touez ; ne ket hent ar groaz eo avad, ententit mad.

Ar pemp-se n'int ket goal zevet da Zantez Anna, n'hen tou d'eoc'h : ne garont ket Jezuz-Krist, penaoz e carfent he vam goz ?

Ar pemp-se a rankit da bilat, cousto pe cousto, nemed guelloc'h e caffac'h pilat Santez Anna. Pe ar re-ze pe ho patronez a rancoc'h da bilat en elecsionou kenta, Choazit.

Torr-he-Benn.

Consecrasion iliz Santez Anna.

heur an offisou e Santez Anna dimerc'her, an 8 euz ar miz.

Azalec hanter-noz beteg 5 heur, oferennou en Iliz-veur Santez Anna.

Azalec 5 heur da grez-deiz, oferennou er *Scala-Sancta* hag he cloastr an Iliz-veur.

Ar veleien en em vodo e porz ar Seminer-bihan hag a ielo ac'hano, e procession, an Eskibien varlerc'h, d'ar *Scala-Sancta*, da zaludi ar relegeier santel ha da lavaret ar seiz salm a binijen.

Epad an Asperjez e dianveaz an iliz, ar veleien en em lakaio, e daou dakad, a bep tu d'an Eskibien. Evit an Asperjez, e diabarz an iliz, an Eskibien a ielo d'ho heul ar vinistred hag ar re zo carget euz ar c'han.

Vardro 9 heur, procession ar relegou santel d'ar *Scala-Sancta* ha tro var dro d'an iliz. Neuze ha neuze hebken e c'hello ar bobl mont en iliz, e vo consacret an aoteriou, etc....

Da 10 heur ofern-bred, canet gant aotrou Arc'heskob Tours.

Da 3 heur, procession braz. — Sarmoun divar ar *Scala-Sancta* roet gant aotrou'n Eskob Sant Briec. — Benedicsion ar Zacramant.

Da eiz heur hanter euz an noz, illuminasion e tour ar *Scala-Sancta*, etc....

Kement hini a deuio e pelerinach da Zantez Anna an 8 a viz Eost, a c'hello gounit eun induljanz plenier, gant

ma raio a hent-all kement a c'houlen an Iliz.

Ar gonsecration a goumanso da 7 heur :

Rei a reomp da heul-ar c'helou-man anaoudegez d'ar bobl euz a zaou leor gallek a ro unan anezho histor pelerinach Santez-Anna-Vened, hag egile *an explicasion* euz a gement rum mein a zo en he iliz hag euz a gement labour zo varnezho. Pevar real a goust ar pez anezho, e Santez Anna. El leac'h all e coustout pemp real.

Ploermel. — Hor pedi a rear da gemen e sounjer er moument man da zevel etouez ar gatoliked vad ar zoum rekiz evit sevel *eur statu*, eur skeuden, d'an Aotrou *Janmari de La Mennais*, belek, fondatour Breuriez Frered an deskadurez kristen.

Prezidant ar c'honseil zo en em garget da gass an afferman da beun, eo Aotrou'n Eskob Guened.

Conseil munisipal Ploermel en deuz dija votet eur zoum-vraz evit an dispign-ze.

Au nep en deffe bolontez da gaout perz e mirit an œuvr a gomzomp anezhi a zo pedet da gass he aluzen d'an Aotrou Grandjean, noter hag adjoent e Ploermel.

Castellin. — An 18 a viz gouere, Fanch ar Gall, 17 vloaz a ioa e servich an Aotrou Chauvel, marc'hadour guin er C'hastellin, a zo bet lazet gant he gar e kichen bourg Lokeffret. He gezek o doa kemeret aoun hag a ioa dirollet. (*Impartial.*)

Keraez. — Ar memez devez, hervel *Le Bas-Breton*, cazeten ar C'hastellin, Paschal Gaubert, conseiller jeneral euz a ganton Keraez, a zo bet dastumet, evit beza great billeji faoz en he garg a noter.

Ar Faou. — Eur c'hi taget, a scrivet d'ar *Finistère* an 19 euz ar miz tremenet, en deuz treuzet kear ar Faou en eur daga kement aneval a gave var he hent.

Var hent Daoulaz en deuz taget eur vioc'h.

Erfin goude beza tapet meur a denn fuzuill en deuz ranket pinta e porz maner Kerliver, var an hent euz an Hospital da Hanvec. Pevarzek ki taget ganthan a zo bet lazet er Faou. Pevar all, taget ivez ganthan var hent Rosnoen, a glasker evit ho discar.

PRIZ AN ED.

An amzer fall en deuz lakeat cresk var ar greun. Abaoue eiz dez ez euz deg guennec dre gant a zao varn'ezho oll.

Guiniz ar blavez 1876 a zo bet guerzet en zizun dremenet beteg 37 l. an daou chant lur ; ar guiniz nevez 34 l. ar zegal coz 23 l. 50 ; ar zegal nevez 22 l. 50 ; an eiz coz 25 l. 50 ; ar c'herc'h dibab 22 l. ; guiniz-du Breiz-Izel 22 l. 50 ; guiniz-du Limouzin 24 ha 25 l.

An eost nevez a vezo pell d'ezhan beza ar pez a zounjet hag a lavaret e vije. Ar zegal hag ar c'herc'h a zo bet gouall ranvet gant an avel hag ar glaoeier.

An avalou douar a zo tachet ma ne d'eo eun druez. En douar e vreinont, ha tennet e vreinont ivez.

E Bro-Zaoz e man ar c'hlenved var ar chatal corn.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 28 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	29 l 00 s	29 l 50 s
Segal.....	23 00	22 50
Eiz.....	21 00	20 00
Guiniz du.....	27 50	25 00
Kerc'h	20 50	20 00
Avalou douar.....	5 50	8 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 26 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	33 l 33 s	32 l 08 s
Segal.....	24 58	22 94
Eiz.....	22 26	19 50
Guiniz du.....	»» »»	26 »
Kerc'h.....	22 50	21 »»
Avalou douar.....	11 00	10 00

CASTELLIN. — Marc'had an 26 a vis gouere.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	31 87 s	30 l 54 s
Segal.....	26 65	22 95
Eiz.....	20 50	20 50
Guiniz du.....	26 25	25 44
Kerc'h	20 50	20 50
Avalou douar.....	10 50	» »

E ti an Aotrou de Kerangal, Moulier an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec...	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec.....	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler).....	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler).....	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler).....	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec.....	1	00
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin, gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 11 a vis Eost 1877.

Da electourien ar bloaz 1877.

Pa c'hourdrouz eur ster dic'hlaignet terri eur chaosser ha beuzi ar vro enn he fez, peb unan a dle rei he daol dorn ha kass he vean da viret ne grevo ar chaosser.

Ar Revolusion a c'hourdrouz beuzi Bro Franz gant he follenteziou iskiz, ret eo herzel out-hi, — ha setu va mean.

Ar re ho deuz eun tam deskadurez a oar aoualc'h penaoz e vez great ar revolusionou. Lennet ho deuz histor hor bro, hag ho deuz guelet dre be hent eo bet kasset Loiz c'houezek d'ar c'hillotin, ha Charlez dek d'ar vro estren da vervel. Geier, tamallou faoz aberz tud digoustianz, hag eazoni aberz ar bobl d'ho c'hredi ; hag euz eur perz all, re a vadelez aberz hor rouaned da assanti bep taol da c'houlennou ar revolutionnerien gant damant ouz ar bobl ho sujedi, setu penaoz eo deuet an dioù revolution-ze da goll hor bro, goude beza he beuzet e meur a lenn a c'houad.

Bretouned, va c'henvroiz, troumplet oc'h bet meur a vech, ha kasset oc'h euz da Gambr ar gannaded tud ha ne oa ket re a fisianz ennho ; mez guell eo bet ganeoc'h kredi d'ho fromessaou touelluz, eget selaou aliou mad tud honest da bere e rofac'h eaz aoualc'h ho ialc'h da viret.

Ne fell ket d'in kredi ho deffe tud va bro kollet ho feiz nag e vent kostezet da rei dorn da enebourien hor relijion ; guell eo ganen sounjal n'ho deuz ket holl deskadurez aoualc'h c'hoaz ; ha ne ouzont ket e ma an dud dizoue o klask paka ar stur e Bro Franz evit he gouarn dioc'h ho faltazi. Ma ! setu ama eun darn euz ho menossiou.

Var ar Relijion.

Ar relijion gristen, emezho, a zo dija re goz ; mall eo he zeuler a gostez evel ma eo bet taolet relijion Jupiter, doue-braz ar baïaned.

N'euz mui a Zoue ebet, kroazet hon euz Doue ; n'euz nemed an archer da zouja. — « Doue, eme Gambetta, ma'z « euz unan, he c'halloud ne ket braz var afferiou ar bed- « ma ; kement a draou a lez da dremen, ma ne ket ar « boan counta varnezhan. »

N'euz bet biskoaz a Krouer na Salver. Ar bed a zo a holl viskoaz, mez he chenchamanchou a ra. Evit skouer : an den, abarz beza ar pez ma'z eo hirio, a oa marmouz, hag abarz beza marmouz a oa pesk. Ne [illegible] gaer eo ar gouesiegez ! gant ar chenchamanchou-ze, marteze e teuimp c'hoaz da veza marmousien !

N'euz netra nemet ar pez a zo korf. An eneou, ar sperejoù ne d-int nemed ar berv-gouad en hor gouzied. Ar gouad ar guella ar guella spered. Dioc'h ma'z oump gobariet e reomp, n'euz eta na milid na divilid, mar d'oc'h laer, n'oc'h ket kablussoc'h eget pa vec'h born. Maro ar c'horf, eo achu an den. Ra glasko eta pep-unan. e c'hiz ma hello, he eurusted er bed-ma.

N'euz bet biskoaz Salver ebed hag a vije Doue, an Aotrou Thiers en deuz hel lavaret n'euz ket pell, o komz euz hor Zalver : « Ha ne ket eun dra iskiz, emezhan, be- « za dizoloet eun Doue furlukin a ra troiou kuzet evit « tenna ar bobl en dro d'ezhan. Ar miraklou ne dalont tra « da rei anaoudegez euz a eun Doue, ne d'int nemed « korvigellou pe finessaou, ha Doue n'euz ezom ebed « anezho evit kaout tud d'he adori. »

Var ar gount-se n'euz mui ezom a veleien nag a ilizou. An offeren, ar beden, ar zakramanchou, luach holl ha moumounerez ; ho c'hoaza a renker ar c'henta ar guella. Ar c'houisiegez e plas ar feiz ; ar mestr-skol e plas ar persoun ! Setu kreden ar republicaned-ruz, guelomp al lezennou a fell d'ezho rei d'eomp.

Al Lezennou.

1° Diskarg da zitoianed ar Gommun a zo c'hoaz klask var ho lerc'h. Digeri ar prizoniou d'ar re a zo dalc'het ; ha digass d'ar gear ar re a zo harluet e Kaledonii pe e Kaïen. (Da lavaret eo, an oanedigou-ze ho deuz fuzuliet Arc'heskop Paris, beleien all, tud honest a bep stad, ha tanet ar c'haera tiez a oa e kear, hini an Aotrou Thiers zoken ; hag a zo inouet du-ze o c'hortoz kregi a nevez enn ho micher.)

2° Kass ar zoudarded holl da blanta pour ; rei fuzul ha sabren da bep sitoyen, ha neuze e vezo guelet piou a c'hino pa vezo rannet ar madou.

3° Ar c'hargou holl dioc'h an huella mouez, adaleg Prezidant ar Republik bete dom Iann ar penn ti. (Da lavaret eo : Ar brefeted, ar meared, an eskibien, ar ber-

souned, ar varnerien, an offisserien, paotred ar guiriou ha merc'hed ar bureoriou butun.)

4° Disparti etre ar c'houarnamant hag an Iliz ; *budjet* ar relijionou kroazet. (Da lavaret eo ne vezo mui paeet netra d'ar veleien na d'an ilizou, pep parrez a baeo he beleien, hag a aozo he frespital hag he iliz e c'hiz ma karo. Tud ar revolusion goz o kemer madou an Iliz er bloaz 1789, a gargaz ar C'houarnamant da baea d'an Iliz interest divar ar madou braz-se ; ar pez a zo bet great peuz vad bete vrema ; mes hirio, hon tud leal a gav cassoc'h derc'hel tout, soum hag interest.)

5° Ar vugale holl a zo dalc'het da vont d'ar skol ; ne gousto netra d'ezho ; mes eno ne vo komzet d'ezho nag a Ziaoul nag a Zoue. Ar vistri a vezo oll laïked ha republikaned livet-mad. (Leuskel da vale eta ar Vreudeur, ar C'hoarezed, Leaned ha Leanezed.) Evit mont d'ar skoliou braz, da skoliou ar guir, ar vedicinerez, an izignou ha re all, e vezo *concours* etre ar skolaerien, hag ar re genta a ielo d'ar skol a garint, bep paëa netra ken nebeut. Mes piou a baëo ? Bremaik ni velo.

6° Guelloc'h reiz var ar guiriou ; en hevelep fesoun ma vezo lamet ar c'hemm euzuz-se a zo etre ar bobl hag ar binvidien, hag a zo ar penn-abeg a c'houarizi etre an diou stad, hag eur giriegez a vrezel abred pe divezad.

Da genta, an octroaiou a vezo diskaret.

D'an eil, ar guiriou eleac'h beza paet pemp dre gant pe var dro, pep hini dioc'h he leve, (*impot proportionnel*) a vezo paet evel-henn : Pemp dre gant, 5 0|0 beteg 10,000 lur leve ; 10,000 leve a baeo 10 0|0 beteg 20,000 lur leve; 20,000 lur a baeo 20 0|0 beteg 30,000 lur leve ; 30,000 lur a baeo 30 0|0 beteg 40,000 lur; ha 40,000 lur 40 0|0, da lavaret eo, 16,000 lur, eleac'h 2,000, ma na vije paeet nemet 5 0|0 evel hirio. Pa baeo an Aotrou Count he leve a gant mil lur ; kant mil lur ne vezo mui kals a gemm etrezhan hag he baotr lakez. Hennez eo *an impot progressif*. Evelse gant arc'hant ar binvidien vraz, gant paë ar veleien, hag hini ar zoudarded kasset d'ar gear e vezo paet ar vistri skol.

Guelloc'h a zo ; electourien Gambetta hag ho c'hamaraded er c'heariou braz, a c'houlen ma vezo rannet madou ar vro kement ha kement da bep hini. Lod all a c'houlen ma vezo an douarou hag an tiez d'ar barrez, hag ar sitoian mear da ren al labourou, ha da rei da bep unan hervez he boan hag he ampartiz. Er memez tra, gounidou al labourou mekanik ha re ar micheriou a vezo rannet etre ar vistri hag ar vicherourien, da bep hini hervez he aked hag he ouiziegez.

7° Houma eo kurunen ar republik-ruz. An dimiziou a vezo torret pa c'houlenno unan euz ar priejou *divorz*. Mes an darn vrassa euz a baotred ruz a fell d'ezho ne ve mui a zimiziou. Liberte d'ar vaouez kouls ha d'ar goaz : ken lezen nemet ar garantez. Ar vugale a vezo maget ha savet gant ar vam Republik he unan. Ne vezo mui a heri tachou nag a gerentiach, ar c'hrouadur ne anavezo na tad na mam, an dud iaouank a vezo he vreudeur, hag ar re goz he dud da veza doujet. Erfin, ar banniel ruz a vezo banniel ar vro ; ar banniel ruz liou ar garantez..... *ha liou ar gouad ivez.*)

Brema, Bretouned, e c'houzoc'h gant pe seurt tud hoc'h euz da gaozeal. Ar re a c'houlen ho moueziou a lavaro d'ehoc'h hirio, evel e miz c'houevrer 1876 : « Ni n'oump ket euz an dud ruz-ze. » Nan er gear marteze ; mez e Paris emaoc'h bepred a du gant-ho. Kement-se hoc'h euz diskouezet splam epad ma'z hoc'h bet er Gambr. Gambetta he-unan na anzao ket dirag an holl he ioulou ; lavaret a ra d'he dud : « Deomp goustad, arruout a raimp. » Mac-Mahon en deuz ho guelet o koumanz toulla didan-han, hag en deuz ho c'hasset d'ar gear.

Ar pez am euz skrivet ama divar benn kredennou ha lezennou ar republikaned ruz, a zo guir ; mes an traou a lavaront d'ehoc'h evit ho kounit ne d-int nemet geier ha falloni.

AR GEIER.

Mar votit en tu gant Mac-Mahon, emez-ho, e tigassit en dro var ho penn ar veleien hag an noblanz, gant ar bern privilachou ho devoa araok ar revolusion genta. (N'em euz ket ezom da lakaat ama an traou a gounter d'ehoc'h var ar privilachou-ze. N'ho c'hredit ket hoc'h-unan, kennebeut na ho c'hred ar ganfarted a zo o voudinal gant-ho en ho tiskouarn.) — *Kenta gaou braz.*

Eil c'haou brassoc'h c'hoaz. — Mar votit gant Mac-Mahon, emaoc'h o tenna var ho kein armeou ar Prus ha re an Itali. Rac Mac-Mahon a fell d'ezhan e ve rentet he stadou d'ar Pap, hag he gurunen da Herri V.

Ama n'euz hano nag a Herri V nag a Herri IV, nag a roue nag a impalaer ; hor Franz hepken a zo da zifen eneb ar revolusion, hag en dro da Vac-Mahon a renkomp en em starda, pa eo karget da zavetei ar vro. Euz er perz all, Mac-Mahon a ziskleri e talc'ho ar republik honest keit ha ma pado he viriou a brezidant ; ha roue ar Prus evel hini an Itali, ho deuz skrivet d'ezhan en deuz great mad terri Kambr an deputeed, ha n'ho deuz ken c'hoant nemet derc'hel ar peoc'h etre he c'houarnamant hag ho re.

Savetei ar vro? a lavaro d'ehoc'h an deputeed torret. Petra zo da zavetei? Abaoue m'ema ar republik ganeomp, ha c'hoarveet zo eun dra bennag euz ar gouall draou a gomzit anezho? An Iliz a zo doujet, ar peoc'h a ren e peb leac'h, hoc'h ed hag ho loened ho deuz priz, petra fell d'ehoc'h eta?

Respontit d'ezho : Ia, mes republik ha republik a zo. Beteg electionou 1876, tud honest ha conservatourien, ar muia anezho er Gambr, a gasse ar republik enn dro ; houn-nez na oa ket fall ; mes abaoue, pa'z oc'h en em gavet ar re greva, hoc'h euz divaneget hoc'h ivinou. Kaer en doa Mac-Mahon rei d'ehoc'h ministred dioc'h ho koulen, netra ; hoc'h ioul a oa he ziscar ; koumans a rejoc'h dre derri lezennou fur great gant ar Gambr all, hag eo bet ret d'ar Prezidant ho terri hoc'h-unan.

Evit achui, e komzin euz eun drubarderez all, hag a zo da ziouall out-bi. Lavaret a vezo d'ehoc'h : « Pa na blij

ket Mac-Mahon da Baris na d'ar c'heariou braz, ni lakaio an Aotrou Thiers en he blas ; bet eo dija hor Prezidant, ha gouzout a rit ar vad en deuz great e 1871. »

Respontit : Han'ta ! an Aotrou Thiers, me her guel o tont gant Gambetta var he chouk. Ar bonomik a gouez buhan dindan he zam, ha setu Gambetta e kador ar Prezidant. Emgleo a zo brema etrez-ho, goude beza bet enebourien touet.

Mes petra eo ivez an Aotrou Thiers? Ha kristen mad ef-hen? He velet hoc'h euz e penn va lizer. An Aotrou Thiers a zo bet ato eal-du pe gouall-chanz kement gouarnamant en deuz en em zervichet anezhan, hag an daou ho doa hel lezet a gostez. E 1830, e tiskaraz Charlez X, hag e prenaz digant eun traïtour an Dukez a Verri, mam Herri V. E 1848, e tiskaraz he vignoun Loiz Philipp. E 1849 e kollaz ar republik nevez, hag e 1870, e roaz meur a hejaden d'an Impalaer ken ne d-eo kouezet. An Aotrou Thiers a zo mad da freuza, mes da zerc'hel ne dall tra. D'ehoc'h ra vezo, republikaned ruz !

H.

AN 363 LUSIFER.

Petra livirit, Aotrou ? 363 Lusifer !

Bete vreman n'em boa clevet hano nemed dioc'h eul Lusifer, dioc'h unan hebken, ha c'hui a gomz d'in dioc'h 363. Petra oc'h euz c'hoant da lavaret ?

— E feiz, ec'h anavezomp e Franz 363 depute-bet o deuz great hag a ra c'hoaz micher Lusifer.

Hep mont euz a Vreiz-Izel, ec'h hanvimp daouzec anezho :

Er Morbihan : an Aotrou RATIER ;

E Costez-an-Nord : an Aotrounez — ARMEZ ; CARRÉ-KERIZOUET ; EVEN ; HUON ;

Er Finister : an Aotrounez — LOIZ HEMON ; ARNOULT ; CORANTIN GUYHO, NEDELLEC ; SWINEY ; DE GASTÉ ; DE POMPERY ;

Evel just, jeneral au daouzec Lusifer ze eo *Gambetta!*

— Goual hardiz ho cavan, Aotrou. Araog lavaret eun dra ker pounner var stad tud evel an daouzec-se ha var stad Gambetta, e ve mad d'eoc'h, a gav d'in, teuler evez. Diouallit na veac'h ket sur euz ar pez a livirit, rag neuze, me gred, e cousto ker d'ho ler, rag Corantin Guyho en deuz lavaret : « *N'oar ket beteg peleac'h ez aio, ma teu d'ar Gambr coz caout ar gounid en elecsionou kenta.* » Coumparachi tud oc'h Lusifer a zo eun dra scrijuz ! Me am euz aoun evidoc'h.

— Evelse e man an dud, en amzer vreman. Lavaret a ve great e ve ar virionez eur pec'hed ? Prest e ranko ar Gristenien caont eun teod voulouz evit caozeal flour euz a gement Diaoul zo er vro.

Gouscoude, pa vez ar bleiz er park, ni glev an oll o crial, a bouez penn : *Harz ar bleiz ! Harz ar bleiz !* Penaoz ta ? evit difen loened e c'hellor crial : *Harz ar bleiz !* hag evit difen Kristenien ne c'hellor ket crial : *Harz an diaoul !* pa vezo an Diaoul en ho zouez ?

Eó ! eo ! en dra velimp tud evel Gambetta, en dra velimp tud evel de Pompery, Loiz Hemon hag ho c'houmpagnunez o clask gouarn ar Franz ni a gria : *Harz an diaoul !* Hen ober or beuz great hag hen ober a raimp, dre garantez, dre interest evit hor c'henvroiz.

Var-ze e livirimp da C'hambetta, heb aoun ebet, ar pez a lavare guechal ar profed Isaïaz da Lusifer : histor an eil eo histor egile. « *Penaoz out te couezet,* (Lucifer) *Gambetta, te ken skeduz all e penn kenta an deiz? Penaoz out te bet taolet d'an douar, te ken kiger all e kenver an nasion ? Te ken otuz pa lavarez : me vinto va scabel huelloc'h eget astrou an Aotrou Doue.*

Hag e goirionez, piou zo bet skedussoc'h, muioc'h a drouz hag a c'hloar hervez ar bed en dro d'he hano eget zo bet en dro da hano Gambetta d'ar c'houlz ma c'halouppe ar Franz (en heñt houarn) euz a Vourdel da Bariz, hag euz a Bariz da Vourdel ; d'ar c'houlz ma coummande *armé La Loire* ; d'ar c'houlz ma torre, gant eun taol pluen, ar c'honseil municipal aman, ar mear ahount, ar brefeded, ar zonprefeded el leac'h all, d'ar c'houlz ma scube gant eun taol balaen an oll gonseillerien jeneral dre ar Franz a bez, heb goulen ha *so na dic'ha* digant den ? Piou, a lavaromp, d'ar c'houlz-se, en doa muioc'h a vrud eget Gambetta *at Lusifer euz hon amzer ?*

Piou, ia piou biscoaz en deuz kivijet ha kigeret an nasion evel Gambetta ?

Petra zo crissoc'h eget mervel gant an dienez ? Mad, soudarded *Conli* n'o doa ket banter voned. Petra leveromp ! gant an naoun e varvent, gant ar zec'hed e crugent ; deffot dillad e sclassent ; deffot bouteier ler, e tougent bouteier paper ; deffot guele e couskent var an teil hag ex pri, aliez evit dihuna er bed all !

O Gambetta ! *kiger ar Vretouned*, setu da labour ! Guel da unan ha Lusifer en deuz great muioc'h biscoaz d'an den zantel Job. Digant Breiz, evel Satan digant Job, ec'h euz lammet he bugale, he guenneien. He c'hurunen, he feiz az pije lammet diganthi m'az pije gellet. Hen ober a raffez c'hoaz ma ve en da c'hallouds.

Ia, evel Lusifer, Gambetta a glask guinta he scabel huelloc'h eget hini Doue. Caeroc'h zo, dindan he dreid e carfe he lakaat.

« Piou benag en em gemer oc'h va beleien, eme Jezuz-Krist, en em gemer oc'h mab va lagad. » Hogen petra lavar Gambetta ? *D'an traon ar veleien* emezhan. Daoulagad an Aotrou Doue eo a felfe eta da Chambetta da grenvi ! O crim spountuz ! Lusifer hag hen en deuz biscoaz clasket ober muioc'h ? C'hoant am effe da lavaret n'en deuz ket great kement all.

Penaoz benag eo, Gambetta zo couezet. Couezet eo evel Lusifer ha perag ?

Lusifer a vije bet c'hoaz an devez hirio huel braz

er baradoz ma carje beza bet sentuz oc'h he Vestr, oc'h Doue. Gambetta ivez a vije bet c'hoaz er c'hargou huela e Franz ma carje beza bet doujanz evit Doue.

Abalamour m'en deuz Lusifer c'hoanteat derc'hel penn da Zoue, eo bet taolet gant Sant Mikeal var he benn en ifern. Abalamour ivez m'eo bet falvezet da C'hambetta ober al lezen da Zoue, Doue en deuz carget Mac-Mahon, Sant-Mikeal ar gristenien vad, da rei d'ezhan eur votezad, ha setu Gambetta couezet euz a lein he dron, a lam tour-tarkaz, var greiz e gein, er vouillen, er iod en doa fardet evit beuzi ho feiz.

Ia, pelloc'h, setu hen couezet an hini en deuz rivinet ar vro, Breiz-Izel dreist oll! Setu couezet an hini en deuz discaret muioc'h a dud eget ar *vreac'h* en hor bro garet! Setu couezet an hini en deuz great ken aliez a intanvez e Franz ha tennet ho bara digant ken aliez a geaz-coz n'o doa evit her gounit nemed divrec'h ho bugale anterret e *Conli!* Setu couezet an hini en deuz poaniet kement da zigristena ar Vretouned!

Lavar, Gambetta, lavar, m'ar kerez, e leveromp geier; mez neuze, d'az tro, mar credez ar pez a leverez, galv eta ac'hanomp dirag ar Justiss. Tribunaliou zo c'hoaz e Franz : deuz ebarz, pa giri; n'or beuz ket aoun da veza dislavaret ganez dirag barner ebet.

Siouaz! Gambetta a ra, er moument-man, evel an Diaoul, pa vez casset kuit. An Diaoul pa vez bet dilojet a ia counnar en he gorf, a gerz d'an ifern, hag a zizro gant seiz all crenvoc'h evithan, evit ober brezel d'an hini en deuz he daolet er meaz.

Evelse, Gambetta, taolet er meaz euz ar Gambr, en deuz great eur galv d'ar re all euz he ouenn, en deuz great eur zutaden d'an deputeed ruz evelthan, ha ragtal *363 o deuz roet ho ger d'ezhan ha sinet e valejent var he roudou, enep Mac-Mahon.*

Ne ouzomp ket perag eo en em gavet Gambetta da gaout seiz euz he lignez e departamant ar Finister, evit ober ar vrezel-ze da Vac-Mahon; ar pez a c'houzomp eo ez euz seiz : Loiz Hemon, de Pompery hag ar re all.... Ar seiz-se an oll ho anavez : ar seiz-se a hanvimp *seiz Lusifer*, rag ne garont na Jezuz-Krist nag he relijion. Kement a glaskont eo he discar.

Ah! ma c'helfe hon tud coz sevel euz ho beziou; ma c'helfent, deiz an elecsionou, beza e tal ti-kear, ha guelet, var billejou ho bugale-vihan, unan pe unan euz hanoiou ar seiz-se; ia! ni, zo sur, ni hen tou, e tianzaffent anezho evit ho bugale hag ho milligfent evit jamez.

Voti evit unan pe unan euz ar seiz-se a zo voti evit an Diaoul, n'en ancounac'hait ket, electourien. Ni ho tifi hag ho cantifi da rei d'eomp an desteni euz ar c'hountrol. Huel aoualc'h e criomp d'eoc'h : *Harz an Diaoul!* N'o pezo ket eta da rebech d'eomp beza ho laosket da gousket epad an danjer. *Harz an Diaoul!* enep Gambetta; *Harz an Diaoul!* enep he vigouned. Enebourien an urz vad, evel ma'z eo ar re-ze, n'int ha ne vezint biken nemed mevelien da Zatan ha breudeur da Lusifer !!!

Mik an Dourdu.

Eur bourmenaden beteg ti ar Verc'hez.

(*Dilerc'h. — Guelet an n° 17, 18, 19, 20, 21, 22.*)

VI

Eur c'horniad er verjez.

Loiz. — Nan, va c'hreden stard eo, eme Loiz, ne ra ket ar baizanted ho dever, pa vez elecsionou. Guir eo bete vreman ne ouient ket mad aoualc'h taloudegez eur vot, eur vouez muioc'h pe nebeutoc'h. Dre c'hrass Doue pa girint e ouezint; n'o deuz nemed lenn *Feiz-ha-Breiz. Feiz-ha-Breiz* ne ket prest ar prenved da gregi ennhi mar d-e guir ne garont, nag ar pebr nag ar c'hoalen. Recouret neat oump gant ar gazetennikse. Mil bennoz Doue d'ezhi! Panefed-hi e vijemp ken dall ha biscoaz.

Ian-he-Vam. — Leveromp an *agimus*, tud chentil.

An oll. — *Deo gratias.*

Janmari. — Daoust ha ni a iaffe d'ar verjez da ober eur c'horniad?

Annaik. — Mad sur avad, me ia da gass he skabel d'am zad.

Ian-he-Vam. — Na guella merc'h out-te.

Loiz. — Ia, ma carte ar Fransisien ar Franz kement ha ma car Annaik he zad, oh! neuze e ve votet mad bep tro, ha ne ve ket ezom da gass an deputeed d'ar gear. Mez nan, breman e fell d'ar vugale commandi ho zad, ha n'e ket estoun. An deputeed o unan eo a ro ar scouer fall-ze d'ezho, oc'h en em zevel enep Mac-Mahon. Ia, c'hui lavar, eun dudi e ve mont da voti ma claskfe pep hini mad ar vro evel ma clask Annaik plijadur hag eazamant he zad.

Janmari. — Dioc'h da gount-te, Loiz, n'euz eta den hag a garfe ar Franz?

Loiz. — Oh! eo, dre c'hrass Doue. Siouaz, d'ar re he c'har ar muia e prenner ho ginou, dindan boan a brosezou, a amant, a brizoun marteze....

Janmari. — Ha piou eta eo ar re a gar kement-se ar Franz?

Loiz. — Ar veleien, va mignoun. Setu aze ar re a gar kement ar Franz. Siouaz an disterraik ma savont ho mouez, setu an oll en ho eneb : « *Ne jommoc'h ket peoc'h! Ma veac'h-u selaouet e ve lakeat ki an ifern da zihuna; arme ar Franmasouned great a gement caillen zo er bed a zirolfe varnomp. Tavit da vihana. Ne glever nemedoc'h-u.* » Setu ar zort glac'haruz great d'ar veleien, an devez hirio, hag ho digoll evit essa savetei ar vro. Evel d'eur c'habiten a zaffe he vouez da lavaret penaoz ober evit miret out al lestr da oueledi e respounter hirio d'ar belek : « Me rei d'id chom aze, en da gabinet! Ni a gav brao disken e goueled ar mor var hor patianted! » Evel d'eur zantinel a griffe : Harz ar Brussianed d'he zoudarded, e respounter hirio d'ar beleg: « Roit amzer d'eomp da echui hor parti-gartou. »

Annaik. — Va zud mad, c'hui da vihana ne respountoc'h ket er c'hiz-se, mechanz. Grit evel a lavar va zad : pedit an Introun Varia da sclerijenna ac'hanoc'h; goulennit cuzul digant an Aotrou persoun. Ar persoun eo stur eur barrez ha gout a rit petra lavare hon tud coz : « *Neb ne zent ket oc'h ar stur, oc'h ar garrek ez a zur.* »

En eur heuill cuzul ho persoun ec'h heuillot cuzul hoc'h Eskob; en eur heuill cuzul hoc'h Eskob ec'h heuillot cuzul ar Pab; en eur heuill cuzul ar Pab ec'h heuillot cuzul Doue e unan. Ne velan ket e c'helfac'h heuilla guelloc'h cuzul eget hennez. Ar belek, an Eskob, ar Pab a zo coulmet evel mellou eur jaden a zeu azalec Doue beteg ennomp.

Evidon-me, ma ne velan ket an dud prim da vont da voti ha da voti mad, a grogo em inkin hag a lakai merk ar guir en unan benag. Biscoaz ken dieguz all ha ma'z eo ar baizanted da vont da voti. Lavaret a ve great ne istimont ket ar Franz hag ar Relijion enn heur-gousked.

Ian-he-Vam. — Ac'hanta, Loiz-vihan, petra zounjit euz a bolitik va merc'h-me?

Loiz. — E feiz e c'hoar mad he *fater* hag eun dra benag ouzpenn. N'euz ket par dan dud a relijion da gaozeal.

Ian-he-Vam. — Peoc'h, me glev tud o tont.

Annaik. — Va zad, deuit'ta da lakaat *bijou* er marchossi, rag poursal a ra eun druez; an Aotrou persoun eo zo en em gavet.

Ian-he-Vam. — Ah! bonjour, bonjour, Aotrou persoun, hag ar iec'hed ganeoc'h? (kea te, Annaik, da staga ar gazek, reiz eo.) Na peger brao ec'h en em gavit! Coumpagnunez zo.

An Aotrou persoun. — Me zo iac'h, dre c'hrass Doue, ha c'hui var a velan a zo ivez, mez ne fell ket d'in direnka ho compagnunez. Divezatoc'h me zizroio.

Ian-he-Vam. — C'hui, Aotrou persoun, c'hui direnka ar goumpagnunez! Alo! deuit en ti. N'em beffe nemed lenskel ac'hanoc'h da vont kuit, hag ac'han d'an noz e ve an oll var va c'hein.

Janmari. — Bonjour, Aotrou persoun, setu aze avad petra zinifi eur vidochen.

An Aotrou persoun. — Allaz! ia, Janmari, hounnez avad a c'hoar reuga hent e berr amzer. Mez aze ez euz erru daou zen var va lerc'h.

Ian-he-Vam. — Setu aman coumpagnunez avad : Creiskear ha Castel-an-Taro! Petra? Iannik Monpip ha J.-M. Persoun?

Castel-an-Taro. — E maint erru var hol lerc'h ni.

Ian-he-Vam. — Da betra oc'h deuet va zud?

Creiskear. — Da bardouna, da c'houlen ar c'hrass ne jomo ket ar Vretouned, ar baizanted dreist-oll, da ourzal eleac'h mont da voti.

Ian-he-Vam. — Azezit. Annaik, roet e peuz boued d'ar gazek? Breman digass d'eomp ar pez ac'h euz a vella en ti. Guel nag a dud, nag a dud a galite a zo deuet da velet da dad. Da c'hedal, va zud, set'aman butun; rinsit mad ho kerniel ha roit beac'h d'am liassen.

Fillor Introun-Varia-Gallot.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Al lern besk.

Pebez histor truezus kement-se eo hini al louarn tapet en eur pech!

Peadra a zo da gaout rann-galoun. Dre chans n'en deuz lezet nemet he lost var he lerc'h. A hent all eo divac'hagn, he finessaou a zo chomet gaothan. Mezec bras ec'h en em gav coulsgoude euz eun henvelep tro; evelse, guella ma c'hell, e kuz he ziscolpaden.

Hirio ne glevan ken hano nemet euz a lern c'hoarvezet gantho ar memes tro evel gant heman. Perac e bet troc'het d'ezho ho lostou? 363 dreist oll a zo drouc-countant euz ar zouben drenk o deuz bet, hag ar re all a lavar, petra benag ma int bet tizet da heul : « Eurus omp c'hoas da veza en em dennet euz eur seurt stroillad ep lost ebet, rac gellet hon dije beza collet penn ha lost hag all. » Mac-Mahon a zo lem he gleze, ha gant eun taol a gil en deuz tizet ar re a chalpe en he eneb.

En amzer da zond eta, ma hon deuz c'hoant da zerc'hel ar Republik honest en he zav, ne roomp ket hor moueziou d'an 363-se, n'euz ken count nemet anezho hirio an deiz. En ho zouez ema Lois Hemon, Corantin, Guyho, Arnoult, De Pompery, Nedellec, Swiney, De Gaste. Petra benac m'eo bet troc'het ber ho lostou, int commanset dija da gempen an tam mougn a zo chomet gantho. Bez ho gueler dija o rodella anezhan, oc'h ober lazic e peb fesoun evit tapa Jakez paizant, evit gellout goude rei taoliou skilf d'ar relijion, da gement tra a garomp hag a zifennomp. Ar re-ma ha n'ho deuz-hi ket goulennet m'o dije an oll conje da zerc'hel hostaliri? C'houi oll hostizien a zo o c'hounid ho tam bara dioc'h ar vicher-se, ha carout a raffac'h guelet hostaliriou e kement cougn euz ho parrez? Roit eta ho moueziou d'an Aotrounez-ma, labourit da gesta moeziou d'ezho, ha goude e lammint ho tam bara euz a dre ho taouarn.

P'o guelfot o tont d'ho caout evit kesta mouezion, goulennit digantho, perac eo bet troc'het d'ezho ho lostou? Var gement-se ne gleffot ket gantho ar virionez, mes me a zo o vont d'he lavaret d'heoc'h. Ar guella testeni eo hini Mac-Mahon.

Discleriet en deuz ne c'hell ket gouarn ar vro gant cannaded evel an Aotrounez De Pompery, Hemon, Guyho, Nedellec, Arnoult, Swiney. D'ar vro eo eta da zigeri he daoulagad, ha da choas cannaded o deuz fizians prezidant ar Republik. E fesoun an Aotrounez-ma ne c'hellent ober nemet lezennou fall ha labour divalo evit ar vro. Setu perac int bet skubet euz ar gambr. Eul lezen evit beza mad a dle beza diazezet var lezennou Doue ha re an Ilis. Hogen tud ep feiz pe seurt soursi a c'helfent da gaout euz a lezennou Doue hag euz a re an Ilis, pa ne heuillont nag ar re-ma nag ar re-all.

Pardounit d'in, Aotrou scrivanier, da veza eat var beven ho touar. Mes clevet em euz kement a draou diskiant en dro d'in, ma oun en em lakeat da scriva. Kenavo eur vech all. Breman ez an da falc'hat.

Eur Glazic.

Eur gaozeaden divar benn ar pelerinachou

ETRE PER-AL-LAGADEC HA LAN-AR-BORN.

Per-al-Lagadec a zo eun den divar ar meaz, pinvidik, desket brao, tri bloaz e bet var al latin. Mez ne glask tam ober an aotrou nag an doctor, evel ma ra kalz euz an dud-ze o deuz great eun tamik studi. Nan, en em zerc'hel a ra en e renk gant modesti, hag ar pez a zo c'hoaz dinnoc'h ennan a veuleudi, chom a ra stard en e Feiz hag en he oll deverou a gristen. Selaou a ra gant eun evez leun a resped kelennadurezou ar re a zo karget gant an Iliz da vleina ar gristenien en hent euz ar zilvidigez. N'en em gountant ket a gement-se, prena a ra levriou mad evit kreski dreizho muioc'h-mui an anaoudegez en deuz dija euz he relijion hag evit he skigna en dro d'ezhan dre ma kavo an tu d'hen ober. Evelse ez eo karet gant an oll nemed gant ar Franmasouned, ne ellont ket pardouni d'ezhan an disprijanz a ra varnho hag ar boan o deuz kollet o klask hen deseo evit he rolli enn ho banden euzuz.

Lan-ar-Born a zo ivez eul labourer douar evel Per-al-Lagadec. Bez' en deuz ivez forzic danvez, goud a oar lenn hag ober e gountchou zoken braoic aoualc'h. Ar gallec ne da ket gant-han re ziskempen evit eur c'houerriad ; evelse ec'h en em blij o c'hallegad hag e klask, muia ma c'hell, tostaad oc'h paotred al livitennou. Oc'h heul ar re-ze eo ec'h en em gav en he voued. Eur gazeten c'hallec a zeu d'ezhan euz a Bariz, ha ganthi c'houez franmasoun, a ra d'ezhan kaout tro da lavaret eur ger benac var an darn vuia euz an traou a gomz anezho he lakipoted. Ar gerriou braz, ar gerriou poumpuz ha leun a zoroc'h, hanvet gantho e gallek ar *Politik*, ar *Zivilisasion*, ar *Progre modern*, an *Anvac'hissamant clerical*, ar *Rejenerasion nasional*, ha kalz a re all euz ar memez wouenn, a stlapont e mesk an dud dizesk, gant explicasionou faoz ha leun a fallagriez, evit dalla ho sperejou ha mouga ar Feiz en ho c'halounou, ar geriou braz-se a lounk evel mel. Mez, allaz ! ar mel-ze, leun a bouezoun franmasoun, a ro ar maro d'he zantimanchou kristen. Evelse mac'h heuill c'hoaz ar relijion katholic n'her gra mui dre interest evit he zilvidigez, mez hebken evit ober giz he genvroiz ha miret da veza disprijet gant-ho.

Guechall, pa ne lenne nemed he *Leor ofern*, *Buez ar Zent* hag avechou *Feiz-ha-Breiz*, her guelet o vont da bardouna assamblez gant ar gristenien vad da japelou ar Verc'hez pe da re ar Zent. Mez abaoue ma'z eo koumanset da losta livitennou ha da lenn cazetennou Pariz, eo var japelou ar bod illo ez e troet he oll devosionou. Di eo e kass he venneien, eno eo e tremen kalz amzer, ac'hano eo her gueler o tond en eur vralla dindan ar zam pounner euz e zevosionou nevez, ne blijont tam ebet da Zoue.

Setu aze an dâou zen a en em gavaz er zizun dremenet d'ober eur gaozeaden divar benn ar pelerinachou stank a rear en hon amzer.

Lan-ar-Born, en deuz klevet eleiz a lakisien difeiz o tol ho dismeganz var ar pelerinachou hag a blij dezhan ho lavarou, a zigor ar gaoz.

Assa, Per, emezhan, lavarit d'in, e den guirion evel ma'z oc'h, ha ne doc'h ket souezet o velet an hast birvidik a zo hirio var darn euz an dud o vond e pelerinach a bell-bro evel da *Rom*, d'ar *Salett*, da *Lourd*, da *Zantez-Anna-Vened* ? Daoust ha ne vent ket selaouet kerkoulz gant Doue en ho iliz parrez evel ma vent, o vont keit-ze d'her pedi? Guelloc'h e ve d'ezho eta chom tostoc'h d'ar gear hag espern evelse ho guenneien hag ho amzer evit mad ho ziegez.

Per. — Nan, coumper Lan, ne doun tam souezet er guel euz ar gundu-ze a gristenien ar vro, rac he c'haout a ran mad ha talvoudek evitho hag evit an nessa e meur a c'hiz, ha dreiz peb tra, evit ho zilvidigez. Mez souezet oun avad o velet n'oc'h euz mui ar guir zantimanchou kristen o poa guechall. Souezet oun c'hoaz o velet pegen eaz e roit krog varnoc'h d'an dislavar ha dreist oll pe ger frank e roit hoc'h assant da enebourien ar guir Doue evit distruja he relijion penn-da-benn e mesk he vugale.

Lan. — Ho ! ho ! Per, na petra lavarit-hu aze ! e lakaan ar vaz e dourn eun all evit va c'hanna, hag e tigoran an or da enebourien ar relijion evit he distruja ! Ne velan ket e rafen eun hevelep sotoni.

Per. — Dre c'hras Doue, ne gredan ket o pe eur zounj ken diskiant. Mes selaouit ac'hanou hag e velot petra deu var eün euz ho koumzou evel ar penn-ed euz he goloen.

Hervez ho lavar, c'houi a bretant ez eo ken talvoudek pedi Doue e peb iliz evel ma'z eo hen ober ebarz el leac'hiou santel a iear d'ezho e pelerinach. Mez re-all o devezo nebeutoc'h a feiz egetoc'h a lavaro ouz ho klevet : Ia rezoun oc'h euz, hag eveld'oc'h, ne velomp ket perak ez affet ker pell dioc'h ar gear da goll amzer ha da zispign arc'hant, var digarez pedi Doue. Ne velomp ket zoken perak ez affac'h-u hoc'h unan d'her pedi d'an ilizou. Evidomp-ni ne lakeomp morse hon treid e nicun anezho. Goud a reomp e man dre ar bed oll hag e c'hell hor zelaou neuz forz e pe leac'h her pedomp. Evelse ni en em gountant d'her pedi beb noz el leac'h ma vezomp hag a gred ez eo aoualc'h ober an dra-ze.

D'an dud a goumzo deoc'h en doare-ze c'houi a glevo re-all o lavaret : Tud a nebeut a gomprenezoun na c'houi zo suspertitiuz o kredi e ve red pedi Doue hag o sounjal e plijfe d'ezhan ho pedennou. Mar deo braz ha gallouduz, evel m'her lavarer, pe seurt vad, pe seurt plijadur a c'hell ho pedennou d'ober d'ezhan? M'en deuz sclerijen ha madelez, evel m'her lavarer c'hoaz, ec'h anavez mad hon oll ezomou hag e tle ho zoulaji, heb gedal ac'hanomp d'her pedi. Hon devosionou hag hor pedennou ne c'hellont beza nemed eun dismeganz evit he Vajeste divin. Evelse ni ho lez-oll a gostez hag a c'hed e peoc'h digant he vadelez an oll zikourou on deuz ezom anezho. Ar gundu-ze a gavomp an hini furra. Petra lavarit-hu, Lan, euz a relijionou an dud-ze ? ho c'haout a rit-hu mad ?

Lan. — Pell dioc'h ho c'haout mad, me ho c'hav er c'hountrol fall-tre ; rag guelet a ran breman sklear e tistrujont ar Relijion gristen betek he diveza griezien, ar pez a gavan eun dra euzuz da ober. Setu aman perak : Pa'z e guir ez euz eun Doue, krouer ha rener ar bed, netra justoc'h eget heuill he relijion evel m'her goulen ouzomp, heb ober ennhi an disterra chenchamant. Setu aze va zantimant.

Gouskoude, daoust da gement o peuz lavaret d'in dija, ne velan ket c'hoaz penaoz e roffen tro dre va c'homzou da zistruja ar relijion evel m'her gra ar re diveza oc'h euz koumzet anezho.

Per. — Ho santimanchou, mignon ker, a zo mad sur ; n'em boa douet ebet anezho, mez ho koumzou ne d'int ket. Selaouit piz ac'hanon, hag her guelot koulz ha me.

An oll guirionezou o veza diskuillet d'eomp gant Doue a dle chom en ho fez, evel ma'z int disklerriet pe roet d'eomp da anaout. Den n'en deuz guir d'ober ennho chenchamant ebet. Anzao a rit kredabl braz, ar guirionezou-ze penn-da-benn ?

Lan. — Ia zur, ha gouall diskiant e kaffen an hini n'her graffe ket.

Per. — Mad, me a ziscouezo deoc'h bremaik dre desteniou sklear ha diabek, en deuz Doue leac'hiou dibabet gant-han evit selaou, ennho kentoc'h, pedennou ar gristenien hag evit rei dezho ho goulennou.

EUR PELERIN VARNEZ MONT DA LOURD.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

AR ROUE
ar Paotr denved hag an Eurusted.

(*Guelet an n° 21.*)

Nan, eme ar paotr denved, ne badin ket pell oc'h ober ar vicher-man. Eun den eveldon-me ne c'hell ket chom en denvalijen ; red eo d'in en em lakaat en afferiou ; red eo d'in beza eun dra benag a vraz etouez tud ar bed. Ar politik setu aze ar pez a zo red d'in.

Goude beza great he zounj, goude beza lakeat en he spered direzoun ober calz chenchamanchou, ober calz traou nevez, goude beza lakeat doun en he spered, en devoa eur skiant vraz, var he veno, ha dre-ze en dije great eün hag eün afferiou ar rouantelez, ez eaz a nevez da gaout ar Roue hag e lavaraz :

— Ma fell d'eoc'h va lakaat euruz ; mar fell d'eoc'h derc'hel d'ho le, derc'hel d'ho comz beteg ar fin, e tleit rei d'in ar garg kenta euz ho rouantelez, e tleit va henvel *ho kenta ministr*.

Er veach-man ar Roue a ieaz droug ennhan, hag edo o vont da gastiza ar paotr denved abalamour d'he ourgouill ha d'he hardisegez direiz. Gouscoude, e reaz eur zounj all : Piou a c'hoar, emezhan, marteze an den-man a zo goueziek braz ; ne c'heller ket barn an dud evit ho guelet. En eur ger, ar Roue a zigemeraz goulen ar paotr denved hag her greaz he *genta ministr*.

Mont a reaz ragtal e carg, ha da genta ne c'hoar netra euz netra ; carget eo a afferiou, a c'houlennou, a glemmou ; meska a ra an oll draou ; el leac'h ma rank reiz e ro, hag el leac'h ma rank rei e reiz. Ar Roue ne blij ket d'ezhan ar pez a ra, ar pez a lavar, ar pez en deuz c'hoant da ober, hag evelse ar paourkeaz paotr denved en deuz poan, encrez ha displijadur, ne d-eo bet morse ker maleüruz.

— Pebez buez ! pebez buez ! emezhan, eun nosvez en eur vont da gousket ! penaos eur *ministr braz* a c'hell beva eur miz hebken ? Ne d-oun nemed kenta mevel ar Roue ; n'euz nemethan o controlia ac'hanon e kement tra a fell d'in da ober : guelet a ran breman petra eo ; evit caout ar peoc'h ha beza euruz e ranker beza mestr ! Ma carfe ar Roue rei d'in he blas, neuze avad ez affe an traou en dro....

Sounjal a ra e kement-se epad an noz : credi a ra muioc'h mui e rank beza mestr hen hag hen e unan hebken, evit beza euruz e guirionez. Ar Roue ne oa ket savet c'hoaz pa'z eaz d'he gaout da gichen he vele, hag her ped da gaout ar vadelez da rei d'ezhan *he blass*.

Ar Roue a zounj d'ezhan caout eun huvre ; frotta a ra he zaoulagad hag en em laka en he c'hoanzez :

— Petra livirit-hu, emezhan, d'he genta ministr ? Lavarit-hen c'hoaz eur vech all ?

— Lavaret a ran, Roue galloudek, va lezel da c'houarn ar Rouantelez en ho leac'h ha rei d'in *ho plass* ; evelse pep tra a ielo guelloc'h : ar rouantelez oll, c'houi hoc'h unan ha me ivez.

Ar Roue en deuz clevet mad er vech man ; sevel a ra, ha goude beza lakeat he zillad, e sko en he zaou zourn. Ragtal pevar mevel morian a deu e cambr ar Roue. « Alo ! emezhan d'he genta ministr, troit aman ho kein. » Ar pez a reaz dioc'h-tu. Ar Roue a gemeraz he lanz, he diss, hag a ro d'ezhan eur picol taol troad el leac'h m'oar boaz d'ho rei. Var eun taol lagad roet d'ar pevar morian, ar re-man, en em daolaz var ar paourkeaz *ministr* souezet oll, hag her poulzchont a daoliou treid beteg dor ar palez. Eno e voue tennet divarnhan he zillad alaouret ; ne oue lezet ganthan nemed he roched hag e oue lakeat er meaz, disprijet ha goapeat gant an oll. Ar paotr denved a zistroaz d'he genta micher hag a varvaz ennhi goloet a vez hag a zismeganz.

C'houi a lenn pe a glev an histor-man, ha gouzout mad a rit-hu e peleac'h e man ar paotr denved-se ?.... Ne man kel pell diouzoc'h, nan, ne man ket pell ; en ho tillad e man ; ia en ho tillad, rag an histor-man eo hoc'h hini, histor pep hini ac'hanomp. Redet a reomp ato varlerc'h an eurusted, hag ato e credomp e man an eurusted en eur stad hueloc'h eget an hini emaoump ennhi.

Micherour bihan e fell d'eomp (evit beza euruz) beza micherour braz ; micherour gouiziek ha brudet e fell d'eomp (atao evit beza euruz) beza mestr-micherour dreist ar re-all ; mestr-micherour e c'hoantaomp caout leveou, beza pinvidik-pinvidik, beza *den politik*, ministr piou a c'hoar ?..... marteze eun dra benag ouzpenn.

Maleuruz oump, maleuruz *dre hor faot hon unan*, abalamour ne glaskomp ket an eurusted el leac'h ma man, da lavaret eo en hor c'haloun. Credi a ra d'eomp, *e faoz*, eo ar stad a vuez a ro an eurusted e leac'h an eurusted-se.a glask an oll,ne c'hell beza nemed e caloun eun den countant euz he stad. Galvet oump oll d'an eurusted, paour ha pinvidik, bihan ha braz, rouaned ha sujidi. Doue,en he vadelez,en deuz roet eurusted evit pep hini ; hogen, hennez hebken a zo euruz, a zoug heb trouz hag heb clem ar poaniou stag oc'h buez an den var an douar, a gav, e carantez Doue, ar peoc'h-se a galoun, a zo dreist carantez an oll draou euz ar bed ; a c'hoar buez ar bedman ne bado ket pell, ha goude ar poaniou gouzanvet e guir gristen, en devezo eur joausted heb he fac hag a bado da viken : en eur ger : *zo hebken euruz nep zo kristen mad.*

Eur Belek coz.

Eur bik zon eat e gouezirí.

E Brest ez euz eur gaoued, a gounter, evit renta don al lapoussed gouez. N'euz ket pell c'hoaz e velet o nijal dre ar gear-ze eur bik euz ar re goanta, briz evel an oll biked, Da ragachat n'oa ket par d'ezhi ; lod a lavar zoken e caoze hag e lavare sclear aoualc'h evit beza ententet gant an oll : « *Mac-Mahon, brezel d'ezhan !* » Penaoz benag eo, ar bik a iea, a deue, a ragache, a ragache kemet ma teujor da inoui out he c'hlevet. Daoust ha ma ve paket, a lavaraz unan benag, ha lakeat er gaoued da voaza, da zonat? marteze e caozeffe flourroc'h en amzer da zont.

Setu paket ar bik ! Setu ar bik er gaoued ! Goude beza bet eur zizunvez benag er gaoued-se, an oll a lavare : « Oh ! evit breman e tle beza don aoualc'h ; breman e tle beza flour he mouez. »

Setu eta paotr ar gaoued da zigeri an or d'ar bik. Allaz ! ar bik n'oa ket bet pell aoualc'h er gaouet, fessoun zo, hag hi, flip ! flip ! flip ! a denn askel, ha kuit, ha var eün d'ar Beljik, a lavarer.

Paourkeaz paotr ! Ma vijez bet coulz-all da zicour da vro, da zifen ar Franz, ha m'az out da dec'het araog ar prizoun, e vijez bet eun den dispar ! Souezeta m'az oump eo e sounjal n'en deffe ket an Aotrou Tissier, eun den ker pinvidik all, roet eur ballon d'id da vont keit all euz a Vrest. Ne vijez ket bet ker scuiz ! guella tra az peuz da ober breman eo chom eleac'h ma'z out eat. Kenavo, paotr keaz !

KELEIER.

An aotrou Roux, cure e Milizac, a zo maro er zizun dremenet.

An aotrou Louarn, persoun e Lennon, a zo bet ivez anterret en deisiou diveza.

Kemper. — *O deuz bet ho breuved a skoluer :*

Guillec, Janmari, euz a Blouzeniel ;
Mao, Jerom, euz a Rosporden.

A zo bet resevet evit skol Angers :

Jacob, Emil, euz a Gemper, gant an n° 1.
Thomaz, Edouard, euz a Gemper 2.
Ar Pap, Per, euz a Bount-n'Abad 5.
Granon, Charlez, euz a Vrest 6.
Pezron, Per, euz a Gemper 8.

Ar vugale-man a ioa oll e scol gant ar Frereed e Kemper. Meuleudi d'ar Frereed ! evitho da veza *ezen !*

Plogastel-Sant-Jermen. — Mar d-eo guir ar pez or beuz clevet, ez euz bet lazet en deiziou-man, eur c'hi clanv e parrez Plogastel-Sant-Jermen. Ar c'hi clanv-ze goude beza trottet ha galouppet ar parreziou divar dro, en deffe taget tregont aneval gorn benag, chass ivez marvad ha daou grouadur iaouank.

Truez eo clevet hano euz an distruch en deuz great, ha ne c'hellomp miret da lavaret d'hor c'henvroiz beza var evez ha diouall.

Eur rum-all a jass-clanv, gouassoc'h c'hoaz evit ar c'hi-man, a bourmeno ar vro, heb dale, da gever an elecsionou. Ar chass-se, taget gant an Diaoul e unan, a zo bilimuz braz ho glaouren ; n'e ket brao mont da eva e guer ar re-ze, var ho lerc'h. En hostaleriou dreist-oll ec'h en em gestint. Piou benag eta n'en deuz ket a c'hoant da baka bilim dioutho, n'en deuz nemet pellaat dioc'h an hostaleriou, deiz an elecsionou.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 4 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l 50 s	29 l 50 s
Segal	24 00	22 50
Eiz	23 00	20 00
Guiniz du	28 00	25 00
Kerc'h	22 00	20 00
Avalou douar	8 00	8 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 2 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	34 l 46 s	32 l 08 s
Segal	25 00	22 91
Eiz	22 26	19 50
Guiniz du	»» »»	26 »
Kerc'h	22 26	21 »»
Avalou douar	9 00	10 00

CASTELLIN. — Marc'had an 2 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 50 s	30 l 51 s
Segal	26 25	22 95
Eiz	21 50	20 50
Guiniz du	28 75	25 44
Kerc'h	21 50	20 50
Avalou douar	9 50	» »

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 18 A EOST 1877. (3e Série N° 24.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchou a dle beza great da Ber'hor an Gazetenn gant Aotrou DE KERANGAL, hebken.

An scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

Dislavar d'ar geier.

Autrou Skrivanier,

Ne ket ancounac'heat ganeoc'h, m'oar vad, an domder a ioa bet en deiz-all. Eun tam foen a ioa chomet d'eomp var ar prad, oamp ho charreat anezhan en deiz-se. Dioc'h mintin ez ea braoik avoalc'h an traou ganeomp ; mez goude hor lein hag hor c'houskik creisdeiz, paz ejomp da gregi en hor feier, n'oamp ket evit padout gant an domder. « Assa ! goazed, emeve, deomp en disheol ama, da c'hortoz ma tistano eun tamik an heol. » Setu ni dindan eur c'hef dero, ha tan var ar c'horn bntun.

Pevar goaz oamp : Fanch, Per, Jakez ha me. Setu ma savaz cont, serr ober hor c'horniad, divar benn ar voti : brema n'euz ken kaos etouez an dud. Ma livirin deoc'h da genta, pe seurt tud oamp : Fanch a zo eur spered lem a zen. (evit diouall oc'h droulanz, e lavaran an dra-ze anezhan, ne gavo den er memez aviz ganen-me.) Eun tam skol en deuz bet ivez ; pemp pe c'huec'h goanvez, eo bet oc'h ober pillou gant ar peb ledanna euz he vragez, var skinvier-skol he barrez. Daou pe dri bloaz oump bet assamblez eno. Goude an trede pennad bloavez, e c'houie degech braoik avoalc'h. A benn ar pemp bloaz e lenne ken distagel ha peb den var al *leor plat gallec*. Dornet mad oa da skriva avad. Abalamour da ze eo bet eun daou vloaz benag e kear, oc'h ober van da veza skrivanier, e ti eun noter. Ac'hano ez euz deuet ganthan eun tam sklabez gallec. Brema eo hostiz, hag en he di e tisken ar vourc'hisien. Sklear eo deoc'h, eur penn gallec en doare ze a zo eur gazeten benag en he di. Ho ! ne ket euz ar re vad eo, e c'hellit credi.

Per a zo anezhan eun denik dreist. Ato er memez lavar gant an hini 'zo ar gaoz ganthan. Setu aze perag n'en deus bet trouz ebet biscoaz oc'h den. Eo, eur vech gouscoude, en doa paket eur grabanad, digant Laurans an ti-all. Set 'aze : Laurans a lavare da Ber, eun devez, divar benn daou zac'had guiniz a oa eat gant al laër eun nosvez benag diaraog : setu me lakeat da laër gant ar rehount.

— Ia da, eme Ber.

— Na pebez laer fin zo ac'hanon-me evelkent !

— Guir avoalc'h a livirit, eme Ber.... Clak ! ... Au ! me eul laer !... te gemer ac'hanon-me evit eul laer !

Jakez eo va mevel braz : eur mevel sioul, troet var al labour, ha var ar butun ivez avad. Tenval e vo he benn, ha grosmol a vo ganthan ma ne deu ket ar c'horniad dhe vare. En dro-ma, diana, oa laouen braz : eur c'horniad var ar marc'had, ha butun bouzar ouspen !

Fanch 'ta a gemer ar gaoz :

« Ar veleien a rank beza collet ho tenn gant hor *Ni* — Iche ! Fanch, penaoz ta ?

Fanch. — Er zizun dremenet dis persoun veur-tan euz clevet, a ioa bet o conta deoc'h aman n'oant ket libr an dud da voti egiz ma keront.

Per. — Ia da.

Loiz. (Me eo Loiz) Ho ! ho ! Fanch, ne deue ket ganthan ken dichek. Lavaret a rea deomp, n'eo ket mad da gristenien voti evit tud hag a c'hoar an oll a zo eneb ar relijion, a eneb an nrz vad. Lavaret a rea eo eur pec'hed kass tud da rên ar vro hag a zo o clask he c'holl.

Per. — Guir avoalc'h a lavare an aotrou person.

Fanch. Loskomp ar person a gostez, ar veleien-ze tout kement a zo anezho ne glaskont nemed ar vrezel, evit lakaat ar Pap var he drôn.

Loiz, — Me gave din, oaz ho vont da loskel an aotrou person a gostez, ha setu te, crog goassoc'h eget biskoas en he golierou. An aotrou person, coulz hag ar veleien all, Fanch, ne c'houlen nemed ar peoc'h : Ma karjez lenn nebeutoc'h a gazetennou diot, e vije muioc'h a skiant en da benn. Assa, Fanch ! Setu aze da vab en deuz dija tost da naontec vloaz....

Fanch. — D'ar zeitec eus ar miz a zeu e vezo crog en he ugent vloaz.

Loiz. — Mad ! hag e cav d'id da vreur-kaer zo ahont person e parres X.....

Fanch. — N'e ma ket ken eno. Feiz ! eur pennad zo e skrive d'eomp oa hanvet e parrez Y,... eur plass eus a re genta.

Loiz. — Ha ! ia ! Guella-ze, eur paotr dioc'tu, eur belek goueziek ha santel. Ma karjez selaou hennez eleac'h lenn da journalou sot... Ha te a gav d'id ta da

vreur-kaër a garje guelet da vab ho vont d'ar vrezel er bloaz a zeu ? Nag a gerent all n'en d'euz ket c'hoas dre ama, hag a renkte samma ar zac'h-leue, an disterra ma savo eun tam beac'h. Daou euz he vreudeur zoken, a zo c'hoaz en oad da vont e roud, mar teu eun tam brezel.

Fanch. — Guir avoalc'h a leverez.

Loiz. — Hag ar re-all, daoust ha n'ho deus-hi na tad na mam, na breur na c'hoar, na kerent all a gement a oufe beza eur c'hlac'har evitho guelet ar vrezel o tont. Petramant marteze an oll veleien all n'o deuz kalon ebet evit ho zud. Alo ! Fanch, ar veleien a zo eus a douez ar baizanted eveldomp-ni, o deus ho zud, ar memes mad da goll pe da c'hounit ha ni, a anavez hor mad guelloc'h eget ar pennou touz a skriv en da gazeten pe a zistag kaoziou en da di.

Fanch. — Me lavar e c'hoar va c'hazeten an traou. Hag ar veleien ne glaskont nemet ar vrezel ha lakaat ar Pab var he drôn.

Loiz. — Na pa ve lakeat ar Pab var he drôn, pa eo d'ezhan eo. Ma teuje unan dre baperou faoz pe en eur fesson-all benag da laerez da di, ne vije ket mad d'id, na d'az pugale, clask an tu da gaout da di a nevez ?... Ia da ! da reketi eo, e vije adarre, hag heb dale, ar Pab Roue var he drôn. Mes ober brezel ! ni ! Nag ar veleien, nag ar c'houarnamant, n'int ket diskiantet avoalc'h evit mont da glask trouz, en doare m'oump bet mac'hagnet er vrezel diveza. M'or bevez brezel, cleo, e Franz, n'e ket evit traou evelse e vezo. Pe seurt gazeten a lennez brema ?

LOIZ-VIHAN.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

LIZER

IAN-VARI K., A ELLIANT

DA GORANTIN C., A BENMARC'H.

Va c'henderv ker,

Recevet am euz da lizer diveza, el leac'h ma comzes d'inn a afferiou hor bro. Lavaret a res d'inn e voti adarre en dro-ma evit an aot. Arnoult ha va alia a res da rei ive va mouez d'an aotrou Hemon. Mad, ne goumprenan ket ac'hanod pa gomzes evelse, ha ne gavan mad e mod ebet ar pez a leveres. Gouzout a ran ervad, evit ar voterez diveza, oaz en em lezet da veza touellet dre gomzou flour an aotrou Arnoult. Mes penaoz n'ec'h euz ket digoret da zaoulagad o velet ar pez a zo nevez c'hoarvezet ?

Ar vech diveza ma'm euz da velet, var dro eis mis zo, e lavares d'inn e oa an aotrounez Arnoult hag Hemon a du gant ar Marechal, hag oaz countant anezho abalamour d'an dra-ze. Sonj ac'h euz n'em boa ket kement a fisians ha te ? Me respounte d'id (hag an dra-ze a ioa eun dra anad d'an oll) e felle d'hon daou zepute, a unan gant al loden vrassa euz ar Gambr, poulza ar Marechal en tu cleiz, varzu ar gostezen fall, — ha lakaat anezhan da blega dindan Gambetta ; ha lavaret a rean d'id ouspenn an dra-ze ne c'helle ket padout. Hirio eo red mad d'id anzao ec'h en em ginnig Hemon hag Arnoult d'eomp evel tud hag a zo a enep Presidant ar Republic, tud hag a glask he ziscar, da lavaret eo, a glask ar Revolusion. Ha goulscoude e fell d'id voti ha labourat evitho ! Me gav d'inn n'oud ket goal fur e kenver ar poent-se.

Evidon-me a lavar ar virionez, m'em euz aoun rac ar revolusionou a zigassfe an dismantr en hon touez, a virfe oc'h ar c'hommers da vont en dro, a lakaffe an traou da jom a za ; me gar ar peoc'h ; me ne garan ket clevet trouz en dro d'inn, ha ne vezinn ket sot aoualc'h evit sicour cass d'ar Gambr enebourien ar Marechal. Ne goumprenan nemet re e teuffe goudeze dizurs, traou ha ne zonjer ket ennho, eur malheur bras bennac.

Goude tout, va c'henderv ker, gra da benn mar keres, mes ne c'houlen ket diganen voti eveldod.

Me'm euz fizians e Presidant ar Republic ha n'e d'inn ket a enep d'ezhan ; rac gouzout a ran ne drahisso ket eur c'houarnamant a behini eo ar chef. Respet en deuz evit hon oll guiriou, difen a ra mad peb hini ac'hanomp ; he c'houarnamant, abaoue pevar bloaz zo, a zo chomet e peoc'h gant oll rouanteleziou an Europ ; ganthan oump sur n'or bezo ket a vrezel ; rac-se, me roio va mouez d'an nep a vezo evithan.

Ouspenn zo, penaoz e fell d'id ez affen da voti evit an aotrou Hemon? Gouzout a res ervad ez eo eun den difeiz counnaret, eun den ha ne gred netra euz ar pez a gredomp, ha n'en deuz nicun euz ar zantimanchou a relijion on euz-ni. Mestr eo, an dra-ze a zo sclear, da gredi ar pez a garo, mes me a zo mestr ive da voti evel ma kirinn, ha biken ne votinn evit eun den evel hennez. Eun dra zo ha ne c'hellan ket da ancounac'haat : he gazetenn e deuz clasket rei da gredi n'oa ket ker goaz ha ma'z oa torfet an dud fallacr o deuz lakeat an tan e Paris e 1871. Lavaret e deuz edo ar brassa mank gant gouarnamant Versaill, ha leun oa a druez evit an dud digoustians o deuz lazet hor bugale geiz.

Mes p'e guir e roes cuzuliou d'inn, lez ac'hanon da lavaret d'id ne goumprenan ket penaoz ec'h euz ar galoun da voti evit an aotrou Arnoult.

An aotrou Arnoult n'e ket eun depute eo, ne d'eo nemet eun eil aotrou Hemon. An aotrou Hemon a scriv, hag an aotrou Arnoult a zin.

An aotrou Hemon a ra he zonj, hag an aotrou Arnoult a ro he vouez.

An aotrou Hemon eo ar c'horf, an aotrou Arnoult eo he skeud.

An oll a c'hoar an dra-ze.

E leac'h daou zepute, n'on euz nemet unan evit lavaret mad. An oll, coulz lavaret, a zo estonet o velet tud a speret evel a zo e kear ha var ar meaz e Pount-'n-Abad, e Douaruenez, e Plogastel, e Goaien, e Pount-Croaz, o kemeret evit ho depute eun den hag a ra er Gambr c'hoari eur c'homedian mud.

Lavaret a ran c'hoaz, va c'henderv ker, n'em euz nemeur a fisians e carantez republicanet Kemper evidomp-

ni tud divar ar meaz ; ma caront ac'hanomp ne d'eo nemet evel ma car ar bleiz an denvet... evit ho dibri... evit samma hon arc'hant gant an taillou o deuz lakeat varnomp.

Conseil an ti-kear e Kemper, a zo coulz lavaret oll dindan dorn an aotrou Hemon ha leun euz he vignounet ; — conseil an ti-kear e Kemper, en deuz evit chef an aotrou Astor, breur-caer da Arnoult ; — conseil an ti-kear e Kemper el leac'h m'ema an Aotrounez ..... Verchin, Soudry, etc., a laka cargou varnomp kement ha ma c'hell.

Brema ne c'hellomp ket ober eur gammed e kear Gemper heb paea daou vennec. Evidon-me, pa erruan gant va c'har e ruiou ar gear-ze ha pa joman dirac eun ti bennac el leac'h ma prener ed, a bae daou vennec ha pa ne c'helfen ket zoken guerza va marc'hadourez ; — pa joman a za var eur blasen evit carga sier, e paean daou vennec all ; — pa zistargnan va marc'h evit mont da ober eun affer bennac, e paean c'hoaz daou vennec, heb counta ma'm euz clasket enebi eur vech abalamour ma cave d'inn n'oa ket just paea an daou vennec, hag em euz paket *pemzec lur* mizou. Skuiz oun gant an dra-ze abarz ar fin. Me c'halv ar guiriou-ze *deog republicanet* Kemper, Astor hag he goumpagnunez, mignounet braz d'an aotrounez Hemon hag Arnoult. Guelet a res emaoun o vadinat ; mes guell e ve ganen chom hep paea eget badinat. Rac, o veza ma'z oun miliner, ez an da gement foar ha da gement marc'had a vez, hag e tispignan evelse *uguent lur* ar bloaz da nebeuta.

Pa edo an aotrounez Creac'hcadic, Dumarnay, Rozaven ha calz re all e conseil an ti-kear e Kemper, e c'hellemp distargna hor paourkeaz kar heb rei daou vennec bep tro. Kement-se atao a jome ganeomp evit prena eur banne mad a hini crenv da domma d'eomp pa veze ien an amzer, pe eur chopinad chistr da derri hor ze-c'het pa veze tomm !

Guir eo, te a zo pinvidic, n'ec'h euz ket a vugale, ha marteze ne res ket calz a van evit dispign eur guennec muioc'h pe nebeutoc'h. Mes me a zo paour, c'houec'h crouadur em euz, ha ne garan ket tenna arc'hant euz va chacot (godel). Credi a ran ez euz calz benvel ouzinn.

Kenavo, va c'henderv ker, iec'het mad d'id ha d'az tud. Sonj ive e iec'het ar Frans.

(Tennet euz ar Gazeten l'*Impartial*.)

Eur bourmenaden beteg ti ar Vere'hez.

(*Guelet azalec an n° 17.*)

ANNAIK. — Setu aman guin mad ; setu aman restadou dioc'h lein hag a zo mad ; hag ar c'hognac se 'ta !

IAN-HE-VAM. — Allo ! va zud, d'ho iec'hed hag a greiz caloun, grass d'ar banneou-man da ober vad el leac'h ma'z aint.

AN OLL. — Iec'hed, Ian ; iec'hed, Loiz ; iec'hed, Janmari ; iec'hed, Kreiz-kear ; iec'hed, Castel-an-Taro ; iec'hed Aotrounez-vraz.

LOIZ. — Sell 'ta Loiz Monpip, ha Janmari Personn, hopala ! an Torgoz ha Fass-de-Fer.

IAN-HE-VAM. — Ma c'hoantait, va zud, ez aimp tra-la-la da lavaret eur bedennik d'ar japell.

J.-M. AR PERSOUN. — Denet oump da c'houlenn ar c'hrass ne vezimp ket re vezo an oll deiz an elec-sionou.

TORGOZ. — Ni zo deuet da c'houlenn evit piou voti.

FASS-DE-FER. — Ia, rag eur vot countrol a c'hell tanfoultri ar stal d'an traon.

J.-M. PERSOUN. — An dra-ze a zo evel eur méan poaz e foundamant eun ti, hen lakaat a c'hell da gouéza en he boull.

IANNIK MONPIP. — Evel eun taol stur var an tu cleiz eleac'h eun taol var an tu deou, pa vez avel foll, ar tarsiou mor o crenvi, pe ar reier oc'h ho saludi.

LOIZ. — Ar votadek-man, ententit, a zo eun dra dreiz.

TORGOZ. — Eur c'hoari *boulou-pili*. Ha c'hoaz mar ne ve ket great a *drucheterez !*

J.-M. PERSOUN. — N'oar morse sun e teuffe an jus-tiss, al lealded, ar virionez, ar skiant dioc'h girinoarn votadek !

IAN-HE-VAM. — Kent a-zé gr'comp evel ar Vretonned er blavez 1848, en em vode er dro d'an aotrou Eskob Graverand evit beza ato assur da voti evit mad ar relijion ha mad ar vro.

TORGOZ. — An daou-ma a zo e caon, Kreiskear ha Castel an-Taro ? Ne liviint ger 'ta ?

KREISKEAR. — Ma couezan-me varnout !

CASTEL-AN-TARO. — Torgoz, ma tourtan-me ac'hanot !

TORGOZ. — E hdandoustac'h, daou curz ma z oc'h chommit peoc'h ha me jommo ivez.

ANNAIK. — Me zo souezet maro e scriffet hirio kement a draou evel a rear, dreist-oll er gazeten *Le Morlaisien*, a enep ar veleien. Perag bou paz ezo ar veleien peb hini en he barrez d'ober ar vad ? Labourat ha voti hervez cuzul ar re-ze a dle beza, mechanz, labourat ha voti evit ar relijion ?

LOIZ. — Ia, setu e daou c'her ar politik en deuz an den keaz da ober er bed-man ; ar vuez a zo ken berr. Souten ar vuez, difen ar relijion, rei d'ar vro ar scoazel a zo en he c'halloud, en eur zenti out he vir vignouned, ar re zo carget gant Doue da zioual he zenved, da veilla varnezho enep ar bleiz. Aoualc'h am euz lavaret evelse, peb kristen mad a dle beza va c'houmprenet. Kenavo, Ian ; kenavo Annaik ; kenavo ar goumpagnunez.

AN OLL. — Kenavo, Ian ; kenavo Annaik ; kenavo, Janmari ; kenavo tout.

IAN-HE-VAM. — Ni ia, Annaik ha me, d'ho cass beteg an treiz, treiz ar gorden. Va bag zo eno hag ho treizo oll en eur vanden. An hent ac'halen di n'e ket hir ; laouen oump oll ; ha perag ? Abalamour pephini ac'hanomp a zo he goustianz e peoc'h ; abalamour

peb hini ac'hanomp en deuz coumprenet he zever da genver deiz an elecsionou.

Selaouit, va zud, me zo ouall den, p'en em lakaan. Ho tigemeret em euz guella ma c'hellen ; mez malloz d'an hini ac'hanoc'h a votfe fall. Arabat e ve da hennez tostaat ken oc'h va zi-me. Ian-he-Vam ne entent ket e ve sclabezet he di gant seuillou eun den heb relijion.

Erruet e treiz ar gorden, ar bardounerien a ieaz oll e bag Ian, goude mil bennoz Doue keit hag an noz hag an deiz.

FILLOR INTROUN-VARIA-GALLOT.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Eur gaozeaden divar benn ar pelerinachou

ETRE PER-AL-LAGADEC HA LAN-AR-BORN.

(*Dilerc'h. Guelet an n° 23.*)

Per. — O lavaret ez eo ker mad pedi e peb iliz parrez, evel ma'z eo hen ober el lec'hiou all dibabet gant Doue evit selaou ennho kentoc'h pedennou ar gristenien, c'hui a nac'h eta eur virionez desket d'eomp gant hor C'hrouer. Hogen ma nac'hit unan euz a virionezou ar relijion, perag ne roffac'h-u ket ar memez guir d'ar re all da nac'h, d'ho zro, ar guirionezou n'int ket hervez ho zantimant? Ha perag ne elfent-hi ket ho nac'h oll?

Mez eur vech nac'het oll, setu distrujet ar Relijion gristen, ar pez ne gavit ket mad ha gant rezoun. Ebanit eta da ober counchennou divar benn ar Relijion, pa ne viot ket sur euz ar pez a leverot, ha gouezit mad ne ket gant ar Franmasouned eo e teskot comz diabek ha gant lealded anezhi. Nan, al lamponed-se ne glaskont nemed he distruja beteg an tamm diveza, hervez ar scouer roet d'ezho gant an Diaoul, ho zad hag ho bleiner. Ne gredan ket o peffe c'hoant da veza henvel outho.

Lan. — Nan, nan, a dra zur, rag me zo ganet er Relijion gristen hag a fell d'in mervel ennhi, evit savetei va ene.

Mez evelato ne velan ket c'hoaz sclear aoualc'h perag e ve hirio kement a brez var ar gristenien da vont e pelerinach da bell bro. Me gred ez euz eno eur c'hiz nevez, ha mar d-euz er pelerinachou eun dra benag da dalvout d'ar c'horf pe d'an ene, roit d'in, mar plij, an desteni a gement-se.

Per. — A galoun vad, coumper Lan. Da genta, ar pelerinachou n'int ket eur c'hiz nevez etouez ar gristenien, evel ma plij ganeoc'h hel lavaret.

Kerkent ha ma'c'h ehanaz an impalaered paien da bersecuti ar gristenien e coummansaz ar re-man da vont, a vandennou braz, da bardouna var beziou ar verzerien. Sant Paulin, maro vardro ar bloaz 430, oajet braz, a lavar e teue beb bloaz bandennou braz a dud da bardouna var bez Sant Felix, eskob Nol. Sant Jerom a lavar ez ea, en he amzer, eun niver braz a dud e pelerinach da Jerusalem, da Vethlehem, da Roum ha da galz lec'hiou all. Er bloaz 1300, e teuaz, da Roum hebken, meur a vilioun pardounerien. Heb mont euz hor bro, nag a dud a iea, en amzer hon tud coz e pelerinach da Zantez-Anna-Vened, da Zantez-Anna-ar-Palud, da Rumengol, d'ar Releg, da Lambader, da Vered-ar-Zent e Lanrivoare, da Zant-Ian-ar-Biz, d'ar Folgoat etc.... Ar pelerinachou ne dint ket eta eur c'hiz nevez.

D'an eil, ar pelerinachou, great gant guir zantimanchou a feiz hag a zevosion, a vez ato talvoudek braz evit an ene hag aliez evit ar c'horf.

Her gout a rit, Doue en he vadelez en deuz lakeat da zevel euz a galoun an douar eienennou, feunteunniou burzuduz o deuz ar vertuz da barea a galz clenvejou. Mez n'ho laka ket da zevel e peb bro evel an dour commun. Nan, n'en deuz digoret ar seurt soursennou-ze nemed el lec'hiou ma'z e plijet gant he vadelez hen ober. An aour hag an arc'hant a gaver ivez e mengleuziou zo, mez n'ho c'haver ket en oll mengleusiou. Evelse, Doue zo falvezet ganthan rei d'eomp grassou dibab, a gorf hag a ene, e plassou santel choazet ganthan e unan, mez n'ho ro ket d'eomp e kement leac'h m'ho goulennomp.

Ar miraclou hag ar burzudou braz ha niveruz a zo bet guelet, e peb amzer, oc'h erruout er plassou benniget-ze, a iear d'ezho e pelerinach, a zo testeniou anat euz ar blijadur a ra da Zoue an henoriou a renter ennho d'he Vajeste Divin, hag a ziscuez ivez pegen talvoudek eo mont beteg ennho da bedi. Ma ne vije guelet burzud ebet mui o tigouezout er pelerinachou e vijent oll breman dilezet. Mez, Doue ra vo meulet! ho guelet a rear stank ha stank oc'h erruout ennho, dreist-oll e scalf roc'h Massabiec, e kichen kear Lourd. Ne d-a banden bardounerien ebet di (hag e vez eno calz) na vez guelet, er plass santel-ze, daou pe dri burzud sclear.

Daoust ha n'euz ket aze pe a dra da respeti ha da henori ar pelerinachou?

Al lakipoted a vez varnho eur prez braz o vont da glask iec'hed ar c'horf d'an dour a vuez, ha den n'ho zamall evit-se. Perag eta e fell d'ezho tamall ar gristenien a ia da glask iec'hed ho c'horf hag ho ene d'ar plassou a zevosion en em blij kement an aotrou Doue o rei ennho an diou c'hrass vraz-se?

Eur vam e deuz eur bugel gual infirm, mac'hagnet oll pe dost d'he angouni, mont a ra gant feiz e pelerinach da c'houlen ar iec'hed evithan digant Doue;

Eur pec'her keaz, scuiz ha nec'het gant he zizurzou, a ia gant eur galoun velconiet da glask ar c'hrass da jench buez, evit caout ar peoc'h a galoun hag eur maro mad;

Eur c'hlanvour, dilezet gant an oll vedisined, a ia e pelerinach evit goulen beza pareet;

Eun den deuet divar dreujou ar maro evit beza promettet mont aman pe ahount da bardouna, a ia da zeveni he bromessa ha da drugarekaat he Zoue evit ar c'hrass caer en deuz bet digant he vadelez; pe seurt droug, m'ar plij ganeoc'h, coumper Lan, a zo e cundu an dud-se. Ha leac'h zo eno da zen da abegi ar pez a reont? Pe seurt gaou, pe seurt poan a reont-hi d'eoc'h? Evidon-me ne velan eno nemed traou mad ha din a veuleudi.

EUR PELERIN VARNEZ MONT DA LOURD.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Beach ar Marechal Mac-Mahon.

Ar Marechal Mac-Mahon zo bet o velet ti-scol Avor, e tal kear Bourj, a zo ennhan 380 den iaouank. Plijadur vraz en deuz great d'ezhan ho guelet, ha d'ezho ivez en em gaout gant eun den ken brudet ha ker calounek.

En dizro, en eur dremen dre Vourj, eo bet digemeret dreist gant keriz. Oc'hpenn eant mil den a ioa en em zastumet eno evit ober henor d'ar Marechal. An Arc'heskob, ar Varnerien vraz, hag an aotrou Mear zo deuet d'hen diambroug hag o deuz comzet out-han.

Setu aman tost da vad respount ar Marechal :

« Trugarekaat a ran tud ar gear-man, a vir galoun, « kercoulz ha tud ar vro a bez.

« Ho meuleudiou, al levenez a ziscouezit oc'h va « guelet a laka va c'haloun da dridal ; discouez a rit « hoc'h euz fizianz ennhon ; netra ne ra d'in muioc'h « a joa, er mare-man dreist-oll. An desteni a roit d'in « em euz great labour vad bete vreman ; va c'hen- « nerzi a rit da vont da benn.

« Ar pez am euz da ober hag a ran eo :

« Kenderc'hel ar peoc'h ; miret oc'h brezel ; der- « c'hel da lezennou ar vro ; boda an dud vad a bep tu; « diouall na ve discaret an dud vad gant ar re fall, « na'z affe an dud vad o unan var ho fenn ; goulen « digant an dud vad en em glevet evit ar mad, en em « zevel stard enep an drouk, an drouk guassa zo bre- « man : an *drouk-spered*.

« Trec'hi anezhan, n'em euz ken c'hoant ; n'em euz « bet biscoaz ken c'hoant nemed hounnez.

« Tamallet zo bet d'in traou n'em euz na great, na « sounjet zoken. Lod a lavar e chachin ar vrezel var « ar vro ; lod all, e torrin al lezennou ; lod all, e lakiin « beac'h var ar c'houstiansou ; lod all, e tigassin en « dro an deok, an taillou na petra 'ta ! hag e c'halvin « ar veleien da c'houarn ar vro !

« Geier, geier, netra nemed geier ar rebechou-ze- « tout, ha diotach.

« An dud a fessoun hag a justiss o deuz roet ho « stal d'ar re a zibun ar geier-ze.

« Evidon-me ne ran van euz an teodou milliget ; « ne virint ket ouzin da ober va labour. En Alar em « aoun ha va ero a gassin da benn. An dud vad a ro « dourn d'in hag a roio beteg ar fin : digass a raint d'in « cannaded all pe deputeed a zoare da zifen ar c'houar- « namant ha da lakaat ar peoc'h er vro hag an traou « da vont en dro. »

AN AZEN,

Eur c'hroc'hen Leon en dro d'ezhan.

En dro d'ezhan eur c'hroc'hen *Leon*,
Eun azen euz an ezenna,
'Vithan da veza digaloun,
A lakea an oll da grena.
Kement penn-hini her guele,
Vel rog an Diaoul a rede,
Hag o tec'het e vijet c'hoaz
Anez he scouarn a zifoupaz,
En eun taol, hir-hir er meaz.
An dra-ze eo a reaz anaout
Ne ket dioc'h he lost mont d'ar maout,
Na d'ah azen diouz he groc'hen.
O velet piou oa ha pe zen,
Marzin a grog en eur penn-baz,
Ha kerc'h d'he ler e roud ar bass.
Ar re ne ouient ket an dro
A jome mantret tro var dro
O velet o vont raog Marzin
Eur seurt pikol Leon d'ar vilin.

E peb bro ez euz calz a dud
Hag a zo treud e scoaz ho brud ;
Vel aered, en nevez amzer
Ma taolfe darn croc'hen, ho ler,
E ve anavezet abred
E pe benn e man ho spered.
Calz a spered, nebeut a skiant
A zo aliez eur c'holl arc'hant ;
Pa dro d'an droug e coll ar vro,
Nemed dont a raffe d'he dro
Doue gant truez d'he ziarben
Ha da gemeret he voalen.
Mac-Mahon a zo cannad Doue,
A zo croget en he gleze
Ha d'an azen re vrabanser,
Cluker arc'hant, coller amzer
En deuz discuezet petra eo
An azen gant he groc'hen bleo ;
He groc'hen *Leon* a zo tec'het,
Buhan d'he graou louz, en eur redet.

Gant skeud ar vaz, beg ar c'hleze
Leon republikan a iaffe
D'an daou lam-ruz en eun toul goz
Ha dreist eur menez en eur foz,
En aoun na ve great eur reugik
En he dam ler, ken kizidik.
En he dam ler, eme Bastien,
Zo bet *mannou* n'oant ket ker ien
Hag e Conli ar fankigel
Roet d'ar baotred a Vreiz-Izel
Da vressa gant ho bouteier
Hanter ler ezen ha paper.
Gant tammou coad da fuzillou
Ne dalient ket bisier-dotu,
En noaz, heb tam, heb arm ebed
Da c'hoari oc'h Prussianed,
'Pad ma casse a lestradou
Armou d'he vro, d'eur bern cos traou,
Evelthan laosk, evelthan fall.

Mac-Mahon, scoit eur vazad all,
Ha diou, ha teir ken na vezo
Flear ar c'hi brein gant Leon ar vro,
Oc'h he heul republicaned
Ha tort, ha born, cam a spered,
Ha ken treud oll, oc'h penn ho skiant,
Ma ve poezet, — *hi pevar c'hant* —,
Ne ve ket cavet pe a dra
Da garga 'r penn gad lijerra.
Breiziz, roit ho mouez d'ar re-ze
Ha da *Gonli* 'z eot adarre.

B. M

Respount d'ar gazeten *Le Finistère*

AN DREAN ASKOL.

En he numero 535, ar zadorn 4 a viz Eost 1877, ar gazeten *Le Finistère*, euz a Gemper, an hini a scriv ennhi Loiz Hemon ha Corantin Guyho, an hini a gaver ennhi *sinatur* ARNOULT, an hini a rank ar Justiss da ziarben ha da ouaskella abalamour d'he c'homzou foll, hounnez, ar gazeten ruz-se a scriv :

« *Feiz ha Breiz*, emezhi, cazetennik bugale Doue « (petit journal crérical), a glask rei da gredi eun drouz « a red etouez an dud ; eo ARNOULT, depute, ar memez « hini gant ARNOULD, bet merer ar gazeten *Le Repu-* « *blicain* euz a Vrest, coundaonet n'euz ket pell c'hoaz « da zaou viz prizoun. *Feiz ha Breiz*, eme ar memez « cazeten, a jencho treïn, pe ni he galvo dirag an « dribunal. »

Respount *Feiz ha Breiz*, setu hi aman : *Feiz ha Breiz* a gendalc'h da lavaret ar pez e deuz lavaret dija hag a gendalc'ho zoken eo. *Feiz ha Breiz* a zo calet costez he fenn.

Cazetennik *Feiz ha Breiz*, ne deuz aoun ebet rag ar gazeten *Le Finistère*, paper braz ha nebeut a spillou.

Feiz ha Breiz e deffe anaoudegez vraz d'ar gazeten *Le Finistère*, ma plijfe ganthi lavaret sclear e pe seurt numero e man ar brud faoz a rebech d'ezhi. *Feiz ha Breiz* en em garg zoken da bourvei eur re lunedou nevez d'ar gazeten *Le Finistère*, evit caout ar pennad scrid a ra kement a boan d'ezhi. Siouaz !!! Evel ma c'hoar n'her c'havo biken, *marteze e ve tro Feiz ha Breiz da c'hervel ar Finister d'an dribunal.*

Ia, *Finistère*, evelse e man count, na muioc'h na nebeutoc'h. Ma ne ouzoc'h ket ar brezounek, *Feiz ha Breiz* hen desko deoc'h. Bezit sur *ar Vretouned* n'int ket ken diskiant ha ma lavar ho camarad de Pompery. Gedit eta, m'ar plij, m'o pezo trouc'hët ho friou d'ezho, araog ho c'hass da beuri.

Ar pez a estoun calz *Feiz ha Breiz*, eo e teuffac'h da lavaret d'ezhi e vesker hano ARNOULT, depute, gant hano ARNOULD, merer ar *Republicain*, rag biscoaz n'or beuz scrivet an daou hano er memez fessoun.

Evit doare eta, hervez ho santimant deoc'h-u, n'euz ket nemeur a gemm etrezho, pa'z e guir e counfounter an eil gant egile.

Biscoaz n'or beuz clevet lavaret e ve bet kemeret *Doue* evit an *Diaoul*, nag an *Diaoul* evit *Doue;* re a gemm a zo etrezho evit kement-se. Petra zo caoz eta ma kemerer ARNOULT, depute, evit ARNOULD ar prizounier ? M'oar vad abalamour m'o deuz eun henveledigez benag. *Feiz ha Breiz* a drugareka ar gazeten *Le Finistère* da veza desket kement-se d'ezhi. Mar d-eo evelse e tizervich ar gazeten *Le Finistère* he mignouned, n'e ket prest da gaout mignouniach *Feiz ha Breiz.* P'e dezo ar gazeten *Le Finistère* c'hoant da zishenori *Feiz ha Breiz,* ne deuz nemed lavaret e vezo a du ganthi. Neuze, e guirionez, e do cavet an dro da ober poan d'ezhi ; mez nan, ne c'heller ket ha ne c'hellor biken counfounti eur gazeten vad gant eur gazeten fall, eur gazeten a lavar ar virionez gant eur gazeten a lavar geier hag a outrach an otorite lejitim.

Cazetennik *Feiz ha Breiz* a zo henvel, sellit, oc'h eun drean askol, a doull mui oc'h mui, dre ma ouasker varn'ezhan. Ma plij ar vicher-ze d'ar gazeten *Le Finistère*, evel e deuz lavaret, da c'houzout eo en em frotta oc'h *Feiz ha Breiz*, eo pedet da genderc'hel. N'e ket evit ober guelloc'h, da viana ma e deuz drebon.

Feiz ha Breiz en em garg, a volontez vad, d'he scrifellat.

KELEIER.

An aotrou Nedelec a bed kement hini en deuz eur gount bennag da renka evit Feiz ha Breiz, d'en em glevet gant an aotrou de Kerangal. An aotrou Nedelec ne fell d'ezhan touch liard ebet evit ar Gazeten.

An Aotrou Roux, persoun e Lokeffret, zo hanvet persoun e Lennon.

An Aotrou Keriel, cure e Spezet, zo hanvet persoun e Lokeffret.

An Aotrou Dilasser, cure e Sant Segal, zo hanvet cure e Pleyben.

An Aotrou Kermaidic, zo hanvet cure e Sant-Malani-Mountroulez.

Hanoiou ar re zo bet beleget e Cathedral Kemper an dec a viz eost 1877.

An Aotrounez :

Mengant, euz a Bloumoguer. — Camper, euz a Vontroulez. — Grall, euz a Sibiril. — Jan, euz a eskopti Sant-Briec. — Merdy, euz a Locournan-Leon. — Queinnec, euz a Vimaec. — Stephan, euz a Blouneour-Trez. — Tanguy, euz a Zant-Vaze Kemper. — Corbel, euz a Zant-Voze Kemper. — Chalm, euz a Zant-Thegonnec. — Chapalain, euz a Blouare. — Coquet, euz a Gleden-Cap-Sizun. — Cueff, euz a Gleder. — Dare, euz a Blabennec. — Kerlidou, euz a Dréflez. — Lavanant, euz a Lanmeur. — Her, euz a Blounévez-Lokrist. — Meur, euz a Lanildut, — Moal, euz a Huelgoat. — Leostic, euz a Lambaol-Guitalmeze. — Martin, euz a Bleyber-Krist. — Michel, euz a Bont'n Abad. — Pennanros, euz a Bouldergat. — Rozec, euz a Dregarantec. — Rozec, euz a Gleder. — Salaun, euz a Blogonnec. — Salaun, euz a Blounevez-Porzay. — Salou, euz a Blouzeniel. — Toquin, euz a Blouarzel.

47 o deuz resevet an tonsur ; 44 an urzou bihan ; 20 an abostolach ; 15 an avielach.

Consecration Iliz-veur Santez-Anna-Vened

8 a Eost, seiz heur euz ar mintin.

Den ne ouffe lavaret, anez beza bet e Santez-Anna-Vened, d'an heur-ze, an hanter euz ar virionez hag euz

al levenez a lugerne evel eur ruban arc'hantet var dal kement hini a ioa eno en deiz-se.

An amzer a ioa fall, fall mez ; ar glao a gouezaz, evel pa vijet bet oc'h hen teuler gant barazou, epad div-heur, var bennou ar belerined keiz a ioa bodet en dro d'an iliz, en niver a zaou ugent mil den da nebeuta.

Tra estounuz ! den ne flachaz, den ne zonjaz clask an disclao. Ne ouemp ket evit miret da lavaret ennomp hon unan : Na petra eo caout Feiz ! Deuet glao, curun hag avel, an den a feiz a zo evel eur roc'h ; ne gren araoc netra, ne spount araog seurt. Ar pez en deuz great plijadur vraz d'eomp, er mare-ze, eo guelet lod euz hor zenatourien hag euz hon deputeed coz, o c'hedal ivez, dindan an dourbil, ma vije digoret an iliz hag o respount d'eomp edont en ho flass p'o doa an henor d'en em gaout e penn ar gristenien o doa lakeat ho fizianz ennho.

Nan, den ne flachaz epad div-heur, en desped d'ar glao braz. Lavaret e vije e sec'he an dillad var izili ar bardounerien gant nerz an tan divin a flamme en ho c'halonou.

Nav-heur a zoun. Perzier an iliz a zigor ragtal. Ar belerined gant ar vall da zaoulina dirag Santez Anna, ha da velet ar Breladed deuet da gonsacri he aoteriou, en em zoug an eil egile a gantchou beteg ar penn-huela euz ar Japell.

Na caera taol lagad ! An iliz a zo ganthi he zae eured ; Santez Anna a zo var he zron ; Prinsed an iliz a zo er c'heur ; ar bobl a c'holo pave ar gathedral ; den ne gav braz aoualc'h he zaoulagad ; pep hini a garfe guelet tout assamez, ha gout tout en eur munud : Piou eo heman ? piou eo hennez ?

Ar chenta a velit er penn huela eo an aotrou Cardinal, Arc'heskob Roazoun ; en tu all aotrou'n Eskob Guened ; er c'hreiz e man aotrou arc'heskob Tours ; izelloc'h a bep tu d'ar c'heur e man an aotrou'n Eskob Richard euz a Bariz, an aotrou'n Eskob David euz a Zant-Briec, an aotrou'n Eskob Nouvel euz a Gemper, an aotroun Eskob hanvet, Lecoq, euz an Naoned, an aotrou'n Eskob Leray euz a Natchitoch, erfin an tad Abad d'euz Thymadeuc, eur vint var he benn evel an eskibien, hag an aotrou Tregaro, kenta omonier ar marin.

Varlerc'h an Eskibien, countit hardiz mil belek ha pemp cant all vardro, lojet, aman hag ahount dre bevar c'horn an iliz.

Setu aman an amiral, ar senatour Jaurez gant he offiserien vrassa, he omonier, an aotrou Millourg, ha daou c'hant martolod out he heul.

Setu ahount ar prefed, ar zoupreded, an dud a justiss etc. etc.

Peoc'h ! setu consacret an aoteriou : an ofern bred a ia da goummanz.

Aotrou arc'heskob Tours a zo oc'h an aoter ; ar chantred a zo anezho ken aliez a hini hag a zen zo en iliz, hag ar vretouned, an oll a c'hoar penaoz e canont p'en em lakeont.

Goude an Aviel, aotrou'n Eskob Guened a zo pigoet er gador, hag en deuz roet eur zarmoun euz ar re gaera. Ar zarmoun-ze hag hini aotrou'n Eskob Sant Briec, a roimp an dro genta. Meritout a reont an eil hag eben beza anavezet.

Vardro teir heur, prosession vraz d'ar Scala sancta, an amzer a ioa caer ; eun dudi oa he guelet o tremenout.

Dioc'h an noz Santez-Anna a ioa sclerijennetta bez'ar Scala-sancta, an Iliz, an tour, an tiez. Ar stalliou memez a zeve ho goulaouen en henor d'ho patronez caret.

Ne gomzomp ket muioc'h euz ar govel caer-man. Eur ger hebken araog echui, eur ger a garfemp da velet meditet gant ar republicaned ruz. Relegou Santez Anna maro naonteg cant vloaz zo, a ziblass pemp departamant Breiz, millerou a dud, d'ar galv kenta a ra d'he bugale, hag oll : cardinaled, eskibien, ebed, beleien, jeneraled, Amiraled, senatourien, deputeed, prefeded, souprefeded, noblanz, bourc'hizien, paizanted, goazed, merc'hed ha bugale, oll, a leveromp, e stouont dirazhi, an tal en dourn, ar c'hlin en douar, ar garantez er galoun, hag ar beden var ho muzellou ! Santez Anna, oh ! selaouit-hi ar beden-ze, ni ho suppli, rag reked hoc'h oll belerined eo gloar Doue, he ren var ar Franz, ha silvidigez ar vro !

Pardoun Glenan ar 5 a viz Eost.

Eur pardoun var zouar a zo caer, mez var vor eo deg guech caeroc'h c'hoaz. E creiz ar mor braz, var dro pemp leo dioc'h Benmarc'h, Benodet, Conk-Kerne, ez euz eun takad enezennou hanvet enezennou Glenan. Er c'hrez-deiz d'an enezennou-ze e man enezen ar Stank (l'Etang). En hounnez e man iliz Glenan, eun iliz coad.

Dudiuz oa, ar zul kenta a eost, guelet eur pemzek bag benag o renga ar mor evit dont d'ar japelik-se, ho goueliou en avel, hag ho favillounou e flippata e beg ar vern.

Erruet var hed eur c'hard leo diouz an iliz an oll belerined a stouaz ho fenn ; ar vartoloded a dennaz ho zokou hag a lavaraz a eur vouez : *Ave, Maria.*

E guirionez, Imach ar Verc'hez Vari, a zo var beg an tour, ha den a vor ebet ne dremen heb saludi he Vam zantel.

Da zec heur e coummansaz an ofern-bred. An oll belerined a rea lutrin, ar goazed d'ioc'h eun tu, ar merc'hed dioc'h an tu all. Cana reant, cana reant coulz ha merc'hed Landivisiau, ar pez a zo lavaret calz. Bennoz Doue d'ezho oll, ha grass d'ezho da c'hellout dizrei er bloaz a zeu.

Ar gousperou a oue canet da grez-deiz evit lezel ar belerined da zizrei gant ar mare. Ar prosession a oue great var an teven tro var dro d'an iliz ha pephini varlerc'h benedicsion ar Zacramant a reaz he beden hag he offranz da Introun-Varia-an-Enezennou, en eul lavaret :

Kenavo ar bloaz a zeu !

Santez-Anna-ar-Palud. — Abaoue ar 26 euz ar miz diveza e kendalch ar Belerined da zont da Zantez-Anna-ar-Palud, e parrez Plounevez-Porzay.

Ar zul diveza a viz Eost e man deis braz ha deiz diveza ar Pelerinach. Aotrou'n Eskob Kemper e unan a dle dont da gloza ar Pardoun. An derc'hent, dioc'h an abardaez e vo great evel custum prosession ar Belerined. Azalec neuze, hed an noz beteg autronoz vintin, beteg heur an ofern-bred, ar belerined a gavo beleien d'ho c'hofes.

Kement hini a ia da Zantez-Anna-ar-Palud, deiz gouel Santez Anna, ar zuliou pe ar meursiou goude beteg an deiz diveza euz ar pelerinach a c'hell gounit an induljansou plenier, a bouez ma raint a hent all kement a c'houlen an iliz.

Bep sul a eost ez euz ofern-bred er japell, hag ofern blean, bep meurz, epad ar memez miz.

Mountroulez. — Ar gazeten *Le Morlaisien* a gemenn eo torret mear Plouegat-Guerrand, an Aotrou Swiney. An Aotrou Swiney a zo unan euz an 363 o deuz kemeret Gambetta evit sturier, enep Mac-Mahon.

Kemper. — Ar paourkeaz cazeten *Le Finistère*, euz a Gemper, setu adarre coundaonet he merer, Le Prince (Hugues) da hanter cant lur amant, evit beza chommet heb dougen er penn-huela anezhi eun avertissamant aberz ar Prefed, ha beza lojet reflecsionou e creiz etre an avertissamant-se ha eur scrid a berz an Aotrou de Fourtou.

Varlerc'h ar c'helou-man, a dennomp euz an *Impartial*, e lennimp adarre credabl er *Finistère* e leveromp an traou a dreuz.

Finistère keaz ! ma kendalc'hez da zispign da liardou en amant, penaoz a ri evit paea banneou deiz an elecsionou ?

Brest. — An diou gazeten-ruz *Le Républicain* ha *L'Union Républicaine*, a emban, hervez *l'Impartial*, e bet galvet ho mererien dirag ar Barner (Juge d'instruction.)

Plouneour-Lanvern. — A nevez zo, Prefed ar Finister en deuz casset eul lizer leun a veuleudiou da Ian Villou, euz a Blozevet. El lizer-ze, var ar marc'had oa eur mandad a bemp lur var'n ugent. Setu perag :

Varlene, da bardoun Plouneour-Lanvern, e follaz, e creiz ar bourg, oc'h eur c'har carget a dud, eur marc'h a iea a dreuz ar bobl, evel an avel, e risel da laza n'oar den ped an oll. Ian Villou ne jommaz ket da varc'hata, a lammaz da benn ar marc'h hag hen dalc'haz. He vuez en doa risclet, mez meur a hini en doa saveteet.

Henor d'an dud a galoun !

Plougoulm. — An Aotrou Saillour, mear e Plougoulm, en deuz resevet eur vetalen arc'hant euz an eil class, aberz ar C'houarnamant, evit beza ar 25 a viz mae 1877, en desped d'an danjer, saillet gant penn eur marc'h spountet, a dreine var he lerc'h eur c'har gant eun den ebarz, ha beza evelse saveteet he vuez d'an den-ze, ha da veur a hini all marteze.

Hanoiou a re zo resvet evit ar Scol Normal.

Becam, Etien, e scol gant an aotrou Gandon, e parrez Brest.

Picard, Yvon, e scol gant an aotrou Prouff, e parrez Pleyber-Krist.

Goaec, J.-F. e scol gant an aotrou Quere, e parrez Kerhaez.

Raoul, Herri, e scol gant an aotrou Crenn, e parrez Conk-Leon.

Mat, Job, e scol gant an aotrou Salaun, e parrez Roscoff.

Guedon, Napoleon, e scol gant an aotrou Salaun, e parrez Roscoff.

Coat, J.-P., e scol gant an aotrou Danielou, e parrez Plouegat-Guerrand.

Alexandr, Yvon, e scol gant an aotrou Rohan, e parrez Montroulez.

Briz, Herri, e scol ganr an aotrou Philipot, e parrez Lambezellec.

Roudaut, Jérom, e scol gant ar Frer Crescentien, e parrez Lambezellec.

Barz, Fanch, e scol gant ar Frer Colomban, e parrez Plougerne.

Gad, Job, e scol gant an aotrou Brochec, e parrez Plouneour-Menez.

Baron, Gregor, e scol gant an aotrou Balay, e parrez Castel-Nevez.

Corre, Ollier, e scol gant ar Frer Adelard, e parrez Montroulez.

Eveno, Leon, e scol gant an aotrou Tanguy, e parrez Pont-Aven.

Jezekel, Isidor, e scol e scolach Castel.

Merrer, Loiz, e scol gant an aotrouToux, e parrez Taole.

Corre, Guillou, e scol, gant an aotrouLe Gac, e parrez Lambaol-Guimilio

Guillerm, Ian, e scol gant an aotrou Nedelec, e parrez Sant-Martin-Montroulez.

Cleran, Corantin, e scol gant an aotrou Diouron, e parrez Plouguer.

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1** l. **60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 25 a vis Eost 1877.

Tud a Feiz d'ecomp !

Ar Vretouned o deuz brud, dre ar bed oll, da gaout eur feiz stard evel ar roc'h. Ne ket heb rezoun, rag bemdez, hag a beb amzer, o deuz roet hag e roont ar brassa testeniou euz ho c'harantez e kever an Iliz hag ar Pab.

Gouscoude, pa zellér piz da biou e roont ho mouez e chommer mantret ha glac'haret o velet ar re hanvont avechou da gonseillerien munisipal, da gonseillerien arrondissamant, da gonseiller departamant, guelet zoken da zeputeed, o velet ec'h hanvont d'ar c'hargou-ze, re aliez, siouaz ! enebourien d'ar Pab ha d'an Iliz, tud hag a implij an talanchou o deuz resevet digant Doue, evit ober brezel d'ar memez Doue, heb pehini n'int goestl a netra.

A beleac'h e teu kement-se ? Penaoz coumpren e c'helfe tud, douget d'ar Pab ha d'an Iliz, voti evit enebourien d'ar Pab a garont, ha d'an Iliz a zoujont hag a henoront. Eno ez euz eun dra benag hag a ra gadik-camm.

Lavar hon tud coz a ioa :

Morse Breiz n'eo bet treiz.
Divar douar al lealded, Breizad,
Morse n'en deuz tennet troad.
Ar Brezounek hag ar Feiz
A zo breur ha c'hoar e Breiz.

Daoust ha bugale ar Vretouned coz ne vent mui euz a ouenn ho zadou ? Daoust hag inthi a felfe d'ezho dishenori lavar ha drapo gloriuz bugale Santez Anna ?

Nan, mil guech nan !

Aman e man an dalc'h. Dre an amzer a red, e skigner partout, etouez ar baizanted dreist oll, (a gred buhan abalamour n'int ket boaz d'ar geier), berniou geier, geier guisket ker brao m'o deuz an ear deuz ar virionez ha ma trellont ho sperejou, beteg ho lakaat da ober ar c'hountrol beo d'ho zantimant.

Feiz-ha-Breiz e deuz kemeret ar garg, gant grass Doue, da ober he galloud evit sclerijenna ar Vretouned he muia caret, evit miret outho da veza tonellet ha gounezet gant paotred fin an Diaoul, a glask ho maleur er bed man hag er bed all.

Eleiz a dud, ken fur, ken goueziek ha dizamant oc'h ho liardou, ouspenn an testeniou mad o deuz rentet da *Feiz-ha-Breiz* a c'hinou ha dre scrid, a zo falvezet d'ezho, evit miret oc'h ar baizanted da voti fall, beb gout d'ezho, a zo falvezet d'ezho, a lavaromp, lakaat cass *Feiz-ha-Breiz* d'ezho, epad tri pe c'hueac'h miz, en ho c'hount o unan, evel just. Dre garantez evit ho breudeur eo o deuz great kement-se, rag ar garantez a c'houlen ec'h en em zicourfemp oll, e roffemp scoaz an eil d'egile.

Rag-se eta kement hini a reseo ar gazeten *Feiz-ha-Breiz*, *heb beza he goulennet ho unan*, a c'hell beza dizoursi ; n'o devezo netra da baea ; biken ne vezo goulennet liard ebet digantho.

Kement a c'houlenner digantho, mar d-eo ho madelez, eo tremen ar gazeten an eil d'egile. Ar pez a ra vad da unan, ne c'hel ket ober drouk d'egile. Goude tout, affer an elecsionou kenta eo affer an oll. D'ezho coulz ha d'an oll eo da c'hout ha da lavaret pe eaz pe ziez o deuz c'hoant da veza lakeat.

Torr-he-Benn.

Ha dleet eo selaou ar beleg ?

An darn vuia euz ar c'hazetennou ruz a gri breman, bemdez, a bouez-penn, eo gouarnet adarre ar vro gant ar veleien. Guelomp' ta ha guir eo kement-man.

Da genta, en ho parreziou, va zud, ne gredan ket e ve *beleg ebet* er c'honseill municipal. Ar mear a zo mear, ne ket an aotrou persoun eo. Derc'hel a ra urz vad en he gommun, pe lezel a ra an dud da c'hoari vaz, he affer eo. An aotrou persoun n'en em emel ket da ober ar patrouill pe da zini ar c'hloc'h-noz, cloc'h an digouvi. Aoualc'h en deuz da ober heb an dra-ze.

E conseill an arrondissamant, *beleg ebet*, e conseil an departamant *nicun*. Da beleac'h ar gounnar ez a eta ar veleien-ze d'en em guzet, mar gouarnout ar vro ? Savomp huelloc'h.

Er Gambr diveza n'oa *soudanen ebet* ; etouez an dud a justiss n'euz hini.

— Hag er Sened, eme c'hui ? rag gant ar zenatourien e man ar voul breman.

— Er Sened ? Ah ! sellomp piz, setu ahount eur zoudanen moug, unan hebken, eun eskob eo, he hano an aotrou Dupanloup. Bezit sur ne ket hennount ar zotta euz ar vanden. *Unan var dri c'hant !!!* N'e ket re vraz loden an Iliz. Ar Vinistred assamblez gant an aotrou Mac-Mahon eo a c'bouarn ar Franz. Ministr ebet ne zoug an *donsuren*, ha Mac-Mahon a zo jeneral.

Geier a lavar eta ar c'hazetennou ruz pa griont eo gouarnet ar Franz gant ar veleien, mez ar gaou eo ho boued. Kement a c'heier zo en ho c'hof ma rankont dislounka, ha caer o deuz dislounka, e chom calz c'hoaz er zac'h.

Ha zad *Voltaire* a lavare :

Geier ato, va mignouned, caer o pezo dibun geier e chomo c'hoaz calz da lavaret gant ho pugale hag ho pugale vihan. Brezel d'ar virionez dre ar gaou. Duomp d'ezhi he fass, ma vo dishenvel diouthi e unan.

— Setu comzou tad ar c'hazetennou ruz. Ho zad-coz eo *Paolik*, hanvet gant Doue e unan, *tad ar gaou*. En ho renk e ma eta ar vugale a scriv geier en ho c'hazetennou ; senti brao a reont oc'h ho zad hag oc'h ho zad-coz.

Ne livirin ket aman, pe vad, pe fall eo rei troad d'ar beleg er c'hargou, er Gambr pe er Sened. Guechall an dud a gave d'ezho n'oa ket eun dishenor guelet an Eskibien er c'hargou huel, p'eguir e oant an dud desketa hag honesta. Ar belek Sujer ministr e Franz, ha var he lerc'h ar c'hardinal Richelieu o deuz great henor ha pinvidigez ar Franz. An aotrou Sujer a roaz d'hor bro ar binvidigez ; ar baizanted, en he amzer, eme an histor, a zrebe bara guenn. An aotrou Richelieu a greskaz douar ar Franz hag he galloud dianveaz. En he amzer, pa gomze ar Franz, ar boblou all a grene hag a scrabe ho fenn. Loiz XIII a ioa pounner he gleze.

Hirio ar Franz a rank lounka sioul he humor ha lavaret bonjour da Vismark. Setu ar virionez. Mez lezomp Pariz el leac'h ma man, ha dizroomp d'hon denvedigou.

Hirio eta, ar belek n'e man e carg ebet ha ne glask ket beza. Ar belek zo belek ha netra ken. Hag eur rezoun eo da lavaret ne dle ket ar belek en em emel a bolitik ? Nan, ar belek evel an dud all, da eur bloaz var'n ugent en deuz guir da voti. Mar d-eo desketoc'h evit an darn-vuia (ha piou a lavaro n'eo ket ?) en deuz guir da rei cuzul.

Ouspenn-ze he zever eo. Sentit outhan pe na zentit ket, he zever en devezo great, ha n'euz forz petra erruo, he goustianz n'hen tamallo ket. Ar belek a zo pastor, ar pastor a dle discuez d'he zenved ar peuri mad. M'ar deuz er vanden eul loen, eun aneval taget gant eur c'hlenved speguz, eo d'ar pastor da lavaret : *Dioualli* ! M'ar deuz er park eul louzaouen da rei tersien, pe ar peud, pe ar fluz-guad, eo d'ar pastor da lavaret : *lakit evez !*

Dont a ran breman d'an elecsionou. An electourien calz anezho, ha goude m'o deffe bolontez vad, ne c'hellont ket anezho o unan anaout petra zo mad da ober. Eun artizan honest, eur c'houerriad a relijion a reservo, da vare an elecsionou, paper euz an tu-man, paper euz an tu-hount, cuzul ac'halen, cuzul ac'halesse. Red eo voti evit heman, a lavaro d'ezhan Jakez, heman eo an hini mad : heman zo evit an urz, ar peoc'h, ar relijion ; heman a lakaio discarg var an taillou, keraouez var al loened. Nan, nan, a lavaro Augustin, hennez n'eo ket mad ; hennez a glask lakaat ar baizanted da beuri, ho bugale da vlejal. Ah ! setu aman an hini a fot deoc'h : heman avad a gasso an traou en dro ; heman avad ne ket eur gouskaden eo ; heman zo evit al liberte, egile evit ar sclavach ; heman zo evit ar peoc'h hag egile evit ar vrezel. Evit ar relijion, relijion en devezo ato an neb a garo ; ma ne votit ket evithan, ez oc'h collet ; ho leve a ielo gant ar re all, hoc'h ar-c'hant a jencho godel.

Ar paourkeaz artizan, ar paourkeaz merour ne oar petra da zounjal na petra da ober, e creiz eur seurt tabuduill. Gant piou e man ar virionez? a lavaro ennhan e unan. An oll, fall ha mad, a lavar d'ezhan eo red voti, eo chom heb voti, beza lach ha digaloun e kenver ar vro. Mes evit piou voti ? Pehini eo an hini mad? Eno e man an dalc'h.

Red eo voti ? Ia zur, va zud keiz, rag ma chom an dud honest er gear deiz ar votadek, ar Franz a vezo cabestet gant an dud fall. An dud fall, ententit mad, a ia ato da voti. Paet int evit kement-se. Banneou a vez hag eur pez guenn benag ivez. Evit nebeutoc'h e versfent ho c'houstianz. Ma chom eta an dud honest er gear, ar re fall a zo sur da c'hounid. Fall ar votadek, e vo adarre glabouss ha netra c'hreat. Fall ar votadek, e vo sur cresk var an taillou ; red e vo rei plassou d'ar vignoned-ruz. Creski ar plassou, ar c'hargou, eo creski an taillou. An dud-se ne vezint ket paet gant brennesken. E Marseill en deiz-all, e voa torret daou ugent scrivanier lojet e ti-kear ha paet evit devi butun. Ar Republicaned a ouzoc'h ervad, o deuz c'hoant da rei paeamant d'an oll, paeamant d'ar vered (d'ar veared) paeamant d'ar gonseillerien munisipal divar goust ar c'houarnamant. Ne nac'hont ket ho bolontez, he c'huzet nebeutoc'h c'hoaz. Ha gant piou e vo paet an oll dud-se ? Divar ho coust ha va hini-me, va C'henvroiz caret.

Bep tro ma ve cresket an taillou, eo var gouer e couezer. Fall ar votadek, ni zo e riskl braz da gaout brezel, ha da genta brezel sivil. Ne ket hounnez eo ar gaera nag ar sivilla. Ar baotred-ruz taolet e meaz an ti ar 16 a vae a en em venjo ; hel lavaret a reont dija.

Ret eo eta voti ha voti mad.

— Mez, a leverrot, ar c'houarnamant, en dro-man a lavaro d'eomp evit piou voti.

— Ia zur, ha gouscoude e c'hellit brao braz beza tapet. Pep hini a lavaro d'eoc'h : « Me zo evit ar C'houarnamant. Evelse e comzo d'eoc'h memez ar re o deuz clasket he filat. Ma vezit nec'het, guella oc'h

euz da ober eo goulen cuzul digant eun den desket hag honest, digant eun den a istim er barrez. M'o peoz aoun da deuler troad er presbital, el leac'h ma cavot ato eun den douget evit hoc'h interest, eun den sclerijennet ha guirion, claskit el leac'h all. N'euz parrez ebet ha ne ve ennhi meur a zen honest, goueziek ha leal.

— Allaz ! hel lavaret a renker ; meur a hini o deuz aoun o tarempred ti ho beleien ; aoun da veza caketet ha tremenet evit tudigou-baour ; aoun da veza kemeret evit tud ne vent ket goestl da gass o unan ho c'har en dro. Ourgouill! va zud keiz.

Ar medisin a zo medisin hag evithan da veza caoz avechou euz a varo ho tud e lakiit ar memez tra ho fizianz ennhan. — Red mad eo.

An dud a justiss a anavez al lezennou, avechou evit planta ebarz an den honest ha rei gounid d'ar gaou. Ho fizianz a zo ennho ; red mad eo ivez ober gantho. — Evel m'emaint emaint.

An notered o deuz great ho studi evit ober hoc'h afferiou ha dreist oll evit ober ho re o unan. Meur a hini ac'hanoc'h o deuz lezet out ar groug ar guenneien lakeat etre ho daouarn. Ha ne reot-hu mui affer ebet gantho ? Oh ! eo. — Red mad eo.

Kement-man n'eo ket evit disprijout ar vedisined, ar varnerien hag an notered ; ar pez a lavaran eo ez euz tud fallacr e peb renk. Tapet oc'h bet avechou gant medisined, alvocaded ha notered ha goulscoude e kendalc'hit da rei labour d'ezho, ha rezoun hoc'h euz. —

Ha tapet hoc'h-u bet, ha troumplet hoc'h-u bet biscoaz gant ho peleien ? Nan, me gantifi ac'hanoc'h da lavaret ia gant guirionez. Ar belek ne ro nemed cuzul vad ; en em droumpla a c'hell, pa vez bet troumplet e unan, mez troumpla den gant goueziegez, morse. An aotrou Thiers en devoa troumplet anezho, ha var he c'her, var he bromessaou caer, ar veleien o devoa lavaret d'eomp voti evithan. Hirio ar paotr-coz a zisc'hez he gerniel, troet eo gant Gambetta. Ho peleien a droio kein d'ezhan ivez. Allo ! evel pa gleffen unan benag o lavaret : Oh ! sur c'hui eo mignoun ho persoun, c'hui zo bet pedet meur a vech da leina er presbital. Guelet a reomp manifik emaoc'h a du gant ar velcien.

—Ha goude? va zud: ne gav ket d'in evit-se beza en tu fall, e tu an dizurz, e tu ar gaou. *Pedet da leina* ? Nan, gual aliez ; pa deue va zro evel ar re all, pa vije bet va c'har ha va zud o labourat *evit ar Zant*.

Mignoun oun d'am persoun evel peb den honest, evel peb den savet mad, evel peb den a relijion. Lakaat a ran ennhan va fizianz evit afferiou va c'houstianz ha ne lakaffen ket ennhan va fizianz evit afferiou ar vro ! Fiziout a reomp hon ene er veleien, ha ne fizfemp ket ennho hor gouzouk ! Ia hor gouzoug, rag hor gouzouk, Doue ra viro ! a zo ivez evit calz en afferiou-man. Doue pe an diaoulou a c'hounezo er votadek kenta ; urz pe zizurz a vezo varlerc'h an elecsionou, peoc'h pe drouz bras. Setu va zounj gant hir gomzou. An amzer fall eo ar penn-caoz mar d-eo keid va lizer en dro-man. Peguir ne c'hellen ket labourat gant ar falz em euz croget em pluen. Kenavo, lennerien *Fciz-ha-Breiz*. Mont a ran da zevel an erdin couezet gant an avel var va farkeier.

Ra zeui prest amzer vrao ha Doue ra viro ar Franz!

JAKEZ AR VELCHENEK.

Dislavar d'ar geier.

(Guelet an n° 24.)

Loiz.— Lavar d'in 'ta, Fanch, pe seurt cazeten a lennez breman ?

Fanch.— Ar gazeten *La République Française*, guella cazeten zo.

Loiz.— Dress, Fanch, var hounnez e scriv Gambetta?

Fanch.— Ia zur, ha distaga ra zoken : setu aze unan hag a laka an traou var eün.

Jakez.— Var eün da vont d'ar benn. Roit peoc'h d'in gant ho Cambetta. C'hui marvad a zo o vont da zeski d'in-me petra eo Gambetta, evel pa ne venn ket bet marteze, ahount *e Conli o tua gant an astu*..... Gambetta, paotr ar bouteier paper, paotr ar fuzuillou coad!

Loiz.— Ia, guir a leverez, Jakez ; var eün e casse ar Franz da goll. Ha n'eo ket an didalvez-se a lavare pa choulenne an oll ar peoc'h ? *Brezel ken na danfinfoeltro.*

Hag ar seurt glabousserien-ze zo breman o tamall ar veleien, o ragachat ne c'houlennont nemed brezel. Ma n'eo ket eun dounjer !

Fanch. — Ar voti da vihana ne zell ket out ar veleien.

Loiz.— Chench park a reomp, Fanch : iao'ta dreist ar c'hleuz. Ar voti ne zell ket oc'h ar veleien ! Ha perag Fanch keaz, ne ve ket mad d'ar veleien soursial euz ar voterez ? Daoust hag hor beleien n'o deuz ket kement a skiant hag ar re all ? Ha n'o deuz-hi ket kement a zeskadurez, pe goulz coustianz ha peb den !

Fanch.— Ne lavaran ket. Mez me a gav d'in ar belek a zo he abaden en iliz, en deuz aouale'h da ober en iliz ? Peb hini he vicher, ha ar zaout a vezo dioual-let mad, a lavarer. Ato em euz bet lavaret : peb hini zo libr var he *opinion*.

Loiz.— Mez, paourkeaz Fanch, mar d-eo just evit ober he vicher en iliz, en deffe ar belek da zoursial euz an elecsionou ! Daoust ha clevet o peuz eur belek er gador o lavaret voti evit eur roue pe eun impalaer, pe evit ar Republik ? Lavaret a reont ato, hag ho dever eo, voti evit tud a relijion, me gave d'in n'oa ket politik an traou-ze.

Fanch. — Eur vech c'hoaz, peb hini a zo libr da ober dioc'h he opinion.

Loiz. — Hahaha ! ia da voti er memez tu gant he vestr, dreist-oll mar d-eo he vestr eur republican ruz! Assa, Fanch, sounj az peuz petra rea an aotrou X. aze pa c'hoantea mont d'ar Gambr ? He verourien n'o

doa da joaz nemed etre voti evithan, inthi hag ho c'herent, pe beza dilojet. Te da unan, Fanch, ha leskel a reaz da verour ahount, Mauriz ar Gergoant, da ober he zantimant?

Fanch.— Petra 'ta zur !

Jakez a denn he gorn, a ra eur steffiaden.— Gant ar vez, Fanch, roit peoc'h deomp. Ha n'oan-me ket eno pa lavarac'h da Vauriz diouall ha diouall mad na lakaje ket, hen hag he vevelien, e ouest ar voterez ar billeji a roac'h d'ezhan. Ha c'hoaz e leverrot *liberte*, c'hui ! Ia *liberte* da ober ho *kiz-c'hui* etrezoc'h Republicaned ruz.

Per.— An dra-ze a zo guir avad ; me a ioa eno ivez.

Loiz.—Setu aze : *liberte d'eoc'h-u*, republicaned, ruz hag *hu* var ar re-all, an disterra ma reont ho giz. Clevet oc'h euz-hu biscoaz kement all ? Ar belek hervez ho choant, ne ello lavaret grik, na zounjal zoken nemed hervez paotred ar Republik ruz ! Diouallet, mar car, na evezaffe re vad var he zenved enep ar bleiz. Ma laka ar Republicaned ruz en ho fenn teuler a gostez ar c'hatekiz er scoliou, dilam ho beleien divar dro hor zoudarded, skigna geier dre ar vro gant ho c'hazetennou milliget, ho leoriougou scrivet gant breudeur Lusifer ha carget a c'heier enep ar relijion, ar veleien hag hon Tad santel ar Pab, ar beleg goude an oll draou ze, a ranko c'hoaz, *hervez an aotrounez patatez-se*, beza laouen braz, ha lavaret bennoz Doue!

Ar belek, sell, Fanch, en deuz he zever da ober, hag heu ober a ra e coustianz. Evit ar voti, he zever d'ar belek eo, a gredan, hon hentcha. Efeiz ! n'oun dare, ma vijen belek, ha me roje an absolven dichipot d'an hini a iaje da voti, gant gouezicgez, evit enebourien anat d'ar religion.

— Assa ! eme Jakez, en eur vorzolat he viz meud gant he gorn butun ; assa ! emez-han, ne ket aoualc'h caochou ; d'eomp d'ar foenn. Pa deui ar mare da voti, me ne vezin ket nec'het, m'hen tou deoc'h. Ne man ket eun den keit all zo var an douar, heb gont doareou ar Republicaned-ruz. Mar d-eo libr *pephini* da voti e giz ma car, perag an Diaoul eta e teuout da fistoulat en hon touez? Perag neuze ne jomont ket er gear da ober ho giz, ha ne lezont-hi ket ac'hanomp da ober hon hini aman. Daoust ha ni, ken etrezomp paizantet, a ia da lavaret da baotred ar c'heariou penaoz voti ? Ni laosk anezho da ober ho giz; laosket eta ac'hanomp da ober hon hini. Emec'hanz n'oump ket c'hoaz couezet e bugaleach ha n'or beuz ket ezom e teuffe keriz da lavaret d'eomp e pe seurt santimant em aoump. Ar c'hoz lakipoted-se a vez o pourmen ar parreziou, da genver an electionou a gemer ac'hanomp eta evit panezeien, evit ginaouein? N'o deuz nemed dont var vo zro-me, ha me zesko d'ez ho peleac'h e man ho c'hlud. Eur gaou eo dezo o lavaret e c'hell pep hini voti egiz ma car, ma teuont da glask prena he vouez gant arc'hant pe gant odevi, pe gant gourdrouzou.

LOIZ-VIHAN.

Eur gaozeaden divar benn ar pelerinachou
ETRE PER-AL-LAGADEC HA LAN-AR-BORN.

(*Dilerc'h. Guelet an n° 23, 24.*)

E guirionez, daoust hag eun dra fall eo da eun den clask he vad hag he laouenedigez e traou ne reont gaou ebet d'he nessa nag offanz ebet d'he Grouer ?

Lod all, er guel euz an dizurzou braz hag heb niver a velont oc'h en em asten en dro d'ezho, a gav d'ezho guelet dourn Doue savet da skei ho bro geaz gant ar goualennou pounner euz he justiss offanset. Encrezet oll ez eont e pelerinac'h d'eur plass santel benag evit pedi an Oll-C'halloudek da gaout truez out ho c'henvroiz ha da bellaat diontho an taoliou calet a c'hourdrouz coueza varnezho.

Da biou hag e petra e ra droug an dud vad-se o vont e pelerinach dre garantez evit ho bro ?

D'an Diaoul, m'her goar, ne reont ket nemeur a blijadur, rag devi a ra gant an ioul da skigna muioc'hmui an dizurzou dre ar bed, ha dreizho da dreina an dud keiz var he lerc'h d'an ifern.

Gout a ran ez euz var an donar calz a dud, calz a gristenien zoken, o denz, en ho foll dallentez, en em verzet d'ar fallacr-se hag a brezek calounek he falz credennou milliget.

D'an dud keiz-se ivez ar pelerinachou a ra poan galoun ; setu perag e leveront eo ar pelerinachou sotoniou.

Mez, e guirionez, abaoue peur e ve eun dra fall ober poan d'an Diaoul ? e ve eun dra fall mont a enep he zantimanchou milliget ha re he zervicherien diskiant ? Abaoue peur e ve eun dra fall ober plijadur da Zoue, ober vad d'an nessa ha d'eomp hon unan ? Mad, Lan, setu aze petra glask ar vir gristenien o vont e pelerinach. Lavarit d'in breman ha kenderc'hel a rit d'ho c'hemeret evit follentezou ?

Lan. — Salocraz, va mignoun ker, ne ellan kemeret ar pelerinachou nemed evit traou mad, ma vent great gant ar santimanchou meulabl a livirit, ha ma reseffet ennho ker braz grassou hag ar re a gomzit anezho. Mez ar zantimanchou caer-ze ne d-int ket re ar belerined hirio, hag ar burzudou-ze, mar d-int bet guelet guechall, n'ho gueler mui oc'h erruout. Nan, dont a rear en dro gant ar memez infirmiteou hag ar memez deffotou evel a ioa o vont euz ar gear; evelse me a gemer an dispignou a rear o vont e pelerinach evit dispignou vean, evit dispignou foran, hag a lavar e ve guelloc'h chom er gear eget ober ar mizou-ze.

Per. — Anzao a ran n'o deuz ket hirio an oll belerined ar guir zantimanchou kristen a dleer ato da gaout o vont da bardouna. Ia, gout a ran e veler meur a hini anezho o vont e pelerinach dre guriozite, evit clask ho flijadur hervez ho faltazi, heb devosion ebet. Evel a livirit, ar seurt tud-se a ve guelloc'h d'ezho chom er gear ; ober a reont dispignou heb rezoun ; rei a reont gouall scouer dre ho nebeut a zevosion ; rei a reont digarez da ober disprijanz var ar pelerinachou.

Mez, a drugare Doue, an oll belerined n'int ket ar seurt tud-se. Nan, guelet a rear an darn-vuia o vont da bardouna gant santimanchou braz a feiz, a zevosion, hag o c'houlen grassou ha sicourou digant Doue evitho o unan hag evit ho nessa.

Petra lavarfac'h euz a eun den a lakaffe eur parkad guiniz a bez d'ober teil, var digarez ma ve ennhan eur penn scoduet benag ? Heb mar ebet c'hui a lavarfe e ve eun diot, ha rezoun o peffe d'her lavaret. Mad lavaret ha credi ez e fall ar pelerinachou var digarez e vez ennho eur penn divoueded, eur penn goullo benag, a ve c'hoaz eun dislealded dirag Doue ha dirag an dud, pa'z e guir n'euz ennho a fall nemed an nebeudik bian a dud diskiant a ra gouall implij anezho.

Petra zounjit-hu, Lan, a gement-se ?

Lan. — Guir aoualc'h eo ar gaoz a zifennit. Ne zounjen ket er guirionezou hoc'h euz displeget dirazhon. Me a gleve tamall ar pelerinachou evel traou diot, traou great dre zuperstision ha dre scanvadurez, heb esperanz vad ebet da denna anezho an disterra gounidegez. Setu aze perag ho zamallen.

Mez n'ho zamallin mui, mar kirit discouez sclear d'in ez euz bet ennho digant Doue grassou caer, ho resever c'hoaz en hon amzer.

Per. — A galoun vad, coumper Lan, ez an da rei d'eoc'h ho coulen.

Lenn a rit bemdez buez ar Zent da dud ho ti, ne kuir 'ta ?

Lan. — Ia, ar c'hustum ze a ioa hini va zad, keit ha ma'z e bet goestl d'he miret, ha me am euz dalc'het d'ezhan var he lerc'h.

Per. — Eun dra vad a rit e kement-se : ar pez o deuz great ar Zent evit en em zavetei a zesk d'eomp petra dleomp da ober on unan evit erruout en ho euruzted.

Mez a credi a rit-hu ivez ar miraclou hag ar burzudou a gomzer anezho el levr-se ?

Ne gredan ket e ve erruet ganeoc'h ar pez am euz guelet c'hoarvezet gant eun den iaouank euz va anaoudegez. Heman a ioa savet gant eun tad hag eur vam a relijion, a zeskaz d'ezhan mad hag abred he zeverou a gristen. En em blijout a rea oc'h ober anezho evel m'ac'h en em blijent o unan oc'h ober ho re. Ho c'homzou hag ho scoueriou a zouge eta ho trouez, evel m'her greont peurvuia.

Mez ar paot deuet en oad a one galvet d'an arme. Eno e reaz anaoudegez gant camaraded difeiz, a rea goab euz ar relijion hag euz ar re he heuill. Va den iaouank, en desped d'ar c'huzuliou mad a ioa bet roet d'ezhan d'en em zerc'hel var evez oc'h ar seurt tud-se, a gemer plijadur out ho c'hlevet, a gendalc'h d'ho darempred hag a deu erfin d'en em voaza diontho ha da gemeret ho flegou hag ho zantimanchou fall enep ar relijion, en eur lakaat da bara, eur vech muioc'h, guirionez al lavarou-man euz hon tud coz :

Hentit gouall goumpagnunez hag heb mank e tapot ho lod anezhi.

Dizro d'ar gear, feiz va den iaouank a ioa teuzet oll. Caketal a rea feiz ha devosionou he gamaraded coz. Ne grede mui da vertuziou ar Zent ; ho miraclou a gemere evit countchennou invantet express evit dalla an dud a spered-ber hag ho derc'hel penn-nasket. Ne d-ea d'an ofern nemed evit miret na zafche an hu var he gorf. Nan, ne gredan ket e veac'h couezet en eun henvelep dallentez, petra benag ma clevan ac'hanoc'h avechou e caout tamou abek er gundu-zantel euz a Zoue hag euz an Iliz en hor c'henver.

EUR PELERIN VARNEZ MONT DA LOURD.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Mari Varvek hag ar gazeten *Le Finistère*.

Mari. — Sclaouit 'ta, cazeten *Le Finistère*, ar brud zo deuet beteg ennhon ne blij ket d'eoc'h va brezounek, ha nebeutoc'h c'hoaz ar pez a lavaran. Bennoz d'eoc'h. A dra-zur, ne garfen ket griat var ar memez torchen ganeoc'h. Hen aslavaret a ran : an dro a gemerit ne blij ket d'in. D'in-me e plij ar virionez, ha perag ne ve ket coulz e ginou eur vaouez hag e ginou eur goaz. Abaoue p'eur ne ve ket mad e ginou ar merc'hed ar pez a zo mad e ginou ar goazed. Setu me fass ha lass ganeoc'h ; ma o peuz eur rebech benag da ober d'in, grit-hen.

Le Finistère. — Ia, ne gavan ket mad e lavarfac'h droug dioc'h Gambetta na dioc'h an aotrou Thiers. An daou-ze a zo tud a fessoun hag a gar ar Franz.

Mari. — An daou-ze a gar ar Franz ? Roit eta an desteni a gement-se. C'hui, pa o pevez lavaret eun dra, o peuz an ear da lavaret : Alo, setu aze eun dra vir evel ar *bater*, evel oc'h hini-c'hui neuze, rag evel va hini-me ne ket. Me lavar bemdez da Zoue, em *pater* : Ho polontez bezet great var an douar evel en env. Hogen bolontez Doue eo e ve beleien etouez an dud evit ho c'helen hag ho hentcha var hent ar baradoz, ha c'hui a ra ar zon gant Gambetta ne fell ket d'ezhan e ve mui a veleien.

C'hui eta ne ket bolontez Doue a c'houlennit a ve great : ar c'hountrol eo. C'hui a c'houlen ne ve ket great bolontez Doue. Ne anavezit ket eta Doue evit ho mestr ; ne fell ket d'eoc'h eta he zervicha ; ho politik-c'hui eta eo ober brezel da Zoue, e ve treac'h bolontez Gambetta da hini Doue e unan.

Eaz eo d'eoc'h coumpren ne vezimp ket hostizien keit ha ma leverrot traou evelse, hag en em droumpla caer a rit-ivez ma cav d'eoc'h ez in-me da drei kein da Zoue evit ober plijadur da C'hambetta ha d'eoc'h-u. Doue en doa roet d'in eur mab, ha Gambetta en deuz casset anezhan da vervel da Gonli, er vouillen, er pri. Lakiit an dra-ze e guelloc'h brezounek evidonme, mar d-oc'h goestl ; mez me lavar deoc'h : lakit-hen er flourra brezounek zo tout, ha me dou d'eoc'h ne jenchin ket santimant, rag *ho prezounek* goude ma ve e comzou *seiz*, ne viro ket eo caoz Gambetta euz a varo va breur e Conli, hag euz a varo calz a re-all.

Grit ho *pek sucret* kement ha ma kerrot, morse ken nebeut ne reoc'h d'in caret Gambetta, pa'z e guir e lavar countrol beo da volontez Doue. Tud ha ne garont ket Doue ne dalont ket eul liard toul evidon-me, hag an oll gristenien a dleffe ober eveldon-me.

Mes setu aze penaoz eo : caer am bo chom da varvaillat ganeoc'h-u, c'hui ne reoc'h van. Comzou merc'hed, eme c'hui.....

Guelomp 'ta penaoz e comz ar goazed ; marteze e teuin a benn, er c'hiz-se, da gonvertissa ar re a scriv er gazeten *Le Finistère*.

Ar gazeten *Le Finistère* a blij d'ezhi ar Republik, ia, he hini, mez paz hini Mac-Mahon. Hounnez zo kristen hag *Ar Finistère* en deuz aoun rag an dour benniget. Ar Republik a blij eta d'ar *Finistère* eo eur Republik heb relijion, eur Republik ruz, na petra 'ta. An Aotrou Thiers mignoun ar gazeten *Le Finistère* eo a gaoze breman.

« Esseat zo bet a zevri founta ar Republik e Franz :

« Fountet e bet ar Republik : ne ket hebken ar « Republik a c'huad, ar Republik ruz, mez ar Repu- « blik reizet mad e unan ne deuz morse gellet tizout « huelloc'h eget an disprijanz.

« Evelse ar Franz e deuz horrol euz ar Republik, « ha pa gomzer dirazhi a Republik, e venn d'ezhi folla « ha tec'het : gout aoualc'h a ra ec'h echu atao ar « c'houarnamant-se dre ar guad pe an diotach. »

Sinet : THIERS.

Ma cavit guelloc'h comzou goazed eget comzou merc'hed, setu c'hui servichet, hervez ho foltazi, *Finistère*. Mad, unan a zaou, pe e credit Thiers, pe ne rit ket. Mar credit he gomzou, penaoz e c'hellit-hu mont a du ganthan, p'e guir e comz enep d'eoc'h ? rag Thiers ne ket eur vaouez eo, ententit mad.

Ma n'her c'hredit ket, Thiers eta, hervez ho count, a lavarfe geier ; mez neuze e rit muioc'h a c'haou outhan evidon-me. Petra o peuz neuze da rebech d-in-me ?

Clevit breman eur *goaz-all*:

« Hon interest d'eomp-ni (Prussianed) eo ne delfe « ket ar Franz rouantelez ebet a du ganthi.

« Keit ha ma ne devezo rouantelez ebet a du ganthi « n'or bezo leac'h da gaout aoun rag netra euz he ferz.

« Keit ha ma vezo ar Franz e Republik, e devezo « poan vraz o caout mignouniach rouantelez ebet. »

Sinet : BISMARK.

Ac'hanta, cazeten *Le Finistère*, eassoc'h e cavit paka ar valaen digant ar goazed eget digant ar merc'hed ?

Ma cav d'eoc'h n'oc'h ket bet c'hoaz kefestet aoualc'h er c'hiz-se, gant Thiers ha Bismark, me gavo goazed all d'ho fouetta, memez etouez ar Republicaned, etouez ar re o deuz desket divar ho c'houst petra eo beza republikan.

TORR-HE-BENN.

Keleier a zianveaz ar vro.

EVREUX. — Ar marechal Mac-Mahon, ar 16 a viz eost, a zo bet digemeret e kear Evreux gant ar brassa levenez, evel e Bourj hag e calz keariou all. An oll eta n'emaint ket enep Mac-Mahon, caer o deuz ar c'hazetennou ruz her bruda bemdez hag a bep tu. An digemer mad a reseo Prezidant ar Republik, e pep leac'h, a ziscouez er c'hountrol eo countant an oll anezhan hag euz he labour. E Cherbourg ne vezo ket great nebeutoc'h a henor d'ezhan eget el leac'h all.

Ar vrezel er Zao-Heol.

Ar Russianed, fessoun-zo, a gendalc'h da gaout an dindan, hervez a scriv *La Revue de la Presse*. N'o deuz ket laeret ar stroppad a bakont. Guir eo an Turked ne dalont ket hirroc'h eget ar Russianed. Eun den honest a ve diez d'ezhan lavaret evit pe du ober he reked. An eil costezen a zo din da gignat eben.

Ar zoudarded dioc'h an diou gostezen a bill, a laz, a zishenor kement hini a c'hellont pega ennho. E daou c'her, ar vrezel *Turco-Russ* a zo eur scol a laerounsi, a lubrisite hag a zismantr, hervez ar gazeten *Le Monde*.

Setu da be boent ec'h erru boblou ha n'int ket kristen. Ma teuffe biken, Dou e ra viro ! ar Republicaned-ruz, da lavaret eo an dud heb relijion, da gaout an treac'h e Franz, setu pehini e ve sort ar Fransisien geiz.

KELEIER AR VRO.

KEMPERLE. — Eur mignoun a ro d'eomp da anaout eo an aotrou Lorois en em lakaio var ar renkou evit beza depute enep Corantin Guyho.

An oll a c'hoar ez oa, e Kemperle, tri e sounch d'en em lakaat var ar renkou evit beza depute : an aotrou du Couedik, an aotrou Brémont d'Ars, hag an aotrou Lorois. Evit beza surroc'h da veza hanvet, unan pe unan anezho, o deuz sinet ho zri en em denna kuit daou anezho dirag an hini en dije ar muia moueziou e votadek ar c'homite. Evit doare eo an aotrou Lorois en deuz bet ar muia moueziou hag an daou all o deuz breman ar garg da labourat evithan evel evitho o unan.

Ne c'hellomp nemed meuli an tri-ze da veza great ar pez, ni gred, a vo cavet mad gant an oll, nemed gant ar Republicaned-ruz, evel just.

Perag ne raffet ket ar memez tra er c'harteriou all ? Truezuz eo guelet daou ha tri avechou euz ar memez cozteзen o ranna ar moueziou etrezho, o chom evelse ho zri heb an niver a voueziou rekiz evit beza hanvet, d'an ampoent ma tastum *hini* ar gostezen all oll voueziou ar gostezen-ze, gant ar brassa chanz da gaout an treac'h.

LOCOURNAN-LEON. — Lenn a reomp en *Impartial* :

A zo bet hanvet dre urz Prezidant ar Republik :

Mear e Locournan, an aotrou Magneur (Fanch) e leac'h an aotrou Delagarde.

Adjoent er memez commun an aotrou Mingant (Fanch) e leac'h an aotrou Magneur, hanvet da Vear.

Pardoun Santez Anna-ar-Palud

Tost da Zouarnenez,
E douar Plounevez,
Var dinaou eur grec'hen
A deu oc'h he grizien
Goagennou braz ar mor
Da uza ho imor,
'Veler gant levenez,
E creiz eun takad guez,
Oc'h en em zispaka
Eun iliz ar goanta.
Hanvet eo gant an dud
Santez Anna 'r Palud :
Rag ennhi vez pedet
Mam goz Salver ar bed.
D'ar pelerin guirion
He fed a vir galon,
Anna e deez ato
Sicour da rei eno.
En iliz-se brudet
Dre ar vro hed-a-hed,
Dalc'h mad e vez guelet
Pardounerien stouet
Dirag imach santel
Patronez Breiz-Izel.
Mez e doug miz eost,
Euz a bell hag a dost,
Eo e teu d'he c'hichen
Muia pardounerien.
D'ar zul varlerc'h he gouel
E tigor er japel
Pelerinach eur miz
Evit an oll Vreiziz.
Evit he heur-gloza
D'he zulvez diveza,
En derc'hent d'he zicour
Hag eun devez labour,
Pardouniou caer meurbet
A vez eno guelet.
Pa zav an heol laouen
He benn dreist ar grec'hen
E veler, a bep tu,
Pelerined erru ;
Lod en eur lavaret
Devot ho japelet,
Ha lod all a vandenn
Gant peb a vazik venn.
An iliz pa velont
D'an daoulin ez eont,
Da zaludi a bel
Mam goz an Eternel,
Ha da c'houlen m'e do
Trugarez evitho.
Pegen douss eo guelet
An dud-se daoulinet,
Ho daelou o coueza,
Dirag imach Anna !
Ho 'tedennou santel
D'an env a dle sevel
Evel ar vogeden
Varzu ar goabren,
Ha distrei e grassou
E giz ar glizennou.
'Vit beza selaouet
Guelloc'h en ho reket,
Calz a bardounerien
E dour ar binijen
A velc'h flam ho ene
Hag a ia goudeze
Da beur dom 'ho c'halon
Dre ar gommunion.
Penaoz e c'hell Anna
Chom ien oc'h ar re-ma,
Pa zav beteg ennhi
Calonou o virvi ?
Sicourou dibabet
O deez, heb mar ebet,
Digant he madelez
'Vit ho zilvidigez.
Setu ar gostezen
A blij d'ar gristenien
A ia gant feiz guirion
Da greski he fardon.
Pa vez deuet ar mare
E veler an dud-se
Devot, scanv ha séder,
O kerzet varzu 'r ger.
Mez, varnez coll guelet
An iliz benniget
Hag al leac'h ez int bet
A c'hrasson braz carget,
'Veler c'hoaz ar re-ma
O tont da zaoulina
Evit trugarekaat
Ho alvocadez-vad.
Ma fell deoc'h-u guelet
Braoenteziou ar bed
Ha lidou 'an iliz
En he c'haera ofiz
E cavot ho reket
Er Palud dispaket,
Pa vez eno, beb bloaz,
Deiziou ar pardoun braz.
Savit euz an draonien
Ha pignit an dorgen :
Ho lagad ac'hano
Dirazhan a velo :
Bourleden, bigouden,
Chelgen, chicoloden,
Sparlou, chalounessou,
Voaliou, tantanmaniou ;
Coueffou du, coueffou guen,
Re c'hlaz ha re velen,
Lian groz, dantelez,
Seizennou ha perlez,
Robeou ruz, robeou guer,
Merc'hed divouchouer ;
Re-all, a bed-a-hed,
Brodet ha rubaned ;
Chupen c'hlaz, chupen rouz,
E mezer, e voulouz,
Justin ha rokeden,
Saro ha liviten,
Turbanou, gourizou
Ornet euz ho bloukou ;
Bragou braz, bragou moan
E berlinj, e lian.
Lavaromp en eur ger,
Er Palud e veler :
Tud a beb corn ar vro,
Gant ho c'hemm etrezho,
Iogalet, ingrozet,
Ha mesk ha mesk toueziet
Evel ar fleurennou
En anv var ar prajou.
Eno c'hoaz e veloc'h,
En dachen dirazoc'h,
Staliou ha tinellou
Eunet a renkajou
Ha pourvé à bep tra
'Vit ezom an nessa.
Mez ar c'hleier a zo
'Vit ar brocession.
Na d-it ket da redet
Gant an foul d'he guelet ;
Chomit var ho torgen,
Dont a rei d'ho kichen.
Ne velit-hu ket huel,
Tro var dro d'ar japel,
Diou renk pavillonou
Oc'h bij 'ho askellou,
'Vel eur guennilien
Dalc'het gant eun neuden ?
Gantho ez e merket
An hent a vo henillet.
Setu dre an or vraz
O tibouch er meaz
Banielou, croaziou,
Drapoiou, guidoniou,
Imachou caer douget
Gant paotred ha merc'hed.
Peger brao ez int-hi
Er Palud o lintri
Hag o tiscouez a bel
Ho gened dishenvel !
Daoulinit gant respet ;
Relegou benniget,
Patronez Breiz-Izel
Zo deuet euz he japel.
Pevar den a iliz
Gant ho dillad ofiz
O deuz an henor braz
D'ho dougen var ho scoaz.
Ebed ha beleien,
Renket var diou linen,
A gan gant levenez
Litaniou ar Verc'hez.
Evit rei chan d'ezho
Ez euz beb eil outho
Daouzec tabouliner
O tistag, var ho 'ler,
Marchou, ve asminet
Gant mistri sondardet.
Na caera gueladen
Ro neuze an dachen !
Ober a ra toma
Ar c'halonou ienna.
An dro peur-achuet,
D'ar bobl oll daoulinet
E roer a greiz calon
Ar venedicsion.
Araog en em denna
Euz a japel Anna
Ar guir belerinet
A ra oll eur boket
Euz ar sounjou caera
'Vez bet oc'h ho zomma,
Ha d'ar gear ho dougen
Clozet en ho c'herc'hen,
'Vit derc'hel, hed ho buez,
Memor ho patronez.

EUR PELERIN.

KUZUL.

An traou var eün : kement hini en deffe santimant da zilezel ar gazeten, da dermen he varc'had, a zo pedet da zizrei ar c'henta numero *da c'houde, gant ar german var ar vanden :* refusé. *Hiniennou ne refuzont ho c'hazeten nemed pemzec dez, teir zizun avechou goude ar poent ; kement-se, great heb santimant fall ebet evit guir, a ra gaou oc'h perc'hen ar gazeten. Den ne gavo eta fall e teuffe perc'hen ar gazeten da bedi ar re o deuz ezom da c'hout kement-se, da deuler evez, en amzer da zont, oc'h ar pez a lavar, ha da griza leren ho c'houstianz.*

Bannalec. — Lenn a reomp er *Publicateur :*

Ar 5 a viz eost, vardro 6 heur dioc'h an noz, eun den hanvet Guillou ar Gall, 58 vloaz, hostiz e bourg Bannalec, a zizroe e car, gant pevar euz he vignouned, euz a bardoun ar Japell-Venn, dre an hent braz n° 4. E disken ar Genkiz, 400 metr vardro dioc'h gar Bannalec, Guillou ar Gall a fellaz d'ezhan doubla var eur c'har all a ziskenne d'ar paz. Lakaat a reaz eta he varc'h d'an drott. Siouaz ! en eur dremen ebiou d'ar c'har all e chachaz re var *zo ;* ar rod dianveaz a ieaz var eur bern mein hag an den paour a oue stlapet euz he gar var an hent braz. He gamaraded, eur vech m'o doue dalc'het ar marc'h a za, a zizroaz evit sevel ar c'heaz blesset. Heb anaoudegez edo hag antronoz vintin e varve en he di, heb beza gellet lavaret eur ger.

Kemper. — Ar 15 a vis eost eur bugel zo bet couezet e ster an Odet, dirag an *Hotel de France* e kichen ar Prefectur. An dour a ioa izel siouaz ! hag ar paourkeaz bihan a zo bet tennet ac'hano mac'hagnet oll divar goust he lamm.

Ar memez devez, eun den iaouank 20 vloaz, Ian-Loiz Nabat zo bet hanter frigasset gant eun all crenvoc'h evithan, divar goust petra ne ouzomp dare. He vam zo intanvez gant pevar bugel. Heman a c'houneze bara d'ezho ho femp. Maleurusamant dissadorn diveza, da 2 heur, eo maro e creiz he famill glac'haret.

Diziou diveza, epad ar redadek kezek, ez euz bet tumpet eur c'havalier divar he varc'h. Evit doare ne ket bet gouall c'hlazet rag antronoz en deuz bet ar priz kenta en eur redadek-all.

Ar 16 a viz guengolo, hervez eun urz a berz ar Prefed, euz an 10 a eost, e tigor ar chasse er Finister, d'ar zao heol.

Eur galv d'an dud a volontez vad.

Eur scrivanier breizad, an aotrou Hipp. Le Gouvello en deuz lakeat en he benn scriva *Histor ar Vreiz Catholik d'ar zeitecved canved.*

Eun tam labour evel hennez a c'houlen eun anaoudegez vraz euz an traou hag euz ar vro. An aotrou Le Gouvello a ra eta eur galv d'he genvroiz, da veleien Breiz dreist-oll, evit he zicour el labour-ze. Var rejistrou, rolou ar chapelou hag an ilizou e caffet meur a dra talvouduz ha goestl da sclerijenna ar scrivanier. Adress an aotrou-ze setu hen aman :

Château Severac, près Saint-Gildas-des-Bois, (Loire-Inférieure.)

Foariou miz Guengolo.

1 Locournan. 3 Guerliskin, Brest. 4 Pont-Aven, Sant-Thegonnec, ar Ponthou. 5 Elliant, Lanneur, Daoulas, Lannilis. 6 Pont-n'Abad, Castellin. 7 Confort, ar Relek. 8 Montroulez. 10 Huelgoat', Menehom*, ar Folgoat*, Briec, ar Forest (e Fouesnant), Sant-Thegennec. 11 Lanhouarne. 12 Bannalec, Landivisiau, Plougonven. 13 Ploneour-Lanvern, Hanvec. 14 Coray, ar Faou, ar Fouillez. 15 Kemper, Landivisiau, Landerne. 17 Beuzec-Cap-Sizun, Douarnenez, Plovan. 18 Pleiben, Lambezellec. 20 Pont-Croaz, Rosporden, Karaës, Guitalmezè, Plougerne. 22 Landivisiau, Landerne. 24 Conk-Leon*, Lesneven, Lochrist. 25 Pont-Aven, Commana. 27 Berven, Gouenou. 28 Plogastel-Sant-Jermen, Craon. 29 Kemperle, Landelo.

PRIZ AN ED.

Ar c'hour var ar greun dre bevar c'horn ar Franz.

	Guiniz.	Segal.	Eiz.	Kerc'h.
Er Gualarn...	33 l. 74 s.	22 l. 39 s.	22 l. 34 s.	22 l. 97 s.
En Nord	30 03	19 66	20 54	19 93
Er Biz	34 74	20 84	20 29	20 41
Er C'huz-heol	34 64	19 86	19 95	21 00
En Douar braz.	30 99	19 63	19 59	20 34
Er Zao-heol..	30 74	20 47	20 17	20 39
Er C'hevret ..	34 25	21 97	19 19	21 91
Er C'hrez-deiz	34 22	22 53	20 35	22 14
Er Mervent...	32 05	21 93	20 44	23 04

Er mare man euz ar bloaz, ar marc'hajou, evel ma c'hoar an oll, a zo nebeut daremprédet. Eun nebeut disken a zo var ar greun, a lavar ar braz euz ar c'hazetennou, mez ar rabat-se a zo eaz da goumpren hervez *La Gazette des Campagnes*. Guiniz ar bloaz tremen, eme ar gazeten-man, a boueze beteg eiz ugent lur ar c'hant litrad (l'hectolitre) ha guiniz ar bla-man, an hini guella zoken, ne ket evit mont en tu all da 150 lur. Paca eta guiniz ar bla-man eun tamik nebeutoc'h eget ar guiniz coz a zo c'hoaz he baea ken ker hag araog.

An eost eiz n'her c'hounter ket caer er bla-man ; ar c'herc'h ken nebeut ne gaver ket e talfe keit hag ar bloaveziou ordinal.

Er c'hevred d'ar Franz eo bet dister an eost. En Nord, en Douar-braz hag er C'huz-heol ne ket bet kennebeut coulz ha kent. Setu perag, er broiou-ze, e counter var eur vellaen e kenver priz ar greun. Gouscoude, a lavar atao ar memez cazeten, diez e ve lavaret pe zao pe zisken a deuio var ar greun, ken a vezo great an eost partout. Kentoc'h eget pemzec dez pe deir zizun n'oar ket zoken vit gout e pe du e vrallo ar valanz.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 1 A VENGOLO 1877. (3e Serie N° 26.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 1 a vis Guengolo 1877.

An Noblanz hag ar Veleien.

En em entent, va zud, a zo en em glevet. Ar pez zo caoz ma'z euz kement a gemm etre sonjou ha lavarou an dud eo ne glaskont ket en em entent. Ar virionez a zo unan ; mar d-eò guir e ra daou ha daou pevar, eo eur gaou lavaret e reont pemp. Claskomp eta ar virionez var bep tra ; claskomp en em entent ha dre-ze en em glevet. Deuz daou zen a lavar dishenvel ez euz sur unan hag a lavar gaou. Marteze ho daou zoken e skoont ebiou. Aliez ar virionez a zo etre daou lavar.

N'ouzoun ket ped guech ha ped guech all em euz clevet lavaret ar c'homzou man : *Oh ! ia, c'hui a gaoze brao evit an noblanz : anat eo emaoc'h a du gant ar veleien. Ar veleien a zao bepred gant an noblanz hag an noblanz gant ar veleien.*

Ar veleien bepred evit an noblanz !

Piou a lavar kement-se ? Ar re ne garont ket ha ne fell ket d'ezho caret ar veleien. Kement spered fall zo a ragach bemdez ar c'homzou-man evit distaga an dud vad euz ho beleien.

Hag an desteni a gement-se, va zud ? rag an den eün ha leal ne assur netra *heb rei testeni.*

Ha ma lavarfen d'eoc'h eo ar gomz-se eur gaou, credi a raffac'h-u ac'hanon ? Nan, sur oun a gement-se. Ha ma roffen d'eoc'h *testeni* euz a faossouniach ar gomz-se, *testeni* sclear, anat ha dibikouz, va c'hredi a raffac'h-u ? marteze. Kement spered ne ket dallet gant follentez ar galoun a reseo ar virionez ledet dirag he zaoulagad.

Beac'h eta *d'ar gaou-ze*, rag *eur gaou eo*. Ar veleien bepred evit an noblanz ! Neuze 'ta ar belek a zo evit kement hini zo nobl, evit kement hini zo *de* pe *du* araog he hano ?

— Ia, ia, eme al lakez Aogustin ; ia. ia, eme Fanch ar c'halvez ha Per ar c'hemener.

— Geier, paotred, setu aman ar reolien deuz santimant ar beleg. Ar beleg a zo evit kement den ha kement tra zo honest. Hag honest eo an noblanz *oll* ? hag aoualc'h eo caout *de* pe *du* dirag he hano evit beza den fur ha den honest ? Respountit 'ta, Aogustin, respountit 'ta, Fanch ha Per ? Nan, paotred, tud honest a zo e peb renk ha tud fallaer e peb renk. Setu eun diskan hag a zo guir. Kement-ma n'eo ket evit lavaret an disterra tra eneb an noblanz mad ; int-hi a oar-ze coulz ha me. Noblanz ha noblanz a zo eta, evel ma'z euz fagod ha fagod ; fagod teo ha fagod tano ; fagod eün ha fagod camm ; fagod glaz ha fagod seac'h ; fagod a zec lur ar c'hant ha fagod a ugent lur. An oll fagod a zo mad pa vez great ho friz d'ezho ; an oll dud ivez o deuz ho friz.

— Biken, eme Fanch ar c'halvez, foultr biken, eme Ber ar c'hemener, ne votin evit eun nobl ; me zo republikan ; noblanz ha republicaned a zo enebourien touet, en em gleo evel an dour hag an tan. An tan a fuc'h araog an dour.

— Dispar Fanch ; dreist avad, Per : setu c'hui tapet en ho ker ha liammet en ho tillad. Daoust ha *de* Pompery n'eo ket nobl ? ha gouscoude, c'hui kerneviz, hoc'h euz votet evithan a villerou ! Eo ! eo ! paourkeaz *de* Pompery, eun *de* coz a zo dirag hoc'h hano ; c'hui ivez a zo *nobl, nobl dre an hano*. Ar viskamant ne ra ket an den, guir eo, nag an hano ken nebeut, mez ne zervich ket lavaret nan : c'hui ivez a zo *nobl*, d'euz ouenn an noblanz coz zoken.

Me zounje d'in, noblanz ha republicaned a ioa enebourien ! N'eo ket guir, evit fessonn. Ar veleien n'emaint ket o unan gant an noblanz, ne ket 'ta Fanch, ne ket 'ta, Per ? Ah ! setu me ganthi. An noblanz, evit beza mad *deoc'h-u* Republicaned, a rank beza fall, da lavaret eo enebourien d'ar C'houarnamant, enebourien d'ar relijion. Eun den nobl dre an hano hag e guirionez, eun den honest ha goueziek, eun den a scouer vad ha douget d'ar vro, *hennez* n'eo ket *mad d'eoc'h-u*.

Er c'hountrol eun den nobl dre an hano hebken, eun den hag a nac'h he orin en eur drei kein d'ar scouerion mad roet dezhan gant he dud coz, *henniez eo ho ten*. Bennoz Doue d'eoc'h ! Euz ar seurt noblanz-se n'em euz affer a briz ebet. Henor d'an hano pe netra c'hreat.

Eun nobl e guirionez a lavare d'in n'euz ket pell : « Selaou-'ta, Jakez, te zo paizant evel da dad ha da dad-coz, ha gouscoude te ivez a zo nobl. Me, va mignoun, emezhan, a ra eun den nobl gant eun den ho-

nest. Ar penn euz an hano *de* pe *du* ne zinifi netra mar d-eo fall al lost, an den cuzet dindan an hano. »

Accord, aotrou, emeve, hag ho tourn em hini. Henor d'an noblanz a zoug mad ho hano. Ar re-ze a zo en tu all d'ar paizant, caer zo lavaret. Eun hano nobl gounezet mad ha douget mad a zo evel ar groaz a henor var ar beultriu. An dud decoret a zo din a henor. Eun hano nobl douget fall a zo coulz ha netra; pe guelloc'h c'hoaz, eun dra a re. Ar groaz a henor ne man ket en he flass var beultriu eur fripoun.....

Din-me, beza nobl a zo da genta beza vertuzuz. Doue eo an nobl kenta, an nobl brassa, hag ar zoursen euz an oll noblanz abalamour ma'z eo teir guech santel. An elez a zo noploc'h evit ar zent, ar zent noploc'h evit an den mad var an douar, an den mad, an den a relijion noploc'h evit an den honest hebken. An den honest hebken a zo euz an noblanz bihanna. Serromp aman ar c'hlaiou ; an den ne ket honest n'e ket nobl.

De pe *du* a zo araog hoc'h hano hag e livirit hoc'h nobl, ha c'hui difeiz, disleal. Nan, nan, va den, nobl n'oc'h ket. Ia ho tad a ioa nobl, ho tad coz zoken mar kirit, mez c'hui, nan. Ancounac'heat o peuz al lavar coz : *An noblanz a renk merka* : e gallek : *noblesse oblige*.

Merkit eta ho noblanz dre ho puez, dre oc'h oberou dre ho comzou hag e credin ac'hanoc'h. *De* pe *du* a zo eur golo, eur merk. *De* pe *du* a c'hell merka mad pe fall. *De* Pompery, a lavar he votou petra dal an *de* zo araog he hano ; *De* Pompery a zinifi republikan ruz, enebour d'ar relijion, enebour d'ar C'houarnamant. *De* Kermenguy a zinifi eun den a relijion, eun den douget d'ar vro, eur mab guirion d'he dud coz, eur mab leal d'ar Franz, eur c'hloar evit ar re o deuz he hanvet.

Entent a rit ac'hanon brema, va c'henvroiz ? Ar veleien n'emaint ket eta evit an noblans a bez, evit ar vourc'hizien a bez, evit ar baizanted a bez. Paizantet o unan, ar braz anezho, n'emaint nag evit ar rumm kenta hebken, nag evit an eil rumm hebken, na memez evit an trede rumm hekken. Ar belek a zo evit ar re, en tri rumm-ze, a zo din a veuleudi : evit an nobl fur ha gouezieck, evit ar bourc'hiz honest, calounek ha douget da Zoue, evit ar paizant eün ha vertuzuz ; en eur ger, evit aslavaret : ar belek a zo evit kement den honest ha kement tra honest a zo, hag evithan n'euz den honest aoualc'h ebet *heb relijion*.

JAKEZ AR VELCHENEK.

(*Eur pennad all eur vech all*).

Eur gazeten nevez : l'*Assemblée nationale*

Setu penaoz e comz ar gazeten-man en he numero kenta, pe da vihana en unan euz he numeroiou kenta, dindan an hano a *emgleo evit an urz vad* :

Dirag an danjerou a c'hourdrouz adarre ar vro, hag ar c'hourinadeg a ia da zigeri (an elecsionou), arabat eo e ve ouspenn diou gostezen :

Ar gostezen genta, ar gostezen a *emgleo evit an urz vad*, a du gant ar Marechal-Prezidant evit penn ;

Ar gostezen all, costezen an dispac'herien, costezen an dud droug countant a c'hlaour var ar plasson a vinistr hag ar re-all, e deuz Gambetta evit jeneral ha Thiers evit roue a henor. (Ar baizanted a gustum gervel ar seurt-se *roue colo*. *Feiz-ha-Breiz* eo her lavar gant aoun ar gazeten *Le Finistère* ne goumprenfe ket.)

Ar jeneral braz euz a arme an urz vad en deuz roet he c'her dindan daoulagad he oll zoudarded. Lavaret en deuz d'ezho : « Beac'h d'an dud a zizurs, d'ar revolusionerien : ho cheneral eo me, ha me ho souteno. »

Varlerc'h eur gomz evel hounnez piou a c'hell sounjal e vankfe ar Marechal d'he c'her, e nac'hfe he zinatur, e troffe kein d'he arme derc'hent an emgann pe epad ar goumbat?

Ma n'euz ket a emgleo etre an dud a urz, ma chomont da varc'hata mistri pe zujidi, ar Revolusion hon douaro.

An emgleo etre an oll gonservatourien, da lavaret eo an dud a urz, ho labour leal ha renket mad, ho nerz caloun ac'han d'an elecsionou gant nerz caloun Mac-Mahon, eo victor an dud a urz ha maro ar Revolusion.

Feiz-ha-Breiz a unan he mouez gant hini ar gazeten l'*Assemblée nationale*.

Ian vihan ha Ian vraz.

Ian vihan. — Cousket out, Ian vraz ?

Ian vraz. — One ! Breman gant an elecsionou ez euz atao eul lakez benag dioc'h kear o tirenka eun den divar he labour ha zoken epad he gousk. Ped heur eo?

Ian vihan. — E c'hell beza crez-deiz dioc'h an heol.

Ian vraz. — Coulz tra e deomp neuze devi eun tam butun hag ober eur varvailladen.

Ian vihan. — Te, Ian vraz, a zo bet er scol hag a dle gout calz traou ; gra scol d'in-me d'az tro. Dissadorn diveza oan bet e Mountroulez ha biscoaz ken inouet all ha ma'z oan bet. Epad ma edon gant va zouben, ne gleven nemed gallek saout a beb tu d'in. Unan a lavare *radical*, daoust hag an dra-ze a ve raden pe hano eur pesk benag ?

Ian vraz. — Ma'z pije c'hoaz lavaret eur c'hillok raden pe eur vorgazez e vijez bet tostoc'h d'ar virionez. Eur *radical*, Ian vihan, me ia d'hel lavaret d'id : eur *radical* a zo eun difounter betec ar c'hrizien, *radical* a zinifi eur machin diboumbel, ne ket hebken da baka stered en noz, mez da zisc'hrizienna ar feiz demeuz calounou an dud fidel.

Ian vihan. — Hag e raint petra ?

Ian vraz. — E raint petra ? Cleo ta ! Laza ar gristenien, ar gristeniach zoken, mar gelfent, na petra 'ta. Ar *radicaled* a zo dioc'h ouen ar baianed coz. Ar baianed a laze ar gristenien, ho bugale her gra ivez.

Ian vihan. — Setu aze avad chass arrajet hag a zo ! Ha petra zinifi *sosialist* ?

Ian vraz. — Dija e tivinan da intansion. Mad cleo, dindan hanoiou dishenvel ez int ato ar baianed nevez. Eur *sosialist* a zo eul lampoun inouet etouez an dud kristen hag a reket e ve taolet ar gristeniach er meaz euz ar zosiete. En amzer-man e sav he vouez hag e lavar : Kement hini zo inouet er zosiete goz, denet d'am c'haout ; en em zicouromp. Pilomp ar zosiete goz ; ar zosiete-ze zo uzet, echuomp he amzer ; greomp eur foz doun d'he lakaat, ha var he gourre fountomp eur zosiete nevez gant *relijion ar rezoun* hebken, heb superstition ebet mui.

Ian vihan. — Hag ar *zosialisted* laza tud a raint ive ?

Ian vraz. — Sclear eo d'id sur, ginaouek ma'z out, p'eguir e leveront chench ar zosiete, he lakaat en eur foz doun.

Ian vihan. — Hag ar ger *communard*, petra lavar ar ger-ze ?

Ian vraz. — Eur c'haz mae, hennez avad ; eun targaz, pa livirin mad, evithan da veza euz ar memez torrad gant ar re all. Ar *gommunarded* a lavar ivez displanta kement zo bet plantet gant hon tud coz ; laza kement kristen zo er bed, ha goudeze lakaat an traou e boutin. Rag-se e velez ez int ar memez tra, nemed e leveront an traou en eur c'hiz dishenvel. Unan a lavar dic'hrizienna kement zo bet a vad bete vreman ; an eil a lavar en em unani da ober al labour-ze ; an trede a c'houlen goudeze ma ve lakeat kement zo e boutin.

Ian vihan. — Hag eur *pozitivist*, petra eo ?

Ian vraz. — Assa, azen ma'z out, anet aoualc'h eo zur ne lennez ket *Feiz ha Breiz*. Peadra zo da goll pasianted ganez. *Pozitivist* a zo eun diod a gri forz n'en deuz ket a ene na spered ebet ; ha kement-se a lavar evit gellout nac'h Doue, rag ma lavarfe en deffe eur spered e ve gellet lavaret d'ezhan : Petra? sonjal a ra d'id n'euz nemedod hag en deffe spered ? Setu e ve tapet, rag lavaret e ve d'ezhan : Ma'c'h euz-te spered, mechanz an Aotrou Doue a c'hell caout spered ivez.

Ar rum gokined-man dre ar ger *pozitivist* a fell d'ezho rei da gredi e c'hellont ober egiz a giriot, heb ne deffe ar justiss tro ebet varnho, rag, emezho, n'euz na mad na fall, na lealded na pec'hed, nag ene na Doue, na baradoz nag ifern ; rac-se crapomp el leac'h ma c'hellimp ha lazomp ar re a c'hoantaffe harpa ouzomp. Ha dre ma man ar relijion gatolik o rendael ouzomp : « D'an traon ar relijion gatholik ! » Hag he zud, er memez tra, na petra 'ta, rag eur relijion ne zinifi ket eur c'hrank loar eat ar boued diouthan.

Ian vihan. — Na diaoula den out-te ! Hag eur *materialist*, petra eo an dra-ze ?

Ian vraz. — N'out ket crenv, va faot ; eur *materialist* a zo evel ma lavarfen d'id eun den a entent n'euz netra er bed nemed ar pez a c'hell he zaoulagad da velet, he zaouarn da douch, etc... rag-se na spered nag ene ebet ! rag-se, lazet ar gristenien, ne ve dispennet, hervez count ar *materialisted*, nemed kik, eur bern matier, hag echu tout evitho.

Ian vihan. — Hag eun *athee* ?

Ian vraz. — Eun *athee* a zo eun den heb Doue, eun den ne gred ket e Doue, ne gred ket e ve Doue ebet. Mac'harit, da c'hoar a ioa bet en deiz all e Mountroulez, evel a c'houzont, hag a ioa bet droug braz ennhi ; clevet az peuz ar gount dija.

Ian vihan — Ia, ia, var he *zrant he un* ez eaz o clevet eul lakez o caozeal *dre de* outhi, eul lakez hag a ioa: eun *athee*, emezhan.

— Ma n'euz Doue ebet, eme Vac'harit, n'em beuz ket ezom da gaout aoun rag he Justiss ; hag hi coummanz da ober eur peilla d'hor paourkeaz *athee*. An abaden a oa a veac'h coummanset ma lavaraz al lakez : Nan, nan, n'oun ket *athee* mui.

Ian vraz. — Mad, camarad, setu petra errufe dre ar bed oll ma ne ve nemed tud *athee*, tud heb Doue, tud dizoue var an douar ; chach bleo bemdez.

Ian vihan — Selaou 'ta, Ian vraz, gout a rez e man va embannou o ren. Ha ma ve *athee* ar plac'h ez an ganthi ? Me zo countant d'en em gribat guir eo, mez countant da veza cribet gant hounnez n'oun ket. Me freuzo kentoc'h, mar d-eo *athee*. Mez n'eo ket tout, me velo an dra-ze varc'hoaz. Lavar d'in breman petra eo eun *deist*.

Ian-vraz. — Eur breur Clavel evel zo bet lavaret en articl ar Franmasouned, a ra he c'hloriuz dirag Doue hag an Iliz catholik, en eur lavaret : « Eun Doue « zo, mez avad ententit, an Doue-ze a zo evel ma fell « d'in-me e ve. Ma caran, e vo eur meau, eur vezen, « eur c'haz, eun den, eur c'hoz, kement a blijo d'in. « Mar caran zoken e livirin ez eo eur spered, pe spe« red ha matier assamez ; en eur ger, Doue a lakaan « egiz ma sounjan, hag, evel a velit, n'oun ket guall « jeinet ganthan. Inouetta ma'z oun eo gant ar gatho« liked a zo ato gant ho Doue e tri fersoun, Jezuz« Krist, an Iliz, an eternite euruz pe valeuruz : traou « inouuz, cassauz ; mall eo delivra ar bed dioc'h ar « seurt spountaillou-ze ha crenna ho c'hornaillen da « vugale an Doue-ze, rag ne blijont ket d'in ken ne« beut hag ho Doue. » — Alo ! Ian-vihan, mall eo d'eomp stargna ar c'hezek ha cass ar mecanik en dro. Dornomp hon eost pa or beuz da ober. Siouaz ! Ma'c'h erru ar *radicaled* er Gambr kenta, ar *zosialisted*, ar *bositivisted*, ar *vaterialisted*, *an dud dizoue* pe an *deisted* ne ket lavaret e ve ni a vataafe anezhan. Beteg gout gouscoude labouromp. Alo ! paotred, ar c'hezek en dro ! Eü ! !

PAOT AR C'HALCUD.

Katekiz Republikan

Gant respountchou nevez.

Goulen. — Ha c'hui zo republikan ?

Respount. — Ia republikan oun gant Mac-Mahon ; gant Gambetta n'oun ket avad.

Goulen. — Perag oc'h republikan gant Mac-Mahon, ha n'oc'h ket gant Gambetta ?.

Respount.— Abalamour Mac-Mahon, abaoue ma'z eo prezidant, en deuz kendalc'het en hor bro an urz vad, ar c'henverz, ar peoc'h, ha ma lavar grounz ho c'hendalc'ho coustet pe gousto. Dal a unan.

Abalamour Gambetta gant he gonsorted a fell d'ezhan chench tu evit tu d'hor bro. « Pa zavit, emez-han, « bommou douar en hoc'h aradegou, e lakit an douar « coz dindan hag an douar fresk var c'hourre; ar Repu- « blik, evit dougen frouez, a rank trei tu d'ar Franz, « lakaat ar vistri dindan hag ar vevelien var c'hourre.» Oc'h penn-ze kelou fall a zo euz he republik ; unan euz he vignouned Bonnet-Duverdier, oc'h asten he viz iod varzu Mac-Mahon, a lavare : Paon ! Paon ! varnez-han ! Hag eun all, Chalamel-Lacour he hano, a lavare n'euz ket pell c'hoaz : « Fuzuillit d'in ar pennou fall-ze « a fell d'ezho derc'hel ho relijion hag ho feadra.» An traou-ze a ra d'in sounjal e Republik Robespier ; aoun am euz e ve hini Gambetta merc'h vihan d'ezhi.

Goulen.— Ha gouzout a rit petra oa RepublikR o-bespier?

Respount.—Oh ! ia ! va zad coz en deuz countet d'in. Hounnez a laze roue ha rouanez, belek ha leanez, tud chentil ha paizanted, o clask ivez sevel bommou ha trei tu da vro Franz.

Goulen. — Hag e sounj d'eoc'h eo ar merc'hed oll henvel ouz ho mam-goz ; he merc'h hena ne ket bet ker guall vaouez hag hi?

Respount. — Piou he merc'h hena? Republik an Dru-Rollin? Han, ia ! sonj am euz ; hounnez a daolaz eun hanter-gresk var ar guirriou, nao guennek var bep pevar real. An Dru-Rollin a lavare en eur ober lazik d'eomp : « Goustadik ! goustadik ! grit peoc'h, paeit, rag gouassoc'h a c'hell choarvezout, » hag e testumaz hon arc'hant en he zac'h, hag e lammaz er meaz dre ar prenestr, da vont da Vro-Zaoz gant he zac'had. Na brezel miz even e Pariz? pa renkaz Lamorisier mont gant he zoudarded var ar baotred-ruz da ziscouez d'ezho petra eo eur Bretoun. Ia ! merc'h he mam a vije bet *eur Gatell,* anez ma eo bet mouget ez-vihanik.

Goulen. — Ha credi a rit-hu e vezo Republik Gambetta henvel ouz an diou all?

Respount. — Hounnez, ma teu er bed, a vezo goassoc'h eget he mam goz. Penaoz ! n'eo ket ganet c'hoaz, hag he zud o deuz en em lakeat da laza, da lakaat an tan, da laerez ha da grial e vezint ar vistri e Franz. Hag hounnez eo ar Republik guirion a dle ober va mad, a renkan da garet, hag a zalc'ho ar peoc'h em bro? N'her c'hredin biken.

Goulen. — Ha guell eo ganeoc'h digass en dro eun impalaer pe eur roue da denna brezel var ar vro?

Respount. — N'am euz netra da ober er mare-man na gant impalaer na gant roue ; er Republik emaoun hag e vezin keit ha ma vezo Mac-Mahon prezidant. Ma'm euz me aoun rag eur vrezel benag ha mar deuz unan benag goestl d'he jacha var ar vro eo Gambetta eo ; ia, Gambetta gant he Republicaned ruz. Ha n'eo ket Gambetta a grie a bouez penn, d'an ampoent n'en doa da rei d'he zoudarded nemed fuzuillou coad, bizier dotu : « Brezel ! Brezel ! Brezel ! emezhan, beteg ar guad diveza. » Setu aze ar baotred a jacho ar vrezel varnomp kerkent ha ma vezint ar vistri e Franz. Penaoz ec'h en em gleffent gant ar rouantelezou-all, p'eguir n'int ket goestl d'en em glevet etrezho?

Goulen. — Petra livirit-hu, erfin, var an traou-man?

Respount. — Lavaret a ran distagel an hini a gar he vro hag he dud, an hini en deuz c'hoant da labourat e peoc'h ha ne c'houlen ket guelet an tan gouall, Doue ra viro ! en he di hag en he beadra, he zouarou bresset ha divresset, hag he vugale lazet er vrezel, a dle difen Mac-Mahon, cass d'ezhan an deputeed a c'houlen ha chom heb voti evit ar re en deuz casset d'ar gear.

Echui a ran aman, gant aoun da rei re a labour d'ar gazeten *Le Finistère,* rag e guirionez n'em beuz c'hoant ebet da baea midisin evithi. H.

Eur gaozeaden divar benn ar pelerinachou

ETRE PER-AL-LAGADEC HA LAN-AR-BORN.

(*Dilerc'h. Guelet an n° 25.*)

Lan. — Bezit dinec'h, va mignoun Per, biscoaz n'em euz poulzet ar zotoni beteg tamal vertuziou ar Zent ha nac'h ho miraclou ; biken zoken n'her grin. Hounnez eo da vihana va esperanz.

Per. — Mad, Lan, ma'c'h anzavit ez eo guir buez ar Zent e rankit anzao ivez en deuz an aotrou Doue roet grassou braz ha burzuduz d'ar re a ia e pelerinachou var ho beziou, rag testeniou sclear a gavomp a gement-se e buez ar Zent. Setu aman eul loden euz ar burzudou-ze.

1° Santez Lusia, eat da bardouna evit he mam var bez Santez Agata, e devoue evithi digant Doue ar ie-c'hed a rekete.

2° Daou zen, o veza droug comzet, dre farserez, euz a zant Fiacr, a gollaz ragtal ar gueled. Keuz a deuaz d'ezho souden da veza comzet evelse. Mont a rejont e pelerinaj da vez Sant Fiacr, hag eno ar gueled a oue roet d'ezho adarre gant Doue.

3° E buez ar Zent ha dreist-oll e buez sant Ludjer, sant Beuvon, sant Ronan, sant Jervez, sant Mauriz, sant Melar, santez Madalen Pazzi hag hini calz a zent all e veler eun niver braz a viraclou great gant Doue var ho beziou.

Ar miraclou-ze a erru c'hoaz aliez en hon amzer, heb lavaret hano euz ar grassou a zilvidigez a zo c'hoaz stankoc'h. Ar flac'hou, an dourniou, an divrec'h, an divesker hag an treid coar a veler bemdez an niver anezho o creski en dro d'an imachou santel henoret er pelerinachou, a zo merkou anat euz ar grassou frouezuz o devez nevez bet ennho ar belerined.

E *Lourd* hebken, abaoue miz c'houevrer 1858, e veler bep bloaz eun niver braz a viraclou a zifi an dud gouezieka da rei an desteni ne vent ket guir.

Gout a ran ez a breman, evel e peb amzer, calz a dud e pelerinach, a zizro d'ar gear gant ho infirmiteou a gorf hag a ene. Petra vez caoz a gement-se ? Ar rezoun genta eo Doue a ro he c'hrassou pa gar ha d'an neb a gar ; mestr absolu eo anezho. An eil rezoun eo avechou allaz ! ar belerined ne d-eont ket gant dispozisionou mad. Er c'hountrol, ar re a ia d'ar pelerinachou gant guir dispozisionou kristen a reseo digant Doue grassou talvoudek braz pe evit ar bed-man pe evit ar bed all hag aliez evit an eil hag egile.

Ac'hanta, Lan, petra oc'h euz-hu c'hoaz da lavaret euz ar pelerinachou? Kenderc'hel a rit-hu d'ho zamall ha d'ho disprijout?

Lan. — N'em beuz netra ken da lavaret enep ar pelerinachou. Discleria a ran d'eoc'h zoken n'em bije biken cavet abeg ennho ma'm bije gouezet o doa an dalvoudegez vraz a ouzoun breman o deuz ; hag e meur a c'hiz. Mez me a gleve bourc'hisien desket braz oc'h abegi anezho, en eur lavaret n'oant mad nemed da goll amzer, da gountanti curiozite an dud, d'ober dispignou vean, da rei d'ezho gout evit ar rederez bro ha da ober anezho feneantet. Hag evel ne gomzent ket d'in euz ho zaloudegez ha ne anavezen ket anezhi va unan, me a fisie var ho deskadurez hag ho lealded hag a grede ho lavarou. Ne velen ket pe seurt interest o divije o troug-comz eüz ar pelerinachou ; ha setu penaoz o deuz lakeat ac'hanon da fazia. Mez breman e velan sclear o deuz va zroumplet express mad, o cuzet ouzin ar grassou dispar a reseo ar gristenien a ia d'ar pelerinachou gant dispozisionou mad, hag o lakaat da bara dirazhon deffaotou ha dispignou vean ar re a ia d'ezho gant dispozisionou fall.

'Meuz douet, an aotrouien-ze a rank beza tud a nebeut a feiz pe dud dianaoudek braz euz ar relijion gristen, pa'z eguir e tamallont hag e c'hoapaont traou ken talvoudek d'ar gristenien?

Per. — Doue ra vezo meulet! setu c'hui, va miguoun ker, oc'h ober a nevez eur blijadur vraz d'he Vajeste divin dre an anzao a rit euz a dalvoudegez ar pelerinachou a vez great gant guir devosion. Me zouete ervad ne d-oac'h ket ken difeiz ha m'ho poa an ear d'her beza. Doueti a rean ivez e teuchac'h abred pe zivezad da anaout fallagriez al lakipoted a zarempredit.

Al lampouned-se eo a ioa oc'h ho talla. Ar re-ze eo a glask lamet diganeoc'h ho Feiz. Ar re-ze c'hoaz eo a glask mouga carantez Doue en ho caloun hag ober ac'hanoc'h eur servicher devot da Zatan, evel ma'z int o unan. Noz-deiz emaint o redet ar vro hag oc'h ober e pep leac'h micher fallagr an Diaoul, e peb giz ha dre bep seurt ardou milliget. *Invanti* a reont a bep seurt countchennou faoz; cuzet a reont ar mad ; lakaat a reont an droug da bara ; ar virionez a nac'hont, ar gaou a zisclerion evel guir ; entent a reont beza tud honest ha ne reont nemed suna he venneien digant ar paourkeaz couerriad evit ho implija e follentezou. Lavaret a reont beza mignouned ar bobl ha ne vezint nemed he vourrevien mar gellont beza ar vistri, evel ma'z eo ho ioul, ma hen discouezont zoken en eur boa-gna kement da gaout mouezion ar baizanted en elec-sionou. Setu aze petra eo ar *radicaled* a glask tumpa Mac-Mahon, evit ma'z eio ar *radical* kenta anezho en he blass, hag ar re-all en oll gargou beteg an izela, ha ma vezint libr evelse da ober ho follentezou dre ar vro, hervez ho faltazi milliget.

Breman ec'h abegont ar pelerinachou, mez ma teuont da veza ar vistri, m'hen assur d'eoc'h n'en em gountantint ket d'ho abegi.

Nan, neuze ho difennint oll hag e persecutint ar Relijion e peb giz. Euruz e vezimp ma lezont ganeomp hor beleien evit hor zacramanti en hon amzeriou di-veza.

Lan. — Ne greden ket e vijent tud ker fall ha m'hel lavarit, mez pa zounjan o deuz en em verzet d'an Diaoul oc'h en em ober *franmasouned,* mez pa velan ne d-eont ket, calz anezho, na d'an otern na var dro iliz ebet ; mez pa glevan anezho o troug-prezek euz a Zoue hag euz he relijion ken aliez guech ha ma c'hel-lont, ho c'hredan goestl a gement droug o peuz lavaret anezho. Evelse me a dro kein d'ezho evit ato hag a la-varo diouall outho.

Per. — Gloar da Zoue ! Lan geaz. Etre ar re a droit kein d'ezho hag ar re o deuz lakeat an tan e Pa-riz goude ar vrezel; etre ar re a droit kein d'ezho hag ar re o deuz gillotinet hon tud coz epad ar revolusion vraz, etre ar re a droit kein d'ezho hag ar re o deuz lakeat ar verzerien ha Jezuz d'ar maro, n'euz kemm e-bet, hini, hini ! Ken aliez guech ma clevot unan be-nag o prezek enep ar Relijion, lavarit hardiz heb aoun ebt da fazia, eo hennez eun treitour hag eur Judaz. Kenavo, Lan, ha iec'hed mad.

EUR PELERIN VARNEZ MONT DA LOURD.

Ar sclerijen obtenet dre ar feiz.

E 1854, vardro fin an hanv, eun intanvez, d'ezhi eur c'hrouadur seiz vloaz, a oa guall ankenniet. He bugel a golle ar gueled. Eur miz benag c'hoaz hag e colle ar scle-rijen. Ar vam baour ne veve nemed divar goust he labour pemdeziek, hag a boan oa d'ezhi caout he zam bara hag eun tamik keuneud evit ar goanv. Er *Vosges* edo o chom, en eur bourkik bihan tost da *Chatenois;* he hano a oa *Jarcel.* Devot braz oa hag aliez e vije guelet o pedi er parkeier, ganthi he mab, n'oa ket evit mont d'ar scol na da c'hoari gant bugale he oad.

An amzer a dremen ; ar c'hrouadur a goez dall. Azalec neuze ar vam geaz goude beza labouret hed an deiz, ne rea nemed gouela ha pedi dioc'h an noz ; beuzi a rea croaz couevr he japeled gant he daelou. Eur zulvez abar-daez e pede en eur japel denval n'oa nemethi eno, pa deuaz ractal ar zounj vad-man d'ezhi. Gouestla a reaz, ma teuje he bugel da velet a nevez, ez aje ganthan e pele-rinach da eur japel d'ar Verc'hez. Hano ar japel-ze a oa eat euz he memor, mez derc'hel a rea sounj euz ar burzu-dou a errue eno, evit beza her c'hlevet en he bugaleach

gant ar veajourien a zizroe ac'hano.

Ar vam geaz a ieaz da c'houlen digant Aotrou persoun he farrez pe seurt hano a zouge ar japel-ze, hag e c'houezaz e oa *Einsielden*, galvet gant ar Fransisien *Introun-Varia-an-Ermited*. A veac'h ar gouestl-se great, ar c'hrouadur a goummansaz he zaoulagad da sclerraat; bemdez ez eant var vell hag erfin e teuaz d'ezho ar gueled. Setu ar bugel pare clok. Oll dud ar barrez a ioa test euz ar baredigez-se.

Pa gavaz d'ar vam e c'helle he c'hrouadur en em ruza e unan heb e vije ezom d'he ren dre an dourn, e teuaz ganthan da gaout an aotrou persoun.

An aotrou persoun a lavaraz d'ezhi edo chapel *Einsielden* er *Suiss*, pell, pell braz ac'hano, e dije beac'h oc'h ober ar veach-se, ken hir ha ker mizuz.

O lavaret kement-se d'ezhi ne oa ket gouscoude en he zounj he dizalia, pell ac'hano; ne rea nemed clask an dro da greski he milid.

Erruet an devez da vont en hent, an intanvez keaz ne jomaz ket da varc'hata. Eiz lur e devoa d'ezhi e unan; seiz all e doa bet digant an Aotrou persoun, setu pemp scoed en he godel. Mez petra oa pemp scoed evit mont keit all. Var he fenn e kemeraz eur banerad bara groz ha craon goloet gant eun tam touzier venn. En he zreid hag he re he mab e oa peb a re voutou nevez, evitho da vale cazi ato divoutou. Ho dillad a ioa great gant mezer groz ha brun. N'euz forz: laouen braz oant o vont var droad varzu chapel *Einsielden*. Hirra e doa ar vam oa tregont vloaz, mez roet e vije d'ezhi hanter-cant, rag n'euz ket par d'ar vizer ha d'ar poaniou da rei eun ear goz da eun den. Pa lavare an Aotrou persoun d'ezhi peger poaniuz e vije ar veach se evithi, ne doa ken tra da lavaret nemed: « Daoust ha ne vezo ket ar Verc'hez ganen? » An tiez divar ar meaz a joaze evit ober he ehan; aliez ar chass a jalpe var he lerc'h.

Ar vaouez humbl a c'houlenne lojeiz en hano ar Verc'hez. An dud vad a roe d'ezhi eun orden golo evit discuiza he memprou; ar re fall a c'hine hag a lavare d'ezhi mont gant he hent. Avechou e veze lezet da dostaat oc'h an aoled evit sec'ha he dillad glebiet gant ar glao; avechou mestrez an ti a gasse d'ezhi eur scudellat souben var gammed an delezou. Pa vele tour eur japel benag e tizroe divar he hent evit ober ennhi eur bedennik verr. Eno daoulinet dirag imac'h ar Verc'hez, he mab ganthi var he breac'h, e save he daoulagad varzu an env, e rea, ar mouzc'hoarz var he muzellou, eur bedennik a anaoudegez vad en henor d'ar Verc'hez.

Ar Vam vad-se, evithi da veza heb deskadurez hag heb nerz, a oa en he c'haloun eun tenzor pinvidicoc'h evit an aour hag an arc'hant, eun tenzor talvoudussoc'h eget an oll vein presiuz, eun tenzor ne c'helle den da lamet diganthi, an *tenzor euz ar feiz*. He feiz a ioa treac'h d'he oll foaniou. Nag an naon, nag ar zec'hed, na scuisder he zreid gouliet oll, nag ar gurun, nag ar glao, nag an avel, nag ar c'hor, nag ar boultren, na dismeganz an dud didruez, netra ne elle he diarben ha miret oc'h laouenedigez he c'haloun.

Erruet e *Bale*, ar gear genta euz ar *Suiss* var an hent a rea, oa goullo ar baner.

Erfin an daou veachour en em gavaz e *Zurich*. Eno e renkchont kemeret ar *vaper* evit mont da *Reichterschzel*. Ar vam a zelle gant plijadur out ar meneziou goloet a vez a zigasse da zounj d'ezhi euz he bro muia caret. Digouezet er porz, an oll veajourien a lammaz er c'hirri a ia da *Einsielden*; ar vam hag ar c'hrouadur hebken a ranke mont var ho zroad. Abarz en em gaout var lein ar menez a zoug *Einsielden*, o doue meneziou huel huel da dreuzi.

Pell a ioa edont en hent hag euz ho femp scoed ne jome gantho nemed eur scoedik bihan; an ezen a ioa fresk er meneziou. Evit toma he bugel, ar vam he starde var he c'haloun. Evitho da veza dibourve a bep tra coulz lavaret, o doa mil blijadur o veachi en eur vro ken caer all. O sellet out ar meneziou e tride ho chaloun, rag digass a reant da zounj d'ezho euz a re ho bro.

Ne velent ed e park ebet, mez a gleiz hag a zeou e velent coajou, prajeier: souezet oll e choment dirag ar guez carget a frouez. En ho raog ha var ho lerc'h ez ea pelerined all; a vandennou ho guelet azalec lenn Zurich beteg *Einsielden*, henchet gant ho beleien pe gant tud coz, lod all o unan, calz all daou ha daou. D'euz kement bro zo, beteg euz an *Amerik*, e teu tud d'i. Eleiz a zo euz an *Irland*, euz ar *Spagn*, euz ar *Pologn*, euz an *Itali*, euz an *Alemagn*. Var bord an hent ez euz croaziou bihan. Dirazho ar belerined a ra eun ehan, ha pephini en he iez eur beden c'houek. Meur a hini anezho sunet ho ialc'h beteg ar guennec diveza, a c'houlen an aluzen digant ar veajourien o deuz doare da veza crenvoch evitho e mouniz.

Var bord an hent e oa ar vam hag he bugel oc'h ober eun ehan abarz antreal e kear *Einsielden*, rag en dro d'ar japel ez euz breman eur gear.

(Tennet euz ar gazeten l'*Univers*).

J. C.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

LEVR NEVEZ

MIZ HA BUEZ SANTES ANNA

GREAT

Gant an Aotrou PERON, *kure e parrez Cast*

Priz dre unan : **1** l. **60** s.

Distaol a vo great var ar priz-ze evit ar re a breno meur a hini.

Al levr-ma a gaver e ti ar varc'hadourien levriou muia anavezet en Escopti.

Clemmou Breiz d'he bugale.

Breiziz, va bugale,
Me guechall a vele
Va brud vad dre ar bed
Gant meuleudi douget.
Ar menez huella
Hag ar mor an dounna
Ne c'hellent ket difen
Tam outhi da dremen.
Ar bobl hag ar brinsed,
Ar Roued, ar Pabed
A zave va gloar
Beteg bar an ear.
A beleac'h e teue
Eur seurt henor d'in-me?
Bugale iaouanka,
En ho preudeur hena
Ar Feiz, ar vaillantiz
Ha resped an Iliz
Ioa er mare-ze doun
E goueled peb caloun.
En dro d'ezho Satan
A golle piz he boan,
Hag he artizanet
A jomme disprijet.
Ne gavent ket eun den
Speget ouz ho igen.
Va bugale garet
Ganen o doa clevet:
Eo guell mervel lazet
Eget beza souillet
Dre ar c'holl euz ar Feiz,
Pe dre zizhonestiz.
Evelse da Zoue
Ez oant corf hag ene
Hag ho devosion
A dride va c'halon.
Divlam hag henoret
Ez oa brao va guelet,
Laouen ha dizoursi
Neuze, o lugerni
Evel eur berlezen
E creiz ar bed kristen.
Hirio mam glac'haret
Me vel d'in calz paotret
O tisprij va c'homzou,
O c'hoarzin d'am daelou.
Me a vel anezho
Mouget ho feiz gantho,
O strinka er vouillen
Perlez ho c'hurunen,
O sevel ar vissou
E gorre an envou,
Hag o samm' ar vertuz
A damallou euzuz.
Me a vel anezho,
Collet ho fenn gantho,
Oc'h ober oll, heb ehan,
Eur vrezel a Zatan
Da Vab an Eternel
Ha d'he iliz santel,
Er zounj, var ho meno,
D'ho stlappa euz ar vro!
Me a vel anezho,
Jezuz nac'het gantho,
Stouet oll gant respet
Dirag an Droug-Speret
O c'houlen he urzou
Evit skei ho zaoliou.
Ah! bugale ingrat!
Na pebez calounad
Evit ho mam guelet
Hoc'h euz he dilezet!
Guelet ho feiz mouget
Hag hoc'h henor collet!
Guelet ez it ouzpenn
D'en em goll da viken,
Vit ober plijadur
Da lampouned udur!
Petr' oc'h euz-hu da gaout
Pe stard da esperout
Euz a berz an dud-se
En em zavet oc'h Doue?
Allaz! bugale geiz!
Eur vech nac'het ar Feiz,
Ne jom er c'halonou
Nemed falloniou!
Ho fromessaou caer
Ne d-int nemed geier
Savet evit deseo
Ar re gred anezho.
Ho zamallou ivez
A zo fallagriez
Dibabet gant ho mestr
Vit coll an dud honest.
Ehanit, va bugale,
Me ho ped, en han' Doue,
Da rei hiviziken
Scouarn d'hoc'h enebourien,
Hag heuillet c'houek Jezuz,
Ho Toue trugarezuz.
En he zervich hebken
E man ar guir zouten
Ar guir joa, ar guir e'hloar
Clasket var an douar.
Hag ar guir esperanz
Da gaout eur recompanz
En envou, digant Doue,
Hed an eternite.

L. B.

Cambr ar Gonseillerien jeneral e Kemper

D'an ugent a viz Eost eo e bet digoret, dre an oll departamanchou a bez, nemed e departamant ar *Seine*, cambr an oll gonseillou jeneral.

Guelomp breman petra zo bet tremenet e conseil jeneral Kemper.

A veac'h oa en em gestet ar gonseillerien er Prefectur, evel custum, ma sav Theophil de Pompery, Swiney ha Penquer evit lavaret ne doa ket cambr ar gonseillerien jeneral guir d'en em gaout eno er moument-man; ar pez n'en deuz ket miret outho da jom eno beteg ar fin!..... Pebez comedii! Setu aze republicaned hag a gount! a ia o unan a enep ar pez a brezegont.

Ar Prefed en deuz trouc'het berr da goumzou brao an tri-man en eur zigass da zounj d'ezho o doa an oll gonseillou jeneral difen d'en em emel a bolitik, — ar pez a reant gant re an oll a hardisegez, — hag en eur lavaret d'ezho *ez ea kuit* ma kendalc'hent da bolitika.

N'oump ket evit miret da ziscouez aman, gant ar biz, en eur dremen, petra dal comzou ar republicaned-ruz:

« Voti evit ar republicaned, emezho, a zo voti evit ar peoc'h ».....

— Voti evit ar peoc'h! Penaoz? voti evit tud evel de Pompery, Swiney ha Penquer, a zo voti evit ar peoc'h! Penaoz 'ta! Ha n'int ket goestl da zont da Gemper, heb lakaat an drouz er c'honseil jeneral; hag eno, dirag an dud istimeta er vro, e rank ar Prefed ho fedi da rei peoc'h, evit miret na raffent re a drouz hag a zispac'h, hag e lavaror c'hoaz e man an dud-se evit ar peoc'h! Hen discouez a reont sclear. Comzou, promessaou a beoc'h digant ar republicaned-ruz, o pezo kement ha ma kerrot, leiz ho tok, leiz hoc'h irier zoken, mez e talc'hfent d'ho ger. Hopala! hounnez zo eun histor all.

De Pompery ha Swiney, ma raffe ar re zo dindannoc'h, ma raffe ho tomistiked en ho kenver ar pez a rit e kenver Mac-Mahon, ma vent heb ehan o ticrial ac'hanoc'h, o clask an dro d'ho tiscar ha da gemeret ho plass, ma vent noz deiz o c'haloupat ar parreziou, o kesta tud da zibrada ac'hanoc'h euz ho tiez ha divar ho skebel, petra raffac'h d'ezho? Ho c'hass kuit, evel just, hag eur vech evit mad.

Mad, aotrounez, pa ranker lavaret ar virionez var ho count, c'hui eo an domestiked-se. Eveltho, setu petra rit e kenver Mac-Mahon. Eleac'h he zicour da glask mad ar vro, e claskit da genta countanti hoc'h ambision oc'h unan, en eur enebi outhan, o viret outhan evelse, da ober vad d'ar vro. Setu petra glaskit. He nac'h n'her greot ket, rag c'hui ivez a zo euz an 363 o deuz scrivet ho hano var daboulin Gambetta, enebour touet Mac-Mahon, hervez an oll. Siouaz! hoc'h oll gomzou a zo comzou taboulin, brao a zianveaz ha cleuz an diabarz anezho.

MIK-AN-DOURDU.

KELEIER.

An Aotrou Mesmeur, carget euz a vered Mountroulez hag an Aotrou Cadoret, persoun Lopre (Loc-Brevalaire) a zo maro en deiziou diveza-man.

An Aotrou Monfort, cure e Lambezellec, zo hanvet da bersoun e Lanriec, hag an Aotrou Queinec, belek iaouank, cure e Lambezellec.

Eul leor nevez.

Eul leor, embannet dija meur a veach ha gant rezoun, a reseo en deveziou diveza ma eun taol pluen a dal, dirag daoulagad *Feiz-ha-Breiz*, he bouez a aour.

Aoutrou'n Eskob Sant-Briec eo a gomz ; d'an Aotrou Inisan eo e scriv :

« Pedet em euz, emezhan, an Aotrou Chatton, va vikel vraz, den gouezieк e kenver *ar Brezounek*, mar deuz unan, da lenn ho leor *Emgann Kergidu*, ha setu aman eun nebeut deuz ar pez en deus lavaret d'in.

« Scrivanier *Emgann kergidu*, en he iez brezounek, a anavez evel he hater, a ro ar guella cuzulou d'hor paizanted.

« Brezounek distagel evel a zo el leor-ze ne vez ket cavet beb eil devez : grass d'ezhan da veza lennet a villerou ; ne c'hell nemed ober ar brassa mad. En eur lenn penaoz e c'houie hon tud coz difen ho feiz, ho relijion hag ho beleien, hor Bretouned hirio o deuz tout da c'hounid.

« Evidon-me, Aotrou, a zigor va diou vreac'h evit benniga kement hini a boagn da ressussita hor brezounek, iez heb he far abalamour ma c'hoar lavaret an traou var eün etc.

Ar pennad scrid-man a zo sinet gant Aoutrou'n Eskob Sant-Briec.

Kerrien. — Hervez ar *Publicateur*, cazeten a Gemperle, Ian Villou, oajet a bemp bloaz ha daou-ugent, o chom e Kerfeunteun, e parrez Kerrien, a zo maro e ti an aotrou Ian ar Roux, hostis e bourg Kerrien, ar 14 euz ar miz diveza.

Eun dra benag zo bet crenvet en he ziabarz hag en deuz rentet he huanad diveza, var an oaled, a-zoug an noz. Dioc'h ar mintin e bet cavet maro, va he zaoulin. Ian Villou, a lavar ar memez cazeten, a ioa boaz da goueza en eur boan.

Plougastel-Daoulas. — Dilun 20 a eost, a lavar ar gazeten l'*Impartial*, daouzec er memez bag a guitea Landevennec, vardro 5 heur euz ar pardaez.

Malheuruzamant eur c'hard 'heur goudeze ar vag a ioa goueledet. Pevar anezho a zo bet beuzet.

Etouez ar re zo bet saveteet e man an aotrou Masson hag he bried. Ho daou vugel, siouaz ! er vag assamez gantho, a zo bet collet.

Lannilis. — Ma or beuz clevet mad, an aotrou Morvan, dioc'h Lanniliz, en em laka, var ar renkou evit beza depute, var goulen ar Republicaned ruz.

Eun abaden guriuz.

Ar gazeten L'*Indépendant de Douai* he ro evit guir. Eur paizant euz a Rieulay, oajet a zaou vloaz hag hantercant ne bade ket eur miz benag a ioa gant eur boan diremed e goueled he c'houzouk.

O tenna he alan en doa diezamant, o caozeal, o trebi dreist-oll. A amzer da amzer e tistaole calz guad ; var fallaat ez ea bemdez : n'euz dizro ebet d'ezhan, a goummanse hiniennou da lavaret ; calz her c'hrede collet evit mad.

Dimeurz diveza, eur mignoun deuet d'he velet, oc'h he gaout ker poanniet, a c'houlennaz digant tud an ti ha n'en dije ket great eun dra benag noazuz d'he iec'hed.

Nan, aotrou, a lavaraz tud an ti. C'hpeac'h sizun benag zo gouscoude, dre eun domder vraz, hen gleb-dour o c'houezi, oa bet var he benn oc'h eva er ouaz. Ar biziter, eun tamik medesin, o clevet ar respount-se, a zallaz stard eur banne dour en eur veren hag a roaz eul loiad euz an dour-ze d'ar c'hlanvour, ha ragtal e voue gouelet o coeza euz he c'hinou eur ouaderez a bevar meutad hed. Azalec ar mare-ze, hon den n'en doue mui an disterra poan nag o tenna he alan, nag o caozeal, nag o trebi. Eun devez benag evit ober guad nevez, hag hor paizant a labouro adarre en he bark.

PRIZ AN ED.

Taolit evez. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had ar 25 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	32 l	00 s	34 l	50 s
Segal	24	50	20	50
Eiz	21	00	22	00
Guiniz du	26	50	30	00
Kerc'h	24	00	22	00
Avalou douar	10	00	12	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 23 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	32 l	50 s	34 l	66 s
Segal	25	00	24	58
Eiz	22	50	22	50
Guiniz du	»»	»»	28	50
Kerc'h	22	50	23	»»
Avalou douar	12	00	11	00

CASTELLIN. — Marc'had an 23 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	34	06 s	33 l	51 s
Segal	25	00	26	25
Eiz	22	00	22	50
Guiniz du	25	25	28	75
Kerc'h	22	00	»»	»»
Avalou douar	»	»	»	»

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz. : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten ; d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 8 a vis Guengolo 1877.

Ar Veleien hag an elecsionou.

Aliez e clever lavaret pep hini he vicher. Ia ! ia ! a galoun vad, pephini he vicher ; me ivez a zo euz an aviz-se. Mez eur vicher zo hag a zell oc'h an oll. Oll, hervez Doue, e tleomp an eil clask mad egile, caret hon nessa eveldomp hon unan. Hogen, va c'harantez evidon-va unan eo ne venn ket coummandet gant tud hag a raffe va malheur ; va c'harantez evit va nessa a dle ivez 'ta beza ne ve ket coummandet gant tud hag a raffe he hini.

Ouzpenn-ze zo. Evel ma'z oun kristen, va c'harantez evidon-va unan a ra d'in reketi beza gouarnet gant kristenien. Reketi a dlean ivez 'ta ar memez mad d'am nessa.

Eun dra all zo c'hoaz. Evel ne deuz nemed ar guir gristenien hag o deffe eur guir garantez an eil evit egile, hag evel dre c'hrass Doue, etouez ar guella kristenien e man ar veleien, ne velan ket perag ar veleien n'o deffe ket a urz da ober ho micher, evel an oll goude tout, pa vez elecsionou : rei cuzul vad d'ho breudeur er feiz.

Lavaret n'en deuz ar belek netra da velet var an elecsionou a zo eta lavaret n'en deuz ket a urz da garet he nessa, da ober vad d'ez-han, da zenti oc'h lezen Doue. Lavaret n'en deuz ar belek netra da velet var an elecsionou a zo eta lavaret ne c'hell ket heuill an aviel, ne c'hell ket servicha Jezuz-Christ, e rank lezel loden Doue da vont gant an Diaoul, ha c'hoaz prenna cloz he veg, pe baka ar foued.

Penaoz 'ta ! Setu aze eun den o tremen var jaosser eur vilin : eun amezek a lavar d'ezhan trei a gleiz ; siouaz ! en eur zerc'hel var var an dourn cleiz, ez a var he benn er porz-meur. Penaoz ! a lavaran, eur belek a vezo eno var al leac'h, a velo ar paourkeaz-se oc'h ober lamm choug ha benn e toull ar ranvel, ha n'en dezo ket a urz da gregi en he zourn evit he hentcha, paz memez da gaozeal outhan, da lavaret d'ezhan, mont var eün, heb clevet ragtal : *Alo ! ar veleien d'ho iliz ; pep hini he vicher.*

Piou en deuz clevet biscoaz clevet e vije micher ar beleg lezel an dud da veuzi, da derri ho fenn en eur goueza, da goll ho buez, dre ho faot !

Mad, setu aze gouscoude aviel ar *Finister* euz a Gemper ; setu aze aviel ar *Morlaisien* euz a Vountroulez ; setu aze aviel an *Union Republicaine* euz a Vrest : *Ar veleien n'o deuz netra da velet var an elecsionou.*

Ar paourkeaz dall-ze eo pephini euz an electourien pe da vihana ar peb brassa anezho. Ne gredan lavaret netra re ebet, nag ober poan da zen, en eur lavaret e vot calz a dud heb gout pe vad pe fall a reoni. An dud, an electourien-ze ne c'houzont e pe du trei, a goumparachan oc'h an dall-ze a velemp bremaic var jaosser ar vilin. Evel an dall-ze e rankont mont var araog, kement-se ne ket diez an oll, mez pe du trei, eno e man an dalc'h. Mont a gleiz a zo coueza er goullo, coueza er porz-meur ; mont var eün a zo kerzet var ar c'halet ha savetei he vuez ; da lavaret eo : lakaat voti evit tud fall, evit radicaled, a zo teuler an electour var he benn el lenn ; he lakaat da voti mad, evit eur c'hristen, a zo he zavetei, savetei an oll electourien.

Ia ! savetei an electourien. Calz a dud en em droumpl var ar poent man. Eleiz a dud pa'z eont da voti a gustum lavaret : me voto evit heman ; me voto evit hennez.

Ar re a gomz er fessoun-ze a zo dall ; ne goumprenont ket ho micher.

Perag eta ne leveront-hi ket an eil hag egile : me a voto evidon va unan, me a voto evidon va unan ! Da lavaret eo, perag ne boagnont-hi ket, en eur c'houlen cuzul digant tud gouezieк ha kristen, da c'hout piou a zouuj eveltho, a gred eveltho, a heuil he relijion eveltho. Voti evit eun den a relijion evelse a zo bet hed ar veach, hag a vezo da viken voti evithan e unan. Voti evit heman, voti evit hennez, heb gout petra eo an eil hag egile, a zo aliez voti enep d'ezhan e unan ; voti evit eur republikan ruz, evit eur radical, a zo voti enep he oll interest.

Petra glask ar *Republicaned-ruz* ? petra glask ar *Radicaled* ? Da genta, touella an dud gant promessaou caer evit caout ho moueziou, d'an eil, pa vezint erruet er Gambr gant ar moueziou-ze, ober lezennou talvoudek d'ezho o unan, ha coueza da c'houde var gein ar re o deuz ho hanvet, en eur lavaret : *al lezen eo a goummand.* Ia ! al lezen a goummand, guir eo, mez ne leveront ket *eo great al lezen gantho.* Ha setu Ian Bai-

zant er zac'h, setu lan Baizant er porz-meur var he benn, epad ma vezo Loiz Radical o tricotta gant he vouniz, ha divar goust he vouez en elecsionou.

Mad ! ar belek a vel kement-se oll en avanz ; gout a ra guelloc'h eget den piou zo radical, piou zo republikan ruz, evel ma c'hoar piou zo kristen mad. Gout a ra ouzpenn-ze en deuz great Doue, he vestr, eur gourc'hemen d'ezhan da garet he nessa, da viret anezhan oc'h dienez ha poan, pa c'hello ; gout a ra ue c'hell ket mankout d'an dever-ze heb mankout da Zoue e unan ; gout a ra ez a lan, ez a Jakez en eur voti evit heman, evit hennez, da derri ho gouzoug, ha n'en d'ezho ket a urz da lavaret d'ezho e votont enep d'ezho o unan, enep Doue memez !

Gaou ! gaou ! gaou braz !!! Nan ! morse n'eo bet guir en deffe ar belek urz da lezel ar re a zo en he garg da fazia e kenver traou hag a zell oc'h mad ar vro ha silvidigez pep hini. Nan ! nag araog na breman, n'eo bet guir e rankfe ar belek prenna he veg dirag radicaled hag ho lezel da ober ho mistri. Nan ! na breman, na divezatoc'h na biken ne vo permettet d'ar belek leskel obar droug, pa c'hello miret. Nemed deuet e ve ar mare siouaz ! da oualen Doue da goueza var ar bobl ; oualen an dallentez a spered, ar gouassa euz an oll goualennou, ar goualen a skoaz guechal Pharaon hag he pilaz penn kil ha troad gant he arme a bez e goueled ster an Egypt.

Ma ve erruet ar moument terrupl-se, ar belek en deuz c'hoaz eun dra da ober : eleac'h caozeal, crial varzu Doue ha goulen pardoun evit he vugale, araog beza taolet gant ar radicaled da veuzi e ster vraz ar Revolusion, e ster Pariz, e ster an Naoned ha marteze e ster Kemper !!! ne ve ket ar vech kenta.

Mik an Dourdu.

Taloudegez ar Republik.

Evel a lavar eur gazeten vad, a dra zur, *La Revue de la Presse*, goude beza great he mad euz eun articl tennet euz ar gazeten l'*Univers*, guella cazeten a zo e Franz, *Feiz-ha-Breiz* a lavaro ivez : an articl man ne gousto ket nemeur a boan d'eomp ; ar boan d'he lakaat hebken e brezounek.

Ar pez a ra da *Feiz-ha-Breiz* caozeal d'ioc'h an articl-man, eo hiviziken *republikan* ha *difeiz* a zinifi, var hed tost, ar memez tra. Enebour d'eur republikan kristen *Feiz-ha-Breiz* n'eo ket, mez niver ar republicaned kristen a zo ker bihan, ma n'euz aman count ebet da zerc'hel anezho.

« Etre an oll finessaou invantet gant ar bleizi, gant ar radicaled, a lavar an aotrou Lapeyre, evit tremen, evit denvedigou dinoaz ha memez evit pastored constiansuz, e renker discuill unan goestloc'h eget ar re all da drelli daoulagad ha spered an electourien.

— « Var ho meno, ar re a fell d'ezho kenderc'hel ar gonstitution, ar c'houarnamant hirio, a zo conservatourien ; hogen, emezho, ar c'houarnamant hirio eo ar republik ; rag-se, emezho, ar re a renker da lakaat e renk ar gonservatourien eo ar Republicaned p'eguir e lell d'ezho kenderc'hel ar Republik. »

« Geier ! Taolit evez mad. Ar radicaled ne zalc'hont ket da genderc'hel ar Republik, ar Gonstitution penn-da-benn, poent evit poent, egiz ma man breman. N'en em guzont ket evit hel lavaret. Selaouit mad : *Ker faoz ha tra eo e vemp e Republik, hervez ma'z eomp d'hen discuill dre desteniou ar Republicaned o unan.*

Ar Republicaned n'int ket evit nac'h eo *ar Republik eur C'houarnamant fountet var an elecsion ha var oberou ar Republicaned.*

Kerzomp breman : *Anzao a ranker n'euz ket bet clasket a zevri founta ar Republik e Franz* nemed azalec an 10 a viz eost 1792 beteg an 18 a Vrumaire, da *c'houzout eo epad eiz vloaz. Mar deuz c'hoant da c'hout a betra eo goestl ar Republik e Franz, eo an eiz blavesiad Republik-se a ranker da lakaat er valanz.* Thiers, goude beza he c'hrouget oc'h he grog-poezer a lavaraz:

« Poania zo bet great da founta ar Republik e Franz, ha ne ket hebken ar Republik didruez, ar Republik a vev gant guad, mez ar Republik reizet mad ha plean, hounez memez n'e deuz morse gellet tenna he boutou euz a vouillen an dismeganz. An histor zo test e tro ato ar Republik, e Franz, d'ar guad pe d'ar vugaleach. »

Gouarnamant 1848 da 1852 ken nebeut hag hini 1870, evithi da veza bet galvet Republik, ne ket bet muioc'n Republik evit netra, dre hano hebken.

Ma vije bet republikan ar Franz e 1848, e dije hanvet da brezidant Cavaignac pe Lamartine : ar Franz a votaz evit Loiz Napoleon, da lavaret eo evit gouarnamant eun impalaer. Ar Franz n'oa ket eta republikan.

Ar 4 a vengolo 1870, gouarnamant an impalaer a gouezaz, mez ar Republik a joummaz e goueled he bez. *Ar Republicaned a gemeraz ar stur, varlerc'h Napoleon, ne ouent ket diskiant da c'houlen digant an electourien dre elecsionou ha countant oant e chomjent eno.* Tra ! tra ! Al abouberien-ze a zante aoualc'h n'edo ket ar bobl a du gantho, pell ac'hano. Petra rejont neuze ? Croui eur c'houarnamant hanvet *Dictatur*, da lavaret eo eur c'halloud a gemer eun den euz he benn e unan, heb counzantamant den, udurra giz a zo tout da drevezi gouarnamant eur rouantelez.

Goude tout coumpren a reant oa ker milliget ar Republik e Franz, ma ne gretchont ket memez rei an hano ze d'ho gouarnamant, ma rojont d'ezhi eun hano all.

Gouarnamant ar scoazel nasional.

E feat Republik, Republik ebet n'oa neuze, nag a bell, nag a dost.

Gouscoude *aoualc'h eo* ec'h errufe eur Republikan benag e penn ar Rouantelez evit bernia var gein ar Franz he zam ha valheuriou. Hanoiou Gambetta, Cremieux, Jul Favr, etc. a zo erruet da gaout etouez an dud taloudegez ar geriou : *balc'h, ezen, pennou avel.* Ho gouarnamant, gouarnamant ar scoazel nasional *n'e deuz difennet netra hag a zo bet ret d'ezhi rei d'ar Pruss calz muioc'h a zouar, calz muioc'h a fortchou, calz muioc'h a villiarou eget n'o dije credet ar Brussianed da c'houlen digant eur c'houarnamant all, memez digant hini an impalaer.*

Setu aze an desteni sclear euz ar pez a goust ar Republik d'ar Franz, (memez heb an hano), an disterra ma santer he alan er vro.

Setu an assamble nasional. An heg o deuz great heb ehan ar Republicaned oc'h an deputeed-se a ziscuez c'hoaz sclear n'oant ket a du gantho, da lavaret eo n'oant ket republicaned. E guirionez, en desped d'an hano a republican a gemeraz, an Assemble-ze a gendalc'haz ar vro var an troad a vrezel, evit gellout derc'hel penn d'ar Republicaned.

Ar Republicaned her c'houmprenaz, ha d'an 18 a veurz 1871, e safchont en he daoulagad, ha neuze e rankchot distruja millerou a Republicaned, rag ar gommunarded, an *dispac'herien* e Pariz en em lavare *Republicaned*, hag ar *Republicaned* n'o deuz morse dianzavet an *dispac'herien*.

Thiers, lakeat e penn ar stal neuze, netra ken nemed abalamour m'en doa discoezet en he amzer dremenet e cave guelloc'h guelet eun den hebken e penn ar vro, a zeblantaz, abenn eun nebeut amzer caout c'hoant da founta ar Republik, evit erruout d'ar garg a brezidant. An Assamble, kerkent ha me doue fri dioc'h kement-se a daolas Thiers dreist an treujou.

En he leac'h ec'h hanvaz neuze ar zoudard calounek ha leal-ze a gassaz an dispac'herien, ar gommunarded d'ho zoull. N'euz ket pell c'hoaz, ar c'houarnamant a ioa etre daouarn teir galloud: etre daouarn Mac-Mahon etre daouarn ar zenatourien, etre daouarn an deputeed. An deputeed a ioa republikan, al loden vrassa anezho, mez ar zenatourien ha Mac-Mahon n'oant ket hag a viraz oc'h an deputeed da ober re a follenteziou republikan. Gouscoude en desped da furnez eul loden anezho, e cafchot prest oant deuet da veza re republikan an oll hag e rankchot ho digouvia. Cambr an deputeed torret, ez euz poaniet da denler d'an traon an oll republicaned e carg. Ar re a goummand breman eo ar re a c'houlen eun den e penn ar vro : ar re-ze a zo e majorite. Ar marechal Mac-Mahon n'eo nemed ho den.

Setu aze ar Republik or beuz hirio. Mez gouscoude n'oar ket evit he gervel Republik. An desteni vella a gement-se eo *ar vrezel a ra d'ezhi noz-deiz* ar Republicaned. Ar Republicaned n'int ket eta conservatourien egiz ma leveront. Ne fell dezho e giz ebet e chomfe an traou egiz m'emaint.

Ho diztro d'ar Gambr a ve ar sinal euz eun dispac'h spountuz, rag ho labour zo merket en avanz, an distruch euz a gement-zo.

Evit echui dre eur ger.

Ar Republik ne deuz ket bet a droad e Franz abaoue ar Revolusion genta, a zo c'hoaz scrijuz sounjal ennhi.

Ma or beuz leac'h da veza laouen o ve gellet mouga an tan e Pariz, delivra ar vro euz ar Brussianed dastum hol liardou a nevez, nenevezi hon armé, derc'hel an urz vad e Franz eo d'ar re-ze e tleomp hon meuleudiou, ha d'ar re-ze hebken a c'houlen eve lakaat eun den e penn ar vro.

Tennet euz ar gazeton l'*Univers*.

EUR STANTILLOUN

euz a vrezounek hag euz a aliou ar gazeten Le Morlaisien

(n° 46 — 23 even 1877.)

Goude ar scrid a ro *Feiz-ha-Breiz* var daloudegez ar Republik or beuz sounjet e vije eur blijadur evit an oll lenn articl *Le Morlaisien.*

Ar Republik, var he meno, eo peoc'h ha mad an oll, hini an dud a gommerz hag an dud divar ar meaz dreist-oll.

Ar *Morlaisien* a ancounac'ha lavaret eun dra : e rankfe ar Republik, araog beza mad an oll, beza fountet var lezen Doue. Hogen an hini a zanto c'houez ar c'hristen gant *ar Morlaisien* hag he Republik, a ranko beza tano he fri. Ne livirimp ket muioc'h.

ALIOU IAN KOUER

Kenvroïs ha mignouneil keaz,

Setu petra a zo c'hoarvezet en Paris, ann deiziou diveza-man. Eun dra eo ha na blijo ket d'heoc'h, hep mar.

Torret ha serret eo Kambr ann deputeed, ha kaset d'ar gêr ann deputeed en pere ho poa lakêt ho fizianz hag a voa bet hanvet ganeoc'h da vont da Versaill, evit ober ha komz eno evidoc'h, da lavaret eo evit ho represanti, evel ma ve lavaret en gallek.

Ha perag se, ha piou hen d-eûs grêt an dra-ze ? a c'houlenfet ouzin.

Piou hen eûs grêt an dra-ze ? Ar marechal Mac-Mahon hag ar senatourienn, pere a zo ann darn-vuian anezhe tud ann *ordre moral*, da lavaret eo, enebourienn ar Republik.

Evit petra ho d-eûs grêt ann dra-ze ?

Ah ! setu aman : — Gouzout a rêt mad penaoz ar senatourienn na int ket bet hanvet gant ar *suffrage universel*, evel ma ve lavaret en gallek, da lavaret eo ann holl electourienn na int ket bet galvet da rei ho moueziou evit dibab anezhe, hag evel-se na diskonezont ket c'hoant hag ioul ann darn-vuian pe ar majorite euz ar Fransijenn.

Bonapartisted, orleanisted, legitimisted int evit ann darn-vuian, da lavaret eo n'ho d-eûs ken c'hoant na ken spi nemet da diskar ar Republik.

Ar marechal Mac-Mahon ive na blij ket d'ezhan ar Republik, hag ez eo em glevet gant he vinistred, tud ann *ordre moral*, ha gant ar senatourienn, pere a zo ann darn-vuian anezhe enebourienn ar Republik, evit

serri Kambr an deputeed, ha kas ann deputeed d'ar gêr, evit ma vezo hanvet deputeed nevez, pere a gredont na vefont ket republikaned, evit ann darn-vuian, — ha neuze e sonjont galloud lakâd war ann trôn Herri Pemp, pe Napoleon Pevar, pe unan-all bennak. Met eno e em dromplont kaër, rag ann dud-ze na anavezont ket c'hoant ha ioul stard ar vro da genderc'hel ar Republik, ha nann da gaout evit mestr eur roue pe eun impalaër, pehini a c'halfe digas a-nevez ar brezel, hag a bep seurt gwalennou (calamités) war-n-omp. Met a-walc'h ha re a vrezeliou evel-se, na eo ket gwir, ma zud keaz? ha na vefet ket diot a-walc'h evit reï ho moueziou da enebourienn ar Republik, pa vezo electionou nevez.

Tri c'hant tri ha tri-uguent (363) depute republikaned ho d-eûs votet eneb Mac-Mahon hag he vinistred, hag ar senatourienn a zo a-du gant-hê en affer-man, hag ann tri c'hant tri ha tri-uguent depute-ze a vezo hep mar hanvet a-nevez gant ar bopl, pa vezo electionou nevez, hag e tistrofont da Versaill, evit diskouez mad da bresidant ar Republik ha d'he vinistred penaoz c'hoant ha ioul ar vro ez eo gwelet kenderc'hel ar Republik, ha nann redek a-raok da revolutionou nevez, pere a zo atao glac'har ha dismaotr (ruine) an holl, kerkoulz war ar meaz evel en kêr.

N'hon eus aoun a-bed e teufe ar bonapartisted, ann orleanisted hag al legitimisted, gant ho mignoned ar veleïenn, en eur gwir, holl enebourienn ar Republik, da drec'hi, en electionou kentan; met ann electionou, ha dreist-holl, electionou evel ma vezo hep-dale, en miz Eost pe Gwengolo, a laka atao eun tammik disurz ha nec'h er vro, hag ann neubeutan a ve grêt anezhe, hep ezomm braz, eo ar gwella.

Selaouit mad kement-mann : — Ar brezel a zo hirio etre ar Republik hag ar Rouantelez (la royauté). Ar Republik eo ar peoc'h ha mad an holl, hini ann dud a gommerz hag ann dud diwar ar maës dreist-holl : ar Rouantelez na voar hini petra a vezo, met aoun braz am eûs na vefe ar brezel, eur brezel civil marteze, rag tri emant o klask kaout ann trôn : — Herri Pemp, Napoleon Pevar hag ar c'homt a Baris : bikenn na deufont a-benn da em glevet ha da veza mignoned.

Goulennit eta ma vezo kendalc'het ar Republik, ha votit atao evit ar republikaned.

Kenavezo eur wez-all.

Iann Kouer.

AR VELEIEN
ne c'houlennont ket coummandi, a reket hebken e ve tud vad o coummandi.

Selaou'ta, Goulc'hen, te' vad a zo prez varnot; ro da vihana amzer da eun den da lakaat eun tam tan var he gorn.

Goulc'hen. — Hast-affo neuze, rag me n'em euz ket amzer da goll. Te, paourkeaz Jerom, az pevez amzer ato.

Jerom. — Ro peoc'h'ta, den bervet ma'z out; heman zo kintussoc'h eget eur bod drez.

Goulc'hen. — Ne ket an dra-ze eo : tan zo! alo, en hent. Petra, Jerom, petra leverez te ie deuz an drouz a zo gant an elecsionou? Te zo eun den honest ha me zo ivez, dre c'hrass Doue. Bremaic em euz clevet eur radical, resped d'id, o lavaret d'in e claske ar veleien coummandi.

Jerom. — Na ra van evit clevet ar braeou goullo-ze! Evit beza curiuz, ped pred bemdez a rez?

Goulc'hen. — Tri bemdez avad, cleo, heb counta mern vihan, pa vez hir an deiz.

Jerom. — Petra pevez d'az tijuni.

Goulc'hen. — Souben an tri zraic : dour, olen ha baraic.

Jerom. — Ha d'az fern, d'az lein, ma cavez guelloc'h?

Goulc'hen. — Iod kerc'h, iod silet.

Jerom. — Ha d'az coan?

Goulc'hen. — Iod guiniz du pe durkik, nemed d'ar meurz ha d'ar iaou e vez kik ha farz, ha crampoez, d'ar zadorn.

Jerom. — Amannennet e vezont d'id?

Goulc'hen. — Avechou, cleo. An dra-ze a zell out ar c'hreg, muioc'h eget ouzin-me.

Jerom. — Emaout o counta geier, Goulc'hen. Mez laoskomp an dra-ze. Ped pastel gik ar pevez da zrebi, gant ar farz, beb tro ma'z a ar zac'h er pod?

Goulc'hen. — Evit c'hoaz n'em euz ket ranket counta. Ne ket eur c'hof stam am euz dre c'hraz Doue.

Jerom. — Ne pevez ket a batatez, avalou douar avechou? Ha traou all evit chench?

Goulc'hen. — Oh! eo! meur a veach : farz riz avad n'em bevez morse nemed lorc'h a ve er c'hreg, pa vez ar groaz gant ar mab pe ar verc'h.

Jerom. — Ha piou a goummand ar gegin, du-ze?

Goulc'hen. — Ar c'hreg, evel just.

Jerom. — Ia! a gav d'id?

Goulc'hen. — A gav d'in? Ne ket a gav d'in eo; sur aoualc'h oun a gement-se.

Jerom. — Allaz! Goulc'hen geaz, te zo iaouank c'hoaz. Ne ouzont ket ar finessaou, var a velan. C'hoant az-peuz da c'hont piou a vez du-ze o coummandi ar gegin?

Goulc'hen. — Mac'harit, a lavaran d'id.

Jerom. — Mad, me lavar d'id ne ket Mac'harit eo.

Goulc'hen. — Piou eo'ta neuze?

Jerom. — An aotrou persoun!

Goulc'hen. — Petra! Jerom, collet eo da benn ganez?

Jerom. — Mez, pa lavaran d'id.

Goulc'hen. — Allaz! allaz! Jerom geaz oc'h huvreal em aout. An aotrou persoun ne ket bet du-man c'huec'h miz zo, na den euz he berz. Laka var an draze em aoump diou leo euz ar bourg! Te zo oc'h ober goab ac'hanon-me.

Jerom. — Goab ne ran ket.

Goulc'hen. — Ro peoc'h d'in, pe bremaic me ia da rei eur javedad d'id. Daoust ha c'hoant az peffe da lakaat ienien etre va greg ha me?

Jerom. — Sko, pa giri, méz me lavar d'id eo an aotrou persoun a goummand ar gegin du-ze; ar zouben, ar iod, an turkik, ar pouloudik, ar c'hik ha farz, ar c'hrampoez, ar patatez, ar farz riz ha kement-zo.

Goulc'hen. — Mad, Jerom geaz! truez am euz ouzit. Me gave d'in e pevoa muioc'h ha skiant evit an dra-ze.

Jerom. — Neuze 'ta e kemerez ac'hanon evit eur paotr sot?

Goulc'hen. — Ia da! ha c'hoaz evit unan poumme.

Jerom. — Mad! Goulc'hen geaz! te zo sottoc'h c'hoaz evidon-me.

Goulc'hen. — M'oun ket, mevar an aotrou Doue! Evit neuze eo poent va staga!

Jerom. — Me zo o vont da rei d'id an desteni a gement-se. Ne gredez ket, ne ket 'ta, e coummandfe an aotrou persoun en da di?

Goulc'hen. — Sur oun zoken ne ra ket; m'hen difi da c'hout peur e vez ar billik var an tan.

Jerom. — Mad, Goulc'hen geaz, me gred eveldot; me zo zur ivez n'en em emel ket an aotrou persoun dioc'h ar pez a vez fardet evit da bred. Anzao a ri gouscoude e coummand en da di.

Goulc'hen. — Coummandi! me ne c'halvan ket coummandi ar pez az peuz c'hoant da lavaret. Bep tro ma vezan o covez, an aotrou persoun a lavar d'in, ha d'am greg ivez marvad, beza kristenien mad, ober ar bater bemdez, sevel mad va bugale; en eur ger, derc'hel urz em zi. An dra-ze eo az-peuz c'hoant da lavaret?

Jerom. — Just avad! E man deuet ganez. An aotrou persoun a lavar d'in-me, evel d'id-te, beza fur; neuz ket a eurusted heb furnez, nag er bed-man, nag er bed all. Evidon-me a gav d'in e ra mad.

Goulc'hen. — E ra eo, rag e guirionez ma ne ren ket an tad hag ar vam an tiegez gant furnez, e couezo abred pe zivezad truez var ar vugale. En eur ober ar pez a ra, an aotrou persoun ne ra nemed he zever : ne goummand ket, mez goulen a ra ma ve fur ar re a zo o coummandi.

Jerom. — Emaout er zac'h, paotr paour, emaout crouffet en dro-man; e man deuet va ger ganez.

Goulc'hen. — Penaoz 'ta?

Jerom. — Clevet ec'h euz biscoaz e ve bet belek ebet beteg ar Gambr o lavaret d'an Deputeed : hirio e reot an dra-man, varc'hoaz e reot an dra-hount. Dimerc'her c'hui voto eur zantim muioc'h dre gart-leo d'ar bostillouned; diziou c'hui voto ar guir var ar chass; dirguener c'hui daolo al lezen ma lezen d'an traon, ha dissadorn c'hui dorro elecsion an aotrou de Mun.

Goulc'hen. — Biscoaz, n'em euz clevet kement-se; ne gredan ket zoken e c'helfe den caout testeni euz eun dra evel hounnez.

Jerom. — Penaoz 'ta neuze e c'hellez te credi e ve ar veleien o clask coummandi?

Goulc'hen. — Allaz! evel a lavarez, Jerom, emaoun er zac'h beteg toul va gouzoug. Breman e coumprenan ac'hanot. Ar beleg ne glask ket coummandi mez e ve tud vad o coummandi, ahount e Versaill, er Gambr, e kichen Pariz. Evel a lavaren bremaik, ma ne vez ket fur ar pennou tiegez-se euz ar Franz, e couezo truez var ar bobl. Mar bezomp renet gant tud diskiant pe fallagr, oump sur da veza taolet er foz; an dra-ze zo sclear. Mil bennoz Doue, Jerom; na petra eo evelkent pa vez lavaret sclear an traou da eun den!

Jerom. — Plijadur vraz a rez d'in, Goulc'hen. Ma fell d'id discuez eun anaoudegez benag d'in evit beza da genteliet, goulen breman digant Doue ma vezo lakeat ar gentel-man e gallek, er gazeten *Le Finistère*, er gazeten *Le Morlaisien* hag er gazeten l'*Union Républicaine* euz a Vrest. *Feiz-ha-Breiz*, (petit journal) a ra eur blijadur dreist d'ezho.

A bouez beza douget alioz en teir gazeten-ze, *Feiz-ha-Breiz* a echuo dre veza *braz aoualc'h*, araog fin an dro.

Torr-he-Benn.

Ian vihan ha Ian vraz.

(*Guelet an n° 26.*)

Ian vihan. — Mad, Ian vraz, nemed re skuiz an oll e vez, coulz tra eo d'id counta d'in c'hoaz eun dra benag. Hon devez a zo echu. Eur c'hard'heur muioc'h pe nebeutoc'h a gousked ne c'hell ober d'eomp na calz droug, na calz vad. Lavar d'in, Ian vraz, petra eo eur *filozof*?

Ian vraz. — Eur filozof, mignoun keaz, a zo eul leue briz, a zounj d'ezhan eo lakeat da varn ar bed e jeneral hag e particulier. An traou a rank beza evel ma sounj. An aotrou Doue, ma car ober mad, a ranko goulen diganthan he aviz evit gout peur caozeal, ha penaoz, ha petra lavaret, ispisial divar benn ar revelasion, *infaillibilite* ar Pab hag ar miraclou.

Ian vihan. — Hag ar *revolusion*?

Ian vraz. — An distruch euz a gement-zo mad. Ragse e velez dioc'h-tu eo an Diaoul zo e penn ar c'hoarize.

Ian vihan. — Hag eur *republikan*?

Ian vraz. — Eur republikan eo an hini a zonj d'ezhan e vo guelloc'h diouallet ar zaout pa vezo oll dud an ti o soursial dioc'h kement zo, hag ar vugaligou o teski d'ho zad coz an hent da gass eul loaiad iod d'he c'hinou.

Ian vihan. — Hag ar *gonstitution*, petra eo an draze?

Ian vraz. — Daoust ha me c'hoar, me! Kement all a vez great a gonstitusionou! Goulen digant Mari-Varvek penaoz e ren he zi : hounnez a ra eur gonstitusion. Clouarik ivez a gass he stalik en dro guella ma c'hell, mez ne ket evit c'hoari gant Mari Varvek.

N'euz forz, eur gonstitusion en deuz ivez. Bez a zo tud hag a zo ho c'honstitusion, ho reolen, e coummandfe ar penn d'an divrec'h, d'an treid; constitusion re all eo e coummandfe an divrec'h hag an treid d'ar penn.

Ar gonstitusion e Franz, er moument-man, a c'houlen ma coummandfe ar penn, hag an 363 deputé o deuz roet ho ger da C'hambetta, a c'houlen e coummande an divrech hag an treid, da lavaret eo e ve chenchet baz e taboulin.

Ian vihan. — Bennoz Doue, d'id, Ian vraz. Var a velan, te 'vad a zo goaz hag a lavar sclear an traou.

Hag eur *c'hlerical*, petra eo?

Ian vraz. — Ar ger clerical a zo eun hano roet dre zismeganz d'ar gatoliked. E berr gomzou, selaou mad: kristen, papist, syllabist, clerical, infaillibilist, ultramontain, catholik a zo ar memez tra. Clerical a zinifi eun den zo a du gant an Iliz ha gant ar Pab en he fenn. Ar ger clerical n'eo bet invantet nemed evit ober goab euz ar re a zent oc'h ar Pab hag oc'h Doue, hag ober d'ezho, dre ar c'hoaperez-se, trei kein d'ho mestr var an douar hag en env.

Ian vihan. — Hag an deok? (*la dime*, e gallek?)

Ian vraz. — An dim pe an deok eo an offransou-ze o doa savet ar madou zo bet laeret gant ar Republicaned ruz epad ar revolusion-vraz, goude m'o devoa lazet tost da dri milioun euz ar fransisien. Ar madouze eo a c'halver ar madou nasional, var digarez m'int bet laeret en hano an nasion.

Da heul an dim pe an deok oa deuet madou an ilizou, ar prespitaliou, ar c'houentchou, rag dim a zinifi eun offranz great da Zoue evit anaout eo mestr da gementso, ha ma'z eo dioc'h he vadelez e talc'homp pep tra.

An dim pe an deok a zinifi ivez an *dekved*. An hano ze a zo chommet gant an offransou roet d'ar veleien en hano Doue, abaoue ma hen greaz Abraham da Velkisedek. Abraham a roaz da Velkisedek an dekved dioc'h ar pep vella en doa gounezet o lorgna Codorlahomor ha pemp roue all, evel a c'houzout mad, Ian vihan, p'eguir e lennez an Testamant coz hag an Testamant nevez. Mez ne d-a ket da gredi e vije roet ato an dekved euz a bep tra. Avechou ne vije ket roet an ugentved na memez an dregontved. Lod a jomme daou ugent, hanter cant vloaz heb paea. Ne oa nemed eun affer a goustianz. « Da Zoue oc'h dleour coulz hag ar re-all; lakit evez da denna he zroulanz. » Setu petra veze lavaret d'ar re a gave diez discregi. Tor o devoa, rag an oll en em zicoure er c'hiz-se da veva ar veleien en honestiz, pourvei da ezomou an iliz hag an offisou ha rei ho deffotou d'ar beorien, hag ivez caout pe a dra evit ar scoliou. Ar belerined ivez, an estranjourien, ar veajourien a veze sicouret ha digemeret mad, divar goust an offranz-se da Zoue hanvet an dim. N'euz bet morse er bed mod ebet da baea ha d'en em zicour evel ma'z e bet an dim. hag an dim, entent mad, Ian, en deuz bet he amzer e kement bro zo tout. Salo e vije c'hoaz an dim en he vrud caera an devez hirio, rag hirio ne ket an dekved eo a baer, nag an naved, nag an eizved, ha c'hoaz ar Republicaned ruz ne gav ket d'ezho e ve aoualc'h a viriou var ar bobl.

Ian vihan. — Petra zinifi *prinsipou quatre-vingt neuf*? Bemdez e clevan hano euz ar prinsipou-ze, ha ne goumprenan banne ennho.

Ian vraz. — An dra-ze a zinifi e man an otorité e cof ar bobl, hag e feiz keit ha ma kendalc'ho da voti e vo ato just ha leal kement a vo great; rag an niver eo a ro ar justiss var gement zo. Setu neuze e 93 e voue lakeat Loiz XVI var ar c'hillotin ha Loiz XVII da vervel dre vizer er prizoun, nebeut goude. Ar bobl n'en deuz count ebet da renta na da Zoue na da zen an oll. Voti setu eno tout ar pez en deuz da ober. Eun deves benag e vo clevet eun depute o lavaret: Assa! votomp da velet hag hiviziken e vo drebet foenn gant an oll fransisien. Neuze e vo lavaret ober eur plebiscit; an oll d'an dirinen! ha ma'c'h erru e ve muioc'h a villeji da lavaret e rankor drebi foenn, e vo douget al lezen *foenn obligatoar!*

Ian vihan. — Hopala! Ian vraz, e ma va frenezier o vont da gloza ha te zo mall d'id ivez mont da gousket. Gant a ri, ne d-a ket da gousket er bern foenn, gant aoun na raffez re govad. Tatatata! daoust ha ne ve ket guelloc'h caout eun den da goummandi ar Franz, ha peoc'h d'eomp gant ar voterez, pelloc'h! Me ne velan nemed *eun* heol o ren an deiz; *eul* loar o ren ar stered hag ar mor; *eur* vam o ren eur gestad venan; *eur* pab o ren an oll gristenien; *eun* tad o ren eur tamill, *unan* a lavaran, ne ket daou, ne ket tri, ne ket cant, ne ket eur bobl a bez eo zur.

Ian vraz. — En dro-man e teu ganez avad, fri hir ma'z out; eur gouall bolitiker e savez da veza. Va folitik me breman eo mont da eüna va izili ha da ober eun dorgennad cousked, ma plij gant Doue. Noz-vad d'id.

PAOTR AR C'HALCUD.

Keleier a zianveaz ar vro.

Ar *Moniteur* a gomz euz eur gemennadurez en deffe Mac-Mahon santimant da embann dre ar Franz a bez.

***

Ar marechal Mac-Mahon a gar ar peoc'h: « *Piou*, emezhan, e Neuvik, *piou a anavez guelloc'h taloudegez ar peoc'h evidon-me, am euz guelet, a gen tost all, poaniou ha mizeriou ar vrezel.*

***

An aotrou Thiers a zo maro dilun diveza e *Saint-Germain-en-Laye*, tost da Bariz. Eur maro trum en deuz bet, heb beza gellet en em anaout na caout sicour ebet aberz an Iliz.

***

Gambetta, hervez *la Correspondance Havas*, a zo galvet dirag ar justiss, evit he ziscourz e *Lille*, hag ivez ar c'hazetennou o deuz embannet an discourz-se.
Daoust ha leun e ve he vuzul?

***

An 363 a glask rei da gredi dre ar Franz a bez int euruz da velet Gambetta etre daouarn ar justiss, da gaout eur « merzer » en ho renkou. Var ze, hag inthi, hag ho c'hazetennou, guelet memez gazeten-ruz l'*Union républicaine* euz a Vrest, a lavar beza laouen. Setu aze tud avad hag o deuz vertuz, ha ne ket 'ta, Bretouned! N'ouzomp ket penaoz n'o deuz ket lavaret e chomfent eiz deiz da lenva ma'c'h erruse kement-all gant Mac-Mahon. Oh! an hypocrited! bé d'ezho! ar gaouiaded!

***

Ar poliss, e Pariz, a deu da lakaat he fao, var eur vaquez e doa en he zi, abaoue 1871, eur guziaden euz a baperou Raoult Rigault, unan euz ar brefeded hanvet gant ar gommunarded.

***

Dioc'h costez ar *Suiss* e veiller var ar gommunarded o deuz great kement a drouz e Pariz e 1871, hag a c'hruguill breman var bord ar Franz.

***

Hervez le *Figaro*, eur garten great en henvelep fessoun da ziscuez e pe seurt carteriou e tremen ar brassa crimmou, a ro an desteni sclear e chom an henor-ze gant broiou ar radicaled. Eno, emezhan, e carteriou ar re-ze, eo e caver ar muia bistirdi ha bugale dilezet.

***

AR VREZEL ER ZAO-HEOL. — Lenn a rear er gazeten *Germania* d'euz Berlin:

« Ar Russianed a dalv an Turked, hag an Turked a dalv ar Russianed. An diou gostezen a lavarfet savet e scol ar bleizi. Setu perag e c'heller gervel brezel ar Zao-Heol, eur oualen a sco dioc'h an daou du. »

« Ha leac'h zo, a lavar ar gazeten *La Revue de la Presse*, da veza estounet a gement-se? Tam an disterra. Piou a c'houarn an diou arme? Satan e unan! Hogen petra c'houlen Satan? Guad, guad da neu ennhan!

« Paourkeaz Europ, setu aze petra peuz gounezet oc'h ober brezel da Zoue ha d'ar relijion gatholik!

An Turked bete vreman, ha breman dreist-oll, o deuz ar gounid var ar Russianed.

Ar pez a dremen er Zao-Heol ha ne dleffe hen ket da vihana digeri he daoulagad d'ar Franz er moument-man?

O electourien! Buez pe varo ar Franz a zo etre ho taouarn: c'houi, ha c'houi oc'h unan eo a zo galvet da zougen he zetanz. Pa vezit, e lezvarn Kemper, carget da zougen eur zetanz a vuez pe a varo enep eur torfetour benag, e crenit gant aoun d'en em droumpla. N'eo mui eun torfetour o peuz da varn, mez ho pro, ho mam-vro, ar Franz, merc'h hena an Iliz! Daoust ha c'hui a daolo nebeutoc'h a evez euz a zort ar Franz, euz ho sort hoc'h unan goude tout, eget euz a hini eun torfetour.

Eur gentel distaget!

A nevez zo, eur barner dioc'h Roazoun, o velet an niver braz a verc'hed a oa deuet da zelaou dibun eun affer louz dirag an dribunal, a lavaraz.

« Araog coummanz an affer-man, emezhan, e pedon ar *merc'hed honest* d'en em denna. »

Den ne reaz van, maouez ebet ne flachaz.

O velet kement-se, ar barner a lavaraz, goude beza studiet mad he gentel:

« Alo! emezhan, ursierien, p'eguir ar *merc'hed honest* zo eat kuit, grit d'in ar blijadur da ziscuez hent an or *d'ar re all.*

Ac'hanta, merc'hed! m'ho tesko da vont da gurluzat!

KELEIER AR VRO.

An aotrou Peron, chalouni, bet superiol e seminer braz Kemper a zo maro demeurz diveza, e Kemper.

Eur c'holl eo euz ar re vrassa evit an Eskopti.

***

An aotrou Saillour, rejant e Castel-Paol, a zo hanvet persoun e Lopre (Loc-Brevalaire.)

***

BREIZ E LOURD. — Gedet or beuz, epad meur a zevez, en dije unan benag roet kelou d'eomp euz a belerinac'h Lourd. Abenn ar zizun a zeu e countomp gellout rei eur c'helou benag divar benn ar veach-se, a dle beza bet, hervez hor sounj, eur veach euz ar re gaera evit hor c'henvroiz.

***

LAMBADER. — An 9 euz ar miz-man ez euz pardoun braz e Lambader. Ar japel renevezet pe gentoc'h, fountet a nevez er memez leac'h ha gant ar memez mein, a vezo benniget an devez-se gant aotrou'n Eskob Kemper.

Pevarzec parrez benag a dle en em gaout eno evit ar gouel.

Vardro 8 heur e tiblasso prosession Plouvorn euz ar bourg.

An oferen-bred a vo canet da 10 heur, var eun dachen tost d'ar japell, evit ma c'hello an oll heuilla an ofiz. Aotrou persoun Guitevede eo a dle cana an oferen bred. Arc'hbeleg Castel Paol, an Aotrou Ollier, chalouni, a dle prezek.

Er japell, e vezo lavaret diou ofern blean, ar genta da 6 heur hag an eil goude an ofern-bred evit ma c'hello kement hini o deuz devosion communia el leac'h santelze.

Da 2 heur hanter: gousperou, benedicsion ar zacramant ha distro ar prosessionou d'ho ilizou. Hini Plouvorn a ziblasso da ziveza.

Hag an tour, tour-Lambader? Sevel a ra? ar c'henta tour euz ar vro goude Kreis-Kear, hervez hon tud coz.

Henor da Blouvorniz, a c'hoar c'hoaz, e creiz an dislealded a ren dre ar bed, lavaret a vouez huel, e caront Jezuz hag he Vam benniget!

***

An elecsionou, hervez *La Défense*, o dezo leac'h d'ar 15 a viz ere.

***

KEMPER. — *Tenna reomp euz an Impartial :*

« Tribunal Roazoun an 25 a viz eost, en deuz rentet var stad ar gazeten *Le Finistère,* ar memez setanz evel e Kemper.

« Ar memez cazeten *Le Finistère* e doa an 30 euz ar miz diveza, eun eil cuden da zibun gant tribunal Kemper, evit outrach enep ar Marechal, en eun articl hanvet *Le Panache.*

Ar Procurer en deuz goulennet evit he merer: 1° Daou viz prizoun, 2° *pemp mil lur* amant, 3° paeamant an amant ragtal varlerc'h an eil barnedigez, mar bez eun all.»

Ar zetanz ne vezo douget nemed an 8 euz ar miz. Evit doare, an aotrou Loiz Hemon, (an aotroun-man, a c'hoar beva, ententit) a zo bet divezet aoualc'h evit insulti ar Procurer en he zaoulagad, dirag an oll, en dribunal. Siouaz evit an aotrou Loiz Hemon ! ar Procurer ne ket great gant coad aleg, fessoun zo, mez gant coad dero, hag en deuz great d'an aotrou Loiz Hemon plega touchen, hag en em *zislavaret* dirag an oll.

Mad setu aze eun den hag a lavaro c'hoaz, goude an hardisegez en deuz bet da rei eun taol ru d'ar Procurer, eo pec'hed he huala.

Paourkeaz, Loiz Hemon, perag en em jalit, en em c'hlac'harit-hu ? Ha noc'h-u ket eur merzer muioc'h, er vanden, unan euz ar re dosta da C'hambetta ?

***

Le Republicain du Finistère a gemen ivez e bet coundaonet e Roazoun evel e Brest, an 29 euz a vist-eost.

Va Doue ! nag a verzerien ! ne vo ket a blass d'ezho er baradoz !

***

ERGUE-ARMEL. — Dilun diveza oa, en *Ergue-Armel,* commice agricol. Eno edo ar Prefed ha Loiz Hemon.

« Da iec'hed Mac-Mahon, eme ar Prefed, da fin ar pred ! » Hag al loden vrassa da lavaret, varlerc'h ar Prefed : « Da iec'hed Mac-Mahon ! » Loiz Hemon, paotr ar peoc'h, da lavaret eo paotr an trouz, en deuz coundaonet ar Prefed, evel an Dribunal, da zerri he c'hinou d'ezhan, *abalamour ma* felle d'ezhan ober politik. Loiz Hemon, evel a c'hell an oll da velet, ne ketmuioc'h *politik* evit *poli.*

***

Meur a vureo butun, hervez l'*Impartial du Finistère*, a deu da veza lakeat etre daouarn mererien all, evit beza guerzet cazetennou ha leoriou *radical.*

***

CONK-LEON. — Al lestr saoz *Queen*, d'euz Guernesey, lestr a 78 tonel, cabiten John Allen, o veachi deuz *Corogne* da Borsmouth gant 52 ejen, a zo bet goueledet, ar 25 a viz eost, e kichen roc'h Runiou.

Ar 6 martolod a ioa var al lestr ha greg ar c'habiten o deuz gellet neu beteg Eussa hag a zo bet digasset goudeze beteg Conk, da c'hedal beza casset d'ho bro.

***

PORTZALL. — Ar 25 a viz eost, *Marie,* bag ar patron Kerne, a zo bet flastret oc'h ar roc'h Men-loquet, e kichen an enez C'hlaz.

Ar patron Kerne en deuz gellet en em zavetei.

E ti an Aotrou de Kerangal, Moullerr an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec...	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec.....	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler).....	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler).....	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler).....	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec.....	1	00
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin, gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 4 a vis guengolo.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	34 l 50 s	32 l 00 s
Segal.....	22 50	24 50
Eiz.....	19 50	24 00
Guiniz du.....	23 00	26 50
Kerc'h.....	19 50	24 00
Avalou douar.....	9 50	10 00

POUNT'N-ABAD — Marc'had an 30 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	34 l 25 s	32 l 50 s
Segal.....	23 75	25 00
Eiz.....	20 50	22 50
Guiniz du.....	»» »»	28 50
Kerc'h.....	22 00	22 50
Avalou douar.....	11 00	12 00

CASTELLIN. — Marc'had an 30 a vis eost.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz.....	32 84 s	34 l 06 s
Segal.....	24 37	25 00
Eiz.....	18 00	22 00
Guiniz du.....	23 12	25 25
Kerc'h.....	19 00	22 00
Avalou douar.....	9 50	» »

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 15 A VENGOLO 1877. (3e SÉRIE N° 29.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'heli ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 15 a vis Guengolo 1877.

An Noblanz hag ar Veleien.

(*Dilerc'h. — Guelet an n° 28.*)

Ar *veleien*, a lavarer, a zo ato evit an *noblanz*, hag an *noblanz* ato evit ar *veleien.*

Red mad eo displanta ar gaou braz-man euz a spered an dud. Breman zo pemzec devez or boa reglet hor c'hount gant *de* Pompery ha lakeat an aotrou-ze a gostez, e costez ar Republicaned ruz, e costez enebourien touet ar C'houarnamant hag ar Relijion.

Da bep hini he be a dra, va zud.

C'houi, Republicaned ruz, cassit *de* Pompery hag he noblanz ganeoc'h ; d'eoc'h eo corf hag ene, penn, kil ha troad.

Gortozit ; c'hoaz or beuz da rei d'eoc'h. Etouez an 363 depute o deuz votet ken aliez enep ar relijion, enep ar c'houarnamant, enep ar beva mad hag ar peoc'h er vro, ez euz c'hoaz meur a hini hag a zo *de* pe *du* araog ho hano.

Eur vech c'hoaz, da bep hini he beadra.

Digorit ho sac'h, portezerien ar republik ruz : eur valaden vad or beuz da rei d'eoc'h hirio. Eun hanter cant benag a zo anezho, er Gambr hebken.

Meur a hini a vezo marteze estounet o clevet ez oa er Gambr coz digasset d'ar gear gant Mac-Mahon, *tud nobl* calz *russoc'h* c'hoaz evit Gambetta.

Clevet oc'h euz-hu biscoaz hano d'euz Madier *de* Montjau ? Setu aze eur *pipi* avad, gant he vent, he vouez curun hag he varo druz. Gambetta ne d-eo nemed eul laouenanik en he genver. Pa gomze Madier *de* Montjau, ar Gambr oll a dregerne ; ar radicaled, ar gommunarded hag ho mignouned a iude gant plijadur ; ar bankou a strake dindan an taoliou dourn ; an dud honest a grene.

Ah ! comzit d'in euz an noblanz gallouduz ! Setu aze unan avad !

Perag rei d'eoc'h hanoiou an hanter cant all ? n'int nemed bugale e kichen heman.

Madier *de* Montjau a ioa *marc'h-limoun* an *noblanz ruz* er Gambr, evel Gambetta a ioa ivez *marc'h-limoun* ar sitoianed heb *de* pe *du* araog ho hano. An daou gar a iea dre ar memez hent.

Assamblez gant Gambetta ha Madier *de* Montjau, *de* Pompery hag he vignouned nobl er Gambr o deuz votet enep ar relijion, ar c'houarnamant hag an urz-vad[illegible].

Ah ! c'houi goumère an *oll* noblanz evit tud honestl evit tud a zoare, evit mignouned d'ar veleien[illegible].

Bezit dinec'h. Ar veleien n'emaint ket o vont da lavaret d'eoc'h voti evit noblanz hag a glask evel *de* Montjau ha *de* Pompery dilam ho bara digantho, evit *noblanz* hag a glask pilat ar relijion en eur ober soudarded *eus* ar veleien hag en eur zilam peb sicour digant ar seminerourn. Peb clouerdi, pep seminer laosket heb sicour, ne c'hellemui, e guirionez, mont da veleien nemed ar re binvidik braz, ha c'hoaz goude pemp bloaz servicl en ardivez herbolontez ar *baotred-ruz* Ar c'hartou var an daol, canfarted, ha ne ket eno ho c'hoantegez ? ha ne glaskit-hu ket ober ar memez c'hoari d'eomp, evel Bismark er Pruss ha Victor Emmanuel en Itali ? Beleg ebet mui ; gouent ebet mui ; ar jezuisted dâ foar an tri mil ; ar scurezed da gastrillessa !

Ha goude, petra reot, Gambetta ha c'houi, *de* Montjau ? ha goude ? Goudeze arme ebet mui, archer ebet mui, serjant poliss ebet ken, an oll soudarded, an oll breudeur, an oll pinvidik dre ar partach leve : *Liberte* (d'un em zrailla), *Egalite* (er baourentez), *Fraternité* (ouz ar groug.)

Deuit ha deuit buhan, portezerien ar republik ruz, cassit ganeoc'h ho samm a vignouned, bezet pe na vezet ket *de* pe *du* araog ho hano. Ne lezit ket ar seurt greun-ze e grignoliou an dud a relijion. *Cassit-hi ganeoc'h, hag, dreist oll, dalc'hit-ho ganeoc'h, prennit ar zac'h carnezho*, m'ac'h oc'h euz aoun ez affe ar veleien da reclem anezho.

Estounuz eo o deffe ar baizanted difizianz euz ho beleien, paizanted eveltho. Hor beleien a zo savet en hon touez. Guelet or beuz anezho o c'henel, o sevel, oc'h ober ho studi. Dioc'h ar memez souchen e teuomp. Gout a reomp a beleac'h e teuont, petra reont, da betra e vizont.

A beleac'h e teuont ? Divar ar meaz cazi oll. Tregont evit unan a c'houlennaz *bara* da genta *e brezounek*, a

c'halvaz ho *mam* da genta *e brezounek*. Choueka pateriou a leveront eo ar *pateriou brezounek* desket d'ezho gant ho mammou.

Petra reont ? Deski d'eomp ar mad ; sicour ac'hanomp da gentelia hor bugale ; clask unani ac'hanomp evit ma teuimp d'en em zicour e peb fessoun. Deski a reont d'eomp al *Liberte* evit ar mad ; lakaat a reont en hon touez an *Egalite* dirag Doue, an *Egalite* a vugale d'ar memez Tad, ar *Fraternite* a vreudeur kristen.

Da betra e vizont ? Da renta ac'hanomp euruz er bedman dre ar peoc'h euz hor c'houstianz, dre an unvaniez gant hon amezien ; poania a reont d'hon renta eurussoc'h c'hoaz er bed all, dre ar guel a Zoue epad an eternite. Ar yirionez setu hi aze.

Penaoz eta ni, ken etrezomp paizanted, e vemp avechou diod aoualc'h da gredi e labourfe hor beleien enep d'eomp, e vent o clask diminui hor beva mad, hon danvez. N'or beuz difizianz ebet anezho araog ma viscont ar zoudanen, keit ha ma labouront er memez park ganeomp ha kerkent ma o deuz en em roet da Zoue dre ar velegiach, e cav d'eomp e troont kein d'hon interest, e coezont etre divrec'h an *noblanz*.

Ha n'eo ket diskiant sounjal e troffe kein ar beleg d'he gerent pa deu d'en em rei da Zoue !

Daoust ha ne roio mui an *hano a vam* d'an hini en deuz he luskellet ? Daoust ha labourat a raio, en eur fessoun benag, da gass da baour an tad hag ar vam o deuz roet d'ezhan bara , dillad ha scol. Caout ar sonjou-ze hebken a ra calz a c'haou da eünder ha da sclerder hor spered. Lavaret ar c'houmzou-ze a ra muioc'h a zismeganz d'eomp evit d'hor beleien.

Natural eo da bep hini caret he dud. Ar belek gant he zoudanen ne jench ket a natur ; he natur ne ra nemed guellaat dindannhi, pe e ranker lavaret e fallaer gant ar relijion.

Natural eo da bep hini caret he dud ; ha setu perag eo ken natural d'ar veleien caret ar baizanted, hag an artizaned, oll ho c'herent. Ped a gavot var ar meaz pe e renk an artizaned er c'heriou bihan, ha n'o deuz ket eur belek benag etouez ho c'herent, a bell pe a dost? Rouez-rouez eo ar famillou-ze.

Mad ! mar d'eo eta natural d'ar belek caret ac'hanompni, ni paizanted hag artizaned, abalamour ma'z oump he gerent, perag neuze 'ta ivez ne ve ket natural d'eomp-ni caret ar belek a zo pe hon niz, pe hor c'henderv, pe hor breur, pe hon tountoun. Ar memez rezouniou or beuz d'he garet, evel hen da garet ac'hanomp-ni, ha me zo zur, ma vije tud desket aoualc'h en hon touez evit beza deputeed, ar belek a lavarfe voti evit *paizanted* kentoc'h eget evit *noblanz*, rag dre c'hrass Doue, etouez ar baizanted ez euz kement a relijion hag e neb leac'h all ebet. Deffot eta goueziegez en hon touez, hag abalamour da ze hebken, eo e lavar ar veleien voti evit an *noblanz*, ha c'hoaz, ententit mad, **evit ar re o deuz relijion grenv, hag evit ar re-ze hebken.**

Test ! *de* Pompery !

JAKEZ AR VELCHENEK.

An Elecsionou.

Goulen. — Abalamour da betra ez euz elecsionou nevez ? Hon deputeed ha ne oant-hi ket hanvet mad ?

Respount. — Nan re vad ; ar Vretouned troumplet gant tud fallacr, pe gounezet gant promessaou gaouiad, o credi henvel deputeed vad hag a du gant Mac-Mahon, o deuz hanvet tud hag a zo eat en tu cleiz, *gant ar re ruz*, da c'hoari ar c'hountrol ouz ar Prezidant ; ar pez a zo bet caoz m'en deuz renket terri ar Gambr ha cass an deputeed d'ar gear.

Goulen. — Perag eo bet torret ar Gambr?

Respount. — Kement-se a zo eur mister, eme ar gazeten *Le Finistère*. Aman n'euz mister ebet. An deputeed ne reant ket a labour vad ; ne reant nemed terri lezennou fur great gant ar Gambr all, hag ober lezennou fall o unan, nemed en em gemer oc'h ar veleien ha terri elecsion ar gannaded ne oant ket a du gantho.

Goulen. — Evit an elecsionou nevez, piou a vezo var ar renk da veza hanvet ?

Respount. — Er Finister, evit Cambetta, e man *ar seiz ruz* a zo bet torret ; evit Mac-Mahon, a du gant he c'houarnamant, ar re a hanvo deoc'h *Feiz-ha-Breiz*, divezatoc'h.

Goulen. — Ha guir eo ar pez a lavar ministred Mac-Mahon, o deuz c'hoant da genderc'hel ar Republik ?

Respount. — Ia, guir eo ; ar Republik honest a zalc'hint keit ha ma vezo Mac-Mahon prezidant, ha fallagriez eo scriva int gaouiaded ha goestl da ober ar c'hountrol euz ar pez a leveront.

Ho enor a garont, ha ne ket ar re-ze a lavaro d'an electourien evel ma ra *Fanch Plouaret :* « *Kemerit billeji dioc'h an daou du , troumplit an dud keit ha ma plijo ganeoc'h ; roit ho ker da zaou pe dri, hag ho mouez da eun all.*

Goulen. — Perag eta, ma o deuz c'hoant da zerc'hel ar Republik, o deuz-hi torret kement a brefeted, a zouprefeted, a veared hag a dud e carg ?

Respount. — Evit souten ar C'houarnamant eo. An oll a c'hoar ervad n'euz gouarnamant ebet paduz ma n'euz er c'hargou huella tud a skiant, tud a fessoun ha ne glaskont nemed mad ar vro, heb sellet ouz an arc'hant.

Ar Prezidant a lavar gant guirionez : « *gouasa enebourien ar Republik eo ar re ruz, ar re a fell d'ezho trei ar bed var he du enep gant credennou ha lezennou souez ho c'hlevet ! Tud foll e counnar, ar re-ze !* eme an aotrou Thiers e unan, *an traou a daolfent heb dale er gouad hag er fank !*

Ministred Mac-Mahon n'o deuz great nemed rapari an droug o doa great ministred ar Gambr torret. Ar re-ze o doa taolet euz ho c'hargou an dud fur a ioa ennho araog an elecsion diveza, ha lakeat en ho flass prefeted ha souprefeted dam-ruz eveltho ; ar vinistred hirio n'o deuz great nemed digass en dro an dud vad a ioa bet taolet er meaz.

Mac-Mahon, o velet ne c'helle mui gouarn ervad gant eur Gambr a ioa bepred en he eneb, a dorraz anezhi, hag a c'halvaz he brefeted coz d'he zicour. Goulen a ra breman digant ar vro deputeed all furroc'h evit kenderc'hel gantho an urz vad er vro, ha gant an urz vad, ar peoc'h, al labour hag ar binvidigez.

Goulen. — Bro Franz ne ket galvet eta da joaz etre ar Republik hag eun *impalaer* pe eur *roue* ?

Respount. — Nan, nan, nan teir guech ! ar re a lavar kement-se a lavar eur gaou, eur gaou divezet, *evit caout mouezìou.* Ar Franz a zo galvet da ober he joaz etre gouarnamant Mac-Mahon hag an hini a fell da C'hambetta da zigass d'eomp.

Evelse, electourien, evessait mad ; ma roit ho mouez d'an deputeed torret, da enebourien Mac-Mahon, e rit ar falla tra a c'helfac'h da ober, eun dra a lakaffe, heb dale pell, an drubuill, ar brezel, ar revolusion er vro.

Goulen. — Neuze 'ta ar veleien ne roint ket absolven d'ar re a voto evit ar Republicaned, tud honest ha tud vad, siouaz d'ezho ?

Respount. — Er c'hountrol, gant ho daou zourn e roint an absolven d'ar re a voto evit tud honest ha mad, goude ma vent republicaned, *nemed e vezint mad.* Mez gout pere int? eno e man an dalc'h.

Republicaned ar Gambr torret ha tud honest int-hi ? Er gear ha dirazoc'h int mad aoualc'h, mes er Gambr n'int ket ar memez tud ; voti a reont gant *ar re ruz.* Ha me her goulen ouzoc'h, ha gallout a ra eur belek sevel he zorn da absolvi eun den a ro he vouez, gant gouezìegez, da eun depute a zo a du gant ar rum dud-se, ne anavezont Doue ebet, a glask discar ar relijion, terri an demeziou, laerez madou an hentez dre lezennou great gantho ha coundaonet gant Doue ha gant ar rezoun.

EUR PAIZANT.

Petra ! bouzar eo *Feiz-ha-Breiz ?*

Eun dra derrupl eo, a scriv d'eomp eun Tregeriad, ne harsfe ket pelloc'h *Feiz-ha-Breiz,* enep an teir gazeten *Le Finistere* , *Le Morlaisien* ha *L'Union républicaine*, a zo evel tri gi o chilpat en dro d'ezhi hag o clask plass da lakaat ho dent en he ler. Daoust ha bouzar e ve *Feiz-ha-Breiz ?*

— Selaouit, Tregeriad , *Feiz-ha-Breiz* , ne d-eo na bouzar, na cousket.

Aliez , m'oar vad , e vezit e marc'had Mountroulez. Mad, ha ne ket bet digouezet d'eoc'h, eur vech benag, guelet, aman pe ahount, daou, tri, pevar gi oc'h ober an heg oc'h eun dogez a iea gant he hent evel pa ne vije tra var he dro? Eun taol pao benag a roe avechou marteze, ha neuze e velac'h ar paourkeaz ki-bihan oc'h ober daou pe dri ruill var ar ru. Mez setu tout. Micher ar chass bihan eo tagnouzat ar re vraz, evel a c'houzoc'h, evit ma vezo sounjet muioc'h ennho, evel micher ar re vraz eo ober fae var ar re-vihan.

Setu petra ra *Feiz-ha-Breiz* e kenver ar c'hazetennou a hanvit. *Le Finistere* ha *L'Union républicaine* a zo bep mare e process, bep mare en dribunal, bep mare coundaonet da brizoun ha da vil luriou amant. *Feiz-ha-Breiz* a laosk anezho da ober ho micher, p'eguir e plij kement d'ezho. *Feiz-ha-Breiz* a lez gant an diou gazeten-ze an *henor* d'en em verzeria o unan. Dont a raint a benn euz ho labour, ma kendalc'hont.

Ar gazeten *Le Morlaisien,* ne eban da jaogat enep ar veleien. Ne ket ken nebeut evit ober guelloc'h, ma e deuz c'hoant da veza he bourreo d'ezhi e unan.

Eur gazeten hag a ia da gaozeal enep ar veleien etouez *kristenien,* a zo sclear he zort. *Feiz-ha-Breiz* da vihana a vel kement-se sclear evel an deiz.

Ar gazeten *Le Morlaisien* a lavar, varlerc'h *Le Finistere,* eo great *Feiz-ha-Breiz* gant beleien. *Eno ! hag eno just !* eo e c'hach ar c'har var he c'hein, rag Jezuz-Krist en deuz lavaret anezho : « *Piou benag ho selaou, am zelaou me ; piou benag ho tisprij am disprij-me* »

Hogen *Ar Morlaisien a zisprij Feiz-ha-Breiz,* great, hervez-hen , *gant beleien :* en difin eta eo Jezuz-Krist e unan a zo disprijet gant *Ar Morlaisien.* Mar tisprij *Ar Morlaisien* Jezuz-Krist, penaoz e c'hell ar gristenien caret eun henvelep cazeten ? Eun dra impossubl eo. Kristenien ne c'hellout ket caret eur gazeten hag a gomz enep Jezuz-Krist, ho mignoun, ho mestr hag ho roue.

Feiz-ha-Breiz e deuz ato kemeret Tregeriz evit tud a feiz, evit kristenien, ha setu perag ne vele ezom ebet da lavaret d'ezho en em zionall oc'h ar pez a lavar ar gazeten *Le Morlaisien,* ha setu perag ivez e lez anezhi da doulla he bez d'ezhi e unan. Ma pad, mar deuz c'hoaz eun dra benag a vuez ennhi, eo ez euz estreget kristenien tro var dro da Vountroulez.

An devez ne vezo, a bep tu d'ar gear-ze, nemed *kristenien vad*, da lavaret eo tud hag a gar henor Jezuz-Krist, henor ho Doue hag he vinistred var ar memez tro, *Ar Morlaisien* a c'hell ober he bak ha lavaret kennavo da Leon ha da Dreger, rag ne gavo lenner ebet ken.

MIK AN DOURDU.

Eur Breur-leaz d'ar *Morlaisien.*

Pell zo dija e criomp d'ar bobl kristen a Vreiz ne ket hebken an urz vad hag an honestiz eo a glask ar Republicaned-ruz da ziscar, mez ar relijion e unan. Evit erruout eno, ne gizont dirag netra. Ar *gaou* hag ar *blasfem* e unan a daolont, e fass an heol, da zaoulagad ar gristenien , da zaoulagad ar veleien, da zaoulagad Jezuz-Krist e unan. A bouez, emezho, teuler dismeganz var ar gatoliked, var ministred an Iliz, var Jezuz e unan e vezo eaz d'eomp pilat ar relijion d'an traon. Selaouit kentoc'h. Le *Mot d'Ordre* , breur-leaz *ar Morlaisien* eo a gaoze.

« Guechall, trivec'h cant hag eur blavez benag
« zo, e veve eur revolusionner galvet Jezuz-Krist,

« istimet braz, c'hoaz hirio, evithan da veza mab « eur c'halvez, gant ar re a lenn ar c'hazetennou « *La Défense, Le Figaro, Le Français, L'Univers,* « etc. An dispac'her-ze en devoue ivez, (evel Gam- « betta), c'hoari vraz gant ar Justiss politik euz he « vro, beteg zoken m'eo bet coundaonet gant barne- « rien an amzer-ze, da vervel var jafot an dishenor. « Affer Jezuz-Krist gant ar justiss ne deuz ket, a « gement ma c'houffemp, noazet d'he vrud : er « c'hountrol. Abaoue, e guirionez, e tremen evit « Doue, grass d'an affer a justiss a goustaz ken ker « d'ezhan evel den.

« Guelet a rit eta, conservatourien, n'e ket heb- « ken e renkou ar bobl ambisiuz e teu an afferiou « a justiss da veza eur guir d'ar c'hloar. »

Varlerc'h ar scrid-man, a gren hor pluen oc'h he lakeat var baper, ni lavaro, goude *ar Publicateur*, eo red pelloc'h digeri ho daoulagad d'ar gristenien, hag abalamour da ze rei d'ezho anaoudegez euz ar blasfemmou a zislounk, enep Doue hag he relijion, ar re a fell d'ezho hirio teuler Mac-Mahon d'an traon ha ren ar Fransisien d'ho giz, da c'houzout eo, heb relijion.

Ma'c'h erru eun devez mignouned ar *Mot d'Ordre* da goummandi, an oll a c'hell divinout pe seurt buez a vo neuze. Sur aoualc'h ne vo ket brao neuze tenna he dog dirag eur groaz na lakaat he dreid en eun iliz ! Guir eo, an ilizou, credabl, a ve lakeat da vagajenna foen pe da ober marchossiou, evel en amzer ar revolusion vraz. Hag ar veleien, peleac'h e cavo ar pec'her anezho, pa grio he goustianz, pa vezo marteze var he vele a varo, o c'hedal an heur da dremen euz ar vuez man da dribunal Doue ?

Evel a gerrot, paizanted ; evidoc'h, en hoc'h interest eo e comzomp. Hoc'h unan e livirit bemdez eo guelloc'h keuz araog eget keuz varlerc'h. Gouezit eta, pa deui ar voterez, evit piou voti. Cazetennou radical ar Finister ne velont den en tu all d'an 363 en deuz casset Mac-Mahon d'ar gear. Hogen an 363-se a zo enebourien d'ar relijion, p'eguir int eat a du gant Gambetta a lavar eo ar veleien (da c'houzout eo, mignouned ar relijion) enebourien ar vro.

Ma laka Gambetta mignouned ar relijion e renk enebourien ar vro, ar relijion e unan ne man ket pell dioc'h beza galvet enebourez ar vro. Pell zo en dije hel lavaret ker sclear-ze, ma n'en dije ket bet aoun da spounta ar bobl, mez e guirionez, setu petra glask Gambetta hag an 363, ha setu ivez petra glask ar *Morlaisien*, peguir e ra ho meuleudi.

An desteni sclerra a gement-man eo n'en d-euz discouezet he zent da *Feiz-ha-Breiz*, ken na e deuz coummanset houman da ober meuleudi ar relijion, ha da grial enep Lusifer.

TORR-HE-BENN.

Th. *de* Pompery hag ar Ginaoueien !

Cleo 'ta, Moriz, te zo eun diaoul a filozof, a glevan lavaret, a anavez pep tra, a c'hoar caout ar poell da gement cuden-zo ; me bari ne zivini morse petra zinifi penn-vele ar scrid-man : *Th. de Pompery hag ar ginaoueien !*

MORIZ. — Selaou 'ta, Lan, guelloc'h eget na zounjez marteze. Gouzout a rez mechanz em euz great va c'hatriem.

LAN. — Alo ! guelomp neuze petra c'hoar paotred ar gatriem. Lavar d'in da genta petra zinifi *Theophile ?*

MORIZ. — *Theophile*, Lan, a zo eur ger great gant daou bensel, griet an eil oc'h egile. *Theo — Theos*, e gregach, — a zinifi *Doue ; — phile — philos*, e gregach, — a zinifi *mignoun : — Theophile* a zinifi eta eur mignoun da Zoue.

LAN. — Hopala ! Moriz ; coummanz a ran caout aoun na golfen ganez ; de Pompery a gar eta an aotrou Doue ?

MORIZ. — Evelse avad cleo, etre daou.

LAN. — Goude tout, divezatoc'h ni velo an dra-ze. Evel a leverez, etre an den hag he hano ez euz calz kemm ; unan a lavar ia, hag egile a lavar nan ; an hano a lavar *e car Doue* hag an den a lavar *e car an Diaoul*.

MORIZ. — *De* e gallec a c'houzout petra verk : eul lignez nobl, ha Pompery a verk hano al lignez-se.

LAN. — Hag ar *ginaoueien*, piou eo ar re-ze ?

MORIZ. — E feiz, n'ouzoun dare. Ne peuz ket eun *dicsioner* ?

LAN. — Me ! eun *dicsioner !* petra eo an dra-ze ?

MORIZ. — Glapez ma'z out, gortoz ma livirin d'id.

Sell aman, Lan. Dicsioner *Troude* a lavar eo eur *ginaouek :* eur ginou braz, eun imbisil ; hini *Le Gonidec* a lavar eo ar *ginaouek :* eun niezen, eun hanter-zot, eun azen ; hini *Gregor a Rostrenen* a lavar eo eur spered stanket, eur spered pounner.

LAN. — Goual fin e cavan ac'hanot, Moriz. Var a velan, e cavez guelloc'h mont ebiou ar venoden eget mont dreizhi. Me ne c'houlennan ket diganez *petra eo eur ginaouek*, mez piou eo ar re a c'halv *de Pompery* ginaoueien. Peguir out camarad braz d'ezhan, en deuz lavaret an dra-ze d'id mechanz.

MORIZ. — Biscoaz va mignoun de Pompery n'en d'euz lavaret ginaouek da zen ; de Pompery en deuz re a resped evit he genseurt, evit lavaret traou evelse !

LAN. — Mad, cred pe ne gred, hel lavaret en deuz.

MORIZ. — Da biou neuze ?

LAN. — Laka da lunedou, va faot, ha lenn gant da c'hinou, mar kerez :

L'IMPARTIAL DU FINISTÈRE.

25 blavez. — Eil rum, N° 48. Dirguener, 30 a even 1871.

« Keriz o deuz eun treac'h braz var ar *baizanted* en elecsionou, o veza m'o deuz muioc'h a skiant hag a ententamant evit voti gant goueziegez euz ar pez a reont.

« Ar re-ze, gouscoude, *an dud groz, ar ginaoueien-ze*, tud ne c'hellont vataat euz ho guir nemed a bouez her rei da re-all ha voti var lavar re-all, heb gellout coumprén petra reont, ar re-ze, (a lavaran), eo a ra an elecsionou el loden vrassa euz an departamanchou. ».....

Sinet TH. DE POMPERY.

Pelloc'h e c'halv ar baizanted : *ezen gornek*.....

(Tennet euz ar gazeten *le Phare de la Loire*, 28 a even 1871.)

Ac'hanta, Moriz, petra peuz da lavaret breman ?

MORIZ. — Ro peoc'h d'in. Ne velan ket sclear.

LAN. — Sclear aoualc'h a velez da vihana evit gout ez out *eur ginaouek* hag eun *azen gornek*, p'eguir out eur paizant !

MORIZ. — Me eur *ginaouek*, me eun *azen gornek !* vantre distag ! ma n'eo ket eur vez ! Petra ? bete vreman e labouran evit *de Pompery* hag evit kement a ran e tremen ac'hanon evit eur *ginaouek !* Laosk da vale ; mar guelan-me anezhan e *comice agricole* Loperek, me lavaro d'an oll *baizanted* e kemer de Pompery anezho *evit ginaoueien* hag *ezen gornek*.

An dra-ze ne rai ket a vad d'he elecsion genta, bez sur. Ha mont c'hoaz da scriva kement all en eur gazeten, da rei da gredi, e pevar c'horn ar Franz, n'euz nemed *ginaoueien var ar meaz e circonscription ar C'hastellin!*

LAN. — Mad, Moriz, eur pari e voti evithan adarre !

MORIZ. — Ha feiz na rin ket avad. Aoualc'h eo e venn diod, ne ket red mechanz e venn *double diod*. Me voti evit de Pompery ? Oh ! birviken ! emaoun o vont, ia, da rei va mouez da Bompery ! Biken mui ; hag ar re all, m'o deuz muioc'h a skiant, eget na lavar de Pompery, a raio eveldon-me. Hennez a ve goestl da scriva adarre d'ar *Phare de la Loire* ha da rei da gredi d'ar Franz a bez n'euz nemed *ginaoueien* er vro-man !

Kennavo Lan ; laosk ac'hanon da vont kuit, rag droug zo ennhon ; kennavo.

TORR-HE-BENN.

AR FRANNAOUNED.

AR PENNOU-BRAZ ER VREURIEZ.

Bez' ez euz eun niver braz a gargou er vreuriez hanvet : sevalier Sant-Andre, sevalier an heol, sevalier Kadosch ha sevalier Ros-croaz. Ar vistri-ma ebken a anavez secrejou infam ar vreuriez. Ho labour eo distruja peb gouarnamant ha peb relijion hag en em zevel eneb Doue hag he Ilis. An deiz ma vez resevet da vestr braz, e vez lavaret d'ar c'hanfart : « *Tri treitour a zo* : 1° ar *Pab* ha ganthan an oll veleien hag an oll dud a relijion ; 2° ar *Roue*, hag an oll gouarnamanchou ; 3° an *Arme* carget da zifen an urz vad. »

Ne fell ket d'in displega aman an oll lidou evit beza resevet d'an urziou-ze. Setu coulsgoude petra dremenaz, pa oue resevet *Loiz-Philipp-Egalite* da sevalier kadosch. *Kadosch* a zinifi santel. Setu ho zantelez. Lavaromp en eur dremen, eo heman e unan, etouez ar re a zoug an hano a *Oriant braz* e Frans, a zo bet da genta kentelliet var ar secrejou tenval euz ar vreuriez. P'oa *Loiz-Philipp-Egalite* resevet en urz-ma, oa great d'ezhan en em astenn d'an douar evel eun den maro, hag eno renevezi an oll leou en doa great diarauc. Neuze oa lakeat d'ezhan eur gountel en he zourn ha roet d'ezhan urz da skei eur mann-kein curunet, souchet en eur c'horn euz ar gambr, e kenver relegou eun den maro. Euz ar gouli e tistrinkas varnhan eur rizennad guad a redaz var ar pave. Gourc'hemenn a rejor d'ezhan neuze hen dibenna, derc'hel ar penn huel en dourn deou, hag ar gountel goloet a c'huad en dourn cleiz : ar pez a reaz.

Neuze oa roet d'ezhan da anaout oa an eskern-ze relegou *Jakez-Molai*, hag an hini en doa lazet oa *Philipp-le-Bel*, roue a Franz.

Ar roue-ma a ioa maro, tremen pemp cant vloaz a ioa, n'e ket eta varnhan e coueze ar beac'h ; an drama n'oa nemed eur gentel distaget mad evit an oll rouaned. Evelse heman a zo bet unan euz ar re genta da voti maro Loiz XVI.

Piou a anavezit, a c'houlenner diganthan ?

— Daou zen fallagr.

— Piou int-hi ?

— Philip-Le-Bel ha Bertrand de Goth, da lavaret eo ar roue hag ar pab.

Dre ma'z eomp larcoc'h larka en ho zecrejou, e velomp sclerroc'h-sclerra ar zantimanchou spountuz euz ar vreuriez-ma. N'eo ket an oll a zo goestl, eme ar breur Tigr-bihan, da zouten ar sclerijen euz eun hevelep kentelliou. Ar sclerijen-ze a zo cuzet evit an darn vuia. Setu ar pez a lavare eun dervez eur beleg d'eul lastez den honest ne vele ket hirroc'h eget he fri, evithan da veza erruet abaoue eun niver braz a vloaveziou d'an urz a *Ros-croaz*. Ar paourkeaz den-ma ne vele en ho lidou nemed eun tam ardou.

« Lakaat a rea guella ma c'helle he boan evit rei d'in, eme ar beleg, sounjou guelloc'h var gount ar vreuriez-se ; rac, emezhan, joa hag enor oa ganthan beza bet ennhi cargou huel meurbed. C'hoant en doa d'am c'honvertissa evit m'em bije lakeat va hano e kenver he hini er vreuriez. Mes me a c'houie ervad n'en doa mui nemed eur c'hamed da ober evit m'en dije guelet re sclear marteze var an traou-ze, hag evit dont abenn ac'hanon, e falvezas d'ezhan anaout ar virionez penn-da-benn. Eun neubeut derveziou goude, her guelchon o tont d'am zi, en eur stad trist meurbed.

« Oh ! va mignon ker, emezhan, na c'houi o poa rezoun !.... Peleac'h edon, o va Doue ! e peleac'h edon ? » Azeza a reaz var eur gador, ha ne ehane da lavaret : « E peleac'h edon ?... Ah ! na choui o poa rezoun ! »

C'hoanteat em bije neuze deski ar pez ne anavezen ket, mez en em gountanti a reaz da respount : « Rezoun o poa, mez ne c'hellan kèt lavaret muioc'h d'eoc'h. » Rei a reaz d'in da entent coulsgoude, ma tigemerche ar pez a ginniget d'ezhan, e savche a nevez he zanvez : geriou caer evit touella eun den, pa vez rivinet. « Ma caran, mont emezhan, da Vro-Zaoz, da Vruxell, pe da Gonstantinopl, na va greg, na va bugale, na me, n'on dezo hiviziken dienez a netra. »

Ia, emeve, mez dindan boan da vont da brezeg an *egalite*, al *liberte* hag ar *revolusion*.

Scoet just o peuz, emezhan, mez, eur vech all c'hoaz, ne c'hellan ket lavaret hirroc'h deoc'h. Ah ! va Doue ! peleac'h edon, pa oun eat er vreuriez-se ?....

Ar paour keaz den-ma a ioa erruet er c'hargou huel, ha breman oa roet d'ezhan da anaout pe seurt atoud a c'hoarier eno.

Kenavo eur vech all, hag ez aimp dounnoc'h en he zecrejou. P. M.

Keleier a zianveaz ar vro.

Roum. — Ar Pab a zo ker iac'h ha biscoaz.

***

Livourne. — E *Livourne* ez euz nevez fountet eur gazeten hanvet l'*Athee*, « *Ar gazeten heb Doue.* »

Ar ger kenta a gaver e penn ar gazeten-man, eo :

Doue eo an droug.

E brezounek mad, an dra-ze a zinifi: *Doue eo an Diaoul.*

Ar pez a ziscouezo d'an oll taloudegez ar gazetenn-man, eo ar veuleudi e deuz dija bet digant Garibaldi. Setu aman he lizer :

« *Va mignouned ker, Ar vrezel d'ar veleien, e pe c'hiz benag e ve great, a zo eul labour zantel. Ganeoc'h emaoun evit ar vuez.* »

Sinet : « Garibaldi. »

Pegen horrupl benag e ve eun henvelep cazeten, e tisplij d'eomp nebeutoc'h c'hoaz eget *ar Finistère, Le Morlaisien*, ha l'*Union republicaine*. Da vihana l'*Athée* ne droumplo kristen ebet ; re sclear e comz evit kement-se: *Dindan drapo Satan*, emezhan, *eo e raimp brezel da lezennou an env !*

Etre an teir gazeten or beuz hanvet hag houman ne velomp nemet eur c'hemm ; houman a lavar sclear ar pez a zounj, hag an teir all a guz ho jeu.

Mik an Dourdu.

***

Pariz. — Demeurz diveza eo e tle Gambetta beza bet d'en em venna dirag ar justiss, hen hag he gazeten, e persounach Murat, merer ar gazeten *La Republique Française*, evit beza 1° manket da Brezidant ar Republik hag outrachet he vinistred ; 2° roet tro da Vurat da ober kement all.

Lavaret a rear e tle Gambetta choaz Gambetta evit alvocad.

***

Kerkent ha ma'z eo bet anavezet maro Thiers, ez euz bet daouzec santim dre gant a gresk var an arc'hant e Bourz Pariz.

***

Pruss. — *Gazeten Cologn*, hini Bismark a lavar : « Ar c'houarnamant a c'hell ober guella, e Franz, afferou ar Pruss, eo ar c'houarnamant republikan. »

KELEIER AR VRO.

An aotrou Coat, cure e Roscoff, a zo hanvet cure e Plomeur.

An aotrou Seznec, cure e Sant-Evarzec, a zo hanvet cure e Roscoff.

An aotrou Goff, cure e Plomeur, a zo hanvet cure e Sant-Evarzec.

***

Sant-Briec. — Hon Tad Santel ar Pab a deu, hervez *l'Independance bretonne*, da henvel an doctor Froge, tad, medisin braz hospital Sant-Briec, d'ar renk a var-c'hek (chevalier) en urz Sant-Gregor. An aotrou Froge a zo bet medisin gant ar zouaved pontifical.

***

Rosporden. — An aotrou Tromeur, Felix, a zo hanvet mear e Rosporden, e leac'h an aotrou Richard a ioa en he raog.

An aotrou Breton, Jul, a zo hanvet adjoent er memez commun, e leac'h an aotrou Morel.

An eil hag egile a zo bet hanvet dre eun urz douget ar 15 a viz eost.

***

Guened. — Conseil munisipal Guened en deuz scrivet d'ar Marechal-Prezidant, evit her pedi da zont beteg Guened.

Ar C'honseil, heb lavaret pegement, en deuz votet kement a vo ret evit digemeret ar Marechal egiz ma'z eo dleet, mar plij ganthan dont er vro.

***

Brest. — Pelerined Lourd o deuz bet ar joa, a glevomp lavaret, da ober eur veach euz ar re gaera. « Morse, en deuz lavaret persoun Lourd, n'or beuz guelet caeroc'h pelerinach. » Ret e bet d'ezho erruout e Brest evit beza *insultet* gant *lakisien kear. L'Union republicaine* a gav c'hoaz ez euz great mad d'ezho. Ar baizanted a zo pedet da gaout sounj e kement-man, pa deui an elecsionou.

***

Ar gazeten *Le Republicain du Finistere*, a lavar e unan en he numero 835, 8 a vengolo, beza bet coundaonet, evit beza gouall vrudet Frereed ar Scol Normal euz a Gemper, da 15 devez prizoun ha da zaou vil lur amant, e leac'h 100 lur e doa lavaret araog.

Da 2° e lavar beza bet coundaonet, evit outrach d'ar Marechal-Prezidant, da 1 miz prizoun ha da dri mil lur amant.

Varlerc'h kement-se e lavar ez ai pelloc'h an affer.

***

Dissadorn diveza, *ar Finistère*, cazeten Loiz Hemon, e deuz paket eur friad all adarre, evit he articl *Le panache*, 1 miz prizoun ha mil lur amant.

Var ar marc'had ar memez cazetenn a lavar beza bet galvet adarre dirag ar Juj (d'instruction) evit eun articl euz ar 25 a viz eost, galvet ganthi : « *A ces messieurs de l'ordre moral* » *Da aotrounez an urz vad.*

***

Ergue-Gaberic. — Dissul diveza oa pardoun braz e *Kerdevot*. Calz tud a ioa eno, mez unan euz ar re zo bet muia guelet eo *Loiz Hemon*.

Loiz Hemon a ioa ivez dissul e Kerdevot. Ne leveromp ket e vije eat di da bardouna, mez d'en em ziscouez. Ehehe ! an elecsionou a dosta ! Ezom zo moueziou. Ne vanke nemed eur bissac'h var he gein, evit ma c'houije an oll da betra oa eat di. Evit doare oa *polioc'h* eno eget dirag Procurer ar Republik, e tribunal Kemper. Bonjour da Ian, bonjour da Fanch, bonjour da Jakez : eun dudi oa he velet o saludi ar re a c'halv *de* Pompery *ginaouéien hag ezen gornek*.

Pa dremene an dimezelled, ni lavar ar plac'hed iaouank dirag Loiz Hemon, e roe taoliou tok gant eur pleg en he liven gein a roje da gredi n'oa askourn ebet ennhan.

Siouaz ! Loiz Hemon en doa ancounac'heat eun dra ! cass chapeledou d'ar merc'hed coz ! Ma carje beza great kement-se, en doa gonnezet an oll vouéziou en Ergue-vraz gant an oll galounou ! Malheuruzamant ar chapeled ha Loiz Hemon a zo evel ki ha caz, n'int ket hostizien.

***

Eur ger brao !

Lenn a reomp er gazeten *Le Morlaisien*, N° 69, 8 a vengolo, goude eun toullad mad a gomzou goullo, ar pennad scrid-man :

« Gambetta na eo ket ken *du* ha ma sonj gant calz. »

Ar *Morlaisien* eo a gomz evelse. Hogen lavaret n'eo ket eun den ken *du* ha ma sounjer, a zo lavaret, anzao gouscoude eo *du*. Gambetta geaz lakeat da baotr *du* gant ar *Morlaisien*, he vignoun braz, piou en dije her sounjet ! Gambetta lakeat da baotr *du !* Daoust hag al liou-ze en deffe paket o chacha var ar vegin e govel Lusifer?

***

Conk-Kerne. — Herri d'Amphernet, an 18 a viz eost, en deuz saveteet eur verc'h d'ar jeneral Valentin a ioa eat da neu. Houman a ioa bet sammet varzu ar mor braz gant eun tarz mor en doa great d'ezhi coll sount. He zad a ioa dija en em daolet dillad hag all er mor evit he jacha d'ar bord, mez allaz ! beteg ennhi erruout ne c'helle ket. O velet kement-se, Herri d'Amphernet en em daol e unan er mor dillad hag all ivez, hag a zistro gant ar verc'h paour a zizammaz etre divrec'h he zad.

Traou ar seurt-se a ra o unan ho meuleudi.

***

Dissul zo bet eiz dez, vardro 2 heur goude crez-deiz, ar priejou Pleuven, o chom er ru Nevez n° 39, a ioa eat dioc'h ar gear. Ho bugel oajet a zaou vloaz, en doa gellet, fessoun zo, euz he gavel teuler he zaouarn var eur pakad allumetez, rag eur pennad goude edo an tan en he c'holc'hed. Euruzamant an amezeien, o velet ar moged, a ziredaz hag a zaveteaz ar paourkeaz bihan.

***

Guipavas. — Eur baotrez 15 vloaz euz a Vipavaz, merc'h da eur c'honseiller munisipal, taget daou viz benag zo gant eur c'hi clanv, a zo maro, en deveziou diveza-man, e creiz ar brassa poaniou, hervez cazetennou Brest.

***

Guiclan. — An 28 a viz eost, Janton Hamon, oajet a 77 vloaz, greg da Fanch Cleac'h, tapet divar goust he losten er mekanik da zourna, a zo maro eun heur da c'houde.

Perag eta ar baizanted ne reont-hi ket gouestou da c'helei ho mekanikou da zourna?

***

Plougrescant. — Ar 25 a viz eost, hervez *Journal Treger*, var dro 5 heur euz an abardaez, Anton Toulouzan, oajet a 26 vloaz, hag Y. M. Bideo, oajet a 18 vloaz, o chom e Plougrescant, a zo bet beuzet etre *Loaven* ha *Beg ar Vilin* Ho c'horfou zo bet cavet a zoug an noz goude. Er mor oant eat evit lakaat bag Toulouzan er gouasked. Toulouzan a lez var he lerc'h eun intanvez din, er mare man, euz a vadelez hag euz a drugarez an oll mammou kristen.

***

Paimpol. — Ar 25 a viz eost, Laou Riou, o chom e Paimpol, hervez *Journal Paimpol*, a zo bet beuzet, hen hag he vab, e kenver an *Enez venn*. Corf ar mab a zobet cavet, mez corf an tad ne ket bet cavet c'hoaz.

***

Ar marc'hajou e Pariz.

Marc'hajou ar zizun diveza a zo bet marc'hajou nul. Da velet ar c'hour e teuet, mez setu tout.

Ar guiniz coz a iea pevar, pemp lur ha tregont dec an daou c'hant lur.

An hini nevez : tri, pevar lur ha tregont.

Ar zegal a iea 20 lur.

An eiz a iea 20 da 24 lur.

Ar c'herc'h a verzet etre 19,50 ha 23,50 hervez he vadelez.

En departamanchou e talc'her d'ar c'hresk hag ez euz cresk e guirionez. E Marseill eleac'h 900,000 hectolitr guiniz, n'euz resevet, er bla-man, a zoug ar memez amzer nemed 106,000 hectolitr. (An hectolitr a zo cant litr.) An Aljerii, ne zigass netra, e deuz muioc'h ezom da reseo. Pep tra a zoug eta da gredi e vo kentoc'h sao evit disken var ar greun.

(*Gazette des Campagnes*)

Penn ha lost an aer.

An aer e deuz daou benn
D'an dud enebourien,
Penn ha *lost* int ha stag ho daou
Brudet kaer e ti an ankou.
Etre-z-ho ho daou gwechall goz
E savaz trouz, kabal ha kroz,
Diwar-benn bale da genta.
Beteg eno voa eat ar penn
Araok al lost, na petra 'ta !
Al lost, mar plij, brema a glemm
Oc'h Guillou-goz, d'ezhan lavar :
Oc'h heul ar penn re bell a zo
Me ia ganthan el leac'h ma kar ;
Ha red e vezo din atao
Beza war he lerc'h, he vevel,
Ha me he vreur, out-han hevel ?
Hor goad a zo hevelep goad,
Va mamm, he vamm, va zad, he dad ;
Perak-'ta n'eo hevel hor stad ?
Ha ne strinkan, koulz hag ar penn,
Binim a laz a zev, a flemm ?
Leal eo eta em be d'am zro,
Guillou, va goulenn-me hirio,
Abaoue keid all a amzer
Ma'z amme war-lerc'h penn an aer ?
Roit urz brema d'in da vleina :
Ha d'ar penn war lerc'h d'am heuilla,
Me her c'haso, bezit heb aoun,
Hep na vo da glemm ac'hanoun.
Guillou goz fallakr a iudaz,
En eur c'hoarzin a lavaraz
Neuze d'al lost sturia ar penn,
Ha d'ar penn heuilla he lezenn !
Lezenn zireiz Guillou goz fall
Ne c'hell beza eul lezenn vad.
Al lost pa glev en eur fringal,
Araok ar penn a gers timat,
Hag hep gwelet na kleuz na toull
Ez a eun-tenn dre beb riboul
En em gav gant-han da genta.
Stok-distok dioc'h ar vein, ar spern,
Ez a hep dale da goueza
Enn eur puns'doun, 'vel an ifern.
Eno ho daou int breïn brema.

Di ez aïo ivez ar vro,
Di ez aïo pep tiegez,
Zo al lost da genta gant-ho,
Lost tud dall hag hep gwisiegez ;
Lost tud hep feiz ne glaskont ken
Nemet kaout enor hag arc'hant,
Divroïdi zo dizamant
Oc'h ialc'h tiek, oc'h he groc'hen.
Ma selaouez-te ar reze
Leac'h tud da vro paotr Breiz, n'oud fur ;
Gant-ho a bred da lestr hep stur
Oc'h ar c'herrek a raï pense.
Tumpa a raïnt war he c'hinou,
Tumpa da gar d'id er vouillenn,
Ha te dindan, hed da liven,
Neuze, paotr, te skuillo daelou.
Neuze veli re zivezad
Rank e peb bro beza eur penn,
Eur roue, ozac'h, ha tiek mad,
Ne ra lostou d'ezhan lezenn ;
Neuze, eat da stal da stalik,
Ha lipet d'id da holl-vadou,
En da zourn kouezet da veudik,
Neuze, paotr, te skuillo daëlou.
Neuze weli ar pabored,
Lostou briket an holl geriou,
Pa vezi gant-ho displuet,
O c'hoarzin e beg ho skeuillou,
O lavaret : « Koner gleuk, diskiant,
Gant da vouez eo deut da arc'hant
Da garga reud hor godellou,
Ha ganes-te, Fanch, da druillou
A choum da zec'ha da zaëlou ! »

EUR MILINER.

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 8 a vis guengolo.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l 00 s	31 l 50 s
Segal	24 00	22 00
Eiz	19 50	19 50
Guiniz du	24 00	23 00
Kerc'h	18 50	19 50
Avalou douar	9 00	9 50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 6 a vis guengolo.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30 l 83 s	31 l 25 s
Segal	22 94	23 75
Eiz	18 26	20 50
Guiniz du	»» »»	»» »»
Kerc'h	20 26	22 00
Avalou douar	11 00	11 00

CASTELLIN. — Marc'had ar 6 a vis guengslo.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	31 55 s	32 l 84 s
Segal	23 00	24 37
Eiz	20 00	18 00
Guiniz du	20 00	23 12
Kerc'h	19 00	19 00
Avalou douar	9 50	9 50

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 22 A VENGOLO 1877. (3e SÉRIE N° 30.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a ole beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, henken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 22 a vis Guengolo 1877.

PI IX HAG AN ELECSIONOU.

*Setu aman, hervez ar gazeten l'*Univers, *eul loden euz a brezegen ar Pab da belerined Angers :*

« Choaz a dleer eta deputeed e Franz. Ah ! plijet gant Doue e teuffe an electourien, a gostez ar spered a rum pe a gostezen, da joaz tud o deffe ar spered a guzul vad hag a nerz evit diarben ar goualennou a c'hourdrouz ar Franz hag ar bed oll a bez !

« Plijet gant Doue e ve emgleo etre an deputeed nevez hag e vent, er Gambr kenta, *guir reprezanted* an nasion, hag e c'helfe houma, a unan gant ar C'houarnamant, reisaat enebourien diabarz ar vro ha derc'hell penn da re an dianveaz.

« Da betra e servich her c'huzet, va bugale garet? Guelet a rit guelloc'h evidon-me oc'h euz, e diabarz ho pro, enebourien a ere d'eoc'h ho tivrec'h, hag oc'h euz ivez, a zianveaz, enebourien a c'hourdrouz sailla ganeoc'h. Enebourien diabarz ar vro a zinerz ac'hanoc'h hag ho courdrouz dre ar scridou fall hag a bep seurt taoliou cuz a grenva fizianz hoc'h enebourien a zianveaz euruz da velet ho amezeien e trouz an eil rumm gant egile, hag e c'hellint er fessoun-ze dont essoc'h a benn anezho.

« Red mad eo reisaat ar re-ze evit miret outho da rei tro d'an enebourien a zianveaz da gaout an treac'h varnoc'h ha da zont a benn da ouaska, ne ket hebken ar Franz, *mez ar relijion e unan* ,ar relijion gatholik.

« Kenderc'hel a ran eta da bedi Doue, evel em euz great en deiziou diveza-man, evit ma plijo ganthan rei d'an oll Fransisien an nerz, ar c'huzuliou, ar sclerijen zo ret d'ezho evit choaz d'ho reprezanti tud a glasko, araog tout, Doue hag he Iliz, o dezo guir volontez da zifen ho guiriou, hag a ententa tremen evit tud interesset da henor, da renk huel ha da c'hloar ho pro. Ah ! plijet ganthan selaou ar pedennou am euz great evithi en deiziou-man, hag e lakaffe ar Franz he foan da obten dre ar beden ar madou ken necesser d'ezhi.

« Ha te, ô Franz, bro ken tost da galoun Doue, tro eta pelloc'h da zellou varzu ennhan ; ped, bez fizianz ha gra egiz em euz lavaret did. An hent a gemer hirio eul loden euz ar Franz hier gouzout a ran, eo hent ar beden hag an humilite ; mez an oll a bez a dleffe heuil an hent-se. Ah ! pegement e plij da Zoue guelet stouet d'an douar a re ordeuz ezom euz he zicour ! O va Doue ! me *a gred* deoc'h ar Franz ! »

PI IX, Pap.

Varlerc'h ar scrid-man, Torr-he-Benn ne ket evit en em viret da lavaret eo an hini a gomz gant kement a vadelez evit ar Franz eo a zo galvet gant Jul Simoun *eur gaouiad*, gant Gambetta (pegen eo beleg), *enebour ar vro*, gant ar *Horiant* hag he genvreudeur le *Finistère* ha l'*Union republicaine*, « *clerical* » da lavaret eo, hervez intri, enebour ar peoc'h ha mignou ar Brussianed.

O blasfem horrupl ! o cazetennou divezet ! touchet oc'h euz oc'h mab lagad Doue. Dagoned Franz a raio c'hoaz ruillaic ! Jul Simoun zo conezet. Thiers a zo maro ; Gambetta zo coundaonet da dri miz prizoun. Tro ar re all, ni laka, neuze eo ket.

TORR-HE-BENN.

THIERS A ZO MARO.

Ia ! maro eo Thiers ; anterret eo zoken.

Pe zevez ha da bed heur eo maro ? Dioc'h ar mintin, an trede euz ar miz-man, e lavare *beza iac'h, iac'hoc'h zoken evit custum*, hag ar memez deyez, vardro c'houec'h heur euz ar pardaez, Thiers a ioa maro. Evelse eo *an den a bropoz ha Doue a zispoz.*

Thiers maro, e ranket he anterri, rag Thiers, evel ar re all, a ioa euz a ouen an dud-se ne d-int nemed *poultr*

ha ludu hag a dle distrei e *poultr hag e ludu*. An dud a ancounac'ha avechou ar virionez-se, mez ar Maro, ministr fidel da Zoue, ne ancounac'ha netra euz he zever. Peuliessa zoken ec'h erru pa zounjer nebeuta ennhan, evel eul laer, evel ar gurun.

« *Thiers a zo iac'hoc'h evit custum ;* » na fizit ket var buez hir evit-se. Setu ar Maro, oc'h erruout hag o lavaret : « *Anterrit anezhan.* »

Guella-ze breman da Dhiers, ma en deuz cavet mad gouarnamant Doue epad he vuez. Breman ne d-e mui nag oc'h Charlez X, na oc'h Loiz Philip, nag oc'h Napoleon, nag oc'h Bismark, nag oc'h Mac-Mahon eo en deuz effer. Evithan da veza bet Presidant ar Republik e Franz, setu hen breman etre daouarn eur Prezidant galloudus-soc'h eget oll Brezidanted ar bed-oll. Hag en deffe deg guec'h galloud an 363 en doa c'hoant da ren ar Franz gantho, e ranko breman plega, caer en do, ha soubla da zetanz an hini hen renko e tu ar bouc'h pe an denved.

Mez na zountomp ket secrejou Doue !

Comzomp eta d'euz traou all, deuz anterramant Thiers.

Eur c'hlac'har eo evit eur c'hristen sounjal e ve great kement a drein evit ober da Dhiers caozeal goude he varo ; ia, goude he varo !

Anterramant Thiers, e guirionez, hervez an introun Thiers aliet gant Jul Favr, a ranke beza eun *anterramant politik*, p'eguir e felle d'ezhi rei ar plass a henor, varlerc'h ar c'horf, d'an 363, d'ar re en em boumpad hirio da veza enebourien da Vac-Mahon.

Ia ! hen aslavaret a reomp, eur c'hlac'har eo evit eur c'hristen guelet ober kement a drein evit ober da eun den maro caozeal, eun devez benag goude ma'z e bet dibouezet he ene e balanz justiz Doue.

Ped *de profundis* o deuz lavaret an 363 evit Thiers maro ? Diez e ve ho c'hounta, ni laka ; ar c'henta eo a ve an diessa da gaout, ni gred.

Discoursou zo bet great var he vez, setu *de profundizou* an 363 ! Allaz ! paotred keiz, gant pedennou, ne ket gant discoursou eo e c'hounezer caloun Doue hag e veriter he drugarez evit an anaoun !

Mèz c'houi, c'houi o peuz mez oc'h anzao e veac'h kristenien. Ar veleien hag ar gristenien a zo evidoc'h tud a re var douar Franz. C'houi ne glaskit nemed ren Lusifer var an douar. Diouallit n'o peffe ho reked, rag Revolusion 1793 a zo aze c'hoaz evit renta testeni ec'h echu ar revolusionerien dre en em beillat hag en em zrailla an eil egile. Robespier e unan ma c'helfe caozeal, a lavarfe kement-se d'eoc'h.

Mik an Dourdu.

GAMBETTA.

Gambetta a zo coundaonet da dri miz prizoun ha da zaou vil lur amant, ha merer he gazeten *La République française* da gement all.

Ac'hanta, paotred an *egalite dirag al lezen*, perag eta e criit, e indit hirio evel chass chadennet?

Evel a lavar unan euz ar c'hazetennou o deuz muia cred en Europ a bez, *La Correspondance politique*, euz a Vienn : « Gouarnamant Franz ne c'helle mui gouzaon beza *insultet* gant Gambetta, heb e ouaska, heb he gastiza, pe e colle he otorite dirag daoulagad ar vro a bez. »

An oll dud honest, e Franz evel el leac'h-all, a drugareka eta Mac-Mahon hag he vinistred da veza heuillet al lezen, en eur gastiza Gambetta.

Ar pez a c'houlen c'hoaz ar bobl a bez eo e ve great da C'hambetta renta count euz an nao ha seiz ugent milioun a zo eat euz a ialc'h ar C'houarnamant, epad ar c'houeac'h miz m'eo bet e penn ar stal.

An devez-se, *Ar Morlaisien* a ve sioul ha cloz he liorzou. An devez-se, ni gred, ne lavarfe ket e ve ar Republik eur C'houarnamant piz, interestet evit ar baizanted, evit ar re vihan evel evit ar re vraz. Histor Ferrand, mignoun Gambetta, ne ket ancounac'heat c'hoaz. An oll a c'hoar eo bet er prizoun evit beza scanveat ialc'h ar C'houarnamant.

Mez an nao ha seiz ugent milioun eo ; ar re-ze eo a garfe an oll gout e peleac'h int eat.

Ar pez a zo zur eo, ac'han di, n'or beuz ket a leac'h da gredi e ve gouall honest Republik ar Republicaned. Etre ar Republik-se ha Republik Mac-Mahon ez euz calz kemm, dre c'hrass Doue !

Torr-he-Benn.

AL LOEN ROUAN.

En deiz all daou baganad, o tistrei euz ho devez, o devoue mil boan o paka foz an hent braz araog eul loen rouan a iea egiz an avel, daoust ma voa var he lerc'h eur c'har a beder rod.

— Sell 'ta, eme unan anezho, adarre al loen rouan ! Eur pennad zo al loen rouan a vez guelet var an hentchou braz, er strejou doun hag enka.

Egile en eur ober sin ar groaz. — Gant ne ranko ket mestr al loen rouan dont d'am c'hear-me da vihana ! Duman ez euz kement a dud ! ha ar c'hlenved, var a lavarer, pa beg en unan benag en eun tiegez, a beg aliez en oll.

— Petra ? Car an Aotrou Morvan eo 'ta ? Petra zo croget er c'heaz-den-ze, ma ne habaster mui ? Lavaret a raffet e ve ar vossen, Doue ra viro ! er vro. Gouscoude dre c'hrass Doue, er barrez-man n'euz nemed daou pe dri diegez hag a ve clenved ennho, ha c'hoaz ne ket an Aotrou Morvan a vez o soursial euz an dud keiz-se. Allaz ! n'en deuz ket kement a hostizien er vro-man abaoue m'eo bet er vech all er Gambr gant ar baotred ruz, o sicour dizober lezennou pe o clask miret ober re vad !

Mad ! me a zo aze e parkeier an bent braz daou pe dri. devez zo o vedi guiniz-du, ha dalc'h mad e clevan : clok-clok-clok-clok. N'em evez ket a amzer da zevel va fri a resed ar c'hae ma vez tremenet car an Aotrou.

En derc'hent deac'h zoken an Aotrou a velaz Goulc'hen an amezek, hag e chommaz a za crenn, e risel da vrevi he starnachou ha da freuza ginou he baourkeaz loen, evit

lavaret ma ne roje ket he vouez d'ezhan, da vihana arabat miret euz tud he derrouer d'hen ober.

— Menek zo adarre euz a voterez 'ta ?

— Ia, siouaz ! hag an Aotrou Morvan a zo a enep an Aotrou mad on doa casset d'ar Gambr en taol diveza ma'z euz bet voterez.

— Emechanz an Aotrou Morvan n'en em lakaio ket var ar renkou enep hennez, en doa comzet d'eomp varlene e Lanniliz coulz ha belek ebet. Me gav d'in eo Louiz de Kerjegu eo he hano. Setu aze eun den avad, pe, pa livirin mad, eur c'hristen ha n'en deuz ket a vez, cleo, o vont d'an ofern, da govez, da gommunia, oc'h heuill he relijion evel ar guella kristenien. Allaz ! an Aotrou Morvan en dezo lamm digant hennez sur aoualc'h ha diganeomp-ni oll, rag ni a entent caret hor relijion.

— Petra ? an Aotrou Morvan, ne gar ket ar relijion.

— Ne gredan ket e ve crenv var an articl.

An diskan great d'ezhan er bloavez 1872 a lavar zoken ne ket crenv var he gatekiz. Allaz ! cleo an nep ne c'hoar ket hennez n'e ket mad da zepute, ne ket mad da vont da ober lezennou. Kenta lezen a zo er bed eo gout he gatekiz.

Ar c'hatekiz eo mean fount an oll lezennou mad. Hebdan e founter ato er goullo pe var an treaz-nij. Petra zounjez dioc'h eun den a c'houlen e ve great kement a enor d'ar re a reket beza anterret e giz chass, evel d'ar gristenien a entent caout ar groaz e tal ho bez.

Nan, nan, ne ket me a vo tizet o vont da voti evit an Aotrou Morvan. Ma vije an Aotrou Morvan eun den a relijion e vije guelet stankoc'h e compagnunez eur belek benag, ha rouessoc'h gant radicaled Brest. Sell, barn anezhan dioc'h ar c'hazetennou a raio he venleudi. Breman, dre c'hrass Doue, e c'houzomp dre *Feiz-ha-Breiz*, petra ranker da zounjal deuz cazetennou an departamant, ec'h anavezomp da vihana eul loden euz ar re zo eneb ar relijion.

Ar c'hazetennou difeiz n'int ket boaz da ober nemed meuleudi tud difeiz, meuleudi ho mignouned, evel just.

An Aotrou Morvan, guir eo a zo doctor medisin, ia evit ar c'horfou, mez evit an eneou e man c'hoaz var ar *be-ha-ba*. Anez ne gomzfe ket enep ar relijion. An Aotrou Morvan na zigoro ket d'eomp dor ar baradoz gant he oll lonzeier hag he oll skiant. N'euz nemed ar vertuz hag a zigorfe an or-ze. Porsier ar baradoz ne ket eur medisin eo. Gouscoude te, coulz ha me, az-peuz c'hoant mechanz da vont d'ar baradoz : hanvomp eta da vont da zepute eun den hag a zicouro ac'hanomp da vont di, da c'houzout eo eur c'hristen. Evidon-me a voto adarre evit Louiz de Kerjegu, p'eguir eo eur c'hristen euz ar re vella.

Selaou 'ta ! Clok-clok-clok-clok ! car ar Republik ruz treinet gant al loen rouan ! Ne glevez ket ? Labour clochal en deuz, araog m'az in-me da buchet ennhan.

Eur Paganad.

PELERINACH HA BENEDICSION Chapel nevez Itron Varia Lambader ;

DISUL 9 A VENGOLO 1877.

Eiz dervez, heur hag heur couls lavaret, cleier Landivisiau, goude beza lakeat an oll galonou kristen, divar dro, da dridal en eur rei da anaout distro eurus kenta pelerinach Breiz e Lourd, a voue lakeat var vole evit emban eur pelerinach all er c'horn douar-ma. Saludi a reant dre eur voleaden a henor, an Aotrou'n Escop a Gemper a dremene dre gear evit mont da vennigen chapel nevez Itron Varia Lambader hag en em lakaat e penn ar pelerinach.

Ar c'harrosiou, ar c'hariolennou, ar c'hirri bihan, en niver a ugent, leun tenn a Blouvornis, a embanne sklear avoualc'h feiz birvidic parrez Plouvorn hag he c'harantez evit he Escop ; evit diskuez he respet hag he c'harantez d'he Escop, kear Landivisiau a bez a zeuas da zaoulina var an hent evit caout he vennos ; meur a veach, o velet ar pres braz-se, an Aotrou'n Escop a reas derc'hel he garros a za evit bennigen ar gristenien vad-se. Setu, evel pa lavarfen, gousper pelerinach Lambader.

Pet cant vloas-so e teu ar gristenien da bedi Itron Varia Lambader ? Den n'her goar. Ar pez a c'houzor eo an tour hag ar japel a zo bet savet gant hon tadou coz, pemp pe c'huec'h cant vloas so, da nebeuta, e plas eur japel all cossoc'h a ioa kuezet en he foull.

A viscoas pardoun Lambader, da lun ar Pentecost, a zo bet unan euz ar c'haerra hag ar brudetta pardoun euz ar beg douar-ma. An niver bras a belerined a deuas da bedi el leac'h santel-ma epad ar brezel diveza eo a roas c'hoant da Aotrou person Plouvorn d'he renevesi.

Gant eun emgleo ar meulapla, an oll barrisionis paour ha pinvidic a assantas gantha, hag eb dale e voue savet peadra evit renevesi ar japel benniget-ma ; ar paour a roe he ziner, ar maneriou a roe a vil scouejou, hag oll gant ar brassa laouenedigez. Eun dudi eo guelet ar profou a zo bet roet c'hoas abaoue, evel e cuz. An aoter vras kizellet ker caer, a zo eur prof ; ar c'hantoloriou a zo varnezhi, a zo bet coustet tost da zeiz cant lur, a zo ive eur prof ; al lampr arc'hantet, er memes tra ; ar relegerer, ne veler nemeur bravoc'h evitho, a zo ive eur prof ; taolennou hent ar groas er memes tra ; baniel ar Verc'hez hag hini ar Galonn sacr a zo bet ive roet d'an iliz. Calz euz ar madoberourien-se ne dint anavezet nemet gant ar Verc'hez ; ar vam vad-se a roio he bennos da gement a ro dezi gant largentez.

Pa voue goz-achu ar japel, eb gortoz ma vije peur zavet an tour, n'en deus c'hoaz nemet pemp troatad ha daou ugent, aotrou person Plouvorn, gant aotreadur an Aotrou'n Escop, en deus pedet he genvreudeur beleien divar dro, da zont da gemeret pers en he laouenedigez, o tigass gantho ho farisionis e pelerinach d'he japel nevez.

He c'houlen en deus bet ; ouspen tri ugent belec, en ho zouez tri chaloni, hag ar veleien ginidic a Blouvorn, hag an oll veleien divardro a zo deuet e penn ho farisio-

nis, da lavaret eo gant kement hini a c'helle ober ar veach-se a deir pe beder leo. Rac-se kerkent hà ma'z eus bet clevet hano er vro euz a belerinach Lambader, e pep ti couls lavaret, ez euz bet comset evelhen: Me n'oan ket bet e pelerinach Folgoat. Gant sonj euz ar blijadur o devoa bet eno, o devoa oll c'hoant da vont da Lambader. Nac a diegez a zo bet renket tenna ennho plous ber evit gouzout piou a vije red dezho chom er gear. Evelse, ervez a lavar an oll, ez oa deuet da Lambader var dro pemzec mil pelerin. Calz anezho o doa sacramantet abars dont, en ho ilis parrez. Setu perac epad an oferen bred canet dirag an niver bras-se a belerined, n'oa ket an disterra trous, clevet e vije eur geillenen o nija.

O c'houzout ar c'hoant bras o devoa he guir vugale da zont d'he felerinach, Itron Varia Lambader e deus dibabet d'ezho eun dervez ar c'haerra; na glao nac avel goude ar seurt goal amser a ioa bet d'ar zadorn.

Peger caer eta n'oa ket guelet procession Plouvorn gant he banielou, he relegeier nevez, an oll barrisioniz oc'h ho heul, hag an Aotrou'n Escop en ho fenn, o tougen e triomph ho mam vad, Itron Varia Lambader, savet a zioc'h an oll! An ear laouen anezhi a zeblante pourmen he daoulagad var he bugale muia caret killet en dro dezhi. Peger laouen n'effe-hi ket bet o tiztrei adarre en he japel nevez ken dirapar p'oa digasset anezhi daou vloas araoc. Evel sant-Per, var menez Thabor, e seblant d'in clevet Mari o lavaret : Mad emaoun ama, chom a rin er japel ma bete fin ar bed evit selaou pedennou va bugale. Peger contant eta eo ar Verc'hez oc'h ober eur zell a drugarez var an Aotrou'n Escop, deuet euz a geit all evit bennigen he zi nevez? Peger laouen e sellas oc'h an aotrou person hag he gureet ha kement hini en devoa ho zicouret da zevel a nevez he japel! Lavaret a dlias da bep hini anezho : sonj em bezo ac'hanoc'h oll brema hag en heur ho maro, caeraat a rin ive ho curunen e barados va Mab. Plijet gant Doue e ve roet he goulen da Itron Varia Lambader evit kement hini a zo bet en he feleri-nach!!

A veac'h m'oa peur achu benedicsion ar japel dudiusma, ma oue clevet a ziabell canticou ar belerined, var an oll hentchou. Lod a gane an Ave Mari stella, lod ar Magnificat, an darn vrassa ar c'hantic nevez great eur bugel da Itron Varia Lambader dre ma zeo bet savet e Plouvorn; henor eta d'an Aotrou Guillou person Penmarc'h, en deus great cantic Itron varia Folgoat, cantic Lambader ha ken aliez a hini all evit goueliou ar Verc'hez!

Ho c'halon a lamme e creiz an oll belerined pa veljont ar japel nevez en eur gana oll en eur vouez :

Saludomp oll mam hor Zalver
E chapel nevez Lambader,

Na caerra procession eo ar genta a veler o tont var an hent bras, eur groas aour dantelezet, en he raoc,o lugerni a zindan bannou an eol. Nag a verc'hed guisket e guen! Hounnez eo procession Lambaol-Guimilliau.

Var he lerc'h e teu eur brocession c'hoas niverrussoc'h a zo ennhi ar ganerien hag ar ganerezet-se o deus great kement a blijadur d'an oll belerined. Procession Landivisiau eo. Dre eun hent all e veler o tispaka diou baniel goz-goz euz ar re gaerra avad a c'houffet da velet ; houma eo procesion Guimilliau deuet da zaludi ho ferson coz en doa ho dilezet evit dont da Blouvorn. Carantez o devoa eta evithan pa deuont a geid all evit he zaludi ha kemeret pers en he laouenedigez.

Guiclan gant he zri belec a zigas e penn he frocession taolennou hent ar groas a vezò lakeat er japel. — Euz a du an Arvor e veler ive eur groas caer meurbet, miret gant cals a respet e Plouenan tost da bevar c'hant vloas so. — Beleien Mespaol hag ho frocession a zo anavezabl dre ho faniel sant Alar huel huel, ha caer ive. Guicourvest, Bodilis ha Guicar, a zeu couls lavaret a bez da heul ho beleien hag ho banielou ar goazet coz noe, ne roffent ket goulscoude evit cals arc'hant. Ar banielou douget gant eur maread merc'hed iaouanc guisket e guen a zo caer ha skedus. Seurezet ar barrez a zo ec'h heul pep procession.

Euz eun tu all e teu en eur gana processionou Guitevede, Cleder, Trelaouenan ha sant Nouga ; ar brocessionma a zo en he fenn he c'hroas arc'hantet caer dantelezet. E kichen baniel Cleder e veler crok en unan euz ar rubanou an Aotrou de Kermengui diskuis evit eur guel euz he belerinajou e Santez Anna Venet hag e Lourd.

Pa oue digouezet an oll pelerined-ma,an oferen-bred a voue canet dirag an Aotrou'n Escop gant aotrou person Guitevede. Eun aoter huel gant eun disheolen a zioutbi a ioa savet en eur park d'an hanter nos d'ar japel.

E creiz an oferen an Aotrou'n Escop a reas d'eomp eur brezegen calonec evit hon trugarekaat oll euz ar garantez a ziskuezemp d'ar Verc'hez hag euz hor feiz birvidic. Me garche, eme an Aotron'n Escop, e vije aman oc'h ho cuelet hag oc'h ho clevet, o cana oll assamez meuleudiou an Aotrou Doue ha re ar Verc'hez, an dud diskiant-se a lavar ne deus mui a feiz en hor bro ; ama e veljent eun testeni guirion ez euz c'hoas feiz ha cals soken. Trugarecaat a reas aotrou person Plouvorn hag he barrissionis euz ar boan o deuz kemeret o sevel ho japel.

Pep pelerin en deus lennet var dremm an Aotrou'n Escop ar joa, ar gontantamant,an eurusted a bere oa bar he ene, dirag ar pemzec mil pelerin-se he vugale muia caret.

Goude ar gousperou, aotrou person Castel a reas d'eomp eur brezegen freas ha distaget mad. Evit achui ar pelerinach e voue roet d'eomp benedicsion ar Zacramant ha pep hini da heul he veleien,he vaniel hag he groas a zistroas d'ar gear en eur gana meuleudiou ar Verc'hez hag o c'houlen he zicour brema hag en heur ar maro.

Lavaret pegen eurus, peger contant oa an oll belerined o tistrei a zo dreist va galloud. Abaoue pelerinach Folgoat hag hini ar Salett n'oa ket bet guelet er c'horn douar-ma eur gouel ker caer.

Bennos eta da aotrou person Plouvorn ha d'he oll barrisionis. Plijet gant Doue hag Itron Varia Lambader pourvei d'ezho peadra avoualc'h evit peur achui an tour-se

ar c'haerra goude Creiskear, breur mager da dour Itron Varia Vodilis, rac hervez ar greden er vro-ma, tour Castel, bini Lambader ha Bodilis a zo bet savet gant an tri breur. Ra zeuio eta cals pelerined d'ar japel devot-ma evit ma sicourint dre ho aluzennou, rei da velet dre ar vro oll tour Itron Varia Lambader.

Ian ar Gernevez.

KELEIER A ZIANVEAZ AR VRO.

Ar brezel er Zao-Heol.

Divar ar gazeten zaoz, ar *Foreign office*, eo e tennomp ar pez a deu varlerc'h.

Mar d-eo a veac'h goest eun den da goumpren ar vizer dibermet a ren etouez broidi ar Balkans, ar pez a deu varlerc'h a roio eur skeuden euz ar vizer ze.

Setu penaoz e comz an Aotrou Layard, cannad ar rouanez Victoria e kenver ar Sultan :

Niver ar re a dec'h kuit — al loden vrassa merc'hed ha bugale o deuz guelet dispenn tam ha tam ho friejou hag ho zud — a gresk bemdez. Devet ho ziez, ho gueler o c'haloupat a dreuz ar vro, a veac'h eur billen benag en dro d'ezho. Ar c'hlenved a ra ar brassa distruch en ho zouez : gant ar goanv ne ket diminui a rai ar mervent ; ne c'hello den ho c'hounta.

An Aotrou Younk,euz a vreuriez ar Groaz-ruz,en deuz cavet var he hent,er memez tro, 2000 ma ouez muzulman heb bara, heb ti na toen,al loden vrassa anezho mac'hagnet. Ar c'holonel Lennon a lavar: « Netra, emezhan, nemed en Eski — Djouma ez euz 15000 famill er brassa mizer, en Andrinopl 13000 divroad, e Smyrn 1500. Ar re-ze oll, a lavar ar c'honsul Beade a zo eun druez ho guelet : louz, dizec'het, hanter c'holoet..... en noaz calz anezho.

Hervez ar vis-consul Brophy, er c'hrez-deiz d'ar Balkans, foultret gant ar Russianed,ne jom nemed eur geriaden var bemzec. Ar rest a zo e poultr hag e ludu. Ar re o deuz gellet tec'het a zo en em guzet er meneziou hag er c'hoajou.

E Philippopoliz ez euz 8000 den tec'het araog an enemiet : oll emaint en dienez ar vrassa. Er *Roumeli* ne ket lavaret e ve eur gear hebken ha ne ve ennhi eleiz euz ar re a gastiz ar brezel. E Constantinopl e cresk bemdez an niver anezho.

Hag ar re a zo dilojet gant ar Russianed, hag ar re a zo dilojet gant an Turked a ranker da gounta a zoussennou millerou.

Erfin, ar c'honsul jeneral Fawcett, eat da Rodosto evit sicour 8000 a iude eno gant an naoun,a lavar traou euzuz var stad eur famill turk er vro-ze. « An tad, oajet braz a jom ganthan peder merc'h iaouank c'hoaz. Trivec'h oant bet : ar pevarzek-all a ioa bet dispennet evel anevaled a daoliou countel hag a daoliou hach, dindan daoulagad ar paourkeaz coz. »

Doue zo braz he drugarez, mez he justiss a zo ker brazall. Doue a sko calet pa vez casset he basianted da benn. Rag arabat eo hen ancounac'hat. Hag ar Russii hag an Turkii ne reont, er moument-man, nemed reseo an taol o deuz chachet var ho c'hein, dre ho fallagriez hag ho impiete. Kentel gaer evit ar Franz ma e deuz c'hoaz skiant da goumpren petra eo mankout da Zoue. Kentelgaer evit an electourien a ia, abenn eun nebeut sizunvezioù aman, da ziscleria ec'h anzavont Doue pe Lusifer evit ho mestr.

Electourien! badinit, mar kirit, mez dioc'h a recolin, Doue ne vadino ket ganeoc'h. Guelit penaoz e castiz an Turkii hag ar Russii!!!

* * *

Pruss. — Eleiz a gazetennou euz ar Pruss a lavar a vouez huel eo maro ar Republik e Franz gant Thiers. Da C'hambetta e roont daka a dreuz he zivesker, ken na sklak. Bismark ne c'houzor ket c'hoaz petra zounj. Ar pez a zo guir eo en Allemagn, kement hini a zalc'h d'an urz vad a goundaon Republik Gambetta da goueza gant an deillou, d'an discar-hanv.

Republik Gambetta a zo *peultriner!*

* * *

Bourdel. — E costez Bourdel hag e Bourdel memez ar Marechal Mac-Mahon a zo bet digemeret gant eur joa vraz. Ar veared euz ar vro a hez hag ho adjoented a ioa deuet d'her saludi da Vourdel, hag o velet peger joauz e voa en ho zouez, n'int ket bet evit miret da grial a bouezpenn gant millerou a vouezioù all: *Buez da Vac-Mahon, scoazel an urz hag ar peoc'h!*

Ar baizanted o unan o doa goloet an hent a vrankou glaz evit discouez d'ezhan ho levenez. Ar baizantezed meméz o deuz bet ar sounj vad da zigass d'ezhan a bep seurt bokedou euz ar re gaera.

Dre gement leac'h en deuz tremenet eo bet digemeret evel eur prinz.

* * *

Versaill. — Demeurs, 18 euz ar miz, eo e tle beza deisiet, a lavarer, an elecsionou d'ar 14 a viz ere.

* * *

Hervez calz cazetennou ruz, eo Grevy o deffe c'hoant breman ar radicaled da henvel da Brezidant e leac'h Thiers. Setu eta Gambetta dilezet gant an 363 evit beza prezidant. Grevy euz he gostez a c'houlenne guechal ne vije prezidant ebet.

Abalamour da ze,credabl eo ez euz c'hoant d'he henvel.

Da ober taoliou fin n'euz ket par d'ar radicaled.

* * *

Montbrizon. — Patural ha Maruat, daou zitoaien savet mad, a zo bet crouffet evit beza insultet Mac-Mahon.

Ar c'henta en deuz bet eur miz prizoun ; egile daou.

* * *

Unan euz an 363, Vignez, deputé Pamiers, a zo eat d'ar bed all.

* * *

Soudardet ar c'hlass 1876 a zo hano d'ho gervel dindan an drapo, ar 6 euz a viz du.

KELEIER AR VRO.

Taolen ar Jureed evit lezvarn an 1 a viz here 1877, gant an aotrou Senecal evit prezidant.

An Aotrounez :

Balarat, euz a Vrest.
Hersart de la Villemarque, euz a Nizon.
Bonnaventure, euz a Gerber.
Voquer, euz a Bount'n-Abad.
Richou, euz a Vodiliz.
Nedellec, euz a Blouie.
Du Rusquec, euz a Zibiril.
De Lecluse-Trevoedal, euz a C'hoaien (Audierne).
Huet, euz a Vrest.
Loaec, euz a Lesneven.
Caer, euz a Logonna-Kimerc'h.
De Chamaillard, Herri, euz a Gemper.
Le Braz, Fr.-L., euz a Viclan.
Ronarc'h, euz a Bluguen.
De Poulpiquet, euz a Forest-Fouesnant.
Lannuzel, euz a Grozon.
Lesever, euz a Bont-Croaz.
Guillerot, euz a Blourin.
De Penguern, euz a Daole.
Mitree, jeneral retretet, euz a Vipavaz.
Peron, euz a Dregourez.
Pailler, euz a Vrest.
Le Gall, euz a Bont-Aven.
Batany, euz a Grozon.
Riou de Kerprigent, euz a Landerne.
Le Menn, euz a Lennon.
Daniel-Beaupre, euz ar C'hastel-Nevez.
Kerscaven, euz a Blouvorn.
Lahalle, euz a Roscoff.
Martin, euz a Vrest.
Guiraud, euz a Vrest.
Halna du Fretay, euz a Blounevez-Porzay.
Balestrie, euz a Gonk-Kerne.
De Rodellec du Porzic, euz a Bloumoger.
Guennec, euz a Blougastel-Sant-Jermen.
Guyot de Salins, euz a Gemperle.

SUPPLEANTED.

Fournioux, euz a Gemper.
Le Marquier, euz a Gemper.
Le Roy, euz a Gemper.
Simon, euz a Gemper.

* * *

Huelgoat. — Dre eun urz douget er *Journal Officiel* an 8 a vengolo, var ger ministr diabarz ar Franz :

An aotrou Citol zo bet hanvet meur en Huëlgoat, hag adjoent er memez commun an aotrou Roux.

* * *

Castel-Nevez. — Er C'hastel-Nevez an 9 euz ar miz-man ez euz bet elecsionou munisipal. Ar radicaled a grie da gement avel zo er bed oant re zur euz an treac'h ha setu eo an tri gonservatour a ioa douget gant an dud a urz vad o deuz bet ar gorre.

Var 393 a zo bet o voti, an aotrounez Chaussey, Sizun ha Lecam o deuz bet ar c'henta 329 mouez ; an eil 325 hag an trede 322.

Ma karfe Breiziz voti oll evelse pa deui an elecsion evit Cambr an deputeed !

* * *

Kemper. — *Ar Finistere* (cazetenn) a zo galvet adarre dirag an dribunal an 22 euz ar miz-man evit beza lavaret droug euz an aotrou de Kerjegu ha de Raismes.

An daou aotrou-man, senatourien ho daou a damall ar Finister da veza ouall vrudet anezho e meur a articl hanvet gantho *Comedii Kemperle.*

* * *

Pleuven. — Ar gazeten *Le Finistere* e devoa clevet, eur pennad zo, e doa collet parrez Pleuven he c'hroaz arc'hant alaouret oc'h ober he zro e Lourd. Setu joa vraz e bureo ar *Finistere* ; kement all da nebeuta e bureo ar *Morlaisien.*

« Parrez Pleuven a zalc'ho sounj pell hag hir, eme ar *Finistere* euz a belerinach Lourd 1877 ! » « Oh ! eme ar *Morlaisien,* (en eur ober goab euz a vam Doue) *ar groazse ar Verc'hez en em emello anezhi. Bezit eta fizianz, tud vad euz a gommun X ...* (Pleuven) *ha pedit mad Introun-Varia Lourd da renta d'eoc'h ho croaz : ar miraclou a goust ken nebeut all d'ezhi !* »

Mad, *Finistere,* mad *Morlaisien,* croaz X.., croaz Pleuven n'eo ket bet collet : hirra a c'heller da lavaret eo e bet dianket ha diskennet, dre fazi, e gar Pleyber-C'hrist.

Hirio e man e Pleuven ken caer ha biscoaz, en desped d'ar c'hranch oc'h euz clasket an eil hag egile evel ar Juzevien da deuler en he fass.

Goude kement-se ar *Morlaisien* a zo divezet aoualc'h evit lavaret en deuz *relijion !* Ar *Finistere* e unan a entent n'euz nemethan hag e seurt hag o deffe *prinsipou* mad !

O *Finistere* ! O *Morlaisien* ! n'o peuz ket mez !

* * *

Gouesnou. — Coumpagnunez Lesneven, an hini a gemer kement a boan da zigass vad e kezek ar vro ha da greski er c'his se peadra ar baizanted, a ranne e Gouesnou, an 11 euz ar miz-man, *eiz mil lur e daouzek primm ha pevar ugent,* ken d'ar mammou kezek a ioa ebeulien varnezho, ken d'an ebeulezed bloaz hag ourvloaz euz a oueled Leon.

E penn ar stal edo an aotrounez ;

De Forsanz, senatour, conseiller jeneral, fondatour ha prezidant ar goumpagnunez, erruet, abouez poania, da zoubla priz kezek Leon var an daloudegez o doa breman ez euz pemzek vloaz ;

Louiz de Kerjegu, viz-prezidant ;
Anton de Kerdanet, tenzorier ;
Eujen Du Laz, secretour ;
De Kervasdoue, conseiller jeneral Locournan ;
Louiz Abian, euz a Blouzeniel ;
Colin, euz ar Folgoat ;
Lunven, euz a Lesneven ;
Fagon, mear e Milizac ;
F. de Kervasdoue, euz a Loc-Maria Plouzane ;
Quemener, mear Plourin ;
Quemener, conseiller arrondissamant Guitalmeze ;
Loiz Adam, juj a beoc'h e Daoulaz ;
F. de Lesguern, mear Penc'hran ;
Charlez de Goesbriand, euz a Zirinon ;
Deschesne, deuz Gouesnou ;
Deschesne, euz a Lesneven.

Unan euz a bennou braz ar Jury oa c'hoaz an aotrou Soubigou, senatour. Directour ha Commandant Kezek ar C'houarnamant hag an aotrou Villiers a ioa ivez eno.

Ar gouel zo bet caer ; an oll a ioa laouen hag an heol laouennoc'h c'hoaz.

* * *

Kemperle. — Ar c'hontr' amiral Anton Le Couriault du Quilio, a zo maro an 10 euz ar miz-man e Kemperle.

* * *

LOD EUZ A LABOUR AN 363.

Selaouit, Bretounet
Treger, Kerne, Leoun,
Evidoch eus savet
A nevez so eur soun :
Gouzout a rit brezounec
Ha cals soken ar gallec.
Guella deskadurez
En deus guir Breiziad ato
Eo caret ar vrionez,
Caret Doue, he vro.

Betec hon arvoriou
E sko breman eun trous;
Curun hor meneziou
Ne ra ket ouas gouldrous :
Perac kement a encrez,
Petra so 'ta a nevez ?
Netra, nemet freuz-dourn
Eur mestr leal gant tud amjest
A chache re var he zourn
Pa zalc'he ho c'habest.

Eur chri fors a savas,
E pevar c'horn ar Frans,
O velet pennou-bras
Casset mad e vacans ;
Ar re penn-caos en dra-ma
Eo a grie ar ouassa :
« Adieu, krampic caret
« Te roe deomp henor hac aour,
« Té vo deomp c'hoas digoret
« Pe an Diaoul vo paour. »

Da vis mae diveza,
Cals antrounez Versaill,
Digarez m'oant crenva,
A lam hardis er baill :
Frans e doa var ho meno,
Ho choaset da c'houarn ar vro ;
Ma vichent bet credet,
Oant ar chaëra sperejou
So bet biscoas cronet
Da ober lezennou.

Meur a zen a vertus,
Torret eus ho c'hargou,
En em gavas eürus
E creiz ho douarou :
Mes unan cos-lezenner,
Evel mad ous ar viber,
A vilim leiz ginou
Dre c'heyer, glabouserez ;
A scriv c'hoas d'an oll broiou
He gassouni, he vez.

Comprenomp eun tamic
Ure ar pennou bras ;
Ar Frans e Republic,
Ne viche ket eas
Ken na vichent ar vistri
Da ziscar, da zismantri
Doue, Gouarnamant,
Arme ha scoliou kristen ;
Neuse ranchent an arc'hant
E dourn peb citoyen.

Ne livirit ket din
E countan fablennou ;
Ken trist a ken indin
Eo bet ho discoursiou
M'en em revolt ar reseun,
Ma sao an heug d'ar galoun,
O velet kenvrois
Ho deus troumplet hor fizians
Deuet da veza balc'h ha bris
Ma zint hon dismegans.

Diganez, electour,
Her goulennan didreuz,
Te pinvidic pe baour,
Daoust te garfe ar freuz ?
Daoust te gar ar vuntrerez,
C'hueza tan-oual ha laerez !
Neuse ebars Paris,
Edo da blas seiz vloas so,
Hac eus galeou frankis,
D'it hor C'hambr a roio.

Penaos an dud barbar
A guze canoliou
Pa zifennet ho c'hear,
Goad Frans leiz ar ruiou !
An drouc sperejou daonet
Ous ho Mam baour revoltet,
Ello laerez, devi,
Laza breudeur courachus !
C'hui c'halv eus Caledoni
Republicanet rus.

Eun dervez all, c'hoari
So bet savet gantho
Divarben anterri
Corfou hon tud maro ;
'Vit ho zud Turc, ha Payen
D'ar Mestr-Bras a ra peden,
Mez eo deomp lavaret !
En Assemble national
E zoa soken Bretounet
D'hon renca mesk chatal.

Hon tud iaouanc caera
Da zougen an armou
Ti, mam tad a guita
Gant courach, eb clemou ;
D'ho heul ar Gouarnamant,
Var vor hac er regimant,
A gas dre vir resounn
Beleien da vignounet,
Ha tud eb feiz, eb caloun,
Er Gramp feller miret !

Daoust ha c'hui, paotret rus,
A gafe cals abec.
E coumbajou spountus,
Ma cafac'h eur belec ?
Martolodet ar *Revanch*
Devet, e poaniou estranch,
O vervel a c'halve
Ho Doue, eur c'honfessour,
En ho zud paour a sounje,
Ar geiz d'en em recour !

Ret eo ve bet dallet
Gant eur oual gorventen,
Tud ha gant ho speret
Entent ober lezen ;
Be ha Ba d'ar vugale
A zeskint en ho doare ;
Den iaouanc, ar c'hossa
E scoliou ho Republic,
A zesco, counta, guerza...
Ne brenit er voutic.

Brema, Jesuistet,
Grit ho pakat affo,
Freret ha Seurezet
Lavarit kenavo ;
Ho scolerien so habil,
A so fur, a so chentil ;
Siouas ! c'hui zesc dezo,
Etre cals a gentelliou,
Henori ho feiz, ho bro,
D'ar Gramp cos custumou.

Ar Republic ha'n Dra
E deus great buzudou
Ouspen gi'lotina
Ouie scraba'r cals madou ;
D'ar Verc'h viana skilfon a so,
Houma bras du'a progoù
Gant ar c'hompez, ar skuer
E lakei peb tra reset.
Al lochen hac ar maner,
Autrou ha clasker bouet.

Ouzoc'h-u, Eskibien,
Pastoret eveziant,
Hac ous ho peleien
E lemmer meur a zant ;
N'eus ket czoum a sorcer,
Ne ket ret an diviner,
Al louarn hac ar bleiz
Ous ar pastor hac ar c'hi
A vir ma lounkont ho freiz,
O deus oual gasouni.

O lipat ho mourrou
E c'hoarzont o counta
An arc'hant, ar madou
Var ho cous da baca ;
Neuse ho Gouarnamant
Pinvidic hervez ho c'hoant
A ranno ar voyen
Etre ar Breudeur fidel ;
Ha da genta eur guchen
Choumo en ho godel.

C'hui, tud a binijen,
Menec'h a so ho puez
Al labour, ar beden,
Oberou trugarez ;
Tro var dro d'ho couenchou,
E tousait an oll boaniou,
Mes an douar caeret
Gant ho c'huezenn ho soursi ;
A ve brao da ganfarted
O deus outho avi.

Ne roan ket daoc'h eur skeud
Eus an oll drubarderez
A reas meur a c'hoas reud
Collet gantho peh mez ;
Lezennou mad an Ilis,
Lezennou an honestis
A guze ho bisach,
O clevet pennou carval
A zislounke gant arrach
Crosmol eun aneval.

Ma ne ket eun druez
Tud choaset gant henor
En ho renk da ziskuez
Ho skiant, a goll decor.
Ma n'e pales Deputeet
Eun templ din deus a respet
Omp kuezet en Afric,
E creiz tud gouez ar c'hoajou
So ivez e Republic,
A gar an emgannou.

Eur vatez en hor bro
Pa vez oc'h ober iod
A c'huez ; a sko, a dro
Al loa ebars er pod ;
Eb c'hoarzin e zeo portret
Soken coantoc'h da velet
Eget eun discourer
A chaog, a gri, a doumpi
Hac a goll cals a amser
O c'hlabousat ar pri.

Ha c'hoas hor c'hannadet,
Re rus a lavaran,
D'an oll ho deus touet
Adarre c'hueza tan :
Ministr, prefet ha mear
Ranket sevel pe ziscar,
Lezennou dious ho gis
Oant kemennet da ordren,
Ha Relijion, Justis
A iache da bourmen.

E creiz eun Assemble
Pa roer eur seurt kentel,
An eccleo nemet re
A respount buan ha pell :
Heurierer, gazetennou,
Lizeri ha marvaillou
A nij gant liberte
Var roud ho mistri-paeroun
Peb urs vad a zisprije
Ha dreist oll ar resoun.

Henvel cos moumounet
O deveus ato c'hoant,
Hor Republicanet
Ne doant morse countant;
Ar Vinistret a jalas,
A Gleiz en em zistroas ;
« D'eomp, paotret, an henor
« Da ren ar Frans en dro-ma : »
Canomp eta ar victor!....
— Gortozit, halte-la! —

Nan biken, Presidant,
Ne lezoc'h en ho roll
Tud anter-diskiant
A gas ar vro da goll :
Da zifen Frans er goumbat
Ho peus scuillet ho coad;
E danjerou nevez,
E deus roet deoc'h he fisians ;
Ho lealdet, ho furnez
A chom he assurans.

Frans, ne d-out ket ingrat
Evit da soudardet,
N'elles ancounachaat
Ho servich tremenet :
Ha pa saves Mac-Mahon
Da Bresidant, var eun trôn,
Gant guir e reas henor
Da eur jeneral vaillant
A c'hoar gounit ar victor
Gant courach ha skiant.

Hano hor Marechal
So gloar hon armeou,
Portret eur soudard leal
Brudet en oll broiou ;
Malakoff ha Magenta
A so testou an dra-ma ;
E fas an inimiet
En deus bet ato fortun
Gounit pe goll admiret,
Disprijet gant nicun.

Arabat estouni
Ma tiskuez paotret rus
Outhan cals casouni
E dianveaz hac e cus ;
Communardet lous ha cris
En deus skubet a Baris,
Hac ar re so chomet
Ne baouezont da grial,
Dre druez ous mignounet,
Eneb hor Marechal.

Ne ket ezoum beza
Oual gren e politic,
'Vit anaout er braoa
Goas rus ar Republic ;
Digorit ho taoulagad,
Selaouit anezan mad,
Hac e veloc'h souden
N'e ket guelloc'h labourer
Na tam guelloc'h citoyen,
Mes falla brabanser.

Etouez cals exemplou
A ve mad da verca
Var ar meas, er cheriou,
Kemeromp Gambetta ;
Ar mestr eo dious an histor.
Ha da beb mestr peb henor ;
Frans paour te oue guasket
Pa lezas an dribunal
Eun alvocat trevariet
Da veza jeneral.

Terrupla jeneral
So kuezet eus an èen!
Ar vro her sant ractal
En eil corn d'egile ;
C'hui tud iaouanc e Conli
So *planton* e creiz ar pri ;
Aount soudard, ofiser,
Eb urs, eb poultr er brezel,
So brevet gant ar viser,
Ha casset da vervel.

Alvocat — jeneral,
Dic'houinit ho cleze,
Eleac'h scriva, bragal,
Kit e penn an arme.
« Marteze vizin glazet !
« Marteze vizin lazet !
« Nan, esoc'h e cavan
« Gant mignounet, en dinel,
« Labourat eb cals a boan ;
« Da re all da vervel ! »

Guelet a rit cals tud
Hac en em les paca,
Evel labous er glud,
Gant ar c'haosiou sotta ;
Ar Baotret rus so mistri
Da barlant, da brometi ;
Divarnomp e lamint
An taillou hac an aner
Marc'had mad guin a verzint,
Mui ezom an archer.

Muzulit anezo
Dious ar mestr Gambetta.
Hennez deoc'h a roio
Ar oualen honesta ;
Ordinair, bet he vignoun,
En tamal envel f....!
Ne ket dious he vicher
En deffe savet morse
E creiz Paris eur maner,
Meur a vil lur leve.

Gambetta fol-furius
Gant Thiers leshanvet ;
Republicanet rus
Da idol kemeret ;
Gambetta ne ket countant
Defot beza Presidant ;
Diskennit, Marechal,
Mar plich lezit da sevel
En ho plas ar Jeneral
A goumandas Bourdel.

Mallos! ar furlukin
Penn-caos a vil malheur,
Canfart an taoliou fin,
Esperans ar Breudeur,
En em laka er valans
Gant eur Marechal a Frans!
Sonjit, goas abuset
E zoc'h bet cavet re vris :
Eur plas mad deoc'h so merket
E balans ar Justis.

Da c'hortos an Dauphin
En em c'hra mignounet,
Er bankejon, er guin,
Ho deus muia speret :
Artisanet, couerien
Gant ho skiant vad c'hui gompren
Int cos var an douar,
Penn ourgouil, caloun avi,
Cof an tamou mad a gar,
Yalc'h round dre laeronsi.

Pa dosta an amser
Ma vizint remplaset,
Ho imor, ho c'holer
En arrach so troet ;
Geyer eus ar re ouassa
Ne baouezont da forja ;
Levriou, gazetennou
A gassont 'vel eur poesoun,
Ha ne dint nemet truillou
Tud fallacr, digaloun.

Diskuez reint e spountail
Imach trist ar brezel ;
Ha mar deont da Versaill
Ar peoc'h vo eternel.
Ha ne ket c'hui, paotret rus
A rent ar Frans malheurus ?
E peb Departamant
N'ho peus great netra morse,
Nemet revolt diskiant
Eneb an urs ha Doue.

Devet gant oual derchen
An henor hac an aour
Ne glasker ho soursen
Er furnez, el laboúr,
Cals tud a anter cant vloas
Ha re all iaouancoc'h c'hoas,
A lavar gant ciemou,
Pa deuont d'en em sounjal
En ho c'henta blaveziou,
E za ar bed da fall.

Mar deus en hon amser
Cals a follentezion,
Kement-se e kaver
Ennan c'hoas vertuziou ;
Poan, labour ha dienez
Gouzanvet gant levenez ;
En hor bro ger a Frans,
E chom tud a urs, a ben,
A so ho buez eun noblans,
Ho c'houmsou sklerijen.

Dizale da voti
Pa vizimp oll galvet,
Gant ar brassa soursi
Choasomp hon Deputeet,
Hor mad hac hor c'houstians
Er goulen da henor Frans :
Araok ! an dud kristen
Ho deus furnez ha vertus !
Din int d'ober al lezen.
Adren! ar Baotret rus !

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL. Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 29 A VENGOLO 1877. (3e Série N° 31.) TRIZECVED BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETONED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a ra deveza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.
Ar somdoun da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 29 a vis Guengolo 1877.

DISCLERIADUR
AR MARECHAL MAC-MAHON
Presidant ar Republic
D'AR BOBL A FRANS.

Francisien !

Heb dale e viot galvet da henvel tud da zelc'her ho plas e Cambr an Deputeet ; ne fell ket d'inn forsi ac'hanoc'h da choaz hema kentoc'h eget hennont, mes c'hoant am euz da lakaat an traou sclear. Red eo e c'houffac'h ar pez am euz great, ar pez am euz sonj da ober hag ar pez a deui da heul ar pez a reot oc'h unan.

Ar pez am euz great, setu hen ama. Abaoue pevar bloaz zo, em euz kendalc'het ar peoc'h, hag ar fisians o deuz ennon ar brinset estranjour a ra d'inn a zeiz da zeiz beza deuet mad muioc'h-mui d'ar rouanteleziou all. E diabarz ar vro n'ez euz bet dizurs ebet abalamour ma'm euz clasket ato unani an oll, en eur c'helver en dro d'inn kement hini a ioa douget dreist peb tra evit mad ar vro. An traou n'int ket bet eat kercoulz eur pennad ; hor malheuriou eo a ioa caoz euz an dra-ze. Mes hirio ez eont mad adarre, ha pinvidigez ar vro a zo cresket en despet d'an taillou pounner a zo bet lakeat varnhi. Guelet ez euz ive sclearoc'h eget biscoaz e c'helle paea he dle ha n'oa ket a ezomm da gaout aoun evit presta d'ezhi, hag ar Frans didrouz ha leun a fisians e deuz guelet er memes amzer he arme, ato din anezhi, diazezet var lezennou nevez. Goulscoude ar pez a ioa great evelse a vad a ioa e danjer da vont da goll.

Cambr an Deputeet a rea muioc'h-mui ar scouarn vouzar oc'h mouez an dud a urs evit selaou muioc'h-mui hini an dud a zizurs hag ho c'heffou. Ne felle d'ezhi mui anaout al loden-galloud am euz evit gouarn ar vro, loden-galloud ha ne c'hellan ket lezel he bihanaat anez en em zishenori dirazoc'h ha dirac an histor. Ne felle ket d'ezhi ken nebeut anaout galloud ar Senat, hag e plas an tri seurt tud a zo carget da c'houarn ar vro gant ar Vamm-lezen, e claske lakaat eur Gambr nevez hetvelloc'h an hini a ioa e 1793. N'em boa ket da vale hatahervez ar guir a ro d'inn ar Vamm-lezen ni ha ma goude beza goulennet hag obtenet avizal Senat, em euz torret Cambr an deputeet ; dreoc'h-hu eo da barlant brema.

Lavaret a reer d'eoc'h em euz c'hoant da ziscar ar Republic ; ne gredoc'h ket an dra-ze : carget oun da veilla var ar Vamm-lezen-ze ; ho difen a rinn. Ar pez a c'hortozan euz ho perz-eomar-choazoc'h-Deputeet ha ne glaskint ket hebken mad ar gosten-ze-ma pe ar gosten-z-hont, mes Deputeet hag a glasko dreist peb tra mad ar vro. En elecsionou diveza, ez euz bet great eun implich fall euz va hano. Etouez ar re en em lakea neuze e renk va mignounet, ez euz calz hag o deuz great brezel d'inn dalc'h-mad. Hirio c'hoaz lod a lavaran caront achanon, ha ne reont brezel nemet d'am mantret. N'en em lezoc'h ket da veza lakeat er zac'h dre ar finessa-ze. Evit miret na viot trumplet, va gouarnamant a zisclerio d'eoc'h piou hebken a c'hello en em zervichout euz va hano. Kemeret a reoc'h oc'h amzer da zonjal en dalvoudegez euz ho mouez Mar bez hanvet Deputeet hag a vezo a unan ganen, ar c'houarnamant a zo brema a vezo eassoc'h d'ezhi ober he labour evel ma tle hen ober ; anavezet e vezo neuze e tle unan bennac beza mestr, ar pez ne anavez ket an dud fall ; evelse e viot sur a urs hag a beoc'h.

Mar bez hanvet Deputeed hag a vezo a enep d'inn, setu ar rouestl goassoc'h eget biscoaz etre ar re a zo carget da c'houarn ar vro ; an traou ne d'aint ket kercoulz, ar goad a zavo da bennou an dud, hag an Europ a deui da gaout difisians euz ar Frans.

Évidon-me, seul-vui ma vezo braz an danjer, seul-vui ive e vezo brassoc'h va dever. Ne c'houffen biken plega dindan bolontez an dud fall. Ne c'hellan, na beza servicher an dud a zizurs, na dilezel ar post m'oun lakeat ennhan gant ar Vamm-lezen. Chom a rinn evit difen mad an dud a urs gant sicour ar Senat hag evit rei scoaz a greiz caloun d'an dud a zo e carg, a zo chomet fidel en eun amzer trubuilluz, ha n'o deuz ket bet a aoun rac ar gourdrouzou a zo bet great d'ezho en aner.

Francisien !

Leun oun a fisians o c'hortoz ma rooc'h da anaout ar pez a zo en ho speret. Goude kement all a valheuriou, ar Frans a c'houlen eur c'houarnamant paduz, an urs hag ar peoc'h. Gant gras Doue, ni a roio d'ezhi ar pez a c'houlen. Selaou a reot comzou eur zoudard ne d'eo a gostezen ebet, ne heuil nag an dud a zizurs nag ar re o deffe c'hoant da zigass en dro giziou an amzer goz, eur zoudard ha ne ra netra nemet dre garantez evit he vro.

Great e Paris an 19 a vis guengolo 1877.

Presidant ar Republic,
MARECHAL MAC-MAHON,
DUC A VAJENTA.

HANOIOU AN DEPUTEED
en deuz c'hoant Mac-Mahon a ve hanvet

E circonscripsion Brest.

AN AOTROUNEZ :

Lemonnier. — Villiers. — Louiz de Kerjegu.

E circonscripsion ar C'hastellin.

De Legge. — De Saisy.

E circonscripsion Kemper.

Bollore. — De Lecluse-Trevoedal. — Lorois.

E circonscripsion Montroulez.

De Champagny. — De Kermenguy.

Lavaret or beuz n'euz hirio nemed daou rumm e Franz, an eil eneb egile ; rumm ar *Glericaled* pe ar *Gatholiked* ha rumm ar *Radicaled* pe *vignouned Satan*, tad ar *geier* hag ar *revolusionerien*.

An dec en deuz hanvet Mac-Mahon a zo a du gant ar Glericaled evit ar relijion, an urz vad ha peoc'h ar vro.

An dec all en em zougo eneb d'ezho a zo euz a rumm an 363, da lavaret eo a du gant *enebourien* ar relijion, an urz vad hag ar peoc'h er vro.

Feiz-ha-Breiz, goude an elecsionou, a lavaro pe seurt parreziou o devezo votet evit an urz vad, ar peoc'h hag ar relijion, ha pere o devezo votet, mar bez unan benag, evit an dizurz, an dispac'h ha malheur ar relijion.

Arabat e vezo eta da barrez ebet digarezi da *Feiz-ha-Breiz* ne c'houie ket petra rea.

Feiz-ha-Breiz a vezo didruez evit ar parreziou a voto evit tud anavezet evit enebourien d'ar relijion. An oll zo avertisset.

TORR-HE-BENN.

Ar Glericaled hag ar Radicaled
PE MIGNOUNED DOUE HA MIGNOUNED AN DIAOUL.

Evelse e man an traou. Hirio, e Franz, n'euz mui nemed daou rum dud : ar Glericaled hag ar Radicaled. Eun dra vad eo eta gout petra zinifi ar Glericaled ; coulz all gout petra zinifi ar Radicaled. Deomp d'ehi !

Ar Glericaled hervez ar Pap Pi IX, beo c'hoaz dre c'hrass Doue, a lavar n'euz kemm ebet etre ar Glericaled hag ar Gatholiked.

« Hiniennou, eme Bi IX an 12 a viz Eost diveza, a entent beza catholiked heb beza clericaled. Kement-se a zo henvel oc'h *ia* ha *nan* assamblez ha ken diskiant ha lavaret : *me zo eun den ha n'oun ket eun den*. Ar pez a c'halver hirio *Clericalism* ne d-eo netra-all nemed ar *relijion gatholik*. »

Ar ger *clericalism* a zo eur ger invantet gant ar *Radicaled* da lavaret eo gant an dud difeiz, dizoue, heb relijion, evit skei var ar re ne gredont ket da c'hervel dre ho hano mad, gant aoun da spounta an dud, evit skei var ar re a c'halver en eur iez ententet gant an oll, ar gatoliked, Doue hag ar Relijion.

E guirionez, lavaret emaer enep Doue, enep ar Relijion, enep ar c'hatekiz, enep ar greden da virionez ar baradoz hag an ifern, enep an Iliz catholik, ar veleien, an Eskibien hag ar Pap, kement-se a ve beza diot, an dra ze zo re sclear ; spounta a raffet an dud, ha deiz an elecsionou an oll Radicaled a ve taolet d'an traon ma lavarfent ho zantimant ker sclear-ze.

Evit miret da veza trec'het en elecsionou, eo o deuz ar Radicaled invantet ar ger *clericalism* ha d'he heul ar ger *clericaled*. Hennez a zo eur ger nevez. N'eo ket doujet hag ententet evel ma toujer ha ma'c'h ententer ar geriou *kristen* pe *gatholik*. — Ma lavarfemp : dao d'ar *gristenien !* pe dao d'ar Gatholiked ! oump collet. Bezomp finnoc'h : leveromp : dao d'ar Glericaled ! Calz tud a zounjo d'ezho ez euz kemm etre ar Glericaled hag ar gatholiked, setu e teuimp a benn da lakaat ar *Gatholiked* da voti enep ar *Glericaled*, da c'houzout eo enep d'ezho o unan. Setu aze langach ha finessa ar *Radicaled* er moument man.

Eur *c'hlerical hag eur c'hristen mad*, n'euz ket an disterra kemm etrezho.

Hervez ar *Radicaled*, e guirionez, piou benag a entent douja pe lakaat douja Doue a zo eur *c'hlerical*.

Clerical eta an hini a c'houlen o deffe ar Veleien hag an Eskibien urz da zeski ar relijion, o deffe an tadou hag ar mammou urz da gass ho bugale d'ar scoliou kristen ;

Clerical eta an hini a c'houlen o deffe an Eskibien hag ar veleien pae digant ar C'houarnamant, goude ne ra nemed disteuler d'ezho, a nebeudou, ar pez e deuz laeret divar ho c'houst ha divar goust an Iliz e 1790 ha 1792, hag ar pez e deuz anzavet dleout d'ezho ;

Clerical eta an hini a c'houlen e ve sanctifiet devez ar zul dre ar repoz hag ar pedennou etc ;

Clerical eta an hini a c'houlen e ve omonierien oc'h heul ar zoudarded, evit ma c'hellint cofez ha communia p'o devezo c'hoant ;

Clerical eta an hini a c'houlen e ve er parreziou seurezed evit scolia ar vugaligou ha bizita ar re glanv, an hini a c'houlen frereed da rei d'ar vugale eur gelennadurez kristen ;

Clerical eta kement hini n'e ket enebour d'ar veleien, d'ar relijion ha da Zoue.

Hag arabat eo da zen, memez d'ar *Morlaisien*, lavaret e velomp an traou e du hag ez eomp en tu all d'ar virionez. Ar *Morlaisien* mar plij, a zouten Gambetta. Hogen Gambetta en eur brezek enep kement on euz hanvet huelloch a echu dre lavaret :

« Ar Franz ne deuz ken enebourien nemed ar *Glericaled* » da c'houzout eo : ar gatholiked, ar gristenien vad, mignouned Doue.

Hein ! lip da vourrou ! Morlaisien.

Guelomp breman petra eo ar Radicaled.

Ar Radicaled pe an dispac'herien, pe ar revolusionerien a zinifi ar memez tra.

Ar pez a c'halver hirio *radicalism* e gallek a zinifi e gallek hag e brezounek *lamm-choug-a-benn* da gement-zo mad, egiz pa lavarfemp tenna eur vezen dioc'h an douar griziou hag all, lakaat he scourrou en douar hag he griziou da heolia ; egiz pa lavarfemp : lakaat an dud da vale var ho fenn, ar paotr saout da ren eun tiegez ha mestr an ti da zioual ar moc'h, an Diaoul da goummandi ha Doue da vevel bihan ganthan.

E feat a relijion, raffla hano Doue euz al lezennou, euz an tiez scol ; prizounia ar veleien en ho ilizou da c'hedal ho alc'houeza ; crouga pae ar veleien, da lavaret eo crouga ar relijion e unan.

Setu petra glash ar Radicaled !

E feat a zescadurez, coundaoni d'ar scol *laik, gratuit* hag *obligatoar*, hervez m'or beuz hel lavaret en hon n° 15, 16 a even, da lavaret eo coundaoni an tadou a famill da gass ho bugale da scoliou impi ne vo hano ebet ennho a Zoue, hag ho lakaat en amant ma cavont guelloch ho der-c'hel er gear pe er park.

Setu petra glash ar Radicaled !

E feat a varnerien en dribunalou, lakaat voterez evit henvel d'ar c'hargou-ze, en henvelep fessoun da c'hellout henvel da varnerien tud nes ouezint na *be-ha-ba* na pe seurt kemm a zo ezhe an honestiz hag al laerounsi.

Setu petra glash ar Radicaled !

E feat a arme, arme ebet mui var droad, mez an oll, azalec 18 betég 50 pe 60 vloaz, an oll soudarded, en henvelep fessoun ma'z ai an oll amzer gant an exersiss, an douar a joummo da labourat, den n'en do tam da zrebi, hag arc'hant da gaout, ne vo ket.

Setu petra glash ar Radicaled !

E feat a zanvez, e leac'h an taillou zo breman, lakaat taillou ar c'hiz nevez var beadra pephini en henvelep fessoun da goundaoni an oll, commersanted, couerien, artizaned, paour ha pinvidik da renta bep bloaz count euz ho stal, pez evit pez, tam evit tam, etc., hag erruout credabl er c'hiz-se d'ar *banqueroute*.

Setu petra glash ar Radicaled !

Ar *Morlaisien* a lavaro marteze e findaonomp ar virionez. N'her greomp ket.

Ar *Radicaled* o unan eo o deuz invantet an hano a zougont, hag o deuz oll douget, *dindan an hano a reked* kement or beuz lavaret *e roll' rekejou* Belleville er blavez 1869, ha Gambetta e unan, *marc'h blein ar radicaled* a anzao ar roll-ze, memez an devez hirio.

Ar *Radicaled* setu petra int : enebourien Doue, enebourien an Iliz, enebourien ar relijion, enebourien he ministred, enebourien an urz vad en tiegezou, enebourien ar vro a bez.

Voti evit ar *Radicaled* a zo eta voti enep ar Glericaled, eneb ar gatholiked, enep ar gristenien vad, peguir clerical, catholik ha kristen mad a zinifi ar memez tra.

Voti evit ar *Radicaled* a zo eta voti enep Doue, enep an Iliz, enep ar relijion, enep mad hag eurusted ar vro. Voti evit ar *Radicaled* a zo voti evit an Diaoul.

Voti evit ar *Glericaled* a zo heuilla ar *bater* desket d'ar Gristenien gant Jezuz-Krist e unan :

Ho polontez bezet great van an douar evel en env.

Ne velomp ket e c'helfet selaou guelloc'h mestr scol.

TORR-HE-BENN.

LABOUR AN 363 epad ar blavez 1876-77.

Bemdez e c'houlenner diganeomp petra o deuz great an 363 epad ar blavez 1876 ha miziou ar blavez 1877. Mont a reomp eta da rei e berr gomzou ar steuen euz a viad an 363 guiader-ze. Kement a livirimp a zo tennet euz ar *Journal officiel*. Pedi a rear lennerien ar scridman da rei eun taol lagad d'ar *Morlaisien* n° 71, 15 a viz guengolo, dre ma'z aint. Mar gellont counta ar geier zo eno, o dezo chanz.

BLAVEZ 1876.

Meurz.

An 8 — Raspail, ar c'hossa dre oad a zigor ar Gambr.

An 9, 10, 11. — Enclask var lealded an elecsionou.

Ar 14. — Discarg, pardoun goulennet evit an oll gommunarded. (*Ar re-ze a blij d'ar radicaled.*) — 1 vech.

Ar 15 beteg an 20. — Al lavarou var an elecsionou.

An 20. — Elecsion Malartre torret.

An 21. Ar Republikaned, en desped dar bureo en deuz guirriet elecsion d'*Aiguesvives*, a c'houlen ma ve great eun enclask piz var an elecsion-ze. (N'oa ket republikan.)

An 22. — Waddington a c'houlen chench ar gelennadurez.

An 23. — Goulennou a ziscarg hag a bardoun evit ar gommunarded, sinet gant Raspail, Perin, Barodet, Margue, Boysset, Tirard ha Rouvier. — 2 vech.

Ar 24. — Enclask var elecsion an aotrounez de Mun ha Tron.

Ar 25 — Elecsion de la Chevrelière, torret. — Locroy, Barodet ha calz re-all a c'houlen *ma ve laosket ar veleien hag an ilizou heb guennec ebet mui*. (N'eo ket eta an 363, eo o deuz votet miliounou evit ezomou an Iliz, evel ma fell d'ar *Morlaisien* lavaret.)

Ar 26. — Elecsionou da derri.

Ar 27. — Elecsion Haetjens torret.

An 28. — Elecsion Gavini torret.

An 31. — Elecsion de La Rochejacquelein torret.

« An dra-man, eme Leon Renault, ne ket urz eo. »

Ar Republicaned ne reont van hag a gendalc'h da ober ho fenn.

Ebrel.

Ar 1. — Elecsion an duc de Feltre torret. — *An aotrou Grevy a rebech d'ar Gambr ne ra netra.* Evit countanti Grevy, an 363 a dorr neuze elecsion de Cardeneau.

Ar 4. — Barodet, Durand, Ordinaire, *a c'houlen renevezi e Lyon ar c'houarnamant central, da lavaret eo ar revolusion.*

Ar 5. — Elecsion de Miramon ha Peyrusse torret.

Ar 6. — Elecsion Cuneo d'Ornano torret.

Ar 7. — Elecsion de Boisne torret.

An 8. — Elecsion de Chesnelong ha de Faire torret.

An 10. — Elecsion Rouher torret.

An 11. — Elecsion Veillet torret. — N'oant ket republicaned.

Ar Republicaned scuizet o terri elecsionou, a vot evitho o unan eur miz counje.

Mae.

An 10. — Discarg ar gommunarded appellet. — 3 guech.

Ar 15. — Ar memez tra. — 4 guech.

Ar 16. — Tabud divar benn an discarg-se. — 5 guech.

Ar 17. — Discourz Clemenceau evit ar gommunarded.

An 18. — 3 discours, hini Perin, hini Raspail, hini Locroy evit rei ho liberte d'ar gommunarded. — 6 ha 7.

An 19. — Naquet a ziscourz evit ar memez re. — Ar Gambr a vot ne deuio ket ar gommunarded en dro ; mez ar Republikaned a zo pennek. Ne zaleint ket da c'houlen pardoun an oll griminaled-se, en eur c'hiz-all. — 8 guech.

An 20. — Enclask var elecsion du Demaine. — Ar Republicaned, scuiz adarre, a vot 6 devez vacanz.

Ar 26. — Gatineau a gomz adarre evit ar gommunarded. — 9 guech.

An 29. — Elecsion ar prinz de Lucinge torret.

Ar Republicaned, scuiz adarre, e vot pevar devez vacanz. (*Evelse credabl eo o deuz gounezet Republicaned ar* Morlaisien *anaoudegez vad ar vro.*)

Even.

Ar 1. — Chenchamant var ar gelennadurez. — Tabud.

An 2. — Spuller a lavar e ranker mont trankilik a enep ar gatholided, mez a daol sur. (*Evelse eo e car Republicaned ar* Morlaisien *ar relijion.*)

An 8. — Ar Republicaned a vot al lezen.

An 9. — Naquet ha Talandier en em gemer oc'h ar varnerien e jeneral.

An 10. — Ar Gambr a zisput divar benn he reglamant.

An 12. — Ar Republicaned a boulz d'an dizentidigez en arme.

Ar 16. — Elecsion Bartholi, *republikan*, a zo guirriet en despet da galz abegou.

An 20. — Schœlder a c'houlen e ve torret al lezen euz ar boan a varo. (Evit essaat an taoliou caer, credabl !)

An 23. — Eun depute euz ar *gostezen zeou*, (euz ar gostezen vad) a c'houlen lakaat distaol var an taillou a bouez var ar guin, e profit an dud o deuz nebeut danvez, a ra nebeut implij euz ar guin. — Ar Republicaned a refuz. (*Evit mad an dud intre, ni gred!*) — 10 guech.

Gouere.

Ar 7. — Elecsion Peyrusse torret evit an eil guech.

Marcere, ministr republikan, a zizam guella ma c'hell ar re o deuz lakeat an tan e Pariz. (Eur c'hamarad all d'ar *Morlaisien* ; eur paotr brao c'hoaz hennez.)

An 11 hag an daouzec. — Tabud divar benn al lezen munisipal. Ar Republicaned, ar re o devoa promettet rei d'ar c'honseillou munisipal ar guir da henvel ho meared, a vot eul lezen a zilam ar guir-ze digant conseillou munisipal an departamanchou, an arrondissamanchou hag ar c'hantonniou.

An 13. — Elecsion an aotrou de Mun torret.

Ar 14. — Ministr al liardou e Franz a c'houlen *e ve diazezet pelloc'h, roll an dispignou, roet d'ar Gambr ar 14 a veurz, pevar miz a ioa.* — Ar Republicaned a appell adarre.

Ar 17. — Ar Gambr a c'houlen chom c'hoaz e Versaill.

An 22. — Raspail, mab, a c'houlen tamall ar zoudarded. « *Offiserien*, emezhan, *o deuz dizhenoret an drapo nasional.* » Emolc'h braz er Gambr. — Dispac'h gant ar Senat.

Elecsion Tron torret.

Diazez roll an dispignou appellet adarre.

An 23. — Jabadao ! nec'hamant vraz.

Ar 24. — Ar Republicaned a vot metalennou d'ezho o unan.

Ar 25. — Ar Republicaned a vot 3 devez vacanz.

Ar 27. — Erfin e sounjer da ziazeza roll an dispignou eun hanter heurik, setu tout.

An 28. — Trouz braz er Gambr. (An dra-ze credabl eo *peoc'h* ar *Morlaisien.*)

An 29. — Talandier a c'houlen ober raffl var *dretamant* ar *relijanted theoloji.* (An theoloji a ra poan d'ar Republicaned.)

Eost.

Ar 1. — Langlois a ginnik he baper var roll an dispignou evit ar brezel.

An 2. — Ar gommission republikan a c'houlen : Evit arme Pariz, ober raffl var an arc'hant evit lojeiz ar zoudarded; evit arme an Afric; raffl var guenneien an arme-ze ; *evit ar soudardet clanv* diminusion var an dispignou a reat evitho : evit ar zoudarded er meaz a c'hallond da zervicha ar Rouantelez, diou zro en alc'houez ho hospital ; evit an etat-major, raffl var ar c'hred o doa bete neuze.

Ar 4. — Goulen nevez evit ar Gommunarded. — 11 guech.

Ar 5. — *Ar Republicaned a ziminu euz a 14 milioun ar zoum a zervich da veva ar zoudarded, — a ra raffl var roll an dispign evit omonierien ar zoudarded.* (Evelse 14 milioun nebeutoc'h evit maga ar zoudardet, — ha beleg ebet evit ho assista en ho angouni. Daoust ha kement-man a ve accord gant ar pez a lavar ar *Morlaisien.*)

An 10. — Madier de Montjau, a rebech d'an offiserien beza *laeroun*, — *muntrerien*, eme Raspail.

An 12. — Ar Republicaned, scuizet oll, a vot vacansou. Roll an dispignou n'eo ket c'hoaz diazezet nemed eul loden.

Guengolo.

Ar Gambr a zo e vacanz. (Evel ar scolaerien!)

Ere.

Ar Gambr a zo ato e vacanz.

An 30. — Distro ar Gambr. — Emvouel epad eur vunuten benag. Ar Republicaned a vot a nevez vacansou beteg an 3 a viz du. (*Vacansou hag arc'hant a blij d'ar republicaned.*)

Miz Du.

An 3. — Eleac'h diazeza roll an dispignou, ar Republikaned a c'houlen distro ar gommunarded. — 12 guech.

Ar 4. — Ar Republikaned a vot goulen Gatineau pe distro ar gommunarded, dre 311 mouez. — 13 guech.

Ar 6. — Ar Republikaned a laka eun distaol braz var baeamant omonierien ar marin.

An 10. — Dufaure a zo gourdrouzet. — Nec'hamant.

An 13. — Ar Republikaned a vot ar freuz e gouarnamant souprefecturiou *Sceaux* ha *Saint-Denis*, en eur ober raffl var ar c'hred douget evit ar plassou-ze.

Ar 16. — Elecsion du Demaine torret.

An 18. — Dufaure a fell d'ezhan difen ar justiss hag a zo trouc'het he c'her d'ezhan bep moument *gant ar Republikaned*, dre c'hoarzadennou, iouc'hadennou mez ho c'hlevet.

An 20. — Commission roll an dispignou a groach, euz he fenn e unan, eur marc'had great etre ministr diabarz ar Franz ha Dalloz. — An tribunaliou a zo red d'ezho terri ar vot-man en eur goundaoni ar Gambr.

An 31. — Floquet a c'houlen an anterramanchou sivil heb beleg na dour benniget. (Eur mignoun all d'ar *Morlaisien.*)

An 23. — Bernard Lavergne a c'houlen an divorz etre an Iliz hag ar rouantelez.

Ar 24 ha 25. — Ar Republikaned a insult ar gatholiked.

Kerzu.

Aman ez aimp buhannoc'h.

Ar 7. — Leon Say a c'houlen diazeza roll an dispignou. Ar Republikaned her refuz.

Ar 14. — Ar Republikaned a assant erfin voti roll an arc'hant a resever, oant bet tremen 8 mis o studia, var ho meno.

An 29. — Ar Senat a vot ar c'hred, ar sommou o doa rafflet ar Republicaned.

Ac'hano d'an 30, dispac'h ha trouz bemdez.

Genver 1877.

An 9. — Digor ar Gambr.

Ar rest euz an amzer, netra nemed trouz pe amzer gollet. An 13 ar Gambr a vot vacansou, evit cregi el labour d'ar 16, mez ar Republikaned, scuiz adarre, a vot evit vacansou.

C'houevrer.

Ar 17. — Evit tremen calz traou-all, ken dister pe zisterroc'h eget ar pez ez an da lavaret, ar republikan Lacretelle, a lavar « e vank ar Gambr re aliez an oll d'he dever. » (Ar *Morlaisien* a zo pedet da lenn piz comzou Lacretelle, eur republikan gouscoude.)

Meurz.

Ar 1. — Ar c'hommissionou republikan ne reont mui netra.

An 3. — Ar Republikaned a vot goulen Beaussire a ia a benn enep ar Gonstitusion.

Ar 5. — A veac'h e c'heller derc'hel ar Republikaned er Gambr beteg 4 heur.

An 12, 16, 19. — Labour dreuflez.

Ar 24. — Elecsion Mestreau republikan, guirriet en desped da galz abegou. Var ar marc'had Destremx, republikan, a c'houlen evit an deputeed *beachi evit netra* var linennou ar C'huz-Heol, (Chemins de fer de l'Ouest.)

Ar Republikaned, scuiz adarre a vot eur miz vacanz.

Labour ar Republikaned a zo crouget mez ho fae a gerz atao. (Setu penaoz eo piz Republicaned ar *Morlaisien.*)

Ebrel.

Ar Gambr a zo e vacanz.

Mae.

An 3. — Dao ! var gein ar gatholiked.

Ar 4. — Dao ! var gein ar gatholiked. — Discourz Gambetta. — Ar Republikaned en em glev evit lavaret : « Catholiked ar Franz eo enebourien ar vro ; » ar pez a zinifi : red eo en em zizober anezho.

An 8. — Jabadao er Gambr, ma ne d-eo eur vez ! An deputeed en em c'hourdrouz ; insult ac'halen, insult a-c'halessount.

Ar 16. — Beac'h var ar vinistred.

Even.

An 21. — Ar Gambr a refuz diazeza rollou ar pevar rum daillou.

Ar 24. — Mac-Mahon droug-countant braz euz he labour fall he c'hass da gastrillessa.

Var gount an 363 setu aze ar virionez. An hini a c'hell ober meuleudi deputeed evel ar reze, a zo ledannoc'h ho manch eget *Feiz-ha-Breiz*.

An nao mil lur bemdez, ar *pevar milioun* int *coustet* abaoue miz meurz 1876, *d'ar baizanted* evel d'ar re-all, a c'houlenne euz ho ferz *guelloc'h uzach euz ho amzer!!*

HONESTIZ AR REPUBLICANED-RUZ.

Kenta republican-ruz a zo hirio e Franz eo Gambetta; hogen, epad ar c'houeac'h miz m'eo bet e penn ar stal, e Franz, ez euz eat *249 millioun* euz a ialc'h ar C'houarnamant, m'oar den e petra nag e peleac'h.

Ar *Morlaisien*, ma en deuz eta c'hoant da veza credet, a gommanso dre renta count, a dleffe renta count euz an implij a zo great gant an *milliounou-ze*.

N'eo ket tout. Selaouit *Lezvarn* ar chountchou, var dispignou ar Republicaned e 1870-1871, a zav beteg ar zoum scrijuz a *dri milliard pevar c'hant daou ugent millioun*, da lavaret eo : *tri mil guech mil millioun ha pevar c'hant daou ugent millioun* ouspenn.

Lezvarn ar c'hountchou e deuz renket piz, hini hag hini an oll dispignou great epad an amzer-ze, *dindan gouarnamant ar Republicaned*. Guelomp eta penaoz e c'hoar ar Republicaned beza piz, hervez *Le Morlaisien.*

1. Duportal, *republican ruz*, — a oa ken nebeut piz var arc'hant ar C'houarnamant m'en deuz cavet eassoc'h ober he zispignou heb scrid ebet da lavaret e peleac'h e taole he liardou ; n'en deuz gellet pourvei na kuittanz, na memor na sclerijen ebet an disterra euz an oll arc'hant en deuz dispignet. Evit cred euz an oll dispignou en deuz great, n'en deuz cavet da ziscouez nemed *sertificajou* great ganthan e unan. (Setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*)

2. Esquiroz, *republikan ruz*, — a reclem Lezvarn ar c'hountchou diganthan ar zoum a zaou c'hant pevar mil c'houeac'h cant daou lur hag hanter cant seiz guennec, (204,652 l. 35 s.) kemeret var ar scoliou, an hentchou visinal, etc. hag implijet ganthan *evit doare*, evit installi he dud en departamant. Varlerc'h *an dispignou foll ze*, Esquiroz, red eo, en deuz casset he oll *guitansou* d'he heul er bez. (Setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*)

3. Gent, deuet var he lerc'h, en deuz great kement all heb beza gellet renta count d'euz eur guennec. (Setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*)

4. Fourcaud ha Gibert, ho daou *republikaned ruz*, e Bourdel, o deuz fouettet tremen *2 villioun*, unan anezho, hag egile tremen *6 millioun*, ha n'o deuz gellet rei coulz lavaret testeni, merk ebet euz an dispignou foll-ze. (Setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*)

5. Challemel-Lacour ha Ferouillat o deuz dispignet tremen 2 villioun evit fortifia ; 65,000 lur evit ar c'hamp-red ; 12 mil lur evit *portefeiou* n'int ket memez hanvet ; 49,000 lur, lakeat etre daouarn ar mear evit ezomou ar vro ; 25,000 lur gorrennet evit paea an dud a zalc'h an urz vad, etc, etc.

Petra eo deuet an oll zoummou-ze da veza ? E peleac'h hag e petra int eat. Den ne c'hoar. Ar pez a c'houzor eo Lyon e deuz hirio 10 millioun dle var ar pez e devoa diagent. (Setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*)

6. Ferrand, *republican ruz*, mignoun Gambetta, guelomp petra en deuz great. 31 millioun en deuz dispignet, mez e petra ? iit da c'hout !!! Ne ket estoun e ve bet prizouniet. (Setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*)

7. Lecesne, en deuz dispignet 72 millioun, 138 mil lur, 978 lur, 50 s., heb na jomfe var he lerc'h testeni, paper, roll ebet euz he zispignou.

Tri miliard a zo eat er c'hiz-se ha pevar c'hant daou ugent millioun, n'euz den goestl da gaout penn na lost d'ezho an hanter euz an amzer.

(Setu ! setu honestiz Republicaned ar *Morlaisien !*) Goude an dispignou-ze o deuz lakeat an tan e Pariz, credabl evit gellout lavaret oa devet ho c'houitansou !

Honestiz ar Republicaned ruz setu hi aze.

Ar *Morlaisien* a c'houlen testeniou euz ar pez a lavar *Feiz-ha-Breiz*. N'en deuz breman nemed digeri frank he zaoulagad hag he c'hinou.

Aoun da veza dislavaret *gant testeniou* n'or beuz ket. *Feiz-ha-Breiz* a entent ober henor d'an hano a zoug, ha ne spount ket araog sclerijen an heol.

Dirag kement den, dirag kement tribunal zo e Franz, *Feiz-ha-Breiz*, en em ziscouezo pa garor. *Feiz-ha-Breiz* ne deuz aoun ebet araog an dud. Doue hebken a zonj, hag abalamour da ze e kendalc'ho da lavaret ar virionez.

Feiz-ha-Breiz a zifi ar *Morlaisien* d'he dislavaret gant *testeniou*, var gount ar re zo hanvet er seiz numero merket er scrid-man.

Setu ar Republicaned a blij kement d'ar *Morlaisien*, hag a c'hoanta da velet a nevez e Cambr an deputeed, inthi pe re all evel outho, rag an 363 a zo euz an orin-ze, hag ar re a ia a du gantho ne dalvont ket hirroc'h egetho.

A benn deg guech o deuz goulennet ma vije roet ho liberte da griminaled an amzer-ze, ma vijent digasset a nevez er vro, euz a Noumea, deuz Caledoni.

An tan o deuz lakeat e Pariz ; an Arc'heskob ha calz re all ganthan o deuz tennet, fuzuillet, petra ra-ze ? re a veleien a zo c'hoaz e Franz ; tremen mall eo en em zizober anezho oll, rag hervez Gambetta, tad mager ar *Morlaisien*, ar Franz ne deuz ken enebour nemetho. Digassomp eta, eme ar Republicaned ruz, digassomp eta ar gommunarded en dro ; ar re ze a c'hoar ar vicher da laza ar veleien ha memez an Eskibien.

Ar *Morlaisien* a blij d'ezhan ar Republicaned ruz ; ar Republicaned ruz a blij d'ezho ar c'houezerien tan gouall hag ar vuntrerien ; e niver ar Republicaned ruz-se e man an 363.

Setu camaraded ar *Morlaisien !* Setu mignouned ar *Finister !*

Hanvit ar re-ze, emezhan : henvel ar re-ze a zo voti evit ar peoc'h.

Ia! guir a lavar ! voti evit ar seurt tud-se a zo voti evit ar peoc'h, ia evit ar peoc'h goude an trouz, evit ar peoc'h er bez goude eun tenn pistolen.

Hag eo gant eur gazeten evel ar Morlaisien *out soutenet, paourkeaz Swiney !*

MIK AN DOURDU.

AR C'HINAOUEIEN O FACHA.

Moriz abaoue m'en deuz clevet ha bet an desteni en deuz *de* Pompery galvet ar baizanted : *ginaoueien, balteien, ezen gornek*, a zo droug ennhan ken na fuc'h.

Evithan da vezo o chom e Rosnoen n'en deuz aoun ebet rag *de* Pompery, ar mear, na rag Th. *de* Pompery an depute. « Na mear, na depute ebet, eme Voriz, n'en deuz guir da c'hervel ar baizanted ginaoueien. Selaou 'ta ! gant ar vez ! mont da c'hervel ac'hanomp ginaoueien goude rei hor moueziou d'ezhan ! »

LAN. — Hopala ! Moriz, fachet neat out ?

MORIZ. — Eur souez ! e venn fachet ; piou ne ve ket ? gortoz ma rin he lerou d'an de Pompery-ze. Lavar d'in, Lan, evit petra e man eun depute e Versaill ?

LAN. — Evit mad he vro, mad he garter, mad ar re o deuz he hanvet, evel just.

MORIZ. — Evit mad he vro ! Peleac'h, mar plij, e man ar mad en deuz great Th. de Pompery d'he vro ; kenta mad ar vro, hervez d'in-me, eo ar relijion, hogen biscoaz abaoue m'eo depute Th. de Pompery n'en deuz clasket nemed discar ar relijion. Coumpren ez a beteg goulen e ve anterret an dud heb belek na croaz na dour benniget. Th. de Pompery eta en deuz manket er Gambr, evit mad he vro, d'ar c'henta euz a zeveriou eun depute.

Ha great en deuz-hen eur vad benag d'he garter ?

Guel *penaoz*, paourkeaz LAN, e man *hent braz Rosnoen d'ar Faou !* Ma ne ket eun druez e ve dalc'het hentchou braz er stuz-se! Memez breman, an hanv anezhi, penaoz e c'helfez cass da damik greun da varc'had ar Faou, panefed ar pouez traon a zo gant an hent. Mar n'or bije ket a gezek limoun mad e vijent pilet bep gamed gant strounz ar c'har o coueza euz an eil toull en egile.

N'eo ket tout. Ha pa'z eomp da gerc'het merl, treaz, ludu-du pe eun tremp benag all d'ar Faou, ped guech, te coulz ha me, ne peuz ket ranket rei halan d'az kezek, hag heurta var lost da gar evit sicour da loen paour da dreina he garrad. Me garje guelet Th. de Pompery o rankout ober kement-all. Petra ? Keit-all zo eo *depute !* n'en deuz ket c'hoaz gellet rei eun tamm hent, a zoare d'eomp, d'eomp-ni or beuz hanvet anezhan da zepute. Evit doare ne ket braz he c'halloud e Versaill nag er C'honseil jeneral pe en deuz bolontez fall, rag da vont d'he vaner ez euz coulz hent hag e neb leac'h.

E guirionez ret eo anzav oump *ginaouicien, balteien* hag *ezen gornek* pa roomp hor moueziou da eun den evel hennez !

C'hoaz zo ; c'hoant en deuz, fessoun zo, e chomfemp ginaoueien epad hor buez. Penaoz ? e Rosnoen n'euz ti scol ebet nag evit ar baotred nag evit ar merc'hed *e count* ar gommun. Scol ar merc'hed a zo eur scol libr, digant madelez famill Toulancoat.

Petra ? aoun en deuz Th. de Pompery e c'helfe Rosnoenniz lenn ar geriou divalo a scriv divar ho fenn er *Phare de la Loire ?* Penaoz an 363 ne ehanont da c'houlen er Gambr ar scol evit an oll, an deskadurez *laik, gratuit* hag *obligatoar*. Euz ar scol-ze, evit guir, n'em euz ket effer, mez d'eur scol gristen ha d'eun ti evit he ober, Rosnoen e deuz kement a vir ha *communiou all* ar Finister. Mechanz! bugale Rosnoen o deuz guir d'ho lod evel ar vugale all e pe a dra departamant ar Finister. Ne ket bisurdi int, mechanz, er famill-ze !

Ah ! ia, comzit d'in dioc'h deputeed ar seurt-se. Setu aze eun depute hag a gar mad he garter ha mad ar re a hanv anezhan!

Rezoun en deuz da lavaret oump ginaoueien pa c'houzanvomp traou evelse.

N'euz ti scol ebet e count ar barrez. Hag ar *Mairie*, ha ti kear, e peleac'h e man ?

En eun hostaleri ! en eun hostaleri ! gant perc'hen an hostaleri-ze evit greffier !

Hag assambleou ar c'honseil munisipal, hag an elecsionou, peleac'h e vezont-hi great ?

En hostaleri ! en hostaleri ! en hostaleri ! Setu aze eur gommun hag a zo urz ennhi ! Alo ! *Morlaisien*, Alo ! *Finister*, guelit brema ha c'houi a zo goest de c'hoari oc'h *ginaouien* de Pompery, pa grogont a zevri.

EUR BALTEK, euz a Rosnoen.

LIZER D'IOC'H PARIZ.

An 19 euz ar miz-man, Discleriadur (Manifeste) ar Marechal Mac-Mahon a ioa placardet oc'h kement-pleg ru a zo e Pariz.

E Pariz evel en oll geriou euz ar Franz, discleriadur ar marechal en deuz great ar brassa plijadur d'an oll dud honest ; evel ivez ar brassa displijadur *d'ar Republikaned* a zo hirio kevatal d'ar *radicaled*, d'ar *gommunarded*, d'ar *revolusionerien*.

Ar pez a lavar discleriadur Mac-Mahon a zo sclear. Lavaret a ra ker scler hag an heol da grez-deiz :

Kement hini a voto evit unan euz an 363 a zo eur revolusioner, p'eguir an 363-se ne c'houlennont nemed rei ho liberte da *revolusionerien* Pariz, p'eguir ec'h anzavont ar *gommunarded* evit ho mignouned.

Kement hini er c'hountrol a voto evit eun depute *conservatour*, da lavaret eo evit eun den a urz vad, a voto evit ar peoc'h, mad hag eurusted ar vro.

Etouez an 363 ez euz hiniennou hag a entent beza *conservatourien*. Geier !!! Eur c'honservatour ne c'hell ket rei scoaz da eur *radical* ; hogen an 363 o deuz touet beza fidel penn da benn da C'hambetta, da C'hambetta, da lavaret eo d'ar brassa *radical*, d'ar brassa *revolusioner* a zo hirio e Franz.

KELEIER A ZIANVEAZ AR VRO.

Roum. — Ar Pab, hon tad caret, a zo iac'h ato. Bemdez e tigemer ar belerined hag ar re o deuz ar vadelez d'her bizita.

An 8 euz ar miz-man, deiz anterramant Thierz, e rede ar brud e Roum evel e Pariz oa maro ar Pab. Var-ze Pi IX a ieaz da gaout unan euz he Breladed, hag en eur farsal :

« *Eun nevezenti vraz*, emezhan, a c'haloup kear ! ne ouzoc'h ket ? Ar Pab a zo maro. » Varlerc'h e lavare en eur vouzc'hoarzin : « Dre c'hras Doue oun crenv c'hoaz ; va divesker, evit guir, a zo gourd, mez eur boan benag a ranker da c'houzanv. Goude tout n'e ket eur seurt tra. »

Tassad cafe ar Pab.

« Aman, Santelez, eme Baolo Mengacci d'ar Pap, unan euz an deveziou diveza, ez euz eur paizant coz hag a c'houlen ho cuelet ha caozeal ganeoc'h. Dioc'h a lavar, en deuz digemeret ac'hanoc'h en he di er blavez 1835, epad eur barrad amzer ; hervez he gount o poa zoken goulennet diganthan eun tassad cafe.....

— Ia, guir eo eme ar Pab ; sounj am euz, emezhan, en eur vouse'hoarzin.

Ia ! eme ar Pab d'ar re a ioa en dro d'ezhan, eur miziou benag a ioa oan eskob en Imola pa ouenn tapet dindan eun dourbil c'hlao, eur guir dour diluch. Gleb beteg an ascourn ez ejon da c'houlen digemer e ti eur paizant. Riou am boa. Setu me goulen eun tassad cafe da domma va diabarz.

Petra reaz ar paizant ? lakaat cafe da vervi e pod ar zouben ! o Doue ! pebez cafe !!! »

Varlerc'h an histor-ze ez eaz da zigemeret he vadoberour.

* * *

Ar vrezel er Zao-Heol.

Dissadorn diveza, hervez an nevezentiou deuet dre an telegraph, e lavaremp oa barrek ar Russianed d'an Turked. Cheuchamant zo.

Ar Russianed n'o deuz ket kemeret Plewna, hervez an nevezentiou or beuz resevet abaoue, o deffe zoken collet vardro 30,000 den o clask dont a benn euz a Blewna, ha calz all o clask derc'hel penn da arme Mehemet-Ali, arme durk ivez.

Var-ze ar gazeten *Le Monde* a lavar ; Eaz eo discleria brezel, he echui a zo diessoc'h. Ar Russii a garfe hirio caout ar peoc'h mez an Turkii ne c'houlen nemed skei.

Bismark hag an impalaer Laou a gaffe diez guelet ar Russii o coll ; er fessoun-ze e colfent, credabl braz, scoazel an Aotrich ; Bro-Zaoz e unan a garfe gellout chom peoc'h, mez ma teu an Turkii da c'hounit piou a lavar ne vezo ket oblijet da lavaret he ger.

Csar ar Russii, ma rank kiza, a zo he gurunen e risk braz da goueza divar he benn. Morse ar re en deuz great le da zifen ho relijion (relijion faoz evit guir) ne bardounint d'ezhan beza ho c'hollet. Sultan an Turked, ma chom a za a greiz he victoriou, a vo sellet a gorn outhan ivez, ha marteze berreat he c'houzoug. Rac-se eta nag impalaer ar Russii na Sultan an Turkii n'int ket evit kiza nag an eil nag egile.

Varlerc'h an traou-ze oll, pehini vo sort ar stadou all euz an Europ ?

Pep hini a zounjo egiz ma caro, mez *Feiz-ha-Breiz* ne vel e kement-se oll nemed goualen Doue o coummanz bazata he enebourien.

KELEIER AR VRO.

Lannion. — Eur plac'h iaouank euz a Lannion, he hano Gabriela Yaudet, e deuz great pelerinach Roum *var droad*, evit guelet hon Tad Santel ar Pap ha mervel euruz. Her guelet e deuz ; comzet e deuz ganthan ; he venedicsion e deuz bet ivez hag eur vetalen euz he zourn. Gabriela Yaudet ne anavez eurusted ebet en tu all d'he hini.

C'houezek vloaz a ioa ne rea nemed huvreal mont da velet ar Pap, mez arc'hant da veza douget beteg eno ne devoa ket.

Bah ! emezhi eun devez, Doue zo braz he drugarez ! hag hi en hent gant assant he zud, gant eiz real en he godel hag he zam a feiz en he chaloun. Setu hi en em gavet e Roum. Ne deuz gret nemed choueac'h cant leo !

Erruet dirag ar Vatican ne rea nemed lenva !

« *Aze ! eta emezhi, eo e man hor Pap paour prizounier !*

Meuleudi d'an eskopti en d'euz tud a feiz evel Gabriela Yaudet.

» *Feiz-ha-Breiz* a zifi kement republikan-zo er bed da ober kement all, memez ar re a veul ar *Morlaisien*, ar *Finister* hag an *Union Republicaine* evel tud a relijion.

* * *

Plougonvelin. — E parrez Plougonvelin ez euz bet mission braz azalec an 9 beteg an 23 a viz Guengolo. An aotrou Cloarec, chalouni, arc'hbelek ha persoun Sant-Loiz-Brest, a rene ar mission, gant he genvreudeur an aotrounez : Fave, Lazou, Kervella, Cariou, Coz, Vern, Mengant, Borgne ha Guyader.

Plougonveleniz ho zrugareka-oll a greiz caloun. Ne ancounac'haint ket anezho en ho fedennou. Ken aliez guech ivez ma tremenint dirag ar groaz mission, douget gantho var ho discoaz ha savet e creiz ar vered e teuio da zounj d'ezho euz al le o deuz great da jom fidel da Zoue, stard e feiz ho zud coz, hag anaoudeg euz ar grassou braz o deuz resevet epad ar mission-ze, coulz ar rum diveza hag ar rum kenta.

Etouez ar re o deuz great ho mission er zizun genta oa eun den iaouank c'hoaz ha leun a vuez. D'ar zadorn goude coan, abarz mont da repoz e lavaraz dirag oll dud an ti : « Hirio em euz bet ar joa da vont da gommunia, ha varc'hoaz em euz bet urz da vont adarre da gommunia evit an anaoun ! Morse c'hoaz n'em boa bet ar blijadur da vont d'an daol zantel daou zevez dioc'h renk. Na me zo euruz ! »

Edo en he vele eur munud benag a ioa pa glefchor eun trouz benag dioc'h an tu-ze. Dont a rear beteg ennhan. An den iaouank a ioa en he angouni ha mervel a ra etre daouarn ar re a ioa diredet d'he zicour.

Den n'en deuz douetanz na ve eat he ene var eün d'ar baradoz !

Mez, er memez amzer, pebez kentel da Blougonveleniz ha d'an oll dud !!!

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 6 A HERE 1877. (3e Serie N° 32.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar-maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ffern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 6 a vis Here 1877.

PAOTRED AN AVALOU PUD !

Expectavit ut faceret uvas
et fecit labruscas.

Piou en do ? *avalou pud !* E chardin ar Morvan euz a Lanniliz, paotr ar podezou ampoezounet, ez euz anezho dioc'h an druill. E verjez Th. de Pompery, roue ar C'hinaoueien, emaint a verniou dindan ar guez.

An oll o deuz dija ententet ar pez or beuz c'hoant da lavaret. An daou zantik man, var ho meno, da goulz an elecsionou, an 2 a viz gouere 1871 a lavare d'ar pevar avel *oant a du gant ar Relijion ;*

Divezatoc'h e lavarent beza *a du gant Mac-Mahon, hag a du gant he c'houarnamant ;*

Var ho meno, ne votebe den guell evitho evit mad ha peoc'h ar vro. Selaouit :

Morvan ha Th. de Pompery, pa'z euz bet menek da genderc'hel ar Marechal er garg en deuz breman, o *deuz votet enep d'ezhan* an 20 a viz du 1873 ;

— *Setu aze daou zen a c'her !* —

Morvan ha de Pompery, pa'z euz bet menek da gaout beleien da heul an arme evit ma c'helje an oll zoudarded kenderc'hel er santimanchou kristen o deuz ato pa guitaont ho zud, o *deuz votet eneb ar reked-se*, great gant an deputeed catolik ;

— *Setu aze daou zen a c'her !* —

Morvan ha de Pompery pa'z euz bet menek da gaout scoliou braz, scoliou kristen e Franz, o deuz votet enep ar scoliou-ze ;

— *Setu aze daou zen a c'her !* —

Morvan ha de Pompery o deuz votet evit an *anterramanchou sivil !!!* evit anterramanchou-chass, evit anterramanchou ar c'hezek-brein gant kristenien !!! Plass d'in da zempla !!!

— *Setu aze daou zen a c'her !* —

Setu aze ar re a lavare *beza mignouned Mac-Mahon ha mignouned ar Relijion !*

Setu aze an diou vezen a bromette rei frouez euz ar re gaera, avalou euz an dibab, avalou douss evel ar mel, ha setu eleac'h ar frouez dudiuz-se n'o deuz roet, ne roont ha ne roint morse nemed avalou pud, avalou moc'h, trenk evel guinegr, fleriuz evel ar pudask.

Penaoz'ta ! Morvan ! penaoz'ta de Pompery (ne ket eur bounm pri a leveromp) penaoz'ta ! c'houi ho taou a lavar, e fasz an heol, e carit ar Relijion hag e discarit ; he carit Mac-Mahon, hag e labourit enep d'ezhan. Pe seurt hano a rolmp d'eoc'h evit coueza var an hini a veritit ?

Mac lezit ar choaz ganeomp hi en em gountanto, gant aoun d'ho facha, d'ho kervel *trubarded pe baotred an avalou pud !!!*

Torr he Benn.

HAG AR BUTUN ?

Feiz-ha-Breiz a zo curiuz evel eur fured hag a garfe gout piou en deuz lakeat ken aliez a vilioun gresk var ar butun, daou scoed pemp guennek al lur, eleac'h ugent real.

Alo ! fumerien ha fumerezed, prizerien ha prizerezed, ha c'houi oll paotred ar butun-carrot, tostait hag e clefoc'h guelloc'h a ze.

Piou en deuz sicouret lakaat cresk var ar butun ?

Seblantout a ra d'eomp dija guelet kement fumer zo er Finister o tispaka ho c'horn butun, ar prizerien o planta ho meudou en ho zabatierien, ha paotred ar Fouillez o trouc'ha eur mell euz ho butun carrot.

Ah ! perag n'her graffent ket ! Ar paizant keaz, en hent coulz hag er park, scouiz evel ma vez avechou, perag n'en deffe ket, a amzer da amzer, ar guir da ober eur c'horniad.

Ar gemenerez var he zorchen, ha pec'hed e ve d'ezhi distanka he fenn gant eur brizen ; anez ne raffe nemed cousket.

Interrojit-hi, goulennit diganthо peger c'houek e cavont eur c'horniad, eur brizen, hag e respountint d'eoc'h eo guelloc'h ganthо chom heb ho fred, eget chom heb ho butun. Ar butun a zo deuet e guirionez, e Breiz-Izel da vihana, da veza evel eul loden euz a vevanz an dud keiz.

Ar butun a zo deuet da veza eun dra necesser, hag ar re a ra implij anezhan a c'hoar kement se. Abalamour da ze ne veloc'h morse eur fumer nag eur prizer o refuz eur c'horniad pe eur brizen d'ho amezek. Morse ! morse !

Guelit Ian!! Ichecon ! petra zo erruet ganthan ? allaz ! mankel eo ar butun. An Diaoul ne garfe ket aller outhan pa vez goullo he liassen. Mont a ra e belbi. Fritit iod da Ian! Lardit crampoez da Ian ! Ian a jommo cruel he benn evel eun ourz !

Mez setu Mac'harit oc'h erruout euz ar bourg, eur pakad butun ganthi.

Hopala ! Setu Ian kel laouen hag an heol ! hopala ! eme Ian. Ian a lez-he iod fritet hag he grampoez evit lakaat eun tam tan.

— C'houi zo laouen zur, eme Vac'harit, mez me n'oun ket.

— Perag 'ta Mac'harit paour ?

— Coumprenit ez euz 5 real gresk dre lur var ar butun. Hon deputeed, duze e Versaill, eo o deuz lakeat ar chresk-se !

— Oh ! ar g... eme Ian ! ar re-ze, ar re or beuz banvet !

— Ia ! ia ! ar re-ze just !

— Ian a ieaz droug ennhan ken a dorraz he gorn en troujou var ar mean oaled. Mad ! emezhan, me ne fumin ket ken ! Ma n'eo ket eur vez lakaat cresk var ar pez a ra joausted ar paizant keaz hag a bae dija ken ker all !

Ian a jommaz 15 dez, teir zizun heb fumi, mez allaz ! terri eur boaz kemeret a zo diez. Abaoue an amzer-ze, Ian a fum adarre. Mez bep tro ma vez marc'had er Faou, beb tro ma rank Mac'harit prena dec guennegat vutun d'he goaz ez a en egar ! Ar c'hreg eo brema a vez droug ennhi! Nag a drouz a vez great d'ar paour keaz Ian, bep tro ma ranker prena butun ! Lavaret a raffet e ve paotred ar zabbad en ti an devez-se.

Mad ! histor Ian hag hisior Mac'harit eo histor meur a hini en departamant.

Ha piou eta a ve caoz euz eur seurt dispac'h en departamant a bez !

Piou o deuz gellet ober an taol caer-ze ?

An daou zeputé o deuz sicouret ober an taol aour ze eo :

Morvan ha *de Pompery*

an 29 a viz c'houevrer 1872.

Mad ! an daou ze o devezo c'hoaz an hardisegez da lavaret e caront ar baizanted !!!

Torr he Benn.

SPOUNTAILL AN 363.

An Diaoul ne blij ket d'ezhan an dour benniget na sin ar groaz. Ken aliez guec'h ma clev an hano a Zoue ez a da guzet evel Adam hag Eva er baradoz terrestr. An oll a c'hoar kement-se. Mad ! henvella histor or beuz cavet biscoaz gant histor an Diaoul, eo histor an 363 p'en em gavaz an aotrou de Mun e cambr an deputeed, er bloaz 1876.

« Ma chom ar *c'hristen-ze* er Gambr emezho, oump « collet ! Hennez a c'hoar re vad *he bater*, hennez a zo « re droet *varzu ar Pab*, hennez zo re *vignoun da Zoue* « evit hon leskel da ober lezennou d'hor giz.

« Hennez ne ehano da grial enep d'eomp gonassoc'h « eget azen Balaam, da brezek d'eomp an Doue a brezege « Jonaz da Ninive, da hirvoudi var hor lerc'h evel Jere- « mii varlerc'h Jeruzalem ; hennez ne ehano da storlokat « d'eomp e rankomp caout ar peoc'h e diabarz ar Franz « araog sounjal d'he c'haout gant an dianvezidi; hennez « ne baouezo da embann n'euz ket a beoc'h er meaz euz « an Iliz, n'euz lezen vad ebet nemed founteł e ve var « lezennou Doue. Alo ! eme an 363 a eur vouez, taolomp « anezhan er meaz, arabat eo e ve er Gambr-man mi- « gnoun ebet da Zoue, dreist oll eur *c'hristen* ken spere- « dek, ken brao caozeer, ken gouezieк hag an aotrou de « Mun. »

An oll o deuz dalc'het sounj euz an dispac'h a reaz neuze an 363. Diaoulou en dour benniget no dije ket fringet muioc'h.

« Alo ! emezho ! tud da C'hourin, tud d'ar Faouet, tud « da Bontivy, da ober enclask, da c'hout hag eün eo bet « eat an traou evit elecsion an aotrou de Mun. » Evel just, an dud-se a c'houie piou a zervichent hag ho zervichaz ker brao ma oue torret elecsion an aotrou de Mun an 13 a viz gouere 1876.

Perag kement-se ?

Abalamour an aotrou de Mun n'en deuz ket a vez oc'h ober sin ar groaz dirag an oll, er Gambr evel el leac'h all! Abalamour sin ar groaz en deuz ar vertuz da lakaat an Droug-Sperejou en hegar; abalamour sin ar groaz eo drapo an hini a glask Gambetta da ziskar gant ar Pab hag he vinistred ; abalamour sin ar groaz eo coundaonasion ar Juzevien, Juzevien ar Gambr coulz ha Juzevien ar Judee.

Setu perag eo bet taolet an aotrou de Mun er meaz euz ar Gambr. Digarezou a zo bet cavet guir eo, evit golo an taol-ze, mez ar guir rezoun, setu hi aze en he oll sclerijen.

Mez peoc'h ! Setu Juzevien ar Gambr casset d'ar gear da gana ho c'hanticou da Volok, da Zadok pe da Lusifer, egiz ma'c'h ententint, ha setu adarre an aotrou de Mun var ar renkou evit beza deputé.

Gourin, Faouet ha Pontivy, teir gear gristen, na c'houi zo euruz da gaout tro da rei ho moueziou da eur *c'hristen* evel an aotrou de Mun. N'or beuz aoun da feuki deputé mad ebet en eur lavaret eo an aotrou de Mun *roue ar re a zo var ar renkou evit beza deputeed.* Calz kristenien stard a zo var ar renkou evit beza deputeed, guir eo, mez unan hebken da gaout an talant en deuz, *n'euz hini*, hag ar pez a zo meulapla en aotrou de Mun eo e laka he oll dalant da zervicha Doue !

Ne ouzomp dare ha den ebet en deffe bet an hardisegez d'en em lakaat *eneb d'ezhan* var ar renkou evit beza deputé. Mar d-euz unan benag, em euz truez outhan eu avanz ! rag zur e tle beza da goll he amzer.

Da genta diez eo credi e c'helfe renta d'ar vro kement a zervichou mad hag an aotrou de Mun, rag Doue ne ro ket d'an oll an talanchou hag ar c'houeziegez en deuz roet d'an aotrou de Mun. Clask an treac'h var an aotrou de Mun a zo eta clask e ve rentet nebeutoc'h a zervichou mad d'ar vro.

D'an eil, p'eguir n'euz hirio nemed daou rum dud var ar renkou evit beza deputeed, hag e man an aotrou de Mun e coztezen Mac-Mahon, da lavaret eo e coztezen an Urz vad hag ar Relijion, an hini eta en em lakaffe var ar renkou eneb de Mun, en em zisclerfe var ar memez taol enep Mac-Mahon, da c'houzout eo evit Gambetta, evit ar Revolusion.

Setu aze ar stal, sclear evel an heol. Den eta e circonscripsion Pontivy ne vezo nec'het deiz an elecsionou. Tud en em c'hlorifi da veza oll bugale vad da *Zantez Anna* ne c'hellont ket chom heb voti evit unan euz a vrassa mignouned he Merc'h hag he Mab-bihan, evit *spountaill* an 363.

Torr he Benn.

PABOR KEMPER !

Loiz Hemon er valauz gant eur santim.

Ar pabor-ze eo *Loiz Hemon*. Ma cavit guelloc'h, galvit anezhan eun *tarin*. Ho santimant a reot.

Loiz Hemon, hopala ! holaho ! ar seurt-man a zo rouez *dre c'hrass Doue !*

Loiz Hemon, pardonner Kerdevot ! paotr an taoliou tok d'an dimezelled, paotr ar segalennou d'ar goazed, paotr ar chapeledou siouaz n'eo ket, en deuz great eun taol caer ar *4 a viz kerzu* 1876.

Ha pe seurt taol caer eta ?

An oll a c'hoar ez euz e departamant ar Finister var dro daou c'hant dec commun ha pevar ugent. Kement-se a lavar ez euz da nebeuta 290 *facteur* pe zen carget da ingala al lizeri hag ar c'hazetennou dre ar parreziou. Var ar marc'had countit eun hanter doussen e peb kear an eil dre eben, er c'heariou braz da vihana. Mez bezomp frank a vanch. Lakeomp e ve e departamant ar Finister 300 *facteur* hebken ; 300 a ra ato 300.

Pe seurt tud eo ar factourien-ze ?

Tud evel ar re all, ni gred, breudeur d'eomp oll, diskennet eveldomp dioc'h lignez Adam hag Eva, ha din a dra zur a druez !

Ar re-ze, evel ma lavar ar Scritur, a c'hounit ho zam dioc'h pouez ho divreac'h ha c'houezen ho zal. Epad an hanv e teuzont gant an domder ; epad ar goanv o deuz mil boan o chacha ho boutou d'ho heul a dreuz an erc'h; pa ra glao e rankont bale ; pa ra frim e rankont lakaat ho fri er meaz ; pa vez Loiz Hemon dirag eun tam propr a dan en he di pe er Gambr, e Versaill, e vezont aliez, siouaz d'ezho ! var an henchou braz, gleb-teil, oc'h enebi oc'h an avel evit paka ar gear ; ha pa zigouezont, gouassoc'h c'hoaz ! o deuz a veac'h peadra da zevi eur orden geuneud evit sec'ha ho dillad.

Sur aoualc'h, mar deuz tud din a druez, eo ar re-ze.

N'eo ket tout !

Ha pa deu, pa dosta an elecsionou ! Nag a baperou da gass aman hag ahount ! E Kerne dreist-oll, e Menez-Are hag e calz plassou all, nag a hent da ober. Pell re voutou er bloaz a uz Loiz Hemon ne ouzomp ket, mez ar pez a c'hellomp da doui eo n'en deuz ket a dro da uza kement a vouteier hag ar *factourien*. Sur aoualc'h Loiz Hemon ne ra ket 5, 6, 7, 8 leo bemdez var he droad !

Mad ! ar bevar a viz kerzu diveza, an aotrounez de Kerjegu, Kermenguy ha Villiers etc..., o deuz gouleunet rei d'ar *factourien* divar ar meaz *4 santim* dre gart leo ouspenn ar bae o doa bete vreman.

Den, ni laka, ne gavo fall kement-se. Er c'hountrol, an oll, a gredomp, a approu en avanz, trugarez ha sounj vad an tri deputé-se.

Allaz ! allaz ! Loiz Hemon a entent beza pabor e peh leac'h. E Versaill e touch vardro 9 mil lur er bloaz. Gant an dra-ze e c'hell beva propik.

Mez ha goude ?

Goude e teu an dra-man : Loiz Hemon en deuz bet ar grisder, ar galoun *da voti enep ar santim dre gilometr d'ar factourien !*

Varlerc'h an dra-ze e chom teod eun den stag oc'h he staon ; varlerc'h an dra-ze ne jom mui netra da lavaret, nemed ez euz bet cavet pevar all da voti evelthan : *Swiney, Arnoult, Nedelec, ha de Pompery.*

An de Pompery-ze a vez cavet ken aliez gueach ma vez menek da ober poan d'ar paourkeaz.

Setu aze carantez Loiz Hemon evit he genvroiz, evit tud en em laz bemdez oc'h ingala ar journal *Le Finistère* dre bevar c'horn ar vro ; setu aze an hini a entent clask mad an oll.

Paourkeaz Loiz Hemon ! En han' Doue, na lavar ket a draou evelse. Bez dizoursi, da histor zo great. Traouale'h az peuz great evit rei da c'hout d'an oll ar pez ne dalvezez ket d'ar *Factourien.* : EUR ZANTIM !

Mik an Dourdu.

CORANTIN GUYHO.

Piou eo hennez, Corantin Guyho ?

Corantin Guyho a zo eun den euz a ouenn ar Morvan ha de Pompery, hag a zo en em lakeat var ar renkou, mar plij, e circonscripsion Kemperle, evit beza deputé.

Corantin Guyho a zo eur paourkeaz en deuz bet da labourat evithan, en elecsionou diveza, 12 den a zo anavezet mad ho hano var gaierou an dribunal, var rollou an dud a justiss ha beteg var baperou he elecsion.

Corantin Guyho a zo bet eta casset d'ar Gambr gant tud a zoare, n'eo ket guir ? Setu perag ivez Corantin Guyho ragtal m'eo en em gavet er Gambr, zo bet mall ganthan discouez he anaoudegez vad d'ar Gommunarded.

Aoun en deuz, ni gred, n'o deffe ket a veleou plun e Noumea, na vankfe d'ezho bara guen, eun tam mad a gik sall dindan ho meud, eur banne mad a chistr pe vete d'he gass oc'h traon ; aoun en deuz, credabl, na varfent heb ar groaz a henor goude beza lakeat an tan e pevar c'horn Pariz, goude beza bet caoz euz a varo ken aliez a gristen euz ar Finister, goude beza lazet arc'hescob Pariz.

Hopala! Corantin Guyho a zo eun den, ni lavar d'eoc'h, hag a goumpren an aviel guelloc'h eget ar re all. Corantin Guyho a entent n'euz ket guelloc'h tud er vro eget ar c'houezerien tan-gouall. An destent a gement-se setu hi aman. Hen hag hen e unan eo en deuz he scrivet :

Art. 1. — « Azalec an devez ma vo embannet al lezen « man, ne c'hellor lakaat an dourn var hini euz ar re o « deuz great dispac'h e Pariz er blavez 1871, goude zo- « ken ma ve bet coummanset ho affer epad an tri bloaz « varlerc'h.

Art. 2. — « En desped d'an articl 13 euz a lezen an 9 « a eost 1849, tribunaliou an arme a ehano da ober en- « clask var grimmou ar re-ze etc.... »

Setu aze avalou pud Corantin Guyho! Setu aze tud hag a reprezant ho bro!

Piou eta a roio biken da gredi o deffe bet morse tud circonscrision Kemperle c'hoant ha bolontez da rei gôlo d'ar gommunarded? Piou a roio da gredi n'euz e circonscripsion Kemperlé nemed mignouned d'ar *Gommunarded*, d'ar *Radicaled*, d'ar re o deuz devet Pariz.

Setu aze gouscoude ar pez a rankfet da lavaret ma varnfet, evel ma'z euz guir d'hen ober, electourien Kemperle, dioc'h an depute o deuz casset d'ar Gambr ar vech diveza.

Kemperleiz, hag oll electourien ar zirconscription, setu digoret d'eoc'h ho taoulagad.

Mar votit evit Corantin Guyho, an oll, ar Franz a bez a c'hello lavaret : « Setu mignouned ar *gommunarded*, « mignouned an dud a zizurz, mignouned ar re o deuz « c'houezet an tan e pevar c'horn Pariz ha fuzuillet an « arc'heskob Darboiz. »

Torr he Benn.

SWINEY
hag he gamaraded difeiz.

Setu eun all c'hoaz hag a zo avalou c'houero en he verjez. Digant de Pompery ha Morvan eo en deuz bet an orin anezho. Eun dudi eo guelet ar *Morlaisien* o lounka an avalou-ze. Troad hag all ez eont da draon he gornaillen. Ar *Morlaisien* a blij d'ezhan, fessoun zo, an traou crenv dreist-oll ar frouez *confitet er petrol* ha bet o trempa e soubika, e saoz ar geier.

Kent-a ze *Feiz-ha-Breiz* a ia da rei d'ar *Morlaisien* eun tam *dessert* euz ar seurt n'en deuz ket tanveat marteze aliez hag a blijo d'ezhan, heb ket a var, rag ne ket chich var ar pepr.

Morlaisien, geier a livirit! pa douit e voa ar Gambr diveza eur Gambr a relijion, troet oc'h mad ar veleien etc....

Swiney, a gav d'eomp-ni, a ioa er Gambr diveza. Assamez ganthan edo Arnoult, Loiz Hemon, Corantin Guyho, Nedellec, de Pompery. Anzav a rit kement-se.

Guelomp eta penaoz o deuz votet ar c'houeac'h-se?

Pa e deuet var an tapiz stal ar gommunarded, ar 4 a vi du 1876, ha ne ket guir o deuz votet Swiney, Corantin Guyho, Nedellec ha de Pompery evit ar Gommunarded? ia pe nan? Aman n'euz ket da dorta.

An *Officiel*. — *Ia! evit mad ar re-ze o deuz votet.* Kent-a ze ma o deuz votet evit mad ar re-ze n'o deuz ket votet evit mad ar Relijion hag ar veleien, rag ar re-ze just eo o deuz lazet beleien hag an Arc'heskob Pariz ha bresset ar c'hrusiflou en tiez scol.

Pa e deuet var an tapiz, ar 5 a viz eost 1876, count an arc'hant da zisteuler d'ar veleien, an interest euz a vadou an ilizou laeret e 1793, ha n'eo ket guir o deuz votet Swiney, Arnoult, Loiz Hemon, Corantin Guyho, Nedellec ha de Pompery enep an articl a zouge a nevez tretamant omonierien an arme? ia pe nan?

An *Officiel*. — Eo da! guir eo zur.

Mar d-eo guir kement-se penaoz e c'hellit-hu lavaret e car ar c'houeac'h-se.... ar relijion? Penaoz! eun tad hag eur vam a vezo bet epad ugent vloaz dioc'h renk o teski d'ho bugale beza fur, darempred an Iliz hag ar beleg, hag ar c'houeac'h-se gant aoun na zalc'hfe mad ar zoudarded d'ar gelennadurez kristen o deuz bet digant ho zud ne fell ket d'ezho e velfent belek ebet epad pemp bloaz a renk!

Lavarit eta ar virionez sclear d'eomp : ar relijion a ra poan d'ar c'houeac'h-se.

Pa e deuet var an tapiz ar 7 a viz du 1876, count an arc'hant a baet bete vreman d'an omonierien var vor, ha n'eo ket guir o deuz Swiney, Corantin Guyho, Nedellec ha de Pompery votet evit diminui paeamant an omonierien-ze? ia pe nan?

An *Officiel*. — Re vir eo ze!

Ha guir eo o deffe Swiney, Arnoult, Corantin Guyho, Loiz Hemon, Nedellec ha de Pompery, votet an 28 a viz du enep ar goulen a *gant lur mutoc'h* evit ar bersouned paoura? ia pe nan? respountit.

An *Officiel*. — Guir *pater*.

Ha guir eo, ar memez devez, Swiney, Corantin Guyho, Nedellec, de Pompery o deuz votet enep ar zoum a roer da Eskibien goz Sant-Deniz, a'zo eat er meaz a c'halloud dre ho c'hosni, da labourat? ia pe nan?

An *Officiel*. — Ar virionez eo.

Ha n'eo ket guir o deffe, an 30 a viz du, Swiney, Arnoult, Corantin Guyho, Loiz Hemon, Nedellec ha de Pompery votet eneb ar zoum a *c'houlenne ar C'houarnamant* evit boursou ar seminer, da lavaret eo evit digoll ar Semineriou euz an mizou o deuz gant ar re ne c'hellont ket paca ho fansion hag ho studi er Seminer?

An *Officiel*. — Eo! guir eo kement-se.

Ha n'eo ket guir, ar memez devez, Swiney, Arnoult, Corantin Guyho, Loiz Hemon, de Pompery ha Nedellec o deuz votet evit bianaat ar zoum a ginniget evit batissa, repari an ilizou, etc....

An *Officiel*. — Ia, guir eo kement-se.

Ac'hanta *Morlaisien*! gant ar forc'h e rankor planta ar virionez en da gorf! O divezet ma'z out! penaoz e c'hellez-te eta lavaret ar c'hountrol beo deuz ar pez a c'houzot. Eun habit vrao a rez d'az camaraded, lavaret ar c'hountrol beo euz ar pez o deuz sinet hag anzavet evit guir p'eguir n'o deuz ket reclemmet enep an *Officiel*.

O *Swiney*! O *Loiz Hemon*! O *de Pompery*! O *Corantin Guyho*! O *Nedellec*! O *Arnoult*! O! O! O! O! O!!!

Penaoz 'ta! Penaoz 'ta! petra zounjit?

Penaoz 'ta! mez or beuz oc'h hel lavaret! Penaoz 'ta. O! O! O! O! O! O!

En Departamant ez euz teir gazeten :

Ar *Morlaisien* 1,

Ar *Finister* 2,

An *Union republicaine* 3,

hag a lavar ar c'hountrol beo euz ar pez hoc'h euz great ha lezet da lakaat *en hoc'h hano* en *Officiel*.

Hag *hini*, *hini* ac'hanoc'h n'en deuz al lealded, hag *hini*, *hini* ac'hanoc'h ne gred ho *dislavaret*.

O tud digaloun! O tud divezet! O tud indin! O tud hipocrit! O comedianed! O radicaled! a labour evit ar freuz hag ar revolusion e Versaill, hag, er Finister, a fell d'ezho tremen evit *Sent*.

Ia! lavarit c'hoaz e carit ar Relijion, pa droc'hit ho bara d'an Eskibien goz, d'ar veleien ha d'ar re a zo er zemineriou!

Lavarit e carit ar relijion etouez ar zoudarded! Lavarit e carit ar relijion etouez ar vartoloded! pa fell d'eoc'h ne ve belek ebet out ho heul.

Oh! paotred an avalou pud!

An oll o deuz ho pornet hag an oll a istim ac'hanoc'h ar pez a dalvit : *priz an avalou pud!!!*

Mik. an Dourdu.

N. B. — *Ar Morlaisien* a zo galvet dirag an Dribunal evit he articl *penaoz voté?* ar 15 a viz eost.

PETRA EO TISSIER?

Tissier, bet conseiller jeneral canton Locournan, a zo c'hoaz ouzpenn-ze prezidant euz a loch Franmasouned Brest, pe, evit lavaret guell, chef an Antekristed.

C'hoant o poa da c'hout petra eo Tissier, setu c'houi servichet. Kennavo.

Torr he Benn.

PETRA EO BROUILLARD?

— Euz a be seurt Drouillard e comzit?

— Euz an hini zo breman e Kerlaodi, e Plouenan, hag a zo en em lakeat var ar renkou, brema diveza, evit beza depute.

— Neuze oun ho ten. Beteg he dad or beuz anavezet. He dad a gountet miliouner. Petra rea gant he voien vraz? Paea frered pe zeurezed da ober scol? One! Petra rea gantho 'ta, gant he zac'hadou aour?

Lakaat sounerez e coajou Kerlaodi, biniou, dans, gourinadek, redadek er zac'h, goazed ha merc'hed, etc., etc. Boessoun credabl a vije ivez. Petra rea an dud? Chom heb gousperou, fringal beteg an noz du!

Antronoz e vije clevet Mari o lavaret : Sell, lavar, me zo freuzet va losten. Me zo scuiz, a lavare eun all, evel pa venn bet o vraeat epad an noz!

Er maner e vije frico beteg naontec guennek hanter evit ar pennou braz euz ar vro. Perag an dispignou-ze? Allaz! Drouillard goz en devoa c'hoant da gaout mouezhou evit mont d'ar Gambr a oa neuze. Siouaz, evit an dro a gountoump, e rankaz dizrei d'ar gear, lostek braz; he elecsion, hervez lavar ar re goz, a oue torret, ha divar goust kement-se ec'h en em gavaz diez braz.

Ar mab, a zounje d'eomp, a dlije beza desket skiant divar goust he dad. Oto! Setu adarre Drouillard iaouank o c'haloupat ar meziou gant he garroz, oc'h ober si-voupleiou d'ar baizanted, evit caout mouezhou, evel just.

Lod a lavar n'en deuz ket a relijion grenv, kement-se a dle beza eur gaou, petra livirit? Ni gred en deuz Drouillard eur relijion glouar, e car an ofern an tosta ma c'hell d'he vele, rag ofern a vez bep sul er maner. Siouaz! an ofern vintin-ze a vir outhan da vont d'an ofern bred ha da glevet guirionezou a raffe vad d'ezhan da c'hout, d'ezhan evel d'ar re all.

Eun dra all c'hoaz hag a dle dizamma anezhan var ar poent-se dirag daoulagad ar bobl eo he gezek hag hen a vez ker skuiz abenn ar zadorn da noz, ma'z e red mad d'ezho repoz an deiz sul. Drouillard a zo crenv var an theoloji.

D'an Aotrou de Kermenguy coz ha d'an dud-chentil all euz a Gastel, d'an introun de Kerraugon, d'an dimezel du Dresnay, d'an Aotrou de Guebrient ar mizou da zevel tiez scol d'ar frered, d'ar seurezed, sal d'azil d'ar vugaligou etc., ha da Drouillard an henor da veza hanvet da zeputé enep mab brassa madoberour ar vro! Drouillard, a glevomp ivez lavaret a zo breman digor he ialc'h evit seurezed Plouenan, mez evit petra? evit caout mouezhou an dud a relijion. Kement-se a zo re sclear, p'eguir e Conseil jeneral ar Finister en deuz votet enep ar Frered hag ar Seurezed! harnel eo pell zo! *Feiz-ha-Breiz* hen difi da lavaret ar c'hountrol. Drouillard a zo eta eun hipocrit!

Drouillard ne ket diez da jaossi. An Aotrou de Kermenguy coz en deuz labouret, trempet ha gounezet ar park, ha Drouillard en deuz c'hoant da zamma an eost, da lavaret eo, ar pez a deu dre vir d'ar mab, anaoudegez vad he genvroiz! Anzao a ranker en deuz relijion glouar an hini a ra traou evelse.

A gement-se n'oump ket estounet.

Ar re a lenn *Feiz-ha-Breiz* eur pennad zo, a c'hoar petra zinifi ar scol *laik, gratuit* hag *obligatoar*, da c'houzout eo eur scol *difeiz, a goust ker, dindan boan a amant.*

Mad setu ar scol a blij da Drouillard, d'an hini en em zoug var ar renkou enep an Aotrou de Kermenguy evit beza depute. Evit ar scol-ze en deuz votet an 11 a viz ebrel 1872 e conseil jeneral ar Finister, assamblez gant Tissier, Arnoult ha de Pompery.

Dioc'h ar re e man a du gantho ne ket diez gout pe seurt relijion en deuz. He vot er c'honseil jeneral a lavar tout.

Abalamour da Zoue, electourien, dalc'hit mad d'hoc'h

Aotrou Kermenguy, d'ho tepute coz. An Aotrou de Kermenguy a zo ivez euz ar memez ouenn gant an Aotrou de Mun, den a relijion araog tout.

MIK AN DOURDU.

TREGERIZ
o counnarí oc'h ar *Morlaisien*.

Scriva a rear d'eomp euz a ganton Lanmeur an 30 a Vengolo :

« Plijadur vraz hon euz o velet penaoz e teu ho cazetenn courachuz *Feiz-ha-Breiz*, da zislavaret ar geier « a skigner en hon touez ha da stanka ho ginou d'ar « c'hazetennou *liou scarlek* diouz hon departamant, « dreist-oll d'ar *Morlaisien*, a zigasser bep sizun a gant- « chou var ar meaz hag *evit netra*, mar plij. (Evit doare « ne ket stank ar re he bae.)

« Dissul da noz eta oc'h en em gaout er gear e caviz « ar gazeten-ze scrivet cazi oll e brezounek. Pebez caon « na ra-hi ket d'ar Gambr torret ha pebez meuleudi ne « ra-hi ket anezhi, mez.er memez amzer ivez pebez dis- « meganz var ar relijion hag an dud a iliz !

« Setu aman eur stantilloun euz ar geier am euz len- « net ennhi : »

— *Ar Republicaned o deuz bet calz a spernedigez pe economi evit ar budjet, n'ho deuz ket roet eur zantim nemed evit mad ar vro ; roet o deuz milionou evit ma vije guelloc'h lojet ar zoudarded, guelloc'h guisket ha guelloc'h bevet, etc., etc.*

« Couezet fall oc'h, *Morlaisien*, en dro-man gant ho « keier. N'euz ket keit e'hoaz e velemp ar c'hountrol o « c'hoarvezont er Gambr-se, da behini e lenvit kement.

« N'oc'h euz ket sounj eta penaoz d'an 2 a viz eost « 1876, ar gomission Republicaned carget da studia ar « budjet a c'houlenne :

— *Tenna digant arme Pariz an arc'hant a roet dezhi evit al lojeiz, refuz da arme an Afrik an arc'hant a roer d'ar zoudarded pa antreont e campagn ; bihannaat ar zoum a baet evit ar zoudarded clanv en hospitaliou : serri dor ho hotel* (Hôtel des Invalides) *oc'h ar zoudarded coz ha mac'hagnet, dilam crenn digant offiserien* an Etat-Major *an arc'hant a roet d'ezho.*

D'ar 5 euz ar memez miz, tenna 14 milioun divar an arc'hant a baet en boued ar zoudarded, ha tedna crenn an arc'hant a baet d'ar veleien a zo oc'h heul an arme.

« Pe guir, pe gaou eo kement-se, *Morlaisien ?* Credi « a ra d'eoc'h eta e man an tadou a famill o deuz bugale « er zervich er memez creden ganeoc'h ?

« Mad ! setu aze an diotach a glask ar *Morlaisien* da « skigna tro var dro da Vountroulez ha tro var dro da « Gemper ha da Vrest dre ar c'hazetennou le *Finistère* « ha l'*Union republicaine*. An diou gazeten geaz-man « n'int ket dizounet c'hoaz hag a vez lieb sizun o c'hou- « len bronn digant *ar Morlaisien* evit caout eun tamik « brezounek.

« Guelomp breman pe seurt « *spernedigez* » o deveuz « bet ar Republicaned evit hor budjet, rag amzer o deuz « lakeat d'ben studia, p'eguir int bet 8 miz var ar stal-ze.

« Mad, va c'henvroiz, lakeat o deveuz *a gresk* ar zoum a « *165 milioun*. L'hoaz zo : Jul Simoun a c'houlenne eur « *c'hresk* en dije douget ar zoum da *215 milioun* en tu « all d'ar pez a voa bet votet araog elecsionou ar 26 a « viz c'houevrer 1876.

« Guelit breman, va mignouned, pe seurt aked o deveuz « ar Republicaned da *espern* ar budjet pa vez ar c'halloud « etre ho daouarn.

« Setu aman petra lavar c'hoaz ar *Morlaisien*, e scri- « tur braz, evel pa en deffe aoun e ve picouzet hon daou- « lagad :

—*Ar prezidant Grevy en deveuz lavaret d'ar Gambr ar 25 a viz even, o comz deuz an 363, n'o devoa ket paouez- zel eun deiz hebken da ober ho dever e kever ar Franz*.

« Eur gaou all adarre, *Morlaisien !* rag ar memez pre- « zidant Grevy, d'an deiz kenta a viz ebrel 1876 a rebe- « che d'ar Gambr penaoz *ne rea netra !!!*

« An electourien, a gredan, a raio justiss ha justiss « vad deuz an dud-se a glask kement all ober lazik « d'ezho breman, p'o deuz ezom euz ho moueziou ha n'o « deuz mui, eur vech hanvet, interest ebet da zizamma « ar vro. »

EUR ZOUDARD COZ DEUZ A DREGER.

ILIZ AR GALOUN-ZACR
hag an Opera.

Iliz a zinifi ti a beden ; *Opera* a zinifi ti da vizicat, da zansal, da fringal, da *heja al laou* egiz a vez lavaret e Braspartz.

Iliz ar Galoun-zacr a zaver an heur a vreman e Pariz gant liardou kement kristen a zo e Franz dre garantez evit caloun Jezuz ha dre anaoudegez ivez evit he vadelez e kever ar Fransisien, abalamour ma'z e bet plijet ganthan scarza ar vro dioc'h ar Brussianed pe ar Gommunarded, rag breudeur int, a zo bet hanó anezhi er Gambr.

Ha mad e ve, a zo bet goulennet oc'h an deputeed, sevel eun iliz d'ar Galoun-zacr ? Petra en deuz respountet de Pompery, a gav d'eoc'h ?

De Pompery en deuz votet enep ar goulen-ze. Morvan n'en deuz ket bet ar galoun da vont da voti, nag *evit* nag *eneb* ; mez chenchomp caoz ; deomp d'an Opera.

Pegement eo coustet an Opera ?

48 milioun ha 600 mil lur ouspenn, e count ar Franz a bez. Goulen a ioa bet great ma vije bet lezet e mizou ar Barizianed.

Hopala ! an dra-ze ne blije ket da baotred ar butun ha d'ho c'hamaraded.

De Pompery, Morvan ha Swiney o deuz eta votet evit na jomche ket ar mizou e carg ar Barizianed.

Setu da betra ez a liardou ar butun ! da baea tiez-danz d'ar barizianed ha d'ar barizianezed. Da zevel ilizou n'int ket mad, one !

MIK AN DOURDU.

KELEIER A ZIANVEAZ AR VRO.

ROUM. — Pi IX a gendalc'h da veza iac'h evel custum. Bemdez e sounj er Franz hag e ped evithi. Bemdez e c'houlen evithi ar c'hrass da heuilla an hent en deuz discouezet d'ezhi, da voti mad en elecsionou kenta. Aspedi a ra ar Fransisien o unan da zigeri ho daoulagad ha da gass *Kristenien* d'ar Gambr kenta,

AR BREZEL ER ZAO-HEOL. — Divar benn ar brezel er zao- e livirimp nebeut a dra en dro-man. Ar c'heleier a erru dioc'h an diou gostezen, euz a gostezen an Turked hag euz a gostezen arRussianed en em drouc'h beb frapp. Ar pez a jom guir eo e kendalc'h ar brezel da ober he heut ha da bourmen dre ar vro bissac'h an dienez hag ar c'hlachar.

TRO VAR DRO D'AR FRANZ. — Hervez a lennomp er c'hazetennou, Manifest pe discleriadur Mac-Mahon en deuz great ar brassa plijadur d'an oll rouantelezou a ra an dro d'eomp.

Ar pez a lavar hag he fessoun da lavaret o deuz pljet d'an oll.

AN NAOUNEGEZ EN INDEZ. — Stad an dud en Indez a gendalc'h da veza glac'haruz braz. Eur barrad benag a c'hlao a zo couezet aman hag ahount, mez miret oc'h an naounegez ne c'hellint ket kentoc'h evit genver pe c'houevrer a zeu. Ar maiz hag an eiz a ia pemp guech ho zaloudegez ; gant eiz ha maiz eo e rank ar pep brassa euz an dud beva er vro-ze. Trist eo stad eur bobl pa rank paea pevar real ar pez en dije araoc oc'h pevar guennec. Niver ar beorien a zo var divrec'h an dud charitabl, dre n'o deuz mui a nerz da labourat, a gresk bemdez. Deffot boued, iec'hed ar geiz-se a zisterra bemdez. Ar c'holera, ar fluz guad hag hag ar vreac'h a ra eun distruch braz en ho zouez.

E Bro zaoz, Mear Loundrez, en deuz dija resevet, en eur miz evit ar geiz-se, digant tud vad ar vro, ar zoum a dri mi lioun seiz cant mil lur. Ar c'hardinal Manning e unan a dle beza great eur galv d'he oll veleien evit ober eur gest dre ar vro a bez, an 2 euz ar miz-man. (*Monde*).

Eskopti Sant-Briec en deuz dija destumet evit peorien an aotrou'n eskok Laouenan, eskob er vro-ze, ar zoum a 6 mil lur.

KELEIER AR VRO.

An aotrou Kermaidik, galvet d'he Eskopti gant Aotrou'n Eskok Chartes, a zo hanvet an aotrou Michel en he lec'h e Sant-Malani-Mountroulez.

An aotrou Kerbiriou, cure e Guilers-Brest, a zo hanvet rejant e scolach Castel-Paol.

An aotrou Lavanant, belek iaouank, a zo hanvet cure e Guilers-Brest.

KEMPER. — Dissul diveza ez euz partiet euz a Gemper euz c'hoz levrik droug-livet a zoug var he dal ar c'hom- zou-man : *Votomp atao evit ar Republik*.

Al levrik full-ze ne d-eo nemed eun dastum euz ar geier a zo bet embannet gant ar *Morlaisien*. Scrivet fall devet eo, var ar marc'had. Ar re guriuz o deffe pasianted aouale'h da lenn ar stal divalo-ze a zo pedet da ober eur zellik epad an amzer-ze, oc'h an diou numerò diveza euz a *Feiz-ha-Breiz* hag oc'h heman.

Var ar memez tro e roomp anaoudegez d'ar bobl euz eul leorik all a vouller er moument-man e Kemper hag a zo hanvet : *Mac-Mahon hag an Electourien. Pemp histor en unan*).

Ar re a anavez al levrik-se a ra dija ar brassa meuleudi anezhan. Evit netra e vezo ingalet dre ar vro. Lennit, lennit al levrik-se!

An 22 euz ar miz tremenet, ar Prince Hugues, merer ar *Finistèr*, en deuz bet d'en em renta dirag an dribunal, var reked an aotrounez de Kerjegu ha de Raismes, senatourien ho daou, evit beza, var ho lavar, comzet fall divar ho fenn.

Ne anavezomp ket c'hoaz an diflu euz an affer : ar pez a c'houzomp eo e c'houlen an daou offanset 5 mil lur digoll, etc.

BREST. — Tenuet euz a *Gonservateur* Brest :

Epad noz ar 24 dar 25 euz ar miz tremenet, eun den galvet Creac'h, canotier, e penn ar Pount, costez Recouvranz, a zo en em lakeat en eur stad truczuz divar benn eun affer diez da henvel.

Creac'h, fessoun zo, a zoug *boutou berr* hag a ioa o paouez ober rebechou euz ar re c'hnerva d'he c'hreg pa lavaraz : « Red mad eo trouc'ha berr d'ar vuez-man ; hon daou or bezo ar memez maro. » Var ze e tap he aoten bag e ra eun trouc'h scrijuz tro ha tro d'he gov.

He c'hreg spountet oll a griaz da c'houlen sicour. Eiz goaz o chom er memez ti ganthi a erruaz raclal : pevar anezho a oue ive blesset, a daoliou aoten. Unan benag anezho en em lakeaz neuze da griat hag ar poliss a glevaz hag a erruaz da lakaat an urz en ti.

Gouliou ar pevar-ze n'int ket danjeruz ; re ar c'hreg ken nebeut, rag hi e deuz bet eun taol aoten benag ivez. Ar pevar goaz all n'o deuz bet diez ebet, mez ar paourkeaz Creac'h a ziscreder gellout hen derc'hel beo.

Eur pennad zo n'oa ket mad aouale'h he benn, a lavarer.

MOUNTROULEZ. — Ar jeneral Le Flo, ambassadour er Russii, a dle erruout e Mountroulez heb dale, hervez cazetennou ar gear-ze.

PLOURIN-MOUNTROULEZ. — Ar 15 euz ar miz tremenet ez euz bet tan-gouall e parrez Plourin-Mountroulez, e Park-an-Duc. An tan a zo bet croget da genta en eur bern colo penn-ha-penn gant tiegez ar Bihan hag ar C'hadiou. Bern colo, creier ha marchossi zo bet devet. An ti hebken zo bet gellet da zavetei.

An tiegez a ioa assuret.

An hini en deuz lakeat an tan a zo he hano Lescop, ginidik euz a Grozon, laosket euz a brizoun Brest an 12 euz ar miz tremenet.

KERNE. — An eost ed-du pe guiniz-du a gounter mad tre e Kerne. Pebez rann-galoun evit Republik an 363!

PLOUENAN. — Ar 15 euz ar miz tremenet lezvarn Roazoun e doa he ger da lavaret var eur varnedigez douget e tribunal Mountroulez hag a goundaone Cosker, gard var douarou Kerlaodi, da 15 dez prizoun, da gant lur amant ha d'ar mizou.

Tribunal Roazoun e deuz izeleat count an deveziou prizoun da 6. N'en deuz chenchet nemed an dra-ze.

Ar 24 a viz meurz, Cosker en doa sounjet scriva da gonseil ar Prefectur evit caout discarg var an deveziou aner ha traou all ; mez er memez amzer, fessoun-zo, e roe da entent traou ha n'oant tam an oll e profit Meur ar barrez. Abalamour da ze eo en deuz Mear Plouenan galvet anezhan dirag ar Justiss hag abalamour da ze ivez eo en deuz bet he galanna.

Evit doare Drouillard ne ra ket a gatekiz d'he dud var ar pevare gourc'hemen a Zoue, a lavar respeti kement- hini o deuz otorite varnomp.

Foariou miz Here.

Tennet eus an Almanak hanvet *Almanak Sant-Corantin*, ar guella eus an Almanakou brezounec.

1 Commana*, Lanvern (e Ploneour), Scaër, Brasparts, Penzes, Brest. 2 Locronan, Scrignac, Plabennec. 3 Daoulas, Lannilis. 4 Pont-n'Abad, Sant-Thegonnec, ar Roc'h, Lanveoc. 5 Pouldavid. 6 Brest, Locournan. 8 Briec, Guiclan. 9 Lanhouarne. 10 Bannalec, ar Faou, Landivisiau. 11 Guipavas. 12 Telgruc. 13 Goaïen, Ploneour-Lanvern, Montroulez. 15 Douarnenez, Castel-Nevez, Collorec, Montroulez. 18 Pont-Croaz. Rosporden, Castellin, Plouescat, Plouigneau, Sizun, Plougerne. 20 Kemper. 23 Castel-Paol. 25 Berven, Gouenou. 29 Kemperle*, Coray*, Huëlgoat*, Sibiril*, Pleiben, Lesneven. 30 Pont-Aven.

— Ar stereden a verk ar Foariou appellet.

ARREPUBLIK RUZ.

TON : *An hini goz.*

Diskan :

Ar Republik eo va douss
Ar Republik eo zur.

Ha gouskoude, var a glevan
Ar baourez kez a zo goal glanv.

Maro an Aotrou Thiers, m'oarvad,
En deuz gret d'ehi kaout eun tol-goad.

Kaer zo lakat d'ehi palastrou
E ma varthi puo an Ankou.

An tri c'hant tri ha triuguent
Gant ar gounnar a skrign ho dent.

Baz Mac-Mahon hag he gleze
Ho mir da gousket noz ha de.

Evit sikour ar baourez kez
O deuz gret goaz eget paouez.

Drouk so ennho ken a iudont
Eur c'hlabouz spontuz a reont.

Gambetta hag ar botred ruz
Deiz ha noz a skuill daëlou druz.

Eun druez eo guelet Swiney
Hag he vignon de Pompery.

Hemon ha Guyho-Corentin
Ha Nedellec zo trenk ho min.

Ho c'halon a rann o sonjal
Penos eo grèt gantho ho stal.

O sonjeal na vint mui hanvet
Evit beza hor c'hannadet.

Re bell, siouas ! n'hi Bretonet
A zo bet gantho touellet.

An dud fur na vent ket tizet,
Diou veic'h deus-tu, gant trubardet.

Alo potred ruz, da zutal !
En dro-mà na voc'h ket er bal.

Klasket ho peuz e mil fesson,
Dispenn ha diskar Mac-Mahon.

Petra 'peuz grèt ?... eun tenn en dour.
Alo potred, da blanta pour !

Republik ha Republik so :
D'ar Republik ruz... kenavo !

Re gaillaret eo he losten
Gant goad, petrol, pri ha bouillen.

Diskuezet e deuz he skouarn :
Guelet or beuz fri al louarn.

Ar Republik a rank beza
Conservatourez pe netra.

Setu petra 'lare, guechall
An aotrou Thiers-goz, hep farsall.

Republik ar Gommunarded
Na blij nemet d'ar ganfarted.

Hounez eo a zo goal doc'hor :
He bez a zo dija digor.

Eur goal fustad e devoa bet
D'ar c'huezek a Vaë trémenet.

Hag abaoue he mignonet
O deuz anezhi peur-lazet.

Darn a lavar eo *peultriner*
Ha penoz he c'hont a zo sklèr.

Pa varvo, ar Gouarnamant
A baeo he anterramant.

Republik Mac-Mahon, avad,
A blij d'an oll dud a urz-vad.

Radikaled, kaer ho pezo,
Mac-Mahon ganeomp a jomo.

Rag ni gasso da Vac-Mahon
Tud guesiek ha tud a galon.

Tud hag a anavez mad Breiz,
Tud honest, leal, tud a feiz.

Hag ar peoc'h, neuze, a reno
Ebars kouls hag e mez ar vro.

Ar c'hommers hag an afferiou
A roullo hag al labouriou.

EUN TREGERIAD

PRIZ AN ED.

TAOLIT EVEZ. — Ar priz merket da genta eo priz ar marc'had diveza, hag ar priz merket d'an eil eo priz ar marc'had araoc,

KEMPER. — Marc'had an 8 a vis guengolo.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30	1	00 s	31	1 50 s
Segal	21		00	22	00
Eiz	19		50	19	50
Guiniz du	21		00	23	00
Kerc'h	18		50	19	50
Avalou douar	9		00	9	50

POUNT'N-ABAD — Marc'had ar 6 a vis guengolo.

Priz an daou c'hant lur, pe 100 kilo.

Guiniz	30	1	83 s	31	1 25 s
Segal	22		91	23	75
Eiz	18		26	20	50
Guiniz du	»»		»»	»»	»»
Kerc'h	20		26	22	00
Avalou douar	11		00	11	00

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 13 A HERE 1877. (3e SÉRIE N° 33.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord..
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

TAOLEN AN DAOU RUM DUD

A zo voterez evitho, dissul.

Taolen an dud mignouned da Vac-Mahon.

ARRONDISSAMANT KEMPER.

An Aotrounez :

BOLLORE, Conseiller jeneral.
DE LECLUSE-TREVOEDAL, Conseiller jeneral, Mear e Goaien.

ARRONDISSAMANT KEMPERLE.

LOROIS, den a leve e Sant-Mauriz.

ARRONDISSAMANT CASTELLIN.

DE LEGGE, Conseiller jeneral, Mear Gouezec
DE SAISY, Mear e Plouguer.

ARRONDISSAMANT BREST.

LEMONNIER, bet Noter.
VILLIERS, Conseiller jeneral.
L. DE KERJEGU, Depute er Gambr diveza.

ARRONDISSAMANT MONTROULEZ.

DE CHAMPAGNY, den a leve.
DE KERMENGUY, Conseiller jeneral.

Votit oll evitho !

Taolen an dud enebourien da Vac-Mahon.

ARRONDISSAMANT KEMPER.

An Aotrounez :

L. HEMON.
ARNOULT.

ARRONDISSAMANT KEMPERLE.

C. GUYHO.

ARRONDISSAMANT CASTELLIN.

TH. DE POMPERY.
NEDELLEC.

ARRONDISSAMANT BREST

DE GASTE pe TISSIER.
JERODIAS.
MORVAN.

ARRONDISSAMANT MONTROULEZ.

SWINEY.
DROUILLARD.

Na votit evit hini anezho !

KEMPER, 13 a vis Here 1877.

UNAN A ZAOU.

Unan a zaou, Kenvroiz caret, unan a zaou : pe e votoc'h evit Doue pe enep Doue.

An Aviel en deuz hel lavaret trivec'h cant hag eur blavez benag en hor raog-ni : « *Ne c'hellit ket servicha daou vestr assamblez* » daou vestr evel Doue hag an Diaoul.

« Pe e caroc'h heman hag e tisprijoc'h egile, pe e caroc'h egile hag e tisprijoc'h ar c'henta. »

Setu aze hag a zo sclear.

Hogen, en affer an elecsionou kenta, en elecsionou dissul genta, oc'h galvet da rei ho mouez da vugale Doue pe da vugale he enebour.

Evit pere d'euz ar re-ze e fell d'eoc'h voti ?

— Evit bugale Doue, a dra zur ! ia ! evit re Doue eo e fell d'ar Vretouned voti ! —

Kent a-ze m'ar d-eo evit bugale Doue e fell d'ar Vretouned voti, arabat eo da nicun anezho voti evit Loiz Hemon nag evit Swiney, nag evit de Pompery !

Arabat eo da nicun anezho voti evit Nedellec, na Corantin Guyho, nag Arnoult, na de Gaste, nag ar Morvan ; ken nebeut hag evit Jerodiaz, Tissier, ha Drouillard.

Oh ! en han 'Doue, na votit ket evit evit an unneg-se, nag hini euz an unneg-se !

Ha perag 'ta ?

Perag ? Abalamour an unneg-se a zo e costezen Lusifer. Rebechet e bet d'eomp gant ar *Finistere*, gant ar *Morlaisien*, gant an *Union Republicaine* , e lakeamp seiz depute radical departamant ar Finistere e renk Lusifer ; kement-se a zo bet displijet braz d'ezho ; mad ! gant aoun n'o deffe ket hor c'houmprenet mad, hen aslavaromp eun eil guech.

Aoun oc'h hel lavaret n'or beuz ket. Ar vuez evit *Feiz-ha-Breiz* a zo nebeut a dra. *Feiz-ha-Breiz* ne anavez nemed mouez Doue a lavar beza dispount e kever ar re a c'hell dilamm digant an den buez ar c'horf, a lavar caout spount araog hennez hepken a c'hell punta ar c'horf hag an ene e tan an Ifern !

Abalamour da-ze *Feiz-ha-Breiz*, ne zouj nemed Doue. Rag-se ne deuz ket an disterra aoun euz an unneg-se.

Nan ! aoun ebet araog an unneg-se !

N'euz nemed Doue hag an ifern hag a c'hell ober aoun da gristenien !

Ar gristenien o deuz prometet sentedigez da Zoue ha d'ar Pab a zalc'h he blass.

Hogen ar Pab, roue ar gristenien, a lavar d'ezho en em glevet da henvel *kristenien* er Gambr kenta.

Ar gristenien n'o deuz eta nemed ar vouezse da zelaou. Guelomp neuze ha kristenien eo an deg a zo diouz ar gostezen-all. Petra eo an deg en deuz c'hoant Mac-Mahon a ve hanvet deputeed *e departamant ar Finister ?*

Feiz-ha-Breiz a gav d'ezhi caout rezouniou meulabl evit credi ez int oll kristenien vad ! Goude tout, malloz d'ezho ! m'o deuz ar malheur da voti fall divezatoc'h, rag *Feiz-ha-Breiz* n'ho espernfe ket, rag *Feiz-ha-Breiz* ne gar ha ne garo nemed mignouned Doue hag an Iliz !

Setu eta an deg a dle kement electour kristen zo er Finister voti evitho !

Voti evit an deg-se, a zo, beteg gout, *voti evit Doue !*

Voti evit *unan* pe *unan* euz an unneg all a zo voti enep Doue.

En han 'Doue hor selaouit !

Ne ket abalamour d'eomp ! mez abalamour d'eoc'h hoc'h unan eo !

Na ancounac'hait ket ar gomz a lavare guechall eur vam gristen da zant Loiz, roue a Franz :

« Va mab, ho karet a ran, mez guell e ve ganen ho coll eget ho cuelet o coummetti eur pec'hed marvel. »

Mad ! aoun da fazia oc'h hel lavaret n'or beuz ket : *den ebet, gant gouezieger, ne c'hell voti evit hini* euz an unneg hanvet e penn ar scrid-man, heb samma calz he goustianz, rag oll emaint evit an dizurz. Ar c'hountrol a leveront, guir eo, mez bugale ha servicherien Lusifer ne veritont ket beza credet.

Goude tout, Kenvroiz, evel a gerrot.

Pephini ac'hanoc'h coulz ha ni en devezo eun devez da respount dirag Doue.

Oll, coulz ha ni, oc'h euz roet ho ker da Zoue, deiz ho padiziant, e troac'h kein da Zatan, d'he bompou ha d'he œuvrou !

Oll ! an deiz-se, oc'h euz roet ho ker da Zoue ec'h heuiljac'h he lezen !

Oll ! devez ho pask kenta, oc'h euz renevezet dirag oll dud ho parrez hag ar zacramant adorabl, promessaou ho padiziant !

Oll ! devez ho confirmasion, oc'h euz kemeret ar groaz evit drapo ha Jezuz-Krist evit jeneral !

Guelit petra oc'h euz da ober !

Eur zoudard hag a dro kein d'he zrapo n'en deuz ken sort da c'hedal nemed an dizhenor hag ar maro !

Eur c'hristen hag a dro kein da Jezuz-Krist a zo toullet he vez en ifern !

TORR HE BENN.

LENNIT HA POUEZIT.

Lenn a rear er gazeten *La Défense* d'ar gwener, 28 euz a viz gwengolo 1877.

AN AOTROU BISMARCK HAG AN ELEKSIONOU E BRO-C'HALL (*France*

Ar gazeten euz ar Suiss, zo he hano e gallek: *Le courrier de Genève* a ro er pennad skrid divar-benn : *E pe leac'h e c'hell gwiri brezel da Vro-C'hall* (où est le danger de guerre pour la France).

Ar pennad skrid-se a zo mad e ve anavezet gant tud hor bro. Setu hen ama, Bretoned ; lennit anezhan ha digorit ho taoulagad, araok mont da voti.

— « Ar radikaled a Vro-C'hall a ziskouez holl, enn amzer-ma e klaskont gwerza ho bro, e gwirionez. *Pedi a reont ar Pruss, pedi an Itali da ober brezel da Vro-C'hall, ma ne vezont ket treac'h enn elecsionou kentà a vezo hep dale.*

« War gement-ma, ar Pruss eleac'h karet en he c'haloun e ve treac'h al lod tud vad a zo a du gant Mac-Mahon, a garfe enn enep gwelet ar re fall, ar radikalet, o rei lamm d'ezho e pep leac'h. An desteni euz an dra-man a zo el lizeriou a red dre an Allemagn ; el lizeriou-ze e komzer freaz ha distag awalc'h divar benn kement-se. »

Ne vezo birviken roet da gredi da zen euz a Vro-C'hall nag e neb leac'h da eun den a skiant na c'hoantafe an aotrou Bismark e ve treac'h Gambetta nemet hepken evit brasa gloar hag eürusted hor bro. Anaout petra a c'hoantà kaloun an aotrou Bismark a zo kement hag a ranker evit gouzout er-vad emichans, mar teufe ar c'hoant se en deuz da vad ne ve nemed evit diskar Bro-C'hall a nevez war he fenn ha gallout dre-ze sevel hueloc'h ar Pruss, he vro.»

« Mad ! mar fell eta d'an aotrou Bismark e feuc'h Gambetta a benn euz he daol, ha ne d-eo ket, e gwirionez, o veza ma c'hoar ervad :

Da genta. — « Ne gavfe ket ar Pruss abek na traoù ebed da ober brezel d'eomp, ma ve penn gouarnamant Bro-C'hall al lod brasa euz an dud honest hag a fazi

D'an eil. — « Ne deuz e Bro-C'hall nemed al lod muia a gement o defe skiant, gwisiegez ha furnez awalc'h da viret oc'h ar Pruss da gaout digarez ebed morse, nag ive ode digor ebed da zont varn-ho. Kement-ma a zo bet gwelet sklear awalc'h beleg hen gant an holl, abaque m'ema ar Marechal Mac-Mahon e penn ar c'houarnamant ;

D'an trede. — « Ne deuz e Bro-Chall nemet gouarnamant an dud leal ha gwisiek hag e defe skiant ha furnez awalc'h evit stourm, evel m'eo dleet, er brezel a eneb ar Pruss, mar teufe c'hoant da houma da zont da c'hoari ouzomp a nevez. Gouarnamant *La Defense nationale* a zo bet gwelet he leuachou gant an oll, guelet zo bet siouaz ! ive penaoz e c'houie ober brezel. »

« Evit lavaret berr, an aotrou Bismarck ne ket diskiant tamm ebed anezhan ; gouzout a ra er-vad ne ve gouarnamant all ebed e Bro-C'hall nemed gouarnamant al lod tud vad-se a gar ho bro hag ho defe poblou an Europ fizianz enn-hi, ne d'euz gouarnamant all ebed hag a gavfe, evel-d-hi, skoaz ha sikour, ma ve red, digant eur vro all bennag, ma teufe ar Pruss, heb gwir nag abeg da glask c'houen ouz hor c'hroc'hen.

« Dioc'h an tu-all, brema, lakeomp e ve treac'h ar radikaled hag ho marc'h kulier Gambetta. Dioc'h tu an aotrou Bismarck a rafe an dra-ze drebon d'ezhan hag ac'hano, a gavfe tro da skrabat ac'hanomp ha da ober brezel da Vro-C'hall.

« Hag e gwirionez, petra a zo hirio oc'h ober ar brasa poan d'an Allemagn, petra he laka da grena ? An nep a zell piz a wel ez eo ar pez a hanver e gallec *socialisme*, emgleo ar re fall etrezho da ziskar kement-zo mad. An emgleo-ze, evel an tan-gwall, a gresk bemdez enn Allemagn, skigna a ra e pep leac'h evel a zo bet gwelet n'euz ket pell c'hoaz, e kear *Gand* gant ur vanden dud kounaret, ar *sosialisted*, ho deuz skrivet eno traou a zo ur spount ho c'hlevet. Mad ! radikaled Bro-C'hall, ma vent treac'h enn eleksionou kenta, a zigorfe raktal a lec'hed he fenn an nor da zosialisted an Allemagn. Piou an den hirio ha ne c'hoar an dra-ze. Neuze an aotrou Bismarck a lavarfe. Red eo d'in ha mall eo flastra radikaled Bro-C'hall evit difenn va bro a enep ar sosialisted a zo aman gant ar re-ze. An dra-ze a ve evel ma lavarfet dont da laza an tan e ti he amezek tosta, enn aoun na deufe da gregi en he hini. Ac'hano a dra-zur hag ac'hano hepken eo e tigorfe adarre brezel da Vro-C'hall a eneb ar Prusz. »

« Neuze avad, an aotrou Bismarck a stagfe ganeomp a, zevri beo, ha gant seul-vui a *assurans* da veza treac'h ha d'hor flastra, ma c'helfe lavaret ha diskouez dirak ar bed oll ne rafe ar brezel-ze nemet evit difenn peb urz vad nemet evit derc'hel he dra da bep-hini ha savetei peb reiz

vad. An traou-ma, en amzer-zo, a zalc'her seul-vui d'ezho etouez ar boblou, seul ma fell d'ar re fall ho dismantra e Bro-Zaoz, enn Autrich, enn Itali hag e kement bro a zo. An Itali a horjell gant taoliou ar republikaned revolusionerien. Kredi a c'heller ne ket krevaat a rafe he ar vro-ze, ma ve treac'h en hor bro-ni ar marc'h-kulier Gambetta hag he jeo milliget. Neuze hep dale e ve krogou etre ar Pruss ha radicaled Bro-Ĉ'hall ; ne ve ket pell an abaden avad rak ar c'halounou gedon-ma a dec'hfe buan gant ho spount enn eur vlejal da c'houlen sikour a bep tu. Piou a brisfe neuze dont da astenn he zourn d'ezho ? ar pez a ve guelet eo ar boblou divar dro o tont boll da lammet ha da zailla war hor bro a ve neuze siouas! dispennet hep truez e bed, ha kant gueach gwassoc'h evit ar bloaz 1870-1871.

«Evelse, Bretouned ha Gallaoued, e c'heller displega, hep ger gaou ebed, ar garantez a zo e kaloun an aotrou Bismark oc'h ar marc'h rouan Gambetta ; setu evit petra e karfe e ve he-ma treac'h d'ar re vad enn eleksiounou a vezo a benn eun nebeud deisiou ama.

Goudeze, piou an den fur, piou an den a skiant hag a iafe, mar kar he dud hag he vro, da rei he vouez d'ar re a zo a eneb ar Marechal Mac-Mahon ?

EUR C'HRISTEN COZ.

CARANTEZ AR REPUBLICANED RUZ evit ar vro.

E peleac'h e man ? n'ouzoun ket. Krial e reont bemdez, hag a bell zo, e karont ar Frans kement ha ma kar eur vam vad he bugale. Lavaret a reont, var bep seurt ton, n'eus nemetho o karout ar Frans, ha mad ar vro. E peleac'h e ma eta ho oberou a drugarez e kenver ar Frans ? Brema zo pemp bloaz, pa oa nebeut a Republikaned er Gambr, e lavarent a bouez penn ne oa ket mad paea an deputeet nag ar senatourien. Setu komzou Gambetta hag he vignounet. An oll gargou-ze, emezho, a dlie beza dalc'het evit netra.

An henor a ioa eur baeamant vras aoualc'h. Ar Frans ne c'helle ket ober an disterra dispign inutil. Neuze e komzent mad. Mez, varlene, ar Republikaned a oa ar gostezen grenva er Gambr. Inthi mistri, setu ar Republikaned buan o chench ton ha baz e taboulin. Ne oa mui aoualc'h paea an deputeet hag ar senatourien, ret e oa c'hoas paea an oll vearet, an oll adjointet. Ar Gouarnamant a oa pinvidik aoualc'h. Evithi, den ne dlie ober netra evit netra. Perak ar chenchamant-ze en ho c'homzou ?

Ah ! Setu aman perak : Etouez an 363 depute Republikan, ez eus kals ha n'ho d'eus micher ebet ken nemet ar blagerez.

Ho oll leve a zo var beg ho zeod. Ma ne vijent mui paet, prest ho zok a vije difouns hag ho habit terennet, heb arc'hant da gaout re all. Ne ket evit ober mad d'ar vro ez eont d'ar Gambr ; evit ober vad d'ho godell eo !

Mez lezomp brema e peoc'h ar Republikanet ruz a zo pell diouzomp. Gouzout a reomp manifik pegement o deus espernet d'ar Frans. Gambetta, da genta, a implij n'oar den e petra, 248 million, n'en deuz rentet count ebet anezho. Esquiros 204 mil lur tapet divar goust an henchou vicinal ; Fourcaud, Gibert, Ferrand, prizouniet er Finister, Challemel-Lacour ha Ferrouillat, Lecesne, n'eus na memor na sklerijen eus eur guennek dispign grêt gantho evit ar Frans. Setu honestis ar Republicanet ruz ! setu ar vad o d'eus gret d'ar vro !!!

Bep gueach ma'z int bet mistri, (ar Republicanet ruz), ez' eus bet laeronsiou divar goust ar Gouarnamant, da lavaret eo divar goust godell ar re a bae contributionou ; bep gueach ma'z int bet mistri ez eus bet freuz, dispec'h, lac'herez aliez. Dalc'hit sonch eus 1793, eus 1830, eus 1848, eus 1871. Bazadou, laeronsiou, lac'herez bep taol. Mez, eur vech c'hoas, lezomp Paris el leac'h ma man, ha guelomp ha Republikanet ar Finister o d'euz muioc'h a garantez evit ar vro.

D'an 13 eus ar mis-diveza, e voa e Mountroulez eur c'honcour pe brisiou evit an anevalet corn hag an ijinou guella evit labouriou an douar. Ma karje ar Republikanet a zo e consaill municipal Mountroulez, ar c'honcour-man a vije bet kals kaëroc'h, kals talvoudekoc'h evit ar baizantet hag artizanet kear. En deiou-man, ez eus e Savenay, e kenver an Naonet, eur c'honcours braz a loened corn, evit ar pemp departamant euz Breiz izel ha Breiz huel.

Ar c'honcours braz se a oa he dro da veza roet e Mountroulez. Evit kaout anezhan en ho c'hear, consaill municipal Mountroulez a renke voti eun daou vill lur benak epken, da harpa ous an dispignou.

Rei daou vil lur evit triugent mill lur pe da viana hanter kant mil lur, ne oa ket eur c'holl bras, ne ket 'ta ?

Mad, kement a dud a vije bet e Mountroulez epad *pemzek devez*, kement a labour o divije bet an artizanet o sevel staliou evit ar c'honcours, ma oa sur da goeza hanter kant mil lur arc'hant e godel Mountroulezis. Ar baizantet ive o divije grêt ho Maë. Ar prisiou evit al loenet a vije bet kals kaëroc'h ; guelet o devije loenet a bep seurt, eus kement kougn zo e Bretagn. Guelet o devije kement ijin a zo bet kavet beteg-henn evit essaat labour an douar. Eur gouel kaër hag eur profit bras evit an oll a vije bet ar c'honcours braz-se.

Mez ar politik en em four e pep leac'h.

Champagny a zo eur mestr labourer douar ha prezidant ar c'homis *agricole* e Mountroulez.

Champagny, deisiou ar c'honcours braz-se, a vije bet re a vel. Remerket e vije bet re. Remerket e vije bet gant an oll evit ar mad a ra d'ar vro ; Champagny en divije bet muioc'h a chans da vont da Baris evel depute. Setu aze ar goms diveza var an affer-ze. Politik, politik, p'heur e lezi ac'hanomp trankil ? Setu aze karantez Republikanet Mountroulez evit ar baizantet, evit ar re a zalc'h hostaleriou, evit an artizanet keiz ! Pa n'hor beus ket a vennos-Doue da lavaret d'ezho, pa o d'eus miret ouzomp da c'hounit eur guennek benak, trugarekaomp anezho dissul en eur voti evit Champagny.

MADOBEROU AN TEIR REPUBLIK e Frans.

Ar Republik kenta a badas daouzek vloas. Epad an amzer-ze :

E oue grêt dle evit daou villiard ;

E oue guerzet leveou evit tri milliard hag ouspen ;

E oue skignet arc'hant paper evit 47 miliard ;

E oue kollet evit ar Frans 27 mil kear, bourg pe villajen.

Lac'herez gant ar c'hillotin !!!

Lazet e oue vardro daou vil den nobl !

Lazet e oue vardro tri-c'hant hanter kant seurez !

Lazet e oue unnek kant hanter-kant beleg !

Lazet e oue *trizek mil c'huec'h kant* paizant.

Lazet e oue *pevarzek kant* paizantez !

Var ar marc'had, heb ar c'hillotin :

E kostez Gwened e oue lazet pemzek mil plac'h ha daou vil varn'ugent kraouadur.

En Naoned e oue beuzet tregont mil den, gant ar voaderez Carrier.

E Lyon da nebeuta kement all, hag ato an darnvuia paizanted pe artizaned.

Etre tout, eur million ha tregont mil den lazet gant ar Revolusionerien, heb counta ar re zo bet ankounac'heat var gaierou ar gouarnamant.

Rak an oll chiffrou-man a gommeromp euz skridou ar re o d'eus gret enklask var gement-man.

An eil Republik e 1848.

Houman a lezas var he lerc'h 7 miliard dle. Epad an deisiou freuz e oue lazet ugent mil den. Jules Favre, Ledru-Rollin a ioa mistri d'ar poent-se.

Piou a lavaro ouspen-ze an arc'hant lounket gant ar gontribution a nao guennek savet gant Ledru-Rollin divar goust ar Frans !

Piou a c'hello niveri an arc'hant teuzet, heb ezom hag heb profit, e tiez al labouriou national !

Ar scridou ne roont memor ebet anezho. An eil Republik a reas kement-se oll e pevar bloas

Trede Republik e 1870

Etre an dispignou great evit kenderc'hel ar vrezel goude tumpad Sedan, etre ar pez hor beuz ranket da rei d'ar Brussianet hag an dispignou foll, evit lavaret brao, great gant Gambetta hag he vignounet, ar Franz a zo bet paoureat euz a 7 milliard. An dommach great d'an dud gant ar vrezel n'eo ket c'hoas istimet.

An dispac'h euz ar *Gommun* pe revolusion Pariz, en d'eus great d'eomp koll daou villiard.

Epad ar Gommun, tregont mil den lazet.

Epad ar vrezel, goude ma teuas Gambetta hag he vignounet da vistri, pa oa tremenet poent ober ar peoc'h ha tro vad d'hen ober e oue lazet kant hanter-kant mil soudard.

Ar Republik a zo re ger. Petra livirit elektourien !

KUZULIOU D'AN ELECTOURIEN.

Breiziz, va c'henvroiz,
Eur vanden dud iskiz,
Hanvet *Radicaled*
D'an Diaoul en em werzet,
Evelhan 'zo hirio
O c'haloupat an vro,
Evit klask dont a benn
Da goll ar gristenien
Eur gounnar milliget,
Ouzomp katholiket,
A zo en ho c'hreiz
O virvi noz deiz
Guelet ennomp mouget
Hor feiz binniget ;
Guelet hor c'harantez
Eat e fallagriez ;
Guelet hon esperans
Chenchet e dismegans ;
Guelet hor vertuziou
Troet e dizurzou ;
Hor guelet en eur bern
Strinket oll en ifern,
Setu, va mignonnet,
Ar fallounou klasket
D'ober deoc'h heb bean
Gant bugale Satan !
Countit a du gantho
An dud a zo hirio
Dre bep seurt trumplerez,
O klask kaout ho mouez
Evit beza kasset
D'ar Gambr da *Zeputeet*
Ha gellout dre eno
Beza mistri ar vro.
Ha ! kenvroiz karet !
Ma ve siouaz ! roet
Ar gounid glac'haruz
D'an dud-ze ken euzuz !
Neuze ni a ranko
Skuilla daelou c'houero !
Rag allaz ! den ne c'hoan
Petra rei ho c'hounnar,
Na pegeit e pado
Ho follentez er vro !
Deoc'h-u, kouenjadet,
'Vezont breman klevet
Laouen o lavaret
Ez int ho mignounet.
Mez, eur vech m'o do bet
Ho moueziou reketet
Lavarit *Kenavo*
D'hoc'h oll fizians ennho :
Rag allaz ! an dud-ze,
En em zavet oc'h Doue,
N'o deuz 'vit karantez
Nemed trubarderez.
Deoc'h-u, p'en em gavint,
Kalounek e c'houarzint
Ac'hanoc'h o laret :
« Ha ! banden azennet,
« Tud sot, glapezennet !
« Setu c'houi goal dapet !
« Ni breman 'zo mistri
« D'ober hor faltazi ;
« Ah ! bezit sur, potret,
« Ne zalc'himp kount ebet
« Euz ar foll gredennou
« A vag ho merc'hejou.
« Disprij a reimp zoken
« Klemmou ho peleien,
« Hag euruz e vezoc'h
« Mar ho lezomb ganeoc'h. »

Va mignounet karet,
Setu heb gaou ebet,
Depeign ar ganfartet,
Oc'h Gambetta troet,
A zo dre vanneou,
Dre c'heier, dre ardou
Ha dre fallagriez
O klask kaout ho mouez.
Mez c'houi, guir Vretounet,
Stard er feiz choumet,
Biken da *C'hambetta*,
Na d'he vignoun sioula,
Ne viot er voterez
Guelet o rei mouez.
Nan, nan, da Vac-Mahon,
Den leal, den a galon,
Eo e root en he fez,
Ho kuella carantez.
Var hent ar vaillantiz
Hag hini ar feiz
C'houi o peuz her guelet
Kalounek o kerzet
C'houi oar n'euz ket eun den,
E mesk ar Fransisien,
Par d'ezhan d'hon difenn
Oc'h hon enebourien.
C'houi oar e c'houzanvo
Kentoc'h taol ar maro
Evit biken otrei
Ober eur fallouni.
Evelse, var he dro,
Da zikour ren ar vro,
Hanvomp ar gristenien
Douget var he listen !

EUN DEN-BADEZET.

AR FRANMASOUNED.

SECREJOU DOUN AR VREURIEZ.

Aman n'euz mui meneg euz godicherez ar baotred-micherourien ; breman ez eomp da velet sclear petra glask ar vreuriez-ma ha petra fell d'ezhi da ober. Mui a gomzou flour, mui a droidellerez : *Brezel da Zoue ha d'he Ilis! brezel d'ar rouanez ha da gement hini n'ema ket a du ganeomp !* Setu ho aviel.

Aman mui a vistri, nag a bennou bras, mes eur c'houarnamant cuzet hag an oll a unan evit ober an drouc.

E penn an arme-ze a c'helfen da c'hervel eun arme a ziaoulou, ez euz eur mestr a jom ato e kuz, hag a zo en he zalc'h oll vreudeur ar vreuriez; oll, paotred ha mistri, o deuz touet senti ouz ar mestr terrubl-ma ep anaout memes he hano. An den diaoulec-ma en deuz mui a c'halloud eget kement roue a zo er bed. Breman ez euz tremen pevar ugent vloaz ar penn bras-se a ioa eun *Allemand* dianavezet, hanvet Weishaupt.

Ar patriarch braz euz ar vreuriez n'eo anavezet nemet gant pevar pe bemp mestr choaset da bere e cass he gemennadurezou, hag ar re-ma d'ho zro en em glev gant ar pennou bras euz al *lochou* all.

Er vreuriez-ma eta peb hini a zo bleinet ep gouzout gant piou, ober a ra ar pez a vez kemennet d'ezhan, ep gouzout digant piou e teu an urzou-se, hag evit petra int roet d'ezhan. Breman ez euz daou ugent vloaz ar *poliss* euz ar gear a Roum a ioa bet var ar poent da dapa ar mestr bras euz ar vreuriez. Secretour ar Pab Leon XII a lakeas he zourn var eul loden euz a baperou ar mestr bras. Unan euz trubarderien ar vreuriez a loje dindan ar memes toen hag ar prins *de Metternich*, kenta ministr impalaer an Aotrich, hag en doa ennhan ar brassa fizians. *Nubius* oa he lezhano. Eun all euz a vro ar Juzevien a ioa lezhanvet Tigr-bihan. D'ar mare-ma en Itali eo e tibunent ho c'huden. Eno eleac'h rei d'ezho an hano a franmasounet int galvet *Carbonnari*. Ar re-ma eo ar vistri, hag ar franmasounet eo ar Zoudardet.

Setu ar vreuriez divlam a gri a boez-penn ez eo dicriet gant an Ilis.

Cals anezho ne gizont na dirac sacrilej na dirac muntrerez. E Roum, epad dispac'h 1848, oa dizoloet assambleou noz, unan dreist oll e fabours *Transtevere*, e peleac'h ar franmasounet, goazet ha merc'het en em zastume evit celebri ar pez a c'halvent « oferen an diaoul.» Var eun aoter orniet a c'huec'h goulaouen zu, e veze lakeat eur siboer ; peb hini goude beza cranchet var ar grusifi hag he lakeat dindan he dreid, a zigasse d'ar siboer eun hosti consacret, en doa resevet ouz an daol zantel diouz ar mintin, pe brenet digant eur c'hoz mam goz benac evit eun neubeut liardou, evel Judas. Neuze e coummanse ne c'houzon pe seurt lidou diaoulec a echue dre eun urz roet d'an oll da denna ho c'hountel, da bignat d'an aoter, ha da skei a daoliou bras ar sacramant meulet ra vezo. An oferen echu, e veze lazet an oll goulaou.....

Euz an Itali ar sacrilejou a zo en em zilet en hor bro ; ha n'euz ket pell c'hoas euz bet dizoloet eur *zosiete* er giz-se dija prest da labourat evit en em entent var an doare da zistruja surroc'h ha founnussoc'h ar feiz hag ar relijion. En aoun da veza dizoloet, ne zigemerout morse ouspen pemzec e peb assamble. Ar re-ma ne zigemerout nemet tud desket, pe da vihana tud a zo selaouet mad gant an oll en dro d'ezho, abalamour d'ho renk, d'ho zalanchou pe d'ho danvez. Ar pennou bras euz an assambleou-ze a zo oll e Paris. Tra euzus ! peb hini, evit beza resevet, a dle digass, da zevez he zigemer er vreuriez, eun hosti consacret hag he bressa dindan he dreid dirac he oll vreudeur. Setu hano ar c'heriou a ro golo d'an dud fallagr-se : Paris, Marseill, Aix, Avignon, Lyon, Chalons-sur-Marne, Laval.

Setu aman histor eun den iaouank eat da franmasoun, histor guirion penn da benn.

An den iaouank ma a ioa eat er vreuriez, ha dizale oa bet cavet *hao* pe dare aoualc'h evit fisiout ennhan ar secrejou infam. Hanvet oa bet eta evit rei taol ar maro da unan hag a ioa var hent ar ganfarted-man. Red oa bet d'ezhan dispenn he roudou, ha ne c'hellas hen tapa nemet en Amerik. Distrei a reas e Frans bourrevet gant broudou he goustians, hag hanter resolvet da lezel a gostez ar vreuriez. Mes dizale e resevas eun urz nevez : red oa d'ezhan ober eur muntr-all. En dro-ma he galoun a gemeras heuz ouz eun hevelep gourc'hemen, hag e lakeas en he speret ar sonj da zilezel eur vicher ken digaloun.

Kuitaat a reas Paris dre laer evit en em denna en Aljerii. A veac'h erruet e Marseill, e reseo en hostaliri m'edo diskennet eul lizerik a zouge ar c'homzou-ma : « Anaout a reomp da zonj ; n'en em denni ket euz a dre hon daouarn : Senti pe vervel. » Spountet oll, e teu var he giz, e chom a za e Lyon en eun davarn dianavezet. Eun hanter heur goude, eun estranjour a zigasse d'ezhan eul lizerik a zouge tost da vad ar memes comzou : « Senti a ri, pe e varvi ! »

Kuitaat a ra ractal an hostaliri ha kear, hag he galoun mantret gant ar glac'har kement ha gant ar spount, e ia dre henchou treuz, n'oant nemeur darempredet, da glask en em lakaat e savete e kouent Trappistet *Dombes;* e kenver *Belley*. Antronoz e resevas ar memes avertissamant : « Da heuill a reomp ; en aner e claskes tec'het. »

Neuze er meaz anezhan e unan, he speret trevaliet oll (rac gouzout a rea ervad ar vreuriez ne bardoun morse) e ieas, hervez cuzul unan deuz tadou ar gouent, da c'houlen ali ar beleg en deuz countet kement-ma. Ar beleg-ma en deuz cavet an tu, en eur he lakaat etre daouarn missionerien courachus, da zirouda ar chass terrubl a ioa var he dress.

Pegen alies a daoliou kountel roet en denvalijen a zo bet ato eun divinaden evit an oll nemet evit ar vreuriez-ma ! Setu aman darn euz an articlou tennet euz ho lezennou.

« ART. XXX. — Ar re ne zentint ket ouz urzou ar vreuriez pe a rofe da anaout he misteriou, a vo kountellet dizamant. Memes punision evit an treitourien. »

« ART. XXXI. — An dribunal a zisclerio ar varnedigez, hag a choaso unan pe zaou vreur evit lakaat d'ar maro an treitour. »

« ART. XXXII. — Neb piou benac a reusse peur-ober ar pez a zo ordrenet dre ar varn, a vo kemeret evit eun treitour, ha lazet var ar plass.

« ART. XXXIII. — Ma teu an treitour da dec'het, e vo poursuet ep ehan e peb leac'h ; ha scoet e rank beza dre eun dourn ne anavezo ket, ha pa vije memes var barlen he vam pe e Tabernacl an Aotrou Doue ! »

Goude an dra-ze, iit da fourra ho fri e breuriez ar franmasounet.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all*).

PABOR KEMPER ER GAOUED pe Loiz Hemon coundaonet da 6 sizun prizoun.

Loiz Hemon, an hini a lavar caret ar bobl hag a refuz *eur zantim* d'ar factourien ;

Loiz Hemon, an kini a lavar beza cresket tretamant ar veleien hag en deuz votet enep kement-se ;

Loiz Hemon, an hini a lavar caret ar relijion ha ne zarempred ket ar zacramanchou.

Loiz Hemon, an hini a lavar lavaret ar vironez, ha ne ra, beb tro cazi, nemed lavaret geier ;

Loiz Hemon, an hini a ro he gazeten *kentelliou politess* da *Feiz-ha-Breiz*, hag a vank e unan d'ar *politess* ha d'ar *vironez* ;

Loiz Hemon, an hini en em c'hlac'hare, nebeut amzer zo, d'an amzer ma oa depute, d'ar c'houlz ne c'helle den pega ennhan, ne vije ket bet e unan dirag an dribunal eleac'h ar *Prince Hugues*, merer ar *Finister* ;

Loiz Hemon, an hini a gar kement ar *Prince Hugues*, setu hen hag hen e unan coundaounet gant tribunal Kemper da ober *c'huec'h sizun prizoun* ha da baea *daou c'hant lur amant* evit beza insultet an dud a justiss var ruiou kemper.

Pebez den *poli*, pebez scolaer evit deski ar *politess* d'ar re-all ?

Petra zinifi kement-ma ?

An dra-man a zinifi e rank al louarn mervel en he groc'hen.

Setu aze, a zoug daou viz pe var dro, ar gazeten *Le Finister*, cazeten Loiz Hemon coundaonet, e pemp guech, da bevar mil daou c'hant hanter cant lur amant ha da vil lur digoll e kenver an Aotrounez de Raismes ha de Kerjegu ; coundaonet euz eur c'hostez all da dri ugent devez prizoun.

Setu erfin Loiz Hemon e unan, *coundaonet da 6 sizun prizoun ha da 200 lur amant evit insult d'an justiss.*

Evit doare Loiz Hemon a gouez evelse dindan an daou articl-ma euz an ordrenans-lezen euz an 2-21 a vis c'houevrer 1852.

Art. 16. — « Ar re a vezo bet conndaonet da *ouspenn* « *eur mis prisoun*, evit beza en em zavet a enep tud ar « c'houarnamant pe an dud o deuzs eur garg public, pe « evit beza lavaret traou d'ezho ha skoet gantho, ne « c'hellint mui *beza douget var rollou an electourien* « *epad ar pemp bloaz kenta* goude ma vezo echu ho « amzer prisoun gantho. »

Art. 27. — « *N'int ket din da veza choazet evit* « *deputeet ar re a zo hano anezho en articl 16 euz al* « *lezenn-ma.* »

Ha possubl eo, goude kement-se, e ve cavet eun den da voti evit *Loiz Hemon* ?

Neuze eo tremen mall lakaat an electourien e renk potred diskiant ! Ma ne zigor ket an oll goundaonasionou man ho daoulagad d'an electourien, eo mall ha tremen mall lavaret eo maro an oll dud a urz ; neuze eo mall ha tremen mall anzao eo ar baizanted ar pez ma lavar de Pompery :

ginaouien ! balteien ! ezen gornek !!!

KELEIER AR VRO.

DRE AR FINISTER A BEZ. — Lennet or beuz discleriadur kement hini zo var ar renkou, e tu an diot egaret, e tu Gambetta, e tu ar Revolusion, e tu ar republicaned ruz, e tu an Diaoul.

En oll discleriaduriou-ze n'euz nemed geier var geier ! *Feiz-ha-Breiz* en em garg da rei an desteni a gement-se

d'an nep a garo, memez d'ar Morvan, evithan da veza doctor? d'an de Gaste, da Dissier, da Zrouillard, da Gor. Guyho, da Nedellec, da Zwiney, da Arnoult, da Th. de Pompery, da Loiz Hemon e unan!

Jerodiaz ne c'houzomp ket petra eo nemed eo en em lakeat e costezen a dud a zizurz.

Mez an deg all, ar re-ze a lavar geier ker braz ha Menez Are!

Ha c'hoaz n'or beuz ket aoun da veza galvet dirag ar Justiss evit lavaret kement-se : rag ar re-ze o unan a c'hoar brao braz e leveront geier. Mez setu penaoz eo : Guelet aoualc'h a reont ne c'hellont caout mouezioù ar baizanted nemed en eur droumpla anez-ho dre gomzou goullo ha dre bromessaou ken treiz an eil hag eben.

« Difizit » (*méfiez-vous*) a liviriint d'an electourien, euz ar gazeten vihan *Feiz-ha-Breiz*. Hapala! perag? Abalamour *Feiz-ha-Breiz* a laka anez-ho en noaz-ran, a zizolo ho zrubarderez dirag an oll.

Rosnoen. — Er moument-man or beuz dirag hon daoulagad discleriadur (profession de foi de Pompery) discleriadur de Pompery d'he electourien.

Ne respountimp ket d'ar géier a zo penn da benn en discleriadur ze. Ne c'hellomp ket credi e ve ar re a c'halv de Pompery *ginaouien*, *ezen gornek* ha *balteien* diskiant aoualc'h evit lounka ar *geier ze!* Henvella tra a gavomp da goumparachi oc'h discleriadur de Pompery eo eun higen goloet gant eur vuzugen. Aviz d'ar pesked! da electourien de Pompery.

Pontivy. — Kemen a rear d'eomp dioc'h Pontivy, Gourin hag ar Faouet eo desidet mad an electourien da voti a bez evit an aotrou de Mun!

A la bonheur!

Souezet braz e vijemp bet euz ar c'hountrol. E guirionez nemed dall pud e ve eat electourien an triganton-ze, nemed c'hoant o deffe da veza galvet paianed dirag ar bed oll, nemed reketi a raffent beza lakeat e renk ar re a c'halv de Pompery *ginaouien*, *balteien*, hag *ezen gornek*, nemed c'hoant o deffe e ve great an *hu* varnezho dre bevar c'horn ar Franz, e rankont, e coustianz, voti evit an Aotrou de Mun.

An Aotrou de Mun, pebez kristen!

Mountroulez. — Ar *Morlaisien* evit he artiel : « *penaoz voti?* » en deuz paket : he merer pemp cant lur amant, hag he scrivanier pemp cant all.

Evit doare eta, ne ket *Feiz-ha-Breiz* hebken a gav abek e geier hag e trubarderez ar *Morlaisien!*

Ma kendalc'h da jaogat evel diaraog ne ket echu he abaden gant *Feiz-ha-Breiz*; *Feiz-ha-Breiz* a c'hourino beteg ar gouad-diveza.

Kemper. — Ar *Finister* evit he affer gant an aotrounez de Raismes ha Franciz de Kerjegu, senatourien, a zo bet coundaonet e tribunal Kemper, ar 6 euz ar miz-man, da 15 devez prizoun, da 200 lur amant ha da vil lur digoll d'an daou zenatour.

Paourkeaz *Prince Hugues!* Ma vije bet an erc'h var an douar, oaz sclasset gant ar riou er prizoun! Petra? Eno e peuz sonj da dremen da vuez heviziken? Ne ket braò beza merer d'ar *Finister!* Beza merer d'ar gazeten foll-ze a goust pikez.

Brest. — Ar gazeten le *Republicain* euz a Vrest a zo bet galvet dirag ar justiss ar 5 euz ar miz-man evit beza :

E n° ar 25 a eost, outrachet ministrah deskadurez ;

E n° an 8 a vengolo, outrachet ministred ar justiss hag ar marin ;

E n° an 20 a vengolo, manket a zoujanz evit Prezidant ar Republik.

Plouezoc'h. — An 28 euz ar miz tremenet, derc'hent foar Lannion, unan benag en deuz dianket var hent Plouezoc'h ar zoum'a bemp cant lur.

Etre daouarn aotrou Cure Plouezoc'h e man ar zoumze. Ne c'houlen nemed he rei d'he ferc'hen, ar c'henta eo ar guella.

Lavar c'hoaz, *Morlaisien*, ne glask ar veleien nemed ober gaou oc'h an dud hag ho bro!

P'heur, d'hon tro, e lennimp-ni *er Morlaisien*, en dezo Gambetta rentet count euz an daou c'hant eiz pe nao milioun ha daou ugent. Ar re-ze, credabl, a zo eat en eun toull goz!

Commanna. — Eur c'helou glac'haruz braz zo deuet beteg ennomp en devesiou-man. An aotrou Etien Lozac'h, noter e Commanna, zo en em zistrujet, fessoun zo, an deisiou diveza euz ar miz tremenet. *Feiz-ha-Breiz* a gemer perz e caon he dud.

Evit doare, penn an noter keaz n'oa ket eaz aoualc'h eur pennad-zo.

Eur ger all da heul.

Feiz-ha Breiz e deuz clevet eo bet Drouillard o c'haloupat Commanna. Mevar! Coummannaiz, coulz brudet beteurema ne d'aint ket da rei ho mouezioù da eun den ken treiz ha Drouillard, a ra flourik gant eun dourn evit rei kerc'h-baz gant egile!

An aotrou Comt Henry Greffulhe, prezidant ar *C'homite conservateur* e Pariz, a bed ac'hanomp da lavaret e man bureoiou ar c'homite-ze, *Avenue Matignon, 4*, digor euz *a 9 heur da 3 heur*.

An oll scridou, goulennou ha cuzuliou a dle beza adresset da *zecretour* ar C'homite.

Pedi a rear ac'hanomp c'hoaz da rei anaoudegez d'ar bobl euz daou leorik galvet : ar c'henta, *Le Propagateur de la dévotion à Saint Joseph*, egile *l'Apostolat des enfants de Marie*. An nep a c'hoantaffe caout an daou levrik-se n'o deuz nemed scriva d'an aotrou Travanet, en Sant Sulpiz, 38, Pariz. Al leoriou man a erru eur vech er miz dre ar Post hag a goust dre vloaz ar c'henta deg real ; an eil eur scoed.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 20 A HERE 1877. (3e Série N° 34.) TRIZEGVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETONNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll bacamarchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten a ra Aotrou DE KERANGAL, perc'hen-merer.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 13 a vis Here 1877.

VOTADEK AR 14 A VIZ HERE 1877.

		Arrondissamant Kemper.	
Loiz Hemon..	6,267	Bollore.....	3,506
Arnoult.....	9,364	De Lecluse-Trevoedal.	5,004
		Arrondissamant Kemperle.	
Lorois.....	5,538	Corantin Guyho.....	4,652
		Arrondissamant Castellin	
De Pompery.	7,496	De Legge.....	4,656
Nedellec	4,988	De Saisy.....	4,197
		Arrondissamant Brest.	
		Tissier	3,298
De Gaste.....	6,194	Lemonnier	2,006
Villiers.....	7,286	Jerodias	5,027
De Kerjegu...	9,155	Morvan	5,284
		Arrondissamant Mountroulez.	
Swiney	8,564	De Champagny.....	6,779
De Kermenguy	8,720	Drouillard.....	4,760

An deg o deuz bet an huella mouezioù a zo hanvet deputeed. Kerkent ha ma c'hellimp e roimp ar votou dre barrez.

AN ELECSIONOU ADREUZ AR FRANZ.

An deputeed mad, anavezet an devez hirio a zo e niver trizec ha nao ugent (193.)

Niver an deputeed republikan, hag an oll a c'hoar petra dalvont, a zo en niver a dri c'hant nao (309.)

309 ha 193 a ra 502. Hogen ne dle beza nemed 532 depute e dianveaz ar c'holoniou. Penaoz benag eta e vo count evit an tregont ne anavezer ket c'hoaz ha re ar c'holoniou, neuz ket da dorta, e ranker anzao e chom an treac'h gant ar *Radicaled!*

Franz keaz! petra deui-te brema da veza etre daouarn ar radicaled-se?

Feiz-ha-Breiz a zounj, a gred eo, e talc'ho mad Mac-Mahon d'he c'her, hag e c'houarno beteg 1880, mez ar pez a ra poan da *Feiz-ha-Breiz* eo guelet e deffe ar Franz, memez Breiz-Izel, e Treger hag e Kerne, (Finister) disprijet mouez Pi IX, mouez hon Tad santel ar Pab.

Kement a c'hellomp da lavaret varlerc'h kement-se, eo digass da zounj euz a gomzou hor Zalver d'ar veleien, ha dreist oll d'ar Pab : *Piou benag ho tisprij am disprijme.*

Ar Franz e deuz eta disprijet Doue, en eur zisprij cuzul ar Pab. Prest eta e velimp goualen Doue o pouezà var hor bro. D'heur? Penaoz? Pegeit? ne c'houzomp dare; mez ar pez a gredomp eo e vezo lan, heb dale.

Gant kement-se oll, *Feiz-ha-Breiz* a lelo dianken braz gant he hent. *Feiz-ha-Breiz* e deuz great he dever. He joa eo credi n'en dezo ket Doue da ober d'ezhi ar rebech da veza chommet mud epad an danjer ha d'ar c'houlz ma c'hellet hen distrei divar ar Franz.

Ar zam a jom eta a bez var discoaz electourien ar Franz, var discoaz Tregériz ha Kerneviz en hor bro! Ma rank ar Franz ober he *furcator* er bed man, an oll a c'hello lavaret o deuz sicouret Tregériz ha Kerneviz c'houeza an tan-ze. An henor-ze a laoskomp, a galoun vad, gautho!

Tom ne Benn.

Gambetta coundaonet adarre.

Gambetta evit beza scrivet en eul lizer-red (circulaire) moullet gant an aotrou Lefebvre, e raje da Vac-Mahon *plega* pe *derri*, a zo a nevez coundaonet da dri miz prizoun ha da bevar mil lur amant.

Ar moulier a zo ive coundaonet da 15 devez prizoun ha da zaou vil lur amant.

PIOU A ZO TIZET!

Var ar meziou evel er c'hearnou, (*euz a Gerne eo e comzomp*) ne glever nemed eur vouez evit lavaret eo bet mad an elecsionou. Ni ivez a garje gellout lavaret e vije bet mad an elecsionou, mad dreist-oll evit ar baizanted, mez allaz! oc'h bel lavaret e lavarfemp eur gaou, hag ar gaou ne blij ket d'eomp. Lavaret a raimp eta eo bet fall an elecsionou e Kerne, ia, fall devet.

Burzudou an deputeed o deuz choazet Kerneviz a zo anavezet, hag en amzer da zont e vo c'hoaz guelet pe seurt labour a raint. Ouzpenn eur vech ha diou or bezo da gomz euz ho votou nevez er Gambr. Ar votou-ze a

zervichimp guella ma c'hellimp, bep sizun, evel dessert da Gerneviz. Ma plij d'ezho an avalou trenk, e vezint servichet hervez ho faltazi, rag eur vezen ne ket evit chench natur he frouez.

Lorc'h a zo e Kerneviz gant ho elecsionou, e Kemperiz dreist-oll. Perag? abalamour m'o deuz votet, a bez a c'heller da lavaret, enep ar re a ro bara d'ezho.

Piou e Kemper en deuz a bell zo roet kement a labour da artizaned Kemper hag an Aotrou'n Eskob Serjant vardro ar gatredal? piou e Kemper en deuz roet d'ar vansouneriou, d'ar gilvisien, d'an doerien kement a venneien da c'hounit ha Frereed al Likez? An ti pe gentoc'h ar scolac'h braz-se ne ket bet paet gant comzou, ni gred.

Piou a bae an artizaned o deuz savet an ilizou hag ar chapelou?

Piou a bae an iliz a zaver hirio e gouent ar *Sacre-Cœur;* piou en deuz paet hini Saut Joseph!

Piou a baeo ar c'hazarn ez ear da zevel e Kemper, eur c'hazarn a gousto credabl meur a gant mil tur?

Piou a laka ober al labourou-ze oll, ha piou a bae anezho?

Piou e vent nemed ar C'houarnamant, an dud a iliz hag ar gristenien vad? Ia! ar C'houarnamant hag ar Glericaled, ia! Setu ar re a ro ar muia hag ar guella bara da Gemperiz; ia! setu ar re a scoill bugale Kemperiz, calz anezho evit netra, hag a vag eul loden vad euz ho feorien!

Ha n'eo ket eur viltanz gonde kement-se, clevet lavaret eo bet mad an elecsionou abalamour ma'z euz roet lam d'ar Glericaled, abalamour ma'z euz bet an treac'h var ar gristenien a ingal bemdez etouez Kemperiz an deskadurez an aluzen hag ar bara guenn! Ah! Kemperiz, ma vije ar Glericaled tud venjansuz!

Mez gortozomp: Doue n'en deuz ket lavaret c'hoaz he c'her diveza. An amzer da zont, hag heb dale marteze, a ziscouezo da electourien Kerne ha Kemper pe vad pe fall e vo bet an elecsionou.

Feiz-ha-Breiz a c'hell lavaret e deuz comzet huel aoualc'h evit na ve rebech ebet da ober d'ezhi pa gouezo beac'h var an electourien o unan. Da bep hini he dro. N'euz ket a gantik heb diskan.

Doue, hervez hor sounj, a dle coummanz inoui o veza goapeat. Pa zounjer ne oa ket, euz an trivec'h cant den a ioa bet dissul o voti e Kemper, pa zounjer, a leveromp, n'oa ket bet marteze an drederen euz ar re-ze o clask ofern ebet deiz ar votadek, ar zul anezhi, nan, nan, arabat eo credi e rooffe Doue he vennoz d'ar seurt tud-se. Ma n'emaoc'h ket gant Doue, emaoc'h enep Doue, ha mar d-emaoc'h enep Doue, fringit ar pez a gerrot, Doue ho cabesto, hoc'h hualo hag ar foued d'eoc'h a roio. Doue zo hir he vreac'h.

Nan! an elecsionou n'int ket bet mad e Kerne. Moueziou an electourien n'int ket bet mouezigu kristenien hag an deputeed hanvet n'int ket muioc'h kristenien evit ar re o deuz ho joazet. Nan! an elecsionou nag e Kerne nag e Treger n'int ket bet mad, rak biken ar Franz ne vo dalc'het en he za gant tud *heb relijion!* Clevet an nep a garo, nag e Versaill, nag e corn ebet euz an douar ne vo great labour vad *heb relijion.*

Ah! Breiz keaz! Petra e deuet eta da feiz coz da veza?

TORR HE BENN.

DALLENTEZ PHARAON.

Selaou ac'hanon, a lavare guechall Moizez da Pharaon. Setu aman petra oun carget gant Doue da gemen d'id:

Laosk ar bobl a Israel da vont ganen en dezert, evit offr eur zacrifiss da Zoue.

Pharaon a lavar ober ha ne ra netra. Ragtal Doue, dre Voizez, a jeuc'h e gouad kement berad dour a ioa en Ejipt.

Dirag eur henvelep malheur, Pharaon a lavar leskel ar bobl da vont d'an dezert hag ar gouad a zistro e dour evel diagent, mez Pharaon dalletoc'h eget biscoaz, ne ra netra eur vec'h ma vel goualen Doue distroet divarnhan.

Doue neuze, abenn deg guec'h, a asten he goler var Pharaon en eur c'helei ar vro ar c'houesclered, a astuz, a gelien, a glenvejou euzuz evel ar vossen, gant ar gouliou flerissa oc'h he heul, var al loened ha var an dud, en eur c'helei ar vro a bez a gilleien raden, a gazarc'h hag a denvalijen epad tri devez etc...

Pharaon bep tro ma paoueze breac'h Doue da bouneza var he benn a lavare beza pec'het, caout keuz d'ezhan, ha leuskel ar bobl a Israel da vont d'an dezert evit offr eur zacrifiss da Zoue, mez kerkent ha ma'c'h ehan justis Doue da ren varnezhan, eo ken dallet ha biscoaz hag e kendalc'h da zifen oc'h ar bobl a Izrael da vont da heul Moizez da offr da Zoue ar zacrifiss a rekete.

Petra c'hoarvezaz a benn fin an dro?

Moizez, var gomz Doue, a guitaaz an Ejipt, en desped da Pharaon, gant ar bobl a Israel, zoken ma tigoraz ar mor ruz beteg ar goueled evit rei hent d'ezho da baka ar gostezen all euz ar mor.

Pharaon ken dall ha biscoaz a c'halouppaz var ho lerc'h gant he arme evit ho diarben, en em daolaz eveltho en hent doun en doa cleuzet Doue e creiz ar mor-ruz, hag eno, d'an ampoent-ma cane an Izraelited an *Te Deum* var ar ribl en tu all d'ar mor, justiss Doue a gloze-daou benn ha creiz an hent oc'h Pharaon hag he arme, hag oll e ouent beuzet.

Calz henveledigez a gavomp etre Pharaon ha Kerneviz, ha memez Tregeriz. Tregeriz ha Kerneviz eo an dud-se o deuz daoulagad ha ne velont ket, discouarn ha ne glevont netra, calounou caletoc'h eget ar roc'h.

Moizez eo hon-tad Santel ar Pab a grie d'ezho, abalamour da Zoue, henvel kristenien da vont d'ar Gambr kenta.

Erfin goualigner an aotrou Doue eo ar vreac'h, zo bet ken terrupl en hor bro er blavez 1870; goualigner an aotrou Doue eo ar brezel gant ar brussianed, ar *gommun*, an tan gouall e Pariz, an drapo ruz e Lyon, maro bugale

breiz e Couli, an amzer fall evit an ed-du er blavez tremenet. Ha perag ar goualigner zé?

Abalamour ne felle mui d'ar Fransisien off ar zacrifiss da Zoue; abalamour memez er Finister, e Treger hag e Kerne ne fell mui d'ar bobl respeti devez ar zul; abalamour ma fell birio d'an dud beva heb relijion hag heb Doue, ha beva dindan gouarnamant mignouned Pharaon.

Tregeriz ha Kerneviz, n'hen ancounac'hait ket: Pharaon hag he arme zo bet beuzet e goueled ar mor ruz. Ho teputeed gant ho electourien a c'helfe ivez eun devez caout ho bez e goueled ar mor ruz, da lavaret eo e goueled ster ar revolusion a *c'houad*, rag biken, caer o pezo, ne viot treac'h da Zoue!

Thiers e unan ho Chupiter deoc'h-u, eo en deuz lavaret ec'h echu atao ar Republik dre ar vugaleac'h pe ar gouad.

Ne gavomp gloriuz nag an eil maro nag egile.

TORR HE BENN.

DOUE DIRAG AN 383 pe ar Radicaled.

An 363, ken aliez ha m'az euz bet hano a Zoue er Gambr, a heje ho discoaz evel evit lavaret: *piou eo hennez?* An dud impi! anavezet int evit ar pez ma'z int, hag eur vech dreist ar re all, int bet casset d'ho zoull, an 8 aviz meurz 1872, e personach Naquet, hervez calz cazetennou. Naquet, an oll her goar a zo unan euz a vignouned braz Loiz Hemon, Nedellec, Swiney, de Gaste, Arnoult, de Pompery.

An aotrou *Depeyre* eo a gomz:

« Hirio, emezhan, piou a c'hell lavaret ne ket an ar-
« tisan guelloc'h paet, bevet, lojet ha guisket? E ve an
« oll euruz n'hel lavaran ket. Atao ez euz bet hag atao e
« vezo eur re benag er boan hag en dienez, evel en deuz
« lavaret d'eoc'h deac'h an aotrou Sacase oc'h en em
« founta *var gomz Jesus-Krist.*

Unan euz an 363. — « *Caozeit propoc'h*, mar plij. »

Unan euz ar gostezen vad. — N'euz nemed al loened mud hag a gaoz-fe ken divalo hag an diveza am euz clevet.

An atrou Depeyre. — Rebech a rear din ne gomzan ket *propr* aoualc'h; abalamour da betra, mar plij?

Malartre — Abalamour ma comzit euz a Jezuz-Krist, pe euz ar Scriour-Sacr.

An aotrou Depeyre — Ne c'heller eta mui comz euz a Zoue en eun assamble politik? Euruzamant, emezhan, (en eur ziscuez an 363 pe ar gouell anezho) an aotrou Doue n'en deuz ket ezom euz ho votou-c'hui.

Var ar respount-se kement depute mad a ioa er Gambr a strakaz ho daouarn gant joa evit lavaret pegement oant euruz da velet rei eur fouettad a zoare d'an dud a zisprij Doue.

Mad! evit piou o deuz votet Tregeriz ha Kerneviz?

Evit mignouned ar re-ze a ia beteg lavaret eo *eun dra divalo!* e ve hano a Zoue e Cambr an Deputeed.

Ne c'houzomp ket c'hoaz, d'ar just, penaoz e bet tremenet ar Votadek dre ar Franz a bez. Ar pez a c'houzomp eo Costez-an-Nord a bez en deuz votet mad ha laket ar Radicaled d'an traon. Hervez or beuz clevet c'houz, ar Morbihan e deuz hanvet an aotrou de Mun gant 5000 vouez benag a vajorite var an daou a ton enep d'ezhan; henor d'ar seurt tud-se! henor d'ar Morbihan! da Costez-an-Nord ha da Leoniz ar Finister! mes *mez* hag *hp* var Dregeriz ha Kerneviz en em boumpad da veza mignouned ar re a gav divalo an hano a Zoue en eur goumpagnunez!

Ia! ar Franz a bez a rank gout kement-se, ha ma ne deuz ket *Feiz-ha-Breiz* mouez aoualc'h da rei da glevet dre bevar c'horn ar Franz, e paeo kentoc'h cazetennou all da grial evithi. Petra eo eta kristenien hag o deuz mez oc'h anzao hano Jezuz-Krist?

(Kerneviz kemperle a lakeomp e renk Leoniz).

MIK AN DOURDU.

HENOR DA LEONIZ!

Leoniz, henor dezho, votet mad o deuz.

En desped da gement zo bet great ha lavaret evit touella ha troumpla anezho, ez int chommet fidel d'ho zri depute coz: d'an Aotrou de Kermenguy, d'an Aotrou de Kerjegu ha d'an Aotrou Villiers; eur vech c'hoaz henor d'ezho!

Feiz-ha-Breiz a drugareka ivez electourien arrondissamant Kemperle da veza votet evit an Aotrou Lorois.

D'ar rest euz an Departamant ne velomp ket guelloc'h coumplimant da ober eget an hini a rea guechall sant Stephan d'ar Juzevien.

Pennou calet, discouarn potin, calounou dir ma'z oc'h, emezhan, c'hui zo bet enebourien hed ar veach da spered Doue; an *Den Just* oc'h euz lakeat d'ar maro; he lezen, douget beteg ennoc'h var diouaskel an elez hoc'h euz disprijet!

Setu aze ar c'homzou a garfemp hirio da gass, beteg discouarn *Kerneviz ha Tregeriz.* Ar Juzevien a strake ho dent en ho fenn o clevet sant Stephan. Ne c'houlennomp ket muioc'h digant Kerneviz ha Tregeriz, nemed caout a raffe Doue din ac'hanomp euz an henor a reaz ar Juzevien da zant Stephan: d'hor laza a daoliou mein. An hanter vella euz al labour o deuz great. Pa girint e peurachuint anezhan, rag stanka hor ginou d'eomp, en dra vevimp, n'her graint biken.

TORR HE BENN.

CREDO KERNEVIZ HA TREGERIZ.

G. — Pehini eo hiviziken Credo Kerneviz ha Tregeriz?

R. — Hini ar Republikaned ruz.

G. — Ha pehini eo hini ar Republicaned-ruz?

R. — Me gred en aotrou Thiers, maro hag anterret goude beza bet prezidant ar Republik; me gred e Gambetta an hini a deuio var he lerc'h, an hini zo bet concevet euz ar radical Delecluze, ha ganet gant procez Bau-

din;an hini en deuz merzeriet ar gardou mobil hag en deuz lakead laza zouaved ar Pab ; an hini ne ket maro c'hoaz hag en deuz lakeat anterri ar re-all ; an hini zo diskennet da Zant-Sebastian, hag a zo ressussitet euz ar Spagn pa ne oa mui a zanjer evit he groc'hen ; an hini a zo pignet er gador hag en dije azezet en tu deou da Dhiers ma vije bet beo, hag en he leac'h breman, peguir eo maro ; an hini a roio d'eomp ac'hano ar Revolusion.

Me gred e Barthelemy Sant-Hilair, e Republik santel al lakisien, e spernedigez gouarnamant ar 4 a viz guengolo var liardou ar rouantelez, en taillou var an danvez, er Republik en he fez hag er *maro heb dale !*

Evelse bezet great.

Setu petra lavar votou Kerneviz ha Tregeriz !

TORR HE BENN.

SUL EGET MUI nag evit Tregeriz, nag evit electourien de Pompery.

Ar 6 a viz even 1874, e Cambr an Deputeed e Versaill, e savaz hano da c'hout pe e tliet repoz pe labourat d'ar zul. An aotrou de Kermenguy a oue unan a re genta da c'houlen ma vije crouget al labourou, devez ar zul. Voti a oue great divar benn al lezen-ze. Selaouit breman.

A votaz evit repoz ar zul :

An aotrounez de Kermenguy, de Forsanz, Le Flo, de Legge, de Kerjegu.

A votaz enep repoz ar zul : ar *Morvan, de Pompery, Rousseau, Swiney.*

Doue, Roue an env hag an douar ; Doue, crouer ar Morvan, crouer de Pompery, crouer Rousseau, crouer Swiney, ho mestr d'ezho ho fevar, a lavar d'ezho :

Ar zuliou santel a virot
O servicha Doue hag oc'h he veuli.

— Ta-ta-ta-ta! grac'herez, grac'herez ! urz d'an oll da labourat da zul, eme ar pevar-man. Setu petra o deuz lavaret, ar 6 a viz even, 1874, en eur voti enep repoz ar zul. En desped da ze Tregeriz a vot evit Swyney, a vot evit de Pompery. Ho Doue da Dregeriz eo eta Swiney ; Ho Doue da electourien de Pompery eo eta de Pompery ; hogen bini anezho ne gar repoz ar zul, hogen ho daou e fell d'ezho, enep difen Doue, e c'helfet labourat da zul. Rag-se eta ha Tregeriz hag electourien de Pompery, p'eguir eun depute a reprezant santimant tud eur c'harter, o deuz votet, en eur henvel Swiney ha de Pompery, evit ma c'helje hiviziken pep hini mont da arat da zul, guerza fagot var blassen Montroulez, Castellin hag ar Faou da zul, derc'hel foar da zul, lakaat marradek da zul !

Kement-se zo re sclear ! rag eur vech c'hoaz, etre santimant eur c'harter hag hini he zepute n'euz kemm ebet. Pa vot eun depute er Gambr, an depute-ze ne ket en he hano eo e vot, mez en hano ar re o deuz he hanvet. Ah ! electourien de Pompery, ah ! Tregeriz, meur a veach ni gred, c'hui jacho c'hoaz ar vaz var ho kein. En dro-man oc'h euz roet tro vad da c'hervel ac'hanoc'h *ezen gornek.*

Mar d-eo gant Radicaled e credit caout ar peoc'h ha savetei ar Franz, ec'h en em droumplit caer. Ma cav d'eoc'h evelse henori merc'h hena an Iliz, emaoc'h pell dioc'h ho labour. Selaouit petra lavare e 1850 eun den a spered braz :

« Ar c'houarnamant n'en em zav ket, emezhan, enep « distruch ar prinsipou, ar guirionezou a zervich da « vean fount eur zosiete, a labour da zistruja ar zosiete- « ze, da c'hedal beza distrujet e unan. »

Hag a dra-zur, ma repoz ar sosiete var eun dra benag, eo var ar relijion, var ar resped da Zoue, var ar resped da zevez ar zul.

Setu perag Mac-Mahon en deuz criet d'eoc'h oll, var gement ton-zo, cass d'ezhan deputeed a urz vad.

Mez c'hui, Tregeriz, tud a spered var ho meno, c'hui a vel sclerroc'h evit ar re-all ; mez c'hui, electourien de Pompery, c'hui ne ententit ket e ve keit ho kerniel ha ma lavar ho tepute, hag a vot evit piou ? Evit ar re a zistruch ar mean fount euz a bep societe, da c'houzout eo repoz ar zul.

Ar Brotestanted, evitho da veza enep an Iliz, o deuz lezennou hag a c'hourc'hemen repoz ar zul, abalamour ma c'houzont ervad e ve an dismeganz evit an deiz-se maro ho relijion, mez c'hui ne rit ket a forz, fessoun-zo, pe e chommo ar relijion gatholik en he zav pe ne jommo ket. Mad ! gouezit e labourit, evel a lavar buelloc'h Montalembert, e labourit da zistruja evit beza distrujet hoc'h unan. An devez ma reot eur groaz var unan pe unan euz a c'hourc'hemennou Doue, bezit sur e lakit ho couzouk dindan ar gountel, ho penn dindan an taol bouc'hal.

Ma plij ar vicher-ze deoc'h, n'oc'h euz nemed kenderc'hel. Coummanset mad o peuz.

MIK AN DOURDU.

AR FRANMASOUNET.

Ar pez a sonj ar pennou bras, ar pez a leveront hag ar pez a gountont ober euz ho c'henvreudeur.

Aman e c'hellomp deski ar virionez gantho ho unan.

« Ar vreuriez, eme ar breur *Tigr bihan*, a c'hell hirio « sevel tud douget evit ho c'hof, mes ne rai morse tud a « galoun. Re alies e leiner ouz taol ar *breudeur enorus.* « An dra-ze a laka darn anezho da zond re vilgovec, mes « coulsgoude eur voazamant vad eo da viret. Rag en eur « zeski d'ezhan ober *porte-arm* gant he veren, e teuer a « benn da gabesta bolontez an den, he vestr, trei ha dis- « trei a c'heller anezhan, studia a c'heller he zoareou. « Neuze n'eo ket diez beza diviner, anaout a reer sclear « he blegou, he froudennou, he dechou ; *ha pa eo hav* « *aoualc'h evidomp*, hen lakear er vreuriez cuzet e pe- « leac'h e veler n'eo nemet eur *babic* e kenver ar vreu- « riez-ma. »

Ne vezer morse traïsset nemet gant ar breudeur. Eur franmasoun n'en deuz ket c'hoas lakeat he fri er vreuriez cuzet a zo eta eur ginaouec n'eo ket c'hoas *hav* aoualc'h. Bez' ez eo c'hoas eur sklabez den honest en deuz izom da veza ruillet evel eun tam toaz araog beza lakeat e forniat ar ganfarted digoustians.

Ioul ar pennou bras da baka er vreuriez rouanet ha noblanz.

P'oa Leon XII pab, *poliss* Roum a lakeas he fao var an tam scrid-ma : « Mad eo tapa bourc'hisien er vreu- « riez, mes guelloc'h eo c'hoas tapa prinset. Ar vreuriez « e deuz c'hoant e ve lakeat var ar rollou ar muia ma « c'hellor a brinset hag a dud pinvidik. Ne vank ket en « Itali hag el leac'h all tud a red varlerc'h an henor « dister aoualc'h e guirionez da zougen tavancher ha « loa-vansoun ar vreuriez. Grit lazic d'ar re-ze o deuz « kement a c'hoant da veza en enoriou ; dastumit anez- « ho evit ho lakaat var ar rollou ; ar vreuriez a velo di- « vezatoc'h pe seurt profit a c'hello tenna anezho. Eur « prins n'en deuz rouantelez ebet da c'hedal a zo eur ga- « vaden gaer evidomp : ha bez' ez euz meur a hini er « stad-se ! Grit anezho franmasounet ; servicha a rint « da c'hlud d'ar ginaouien. Ar paourkeaz prinset a reio « hon affer en eur gredi labourat evit ho hini. »

Ar brinsed en eur zond er vreuriez a ra d'eomp ar brassa mad, eme ar breur *Jeder* e histor ar franmasounet (pajen 149.) « Petra benac, emezhan, eo red d'eomp « caout dirac hon daoulagad ar c'hroaziou lugernus a « zougont en ho c'herc'hen, ez int talvoudus-bras evi- « domp abalamour d'ho danvez ha d'ho galloud. Petra « benac ma seblant caout liberte aoualc'h, re zalc'het eo « c'hoas ar vreuriez dindan treid ar ganfarted pinvidik- « ma. Ne c'hello dond abenn euz he zaol nemet en der- « vez m'en em gavo digabest ha dizhual. Ma teu ar prins « da vouza, ma ne fell ket d'ezhan en em lakaat e tu ga- « neomp, e vezimp digemeret fall ma fell d'eomp neuze « en em zevel ; eleac'h ma teuont d'en em unani gane- « omp, oh ! neuze ec'h hellomp fringal en hon eaz. Ra « jomo ato an dud chentil-ma mud ha dibreder *evel* « *melc'hoden, Martin !* »

Diez eo goapaad an dud en eun doare ken didroel. Coulsgoude an dud chentil-ma o deuz peget er memes tra en higen. Evel ma vez cuzet outho secrejou doun ar vreuriez, ne anavezont var he c'hount nemet ar pez a c'heller diskuez d'ezho ep risk ebet. Prins ebet nemet *Philip-Egalite* n'eo bet morse resevet en c'hargou huel. Var ar rollou etouez hanoiou ar mistri bras pe difennourien ar vreuriez, e veler Lois de Bourbon (1743), markis de La Rochefoucauld (1777), duk a Luxembourg (1784), Josef Bonapart, roue Spagn (1805), duk de Choiseul (1827) ; duk de Cazes, ar roue Loïs Philipp, Leopold kenta, roue ar Beljik, ar prins Lusian Murat, ar c'hount De Cavour. Hirio etouez ar mistri bras ec'h en em gav Zord V, roue ar C'hanovr, roue ar Sued, an duk bras euz Hesse-Darmstad, ar prins Frederik euz ar Pays-Bas hag an duk bras euz a Hesse. Impalaër ar Prus eo difennour bras ar vreuriez er vro-se. An dud chentil-ma a anavez eta ar vreuriez nebeutoc'h eget den ebet. Outho e vez cuzet gant ar brassa aket ar pez a sonj hag ar pez a glask. Anaout a reont al lezennou a rên ar vreuriez, mes al lezennou-se n'int great nemet evit tapa ar ginaoueien ha trei divarnho disfisians ar c'houarnamant.

Avechou coulsgoude ez euz bet disfisians anezho, hag ez euz bet great eun tam enclask var ho doareou ; mes buhan e teuent abenn euz frouden ar poliss. « Avechou « ez euz bet digasset tud, eme ar breur Ragon, e hano « ar c'houarnamant evit evessaat petra a dremene en hon « touez. Digemer mad a veze great d'ezho, ha ma c'hoan- « teent e vezent lakeat var rollou ar vreuriez ia da *baotr* « *micherour*. Evel ne velent netra a zroug en hon touez, « e vezemp neuze lezet e peoc'h. » Setu ar pez a dle gedal ar brinset hag an noblans diouz ar franmasounet en dervez ma vezint ar re grenva. Setu ar pez a lavar Fitche: « Ar brinset, ar pilpouzed, an noblans, an enebourien « didruez-se euz an oll dud, a dle beza distrujet, hag ho « madou roet d'ar re o deuz ar guir dre ho zalanchou, « dre ho descadurez, dre ho vertuz da c'houarn ar re all. « (Da betra chom-ep lavaret sclear an traou ; d'eomp-ni « franmasounet eo e tle beza roet ar madou-se.) Var an « enebourien-ma hon euz an oll guiriou : evit ho dis- « truja pep tra a zo mad : ar venjans hag ar finessaou, « an tan hag ar c'hleze, ar c'hontamm hag ar gountel ; « pep tra a zo mad, nemet e teuor abenn euz an taol. »

Setu avertissamanchou mad. Evel a velit, ar franmasounet a gar ar brinset, an noblans hag an dud pinvidik evel ar bleiz a gar an denved. Pe da vare e teui eta ar re-ma da zigeri ho daoulagad. Lakeat e vezont muia ma c'heller a vel gant ar renerien evit tenna pratikou. Ma selaoufent eun tam an Ilis, ne vijent ket tizet egiz ma vezont.

P. M.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

AR SCLERIJEN OBTENET DRE AR FEIZ

(*Guelet an n° 26.*)

Einsielden a zo ennhi daou c'hant hostaleri ha tost da gement-all a diez ne vevont nemed diouz ar belerined. Ouzpenn ar belerined e teu di, dre zevosion, tud a zeskadurez ; mignouned al labouriou caer a blij ivez d'ezho dont beteg eno. An dra-ze a zo traoualc'h evit rei da entent eo mad e ve pounner ar c'hodel abarz disken er gear-ze.

Hon daou veachour eta a oa azezet hag a zelle ouz an iliz a veler a bell.

Tremen a reaz eur beachour. Ar c'hrouadur, he dokik colo en he zourn, a ieaz d'he gaout. « Aotrou, emezhan, « en han' Doue hag ar Verc'hez, eun draik benag, mar « plij. » An aotrou a ioa eaz d'ezhan, en eur zellet outhan, guelet dre zaoulagad ar c'hrouadur oa nevez bet clany.

Ober a reaz eun ehan hak e lavaraz : « Plijadur a ra « d'in clevet gallegat. » Neuze e fellaz d'ar vam sevel ; mez ar beachour a ieaz d'he c'haout hag a c'houezaz dreizhi kement or beuz lavaret diaraog. Ar gaozeaden etrezho a badaz vardro eun heur.

Ar vaouez baour-ze a anzavaz ne jomme mui ganthi na tam na guennek. — Gouaz-a-ze eme ar beachour, rag neuze ne c'helloc'h ket chom nao devez en Einsielden ha distrei d'ar gear, pa ne vevit nemed dioc'h an aluzen. — Ar vam ne oue tam souezet nag ankenniet o clevet kement-se. Ober a reaz sin ar groaz eu eur lavaret : « Daoust hag ar verc'hez ne c'hoar ket e rankomp he « zrugarekaat da veza rentet ar guelet d'am faourkeaz « bihan? »

Neuze e teuaz sonj d'ar beachour d'euz comzou ar Scritur-Sacr : Morse n'em euz guelet eur feiz ker beo en Israel !

Ar beachour ne oa ket eur galoun fall a zen, mez ali kenta he spered ne oue ket mad aoualc'h. Rei a reaz d'ezho eur pez ugent real hag ez eaz gant he hent, sammet a vennosiou an daou belerin.

A veac'h en doa great tregont cammed ma crogaz ar remorz ennhan. — Petra, emezhan, setu aze Fransisien, cristenien vad, lakeat gant an aotrou Doue var va hent, pell diouz ho bro, ha ne roan d'ezho nemed eur pez ugent real ! — Meur a dra caletoc'h evit an dra-ze a lavaraz d'ezhan e unan. Aoun a gemeraz na deuje feiz ar vam-ze da zemplaat divar goust kement-se.

Epad ma comze outhan e unan er giz-se, e tostea oc'h kear. O veza en em gavet tost aoualc'h d'an iliz evit guelet ar groaz vraz a zo azioc'h an or dal, eur vouez euz an eac'h a roaz da glevet d'ezhan, ha d'ezhan hebken, meur a gomz. Neuze o sellet var he lerc'h e velaz pell diouthan ar vam hag ar bugel daoulinet e tal eur groaz, croaziet ho daouarn gantho, ar baner c'houllo en ho c'hichen.

Ar beachour a c'houlennaz lojeiz ha bevanz en hostaleri hanvet *an teir galoun*. Hag o veza goulennet an hostiz e comzaz outhan evelhenn : Guelet a rit o tont var an hent braz ar vaouez hag ar c'hrouadur-ze ? Pa dremenint, livirit d'ezho ober ho disken aman.

Ho loja hag ho beva mad a reot, keit ha ma chomint e kear, hag arabat eo lavaret d'ezho e paeo den evitho. Me a baeo ac'hanoc'h

Mad, eme an hostiz. Setu ma chommaz d'ho gedal, harpet he gein oc'h moger an ti. An traou a c'hoarvezaz egiz ma c'hoantea ar beachour a ioa en em dennet evit miret na c'helje nag ar vam nag ar bugel he velet Fellout a rea d'ezhan per-achui ar vad en devoa coummanset.

Ar vam hag ar c'hrouadur a dremene ho devez en iliz. En dro d'an iliz ez euz eur palier. Tud ar vro a c'hoantaffe lavaret eo per-henvel ouz an hini a veler e Roum var dachen Sant Per. A zindan ar palier ez euz staliou a verzer ennho chapeledou, croaziou, immachou, metalennou etc...

E creiz ez euz eur feunteun a daol dour dre zaouzec stivel assamblez. An dour-ze, hervez lavar ar belerined, en deuz eun nerz burzuduz.

Eun devez ar beachour a velaz ar vam hag ar c'hrouadur o kemeret dour eur ar veol vraz gant eur vured hag o vont goude-ze varzu ar palier. Eun dra bennag a varc'hateaz eno hag ez eaz kuit. Ar beachour a dostaaz neuze out ar varch'adourez a lavaraz d'ezhan oa bet ar vaouezse o clask caout diganthi, evit ugent real, daou japeled a dalie pep hini anezho pevarzec real, unan evithi hag eun all evit he fersoun. Ar varc'hadourez-se a ziscoueze anezho d'an aotrou evit rei d'ezhan da entent peger sot oa ar baourez-keaz-se.

Ar beachour a brenaz an daou japeled, ha pemp pe c'houeac'h metalen ar verc'hez hag eur chapeled all disterroc'h.

Oll e vouent lakeaat en eur vouest a zouge patrom ar Verc'hez. Ar beachour a ieaz gantho da hostaleri an *Teir-galoun*, hag a bedaz an hostiz d'ho lakaat var benn-vele ar baourez. An alc'houez a ioa eat ganthi en he godel, mez, en desped da ze, dialc'houezet e voue dor he c'hambr.

Eiz devez goude ma voant en em gavet, an hostiz a roaz da anaout d'an aotrou e tlient kuitaat an tronoz da greisteiz.

Dioc'h ar mintin ez ejont d'an iliz. Keit ha ma ouent eno egiz elez ar baradoz o pedi an aotrou Doue, an aotrou ne denne lagad divarnezho. Erfin ec'h en em dennaz, ez eaz da brena eur ialc'h fessounet crenv hag e reaz digeri cambr ar baourez keaz. Ar baner a ioa leun a vara brazed goloet gant eun dousier venn. Dindan an dousier-ze eo e cuzaz he ialc'h gant ugent scoed ennhi.

An taol diveza a greisteis a scoe morzol an horolac'h var gloc'h an tour pa zibla-saz ar vam gant he bugel.

Goude eur gammed bennag e talejont eur pennadik dirag ar groaz. An aotrou, euz he brenest, a vele a dreuz he ridosiou ar vam devot-se o pedi a greiz caloun, abars en em lakaat en hent da vont d'ar gear.

Evel pa ouije tout heb beza clevet netra, ez eaz en hent heb goulen digant an hostis petra vanke d'ezhan. An intanvez ne reaz nemed lakaat ar baner var he fenn: heb sellet petra ioa ebars Credabl braz eta ne deuz cavet ar ialc'h nemed e kichen eur feunteun pe eur groaz benag, pa'z eo eat da ober ar pred kenta.

G. C.

KELEIER A ZIANVEAZ AR VRO.

AR BREZEL ER ZAO-HEOL. — Ar brezel er Zao-Heol a gendalc'h da veza tenn braz etre ar Russianed hag an Turked. Ar gouad a ruill a vaillajou. An treac'h gouscoude a ve er moument-man gant ar Russianed. An Turked o deffe collet 8 mil den er memez crogad.

Daily-News.

IZIEUX. — Tenna a reomp euz ar gazeten *Le Moniteur de la Loire* ar sacrilach horrubl a zo bet coummettet en iliz Izieux :

Eur vanden dud fallagr, euz a ouen an 363, eur c'hant benag assamblez, a ieaz en iliz, eun derveziou benag-zo, en eur vrevi ar c'hadoriou, en eur zini ar c'hleier, en eur bignat er gador, en eur deuler mein ha chikennou butun oc'h ho fass d'ar merc'hed.

Eur c'hi o deuz trempet en dour benniget, dre zismeganz evit ar relijion evel just, hag er c'heur tosta d'an aoter o deuz great..........

An aotrou cure, indinet euz eur seurt tra, en deuz classket ho c'hass kuit hag a zo bet taolet da ruilla var ar pave. Varlerc'h kement-se int eat euz an iliz evel ma'z oant deuet, en eur gana *La Marseillaise* hag en eur dumpa an dud a gleiz hag a zeou.

Deg anezho a zo dija diarbennet ha cabestet, hag o deuz anzavet eleiz a draou Ar pez a c'heller da lavaret, a birio, eo oa deisiet an taol caer-ze abaoue eun devesiou benag gant Franmasouned ar vro.

Eur gentel vad evit coummanz, d'ar re o deuz c'hoant da c'hout petra eo ar Franmasouned.

KELEIER AR VRO.

An aotrou de Penfentenyo, persoun e Sant-Vao Kemper, a zo hanvet chalouni er Gatredal.

An aotrou Quere, arc'hbeleg ar C'hastellin, a zo hanvet chalouni a henor.

An aotrou Salaun, merer ar Siminer braz, a zo hanvet

An aotrou Pouliquen, persoun canton Douarnenez, a zo hanvet chalouni a henor.

chalouni a henor.

An aotrou Le Hir, cure e Plougastel-Daoulas, a zo hanvet perzoun e Laz.

An aotrou Guillandre, cure e Plounevez-ar-Faou, a zo hanvet cure e Beuzek-Conq.

An aotrou Grall, beleg iaouank, a zo hanvet cure e Plounevez-ar-Faou.

An aotrou Isaac, cure e Beuzek-Conk, a zo hanvet cure e Plougastel-Daoulas.

An naounegez en Indez.

En hon Nº 32 or beuz comzet euz an naounegez vraz a zo en Indez.

Da heul an dienez e man ar vossen, an distridigez hag ar maro.

Setu aman eul lizer a scriv eur missioner eur ar vro-ze, eur belek euz ar vro-man, eur breur d'an Aotrou Coadou, Chalouni.

« Eun druez eo guelet e pe stad e man ar vro geaz- « man, eur pennad zo, hag ar pez a zo goassoc'h c'hoaz, « netra ne lavar e ve ar stad truezuz-se var ar poent da « jeuch. Er c'hountrol eo. Ar vizer a gresk bemdez. An « amzer da zont a spount ac'hanomp. Berad glao ebet. « Labour gollet teuler greun en douar. Piou eta a deuio « da rei sicour da gement-all a dud keiz a varv gant an « naoun, bemdez, *beteg var ruiou Bougalore.*

« Bemdez e rear an dro dre ar ruiou evit destum ar « c'horfou maro. Piou a roio sicour da gen aliez a ene a « varv gant ar c'horf, dre'nattant n'or beuz ket a beadra « da ziminui ho foaniou. Hor Mission d'eomp-ni, a nevez « zo, e deuz ranket leskel da vont kuit eun nebeut tud « gounezet da Zoue hag ehana da zigemeret re-all : ne « deuz ket a beadra d'ho beva ; calz anezho a glem ; ho « c'hlemmou ne ehanont da voudinal em discouarn, mez « petra raffemp ! n'or beuz netra !

« Abaoue ar 1 a viz here 1876 em euz badezet er gouent, « trivec'h ha pevarzek ugent. Euz ar re n'int ket c'hoaz « badezet ez euz .00 da vihana. Nebeuta a zo var va di- « vrec'h eo pevar c'hant, hag ar re ze oll a rank drebi « bemdez Er priz ma'z a ar greun aman, pebez dispign?

« Oh! moundianed an douar! oh! tud a zanvez! ma « c'houffent pegement a eneou a c'helfent da zavetei « gant an arc'hant a zispignont bemdez e c'hoariellou, « e follenteziou, ha n'en em brivfent-hi ket d'euz eun « draik benag evit cass eun ene benag d'ar baradoz ?

« Sinet : COADOU, *Missioner.* »

Roue, a lavare guechall ar profed Daniel da Nabuchodozor : Dic'haouit ho pec'hejou dre an aluzen. Var he lerc'h ni a lavaro ivez d'an oll : Dre an aluzen, dic'haouit ho pec'hejou. Aluzen ebet caeroc'h da ober eget an hini a c'houlen diganeomp eur beleg euz ho bro, an Aotrou Coadou. Dija Eskopti Sant-Briec en deuz dastumet 9 mil lur evid an dud keiz euz an Indez. Greomp evelt-ha. Ma c'houzomp fazia, discouezomp e c'houzomp ive dafazia. Roomp eta, roomp oll pep hini he aluzen evit sicour an dud keiz euz an Indez.

Azalek an devez hirio *Feiz-ha-Breiz* a zigemero an aluzennou a blijo gant an dud vad da zigass dezhi. An aluzennou-ze oll a dle beza *adressel* d'an Aotrou Nedelec, ru Bourg-les-Bourgs, Nº 26, e Kemper. An Aotrou'n Eskob a aotre ar *zouscripsion-man.* Nao o deuz dija roet ho hano d'eomp :

Ar gazeten *Feiz-ha-Breiz*	50 lur.	
Eun Omonier.	100 lur.	
C'hoar eur missioner....	50	
Eur beleg	5.	
Intanvez Le Grand......	1	
Pried Jolivet	0	50 s.
Intronn Laroq..........	20	
Eur plac'h a gambr	1	
Eur geginerez	0	50
Annette Lannurien......	1	

Esper or beuz da gaout meur a hano da zougen abenn ar zizun a zeu.

Breuriez ar vugaligou santel.

(*Œuvre de la Sainte-Enfance*)

Ar Vreuriez-man, evel ma c'hoar an oll, a zo unan euz ar breuriezou a blij muia d'an Aotrou'n Eskob.

Bep bloaz custum ar zoum a roer evit ar Vreuriez benniget-man a zav da 9, 10 mil lur. Er blavez tremenet eo eat zoken beteg 13 mil lur. An aotrou Guen mestr-rener ar Vreuriez a bed ac'hanomp da drugarekaat, en he hano, renerien all ar Vreuriez hag ar re a zo o unan er vreuriez. Plijet gant Doue ez affent oll var gresk !

Er memez amzer, an aotrou Guen chalouni euz a Jabistr Cathredal Kemper, a c'houlen diganeomp rei anaoudegez d'an oll veleien a zo e penn ar Vreuriez-man er parreziou, gant ma vezo daouzek er Vreuriez, *o deuz guir da induljansia chapeledou, metalennou, croaziou,* etc.

Evit gallout ober uzach euz ar guir-ze n'o deuz nemed scriva d'an aotrou Guen en em garg da gass d'ezho, evit netra, ho faperiou sinet gant an Aotrou'n Eskob.

Ar guir-ze da induljansia evit renerien ar Vreuriez, a zo roet, evit pemp bloaz, gant hon Tad Santel ar Pab. Eleac'h eta scriva da Roum, evel guechall, ne vezo hiviziken ken tra da ober evit caout ar guir-ze nemed scriva d'an aotrou Guen, chalouni e Kemper.

Taolen ar Seurezed,

profezet e Sant-Briec ar 5 hag an 11 euz ar miz-tremen.

Ar Seurezed :

Leocadie Le Petit d-euz Guegon (Morbihan.)
Felicia Cueff, euz a Blouvorn.
Cecilia Kergoat, euz a Leunon.
Sant-Loujin Nenn, euz a Daole.
Mari Sainte-Aure Guimard, euz a Bommeret (C.-an-N.)
Mari-Carolin Hardi, euz a Romagne (Ille-et-Vilaine)
Sant-Hilair Rolland, euz a Bommeret (Costez-an-Nord.)
Liguori Leveque, euz a Blendihen (Costez-an-Nord.)
Carmel Joucour, euz a Dreboul.
Iren Stourgeon, euz a Voelan.
Sant-Theoplile Helary, euz a Dreguidel (Costez-an-Nord.)
Sant-Silvi Corbel, euz a Blelo (Costez-an-Nord.)
Anna-Helena Groubel, euz a Zantez Helena (Morbihan.)
Sant-Gontran Helary, euz a Dreguidel (Costez-an-Nord.)
Gregoar-Mari Le Rall, euz a Vur (Costez-an-Nord.)

An 11 euz a viz Guengolo.

Aimee Lallemand, euz a Gemper.
Mari-Eliacim Abgrall, euz a Lambaol-Guitalmeze.
Dominik Creon, euz a Launiliz.
Sant-Elii Oguer, euz a Blougerne.
Mari Oguer, euz a Blougerne.
Henri Quere, euz a C'houlien.
Louiza Guegan, euz a Gerhaez.
Yvona Cabioc'h, euz a Roscoff.
Mari Louarn, euz a Bont-Croaz.
Jozeff Lemee, euz a Lanvollon (Costez-an-Nord.)
Mari Forestier, euz a Zant-Julien (Costez-an-Nord.)
Armandin Eveno, euz a Biumeret (Morbihan.)
Mari Eveno, euz a Biumeret (Morbihan.)
Amelii Bihan, euz a Vac'halon.
Mari Arhuro, euz ar Arradon (Morbihan.)

BANNALEC — Hervez a gount ar gazeten *Le Publicateur*, ar 4 euz ar miz-man, vardro 7 heur dioc'h an noz, ez euz bet eun tan-gouall scrijuz e penn-ker Coayou e Bannalec.

Yvon Norvez, labourer douar, a ioa o ouaska avalou da ober chistr en eun tam granch a rea corf gant ti Louiza Prost, intanvez Kerherve, o chom en he leve, hag evel ma coummanse gouall denvalaat, e c'houezaz eur c'houlaouen roussin hag he ouaskellaz er voger. Eur pennad goudeze ez eaz da ober eun droik d'he di.

Pa zistroaz eur c'hard-heur goudeze, edo an tan braz siouaz ! er ouaskerez hag ar c'hranch a bez.

Ac'hano, en desped da oll volontez vad an amezeien diredet a bep tu, a tan a lammaz gant an ti-annez, hag hen lakeaz e berr amzer e poultr hag e ludu gant kement a ioa ennhan. Ar c'holl e deuz great Louiza Prost a zo istimet 11 mil lur. — Netra ne oa assuret.

PONT-AVEN. — Ar memez devez, Mari-Louiza Petit-Henry, oajet a 48 vloaz, a zo en em veuzet e ster Aven, en desped ivez da oll volontez vad daou zouanier a ioa e gouard var ar c'hae.

Ar vaouez-man a ioa eat ken dibenn gant ar boessoun m'e doa ar 27 euz ar miz tremenet en em daolet ivez er ster ha roet eno scouer fall d'an oll. Credabl en dro-man e c'hoantea adarre ober ar memez tra, mes allaz ! el leac'h m'oa en em daolet ar veach man n'oa nemed lec'hid hag eno eo marvet.

Eun enkanter goal n'ec'het.

Breman ez euz eun nebeud blaveziou, eun enkanter, euz eur barrez a Finister, a deue euz eur banket eured, goude beza great ennhan keun aliez a grogat oc'h he veren ma ne doa mui gouest da vont d'ar gear, heb en em ziskouiza daoust ha ma voa nerzuz ha boaz d'ober ar seurt krogadou.

Koulsgoude, petra benak ma'c'h herelle var he dreid, kentoc'h evit en em anzao trec'het, setu hen en hent evit distrei d'he di.

Mez allaz ! he c'halloud a ioa peur-uzet ; an heol, a verve, hag he voutou pounner a beur-echue d'he zinerza.

Evit beza skanvoc'h, e tivisk he voutou hag he lerou hag e kerz adarre gant he hent en eur vransellat euz an eil tu d'egile. Erfin e kouez a stog he gorf e foz an hent hag e chom eno d'ober eur c'housk.

Eun anaoudek dezhan, hag euz ar memez kear, a erru betek ennhan, hag oc'h her guelet kousket mig hag er meaz a rizk evit he vuez, e kemer he voutou hag he lerou hag ho c'hass ganthan.

D'ar zul varlerc'h e lavar d'an enkanter en deuz eur verz da ober, e mad ar paour, goude an ofern-bred.

Pa echuaz an ofiss, an enkanter, kountant-braz, a zao en e leac'h kuztum evit ober an embann, eb goud c'hoaz petra'z ea da lakaat e guerz.

Egile a ro d'ezhan ar boutou hag all lerou evit ho guerza an huella diner, hag en eur lavaret, a vouez huel, en deuz ho c'havet e foz an hent braz er zizun dremenet. Setu an oll da c'houarzin gant sulvui a blijadur ma vouient ez oa ar boutou hag all lerou-ze d'an enkanter ha perak ec'h en em gavent e guerz. Heman ho anavez, a ra outho eur c'hoarz diez, ha kentoc'h evit anzao ez eo ho ferc'hen e laka ennho ar priz kenta. Mez tol a rear varnezho heb eil ounthan. Erfin p'ho gueljot eat pell dreist ho zalvoudegez e vouent losket da vont gant ho ferc'hen keaz.

N'o faeaz ket re ger : rag a c'houdevez e teuaz forroc'h ha n'en em lakeaz mui e stad da goll he lerou-hag he voutou.

Daou vedisin speredok !

Eur medisin a ioa bet galvet eun devez da vont da velet eun den clanv. Goude ar medisin e tigouezas ar Belek. Dre c'hras Doue, e Breiz an dud clanv ne vezont ket lezet da vervel heb ho zacramanchou diveza. Ar belek a dosteas ous guele an hini clanv. — Hema zo maro, eme an aotrou person, en eur zistrei oc'h ar medisin. — Neus fors, eme an aotrou doctor, roït dezhan an absolven er memez tra !!! Dal a unan !

En derveziou diveza-ma, eur medisin all, gweziekoc'h c'hoas, na petra-ta, en em gave en eur goan-vraz roet e kear... dre occazion ar pez a c'halver ar *c'homis agricol*. Aroc ma oue an dud savet dioc'h taol, unan euz ar pennou bras a ioa o coania a evas da iec'het Mac-Mahon. — Da iec'het an tri c'hant tri ha tri-ugent, eme eur republikan a ioa stag ha merket he *ompinion* oc'h bountonou manch he rochet ! — Da iec'het Thiers, eme hou aotrou doctor !! — Pe tiaoul ! eme eur païzant a ioa eno, e kichen ar medisin, eva da iec'het Thiers ! Thiers a zo maro hag anterret ! Daoust ha ganeoc'h-u e ma ar c'his da eva da iec'het ar re varo ? Guelloc'h e ve lavaret eur Bater evithan. — An oll en em lakeas da c'hoarzin o clevet ar respount-se hag ar c'hoars, a c'hellit credi, a oue dioc'h costez ar païzant. — Dal a zaou.

Oh ! ma diviche ar Frans-cals tud gwiziek ha speredok evel ar medisinet-ma, peghen huel na ve ket heb dale savet hor bro ger !!

E ti an Aotrou de Kerangal, Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 19, e Kemper,

E CAVER :

1°	Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2°	Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3°	Explicasion catekis Leon, e gallec...	»	90
4°	Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5°	Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec............	»	50
6°	Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7°	Buez Jesus-Krist (golo ler).........	1	75
8°	Scol ar maro mad (golo ler)........	1	50
9°	Mis Mari ar Rosera (golo ler)........	1	25
10°	Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec........................	1	00
11°	Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12°	Buez sant Corantin, gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Aotroun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave, hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet ... *nt* AR. DE KERANGAL.

DISSADORN 27 A HERE 1877. (3e SÉRIE No 35.) TRIZECVET BLOAVEZ

FEIZ HA BREIZ

PE CAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister........ / Ar Morbihan...... / Costez-an-Nord.. } 5 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL hebken.

Ar scridou da lakaat var ar gazeten a dle beza casset d'an Aotrou NEDELEC, ru Bourg-les-Bourgs, 26, Kemper.

KEMPER, 20 a vis Here 1877.

Piou en deuz bet ar vaz ar 14 a viz here?

Ma en deuz bet unan benag ar vaz ar 14 a viz here n'or beuz aoun ebet da fazia en eur lavaret eo ennez *Jezuz-Krist e unan.*

Ar radicaled n'o deuz ket ehanet araog an devez-se da grial : « *enebourien ar Franz* eo *ar veleien.* »

Al liberalisted o deuz criet var ho lerc'h : « *hu var ar veleien.* »

Catoliked zoken, tud a gommuni o deuz lavaret : « *Ni or beuz santimanchou* kristen, mez n'omp ket *clericaled.* »

An oll gouscoude a c'hoar ne laka ar radicaled kemm ebet etre ar *glericaled* hag ar *gatholiked.* Ar Pab e unan en deuz discleriet n'euz kemm ebet etre an daou rum-ze, etre ar glericaled hag ar gatoliked. « Lavaret ez oar cato-« liked heb beza clericaled, a zo, emezhan, lavaret ia ha « nan var ar memez connt, lavaret eun dra diskiant, evel « lavaret : me zo eun den ha n'onn ket eun den, rag « ar *c'hlericalism n'eo netra all nemed ar religion gato-« lik e unan.* »

Hogen ar braz euz an dud dre ar Franz, a gostez eun nebeut catholiked stard en ho c'hreden, o deuz roet ho moueziou ar 14 a viz here da enebourien ar glericaled, enebourien dre-ze d'ar gatholiked, d'ar religion gatolik, da religion Jezuz-Krist.

Ar Franz eta, evel sant Per, e deuz nac'het he mestr, hag ar Fransisien evel ar Juzevien o deuz a nevez crusifiet ho Doue ha roet an treac'h da Varabbas !

Ar Victor o deuz roet da Varabbas ! ia ! d'an diaoul, da Zatan e unan, tad mager ar revolusion.

Gouscoude ar pez a glasket en elecsionou diveza oa diarben ar revolusion, evel pa lavarfemp caea, sevel eur chaosser, eun dig enep an dour beuz a c'hourdrouz beuzi ar vro.

Evit erruont eno petra zo bet great ? gervell an oll da voti, da henvel tud evit sevel ar c'hae, ar chaosser, an dig-se. Mez petra zo c'hoarvezet ? Oc'h 200 euz ar re zo hanvet deputeed evit mansonnat ar c'hae ez euz 17 ugent benag ha ne c'houlennont nemed frega ar chaosser, digeri ar porz-meur a lec'hed he c'hinou, evit beuzi ar vro a bez.

Evit ar seurt-se eo o deuz votet Kerneviz ha Tregeriz (*Ne gomzomp ket euz a arrondissamant Kemperle*).

Ah ! rezonn en doa ar Pab da c'hervel ar votadek, *suffrage universel : ar gaou universel.*

Abalamour d'ann tam coz *suffrage universel* pe *c'haou universel*-ze eo e deuz ar Franz nac'het Jezuz-Krist ar 14 a viz here.

« Ne fell ket d'an dud, a lavar c'hoaz Pi IX, rei he « blass da Jezuz-Krist en ene hag er zosiete ; dre aluzen « her gounzanvet evel pep hini ; ne fell ket d'an dud hen « digemeret nemed evel m'hen digemere Tiber, pe Ve-« nus ha Jupiter ; ne goumprener ket e rank Jezuz-Krist, « ne c'hell zoken beza nemed *Mestr*, pe verser. Eno e « man an droug bras. »

Ia eno ! eno e man droug braz an amzer hirio. An dud a fell dezo beva dindan gouarnamand paianed, gellout kemeret ho flijadur gant Venus, imach al libertinach ; ha var ar marc'had beza a unan gant Jezuz-Krist.

Kement-se ne ket possubl. Gant prinsipou egiz ar re-ze ar zosiete a rank mervel.

pe ma ne fell ket d'ezhi mervel, e rank pilat Jupiter ha Venus d'an traon ha rei an treac'h da Jezuz-Krist, d'ezhan ha d'ezhan hebken ; en eur ger, dont a nevez da veza kristenez.

Neuze Jezuz-Krist a c'houarno e mestr absolut, adoret ha respetet gant an oll e personnach ar re a zalc ho he blass. Ar Franz kristenet dre vadiziant Clovis a zo eun desteni a gement-ma.

Ar Franz pe gentoc'h Jezus-Krist en devoue an treac'h en devez-se.

Perag ?

Abalamour an devez-se roue ar Fransisien a zine kemeret hag anzav evit roue d'ezhan e unan roue ar gristenien ha roue ar rouanez.

Bro ebet, ar Franz e unan ne c'hell beva nemed oc'h ar gondizion-ze.

Allaz ! evit erruont eno ez euz calz da ober e Franz. Sant-Per en deuz ranket ober pinijen galet ha scuilla calz daelou, goude beza nac'het he vestr divin. Setu petra e deuz ar Franz da ober : goualc'hi gant he daelou peched braz ar 14 a viz here 1877, dianzav ar re e deuz adoret an devez-se hag hiviziken, en eun henvel kristenien vad d'hor gouarn, adori ar C'hlerical e deuz, d'ar memez devez, garrotet, scourjezet ha siouaz ! crusifiet.

TORR HE BENN.

Elecsionou ar Finister ar 14 a viz Here 1877

EVIT CAMBR AN DEPUTEED

DRE ARRONDISSAMANT, DRE CANTON HA DRE COMMUN

ARRONDISSAMANT KEMPER

KENTA CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voteriеu.	Heb voti.	Bollore.	Hemon.
Kemper	2238	1738	500	453	1284
Ergue-Armel	489	382	107	41	342
Ergue-Gaberic	538	453	85	239	220
Kerfeunteun	603	437	166	169	266
Pennhars	252	184	68	32	131
Pleveill	368	306	62	252	50
Pluguen	325	278	47	174	104
Assamblez	4813	3778	1035	1360	2414
Briec	»	»	»	245	363
Landrevarzec	»	»	»	104	143
Landudal	»	»	»	76	118
Langolen	»	»	»	115	67
Assamblez	»	»	»	540	694
Conk-Kerne	1029	667	362	141	526
Beuzek-Conk	»	»	»	36	302
Lanriec	»	»	»	62	258
Tregunc	»	»	»	190	426
Assamblez	»	»	»	429	1512
Fouesnant	532	406	126	110	295
Clohars-Fouesnant	127	112	15	30	82
Coueshac'h	198	166	32	41	125
Ar Forest	327	252	75	20	232
Perguet	165	125	40	20	105
Pleuven	156	145	11	25	120
Sant-Evarzec	275	242	33	129	109
Assamblez	1780	1448	332	375	1068
Rosporden	329	262	67	64	198
Elliant	810	678	132	426	250
Sant-Yvi	307	292	15	217	74
Tourc'h	197	155	42	95	60
Assamblez	1643	1387	256	802	582

EIL CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret	Voteriеn.	Heb voti.	Lecluse.	Arnoult.
Douarnenez	2101	1294	810	479	1112
Guengat	274	222	52	65	157
Ploare	663	473	190	190	283
Plogonnec	688	530	158	220	308
Pouldergat	504	380	124	78	302
Poullan	1004	772	232	144	627
Assamblez	5234	3668	1566	876	2789

EIL CARTER (Suite.)

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voteriеn.	Heb voti.	Lecluse.	Arnoult.
Plougastel-Sant-Jermen	446	334	82	246	119
Guilers	150	127	23	90	37
Landudec	242	230	12	129	101
Peurit	341	266	75	13	253
Plouneiz	324	270	51	191	77
Plouneour-Lanvern	756	621	135	131	190
Plovan	301	255	46	11	214
Plouzevet	786	686	100	211	171
Pouldreuzic	372	276	96	96	180
Treogat	120	113	7	19	91
Assamblez	3805	3178	627	1110	2039
Pont-Croaz	571	138	133	122	316
Goaien	553	122	131	267	155
Beuzek-Cap-Sizun	188	351	131	128	221
Cleden-Cap-Sizun	566	111	125	316	125
Eskibien	508	369	139	228	115
Goulien	213	180	33	138	39
Mac'halon	296	260	36	92	168
Meilars	231	181	17	91	90
Plogoff	132	290	112	233	37
Plouhinec	888	627	261	183	113
Preveill	378	256	122	172	83
Enez-Sizun	»	127	»	97	30
Assamblez	»	3918	»	2070	1855
Pont 'n Abad	1121	903	221	190	711
Combrit	126	380	16	111	236
Loc-Tudi	111	367	77	97	266
Penmarc'h	352	390	162	61	326
Plobannalec	139	313	97	118	191
Plomeur	738	521	211	88	136
Sant-Ian-Trolmon	217	173	11	78	83
Trefiagat	237	181	56	56	126
Tregennec	112	97	15	18	79
Tremeoc	119	131	13	26	107
Enez-Tudi	137	126	11	9	117
Assamblez	1575	3619	956	915	2681

ARRONDISSAMANT BREST

KENTA CARTER

Cantonniou	Cahieret.	Voterien.	Heb voti	Lemonnier.	De Gaste.	Tissier.
Brest	13170	7128	5712	801	1152	2269
Bohars	220	178	12	102	51	25
Gouesnou	380	302	78	170	103	29
Guilers	119	328	91	127	107	90
Lambezellek	2980	2069	911	519	1067	156
St-Marc	119	321	155	73	138	113
Kerber	1770	1076	691	181	576	316
Assamblez	19118	11705	7713	2006	6191	3298

EIL CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voteriеn.	Heb voti	Villiers.	Gerodiaz.
Daoulas	193	155	38	61	91
Hanvec	780	605	175	91	511
Hospital-Camfrout	261	210	51	56	151
Irvillac	652	507	115	210	291
Logonna	137	315	122	121	191
Loperhet	371	317	57	223	86
Plougastel-Daoulas	1823	1312	181	827	317
Rumengol	151	123	29	12	83
Sant-Alar	130	101	29	17	81
Lan-Urban	230	200	30	115	55
Assamblez	5031	3877	1157	1799	2066
Landerne	1781	1112	369	126	980
Dirinon	115	313	72	231	108
Guipavas	1812	1310	502	655	618
Ar Forest	175	117	28	131	16
Penne'hran	127	102	25	100	2
Plouedern	375	303	72	268	35
Sant-Divi	169	151	15	136	18
Sant-Thonan	177	118	29	111	7
Tremaouezan	126	111	12	101	3
Assamblez	5157	1033	1121	2202	1817
Plabennec	939	808	131	691	116
Ar Vonre'hvenn	186	111	75	279	129
Coatmeal	171	118	26	101	17
Guipronvel	132	111	18	77	37
Kerniliz	250	219	31	181	38
Kerzent-Plaben	218	181	31	170	11
Lannarvili	138	128	17	115	6
An Drenec	183	116	37	116	30
Loc-Brevalair	50	50	»	50	1
Milizac	158	113	15	333	80
Plouvien	621	158	166	253	203
Treouergat	85	73	12	57	16
Assamblez	3737	3115	592	2129	716
Ploudiry	368	299	69	252	17
Ar Merzer	219	182	37	122	59
Laneuffret	57	53	1	52	1
Ar Roc'h	229	197	32	129	67
An Trehou	323	278	15	111	166
Loc-Eguiner	191	168	26	72	96
Treflevenez	129	115	11	115	»
Assamblez	1519	1292	227	856	136

TREDE CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voteriеn.	Heb voti.	Kerjegn.	Morvan.
Lanniliz	952	755	197	350	105
Guisseny	829	730	99	351	379
Landeda	515	120	125	163	250
Plougerne	1602	1106	196	1118	266
Sant-Fregant	211	177	31	96	83
Assamblez	1139	3188	651	2108	1383

TREDE CARTER (Suite.)

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voteriеn.	Heb voti.	Kerjegn.	Morvan.
Lesneven	588	500	88	321	1178
Goulc'hen	221	192	29	82	160
Kerlouan	838	717	121	307	101
Kernouez	158	139	19	88	16
Folgoat	237	211	23	167	17
Ploudaniel	811	639	172	600	39
Plouider	797	691	103	529	156
Plouneour-Trez	881	732	119	170	260
Sant Neven	175	170	5	169	1
Tregarantec	155	133	22	133	»
Assamblez	1861	1130	731	2816	1291
Eussa	»	360	»	313	17
Guitalmeze	865	707	159	161	211
Brelez	218	203	15	161	111
Lambaol-Plouarzel	181	157	21	60	97
Lambaol-Guitalmeze	118	111	1	65	79
Landunvez	115	365	80	158	207
Lanildut	276	210	66	51	157
Larret	11	39	5	13	22
Plouguin	503	160	13	331	132
Plourin	357	298	59	221	76
Porspoder	152	311	138	166	151
Sant-Pabu	311	301	10	132	169
Treglonou	118	127	21	86	11
Assamblez	3978	3321	651	1911	1113
Locournan	372	306	60	107	199
Lanrivoare	191	158	36	118	10
Conk-Leon	382	313	69	135	177
Loc-Maria	315	301	11	257	38
Molenez	128	112	16	105	7
Plouarzel	613	512	101	310	200
Plogouvelin	105	311	61	121	222
Plonger	550	117	103	355	92
Plouzane	683	588	95	119	161
Trebabu	68	62	6	60	2
Assamblez	3710	3113	597	1981	1111

EUN DRA VEZUZ!

Hervez a lavaremp en hon numero diveza, eun druez eo o deffe votet Tregeriz ha Kerneviz egiz o deuz great.

Feiz-ha-Breiz ne man ket e unan euz an aviz-se, fessoun-zo.

« *Ha n'eo ket eur vez evit ar Franz, evit ar Fransisien a labour an douar, dre-oll evit labourerien douar, ar Finister e vent chomnet heb henvel an aotrounez* de Champagny ha de Saisy *evit lakaat en ho leac'h skebet Gambetta.* »

Setu petra lavar ar feillen *La Gazette des Campagnes*, eur gazeten hag a labour evit al labourerien douar hag ar relijion.

Tregeriz ha Kerneviz, setu eta great ho procez beteg e e Pariz ! Setu c'hui hanvet brao e capital ar Franz. Evit

comz ac'hanoc'h ar Barizianed o unan a rank commanz dre ar c'homzou-man : « *Eur vez eo !* »

P'heur eta pelloc'h e tigoro ho taoulagad-chui d'ar sclerijen ?

Hervez a lavar ar memez cazeten, *La Gazette des Campagnes,* c'hui ivez-ta hoc'h euz bet aoun na vije treac'h ar veleien en elecsionou, *var ho meno deoc'h-u.*

Ah ! tud diskiant ! Lavaret zo bet d'eoc'h hag hen aslavaret a rankimp c'hoaz, credabl meur a vech, p'eguir eo ker pounner ho tiscouarn, ne glask ket ar veleien coummandi, mez e ve kristenien vad o coummandi, mez c'hui n'hoc'h euz difizianz euz a zen nemed eur ar veleien ; c'hui ne blij d'eoc'h nemed a re a lavar : « *Ar veleien o deuz re an oll a c'halloud.* »

Ha gant ar ger-ze ez affac'h kentoc'h en tan eget senti outho, eget heuilla ho c'huzuliou mad.

Roit amzer d'eomp. Araog tri bloaz aman, araog 6 miz marteze, c'hui velo pe ar veleien pe mignouned Gambetta ho car ar muia.

Oh ! truez ! Lavaret mad a rea Hor Zalver d'he ebestel : « c'hui a vo persecutet abalamour d'in-me. »

Setu oll joausted ar veleien, er c'houlz-man, ni gred, gouzout int persecutet abalamour da Jezuz-Krist.

Hogen piou a bersecut anezho ? ho farrisioniz a bersecut ar re o deuz galoupet an henchou hag en noz hag en deiz hag her gra c'hoaz evit digeri d'ezho dor ar barados dre ar pardoun euz ho fec'hejou.

Ha piou a bersecut ar veleien ?

Ar re a zo bemdez o vont euz ar presbital gant eur podad leaz, restad eun dorz pe eur pez guenn bennag ?

Ha piou a bersecut ar veleien ?

Ar re o deuz guelet ar veleien, a bep amzer, epad ar brassa clenvejou : ar c'holera, ar vreac'h, an tiphuz, eharz gueleou ar glanvourien, d'ar mare ne grede ket memez an amezeien tostaat ouz ho ziez. Ar re-ze memez, ar re o deuz guelet mil guech ar belek, en hanv, er goanv, dre ar glao hag an erc'h evel pa lavarfen, o tifia ar maro hag ar vossen da bega ennho, ar re-ze a zo da genta o lavaret « *en deuz ar belek re a c'halloud.* »

Tud bervelet ma'z oc'h. Pa goundaonit ac'hanomp da ober meuleudi ar veleien, piou eta a zo muioc'h dindan an dud eget ar belek. Perag e sin ar Pab : *servicher* ar *zervicherien ?* Perag ar belek, ken aliez ha ma teuer d'he gaout, d'he c'houlen evit eun dra pe eun all, a vez cavet ato noz-deiz, prest da vont en hent.

Iit eta da zirenka ho republicaned ruz epad an noz, e creiz ho fred, p'o devez coumpagnunez, ha c'hui velo hag inthi a losko ar re-all hag ho fred, hag ho chousk evidoc'h. « *Ne zirenker ket eun den honest d'an heuriou-ze*, a respountit d'eoc'h. »

Nan ! ne zirenker ket an dud honest d'an heuriou-ze, mez ar belek a zo ouspenn eun den honest ; ar belek a zo eun eil Jezuz-Krist, diskennet evel ar c'henta var dachen an Aviel evit mad an dud ha silvidigez an eneou. Ped guech ar belek n'en deuz hen ket kuiteat an daol, ar goumpagnunez, he gousk evit ho servicha var an heur, *var ho ker !* M'ho tifi oll da lavaret en deffe morse ar belek refuzet bale, memez var gomz eur paotr saout. Ia ! eur paotr saout memez a goummand ar belek ; ha c'hui a lavar : « *ar belek en deuz re a otorite.* »

An desteni d'euz ho caou, setu hi aze. Na ret eo e ve dall an dud evit credi ar geier a skigner hirio dre ar vro, enep ar veleien ! Ia, evel ma lavar *La Gazette des Campagnes*, eur vez hag eur vez vraz eo guelet tud, var digarez eo re c'hallouduz ar veleien, guelet kristenien, a leveromp, oc'h en em zevel enep ar re a zisprij ar c'hlenved, ar iec'hed ha beteg ho buez, evit savetei ho hini d'ar re-all.

Mar d-eo braz galloud ar belek eu tu benag eo eno eo. Mar deo ar c'halloud-se a glask Kerneviz ha Tregeriz da zistruja, ni lez cazetennou ar broiou all da rei d'ezho an hano a veritout, rag, oc'h ar gount-se, ni ne gavomp hano divalo aoualc'h ebet da rei d'ezho.

MIK AN DOURDU.

AR BOLE KENTA.

Hel lavaret or beuz huel aoualc'h araog hirio n'or boa nemet trouz da c'hedal ma ne vije ket hanvet kristenien er Gambr kenta. Tregeriz ha Kerneviz, fessonn zo, o deuz kemeret hor c'homzou evit geier pa da vihana comzou goullo. Euruz oump, en hor glac'har, da c'hellout lavaret d'ezho en ho daoulagad or beuz dijà an desteni euz ar pez a lavaremp araog an elecsionou.

Dijà, 15 devez araog erruout e Versaill e man hon deputeed nevez e trein da jench tu evit tu d'ar vro. An draze, credabl, eo « *ar peoc'h* » a bromette Loiz Hemon, Swiney, Nédellec ha de Pompery !

En avanz, cazetennou ruz ar Finister a zo mall gantho embann e torro an deputeed republikan elecsion an aotrou Lorois, e Kemperle.

Ouzpenn-ze, setu petra lavar c'hoaz ar braz euz a gazetennou radical ar Franz.

1° Netra c'hreat er Gambr ken na vezo guirriet an elecsionou, dirag ar vinistred a zo breman e carg.

2° Terri a ranker adreuz didreuz an oll deputeud a zo bet patronet gant ar Marechal.

3° Ar vinistred breman a ranker da damall a bez.

4° Ret eo rei he begement d'ar Marechal evit beza en em emellet en affer ar 16 a vae

5° Kement dispign zo bet great evit afficha, cass hag ingala discleriaduriou ar Marechal ha sicour henvel deputeed dioc'h faltazi ar Maréchal, a rank beza taolet var gein ar vinistred. (Dispignou Gambetta n'euz hano ebet anezho).

Eur gomission a vo hanvet evit guelet da begement e sav an dispignou-ze.

6° Budjet ebet, roll ebet evit an dispignou ne vo guirriet ken n'en dezo ar Marechal, goude guentadek an deputeed nevez, (bouedek pe avelek, hervez ar radicaled), *digemeret ar vinistred a ioa en he zervich araog ar 16 a vae,* (da c'houzout eo ar re en deuz torret), *nemet Decazes.*

7° D'an traon e renk mont kement prefed ha souprefed zo breman e carg.

Eur scuba mad da eleiz euz ar re a zo oc'h heul ar vinistred ha carget euz a reiz ar vro.

8° D'an traon majistrad kement tribunal a zo bet a du gant ar Marechal en affer ar 16 a vae.

9° Eun eil-poeza da gement hini zo bet lakeat er c'hargou abaoue ar 16 a vae.

10° Mar teu d'ar Marechal argila, guennek ebet ne vo votet evit reiz ar vro, hag ar Marechal d'an traon !

Setu aze ar chenchamanchou braz a dle ober ar radicaled er Gambr kenta, mar gellont. Mar d-eo an dra-ze labourat evit peoc'h ar vro, *Feiz-ha-Breiz* a zo countant da veza crouget pa garor.

— « Ne ket aoualc'h, re a elecsionou zo, a grie n'euz ket pell c'hoaz ar *Morlaisien :* kement-se a laka an dispac'h er vro. »

Abalamour da ze, credabl, eo o deuz c'hoant ar radicaled da lakaat terri elecsion an aotrou Lorois, abalamour eun eil elecsion breman a lakaaffe *ar peoc'h* er vro. An elecsionou a laka atao *ar peoc'h* er vro pa c'hellont trei da brofid ar radicaled.

2° Mar bez torret an oll elecsionou great hervez reked ar Marechal e vezo adarre 200 elecsion nevez da ober ; *evit peoc'h ar vro*, evel just !

3° Ar vinistred a ranker da flemma : *evit deski ar resped d'an otorite,* ni gred. *Setu an urz vad a brezek ar republicaned-ruz.*

4° Ar Marechal, *prezidant* ar Republik, a rank beza prezidant a hano, hag evit plijadur an deputeed radical, eur prezidant plouz, eur presidant paper stoup, (evel bouteier Gambetta) !

5° Ar vinistred a ranko paea mizou gouarnamant ar vro, goude rei ho amzer hag ho foan ; (setu urz ar radicaled) ! An domistiked a ranko hiviziken paea ar viztri evit leskel anezho da labourat, hag ar mestr ne c'hello ket lavaret d'ezho labourat evithan.

6° Evit caout urz vad er vro, evel en eun tiegez, ar mestr a ranko kemeret a re a rank da gass kuit. *Evit peoc'h* ar vro hag *urz vad* an tiegez, na petra-ta !

7° Torradur an oll prefeded ha souprefeded ! eul labour vrao evit peoc'h ar vro c'hoaz !

8° Torradur an dud a justiss, a gantchou. Allaz ia, re a justiss a zo breman pa gonndaoner d'ar prizonn a re a insult hag a outrach ho breudeur.

9° Kement a zo bet great abaoue ar 16 a vae a zo danjeruz! ia ! rag abaoue an oll dud honest o deuz gellet cousket var ho diou scouarn.

10° D'an traon ar Marechal ! ma ne man ket a du gant ar Gambr nevez !

Evit peoc'h ar vro ! Evit peoc'h ar vro !

Ac'hanta, Kerneviz, ac'hanta, Tregeriz, eassoc'h hoc'h breman pa oc'h euz lakeat ha pro etre daouarn tud ha ne c'houlennont nemed c'hlench penn evit penn da gement-zo. Ma caoze ar radicaled ken hardiz, breman [illegible] c'hoaz er gear, m'ho lez da zounjal petra aint pa vezint e Versaill, pa vezint guirriet evel deputeed, pa ne c'hellie mui den pega ennho, n'euz forz petra [illegible] !

Kerneviz ha Tregeriz, guelet a rit hu breman pe seurt labour hoc'h euz great ?

Bezit sur e c'houlenno Doue count diganeoc'h euz ar moueziou hoc'h euz roet ar 14 euz ar miz-man, ha ma c'h erru gouall vuez e Franz, lavarit hardiz, heb aoun d'en em droumpla, hoc'h euz great ho lod evit malheur ar vro.

TORR HE BENN.

Ar gaërell, ar c'hounikl hag an tarv-kas kos.

Darc'haï a nerz he c'horf ha divarc'ha 'n doriou
A raï ar Republik war ar meaz, er c'heriou,
Ma na harper outhi bek kleze Mac-Mahon,
A zo a-du gant Doue ha gant pep feiz guirion.

E kear eur c'hounikl iaouank,
Koantik a ieaz eur mintinvez
Eun tammik louarn eo ar baotrez ;
Ne voe ket diez d'ezhi, rak ar mestr a ioa diank
Ganthi 'z a enn eun dro he zrouin annez holl,
'Pad 'm edo dibreder ar c'hounikl, enn he roll,
O c'hoari mintin mad,
Etouez ar gliz war lez ar c'hoad.
Goude peuri eun tamm, lammet, ober kant tro,
Iann-gounikl d'he doull a zistro.
Fri moan ar gaërellik ioa er meaz o sellet,
Pe goulz ar mestr a vije deuet.
Na petra welan-me, Aotrou Doue an dud vad,
Eme al loenik paour kaset a di he dad ?
Er meaz ac'han, itroun kaërell,
Pe rak-tal me ia da c'hervel
Kement penn raz a zo er vro !
An itrounik-ma koant, hirr ha sounn he baro,
D'ar c'hounikl a lavar :
Ez eo, michans ! an douar
Da neb hell he baka, n'euz forz e pe zoare,
— Eur gudenn gaer e ve
Da zifuilla, 'me-z-hi, gwelet brema brezell
Ha c'hoari o sevel,
Divar-benn eur c'hos-toull
A zo da vont ebarz ken enk, ker striz riboul,
M'eo red troïdellat, mont war ar panlochou,
Kignat ar c'hof, ar c'hein diouz mein ar mogeriou.
Ha pa ve eur Rouantelez
Zo-ken,
Me garfe goût dre be lezenn,
Ez eo bet roet kentoc'h da Fanch pe da Chakez,
Map da Ber pe niz da Viel,
Eget na d-eo da Laou, paotr ker kre ha ken huel,
Eget na d-eo d'in-me ivez ? —
Ar c'hounikl a lavar eo bet atao ar c'hiz
Gant al loened ha gant ar rouanez,
Da lezel enn he gear pep den enn he ziviz.
Dre 'l lezenn-ze, 'me-z-han, eo ez oum-me perc'hen
D'an toull-ma ne d-eo ket eur pez kaer,
Eme c'houi eat enn-han dre laer.
A rumm-da-rumm eo bet hon tra,
Deut digant Iann da Baol, diu-me digant he-ma,
— Tra ar c'henta perc'hen,
Hag hi a zo gwelloc'h lezenn,
Eme al loen republikan
A vev diwar ann holl, diwar goust Paol ha Iann ?
Evit diviz, ar c'harr a choum atao c'halet,
'Me Goantenn d'ar c'hounikl ; d'eomp ac'han da welet,

An Aotrou Grobizek zo barner-maill ar vro.
An Aotrou-ze a ioa eun tarv-kas brudet mad,
Flour ha lemm he lagad,
Eur mitouik an donva, a c'houie he gredo,
Gant eur pennad neud stoup fuilla eur wiadenn,
Tenna divar eur bloue danvez meur a gudenn,
Eur c'haz euz ar c'hisier, o vousc'boarzin atao,
Gant-han he ivin kamm kuzet dindan he bao,
Eur c'haz den ha gwisiek
A c'houie pep tro-bleg,
Me lavar pep troidell
A zo gant pep stread louz, a zo gant peb banel
A gas d'he gear godell.
Iann Gounikl ia laouen dirak barn an Aotrou.
Deut dira-z han ho daou,
Grobiz o stoui d'ezho lavar :
Bugale, tostait ! c'hoaz ! c'hoaz ! me zo bouzar,
Ne glevan eur berad, rak kos-koz meurbed oun,
Ho daou e tostejont hep diskred hag heb aoun.
O welet ez edo war'n hed taol d'ho faka,
Ar pilpouz gant he bao ha ker goustad ha tra
A laka 'n diou gevrenn, da genta, kein oc'h kein
Ha goude ho dispenn da beur-zibri he lein.
Divar-benn an dra-ma
Ve kalz da lavaret
Enn amzer zo brema,
Biskoaz kement n'euz bet
Dre ma kosa ar bed, e weler ne wella,
Piou ne c'hoar euz ama skouer tud n'int ket rouez
Enn hor bro, enn hon touez ;
N'euz ezomm d'ho henvel,
Mar sao heg ha brezell
'Tre Roue hag Impalaer,
Hag e kear egile mar da unan dre laer,
Da fin an abadenn
A vezo etre-z-ho.
Ann eil gevrenn bem
Dismantret a vezo
Gant ar grobizek kam.
He-ma zo koz-meurbed ; Kaïn zo he vap hena,
Ar Republikaned he vugale vian
E peb amzer zo bet hag ive c'hoaz brema.
Evit ar gaërell voan
Zo eat en eur rampa e ti 'r c'hounikl bian,
Ar pez e deveuz great a zo perz eul loen fall,
Perz el laer eo pakat enn eun toull-benag all.
Abred pe zivezad, an neb a 'ra an drouk
Ia da zellet enn ven, he chik stag oc'h ar grouk,
Rak eun dra zo gwir eo, neb a c'hoari atao
Diwar greiz an anne ne bil ket ar gill nao.
Kaer a zo lavaret : koabr zo war an deiz,
An oan a rank diouall rak skilfou iud ar bleiz.
An oan-ze eo ar bobl, dallet gant ar gevier
A zispleg diraz-han lapoused treud a ger
Ne d-euont war he dro 'met d'ezho pa vez red
Kaout he *vot* digant-han da veza kannaded.
Goude a-vad e reont ouspenn goab anezhan,
Hag e vezont klevet a bell ha dre aman
O lavaret heh aoun : — « Pobl penzaout ha diboell,
Pa'z omp brema gan-ez savet dreist da gerniel,
E plegi d'omp da gorf, e roi d'omp da groc'hen,
Hag a zindan hon treid e flastrimp d'id da benn ! »
Ar re-ze, va c'hredit, tud diwar ar mesiou,
Zo ar Republikaned, kaërelled an hentchou,
A bleg moan ho liven da vont en ho kreier,
Da zuna ho loened ha da zisplua ho ier,
Laerez, laz ac'hanoc'h, devi raïnt ho tiez
Mar d-it da rei d'ezho enn dro-ma ho mouez.
Roït holl ho mouesiou da dud anavezet,
Evit beza tud leal, tud a feiz euz ho pro ;
D'ar re gant Mac-Mahon a glevot dibabet.
E- c'hiz-ze he gleze enn he zourn ne dorro
Ha c'houi, ho pugale a c'hello labourat,
Beva e peoc'h bemdez, gant-han dioullet mad.

SKEUL AR REPUBLIKANED.

Enn deiz all e weljonn eun toullad bugale
Ioa o c'hoari koukouk : — peb hini a skrabe
D'en em guzet ervad 'vit na vije kavet.
Eur c'hos paotr ioa gantho, o welet oa harpet
Eur skeul enn toull skoutill da vont er c'halatrez,
A bign drez-hi d'ar red, ha pa voe eat war laez
Roe d'ezhi taoliou treid, muia ha ma c'helle,
D'he diskar buhan d'an traon, hep kaout aoun na dorrje.
Ann dra-ze rea, m'oar vad, 'vit na vije gouezet
E voa dre ar skeul-ze er c'halatrez pignet.
Ar skeul-ze, kein ar bobl, a ia drez-han d'ar red
War laez ar c'hargou huel ar Republikaned.
Gant-ho paket ar beg, ho gweler buan ha buan
O klask war an arc'hant astenn hirr ho c'hraban
Ha, peb eil, pa dizont, o rei taoliou boutou
Da ziskar gwir ar bobl, he feiz, al lezennou
A ioa bet great a-raok evit difenn he dra.
Perak republikan, enn amzer zo brema,
A rank beza paet evit beza kannad,
Ha kaer zo he baea ne ra tam labour vad ?
Amzer zo bet, ar gannaded,
Hep kaout arc'hant ar bobl a rea lezennou mad.
Ar re-ze a dra-zur n'oant republikaned,
N'oant nemet tud a feiz, a skiant, a zoujanz Doue.
Eurussoc'h 'vit brema voa ar bobl, d'ar c'houls-se.
War ho meno koulskoude
Ar Republikaned eö
An dud wella a zo bet beo.
Piou en deffe skiant eveldho,
Piou, lealded, piou gwisiegez ?
Ho c'haloun leun a vadelez
A gar distaill ar bobl, evit kaout he vouez.
Araok rei da vouez d'ar republikaned
Pobl, lavar an dra-ma : — « C'houi vo hor c'hannaded,
Mar kirit lavaret
Ha sina war baper
Dirak a-leiz testou, tri pe bevar noter,
Hor bezo da ranna etrezomp bihan ha braz
An arc'hant a vo roet er Gambr d'ehoc'h peb bloaz.
Evelse, e c'helloc'h diskouez ho karantez,
Kaout an enor, ni an danvez.
Mar fell d'ehoc'h kement-se, e vezo great ar stal,
Ma ne fell ket, paotred, klaskit mouesiou all ! »
Gweled e ve abred
Ar Republikaned
Teo ho fennou, neuze o vont enn dro lostek,
Evel bleizi d'ho c'hoad goullo ho c'hof, ho bek.

I. QUELENNEC.

FREUZ AR 14 A VIZ HERE.

Hardissaat a ra al lampounidi, credabl braz abalamour ma counter var *urz vad* an 314 radical dija hanvet.

E Pariz ez euz ranket gedal meur a heur evit rei anaoudegez euz elecsion an aotrou de Fourtou, evit miret oc'h trouz.

E Rouan, da 8 heur hanter euz an noz e torret an doriou var ti labour ar journal conservatour *Le Nouvelliste*, evit caout anaoudegez euz an nevezentiou a vez peurliessa affichet oc'h moger an ti, en eur grial : « *Buez d'ar Republik ! bevet Gambetta ! D'au traon Mac-Mahon ! Plass d'ar Revolusion ! Henor da Varodet !* »

Mesvierien ha merc'hed memez en em emellaz da grial er c'hiz-se ! Daou euz a labourerien ar gazeten, o veza clasket diarben an insurjéed ha miret outho da vont en fi

a bakaz taol ac'halen, taol ac'halessount, hag egile eur vazad gant eur ganen bloummet var he ziscoaz.

An archerien a erruaz dre vonheur hag a scubaz ar ru en eun taol count.

Pemp anezho, euz an dispac'herien-ze a zo er goudor.

E Montluson, ar Radicaled o credi edo adarre ar Franz etre ho daouarn o deuz criet ! « Robespier ! buez d'ezhan ! » beteg m'o deuz ranket ar zoudarded dont la lakaat ar peoc'h !

Tost da *Anjerville*, arrondissamant Etampes, eun archer en deuz ranket tenna var radicaled a denne varnezhan hag en deuz lazet unan anezho.

Erfin, e departamant an Herault 800 dispac'her, a lavarer, o deffe en em daolet a vanden var gouest ar voterez.

E Lyon ez euz bet trouz epad an noz ha canaouen ar *Marseillaise*.

Ha piou eta eo ar re a ra kement a freuz dre ar Franz, d'ar mare m'e deuz kement a ezom a beoc'h hag a repoz?

Ar re-ze eo camaraded, mignouned Loiz Hemon, de Pompery, Swiney, Nedellec Arnoult ha de Gaste.

Ac'hanta Tregeriz, ac'hanta Kerneviz, coumpren a reot-hu erfin petra hoc'h euz great en elecsionou diveza?

Eur vez eo, ia ! eur vez euz ar re vrassa eo evit Breizizel, evit al loden vrassa euz a zepartamant ar Finister e ve bet cavet etouez tud hag a entent beza kristenien, a ro kement a arc'hant evit *Propagasion ar Feiz*, e ve bet cavet, a leveromp, tud da voti evit mouga ar Feiz en hor bro !

Dija, a leverer d'eomp a bep tu, *Feiz-ha-Breiz* zo great he frocess. Cazetennou ruz hen embann gant calz joa ha taoliou teod iac'h ha seac'h.

Mad ! *Feiz-ha-Breiz* ne jencho ket : *Feiz-ha-Breiz* a gendalc'ho, beteg mervel, da veza ar pez m'eo bet. *Feiz-ha-Breiz* a gred ar pez a lavar hag a ielo d'ar prizoun, m'ar bez red, evit souten ar Feiz a nac'h *Tregeriz* ha *Kerneviz*, da vihana al loden vrassa anezho, p'e guir al loden vrassa anezho o deuz roet ho mouez da dud difeiz.

Feiz-ha-Breiz ne entent rei ar foued nemed d'ar re-ze ha d'ar re-ze hebken.

Ar re anezho o deuz votet mad o deuz guir, evitho da veza bet an dindan, da veuleudi *Feiz-ha-Breiz*, evel ar re dioc'h Leoniz o deuz votet fall, a dle kemeret ho flass e renk an Dregeriz hag ar Gerneviz o deuz votet fall. Hu ivez var al Leoniz-se !

MIK AN DOURDU.

CANTIK DA ITRON-VARIA FRANS.

Var don : Lambader.

DISKAN.

O Mari, mam an esperans,
Saveteit Rom hag ar Franz ;
Var hon diou vro beillit bepret,
Er stourmad n'ho dilezit ket.

C'hui eo refujean pecher paourr bian ar bed,
E peb mare hor gwir zicour,
Ners ar c'hristen, dor an envou,
Ster burzudus an oll c'hrasou.

Avel a ra, rust eo ar mor,
E pep leac'h ne gavomp goudor,
Tenval-tenval eo ar goabren
Hor c'halonou zo en anken !

Guelit ho pugale, mam ger,
Daoulinet dirag hoc'h aoter ;
O pet souj gant pebeus fizians
Deoc'h he feden a ginnig Frans.

Her gouzout a rit, dioc'h hor bro
Ez hoc'h ar Rouanez pell zo ;
'Vidomp bezit madelezuz
Digorit deomp caloun Jesus !

Varnomp, siouas ! dre hor pechet,
Reuziou skrijus hon deus tennet ;
Rac-se bemdez charz ho tron
Gant keuz e c'houlennomp pardon.

Peb goaleur ouzomp pellait,
Brec'h ho mab gant ho torn harpit ;
D'hor c'halonou roït fizians :
Peoc'h, joa, trugarez d'ar Frans !

Guechal eun eal skedus ha caër
A dorras chadennou Sant Per ;
Guelit, Mari, hor rann-galon,
Tennit Pii nao euz he brizon.

Kendalc'hit ive en hor Breiz
Carantez Doue hag ar Feiz,
'Vit ma'z aimp goude hor maro
D'ho meuli e gloar an envoy.

KELEIER A ZIANVEAZ AR VRO.

LYON. — Sitoianed Lyon, ar radicaled anezho a ententomp, o deuz hanvet evit depute Bonnet-Duverdier, bet coundaonet da 15 miz prizoun evit beza great an neuz da denna var ar Marechal Mac-Mahon, dre resped évit he vuez, credabl.

Setu aze unan euz a zeputeed an *urz vad hag ar peoc'h !* (de *l'ordre* et de la *paix.*)

BRO-ZAOZ. — Ar Morning Post, cazeten zaoz eo a gomz :

Ar c'hountrepouez etre oll rouanteleziou ar bed a zo collet abaoue malheur ar Franz e 1870. Bro-zaoz e deuz collet ar bluen vella euz he askel er malheur-ze.

Heb ar flastra zo bet great d'ar Franz e 1870 n'or bije ket bet hirio brezel ar zav-heol. Ar pez zo caoz ma'z eo

hirio mud ar Franz eo an dispac'h,ar freuz a zo e diabarz ar Franz. Eat oar zoken beteg lavaret, a douer d'eomp, eo gouest Gambetta da verza ar Franz evit plijout da Vismark, evit lippat lost he jelgen.

Disken a rei, a dra sur ar Franz d'an eil renk e mesk an nasionou, an devez ma troko he gloar dremenet, he galloud hirio hag he esperansou evit an amzer da zont oc'h *eur Republik bastardez* heb doujanz er vro, dispennet gant tri pevar rum ha gouarnet gant Gambetta ha tud euz ar memez gouell ganthan,oll *heritourien d'al lazerez ha d'ar Revolusion, oll embannerien reuziou nevez ha traou all* scrijussoc'h c'hoaz.

Setu petra zounjer er broiou-all euz ar re o deuz c'hoant ezen gornek ar Franz da lakaat e penn ar vro!

Beljik. — Epad ma rea an 363 brezel d'ar veleien e Franz, ho c'hamaraded er Beljik, en niver a zaouzec, — trizek mil a refuse labourat, hag a glaske lakaat an tan e ti gouarnour ar mengleuziou glaou douar ha mouga, en eur zerri cloz varnho, 1500 labourer a ioa e goueled ar mengleuziou.

Ar zoudarded diredet o deuz ranket tenna var ar vanden ganaillez-se evit savetei ho buez d'al labourerien geiz. E mengleuz Hornu-Warmez bourg-mestr pe mestrkear a zo bet taolet ha distaolet hag a vije bet lazet credabl egiz Clement Thomaz ha Prefed Sant-Etien, panefed ar zoudarded.

Ar Franmasouned a bae ar ganaillez evit ober an diotachou-ze,a bae ive ar c'hazetennou fall evit lakaat henvel deputeed radical e Pariz hag er c'heariou braz o deuz breudeur eunho.

Setu petra reont er Finister, siouaz!

An eost e Bro-Zaoz. — Evit maga peb den e Bro-Zaoz, heb counta an traou all evel just, eo dister, evit pep hini an eil dre egile, var dro daou c'hant littrad guiniz, (16 ugent lur) ar pez a ra evit 33 millioun den ar gount a 67 milioun cant littrad guiniz.

Hogen eost Bro-Zaoz er bla-man ne d'a ket en tu all da 28 pe 29 milioun gant littrad guiniz. Setu ma chom ganthi da brena dioc'h ar broiou all vardro 38 millioun cant littrad greun.

Kement-se oll a ro leac'h da gredi ne ket disterraat a rei priz an ed, pegen puill benag e ve bet an Eost en Amerik.

Tours. — E Tours, deiz an elecsionou dioc'h ar pardaez eun hanter cant revolusioner bennag bodet dirag ti-kear a gane *La marseillaise!* d'an traon an tadou Jezuisted! En he zav ar c'hillotin! emezho.

Ac'hanta, electourien, digeri a rei ho taoulagad?

KELEIER AR VRO.

An aotrou Bihan, personn e Kemperle a zo hanvet personn e Sant-Vaze Kemper.

An aotrou Coz, rejant er seminer bras Kemper, a zo hanvet personn e Kemperle.

Castel-Paol. — Var dro hanter ar miz man ez euz bet tan gouall en Treaz-guen en un tiégez d'an aotrou Le Faivre euz a Vountroulez. Ar c'holl istimet 3,000 lur a jom e count ar priejou Lagadec merourien.

Evit doare eo ar ier paket en tro deffe lakeat an tan ebarz en eur scrabat al ludu en oaled chommet eur c'hlaouen benag en he douez.

Aberwrac'h. — Ar 15 euz ar miz-man e scrivet eur ar porz-se:

Deac'h al lestrik *Pere-Bihan*, euz a Gemper, cabiten Lagadec, en hent euz a Benmarc'h da Bontusval a zo deuet da glask ar gouasket d'an Aberwrac'h, heb he guern vraz. Dioc'h ar pardaez oa avel vraz; gouscoude n'en doue droug ebet ken na dorraz he jadennou. Neuze e oue taolet var ar reier ha difounset neat.

Mountroulez. — Foar an Each a zo bet mad dreist. Ar c'hezek, dreist oll ar c'hezek carroz, a iea er meaz a briz.

An anevaled corn ivez a azo bet guerzet priz mad. Ar moc'h lard a ioa ker braz ivez, a lavarer. Ar pez en deuz lakeat kernez var loened foar an eac'h eo credabl an nebeut a ioa anezho er bla-man; ar bevare nebeutoc'h evit custum, var a gonnter.

Plougourvest. — Ar 15 euz ar miz-man Paol Saluden, oajet a dri-ugent hag eur bloavez benag en tu all, a zo bet cavet maro en eur poullad dour e kichen Pontigou.

Plougasnou. — Juliana ar Born, boaz da c'hoari gant ar veren hag eat diboell ha dibenn divar goust ar banneou, a zo en em grouget enhe marchossi; var dro hanter ar miz-man.

E ti an Aotrou de Kerangal, Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER:

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne,e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec...	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec...........	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler)........	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler).......	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler)........	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec.......	1	00
11° Bucz sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin,gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave, hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

Perc'hen-Merer: Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

DISSADORN 3 A DU 1877. (3e Série No 36.) TRIZECVET BLOAVEZ.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister........, Ar Morbihan......, Costez-an-Nord.. : 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchou a die beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezan ive a die beza casset aviziquen an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Evit an drede gueach eo ec'h erru hor c'hazeten var an divezadou. En dro-ma zoken ne c'hellomp cass d'hol lennerien nemed eun hanter cazeten. Pedi a reomp anezho da gredi ho digollimp euz an daelou-ze ar c'henta ma c'hellimp.Adalec breman ar Gazeten a vo rentet dezo evelt ar c'hustum. Ne ket ar volontez-vad mez ar c'halloud eo ho neus manquet deomp.

DOUE PE NETRA.

Clevet a rear breman a bep tu lavaret: *Ni a zo evit an urz vad, ni zo evit ar peoc'h, ni ne fell d'eomp caout trouz gant den ebet.*

Malheur an amzer hirio setu hen aze. Aoun a zo da gaout droulanz Per, aoun zo da zisplijout da Jakez; carout a raffet, evitho da veza enebourien an eil d'egile, plijout d'ezho ho daou. Per eo ar vertuz, Jakez eo ar viss. Beza hanter vertuzuz hag hanter visiuz, gellout chom e grass Doue en eur zaludi Satan, setu petra glasker hirio, setu malheur an amzer vreman.

Gouscoude ar Scritur-Sacr, Jezuz-Krist e unan, an hini a ro skiant d'an oll ha n'en deuz den skiant hebdhan, en deuz lavaret pellik zo: *N'oc'h ket evit servicha daou vestr asssamblez.*

Eur zant braz, var he lerc'h, en deuz ivez lavaret: *Piou benag a c'hoario gant an diaoul* er bed-man, arabat eo d'ezhan counta var joausted ar baradoz.

Ar virionez en amzer dremenet coulz e peb amzer,setu hi aze. Mez hirio gant ar republik ruz a zo c'hoant da founta, ha gant al Liberalisted n'int ket goest da lavaret nag ia na nan, e carfet ne ve mestr ebet mui, e ve an oll mistri, e ve peadra ar bed-oll peadra peb hini, e ve rannet oll danvez an douar etre an oll dud; muioc'h c'hoaz: ec'h en em gleffe ar baradoz gant an Ifern da zina ar c'hountrat-se.

Mez biken, biken, a leveromp, biken Doue ne blego d'an diaoul; *Doue eo ar mestr.*

Evel an diaoul guechall Republicaned ruz an amzerman, a fell d'ezho caout an treac'h: *Egalite*, emezho; *ni or beuz kement a vir da veza er renk kenta ha den ebet.*

Amzer! Canfarted. Doue n'en deuz ket roet c'hoaz an dilez euz he vadou hag euz henoriou. Madou eun tiegez a zo d'ar penn-tiek en dra jom he buez. Beteg eno ar vugale n'o deuz guir ebet d'he zanvez. Hogen Doue eo penn-tiek ar bed oll; den n'en deuz guir da netra en tiegez-se ken na blijo gant ar mestr discregi euz he beadra. Hogen Doue ne fell d'ezhan discregi a netra: « *gloriam meam alteri non dabo.* » Va gloar, emezhan, n'he rannin gant den!

Doue eta eo ar mestr hag a chtent chom ar mestr. Piou ne vel aman, en eur dremen, pegen diot eo ar *suffrage universel*, ar voterez. Hervez ar *suffrage universel* eo ar bobl a rooffe ar c'halloud d'ar Rouanez. Gaou, gaou braz. Doue eo ar mestr, he c'halloud en em asten var gement-so, var galloud ar brinset evel var galloud ar bobl: « *omnis potestas a Deo.* » Peb galloud a deu digant Doue.

Mez an devez hirio, ez euz c'hoant da jench penn evit penn da gement-so: an Iliz a garfet da ziscar; Doue a zo re vraz he c'hloar hag he c'halloud, he viriou a zo re niveruz; re a dud a gar hag a zouj anezhan. *Egalite pelloc'h!*

Setu aze petra huvre hirio ar republicaned ruz a lavar beza evit ar peoc'h, a entent en deffe ar gaou kement a vir hag ar virionez, a entent eo ar *suffrage universel* treac'h da Zoue e unan.

Mad! d'hon tro, ni a lavar hag a lavaro: *Griz ar scurt a gerrot;* beteg an deiz ma vezo roet he renk da Zoue, da c'houzout eo, ken na vezo anzavet en deuz an treac'h var gement-so, ken na vezo anzavet, dre gomzou hag oberou, e tiz he vir huelloc'h eget oll guirriou an douar, beteg neuze, na republicaned-ruz, na liberalisted, na gouarnamant ebet ne rai nemed iod d'ar c'hicher. *Doue pe netra!*

Lakit tud hervez caloun Doue e penn ar vro, neuze ni gredo da zilvidigen ar Franz. Ac'han di, netra. Abalamour da-ze *Feiz-ha-Breiz* a zav hag a zavo bemdez he mouez evit planta ar virionez-ze e pennou an dud. *Feiz-ha-Breiz* a entent beza cazeten Doue. Ar pez en discuez freaz d'ann oll eo an arrac'h o deuz outhi ar *Morlaisien*, an *Union républicaine* hag ar *Finister*. Caozeet ar pez a girint, chaoget an oll geier laosket gantho en heritach gant Voltaire. *Feiz-ha-Breiz*, a zifenno guir Doue, ha ne ehano da grial d'ezho betek lakaat ho discouarn da vou-dinella!

Doue pe netra!

Elecsionou ar Finister ar 14 a viz Here 1877

EVIT CAMBR AN DEPUTEED

DRE ARRONDISSAMANT, DRE CANTON HA DRE COMMUN

Arrondissamant Mountroulez.

KENTA CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voterien.	Heb voti.	Champeguy	Swiney.
Lanmeur	686	574	112	313	257
Garlan	291	274	17	90	97
Guimaëc	477	397	80	250	152
Lokirec	339	237	102	96	141
Plouegat-Guer	578	465	113	36	426
Plouezoc'h	484	370	114	228	124
Plougasnou	1007	784	223	254	523
St-Ian-ar-Biz	374	311	63	160	129
Assamblez	4236	3412	807	1127	1846
Mountroulez	3242	2292	950	440	1851
Plouian	749	644	105	124	159
Plourin	885	742	113	254	177
St.-Martin-Mont.	370	310	60	157	154
Sanseo	195	166	29	88	72
Assamblez	5111	4154	1287	1163	2713
Plouigno	1367	1152	215	313	837
Botsorhel	397	341	56	297	43
Guerleskin	488	405	83	84	320
Lanneanou	288	245	43	96	149
Ar Ponthou	59	57	2	7	50
Plouegat-Moysan	284	238	46	146	88
Plougonven	1126	952	174	199	748
Assamblez	4009	3390	619	1142	2235
Sant-Thégonnec	945	673	272	541	138
Ar C'hloastr	370	338	32	64	274
Pleyber-Krist	954	774	180	377	397
Plounéour-Menez	869	677	192	144	529
Loc-Eginer	173	144	29	70	175
Assamblez	3311	2606	705	1196	1513
Taule	749	603	146	121	173
Carantec	376	302	74	267	35
Guiclan	967	774	193	646	138
Henvic	360	303	57	232	71
Loc-Guenole	165	120	45	87	33
Assamblez	2617	2102	515	1653	450

EIL CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret	Voterien.	Heb voti.	Kermenguy.	Drouillard.
Landivisio	826	677	149	389	293
Bodilis	450	390	60	270	108
Guimilio	382	337	45	241	94
Lambaol	643	551	92	387	164
Guicourvest	305	259	46	154	84
Guineventer	628	540	88	506	34
Sant-Servais	187	153	34	131	21
Assamblez	3121	2907	514	2078	798

EIL CARTER (Dilerc'h.)

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voterien.	Heb voti.	Kermenguy	Drouillard.
Plouescat	809	699	110	135	148
Lanhouarne	322	259	63	206	15
Guicar	336	296	40	178	117
Plounev-Lokrist.	1129	931	198	566	353
Treflez	372	340	32	151	187
Assamblez	2968	2525	113	1330	805
Guitevede	181	110	71	263	111
Cleder	1300	1012	258	710	319
Plouvorn	881	789	92	718	10
Sant-Vouga	320	281	36	235	19
Trefiaouenan	222	191	28	172	22
Trezelide	90	85	5	73	12
Assamblez	3291	2801	190	2171	553
Castel-Paol	1665	1321	311	796	167
Enez-Vaz	272	178	91	11	137
Mespaol	332	261	68	117	105
Plouenan	710	632	108	373	218
Plougoulm	596	500	96	335	160
Roscoff	1028	709	319	231	173
Sibiril	336	307	29	119	158
Assamblez	1969	3911	1058	2075	1718
Sizun	858	590	268	383	207
Comana	677	531	113	288	212
Locmelar	281	251	30	108	111
An Dre-Nevez	392	326	66	80	219
Assamblez	2208	1701	507	859	812

ARRONDISSAMANT CASTELLIN

KENTA CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voterien.	Heb voti	De Legge.	Pompery.
Castellin	673	517	126	98	111
Cast	121	297	121	66	231
Dineault	179	381	98	62	312
Locronan	177	113	31	90	52
Ploeven	152	127	25	62	61
Plomodiern	667	180	187	315	165
Plonevez-Porzay	661	516	115	190	356
Meill-ar-Vern	262	190	72	10	180
Quemeneven	380	290	90	123	171
Sant-Coulitz	111	93	21	11	52
Sant-Nic	260	216	11	76	170
Sant-Segal	163	276	87	113	165
Assamblez	1609	3616	993	1219	2392

KENTA CARTER (Dilerc'h.)

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voterien.	Heb voti	de Legge.	Pompery.
Crozon	2013	1182	561	158	1017
Argol	331	266	65	18	218
Camaret	115	383	62	53	329
Lanveoc	317	265	52	21	211
Landévennec	256	205	51	37	165
Roscanvel	210	167	73	28	139
Telgruc	199	151	18	35	117
Tregarvan	130	112	18	13	69
Assamblez	1261	3331	930	723	2598
Ar Faou	313	256	57	28	238
Logonna-Kim	68	66	2	12	51
Loperec	182	188	91	162	225
Kimerch	159	170	89	183	170
Rosnoën	115	100	15	71	126
Assamblez	1161	1180	287	159	1012
Pleiben	1311	990	351	112	517
Brasparts	161	692	75	315	317
Edern	123	126	91	236	88
Gonezec	191	189	3	161	28
Lannedern	118	131	11	61	72
Ar C'hloastr	290	211	73	156	62
Lennon	399	323	76	187	136
Lokeffret	188	172	116	231	158
Lothei	208	116	32	100	76
Assamblez	1561	3119	812	2225	1511

EIL CARTER

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret	Voterien.	Heb voti.	de Saisy.	Nédellec.
Keraez	110	125	85	133	271
Cleden-Poher	103	289	11	171	116
Kergloff	251	238	19	181	53
Motreff	281	219	35	225	38
Plouger	238	210	28	192	23
Plounevezel	266	222	11	66	156
Poullaouen	150	163	81	183	161
Sant-Hernin	321	270	51	167	101
Spezet	138	183	155	306	279
Assamblez	3161	3119	518	1650	1198
Castelnevez-ar-Faou	135	131	81	361	293
Collorec	109	278	131	258	18
Coray	136	121	115	88	333
Landelo	296	270	26	68	202
Laz	281	228	56	188	10
Leuhan	361	298	63	105	193
Plonevez-ar-Faou	199	190	9	177	611
Sant-Goazec	299	268	31	252	12
Sant-Thos	231	219	12	117	72
Tregourez	258	231	27	191	38
Assamblez	1208	3651	551	1833	1815
Huelgoat	331	255	79	81	113
Berrien	616	196	120	172	326
Bolazec	207	153	51	19	101
Botmeur	221	195	32	138	17
Ar Fouillez	180	160	120	55	105

EIL CARTER (Dilerc'h.)

Cantonniou ha Parresiou.	Cahieret.	Voterien.	Heb voti.	de Saisy.	Nédellec.
Loc-Maria-Berri	170	156	11	11	101
Plouie	110	361	19	21	310
Scrignac	810	612	168	135	507
Assamblez	3351	2718	636	695	2013

Arrondissamant Kemperle.

EUR C'HARTER HEBKEN

Cantonniou ha Parreziou.	Cahieret.	Voterien.	Heb voti.	Lorois.	C. Guyho.
Kemperle	1368	995	373	195	197
Bâie	121	119	5	91	28
Clohars-Carnoët	916	690	226	192	1208
Mellac	316	260	56	161	96
Tremeven	191	168	23	121	71
Assamblez	2915	2232	683	1368	1187
Arzano	133	391	12	311	171
Guilligomarc'h	253	225	28	110	185
Locunole	218	235	13	196	139
Redene	313	265	18	181	80
Assamblez	1217	1116	131	837	278
Bannalec	1091	871	223	277	591
Kernevel	519	111	105	110	277
An Trevoux	273	119	21	110	109
Melgven	585	520	65	120	102
Assamblez	2171	2051	117	677	1382
Pont-Aven	305	216	59	16	200
Moëlan	1225	1061	158	128	1331
Nevez	602	192	110	100	392
Nizon	329	269	60	211	52
Riec	821	633	191	312	353
Assamblez	3288	2707	581	1133	1331
Scaër	1211	992	219	115	511
Kerrien	625	512	53	151	111
Sant-Thurien	265	216	19	86	160
Assamblez	2131	1810	321	1008	788

PROF EVIT KEIZ AN INDEZ.

En hon numero 31 or beuz douget dija evit keiz an Indez ..... 229fr.»»

Er zizun-man or beuz resevet :

Aotrou persoun ar C'hastellin ..... 5. »»

Aotrou persoun Dineault ..... 5. »»

Franseza Maguet euz a Zineault ..... 5. »»

An aotrou Gueguen (belek coz) ..... 5. »»

Eun dimezel euz a Blouescat ..... 12. »»

Eun devezourez 2. 30

Eur barticulierez	»	50
Eur particulier	1	»»
Eur particulier	5	»»
Eur particulier	2	»»
Aotrou superiol ar veleien goz e Castel	20	»»
Aotrou personn Locournan hag eur re benag euz he barrisioniz	40	»»
An aotrou Guen, chalouni	5	»»
Eur personn euz a ganton Plabennec	10	»»
Eur geginerez	15	»»
Eur barticulierez	»	50
Eur particulier	1	»»
M. J. Abian euz a Blougerne	5	»»
An aotrou Uguen euz a Lezerazien	5	»»
Eur particulier	5	»»
Eur particulier euz a Blouziri	10	»»
Per Bernard	1	»»
Daou barticulier	1	»»
An aotrou Bourles	5	»»
Catell Vigouroux	3	»»
An aotrou Pouliquen, chalouni	10	»»
Franseza Pouliquen	5	»»
Corantiin Bescond	2	»»
Catell Jossin	1	»»
M. J. Cosmao	1	»»
M. L. Nedelec	1	»»
Eul leanez benag	3	»»
Eur beleg	5	»»
Daou euz a Lanuiliz	10	»»
Aotrounez beleien Lambaol Guimilio	18	»»
Alan Abgrall	2	»»
Aotrou personn Landivisio	10	»»
He zomistik	5	»»
Eun introun euz a Landivisio	5	»»
Eur particulier euz a Blouzeniel	10	»»
L. T. euz a ganton Landivisio	100	»»
Eun abad	15	»»
Eur geginerez	15	»»
Etre tout...	634	fr.30

KELEIER.

Roum. — Ar C'hardinal de Bonnechose, arc'heskob Rouan, nevez distro euz he veach e Roum, a ro kelou mad euz a iec'hed hon Tad Santel ar Pab.

Ar Pab a zo bet diezet braz gant an domderiou braz epad an hanv, mez dre ma timinu ar c'hor en amzer ec'h eassa bemdez.

Pa guitea ar C'hardinal ar gear a Roum, iec'hed Pie IX a ioa dija crenv, p'eguir e c'helle digemeret bemdez ar belerinet ne e hanont da zont d'he velet en he brizoun, euz a gement corn a zo er bed oll.

Lavaret n'en deffe ar Pab poan ebet a ve gouscoude lavaret re. Piou en he oad n'en deuz ket eun diezamant benag? Mez breman, evel en he vrassa poaniou, pasianted Pie IX a zo hag a zo bet ato treac'h d'ar boan ha d'an anken.

Ar Brezel er Zao-heol. — Ar brezel a gendalc'h atao da veza tenn-braz etre ar Russianed hag an Turked.

Hervez eur c'helou deuet dioc'h Bukarest ar 26 euz ar miz tremenet, Gourko, goude eun emgann a zec heur a ve deuet a benn da gaout an treac'h var hent Sophia etre Gorny-Doubniak ha Falisch, ha d'en em renta mestr deuz Ahmet-Efsi, gant chef he etat-major, gant calz offiserien-all, tri mil zoudard, eur rejimant cavaliri a bez ha pevar bez canol.

E plassou all, hervez keleier a Gonstantinopl, ar Russianed o deffe collet ivez meur a zen, daou tri chantaman, 800 ahount.

Penaoz benag eo, lazerez ha lazerez vraz-zo, heb ma c'houffe c'hoaz den pegeit e pado na p'heur ec'h echuo; ar goanv ne ket diminui a raio ar marvou en eil costezen bag eben!

Pariz. — Cazetennou Pariz ha calz re-all var ho lerc'h en em goll en huvreou divar benn ar pez a ia da c'hoarvezout etre ar c'houarnamant ha Cambr an deputeed nevez.

Hervez a lavaremp, brema-zo nebeut amzer, oa red evit caout ar peoc'h e Franz, choaz deputeed a du gant ar c'houarnamant. Siouaz! ar c'hountrol beo zo erruet. An deputeed nevez a entent ober al lezen d'ar c'houarnamant, ober da Vac-Mahon rei he zilez, terri ar vinistred, kement hini a zo e carg, hag an oll deputeed euz a gostezen an urz-vad.

Mar d-eo hennez ar peoc'h a bromette d'eomp ar radicaled, den ne lavaro d'eomp e vemp bet en em droumplet nemeur beteg-henn. An oll a velo e teuio oll gomzou *Feiz-ha-Breiz* da vir.

Beac'h a vo, pa leveromp. Ne garfemp ket beza e croc'hen ar re o deuz votet fall. Pebez samm dirag Doue!

Locunole. — An 21 a viz here, Barba ar Gac, matez e ti Ian Prima, o chom e Kernon, e parrez Locunole, a ieaz d'ar marc'hossi da c'hervel eun domistik-all d'he vern.

Piou a goumpreno he spount pa velaz Laou Nicolaz oc'h ar groug en eur c'horn euz ar marc'hossi? Buhan e c'halvaz tud; buhan ivez e tiredjot; siouaz! Laou a ioa deja maro. 45 bloaz en devoa ha nebeut a iec'hed. He benn a zeblante diez eur pennad zo.

Boharz. — An 22 euz ar miz tremenet, eur mansouner, demezet, oajet a 37 vloaz, ginidik euz a Landerne, o labourat abaoue eun deveziou benag bebken e Boharz, a zo maro, en eur c'hraou, ar memez devez, gant he gorfad boessoun!

Eur gentel da glukerien an odevi!

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 37.) DISSADORN 10 A viz Du 1877

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

Heb douetanz ebet, eur boan vraz a vezo d'ar re oll a lenn *Feiz-ha-Breiz,* kleout ann Aotrou Nedelec en deuz renket, abalamour d'he iec'het, kuitaat ar Gazeten, hag ehana da scrifa enn'hi evit eur pennad amzer.

Perc'hen-merer ar Gazeten zo neuze n'em gavet dizicour. Mez e n'em droet en d'euz guella ma c'helle, hag *Feiz-ha-Breiz* a' n'em gavo eviziken gant pephini evel diagent.

An Aotrou Nedelec o veza kuiteet Kemper, e *renker, en amzer da zont,* cass d'an Aotrou de Kerangal, *ha dezhan eben* hag en he hano; koulz ann oll beamanchou, koulz ann oll skridou da lakaat var ar Gazeten, hag ivez ann aluzennou an deffe pephini da rei evit Kernez, ann Indes.

Ma lakaffe unan benag var he lizer eun adrez, a ne vez ket d'ann Aotrou de Kerangal, n'en deffe ket a respont da c'hortoz.

Kemper, 17 a viz Du 1877

D'an heur ma lennoc'h ar gazeten-ma, ar Gampr a vezo dija dastumet er gear a Versaill. An dispac'h, an dizurs savet e meur a garter eus ar vro, epad ha goude an elecsionou, a zeblant beza brema reizet. Divoallomp coulscoude da fiziout re var gementse. An urs var ar ru, an urs var an henchou bras, an urs a vir eus an dud da n'em daga, ne ket atao aoualac'h evit lakaat sclerijen er sperejou, ha peoc'h er c'halonou. Biken coulscoude ne n'em gavo ar vro en he diazez; biken ne lako da dalvoud he oll madou, ken a vo reizet ar sperejou hag ar c'halonou.

***

Eur malheur bras eo bet deomp non pas beza casset d'ar Presidant, da ben-tiek ar Frans, tud a volontez vad evit gouern a unan gantha. Eur pennad repos en dize cavet ar vro, an dud a vicher, an dud a gommers o dize kemeret fizians, a na vize bet discontant a gement-se nemet hon adversour touel Bismark, hag an niver re vras eus a re hor bro no deus ket mes oc'h en em zisclena he vignounet, o c'houlen memes he sicour enep an urs vad hag ar peoc'h.

Petra raio brema ann deputeet? An niver brassa anezho, a zo enep Mac-Mahon. Hen lavaret a reont a voez huel aoualac'h hag e pep heur : Ar pes a glaskont eo hen diskar. Araoc pep tra e renk kuitaat he blass. Ne fell ket dezho, a bris ebet, e n'em unani ganthan. Kement-se ta, mar kerit, ne geo ket kelenvez ha mar chonjont, a ne elfe erruout nemet dre an dizurs; hen clask a reont coulscoude.

Ar Presidant eus he du, petra raio? Hag fallout a reio dezhan chomm e penn eur bobl hag e zeblant beza en e eneb? E tleomp e c'hortos eus e gourach hag eus e honestis. Lavaret en deus a rache scoas d'ar re oll e chompfe a du ganthan; lavaret an deus a iafe betec penn, e zifenfe an urs eus he oll galloud.

lavaret en d'eus ne zilesfe ket ar vro etre daouarn an dud a zizurs. Brema coulscoude, petra raio ? Ni, Kristenien, hor beus fizians e madelez Doue ; ni er pedo da rei d'ar mestr courach ha sclerijen ; ni er pedo da zifen hor bro, hor relijion eus brassoc'h drouk. Ar beden eo breman hor brassa sicour, ne zeblant memes beza evidomp sicour all ebet ; ha gant ar beden, ma c'houlen c'hoas unan benac ganeomp, petra erruo, ni a respounto : Ne erruo netra nemet herves bolontes Doue.

***

Ne ket an hini a lenn ar gazeten ma, nag an hini en scriv, o deus casset da Versaill enebourien Mac-Mahon. Eat int eus hor bro, n'int ket eat eus hon dorn. Ne vimp ket coulscoude nebeutoc'h evitho a zindan an taol eus ar pez alfe arruet ; pel a kement-se. Gouzout a reomp cals tud eus hor c'harteriou o deus heuliet cuzuliou fall, cals a zo bet tromplet. Hon dever eo breman ober hon oll galloud, evit miret na vent tromplet eur vech all. Setu perag e verkimp deoc'h beb sizun, e penn ar gazeten, sclear ha ber, ar pez a raio pephini eus hon deputeet er Gampr a Versaill. Ne ket brema an heur da glask petra zint bet pephini anezho. An dra-zę voa necesser araoc ar votadec, evit sclerijenna ar re o doa ar volontez da gompren. Breman, ar pez e renkomp gouzout eo : petra rint, eus pe du e troint, pe seurt mignonet a c'heuillint. Eus ar frouez a vez anevezet a prizachet ar vezen ; ne glaskimp ket raisin var eur vouden spern, na fiez var guelen.

Neus nicun eus ar re o deus goulennet ho moesiou, a nen deffe ket lavaret en he scridou : Me zo kristen eveldoc'h, me vo atao a du gant ar relijion ; me ne vankin ket de diffen ma ve red. Unan memes, pas eus hon re, en deus lavaret e voa muioc'h kristen evit e berson, muioc'h evit he Escop, muioc'h evit hon Tad Santel. Ni gav e aoualc'h beza kristenien evel hor person, evel hon Escop, evel hon Tad Santel, ha ne c'houlennimp ket muioc'h digant hon deputeet.

***

Keneze, pa vezo er Gampr eun affer benag var ben ar relijion, ni velo petra rint. Ma vez o euvrou hervez ho c'homzou, ma zifennont traou ar relijion, ni lavaro : *mad*. Mar o deus hon tromplet, mar zint control da draou hor relijion, ni hor bo chonj divezatoc'h, hag ha vouio petra ober outho. Ar pez a rimp evit traou ar relijion, ni raio evit an oll afferiou all a bere o do da zoursial evit interest ar bobl.

***

An diveza keleier a teu deomp eus a Baris ne verkont netra a nevez var ar pez hor beuz lavaret kentoc'h. An oll republicanet a fell dezho muioc'h mui discar ar Presidant, evit kemer gouarnamant ar vro. Mac-Mahon eus he du, a zeblant muioc'h mui tec'hel outho.

Lezel a raio a gostez e vinistred breman ; mez ne gemero en o flass nemet tud a urs. Setu, da vihana, ar pez a heller gortoz betec breman.

KELENNADUREZ AN AMZER GOZ.

Unan eus an finessaou an dud-ze ne glaskont nemet chanj penn evit penn d'hor bro, eo clask kuzet, eus an dud breman, ar pez so bet en amzer dremenet, hag ispicial en amzer a Revolution vras. Sonjeal a reont a vo eaz dezho trompla var an traou-ze. E guirionez, eus an dud a zo brema beo, neubeut o deus guelet an amzeriou-ze ken trubulus. Ar re goussa eus hon toues n'ho anavezont nemet dre ar c'hons eus ar spont a stravulle ho zadou, dre an anken a voaske pephini, pa teuent e corn an tan, epad an nosvechou goan, da gounta ar pez o doa guelet ha clevet, hag en ho fareziou, hag er charteriou tro var dro. Rac na parres, na karter ebet ne c'homas en abri eus a zizurzou hag eus a gruelted an dud dirollet-ze. Ne ket ebken, evell ma chonj da lod, an ilis, ar veleien, al leanezet e bourchuent eus ho oll valis. Kement tra, kement hini voa honest, henoret, respetet, a voa dioc'htu evitho evell eur remors a goustians, hag a renke coeza dindan o c'hrueldet. Laha memez ne voa ket ato aoualch evit o c'hontanti. Dizhenori ha sautra e renkent ive, dreist pep tra, ar vertus. Hounnez a voa o brassa joaüsted ; evell ma zeo ive brassa joaüsted an Diaoul pa neus lammet eun ene benac evit an oll eternite.

Ne ket mad a teuffemp re da zizonjal ar pez o deus bet hon tud coz da anduri evit ar mad, evit ar relijion. Rag Doue n'en deus permettet an oll draou-ze, na kals traou all, arruet abaoue, nemet evit digueri hon daoulagad, evid hor mad ni. Setu perag e lakeimp aman a bep mare, eur pennic histor eus an amzeriou-ze, hag eus an amzeriou diaraoc.

Epad ar Revolution, en'em gavas, er memes mare, cant uguent belec en eur chapel a Baris, hanvet Carmes. Ar chapel-ze voa bet chenchet evitho en eur prison, hag a voant enhi dastumet o c'hortos an heur eus ho maro, heb gouzout na peur, nag e pe fesson e varfc'hent.

En o zoues en n'em gave Arc'hescop Arles. Leun a zouster hag a vadelez, a voa istimet, memes gant e vrassa adversourien. Meur a veac'h, tud vad o devoa klasket en tenna eus e brisoun ; atao, e respontas dezho : Mad e m'on aman, nouffen ket beza e guelloc'h compagnunes.

Oajet dija a clanvour, morse ne c'houllenne netra evithan ; ha m'ar teue eun dousder bennac dre guz er prisoun, ato renke beza vit ar re all ; chom a reas pehheb guele, abalamour ma n'em gave bemdez unan benac a n'en devoa ket c'hoas he hini.

Ar vourevien o divoalle, e guemere mil blijadur oc'h en goapraat hag oc'h e skei. Ne nem glemas morse ; eurus zoken o tenna kementse a zivar keinarreall. Eun nosvez, he amezec guele, spountet gant eun trouz benac, en difunas en hor lavaret dezhan : Aotrou, setu erru ar vourevien. Mad, emezan, mar c'houlen Doue lior buez, bezomp prest, hag e kouskas ractal.

Pa teuas ar vourevien evit gouelet an oll, en em gave en eur pennadic jardin, ecostez ar chapel, gant eur belec all. O tri a zo, ar fuzill savet ar belec na lavaras dezhan : Evit ar vec'h Aotrou, achuplomp o. Mad rentomp eta bennoz da Zoue, da vat dezomp ar c'hras da scuilla hor gordrou hag evit hor feiz. Ar bourreo a c'houllennas neuze digant ar belec peleac'h e voa Arc'hescop Arles ? E leac'h respont, e savas var zu ann ee e zaoulagat. — Te eo eta neuze ann Arc'hescop, e lavaras ar bourreo en eur zistrei ? — Ia, Aotrou, me e-zeo. — Te eo eta e teus lakeet scuilla kement a c'hoad e Arles ? — Ne m'eus morse na scuillet, na lakeet scuilla berad goad ebet. — Me ia eta da scuilla da hini, hag e tiskargas var e ben eun taol sabren. Ne goezas d'an douar nemet dan drede taol, a ne voa ket c'hoas maro. Eun taol all e recevas araoc renta da Zoue he ene.

Setu aze traou cozu. Rac plijo gant Doue ne teuint ket eb dale da veza traou nevez.

EUN HISTOR COZ.

Var meno eun niver eus an dud breman, Bro-Chal hag ive Bro-Vreiz ne voant, guechal nemet eun vro a zsclavac'h an vrassa. Ar *plaisant*, dreist oll, a voa tost memes ouc'h e zoare. En eur penn eur ar bloas na helle caout e ne dreid nemet mellou boutou keuneud ; en eur pen all, na helle caout evit guiscamant nemet lian. An distera faltazi eus ar mestr en taole gueach en tu man, gueach en tu all ; na noz na deiz n'en doa peoc'h assur ebet. Ar c'hargou ispicial, ar c'hargou eo en flastre beteg an douar. Setu aze petra lavaront, a c'hoas kals traou all. Eus an oll gontchou-ze, croget gant tud digoustians, netra n'eo guir.

Eur poent benac, marteze, e cozeimp gant eun eus an oll zotoniou-ze, e kenter deoc'h, muioc'h c'hoas e mare ann electionou.

Brema e cavomp guelloc'h lakaat ama da re a lenn ar Gazeten, eun histor eus an am-

zer tremenet, passeet en hor bro, etre tud eus hor bro. Guelet a rimp en histor-ze petra voa neuze ar bobl ; piou a voa he vignounet guirion ; piou a glaske he vad ; a piou ive neuze a glaske hen trompla, evel brema, evit beva a zivar he goust. Guelet hon tud coz, en ho buez bemdeziec, a zesko guelloc'h deomp petra voant e guirionez, evit oll lavarou ho adversourien hag hon re ni.

Setu aman ar pennad kenta.

MARKIS PONTCALLEC,

Bro-Vreiz epad iaouankiz ar roue Lois pemzec.

I.

PAOTRET AR GUIR.

Er penn huella euz eun tiik bihan, cuzet e touez eur boudat gouez tenval, e cavomp, en eur antreal, dastumet oll memprou eus ar famill paour hag honest gant pehini e rimp brema anaoudegez : an tad coz,an tad,ar vam, ha c'houerc'h bugel ; oll, e mint a zirazomp. Eaz e deomp dioc'htu guelet pegen melconiet, pegen ankeniet e zint oll. Coulscoude, coms ebet ne glevomp eus o fers, na daelou ne guezont ket eus ho daoulagad.

An tad coz a zo astennet var e vele, o crena an derchen dom. Ar bâllen goz, freget a pillaouet e meur a gorn, taolet varnezhan, ne vir ket ouzomp da velet e damik memprou treuteet oll gant an dienez. Strakal a ra e zent. E zaoulagad,digor braz a zirazan, so troet varzu eur vaouez, c'hoas iaouank,ken diskaret hag hen gant ar finvez, ha var ar vugale-ze en dro dezhi.

A gostez, an tad, harpet eus ar mester, a so stranvuillet, evel eun den na vel, na gleo netra. Seblantout a ra caout var dro daouugent vloas; mes ar vizer e deus hen cousseet. E vleo glass a gouez var e dal ha var e visach ridennet; chomm a ra a sao, evel eun den sonnet gant an anken.

An tad coz, eus e vele, a zell gueac'h eus ar vam ken glac'haret, gueac'h eus ar vugale; hag e touez he oll ankenniou ne gav sicour ebet, nemet e croas e Zalver Jesus-Krist, stag eus penn e vele. Compren mad a ra neus ken kals amzer da veva. Person ar barres neus dija casset dezhan an Aotrou Doue; recevet hen eus an nouen ; gortoz a ra, gant peoc'h, an heur da guitaat eur vuez e pehini en deus kals labouret, kals poaniet, kalz anduret ; ha guelet a ra sclear brema e vo digollet mad er barados eus a oll trubuliou ar vuez-ma. Ne chonj ket memes er medicin ; n'alfe ket hen paea. A petra raffe dezhan? Providans Doue so guelloc'h. Ar vizer zo bet ar penn kenta eus he glenvet; ar vizer en euz diverret he vuez ; n'eus nemet mizer da lezel gant ar re a chomm var he learc'h. Etre daouarn Doue o lakaa oll evel ma en em laka he unan.

Nonna, he fen stouet eus an daol, o so disliou evell ar maro; mes pa zao he daoulagad var he bugale, he chonj dezhi a ia he c'halon da ranna ennhi, hag ho distro evell gant spont.

Ar vugale-ze, coulscoude, n'ho deus ket c'hoas skiant aoualac'h evit gouzout mad petra basse en dro dezho.

Franceza ha Nola e c'hoari etrezho hervez ho voad. Ivon a dremen he amzer o tiscrochenna eur vialen ; Guinole ha Kado,a boannie o daou, clask ober eur vilin avel gant eur pennik-bas, eur graonen hag eun avel glas. Ar re all iaouankoc'h a zelle outho. Mes Silvanik, ar c'houssa, a vele sclerroc'h evit ar re all.

Silvanik zo eur paotr c'houezec vloas, bras a moan, gant doare eur paotr dioc'htu. Ne ma ket muioc'h en he eas evit ar re all, rag a beb mare her guelomp o cregui stard, evell evit he deframma, en he chupen goz penseillet.

Kresteis voa sonet en ilis parres, a tam tan ne voa c'hoas en oalet. Ar gaoter ne ziblase ket, ar bleud kerc'h ne n'em gave ket kenn nebeut. Ar vugale, coulscoude, o doe naon, hag a gommense da n'em glask. Kado a scrigne ar graonen, ha Guinole an avel glas a dlie servich dezhan evit ar vilin avel. Er penn all d'an ti, ar viorc'h rous a vleuge gant an naon, hag ar marc'h coz ne gave netra en he rastel. Ne voa ket muioc'h a bred evitho evit na voa da dud an ti.

Petra-ta gleomp er meas an ti? Trous, kals moechou, a tud o vale. Nonna, kerkent a ma neus clevet, so diredet d'ar guele.

— Tad keaz, emezi, erru int, ma hellit, savit, rac red e deomp kuitaat dioc'h-tu.

Ar c'hlanvour a hejas he benn.

— Va merc'h, va lezit da vervel e peoc'h Doue. Daoulinet e tal va guele, a lavarit ar pedennou kaer-ze eus an Ilis o deus ar vertus da zicour ann ene da vont da Zoue. Roet din ar groas em daouarn, rac deut eo va heur.

Kerkent a coms ar c'hlanvour, a voa clevet var an hent eun trous bras. Moeziou eur vanden merc'het ha bugale a skiltre betec an ti. Goazet a heulie ive. Ar re a voa o labourat en ho farkeier, ar re a voa e tivoal ar chatal, a greske pep heur ar vanden, ha tre ma creske ar vanden e kreske ivez an trouz.

Petra coulscoude a ziasse kement a drabaz en dro d'eun ti peurvuia ken didrous? Paotret ar guir a voa dre ar c'harter. N'int ket karet er vro ; pell a kementse. Ar voazet oc'h ho guelet o deus trohet pennou dero ; ar vugale o deus lakeet mein en ho godellou. Mez neket kenneubeut evit mad ar vro e labouront. Her guelet a rimp ractal.

Nonna coulscoude a bede daoulinet eus guele he zad ; hag an dad, ar grusifi startet en he viziet, a boke eus he oll nerz d'ar groaz-ze e voa bet atao he oll zicour. Evell ar re a renk tenna eus an douar ho buezegez, buez ar pourkeaz den coz-ze a voa bet poanius ha rust ; bet hen devoa he loden eus ar ienien, eus ar glao hag eus an erc'h. Dervez ebet n'en devoa tremenet dianken. Meur a veac'h he eost hag he foen voa bet domac'het; meur a veac'h ar c'hlenvet a voa koezet var he loenet. Mez e kreis he boaniou, en devoa bet atao ar skiant da c'houlen digant Doue ners evit he galon, ha magadurez evit he gorf. Abred en devoa kollet he bried, ar vugale o devoa tro ha tro heuliet ho mam d'ar veret. Nonna ebken voa chommet ganthan ; Nonna voa dezhan brema he oll vugale ; varnezhi eo hen taol breman oll garantez he galon. Nonna hen digolle deus he oll re all. Henni hag en he bugale voa he oll fizianz, ha deuet a voa en despet d'he oll boaniou tremenet da c'hortoz eun tam benag a repos evit he gouzni, eun tam benag a beoc'h araoc mervel etre divrec'h he verc'h hag he vugale vian. Mez Doue ne dlie ket dre an hentze hen guervel da eurusted he Varados.

En amzer-ma en devoa roet he zilez, ha lakeet e penn al labour Pierik, e vab kaer, an traou a voa dija kals chenchet a Breiz. Guiriou ar vro a voa disprijet ha disnac'het gant ar re voa he penn traou ar rouantelez. Ponneraat a re bemdez ar c'hargou ; ar vizer a greske, ha gant ar vizer an niver eus ar glaskerien boet: Paotret ar gabel o devoa taolet var an hentchou kals pennou tiegez, hag o devoa betec neuze bevet honest gant ar boan eus ho divrec'h.

Pierik ne voa ket dispigner. Labouret a re kement hag pephini, ha deut a voa a ben, gant kals poan, da baea betec neuze he loden eus an oll gargou. Mes dont a reas dioc'htu daou pe dri eost fall ; ne voa ket a espern en ti, ouspen ar c'hargou, ar vugale voa deut buhan, na hellaz ket paea, ha deut a voa betec ennan tam paper paotret ar guir ; lakeet a voa er meaz eus ha di, hag he damik tra a ie da veza guerzet.

Ar c'helou-ze skignet dre ar c'humun, en dastumet en dro d'an ti an tamezion, ar gnounet ha c'hoas kals re all e vomp, aze, e tu an our, paotret ar guir. Kenkent a welo oll eus penn guele he zad, Nonna e lammas var an hent Krena re, ar porkeaz maouez, eus he oll meuprou, daelou puill a goeze eus e daoulagad.

— Gortozit, Aotrounez, m'ar plij ganeoc'h, va zadkeaz zo vont da dremen. Hen lezit d'a renta gant peoc'h he ene da Zoue. C'houi n'em gavo goudeze, ha peguir e zeomp barnet, ni a ialo er meaz, ha Doue hor zicouro. Mez paouezit eur pennadik c'hoas.

— Peoc'h, peoc'h, a lavaras ar c'houssa eus paotret ar guir; lezit ho trouz. Betec re hor beus bet a basiantet, ha sonjeal a rit-hu n'hor beus netra d'ober nemet dont ama bemdez da c'haloupat. E n'em dennit, ha ma zimp en ti.

— Aotrou paour, bezit tnezus eus ar gwiriour da vihana. Songit eta, m'ar, teuffe an den coz-ze, va zad, so aze var e vele, m'ar teuffe da vallozi, da bec'hi, oc'h ho kuelet en ti ne ket e gort ebken, mez he ene ive he iaffe da goll. Gortozit ni so bet atao tud honest, ne verzimp netra eus a pez so en ti. Divezatoc'h c'hui n'em gavo.

— Aoualac'h, eme paotret ar guir fulloret.

Nonna e koezas mantret e costez an our, hag ar pemp den he n'em gavas en ti.

(Eur pennad all eur vech all).

TENNET EUS A SCRIDOU

An Aotrou de Renald.

Daou bried e n'em gare meurbet ; sevel a rent ho bugale gant kals a garantez e doujeans Doue. Ar vam o c'hare muioc'h hag evell he c'harantez evitho a voa guirion, e c'hoantae o guelet o parfetaat muioc'h-muioc'h bemdez. Goulenn a re eta kals digantho, a coulscoude ar pez a c'houlenne e recevfe peurvuia, guech evit guir dre zousder ha promessaou, guechal dre ar valaen. An tad ive o c'hare, nebeutoc'h a c'houlenne outho, mes rustoc'h a voa en ho c'henver ; en evelep fessoun o devoa evit ho mam muioc'h a zoujeans ha muioc'h a garantez. O velet kement-se, an tad a guemeras evel cassoni eus e bried. Me c'hasso kuit, emezhan, a neuze vo d'in oll galon va bugale. Casset a voa eta ar vam er meas an ti. Mes petra

erruas ? An tad, o songeal gounit oll garantez e vugale, a gollas kals eus e ruster ; lezen a reas gantho kabes, en evelep fessoun, en neubeut amzer e voant chenchet tre, goal vreudeur, goal vugale, direspet e kenver ho zad, divergont e kenver an oll. Guelet a reas neuze ne voa ket e unan mad aoualac'h evit gouern an ti. He bried a vouie guelloc'h evithan kemmesk an ners hag an dousder, guelloc'h e vouie manea ho sperejou hag ho c'halonou. A neuze e c'halvas a nevez ar vam. — Ne zôleas ket da n'em renta d'an ti, hag heb dale ar vugale voa reizet, unanet etrezho, unanet gant ho amezeien, en eur guer, an urs vad en em gavas en tiegez evell kent.

An histor-ma, petra zeo ? Guechal evit gouern an tiegez e voa an Tad, da lavaret, Gouarnamant ar vro ; beza voa ive ar Vam, da lavaret eo ar Relijion. Keit a ma zint bet o daou e penn ar famill, ar famill so bet savet mad, ar vro so bet eurus hag eas. Eur pennad zo, an Tad e fell dezhan gouarn e unan, heb ar Relijion, hag avechou enep dezhi ; hag an tiegez hag ar vro, zo diezet.

Poent e vez eta dic'helver ar Vam, ha lakaat ar Relijion e penn an traou, guiriou Doue e penn an oll guiriou, hag e n'em gavimp c'hoas ar pez e zomp bet guechal, ar c'henta hag ar guella eus an oll bobliou.

ROM.

Paotret ar Revolusion o doa en devechou ma, e Rom, unan eus o gueliou deiz a bloas.

Brema zo dec vloas, eun niver anezho o devoa meuntret dre traisoni eun neubeut soudardet d'an Tad Santel ar Pab, en eun ti eus a Rom. Ne voant ket oll coulscoude e n'em dennet dibistik.

Soudardet ar Pab, en eur he n'em zifenn, o doa laet unan benac anezho. Hag eo en henor d'ar fals merzerien-ze e rent en devechou ma o zammik trabaz. Goude beza treuzet kear, penn dre benn, evell eur procession, e zint en em rentet d'an ti e peleac'h voa bet an imgann-ze; hag aze, etre fricotal, o so bet lavaret, hellit credi, kals traou en henor d'ar Revolusion, cals traou a eneb hon Tad Santel, ha memes eneb ar gouarnamant.

Coulscoude, ar gouarnamant zo brema e Rom, evell ma voa an trabaz ma enep ar Religion, n'en deus cavet netra da lavaret, hag en deus ho lezet betec penn o dizurs.

Er memes amzer, ma rint ho ravolt en eur penn eus a gear, hon Tad Santel ar Pab, kals guelleet en he iechet abaoue pennad zo, a leze dont a zirazan ar vugale dall, paotret ha merc'het eus ar scol en deus he unan fountet evitho e Rom, gant ho mistri hag ho mestrezet en ho fenn.

Unan eus ar vugaligou-ze a lennas d'ar Pab eun tamik complimant, a goude ze, oll a unan e canchont eur ganaouen en he henor. Ar Pab a verkas gant kals a vadeles pegen eurus e voa o velet stad vad ar vugale, hag a reas dezho oll d'ho mistri eur vedalen arc'hant. A neuze pephini da zistrei d'ar scol, laouen hag eurus deus a vadelez hag eus a garantez ho Zad.

Guelet a reomp aze eun imach fidel eus an daou gouarnamant so brema e Rom. Hini ar Pab, neus mui nemet e di da receo e vugale, hini ar Revolusion na ra bemdez nemet paouraat, dre ma revin muioc'h mui ar bobliou, a dreist pep tra an ilizou hag ar veleien.

AN BREZEL ER ZAO-HEOL.

Diez braz a vez deomp, kouls a darre all, lavaret netra certen euz a vrezel bro Zao-Heol. Ne ket ma ne teuffe aoualac'h a keleier euz ar broiou-ze, mes re zishenvel e zint an eil eus eguile, evit m'alfemp caout kalz fizians ennho.

Setu ama a re diveza. Ar jeneral chefket-pacha a neus clasket kemer a zivar ar Russianet ar poent o devoa ar re-man gounezet varnhezan en diaraoc, Diarbennet eo bet.

Ar jeneral Russ Zimmerman a guers ato varzu ar gear Turk a Zilistrii. Dre ze, e vir na teuffe Suleiman-pacha da janz plass, a da vont da zicour e genvreudeur.

En Asii, ar c'heleier zo ato fall evit an Turket. Mouktar-pacha a neus renket tec'hel a ziraoc ar Russianet. Mes brema a seblant beza startet mad er plassou nevez en deus choaset evit e arme.

Eus an doare ma tro an traou, ne zeblant ket a vez tu, evit c'hoas, da lakaat ar peoc'h etre an daou adversour. Ar Russianet a zo fier braz, re marteze eus ar pez o deus gounezet en amzeriou diveza. An Turket ne mint ket ken neubeut saouzanet a zirazo. Eus an eil tu hag eus eguile, n'eus brema ken sourci nemet destum armeou nevez, kreski an niver eus ar zoudardet.

Ato hag e pep leac'h ar brezel zo horrubl ; mes netra horruploc'h n'alfer guelet evit an traou a glevomp bemdez eus a vrezel broiou Sao-Heol.

PARIS. — Setu petra verker deomp eus a Baris :

Gouel an oll Sent zo bet er blavez ma kaeroc'h evit biskoas. E devez memes ar gouel, eun niver bras meurbet a dud, eus a peb stad, a leunie oll ilizou Paris ; a bras ez int coulscoude a niverus aoualac'h. Muioc'h evit biscoas ez eo bet guelet ar gristenien o tostaat eus an daol sacr. Seblantout a ra compren guelloc'h an dud ann izom bras or beus oll da n'em daoler etre daouarn madelez Doue, en eun amzer a ne velomp en dro deomp nemet tenvalijen ha spont.

En ilis cathedral a Baris, an Arc'hescop en eus canet an oferenn hag ar gousperou, an Aotrou'n Escop, a zo evit en sicour e ne garg, a zo bet ive epad an oll servich.

D'an abardaez, ha da zevez gouel an Anaon, ar memes bobl tud en ilisou hag er verejou.

Gouel an Anaon zo trist meurbet d'an dud digristen ; d'an dud a feiz e zeo leun a gonzolation hag a joañsted.

PROF EVIT KEIZ AN INDEZ.

En hon numero 36 or beuz douget dija.....	644 l. 30
Er zizun-man or beuz resevet :	
Itron ar Gall.....	4 »»
Diou particulier.....	8 »»
Eur beleg eus a Leon.....	7 »»
Dimezel Francesa Guezennec.....	2 »»
Eur particulier.....	1 »»
Eur geginerez.....	5 »»
Eur famill eus a Eskibien.....	26 »»
Eur geginerez.....	5 »»
Eur particulier eus a Loc-Eguiner-Plouziry..	10 »»
Eur particulier eus a Plouziry.....	2 »»
Eur particulierez eus a Plouescat.....	100 »»
Eur person hag e gure.....	15 »»
An Aotrou persoun Guitevede.....	10 »»
Eur famill eus ar Finister.....	10 »»
Beleien benag eus ar Finister.....	31 »»
ETRE TOUT...	847 l. 30

Lizer eus an Indes.

Komzet zo bet d'eoc'h dija eus ar gernez zo e m'en daolet, bloaz zo hag ouspen, var eur vro hanvet ann Indes. Martolodet hor bro he anevez mad, rac karteriou eus ar vro-se, a zo abaoue pel amzer d'ar Franz hag eus an Tadou missionerien a zo enho, meur a hini so eus a Vreiz.

En tiez, var ann hentchou, ne gaver nemed tud varo, bugale, re goz hag ive re iaouank. Ar c'hlenvet zo deut da heul ar finvez; ar mammou dizec'het no deus ken da rei d'ho bugale, ha d'an Tad missioner eo e tiredont oll. Setu aman, var stad ar broiou paour-ze, eul lizer scrivet gant eur bellec de Dad superior e Franz :

« Tad kear, pegen trist e zeo hen heur ma va buez, n'ouffen ket en lavaret d'eoc'h. Er blavez araog, var dro ar poent-ma, pa dremenen dre geriou ar baianet, va c'halon a zave tom varzu Doue, evit goulen digant e vadelez digeri daoulagad ann dud keaz-ze, hag o guervel da sclerigen benniget ar Relijion christen. Petra ne mize ket great evit ho c'honversion? A brema, pebeus chenchamant! Ar baianet eo a teu d'am c'haout, ha me renk lavaret d'ezho : N'omket evit ho sicour !

— « Tad, a lavaront'-hi, c'houi eo o peuz lavaret deomp dont d'ho kaout; c'houi o peuz diskoeset deomp ho Relijion eo a zigor an ee.

— « Guir eo, bugale, perac eta n'o peuz ket neuze va zillaouet.

— « Tad, dre ma vrassa ar guernez, dre ma kresk ar c'hlenvet, ni vel mad Doue n'en deuz ho c'hasset nemet evit hon staga eus ho Relijion, ni zesko ar pedennou, mez da vianna, maguet ac'hanomp.

— « Ne meuz netra, bugale baour ; roet a meus tout dija : evidoc'h a meuz kuiteet ma bro, a ranna ra va c'halon dre ma n'ellan ket d'ho sicour.

— « An Tad n'hon kar ket ken, p'eguir hon lez dibourvez.

« Anaout a rit tud ar vro ma, Tad kear. Kaer hor beuz lavaret d'ezho e zomp diarc'hant hon unan, m'hen credont morse.

— « Tad guelit hor bugale, nemet leva ne reont, guelit ho zreit kuenvet gant ar finvez! mervel a rint.

« Petra rin me dezho, ne meuz mui netra. A neuze en em daolont d'ann douar, e pokont d'am zreid. Pebeuz poan euz ho goelet! Va c'halon zo leun a dristidiguez, a netra n'hellan evitho. Ha bemdez evelse! N'hellan ket kuitaat va zi, heb ho guelet en dro d'inn a vandennou. Ar mammou a ziaz var va hent ho bugale, a me, pe ho guelan toc'hor, a daol dour ar vadiziant var o fenn. M'am beffe arc'hant, pepeuz vad na raffem me ket ganthan? M'halfen mont e Franz, me ive e n'em daffe da zreid ar re benvidic. Me c'houlenfe, hag e c'houlenfe c'hoas; me scofe var douroujou an oll re vras, hag e zistrofen d'an Indes penvidik, ha tud ar vro ma vez convertisset, ha Doue vez meulet aman evell e leac'h all, gant an oll, a dreist pep tra.

« Cals aluzennou a rer en hor bro, hag aliez e

c'houlenner diganeomp. Mes an hini neuz kalon vad, ha galloud da rei, neuz ket, d'am zantimant, guelloc'h na kaeroc'h aluzen. »

Cals ac'hanomp zo bet e ti an Itron Varia Lourdes, ha nicun eus a re zo bet betec aze, neus ancounac'heet an Aotrou Peyramall, person eus an ilis parres, maro eo èur pennadik zo. Eat eo da receo digant Doue ar gurunen dresset dezhan gant ar Verches glorius Vari, en devoa kement henoret, ha lakeet kement henori; ar gurunen en devoa gounezet dre an oll boaniou en deus bet da zougen, ispicial en amzeriou kenta, eus a viraclou ar Verc'hes er plass santel-ze.

Len a reomp hirio, er gazeten l'*Univers*, an Aotrou'n Escop *Tarbes*, hen deus hanvet person he ne blass, an Aotrou Barrer, belec oc'h ober scol var ar Scritur Zacr e seminer bras an escopti.

Leun a skiant hag a vertuchou, an Aotrou Barrer na zeo oaget nemet a dri bloaz ha daouugent.

ELECTIONOU EVIT AR C'HONSEIL GENERAL.

KEMPER.

An aotrou Astor.

BRIEC.

An aotrou Bozec.

DOUARNENEZ.

An aotrou Verchin.

PLOGASTEL-SANT-GERMEN.

An aotrou Voquer.

ROSPORDEN.

An aotrou Jaouen.

KEMPERLE.

An aotrou Lorois.

PONT-AVEN.

An aotrou de Bremond d'Ars.

SCAER.

An aotrou Francis de Kerjegu.

KASTELLIN.

An aotrou Lacoste.

KASTEL-NEVEZ-AR-FAOU.

An aotrou Lois de Kerjegu.

AR FAOU.

An aotrou de Pompery.

HUELGOAT.

An aotrou Gall.

BREST.

An aotrou Penker.

LANDERNE.

An aotrou Vincent.

LESNEVEN.

An Aotrou de Forsanz.

EUSSA.

An amiral Didelot.

PLOUZIRY.

An aotrou du Rusquec.

LOCOURNAN.

An aotrou de Kervasdoue.

MONTROULEZ.

An aotrou Rouilly.

LANDIVIZIAU.

An aotrou Soubigou.

PLOUIGNEAU.

An aotrou Jaouen.

SIZUN.

An aotrou Leroux.

TAULE.

An aotrou de Lannurien.

MOLENES. — En tu cornaoc da enezen Molenes zo bet collet en amzer-ma diveza eul lestric'h bian marc'hadour. Tud ha madou, ar mor neus ho lonket oll.

CASTEL-PAOL. — An 24 a viz here ez euz bet tan-goualt en eur marchossi da Olier Vozek, hag en eur bern colo da Rene ar Goff, e Prad-ar-Vod, e parrez Castel.

An dud a laka e bet croget an tan divar goust eun allumetezen pe eun eulfen benag nijet divar ar c'horn butun.

Ar c'holl a zo istimet 300 lur. N'oa nemed eul loden assuret.

Pedi a rear ar re a zo var ar gourlerc'h da baea ho c'hazeten ar c'henta amzer.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'heli ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll bautmantchoun a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, benkeu.

Dezan ive a dle bezh casset, aviziguen an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 17 a vis Du 1877.

Ann dervez kenta euz ar Gambr a zo bet didrouz meurbet, en despet d'ann oll bromessaou kaer a re deomp ar gazetennou kleiz. Evit guir, ar moor ne vez morse reisoc'h eget pa ma o santout amzer bonner ; ar pez a glevomp en diaveaz ne eo ket ken didrouz. Kals dispac'h er c'hontrol e velomp a bep tu dirag ar Gambr, he tal ti ann hent houarn, eun niver braz a dud, ho vont hag ho tont en tu-ma hag en tu all. Petra reont aze ?

Den ebet n'alfe en lavaret. Petra glaskont ? Netra. Un tamik trouz marteze, mez pas avoallac'h a drouz evit ma teuffe ann archerien. Evelse ma paotret Paris. Ann Deputeet, evit ho dervez kenta, ne chomont ket pell er Gambr, ken neubet. Avoallac'h e cavont evit ann devez-se, beza tennet ho zaok ann eil d'eguile. Skuiz int euz ho bech ; hag ar Franz en deuz amzer da c'hortoz. Ma ze klan, varc'hoaz a vo guelet. Mez evit an niver braz euz ann deputeet a gleiz, ar Franz a zo iach, euruz, pinvidik. Hag ar pez hen diskoez sklear, eo e zint bet casset da Versaill. Hag evit guir m'er goulen diganeoc'h, ma ne vize ket bet ar vro iach, euruz ha penvidik, n'he dize ket bet izom a dud ken skiantet var he oll izomou. En em den a reont eta didrouz, hag pephini a lavar fier da ziouskouarn he amezec : Euruz ar Franz, euruz Bro-C'hal, keit ha ma c'hello caout en he fen, evit e gouarn, tud evel deomp-ni.

Koulskoude goude ann dervez kenta, ann eil a teu, peurvuia, evit zoken ar brassa pennou euz ar bed ; hon deputeet a gleiz eta, goude eun tam repos e Versaill, a zifunaz evel an oll dud all. Ha neuze pephini, araoc lavaret he bater evel just, da jonjeal enn'han e unan :

Setu ni brema ar vistri, p'e guir e zomp tri c'hant hag ouspen. Koulskoude bezo aze, a zirazomp daou c'hant all, tud kalonek, tud skiantet ; petr'a reio ar re-ze ? Bah ! deomp da velet hon re. Ha neuze setu int en em zastum guech en eun gampr, guech en eun all, evit en em guzuilla. Hag aze he klever a bep seurt traou kaer : unan a lavar : ret eo diskar Mac-Mahon. Hag ker buhan unan all da lavaret : Mac-Mahon e renk beza diskaret. Hag evelse epad unan, diou, teir heur, ken a vent skuiz. Pa vez echu, e renkont taolers d'ar bobl eun dra bennag da lenn, hag ei lakeont en ho gazetennou traou evel-ma :

« Bezit assur Mac-Mahon so ganeomp hebidale. Ar vinistret a c'hoazo bremañ ne vint ket ic'hoaz euz hon-re, mez araoc fin ar miz e ma deomp ».

An deputeet a ziou ne gollont ket ken neubet ho amzer. No d'euz ket dizonjet int casset dal Versaill evit sicour ar President d'a harpa ar revolusion, d'he distrug zoken ma c'hellont.

Kerkent ha ma z'int n'em gavet, eun neubet anezho zo eat, en hano ann oll re all, da he gaout, evit gouzout a dra zur, diganthan e unan, se pe seurt santimant e voa ; hag Mac-Mahon deoc'h-tu, lealt evel ma zeo, en deuz lavaret d'ezho ar choanzou-ma, neuz dija great kement a vad d'ann oll dud honest a Franz : Deuet oc'h d'am guelet ; mad o peuz great. Fizianz o peuz enn hon rezon o peuz. Rac credit mad, ha lavaret d'ann oll : Biken ne guitain va yost, biken, keit ha m'am bezo galloud, ne droin kein d'ann urz vad, en eur ger, biken ne vrallin a gleiz. Lavaret pepeus kounar e neuz taolet ar c'homzou-ma e touez ar republicanet, n'alfe den. Neuz netra a n'ho deffe ket abaoue lakeet en ho gazetennou, en he, enep. Unan zoken a gret digaz chonj d'ezhan euz a Loiz c'hoezek, dibennet gant ar revolusion, neuz ket c'hoaz kant vloaz. Guelet e reont keit a ma vezo Mac-Mahon e penn an traou, e stanko d'ezho ann hent. Be renk eta e n'em denn ; a gantha, ivez, e renko he nem denn ar Gambr huel, re zo enn'i a dud a urz hag a gristenien. Neuze, ha neuze

ebken evint e guirionez mistri. Neuze e vezint guelet oc'h ober bemdez lezennou nevez, ha pe seurt lezennou ! neuze ive, m'a permet Doue an heur-ze, e zesko pephini, divezat hag a zivar e goust, petra eo kaaz da benn an traou tud digristen ha difeiz.

* * *

Petra teuffemp ni da vezo hirio, m'a lavarfe d'ar vro Mac-Mahon, e lerc'h ar c'homzou a lavare d'an deputeet, ar c'homzou all ma : Goullennet a meuz diganeoc'h tud a volontez vad d'am zicour er plaz diez e pehini e nem gavan. Ha c'houi ne peuz casset d'inn nemet enebourien, ne glaskont nemet renta c'hoaz va flaz diessoc'h — me' ra va dilez hag a ia da gemer va repos. Klaskit eun all ; sonjeal ebken e kemense, d'ar re a zavez mad ar vro a zo eun dra spontuz.

Mez chom a raio, hen lavaret en deuz ? Mez petra a raio gant tud atao eneb d'en ? En eun tiegez, an tad a dle gouarn. Mez ma vez atao ar vam countrol d'ezhan, pep koms ma lavarfe, pep urz ma raffe, penaos a iaffe an traou, petra vez ar vugale, petra vez ar vitichen ? Ne vez en ti nemet dizurs ; hag en hed amzer ar revin; gouarn eur vro zo evel gouarn eun tiegez.

Hag ar vro ne vezo mad nemet pa vezo a unan ann oll bennou karget d'he c'hondui. Hogen ne ket ar poz zo breman en hor bro ni ; setu perag eo diez braz ma vez mad an traou enhi.

Setu petra a scrive en dervechou-ma, var stat hor bro, en heur breman, eun den ken huel dre he garg eget dre he skiant vraz :

Petra glask brema adversourien touet pep seurt tra ? Tri zra. Diskar ar re zo e penn an traou, evit lakaat ann dizurz e pep lec'h. Penn ebet da c'houarn, relijion ebet, famill ebet zoken. Ma n'em lavarent ket e komzou ken sklear, kementse caoskoude eo e claskont. D'ar bobl e lavaront eo evit he vad e labouront ; hag ar bobl dallet ha tromplet a ia d'ho heul, hag a lez a gostez ann dud e deuz ar muia a c'halout hag a volontez da renta d'ezhan servic'h mad, ha da ziffen gant gwiegez he oll afferiou.

Ar relijion, dreist pep tra, e claskont dilemer euz hon touez. Hag evit guir, pa barlanter deomp en hano ar relijion, ne geo nemet evit merka deomp hon deveriou. Hogen ar sort tud ma ne fel ket d'ezho e vez komzet evitho a zeveriou. Ret eo eta mouga mouez ar relijion. Ar relijion en deuz soursi euz ann oll vizeriou, en deuz truez euz ann oll boaniou, ha pa n'e hel ket ober ken, evel brema en Indes, a ziskoez da viana eurustet ann ee d'an den trubuliet er bed ma. Ret eo c'hoaz miret kementse euz ar relijion. Rac petra ra d'ar re ze ann dud poaniet hag izomek ? Ar relijion a ra kalon ha nerz d'ann dud honest da zifen gant ho guiriou, guiriou Doue hag ive re an Iliz. Ar re-ma'n anevezont guir ebet na da Zoue-na d'ann Iliz na d'ann dud honest. Ar re-man a fell d'ezho plega a zindanno gourc'hemennou Doue kouls ha lezennou an dud ; no deuz ket muioc'h o zoursi euz a vad ann den er bed-ma, eget euz he eurustet er bed all. Setu perag e nem savont hag e nem savint atao eneb ar relijion, ha eoulskoude int eo zo brema chilaouet.

MIS ANN ANAON.

A beb amzer ann oll dud o deus bet respet evit relegou ho zut koz, hag eur zoursi vras d'ho henori. Ar baianet zoken, n'e vankent ket, na n'e vankont ket c'hoaz brema, d'ann dever-ze, skrivet don gant Doue er guella euz hor c'halonou; ho lakaat ar ent er c'haera plassou euz ho ziez, hag bez ho devoa mil fesson da ziskoez evitho ho anaoudegez vad. Faoz a voa ho relijion; ha dre ze voa faoz ive ann henoriou a rentent d'ar re varo; mez koulskoude, hervez ho c'hreden, a rent guella ma c'hallent.

Jesus-Krist, pa neuz desket deomp petra zeo ann ene, a beleac'h a teu, da beleac'h a ia, Jesus-Krist, pa neuz desket deomp hon ene zo bet krouet gant Doue hag evit Doue, neuz ive desket deomp ar guir fesson da henori relegou hon tud koz, eneou ar re zo eat deomp da anaon.

Eun dudi eo lèn er skridou koz, pegen bras teneridigez o devoa evit eneou ar re varo ar gristenien guenta, hag zoken ann Ebestel.

Sant Clemans a verk deomp, sant Per na vanke morse en assambleou ar gristenien da bedi evit delivrans an anaon. Sant Denis diskipl sant Paol, a zesk ive deomp pegen kaer a voa ar pedennou lavaret evitho. Adalec neuze voa dija ar c'hustum etouez ar gristenien, ouspenn pedennou general ann Ilis, da c'houlen c'hoaz pedennou evit eneou ho zud varo.

Sant Athanaz, sant Ambroaz, sant Efren, a zo ive test deomp var gementze, eus a greden ho amzer. Lenn a reomp zoken, e skridou sant Augustin, eur c'honsil a Gartage e ordren non pas ankounac'haat ar re a varv var ar moor, mez lakaat ive evit ho eneou pedennou hag oferennou.

Euz ar c'hustum-ze, ann Ilis a reaz eul lezen general, hag a verkas evit gouel ann anaon eun dervez, ann eil a viz du. Mez ar c'hustum a badoz pell da lakaat ar miz penn da benn da bedi evit ar re varo. Hirio c'hoaz e urs Sant-Dominik, pa varv unan benag eus ann urz, e zeo ordrenet d'ann oll genvreudeur lavaret, epad eur miz, ar pedennou merket gant ar reglen evit repos he ene. Ar c'hustum-ze koulskoude a voa koezet nebeut ha nebeut, hag ne jomme nemet devez ar gouel.

En amzer-ma, Kristenien vad, eneou devot o deuz chonjet dont anevez dar c'hustum guech-all, da bedi epad ann oll miz evit an anaon, hag ispicial evit an anaon abandonet. Netra guelloc'h n'alfemp ober, n'hag profitaploc'h evidomp. Sant Krisostom a lavar nez'eo ket avoalac'h kaout truez eus ann anaoun, euvrou mad eo a dal dezho. Skuillit daelou var ho re varo, a lavar deomp. Mez nan, emezhan, ne ket daelou ebken a c'houlennont diganeoc'h; pedennou hag aluzennou eo. Ann huanadou, an daelou n'ho zicouront ket, mez pedennou ann Ilis a denn varnezho madelez ann Aotrou Doue. Grit evitho, ar pez a raffent o unan, m'ar teuffe Doue d'ho digass c'hoaz er bed-ma; hag ar frouez ens ho c'heuvrou mad, a zigoro d'ezho heb dale douroujou ann ee.

Pedomp eta evit ann anaon; lakeomp, hervez hor galloud, pedi evitho; ha bezomp sur, ar pez or bo great evit eneou ar purgator, a dalvo deomp, dan heur tostoc'h marteze, evit m'hen credomp, m'a renkimp ive passeal dre he boaniou.

KELENNADUREZ ANN AMZER GOZ

(*Dilerc'h*).

Sant Francez a Sales, Doctor euz ann Ilis.

Sant Francez a Sales, lakeet hirio gant ann Ilis e renk huel he doctoret, zo bet atao anevezet mad dre he zousder, he vadelez, hag dre eur garantez ar vrassa evit ar re oll e glaske eur zikour benag outhan.

Be'z euz e buez sant Francez traou kaer meurbet da lenn. Hirio ar penn brassa euz ar re a skriv, ne skrivont nemet evit dalla sperejou ar re a lenn ho skridou, hag taoler korompadurez en ho c'halon. Hag a re a lenn, ne zeblantont ken neubeut, klask nemet besa dallet ha korrompet. Setu perag, hor bro-ni zoken zo brema ken chanchet. Dre ar gazettenou diskiant a dizhonest e casser betek ann distera karter.

Eun tam paper moullet, skrivet gant n'ouzomp ket piou, dent n'ouzomp ket a beleach, a zo brema, evit kals ac'hanomp, dheisi oll gouzout ann den euz hon anaoudegnez, ann honnêta, hag ar starta var he greansou. En hevelep fesson, ar re ac'hanomp o deuz dibasset ann interestou, n'ouzont ket ken anaout ar vro; petra vez evit hon tadou, ma nem gaffent en hon touez a nevez.

En amzer sant Francez a Sales, ne voa ket evelse. Ar re a skrife, a skrive evit rei sklerigen endro dezho; evit ober ar muia ma c'hellent a vad. Setu perag, anaout ar zant ma, ne raio nemet vad ha d'hor speret ha d'hor c'halon; n'hello nemet hon lakaat da garet muioch mui he oll vertuzion, hag ar relijion gristen a laka ann oll vertuzion-ze e kalon ar re he heuil e guirionez.

* * *

Sant Frances a Sales, lakeet da Escop en gear Genev, a re kement a aluzennou ma ne gomprene den ebet e peleac'h e cave kement a anc'hant. Ne zanvez n'e voa ket braz, hag ann Escopti n'en devoa ket kals a leve. Koulskoude ne voe ataò, ha den ebet ne c'houllenne diganthan heh redeo. Ar mevel bras en doa lakeet da c'houarn he oll, hag da bourvei da bep tra ennhan, a fachaz ouzouthan eun dervez. — Kuitaat a rin zoken ho servich, Aotrou n' Escop.; n'hell ket am traou mont evelse; guennek ebet n'em euz ezre va daouarn evit izomou an ti.

— Guir e lavarit, Job, re a rin ha alnzennou hag ar goassa zo, n'em euz c'hoant ebet da nemegonvertissa var kementse. Mez ive, Job, ma oli lezez ho tiskoez dezan ar grucifi, penaos neus netra d'ann dud paour, memprou Jesus-Krist, xen deuz roet evidomp he vuez var ar groaz.

Job na respontas netra; ne guiteaz ket zoken he blaz.

* * *

Eur brinses a Franz en devoa roet da zant Francez eun diamant kaer ha ker meurbet, en on lavaret dezhan hen miret mad, dre garantez evitho. — Itron, eme sant Francez, hen miret a rin leiz a n'en dez'ho ket izom ar beorien anezhan. Ne ket ket da viana d'hen guerza. Hen prestit ebken, ha m'en casso deoc'h a nevez. Aon am beuz, Itron, ne teuffen neuze d'he bresta re aliez.

Kementse, euz ho perz, zo re a vadelez.

Eur pennad goude, sant Francez e nem gavaz adarre e ti ar brinsez. E peleac'h e ma ann diamant ? — Ar paour en deuz en debret, Itron. Hag ar brinsez a reaz dezhan eun all caeroc'h ha kerroc'h c'hoaz. — Evit heman da viana na verzoc'h ket

— N'ouzon ket, Itron. Koulskoude guelloc'h e din hen lavaret deoc'h, non ket mad da viret traou ken kaer-zé, n'ouffen petra ober outho.

Hag evit guir, neubet goude, e voa c'hoaz guerzet ha roet d'ar paour.

Ar pez a ran d'ar sant, e lavaras neuze ar brinsez, e ia oll d'ar paour, kouls hag ar pez en deuz ec'hunan.

EUN HISTOR ALL.

En amzer ann disparc'h vras guech-all, e voa er gear a Dreger eun den a behini ne lavarimp ket d'eoc'h ann hano.

Guervel a rimp anezhan Per. Mevel a gampr a voa e ti an Aotrou'n Escop; ha pa renkaz he vestr kuitaat he Escopti, en heuliaz d'ar broiou estren, he bried, kaer meurbet, ha kouls kristenez, a jomaz er vro, hag e lakeaz he oll sourzi da guzet ha da zavetei ar muia m'a hellaz a veleien. Mez hebdale a ioa diskulliet d'a vourevien an amzer ze.

Ractal, ar veleien cuzet en he zi, a ioa kondaonet d'ar maro. Dezhi, mestr al lesvarn a lavaraz : Hamzavit deoc'h-tu n'e vouiec'h ket a voa ar re man beleien, ha n'he vioch ket kondaonet, n'ha lakeet d'ar maro; lavarit : Buez d'ar Republik ! hag o pezo ho liberte.

Petra, bourreo, eur gaou evit prena va buez eus a dre d'ha zaouarn ! Biken. Grez da vicher ; me voar a meuz cuzet beleien ; va brassa poan eo non pas beza ho c'huzet guelloc'h ; ha m'ar lavaran a zirazout eun dra benak, neket buez d'ar Republik, mez buez d'ar Roue.

Condaonet a ioa ive da vervel.

— Mad, emezi, da dud all lesvarn, c'houi po kuns. C'houi n'anavezet ket va goaz-ma. Hennez a denno venjeans ouzoc'h.

— Bah ! bah ! eul lakez Escop ; ha betra e zeo capabl eur sort den ?

— M'en lavar deoc'h, en ober a raio, ha deuz eur fesson spontuz c'hoaz.

Ar veleien a ioa guillotinet e Lannion; hag ar vrek-ma, e Treger. Guiska reas evit mont d'ar maro eur zae guenn kan, hag hed ann hent e kanaz ann *Ave maris stella*.

He fried a ioa neuze e Bro-Zaoz. Kerkent ha ma klevaz petra voa c'hoarvezet gant he vaouez, e treuzaz ractal ar mour, hag e nem gavaz kuzet er vro. Neuze e zestumas en dro dezan eun neubeut paotret vad evelt'han ; hag eun nosvez, e kreiz ann tampest har ar gurun, e nem gavaz e kampr ar bourreo kousket. He zorn var he c'houzouk, hen difunaz, hag a lavaraz dezhan : Me eo pried ann hini t'euz lazet e Treger, lakez ann Aotrou'n Escop.

Ar bourreo, spontet, a c'houlen graz.

— Graz, eme Per. Ha te t'euz bet truez eus va greck-ma. Marv; pemp minut a ran dit evit sonjal e Doue, m'a teuz c'hoas eun tam anaoudegez benag anezhan.

Hag Per, he zorn ato var he c'houzouk, a zelle euz ann heur.

Ar pemp minut tremenet, e torras dezan he benn gant eun taol pistolen. An tan a grogaz er pallennou ; mez Per ne falle ket dezhan e nem guzet. Mouga reas ann tan; ha gant he viz trempet er goad, e skrivas var blanken ar gampr he hano moullet bras. Hag e nem dennaz.

Ne chomaz ket neuze var al leach. E pen e vanden e nem lakeaz da vrezellekaat enep ann dud fallacrk o devoa betek neuze taolet ar spont dre ar charteriou-ze, hag ive da zifen an dud honest. He vanden a greske bemdez, hag kals aon a reaz, ispicial dan divroidi-ze o devoa, gant ho arc'hant paper, prenet kazi oll danvez ar vro.

Mervel a reaz e penn he vanden, en eun imgan, enep soudardet ar Republik.

Ar venjanz so atao difennet gant lezen Doue ; mez n'euz nemet an hini a heuil e guirionez lezen Doue hag e hell caout abek en hini a glask en nem venji e unan.

MARQUIS PONTCALLEC.

Bro-Vreiz epad iaouankiz ar roue Lois pemzec.

I.

PAOTRET AR GUIR.

(*Dilerc'h*)

Pierik a ioa atao evel eun den sounnet. Silvanik, harp e taal guele he dad coz, n'helle ket compren perag he dad ne ie ket da zikour Nonna he vam. He c'hoad birvidik a verve en he c'hoaziet ; koulskoude chom a re e kichen guele he dad coz, o klask miret na teuche d'he ziouscouarn an trouz a ziavez.

Mez en diavez ann trouz a greske ato. Ar c'hlanvour a zigoras neuze he zaoulagat. Hag o velet Silvanik a zirazan :

— Petra zo dre aze ta, va faot ? E peleac'h e ma Nonna, da vam? Tenvaleet eo tout va daoulagad, n'a velan nemet evel eur voabren. Tosta aman ar vugale, ha ma bokan dezho c'hoas eur veach. Mez koeza reaz diners var he vele.

Silvaniz he nem hastaz, ar bank a voa buan tostaet euz ar guele ; lakaat a reaz varnan ar vugale. ann eil goud'egile tre ma erruent.

He mint aman, tad coz, ar c'hlanvour, gant poan, e savaz a nevez he benn. — Mad, bugaligou, setu petra meuz da lavaret deoc'h : bezit atao chonj mad auzon-me ; hag bemdez, goullennit digant an Aotrou Doue m'em recevo en he eurustet. Karit atao ho tad hag ho mam; bezit atao honest, hag lakeet atao, dreist oll madou ann douar, madou an' ee, madou hò eneou. Bennoz Doue ra vezo atao varneoc'h hag he eurustet.

Nonna n'en devoa ket kollet courach. Ann oll amezeien, ann oll vignonet dastumet en dro d'ann ti a Kreske c'hoaz e fizianz ; rak commans a rent oll da huellaad ho mouez.

— Hag n'oc'h-hu ket kristenien ? ha n'o peuz ket a ene ?

— Eneou d'ar re ze, eme eur c'hlasker, pel zo ann Diaoul en deuz ho zammet evit he ifern.

— En hano Doue, en hano ho mam, a lavare atao Nonna.

— Ho mam ! marvet eo gant ann anken, oc'h o velet e kemer eur vicher ken mezuz.

— Ar re man eo breudeur ar bourreo ! Ha neuz ket aze eur gorden d'ho c'hrouga ?

— Ar brini zoken n'o deffe ket izom anezho.

— Ma z'oun-me brema klasker, a lavare Guillou, ar re man a zo pen-caoz.

— Malloz d'ar vatouterien ! taolomp anez'ho er meaz !

Jonsac, mestr ar vatouterien, den binimuz meurbet, ne voa ket eaz, va c'hredit, e kleout ann oll gomzou, ma delc'hent a re mad, koulskoude ; guella m'a helle. Me eo al lezen, emez'han ; mankout d'inn-me, zo mankout d'all lezen ; me voar hano pephini ac'hanoc'h, hag n'em bezo nemet eur ger da lavaret evit lakaat ho kass da Vrest d'ar galiou. Meur a hini zo eat d'i, n'en doa ket greet muioc'h evidoc'h, taolit evez.

Ar c'homzou ma a lakeaz eun tamic ienien etouez mignonet Pierik. Ar voazet e nem dennas var adrenn, hag ar vatouterien e hellaz neuze displek, var ar bank, ho fleon, ho liou hag ho faper.

Méz neuze ive, euz a fonz ar guele, eur vouez torret hag ankemet e taolaz an diou gomz-ma : Ar vatouterien ! Ar vatouterien ! Ar c'hlanvour en devoa brema guelet ; ne voa ken moien da guzet outhan he valheur diveza.

Nonna voa lammet deoc'htu d'ar guele. Komz a re d'he zad euz a Zoue, euz he vadelez, euz he brovidanz, euz a Jesus-Krist, marvet evidon DA ar groaz, euz ar plaz kaer merket en baradoz evit ann dud paour, ann dud a boan[illegible]

— Ne gleve mui netra, Pierik ? Pierik ? pe loac'h ma Pierik ? ha n'a ma ket aze Pierik ?

Pierik voa atao er memez stad. Abouez ann dervez araoc, m'en devoa klevet e voa kasset kuit euz he di, n'en devoa na debret, nag efedi, na kousket. He dad klanv, daelou he bried, klemou he vugale, ne gleve, ne vele netra. Petra teuche da veza he dud, petra teuche da veza e unan, n'en doa ket zoken sonjet e kement-se.

Nonna zoken, Nonna ken tener evit he fried, en devoa bet aon, ouspenn eur veach, na vize diblasset he damik speret. Mez Pierik voa heb dale e vont da fizun.

Ar vatouterien, hervez ho micher, o devoa e nem daolet deoc'h-tu var ar pez o devoa cavet a vella en ti, ar vioc'h rous hag ar penn kesek.

An daou loen paour-ma a voa reiz meurbet, boazet euz a Zilvanik hag euz oll re ann ti. Kado zoken n'en doa biskoaz bet poan ebet oc'h hò c'has hag ho digaz. Koulskoude, pa dosteaz outh'ho ar martouter, ar marc'h koz e nem lakeaz d'a dalmad, ar vioc'h rous a dorraz he nask, hag en eul lamm, e teuas, evel evit klask sicour d'a guitchon he mestr.

Neuzee tifunas Pierik euz e gousk pounér. Sellet a reaz en dro dezhan, heb gout dare petra voa. Ne voa ket pell koulskoude o compren petra voa erruet. Neuze e zellaz anevez en dro dezhan, heja reaz he benn, starta reaz en dro de zargz he c'houriz glasz, hag heb koms ebet, e lammaz var ar martouter e voa dija crok en he vioc'h. He zorn e voa var he c'houzouk, hag her gonska re euz he oll nerz ; dibradet a voa dija ganthan euz ann douar ar martouter, pa teuaz d'he zicour unan euz ar vatouterien all. Mez petra voa an daou zenze, etre daouarn Pierik ; fuloret evel ma voa neuze ? Netra.

An tri all e nem daolaz ive var Pierik. Mez Pierik, en he iaouankiz, voa bet unan euz ar re vella en' imgannou, hag er gourinadek. Kerkent hag ma velaz ar pemp den en dro dezhan, a reas eur lam var adren, evit dalc'hen penn autho ho femp. Hag en despet da zaelou Nonna, ne gleve mui, e skoe a peb tu evel ann dall.

— Liammet anezhan, a lavare Jonzac, mestr ar vatouterien ; he affer zo sklear. E Kemper vo cavet plaz d'ezhan da c'hortoz ma ialo d'ar galiou.

Ar goassa voa da Jonzac ha de dud, Pierik ne voa ket eaz da liamma, na zoken d'ha gemer.

Dre ma selle euz ar vatouterien-ze, o devoa lakeet en he di ar vizer hag ann anken, he valiz a greske muioc'h-mui; brema e vele sklear, he dad en he heur diveza; daelou he bried; hag he vugale, varc'hoaz klaskerien bouet. Biken, eme Pierik, keit ha ma chommo buez ennhon.....

Klevit ama, paotret, ha guelit. Ar sort tud-ze, ar vatouterien, n'e spontont nemet an dud digalon. Lezit ho gan'eme. Beteg brema, m'e meuz paet atao va louden euz ann oll gargou goullennet a berz ar roue ; ret a voa hen ober. Mez d'ar re man ne rin mui netra. Ni zo breiziz ; paotret Paris n'ho deuz guir ebet da lakaat varneomp kargou nevez. Kementse ouzon, evid'hon da gaout neubet a zeskadurez. Stajou breiz ebken a verk ar c'hargou evit ar vro ; hag an antronoz a ia da Roazon evit ar stagou, a voar mad petra ho deuz da c'houllen digant dud evel deomp-ni, poanniet avoallach evit caout eun tam bouet d'hor bugale. M'an euz ar roue bihan izom euz hon nerz, euz hon divrech, n'hi zo dezhan ; m'an euz izom euz har guenneien, a dalvezo deomp hon tamik eost, dezhan vint roet ; mez da viana, rak chommo diganeomp ar pez e renkomp kaout evit labourat hag maga hor bugale.

Buez ha iec'het dar roue bihan, e lavaraz neuze oll amezeien Pierik. Guennek ebet ken evit ann oalen ; hon tud koz n'o devoa ket da baea evitse. Guennek ebet ken evit ar butun. Ni hell hen lakaat e'n hor liorzou, hag hen kaout evit netra. Hag malloz d'ar vatouterien!

Pierik o kleout he amezeien a du ganthan, e e lammaz var he falch. He fronal a reaz a bep tu d'ezhan. Den ebet na grede tostaat. Mez neuze unan euz ar vatouterien, e stignaz eur gorden etre he zivisker hag hen lakeaz da goeza var all leur zi. Ar c'hlanvour a huanade, ar vugale a spontaz, Nonna skuille daelou. Mez neuze ive daelou Nonna, klemmou ar vugale, voa eat don e kalonou ar re oll voa e tall ann our, ha no devoa beteg neuze nemet sellet.

— Petra paotret, ha ne ket poent, e lavaraz unan outho ?

— Poent eo. Hag ker buhan en em dolchont oll ebarz ann ti.

Petra vize neuze erruet ? Mignonet Pierik, ho fen baz en ho dorn, a zillaz var ar vatouterien. Malloz ru varnezho ! e lavarent. Hag e skoent a bep-tu. Malheurou braz vize arruet, goad skuillet vize bet. Mez en heur-ze e kreiz ann imgann, eun den iaouank voa deut en ti.

— Hag eul lazerez benag a zo ama ganeoch, paotret ?

Petra voa an den iaouank-ma nevez deut e ti Pierik, hen guelet a rimp er pennad varlerc'h.

BREZEL SAO-HEOL.

Ne zeblant ket beza bet ken terrupl evit ann Turket eget ma voa lavaret kentoc'h ann imgan diveza zo bet etrezho hag ar Russianet. Ar re ma o devoa keloiet deomp, ar gear vraz hanvet Erzeroum, a voa gonezet gantho ; hag an Turket a zo atao enn'hi. P'egeit he talc'hint c'hoaz, her gouzout a rimp heb dale. D'ann heur ma gouliskoude, ar Russianet a zeblant kemer ann trec'h, kouls er penn pella hag er penn tosta d'eomp-ni, euz ann tachennou brezel.

Evidomp-ni, eun dra zo sklear meurbet enn oll draou-ma. Turket hag Russianet n'e c'houllennont ket, breman, guelloc'h eget e n'em unani. Diez braz e zeo d'ezho evit c'haz kementse. Re a dud a zo euz ho c'huzullia, hag n'ouzont kalz piou e renkont silaou. Ouspen-ze, evel pep den, ha muioc'h c'hoaz evit pep den, ar bobliou o deuz ivez ho ourgouil ; hag etre an daou bobl ma zo bet re a zistruc'h, evit m'a ve eaz lakaat an eil pe egile da blega.

Er gear capital ann Turket kalz euz ar pennou braz a glask kement a m'a c'hellont arreti ar brezel ; ha ne gredont ket en lavaret a vouez huel, gant aon euz ar bobl.

Ar Russianet o deuz kement, ha muioc'h c'hoaz, marteze, izom euz ar peoc'h. Rag eun droublien vraz a zo dre bevar c'horn ho bro ; hag n'en deffe ket ho impaleer re euz he oll nerz, euz he oll galloud, evit kendarc'hel ann urs vad en'he oll stajou braz. Mez petra lavarfe, petra ne raffe ket ar bobl, m'ar tistrofe d'he vro heb beza gonezet ar Victor. Setu petra viro n'a teuffe ann daou bobl-ma da nem unani, evit c'hoaz.

KERNEZ ANN INDES.

Setu ama c'hoaz eul lizer skrivet gant eun Tad missioner euz an Indes :

Aotrou'n Escop,

Daou pe dri miz zo, e renkan, euz ann eil penn sizun d'eguile, kaaz dibourvez a zivar va zro, pedir geriat paianet. Ar re-ma koulscoude zo tost d'am zi, a hed ann hent meur, ha n'he c'houllennont ket guelloc'h eget e n'em lakaat er stat da receo ar vadiziant.

Pegen euruz na vizem-me ket bet d'hallout ho instrui, ho badeza, ho renta kristen, evel m'er goullennont digan'hin. Mez evit ho instrui e vez ret d'inn ho maga, hag evit ho maga, em beuz izom arc'hant, hag arc'hant n'em beuz ket.

Inthi koulscoude a gave poaniuz meurbet va c'hleout atao o lavaret dez'ho : Gortozit, gortozit. Petra o deuz greet neuze ? Kemer ho oll tamik tra, samma ho bugaligou var ho diouskoaz, ha dont var eun da dal va zi.

—Tad, emezho, din-me deoc'h-tu, ni ne guitaimp ket a lec'h-ma, ken hor bezo desket ar c'hreansou ha recevet ar vadiziant.

Ne ouien petra sonjeal outho. Epad ann deiz int chomet e tal va zi ; chomm a rimp ama, a lavarent atao, ha pa vez betec ar maro.

Goude pedir heur varn'ugent e voant atao aze, guennec ebet ne c'houlennent, mez ebken diski ar c'hreansou ha receo ar vadiziant.

Va c'halon a voa mantret, m'am bize bet etre va daouarn eul loudennik euz an arc'hant-ze he zispigner ken foll he Franz.

Er mintin-ma ho guelan choaz dirag va dour, didrouz, tenvel ha disnaoet ; mez atao e lavaront ar memez tra : Chomm a rimp ama ken hor bo desket ar c'hreansou. En eur stat ken trist, Aotrou'n Escop, petra rin-me ? Ho c'haaz d'ar gear en despet d'ho oll bolontez vad ? Mez n'on deut ama nemet evit ho c'hlask hag ho c'honvertissa. Ho miret ama ? Mez braz eo ann iver anezho, 645 ; ha c'houi a hello digaaz d'in ar pez vo red evit ho maga, keit a ma vint o teski ar pedennou ?

Bez e euz brema ganin 200 paien desket avoallach ; me ia d'ho c'haaz d'ar gear, evit rei plas d'ar re-man all, mar hen cavit mad.

Abaoue ann diveza lizer m'euz casset d'eoc'h, em bize hallet badeza var dro daou vil paien, m'am bize bet arc'hant avoallach evit ho maga epad eun neubeut amzer.

Ar goassa evidon-me e kreiz kementse, eo guelet kals anezho o vervel heb ar vadiziant o deuz koulscoude meur a vech goulennet.

Pepeuz anken evit kalon eun tad missioner ! Roit d'in, Aoutrou'n Escop, ar voyen da zavetei ann eneou paour-ma, pe va c'hassit da lec'h-all.

Fizianz a meuz, koulscoude ; dont a ra deoc'h sicour euz a Franz, roit d'in, m'ar plic'h gant ho madelez, eul louden vraz euz ar zicour-ze, den n'en deuz muioch izom....

H. Borey,
Missioner abostolic.

PROF EVIT KEIZ AN INDEZ.

En hon nnmero 37 or beuz douget dija.....	847	30
Er zizun-man or beuz resevet :		
Daou zen, eus a Bourg-Blanc.....	30	»»
Daou velec, eus a Sant-Joseph, e Castel ...	40	»»
Beleien Pleyben hag unan benag eus ar harnisoniz.....	240	70
Meur a barticulier.....	3	50
An aotrou Colleoc, cure e Sant-Thegonnec ..	5	»»
An aotrou Caroff, cure e Sant-Thegonnec	5	»»
Eur Particulierez.....	»	50
An aotrou Postec, person Logonna Quimerc'h	5	»»
Loiza Cloarec.....	»	20
Eur Particulierez.....	40	»»
Mari Alhantec.....	1	»»
Mari-Anna Rivier.....	»	50
Catel Prigent.....	»	30
Mari ar Foll.....	2	»»
Saïk ar Foll.....	2	»»
Meur da bersonach.....	12	»»
Marc'harit Jaouen.....	5	»»
Etre tout. .	1445	20

KELOU.

Dre volontez hon Tad Santel ar Pab, an aotrou Godefroi Sant-Marc, Arc'hescop Roazon, Kardinal euz an Ilis santel, an hini e c'halvomp-ni hon tad coz, en devezo aviziken eun' Escop evit e zikour en he garg.

Ann Aotrou de Forges e zo bet choazet evit ar garg huell-ze.

Gazetennou Roazon a verk deomp, ann Aotrou'n Escop nevez a vezo konsacret e Roazon memez d'ann unan varn ugent a vis du.

Aotrou'n Escop Kemper, euz ma lavaront, e vezo e Roazon d'an devez-ze.

TUD HA TUD ALL.

Ann hano a griston da behini e tolc'homp, hag e tolc'himp bepret, ni da viana Bretonet, a ziskoez e zomp oll breudeur da Jesus-Krist, hag e zomp ouspen breudeur etrezomp dre Jesus-Krist.

Bezo kals tud all, hag e lavar beza ive breudeur etrezho non pas e Jesus-Krist, nag dre Jesus-Krist,

mez dre ar Republik. Ar Republik eo relijion ar re ma, ha devot braz e zint d'ezhi, m'en lavar deoc'h, betek e nem zibri enn eil degile en he henor, evel ma zeo arruet guechall, ha m'errufe brema c'hoaz m'a teujent da veza mistri.

Ann dra-ma ra neuze evel daou seurt tud.

Ma ! guelomp-ni, petra zeo ann daou seurt tud-ma ha kommansomp evel just dre ar republikanet, rac, deuz ma lavaront, neuz brema nemetho hag e vez tud.

* * *

En eur gerik vian, tost euz hor bro-ni, eur gerik peurvuia didrouz ha reiz meurbet, ar republikanet o devoa ive gonezet er votadek vraz ; hag ar c'haera ma voa c'hoaz e kementse, evit ar c'henta guech e c'honezent er gear-ze, abaoue ma zo votadek etouez ann dud. Ne voa ket eta da gool amzer, hag eur victor ken braz a c'houlenne ma vize deoc'h-hu eun tamik fest, ha kals muioc'h a drouz. Pa vez gueliou ann Iliz, paotret ar republik n'o deuz morse amzer ret eo d'ezho neuze labourat ; neuz ket amzer da vont d'ann oferen; ne ket gant traou evelse, e vez maget bugale. Setu petra lavaront neuze.

Mez pa vez evit ar Republik, neket memez tra. Amzer vez neuze da goal ; ha guenneien ann tiegez a ia ar ruillou braz betec ann hostaleri. Ha petra ta ? P'eguir ez eo evit ar Republik.

Setu' ta paotred vad ar gerik-ma oc'h ober ho zamik trabaz. Henchou kear ne veant ket ledan avoallach dezho ; meur a vannac'h voa bet lonket. Mont a rent eta a vanden, o hoppal en tu-ma: Dao d'ar veleien ! Eun tamik pelloch : Dao d'ann noblans ! Ha bet guech : Buez hir d'ar Republik ! Eun denik keaz, da lavaret eo, eun den a urz vad, o tremen tost d'ezho, a c'houlennaz gant unan outho : Mez petra neuz roet did ar veleien hag ann noblans ? E nem gavet fall a voa ; m'en assur deoc'h. Skouarnad ha taol treid, e koezaz varna puill. Hag eurus braz goude-ze da n'em gaout en he di dibistik.

Etrezomp-ni, bretonet, ann drola tra e gavanme gant ar republikanet-ze, eo houma. Bep pred e mint o hoppal a leiz ginou : Buez hir d'ar republik ! Evel ma n'ho deffe fizians ebet e iechet ar vregik honest-ze. Ar Republik a zeblant beza evitho, evel eur bugel toc'hor, eur bugel deut fall, deut araog he amzer ; hag e ment atao o c'houlen evithi buez ha iec'het. Guir avoallac'h e lavaront m'en assur deoc'h. Rac m'a ne vez nemetho é talc'hen a zao ar Republik, pell, amzer zo, vez koezet d'ann douar a stok. Mez ne ket atao brao mont da lavaret kementse da baotret ar Republik, evel m'hor beuz en guelet huelloc'h. Er gerik ma, den honest ebet n'hellaz kousket an trabaz e padaz hed ann nouz, rac ann archerien ne voant ket e kear. Evel tud atao stard en ho dever, e voant eat da vouga ann tan goal eroget en eun ti euz ar c'harter.

Heb dale voa klevet er c'heriou tro var dro, petra voa erruet er gerik ma. Ha setu pephini da n'em zastum evit ober kement all. Petra, n'omp ni ket koulz paotret hag ar reze hag inthi deoc'h-tu da gomans ho zamik trouz etro kear ? Mez aman ann arc'herien ne voant ket eat d'an tan goal; daou pe dri euz ar revolterien a voa plantet en toul ; hag ar rest euz ann noz, ann oll dud honest e hellaz kousket.

Setu petra a ra ar re e jons d'ezho bez a brema ann dud e Franz, ar rupublikanet. Guellomp petra ra ar re all, ar guir gristenien.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

Levrigou ha scridou moullet a c'heller da gaout e peb amzer e ti an Aotrou de Kerangal, mouller Feiz-ha-Breiz, *ru ar Gigerez, 18, e Kemper.*

1° Cantic araoc ar Mission, ar 100.....	1 lur	00 s.
2° Cantic pardounerien Calon Jesus, ar 100	1	00
3° Cantic an taolennou, ar 100.....	1	00
4° Cantic	1	00
5° Act a Gonsecrasion d'ar Galoun Zacr a Jesus, e gallec, ar 100.....	1	00
6° Act a gonsecration d'ar Galoun Zacr a Jesus, e brezounec, ar 100.....	1	00
7° Ar memes Act a Gonsecration, e gallec hag e brezounec, scrivet e lizerennou braz ha var baper brao, evit lakeat dindan guer evel an daolen, unan epken.....	»	25

Ar seurt levrigou ha scridou-ze a c'hell beza casset bep daou vis d'ar re ho goulenfe, assambles gant liziri *Breuriez-ar-Feiz*, eb na ve netra da baea evit he c'hass.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e Série N° 39). DISSADORN 24 A DU 1877.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... Ar Morbihan..... Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll ba'manchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten a zo Aotrou DE KERANGAL, medrer.

Dezan ivé a dle beza casset aviziquen an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 24 a vis Du 1877.

Ar Gampr izella, n'eo ket chommet pell reiz ha didrouz, evel m'en lavaremp er zizun dremenet. Kerkent a m'en euz bet en em zresset, hanvet he presidant, ar secretourien, ha zoken ar re so evit dalc'hen ennhi ann urz vad, en deuz e nem ziskoeset deoch-tu, ar pez ez eo e guirionez, ar pez ez int da viana ann niver brassa anezho, an tri-c'hant deputeet a gleiz ; adversourien touet ar Presidant, adversourien touet ar Vinistret, adversourien touet ann oll deputeet n'int ket euz ar memez tu gantho.

Pa erru e Versail ar re e vez casset euz a bep karter gant ar bobliou, e nem lakeont oll er Gampr, evel ma lavarfen en eul lezvarn. Aze e tleont clask etrez'ho, en honestis, ar pez vez arruet e pep elecsion. Ma zeo ann trou passeet mad, ma neuz bet a du ebet a zislealdet, pa vez cavet mad pep tra, ar gampr neuze a dle discleria ez int deputeet evit mad.

Setu petra eta so erruet er vech-ma : Ann deputeet a gleiz o deuz deoc'h-tu commancet drezho o unan ; hag evel ma zint ann niver brassa, o deuz deoc'h-tu discleriet evit pephini anezho a voa bet mad peptra, ne voa netra da lavaret var ho fenn, hag e voant oll deputeet aprouet. Hon re oll euz a Geper hag a zo a gleiz, so passeet deoc'h-tu, evel just, etre breudeur ha consortet.

Betek freman c'hoaz, n'or beuz ket lennet petra o deuz roet evit ann deputeet a ziou. Mez neuz douetanz ebet var ar volontez o deuz d'ho lakaat er meaz ar Gampr, m'ar cavont moien d'en ober.

Penaoz e rinthi kement-se ? Eaz meurbet, evel ma iet d'hen guelet. Setu aze, m'ar kerit, ann Aotrou De Mun. Heman neuz bet e unan, kement a voeziou evit ann daou all e voa en he eneb. Pa teuffo er Gambr caoz euz he elecsion, ne vezo ket diez d'ezhan diskoez ez eo bet mad ann traou e karter Pontivi. Diez a vo caout abec'h en he elecsion ; den ebet marteze ne lavaro zoken netra ; mez pa zeui ann heur da vota, e votint oll en he eneb ; hag an dro vo greet ; hag ann elecsion a vo torret ; hag evelse e sonj dezho digourachi an dud vad ; ho lakaat da chomm er gear, evit ma ne vezo er Gampr nemet tud eveltho.

* * *

Setu ama c'hoaz ar pez e claskont. Hervez Mam-Lezen ar vro, pe ar Gonstitusion, e Franz brema ar gouernamant a zo etre tri : *ar Gampr izel, ar Gampr huel,* (pe *ar Senat*), hag *ar Presidant*. Plas ha dever pephini so merket mad en evelep fesson, ar pez a zo greet gant unan euz ann tri-ma, heb ann daou all, ne ket talvoudek evit ar vro.

Evit ma teuffe all lezen da veza e guirionez all lezen, e renk passeal dre ann diou Gampr, peza studiet gant ann diou Gampr, ha c'hoaz goudeze e renk caout assant ar presidant. Heman ebken memez a dle e rei da anaout d'ar bobl. Hogen ann deputeet a gleiz e fell dezho lakaat da netra hag ar *Presidant*, hag ar *Gampr huel*, evit gallout o unan ober pep tra d'ho faltazi.

— « Ni eo ann niver, a lavare er Gampr, unan « anezho en deveziou-ma ; ni eo all lezen, ni eo « ar bobl, hag ar boll a zo mestr. Ar pez a rim- « ni eo 'vezo mad, ha netra ken. »

Klask a reont eta terri lezennou ar vro.

Ar pez so bet er Gambr dimeurs hag abaoue, en deuz taolet sklerijen e kalz sperejou. Kals sochoaz a dud a ne fel ket dezho guelet stat guirion ar Vro ; ne fell ket dezho guelet petra glask ann Deputeet a gleiz.

Kleout a rer c'hoaz lavaret : « Bah ! petra ra « deomp-ni piou vo pe na vo ket casset da Ver- « saill, na petra rint pe na rint ket ?

Ar re a lavar ann traou ma, a sonj dezho c'hoaz

marteze beza furroc'h evit ar re all. Mez ma ne ma c'hoaz ann trouz nemet er Gampr, petra verk deomp-ni, ar re a ra brema kement a drouz er Gampr, ne glaskont ket ann heur hag ann tu, d'ober trouz e lerc'h all ? Mez hen lavaret a reont bemdez ; hen lavaret en deuz dezho ar ministr er Gampr. Lakeet en deuz dirag ho daoulagad, ha dirag daoulagad ar Vro, ar pez o deuz o unan mil ha mil guech merket en 'ho gazetennou. Ha ne glever ket bemdez ar re o deuz ho c'hasset d'ar Gampr o lavaret dezho bep heur : Araoc ! araoc ! araoc !

— Var betra ?

— Araoc var ar Relijion ! Araoc var madou ar re benvidik ! poent e d'ar re all caout o zro. Araoc var ann Arme ! e talch ann urz er Vro, hag ann adversour pell outhi. Araoc var ar juget ! a gondaon all laeron hag ann dud fallagr, hag e vir ne teuffen da guemer plass ann dud honest. Setu petra glever bemdez, hag petra neuz lavaret er Gampr ar ministr ha nicun n'en deuz komset eneb.

* * *

Hag ar geier o deuz taolet e pevar c'horn ar Vro, araoc ann elecsionou, evit trompla ha sponta eun niver braz a dud !

— Lavaret e peuz, eme ar ministr : « Ma ne « vez ket casset d'ar Gampr republikanet, Bis- « mark a zisklerio deomp ar brezel ! »

Gouzout a ret koulscoude eo c'houi da genta a gasso varneomp ar brezel.

Lavaret o peuz : « Ma casset d'ar Gampr Kris- « tenien, ann Itali a zisklerio deomp ar brezel ! » Evel ma vemp-ni deut brema da gaout aon euz ann disterra popl ! Hag, er gouzout a ret c'hoaz, ni ebken a hel miret euz ann Itali d'ober brezel deomp !

Republikanet ann Itali, a laka o fizians e re ar Franz, emnoc'h-hu. Mez evit petra ? Evit cass ar Pab mon pas ebken er meaz a Rom mez zoken er meaz ar vro. Ni gar ar Pab, ann Ilis ; poan a ra deomp en guelet er stat ma' ma ; rei a reomp d'ezhan ar zicour ma hellomp ; mez gouzout a reomp koulcoude n'ell ket breman ar vro mont e brezel evithan. Re a izom or beuz a repos hag a beoc'h, evit dont adarre kre a iac'h evel kent.

Ha n'o peuz-hu ket mez, ouspenn-ze, o parlant a beoc'h ? Ha ne ket c'houi e voa e penn ann traou epad ar brezel all ? Ha neket c'houi o peuz miret ar peoc'h or bize allet caout tri miz kentoc'h hag ouspen anter digoustorc'h ? Ha ne ket c'houi o peuz nem gavet penvidik braz, dioc'h-tu var- lec'h ar brezel, goude beza lezet iaouankiz ar vro da vervel gant an naon e bouillennou Conlii hag e lec'h all ? Ha ne ket c'houi a gasse d'ar brezel soudardet divautou hag eb fusul ? Ha sonjal a ra deoc'h e zeo ankounac'heet ann oll draou ze ? Tavit da vihana, ha ne teuet ket brema da goms euz ar pez a rit evit ar vro. Nemet drouk ne peuz roet d'ezhi ; nemed drouk na roffer dezhi c'hoaz. Mez ne vezo ket lezet etre ho taouarn ; Mac-Mahon na dro ket evel ann avel.

Ann oll deputeet a urz vad o deuz klevet gant eur joa vraz, ar ministr e lavarit ar c'homzou-ma en hano Mac-Mahon ; ha goude ar Gampr, kals anezho zo ect d'he gaout evit hen assuri ann oll vro, a zo heg a jommo atao a du ganthan, eneb enebourien ar vro, kouls re ann diavez eget re ann diabarz.

* * *

Er zizun dremenet, evel m'hor beuz hen skrivet ama, ann Deputeet a gleiz o devoa en em zavet oll, er Gampr evit tamal Mac-Mahon, arr vinis- trei hag ar pez o devoa greet epad ann elecsionou.

Lenn a reomp hirio e gazetennou Paris, ar Gampr huel neuz ket kavet mad lezel ar vro da gredi e vije a du var gementse gant ann Deputeet Republikanet. Ha dilun, var goms ann Aotrou de Kerdrel, eun deuz diskleriet e voa he oll fizianz he Mae-Mahon hag en he vinistret.

ROM.

Enn dervechou diveza-ma, e rede etouez ann dud keleier trompluz euz a iechet hon Tad Santel ar Pab. Lavaret a rent e voa goassoc'h ; e voa toc'hor, e voa maro. Neuz ket da zoursial e fesson ebet euz ar seurt keleir-se. Bemdez ha bep heur gazetennou fall ann Itali a daol dre ar bed kelou maro hon Tad Santel ; ha bemdez ive, hag bep heur, kement gazeten fall zo e Franz, euz a Gonk- Leon betek Paris, hag euz a Doulon betek Brest, o deuz hast da geloia e pep lec'h m'a vent resevet, ezeo maro Pii navet. Kement-se e treffe or scleri jenna, ha lakaat hor c'harantez evit hon Tad da greski dre ma kresk en he eneb malis ann oll dud fall euz ar bed. Daoulagad ar bed oll zo brema, muioc'h evit biscoaz troet var zu ar gear a Rom ; non paz evit gouzout petra lavar, petra ra Roue ann Itali, hag e vinistret ; mez evit receo gant ka- rantez ann distera koms a daol dre ar bed oll Mestr ann Ilis prizoniet. Ann den coz-ze, gant he

nao pe zek vloaz a pevar-ugent, a zo aze, e Rom, krevoc'h eneb ar Revolusion, evit ma zeo en he eneb he oll adversourien ; ha koulscoude, ann niver brassa euz ar re zo brema e penn ar stajou zo kontrol d'ezhan ; hag ar re nint ket kontrol d'ezhan, evell ar Franz, ann Autrich, ar Spagn, n'ho deuz na gallout nabolontez evithan. En e' zeo koulscoude e tale'h ann urz vad, memez e touez ar re ne gredont ket enn'han. Er gouzout a reont paotret ar Revolusion, en Itali koulz hag e lech all ; setu perag e tesiront kement he varo. Ken anaoudek int, euz a draou ann Aotrou Doue, ma zint deut da gredi ann Ilis e voa evel ho gouar- namanchou, o chanj bemdez, skubet hirio gant eun tal avez, varc'hoaz gant eur bar gurun pe gant eun taol balaen. Ne fel ket d'ezo guelet zo ouspen trivech kant vloaz, ma ma ann Iliz o toler dour benniget var o c'houarnamanchou a iha kuit, ho vadeza ar re nevez a teu e plass ar re goz, pa c'houlennont diganthi ar vadiziant ; hag a jons d'ezho pa vezo maro Pii navet, e rint eur Pab euz ho muzul hag euz ho dallentez. Doue zo aze koulscoude, hag ar Speret-Santel. Pa lakeaz ann Impalaer Napoleon kenta ar Pab er prison e Sa- vonn, he sonjaz ive e voa neuze mestr d'ann Iliz : ha koulscoude petra c'honczas neuze, na diveza- toc'h. Hen skrivet en deuz evidomp epad ar re- tret hir ze e reaz d'ezhan Doue ann amzer da ober, var gurrek Sant-Helenn. Trist eo deomp, guelet hon Tad er stad e ma breman ; mez hor fizianz evel he hini zo e Doue. He iec'het a zo mad ; hag pedennou ar gristenien e hastenno c'hoaz eur vuez dija ken hir, hag ken necesser d'ann Iliz ha da peoc'h ar bed oll.

AR BREZEL ER ZAO-HEOL.

Enn amzer genta a vrezel Sao-Heol, kals tud e sonje ne vize bet ann Turket nemet eur c'hinaouat d'a soudardet ar Russii, hag pa o deuz guelet ar meou ar Sultan o veza trec'h d'ar Russianet, ez int bet estonet braz. Koulscoude, ann oll dud a vicher, ann oll dud a vrezel, ar re a anaveze mad stat guirion ann daou bobl-man, a lavare atao ann Turket n'ho dize ket harpet pell amzer.

Hirio e tostaa ann heur ma vezo vlastret gant ar Russianet, tam ha tam, hag ann eil goud' he- ben, oll armeou ann Turk braz.

Kementse a daolo kals troublien en tu-ma euz ann Europ, hag a lakaio ar Sultan brema, Abdul- Hamid da goll he dron, ha marteze zoken he benn. Den honest ha skiantet avoallac'h evit eun Turk, pell zo e klask lakaat eun temmen dar brezel ; ar bobl ne fell ket d'ezhan a beoc'h, ken a vezo dis- trujet ann diveza euz ann oll Russianet. Lavaret zo d'ezhan Mahomet e unan, a voa deut da goms d'ar Sultan evit ordnen ar peoc'h. Mez neuz ket kredet muioc'h da Vahomet, he brofet, eget n'en deuz kredet d'ar re all.

Ar brezel, evel brema, neket koulscoude evit padout pell ken. En Asii, ann armeou zo ken tost ann eil d'heben, m'a' ma brema dija marteze etrezho ar c'hrogat diveza.

Ann Turket a zestum a bep tu, ar muia ma c'hellont a zoudardet ; var baper o deuz c'hoaz kals, bekek tri c'hant mil den, da gass var daehen ar brezel. Ar goassa so evitho, ann tri c'hant mil den-ma, ne mint nemet var baper.

Arc'hant ken neubet ne gaver ket ; hag heb arc'hant n'heller ket pell ober brezel.

Goulennet zo a bep tu ; kemeret so enn oll godellou ; neuz mui ; ar vro n'ell ken fourniz.

Eun dra all zo c'hoaz poaniuz en heur-ma d'ann Turket. Keit a ma zint bet trec'h, ar stajou bihan zo enn dro dezho a jomme reiz. Brema, pa zint koezet, ar re-ma en em lakea ive en ho eneb ; o sonjal kaout pephini he dam euz ar pez a vo dilammet outho.

Neuze marteze e kommanso e guirionez brezel Sao-Heol, kals terruploch c'hoaz eget hetek fre- man ; neuze, ar re zo e penn ar stajou, hag ar Zaozon ispisial, a velo ann tor braz o deuz bet e chomm keit-all da dermal, e lec'h miret a grenn euz ar Russianet da nem daoler var broiou Zao- Heol. Eurus a vezimp-nhi, mar voar ar re hor gouarn, hon divoal euz ann droublien a vezo neu- ze etre kals stajou.

AR JENERAL CAMBRONN

hag ar vezventi.

Ann Aotrou'n' Escop Graveran, ann hini e c'halvemp, ni re goz, ann *Escop guen*, a la- vare, brema tregont vloaz zo, da oll dud he Es- copti : « Pa vezo ar Vretonet trec'h d'ar guin ar- « dant, pa vezint trec'h d'ann hostaliri ; e vezint ar « c'henta euz ann oll bobliou. »

Lavaret a re c'hoaz, er memez paper zoken, en or barlant euz ann divroidi e nem daole dija neuze var hor c'harteriou : « M'ar teuont a benn d'hen « digristena, d'hen distaga 'euz he veleien, deuz « he relijion, deuz an Ilis, deuz he greanzou kris- « ten, ne vo ket goassoc'h pobl da c'houarn. »

Meur a dra zo tremenet abaoue ann amzer-ze; m'a zeuz c'hoaz tud hag a voar taoler evez en dro d'ezho, sellet evit guelet, ha guelet evit compren, int a lavaro deomp pegen guirion e voa ar c'homsou-ma euz hon *Escop guen*. Ne ket deut trec'h ar Vretonet d'ar guin ardent; rag anaout a reomp parresiou e pere ne voa neuze nemet diou pe deir hostaliri hag o deuz brema beteg ugen hag ouspen. Gouzout a reomp ivez, perak ha dre berz pe seurt tud, eo teut ann hostalierou da greski er feson-ze en hor c'harteriou. Mez mar ne ket deut ar Vretonet da veza trec'h d'ann hostaleriou, hag inthi zo deut furroc'h pe velloc'h? Siouas, nan.

Ar pez zo guir, koulscoude, eo ann dra man: Bez' or beuz ann hano da veza, ni Bretonet, douget d'ar viz fall-ze euz ar vezventi; ha setu perag, epad amzer an elecsionou, e cavit atao var ho henchou tud prest d'ho cass d'ann hostaliri. Deuz ma lavar an dud, e zeo zoken erruet meur a vec'h, ar re ne sonjent nemet prena ho mouez evit eun nebeut bannac'hou, a eve o unan muioc'h evit avoallac'h, ha ne gavent ket ho c'hear dre ann hent eun. Mez hirio zo kalz teotou fall.

Evidon-me, meuz guelet e lec'h all, kement ha muioc'h zoken a dud dizurz, eget ne veler dreaman; mez ar pez ne veler ket aliez e plassou, zo e velomp avechou en hon touez.

Pehini ac'hanomp no anavez ket en he barrez, unan benag euz ann dud keiz-ze? Nint evit mont na da foar na da varc'hat, nak zoken d'ar vourc'h, da zul, d'ann oferen, heb beza tommet mad d'ezho. Da lun, pa vezint krog enn ho labour, komsit outho, hag e veloc'h pegen mantret e zint euz ho zulvez. Mad, koulscoude, e lavarint deoc'h, a greiz kalon c'hoaz: Ha ne ket eun dra drist meurbet n'alfe ket eun denn e nem zivoal euz ar boesson milliget-ze? Kaer a meuz, kerkent a m'am beffe evet eur bannac'h, n'on ken mestr d'am santimant; kreoc'h eo evithon.

Setu aman varlec'h, hag a zistkoezo deoc'h neuz netra creoc'h evit bolontez ann den, na zoken ar boesson, pa neuz ann den, a guirionez, bolontez vad.

***

Ne meuz lennet e leor ebet, a vize Cambronn eur c'hristen euz ar re vella; mez beza voa sur eun dem a zantimant, hag a gourach. Araoc ma voa deut da jeneral, e amzer ann Impalaer kenta, e voa passeet dre ann oll gradou, soudard simpl, caporal, hag ar rest.

Var dro ar blavez pemzec ha pevar-ugent, ne voa c'hoaz nemet caporal. N'en devoa ket c'hoas ugent vloaz echu, hag dija voa anavezet mad etouez ar re e nem daole ar muia d'ar boesson. Eun dervez e nem gavas mezo; pa teuaz d'ann urz, ann offisser a ordrenas d'ezhan eun dra benag. Ann urz-ze ne blijaz ket da Gambronn, hag e plantas eur fassat en offisser.

Evel just, mont a reaz d'ar c'honsail, hag condaonet a voa d'ar maro.

Cambronn a voa mad en he labour, hag ar c'holonel e voa meur a vec'h bet test euz e nerz hag euz he courach. Guelet en devoa enn'han eun den iaouank dibœll ha penn bervet, mez leun a volontez vad. Deoc'htu e sonjaz e zavetei euz ar maro.

Obten a reas e c'hras digant ar jeneral, mez eur gondition a voa lakeet: m'ha raffe Cambronn ar bromessa da non pas morse tenvaat ar guin. Ar c'holonel a teuaz dioc'h-tu de velet.

— Eur goal dra e teuz great aze, Cambronn!

— Guir eo va c'holonel; guelet a red m'on o vont he faea, dre va maro.

— Marteze, eme ar c'holonel, marteze.

— Mez c'houi voar lezennou ar rejimant: moyen ebet d'in da nem den.

— Nan, va faot, ne varvit ket. Setu aman da c'hraz. Eun dra ebken e renkez prometti d'in.

— Eun dra: dek, kant m'ar kerit, evit savetei va fen, hag ive, va henor!

— Ne c'hevit neuze biken mui.

— Ne ket possubl, va c'holonel.

— Ne ket possubl! a te e vont da goll d'ha vuez, ma ne promettez ket din kement-se.

— Mad, mad, eme Cambronn. Guelet a ran colonel, ho madelez evithon. Me brema eo en lavar deoc'h: Biken, nan, biken, bannac'h boesson ne hevin ken.

Tost tregont vloaz a voa tremenet abaoue. Cambronn jeneral ive dhe dro, hag he golonel ann naonet o devoa o daou kuiteet ar servich. Beva rent e Paris euz ho retret.

Eun dervez ar c'holonel a pedas Cambronn da zont dhe di da leina. Cambronn n'eve ket a vin. Ar c'holonel a bourchue varn'han.

— Hemma, Cambronn, zo inhi mad tre; perag eta na efet-hu ket?

— Perag, colonel? ha divemor oc'h-hu eat? hag am naonet, hag ar prison, ha va c'hras peuz bet evidhon, ha va ger e m'euz roet deoc'h? Ankonac'heet o peuz-hu ann oll draou-zi? me ne meuz ket ho ankonac'heet; hag adalek neuze, berad boesson ebet ne meuz evet.

Ha guir a voa kement-se. Setu petra reaz Cambronn ha ni, Bretonet ha kristenien; n'alfemp ket ober kement-se?

Bolontez neuse a vank deomp.

KELENNADUREZ ANN AMZER GOZ

(*Dilerc'h*).

Sant-Fransez.

Kaout a rer e pep lec'h, euz ann dud-ze, prest atao d'a c'houlen, hag ive deuz ho lavar, prest atao da renta. Unan euz ar seurt tud ma, a ieaz eun dervez da gaout sant Fransez evit goulen diganthan ugent skoet; prest a voa dioc'h-tu da rei merk outho d'ar zant.

Sant Fransez ne gave ket aliez kement-se a arc'hant enn he godellou, hag enn heur-ze zoken, n'en doa nemet ann hanter anezho. Setu 'ta petra reaz.

— Va mignon, cavet a meuz eur voien da c'hounit dek skoet, ha d'ho lakaat da c'hounit kement-all.

— Petra'zo d'ober evit se, Aotrou'n Escop?

— Nebeut a dra; n'or beuz honn daou, nemet digeri hon daouarn; ha ne ket diez e lec'h ho fresta d'eoc'h, me 'raio deoc'h dek skoet; hag a viro evidon ann dek skoet all ho peuz goulennet diganin. Ha m'ar n'ho goulennit ken, a vo kement-se gounezet d'inme.

Hor Roue braz-ni, Herri pevare, en devoa evit sant Fransez eun istim euz ar re vrassa. Sonjal a re eun devez: Penaoz e verkin-me da sant Fransez ann istim vraz hag ar garantez e meuz e vithan?

Hag e cassas da ginnik dezhan renchou pe leve. Ar Sant a lakeaz lavaret d'ar Roue:

— Ne meuz izom ebet a zanvez; essoc'h en'em gavan em paourentez eget kalz re all e kreiz ho danvez braz. Lakeet enn tenzor ar pez o poa sonjet rei din-me, beteg m'ho goulennin diganeoc'h.

Ar Roue a gomprenas mad; hag biskoaz goude-ze, ne c'hoanteaz penvidikaat ar Zant.

Escopti Geneve ne dall ket kalz deoc'h, a lavaraz d'ezhan eur vec'h all unan deuz e vignonet.

— Talvoud a ra din, eme ar Sant, kement a ma doal Arc'hescopti Toled d'ann hini so en he benn. (Arc'hescopti Toled a voa neuze euz ar bed oll, unan euz ar re benvidika,); talvoud a raio dinn, ar baradoz pe ann ifern, hervez ar soursi em bezo lakeet d'ober va c'harg ennhan.

Eun dervez sant Fransez e tilunaz kentoc'h evit he gustum, hag e c'halvaz he Vevel a gompr da zont d'hen guiska. Ar mevel a voa kousket donn, ha ne glevaz ket. Sant Fransez a redaz ho han d'he gampr; aon en devoa ne vize c'hoarvezet eun drouk bennag ganthan. Mes och he velet cousket ken trankil, ne gredas ket en dihuna. Ober a reaz e hunan he zervic'h, hag en em lakeaz, evel kustum, goude he bedennou, da studial ha da skriva.

Ar mevel koulscoude a zihunaz ive eur mare benag. Raktal a ia da gampr he vestr, pehini zo dija guisket hag en he labour.

— Piou en deuz greet ho servic'h er mintinma, Aotrou.

Me va unan, eme sant Fransez, ha sonjal a ra deoc'h ne ven ket goest avoallac'h d'enober.

— Perak, eme ar mevel, en hor c'hrosmolet, no peuz-hu ket va galvet?

— Mez va mignon ho c'halvet a meuz, m'en assur deoc'h, ha meur a vec'h c'hoaz. Bet ezoun en ho gampr; ken douz e voac'h kousket, ma ne meuz ket kredet ho dihuna.

— Da viana, Aotrou, ne dleet ket va goapaat evelse.

Sonj ebet d'ho koabaat ne meuz, va mignon, pell a gementse. Ha p'eguir e tisplich deoc'h e raffen va unan va servich, a viziken m'ho dihuno ha pa renkefen evit-se ho kervel betek dek guech.

TUD HA TUD ALL.

(*Dilerc'h*).

Hon Tad santel ar Pab en deuz bet ar vadelez da rei d'ann Aotrou'n Escop Carcassonne, evit beza lakeet enn' unan euz a barrechou kear, parrez Sant-Vicent, eul louden gaer meurbet euz a relegou sant Hermez, miret e Rom abaoue he verzerenti.

Kerkent a ma klevaz ar bobl a voa erruet e kear ar relegou presius-ze e voa e pep ti eul laouanidigez vraz. Ann Aotrou'n Escop e verkaz eun devez evit ho c'haz e procession d'a iliz parrez Sant-Vincent. Pephini neuze nem hastaz da gempen ha da gaeraat he di, hag ar ruiou m'a the heuil ar procession.

Brankou palmez, boukedi, kurunnenou, pallennou ruz ha goen, ar pez a voa a gaera ne voa ket re gaer evit henori ar relegou santel, ha merka anaoudegez vad ar bobl.

E penn ar procession oll abadet ar seminer braz; oll beleien parrechou ker. Ann tron var behini e tle repos ar relegou so goloet oll gant voulouz ru, alaoret tro var dro. Pevar avieler hen doug var ho diouskoaz, hag gantho pevar euz ar c'haloniet ha pevar euz memprou consaill an Ilis. Var leac'h, a teu ann Autrou'n Escop o rei he venediksion; ha d'e heul ann oll pennou braz euz a gear. Var an tremen, ar bobl oll laoen ha joaiuz, a zo daolinet gant devosion.

Iliz parrez Sant-Vincent, evit receo donezon ann Tad santel, zo guisket evel en he c'haera deveziou.

Ar belek, er gador, a gomzaz neuze euz a sant Hermez, euz he verzerenti, euz he c'halloud a zirac Doue; euz ann izom en devoa ann oll da bedi, en eun amzer ispicial, m'a ne velomp en dro d'eomp nemet tenvaligen; ha da fin he sarmon, en heur zistrei varzu ann Aotrou'n Escop, e lavaraz: Mont a rit heb dale da Rom, Aotrou'n Escop: Mont a rit da zaolina a zirag hon Tad santel. Lavaret d'ezhan, euz a berz ann oll geriz, euz a berz parrez Sant-Vicent, dreist oll, pegen euruz e zomp euz ar vadelez n'euz bet evidomp; lavarit d'ezhan ni bedo bemdez sant Hermez, evit ma kendalc'ho ar feiz e n'hon touez, evit ma raio Doue buez hir ha iec'het d'hon tad muia karet.

Neuze voa roet benedicsion ar Zacramant, hag d'ar fin, benedicsion ann Aotrou'n Escop.

Euz ann nouz, ann oll diez euz a gear a voa sklerijennet enn'henor da zant Hermez; ha pa voa deut heur ann dud honest, pephini e nem dennaz de repos, euruz ha laouen da veza rentet gloar da Zoue, en or henori relegou he servicher fidel.

Setu petra ra ar gristenienni Breiziz, n'omp ket tud a zizurs; ha poan vraz a raffe deomp beza lakeet e renk ann dud digristen. Petra reomp-ni koulscoude, ni paisanted, pa teuomp, e mare ann elecsionou, da doler hor moechou var dud dianavezet, e lec'h o zoler var dud hag o deuz hor feiz hag hor c'hreansou. Heb dale, d'ann eil a viz kerzu, or bo da joaz memprou consailh an tikear. Hani vezo furrach eget neo bet kalz ac'hanomp en elecsionou diveza.

MARQUIS PONTCALLEC.

Bro-Vreiz epad iaouankiz ar roue Lois pemzec.

I.

PAOTRET AR GUIR.

(*Dilerc'h*)

— Petra-ta a so ama, paotret?

— Bennoz d'a Zoue ha deoc'h Aotrou Markis! Ne voar den petra vize erruet ama, ma ne vizec'h ket nem gavet en ti.

Ann imgann voa heanet. Ar Markis a daolaz tro var dro he zaoulagad, hag e lavaraz d'ar baotret:

— Avoallac'h, brema, ha bezit fizians ennhon. Ha c'houi, ne ket Jonsac ho hano?

— Ia Aotrou, evit ho servich.

— N'ho koeler eta dre aman nemet evit ober drouk. Neuz forz pe du a ian, ne gavan var o leac'h nemet ar brassa mizer. Setu c'houi c'hoas lakeet guerza ti bian Del ar Gammez; hag brema gant he fevar ugen vloaz, neuz mui a logeiz.

— Ne ket ni a laak ar c'hargou, Aotrou.

— Nan; mes e lec'h sevel ar c'hargou, evel ma treffer hen ober, ne peuz truez ebet na deuz ar paour, na deuz ar re glan, na deuz ar re goz. Petra dle deoc'h Pierik?

— Tri lur var'n ugent a c'huec'h diner.

— Hag evit tri lur var'n ugent e pize lakeet guerza he oll draou. Dalet, setu aze evit louden kargou Pierik; hag evit ann toliou baz peuz recevet, setu ama dek loiz aour. Loudennet etrezoch, mez taolit evez aviziken: Difen a ran deoc'h klask morse affer euz neeun deuz tud va douarou. Ar c'hargou vo brema paet em zi, hag a zirak va daoulagad; ha pa renkfen guerza va douar ha va maner evit sicour ar baisantet hag ar re baour.

— Mad, Aotrou Markiz, evel-se vo greet eun amzer da zont.

Markis Pontcallec voa neuze eur paotr a zaou vloaz var'n uguent, braz, kre, troc'het mad, ha kaer neurbet. He dad hag he dud koz o devoa bevet er memez karter, e kreiz tud koz ar re ze voa brema en dro dezhan. Enn he iaouankiz a voa bet casset da Baris, da lez ar Roue; prenet en devoa zoken eur grad enn arme; mez evel ne voa ket neuze a vrezel, e skuizaz buan er c'heriou braz. Dreist ann Aotrou Doue, netra ne gare evel he vro hag he genvreudeur. Dont a reaz eta da jomm d'he vaner, e creiz he barkeier land, hag he goajou braz, prest atao da renta servich da gement hini n'oa izom sikour. Heur c'helou mad voa bet dre ar c'harter pa voa klevet e tistroe clemans d'ar vro. Ar baotret iaonank, kouls hag ar re goussoc'h hen anaveze mad. En ho zouez a voa bet savet, gantho en devoa c'hoariet en he vugaleac'h. Atao voa bet er penn kenta en imgannou, er gourinadek, er jeu voulou; ha meur a vech en devoa gonet ar maout en dennadek. Ann oll eta e garie mad ar markiz iaouank.

Distro deuz a Baris, en em lakeaz da zouten hag da ziffen e pep lec'h tud he zouarou, hag ar re oll tro var dro, eneb ar vatourien hag ann divroidi. Ar re man ne glaskent nemet tenna a zivar goust ann dud ar muia m'a hellent a arc'hant; rac Pariz a voa pell, hag ar Roue, bihanik c'hoaz, n'alle ket kaout kalz a ziourzi euz ar pez a bassee e Breiz. Ar markiz en em gave atao var ho hent, hag en ho eneb, evel m'hor beuz hen guelet e ti Pierik.

Ar Vretonet zo bet atao tud a galon vad. Mignonet Pierik o devoa guelet, gant eur joa vraz, ar vatouterien e kemer ann tec'h. Pephini anezho a dostaas neuze euz ar Markiz en eur lavaret d'ezhan:

— Bennoz deoc'h, Aotrou Markiz, evit Pierik, evit he dad klan, evit Nonna hag ar vugale! Bennoz d'eoc'h ive evidomp ni oll. Muioc'h or bezo breman a gourach, peguir e m'och aze evit hor zicour.

Pierik n'en devoa c'hoaz lavaret koms ebet; mez neuze e kemeraz e dorn ann tri vrassa euz he vugale, Kado, Yvon ha Silvanik, hag ho c'hassaz beteg ar Markiz en or lavaret d'ezho:

— Bezit sonj mad, bugale; hirio e tleomp oll d'ann Aotrou. M'ar teuffe eta, Doue ra viro, eur malheur benag d'erruout gantan, ne vez ket re deoc'h, rei evithan memez ho puez.

Ar vugale a zelle laouen euz ar Markiz hag a c'hoarze. Silvanik a respontaz evit ar re all:

— Sonj hor bezo, tad; ha m'ar teu biken ann heur-ze, ni vouio paea hor gle d'ann Aotrou.

Kalon ar Markiz e voa tenereet oll, o velet anaoudegez vad ar vugale-ma evit ar pez a sonje dezhan beza neubeut a dra.

— Mad, mad, emezhan; me zo evel deoc'h euz a vreiz, ha va oll garantez zo d'am bro ha d'am breudeur. Ar re a teu ama euz a lec'h all, n'anevezont netra euz hor bro, n'anevezont ket hor guiriou, n'anevezont ket hor langac'h ken kaer; ne garont nag ar vro, nag ann dud. Mes patientet..... Breiz a vezo c'hoaz da Vreiziz. Me, ha va mignonnet ni ialo da Roazon, ni ialo da Baris, ni a barlanto evidoc'h; ha ma zeo ret, ni ialo zoken beteg ar Roue bihan.

Kenavo eta, eur vec'h all.

(*Eur pennad all eur vech all.*)

KELEIER.

Ar bemzek a viz du, membrou an Gampr huel (*ar Senat*) o deuz hanvet pevar senatour evit kemer plass ar re zo maro eun amzer diveza-ma. Ar pevar senatour-mañ vez a zo oll tud a urz vad, hag a du gant Mac-Mahon.

Ann aotrou Occry, belec'h ar batimanchou a vez ganto, en deuz recevet, en amzer diveza-ma, ar groaz a henor.

An aotrou Occry neuz gonezet ar groaz-ze, el lestr a vrezel *la Correze*, o rei sicour, euz he oll galloud da, vartolodet ar batimant-se, clann, kolz anezho gant ar c'holera.

Aotrou person Sant-Germen, o sortial, en deiz all, eus he iliz, goude he labour mintin, en em gavaz a zirag unan euz guella republikanet he barrez. Hemma a dennaz varnezhan, a benn brec'h, eun tenn pistolet, grek ann den-ma, hag he vugale ne vevent, pel a voa, nemet euz ar zicour ar re dezho ann Aotrou person-ze.

Er gear a Alger, pevar baotr iaouank, o devoa kemeret eur vag vian, evit mont da bourmen var ar mor. Ar vag a javiraz, hag o fevar e vizent bet beuzet, ma ne vize ket n'em gavet da dremen person ar barrez. En despet d'ann oulen ha d'ann tarsiou braz, e lammaz pemp guech er mor, hag ho saveteaz oll.

An aotrou Grant, presidant Stajou Unanek ann Amerik, betek ar blavez diveza, zo n'em gavet e Paris en derveziou-ma. Ann Aotrou Mac-Mahon neuz casset d'eur pedi da zont da Auteuil, d'ar redadek, hag da gemer eur plas a henor en e guichen.

Ann Aotrou Grant neuz lakeet respont: Nhelle ket mont d'arr redadek, *abalamour ma voa ar zul.*

Ar presidant-se zo protestant; ho nen deuz ket bet aon o rei ar gentel-ze d'a gatoliket-re zizoursi da viret ann dervez-sul.

KELEIR AR VRO.

Kemez an Indez.

An Aotrou Pape, person Sant-Nic.....	10 »»
Matez presbital Ploudiern.....	2 »»
Mevel presbital Ploudiern.....	1 3»»
Adela Fonteuil.....	2 »»
An Aotrou Michel, person Plouezoc'h.....	10 »»
An Itron Postic euz Plouezoc'h.....	10 »»
Beleien Pleyben ha lod euz ho farresioniz.	24 »»
(Ouspenn ann 240 lur 70 douget dija ar zizun tremenet).	
Eur plac'h iaouank eus a Plouggonvelen..	3 »»
Daou zen euz Pont-n'Abad.....	10 »»
Euz ar barrez Treglonou.....	33 »»
Eur particulier.....	5 »»
Eur particulier.....	30 »»
Lod ar farresioniz euz Couk-Leon.....	8 »»
An Aotrou person Plabennec.....	» »»
Corentin Quere, euz Dirinon.....	5 50
Margait Combot, euz Dirinon.....	
	148 50

	148	50
Renau Le Bec, euz Pont-n'Abad.....	5	»»
Itanvez Cardaleaguer, id.	2	»
Dimezel Marrec, id.	1	»»
Dimezellet Criou, id.	6	»»
Daou vatres, id.	1	»»
Loisa Cloarec (adare), euz Kemper.....	1	»»
Maria Perron, euz Kemper.....	»	30
An Aotrou person Ploumoguer.....	10	»»
An Aotrou Salaun, cure e Ploumoguer..	7	»»
An Aotrou Mingant, nevez belec eus Ploumoguer.....	5	»»
Ur beleg bed dighemeret mad e mission Pondichery, hac e ziou c'hoar.....	7	»»
Douguet er zezun-man.....	193	80
— araoc.....	1,145	20
Etre tout..	13,390	l. »»

Be'z euz œuvrou n'eller morse rei avoallac'h da anaout evit kelennadurez pephini, euz ar seurt-ze eo ar pez en deuz greet enn deveziou-ma, Emile Cadiou, fornier bara guiniz er Fouillez.

Ann hini a ra servich ann dilijans etre Keraez hag Pleiber-Krist, en devoa lezet da goueze euz e gar eur zac'hat a zaou vil c'houec'h kant pemp lur ha daou-ugent. Cadiou en deuz kavet ar zarc'h, ha raktal en deuz lakeet renta d'ar perc'hen ar pez a voa ebarz.

Evel ma zeo bet kavet ar zac'h-ma e kreiz ann noz hag en eun hent distro, meur a hini en divize sonjet hen dalc'hen evithan e unan. Cadiou, leal hag honest, n'en deuz sonjet nemet eun dra : Ann arc'hant-ma ne zeo ket din, ha Doue a'm guel. Hag en deuz rentet ann arc'hant.

Charles Goulard, euz a vorc'h Plozevet, en euz recevet eur vedalen arc'hant a genta class. Eat ez eo en eur c'hrignol, e kreiz ann tan goal, da zavetei eur vaouez chommet ennho goude ar re all.

Kalz euz ar re a lenn *Breiz-ha-Feiz,* o deuz ive lennet all levr. Skrivet gant ann Aotrou Inizan, Belek e escopti Sant-Briek, hag hanvet *Emgann Kergidu.* Deuz mr klevomp, all levr-ze zo bet kavet mad meurbet gant ar re oll o deuz enn lennet.

Ho veza klevet kement-se, a berz mad, an aotrou Inizan a ra deomp da anaout en deuz skrivet eull levr all, var memez traou hor bro er blavez trizek ha pevar ugent.

Ar re o deuz lennet *Emgann Kergidu,* a lenno ivez, m'hor kredont, levr all ma ann Aotrou Inizan.

Etre ar bevar hag ar pemp a viz du, var dro dek heur euz ann noz, eur vag-peskerez euz a Gonk-Kerne, voa o tragal e merven da Vec-Meil. Ar vag a iaz da skei euz eur garrek hanvet *Dimenven,* hag a iaz dioc'e-tu d'ar strad. Pevar euz ar vatolodet a drapaz crok er roniou hag e tammou planch, chommet var ann dour ; dont a reaz tud euz ann aot d'ho savetei.

Daou all so bet beuzet : ar mestrouer hanvet Brisson a lez var ke leac'h tri grouadur ; hag eur martolot, hanvet Morando, a lez eun itanvez ha c'huec'h bugel.

Ar 15 a viz du, Tribunal Kemper en deuz condaonet *Ar Finister,* gazeten ann Aotrou Hemon, da zaou c'hant lur amand, abalamour de zroug-lavarou e kenver an Aotrou Mahe, a Dregourez, var benn ann elecsionou diveza.

Daou c'hant lur all e neuz c'hoaz renket paea d'an Aotrou Mahe, evit hen digol.

Enn dervechou-ma diveza, zo bet lazet, e Kemper, eur c'hi clan en devoa dija croget e cals chas all.

Hano ar perc'hen, ann Aotrou Pouliquen euz Guiclan, e voa var golien ar c'hi.

AR BOBL E FRANZ.

Ann niver euz ar bobl e Franz er blavez 1876, a zo a 35 millioun 905 mil 788 den.

Abaoue ar blavez daouzek a tri ugent, ar bobl a zo kresket er vro a 832,807.

E pemp escopti breiz ez eo kresket evel-ma :

Escopti Kemper :	23,143
Escopti Sant-Briek :	8,662
Escopti Roazon :	43,180
Escopti Naonet :	40,766
Escopti Guenet :	46,224

Evel m'er guelomp, escopti Kemper eo' zo ennhan ar muia kresk. Var guement-ma, e vez kals traou da sonjal hag da lavaret ; m'ar krèst ar bobl e Breiz brema c'hoaz muioch eget e lech-all, eo abalamour ma talc'h ive brema c'hoaz muioc'h d'he c'hreansou kristen hag da lezennou Doue hag ann Iliz.

Setu aman brema ann niver euz ar bobl e pephini euz a bemp escopti Breiz :

Escopti Kemper.....	666,106
Escopti Sant-Briek.....	630,957
Escopti Roazon.....	602,712
Escopti Naonet	612,932
Escopti Guenet	506,573
E Breiz oll e zeuz eta :	3,019,320
E Pariz ebken e zeuz teir guec'h muioc'h a dud eget e Escopti Kemper :	1,988,806
Ar brassa keriou goude Paris e zeo :	
Lyon.....	342,815
Marseil.....	318,868
Bourdel	215,140

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moulet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE Nº 40). DISSADORN 1 A KERZU 1877.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED.

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... } 2 scoed.
Costez-an-Nord.. } 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 3 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet acun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho cöll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Perc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezan ive a dle beza casset aviziguen an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 1 a vis Kerzu 1877.

AR GAMPR.

Buhan a ia ann traou er vro brema, hag ann dizurz, hag ar revolusion, buhannoc'h c'hoaz eget ann traou all; ar vizer ivez er c'heriou braz a ia d'a heul. Hor bro a zo brema evel eul lestr braz e kreiz ann tempest, e kreiz ar mor fuloret. Ar sturier a zo en he blaz, hag ar stur ivez. Mez ar vartolodet ne zonjont mui, plega ar goeliou, diskarga ar goerniou, netra ne reont. Pephini ne sonj nemet kemer plaz ar sturier, all lestr taolet ha distaolet gant ar tarziou braz, ne zent mui euz ar stur; lonket a vezo eta gant ar mor braz; ha ma renk koeza var ar c'hostez, e vezo bruzunet oc'h ar c'herrek.

Hor bro zo brema evel eun tiegez e pehini den ne fell mui d'ezhan senti; pephini n'euz c'hoant da veza mestr, d'a c'houarn de dro. Kals kaochou, kalz trabaz a glever en ty; mez all labour a jomm da ober, ha pa deio poent ann eost, netra na vezo da zestum.

En derveziou kenta ma zeo bet ar Gampr en em zestumet, na c'houlenne nemet eun dra : ra teuio ar president da nem unani ganeomp. Neubet goude e lavare : Ret eo d'ezhan plega deomp ; ha brema, a briz ebet, ne fell d'ezho e chomfe e penn ann traou; mont e renk kuit, setu petra lavar brema oll mitizien Gambetta; mont e renk kuit, hag hon lezel da c'houarn. Ann Aotrou Gambetta a gav zo pell braz abaoue ann oll draou kaer en deuz greet e pad ar brezel dek ha triugent; ann aotrou Thiers, he varc'h-limon zo maro, ann aotrou grevi zo re zidalvez; ha perag eta ne vez ket ar mestr. Poent eo d'ezhan mont adarre da benn ann traou; hag ar re oll a zo de heul, o deuz ive izom a blassou mad, rak kalz anez'ho zo dibourvez meurbet.

Ar c'henta tra o deuz greet republikanet a gleiz eneb ar president Mac-Mahon, eo henvel euz ho zoez eur gommision a dri mempr a tregont. Ar re-ma a dle mont en dro d'ar vro, e peb karter a Franz, da studial var all lec'h hag a dost, kement tra zo bet greet epad ann elecsionou. Non pas ar pez o deuz greet ha lavaret ho re d'ezho, nonpas ar geier o deuz taolet e touez ann dud ; mez ar pez o deuz greet ha lavaret kement hini voa atadroe gant ar gouarnamant. Mont a reont d'ober prosez d'ar prefed a bep departamant, d'ar sous-prefet, d'ar mear a bep parrez, d'ann archerien a voa evit an urz vad, d'ar poliz, ha da gement hini en devezo lavaret ann distera komz en ho eneb.

Republikanet a gleiz o deuz fri. Aon o deuz da veza kasset d'ar gear eur vech all c'hoaz; aon o deuz na teuffe neuze ar bobl da zellet pissoc'h outho, da velet sklerroc'h en ho c'haochou, da gompren guelloc'h he interest guirion, ha da gaaz neuze d'ar president Mac-Mahon tud mignonet d'ar vro ha d'ann urz vad. Hag o deuz sonjet dre ar gommission-ma sponta ar bobliou. Rak kalz euz ann dud ne gomprennent ket mad avoallac'h traou zo; hag ker buhan a ma velont, evel ma lavarfen doare hor proces-verbal, e zint prest dioc'h-tu da gaout aon; ha neuze kalz a lavaro etrez'ho : taolomp hor moueziou d'ar re ma, evit m'hon lezint trankil a viziken.

Setu ama eta dre ar vro memprou ar gommission-ma; deut int en hor c'harter. Petra rinthi neuze? Kement adversour d'ar mear a vezo er barrez, kement adversour d'ar prefet ha d'ar re oll a dle dalc'hen ann urz vad, kement hini vezo poulzet gant ho adversourien, kement hostaliri vezo bet torret, ar re man oll en em gavo a zirak ar gommission gaer-ze, oll e vezint silaouet; pep tra vezo skrivet, a kasset d'ar Gamp. Setu da betra dremen ho amzer tud ha nint bet kasset da Beriz nemet evit mad ar vro. Ian Leon e unan a deuio da n'em glemm d'ar gommission-ze euz bar-

nerien Montroulez o deuz hen kondaonet da bevar miz prizon ha daou c'hant lur amand, hag a vezo ive sillaouet.

Kemense n'hello nemet lakaat troublien etouez ann dud, ispicial etouez an dud honest, rei koultren d'ar re fall, ha lentaat an dud vad.

Ar president Mac-Mahon en deuz eta lakeet skriva d'ar prefejou, gant urz d'ar re ma da skriva d'ar mear a bep parrez, ha setu petra zo ordrenet :

Avertisset mad ar bobl euz ann oll parreziou, n'ho deuz ar memprou euz komission ar Gampr droit ebet da zichelver ann dud dirazho; den ne geo forcet da vont d'ho c'haout, ne forz evit petra; difen a ran d'ar re oll zo e servich ar gouarnamant da gaouit komz ebet gantho, nag e fesson ebet. Digor ebet zoken na vezo roet d'ezho en ti kear.

Ar republikanet a gleiz zo bet fachet ruz euz all lizer-ma. Ha kerkent a m'ho deuz kavet ann tu o deuz diskoezet d'ar president ho zantimanchou mad.

Ar vinistret nevez choazet gant ar president a zo oll tud a beoch, tud a urz vad a leun a c'huiegez. Kerkent a ma zint bet lakeet en ho flaz, e zint deut, hervez ar c'hustum, da ziskleria a zirak ar Gampr ar pez o devoa souj da ober : n'hi, emezho, azo ministret evit ober mad afferiou ar vro. Izom en deuz a repos, er poent ma euz ar bloaz dreist oll, evit ann oll draou a gommerz. Gret eta eveldomp-ni ; lezomp, evit am heur a gostez, oll drouz ann elecsienou, ha labouromp d'ober mad ar vro. Ar c'homzou-ze voa mad, ha mad tre, mez re vad evit republikanet kleiz. Ho respont, leun a zisprijanz evit ar vinistret hag evit ar president hen diskoezaz deoc'h-tu :

Ar vinistred a zo aze, ne zint netra evidomp, ne rimp affer ebet gantho. En hon touez e renk beza c'hoazet ar vinistred; honnez eo bolontez ar bobl a Franz.

Setu int eta oc'h empec'h oll afferion ar vro.

Mez ar vro evithho ne geo nemet ho interest, hag ho republik. Ar vro evitho ne geo nemet ar re o deuz ho c'hasset aze. Mac-Mahon ive zo bet c'hoazet gant ar vro, mez ar vro-ze ne zeo netra evit republikanet. Ar Gamp huel ivez zo bet choazet gant ar vro, ann daou c'hant seiz deputeed euz ar Gampr izel, zo bet ivez c'hoazet gant ar vro, mez ar vro-ze, ne zeo ket hini ar republikanet. En hor c'harteriou-ni, paotret Plougerne, Laniliz, Guitelmeze, Lesneven, Landivizio, Brest zoken Landerne ha Plougastel, hag ar re oll o deuz kasset d'ar Gampr deputeed a unan gant ar president, n'o deuz netra da c'hortoz euz ar republikanet, ne z'int evitho netra. Ni potret Keper, Kastellin, Pont-n'Abat ha Douarnenez, n'hor beuz ket taolet hor moeziou var deputeed ar gleiz, ni n'omp ken neubet netra. Ar goassa koulskoudè eo evit paotret Kemperle; pa o deuz choaset, bloaz passeet zo, eun divroet, eun alvokat a Bariz, e voant tud ; er blavez-ma, m'ho deuz choazet eun den a urz hag a greanzou, ne zint mui mad da netra.

Setu petra zeo ar vro evit ar republikanet. Mez ar vro guirion, ar vro honest, ar vro na c'houllen nemet peoc'h hag urz vad, ar vro-ze zo gant Mac-Mahon, gant ar Gambr huel, gant ann daou c'hant zeiz deputeet euz ar Gampr izel. Ma zeuz er vro tud hag o deuz eur guennek benag espernet, tud hag a zeblant beza tud a urz, hag a zo koulskoude a du gant republikanet a gleiz, kemense ne geo nemet abalamour ne gomprenont ket da beleac'h e kassont ar vro. Rak ar Republik en deuz hallet ober eun tam roue a bep bini ac'hanomp, mez ne reio ket deomp gouzout ar pez n'hor bez'ho ket desket; ne raio ket deomp komprenn ar pez a zo dreist hor muzul.

Guelet a rimp heb dale petra vezo ar brezel-ze diskleriet gant ann deputeed a gleiz d'ar president Mac-Mahon ha d'he vinistret.

KELENNADUREZ.

En amzer guec'h all, a voa ive e Paris tud, kasset d'hi, evit ober lezennou. Etouez all lezennou-ze en em gave loud eneb ar veleien, eneb ar relijion, eneb ann dud honest, eneb pep tra vad. En amzer-ze eta, en em gavaz, etouez kalz re all, pevar belec kasset kuit deuz ho bro, abalamour ne falle d'ezho renons na d'ho religion na d'ho belegiac'h.

Mont a rent var zu an heur nevez da glask eur batimant d'ho zransport en eur vro all benag. Eruet en eur poent benag euz ho hent, e voa goullennet digantho ho faperou, ha pa voa lennet ar paperou-ze, e voa guelet e voant beleien o tec'hel euz arvro. Renonsit da dec'hel, a lavaraz neuze d'ezho ar mestr sentit euz lezennou ho bro, hag bezit dizoursi, netra n'erruo ganeoc'h. Kontrol int da lezennou Doue; hag evit gallout heuil lezennou Doue eo e kuitaomp ar vro; kals tud a voa diredet en dro d'ezho. O velet petra ioa, loud euz an dud ze en em daolaz var ar veleien ; daou anezho zoken, voa larzet dioc'htu.

An daou oll a voa kasset var bord eur ster a voa enn'ho.

Sentit euz lezennou ho pro, a lavare d'ezho ar bopl. Hor c'houstizians n'hen permet ket. Neuze voant taolet en dour, evit beza beuzet. Koulskoude, unan benag a lavare atao d'ezho : Sentit, renonsit d'ar relijion, da lezennou ann Iliz, hag e vioc'h tennet ar meaz. Nan, ne renonsimp na da Zoue, na d'an Iliz, n'ha d'hon deveriou. Ann dud fallagr-ma a fulore o kleout ar c'homzou-ze ken kourachus. Dalc'het e voant en dour, ken e voant ho daou beuzet. Beza e zeuz tud hag a garfe c'hoaz lakaat var ar vro lezennou euz ar seurt-ze, hag diaz en hon touez, amzeriou ken trubuliuz, er memez amzeriou-ze, seiz kant beleg a voa bet kasset en eun enezen, e kichen ar gear a Rochefort. Aze e voant taolet oll e daou, vatimant e tlie servic'h d'ezho da brison. Kerkent a ma voant erruet enn'ho, a voa dilammet diganho kement tra o devoa ; ann dud fall-ze karget d'ho divoal, a gomprene koulscoude peleac'h e ma sikour ha joaustet ar beleg, hag o devoa tennet digantho ho brevier; n'hellent ket zoken lavaret pedennou ann Iliz. Mes ann oll loustoniou, ann oll malloziou, ann oll sacreou e renkent kleout e pep heur euz ann deiz. E neubet amzer, ann tammou dilliat a voa lezet gantho, a voa louz ha pillaouet; eur c'hlasker zoken n'en dizhe ket bet izom anezho. Debret e voant gant all laou ha gant ar c'hoen. Ar goam, er blavez-ze e teuaz kris meurbet. Hed ann deiz e voant atao a zindan ann amzer; bep seur labourou poaniuz e renkent ober; ha pa deuie ann noz, n'ho devoa na pallen, na zoken eun tam kolo a zindannho.

Var gemense, maget fall, falloc'h eget ne geo brema ar brassa torfetour er prizon; bermiet ann eil var hegile e strad ar batimant, heb tannn, heb ann distera penn goulou; ar c'hlenvet nie zaleaz ket d'ha nem daoler en ho zouez. Ann niver brassa anezho e varvaz e kreiz ar vizer-ze; diez e zeo memez kompren ne vent ket oll marvet. Chom a reaz koulskoude unan benag anez'ho, merzerien e guirionez, evitho da non pas beza maro etre daouarn ar bourreo. Oll e lavarent ar pez a skrive hunan anezho euz a greiz he boaniou : ne ket possubl e vez eun den malheurusoc'h; mez evit eur guir gristen, n'hell ket goulen guelloc'h.

Evit guir, guelloc'h e voa bourrevien ann amzer-ze e kenver ar gristenien, eget ne voa ar baianet e kenver hon tadou ar gristenien kenta. Ar re ma ho merzerie d'eoc'htu; dre ar c'hleze, dre ann tan, dre all loenet gouez, ar gristenien guenta a c'honeze dioc'htu ann ee. Ar gristenien, ar veleien a bere or beuz parlantet huelloc'h a zo bet merzeriet epad blavechou. Ha penaoz traou evel ar re m'hor beuz merket aman, o deuz rollet erruont en eur vro evel ar Franz, abalamour m'ho devoa distaget ar vro euz a Zoue, hag laolet er meaz ann Iliz hag he lezennou. Hag kemense a erruo c'hoaz, m'ar teuont a ben euz ar pez e klaskont, d'hon distaga euz Iliz Jesus-Krist, euz a greanzou hon tud koz.

Sant Francez en devoa e touez he vitizien eun den iaouank douz meurbet, karantezuz, ha leun a relijion. Ouspen unan euz a dud kear, ha deuz ar re eezet mad, en devoa c'hoanteet hen caout evit mab kaer. Ar sant hen karie kals, hag en devoa aon ne vize deut dre skanvente da n'em daoler re vuhan er briadelez. Setu ta petra lavaraz d'ezhan :

Va mab, bez'am beuz evit ho hene kement a garantez eget evit va hini va hunan. Desirout a ran deoc'h pep mad. Ha setu perag en deuz roet poan d'hin kleout komz euz ho timezi. Iaouankik oc'h c'hoaz; ha marteze n'ho peuz ket skiant avoallac'h evit mont e tiegez. Sonjit mad eta rac eur vech dimezet e vo ne zivezat. Ma vez er briadelez, evel ma zo er gouenchou, eur blavez pe zaou, da nem studial, me gav zo brema kals tuil dimezet ha ne vent ket neuze. Ouspen-ze, ha n'oc'h-hu ket mad em zervic'h, ma fell deoc'h hen kuitaat. Setu me brema koz, heb dale vezin maro, ha neuze e reoc'h ho santimant. O kleout ar c'homsou ma, ann den iaouank en em daolaz da dreit he vestr, goullen a reaz outhan pardon da veza sonjet he guitaat, hag he lavaraz d'ezhan e chomse gantan betek he varo. Ah nan, va mab, ne fell ket din prena ho liberte; eur c'huzul mad e menz roet deoc'h; ha brema c'houi a rafo ervez ho polontez. Ar paot e jommaz e zervic'h ar zant.

Eun dervez, eun den hag a anavèze mad e c'houaz de gaout hag he lavaraz dezhan : Eur gasoni vraz e meuz kemeret ouzoc'h; istim ebet ne meuz ken evidoc'h. Er c'hontral, me c'ho c'histim kalz muioc'h, pe guir e peuz ann nerz dallavarel d'in kemense.

Ar pez zo caoz e meuz kement a zrouk ouzoc'h, eo abalamour m'oc'h bet heneb dini en eur prozes em euz bet diveza brema. Guir eo, bet hon heneb deoc'h; rac kredi ren ne voa ket ganeoc'h ar virionez. Mez c'houi, ann Escop, zo tad dall oll,

ha ne dlier ket beza eat heneb loud euz ho bugale. Tad ann oll e zoun evit guir. Mez hag eun tad ne dle ket avechou rei tort pe reson da loud euz he vugale, hervez ma veritont. Ne forz petra lavaroc'h, va zantimant zo evelse. Ha me kouls-koude e moa kredet e voac'h eur zant. Pa peuz kredet e voan eur zant o peuz bet tor; ha brema pa n'hen kredit ket e peuz raison. Me a gar guel-loc'h ar virionez a ra poan da gleout, eget kom-sou kaer ha ne vent ket guir. Ken e ze eta, muioc'h e meuz brema a estim evidoc'h abaoue m'o peuz lavaret d'hin ann oll draou-ze. Kaer en doa bet ann denn-ma n'hellaz ket lakaat ar zant da goll patiantet.

Ann douzter ar vadelez-ze, eo zo bet kaoz ma ze bet atao sant Fransez ken karet, non pas eb-ken gant ar c'hatoliked, mez c'hoas gant ann he-retiked, a bere en euz convertisset eun niver braz meurbet.

MARQUIS PONTCALLEC.

Bro-Vreiz epad iaouankiz ar roue Lois pemzec.

I.

PAOTRET AR GUIR.

(*Dilerc'h*).

Kenavezo deoc'h-hu ive, tad koz.

Deut ho heur. Pa vioc'h eat da varadoz ann aotrou Doue, pa bedoc'h evit ho pugale, bezit ivez sonj ouz hon-me, bezit sonj euz a vreiz.

En or vont er meaz euz ann ti, e lezaz da goeza e boutek ar vugale ar pez en doa a arc'hant.

Var he hent e kavaz eur paourkeaz dall, daol-inet atao er memez plaz o lavaret e chapelet; he dook en e guichen; evit receo gueneien ann dud vad, hag he gi d'hen divoal.

Ne meuz guennec ebet, laou brema; mez var-varc'hoaz deut d'ann ti.

Mersi deoch, aotrou Markiz; anavezet a meuz ho moez. Mont a rin varchoaz.

Neubet pelloc'h e kavaz eur vanden klaskerien da bere e lavaraz ive; dilun e ma ann dervez paotret; nem gaout a reoc'h er maner. — Ia, ia aotrou bennoz Doue deoc'h.

Pontcallec a ie gant he hent en or sonjal e mizer ar vro, pa teuaz betek e ziouskouarn evel trouz moeziou bugale. Sel a reaz var zu eur ster ne voa ket pell outhan; ha petra velaz? Evel dilliat a flot var ann dour. Mez pa dosteaz e voa c'hoaz goassoc'h. O vont a ruil gant ann dour, eur vaouez iaouank gant daou vugel staget en dro d'he darghiz, hag eun all etre he divreeh. Ne reaz nag unan na daou. Lamma reaz er ster evit ho savetei. Den ebet ne voa var al lec'h; sikour ebet n'en doa da gaout aze.

Samma a reaz ar vam hag ar vugale, ha setu hen d'ho c'haaz betek eur vilin a anaveze, a ne voa ket ouspen eur c'hart heur euz al lec'h ma voa.

Er vilin ma den ebet na zouete ar malheur braz voa bet tost d'a erruout er ster. Pephini e voa laouen a joaiuz, ar vam goz, Gildas ar miliner, ha Loizaik. Ar vilinerien a gane en ho labour; diez e vize bet kaout bravoc'h milin na dressoch tud.

Loizaik da genta e velaz ar Markiz e tostaat gant he zam; petra zo eta, emezhi; it 'ta buhan Gildaz var hent ann aotrou Markiz; evel m'a toukfe unan benag maro...

Gait, ar vam goz, a voa diblasset da zont da velet petra voa; hag eun tamik spont a voa dija krok ennhi o kleout komzou Loizaik, pa entreaz en ti Gildas gant ann tri groadur, hag ar Markiz o souten ar vam.

Kassit ar re-ma var ho kuele Gait; diviskit anezho, tommit anezho, ken a vo deuet buez enn-ho; Gildas ha me ni raio tan braz da domma pallennou d'a lakaat en dro dezho.

Gildas a vele ar Markiz e voa ive glip dour. Ha c'houi aotrou, poent e deoc'h ive kemer dilliat sech. Me meuz amzer avoallac'h; soursiomp ar vugale ma de genta; goudeze me daolo va dilliat glip, ha me gavo aze en da bres, eur bragou braz, eur chuppen, hag eur zinklen ruz evel eur c'her-nevot.

Petra, aotrou, choui lakaffe ar seurt dilliat-se? petra' ta, ha fier c'hoaz d'ho dougen. Ha ne ket ar re-ze dilliat ar guir vretonet.

Gildaz e tennaz euz ann arbel he zilliat sul, hag ar Markiz e voa prest chanchet e kernevot.

Loizaik hag he mam, a gemere sourzi euz ar vugale; guin voa bet tommet evitho ho fevar; ha dija e voa dizanjer ho staat.

Ar Markiz, gant Gildas e korn ann tan, à komze var benn ar vrek iaouank. He anaout a rez te Gildas. He anaout, aotrou, ho ia zur. Assamblez e zomp bet er c'hatekismou; er memez blavez or beuz roet hor pask.. eur c'hroadur diboel e voa; dibarfet ha c'hoarierez; ne voa ket kouls-koude a zrouk da lavaret outhi. Re abret, var dro he zeitek vloaz e timezaz d'un divroat, deut ama ne vouie den abelec'h; muioch e karie ann hosta-leri eget al labour, ann noz e passee o redek ar c'hoajou. Enn eur ger, hano fall en devoa en hon

touez. Meur a vech a voa bet kaondaonet d'ar brison; mez he vrek, koant ha teotet mad, en devoa hen dibrezet ha bet he bardon. Brema dive-za, ez eo bet trapet var he daol fal gant ar gard e hunan ha kasset dar prizon da geper. Homma fier, hag huel ann tam ennhi, na grede ket mont da glask, ha setu perak en deuz sonjet mont da nem veuzi gant he zri bugel.

Mez kemense, Gildaz, a zo spontuz.

Ia zur, aotrou. Hag hi c'hoaz ken iaouank.

Mez ne ouie ket eta voan-me er maner? hen gouzout a re aotrou; mez hen lavaret e meuz deoc'h, ne grede ket mont da glask.

Mont da glask, Gildaz, mez dont d'am zy-ma neket mont da glask. Va dever zo ober vad d'ar re baour; ha na virfen ket va danvez diremorz, ma n'halfen ket hen loudenna gant ar re o deuz izom.

Ann oll a voar ann dra-ze, aotrou; Doue ho paeo er bet all ann oll vad a ret er bet-ma.

Brema da viana, va ialch zo gollo; lezet a meuz e ti Pierik ar pez a voa ennhi. Mez bez soursi mad euz ar vam-ze hag euz he bugale, ken en em gavimp anevez.

Franseza, ann hini en devoa sonjet en em veuzi, a c'houlenne er memez amzer gant Loizaik: piou en deuz va zaveteet? Ha c'houi eo. Ne ket, eme Loizaik, mestr iaouank Pontcallec en deuz ho tennet euz ar ster.

Mignon ar re baour, a lavaraz Franseza, eur guir vreton ennhez. Ar vugale a pedo bemdez evithan m'en assur deoc'h.

C'houi dremeno ganeomp ann noz-ma. Loizaik a voelc'ho hag a gempenno ho tilliat; ha varc'hoaz ni velo.

Pepeuz poan a ran-me deoc'h! a lavare brema Franseza deut en he zantimant vad. Pepeuz pe-c'het eo va hini, o veza sonjet en em veuzi gan va zri bugel! Person ar barrez, evithan da veza eur zant, hag en a raio d'in me ann absolven.

Ia ma ne nem lezet mui d'ann dizesper. Oh biken. Neuze Doue hag ar person ho pardono. Brema chomit en ho repoz; ar vugale zo dija kousket; grit eveltho; Loizaik a teuio a bep mare da velet petra vanko deoc'h.

PETRA 'DALL EUR BRAGOU.

Person eur gerik vian euz ar Picardie, e tis-troe var ann abardaez d'he brospital en or lavaret he vrerier. Var ar memez hent a dremene daou offiser iaouank; ho rejimant e voa er gear-ze, ar rema, o vont tost d'ar person a vouc'hoarze ar person a lavare he vrevier heb toler evez ennho.

Evel m'a ient buhannoc'h, o devon dibasset ar person e neubet amzer, ha neuze e kommansaz etrez'ho ar gauzeaden-ma.

— Me ne garan ket ar veleien.

— Na me ken neubet. Ar re zo ne gredont ket, ar pez e lavaront d'ar re all.

— Ho micher a reont eveldomp-ni. An religion ne geo mad nemet d'ar merc'hed.

— Ha dar vugale vian.

— Ann dud devot n'int ket guelloc'h evit ar re all.

— Muioc'h aluzennou a ra tud ar bet eget ann dud devot.

Mont a rent evelse, dalc'h-mad, contant braz ann eil euz hegile, pa erruaz gantho var ann hent, eur c'hlasker paour, klan, dishvet ha dis-naonet. Ann daou offiser a reas dezhan eul liar-dik benag.

— Me bari, a lavaraz neuze unan anezho, ar person ne raio netra d'ar paour-ze!

— C'hommomp da velet.

— Ia; mez neuze renkomp kuzet; rak ar seurt tud-ze ne reont ar mad nemet diraag ar re all. Rei a raffe abalamour deomp ni ebken. Deuz, lam-mompo dreist ar c'hleuz, hag ni velo.

Daou pe dri minut goude-ze, ar person erruaz, atao gant he vrevier. Ar paour a c'houlennaz diganthan an aluzen. Ar beleg a zellaz outhan. He zorn a voa dija en he c'hodel, klask a re a bep tu.

— Va mignon paour, fachet e zoun, mez guennek ebet ne meuz. Ann daou offisour a c'hoarze etrezho. Ar person koulskoude en devoa guelet ar paourkeaz pillaouet ha kasi dizolo.

— Ha ne peuz ken dilliat nemet ar re ze?

— Nan, siouaz d'hin, aotrou person.

— Gortozit eur pennad.

— Neuze ar beleg e zellaz a bep tu dezhan. Lakaat a reaz e vrevier var ann douar, hag e lam-maz er park.

Na zaleaz ket pell. Pa zistroaz e voa he vragou pakadet en he zaouarn.

— Dalet, va mignon, ne meuz ken da rei deoc'h brema. Kemerit, ha ne barlantet da zen ebet euz ann dra ma, ha pedit Doue evidhon-me.

— Bennoz deoc'h, aotrou person.

Ar beleg e teuaz d'ar gear en or achui he vrerier.

En dervez goude, ann daou offiser e tuaz d'he

gaout evit beza koesseet; karantez ar person evit ar paour e devoa o c'honvertisset.

AN ITRON VARIA LOURDES.

Ar re ac'hanomp zo bet en anv ma diveza e ti an Itron Varia Lourdes, no deuz ket ankonac'heet ar pez o deuz en'ho guelet a klevet. Bemdez e kaver e Lourdes pelerinet a beb bro. Bemdez e veler burzudou ar re vrassa.

Setu ama loud euz ar pelerinachou zo bet e Lourdes abaoue hini ar Vretonet :

Euz Carcassone, 684; euz ar gear a Castres, 1,400; euz a Luson, 2,000; euz Marseille, 558; euz an Itali, 63; euz Tours, 1,200; ha choaz kalz re al euz a bep lec'h.

Setu brema var benn unan euz ar re zo bet pareet er grot en tri miz diveza ma. Eul leanez e zeo, c'hoar Maria-Joseph; nao vloaz var n'ugent e deuz. Klan e zeo pell amzer zo; hag ann oll vedisinet o deuz he guelet a lavar n'he bareo ken, n'hell ken beva hirroc'h eget ann diskar amzer.

D'ann naontek a viz eost e voa kasset beteg arr grot, e Lourdes; ha brema e ia da lavaret deomp, é hunan, petra c'hoarvezaz enho ganthi.

« Kerkent a ma voant erruet e kichen ar grot, me velaz enho eun niver braz a voazet, ho chapelet enn dro d'ho gouzouk, ar groaz var ho c'halon. Loud anez'ho voa daolinet, loud all, ho divrec'h astennet evel brankou arr groaz, a boke dann douar; a voez huel a ganent kantikou hag e lavarent ar chapelet. Ne voan ket evit miret da lenva, ha va daelou a goeze betek ann douar. Ne meuz guelet he n'eblech pedi ken kalonek.

« Adalek eiz heur betek krastreiz e voamp oll aze, hag ar verc'hez ne zeblante ket kleout hor pedennou.

« Var dro kresteiz e erruaz leur glanvourez skoulmet en he oll memprou, paraliset. Homma voa deoc'htu diskennet en dour, ha pemp minut goude-ze e kerze koulz a pep hunan. Ha raktal ann oll da gana ar *Magnificat*...

« Pemp klanvour all a voa pareet ann eil goude he guile, hag e ber amzer. Evel m'a voan dinerzet braz, e voan bet azezet eun neubet a gostez d'a c'hortoz va zro. Var dro peder heur e erruaz ann heur binniget-ze; diskennet e voan en dour. Mez ken ien hen kaven, m'a skrije va oll memprou, ar re em dalche a sonjaz zoken ma zenn er meaz. Mez unan anez'ho a lavaraz dinn : Eur pennadik bihan c'hoaz, a lavaret ar bedennik ver ma da Vari : *O pezit sonj*...

« Kerkent a ma voa ec'hu ar beden-ze e voan pareet. Eur miracl e zeo, a lavare pep hunan; hag ar *Magnificat* a voa kanet a nevez. Me gane ive gant ar re all, m'en assur deoch; ha biskoaz n'em boa bet eur voez ken sklear, ha ken nerzug. Dioc'h-tu e zon eat dar grot evit renta bennoz d'ar Verc'hez gallouduz, hag atao en eur gana.

Deuz ann noz e voa eur prosession gant goulou. Me heuillaz ivez ar prosession evel ann oll re all. Ha da anter noz, pa zon eet d'am repos ne voant ket re skuiz. Kerkent a pemp heur euz ar mintin e voan er grot; hag ann devez oll e meuz tremenet o kana hag o pedi Doue hag he vam biniget.

« Aboue m'a zon pareet, ne meuz poan ebet, memez ann distera. Va c'housket a zo mad, ann dibri, dispar ive. Va oll gerent a zo leun a joa. Hag evit kreski c'hoaz gloar Doue, henor eur mam ken mad, ha laouenidigez ar re oll zo ama brema, or protestant iaouank, deut derama da bourmen, en deuz en em gonvertisset o velet burzudou Doue dre ar verc'hez a Lourdes. »

ROM.

D'an unan var'n' ugent euz ar miz-ma, hon tad santel a receve en he di, pelerinet a Franz euz a garter Karcassone. Gant ar vadelez vraz-se en deuz atao evit ar Fransizien, en deuz komzet d'ezho e galtek. Setu petra en deuz lavaret :

Mad o peuz greet dont ama, en heur-ma ispisial ma zeo ho pro poaniet hag ankeniet; poaniet en diabarz, poaniet a ziaveaz ; poaniet a berz he bugale, poaniet a herz he enebourien. Ama ive, er gear-ma, ne vank ket a dud henvel euz kalz a re ho pro ; tud hag a lavar ivez e karont ar bopl, ne glaskont nemet he vad ; pere e guirionez ne garout nemet traou ho c'horf. Ne glaskont nemet ann tu da nem zevel eneb ar gador-ma a zant Per e Rom, penn ha kalon ann oll iliz. Pedomp eta ann aotrou Doue, ha lavaromp d'ezhan a greiz kalon : deuet va Doue, d'hor savetei rac mont a reomp da goll.

Sant patron ho c'hiliz katedral en deuz convertisset kalz paianet pedit 'hen ma convertisso ar re oll ne glaskont nemet lakaat troublieu e touez an dud. Pedit ive, oll, evit an hini a zalc'h brema plaz sant Per en iliz.

Iec'het hon tad santel a zo atao mad ; d'ann oat en deuz ne ket eston e vez avechou diezet, mez he nerz e jomm ganthan, ha ni or beuz izom anez'han.

KERNEZ.

Ne sonj ket d'in e vez nikun euz ar re a lenn ar gazettenn-ma hag e kaffe diez kleout re aliez komz euz a stat trist pobliou an Indez. Ar guir garantez kristen ne skuiz morse pa en deuz da rei, ha pa neuz ket da rei euz he guenneien, en euz atao da viana da rei euz e fedennou.

Setu ama c'hoaz eta eul lizer skrivet gant eun tad missioner euz ar broiou-ze :

« Ann eost e voa bet fall tre abaoue daou vloaz; mez ar blavez diveza tremenet, ar zec'hor e teuaz ken bras, ma ne voa ket zoken da sonjal teuler hon haad en douar. Kerkent a miz guengolo, ar vizer na esperne mui den, na paour na penvidik. Tam riz ebet ne jomme ken. All loenet a zizec'he var ho zreit, hag a varve gant ann naon. Ann dud neuze e nem daolaz e kreiz ar c'hoajou; ho klask griziou, louzerier a bet seurt, betek zoken an delliou euz ar gouez, evit terri pe da viana trompla ho naon. Da heul ar vizer hag ar gernez, ar c'hlenvet e nem gavaz ive buhan. Ar fluz, ar c'holera, ha pep seurt terzienou fall; evit diskar ar re o devoa betek neuze harpet euz ann dienez. Ar spont a daol brema var ar c'heriou braz ar re o deuz c'hoaz eun tam benag a nerz. Mez aze neuz ket evitho muioc'h a zikour, nemet ar pez e teuio euz ho pro.

« Deac'h diveza, eur vam a gasse d'ham zi he bugel bihan. N'hon ket evit hen maga; pevar devez zo n'e meuz netra da rei dezhan. Dalc'hit hen ganeoc'h. »

Pegen trist eta ne dle ket beza stat ann dud paour-ma, pe guir a teu da zizec'ha memez kalon eur vam evit he bugel bihan.

Var ar ruiou, en enchou, er foziou, ne veler nemet tud varo, pe tud o vervel; ar re a dremen var ann enchou-ze ne daolont mui zoken hevez enn'ho; pep hini neuz avoallac'h da sonjal enn'han e hunan. Ha, tra horrubl da lavaret, kalz euz ar c'horfou-ze dilezet er foziou, zo dija anter zebret gant all loenet gouez ha gant ar chaz.

* * *

Beza zo er Franz, duze, ganeoc'h-tu, tud a galon vad, tud a garantez kristen. Bez euz re all, sivoaz, ispicial e touez ar re benvidik, a nint ket kristenien vad. Mez kalon o deuz da viana. Ah! m'alfent guelet tristidigez ann dud keiz ma. Rac ar re ma ivez a zo tud; bugale da Zoue; hag ann niver brassa anez'ho ne c'houllennont ket guelloc'h brema eget beza ivez breudeur da Jesus-Krist. Pegement a vad ne raffe ket ama, brema, an ar-c'hant espernet var ar plijadurezou-ze. Ken vean, ken gollo, hag aliez, sivoaz, ken dizordren! Prena tud da Zoue! Kass eneou d'ar baradoz! Pepeuz mad na raffe ket dez'ho o hunan, ann aluzennou-ze kasset breman da dud paour hag o deuz kement a izamou.

Aman, an dud vad, hag ar re zo e penn ann traou, a ra guella ma hellont. Mez petra kemense? Betek brema e lezent ar bobliou diznaonet da zont da glask d'ar c'heriou braz.

Mez da heul ar bobliou diznaonet-ze e genze ivez ar c'hlenvet hag ann dizurz. Renket o deuz eta ho fellaat euz ar c'heriou. Savet so bet evit ho granchou, lochennou gant balan euz ar vro. Aze e mint destumet ha berniet, o c'hortoz ann tamou sikour e kasser dez'ho. Aze eo e varvont ive ann niver brassa anez'ho.

Deac'h diveza c'hoaz, e velen ar zoudardet hag ann archerien e kass kuit euz ar gear e pehini e mon brema, tri pe bevar c'hant euz ann dud paour ze. Ne voan ket evit miret da lenva. Rag guelet a ren sklear, ouspen ann anter anez'ho e vize marvet en enchou. Deut eta d'hor zikour, deut ar c'honta ma helloc'h, deut ar muia ma vezo possubl deoc'h, prenit ho parados, peguir e zeo ken eaz deoc'h en ober, en or gaz d'ar barados eneou ann dud keiz-ma.

Kennez an Indez

Daou veleg, euz ar Relecq	10	»
Daou barreziouniz euz ar Relecq	20	»
Ann aotrou Queinnec, cure Plabennec	10	»
Fanch ar Gall, euz a Plabennec	5	»
Eun tiegez, euz a Plouguerne	31	»
Eur particulier, euz a Guitevede	6	»
An aotrou Auffret, cure Guimiliau	5	»
An aotrou person ha kure Plouneour-Menez	20	»
Annetta Fagon, euz a Plouneour-Menez	2	»
Beleien hag eneziz Siun	129	10
Ian-Filip Cuillandre, euz Siun	5	»
Fanch Piton, euz Siun	2	»
Fanch Baron, euz Siun	5	»
Mauriz Guilcher, euz Siun	1	50
Daou particuliererez, euz a Kemper	10	»
Meur a plac'hedigou, euz a Kemper	1	»
Meur a particulier, euz a Kemper	6	50
Mari Yvona Palud, euz a Sant-Vouge	10	»
Catel Guennegan, euz a Sant-Vouge	5	»
Ann aotrou person, Sant-Vouge	5	»
Meur a barrizioniz, euz a Sant-Vouge	5	»
An aotrou Emili, person Treglonou	24	»
Geva ar Gall, deuz parres Plougastel	10	»
Beleien Brasparts	15	»
Eun den euz Braspartz	5	»
Eur vaouez euz Braspartz	3	»
Eur vaouez Pleyben	»	30
	356	60

	356	60
Eur vaoues euz Landizisio.....	10	»»
Eur person hag e geguinerez	8	»»
An aotrou person Trebabu	10	»»
Ar Seurezed an ti scoll Taole	20	»»
Maria Nicolas, euz Taole.....	5	»»
An aotrou Person Ploeven.....	5	»»
Eur belek euz a Zant-Joseph e Castel-Paol	10	»»
Beleien Plourin-Mountroulez	15	»»
Keguinerez ha mevel ar presbital.....	2	»»
An aotrou Los, person e Commana.....	10	»»
Aotrounez cureed Commana	10	»»
Aotrounez beleien Plougerne.....	35	»»
F.-M. Abian euz a Blougerne.....	5	»»
Eur person	10	»»
Eur geginerez.....	5	»»
Eur c'hure.....	5	»»
M.-L. Page euz ar Faou.....	2	»»
Ann aotrou Laot, person Carantec.....	5	»»
Anu aotrou Stephan, cure Carantec	5	»»
Douguet er zezun-man.....	533	60
— araoc.....	1,339	00
Etre tout..	1,872 l.	60

KELOU EUZ A SANT-BRIEK.

E escopty Sant-Briek zo bet enn amzer-ma diveza eun dra hag e erru aliez avoallach en hon escopty-ni ive, dre c'hraz Doue. E parrez Ploubalay, eun iliz nevez, savet gant guenneien ar barroissioniz a ie da veza konsakret. An Aotrou'n Escop a voa dija nem gavet; konseil ann iliz, konseil ann ti kear, oll dud ar barrez e voa deut d'hen receo. Mad e ze deomp gouzout e zeuz elec'h all kristeniez koulz a ni. Mad e zeo deomp gouzout penaoz e voar parlant eur guir baisant kristen. Hag evit-se, n'hor beuz nemet kleout komzou mear Ploubalay, ann Atrou Kernante, d'ann Aotrou'n Escop Sant-Briek :

« Aotrou'n Escop, fier braz e zoun da veza mear er barrez-ma; mez hirio, ma zoun fier da veza mear er barrez, eo abalamour a meuz ann henor d'ho saludi en hon touez. En hano eta ann daou gonseil e zo ama, en hano ar re ma all, m'en lavar deoc'h. Bennoz, Aotrou'n Escop, da veza deut d'hor guelet. Ni, Aotrou'n Escop, ne zomp nemet paisantet, nemed tud a labour; mez kristenien e zomp hag e fell deomp beza. En despet d'ann dud impi, ni jommo stard var lezennou hor Mam Zantel an Iliz; hag ar pez e glevimp hag e velimp heneb dez'hi, ne raio nemet hor staga muioc'h outhi. Ni a gar hon escop ha n'or beuz ket aon euz hen lavaret, ni a gar hor beleien, ni a gar ar relijion gristenze, zo bet sklerijen ha joa hon tadou, hag a vezo ive sklerijen hor bugale. Pegen braz ne geo ket eta hor joa d'ho koelet herio en hon touez, Aotrou'n Escop; kement men a zo en iliz-ze a verk bolontez vad ann oll barrez, hag ive ho madelez, Aotrou'n Escop, neuz kement hor zikouret. An iliz se a ziskoezo hor feiz d'hor bugale, hag a lavaro dezho beb heur : bezet, evel ho tadou, guir gristenien.

Mountroulez. — Setu petra lennomp er gazeten a Vountroulez, *La verite :*

Ann aotrou Souiney zo unan euz ar re o deuz votet er gampr izel evit ma vize kasset dre bevar c'horn ar vro commisserien ann elecsionou. Kemense ziskoez deomp ann aotrou Souiney ne glask nemet sklerigen koulz var boent ann elecsionou eget var ann oll draou-oll. Peguir eta e cavomp ann tu, ni ia da lakaat a ziraak he zaoulagad, eun neubet euz ar pez a anavezomp var gemense. Her pedi e reomp zoken d'ho rei da anaout d'ar menprou all euz ar gommission. Ne vezo ket tamallet, euz hor perz, da veza hon diskuillet.

D'ann daou var'n' ugent a viz du, e nem gave dirag lezvarn Montroulez, ann aotrou Leon, Ian-Yves, adjoin e parres Guerleskin, kanton Plouigno. PeraK e voa dirag all lesvarn ann aotrou Leon, unan euz ar chenta memprou deuz conseil an ti kear, en he barrez ?

Setu ama ar pez a zel muioc'h euz ann aotrou Swiney.

Ian Leon a laboure start evit anu aotrou Swiney epad an elecsionou, Var gemense tra da lavaret. E peleach en deuz manket, hervez all lesvarn, eo pa zeo eat da gaout eun den euz ar poliz, ha da lavaret d'ezhan : m'en lavar did-he me, Ian Leon, ma ne votez ket evit an aotrou Swiney, he kollit d'ha blaz. Lirziu a votaz evit Souiney, Ian Leon a nac'h tout ; Lirzin a zalch mad de c'her ; hag testou all a lavar evelthan.

Tribunal Montroulez en deuz kaondaonet Ian Leon da bevar miz prison ha daou c'hant lur amant.

Ma' neuz c'hoant an aotrou Swiney da c'houzout c'hoaz muioc'h, ni reio hor galloud evit plijout d'ezhan, a lavar gazeten Montroulez, *la verite*.

FOARIOU A VIZ KERZU.

1 Elliant, Pontaven, Locournan, Plouescat. 3 Brasparts, Penzes, Sizun, Brest. 4 Sant-Thegonnec, Sant-Alar. 5 Lanneur, Daoulas, Lannilis. 6 Pont-n'Abad, Rosporden, Castellin, Plonevez-ar-Faou, Sibiril. 7 Pouldavid, ar Relek, an Dre-nevez. 10 Craon*, Briec, Guiclan. 11 Ar Fouillez, Lanhouarne. 12 Bannalec, Landivisiau. 13 Ploneour-Lanvern, Guipavas. 15 Kemper. 17 Douarnenez. 18 Pont-Aven, Pleiben. 19 Argol . 20 Pont-Croaz, Plouigneau, Sizun, Plougerne. 21 Scrignac. 22 Landunvez, Plouezoch. 24 Pleiber-Krist. 26 Commana*, Castel-Paol*. 27 Berven, Sibiril. Plougastel-Daoulas. 31 Lesneven.

* *Ar stereden a verk ar foariou appelet ar chiffr a verk an deiz ar mis.*

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costez-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezan ive a dle beza casset aviziquen an oi scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 8 a vis Kerzu 1877.

AR GAMPR.

Pell zo en deuz lavaret ann Deputeet a gleiz non pas ebken d'ar ministret, mez d'ar president Mac-Mahon e hunan, e renke plega pe en em den. Ho mestr Gambetta en devoa hen lavaret : « Ke- « naze pephini anez'ho, hervez he dammik galloud, « e tlie hen lavaret ive var he lec'h. » Ar c'homzou ma koulskoude, euz a berz Gambetta hag he re, ne zeblantont beza nemet eun dioterez. Penaoz e lakafent ar President da blega ? Evit lakaat unan benag da blega e renker kaout eneb d'ezhan, pe all lezen, pe ann nerz. Hogen, Gambetta nag he re n'ho deuz ket evitho all lezen ; e pelec'h ma zo tri a unan, unan ne hell ket beza trec'h d'ann daou all. Er c'hontrol ann unan-ze eo e renk douja dan daou all.

N'ho deuz ket muioc'h ann nerz ; e tleomp da viana hen gortoz ; ha ma helfent erruout d'ar pez e klaskont, ne vez nemet dre ann dizurz, gant sikour ann dud a zizurz, ha dre eur revolusion ken goaz pe goassoch evit ar vro, eget ann inhi o deuz greet epad ar brezel diveza, hag en deuz rentet ken braz servich d'ar Brussianet.

No deuz eta nag all lezen, nag ann nerz e ia da heul all lezen.

Seblantout a ra ne gavont ket eaz an tu da lakaat ar President na da blega, na da n'em den. Skriva remp ama, er vec'h diveza, pa voa deut d'ar Gampr, evel ar c'hustum, ar vinistret nevez, Republikanet a gleiz o devoa ho resevet gant disprijans en or lavaret : « Affer ebet n'hor beuz nag « euz ar re-ma, na gant ar re-ma. » Mez ar vinistret nevez nint ket, deuz ma velomp, na lent, na mezek. N'int ket bet spontet deuz ann disprijanz-ze.

Daou zervez goude, ann hini anez'ho a zo evit dalc'hen ann urz er vro, ann Aotrou Welche, a zo eet trankil d'ar Gampr evit lakaat a zirazo, a berz ar President, all lezen a rer bep bloaz evit diazeza ha loudenna ar c'hargou var ar vro. He gomzou a zo bet sillaouet piz ; nicun nen deuz savet he vouez, hag ann traou a zo bet hervez ann urz.

Kemense a zo bèet euz ho ferz eur merk a furnez, ha muioc'h c'hoaz a finessa. Mez neuz ket da fiziout er furnez-ze ; gouzout mad e reomp, ar pez ne rint ket eneb ar re zo brema e penn ann traou, eo abalamour ne hellint ket hen ober.

En heur brema e reont pep tra evit lakaat ar Presidant da drei a du gantho. Mestr ar Gampr izel, hag ive Mestr ar Gambr huel a zo bet euz he gaout, evit goullen diganthan kemer e vinistret e touez ann Deputeet a gleiz, ha pephini anezho a lavar evel just, ez eo bet resevet mad.

En derveziou-ma zoken e voa dija deut betek ama ar vrud e voa eet Gambetta da benn ann traou. Mez Mac-Mahon ne lavar netra abaoue ma en deuz eur vec'h lavaret : « Ne droin ket a gleiz ! »

N'ho deuz ket ouspen-ze kalz fizianz d'hen gonit d'ho zu ; rac en ho gazettennou fall ne chanont d'hen dispenn e pep fesson. Ar pez e lavaront er gazettennou-ze eneb Mac-Mahon, eneb e vaouez, he oll famill, ni, tud honest, ne garfemp ket ho lenn.

Respet ebet n'ho d'euz evit netra. Ma e vez eun den honest en hor c'harteriou-ni, hag a lavarfe kement all euz eun tiegez honest, e vez dioc'h-tu kasset dirak all lesvarn, hag, heb douetanz ebet, kondaonet. Mac-Mahon a zisprij kemense ; sonjal a ra ann oll dud honest euz ar vro n'ho devezho, evelthan, nemet disprijanz evit ann oll gonchennou-ze.

En em drompla a ra, hag eur vad braz a vez evit ann oll dud honest, guelet punissa hervez all lezen ann dud fallacr-ze, divergont avoallac'h evit klask taoler ho glaour hag ho babouz betek an huella hag ann honesta den a zo er vro.

Dre ma tispennont er fesson-ze ar Presidant, e tolont ive dre ar vro pep seurt keleier faoz. Araog ann elecsionou e lavarent deoch : « Ma ne gassit « ket d'ar Gampr *republikanet*, or bezo adarre « brezel ; Bismark a goezo var hor c'hein. » Ar ganaouen-ze ne zeo ken mad. Ar vizer brema eo a servich d'ezho da drompla ar bobliou. Evit guir, er cheriou braz ar vizer a kresk bemdez ; ann traou a gommerz a zo fall, e plassou ispisial. Setu eta brema petra lavaront : « Ar vizer a zo « braz ; mez Mac-Mahon hag he vinistret a zo « kaoz. N'en deuz ken nemet lakaat ac'hanomp-ni « e penn ann traou, hag ar c'hommerz a ialo mad « ha netra ne vanko deoc'h. »

Gouzout a reont mad ar pez a lavaront a zo gaou ; mez petra ra kemense ; eur gaou muioc'h d'ann dud-ze a zo neubeut a dra.

Diskoez a rer d'ezho bemdez ar vizer-ze ne deo ket abaoue tri na c'hoec'h miz, mez abaoue tri ha pevar bloaz. Forz na ra , Mac-Mahon hag he vinistret diveza a zo kaoz !

Diskoez a rer dezho bemdez, paourentez ar c'hommerz en heur-ma ne ma ket e Franz ebken, mez kalz muioc'h c'hoaz e Bro-Zaoz, a zo koulskoude pinvidikoc'h bro. Forz na ra d'ezho, Mac-Mahon hag e vinistret a zo kaoz ma zeo fall ar c'hommerz !

Enn Allemagn n'ho deuz ket c'hoaz, michanz, debret ann oll garradou aour or beuz kasset dezho. Koulskoude enn unan deuz ho brassa keriou a gommerz, hanvet Manheim, ann deputeet n'ho deuz ket aon e lavaret, er Gampr ar Pruz, ez eo truezuz meurbet stat ar bobl ez eo eet da netra ann oll draou a gommerz.

Diskoez a rer d'ezho bemdez petra zo kaoz, abaoue eun neubet blaveziou, ma zeo koezet evel ma zeo loud euz ann traou a gommerz, her gouzout a reont koulz hag kalz re all. Mez brema Mac-Mahon e renk beza kaoz, var he gein e renker taoler tout, rac en eo a zo c'hoant da bilat.

Setu pe seurt tud o deuz kasset loud ac'hanomp da sikour Mac-Mahon, da lavaret eo da vont atao enep d'ezhan. Ma hor beuz ho c'hasset gant hon anaoudegez vad, e heller lavaret neuz mui en hor guiziet berat goad ebet euz hon tud koz. Biken en eur *guir Vreton*, ne vezo kavet danvez eur *republiken*.

Breiz ivi e zo bet guec'h all d'ar Vretonet. Ni or beuz bet ive, e penn hor bro, eur mestr, roue pe duk ervez ann amzer. Pa or boa ni ive eur mestr en heur penn, ma vize deut evel ma velomp brema, tud didalvez da en em zevel en he enep, da glask e c'houarn, e drei en tu-ma pe en tu all, d'hen empec'h en eur ger d'ober mad he vro, ne ket ebken kleze alaourel ann digentil, mez c'hoaz kleze ouarn ar pen-tiek, ha penn-baz ann disterra klasker, en devize en em zavet evit e zikour.

Ni brema n'hor beuz nemet sellet ha gortoz petra e teuio deomp a vad deuz a berz Mac-Mahon, a droublien euz ar Republicanet ; pa or beuz taolet e bouest ann ti-kear hon tam paper, hon oll galloud a gouez ive gantha ebarz ; ha neuze, Republikanet a c'hoarz euz hor zempladurez.

Taolomp, evez da viana eur vec'h all ; sellomp pissoc'h enn dro deomp, a ne sizonjomp morse, ispisial e poent ann elecsionou eun dra hag a vezo atao guir : « Pa e ma ar roue ar mestr start en « he blaz, pephini a zo trankil en he hini. »

ROM.

Iec'het hon Tad Santel.

Eur blijadur milliget o deuz oll adversourien Iliz Jesus-Krist o taoler e touez ar gristenien ar c'helou trompluz euz a glenvet hag zoken avechou euz a varo ar Pap. Hogen, keit a ma lakeint ho maliz da daoler troubliou e kalon ar guir gatoliket, hon dever-ni a zo da gendalc'hen da lavaret ar virionez var gemense.

Setu ama eta ar pez a skriver euz a Rom d'ar c'hoech var n'ugent a viz Du :

« Ne lavarin ket deoc'h a nevez ar pez e meuz « dija skrivet deoc'h var iec'het hon Tad Santel. « Pie navet, goude pelerinach Karkassonn , en « deuz kavet mad kemer eun dervez repos ; hag « evit non pas kontrolia he vedesinet, he zeo « chommet hirio ha deac'h en he vele, eur pen- « nadik muioc'h evit he gustum. Mez resevet en « deuz evel kent ar re zo deut d'he velet, ha labou- « ret evel ma ra bemdez. Ar ienien en deuz kres- « ket eun neubeut ar boan en devoa en he zivis- « ker ; mez ann tam repoz-ze en deuz hen iac'het « evel kent. »

Setu ama eur c'helou deuz ann nao var n'ugent : « Ar Pap a zo iac'h mad. Er mintin-ma en deuz

« resevet en he gampr mab ar jeneral Pimodan, « ar jeneral-ze e zo maro en he servich brema « blaveziou-zo. Kerkent a kresteiz, a voa leun ar « gampr vraz a belerinet deut da receo he gom- « zou hag he venedicsion. »

« Eur pennadik zo, ar Pap he hunan he voa he « komz gant eun den a Franz, hag etouez kalz « traou all, setu petra e lavare dez'han : « Mont « a rit e Franz ; ha kerkent ha ma vioc'h erruet, « kalz tud a c'houllenno diganeoc'h kelou euz ann « Tad Santel. Deuz va ferz, lavarit dez'ho oll : Ar « Pap n'en deuz mui a zivisker, mez he benn a « zo iac'h ha mad. »

Enn dervechou diveza-ma, kannat ar Pap e Paris en deuz resevet eul lizer euz a Rom, euz a di hon Tad Santel, hag el lizer-ze ne deo ket zoken komset euz he iec'het. Ne deo ket eta ken klan-ze, peguir en eur seurt lizer ne gomzer ket memez euz he iec'het.

Hemma brema ann diveza kelou deut euz a Rom, dissul, ann daou a viz Kerzu :

« Ar Pab en deuz renket hirio chom en he vele, « abalamour ma zeo kresket eun neubeut ar boan « en deuz en he zivisker. N'en deuz ket resevet « evel he gustum he kampr vraz he balez , e « peleac'h he ia pa reseo kalz tud assamblez. « Mez en he gampr he unan en deuz resevet ar « belerinet a nebeudou. He iec'het, er fesson all « a zo atao mad. »

Guelet a rit, mar ne zeo ken ar Pap ken kre hag eur paotr iaouank, e zouk koulskoude brao meurbet eun oad ken braz. Pedomp koulskoude evit ma plijo gant Doue asten c'hoaz eur vuez ken presiuz. Pedomp, ni kristenien, ha goullennomp digant Doue ma vevo hon Tad Pie navet pell avoallac'h evit guelet oll adversourien ann Iliz taolet d'ann douar, pe daoulinet a zirazhan.

Brezel Sao-Heol.

E brezel Sao-Heol ann traou a dosta muioc'h mui deuz ho zermen, da viana deuz ho zermen kenta. Abaoue eur pennad-zo, ar glao hag ar goal amzer a vir n'ho deffe etrez'ho, Turket ha Russianet, krogadou braz evel diaraok. Ann enchou a zo difonset ; ar gavaleri hag ar peziou kanol, nint ket eaz dre ann enchou-ze da gass d'huma ha d'huont. Mez ar Russianet a c'honit atao neubet ha neubet, ha ne c'hortozont nemet eun amzer guelloc'h evit skei ho brassa taoliou.

Eur ger vraz, hanvet Karz, a zo brema diveza koezet enn ho gallout ; hag e kals plassou all e seblantont beza ive dija eat da benn ho labour. Ann Turket o deuz dija kollet kalz euz ho ourgouil. Ar re anez'ho o deuz eun tam benag a skiant vad, a vel avoallac'h e zint kollet, ha ne c'houlennont ken nemet lakaat eun termen d'ar brezel. Mez beza zeuz ive en ho zouez, evel e Franz epad ar brezel diveza, tud, evel ann aotrou Gambetta, ne dostaont morse euz ar brezel, mez a zo atao e c'houllen m'a vez pourchuet ar brezel betek ar maro.

Heb dale koulskoude e renkint plega, rac dibourvez e zint a bep tra. Kalz euz ho zoudardet, disvantet dre ar c'harteriou, ne glaskont, e lec'h brezel hag emgann, nemet beva deuz ho laeronsiou.

Ar Russianet, goude kalz poan, e vel brema sklear e mint tost da veza trec'h. Kalz dispign o deuz greet, kalz tud o deuz kollet ; ha brema e fell d'ezho en em zigoll en eur fesson benag. Ho impalaer a zo tost da dachen ar brezel ; ha pa en deuz klevet e voa kemeret Karz, en deuz lavaret e renke mont c'hoaz pelloc'h, hag hen diskoez a ra. He armeou a zo bemdez pourveet euz ann oll draou nessesser. A bep tu e laka ober enchou ouarn, evit he zoudardet hag ar peziou kanol. Neubet c'hoaz eta, hag ann Turket a vezo d'ann douar.

Mez neuze petra erruo ? Adren ann Turket e ma ar Zaozon.

Ar Zaozon evit guir ne deo pell zo nemet eur bobl marc'hadour ; ne ra netra kalz nemet evit arc'hant ; ne ra nemet ar pez a dle talvout d'ezhan arc'hant, ha ma zeo pilet ann Turket, commers ar Zaozon a vezo pilet ive gantho. C'hoant en deffe eta da vont da zikour ann Turket ; mez e hunan ne ell ket mont goal bell. En em glask e ra eta deuz tu ann Autrich, interestet braz ive er pez a basse brema e Sao-Heol.

Petra a rint ? Bismark a zo a du gant ar Russianet a zindan, a ma vel unan euz ar re-ma e vont da sikour ann Turket, e lammo varnezhan ker buhan. Ma vize bet ar Franz iac'h mad evit mont a du gantho, o daou, enep Russianet ha Prussien, neuze marteze ann traou o devize e nem zresset guelloc'h, memez heb brezel. Mez ar Zaozon, er brezel all, en deuz lezet hon flastra ; joaiuz zoken e zeo bet o velet hor bro ken meuntret, ha brema ne gav ket hor zicour, pa en dize bet izom anez'han.

Ann trista zo deomp e kemense, eo ann interestou braz en deuz bet atao hor bro e Sao-Heol.

Non pas, evel ar Zaozon, interest a gommers, mez interest he henor da genta, hag e frofit ive goude. En amzer ar roueed koz, ar Franz e voa e guirionez mestrez e Sao-Heol. Ma en dize eun benag da glemm er broiou ze, d'ar Franz eo e kasse he glemmou. Ma vize eun torfet benag, ar Franz eo hen dresse; netra na vize gret derenhon nemet pa blije d'arr Franz, ha pa sonje d'ezhi e voa eun dra bennag kontrol d'he henor pe d'he interest, n'en devoa ket izom da zevel diou vech he moez evit beza sillaouet.

Hirio hor bro a zo evel eun den klanv, en deuz avoallac'h da nem zourzial e hunan. Ar re zo e penn ann traou o deuz avoallac'h da ober, evit kendalc'hen ar peoc'h er vro, evit empech loud ac'hanomp da zibri eul louden all. Mad e reont eta lezell traou Sao-Heol da nem zirosta heb-t-ho, peguir ne hellont ober ken. Doue, pa or bezo hen meritet, ha pa vezo deut ann heur, e vouio lakaat e penn hor bro eun den hag en devezo gallout avoallac'h evit rei ar peoc'h guirion d'he genvroiz, ha diffen ho interest hag ho henor, eneb pephini ha a ziraak ann oll.

KELENNADUREZ.

SANT VICENT A BAOL.

Sant Vicent a Baol e voa eun dervez o tremen var vor deuz a Varseill da Narbonn. Mez var he hent en em gavaz eul lestr korserien pe laeronvor; ha setu sant Vicent prisonniet gantho. Goude beza bet kalz da soufr euz a berz ar Vorianet-ze, e voa kasset d'ar marc'hat enn eur gear hanvet Tunis. Aze eur pesketaer koz hen prenaz, hag e fallaz dez'han, evel ejust, tenna profit outhan en he vicher pesketaer. Sant Vicent ne voa ket evit santout c'hoez ar mor heb beza klan, ar pesketaer hen guerzaz d'eur medisin. Hemma e voa eun den mad avoallac'h, pas re griz en kenver sant Vicent.

Eun dervez zoken e lavaraz dez'han : « Lez aze « da relijion gristen, kemer va hini-ma, ha me « raio didhe va oll danvez goude va maro. »

Sant Vicent a pedaz ann Aotrou Doue, ha Doue e reaz dez'han ann nerz da jomm start en he relijion, enn despet da oll bromessaou he vestr.

Ar medisin o veza marvet, ar sant e passeaz, evel eur penn-chatal, e louden unan deuz ann heritourien. Heman hen guerzaz dioch-tu; ha neuze e koezaz etre daouorn eur *renegat*, da lavaret eo eur c'hristen hag en devoa dilezet he feiz evit falz kreden Mahomet, evit beza *musulman*. Ar zant e voa neuze kasset da labourat var ar meaz, en eur verouri tost avoallac'h euz a gear.

Ar falz kristen en devoa teir maouez; unan euz ann teir ma, eun Turkez, a ie aliez d'ar verouri da bourmen. Guelet a ree sant Vicent atao en he labour; goullen a re ganthan mil ha mil dra var benn he relijion gristen. Avechou zoken, e re urz dezhan da gana ar c'hantikou e kane en he vro evit henori e Zoue. Ar zant a gane neuze peurvuia ar salm kaer-ma : *Var bord steriou Babylonn...*, e kane ive guec'h all bugale Israel pell euz ho bro e touez paianet Babylonn ; avechou ar *Salve regina*, avechou all unan all euz kantikou ann Iliz.

He voez e voa douz meurbet ha melodiuz; mez he galon e voa ken leun a dristidigez ma ne voa evit miret da skuilla kalz daelou. Plijout a re meurbed d'ar Vuzulmanez ar pez a gleve sant Vicent e lavare var benn ar relijion gristen, ha muioc'h c'hoaz he zentidigez hag he oll vertuziou. Komz a reaz d'he goaz deuz ann *esclav* e voa er verouri; rebec'h a reaz dez'han zoken beza kuiteet eur relijiou ken mad, ken kaer.

Ar falz kristen nen devoa ket ankonac'heet he relijion; nen devoa he c'huiteet nemet evit mouga mouez he goustizianz. Ar remorz e antreaz neuze en he galon. Mont a reaz meur a vec'h da gaout ar zant. Komz a reaz outhan, hen sillaou a reaz; guelet a reaz neuze ken sklear pegen braz e voa he dorfet, ma promettaz d'ar zant en nem gonvertissa raktal. Mez ennho ne voa ket moien d'en em gonvertissa; rac neuze e vize bet guerzet ive evel ar zant.

Ho daou en eur vagik dister, o devoa ar gourach da nem daoler var ar mor; n'ho deuz aon ebet; Doue zo gantho, hag ho c'haz betek eun douar kristen, douar Franz.

Ar renegat e ia var eun da Avignon; aze e ma kannat ar Pap; aze e zeo resevet a nevez ebarz en Iliz. Er blavez goude, e ia da Rom gant ar zant; izom en deuz da repari he vuez tremenet; resevet e zeo en eur gouent, ha tremen a ra ar rest euz he vuez ho soursial ann dud klan en hospitaliou.

Eur barner hag e jomme er memez ti ~~eget~~ gant sant Vicent, e zortiaz eun dervez mintin-mad, heb kemer ganthan he alc'hoechou. Pa zistroaz, eur poent benag euz ann deiz, e velaz dioc'h-tu e voa laeret varnezhan pevar c'hant skoet. Ker buhan e tammallaz ar zant da veza laer. Mont a re e touez e vignonet hag he oll anaoudegez, en eur lavaret e pep lec'h ar zant en devoa kemeret he bevar c'hant skoet.

Sant Vicent ne fachaz ket, ne lavaraz netra nemet ar c'homzou-ma : « Doue a voar ar virio- « nez. »

Epad choec'h vloaz ne lavaraz netra all ebet. Kalz en doa koulskoude da zoufr; rak eun niver euz he vignonet o devoa kredet lavarou ar barner, ha ne voant ken en he genver evel diaraog; ar pez a re dez'han kalz poan.

All laer guirion an hini en devoa kemeret pevar c'hant skoet ar barner, en em gavaz da veza prisonniet evit eun torfet all benag. Ar remorz e douchaz he goustizianz. Lakaat a reaz pedi ar barner da zont d'e velet; hag neuze e lavarez dez'han :

« Neket Vicent en deuz ho laeret; me eo em « beuz kemeret ho pevar c'hant skoet. Ann den « Doue-ze ne deo ket coupabl euz ann torfet a zo « lakeet var he gont. »

Innosanz sant Vicent e voa neuze diskuillet a zirak ann oll. Mez na voa neuze nag humploc'h nag huelloc'h. Conta re a vechou ann histor-ma d'he veleien, mêz var hano eun all : « Evit dis- « koez dez'ho, emez'han, neuz netra guelloc'h, na « furroc'h d'an hini a zo a zindan ann teotadou « fall, eget gouzout tevel, ha kemer patiantet... »

Mar teu betek enn'homp ann heur, greomp evelthan.

HISTOR BURZUDUZ

Eur Vuzulmanez.

Bro-Zaoz guichall a heuille ker mad a ker kalounec ar relijion gatholik ma zoa galvet enezen ar zent. Tud santel, ginidic euz ar vro-ze, evel sant Rouan, sant Hildud, sant Tugdual, sant Briek, sant Joevin, sant Samson, sant Magloar, sant Jildas, sant Malo, sant Gouesnou, sant Tenenan, sant Derrien, sant Niventer, a kalz a re all o deuz prezeget ar feiz e Breiz Izel, eo o deuz tennet ar vro-man euz a denvalijen an errol hag e zroet a beez hag a virgaloun oc'h Doue hag oc'h relijion biniget, eo o deuz great anizi, beteg an amzer glac'harvuz e pehini e vevomp, eur boquet dudiuz enn Iliz katholik. Mez allaz! ar feiz kren hag ar garantez birvidik-ze evit Jesus hag e Iliz, pere o deuz great henor or bro bete vreman, a zo dija mouget henni, dre ar geier fallagr a deservuz hadet heb hean gant mevellou Satan e mezk e bugale! Breiziz guichall a skuillie o goad hag o roe o buez evit difenn o feiz hag o relijion, hag hirio e velor an darnvuia anezo o sevel eb meez, o sevel zoken gant plijadur a gant hazt a enn tu gat enebourrien o Doue a gat enebourrien e Iliz santel! Pebez foll dallentez! E guirionez leac'h zo heno da gredi e man or bro geaz prest dija da goll e feiz a da zilezel a grenn e Doue evit e nem rei d'an Diaoul.

Bro-Zaoz, ker stard enn e feiz katholik enn amzeriou kenta euz an Iliz, e deuz kollet ar mad-ze kenn talvoudek, ouzpenn tri c'hant vloaz-zo, defot beza stourmet gant nerz a gant aket oc'h an dud fallagr a glaske er lamet dianthi.

Mez, enn amzer ma veve ar vaouez kalounek a bini e zeomp ama da gounta an hiztor burzuduz, ar Zaozon a ioa c'hoaz katholiket birvidik.

Var dro fin an unnek kanvet kristennien an Europ a enem glevaz da vont da denna euz a zindan galloud an Turket (galvet ivez Muzulmanet a Sarrasinet), ar gear a Jerusalem hag oll leac'hchou santel a dro var dro, a bere ez oant en em rentet ar viztri. Ar gristennien a drec'h az ar Muzulmanet ag a lakeaz unan anezho da roue e Jerusalem. Evit e zikour d'en em zerc'hel var e dron, e zea d'e gaout kalz a noblans euz ar rouantelezou kristen. Euz a Vro-Zaoz e zea ivez meur a ini. Enn o mesk e oue eun dijentil iaouank, hanvet Jilbert ag e vevel, e hano Richard. Prest goude ma ouent erruet e douarou Jerusalem e kavchont an dro da ziskouez o vaillantizenn eun emgann oc'h ar Muzulmanet. Dre goual chans Gilbert ag e vevel a oue great o daou prizounnierien gant o enebourrien. Koeza rechont etre daouarn eur prins Sarazin. Eman o lakea epad an deiz d'ober labourou tenn a kalet braz ag o daztume e doug an noz enn eur prizoun udur, o daouarn ag o zreid emerret gant chadennou. Jilbert a Richard a jomaz eur bloaz anter er stad-ze kenn trist a kenn poanniuz. Doare Jilbert gouzkoude a deuaz a barz ar fin da veza kalz essoc'h eget ini ar brizounnierrien [illegible]; rag ar prins Sarazin o velet anezhan leun a zouzdet [illegible]zentidigez, leun a skiant hag a furnez enn trete gant madelez ag en doa zoken eun istim vraz evithan.

Ar prins-ze en doa eur bennerez iaouank, euz an oad a ugent vloaz pe var dro. Kundu Jilbert ag e zoarcou brao a blije kals dizi. C'hoant e doa d'ober ganthan eur gaozeaden enne eaz. Goude beza bet pell o klask an tu d'e ober, er c'havaz er fin, ag i da goumz outhan evellenn : « den iaouank, a c'houi a blijfe lavaret din-men a be vro e zoc'h? » Jilbert a rezpountaz d'izi : « A galoun vad, dimezel, e roign deoc'h o c'houlen ; m'en 'zo ginidig euz ar gear vraz a Londres, kear benn Bro-Zaoz. » « A be seurt relijion e zoc'hu? a c'houlenni c'hoaz outhan. « Heuil a ran, eme Jilbert, ar relijion gatholik, abostolic a romen. » « Pe seurt religion eo ounnez, eme ar brinsez iaouank, a petra zesk deoc'h? » Jilbert, leun a blijadur o velet e kave an dro da rei anaoudegez euz ar guir Doue ag euz he relijion zantel d'ar grouadurez keaz-ze, c'hoaz païanez, a laka da dalvont an okazion gaer-ze da c'hounid da Zoue ene ar brinsez. Setu perak ec'h esplikas dizi, sklearra ma c'hell, ar guirrioneziou, ar burzudou ag ar misteriou muia red da anaout er relijion gatholik. Dezki a reaz dizi dreist oll ar misteriou cuz a c'hinivelez, euz a vuez, euz a bassion, euz a varo ag euz a rezureksion or zalver

Jesus-Krist. Komz a reaz dizi c'hoaz euz an eürüzdet eb fin ag eb muzur a reseo digant Doue er bed all ar re o deez hueilliet mad e relijion var an douar, ag euz an tourmantchou spountuz a c'houzanvo enn ifern an dud pere o dezo dizprijet e relijion er bed man pe a vo chomet eb anaoudegez anizi dre o faot.

Ar guirrioneziou säntel-ze expliket dizi gant Jilbert, a iea ken doun e speret ag e kaloun ar brinzez ma rede an dour euz e daoulagad, gant ar blijadur a zante ouz o c'hlevet.

Pa echuaz ar gaozeaden e trugarekeaz Jilbert euz e vadelez ag e prometaz dezan e teuje adarre d'e zelaou kenta ma kafje an dro, a zoken aliessa ma c'helje. Azalek neuze ar brinsez iaouank ne vanke okasion ebet da zont da zelaou ar prizounnier o koumz dizi euz ar relijion gatholik. Jilbert euz e gostez, o c'hanaout e dispozisionou mad a säntel, a goumze outhi gant eur vodesti vraz ag atao euz a Zoue pe euz ar zilvidiged.

Eun dervez e koum-ze dizi ker kalounec a gant kement a nerz euz ar blijadur a zantas o veza oll da Jesus-Krist ag oc'h ezvicha, ma lavaraz d'ezhan: « karet a riit eta kals ar Jesus-Krist-ze pa ze guir e koumzit anezhan ker c'houek a ma riit? » « Ia, eme Jilbert, e garet a ran euz a greiz va c'haloun; e garet a ran kement ma ve eur blijadur vraz evithoun gelloud c'hoeza enn oll galounou an tan euz e garantez divin. » « Mez, emizi, daoust a c'houi o pe aoualac'h a garantez evitan betek gouzanv ar maro kentoc'h eget dilezel e jervic'h? » Jilbert ouz e c'hlevet a jounjaz e c'helle beza a unan gant e zad evit klask ober dezan dre spount dilezel e relijion a trei kein da Jesus-Krist. Setu perak, enn eur gemret raktal eun ear leun a hardissegez e rezpountaz dizi: » Ia, prinsez, gant plijadur eo e zafen d'ar maro evit Jesus-Krist, a brassa gras a ouffe da rei d'in er bed man, a ve an ini da skuillia va goad evithan, evel m'enn deuz great e unan evithoun.

Ar respount kalounek-ze a douchaz kement an dimezel iaouank ma reaz dioc'htu e jounj da vond enn eur relijion ker parfet. « Jilbert, emizi, ho relijion a zeblänt din ker säntel a kenn divin; ar vertuzchou a heuiller enni hag a velan ennoc'h o pava a zo kenn admirabl ma zoun desidet a vreman d'en em ober kriztenez a da gouitaad zoken va bro, va zad a va madou evit en em rei oll da Jesus-Krist, evel ma zoc'h en em roet dezan oc'h unan. Mez evel ne anavezan nemet-oc'h euz ar griztennien, e pedan ac'hanoc'h da brometi e timezot din. Kaout a rign ar voyen d'o tenna euz a douez ar brizounnierrien a zo aman e ti ar prins va zad, a d'en em denna va unan euz e balez evit mond ganeoc'h d'o pro. Ma koumzanou zoc'h evel m'er gran, ne ket an interest, nag ar garantez natural, na raizoun ebet a zelfe oc'h traou er bed-man eo va laka d'enn ober. Nan, c'houi a zo prizounnier a men a zo prinsez, merc'h da unan euz ar viztri kenta a zo e penn ar vro-man. Va zad enn deuz kavet din eun dimezi kaer ag enorabl evithoun. Mar goulennan eta diganeoc'h va c'hemeret evit o pried eo abalamour da gaout an heur vad a talvoudek da veza peur-inztruet euz a relijion Jesus-Krist a da veva ganeoc'h enni; eo abalamour da c'hellout gounid eürüzdet ar bed-all enn o koumpaigniunez. Ne velan moyen ebet koulz ag ounnez da gaout va reket. Setu petra ra din dizprijout ar reng huel a ginnigor din er vro-man. Ma c'hotreit va chemeret evit pried m'en em gredo an eürussa euz an oll gragez. »

Jilbert, pini ne vedo tam var c'hed euz eun evelep kinnig, a one ker mantret o klevet ar brinsez ma chomaz eun pebeud amzer eb ranna ger. Aon enn doa na vije ar plac'h iaouank-ze o stignia dezan eur pech, a berz e zad, evit e dapout a ne vije lakeat d'ar maro, dioc'h a raje pe a lavarje.

Evelse ec'h enem gountantaz da lavaret dizi ebken:

« Adra sur, prinsez, e ve eun dra gaer evitoc'h beza kriztenez; mez evit kaout ar c'hrass vad-ze digant Doue e rankit e bedi stard a pell amzer d'o sklerijenna a da lamet divar o c'hent ar c'hountroliezou pere a en em gavo eb mank ebet da stourm ouz o reket. »

Nebeud amzer goude ar c'hinnig-ze euz e dourn great gant dimezel iaouank da Jilbert, prizounnierrien ar prins Sarazin, o veza kavet an dro, a en em dennaz eun nozvez euz o frizouzoun hag a gemeraz o liberte. Jilbert hag e vevel o reaz ivez evel ar brizounnierrien all, da lavaret eo: a en em lakeaz ivez e frankiz.

Pa glevaz merc'h ar prins e zoa eat Jilbert kouit euz a balez e zad e c'haloun a oue glac'haret oll gant ar c'heuz e doa dezan. Evit kuzet e glac'har ec'h enem dennaz enn e c'hambr, hag eno epad meur a zevez ne reaz nemet gouela, abalamour ne doa mui den ebet d'e inztrui euz a relijion Jesus-Krist. « O Doue ar griztennien! emizi, enn eur hirvoudi, ne vezin-men eta birviken kristenez katholik? A red e vezo din-men eta mervel em relijion faoz? Jilbert, ar c'hrizien mad-ze, o poa digasset betek aman evit koumz din euz o relijion, a setu en enem dennet ne ouzoun e pe leac'h! Ah! Jilbert, Jilbert! perak n'o c'heuz hu ket va galvet da vond ivez do heul? Neuze da viana em biche bet ar c'hrass kaer da veza kriztenez a da ellout beza salvet! »

Dond a reaz da jounj dizi beza klevet Jilbert o lavaret e zoa ginidig euz a Londres, kear benn a Vro-Zaoz. Goulenn a ra e pe goztez edo Bro-Zaoz; a p'e deuz klevet e pe du e medo e ra e jouj da vond betek ar vro-ze da glask Jilbert, evit ma tezje ganthan relijion Jesus-Krist. Setu-i d'ober e fak e kuz; kemeret a ra aour hag arc'hant evit ober e beac'h, hag eun nozvez, pa n'oa den var evez, e c'henem denn sioulik euz a di e zad evit mond da glask ann ini a vele gouezt ebken da zezki dizi an doare d'en em zavetei. Pebez kourach! eur plac'h, iaouank c'hoaz, pinvidik, e guel da bigniat var eun tron, mond var e zroad enn hent eb goud da beleac'h e za, mond e unan, eb goud e pe seurt vizklou e za d'en em gaout, eb goud pe geit e pado e beach na pe seurt fin enn devezo! Eb mar ebet, braz meurbed e vanke beza e c'houant da veza kriztenez!

Doue, klazket ker kalounek gat ar brinsez iaouank-ze, a vleinaz a nizi e unan e biou dan oll difficulteou a elle da gaout var e hent. Goude beza bet meur a zevez o vale a tremenet meur a vro eb droug ebet, ec'h erru var bord ar mor. Dre chans e kav eno eul leztr pini a iea da Vro-Zaoz. Evel ma zoa ebarz ell leztr-ze marc'hadourien pere a entente eun draik benak e langach ar plac'h-man e oue digemeret ennhan. Ar veach a oue eüruz. Enem gaout a ra ar Vuzulmanez e Bro-Zaoz eb droug ebet.

(*Eur pennad all eur vech all.*) I. B.

BLEIZ KASTELLIN.

Klevet en deuz dija pephini komz euz ar bleizze en deuz taolet kement a spont hag a stravuil e foar diveza Kastellin. Pep hunan a zestume he loenet evit ho c'häz ha mont e hunan d'ar gear araok ann denvaligen. Ar pez e greske c'hoaz troublien ann dud, eo abalamour ne vouie den e pelec'h e voa ann aneval-ze. En dervez goude ar foar, eur vanden chasseourien o deuz en em lakeet d'he glask. Mez ar bleiz en deuz kavet, michans, e voa re a drouz en dro d'ezhan, ha nen deuz ket plijet ganthan en em ziskoez en dervez-ze. No deuz ket zoken kavet he roudou.

Eurussoc'h eo bet eur merer euz Dineault. Hemma en deuz, dissadorn, hen kavet e porz he verouri, hag hen lazet var ann taol. Ann aotrou Anthony, medesin kezek e Kastellin, en deuz hen digoret, ha diskleriet e voa ennhan ann arrach.

Setu ama eul louden euz torfejou ar bleiz klanma, pehini e voa e guirionez eur vleizez:

Ar c'henta hini e zo bet taget gant ar vleizez, ez eo eur vaouez koz e voa e klask tammou kenet var gostez eur menez, tost da Gastellin var dro eur c'hart heur. Ar vleizez en deuz saillet varnezhi, en deuz he filet, bruzunet gant he skilfou unan euz he divrec'h ha ractal kemeret ann tec'h.

Eun nebet pelloc'h, eur paotr dek vloaz o zo bet ken diframet ganthi, ma' koeze kroc'hen he benn var he ziouskouarn ha var he visach.

Eur pennadik c'hoaz pelloc'h, teir botrezik e voa o tivoal ho zaout, azezet e kostez ar c'hleuz, o tibri ho zammik bara. Kerkent ha ma ho goel ar vleizez, e lam varnezho, kregi ra enn'ho, ha dibri diouskouarn unan anezho.

En eur park all, eur paotr hag eur botrezik a bemp bloaz var dro, e voa e tivoal ho danved. Ar paotr o zo ken mac'haniet, ma varv neubet goude ze; ar baotrezik a red betek ar gear.

Ar vleizez neuze e tistro var ann hent meur. Kalz tud a voa c'hoaz o tont deuz ar foar. Unan a zo blenset e seul he droat; eun all en he zarghiz; eur plac'h iaouank goassoc'h c'hoaz. En eur verouri ebken en deuz saillet var bevar euz an dro.

Anaout a rer dija ugent den a vez bet tagetgant ar vleizez ma. Mez ann niver euz an chatal ne vezo anavezet nemet divezaloc'h.

KUZUL.

Euz ar re a lenn Feiz-ha-Breiz, *kalz a gass lizerou d'ann aotrou de Kerangal evit goullen diganthan levriou koulz gallek, koulz brezonek.*

Ann aotrou de Kerangal, perc'hen-merer ar gazetten, a zo mouller *ha netra hen. Ne deo ket marc'hadour levriou, ne sourzi ket ken neubet na d'ho c'hempen na d'ho goloi.*

Evel mouller ann Escopti, e kaver atao en he di, ar c'hatekismou, ar c'hantikou hag ive ar bref, pe m'ar kerit, urz ann Escopti.

Ann aotrou de Kerangal e sonj d'ezhan a vezo kement-ma avoallac'h evit miret n'e vez tamallet, en amzer da zont. Pa ne respont ket, eo abalamour ne ma ket en he c'hallout ar pez a vez goulennet diganthan.

Ouspenn-ze, neuze peurvuia, e gass he unan ar goulennou-ze d'ar re o deuz, e Kemper, all levriou a bere e vez izom; o lezel ar re ma da respont ho unan, ha da gass d'ar perc'hen all levriou a vez bet goullennet.

Ne sonj ket d'ezhan e halfe ober na muioc'h, na guelloc'h.

KELEIER EUZ AR C'HARTER.

Brema eur pennat zo, ar gazeten *Le Finistère*, e voa bet kondaonet e Kemper, evit drouk lavarou enep ann Aotrounez de Kerjegu ha de Raismes, var beun ann elecsionou, ann Aotrou Huges Le Prince, da bemzek dervez prison, da zaou c'hant lur amaut; hag ouspen, da baea d'ann Aoutronez-ze mil lur evit ho digoll.

An Aotrou Prince en deuz kasset ar prosez betek lesvarn Roazon. Lesvarn Roazon en deuz hen kondaonet evel ma voa bet dija kondaonet he Kemper.

Var glem ann Aotrou Chauvel, mear Kastellin ar gazetten *Le Finistère* e voa bet kondaonet eur vec'h kenta; ar memez prosez deut diraag lesvarn Kemper eun eil guech, enn deuz talvet dez'han ar memez kondaonation.

Dimerc'her diveza, ctre teir ha pedir heur, ann tan e zo bet kroget e ti ann Aotrou Kamus, kalvez batimanchou e Lok-Maria-Kemper. A bep seurt sikour e zo bet en em gavet dioc'h-tu; labourerien ar podou, soudardet ar post, kalz tud a gear, hag er penn kenta ar re a zo evit

mouga ann tan goal. Ann dour kennebet ne voa ket a bell, p'eguir ann ti a zo var bordik ar ster.

En despet d'ann oll zikour-ze, netra n'a zo bet savetcet. Ann tan, maget muioc'h mui gant ann oll draou e voa en dro d'ann ti, balan, godron, stoup ha brai, ha traou all evel-se, ann tan en deuz buhan devet pep tra. Euz ann ti, hag euz ann oll draou e voa ebarz, ne jomm mui nemet ar pedir vouger, var ann aot.

N'anevezer ket c'hoaz talvoudegez ann oll draou devet, na penaoz e zeo bet kroget ann tan.

KELOU.

Enn eun escopti ha ne geo ket hon inhi, setu ama petra zo erruet eur pennad-zo. Eun den iaouank a ugent vloaz var dro, a voa bet flemet gant eun aer viber. O veza klevet kemense, person ar barrez a ia deoc'h-tu d'he velet. An den iaouank a zo en eun danjer braz meurbet. Ar binim zo dija e vont d'a redek dre he gorf, ha neuze remed ebet. Petra raio aze ar person, heb louzou ebet, pell euz ar medesin, M'ar gortoz koulskoude ar maro a vezo prompt ha kriz. Eur sonj a teu dezhan. Digeri ar blens, suna ar goad, ha gant ar goad suna ive ar binim. Mervel a raio e hunan marteze; mez savetei a raio ann den iaouank-ze. Hen ober a reaz e guirionez. Eur verennat vraz goad ha binim e tennaz eur ar blenz; hag ann den iaouank a voa pare.

Ar medesin e erruaz ive eur poent benag, pa velaz ha pa glevaz petra en devoa greet ar person, ne voa ket avoallac'h evit he veuledi. « Ne voa ken remed nemet hennez, aotrou person; saveteet e peuz ann den-ze; ha me ne meuz brema nemet distrei d'ar gear. »

AR GOAL AMZER E MIZ DU.

Er pennat kenta a viz du hag abaoue, ann amzer a zo bet direiz, hag ann avel kre meurbet; hag ar goassa, var hor c'hostechou-ni, ann tampest en deuz c'hoezet peurvuia euz a du Kuz-Heol. Kalz distrug a zo bet var ar mor, ha zoken var ann douar e karteriou-zo. Kalz tud a zo bet beuzet.

Setu ama ar pez a zo anevezet, evit daou pe dri dervez ebken, deuz ann unnek d'ann drizek, ha c'hoaz evit eur plaz ebken.

Er mor *Ar Manche*, er vrec'h vor-ze a zo etre Breiz-Izel ha Bro-Zaoz, e zo bet kollet, tud ha madou, tri lestr var n'ugent; eiz a daou-ugent e zo bet taolet var ar c'hostez; pevar a tregont o deuz en em skoet e kreiz ar mor, hag en em zispennet; ha no deuz hallet gonit ar porz nemet gant kalz a boan hag a vizer. Pemp hag anterkant o deuz renket en em daoler er c'hostez goude beza kollet ho eoriou, ho guerniou, ho jadennou, evit savetei da viana buez ann dud.

Ouspen daou c'hant den a zo bet beuzet. Ar batimanchou kollet-ze, gant ho c'harg a dalve ouspen c'huec'h million.

Kernez an Indez.

Ann Aotrou Guegen, person Treflevenez...	10	»»
Euz a C'huitelmeze, evit an eil guec'h :		
Eun itanvez.....	5	»»
A berz eun nebeut tud.....	15	»»
Ann Aotrou Queneuder euz a Votreff hag he famill.....	5	»»
Seurezet venn Karantek hag ho zuperiorez..	5	»»
Diou bartikulierez a Vontroulez.....	10	»»
Eur belek a Vontroulez.....	5	»»
Pemp particulier, euz a Blabennec.....	3	50
Daou barticulier.....	25	»»
Daou barticulier, euz ar Faou.....	2	»»
Ann Aotrou Gouzil, euz a Bouldergat.....	10	»»
Eur barticulier, euz Briec.....	5	»»
Eun anoiou benag ankonac'heat.....	20	»»
Douguet er sizun-man.....	120	50
— araoc.....	1,872	60
ETRE TOUT....	1,992	10

*Levrigou ha scridou moullet a c'heller da gaout e peb amzer e ti an Aotrou de Kerangal, moulle*r Feiz-ha-Breiz, *ru ar Gigerez, 18, e Kemper.*

1° Cantic araoc ar Mission, ar 100.....	1 lur	00 s.
2° Cantic pardounerien Calon Jesus, ar 100	1	00
3° Cantic an taolennou, ar 100.....	1	00
4° Cantic	1	00
5° Act a Gonsecrasion d'ar Galoun Zacr a Jesus, e gallec, ar 100.....	1	00
6° Act a gonsecration d'ar Galoun Zacr a Jesus, e brezounec, ar 100.....	1	00
7° Ar memes Act a Gonsecration, e gallec hag e brezounec, scrivet e lizerennou braz ha var baper brao, evit lakeat dindan guer evel an daolen, unan epken.....	»	25

Ar seurt levrigou ha scridou-ze a c'hell beza casset bep daou vis d'ar re ho goulenfe, assambles gant liziri *Breuriez-ar-Feiz*, eb na ve netra da baea evit he c'hass.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 42). DISSADORN 15 A KERZU 1877.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan..... 2 scoed.
Costez-an-Nord..
Ar rest euz ar Franz : 2 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'am Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezan ive a dle beza casset aviziquen an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 15 a vis Kerzu 1877.

AR GAMPR.

Netra tristoc'h eget stat hor bro en heur ma a denvalijen, ann dud a urz, me lavar ar re a dleffe gouarn hag hencha ar re all, an dud a urz, dizakord, n'ouzont ket kalz na petra 'glaskont, na da beleac'h e zeont. Ann dud a zizurz, ne guzont mui, ar pez e fell d'ezho, chanz penn da bep tra. A unan e mint brema henep ar Presidant Mac-Mahon; betek ma vezint deut mistri; ha neuze en em zebrint ho unan, goude beza debret ar vro etrez'ho.

Gouzout a ran pa gomzer brema euz ar revolution, kalz tud o vousc'hoarz, hag a jomm difeiz; ken boazet e zomp da velet chanchamant e penn hor bro, ma ne daolomp mui evez e kementse, ha neuze betek freman, ar revolution ne deo bet nemet eun dizurz enep all lezen, hag a zo bet atao mouget gant soudardet ann dud a urz vad, hag evelse a vezo c'hoaz; setu petra a sonj hag a lavar kalz. Neket evelse koulskoude e ma brema ann traou, tud ar revolution a zo deut da finnaat; neket dre ar revolt er ru, e fel d'ezho brema beza mistri; dre al lezen e zeo; ell lezen he unan he klaskont lakaat, ar pez e fell d'ezho. Setu petra zo kaoz e c'houllennont dreist pep tra, beza libr d'ober lezennou d'ho faltazi; mez ma 'vez lezet gantho ar galloud-ze, pa o devezho en ho dornn all lezen, hag ann nerz e deuz hag a dle atao kaout all lezen, petra c'hommo neuze gant ann dud honest, gant ann dud a urz vad? re zivezad a vezo; ne hellent mui, nemet plega ho fenn ha gortoz.

Trist e zeo kementse evit eur vro evel hon hini-ni. Trist, evit ann oll dud katolik, boazet e pep lec'h guec'h all, da gaout atao sikour e Franz; trist evit ar stajou kristen, debret eveldhomp-ni gant ar revolution; tristoc'h deomp-ni hon unan, amarret ha skoulmet evel ma zomp, dic'halloud evit pep mad, hag en hor bro hag e lec'h-all.

Mez Bismark, en he lochen Warzin a c'hoarz, ha a zo laouen meurbet. Klevet eu deuz ar pez a lavare, en dervechou-ma, unan euz brassa adversourien ar presidant : Mac-Mahon en deuz lakeet he droad var eur planken soaet, riskla renko betek penn, araog Nedelek e ma pilet, hag zoken dizenhoret.

Neuze Bismark e hello skriva d'ar zaozon, d'ar russianet ha d'ar stajou all :

« Guelet a rit; ar bobl-ze a Franz, ne deuz « moien ebet d'he gouarn; Mac-Mahon, eun denn « ker mad, ken kourachuz, n'en deuz ket hellet « dont aben outhan; e ma adarre e revolt, ma « n'e raffe c'hoaz nemet en em zibri he unan; « mez capabl e zint da lakaat an tann e pevar « c'horn an Europe. Ho exempl fall e lakaio hor « pobliou-ni da 'nem revolti evelho. Ret eo eta « mont, ha mont buhan, da lakaat eun tam benag « a urz er vro-ze, Me; m'ar plic'h ganeoc'h a « vezo ann archer. »

Ha Bismark a deuio, hag he gemero eun tamm brassoc'h ous ar vro, hag a c'houllenno c'hoaz muioc'h a arc'hant evit kent.

Bezit assur, pa deuio ann heur-ze, ne deo ket republikanet ar Gampr e ialo da zifen outhan ar vro. Setu petra 'zeo kaaz d'ar Gampr tud a n'o deuz soursi ebet ous he mad.

Er penn kenta ar zizun he voa eaz dija guelet eun tamik troublien er Gamp huel. Er Gampr-ze zo eun nebeut restachou koz euz a amzer Loiz Philip; tud, na kik na pesket, na mad na fall; eur pennad 'zo e voant purvuya a dugant ar President; mez an heol a zeblante dezho beza prest da zevel a gleiz, hag dioc'h-tu ann dud-ma da zellet a gleiz, var zu ho interest.

E ruiou Pariz ann dud a glemme muioc'h mui oc'h ar vizer; betek dimerc'her, republikanet kleiz en em lakeaz da zestum en dro da gear, eur miliier dud, ous ann dud-ze e kavomp c'houi ha me, var hon hent, d'huma ha d'huont, prest atao da glem n'o deuz ket a labour, prest atao iye da drei kein d'ann hini a deu da ginnik d'ezho labourat, ho amzer e tremenont e pep korn ru, ho c'hortoz ann hini a deuio da baea d'ezho ar guennegat kenta. Ar vanden-ma a ia var eun da di Mac-Mahon, da lavaret d'ezhan e oa penn kaoz ar vizer, hag e renke dioc'h-tu lakaat eun termen d'ar vizer-ze, hag ouspen, petra dlie ober evit kementse. Evel ma deuffen-me, da gaaz d'ar prefet va mevel bihan, ar paot saout, da rei urzou d'ezhan var ann doare ma dle gouarnn ann departamant.

Mac-Mahon ho lezaz da zellet ous an or, hag abaoue, n'o deuz ket c'hoanteet distrei.

En dervez goude, ne ket ous ar vizer e voa ken kaoz; mez ret a ioa dioc'h-tu chang ministret, rak ar vinistret e ioa penn kaoz euz ann oll drouk.

Ma, e lavaraz Mac-Mahon, gant he lealdet ordinal, guelomp; ha neuze he lakeaz dont d'he gaout unan euz ar re 'zo en he enep. Ann Aotrou Dufaur; eun den braz, sec'h, tenvel, koz, republikan a bell zo, hag honest zoken.

An Aotrou Dufaur e lavaraz, dioc'htu d'ar President : goullen a ra ann deputeet e deuffec'h da renonz dann droit e peuz, d'ho c'haz d'ar gear, ma ne labouront ket evit mad ar vro; ne renket renonz d'ann droit-ze. Goullen a reont e deuffec'h da zestum ann diou Gampr en unan evit terri ha chanz all lezen font, ar gonstitusion; ne dleet ket hen ober; kementse 'zo leun a zanjer evidoc'h, hag evit ann oll vro. N'o peuz ket zoken ar galloud d'hen ober, rak all lezen-ze e verk ive droajou ar Gampr huel, var bere ne hellet netra. All lezen-ze 'zo bet lakeet etre ho taouarn gant ann dud honest evit difen ann urz er vro, ha m'ar lezit e zerri, ar vro a zo prest en ambandon, den a skiant ne lavaro, ne vez ket ar pez a c'houllen ann deputeet a gleiz diraison hag impossubl.

Goude beza 'n'em glevet gant ar Presidant, ann Aotrou Dufaur a ieaz da gaout e re; mez kerkent a ma klevaz Gambetta petra ioa bet konvenet, e ziskleriaz n'a blije ket dez'han. Ha raktal e voa renket froeza; abaoue, ar Presidant en deuz galvet de gaout meur a hini, koulz a ziou hag a gleiz; goullen a reont ministret nevez, ha ne deo ket, ne vezo ket zoken goest d'ho chontanti, nemet en eur guitaat.

Koulskoude dirguener da noz, e seblante ann traou beza dresset; dissadorn vintin e ioa foultret tout.

Ar Presidant en devoa lavaret; kemerit ar vinistret a blijo deoc'h. Nao a zo enn oll; choec'h he lezan ganeoc'h, ha tri a viran evid'hon; ministr ann dud a vrezel, ministr ann dnd a vor, ha ministr afferiou Franz gant ar broiou estranjour.

Netra, eme Gambetta, nao a zo, ha nao hor bezo; ha betek-ze, netra na vezo greet; compren a rit-hu, pegen izel a dle beza koczet gouarnamant eur vro evel hon hini, pa hell eur seurt den komz evel ma ra. Setu koulskoude penaoz e ma ann traou en heur ma.

Abaoue hon diveza keloiou, e zo bet dija marteze meur a janchamant; hag ar zanchamanchouze a zo dija bet chanchet meur a vec'h, her gouzout a rimp heb dale.

Kleout a reomp d'ann heur diveza, ann Aotrou Batbie, den a urz vad, a zo karget gant ar President da gaout dezhan ministret etouez ann dud a urz ous ann diou Gampr; esperanz a zo e deuio a benn d'hen ober.

ROM.

IECHET HON TAD SANTEL.

Dimerc'her diveza e rede choaz en hon touez kelou maro ar bap. Da gemense n'hellomp respont nemet dre ar c'heleier guirion a deu deomp euz a Rom.

Skriva 'rer ous ar gear-ze d'ar bevar a viz kerzu :

Kelou maro ar pab a zo dek goec'h fioz. An nozvez diveza' zo bet mad; blenz ann divisker azo digoret, hag ar boan a zo reizet kalz. Er mintinma ar pab en deuz klevet ann oferenn, ha goude en deuz labouret gant he vinistret.

Darr c'hoec'h a viz kerzu : geier ar c'hazetennou fall var glenvet hon tad santel, a doll kalz troublien e kalonou ar guir gristenien katolik. Bemdez e skrivont dre bevar c'hornn ar bet ez eo maro. Brema ez eo eun nebeut poaniet gant ar rem; chomm a ra en he gampr; mez en he gampr e reseo, hag e lobour evel bemdez.

Poan or beuz, ni kristenien, ni tud eun, o kompren peseurt santimant ha pe seurt profit o deuz adversourien ann iliz o keloia bemdez, evel ma reont, dar bed oll, ez eo klanv, ez eo maro ar pab; ma n'er komprenomp ket, eo abalamour ne deo ket marteze ken braz hor c'harantez evit hon tad, eget ma zeo kassoni ann dud-ze.

Klask a reont da gentha hon trompla; mez kemense ne ma ket en ho galloud. Klask a reont hor poania; mez guelloc'h evitho, ni oar etre daouarn pe seurt mestr e ma iec'het hon tad.

Klask a reont lakaat da gredi, ar pab a zo he benn simpleet, ha ne hell ket mui soursial ous afferiou ann iliz. Klask a reont hen lakaat da veraarog he varo.

Dre c'hraz Doue, netra a gemense ne deo guir; ar pab ez eo penn ann iliz; ar pab ebken en deuz sklerigen ar speret santel evit he gouarn. He vinistret hen sikour; mez he gomz a zo necesser evit oll afferiou ann iliz universel. Ha kemense ne deo c'hoaz tam ebet dreist galloud Pie navet, en despet d'he voad braz. He benn 'zo iach ha mad, he speret 'zo ken lemm ha biskoaz; he garantez evit ann oll gristenien a gresk dre ma kresk ive ann ezom or benz oll outhan.

M'ar sant avechou ar bouez ous he eiz vloaz ha pevar ugent, ne deo ket eston; neubeut brema a dud a vev betek ann oajou-ze. M'én deuz kemeret en amzeriou-ma diveza pennadou repoz, ne deo deo bet nemet dre urz he vedesinet. Ha brema o deuz diskleriet n'en doa ken ezom memez ous ann tamik repoz-ze. Setu aze ar virionez; setu aze ar pez a zisplich kement d'ann oll dud a zizurz oc'h ar bet brema.

Setu aze ive petra'z eo eur pap, memez eur pab dibourveet ous he stagou; memez eur pap prennet en he balez, evel en eur prizon.

Rak ann dud-ze pere brema a lavar bemdez : ar pab'zo clanv, ar pab 'zo maro; e zo ar memez tud hag a lavar ive, ann iliz zo maro, ar relijion' zo maro; ar pap ne deo nemet eun den koz hag e fell dez'han hon lakaat da gredi draou dioc'h ann amzer goz, traou ha ne dint ket ken hervez hor skiant. Mez m'ar kredont e guirionez ez eo maro pap Iliz ha relijion, petra o laka eta da gemer kement a zoursi ous ar relijion, ous ann iliz hag ous ar pap, rak ar pab eo ho brassa soursi; ho oll gassoni a ia darr pab, evel ma ia ive dezhan hon oll garantez-ni. Gouzout a reont, en despet d'ho oll lavarou, ar pab ne deo ket ebken men vont ann iliz, mez c'hoaz, kenta soutenn ann urz vad e kreiz ann oll bobliou. Setu perak n'en deuz ket unan anezho, adalek Bismark, mignon braz Gambetta, betek ann disterra lakez a ia d'ho heul, a ne roffe ket he vella tra, evit hasta ann heur ma' helfent lavaret e guirionez : ar pap a zo maro.

Setu perak n'hi a dle kaout fizianz; setu perak ar pab a vevo c'hoaz.

AR ZULL.

Miret a ri ann oll zulion,
Gand œuvrou mad ha didemon.

Oll or benz desket ar gourc'hemen-ma e catekismou, bugaleac'h. Evidhon-me em euz soun mad c'hoazpegement a boan a gemere ann aotrou kure, evit her planta em penn; oll e vemp goest c'hoaz d'ho lavare a zindan envor.

Mez ar gourc'hemen-ze, evel oll draou ar catekismou, ne deo bet desket deomp, nemet evit beza reglen hor buez, reglen hon oll œuvrou.

Petra reomp ni brema ous ar zull kalz ac'hanomp. Be zeo ous ar zull evel ous a galz traou all en hon touez; ar vro e zo chanchet meurbet. Labouret e rer brema da zull ha da c'hoel, ne gomzan ket ebken ous ar c'heriou; aze, evit kalz ne deuz mui zull ebet. Mez var ar meziou zoken, e karteriou zo, lezen ar zul ne deo ket miret mad avoallac'h, nag hervez Doue hag ann Ilis.

Setu, var ar poent-ma, komzou ann Aotrou Variz d'ar vugaligou, var menez ar Salett.

— Ma ne fell ket d'ar bobl kristen sonn da lezen ar zul, me renko lezen da vont brec'h va mab.

— Ken ponner e zeo, ken ne d'oun mui evit hen dalc'henn.

— Pell zo e zoun poaniet braz abalamour deoc'h; ha c'houi ne daolit evez ebet.

— C'hoec'h dervez em euz roet deoc'h evit labourat; evid'hon em euz miret ar zeizvet ha c'houi ne fell ket deoc'h hen rei d'hin. Setu petra e rient ken pounner brema brec'h va mab.

Ann aotrou Vianez, person Ars, a zo brema var ann hent, non pas da veza sant, mez da veza diskleriet sant gant ann Iliz, a lavare, var boent ar zul; ar chomzou-ma, d'ar bobliou a zirede a'bet tu dhe gaout:

— Miret ar zul, bugale, ann drede gourc'hemen o servic'h Doue gant devotion, ne deo ket eun affer dister. Ar zizun oll a zo evit ar c'horff; ar zull a dle beza d'ann ene.

— Er gouzout a rid, bugale; ni zo eun ene hag eur c'horf; mez taolet evez: hor c'horff a zo a zouar, hag en em zistruc'h evel traou an douar; hon ene, imac'h ann aotrou Doue, zo anmortel; d'ezhi eta eo e tleomp an muia soursi, ha koulskoude, ne sonjomp ann aliessa nemet enoullat c'horff.

Epad c'hoec'h dervez ar zizun e prenomp, e verzomp, e testumomp; mad, mez kemense oll ne deo nemet evit ar c'horff; taolomp evez da rei ive

d'hon ene eur pret mad da viana da Zull.

Ar muia ma zeo disprijet lezen ar zul eo e Franz; ar brotestantet a vir ar zull kalz guelloc'h evidomp-nhi, katoliket a Franz; evit guir, kalz anez'ho a vir ar zull evel ma vire ar farizianet guec'h-all lezen moizez: Guenna rent ann diavez, o lezel ar vreinadurez en diabarz. He miret a reont koulskoude; lezen ar zul, labourat pe ne pas labourat, mont d'ann Iliz, pe c'homm er gear, zo traou a ziavez; ha denn ne hell mont da lenn er galon, ne varnomp nemet hervez ar pez a velomp.

E Bro-Zaoz a zo kals katoliket, mez all lezennou zo greet gant ar brotestantet. Ha koulskoude lezen ar gouarnamant a zo a unan gant lezen ann Iliz evit difen an oll labouriou sul; ar c'hirri publik zoken, ne ruillont er vro-ze, da zull, nemet ar pez a zo necesser. Eun den a skiant vraz, hag en deuz bevet pell amzer e Bro-Zaoz; evit diskoez deomp penaoz e virer eno ar zull, e ia betek lavaret: e Bro-Zaoz, da zull, ar c'haz zoken ne c'halpont ket, nag all labousset ne ganont.

Exempl ar re a zo e penn a rafe d'ezho eun tamik assurente enep mistri digoustizianz, ha ne vent ket en heur da n'em gaout dilabour ous ann eil dervez d'eghile.

N'helfe ket ar ministr nevez renta guelloc'h servich d'ar vro. Abaoue daou-ugent vloaz-zo, hag ouspen, oll gouarnamanchou hor bro, o deuz disprijet lezen ar zul; kemense, a dra zur, zo bet ar c'henta penn kaos ous ar pez a zo koezet varneomp en amzeriou ma diveza. Hen lavaret en devoa ann' itron Varia ar Salett. Ne rint netra vad, ne nem unanint ket, ne reizint ket ar bobliou, nemet pa teuint ho unan da renta ha da lakaat renta da Zoue, ar pez en deuz goullennet, ispicial, en eur viret, evel m'a zeo dleet ann dervez sull.

Ni, Bretonet, ni plaisantet, dalc'homp d'ar zull evel ma re hon tadou. Pa deu amzeriou diez varnomp, hor beleien e zo ar re genta o lavaret deomp: « Labouret, paotret; ann iliz, pe e deuz ordrenet repos ar zul, ne voa ket evit lezen ho madou da vont da goll. Ezom zo; labourit eta diskurpul. »

Repoz ar zul eo ar guella moien da denna var hon tiegeziou er bet ma madelezou ann aotrou Doue.

Deskomp eta d'hor bugale, dre hon exempl hon unan, lakeomp donn en ho c'halon, exempl vad ar re zo e penn ann traou, e lakafe kalz re all, da chana ive ho labourou sul. N'helfe ket renta guelloc'h servic'h d'an dud a vicher. Kalz anezho brema ne labouront da zull nemet en despet d'ezho; a zian boan da veza kasset kuit ous all labourou; n'o deuz dervez ebet evit ho ene, dervez ebet da dremen e peoc'h e kreiz ho zud hag ho bugale; setu petra zo kaoz m'en em daolont re aliez d'ann taverniou.

E Franz e zeo ar c'hontral beo. Ar gouarnamant e zo da genta, a bell zo, o rei ann exempl fall. Bezo e Franz eul lezen, douget gant ar roue Loiz trifech, hag a ordren miret ar zull, hervez gourc'hemen Doue hag ann Iliz all lezen-ze, abaoue Lois-Filip; zo bet lezet atao da gousket er paperou. Netra n'en deuz greet ar gouarnamant evit e lakaat da dalvout. Er c'hontral, all labouriou braz e vez greet e pep lec'h en he hano, e ia koulz da zull ha da bemdez.

Sonj o peuz euz ar gentel-ze, greet d'ann oll bennou braz a Baris, gant ann aotrou Grant, bet presidant ann Amerikanet. Hemma, protestant, a reuz, abalamour d'ar zull, mont d'eur redaded kezek. Aze voa koulskoude hag ar presidant, hag ar vinistret, hag eun niver braz a re all. En despet d'ezho oll, ann aotrou Grant a zalc'h de lezen; ha pa ia e tro Pariz da zul, o velet labourat e pep tu, n'en deuz aon ebet e verka da bephini, pegen braz skandal e zeo evithan guelet petra ra ous ar zul katoliked a Franz.

Herio ar ministz a zo karget euz ann traou-ze, a zo kristen, ha kristen mad, diouz ma lavarer. Pell braz e zeo bet e penn kalz ous labouron ar gouarnamant; hag atao, deuz he oll gallout, en deuz lakeet miret lezen ar zull var he dachennou labour. Brema, e lakaio marteze miret ar zul en oll labourou ar gouernamant. N'helfe ket ober guelloc'h tra. Rak ar volontez da viret atao, hag en despet d'an oll, ar gourc'hemenn-ma a Zaone:

Miret a ri ann oll zuliou,
Gant œuvrou mad ha pedennou.

EUR MERK
evit anaout guir Iliz Jesus-Krist.

An tad Brachelard, missioner er Madure, en deuz scrivet en eul lizer an doare m'eo bet digasset d'ar guir feiz unan eus ar pennou kenta euz he garter.

Un den a volontez vad ez oa, ha ne glaske nemet ar virionez. Da ghenta e couezas etre daouarn ar brotestantet; mes ne chomas ket pell gantho. Dont a reas da gaout an Tad Bachelard, evit goulen beza dighemeret an Iliz catholic. — Perac eta, eme an Tad missioner e fell deoc'h chench. Iliz ha kuitaat ar brotestantet? — Sami, (pe mestr) emezan, c'hui eo a brezec ar guir religion; c'hui na bromettit ket cargou ar gouarnamant; ha na dennit ked an dud var ho lerc'h o procezi hep guir. Pell ac'hano, mar deuffe unan eus ho christenien da ober gaou d'ar re all, c'hui a raffe dezhan ha dichaoui. — Mad eo ho reson, eme an Tad missioner. — Coulscoude petra c'hoaz en deuz gret deoc'h dont aman? — Sami, c'hui oc'h euz eur vam, hag enori a rit ho mam, ar Verc'hez Vari. Ar brotestantet n'ho deuz mam ebet, ne dall netra ho relijion; setu perac he dilezan, hag e teuan d'ho caout. — Mad eo ho creden, eme an Tad n'heller ket adori Jesus Map Doue, ha disprizout he vam.

An devotion d'ar Verc'hez en deuz roet ar bughel nevez-se da Zoue.

An darn vrassa eus ar brotestantet distroet d'ar guir Iliz a so bet touchet da ghenta gant ar memez creden.

KELENNADUREZ.

SANT VICENT A BAOL.

He garantez evit ar beorien.

Var dro ar bloaz c'hoezek kant tregont, er vro hanvet Lorraine, didammet brema euz ar Franz, e erruaz eur gernez braz ha kriz meurbet. Sant Vicent e voa prest dioc'h-tu. En em lakaat a reaz da kestal; destum a reaz ar pez a voa en he di, evithan hag evit ezomou he veleien; ar zikour kenta-ze e voa raktal kasset d'ar broiou disnaonet. Goude beza loudennet ann aluzennou kenta-ze, beleien sant Vicent e tistroaz d'he gaout evit rei mad d'hen da anaout stat trist pobliou all Lorraine: biskoaz ken braz mizer n'a zo bet guelet. Bea zo eno tud, a bep stad, a bep kondition, dioc'h ar re izella, koulz a dioc'h ar re huella, ha n'o deuz ket zoken eur c'hinaouat evit terri ho naon. All leanezet zoken e renk kuitaat ho gouenchou, ha mont a dreuz karter da glask ho zamik boet. Ar veleien, ar bersonet, goude beza rannet ho zam diveza gant ar re baoura, no deuz mui netra evit ho ezomou ho unan. Pa deu eur marc'h da vervel e ma dioc'h-tu didammet ha debret. All loenet binimuz zoken ne spontont mui ann dud-ze. Eun itanvez e deuz trapet eun aer, hen taolet var arr glaou, hag hen debret, hi hag e zri bugel.

Horrol c'hoaz goassoc'h. Mammou, disnaonet betek ann arrac'h, o deuz debret ho bugale.

Kerkent a ma voa deut beteg ennhan ar c'heleir-ze, kalon sant Vicent e voa meurbet glac'haret; mez he garantez a greskaz dre ma kreske ann ezomou. Mont a reaz da gaout oll dud he anaoudegez; hag he anaoudegez e ie pell, e ie huel.

Gouzout a re pephini ne c'houllenne morse nemet evit ar re baour; ha diez e voa neuze hien reuz. Rei a reaz fizianz a kourac'h d'eun nebeut itronezet penvidik. Ar re ma a reaz dez'han aluzennou braz, kasset dioc'h-tu gant ar zant d'all Lorraine. Mez dre ma kasse sikour, e reseve bepret goullennou nevez. Ann oll aluzennou taolet e touez an dud paour-ze, ne rent nemet diskuez muioc'h mui pegen braz e voa ho mizer. Netra ne zigourachaz sant Vicent; he garantez evit he vreudeur e voa donn en he galon ha fontet var he garantez evit Doue; ha Doue a reaz de gomzou kement a nerz hag a c'hallout ma douche ann oll galonou, koulz e palez ar roue, hag e touez ann noblanz, hag ann oll dud penvidik. Epad ar goanvez-ze ken kriz evid tud all Lorraine, e testumaz, hag e loudennaz etrez'ho var dro c'hoezek kant mil lur; ouspen-ze c'hoaz, ous ar vro-ze, kement hini helle kuitaat, e zirede dioc'h-tu da Bariz, nompas evit guelet ar roue, nag ann oll draou kaer e zo eno, mez evit klask sant Vicent, hag en em daoler d'he dreit ha kaout he zikour. Dont a reaz anezho eun niver braz meurbet. Sant Vicent, dreist ar c'hoezek kant mil lur kasset dall Lorraine, e kavaz c'hoaz moyen d'ho guiska oll, d'ho maga oll; nikun anez'ho ne iezaz dibourvez.

Ar pez en deuz greet evit all Lorraine, sant Vicent en deuz hen greet evit broiou all, evel ar C'hampagn hag ar Pikardie. Ama zoken en devoa muioc'h da ober; rak goude ar gernez e voa paseet eno ar brezel, gant he oll distrug.

Guelet e rer er broiou-ze tud a vandennadou; goazet, merc'het, bugale, ó vont hag o tont; dre ar c'hoajou, dre ar parkeier, o klask eun tam benag a vagadurez, ieot, louzerien, o tibri zoken douar; hag o c'honit evelse ho maro, hag eur maro prompt ha kriz. Sant Vicent e teuaz a benn da vaga ann oll dud-ze. Guiska reaz ar re oll e kavaz noaz, berniet en toullou douar. Ar re glanv e voa oll pareet; rei a reaz oustilliou d'ann dud a vicher; kanab d'ar merc'het da neza; dall labourerien a reaz an traou nesesser da labourat hag had da taoler en ho douar. Disping a re neuze betek c'hoezek mil lur bep miz; a kaout a re atao tu pe du. Ne chanaz nemet pa voa ann oll sikouret, pa

voa tremenet ar gernez hag ar vizer. Keneze ar bobliou oll-ze en hanve salver ho bro, evel Joseph guec'h-all e voa bet hanvet salver ann Egypt.

Ar pez a reaz sant Vicent en oll rouantelez a Franz, e vez pell meurbet d'a niveri.

Gouzout a re, kement en doa guelet a vizeriou, ar penn kaoz euz ann oll vizeriou-ze e voa ann dizurz ag ann disprijanz a re kalz a lezennou Doue hag a re ann Ilis.

Evit lakaat da badout var e lec'h he œuvrou mad, e fontaz eun urz beleien, hanvet *Tadou ar Mission*. Ar re ma a dlee da gentha tout soursial ar re baour, prezek retrejou er c'heriou, missionou var ar meziou.

Fonta reaz, goude-ze, meur a urz leanezet; unan ispisial evit dastum ann niver ken braz a vugaligou, deut kalz anezho er bet ma dre ann hent fall, hag a vize taolet gant tud difeiz ha digalon, e korn ar ruiou, an tachennou, pe c'hoaz e tall ann ilizou.

Ar pez a goustaz dez'han a batiantet hag a boan ann œuvr-ma a zo dreist oll. Ann eneou mad en devoa lakeet a du ganthan a golle bepret kourac'h. Sant Vicent ne zizonje ket he vugaligou; mont a dont a re; da di ar re vraz, da di ar re vian, goullen a re digant pephini. Sermon en tu-ma, prezegen en tu all, netra ne gouste dez'han; ha kaout a reaz sikour evit he oll bugaligou.

Ann œuvr-ma a zant Vicent, evel he oll œuvrou all evit ar beorien, e padaz kaer meurbet betek ar revolution vraz. Ar revolution ho distrujaz; evel ma ne helle ket distrug Doue, e tistrujag ar muia ma hellaz ous he œuvrou.

Mez an Ilis ne goza ket gant ann amzer. Ha kerkent a m'e deuz bet he liberte, œuvrou sant Vicent o deuz bevet anevez kaeroc'h c'hoaz evit araog.

Guelet unan euz ann œuvrou-ze ebken : all leanezet hanvet *Sœuret a Garantez*, pe *Sœuret a zant Vicent a baol*. Enn oll hospitaliou e kaver anezho. E peleac'h a zo poan enkrez, mizer euz eur seurt benag e mint atao er penn kenta. Ne deuz karter ebet er bed-ma e pelec'h ne vent ket; ne mint ket ebken er broiou katolik; ann oll broiou e c'houllen ho zikour. Mont a reont, hag atao e touez ar re glanv hag ar re boaniet, joaiuz atao ha laouen, abalamour ne c'hortozont, evel ho zad sant Vicent, ho recompanz nemet digant Doue.

Setu petra en deuz gret eur zant en he vuez. Tostait brema ous ar pez en deuz greet sant Vicent, ar pez a ra an dud-ze hanvet : braz, hag henoret gant ar bet. Guelet a reoc'h buhan, pegen disshenvel e zint œuvrou Doue hag œuvrou tud ar bet ma.

EUR GOAPER
traper mad.

Daou offiser, dizervic'h er gear a Pariz, e entreaz eun dervez en unan euz ar c'haera ilizou deuz ar gear vraz-ze, Iliz an Assompsion. Mont a rent ha dont; sellet piz ous pep tra, ouz ann imachou, ous ann taolennou, ous doare ann ilis, ar pilerou, ous ann oll draou kaer e sonje d'ez'ho guelet ennhi. Pephini a lavare he gomz; ha komzou brao en eun iliz, hellet hen kredi. Guelet o devoa peb tra, nemet Doue en he di, na Jesus-Krist en he dabernakl. Peden ebet ken nebeut n'o devoa lavaret; ha perak o dize lavaret pedennou, pa n'e velent ket na Doue na Jesus-Krist en he Iliz. Mont a rent eta kuit, ken dizourzi evel m'a voant deut, pa daolaz unan anez'ho he zaoulagat var laez ann iliz. Eur belek e voa daoulinet e taal ar gador-goez, stoliet ha c'hupilizet; seblantout a re gortoz unan benag.

Sell, eme unan ous ann daou offiser, en or vous c'hoarzin d'egile, petra' ra aze ar person-ze?

Marteze euz d'ha c'horto'z e ma.

Ne sonj ket d'hin; mez paria rez e zan dioc'h-tu de gaout.

Me bari ne zit ket. Guelloc'h zoken erin eget mont d'he gaout. Mont o rin da gofez ganthan.

— Evit an dra-ze ne rit ket.

— Deomp e klaostre; petra lakeez?

— Eun tam lein vad, ha gant guin Champagne c'hoaz.

— E ma ebarz. Gortoz aze eor pennad, ha te velo penaoz en em droin-me.

— Mont a ra var eun da gaout ar beleg, komz a reaz outhan; ar beleg e entreaz dioc'h-tu er gador goez, ha va lampon a zaoulinaz ker buhan er c'hostez diaveaz euz ar gador evel ma ra pephini ac'hanomp pa zeomp da gaout hor person pe hon c'hure evit ar memez affer.

— Ma koulskoude, e sonje ann offiser all, n'em bize ket kredet e vize bet ken divez ha ken divergont. Ha neuze e azezas evit gortoz he gamarat.

Tremen a re ann amzer, hag he gamarat ne teue ket er meaz. Kommanz a re da skuiza. E penn eur c'hard-heur mad, koulskoude, e kuiteaz ar gador-goez; mez n'en doa mui ar memez hardiegez; sortial a reaz euz ann Iliz, c'hoarzin a

reaz c'hoaz eun nebeut euz ann dro en devoa greet d'ar person; mez ne lavaraz komz ebet deuz ar pez e voa passeet etrez'ho daou. Ha kerkent a ma kavaz ann tu, e kuiteaz he gonsort, hag en em dennaz en he di.

Daou zervez goude ann offisser-ma e voa adarre er memez iliz ann Assompsion; tostaat a reaz euz ar memez kador-goez; ar memez beleg e entreaz ive ennhi.

Chomm a reaz er vec'h-ma ouspenn eun anterheur, ha pa teuaz er meaz, daelou puill a zirede ous he zaoulagat, ar peoc'h, ar bonher e voa var e vizac'h; reservet en devoa ar pardon ous he oll bec'hejou.

Petra eta, e voa passeet etrez'han hag ar beleg er vec'h kenta.

Setu ama petra en deuz kaontet he unan goude-ze :

Ar beleg en devoa guelet buhan ne voa ket deut ann offiser-ma da goez da vad.

— Evit goapaad oc'hu deut ama aotrou, e lavaraz gant douster; fall o peuz greet; ne renker morse ober goab nag a Zoue, nag euz he vinistret. A galon vad, koulzkoude, e pardonan deoc'h, pedi a ran zoken Doue ive d'ho pardoni.

Ann offisser ne voa ket sot, e klaskaz en em exkusi.

— Tra, tra, e lavaraz c'hoas ar beleg gant ar memez douster; fall e peuz greet; mez lesomp kemense. Mez peguir e zeo plijet ganeoc'h dont d'am c'haout, komzomp eur pennadik, livirit d'hin petra e zeoc'h, pe seurt stat eo oc'h hini.

— Gant plijadur, aotrou; me a zo soudart.

— Eur stat kaer meurbet; mez pehini eo ho renk, ho kraad en arme?

— Sous-letanan e z'oun. Diveza brema em euz kuiteet skool Saint-Cyr.

— Ha goude-ze, petra o peuz sonj da veza?

— Goudeze e vezin letanan.

— Ha goude?

— Goude, kabiten.

— Ha goude?

— Goude kommandan; goude kolonel; goude jeneral; ha goude, marteze.....

— Da be voad e sonj deoc'h beza erruet d'ar gradou-ze?

— Aotrou, ma em benz eun tamm chanz vad, ispisial m'a ven kasset d'ann Afrike, e vezin marteze jeneral da zaou-ugent vloaz pe da pemp ploaz ha daou-ugent.

— Sonj o peuz ive da zimezi?

— A dra sur, aotrou person.

— Mad; setu c'houi eta jeneral ha dimezet; petra reoc'h-u goudeze?

— Goudeze; goudeze nen deuz mui nemet ar grad marechal.

— Ha ma teuffec'h da veza hanvet marechal, petra raffec'h goude-ze?

— Ah! neuze aotrou, ne raffen mui netra. Kemer va repoz, gant va greck ha va bugale, setu petra vezo neuze va brassa plijadur.

Ha goude, a c'houlenne atao ar beleg. Ar person e voa seriuz; ann den iaouank a c'honje kalz traou.

— Goude emezan, mervel a rin evel an oll re all.

— Ha goude a lavaraz c'hoas ar person, ha goude ho maro.

Krena reaz neuze an offisser; skrija re; ien en doa betek donder he galon. Neuze ar beleg e gommansaz anevez :

— Ne livirit ket d'hin, aotrou, n'ouzoc'h ket marteze, petra e reoc'h goude. Me brema eo a ta d'hen lavaret deoc'h. Klevet eta :

— Goude ho maro, aotrou, ho c'hene en cinavo e ziraak Jesus-Krist evit beza barnet unan pas hervez goel tud ar bed-ma, mez hervez ho c'hœuvrou fall pe vad. Ma o peuz pratiket veritaziou, dalc'het start da lezennou Doue, da c'houi c'hemennou ann Iliz, ma zoc'h bet humbl, pur, mad e kenver ar re all, ma zoc'h bet kristen e guirionez, neuze vezoc'h salvet, hag o pezo pell en eun eurustet eternel.

— Ma ne peuz sillaouet na Doue nag he Ilis, ma zoc'h bet ourgouiluz, libertin, kriz e kenver ar re all, ma n'oc'h ket bet kristen e guirionez, kollet a vioc'h neuze evit ann oll eternite, hen kleout a rit-hu, aotrou. A pa vec'h bet jeneral, marechal zoken, netra ne raio. Ann hini ho pannoz, n'en deuz aon ebet ous den; he gomz a strakllo terruploc'h eget ar gurun, pa lavaro da bep hunnan, memez d'ar re huella : It den milliget d'ann tann c'hoezet evit ann diaoul hag evit he zervicherien.

— Eur gomz c'hoaz, aotrou, m'ar plich ganeoc'h :

— Manket o peuz d'hin o tont ama, a ziraz hon d'am goapaat. Dleour e zoc'h eta em c'henver. Hag evel ma zoc'h den a henor, e z'oun sur e pacoc'h ho dle. Setu eta petra e ordrenan deoc'h.

— Bemdez, e pad eiz dervez, araog mont en ho kuele, choui lavaro, a voez huel, ar c'hentzou-ma :

— Me a varvo, petra ra d'hin-me kemense?

goude va maro, me vezo barnet. Petra ra d'hin-me kemense? goude vezin bet barnet, me vo daonet evit an oll eternite. Petra ra d'hin-me kemense?

— Setu petra e c'houllennan diganeoc'h, evit repari ann injur o peuz roet d'inn. Hen ober a reoc'h-u.

Hen ober a rin, aotrou. It eta brema; a greiz kalon e pardonan deoc'h. Pedi a rin ive Doue d'ho pardoni.

Ann offisser e voa den a c'her. Ober a reaz evel ma voa bet gourc'hemennet d'ezhan. Mez ne badaz ket eiz dervez he binijen. Kerkent hag ann drede deiz e teuaz d'ann Ilis da gaout ar beleg. Neuze gant zantimanchou a c'hac'har, a vir binijen o koesseaz er vec'h-ma da vad; reseo a reaz ann absolvez, hag abaoue e zeo euz ar guella kristenien.

Sonjomp ni ive brema er pez e erruo goude, a ne vezimp ket ken touellet gant traou ar bet-ma.

KELEIER.

En derveziou-ma diveza, ann aotrou Vignioboul, denn a gommers ous ar re honorapla e Brest, o vont dioc'h ar gear-ze da veil-vour Logonna, e zo bet beuzet en eur poent benag deuz ar raad. Setu petra lennomp var gezetten Brest, l'*Océan :*

Eur malheur nevez erruet en deuz taolet en dristidigez ar vrassa eur famill honorabl hag henoret meurbet e touez ann oll dud a gommers e Brest. Diziou diveza, an aotrou Flix Vignioboul, o vont dioc'h a Vrest da Logonna-Daolas, a zo koezet er mor, ha a zo bet beuzet. Moien ebet ne deuz bet ar vartolodet da vont d'hen sikour; hc gorff zoken, betek vrema, ne deo ket c'hoaz bet kavet.

Dioc'h ma lavarer, ann aotrou Vignioboul en doa embarket var dro pedir heur var e lestrik. L'*Industriel* a ra ar zervich etre Brest hag ar Vilin-Vour. Eur tamm mad a arc'hant a ie ganthan evit paea he dud; mez ann arc'hant-ma zo chommet er vag. Ann ezen avel e voa kre avoallac'h, hag ar mor ponner. Ar malheur-ze e vez erruet var dro seiz heur noz pa voant dija e termen ho beac'h, tost da zouar Logonna. Ar vag e deffe neuze renket chanz kostez; ha keit a ma e voant e tressa ar gueliou, e vez koezet er mor ann aotrou Vignioboul.

Ann aotrou Vignioboul e voa dimezet; lezel a ra kalz bugale var e leac'h. Eur c'hommerz braz en doa e Brest. He varo, ken trist, a zo evit he dud eur c'holl braz meurbet.

Kleout a reomp en heur diveza e deo bet kavet korff ann aotrou Vignioboul; mez ne lavarer ket deomp na penaoz, na e pe leac'h e deo bet kavet.

LIZER AN AOTROU MAURY

Superior ar vissionerien evit ar broiou dianveaz.

All lizer a lakeomp ama varleac'h a zo deuet d'eomp digant ann aotrou Maury. Mez ne ket deomp ebken ez eo al lizer-ze; muioc'h c'hoaz e zeo d'ar re e lenn ar gazetten, hag a zo deut dija da zikour peorien ann Indez, d'ezho eta eo e kassomp ann testeni-ze euz anaoudegez vad ann aotrou Maury; d'ezho e zeo da respont d'al lizer-ze, en or greski ho aluzennou, ma' ze possubl; en or rei da anaout dho amezeien, d'ho anaoudegez, d'ho mignonet ezommou braz ar bobliou keiz-se.

Setu ama al lizer-ze :

Aotrou,

Gant eur joa vraz em euz klevet e poa, hervez ho kallout, pedet ar re oll a lenn ar gazetten, da zont d'a zikour pobliou ann Indez, hag en em garget da reseo ho aluzennou, ha d'ho digaz d'eomp.

Resevit ama ann testeni euz hon anaoudegez vad, evit ar pez a zo dija erruet betek ennhomp. Dioc'h-tu or beuz hon unan o c'hasset d'hon tadou d'hu-ze. Hor bennoz d'ann oll eneou mad a zo deut d'or zikour. Lavarit d'ezho ho aluzen a dalvezo heb dale deskadurez kristen ha badiziant da veur a hini.

Evit prepar pep hunan anezho dar vadiziant, e dispignomp var dro dek lur; hag a eneou' vez saveteet, ma or beffe arc'hant avoallac'h ! Oll en em daolont varneomp.

An niver euz ar re a varv a zo braz ; en enchou, er meziou, ne veler nemet tud varo abandonnet. Mez gant sikour ann aluzennou o deuz resevet, hon tadou o deuz kasset kalz anezho d'ann ee.

Bemdez e kresk muioc'h-mui ho bolontez da veza kristenet. Ra plijo gant Doue kreski ive, muioc'h c'hoaz karantez ann oll dud vad en ho c'henver, ha rei d'hon tadou ann nerz hag ar voien d'ho instrui ha d'ho badeza oll.

Resevit ama, Aotrou, ann testeni euz hon oll anaoudegez vad.

A. MAURY,
Beleg, superior.

Ar listen eur vec'h all.

Perc'hen-Merer : AR. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant AR. DE KERANGAL.

TRIZECVET BLOAVEZ. (3e SÉRIE N° 43). DISSADORN 22 A KERZU 1877.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister..... } 2 scoed.
Ar Morbihan..... }
Costez-an-Nord.. }
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'hell ho coll corf hag ene, e tan an ifern.

S. Vaze, ch. X.

An oll baeamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, heiken.

Dezan ive a dle beza casset aviziquen an ol scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 22 a vis Kerzu 1877.

AR GAMPR.

Ne deo ket mui poent goulen petra raio Mac-Mahon. Er gouzout a ra brema ar bet oll. Plega en deuz renket; douja 'ra brema d'he vrassa enebourien.

Penaoz e zeo erruet aze; penaoz e zeo koezet ken izel-ze eun den evel Mac-Mahon; diez e zeo da gompren, dija koulskoude e hellomp lavare e zo bet epad ar zizun tremenet, oc'h a berz, tud, hanvet tud a urz, traou trist ha trist meurbet, traou mezuz zoken; ne deo ket c'hoaz poent ho diskleria; mez ne deo ket Mac-Mahon, en do da renta ar brassa kont euz ar pez e zo erruet brema er vro, da viana n'en dezo ket he unan da respont.

Setu 'ta ar re a gleiz e pen an traou; Gambetta n'e ma ket choaz, en apparanz; mez goarn a ra pephini.

Ons ar vinistret nevez, unan e zo protestant hag Saozon; ne deo ket fall dija. Unan all, Frezcinet, e oa letanan Gambetta en oll draou kaer en deuz greet epad ar brezel diveza; ar re all a bouez var dro kement all.

Ann oll gazettennou fall ous ar vro a zo leun a gontantamant; Mac-Mahon en deuz en em rentet; dija koulskoude, kementse ne deo ket avoallach evitho; en em den e renk. Setu petra lavar unan anezho; dre honnez e lennoc'h ann oll re all :

Ar pez a sonj, hag e vell sklear ann oll, eo an dra-ma; biskoaz ne deo bet guelet eun den och en em zislavaret, e ken neubet a amzer, ha gant kement a nerz. Goude eun evelep lizer, den ne gomprenfe e chomfe choaz Mac-Mahon, en he blaz, n'en deuz mui eta nemet en em den.

Ar gazettennou a urz, a zo en eun dristidigez vraz. Trist e zint evit ar vro; rak etre daouarn piou e ma brema, er gouzout a reont.

Trist e zint evit Mac-Mahon, bet ken huel, koezet ken izel, etre daouarn ar re heneb pere en doa promettet storm betek penn; oc'h tilezel brema etre daouarn ho adversourien, ann oll dud a urz, o deuz hen heuliet betek brema; hag en doa, ouz he du, promettet sikour atao.

El lizer en deuz kasset Mac-Mahon d'an diou Gampr, ar finna n'e gompren seurt, nemet e teu de n'em zizober euz ar galloud e oa lakeet en he zaouarn evit difen urz ar vro; hag an dud honest.

He vinistret brema, n'int ket mad da zaveteiñ ar vro, n'int ket fall avoallac'h evit e c'holl tre-tre dale eta, ma ne vez ket re velloc'h, e velimp he pen an traou re falloch en ho flaz. Mez brema, evel atao, ann traou hag an dud a zo etre daouarn Doue.

ROM.

IEC'HET ANN TAD SANTEL.

Rom, 13 a viz kerzu.

Ar c'heleier ous iechet ar pap a zo dreist vad. Ann neubet repos en deuz kemeret en amzer-ma diveza, en deuz greet dezhan kalz vad. Ann aotrou Reynier, kardinal, arc'hescop Kambrai, zo bet herio resevet evit ann eil guec'h; ouspen bemdez e reseo kardinalet ha re all; ha d'ann drifec'h en deuz merket dervez ar c'honseil braz en deffe goutho a bep mare evit ezomou general ann iliz.

Ministr ar pab en deuz kasset ar pez a zo ama varlec'h d'eur gazetten a rom, evit diskoez sklear d'ann oll gevierez journalou ar revolusion :

« Diez ez eo kompren perab ann oll gazettennou fall a gendalc'h kement da skuilla bemdez dre ar bet oll, keleier faoz var iec'het hon tad santel, heb mez ebet. Gouzout e reont koulskoude ar boan hag hag ann inkrez e lakaa ar c'heleier-ze e kalonou ann oll dud honest.

Ar c'heleier-ze a zo faoz; en lavaret e reomp evit ann oll. Evit guir, ar ienien, ar amzer ken

dibarfet' zo brema, en deuz roet dezhan eun tomik terc'hen ; hag he vedisinet o deuz renket ordren dezhan chomm en he vele. Mez an derchenze ne deo bet netra, nen deuz bet morse danjer ebet ; dervez ebet n'en deuz ehanet da labourat ; ha brema, ispisial m'ar deu ann amzer da zoussaad, e ma koulz ha biskoaz.

Brema, epad daou pe dri dervez, ar gazettennou fall ne lavarint netra var ben klenvet ar pap ; mez kerkent a ma sonjo dezho e vezo ankonac'heet komzou ministr ann tad santel, e kommansint adarre ho gevier hag ho c'honchennou.

Setu c'hoaz petra' lennomp herio er gazetten a Bariz en deuz a Rom ar c'henta hag ar guella keleier :

Ne dlefen ken komz deoc'h a iec'het ar pab ; rak ne glasker kelou oc'h a iec'het eun den, nemet pa vez lec'h da kredi e vez ann den-ze klanv. Hogen ar pab zo iac'h. Mez dallet gant ho maliz, ar re a zesir kement he varo, a daol bemdez dre ar bet pep seurt keleier var he stat ; sponta' reont ar gristenien fidel. Ne dle ket eta ar virionez tevel muioc'h eget ar gaou.

Ha bemdez, ma'z eo red, e renkomp lavare : iac'h eo ar pab. Ar repoz en deuz kemeret en deuz greet dezhan kolz vad ; klenvet ebet n'en deuz ; he benn' zo mad ; ha ne lenn nemet gant eun druez vraz evit ar re ho skriff, ann oll gevier e lakaa ar paper var he gont.

Ann aotrou Dechamps, kardinal, Arc'hescop Malines, a zo brema e Rom.

Pa ia da Rom hor sonj-ni, d'ar pab var eun eo e za. Setu perak, betek frema, n'or beuz parlantet deoc'h nemet outhan. B'e zeuz e Rom koulskoude unan all, he hano Victor Emmanuel, roue an Itali.

Stajou ar roue-ma, a zo, karteriou da viana, en dizurz ar brassa ; er c'harteriou-ze, dar poent-ma ous ar bloaz, an amzer' zo doussoc'h eget en hor broiou-ni ; ha kalz tud penvidik, saozon ispisial, a ia dre aze, guec'h evit ho iec'het, goec'h all, da zibri ho danvez hervez ho faltazi ; ne deo ket raal guellet ar beajourien-ze, var an henchou meur, prisonniet gant bandennou laeron a red ar vro dizoursi ; ar re-man e kaz ar beajourien er menec'hou pe e kreiz ar c'hoajou ; hag aze e chommont ken ma teu ho zud da baea evit ho delivranz avechou betek kant mil lur ; pa ne baear ket e vent lahet.

Hogen petra' ra, e sonj deoc'h-hu, a ra ministret roue ann Itali, dioc'h ar bandennou laeron-ze, ken diskurpul ? Kaaz arc'herien ha soudardet evit ho distruc'h ? Kemense e vez mad e guirionez. Mez amzer n'o deuz ket da zonjal en traou-ze. Ho brassa, ho c'henta soursi, eo miret ous an eskibien, ous ar veleien d'ober ho zervich. Ho brassa soursi eo miret n'e vez prossessionou katolik nag e Rom, nag en Itali. Prossessionou frammasonet o deuz oll liberte, mez ar gatoliket e renk kuzet ho devotion ; ha kemense er gear a Rom, e kear ar pab, ar bet katolik. Paotret ar revolution a zo ar memes tra e pep lec'h. Pep tra zo mad dezho, gant ma vezo flastret relijion Jesus-Krist. Er guelet e rimp en hor bro zoken, kentoc'h eget ne seblant deomp.

AR BREZEL ER ZAO-HEOL

E sao-heol, an draou e ia evel m'or beuz dija lavaret deoc'h e tlient mont. Kollet o devoa ar gear Karz ; kollet o deuz abaoue eur gear vrassoc'h c'hoaz, hanvet Plewna. Ar re ma'az o keriou a vrezel, kreeet eneb adversourien ar vro, hag evit he diffen ; en evelep fesson, ma deu ann enebour da veza mestr euz unan euz ar seurt keriou-ze, e zeo er memez amzer oc'h ann oll garter.

Ar gear ma, Plewna en deuz koustet kalz tud d'ar Russianet adalek m'e zeo kommanset ar brezel. Meur a vec'h o doa klasket he c'hemer ; kalz soudardet o doa destumet en dro dezhi ; betek breman e voant atao bet diskavet. Herio e mint e kear, mez ker e zeo koustet dezho. Ann turket o deuz diskoezet en oll gombajou, en dro d'ar geaz-ze eur gourach braz meurbet. Ar jeneral Osman-Pacha e felle dezhan derc'hel atao ; gortoz a re sikour ; mez ar zikour ne teuaz ket ; boet ne voa ket kalz ken e kear kenneubeut ; hag ar bobl e glemme, hag e c'houllenne mont d'ar russianet, tec'hel doc'h kear, hag en em zestum en eur gear all bennag.

Pa glevez Osman ispisial, n'en doa ket hellet suleman pacha dont d'he zikour, en em zisposas dioc'h-tu d'ar gombat diveza.

Kerkent ha m'e voa kemeret kear, impalaer ar russianet e zo deut ennhi. Eun *Te Deum* zo bet kanet var an dachen vraz a gear, a zirak ann arme. Henoret en deuz Osman abalamour d'he gourach en eur renta dezan he zabren.

Bez'euz hag a lavar e zeo brema echu ar brezel. Ann turket o deffe zoken skrivet d'ann oll stagou all evit goullen ho zikour evit reiza brema an traou, kemense ne zeblant ket deomp-ni. An turket marteze e vez kontant avoallac'h da velet d'ar brezel eun termen. Mez ar russianet, ne gredomp ket.

Brema pa' zint trec'h, ne chanint nemet pa vezint eet da benn, ha bet ho oll goullennou ; ne deuz brema den goest d'ho erreti, peguir Bismark a zo a du gantho.

Ar zaozon a zo re zivezat. Gazetennou zaoz ouspen-ze a dro kein d'ann turket brema pa e mint d'ann douar. Hast o deuz d'he guelet o c'houllen ar peoc'h, evit gouzout neuze da vad betek pegeit e ialo goullennou ar Russi, aze e ma affer vraz ar zaozon. Neuze sonj dezho e hellint ive lavaret ho c'homz en afferiou sao-heol, en em drompla reont.

Ouz hon tu, ni ne hellemp dija netra gant Mac-Mahon, e talc'he kouskoude eun urz bennak er vro. Neubeutoc'h e hellimp c'hoaz brema pa vezo eet da benn an traou Gambetta hag he re.

Skriva' rer ar russianet o deuz greet 42 mil prisonnerien ha kemeret 20 mil blenset. Ar vro oll a zo e joa hag el loanidigez ar vrassa. Ann impalaer a daol hag a zistaol a bep tu ha gant pephini, kroasiou, dekorasionou, henoriou a bet seurt, gortozomp heur an aotrou Doue.

NEDELEK.

Tostaat a reomp d'oc'h gueliou nedelek. Evid'hon-me, ne velan morse ar goel braz-ze o tostaat, heb eur joa bep bloaz brassoc'h. Rak goel ebet ne ia donnac'h d'hor c'halonou. Ar relijion katolik en deuz goeliou kaer meurbet ; n'en deuz zoken nemet-hi hag e deffe goeliou kaer avoallac'h evit diaz d'ezho ar bobliou oll : Pask, ann Itron Varia hanter-eost, ann Oll Zent. Mez morse ann Ilis ne vez ken kaer, ann dud ken laouen eget da Nedelek. Braz ha bihan, kouz ha iaouank ; ar c'hrouadur a boan tennet ous he zae, a c'hortoz ann nosvez-ze pell araog m'a vez deut. An den deut var an oat, ha dija marteze karget a boan hag a enkrez a vel ive gant joa ec'h erruet ann dervez-ze ; ann den koz, ieneet gant ar goan a zo ken aliez passeet varnez'han, e sant he galon o toma er sonj euz he vlaveziou tremenet. D'ar c'hlanvour zoken, e zeo eur boan muioc'h, non pas galloud evel ar re all mont ive da oferen ann anter-noz.

Eur c'hroadur e guirionez e zo ganet en nosvez-ze. Mez, ar c'hroadur-ze eo mestr ar bet oll. En he zaouarn e ma ann oll galloud ; ar bet koz n'en deuz bevet pemp mil bloaz nemet ous he c'hortoz ; ar bet nevez ne vevo betek he dermen nemet ous ar pez en deuz diasset d'ezhan. Setu perak ann Iliz, en dervez-ze, a lavar d'he oll bugale kana kantikou nevez, abalamour m'en deuz Doue greet en ho zouez burzudou kaer meurbet.

Impalaer Rom, hanvet Auguste, e c'hoanteaz gouzout an niver a dud e oa en he stajou ; he stajou e oa ar bet oll anavezet ; mont e renkaz pephini d'ar gear e pelec'h e oa ganet ; ha mari a ieaz ivé da Vethleem. Aze, en eur c'hraouik bihan, e serviche da re ar c'harter da zestum ho loenet epad ann noz, e lakeaz er bet he mab Jesus-Krist, hor Zalver, e kreiz an dienez ar vrassa, ha dibourve ous an oll draou o dize hellet servich en heur-ze ha d'ezhi he unan ha de mad.

Pe seurt tud e teuaz da gentha da velet hor zalver nevez ganet. Tud simpl, dianavezet, didalvez a dra zur a zirak ar re e voa neuze e pen ann traou ; messaerien ha pastoret. Setu ar c'henta kentel e ra d'eomp or zalver en or zont er bet ma. Betek neuze ann ourgouil, ann danvez e oa bet lezen ar bet. Ann den humbl ha paour ne oa notra. Jesus-Krist roue, mez roue paour a fel d'ezhan kaout var he dro tud paour evelthan, tud hag a gar ho taourentez. Hag a vizikenn he vadelezou d'ezhan da viana, e vezo ispiemi evit ar re humbl, ar re dister, ar re vihan evelthan. Setu petra e verk d'eomp ar bastoret galvet da genha, ha konduet gant ann elez da adori Jesus-Krist. Divezatoc'h e deuio ivez tri roue Sao-Heol, mes ar bastoret a vezo bet da genta.

Jesus-Krist zo deut er bet-ma evit hor purea, rak clanv e oamp ha klanv bras. An diaoul, en eur drompla hon tad kenta en doa roet d'ezhan daou vlenz donn ha ledan ; an daou vlenz-ze a zo deut betek ennhomp ; ha petra zint ? eur garantez dreist voder evit ann danvez ; eur garantez dreist voder evit plijadurezou ar bet. Petra e helleober guelloc'h hor zalver evit hor parea, eget disken er bet ma paour ha dianavezet. Ne helle ket merka d'eomp skerroc'h ann disprijanz en deuz evit oll madou ar bet ; ar garantez vraz en deuz evit ann humilite. Ne helle ket lavara d'eomp guelloc'h ha skerroc'h :

Va mab, distak d'a galon ous oll draou ar bed, evit da gentalia e zoun diskennet dioc'h ann ec'h ar bet, evit guir a lavar did ar c'hontrol beo dioc'h ar pez a lavaran-me ; mes me zo ar furnez eternel ; ne hellan ket da drompla pas muioc'h eget ne hellan va drompla va unan, mez en lavaret a ran did, danvez na plijadur ne rentint morse den ebet euruz. An danvez a dremen, ha te a zo immortel ; klask eta d'ha eurustet en traou na dremenint ket. Ezomou d'ha galon e pado keit hag an eternite, klask eta evit he c'hontanti traou eternel evelthi.

Ar belek, da vouel Nedelek a lavar teir oferen ; setu ama perak. Ar c'henta oferen a lavar evit he

nori ginidigez eternel Mab unic ann aotrou Doue, a unan gant he dad epad ann oll eternite.

He eil oferen a lavar evit henori Jesus-Krist hor Zalver en em c'hreet denn eveldomp hag evidomp et kov sacr ar Verc'hez glorius Vari he vam.

An deir oferen zo evit henori trede ginidigez hor Zalver. En hor c'halonou eo e tle beza an drede ginidigez-ze; dre ar gommunion, pa or beuz ar bonheur d'he reseo; dre he c'hras; en or lakaat da greski ennhomp muioc'h mui ar feiz hag ar garantez; rak e pe lec'h e zo eur guir garantez e ma ive Jesus-Krist. Pedomp, epad ar goueliouma, ma lakaio ar feiz hag ar garantez da greski ennomp, he touez hon re, en hor parrez, en hor bro, en Iliz oll; rak ezom braz or beuz e deuffe da doler varneomp eur zell a druez hag a vadelez.

ANN TAD BERNARD.

LEZHANVET AR BELEK PAOUR.

Kerkent ha ma oa beleget, ann tad Bernard en em c'hoeztaz dioc'htu da servic'h ar re baour a bep seurt, hag e pad he oll buez nen doa soursi all ebet nemet d'ho zikour ha d'ober d'ezho pep vad. Mont a re gant ar ruiou, dre ar falla amzeriou, da glask ar re baoura, ar re n'e zelle den outho; ha pa en devoa loudennet etrez'ho ar pezik en doa a arc'hant, e re d'ezho c'hoaz he dammou dilliat, betek zoken he rochet, he loerou hag he voutou.

Tud ar bet, pa er guelent er stad-ze, e lavare voa eun diot; ar vugale e ie aliez var e lec'h er ruiou, en eur sutal; an tad a garie follentez ar groaz muioc'h eget furnez ar bet; laouen e oa ha leun a joa da veza evelse disprijet gant ann oll, abalamour d'he garantez evit ar paour. Pa ne gave ket er ruiou pe var ann tachennou tud ezomek da soursial, e ie d'ho c'hlask d'ar prizoniou, d'ann hospitaliou; aze ar re muia klanv, ar brizonnerien al loussa, ar brassa torfetourien, e oa ar re e zoursie gant he vella karantez. Poket a re d'ezho, ha zoken d'ho zreit; louzaoua re ho blensou; palastra re ho gouliou; renta re d'ezho pep servic'h divalo; hag ar re divalo e rente gant ar muia joa.

Ne oa ket zoken avoallac'h evithan kaout soursi ous ar re glanv. Ober a re pep tra en dro d'ann ti. Skuba re ar zaliou; goelc'hi traou ar gegin, kaaz a re ar c'henet hag ann dour e pep lec'h e oa èzomm; ne oa ket ebken mevel ar re glanv, mez c'hoaz mevel ar mevelien. Ann dud a Lokanz n'o doa nemet disprijans evithan, pa er guelent guisket evel ar re baoura. Ar bobl e devoa hen lez'hanvet foll ann Aotrou Doue; mez ar guir gristenien e sonje gant kals raison e tlie beza ann tad Bernard erruet da eur zantelez vraz, evit disprijout evelse, lavarou ha falz kredennou tud ar bed.

Eun dervez ann tad Bernard e c'houlenne digant eun den penvidik braz eun aluzen benag evit unan ous he œuvrou mad e kenver he beorien. Ann den penvidik-ma, kriz ha digarantez, e kave guelloc'h miret he oll madou, eget ho loudenna gant ar paour. Ne felle d'ezhan rei netra. Ann tad en em daolaz neuze d'he dreit, en eur lavaret d'ezhan e responje diraak Doue, da veza bet pen kaoz marteze, dre he avaristet, oc'h a varo meur ha hini. Skuiz neuze oc'h he gleout, ann den penvidik e plantaz ganthan eur fassat. Aotrou, a lavaraz ann tad, greet d'hin eur fassat all, m'er kerit, mez da viana roet d'in ive ann aluzen a c'hollennan diganeoc'h evit va feorien.

Eun dervez all, an tad Bernard e kavaz var he hent eur c'harreter, hemman, heb goud dare perak, e reaz d'ezhan eur chavelat, en eur zakreal evel eur charreter ma e oa. Va mignon, roez d'inn unan all, m'ar plic'h ganide, mez da viana, ne vallozez ket evelse ann hano santel a Zoue.

En amzer-ze ar c'hardinal Richelieu, ministr Loiz trizek, e oa oll galloudek e Franz goude ar roue he vestr. Dont a reaz betek ennhan ar vrud ous a oll vertuziou an tad Bernard, ha ous ann oll vad a re e touez ar re paour, hag ar brizonnerien. Sonjal a reaz e voa ous he zever rei d'ann tad eur merk benag ous he anaoudegez vad. Hen lakaat a reaz eta da zont da balez ar roue. Aze, dirag ann oll pennou braz euz ar rouantelez e tiskoezas d'ezhan sklear pegement en doa evithan a istim hag a respect. Neuze e lavaraz d'ezhan: goulennet brema diganin-me a galon vad ar pez a sonjo deoc'h e vez ar guella evidoc'h.

Eun dezir em beffe, aotrou, peguir o peuz kement a vadelez, e lakaffec'h starta fonz ar c'har bian e pehini e vez kasset d'ar maro ar c'hriminalet. Rak p'e moun er c'har-ze gantho, em beuz atao aon ne deuffent da goeza, ha me ive d'ho heul; ha ne doun ket dizoursi avoallac'h evit komz d'ezho hag ho dispos d'ho heur diveza.

Ar c'hardinal e chommaz Saouzanet ous eun evelep goullen. Guelet, e lavaraz neuze d'ar pennou braz e oa en dro d'ezhan: petra daal d'ann tad Bernard oll galloud Richelieu; da zressa kar griminalet. Mez ann tad a zo eurussoc'h da non pas kaout ezom ous hor madelezou, eget ne domni da hellout ho c'hennik d'ezhan. Ha var gemense ann tad en em dennaz.

EUN TAD MISSIONER

Eur belek missioner e resevaz eun dervez digant an Aotrou n'Escop an urz da vont da eur c'harter, pell braz ous ho hini, evit guelet mar bije moien da lakaat ez c'harter-ze eur belek, hag ispisial ma helle gortez ober eno eur vad benak.

Erruet er c'harter-ze, ar missioner en em gavaz heb guennek ebet, heb moien all da veva, nag zoken da zistrei d'he blas kenta; rak gant he ziveza pez pevar real, en doa prenet eur bannac'h guin evit galloud oferenna.

Aze e kavaz tud, tud ous he vro, Fransizien zoken. Kozeal a reaz gantho; mez ar rema, abalamour ma voa belek, ne fellaz ket d'ezho kaout affer ebet ganthan; trei a rejont kein dezhan oll.

En em den a reaz neuze eur pennat outho a zindan eur vezen, peguir nicun ne falle dez'han hen reseo en he di. Beva reaz eur misiou benak heb na bara na netra all. Dibri a re louzeier, ha kregin e gave var ann naot; ha c'hoaz e renke o dibri kriz; n'en doa ua koter na benvek-oll ebet evit ho foazat.

Ann dienez-ze, koulskoude, ne voa ket he vrassa poan; he anken a deue deuz ne helle ober vad ebet d'ann dnd-ze, e vele aze tost dez'han en em goll evit ann eternite. Hiniennou a deue avechou betek enn'han, mez evit lavaret dezhan komzou gros, ha kemer buhan an tec'h, evel ma vize bet eun torfetour pe eur fallag bennak. Nicun ne sonje profita euz he gomzou.

Eun dervez en em gavaz ganthan eun den iaouank, braz ha kaer meurbet. Ar c'henta tra a c'houllennaz diganthan ann den iaouank-ma, e oa homma :

— Ha c'houi o peuz eun dra benag da zibri!

Ann den iaouank-ma e oa ive eur belek kasset gant ann Aotrou n'Escop da glask ann hini kenta. Mez paour he unan, evel he veleien, n'en doa hellet rei sikour ebet dez'han; a zivar ann aluzen en devoa greet he vec'h; ha brema e mint aze ho daou, dinerzet gant ann naon, daoubleget gant ar skuisder, heb galloud sonjal zoken distrei d'ho c'harter kenta; rak netra n'o deuz, nag ar vro ne anavezont ket mad avoallac'h.

Astennet var ann douar, ann hini iaouank a c'houllenne eun tam boet benak. Mez egile n'en deuz da rei dezhan nemet ar c'hregin a zebr he unan keit all zo, mesklet fall, ken divalo da velet ha da zibri. Mez he galon zo eet ken fall, ma n'en deuz ket ann nerz d'ho zanvaat; ha guelet a ra he gompagnon ne zaleo ket da vervel gant an naon. Neuze ann hini koz e sèblantaz kool kourach. En em zressa e rejont evit mervel assamblez.

— Ama e varvimp, e lavaraz ann hini kossa, mez guelomp, araog mervel, ma n'e vez ket possubl da unan ac'hanomp lavaret eur vec'h c'hoaz an oferen. Hennez a gommunio en oferen, hag a raio ar zakramant d'ann hini all.

Tenna rejont d'ar sort piou a lavarfe ann oferen, hag d'ann hini koz e koezaz d'he lavaret; hir e padaz ann oferen-ze. Dinerzet evel m'a voant ann eil hag egile, ar belek e tleaz ehana meur a vech; echuet e voa koulskoude a ben teir heur amzer.

Goude beza he unan communiet, ar belek e reaz ar zakramant d'he vreur iaouankoc'h. Laouen neuze hag eurus da veza c'hoaz eur vec'h resevet Jesus-Krist, pep hini a reaz d'ar Zalver-ze, maro evitho var ar groaz, ann offrans euz ar pez a jomme c'hoaz gantho da veva; hag en em astenjont var ann douar evit gortoz ho heur diveza.

Ann heur diveza ne zaleas ket da viana evit unan anezho; ann hini iouank e varvaz e pad ann noz en or reseo digant he vreur eun absolven hag eur venediksion diveza.

Kerkent hag an deiz, hiniennou euz ar gear, o devoa guelet korff maro ar belek iaouank, hag ann hini koz astennet en he gostez o font ive da dremen. Ar c'halonou dir-ze a gomprenaz neuze pegen braz e voa bet ho C'hrister e kenver ann daou velek paour-ma, pegement o devoa renket kaout a boan araog mervel gant an naon.

Dont a rejont neuze dioc'h-tu da zikour an hini e voa c'hoaz ennhan buez; boet e voa digasset dezhan. Sebeillet e voa ar belek iaouank, gant respet; eur bez e voa toullet er plas m'a voa bet savet an tamik aoter evit lavaret an oferen. Ar beleg koz, soutenet dre divrech an dud-ze, a vinnigaz ar bez, hag eur groaz e oa ive lakeet varnezhan.

E pelech e ze bet toullet ar bez-ze, zo hirio eur gear, hag eur gear vraz zoken, eun iliz, hag eun iliz gaer; bea zeuz ive eun escop, hag a gaar meurbet he oll bobl, koulz a ma ze karet ive gantho-oll; hag an Escop-ze a zo eno herio, eo an Tad missioner-ze or beuz guelet ken poaniet, ken ankeniet, en amzer genta ma' nem gavaz e touez ar bobl-ze.

Setu petra en deuz greet karantez ha patiantet eun Tad missioner; setu petra' ra ann Iliz e pep lec'h ma hell erruet. Dioc'h a dud savac'h, a dud goez, e ra tud honest, tud just, christenien en eur

ger. An Iliz a zoursi dreist pep tra euz ezomou hon eneou ; ne bromet deomp nemet eurustet ar bet-ma. Sklear e zeo gouskoude, ha ken sklear hag an heol, sillaou moëz an Iliz, hag heuill he gourc'hemennou, a zo c'hoaz ar guella moïen da gaout eurustet ar bet-ma.

EUR MAB KALONEK.

Ann hini en deuz bolontez vad e kaff atao moyen da espernn, memez gant neubet a c'honidegez. Ha pa espernomp evelse, ous hon neubet, evit sikour hon tud en ho ezomou, ne deo nemet kaeroc'h c'hoaz ar pez a reomp. Setu petra en deuz greet eur zoudart euz a vreiz, ha merket ez eo en eur gazetten euz kear Metz, eun neubet amzer araog ma e voa distaget ous ar Franz :

Bea zeuz ama, e lennomp er gazetten-ze, eur zoudart, eur zoudart simpl, hag en deuz kavet ar voien, gant e dammik pae bemdez, da zont da zikour he vam, a jomm duzhe pell e breiz izel. N'en deuz koulskoude nemet seiz sentim bemdez; d'an dervez diveza ous ar miz, e testum ar seiz sentim en deuz resevet bemdez, hag a zo bet gornet mad ganthan e pad ar miz ; ho c'haz a ra dar post, heb miret morse evithan an distera louden, hag e erruont evelse de vam, pehini diouz ma lavar, e zo koz hag izomek.

M'en dize gouet ar breton-ze skriva, den n'en dize biken anavezet ar pez a ra, a geit-all zo ar zoudard iaouank-ze. Mez bep miz e renk kaout sikour pluen eur c'hamarat ; hag hemman eo en deuz greet da anaout œuvr kaer ar breton. M'en dize bet deskadurez, en dize bet dioc'h-tu eun tam avansament ; mez ne voar na lenn na skriva. meuleudet ez eo bet gant ar vistri ha gant he oll gamaradet.

Setu petra lavar gazetten Metz.

Ar zoudart iaouank-ma n'en dize ket hellet, n'en dize ket sonjet zoken, dont, evel m'en euz greet, da zikour he vam, ma' vize bet eur fumer braz, ma' vize bet eur c'hoarier, m'en dize karet ann taverniou ; en eur ger, ma' ne vize bet eur christen mad. Ha koulskoude, ar bonheur en devoa o sonjal er zikour a re d'he vam e voa brassoc'h, a dra zur, evit ar blijadur en dize bet o tispign he unan he veneien e traou, marteze divalo ; heb konta c'hoaz ar pez en deuz gonezet a ziraag Doue....

EUR MARC'H DESHET MAD.

Neuz ket pell braz, eur zoudard euz ar Russi, o veza en hent, gant he varc'h, e savaz ganthan naon ha sec'het. Erruet e kichenn eun hostaleri, e tiskenn divar he varc'h, e c'houllen kerc'h evit he loen, hag en em laka he unan oc'h taol evit preja. Pa'z eo debret he bred ganthan, e za var eun da gaout he varc'h, e laka dezhan he vrid, hag en em zispoz da lamet varnez'han, heb beza goullennet digant ann hostiz petra dlee dezhan. Hemman, pa vel an dro e maor e vont da ober d'ezhan, a red da gaout ar zoudard ; a dap krok e brid ar marc'h, hag a c'houllen beza paet, pe e chommo ganthan all loen. Ar zoudard a lavar n'en deuz guennek ebet ; mez e paeo heb dale, pa zistroio en dro euz he gampagn, pehini ne dlie ket dale pell. Mez ann hoztiz n'en deuz fizianz ebet en eun evelep promessa, hag a zalc'h atao mad dar brid, en eur c'houllen he arc'hant, pe ar marc'h evit kred. Kalz a dud pere a ioà neuze en hostaleri, en em vod en dro d'ann hostiz ha d'ar zoudard.

Hemman, o velet ne helle ket kaout he varch da vont ganthan, a ra eur zutaden, ha ker buhan he varc'h a gouez d'ann douar, hag a jom evel maro. Ar zoudard, glac'haret var he veno, en em laka da voela, en eur lavaret ez eo revinet. Divizka ra he dok, hag e za da gaout ann oll, en eur c'houllen sikour da brena eur marc'h all. Truez a zo outhan, hag ar peziou arc'hant a goez stank en tok. Ann hostiz he unan a ra ive he vennek. Ar zoudard, laouenneat, e ia kuit gant he arc'hant ; pa z'eo en em gavet eur pennad bennag, e losk eur zutaden euz ar re vella, ha kerkent ar marc'h a 'zao var he bevar droat, hag a ia d'ar c'haloup da gaout he vestr. Ar zoudard ha bign varnez'han, a denn he dok evit saludi ann hostiz hag he gompagnunez, hag a ra eur c'haloupaden a zoare, evit tec'het pella' ma c'helle dioc'h ann hostaliri.

Eur Paisant euz ar Champagn.

Diouz ma leverer, er Champagn an hini e gaaz ganthan dan iliz he gador, n'en deuz netra da baea d'ar zakrist. Setu neuze petra e sonjaz eun den mad oc'h ar vro-ze. Ezom am beuz da vont d'an hent ouarn ; aze e tle beza michans evel en Iliz. En eur gaaz va c'haaor ganin-me, n'em bezo da baea da viana nemet anter-briz.

Va den eta e kemeraz he gador, hag e pad teir heur he dougaz var he skoaz evit mont da gaout an hent ouran an tosta. En em gaout a reaz en eur plaz hanvet Chateau-Thierry.

Paot-koz, a lavaraz dezhan unan eus mevellou ar gaar ; petra' rit-hu, ous ar gador-ze ; ama ne deu den gant ar seurt traou-ze ?

Mez, va den mad, va flaz a zo ama. Ne dlean paea nemet anter, peguir eo deuet ganin va c'hador.

Ann oll en em lakeaz dioch-tu da c'hoarzin a bouez-penn.

An den ne sillaoue netra. He gador e oa deut gauthan ; ha peguir en doa he gador, ne dlie paea nemet anter. Ha moien ebet ne oa da denna ar gador-ze ous a dre e zaouarn. O veza zoken tosteet euz an hent ouarn, e velaz ebarz eun den all, hag e voa ganthan eur pakat traou braz avoallac'h ; guelet a rit-hu, emezhan ; an den-ze en deuz eur pakat ken braz ha va c'hador-ma ; bag a ieaz da glask ann arc'her evit ma vije lakeet he gador ive ebarz an hent ouarn.

Mil boan en doa an archer-ze o rei d'ezhan da gompren, ne voa ket aze evel en he barrez ; er c'hontrol ; d'ann hent ouarn, muioc'h e kasser, ha muioc'h e renker paea.

An aotrou Fenelon e oa arc'hescop er gear a Gambrai. Eun dervez ann tann goal a zistrujaz palez ann escopti, hag ann oll draou a oa ebarz. Unan benag euz he vignonet a gemere perz en eur c'hol ken braz, hag a glemme kalz anez'han.

Guelloc'h e zeo d'hin guelet ano tann goal e tistruc'h va falez, eget hen guelet o tistruch ti eul labourer pe eun den paour benag.

Perag e varnomp-ni peur' liessa hon nesa gant ken neubet a garantez, ha zoken gant ken neubeut a justiz ? Abalamour evit hen barn, e chomont en eur plaz, e lec'h en em lakaat en he blaz he unan.

Eur medisin a Bariz, anavezet mad dre e garantez evit ar beorien, e ieaz eun dervez da velet eur baourez koz.

Homma goz e chomme huel braz, tre e lein an ti, er c'halatez. Pa erruaz betek ennhi, ar medesin e oa skuiz ha dialan.

Goal huel e moun ama, e lavaraz an hini goz :

Ia goal huel e morc'h. Ne teuan morse ken huel, nemet evit dek lur. Ha kerkent e lakeaz dek lur en he dorn, hag en em dennaz kuit.

KELEIER.

Montroulez —. Dann unan var n'ugent a viz du, Lesvarn Roazon en deuz kondaonet.

Ann Aotrou Sibiril, Pierre-Marie, merer ar gazeten *Le Morlaisien*, da bemp kant lur amant.

An Aotrou Luzel, François-Marie, ive da bemp kant lur amant ; ann eil hag egile evit dronk lavaroue kenvrer ar vinistret, var benn labourou ho c'hark.

Tribunal Brest en deuz kondaonet :

Ann Aotrou Gestin da bemzek dervez prizon, evit beza skoet gant unan euz a dud ar poliz ;

Ann Aotrou Fazon da c'hoezek lur amant evit beza manket d'a unan our ar ré a zo evit dalc'hen anti urz vad. Ann diou gondaonation ma 'zo bet gonezet d'ur bevar a viz du, epad ar votadek e Lokornan-Leon.

Bleizez Kastellin e zo lazet ; ha bennoz d'ann Hasepet, ous a Zineol.

Hervez ma kleomp, en dro da Blouenan e zo brema ive, eul loen goez benag evelse, bleiz pe vleizez ; rakla-varet e rer deomp François Perron, ous a Kerland, en deuz kavet en derveziou-ma, tost d'he gear, restachou he ghi, ar pez n'en devoa ket plijit d'all loeu d'he bret. Fizianz or beuz paotret Pouenan na paotret Kastel pe lezint ket all loen-ma d'ober kement a zistruch eget bleiziz Kastellin, evit sur, m'a 'trauz stec. Benzez, baotre Henvik na paotret Karantek ne vankint ket varn ezhan.

Kernez an Inizi.

Beleien Lanildut	13 »
Tri bartikulier, euz a Lanildut	40 »
Ouz Tremaouezan	20 »
Daou bartikulier a Zant-Seo	40 »
Eur partikulier a Sant-Thegonnec	5 »
Mari-Jeanne Pennec	10 »
Mari-Mikela Malgorn	2 »
Anna Malgorn	3 »
Franseza Guegen	5 »
Unan a drede urz Sant-Fransez	1 »
Eur partikulier X	15 »
Oc'h a Zantek	20 »
Daou bartikulier a Landudek	6 »
Seurezet Sant-Nik ha bugale ar skol	20 »
Eun nebeut tud vad a Blabennek	10 »
Eun tiegez a Roskanvel	4 »
Oc'h a Volenez	8 »
Seurezet Penharz ha bugale ar skol	10 »
Aotrou Person Penharz	5 »
Eur partikulier a Benharz	2 »
Euz a Kemper	200 »
An aotrou Nogran, ous Plouzanlek	25 »
An itron Poulhouek, a Lokornan-Leon	50 »
Euz a barrez Plougam	30 »
An aotrou Charles Pluskellek, a Sant-Goazek	» »
	258 »

	258	»»
An dimezel Guillore de la Landelle	15	»»
Eur partikulier, a Sant-Goazek	5	»»
Mari Paoùl, a Sant-Goazek	5	»»
An itron Corve, deuz Sizun	5	»»
Franseza Keinek, deuz Sizun	5	»»
Eur partikulier a Sizun	5	»»
Tri bartikulier	3	»»
Meur a bartikulier a C'himiliau	43	»»
Euz a Lanouharne	14	»»
Yves Choker, a Lokeginer-Ploudiry	5	»»
Euz a Blouzaniel	25	»»
Euz a Landivisio	50	»»
Eur vaouez a Landivisio	20	»»
Eur partikulier euz ar Faou	5	»»
Eun all, euz ar Faou	5	»»
Teir seurez a drede urz Karmez, deuz a Lampol-Guimilio	5	»»
Famill Pikart, a Lambol-Guimilio	5	»»
Matez ar prospital	2	»»
An aotrou Kabon, person Kerniliz	10	»»
Jannet Kerdraon, ous ar prospital	2	»»
Mari-Anna Kere, a Gerniliz	1	50
Juketa Beskont, a Gerniliz	1	»»
Ian Ar Rouz, a Gerniliz	5	»»
Clauda Kalvez, sakrist, a Gerniliz	1	»»
Anna Roudaut, a Gerniliz	»	50
Elenor Abgrall	1	»»
Lusia Abgrall	1	»»
Euz a Kerniliz	6	75
Pevar bartikulier a Blabennek	10	»»
Aotrou Person an Trehou	5	»»
Aotrou Kure an Trehou	5	»»
An aotrou Lan Soubigou, euz an Trehou	10	»»
Mevelien an aotrou Soubigou	3	»»
Ann Aotrou Karval, kure e Briek	5	»»
Eur bartikulierez a Gemper	5	»»
Beleien Bleiber-C'hrist	17	»»
Gabriel Paugam deuz Dineault	5	»»
Mari Loiza Garo euz Dineault	5	»»
Beleien Ergue-Armel	11	»»
Seurezet Plougin ha bugale ho skool	15	»»
Eul labourer douar euz a Blouzane	30	»»
Ann Aotrou Kastrek, person Brenniliz	5	»»
Eur partikulier a Vrenniliz	5	»»
Meur hini euz a Vrenniliz	14	»»
Kest Sant-Jakez, e Lezerazien	16	20
Daou-zen a Lokornan-Leon	15	»»
Aotrou person Rosko	10	»»
Ann Aotrou Dantek	10	»»
Ann Aotrou Seznek	5	»»
Olier Seite	5	»»
Annetta Laron	1	»»
Mac'harit Jack	1	»»
	722	95

	722	95
Anna Daridon	1	»»
Tri bartikulier	3	»»
Eur partikulier a Gerlaz	2	»»
Floc'hlay, mevel e Kerlaz	1	»»
Perrina Girard, euz a Gerlaz	0	50
Beleien Eusa	52	»»
Catharin Peton	0	25
Catharin Pichet	0	25
Mari Guivarc'h [eil guec'h]	1	»»
Eur belek a Leon teirvet guec'h	3	»»
Eur c'hure	5	»»
Eur partikulier	1	»»
An aotrou Kerjean, person Kersant-Plabennec	20	»»
Hospital Sant-Paol	29	»»
Ursulinezet Sant-Paol	70	»»
Douguet er sizun-man	911	95
— *araoc*	1992	10
Etre tout	2904	05

E ti an Aotrou de Kerangal, Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler)	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler)	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler)	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec	1	00
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin, gant an tad Maner	»	25

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.

FEIZ HA BREIZ

PE GAZETEN AR GUIR GRISTENIEN, AR GUIR VRETOUNED

PRIZ AR GAZETEN, HED BLOAZ,
Ar Finister.....
Ar Morbihan.....
Costèz-an-Nord..
} 2 scoed.
Ar rest euz ar Franz : 7 lur.
Ar broiou all : evel guir ar post.

N'o pezet aoun ebet araog ar re, evitho da laza ar c'horf, ne c'hellont ket rei taol ar maro d'an ene ; mez crenit ha crenit stard araog an hini a c'heil ho coll corf hag ene, e tan an ifern.
S. Vaze, ch. X.

An oll bacamanchou a dle beza great da Berc'hen ar gazeten, d'an Aotrou DE KERANGAL, hebken.

Dezhan ivez e tle beza casset hiviziken an oll scridou da lakaat var ar gazeten.

Kemper, 29 a viz Kerzu 1877.

BLAVEZ MAD.

Blavez mad da Vreiziz, blavez mad d'ar Fransisien a bez, blavez mad digant Doue, ha joa ar baradoz d'ho ene.

Gant ar brassa carantez, gant an eüna guirionez eo e reomp ar reked-man evit hor c'henvroiz hag ar C'hallaoued hor c'henvreudeur. Blavez mad d'ezho oll !

Ho fedi a reomp hebken da zounjal eo digant Doue ha digant Doue hebken, hervez lavar ho zud coz o unan, eo e teu ar blaveziou mad. Doue eo mestr an oll draou. Ar iec'hed, ar c'hlenved, an danvez, an henoriou, ar madou talvoudek d'ar c'horf ha d'an eneou, an eurusted d'an tiegezou, gloar hag henor ar gouarnamanchou, oll ho dalc'h en he zourn. Netra ne zigouez er bed nemed dre he volontez.

Blavez mad da Vac-Mahon : guelloc'h blavez eget an hini a deu da dremen. Ar Marechal keaz ! Doue er sko dre al leac'h m'en deuz laziet. Lezet en deuz scriva var he stad n'oa ket *clerical*, da lavaret eo n'oa ket *catolik*.

Guelit petra zo c'hoarvezet !

Ar c'houarnamant diveza, evel calz a re all, siouaz ! e doa lakeat en he fenn oa gouest an dud da goummandi ha da ren eur bobl, heb Doue. Da Vac-Mahon e unan e rankont beza roet da gredi e ranket er mare-man gouarn heb rei da anaout e vijet a du gant ar veleien ha setu Doue o facha.

Ar vinistred a zo taolet d'an traon !

Ar Marechal e unan, plijet gant Doue e coumprenfe ar gentel ! a zo coezet ken izel ha ma c'helle coeza, da c'hedal beza casset kuit. Ar c'hazetennou ruz a Bariz hag euz al leac'h-all a c'houlen dija a vouez huel ma kemerfe an hent-se. Petra c'hoarvezo ?

Ne ouzomp dare.

Ar pez a c'houzomp, ar pez a leveromp a vouez huel, ni ivez gant eun nebeut cazetennou a feiz a gred c'hoaz lavaret ar virionez, eo Doue a gastiz an dud hag ar boblou dre al leac'h ma pec'hont.

Ar Franz e unan evel ar Marechal pe gentoc'h he c'houarnamant, e deuz credet, fesson-zo, e c'hellet gouarn eur vro gant tud gouezieksheb na vijent guir gristenien. Fazi, fazi euz ar re vrassa. E feat camejou goullo, setu aze unan a zoare. Morse ar Franz na bro ebet ne vezo eurüz nemed e ve a du gant Doue an hini pe ar re a zo e penn ar stal.

Blavez mad da Vac-Mahon evit ma coumpreno mad ar virionez-se.

Hor c'hreden d'eomp-ni, tud a Vreiz, eo ma carje Mac-Mahon beza lavaret sclear araog an elecsionou :

Me fell din ren Doue e Franz, me fell d'in e ve heuillet lezennou Doue ha re an Iliz, me fell d'in gouarn en hano hag evit gloar an hini en deuz great al lezennou-ze.

Ia ! ma carje Mac-Mahon beza caozeet ev giz-se, hor c'hreden d'eomp-ni, Bretouned, ec'hen dijer bet Mac-Mahon an treac'h dre oll departamanchou ar Franz.

Da vihana, ma n'en dije ket her bet, ar faota jomme en he bez e count an dud n'ho dije ket heuillet he guzul, ha breman siouaz ! en deuz da zougen e unan ar beac'h pounner a dlie poueza var discoaz ar re-all. He affer eo.

Blavez mad ivez d'ar re a zo hirio e penn ar vro, rag Mac-Mahon ne gount ken, p'eguir c'lavar n'en deuz da respount a netra.

Blavez mad d'ar re-ze evit ma coumprenint ar pez n'en deuz ket coumprenet Prezidant ar Republik ha calz re-all en he raog. Heb an dra-ze, ne velomp nemed mizer evit ar bobl a Franz. Eur bobl heb Doue a vale en denvalijen, hag ar re a vale en denvalijen, a gouez peurliessa var ho fenn.

Joa ar baradoz d'ho ene !

Guechall oa eun dudi, an deiz kenta euz ar bloaz, guelet an hast, ar vall o dije ar vugale, ar vitizien, hag an oll etrezho, da reketi eur blavez mad d'ho zud, d'ho mistri hag an eil d'egile. Hag evel m'o dije aoun na ancounac'hajet eul loden euz ho rekejou, e loskent evit ar fin an hini a dle mont eüna da galoun eur c'hristen : *joa ar baradoz d'hoc'h ene !*

Nag inthi a goumprene mad an traou ar re a gomze er giz-se ! Nag a gemm etrezho hag an dud hirio !

Ar gatoliked, ar re a glask ar baradoz d'ho ene, ar re a gred c'hoaz comz a Zoue ha reketi eur plass e palez an Drinded, a dremen evit enebourien d'ho bro.

Ah ! guelloc'h blavez d'ezho eget ar blavez tremenet !

FEIZ-HA-BREIZ HA LOIZ HEMON.

Lennerien *Feiz-ha-Breiz,* o deuz mall, calz anezho, ni gred, da c'houzout petra zounjomp euz an trouz en deuz great Loiz Hemon, er Gambr e Versaill, divar goust hor c'hazeten, pe evit comz evelthan, divar goust hor *Piti Journal.*

Hopala ! ar *Piti Journal* a ra poan vraz, fessoun zo, da Loiz Hemon !

D'ar c'houlz ma rebechet d'hor c'hazeten, c'houeac'h pe zeiz miz zo, beza bihan, e respountemp gant laouenedigez ne zaleje ket da vrassaat ma kendalc'hje ar *Morlaisien,* an *Union Republicaine* hag ar *Finistere,* cazeten Loiz Hemon, da lakaat anezhi bep sizun e gallek. An henor a reomp d'an teir gazeten-ze da gredi e ra pevar muioc'h a labour evit unan. Bennoz Doue d'ezho da veza roet anaoudegez d'ar vro euz ar gazeten *Feiz-ha-Breiz,* ha dreist oll, da veza lavaret edont enep d'ezhi. Ne c'hellent ket ober guell evit he henori.

Mez bah ! perag henvel cazetennou n'int anavezet nemed er Finister, en eur c'hougn benag euz ar Finister ?

Comzit d'eomp deuz *Feiz-ha-Breiz !* Setu azo eur gazeten en he hano ! anavezet dre bevar c'horn ar Finister, er Morbihan, e costez an Nord, beteg e Versaill hag hirio dre ar bed oll. Ha piou en deuz rentet ar zervich-se d'ezhi ?

Loiz Hemon ! Ia hen hag hen e unan.

A greiz calon eta e roomp eun taol tok da Loiz Hemon ! Morse n'hor bije credet en dije an denze labouret kement evidomp.

Epad meur a gart-heur Loiz Hemon en deuz lakeat Cambr an deputeed da dregerni gant hano *Feiz-ha-Breiz, Feiz-ha-Breiz* ac'halenn, *Feiz-ha-Breiz* ac'halessount ; *Feiz-ha-Breiz* e penn peb post, *Feiz-ha-Breiz* e creiz ar gaoz, *Feiz-ha-Breiz* e lost ar guden, *Feiz-ha-Breiz* hag atao *Feiz-ha-Breiz.* En devez-se ez euz bet plantet *Feiz* en deputeed ! ha ne ket guir ?

L'eusses-tu cru ! a lavaro ar re a c'hoar ar gallek, Loiz Hemon o prezek ar *Feiz !* Pebez predicator !

Setu an henor en deuz great Loiz Hemon e Versaill d'ar *Piti journal Feiz-ha-Breiz !*

An droug braz e kement-se oll eo Loiz Hemon, a zoug an oll amzer, n'en deuz ket ehanet da glask rei lamm da *Feiz-ha-Breiz* ha d'ar veleien. *Feiz-ha-Breiz* hag ar veleien a ra eur boan egaret d'ar paourkeaz Loiz Hemon !

Loiz Hemon ne goumpren ket pe ne fell ket d'ezhan coumpren e tleffe lezennou eur vro beza great *hervez Doue.* Gouscoude penaoz hor bezoni lezennou *hervez Doue* ma n'hor bevez ket deputeed *a zoujanz Doue.* Hogen piou a anavez an dud *a zoujanz Doue* guelloc'h, coulz zoken hag ar veleien ? Den ebet, a dra zur. Ar veleien eta a zo dalc'het e justiss, evit henor ha gloar ho mestr, da glask ha da lakaat henvel deputeed hag o devezo doujanz evithan.

Loiz Hemon e unan n'en deuz nemed discouez *dre he oberou,* ne ket var baper eo avad, e car Doue, e ra he c'halloud da lakaat he garet, beleg ebet, ni hen tou, ne jommo heb rei d'ezhan eun taol scoaz, eun heurtad braz pe vihan, pep hini hervez he c'halloud, ha kement-se *dre justiss ha dre zever.* An den e guirionez hag ar beleg dreistoll en deuz an dever da blennaat hent ar barados d'he nessa.

Creden Loiz Hemon hag he genseurt eo e c'heller ober lezennou mad heb Doue, ha creden *Feiz-ha-Breiz* eo ne c'heller ober lezen vad ebet heb Doue, nemed fountet e ve var lezennou Doue.

Ar virionez eo ar *Finistere,* cazeten Loiz Hemon, e deuz eun den plouz (un homme de paille), egiz a vez lavaret e gallek, evit difen he c'hreden, ha *Feiz-ha-Breiz* a gavo, mar bez ret, goad cant ha mil gristen da zifen he hini. Setu ar c'hemm a zo etre ar gazeten *Le Finistere* ha *Feiz-ha-Breiz.*

Petra eo bet da Loiz Hemon beza harzet kement e Versaill enep *Feiz-ha-Breiz ?* Ar rezoun, setu hi, aze. Ar Feiz, creden ar gristenien, a ra eur boan vraz d'ezhan, abalamour gant ar greden,

gant ar feiz-se n'int ket evit mont a du ganthan.

Ne gomzimp ket hirio euz ar geier en deuz lavaret Loiz Hemon e Versaill divar benn *Feiz-ha-Breiz.* Amzer hor beuz. Hon tro a gavimp.

Eur fale'haden a 80 prefed.

Meur a veach, ken aliez ha bep sizun abaoue mis even, n'hor beuz ehanet da lenn e cazetennou ruz hon departamant ar c'hlemmou truezussa var ar chenchamanchou a zo bet cavet mad da ober e mesk ar brefeded, ar zoupreded, ar veared hag ar gonseillerien munisipal. Var ho meno, ar chenchamanchou-ze ne dlient ket beza great.

Daoust petra livirint breman, pa velint 80 prefed, lod torret, lod roet gantho an dilez euz ho c'harg, o vont d'an traon var ar memez tro. Var ar poent-se, ni gred e livirint ar pez n'oa ket mad neuze a zo mad breman, ha dreist-oll mad d'ezho. Piou a c'hoar zoken ha n'en em gemerint ket ouzomp evit rei anaoudegez d'ar bobl eus ar 80 chenchamant-man ?

Etouez ar zouprefeded hag ar veared memez ne zaleor ket credabl da ober ar memez chenchamanchou. Da vihana leac'h a zo d'her c'hredi.

Pa vo republicaned ruz e penn ar vro, e penn an departamenchou hag e penn ar parreziou, neuze bobl Franz a vo paotr brao. Gouaz a ze d'ezhan goude tout. Er fin marteze e tesko divar he goust petra eo henvel deputeed dizoue.

Breman e man ar voul gantho. Er giz hag en tu a girint e ruillint anezhi. Ma teu morse beac'h var ar bobl, e c'hello ober he *vea-culpa* ha lavaret hardiz en dezo chachet ar c'har var he gein.

Penaoz benag e vo, pe seurt tra benag a zo da c'hoarvezout ganeomp, da c'hedal an oll nevezentiou-ze, ec'h embannomp chenchamant 80 prefed. Calz euz ar re a zo deuet en ho flass n'o deuz ket a vrud caer. Ar republicaned ruz n'int ket figuz, guir eo, hag, evel just, e lakeont ho mignouned da dosta d'ezho.

Ar 80 prefed a zo bet torret pe o deuz roet ho dilez, o deuz discouezet d'an oll ne zalc'hent na d'ho c'harg na d'an arc'hant a zo oc'h he heul ; oll o deuz poaniet enep ar republicaned ruz evit kenderc'hel an urz vad hag ar peoc'h er vro. En desped da gement-se, ha dre faot ar bobl, ar radicaled o deuz bet an treac'h. Setu inthi hirio er penn araog, setu inthi hirio var delez an tron a Franz. Diskiant e vent ma ne c'houarnfent ket d'ho giz, mez hen ober a raint. Abalamour da ze eo e bet falvezet d'ar pevar-ugent prefed a gomzomp anezho en em denna kuit.

Mar teu chenchamant gouarnamant a benn a nevez, ni vo curiuz da c'hout hag ar re zo breman e carg a vo ken distag bo c'halon dioc'h ho flass hag an arc'hant.

AN DRO DA VEZA EUROUZ.

Breman zo var dro pevar c'hant vloaz, e chomme e Cologn, er Flandrez-Vraz, eur beleg brudet dre he zeskadurez, he zantelez hag he garantez evit ar beorien. He hano a ioa Ian Taolen.

Eun devez ez eaz d'an iliz hag e pedaz an aotrou Doue a greiz he galon da zeski d'ezhan an guella tro d'he zervicha. He beden great, ez eaz er meaz euz an iliz.

E tal an or e cavaz azezet var unan euz an pazennou, eur paour keaz coz hanter c'holoet a druillou ha ken euzuz ma'z oa eun druez he velet. Eun hanteren euz he vizach a ioa crignet gant eur gouli ; n'en devoa nemed eur vreac'h hag eun c'har, hag he gorf a oa carget a c'houliou spountuz.

Taoler, leun a druez, a dostaaz outhan, a reaz d'ezhan eur guennek benag hag a lavaraz d'ezhan gant madelez : *devez mad d'ehoc'h, va mignoun keaz.*

— Ho trugarekaat, aotrou, a respountaz ar paour keaz, n'em euz bet morse em buez devesiou fall.

Taoler a gredaz en devoa ar paourkeaz he gomprenet fall, hag a lavaraz a nevez : reketi a ran d'ehoc'h eun devez mad, reketi a ran d'ehoc'h beza euruz ha caout kement hag a c'hoantait.

— Entent a ran mad, a lavaraz c'hoaz ar paourkeaz ; ho trugarekaat a ran evit hoc'h aluzen, va mestr carantezuz ; pell amzer a zo abaoue m'em euz bet ho reked em c'henver.

— Ar paourkeaz den-man en deuz collet he skiant, a zounje Taoler ennhan e unan ; pe marteze eo bouzar. Neuze, en eur zevel he vouez, e lavaraz evit an drede gueach : ne enteptit ket ac'hanon 'ta, va mignoun paour, *reketi a ran d'ehoc'h beza euruz.*

— Mez va Doue, a respountaz ar paourkeaz, *na fachit ket,* va madoberour. Eo eo, me hoc'h entent mad hag e respountan d'ehoc'h c'hoaz ez oun euruz, em euz kement hag a c'hoantaan ha n'em euz bet morse devesiou fall.

Taoler a gredaz e guirionez ez oa ar paourkeaz diskiantet crenn. Gouscoude an ton dous ha coant euz he vouez a rea joa d'he galon. Tostaat a reaz outhan, azeza a reaz en he gichen hag her pedaz da lavaret d'ezhan penn-da-benn petra a entente dre he gomzou, o lavaret *ez oa eüruz, n'en devoa bet morse devesiou fall.*

— O va Doue, a respountaz an den paour gant fizianz, kement-se a zo eaz da gompren. Gouzout a ran azalek va bugaleach em euz eur c'hlenved

euzuz en deuz drebet eul loden vraz euz va c'horv; paour oun bet a viscoaz; lavaret em euz hag e lavaran ato : ne c'hoarvez netra nemed dre volontez pe dre aotre an aotrou Doue, a c'hoar guelloc'h evidon-me petra zo red d'in; va c'haret a ra evel ma car eun tad he grouadur; gouzout a ran eta ar poaniou-ze a zo evit va brassa mad; en em voazet em euz ive do jom heb c'hoantaat nemed ar pez a c'hoanta va Zalver muia caret. Ma tigass d'in ar c'hlenved, hen digemeran mad; ma ro d'in ar iec'hed, hen resevant ivez gant joa; ma n'em euz ket peadra da zrebi, e iunan a galoun vad evit va fec'hejou ha pec'hejou ar re-all; ma n'em euz ket peadra d'en em viska, e sounjan em Zalver e craou Bethleem ha var ar groaz, hag en em gavan c'hoaz pinvidikoc'h egethan; ma'm euz poan er bed-man e vezin eurussoc'h en eternite. Petra a ouffen da lavaret d'ehoc'h c'hoaz? Countant oun ato..... mar vouelan gant eul lagad e c'hoarzan gant egile. Fallout a ra d'in kement tra a fell da Zoue, ha ne fell d'in netra all ebet nemed ar pez a fell da Zoue. N'em euz ken c'hoant nemed da ober bolontez Doue e peb tra. Guelet a rit, va madoberour carantezuz, ez oun euruz tre; guelet a rit n'em euz morse devesiou fall hag em euz peb tra hervez va faltazi.

Taoler a vouele-sioul. Biscoaz en he vuez n'en devoa clevet eur zarmoun ken caer. Rei a reaz he vantel d'ar paour hag eur pez daou scoed. N'en devoa nemethan..... hag en desped d'ar gouli euzuź euz he vizach, e pokaz d'ezhan gant ar vrassa carantez. Distrei a reaz d'an iliz, hag e trugarekeaz a greiz he galon an aotrou Doue da veza roet d'ezhan da anaout an dro vella d'he zervicha.

Abaoue an amzer-ze, Taoler a gemeraz scuer hervez he c'halloud var ar paourkeaz santel-ze hag en em voazaz da lavaret aliez en eur gomz euz ar pez en devoa clevet ha guelet a berz an den paourze : *An eürusted a c'hell beza e peb stad*, evit ar paour couls hag evit ar pinvidik, evit an hini en deuz poan coulz hag evit an hini en deuz iec'hed; an eurusted a zo er galon ha ne c'hell beza e leac'h all ebet. Grit bolontez Doue, carit Doue hag e viot eüruz, e pe stad benag e c'houffec'h beza var an douar.

AR ZEMPLADUREZ

Kaout e rer aliez avoallac'h tud, kristenien vad en ho zi, en ho farrez, he touez ho re, ha ne gredont ket beza kristen a zirak ar re all, diskoez ho c'hreansou e pep lec'h. Ma zeont d'ar gear dosta, e tebrint kik koulz da vener ha da veurz, heb ann distera raison. Ma nem gavont gant eul lakipot benag e komzint evelthan ous ho ferson, ous ho c'hure, ous ann iliz; ha kemense heb sonjal zoken er pez a lavaront; ar zimpladurez-ze a zo fall braz, ha c'hoaz aliez penn kaoz dioc'h brassoc'h fall. Klevit kentoc'h ar pez a zo ama varlec'h :

Eun dervez e teuaz d'am rejimant eur paotr iaouank tre, nevez erruet er zervich. Dioch-tu m'en em lakaaz da garet er paotr-ze, rag guelet em boa ne voa ket euruz, ne voa ket en arme a galon vad. Paotr mad e oa, douz evel eun oan, tam diez ebet ous ar re all, mez, sivoaz, henvel e oa euz ann oll dud iaouank-ze, nevez deut eus touez ho zud.

Leun a zimpladurez; eur fubuen en dize he lakeet da skrija. Ne vanke ket a gourach; ann oll Fransizien o deuz ar gourac'h-ze e renker kaout evit mont d'ar brezel, hag ober mad ann dever a zirak enebourien ar vro; ha biskoaz ne dint bet guelet e trei kein var eun dachen brezel. Mez nint ket evit an aotrou Doue ken kourachuz hag evit ho bro. Meur a hini nen deuz ket bet aon oc'h eun ten fuzil, en deuz aon oc'h eun taol teod.

Neuze ta me en em lakeaz da ziskoez d'ar paotr ma va oll bolontez vad. Guelet e ren e oa kristen en he galon, hag e klasken rei d'hen nerz. Traou kaer meurbet e lavaren dez'han var gemense. Mezek eo deoc'h trei kein, d'ann aotrou Doue, abalamour d'ann neubet koz paotret-ze, a ra goab goudeze ouzoc'h hag ous ho zimpladurez. Kemense oll ne re netra d'am paotr; n'en deuz nemet Doue da gonvertissa ar seurt tud-ze; ha Doue e teuaz dhe sikour evel ma iet d'her guelet. Trist eo koulskoude lavaret e zeuz en arme kalz tud ha ne glaskont nemet koll ar iaouankizou-ze kerkent a m'e vent erruet enn'hi.

En amzer gentha e oa er rejimant e lavare c'hoaz he bedennou en he vele. He amezok her guelaz, hen goapeaz a zirak ar re all; hag adalek neuze, pater ebet. Eur dervez all, et oa bet guelet en ilis, da zull, en oferen. Goapeet e oa bet adarre, hag a c'houdevez ne oa mui evithan, na zull, nag ilis, nag oferen. He unan en deuz hen lavaret dinn divesatoc'h.

Eur vec'h all e oa kasset d'ann davern; ne garie tam ar boesson, ha kouskoude en em lakeaz ken mezo hag ar re all, ken nemet evit ober eveltho. Deut e oa unan ous goassa paotret ar rejimant; ar penn brassa ous he amzer e tremene er zal boliz.

Me kouskoude, lavare atao d'am boutou : ar paotr-ze zo eur paotr mad; he galon n'eo ket c'hoaz saotret; feiz a zo c'hoaz ennhi; ha Doue en deuz chanchet var he du kalz goassoc'h evit hennez.

Eun dervez, doc'h ann noz, e oan o font da di ann Itron-Varia ar Victoriou. Aze e zo eur vreuriez kaer en henor d'ar Verchez; eur vreuriez anavezet er bet all. Aze e peder evit konversion ann oll bec'herien; ann ilis ne deo ket doc'h ar re gaera; mez Doue hen anavez mad; hag ann oll guir gristehien ive, men assur deoc'h.

Var va hent, setu me o kaout va zoudard iaouank o c'hinaouegi dirak ar marvaillou hag ar staliou kaer.

— Petra rez aze va faotr?

— Nemet enoui, emezan; gant eur c'hamarat e dleen tremen va ven nozvez; mez ne deu ket, ha n'ouzon petra ober diouz va amzer.

— Deuz neuze ganhin-me. Me ia ive da velet traou kaer, ha ne inouit ket, bez assur.

— Da belec'h e zit-hu?

— Da di ann Itron-Varia ar Victoriou.

— Petra zeo ann dra-ze, an Itron-Varia ar Victoriou?

— Deuz atao, ha te velo petra e zeo.

— Eun ilis eo an dra-ze, me bari.

— Ma, ia eun ilis eo. Guec'h-all te e ie d'ann ilis pa e oaz en d'ha gear; perak eta brema ne iafez-tu ket?

— Nan, ne zin ket; re bell zo ne doun ket bet en eun ilis. N'ouzon mui zoken va fater. Kerz te d'ann ilis, m'ar plich ganit; ne viran ket ouzout; mad e kavan memez ar pez a rez; evid'hon-me ne zint ket, nan ne fell ket dinn mont a briz ebet.

Kaer em boa, moien ebet d'hen lakaat da sanch santimant. Me neuze iaz gant va hent; heb en em hasta kouskoude; rak guelet e ren e teue d'am heul.

Goude eur pennat bale, setu me a za diraag eur staal, ha chom d'hen gortoz; guelomp, paotr, ne renkomp ket c'hoari ar zot; deuz ganin da di ann Itron-Varia Victoriou; guelet a rez euz ann hano hebten, honnez e zeo ilis ar zoudardet.

Kemer e riz e vrec'h, ha setu ni heb komz betek dour ann ilis. An ilis e voa leun a dud; paotret iaouank a zoare; tud koz gant ho bleo glaz. A bep seurt e oa.

— Petra, ama zoken e Pariz e zo kement a voazet o tont d'ann ilis.

— Petra sonjez eta te paotr sot; hag ann aotrou Doue ne deo ket krouer ar barizianet koulz hag krouer ann oll reall?

Ar zervich ne oa ket choaz kommanset; pephini a bede didrouz. Ar goulou a sklerijenne ann ilis pen dre ben; me lavare ive va zamik pater evel ar re all.

— Petra zeo ar belek koz ze gant he visac'h ken douz, a zo brema o vont er gador, e lavaraz doustat va c'honsort, en eur rei d'hin eun taol ilin.

— Henez a zo eur missioner. Brema e zeo person ama. Me a lavaro he hano did; mez brema bez didrouz he sillao mad; rak e ma o vont da sarmon.

E pad ar zarmon, me zelle a guz ous va c'hamarat; aliez e c'hanche liou. Ne denne ket he zaoulagat dioc'h ar gador. Mouez ar belek, kre, huel, hag avec'hou tener meurbet, a ie betek donn ar galon.

— Guelet a rez, ar belek-ze e teuz sillaouet ken piz, a zo bet ive soudart.

— Guir, emezhan.

Evel m'en lavaran did; mez kavet en deuz guelloc'h beza belek eget offiser; goude bezan servichet he vro, e ma brema e arme ann aotrou Doue; lavar c'hoaz, goude-ze, ar relijion ne deo ket evidhomp-ni, ne deo mad nemet d'ar merc'het koz.

Goude ar zarmon e oa kanet litaniou ar Verc'hez, ar c'han-ze e klevomp ken aliez, hag atao gant kement a blijadur. Neuze e taolinaz, evel ann oll ne all. Pa denaz ar c'han betek ar c'homzou-ma : Refuc'h ar becherien, pedit evidomp; ann daelou a goezaz puill ouz he zaoulagat; stoua reaz he benn en he zaouarn, ha me, ennhon va unan e sonje? Setu hemman brema konvertisset; Doue en deuz gret he œuvr; varc'hoaz e dalvezo, mar ne dall ket dija dek goec'h muioch evidhon.

Ne oa mui den en ilis, hag ar paotr a bedefatao. Poent e ze deomp mont kuit, rak deut an heur da brenna douroujou an ilis.

— Dija! emezhan.

Ber en doa kavet an amzer; ha koulskoude e voamp en ilis abaoue ouspen diou heur.

Var an dachen e lammaz dam gouzouk; poket a re dinn a ziou hag a gleiz, evel eur zot; me oa bet he zalver en dervez-ze, me oa he vrasza mignon; hag eun taolet traou all, ken a deue ive ann daelou d'am daoulagat.

— Ha ne deo ket guir o peuz bet herio eun nosvez vad?

— Ia, mad, ha mad meurbet. N'ouffen biken he ankonac'haat; n'ouzan ket pe seurt vertuz en deuz bet var va c'halon komzou ar belek koz-ze. Brema c'hoaz ne doun ket evit hen kompren.

— Evid'hon-me kemense ne deo ket eston; mez

perak ive e poa troet kein dez'han ha d'ar re all evelthan.

Daou zervez goude em euz kasset ar zoudart iaouank-ma da unan doc'h ar skouliou-ze, evit ar zoudardet a ra kement a vad dez'ho. E pen ar skolze a zo eur belek leun a volontez vad; kavet en deuz eno mignonet, deskadurez, kuzul hag exempl vad. Aboue e zeo start var he oll deveriou; punision ebep, tam a zal boliz, gennek ebet d'ann hosteleri. Be zeo kristen mad a soudart mad; ha nicun brema ne gretefe kaout abek ebet ennhan.

Dimezet en he vro, e pen he gonje, e zeo herio skoer vad ann oll dud honest.

Ann den iaouank-ma en deuz bet ann heur vad da gaout en arme eur c'hamarat start hag honest. Ped a re all, ne lezont ket ennhi kement tra vad zo bet lakeet en ho c'halanou gant ho zud ha gant ho belein.

Eur seurez hag eur c'hi klan.

I.

Ar zeurez a behini e komsomp ama deoc'h, a zo euz ann urz hanvet *seurezct a zicour mad:* hanvet int euz an hano-ze, abalamour, ouspen ho fedennou er gouent, e tleont c'hoaz mont da zikour ar re glan e peleac'h e vent galvet. Ar zeurez-ma zo brema marvet e Paris, evel eur zantes, hag zoken, hen lavaret e hellomp, gant kurunen ar verzerenti.

Ar pez e skrivomp ama brema, zo erruet en eur maner e kichen kear Bourges, e ti an' itron Herri Trochon.

Unan euz bugale vian ann itron-ma e voa bet klan braz e Pariz er goan tremenet. Eur seurez a zikour mad a voa bet galvet dioc'htu evit hen sourcial. Pa voa torret ar c'hlenvet varnezhan, ar c'hrouadur voa bet kasset var ar meaz da vaner he dad koz, evit repos en'ho, hag kemer nerz. Ar seurez a voa bet goulennet da vont ivez d'ar maner.

D'an naontek a viz guengolo, var dro teir heur goude kreisteiz, bugale vian ann itron Trochon, pemp en oll, a voa eta o vont da bourmen en dro d'ar maner. Matez ann ti e voa d'ho heul hag ar seurez.

C'hoari e rent, lemmel ha c'houarzin, laouen e voant evel bugale deuz ho voad. Atao en dro d'ar seurez, o chans varnezhi, o c'houllen diganthi guech eun dra, guech eun all. Mont a rent evelse dizoursi ar vugaligou; erruet e voent beteg penn ann alez vraz, tost d'an c'hoat pin. C'hoant braz o devoa ar pemp bugel mont da ibatou er c'hoatze. Mez ker buhan unan anez'ho a lavaraz d'ar re all:

— Seel, eur c'hi!

Ar vugale, ar vatez, ar seurez, pephini neuze a droaz e zaoulagat var-zu ar c'hi. Astennet e voa, he gof euz an douar, he benn var araog, hag e c'hinou digor braz; he zaoulagat ponner, e lugerne avechou evel daou dam glaou. Ar zeurez he velaz dioc'htu e voa eur c'hi kounnaret.

— Tec'hit kuit, tec'hit kuit buhan, bugale!

Ar c'hi savet prompt, en em lakeaz da c'harzal euz eur fesson spontuz. Sailla a reaz var ar vugale. Mez ar seurez en em daolaz etrezho. Spountuz neuze ha truezus e voa ann emgann etre ar seurez hag ar c'hi klanv.

Ar c'hi a zaille hag a groge; ar seurez a stourme euz he oll nerz, hag he nerz a greske dre ma kreske he spont evit ar vugale. A bep mare e selle var-zu ar pemp bugel, evit lavaret atao dez'ho tec'hel. He daou zorn e voa e guinou ar c'hi, evit dalc'hen digor he chavelou. Mez ar c'hi a groge hag ho difframme bepret. Koll a re ar pourkeaz seurez he nerz, hag ar vugale ne voant ket c'hoaz saveteet. Neuze en em lezaz da goeza daoulinet d'an douar, tenna a reaz he daou zorn euz ginou ar c'hi, hag e krogas ennhan a vriat. Sentout a re he nerz e vont kuit.

— Va Doue, emezhi, roet din nerz avoallac'h betek penn, evit savetei buez ar vugale-ze!

Ar c'hi a gemeraz ann terc'h.

Ar zeurez neuze o velet ar goad var he daouarn ha var he divrec'h, kemmesket gant glaour ar c'hi klan, e sonjaz deoc'h-tu e voa kollet. Harp euz eur vezen evit en em sikour, e skuillaz eun neubet daelou, mez ann tam simpladurez-ze ne badaz ket pell. Kemer a reaz deoc'htu hent ann ti.

II.

Er maner, kerent ar vugale a voa dizoursi var ho fenn. Ho guelet o devoa ken laouen e vont da bourmen, ken soursiuz a voa outho ar seurez, ma n'e c'helle drouk ebet erruout gantho.

Koulskoude ann aotrou Trochon, tad koz ar vugale-ma, a zelle a bep mare var-zu ann alez vraz. Souden e kleo daelou, klemou, huanadou, tost d'ar maner, hag er memez amzer e vel ar vugale o tostaat en dro d'ar seurez, en or lenva. Deoc'h-tu e kompren zo erruet eur malheur benag, ha ker buhan n'o pize klevet en ti nemet daelou a bep tu.

Ann itron ne gollaz ket kourach. Kristenez ha

leun a feiz, e kassaz dioc'h-tu ar mevel braz da glask ar medesin tosta, e nor lavaret d'ezhan mont d'ann daou lamm. Eun all e kassaz da Vourges da lakaat keloia dre ann neud orgel d'ar vestrez seurez e voa e Pariz; ha da c'hortoz e zourziaz e hunan ar seurez. Liamma reaz he divrec'h evit miret euz ar binim da redek en he goaziet, guelc'hi a reaz an daouarn, ann divrec'h, tenna reaz ar goad ha glaour ar c'hi. Ober a reaz kement ha ma c'hellaz.

Ar seurez, douz ha trankil, he leze da ober.

— Kollet e zon, e lavare, er gouzout a ran; mez bolontez Doue ra vezo gret; me ne meuz gret nemet va dever.

Ar medesin a voa erruet, seitek blenz e kavaz e daouarn ar seurez, ha don pephini. Pevar euz he biziet e voa bruzunet gant skilfou ar c'hi. Guelet a reaz dioc'h-tu ne voa ket da dermal.

— Courach, seurez, neuz ket a zanger; koulskoude ret e zeo deoc'h va lezel da zevi ann oll draou-ze.

— Doue a raio d'inn courach. Mez perak e klaskit-hu ma zrompla. Me voar e pe seurt danger e mon. Grit hervez m'en kavoc'h mad, me zo prest.

Neuze reaz sin ar groaz, hag e lezaz he diou vrec'h etre daouarn ar medesin.

Hemma en em lakeaz neuze da droc'ha ha da zevi tro var dro ann tammou kik dispennet gant skilfou ar c'hi. Eun druez a voa hen guelet. Ar seurez a bede Doue da rei d'ezhi nerz da soufr he foaniou; euruz a voa da veza bet choazet gant Doue evit savetei buez bugale evit pere e devoa kement a garantez.

III.

Ar medesin koulskoude en devoa guelet ne voa remed ebet; hag ar seurez en devoa goulennet beza kasset evit mervel d'he gouent da Bariz.

Erruet ennho, en em gavaz iac'h avoallac'h pad ugent dervez. Seurezet ar gouent a gommanse da gemer fizianz. Ar medesin ne golle ket courach. Mez Doue e kavaz e voa poent he rekompanz en ee. Ar c'hlenvet en em ziskleriaz en eun taol, goassoc'h c'hoaz evit ken. Repoz ebet n'en devoa ar seurez. Ar guel ebken euz eur verennat dour he lakee en eur stat spontuz. D'ar bemzec a viz guengolo e c'houlennaz e hunan he zacramanchou.

— Ne dostait ket, a lavare d'ar seurezet all, ne dostait ket ouz'hon; re a zanjer zo evidoc'h. Grit va Doue, a lavare c'hoaz en or bokat d'ar groaz, grit ma vezo atao, kristenien vad ar vugaleze evit pere e varvan. Ne meuz kunz ebet d'an pez a zo erruet. Va buez e raffen c'hoaz evit ho miret. A c'houi, va man, a c'houi, va c'honezeg, pedit Doue evid'hon-me!

Evelse e varvaz ar seurez-ma, ar groas en he daouarn, ha var he c'halon.

Person Sant-Germen, e Paris, person Sant-Thomaz ha person Sant-Jakez, e voa e taal he guele, pa varvaz: hag ho zri ne devoa da lavare nemet ar memez komz.

— En ee a ma brema; hor c'hreden e zeo; n'en deuz mui brema izom euz hor pedennou.

En dervez goude, oll barrez Sant-Germen e voa enn iliz en dro da relegou ar zeurez-ma. Pephini a skuille daelou, hag e sante kreski en he galon eur garantez vrassoc'h evit ar guir relijion-ze, relijion Jesus-Krist, pehini ebken zo kapabl da rei kement a gourac'h, kement a vertuz, memez d'ar re disterra.

Bea zeuz e Franz, hag ive martèze, e Breiz, tud hag a voar c'hoaz avechou goullen: Da betra seurezet? Petra ra ar seurezet-ze? Mez ne ket ar re man eo a raio ar pez en deuz greet ar seurez ar zikour mad.....

CHENCHAMANCHOU

An aotrou Castrec, cure e Lennon, en deuz roet he zilez.

An aotrou Her, beleg iaouank, a zo hanvet cure e Lennon.

An aotrou Coquet, beleg iaouank, a zo hanvet cure e Plovan.

An aotrou Jilart, person Landevennec, a zo hanvet person e Nizon.

An aotrou Mahe, cure e Crozon, a zo hanvet persoun Landevennec.

An aotrou Odeie, cure e Landevennec, a zo hanvet cure e Crozon.

An aotrou Jean, beleg iaouank, a zo hanvet cure e Landevennec.

An aotrou Gall, persoun canton Locournan, — an aotrou Le Hir, persoun Logonna-Daoulas, — hag an aotrou Bizien, bet cure e Lanmeur, a zo maro er zizun dremenet.

KELEIER AR VRO.

Castellin. — Hervez ar *Bas-Breton*, cazeten ar C'hastellin, pevar euz ar vugale taget gant ar vleizez a zo maro e creiz ar poaniou horrupla. Pevar ejen, taget gant ar memez bleizez, a zo ranket ho discar.

Arabat eo gouscoude, a lavar ar memez cazeten, d'ar re-all zo bet taget, credi ne ve pare ebet evitho. Clenved ar chass clanv ne stag ket e kement hini o devez taget, evel ar vreac'h ne grog ket e kement hini a vez bet lakeat ar vreac'h d'ezho.

Plijet gant Doue, a livirimp, e teuffe da vir reked ar *Bas-Breton*.

Daou c'hant mil lur a zo da rei d'an hini a gavo eur guir remed enep droug ar c'hass clanv.

Mountroulez. — Ar 17 euz ar miz-man, eun devezour hanvet Ian Meriadec, oajet a bemp bloaz hag hanter cant, ginidig euz a Blouigno, a zo bet cavet var ar lec'hid e ster Mountroulez dirag teuz an Aotrou Moreau. Daouzec pe bemzek heur, hervez ar midisin Barbanson, e ve bet en dour. An devez araog d'ar zul oa bet o velet eur c'hoar d'ezhan a zo en hospital ar re zot e Mountroulez. Petra zo bet penn-caoz euz he varo? den ne c'hoar.

Kemper. — An Aotrou Herve du Penhoat, rener ar c'hontrerol e Troyes, a zo devez hanvet d'ar memez carg e Kemper-Corantin e leac'h an Aotrou Bezard, en deuz roet he zilez.

Gouesnou. — E Kerargallet, e Gouesnou, ez euz bet tan-gouall a nevez zo. An dommaj ne ket bet braz, a lavarer.

Brest. — Corf an Aotrou Vigniboul, a zo bet cavet ar 17 euz ar miz-man var aod Logonna-Daoulas, tost d'ar Vilin-Vor.

Ar merc'her varlerc'h eo bet anterret ebarz e Brest.

Ar 14 euz ar miz-man, ar gazeten *Le Républicain du Finistère* a zo bet coundaonet he merer da 3000 lur amant hag eur miz prizoun evit beza comzet dizoare e kenver ar Marechal.

A zo hanvet prefeded :

E Kemper, an Aotrou Dumarest.

E Sant-Briec, an Aotrou Mahias.

E Roazoun, an Aotrou Andre.

En Naoned, an Aotrou Count Raguet de Brancion.

E Guened, an Aotrou Saisset-Schneider.

Eussa. — Kemenn a rear dioc'h Loundrez ez euz gellet miret oc'h coll an diamanchou a zouge an *European*, divarc'het e kichen Eussa. An diamanchou-ze a ioa e pevar lizer ha cant. Ar re zo bet gellet lenn an adress varnezho a zo dija en ho fost ; ar re-all eat ho goloen e toaz divar goust an dour a c'heder anaout ho ferc'hen evit ho renta.

PRIZ AN ED.

Ar greun a ia hirio dre ar Franz a bez, an 200 lur :

Ar guiniz 30 l. 53 s. ; ar zegal 19 92 ; an eiz 21 63 ; ar c'herc'h 21 85.

Er zizun araog ez eant pep hini en he renk : 30 l. 66 s. 20 04 ; 21 72 ; 20 92,

E ti an Aotrou de Kerangal, Mouller an Escopti, ru ar Gigerez, 18, e Kemper,

E CAVER :

1° Explicasion catekis Kerne, e gallec..	1 lur	00 s.
2° Explicasion catekis Kerne, e brezounec	1	00
3° Explicasion catekis Leon, e gallec....	»	90
4° Explicasion catekis Leon, e brezounec	»	90
5° Catekis Kerne, Leon ha Treger, e gallec hag e brezounec.....	»	50
6° Canticou an Escopti, e gallec.....	»	75
7° Buez Jesus-Krist (golo ler).....	1	75
8° Scol ar maro mad (golo ler).....	1	50
9° Mis Mari ar Rosera (golo ler).....	1	25
10° Buez an Aotrou'n Escop *Sergent*, e gallec.....	1	00
11° Buez sant Theodot, patroun an hostizien	»	75
12° Buez sant Corantin gant an tad Maner	»	25.

Al levriou-ze a vez cavet evit ar memes priz, e Brest, e ti an Introun Normand, marc'hadourez levriou, ru an Ti-Kear ; e Montroulez, e ti an Aotrou Ledan, marc'hadour levriou, ru ar Pave , hag e Landerne, e ti an Aotrou Desmoulins, marc'hadour levriou, ru ar Pount.

E ti an Aotrou Ar. de Kerangal, mouller *Feiz-ha-Breiz*, ec'h en em garger da voulla kement tra a ve c'hoant da lakaat e scritur-moull, evel, *pennou-liziri, cartennou-vizit, levriou ha levrigou* gallec ha brezounec etc. An traou-ze oll a ve moullet eh na goustfe re ger. Mes pa scriver da lakaat moulla eun dra bennac evelse, eo red discouez pe merka sclear penaoz e ve c'hoant e ve moullet. Red eo ive rei da anaout dre be hent cass an traou a ve bet goulennet, ha merka pe ec'h en em garger da baea ho c'hass, pe ne reer ket.

Perc'hen-Merer : Ar. DE KERANGAL.

Kemper, moullet gant Ar. DE KERANGAL.